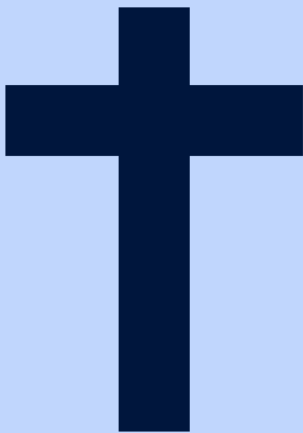

Դմիյ Նսհսսսս
Գբսսս Կոմսս

Konni NT (Ghana)

Ɗmiɲ Nuahaaluɲ Gbanuɲ Kɔmuɲ **Konni NT (Ghana)**

copyright © 2004-2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Konni)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files dated 29 Jan 2022
5d16fd5e-902d-51bf-967c-3e7c4efb8e57

Contents

Matiwo	1
Maki	55
Luki	88
Joan	143
Tuoma	183
Romi vuosi	232
1 Korinti Vuosi	253
2 Korinti Vuosi	273
Galasia Vuosi	287
Efesusi Vuosi	295
Filipi Vuosi	302
Kolosia Vuosi	307
1 Tesalonika Vuosi	312
2 Tesalonika Vuosi	316
1 Timoti	319
2 Timoti	326
Tatusi	330
Filimoni	333
Hilburu Vuosi	335
Jemisi	351
1 Piita	356
2 Piita	363
1 Joan	367
2 Joan	373
3 Joan	374
Juudi	375
Yuoridagan	377

Wɔvɔvɔ dieke Matiwo dɩ maagna wɔnna

*Yisa chɔɔŋkɔvɔlɩŋ wɩa
(Luki 3.23-38)*

- ¹ Yisa Masia chɔɔŋkɔvɔlɩŋ saara wɔnna: die ɔ yiwo Davidi haagɩŋ ta Davidi dɩaŋ dɩ yi Abarahami haagɩŋ.
- ² Abarahami die dɩ mɩrɩ Aziki, ta Aziki dɩaŋ dɩ mɩrɩ Jakobu, ta Jakobu dɩaŋ dɩ mɩrɩ Juda aŋaŋ ɔ numballɩ.
- ³ Juda die mɩrɩ wa Perezi aŋaŋ Zera ta ba nuŋ dɩ yi Tamari: Perezi die mɩrɩ wa Hezironi, ta Hezironi die mɩrɩ wa Rami.
- ⁴ Rami die mɩrɩ wa Aminadabi, Aminadabi die mɩrɩ wa Naasoni, ta Naasoni die dɩ mɩrɩ Salimoni.
- ⁵ Salimoni die mɩrɩ wa Buasi vuodieke nuŋ dɩ yine Rahabi; ta Buasi dɩaŋ dɩ mɩrɩ wa Obedi, vuodieke nuŋ dɩ yine Rufi; ta Obedi dɩaŋ dɩ mɩrɩ wa Jese.
- ⁶ Jese die mɩrɩ wa naaŋ Davidi.
Davidi dɩaŋ die mɩrɩ wa Solomoni, vuodieke nuŋ die dɩ yine Yuriya kpihɔɔ.
- ⁷ Solomoni die mɩrɩ wa Rehobuami, ta Rehobuami dɩaŋ dɩ mɩrɩ Abia, ta Abia dɩaŋ dɩ mɩrɩ Asa.
- ⁸ Asa die mɩrɩ wa Jehosafati, ta Jehosafati dɩaŋ dɩ mɩrɩ Jorami, ta Jorami dɩaŋ dɩ mɩrɩ Yuzaya.
- ⁹ Yuzaya die mɩrɩ wa Jotami, ta Jotami dɩaŋ dɩ mɩrɩ Ahazi, ta Ahazi dɩaŋ dɩ mɩrɩ Hezekaya.
- ¹⁰ Hezekaya die mɩrɩ wa Manase, ta Manase dɩaŋ dɩ mɩrɩ Amoni, ta Amoni dɩaŋ dɩ mɩrɩ Josaya,
- ¹¹ ta Josaya die mɩrɩ wa Jekonaya aŋaŋ ɔ numballɩ, saŋŋa gie die ba yigi Izara vuosi a birɩŋ ba yɔŋɩsɩ a yaa ba ga Babiloni tɩŋgbaŋ ma.
- ¹² Die ba yalla ba ga Babiloni tɩŋgbaŋ ma kvaŋ chaaŋ,
Jekonaya die dɩ mɩrɩ Salatieli, ta Salatieli dɩaŋ dɩ mɩrɩ Zerubabeli.
- ¹³ Zerubabeli die dɩ mɩrɩ Abuyidi, ta Abuyidi dɩaŋ dɩ mɩrɩ Eliakimi, ta Eliakimi dɩaŋ dɩ mɩrɩ Azori.
- ¹⁴ Azori die mɩrɩ wa Zadoki, ta Zadoki dɩaŋ dɩ mɩrɩ Achimi, ta Achimi dɩaŋ dɩ mɩrɩ Eludi.
- ¹⁵ Eludi die mɩrɩ wa Eliaza, ta Eliaza dɩaŋ dɩ mɩrɩ Matani, ta Matani dɩaŋ dɩ mɩrɩ Jakobu.
- ¹⁶ Jakobu die mɩrɩ wa Josefɩ, vuodieke die dɩ yine Meri chɩrɩ, ta Meri dɩ mɩrɩna Yisa vuodieke ba wasɩnana Nɩmɩŋ vuovɔarɩkɩŋ Masia wa.
- ¹⁷ Die dɩ nyɩnna Abarahami saŋŋa a ga tuga Davidi saŋŋa die yiwo chɔɔŋkɔvɔlɩŋ baŋ aŋaŋ banusa. Davidi saŋŋa a ga tuga saŋŋa dieke die ba yigine be a birɩŋ ba yɔŋɩsɩ a yaa ba ga Babiloni die yiwo chɔɔŋkɔvɔlɩŋ baŋ aŋaŋ banusa. Die dɩ nyɩŋ saŋŋa mi a yaa a ga tuga Masia maarɩŋ saŋŋa die yiwo chɔɔŋkɔvɔlɩŋ baŋ aŋaŋ banusa.

*Yisa Masia Maarɩŋ Wɩa
(Luki 3.23-38)*

18 Die ba muruna Yisa Masia die wonde. Yisa nun daa die wone Josefu ama die ba ye ka faaru tamba, ta Meri die di mutthi siba di v yigi wo nyuuti, die Nmut Halikasika die vana v yigi kanuj nyuuti mi. 19 Josefu die yiwo daa dieke die di mutthuna a dusa Nmut sien, ta die v ka yaala v nagu Meri a yi viivi me vuonj mana nine me. Naa chianj ma die v yile v sounj ma di v loburi a zeti wo. 20 Die v yilinen naa, Nmut malaka die di nyuj v jigij daansa ma a baaru, "Josefu, vuodieke di nyinna Davidi buurinj ma, da zeti fu balla fu nagu Meri a buruj fu hogu wa. Dama Nmut Halikasika yina wa nyuutiti. 21 U nan muru buadembinj anj ni wa wa Yisa, * dama v nan vuari v vuosi a nyuj ba tumbiati ma ma."

22 Waha gie mana die kenj yi mutj siba Nmut die di vana v naazvaliba wonyi die di balina die wo, di 23 "Hogu dieke di zina dembinj nan yigi nyuuti a muru buadembinj anj v saanj yi Emmanueli." (Emmanueli chianj wone "Nmut bie ti jigij".)

24 Die wia die Josefu die di haguna v daansaha ma die v faaru Meri siba Nmut malakaka die di bala wa di v yi die wo. 25 Ama die Josefu ananj Meri die ka duagu tanj a ga tugi sanja dieke die v muruna v buadembike. Josefu die di yi wa saaru, di Yisa.

2

Sisibiri diekamba die di nyinna nmuj posuj chaanj wia

1 Die ba muruna Yisa tuj kaanu ba wasunana Betilehemi, Judia tujgbanj ma ma, sanja mi Herodi die yine naanj. Die ba muruna Yisa kuvanj chaanj die di ka yuasiya, dembisi batanj die di nyuj nmuj posuj chaanj a kenj Jerusalemi, 2 a di dia a piasa, "Sia ba muru buanyaali dieke di balla v yi juu vuosisi naanj wa? Ti ye wo v chujmarika di nyinna nmuj posuj chaanj, ti di a kenj di ti jianj wa."

3 Die naanj Herodi die di wonna naa wa, die wunuj ananj vuonj mana die di benne Jerusalemi ma ma sugiti di chusu. 4 Die v wa Nmut jiamuj nutjandusuriba nyujkoraha ananj muraha didaguriba mana a laguj tamba a die a piasi ba di, "Sia ba baa ba muru gbujbatitaantu Masia wa?"

5 Die ba baaru, "Betilehemi tuj, Judia tujgbanj ma ma. Naa, Nmut naazvaliba die di maagi.

6 'Founj Betilehemi di benne Judia tujgbanj ma, ka yi tuginj

dama fu sounj naanj wonyi di baa v nyuj

a kenj a di n vuosisi di benne Izara tujgbanjka ma nutja.' "

7 Naa chianj ma die naanj Herodi die di wa chaamba die di nyinna nmuj posuj chaaku a loburi a juu juonj me a piasi ba sanja dieke gbanj gbanj chujmariku die di nyinna. 8 Womi die v taanj ba di ba ga Betilehemi ananj waha gie: "Ni gamma a kpanji ni gbanj a mutthi a daansi a yaali bua wa jigij amu ni kenj a ye v benne jigidieke ni vaa n tubuj wunj amu n gbanj n ga a jianj wa."

9-10 Die ba nyinna mi a gara wa, sienj me die ba bi ye chujmarika gbanj gbanj die di posuna a nyuj nmuj posuj chaaku, die ba yene ke wo ba sugiti die di paali fiali, ka di ba nutja a ga zie tigidieke me bua wa di benne wo sikpenj. 11 Die ba ga a juu tigiri me a ye bua wa ananj v nunj Meri; die ba sounj a gbirigi a jianj bua wa, a yuori ba buloga a vuari piini a yi wa; die

* 1:21 1.21 Yisa chianj yiwo gbujbatitaantu.

a yiwo saluma anan tulaari dieke ba wasınana farankinsinsi anan tulaari dieke ba wasınana miri.

¹² Die Nmutu di balı a yı ba ba daansa ma sba ba da ken yinji a ga naan Herodi jigiri, die ba nyu a daagi siegaan a kuli ba tuu.

Josefu die di chigina a ga Ijipiti dene

¹³ Die sısburıba di yinji a ga ta Nmutu malaka die di nyu Josefu jigin u daansa ma a die a balı wa, “Herodi nan di yaala bua wa di u kuu wa. Naa chıan ma hagi a nagi bua wa anan u nuu wo a chıgı a ga Ijipiti a bemme mi a ga tugi sanja dieke n baan nan balı fu di fu nyu.”

¹⁴ Josefu die di hagi yuku mi a nagi bua wa anan u nuu wo a ga Ijipiti tujban ma. ¹⁵ Die u bie wo mi dene a ga tugi sanja dieke naan Herodi die di kpine. Naa die yiye muu amu Nabidie Nmutu die di vana u naazu wonyı di balı die wo ken yi wusie, a baarı di, “Die n vuarı wa n bua Ijipiti me.”

Dembibisi kuvla wıa

¹⁶ Die Herodi die di mutunıa di chaan diekamba die di nyunna nmutu posıkuı die gaan wa wa die u ju sunyuruu. Die u yı nuu di ba kuv ballunyaalı dembisi mana di benne Betilehemi anan ka tıgıbuı mana mana. Die ba kuv ballı dembisi dieke die di yine ballunyaalı a ga tugi bına ale ballı dama sısburıba die baarı di ba yene chımarıka ka bına ale wunna.

¹⁷ Naa die yiye muu a yi Nmutu naazua Jerimaya die di balla wudiekamba wo di yi wusie. Die u baarı,

¹⁸ “Rama tuu ma ba wuu watı,
kpan anan sugıchısuu,
ta Rachalı di kuma u ballı wıa,
ba haluu wa a ju, dama u ballı die kpiye muu.”

Die Josefu anan Meri anan bua wa die di nyunna Ijipiti tujban ma a yinji wıa

¹⁹ Naan Herodi die di kenne a kpi, ka kuv chaan die Nmutu malaka die di nyu Josefu jigin u daansa ma ma Ijipiti ma ²⁰ a baarı, “Hagi nagi bua wa anan u nuu wo a yinji a ga Izara tujban ma, dama vuodieke die di yaalala ba kuv wa wa kpiye muu.” ²¹ Naa chıan ma Josefu die di hagi a nagi bua wa anan u nuu wo a yinji a ga Izara tujban ma ma.

²² Ama die u wunna di Akelusi die zene u chıan Herodi nan ma a dii Judia naarı, die nmaamuı die yalla wa anan u baan nan yinji a ga mi; ta Nmutu di bi a dagı wa u daansa suu di u ga Galılı tujban ma ma. ²³ Die u ga kalı tujban kaanu ba wasınana Nazeriti ma ma. Naa chıan ma die Nmutu naazubıba die di balla wudiekamba wo die di ken a yi wusie, di: “Ba nan di wasa wa Nazeriti vuuu.”

3

Jıon vuodieke die di sınana vuotamba Nmutu nyaabu wıa (Maki 1.1-8; Luki 3.1-18; Jıon 1.19-28)

¹ Sanja mi, Jıon, vuodieke die di sınana vuosisi Nmutu nyaabu die bie wo haagu ma Judia tujban ma a muıla Nmutu wıvunaha a balla ² di “Nu chıgı a nyuı nu tuntuıbiadı ma dama Nmutu naarı diile sanja gbıye muu.” ³ Die Nmutu naazua Azaya die wıan maagi Jıon wa wıaha muu di, “Vuuu benne haagu ma a keese a muıla

‘Nu wınsı tı Yıomıtıen kenıj sieti

ta vaa a tugisi a yi wa.' "

⁴ Joon die yeegi wo nyoguru kobiti jayeekin ta bi bobo gbanu u chian ma ta u nyindiike die di yi sankpara anan siesi. ⁵ Sanka mi vuosi die di nyu Jerusalemi anan Judia anan Joodani muguru gelegele a gara u jigini ⁶ a balla ba tuntumbiati ta u su ba Nmuu nyaabu Joodani muguru ma.

⁷ Ama die u kenne ye ta Farasisi anan Sadusisi,* vuosi pam gban die di kienene u jigini di u su ba Nmuu nyaabu die u balu a yi ba di, "Nuuu nyinvuukehe gie! Muna kpaana nu di nu chigi nyu Nmuu sunyuru dieke di bala ka keji nu ma wa? ⁸ Nu yime wudiekemba di baan nan daga siba nu chigi a nyu nu tuntumbiati ma. ⁹ Ta nu da nugu ma nu nyubu a baaru nu yiwo Abarahami haagisi, nu vaa n balu nu, Nmuu nan biagi a yinji tanaha gie a buru Abarahami haagisi. ¹⁰ Luaka wau yi siri muu a gbanu di ka chia tuisi; tu dieke di kana ka nyu nyu nyu ka vuna ba nan chia ka a taan a nagi yi bolin me. ¹¹ Manu n sa wa anan nyaan, ka daga siba nu chigi a nyu nu tuntumbiati ma wa, ama vuodieke di baan nan keji n kuaka tian wa man; n ka tugi vuodieke di baan nan chii u nura gban: wuuu nu u baan nan nagi Nmuu Halikasi anan bolin a su nu sugu. ¹² U yallu wa u kpalihaariku di u chaari zaakpeeti mana mana a nyu zaaha ma, u nan lagisi zaaha mana a yi bumbun me ta nagi zaakpeeti a yi boli dieke di kana ka kpise me."

Joon die di sina Yisa Nmuu nyaabu dene

(Maki 1.9-11; Luki 3.21-22)

¹³ Womi Yisa die di nyu Galili a keji Joon jigini Joodani muguru ma di u su wa Nmuu nyaabu. ¹⁴ Ama ta Joon die di ka saagya ta balu wa, "Manu n tunna mu n keji fu jigini an fu su muu, ama ta fuuu fu kien n jigini?"

¹⁵ Ama ta die Yisa die di yinji a balu wa di, "Vaa ka yi die lele, dama di mu tu yi tunvuna mana mana Nmuu di yaalala tu yi wo." Joon die di wa saagi.

¹⁶ Die u dene a su Yisa Nmuu nyaabu a kpai wa, lele womi Yisa di dene nyu nyaabu ma, numsikpen die di yuori die u ye Nmuu Haalu di kenne suuna u sikpen siba nmaru. ¹⁷ Womi lulu die di nyu numsikpen a baaru, "N Buchotiu wonna, wuuu n nine di suuli."

4

Sitaani die di magisina Yisa dene

(Maki 1.12-13; Luki 4.1-13)

¹ Womi die Nmuu Haalubu die di nagi Yisa a yallu wa a ga haagu ma di Sitaani ga magisi wa. ² Die u bie wo mi a ka dii jaan mana numtvasi anan yugiti banisi-nusa ta die kuu die di wa a yallu wa. ³ Ta die Sitaani die di keji u jigini a baaru, "Du yi fu seji yi Nmuu Bua, vaa tanaha gie buru nyindiike."

⁴ Ama ta die Yisa die di yinji a balu wa di, "Nmuu gbanu baaru vuota kaan biagi a beri nyindiike nyuna ma wa, ama wudieke mana mana Nmuu di balala."

⁵ Womi Sitaani die di yaa Yisa a ga Jerusalemi tugikasi ma ma a yallu wa a ga a zien Nmuu jiamu juokpenkpuu sikpen ⁶ ta die a balu a yi wa di, "Fu seji a yiwo Nmuu Bua fu nagi fu gban a taan, dama Nmuu gbanu baaru,

* 3:7 3.7 Die ba yiwo Juu vuosi batan ba nine die di numu anan Mosisi mura ha duu, ama ba die ka chiga vuosi zoolu ta bi kota ba gban.

‘N̄m̄uŋ nan vaa v malakasasi fu w̄a,
 aŋ ba naŋi ba nuusi a tuŋi a tuo fu
 am̄v hal̄i fu naatal̄i gban̄j kaan̄j gbi tanaha.’ ”

⁷ Yisa die d̄i yin̄ŋi a bal̄i a ȳi wa d̄i, “Ama N̄m̄uŋ gban̄k̄v gban̄j gban̄j b̄i a baari, ‘Vuon̄j da a ken̄j maḡis̄i v̄ Ȳom̄ot̄ien̄j Nabid̄ie N̄m̄uŋ.’ ”

⁸ Womi Sitaani wa die d̄i b̄i a chii Yisa a yall̄i wa a ga zien̄ tan̄kpen̄k̄ruŋ sikpen̄j a daḡi Yisa d̄on̄ta t̄iḡis̄i mana mana an̄an̄j ka nyinti mana ta bal̄i a ȳi wa d̄i, ⁹ “N̄ nan naŋi nyinti gie mana a ȳi fu, d̄i ȳi fu ken̄j a s̄on̄j a gbirigi a j̄an̄j m̄uŋ.”

¹⁰ Womi Yisa die d̄i yin̄ŋi a bal̄i a ȳi wa d̄i, “Sitaani, gamma ta va m̄uŋ. Ka maaḡiya N̄m̄uŋ gban̄k̄v s̄on̄j a baari ‘Vuota j̄ama v̄ Ȳom̄ot̄ien̄j Nabid̄ie N̄m̄uŋ nȳuna ma a b̄i d̄ia v̄ nȳuna ma.’ ”

¹¹ Die w̄a Sitaani die d̄i ga ta die a va wa, ta malakasi die d̄i ken̄j a sun̄ŋi wo.

Yisa die d̄i piiline v̄ t̄v̄oma Galili t̄uŋ ma dene

(Maki 1.14-15; Luki 4.14-15)

¹² Die Yisa die d̄i w̄onna d̄i ba yigi J̄oon a ȳi dansar̄ika s̄on̄j, die v̄ nȳuŋ a ga Galili me. ¹³ Die v̄ tuŋi Nazeriti t̄uŋ ama die v̄ ka ȳvas̄iya mi ta die t̄an̄j ga Kapen̄omi t̄iḡid̄ieke die d̄i gb̄igine m̄uḡk̄ruŋ kaan̄i, Zebuluni an̄an̄j Nafitali t̄uŋgban̄j ma. ¹⁴ Naa die ȳine am̄v N̄m̄uŋ naaz̄va Azaya die d̄i balla wudieke wo ken̄j a ȳi wusie.

¹⁵ “Zebuluni t̄uŋ an̄an̄j Nafitali t̄iḡis̄i d̄i benne

J̄oodani m̄uḡis̄i mi wo chaan̄j

ta b̄i gb̄igi m̄uḡk̄ruŋ;

Galili t̄uŋ dieke vuodiekemba d̄i kana ka ȳi Juu vuosisi d̄i kala mi;

¹⁶ vuodiekemba d̄i benne l̄im̄uŋ ma

nan ye chaankpen̄k̄ruŋ

ta vuodiekemba d̄ian̄j die d̄i benne kun̄j l̄im̄uŋ ma,

bolibu nan chaan̄j a ȳi ba s̄ikpigile me.”

¹⁷ San̄ka mi yaa gamma die Yisa d̄i piili a balla N̄m̄uŋ w̄a a baari, “N̄i ch̄iḡi a nȳuŋ n̄i tumbiat̄i ma dama N̄m̄uŋ naari diile san̄ŋa gb̄igiȳe m̄uŋ.”

Yisa die d̄i wana zaasyigirin̄j ba n̄isa dene

(Maki 1.16-20; Luki 5.1-11)

¹⁸ Die Yisa die d̄i ch̄onnana Galili m̄uḡk̄ruŋ gaari die v̄ ye daa w̄onȳi an̄an̄j v̄ numb̄aa, die ba yiwo Simoni (vuodieke die ba was̄nana Piita wa) an̄an̄j v̄ numb̄aa Andurusi, ta ba taana n̄uŋ m̄uḡk̄ruŋ ma dama die ba yiwo zaasyigirin̄j. ¹⁹ Die v̄ bal̄i a ȳi ba d̄i, “N̄i ken̄j a d̄ia m̄uŋ an̄j n̄ vaa n̄i suḡuma vuotan̄j a kiere N̄m̄uŋ j̄igin̄j.” ²⁰ Die ba va ba nut̄i laḡi laḡi ta die a d̄i wa.

²¹ Die v̄ nȳunna mi a ga n̄uŋŋa b̄ita, v̄ b̄i ye daa w̄onȳi an̄an̄j v̄ numb̄aa b̄ura, Jemisi an̄an̄j J̄oon, Zebedi ball̄i. Die ban̄uŋ an̄an̄j ba ch̄oon̄j wa die benne ba haar̄ik̄v ma a w̄onsa ba nut̄i, Yisa die d̄i wa ba, womi ²² die ba va ba ch̄oon̄j an̄an̄j haar̄ik̄v laḡi laḡi ta die a d̄i wa.

Yisa die d̄i gbaanna yvagt̄ielin̄j dene

(Luki 6.17-19)

²³ Yisa die d̄i d̄ia Galili mana mana s̄on̄j a daga ba N̄m̄uŋ j̄iam̄uŋ juone s̄on̄j N̄m̄uŋ w̄a ta die a gbaanna vuodiekemba mana die d̄i yalla yvagt̄i mana mana. ²⁴ Die ba m̄uŋ v̄ saan̄j Siria t̄uŋgban̄j mana mana ma ma. Naa ch̄ian̄j ma vuosi die d̄i chii vuodiekemba die d̄i yalla yvagt̄i mana mana a ken̄j v̄ j̄igin̄j; jumbiat̄i die d̄i yalla batan̄j, batan̄j die d̄i yall̄i kpen̄kpen̄si an̄an̄j

vuodiekemba nyungbanuŋ die dɪ kpine ta die v gbaan ba mana. ²⁵ Daadan pam die dɪ nyuŋ Galili anan Tɪgɪsɪ-ban anan Jerusalemi anan Judia anan Joodani gaaru mi wo chaan tɪgɪsɪ die dɪ keŋ a dɪ wa.

5

Sugɪfaluŋ wɪa (Luki 6.20-23)

- ¹ Yisa die dɪ yene daadamba die v juakɪ a kalɪ kunkogin sikpen ta v kuɔŋandɪsɪrɪba die dɪ keŋ v jigɪŋ ² die v piili a daga ba Nɪmuŋ wɪa a baaru:
- ³ “Sugɪfaluŋ bemme vuodiekemba dɪ sɪbɪna dɪ ba yiwo zɔɔlntielin Nɪmuŋ jigɪŋ,
Nɪmuŋ naaru yiwo ba sɪti.
- ⁴ Vuodiekemba dɪ kunnana wa, sugɪfaluŋ yiwo ba sɪti,
dama Nɪmuŋ nan haluŋ ba sugɪti.
- ⁵ Vuodiekemba dɪ sɔuna ba gban, sugɪfaluŋ yiwo ba sɪti
dama dɔnɪa mana nan yi ba sɪti.
- ⁶ Vuodieke nine dɪ nɪmɪntɪ ta ba sugɪti dɪ yaala ba yi Nɪmuŋ dɔnɪɔ,
sugɪfaluŋ nan yi ba sɪti,
dama Nɪmuŋ nan yɪ ba ba sugɪti die dɪ nɪmɪntɪna jadieke wɪa.
- ⁷ Vuodiekemba dɪ chɪɔnana ba chanchaalɪ zɔɔluŋ, sugɪfaluŋ yiwo ba sɪti,
dama banuŋ ba Nɪmuŋ dɪaŋ dɪ nan chɪɔ zɔɔluŋ.
- ⁸ Vuodiekemba dɪ yalla sugɪyaluŋ, sugɪfaluŋ yiwo ba sɪti
dama ba nan daansɪ a ye Nɪmuŋ.
- ⁹ Vuodiekemba dɪ gurinene waaguŋ, sugɪfaluŋ yiwo ba sɪti,
dama banuŋ ba Nɪmuŋ nan wa ba v ballɪ.
- ¹⁰ Vuodiekemba dɪ dɪna Nɪmuŋ ta ba mugisi be,
sugɪfaluŋ yiwo ba sɪti,
dama Nɪmuŋ naaru yiwo ba sɪti.
- ¹¹ “Vuosi dɪ keŋ a zɪa nɪ ta mugisi nɪ ta chɪba nɪmɪnchɪbɪsɪ a yɪa nɪ ta bala wɔbɪatɪ yiri yiri a yɪa nɪ nɪ dina n kuɔŋ wɪa, sugɪfaluŋ yiwo nɪ sɪti.
- ¹² Ba keŋ a yi die wo nɪ yallɪma sugɪfaluŋ pam dama nɪ nyɔarɪ nan dɪ dala pam Nɪmuŋ tigiri me; die gban gban die ba mugisi Nɪmuŋ naazɔalɪba die dɪ benne kɔruŋ ma wa.

Yasɪ anan chaanuŋ wɪa (Maki 9.50; Luki 14.34-35)

- ¹³ “Nɪ sɪ sɪba yasɪ tɪŋgbanɪka gie me. Ama yasɪ dɪ a keŋ a chɔsɪsɪ a waaru ka nansɪŋ, lalɪa ka bɪ baa ka yi a bɪ ye ka nansɪbɪsɪ? Dɪ dagɪ sɪba ka wo nyɔarɪ; sie ba nagɪha a siti taan tɪŋgbanɪ ma an vuosi chɔŋ a ma.
- ¹⁴ “Nɪnuŋ nɪ sɪ sɪba tɪŋgbanɪka gie popoli; tɪŋ dieke ba mɪna a zien kunkogin sikpen ka bɪagɪ a lɔbɪra. ¹⁵ Ta vuon ka chɔgɪsa popoli ta naga kpakɪ a bubike ama v nɪaan nagɪ ka a saagu wa jaan ma jigɪdieke ka baan nan chaan a yɪ vuodiekemba mana dɪ benne tigiri me ¹⁶ Nɪnuŋ nɪ bie gie; nɪ chaan a yɪ vuon mana, ta ba ye nɪ tunvɪna ta bɪrɪma nɪ Chɔɔŋ Nɪmuŋ dieke dɪ benne arɪzanna ma.

Yaa gamma mɪraha wɪa

- ¹⁷ “Nɪ da keŋ yilime sɪba n keŋ dɪ n kpisi Nɪmuŋ mɪraha anan Nɪmuŋ naazɔalɪba dagɪkɪ; n ka keŋ dɪ n kpisihe muŋ, ama n kenye muŋ dɪ n saaguha anan wusie. ¹⁸ Nɪ vaa n balɪ nɪ wusie, tɪŋgbanɪka gie anan nɪmɪnsikpen nan tɪaŋ ga ama Nɪmuŋ mɪraha bɪta gban kaan bɪa sie a mana

kenj yi kpatu. ¹⁹ Naa chuanj ma vuodieke di a kenj a yi a chuwsi Njmut muraha kaani gbanj ta bi daga v chanchaalba die wo v nan wiaru kuanj Njmut naari ma, ama vuodieke di di muraha ta mutji dagu v chanchaaluj die, wuntuj v baanj nan yi vuokruuj Njmut naari ma. ²⁰ Dama manuj n bali ni, sie ni tunvuna dala a tianj muraha didaguriba ananj Farasisi* vuosisi tunvuna, di daa die, ni kaanj biagi a juu Njmut naari ma.

*Sinyuruja wia
(Luki 12.57-59)*

²¹ "Ni wunja die ba balla kuruj ma di, 'Da a kenj a kus vuonj, fu a kenj a kus vuonj ba nan chii fu ga naaltanj a dii fu sariya.' ²² Ama lele, ni vaa n bali ni, vuodieke mana di a kenj juu sinyuruja a yi vuosi (yori yori), ba nan dii v sariya, sariya daanj. Vuodieke mana di a kenj a zia vuonj di, 'Funtuj vuotoku gie' ba nan chii fu ga naaltanj a ga dii fu sariya. Vuodieke mana dianj di kenj a zia v numbua di, 'Gaamuka gie' nan daansi bie wia ma, ta juu boli dieke di wone kpatu ma. ²³ Die wia vuodieke di a kenj juu Njmut jiamuj tiginj a yaala v nagu piini a yi Njmut ta tunsu siba v numbua yaa wunuj ananj wa, ²⁴ v vaa v piinike dvanj Njmut jiamuj juoku nuntja, ta yinjji a ga v numbua wa jiginj ba wonsu wiaru ta v yinjji a kenj nagu v piinike a yi Njmut.

²⁵ "Funtuj ananj vuonj di a kenj yaa wunuj ta gara naaltanj an ni ga wonsu, kpanji fu gbanj an ni wonsu wiaru ni yene bie sienj me; di daa die v nan yaa fu a ga sariyadiiru wo jiginj an v dianj v nagu fu a yi dansarika vuosi ddaansuriba nuusi me anj ba nagu fu yi dansarika sunj. ²⁶ Wusie manj bala yia fu, kaanj bi nyuj mi sie fu kenj tunj ligire dieke mana ba bala di fu tunj wo.

Hogokpana ananj daakpana dwaguj wia

²⁷ "Ni wunja die ba bala 'Da a kenj a dwagu vuonj hogu.' ²⁸ Ama manuj n bala ni lele di vuodieke mana di a kenj daansi hogu ta yaa lola ananj wa v yi wo hogokpana tumma v sunj ma. ²⁹ Di yiwo fu nuudiiginj chaanj nimbinj vana fu yi bianj, vvarika taanj dama di kria fu wone nimbinj kaani ananj Njmut di baanj nan nagu fu nyujgbanuj manj a yi boli dieke di wone kpisinj me. ³⁰ Di yiwo fu nuudiiginj yinene fu tumma tumbrati, fu gobike a vigi taanj, dama di kria pam fu baanj nan waari fu nuubalunuj ananj fu nyujgbanuj mana di baanj nan juu bolinj me.

*Dembinj ananj hogu tanj zetinj
(Mat. 19.9; Maki 10.11-12; Luki 16.18)*

³¹ "Die ba bi baari di, 'Vuodieke mana di baa v zeti v hogu sie v yi wa gbanuj a bali wa di v zeti wo munj.' ³² Ama lele, manuj n bala ni di vuodieke di a kenj zeti v hogu ta hogu wa ka dwaga dembisi, wuntuj v yine hogu wa di ga a dwaga dembisi; ta dembinj dieke dianj di kenj faari hogu dieke ba zetine wo gbanj tunj wa hogokpana tumma.

Hwusi wia

³³ "Ni bi wunj die ba bala a yi kuruj vuosi di, 'Da a kenj a hsu ananj nmunchibisi ama fu kenj hsu a yi Njmut di mu fu yi die gbanj gbanj.' ³⁴ Ama manuj n bali ni, di ni summa ni hsu gbanj; da kenj a baari, 'N hsu nmunsikpenj' dama di yiwo Njmut naari jigiberisikinj; ³⁵ yaa fu hsu tunjgbanjka gie, dama ka yiwo Njmut naatala jigizielikinj; yaa fu hsu

* **5:20** 5.20 Farasisi mba die yiwo juu vuodiekemba nine die di nmuntna ananj Mosisi muraha dtsunj.

Jeruselemi dama ka yiwo Nabidie N̄m̄uṅ tuṅ. ³⁶ Da a keṅ a huṣu fu gban̄ gban̄ fu sikpen̄ gban̄, dama kaan̄ b̄iagi a yi fu sikpen̄ zoosi kaan̄ gban̄ b̄iruṅ jayialuṅ yaa jas̄ob̄il̄uṅ. ³⁷ N̄i ko vaa aṅ n̄i 'Wa', yi n̄i 'Wa', ta n̄i 'Aayi' yi n̄i 'Aayi' dama n̄i huṣu jaan̄ a ḡuti, die nyuṅ wa Sitaani jigin̄.

Da keṅ yir̄iji a yi fu chanchaan̄ b̄iran̄
(Luki 6.29-30)

³⁸ "N̄i w̄oṅya die ba bala d̄i, 'Vuon̄ d̄i a keṅ a vuṣu fu nimbin̄ fu d̄ian̄ fu vuṣu ṽ nimbin̄ a tuṅ hamuṅ; ta vuon̄ d̄i a keṅ a vuṣu fu nyuṅ fu d̄ian̄ fu vuṣu ṽ nyuṅ a tuṅ hamuṅ.' ³⁹ Ama man̄uṅ lele n̄ bali n̄i, n̄i da keṅ tuṅ n̄i chanchaan̄ hamuṅ; vuon̄ d̄i keṅ a n̄igi fu nuudiigin̄ kaamuṅ ma fu yir̄iji fu nuugali kaamuṅ d̄ian̄ a yi wa aṅ ṽ n̄igi; ⁴⁰ vuon̄ d̄i keṅ nagi fu a ga naalan̄ me, a yaala ṽ gbati fu jayeekibin̄, fu nagi fu jayeekikpen̄kp̄uṅ a ḡuti wa. ⁴¹ Vuon̄ d̄i a keṅ a mugisi fu d̄i fu chii ṽ chiiti chuṅ mali bal̄muṅ fu chii a chuṅ malisi ale. ⁴² Vuodieke mana d̄i a keṅ a juṣuṣi fu jaan̄ fu yi wa ta da a keṅ a muṅ wa, vuodieke mana d̄i yaalala ṽ pan̄ṅi jaan̄ fu jigin̄ fu pan̄ṅi wa da keṅ muṅ wa.

Dataasi w̄ia

⁴³ "Die n̄i w̄oṅya ba bala d̄i, 'N̄i yaaluma n̄i zvaluṅ, ta hama n̄i dataasi.' ⁴⁴ Ama man̄uṅ lele n̄ bala n̄i d̄i, n̄i chome n̄i dataasi w̄ia ta juṣuṣima N̄m̄uṅ a yuma vuodiekemba d̄i mugisinene n̄i, ⁴⁵ aṅ die vaa n̄i seṅ yi ti Ch̄oṅṅ dieke d̄i benne arizanna ma balli, dama ṽ yinene ṅmuṅ d̄i p̄osa a yia vuobiati aṅaṅ vuovuna mana ta bi vasa nuṅ d̄i n̄ia a yia vuodiekemba d̄i yinene vuṅṅ aṅaṅ vuodiekemba d̄i yinene b̄iran̄. ⁴⁶ Dama fu yaala vuodiekemba d̄i yaalala fu nyuna, bie nyuari fu baan̄ fu ye a nyuṅ N̄m̄uṅ jigin̄? Daa die gban̄ gban̄ vuobiati die d̄i yie? ⁴⁷ Ta fu a keṅ waasa fu zvaluṅ nyuna ma bie w̄oṅṅuṅ fu yie a tian̄ fu chanchaal̄ba? Daa die vuodiekemba d̄i kana a ka d̄i N̄m̄uṅ m̄iraha d̄i yie? ⁴⁸ Die w̄ia n̄i bemme vuṅṅ s̄iba n̄i Ch̄oṅṅ Nabidie N̄m̄uṅ d̄i benne die wo arizanna ma.

6

Piini yula w̄ia

¹ "N̄i da keṅ sun̄ji z̄ool̄ntiel̄in̄ d̄i vuosi ye n̄i, dama n̄i keṅ a yi die n̄i kaan̄ ye nyuari a nyuṅ n̄i Ch̄oṅṅ N̄m̄uṅ d̄i benne arizanna ma jigin̄. ² "Die w̄ia, fu keṅ yaala fu nagi piini a yi z̄ool̄ntien̄, da keṅ muṣuṣi ka s̄iba gigaant̄ba d̄i ṅaana yie die wo N̄m̄uṅ jiamuṅ juone me aṅaṅ siekpara ma t̄ika s̄uṅ a juṣuṣima N̄m̄uṅ d̄i vuosi ye be. Wusie man̄ bala n̄i ba w̄oṅ ye ba nyuari mana muṅ, ³ ama fu a keṅ yi z̄ool̄ntien̄ piini da keṅ vaa fu z̄ua vuṅṅ gban̄ s̄umma ka w̄ia. ⁴ Am̄uṣ ka yi w̄ol̄ob̄ur̄uṅ ta fu Ch̄oṅṅ N̄m̄uṅ vuodieke d̄i yesinene l̄ob̄ur̄uṅ ma nan tuṅ fu ((yeṅ me.))

N̄m̄uṅ juṣuṣuṅ w̄ia
(Luki 11.2-4)

⁵ "Fu keṅ yaala fu juṣuṣi N̄m̄uṅ, da a keṅ a yi s̄iba gigaant̄ba d̄i yinene die wo, dama ban̄uṅ ba cho d̄i ba zie N̄m̄uṅ jiamuṅ juone me aṅaṅ siekpara ma t̄ika s̄uṅ a juṣuṣima N̄m̄uṅ d̄i vuosi ye be. Wusie man̄ bala n̄i ba w̄oṅ ye ba tune mana muṅ. ⁶ Ama fu keṅ a baa fu juṣuṣi N̄m̄uṅ, juu fu juṅṅ me ta ligi sanuari, ta juṣuṣi fu ch̄oṅṅ N̄m̄uṅ vuodieke d̄i benne l̄ob̄ur̄uṅ ma, aṅ fu Ch̄oṅṅ wa N̄m̄uṅ d̄i yene wudieke fu yine l̄ob̄ur̄uṅ ma wa tuṅ fu ((yeṅ me.))

⁷ “Fv a keŋ juusa Nmuŋ da keŋ juusuma anaj wubaluki wagiti siba vuodiekemba di jannana bugile; banuj ba yile siba ba keŋ juusi anaj wubaluki wagiti ba bugilehe nan wonj ba. ⁸ Ni da keŋ a su siba banuj, dama ni chɔɔŋ Nmuŋ wɔŋ siba jadieke ni yaalala ta ni ye ka juusi wa.

⁹ “Naa wana mu ni juusi Nmuŋ:

‘Ti chɔɔŋ dieke di benne arizanna ma:

Vaa aj ba biri fv saanj kasika;

¹⁰ Vaa aj fv naari keŋ;

vaa fv duŋɔv yi tuŋgbanka gie me siba ka sina die arizanna ma wa

¹¹ Yi ti jinne nyindiike dieke ti yaalala.

¹² Nagi ti hamuj a chaa ti,

siba ti nagina vuodiekemba di tunna ti tumbiati a chaa ba wa.

¹³ Da a keŋ vaa ti juu magisi dieke di haguŋna ma,

ama ta vuari ti a nyuj wubian* ma. ((Dama funuj fv sina naari anaj yiko anaj julma yaa gamma haahuu. Wusie.))’

¹⁴ “Ni keŋ nagu ni chanchaaluj wubiati a chaa ba, ni Chɔɔŋ dieke di benne arizanna ma duaj nan nagu ni tumbiati a chaa ni. ¹⁵ Ama ni ka nagu ni chanchaaluj wubiati a chaa ba, die nuŋ ni Chɔɔŋ duaj kaan nagu ni wubiati a chaa ni.

Nwabɔɔŋ wɔ

¹⁶ “Ta fv a keŋ a bɔbi nvan duaj, da keŋ chusɔ fv nine chaan siba gugaantiba di yine die wo, dama banuj ba chusɔ wa ba nine chaan di vuonj mana ye siba ba bɔbi wa nvan. Wusie manj bala ni ba wɔŋ ye wo ba nyuari. ¹⁷ Fv a keŋ a bɔbi nvan fv nuŋ fv nine chaan ta chasi fv sikpej zoosi, ¹⁸ amv vuosi kaan muŋŋi a baari bɔba nvan, ntaala fv Chva Nmuŋ nyuna ma, vuodieke di benne loburuj ma summa. Amv fv Chva Nmuŋ dieke di yesinene jadieke fv yinene loburuj ma a yia wa nan tunj fv ((yeŋ me.))

Arizanna ma nyinti wɔ

(Luki 12.33-34)

¹⁹ “Da keŋ a yaaluma nyinti a loburuma tuŋgbanka gie me, jigidieke nyunyigika anaj tuguj di baan nan chusɔsiha; ta gaaruj di baan nan biagi awi a juu a gaari. ²⁰ Ama loburuma fv nyinti arizanna ma, jigidieke nyunyigika anaj tuguj di kana ka biagi chusɔsaha; ta gaaruj di ka biagi awia a juu a gaara; ²¹ jigidieke fv nyinti di benne, mi fv sɔŋ duaj di beri.

Nyujbanuj chaanuj wɔ

(Luki 12.33-34)

²² “Fv nine yine fv nyujbanuj popoli. Die wɔ fv nine di keŋ vuna, fv nyujbanuj mana nan suuli anaj chaanuj; ²³ ama fv nine di keŋ a ka vuna, fv nyujbanuj mana nan di bie lumuj ma. Die wɔ chaan dieke di benne fv ma ma di keŋ yi lumuj, lumukv nan di dala pam.

Nmuŋ anaj ligire wɔ

(Luki 12.33-34)

²⁴ “Vuobalimuj kaan biagi a jama naaluj bale. U nan haa wonyi ta chome wonyi, yaa v nan yi wonyi julma ta wonyi v nine kaan di suuli. Vuonj kaan biagi a jama Nmuŋ anaj ligire.

* 6:13 6.13 Wubianj ma yaa Sitaani nuuj me.

25 “Naa chianj ma wia manj bala ni da vaa ka mugisi ni ananj jadieke ni baanj nan dii ananj ni baanj nan nyuu a bemme ni miivoli me; ni da bi vaa di mugisi ni, ni nyungbanuj di baanj nan yeegi jadieke. Misi ka tianj nyindiike? Ta nyungbanuj ka tianj nyinyeeke? 26 Ni daansi a ye nembisi di yuginana; a ka bura; a ka bi gobe ta nagj yie napooti me, ama ni Chooj dieke di benne arizanna ma wa daansinana ha. Ni ka yaa nyuari a tianj nembisi? 27 Ni jabia baanj nan biagi a guti v gbanj v miivoli bita v wuyilimugisike wia.

28 “Bia yine ni mugisi ni gbanj yaa gamma nyinyeeke wia? Ni daansi a ye tiwute ananj ka vutuj; ama a ka tuma a yaala ka wute. 29 Ama n bali ni, hali naanj Solomoni ananj v nyinyeeki vuna mana die ka yeegi jayeekinj ka vuna a tugi tiwutehe gie. 30 Nmuj yinene huuti di vuna, nyindieke di benne jinne ta sorinj ba juv ha a taanj wa, v kaanj wa a faasi yeegi ni nyinyeeke? V kaanj biagi a yeegi ni? Ntunj vuodiekemba yada di kana a ka dala!

31 “Die wia ni da vaa di mugisi ni ta yilime, ‘Bia ti nan dii?’ Yaa ‘Bia ti nan nyuu?’ Yaa ‘Bia ti nan yeegi?’ 32 Vuodieke di kana ka siba Nmuj njaana chiga a yaala nyinti gie mana, ama ni Chooj Nmuj dieke di benne arizanna ma siba a baari di ni yaalaha muj. 33 Ama ni wolinj yaaluma Nmuj naari ananj wudieke Nmuj di yaalala wia ta v nan nagj nyindiekemba ni yaalinana mana a yi ni. 34 Die wia da keij vaa sorinj wia mugisi ni dama sorinj nan di yalli ka gbanj gbanj mugisikinj. Daanj mana yaa ka wumugisi dieke di mugisina ka muj.

7

Chanchaaluj sariya diile wia
(Luki 6.37-38, 41-42)

1 “Ni da keij a dii ni chanchaaluj sariya, amv Nmuj dtanj da keij dii ni sariya, 2 dama ni dine ni chanchaaluj sariyaha die wo, die gbanj gbanj Nmuj di nan dii ni sariya; ta ni magisina die a yia ni chanchaaluj die gbanj gbanj Nmuj dtanj di nan magisi a yi ni.

3 “Bia yine fv daansa yese munchubuj dieke di benne fv chanchaanj nimbinj me, ta a ka yese dakusli dieke di benne fv gbanj gbanj fv nimbinj me? 4 Baa fv yiwo lalta a bali a yi fv numbua, ‘Ko vaa n vuari munchubuj dieke di benne fv nimbinj me’ ta daanj dakusli dieke di benne fv gbanj gbanj fv nimbinj me wia? 5 Fvntuj gigaantu wa gie, wolinj a vuari dakusli dieke di benne fv ninehe me wo amv fv mutujj a yesime vutujj a vuari munchubuj dieke di benne fv numbua wa nimbinj me wo.

6 “Da nagj jadieke di yine Nmuj tvanj a yi gbaasi, dama a baa a yinjji a dtuj fv muj; da keij a nagj jadieke di yalla nyuari a yi perukusi, dama a nan tibitibiha ananj tanti.

Nmuj jvbsuj wia
(Luki 11.9-13)

7 “Ni jvbsuma Nmuj, ta v nan nagj a yi ni; ni daansuma ta ni nan ye; ni kpaasuma gbiabiku ta v nan yuori a yi ni. 8 Dama vuodieke mana di jvbsinana Nmuj tuose muj; ta vuodieke dtanj mana di yaalinana yese muj; vuodieke dtanj di kpaasinana gbiabiku ka yuore a yia wa muj. 9 Ntunj chvabiba, ni mutia v bva di nan jvbsi wa nyindiike anj v nagj tanj a yi wa? 10 Yaa ni mutia v bva nan jvbsi wa zaasuj anj v nagj javvukuj a yi wa? 11 Ta du yi ntunj vuobiati gie di siba ni nagj nyinvuna a yi ni balli, die

nyū nū Chōōj Njūny dieke dī benne arizanna ma nan faasi yī vuodieke mana dī jūbū wa nyūnyūna.

¹² “Yime fū chanchaalūj wudieke fū baanj nan dī yaala ba yime a yūma fū; dama Njūny mūraha anaj Njūny naazwaliba dagīkū dī dagīna die wonde.

Sanvabij juule wia

(Luki 13.24)

¹³ “Nū jume sanvabike dama sanva dieke dī gana a ga a juu boli dieke dī wone kpatī ma wa tūlī mūj, ta ka sienj dī bī vūna anaj chōōj; ta vuosi pam dī daagi mi juo. ¹⁴ Ama miivoli sanvaku yiwo jabūj, ta ka sieku dīaj dī tva anaj chōōj; ta vuosi bita juunene mi.

Tūj anaj ka nyūnyūjka wia

(Luki 6.43-44)

¹⁵ “Nū summa njūmchūbīstī naazwaliba wia, ba kienj nū jigij sūba yiise, ama ba yiwo haanjgbaasī wusie. ¹⁶ Ba tūuma nan yī nū summa ba; ba yese jūa hanjgōōstī me a kpaa? Yaa kunkama ngbere jigij a kpaa? ¹⁷ Tūvūna mana nyūna nyūnyūjka vūna, ama tū dieke dī wone nyūari mana njānj nyūj wa nyūnyūjka bīatī. ¹⁸ Tūvūnūj kaanj nyūj nyūnyūjka bīatī; ta tū dieke dī wone nyūari dīaj kaanj nyūj nyūnyūjka vūna. ¹⁹ Tū dieke mana dīaj dī kana a ka nyūna nyūnyūjka vūna ba nan chīaka a taanj bolij me. ²⁰ Naa chīaj ma nū nan dī sūba njūmchūbīstī naazwaliba ba tūuma ma.

Njūny naari juule wia

(Luki 13.25-27)

²¹ “Da vuodieke mana dī wasūnana mūj, ‘N Yōmōtīenj, N Yōmōtīenj’, balla v juu arizanna naari ma, sie vuodiekeba nyūna dī yinene n Chva Njūny dieke dī benne arizanna ma wa choti. ²² Saryā diile daari dī kenj tūgī, daadaanj pam nan ballī a yī mūj, ‘N Yōmōtīenj, N Yōmōtīenj, die fū saanj ma tī balla Njūny wia, die fū saanj ma die tī yaga jūmbiatītī vuosi ma, die fū saanj ma die tī yie mamachi tūuma.’ ²³ Sanjka mī n nan yīnjī balī ba, ‘N ka sūba nū, nūnūj tūntūmbiatī vuosi gie, nū gamma!’

Mimurūj bale wia

(Luki 6.47-49)

²⁴ “Naa chīaj ma vuodieke mana dī wōnna manūj n wāha gie ta dūsaha nūasī wa dembiyāntīenj dieke dī mūna v tīgij a zīenj tanj sikpej me wo. ²⁵ Nūj die dī paalī a nū, mūga dī kpaa, ta bōlōgūstūj die dī faasī a nūgī tīgiri, ama tīgiri die ka nanya, dama die ka zene tanj ma wa chīaj wia. ²⁶ Ama vuodieke mana dī wōnnana manūj n wāha gie ta ka dūsaha nūasī wa dembigaamū dieke dī mūna v tīgij a zīenj tambūstūj sikpeku. ²⁷ Nūj die dī paalī a nū, mūga dī kpaa, ta bōlōgūstūj die dī paalī nūgī tīgiri, tīgiri die dī nan a njmūstī!”

Yaa gamma Yisa Masia yiko wia

²⁸ Die Yisa die dī balīna wāha gie a kpatī, die dī yī daadamba mamachi anaj v dagīkū, ²⁹ dama die v dagī sūba vuodieke dī yalla yiko, ta ka dagī ba sūba mūraha dīdagīrūba die dī dagīnana die wo.

8

Yisa die dī gbaanna gamūj dene

(Maki 1.40-45; Luki 5.12-16)

¹ Yisa die di nyina kunkogiri me a kenj sɔɔɔɔ, daadanj pam die di di wa.
² Womi gamuj wɔnyɔ die di kenj a gbigiri v nɔɔɔɔ a baari, “N Yɔmɔtɛɛɛɛ, fu yaala nan bɔagɔ a gbaanj muɔ.”

³ Yisa die di tɔntɔ v nuuj a gbɔ daa wa ta balɔ di, “N saagɔya, fu gamuj kpatɔya muɔ!” Lele womi ta daa wa di ye alaafia. ⁴ Yisa die di balɔ a yi wa, “Wɔmma, summa fu kenj a balɔ vuonj waha gie. Ama gamma a ga nagɔ fu gbanj a dagɔ Nmuɔ kɔkaabɔ wa a vaa v juuj fu anj fu kaabi kaabi dieke Mosisi die di balla di nɔ kaabi wa amɔ vuonj mana summa a baari ye alaafia muɔ.”

Romi tɔɔ sojasisi jakɔvɔɔ wɔɔ
(Luki 7.1-10)

⁵ Die Yisa die di gana a ga juu Kapenɔmi, die Romanisi* sojasisi nyɔnkuraha wɔnyɔ die di kenj v jigɔɔɔ a juɔɔɔ wa ta a baari, ⁶ “Jakɔvɔɔɔ, n tɔntɔntɔ wɔnyɔ paalina a yɔagɔ; v nyɔngbanuj mana di kpi, ta v die wahala pam, ta dɔa juonj me.”

⁷ Yisa die di balɔ wa, “N nan ga a ga gbaanj wa.”

⁸ Die v yɔɔɔɔ a balɔ, “Aayɔ, n Yɔmɔtɛɛɛɛ, n ka tɔgɔ vuodieke fu mɔna fu kenj n tɔɔɔɔ, ama fɔnɔɔ ko yi nɔan anj v ye alaafia. ⁹ Dama manuj n gbanj n yaa wa n nyɔnkura, ta yallɔ sojasi ba di n kɔan. N njaan balɔ a yi genj wo, ‘Gamma’ anj v ga, ta balɔ a yi genj wo ‘Kiere’ anj v kenj; ta bɔ vaa n yɔmɔ vɔ wudieke n yaalala.”

¹⁰ Yisa die di wɔnna naa die di yi wo mamachi, die v ballɔ a yi vuodiekemba die dɔna v kɔaka, “Wusie manj bala nɔ, n ye ka ye vuodieke di yine muɔ yadaka gie chanchaanj nɔnɔɔ Izara vuosi me gbanj. ¹¹ N bala nɔ, daadanj pam nan nyɔɔ nmuɔ pɔsɔkɔɔ anjanj nmuɔ juukɔɔ a kenj ta banuj anjanj Abarahami anjanj Aziki anjanj Jakobu nan laguj a kali a die nyindɔɔɔ arɔzanna ma ma; ¹² ama nɔnɔɔ die di yine naari vuosisi, ba nan nagɔ nɔ a vigi taanj yenj me lumuj ma; mi nɔ nan di kuma ta nɔba nɔ nyina.” ¹³ Die Yisa die di yɔɔɔɔ a balɔ a yi Romanisisi sojasisi jakɔvɔɔɔ, “Kulime ta ka nan yi sba fu yine yada di ka nan yi die wo.” Ta v tɔntɔntɔ wa die di senj ye gbaamuj lele womi.

Yisa die di gbaanna vuosi pam dene
(Maki 1.29-34; Luki 4.38-41)

¹⁴ Die Yisa ga wa Piita tɔɔɔɔ, mi die v ye Piita hanuj hɔgɔ di yɔagɔna a dɔa anjanj nyɔngbanj tuulinj. ¹⁵ Die Yisa die di gbɔ v nuuj; ta nyɔngbanj tuulibu die di kpatɔ, die v hagɔ a yi ba chaanti.

¹⁶ Dɔnɔɔ daari mi juumuj, vuosi die di chii daadanj pam die jumbɔɔɔɔ die di yalla ba a kenj Yisa jigɔɔɔ; die v yagɔ jumbɔɔɔɔɔ ba ma anjanj jabalɔkɔɔɔ ta gbaanj vuodiekemba mana di yɔagɔna. ¹⁷ Die v yiwo naa amɔ Nmuɔ naazɔa Azaya die di balla wudieke wo kenj a yi wusie di, “U gbanj gbanj die di tuo ti nyɔngbanj tuulinj anjanj ti yɔagɔɔɔ a chii a ga.”

Vuodiekemba di yaala ba di Yisa kɔan wɔɔ
(Luki 9.57-62)

¹⁸ Die Yisa die di yene di kpɔkpaaku gelɔɔ wo wo die v yi v kɔanandɔsɔribɔ nɔan, di ba tɔan ga mɔgɔkɔpɔɔ gaari mi wo. ¹⁹ Die Nmuɔ miraha didagɔribɔ wɔnyɔ die di kenj v jigɔɔɔ a baari, “Didagɔɔ, N nan di di fu a ga jigɔɔɔɔɔ mana fu ganana.”

* 8:5 8.5 Romani vuosi die di nyanjɔna juu vuosi ta pɔgɔɔ ba.

²⁰ Yisa die di yinji a bali wa di, “Gbaanchura yaa voriti a juo, nembisi dian di yaa tusi a juo ama manji vuota Bua wo jigidbagsikij.”

²¹ To, u kwanandusiriba wonyi dian die di ken baari, “N Yomutien, vaa n ye wolij kuli a ga a guu n chva.”

²² Yisa die di bali wa, “Dia muj, ta vaa kunti[†] guu a gban gban a kunti.”

Bulogisij anjan nyaan die di tuone Yisa nvanj dene

(Maki 4.35-41; Luki 8.22-25)

²³ Yisa die di ga a juu haarij wonij anjan u kwanandusiriba die di ga.

²⁴ Die di ka yastiya ta bulogisikpenkpij die di piili a niga mugikpuri ma, nyaabu di ponji a juo haariku ma a yalla bu suuli haariku; ama sanja mi die Yisa die guora muj. ²⁵ U kwanandusiriba die di ga sugri wa a baari, “Ti Yomutien, gbatu ti a taan, ta ti baa ti sobj wa nyaabu chianj.”

²⁶ Yisa die di yinji a bali ba, “Di bia njaamun di faasi a yalli ni die, nunij vuodiekemba yada di kana ka dala.” Womi die u hagi a nati bulogisibu anjan nyaabu ponjiku di a ftali, mi mana die di senj a ftali somm.

²⁷ Die di yi be mamachi, ba piasa tanj di, “Daa lalta wonna? Hali bulogisij anjan nyaan ponjin di womma yia wa.”

Yisa die di gbaanna dembisi bale die jumbiati die di yalla ba dene

(Maki 5.1-20; Luki 8.26-39)

²⁸ Yisa die di kenne tugi Gadara tij ma mugikpuri mi wo chaaku, die dembisi bale jumbiati die di yalla di nyuj jigidieke ba gunene vuosi a kenj tuoli wo. Die ba wia paali yaa wa njaamun die wia vuonj die ka biagi daaga mi. ²⁹ Womi bunyi die ba faasi keese, “Fonuj Nmuj Bua, bia fu yaala ti jiginj. Kenj di fu mugisi ti muj ta sanja mi wa tugi?”

³⁰ Die perukusi a tanj die ziene a gbigi mi a die. ³¹ Jumbiatu die di jussu Yisa a baari, “Fu kenj yagi ti, fu vaa ti ga juu perukusisi me.”

³² Yisa die di bali a yi ha, “Ni gamma.” Die wia die a nyuj dembisi bale wo me, a ga a juu perukusisi sobj; Die perukusisi mana di chigi birr sobj tanj chianj a ga nan mugikpuri ma ta nyaabu di dii he.

³³ Vuodiekemba die di daansunana perukusisi die di chigi a ga tka sobj a musu wudieke die di yine wo, anjan jumbiati die di nyina dembisi bale wo me die. ³⁴ Naa chianj ma, vuonj mana die di nyuj tka ma a tuole Yisa; die ba yene wo wo die ba jussu wa di u nyuj ba tunjbanja ma.

9

Yisa die di gbaanna vuodieke nyujbanij die di kpine dene

(Maki 2.1-12; Luki 5.17-26)

¹ Womi Yisa die di yinji a juu haariku a yinji a jwali mugikpuri gaari mi wo a kuli u gban gban u tij ma. ² Die vuosi batanj die di chii daa wonyi nyujbanij die di kpine; ta u dva kalunja ma a yalli wa a kenj u jiginj. Die Yisa die di yene ba paala a yalli yada dieke wo, die u bali a yi yagtijienj wo, “N bua, dii sikiminj; n nagi fu tumbiati a chaa fu.”

³ Womi Nmuj miraha didaguriba die di yile ba sugri ma di “Daa wa gie bala siba u yiwo Nmuj.”

⁴ Yisa die di muhji ba sobjanyile die a piasi ba di, “Bia ni yile sobjanyilibiati die? ⁵ A jabia yine molu ‘Fu baan nan bali a yi wa, n nagi fu tumbiati a chaa fu’ yaa fu baan nan bali ‘Hagi a chuj?’ ⁶ N nan wa a

[†] 8:22 8.22 Kunti yiwo vuodiekemba di kana a ka di Yisa kwan.

dagɪ aŋ nɪ sɪmma a baarɪ manɪŋ vuota Bɔa yaa yiko dɔnɪa ma ma a nan biagɪ a nagɪ vuosi tumbiatɪ a chaa ba". Die wɪa die ɔ balɪ a yɪ yɔagɪtien wo, "Hagɪ a nagɪ fu kalɪŋja a kulime."

⁷ Daa wa die dɪ hagɪ a kuli tigin. ⁸ Die kpɪkpaaku die dɪ yene die wo, die ŋmaamɪŋ die dɪ yigi be, ta die birɪ Ŋmɪŋ ɔ nagina yikoke mi dɪ sina naa a yɪ vuota.

Yisa die dɪ wana Matiwo dene
(Maki 2.13-17; Luki 5.27-32)

⁹ Yisa die dɪ nyɪnna mi a chɔŋ gara die ɔ ye daa wɔnyɪ die ba wasɪnana Matiwo, ta ɔ kalɪ ɔ tɔɔma jigin lampotuosirin juon me. Die ɔ balɪ a yɪ wa "Hagɪ a dɪa mɪŋ." Die ɔ hagɪ dɪ wa.

¹⁰ Yisa die dɪ gana Matiwo tigiri a ga die nyindiikehe, mi lampotuosirin pam anan vuodiekemba dɪ kana a ka dɪ Juu vuosi mɪraha die dɪ ken a gutɪ Yisa anan ɔ kwanandɪsrɪba ma ma a die anan ba. ¹¹ Farasisi batan die dɪ yene die wo die ba pɪasɪ Yisa kwanandɪsrɪba dɪ, "Bɪa yine nɪ dɪdagɪrɔ wa dɪ die anan vuosi gie?"

¹² Yisa die dɪ wɔŋ ba pɪasɪkɔ, a die a yinŋi a balɪ a yɪ ba dɪ, "Vuodiekemba dɪ yalla alaafɪa ka yaala gbɪgbaantɔ, sie vuodiekemba dɪ yɔagɪna. ¹³ Nɪ gamma Ŋmɪŋ gbanɔ ma a daansɪ ye wɪrɪ gie chɪan dɪ, "Zɔɔɔɔ chɪŋɪ man yaala daa dɔŋɪsɪ kaabɪŋ." N ka kenye dɪ n wa sɔgɪyɪalɪntielɪŋ ama n ken dɪ n wa wa tumbiatɪtielɪŋ."

Nɔabɔɔɔn wɪa
(Maki 2.18-22; Luki 5.33-39)

¹⁴ Womɪ Juon vuodieke die dɪ sɪnana vuosi Ŋmɪŋ nyaabu kwanandɪsrɪba die dɪ ken Yisa jigin a pɪasɪ wa dɪ, "Bɪa yine tɪnɪŋ anan Farasisi dɪ bobɔ nɔan sanŋa mana ama ta fu kwanandɪsrɪba ka wɔŋ a bobɔ?"

¹⁵ Yisa die dɪ yinŋi a pɪasɪ ba dɪ, "Nɪ tɪŋ yaala chaan diekemba dɪ gana hɔgɔ faarɪŋ bemme anan sɔgɪchɔsɪŋ sanŋa dieke ba ŋaan hɔgɔ wa tien dɪ lagɪsɪna a beri wo? Die kaan biagɪ a yɪ. Ama sanŋa nan ken ba nan nagɪ hɔgɔ wa tien a nyɪŋ ba jigin, sanŋa mi ba nan wa bobɔ nɔan.

¹⁶ "Vuon kaan saagɪ a nagɪ garɪhaalɪŋ garɪchɔɔtɪŋ a baalɪ a ligi garɪkɔsɔŋ vɔrɪŋ, dama garɪhaalɪkɔ gie nan chɪrɪ ta vaa garɪkɔsɔrɪ, an ka vɔrɪkɔ wa a faasɪ a daluma. ¹⁷ Yaa nɪ yeye ta vuon nagɪ daahaalɪŋ a suu gbanɪŋ koliti diekemba dɪ yine nyɪŋkɔra ma? Dama ɔ yɪ die, daabu nan kɔŋ a chɪrɪ kolititi an daabu anan kolititi mana taan yɔrɪ. Ama ɔ ŋaan nagɪ wa daahaalɪŋ a suu gbanɪŋ koliti diekemba dɪ yine nyɪŋhaala an a mana vɪŋma."

Jakɔsɪŋ wɔnyɪ havɔɔɔɔn kɪŋ wɪa
(Maki 5.21-43; Luki 8.40-56)

¹⁸ Yisa die dɪ balala naa ta die Juu vuosi jakɔsɪŋ wɔnyɪ die dɪ ken a gbirigi ɔ nɪŋŋa a baarɪ, "Lele n havɔɔɔɔn dɪ kpɪ ama ken a nagɪ fu nuun a dɪsɪ ɔ sikpɪŋ an ɔ hagɪ."

¹⁹ Naa wɪa die Yisa anan ɔ kwanandɪsrɪba die dɪ hagɪ a dɪ ɔ kwan.

Hɔgɔ wɔnyɪ die dɪ gbine Yisa jayeekin a ye gbaanɪŋ dene

²⁰ Hɔgɔ wɔnyɪ zɪŋ die dɪ nyɪna ɔ nyɪŋgbanɪŋ ma dee bɪna ban anan ale; die dɪ dɪ Yisa kwan a die a gbi Yisa jayeekiri kwanɔan. ²¹ Die ɔ yile ɔ sɔŋ ma, "Man gbi ɔ jayeekiri, n nan ye gbaanɪŋ."

²² Yisa die dɪ yinŋi a ye wo ta baarɪ, "N lɪa, vaa fu sɔŋ dɔa, fu yada gbaanna fu." Sanŋa mi gban gban hɔgɔ wa die dɪ ye alaafɪa.

Yisa die di vana havvubike di hagi kunj me dene

²³ Ta die Yisa die di wana a ga jakuuru tigiri, a ye hanye churuba anan vuodiekemba di kunnana kumbu, ²⁴ die v baari “Vuon mana tan a nyu. Havvubike ka kpiye, v ta ko a guora mu.” Die vuosi mana die di don laati a laa wa. ²⁵ Die daadamba di wana a nyu yenni me wo, Yisa die di ga a juu havvubike di dvana jigidieke a yigi v nuu me die v hagi a zie. ²⁶ Die ba muu wuri gie tunghanka ma mana.

Yisa die di yuorine yusi bale nine dene

²⁷ Yisa die di nyunna mi a chuŋ gara dembisi bale die di yine yusi die di di v kvan a nata a bala di, “Funtu naan Davidi haagu, chigi ti zoolu.”

²⁸ Die Yisa die di gana a ga a juu juon kaanu yusi bale wo die di keŋ v jigij, die v piati ba, “Ni tuo a dii di n nan biagi yi naa?” Ta ba baari, “Ti Yomtien, wa.”

²⁹ Die wa v nagi v nuusi a gbi gbi ba nine ta baari, “Ni tuone a dii die wo ka yi a yi ni.” ³⁰ Die ba ninehe die di yuori. Yisa die di kpaan ba anan nuyunna di, “Ni da keŋ a bal a yi vuon.”

³¹ Ama die ba nyu a muu Yisa wa tika mana ma.

Yisa die di gbaanna dembij dieke di kana ka biagi bala wa dene

³² Die ba nyunnana, vuosi batan die di yaa daa wony die jumbian die di yalla wa v ka biagi bala wa a keŋ Yisa jigij. ³³ Yisa die di yagi jumbiaku a nyu daa wa ma, die v wa biagi bala wa. Die di paati a yi vuon mana mana mamachi ba baari, “Ti ye ka ye mamachi ka gie chanchaan Izara vuosi tu ma ma.”

³⁴ Ama ta die Farasisi mba die di baari, “Jumbiatu naan wa yunana wa hagu v biagi yaga jumbiatu.”

Yisa die di chigina vuosisi zoolu dene

³⁵ Yisa die di da ga tigikuma anan tunkpanhu mana mana, a die a ga Nmuy jamuy juone me a daga Nmuy naari wunna a ya vuosi ta gbaama yuagti yiri yiri mana. ³⁶ Die v yene krikpaaku, zoolu die di yigi wo, dama die ba yiwo zoolntielu ta wo susunhu mana ta nusi yiise di wone yiyagru. ³⁷ Die wa die v bal a yi v kvananduru, “Zaaha bieye mu ta dala ama zaagobiribe ka dala. ³⁸ Die wa ni juu zaaha tien an v guti tuntuntu an ba keŋ gobihe.”

10

Yisa tuntuntu ba anan bale wo wa

(Maki 3.13-19; Luki 6.12-16)

¹ Yisa die di wa v kvananduru ba anan bale wo a lagru v jigij a yi ba yiko di ba vvarima jumbiatu ta gbaama yuagti yiri yiri anan vuodiekemba di yuaguna yuagiatu mana mana. ² V tuntuntu* ba anan bale wo saara wunna; Simoni, (vuodieke ba bina a wasa Piita) anan v numbaabin Andurusi; anan Jemisi anan v numbaabin Jon, Zebedi ball; ³ anan Filipi anan Batolomiwo; anan Tomasi anan Matiwo, vuodieke die di yine lampotuosiru wo; anan Jemisi vuodieke di yine Alifusi bua anan Tadeusi, ⁴ anan Simoni vuodieke di yaala banu juu vuosi yalla ba gban anan Judasi Asikaroti, vuodieke die di bala v posi Yisa chian.

* 10:2 10.2 Ba wasa v kvananduru ba anan bale wo tuntuntu.

*Yisa die di tonna v kwanandusuriba die
(Maki 6.7-13; Luki 9.1-6)*

⁵ Ta Yisa die di tun v kwanandusuriba ban anan bale wo ta kpaan ba, “Ni summa ni kenj a ga vuodiekemba di kana a ka yi Juu vuosi buurin yaa ni ga juu Samaria vuosi tun ma. ⁶ Ama ni gamma Izara vuosi jigin nyuna, ba suna siba yii diekemba di bana. ⁷ Ni ganana wa ni baluma Nmun wari gie; Nmun naari diile sanja gbigiye mun.’ ⁸ Ni gbaama vuodiekemba di yuagina, ta ni vaa kunti hagi kun me, ta gbaan vuodiekemba gamun yuagin di yalla ba, ta yagi jumbiatu vuosi ma. Ni tuo wo yori die wia ni gban ni nagu a yi yori. ⁹ Ni da a kenj nagu ligire. Ni summa ni kenj a nagu kobu gban a su ni ligire buloga ma; ¹⁰ Ni da kenj a nagu buloga a gamma ni sieku; yaa ni pogu jayeeki gaan a guti jadieke ni yeeigine ni sugu ma wa, yaa nuri gaasi a guti nyindiekemba ni suune womi, yaa ni pogu daangbanu. Dama di mu an tuntuntu dii v tsuma jigin.

¹¹ “Ni a kenj a tugi tuguru yaa tugun, ni juu a yaali vuodieke di yaalala v tuo ni an ni bemme v jigin a ga tugi sanja dieke ni baan nan nyun mi. ¹² Ni a kenj a juu tigidieke mana ni waasi ba vunu. ¹³ Tigiri ni vuosi di a kenj a munu a tuo ni, ni vaa ni waasi anan ni sugufalun wari ka ma ama ba a kenj a ka a munu a tuo ni, ni vaa ni sugufalun yinji kenj ni jigin. ¹⁴ Ta vuodieke mana di ka tuo ni yaa di ka wun ni wubalikaha ni kpaanti ni naatala tankolin a taan mi sanja dieke ni nyunnana kanun tigi yaa tika ma. ¹⁵ Wusie man bala ni daa dieke Nmun di baan nan dii vuosi sarya, die tika vuosi tibidatin nan faasi tian Sodomi anan Gomoraya vuosi tibidatku.

*Wahala kenj wia
(Maki 13.9-13; Luki 21.12-17)*

¹⁶ “Ni womma, n tuma ni siba yii diekemba di benne gbaanchura sunun. Die wia ni yalla yan siba nyinvuuke† ta ni bemme solum siba nmaru. ¹⁷ Ni summa ni gban anan vuotan wia, dama ba nan yigi ni a yaa ni ga sarya diile vuosi jigin, ta bi nuri ni ba Nmun jiamun juone sun. ¹⁸ Ba nan nagu ni a ga tika nyunkra anan naaliba jige n saan wia an ni bal Nmun wunaha a yi banun anan vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi. ¹⁹ Ama ba kenj yaa ni ga an ba dii ni sarya ni da vaa di mugisi ni anan ni baan nan bal die yaa ni baan nan yinji ba die; dama sanja mi Nmun Haalun nan yi ni wudieke ni baan nan yinji a bal. ²⁰ Dama wudiekemba ni bala a baa ni bal wa kaan nyun ni jigin, ama ni Choon Nmun Haalun nan di bie ni sun a bala.

²¹ “Sanja mi vuosi nan nagu ba gban gban ba numbali a yi di ba kuv ba, chualun gban nan yi die gban gban a yi ba balli. Balli dan nan yinji a wagu ba chualun anan ba nulu ta nagu ba a yi di ba kuv ba. ²² Ta vuosi mana nan di haa ni, ni dina n kwan wia. Ama vuodieke mana di a kenj a biagi a tuoli waha a ga a tugi kpatiku nan ye gbatitaanun. ²³ Ta ba kenj mugisi ni tun kaan ma, ni chigi a ga tiguagan. Wusie man bala ni, ni kaan biagi kpati ni tsumaha Izara tigi mana ma ta manun Vuota Bua kenj.

²⁴ “Bubuguru ka tian v didaguru; yomu dan ka tian v tien. ²⁵ Die wa di mu an bubuguru summa siba v didaguru wa; ta yomu dan su siba v tien wo. Ba a kenj a wa tigin tien jumbiatu naan wa Beelizebuli, die nun lala ba baa ba wa v dembe?

† 10:16 10.16 Ba bala di javukun faasna yaa yan.

Muna muna di ti chiguma wa nmaamun?

(Luki 12.2-7)

²⁶ “Die wia, ni da a ken chiguma vuotan nmaamun, dama jadieke mana di loburuna lele nan daansi nyun yaalun, ta wuloburikun mana dian nan nyun yaalun. ²⁷ Wudieke n balala ni lumun ma wa, ni balu ka yaalun ma; ta wudieke n pusuna balu yi ni wa, ni balu ka yaalun ma. ²⁸ Ni da ken a chiguma vuodiekemba di baan nan biagi a kus ni nyungbanjka, ama ta kaan biagi a kus ni haalib; ama ni chiguma Nmun vuodieke di baan nan biagi a kus ni nyungbanjka anan ni haalib mana boli dieke di wone kpatiku ma. ²⁹ Ba daa nembisi ale wo kobu, ama di ka yi ti Choon Nmun dunu, a kaan mana kaan nan tunjban. ³⁰ Nunun nun, Nmun siba ni zoosi nuan mun. ³¹ Die wia ni da chiguma nmaamun; dama ni yaa nyuar a tian nembisi pam.

Vuari fu gban yaalun ma di yiwo Yisa kvanandusuru

(Luki 12.8-9)

³² “Vuodieke mana di a ken a vuari u gban vuosi me di u yiwo n vuon, die gban gban man nan vuari wa yaalun ma n Choon Nmun dieke di benne arizanna ma jigun. ³³ Ama vuodieke di baari u ka yi n vuon vuosi jigun, die gban gban man nan balu di n ka siba wa n Choon dieke di benne arizanna ma jigun.

Puole wia

(Luki 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “Ni da ken a yilime siba sugifalun man yaa ken tunjbanjka gie vuosi jigun; Aay, n ka ken anan sugifalun, ama n ken wo anan puole. ³⁵ N ken di n yiwo ballu dembisi tuoli ba chualun, ta havusbisi tuoli ba nulin, ltahaal tuoli u nun. ³⁶ Vuota dataasi nan yi u gban gban u tigin vuosi.

³⁷ “Vuodieke mana di chone u choon yaa u nun a tian mun ka mu u yi n kvanandusuru; vuodieke dian di chone u naahaalu yaa u havusbun a tian mun ka mu u yi n kvanandusuru. ³⁸ Vuodieke mana dian di kana ka vigi u dagarikun a dia mun ka mu u yi n kvanandusuru. ³⁹ Vuodieke mana di yaalala di u gbati u gban gban u miivoli nan waari ka; ama vuodieke nun mana di ken waari u miivoli n wia wunun nun nan daansi ye ke.

Vuodiekemba di baan nan daansi ye tune wia

(Maki 9.41)

⁴⁰ “Vuodieke mana di mununa a tuo ni chaanti, munu tuo mun mun; ta vuodieke dian di mununa tuo mun, munu tuo wo Nmun dieke di tunna mun wa mun. ⁴¹ Vuodieke mana dian di a ken a munu a tuo Nmun naazua chaanti u yine Nmun naazua wia, nan daansi tuo Nmun naazua tune; vuodieke dian mana di munu a tuo sugiyaluntien chaanti u yine sugiyaluntien wia, nan daansi tuo sugiyaluntien tune. ⁴² Ni summa a baari vuodieke mana di a ken a yuori nyasunsun a yi n kvanandusuriba gie wunyu di u yine n kvanandusuru wia nan daansi ye tune.”

11

Yisa anan Joon vuodieke di sinana vuosi Nmun nyaabu wia

(Luki 7.18-35)

¹ Die Yisa di dagina waha gie a yi u kvanandusuriba ban anan bale wo a kpati wa die u nyun mi a ga tigi diekemba die di gbigne mi a bala ta daga Nmun wia mi.

² Joon dieke die di snana vuosisi Nmuti nyaabu die bie wo dansaruka son, ta die a woti Yisa Masia tuba wa; die u tui u kwanandusuriu batan Yisa jigiri ³ di ba ga piast wa, "Futu fu yine vuodieke di balla u keji wo yaa ti chisuma vuogaan bura?" ⁴ Yisa die di yinji a bali ba, "Ni yinji a ga bali Joon wudieke ni wonnana ta yese wudiekemba; ⁵ di ni ye ta yusi nine di yuorine, gbarigisi di chui, ta vuodieke die di yuaguna gamu ye wo gbaamu, tukpaara tien di womma, ta kunti di hagina kuni me, ta zoolutieli di womma Nmuti wubaliki vuna. ⁶ Ta sugifaliu bie vuodieke niu mana di kana ka chuiya niu ma."

⁷ Die Joon kwanandusuriu die di yinji a gara wa, Yisa die di piili a bala yia kpikpaaku Joon wa, "Die ni nyuna a ga Joon jigiri haaguri ma wa, bia die ni tui a yaala ni ye? Die ni tui yile a baari ni ye huuti buloguru di niginana? ⁸ Bia die ni nyu ga ni ye? Daa di yeegine nyinyeekivuna? Vuodieke di yeegine nyinyeekivuna bie wo naasti ma. ⁹ Ni bali niu, bia die ni nyu ga ni ye? Die ni yile siba ni nan ye Nmuti naazu? Wusie, n bala ni, ni ye vuodieke di tianna Nmuti naazu. ¹⁰ Joon wa die ba maagi Nmuti gbanu ma a baari, 'N tontuntu wonna n baa n tui wa niu an u wolin dia fu niu a ga yuori sieku a yi fu.' "

¹¹ Ta Yisa di bi a bali ba di, "Wusie niu bala ni ba ye ka mui vuodieke di tianna Joon dieke die di snana vuosi Nmuti nyaabu, ama vuodieke di yine vuobin Nmuti naari ma tui wa niu. ¹² A nyu sanja dieke Joon die di balala Nmuti waha gie a keji tui jinne, vuodieke nine di niuntuna Nmuti naari juule wa, pogiha anan niu niu di ba juu anan haaguru. ¹³ Nmuti naazuba mana anan Nmuti maha die bali u naari gie wa ta Joon di wa keji. ¹⁴ Ta ni a keji a yaala ni tuo waha dii, Joon yine Nmuti naazu Elaja, vuodieke die di balla u keji wo. ¹⁵ Vuodieke di yali tui u woti."

¹⁶ "Lele, bia niu baa n nagu jinne vuosi gie a magu? Ba niu wa balli di kalla nyuguti jige, a wasa tamba.

¹⁷ "Ti wawa woti a yi ni ama ni ka sieye, ta ti chia hanye a yi ni ama ni ka kuniya."

¹⁸ Joon die di keji ta boba niu ta ka nyuu daan vuosi di baari di, 'Jumbiu yalla wa.' ¹⁹ Ta niu vuota Bua die di keji, a die ta nyuo, vuosi di baari, 'Ni ye daa wa gie u yiwo wutulitien anan daanyuru, ta yi lampotuosirin anan vuobiatu za.' Ama Nmuti di tunna die wo dagu siba u yaa yian vunu."

Tui diekemba yada di kana ka dala wa (Luki 10.13-15)

²⁰ Vuodieke die di benne tui diekemba ma ma Yisa die di yine u mamachi wa die, ta ka chui a nyu ba tumbiatu ma, die wa die u galu ba. ²¹ Die u baari di, "Wubiun bie niu Korazini vuosi me! Wubiun bie niu Befisada vuosi ma ma! Dama mamachi wudieke ni yine ni tuisi ma, niu tui a yi die Taya anan Sidoni ma ma, vuodieke die di benne mi wo tui nan vaa ba tumbiatu ta nagu vaatu anan tanyeliu a buu ba gban an die dagu siba ba chui nyu ba tumbiatu ma ma niu. ²² Ni vaa n bali ni, di daa dieke Nmuti di baan nan dii vuosi sariya ni tui datu nan faasi dala pam a tui Taya anan Sidoni vuosi sariya. ²³ Ta niu Kapenomi vuosi anan ni kotuna ni gban gban niu niu mana, Nmuti nan vigi ni a taan kunti jigiberisikin dama mamachi diekemba die ni yine ni jigiri die di tui

yi Sodomu ma ma di muona naa a tun ye beri a ga tugɔ jinne. ²⁴ Ama n bala ni, sarɔyaka diile daraan ni tubɔdatun nan faasi dala a tian Sodomi vuosi tubɔdatun.”

Ni kej n jigɔn a voosi

(Luki 10.21-22)

²⁵ Saŋka mi Yisa die di baari, “N Chva Nɔmun, vuodieke di yine nɔmunɔsikpeɔn anan tunɔbaŋka gie tien, n bira fu, dama funun lobori waha gie yantielin anan sɔsɔburɔn jigɔn ama ta yuori he a yi ballɔbɔsɔ; ²⁶ dama die fu tuma fu tuma a yie fu nansun.

²⁷ “N Chva Nɔmun nagi wa jaan mana a yi mun; vuson ka sɔba manun Nɔmun Bva wa sie n Choon wa Nɔmun, vuson dian ka sɔba n Choon wa Nɔmun sie manun Nɔmun Bva wa anan vuodiekekemba di yaala n nagi wa a dagi.

²⁸ “Ni kej n jigɔn nɔnun vuodiekekemba di chiine chiidonsa an n yi ni voosin. ²⁹ Ni nagi n chiiti a chiɔ ta ni bɔguri a nyun n ma dama n yiwo vuodieke di sɔona n gban tunɔban ta munɔn pɔgɔli n gban ta ni nan ye voosin. ³⁰ Dama n kvan dusun ka tva ta n chiiti dian di ka dɔnsi.”

12

Davvɔsikuri daan wia

(Maki 2.23-28; Luki 6.1-5)

¹ Die di yine daraa ale kvan chaan die Yisa anan v kvanandusurɔba di chon tianna zaa kvan ma davvɔsikuri daraan; ta kon die di yalli v kvanandusurɔba, die wia die ba piili a gobe zaaha yaga nɔba. ² Farasisi batan die di yene die wo ba balɔ a yi Yisa, “Daansɔ fu kvanandusurɔba di yinene wudieke ti miraha di kana ka yi sien di ti yime davvɔsikuri daraan.”

³ Die Yisa di yinɔi a balɔ ba, “Ni ye ka karun Nɔmun gbanɔv sɔn Davidi di yine wudieke saŋa dieke kon di yalla wa anan v kvananvuosisi? ⁴ Die v ga a juu wo Nɔmun jiamun juokpenkɔvɔvɔ ma wɔnun anan v kvananvuosisi di nagi paanv dieke die ba nagina a yi Nɔmun a nɔv wudieke die Nɔmun miraha di kana ka yi sien di vuogaan nɔv, die paanv sie Nɔmun jiamun nɔnɔandusurɔba nyunɔvra nyuna. ⁵ Yaa ni ka karun Nɔmun miraha gbanɔv ma, di davvɔsikuri daan mana Nɔmun kikaabitɔba nyunɔvraha di benne Nɔmun jiamun juokpenkɔvɔvɔ ma njan tuma tuma mi davvɔsikuri daan mana a chusa miraha ama ta wo chɔsun. ⁶ Ama n bala ni vuodieke di tianna Nɔmun jiamun juokpenkɔvɔvɔ benne giena. ⁷ Di maagɔya Nɔmun gbanɔv ma di, ‘Nɔmun yaala zɔɔlɔnɔhɔvɔvɔ a tian ni kaaba.’ Ni tun sɔba wuri gie chian, ni tun kaan di galuma vuodiekekemba di kana ka chɔvɔya; ⁸ dama manun vuota Bva wa yine davvɔsikuri daari tien.”

Yisa die di gbaanna nuukpiike tien wia

⁹ Yisa die nyun mi a ga juu ba Nɔmun jiamun juon kaani ma. ¹⁰ Ta daa wɔnyi die benne mi a yaa nuukpiikin. Vuosi batan die benne mi a yaala sieti di ba ye Yisa chɔsun ta galun wa, die wia die ba piasi wa, “Ti miraha yi sien mun di vuson gbaan yvagitien davvɔsikuri daraan?” ¹¹ Die v yinɔi a balɔ ba di, “Ni wɔnyi di kej yalli yiisin ka nan golin me davvɔsikuri daraan, v tun kaan yigi ke a vɔari ka a nyun goliku me? ¹² Ni ka sɔba a baari vuota yaa nyvɔari a tian yiisin mun, die wia ti miraha yi ti sien di ti sunɔni vuson davvɔsikuri daraan.” ¹³ Die v balɔ a yi nuukpiikiri tien di, “Turi fu nuuke.” Die v turi ka die ka mana di tuntɔ, a sɔv sɔba kaani wa. ¹⁴ Ama die Farasisi die di nyun saŋ ba baan kuv Yisa dene.

N̄m̄uŋ buav̄ar̄ik̄uŋ w̄ia
(Maki 3.1-6; Luki 6.6-11)

¹⁵ Die Yisa die d̄i s̄b̄una ba san̄ku w̄iaha die v̄ nyuŋ mi, ta vuosi pam die d̄i d̄i v̄ k̄vaŋ. Die v̄ gbaan̄ yv̄aḡtieliŋ mana, ¹⁶ ta kpaan̄ ba d̄i ba da keŋ a bal̄i a ȳi ba chanchaal̄uŋ v̄ w̄ia. ¹⁷ Die v̄ yiwo naa am̄u N̄m̄uŋ naaz̄va Azaya die d̄i bala die wo keŋ ȳi wusie.

¹⁸ “N̄i ye, n̄ buav̄ar̄ik̄uŋ w̄onna,

w̄onuŋ maŋ faas̄i cho, v̄ ma n̄ s̄uŋ d̄i f̄ial̄i.

N nan naḡi n̄ Halikas̄ika a ȳi v̄ ma,

aŋ v̄ bal̄i vuodiekemba d̄i kana ka ȳi Juu vuosi d̄i ba nan ye gbat̄itaan̄uŋ n̄ jiḡiŋ.

¹⁹ V̄ kaan̄ d̄i n̄ga nunhaḡruŋ yaa a nata

yaa a zie s̄ieti me faas̄i bala w̄ia pam pam.

²⁰ V̄ kaan̄ w̄u ȳib̄ik̄ub̄ik̄uŋ dieke d̄i goorine a t̄unt̄i

yaa a kp̄isi popoli dieke d̄i kana a ka muŋŋi a die.

Ntaala v̄ ȳi wusie sar̄iya diile keŋ ye nyan̄ŋuŋ.

²¹ V̄ saan̄ w̄ia, vuodiekemba d̄i kana a ka ȳi Juu vuosi nan d̄i yall̄i tama.”

Yisa aŋaŋ jumb̄iat̄i naan̄ wa Beelizebuli Sitaani w̄ia
(Maki 3.20-30; Luki 11.14-23)

²² Womi vuosi bat̄an̄ die d̄i ch̄ii daa w̄onuŋ d̄i yine ȳu aŋaŋ gaam̄u dama jumb̄ian̄ die yalla wa; ta Yisa die d̄i gbaan̄ wa, die v̄ biaḡi a bala w̄ia ta yese. ²³ Die d̄i ȳi daadamba mana mamachi aŋaŋ Yisa die d̄i yine die wo w̄ia, die ba p̄iasa taŋ d̄i, “Daa wa gie yiwo Naan̄ Davidi haaḡuŋ yaa?”

²⁴ Ama Farasisi die d̄i w̄onna naa, die ba baari d̄i, “Jumb̄iat̄i naan̄ wa Beelizebuli* die yine daa wa gie yiko d̄i v̄ v̄ar̄uma jumb̄iat̄i vuosi ma.”

²⁵ Yisa die d̄i muŋŋi ba yilinene wudieke ta yin̄ŋi a bal̄i ba d̄i, “Tuŋgban̄ dieke mana d̄i puonene ka gban̄ a waga taŋ kaan̄ faas̄i a yv̄as̄i. Tigidieke d̄ian̄ yaa buuri dieke d̄i puonene ka gban̄ a waga taŋ nan nan. ²⁶ D̄u ȳi s̄iba Sitaani v̄ar̄una Sitaani vuosi s̄uŋ, d̄i daḡi s̄iba v̄ yin̄ŋi a waga ta puo wo v̄ gban̄; lala v̄ naari d̄i baa ka zie? ²⁷ D̄i yiwo Beelizebuli ȳnana muŋ yiko maŋ v̄vara jumb̄iat̄i vuosi ma, ta nun̄uŋ nuŋ muŋta ȳnana n̄i vuosisi yiko d̄i ba v̄ar̄umaha? N̄i vuosi gban̄ gban̄ t̄ub̄ma daga s̄iba n̄i wo wusie.

²⁸ Ama man̄uŋ nuŋ, N̄m̄uŋ Halikas̄ika yinene maŋ v̄vara jumb̄iat̄i vuosi ma; die daḡuna s̄iba N̄m̄uŋ naari keŋ n̄i jiḡiŋ muŋ.

Yisa d̄i biaḡina a bob̄i Sitaani die

²⁹ “Vuon̄ kaan̄ biaḡi a w̄u a juu haḡur̄tien† t̄iḡiŋ a vaari v̄ nyinti, ntaala v̄ wolin̄ a bob̄i wa ta wa biaḡi a vaari v̄ nyint̄iti.

³⁰ “Vuodieke mana d̄i kana ka zie n̄ k̄vaŋ waga muŋ muŋ; ta vuodieke mana d̄i kana ka sun̄ŋi muŋ a laḡisa vuosi n̄ jiḡiŋ yiwo vuodieke d̄i jat̄unana ba. ³¹ Naa ch̄tan̄ ma, maŋ bala n̄i, N̄m̄uŋ nan naḡi a chaa vuotan̄ w̄ob̄iat̄i aŋaŋ w̄ob̄ia diekemba v̄ balala mana; ama vuodieke mana d̄i bal̄i w̄ob̄ian̄ a ȳi N̄m̄uŋ Halikas̄ika, N̄m̄uŋ kaan̄ naḡi v̄ taal̄i a chaa wa. ³² Vuodieke d̄ian̄ mana mana d̄i keŋ bal̄i w̄ob̄ian̄ a ȳi man̄uŋ vuota B̄va wa N̄m̄uŋ nan naḡi v̄ taal̄i a chaa wa; ama vuodieke nuŋ mana d̄i keŋ bal̄i w̄ob̄ian̄ a ȳi N̄m̄uŋ Halikas̄ika, N̄m̄uŋ kaan̄ w̄oŋ naḡi v̄ taal̄i a chaa wa d̄un̄ta ka gie me yaa d̄un̄ta dieke d̄i bala ka keŋ wo.”

* **12:24** 12.24 Sitaani saan̄ b̄una ȳi Beelizebuli. † **12:29** 12.29 Haḡur̄tien wo yiwo Sitaani ama Yisa yaa haḡur̄uŋ a taŋ wa ta bob̄i wa aŋaŋ guune.

Tuŋ aŋaŋ ka nyuŋnyuŋka wia
(Luki 6.43-45)

³³ Ta Yisa die di bi balɔ di, “Du yi ta tuŋ di vuuna, ka nyuŋ nyuŋnyuŋka vuuna; ama du yi ta tuŋ di ka vuuna, ka ŋaan nyuŋ wa nyuŋnyuŋka biati dama tuŋ nyuŋnyuŋka ma ba sɔba ka. ³⁴ Nɔtuŋ nyinvuuke buuribu gie, ni yine vuobiati die, lalia wɔbalɔki vuuna di nan biagi a nyuŋ ni nɔba ma? Dama jadieke vuota di yiline u sɔŋ ma die nyinnana u nɔbaŋ ma. ³⁵ Vuovɔtuŋ yie wɔvuuna, dama u sɔŋ vuuna muŋ; ta vuobiaŋ diaŋ di yie wɔbiati dama u sukɔ ka vuuna.

³⁶ “N bala ni, sariya diile daraaŋ Ŋmuŋ nan dii vuosi sariya sɔba die ba balala wɔtɔgiti mana wia, ³⁷ dama vuonŋ mana wɔbalɔka bala ka vuari wa dunda daari mi yaa u wɔbalɔka diaŋ bala ka chɔsɔ wa.”

Die ba yaalala ba ye mamachi wia
(Maki 8.11-12; Luki 11.29-32)

³⁸ Womi muraha didaguruɔba batanŋ aŋaŋ Farasisi batanŋ die di balɔ Yisa di, “Didaguru u yaala fu yiwo mamachi wuŋ aŋ ti ye.”

³⁹ Ama die u yinŋi a balɔ, “Lele vuosi di yine vuobiati ta ka bi jama Ŋmuŋ yaalala ba ye mamachi wuŋ; ama n kaan wɔŋ yi mamachi wuŋ a yi ba; Ŋmuŋ naazɔa Jona daguŋ chanchaanŋ nyuuna manŋ nan dagu ba. ⁴⁰ Die Jona di benne zaaskruku sukɔ ma ŋmuntɔasi aŋaŋ yuŋ a ga tugi daraa ataa wa, die gbanŋ gbanŋ manuŋ vuota Buɔ diaŋ di nan di beri tɔŋgbanŋka gie chianŋ ŋmuntɔasi aŋaŋ yuŋ a ga tugi daraa ataa. ⁴¹ Sariya diile daraaŋ Nineva vuosi nan haŋi zie a galuŋ ni, dama Jona di muɔlina Ŋmuŋ wia a yi ba wa die ba va ba tumbiati muŋ; n bala ni, vuodieke di tianna Jona benne gie. ⁴² Sariya diile daraaŋ Siaba hogɔ naanŋ wa nan haŋi a zie a galuŋ ni dama die u paali nyuŋ wa tugi saasaa a ga di u wɔŋ naanŋ Solomoni yiaŋ wɔbalɔkaha, ama n bala ni vuodieke di tianna naanŋ Solomoni benne giena.

Jumbiaŋ di yinŋine keŋ juo vuonŋ ma dene
(Luki 11.24-26)

⁴³ “Du yi ta jumbiaŋ di keŋ nyuŋ vuota ma, ka ŋaan dia wa jigikɔkuŋ a yaala jigin di ka voosi, ka ka yeye; ⁴⁴ u ŋaan balɔ a yi wa u gbanŋ gbanŋ di, ‘N nan yinŋi a ga n tigidieke n vana wa.’ Die wia ka ŋaan yinŋi ga mi a ye di vuonŋ wo mi, ta ka sɔŋ mana saariya a wɔnsi vuonŋ. ⁴⁵ Ka ŋaan wa nyuŋ muŋ a ga a chii jumbiati diekemba di tianna ka gbanŋ gbanŋ ayɔpɔyɔ aŋ a ga bemme mi. Naa chianŋ ma daa wa berinŋ nan faasi chɔsɔ pam a tiaŋ die u sina die wo. Naa bala ka yi a yi lele gie vuobiati.”

Yisa nuŋ aŋaŋ u numballɔ wia
(Maki 3.31-35; Luki 8.19-21)

⁴⁶ Yisa die ye ko bala wia a yia vuotamba ta u nuŋ aŋaŋ u numballɔ di keŋ tugi. Die ba zie wo yeŋ me ta tuŋ vuonŋ di u wa wa aŋ ba balɔ wia.

⁴⁷ Die wia vuonŋ wɔnyɔ die di balɔ wa di, “Daansɔ ye, fu naa aŋaŋ fu numballɔ zie yeŋ me ta yaala ba aŋaŋ fu balɔ wia.”

⁴⁸ Yisa die di yinŋi a baari, “Muna yine n naa? Muna yine n numballɔ?”
⁴⁹ Womi u nagɔ u nuuŋ a duŋ u kuɔŋandusuruɔba ta baari, “Ye, n naa aŋaŋ n numballɔ wonna. ⁵⁰ Dama vuodieke mana di yinene wudieke n Chɔa Ŋmuŋ di benne arizanna ma choti wɔtuŋ u yine n numbaa aŋaŋ n taa aŋaŋ n naa.”

13

Buburitu nandagiri (Maki 4.1-9; Luki 8.4-8)

1 Ditung daari mi Yisa die di nyuj tigiri me a ga mugikpuru chaan a soun kalu mi di u dagi. 2 Ta daadamba die di geline wo die faasi dala muj, die wia die u ga juu haaruj a kalu ka sun, ta die daadamba die di zie mugikpuru kwanvari ma. 3 Die u nagu wa nandaga a balu ba wia pam di, "Daa wonyi die haguna daan kaani a ga di u buru u nyujbura. 4 Die u burunana nyujburukaha kwan ma wa, atan die di nan sien me, nembisi die di ken a dii he. 5 Atan dian die di nan tan sikpen jigidieke tantu die di kana ka faasi dala. Die nyujburukaha die di nyoun lagu lagu dama tantu die ka faasi dala wa wia, 6 ama die nmuj die di nyuj a faasi tua a mana die di ko dama a dagurisi die ka sunya die wia a mana die di kpi. 7 Ta atan dian die di nan hanggosi dagurisi ma, ta a mana die di lagusi nyoun a buruj, ama hanggosisi die di nyagu nyujburaha. 8 Atan dian die di nan tungban vunut ma die a mujji yi bie; atan die yi bie kobiga kobiga atan dian banisi-yuaba yuaba atan dian banisi-taa taa."

9 Yisa die di balu a kpatu ba di, "Vuodieke mana di yalla tuba u womma."

Wudieke wia u yina nandagaha (Maki 4.10-12; Luki 8.9-10)

10 Die wia die u kwanandusiriba die di ken u jigiri a ptasi wa di, "Bia wia fu naga nandaga bala yia ba?"

11 Die u yinji a balu ba di, "Nunuj nu Nmuji yi nu sien di nu summa wuburukuj wia yaa gamma u naari wia ama banuj ba nu u ka yi ba sien. 12 Vuodieke di sibuna Nmuji wia, wunuj u yenene a guta an u faasi yalluma pam, ama vuodieke di wone, u nan waari bita dieke u yalla gban. 13 Wudieke wia n nagunana nandaga a daga ba yiwo, ba daansa muj ama ba ka yese, ta chusa a womma, ama ba ka siba a chiasi. 14 Die wia Nmuji naazua Azaya die di balla wudieke wo ken yi wusie ba wuru ma. Die u balu di Nmuji baari,

'Vuosisi gie nan sen wuj, ama ba kaan di siba a chiasi,

ba nan sen daansi ama ba kaan di siba jadieke ba yene wo chiasi.

15 Dama vuosi gie yanj ligiye muj

ta ba tuba dian di hagu,

ta ba bi ligi ba nine,

dama ba ka yaala ba ye jaan,

ta ka bi yaala ba wuj wuj,

ta ka yaala ba yanj yuori,

ta ka bi yaala ba vaa ba wubiatu an n gbaan ba.'

16 "Nunuj nu yi yaa sikpen nansuj, dama nu nine yese muj ta nu tuba dian di womma wia. 17 Ama n balu nu wusie, Nmuji naazualuj anjan vuodiekemba die di chuginana Nmuji pam tun yaala ba ye jadieke nu yene wo ama ba ka yeke; ta tun bi yaala ba tun wuj wudieke nu wonna wa ama ba ka wuj ka.

Buburitu nandagiri chian (Maki 4.13-20; Luki 8.11-15)

18 "Nu womma ta bugu buburitu nandagiri chian. 19 Vuodieke di ken wuj Nmuji naari wunaha gie ta ka siba a chiasi, Sitaani naan ken vuaru wa wudieke di juune u sun ma; die yine nyujburu dieke di nanna sieku me. 20 Nyujburu diekemba di nanna tanjaalika sikpeku su siba vuodieke

di ŋaana a wɔŋ Ŋmɔŋ wɔha ta tuohe lagɔ lagɔ aŋaŋ sɔgɔfɔlɔŋ; ²¹ ama wɔha ka sɔbna ba sɔgɔti ma ta a yɔasa. Die wɔa wahala yaa mugisiŋ di keŋ wɔha wɔa, ba ŋaŋ nagɔ wɔha a taan bɔnyɔ. ²² Nyɔŋbɔrɔ diekemba di nanna hangɔɔsi jigiri sɔ sɔba vuodiekemba di ŋaana wɔŋ Ŋmɔŋ wɔha, ama ta tɔŋgbɔŋka gie wahala aŋaŋ nyinti yaalɔŋ nyagi wɔha ɔ wɔnna wa ɔ sɔŋ ma, ta ka ka nyɔnna nyɔŋnyɔŋka. ²³ Ama nyɔŋbɔrɔ diekemba diŋ die di nanna tɔŋgbɔŋ vɔŋkɔ ma sɔ sɔba vuodiekemba di ŋaana wɔŋ wɔha ta sɔba a chiasɔ; ta nyɔŋ nyɔŋnyɔŋka, a taŋ kɔbɔga kɔbɔga batan diŋ banɔsi-yɔaba yɔaba batan diŋ banɔsi-taa taa.”

Huutiti nandagɔri wɔa

²⁴ Die Yisa di bi a taan ba nandagɔŋ di, “Ŋmɔŋ naari sɔ sɔba daa wɔnyɔ die di bɔrɔna zaabɔrɔvɔna ɔ kɔaŋ ma. ²⁵ Ama yɔŋ kaani vuɔŋ mana die di gɔɔrɔnana ɔ dataan die di ga a ga bɔrɔ huuti a gɔti ɔ zaaha ma ta yɔŋŋi ga. ²⁶ Die zaaha die di bɔrɔna a piili di a yi sɔkpigile die huutiti diŋ die di haŋi.

²⁷ “Daa wa tɔntɔntɔŋ die di keŋ ɔ jigɔŋ a pɔasi wa di, ‘Jakɔŋ, daa zaabɔrɔvɔna die fu bɔrɔ fu kɔakɔ ma? Ama sɔa huutiti di nyɔŋ?’

²⁸ “Die ɔ baari di, ‘Dataan wɔnyɔ yine die.’ Die ba pɔasi wa ‘Yaala ti ga a vɔvɔ huutiti mɔŋ?’

²⁹ “U baari, ‘Aayi, dama ni a keŋ a vɔa huutiti ni nan gɔti a vɔvɔ zaaha atan. ³⁰ Die wɔa ni vaa zaaha aŋaŋ huutiti mana lagɔsi bɔrɔŋ a ga tɔgɔ gobɔŋ sanŋa. Sanŋa mi n nan balɔ zaagobiribe; ni wolɔŋ vɔvɔ huutiti ta kɔbiha a huubɔba a juvha bolɔŋ; ta lagɔsi zaaha a nagiha a yi n napooti me.’ ”

Nyɔŋbɔrɔbiŋ nandagɔri

(Maki 4.30-32; Luki 13.18-19)

³¹ Yisa die di bi a taan ba nandagɔŋ bɔbra di, “Ŋmɔŋ naari sɔ sɔba kaŋmɔŋ biŋ daa di nagɔna a ga bɔrɔ ɔ kɔaŋ ma. ³² Ka yine nyɔŋbɔrɔka mana jabɔŋ, ama ka keŋ bɔrɔŋ ka yine vapɔgɔti mana jakrɔŋ. Ka ŋaŋ bɔrɔŋ wa tɔŋ ta nembisi keŋ yɔga a tose ka chagisa ma.”

Dabɔti nandagɔri

(Luki 13.20-21)

³³ Yisa die di bi a taan ba nandagɔŋ bɔbra di, “Ŋmɔŋ naari sɔ sɔba dabɔti hɔgɔ di nagɔna a lagɔsi paanɔ zɔŋ dieke di dala ma aŋ bɔ mana kɔŋ a yiri die wo.”

Nandagaha taanɔŋ chɔaŋ

(Maki 4.33-34)

³⁴ Yisa die taan wa nandaga a bala wɔha gie mana mana a yɔ daadamba: Die ɔ ka bala wɔŋ a yɔa ba ta ka ka yi nandagɔŋ. ³⁵ Die ɔ yiwo naa amɔ Ŋmɔŋ naazɔa wɔnyɔ die di bala wudieke wo keŋ yi wusie, di “Man a keŋ n bala wɔŋ n nan nagɔ nandaga a balɔ ba, n nan balɔ ba wudieke mana die di lɔbɔrɔna a nyɔŋ dɔnɔa di piiline a keŋ tɔgɔ jinne.”

Yisa die di dagɔna huutiti nandagɔri chɔaŋ dene

³⁶ Die Yisa die di va daadamba mi ta ga a juu tigidieke mi die ɔ benne. Ta ɔ kɔaŋandɔsɔrɔba die di keŋ ɔ jigɔŋ a baari, “Dagɔ ti huutiti nandagɔri chɔaŋ.”

³⁷ Ta ɔ balɔ ba di, “Manɔŋ vuota Bɔa yine vuodieke die di bɔrɔna nyɔŋbɔrɔvɔnaha. ³⁸ Kɔakɔ diŋ yine dɔnɔa, nyɔŋbɔrɔvɔnaha diŋ yine

vuodiekemba dɪ benne Nɪmɪj naari ma, ta huutiti dɪaŋ yine Sitaani vuosi. ³⁹ Dataa dieke dɪaŋ dɪ bɔrɪna huutiti yine Sitaani; gobiku sanŋka dɪaŋ yine dɔnɪa kpatɪ sanŋa, gogobiribe dɪaŋ yine Nɪmɪj malakasi.

⁴⁰ “Sɪba die ba lagɪsɪna huutiti a jɔɔha bolibu die wo, die dɪ baa dɪ sɪmma dɔnɪa kpatɪj daraaŋ. ⁴¹ Manɪj vuota Bɔa nan daansi tɔŋ n malakasi aŋ ba ga vɔari a nyɪj n naari ma vuodiekemba die dɪ yinene vuosi dɪ yie bɪaŋ aŋaŋ vuobiatɪ mana, ⁴² aŋ ba nagɪ ba a taan bolɪj me, mi ba nan dɪ kɔma ta ŋɔba ba nyina. ⁴³ Ama sanŋa mi ŋmɪjchɪgɪrɪba mana nan dɪ bie n Chua wa Nɪmɪj naari ma a chaan sɪba ŋmɪj dɪ chaannana die wo. Vuodieke dɪ yaa tɪba v wɔmma.

Jadɪj dieke die dɪ lɔbɪrɪna nandagɪrɪ wɪa

⁴⁴ “Nɪmɪj naari sɪ sɪba jadɪj dieke die dɪ gune tɪŋgban ma vuon kvaŋ ma. Ta daa wɔnyɪ dɪ keŋ ye ke, a kɪarɪ tantɪ a ligi ke, ta ga aŋaŋ sɔgɪfɪalɪj a ga nagɪ v yalla nyindieke mana a daa a yɪŋŋi keŋ daa kvaku.

Nyieleeŋ nandagɪrɪ

⁴⁵ “Nɪmɪj naari bɪ sɪ sɪba nyugidiiru dɪ dɪna dɪdɪa yaala nyieleevɪna dɪ v daa. ⁴⁶ Die v ga ye kaani dɪ faasɪna vɪna die v ga a ga nagɪ v nyinti mana a daa ta keŋ daa ka.

Zaasɪj nɪj nandagɪrɪ

⁴⁷ “Nɪmɪj naari bɪ sɪ sɪba, zaasɪj nɪj ba nagɪna a vigi taan nyaan ma ka yigi zaasɪj yiri yiri nɪj mana. ⁴⁸ Ka suuline wo zaasɪyigiribe dɪ datɪ ka nyɪj gaan ma, a sɔɔj kalɪ a lugi zaasɪvɪnaha a yi kparɪj ma ama ta nagɪ zaasɪvatɪtɪ a vigi taan wa. ⁴⁹ Naa dɪ baa dɪ sɪmma dɔnɪa kpatɪj daraaŋ. Nɪmɪj malakasi nan keŋ a lugi vuobiatɪtɪ a nyɪj vuovɪna ma, ⁵⁰ ta nagɪ vuobiatɪtɪ a vigi taan bolɪj me. Mi ba nan dɪ kɔma ta ŋɔba ba nyina.”

Wɔhaala aŋaŋ wɔkɔra wɪa

⁵¹ Die Yisa die dɪ pɪasi ba, “Nɪ sɪba wɪaha gie chɪasi mɪj?”

Die ba baari “Wa.”

⁵² Die v yɪŋŋi a balɪ ba, “Die wɪa, Nɪmɪj mɪra dɪdagɪrɪ dieke mana dɪ bɔgɪrɪnana n dagɪkɔ yaa gamma Nɪmɪj naari wɪa ta mɪŋŋɪ sɪba a chɪasi sɪ sɪba tɪgɪj tien dieke dɪ vɔarɪna nyɪjhaala aŋaŋ nyɪjkwɔra a nyɪj v nyinti ma.”

Nazeriti vuosi die dɪ zetine Yisa die

(Maki 6.1-6; Luki 4.16-30)

⁵³ Yisa die dɪ taanna nandagaha gie a kpatɪ, die v nyɪj mi ⁵⁴ a yɪŋŋi a ga v gban gban v tɪj, mi die v ga daga vuosi Nɪmɪj wɪa ba Nɪmɪj jɪamɪj juon me. Die v dagɪkɔ dɪ yi vuodiekemba dɪ wɔnnana wa mamachi. Die ba pɪasa tan dɪ, “Sɪa v ye yɪabɔ gie? Sɪa v ye yiko ke gie a yie mamachi wɪaha gie?” ⁵⁵ “Daa kampɪnta wa bɔa wa wondie? Daa v nɪj yine Meri, ta v numballɪ dɪ yi Jemisi aŋaŋ Josefɪ aŋaŋ Simoni aŋaŋ Judasi? ⁵⁶ Da v tamba benne giena wa? Sɪa v ye genhe mana?” ⁵⁷ Die wɪa die ba zeti wo. Yisa die dɪ balɪ a yɪ ba dɪ, “Ba yɪa Nɪmɪj naazɔa jɪlɪma jɪgɪj mana mana mɪj, ntaala v gban gban v tɪj aŋaŋ v gban gban v tɪgɪj vuosi jɪgɪj.” ⁵⁸ Die v ka yi mamachi wɪa pam mi dama die ba ka yi wo yada wɪa.

14

Jɔɔn vuodieke die dɪ sɪnana vuosi Nɪmɪj nyaabɔ kvɔla wɪa

(Maki 6.14-29; Luki 9.7-9)

1 Sanjka mi naan Herodi vuodieke die dı yine Galili naan wa die dı wuŋ Yisa wıa. 2 Die v balt a yı v nyınkuraaha dı, “U senj yiwo Joon vuodieke die dı sunana vuosisi Nımuŋ nyaabu hagına kuŋ me, die wıa v yallı haguıru bu mi a yie mamachi wıa dene.”

3 Die Herodi die yı wa nuan ba yigi Joon a bobı wa ta nagı wa a yi dansarika suŋ, die v numbwa Filipi hoŋu Herodiasi wıa die v yi die. 4 Dama Joon die ŋaan bala yıa wa muŋ dı, “Dı ka mu fu faarı Herodiasi.” 5 Naan Herodi die yaala v ku bu Joon, ta die chiŋa juu vuosisi, dama die ba sıba a baarı Joon die yiwo Nımuŋ naazwa.

6 Die ba murına naan Herodi daa dieke die dı keŋ tuŋı, v yi chaantı, ta Herodiasi hoŋuıta die dı keŋ sie daadamba mana nuŋŋa, die naan Herodi suŋ die dı paalı fıalı, 7 die v yı wa nuan a baarı, “N huuya, n nan yı fu jadieke mana fu bala dı yaala.”

8 Die wıa hoŋuıta wa nuŋ dı dagı wa jadieke v baan ıası, die v yınŋı ga balt naan Herodi dı, “Gobi Joon vuodieke die dı sunana vuosi Nımuŋ nyaabu sikpen a yi tasıŋ ma a keŋ yı muŋ lele.”

9 Naan wa suŋ die dı chuusu, ama die v huuna daadamba nuŋŋa wıa die v yı nuan dı ba yi havuubike dı yaalala die wo. 10 Die wıa die ba gobi Joon sikpen dansarika suŋ. 11 Die ba chii sikpeku anan tasıŋ a keŋ yı havuubike, ta v dıan dı chiike a ga yı v nuŋ. 12 Die Joon kuwanıdusuıru ba die dı keŋ a nagı v nyınŋbanjka a ga guu, ta die a ga a balt Yisa.

Die Yisa die dı yına dembisi tuse anu nyindiike dene

(Maki 6.30-44; Luki 9.10-17; Joon 6.1-14)

13 Die Yisa dı wonna Joon kuıla wıaha die v juu haarıŋ a nyıŋ mi a ga jigıdieke vuon dı wone. Die vuosisi dı wonna naa, die ba va ba tuŋıstı ta chuŋ nagıstı a dı v kuwan a ga v jigıŋ. 14 Yisa die dı kenne nyınna haarıku ma ta ye daadamba zoolıŋ die dı yigi wo pam, die v gbaan vuodiekemba die dı yuagına ba suŋ mana.

15 Juımuŋ die dı tuŋna, v kuwanıdusuıru ba die dı keŋ v jigıŋ a balt dı, “Nımuŋ gbıge nannu muŋ ta giına dıan dı yi haagıŋ; die wıa vaa vuotamba an ba ga tuŋıstıstı a yaalı nyindiike a dii.”

16 Yisa die dı yınŋı a balt dı, “Ba ka mu ba ga. Nınuŋ nı gban gban nı yı ba jaan an ba dii.”

17 Die ba baarı, “Paanu golime anu anan zaastı ale nyına tı yallı giına.”

18 Yisa die dı baarı, “Nı yaa ha a keŋ giına.” 19 Die v balt a yı vuotamba dı ba suŋ kala huutıti ma; ta die a nagı paanu golime anu wa anan zaastı ale wo, a daansı ŋmuŋsikpen ta die a pagı Nımuŋ. Die v gbieri gbieri paanusıstı a nagı ha a yı v kuwanıdusuıru ba, die ba nagı ha a yı vuosisi. 20 Vuon mana dı dii ta fıalı fıalı. Die v kuwanıdusuıru ba die dı vaarı nyıntalıkaha a suuli kparıstı ban anan ale. 21 Vuodiekemba die dı dıne die yiwo dembisi tuse anu, ama die ba ka buıstı hoŋuıba anan ballı a gotı.

Yisa die dı chonna nyaan sikpen wıa

(Maki 6.45-52; Joon 6.15-21)

22 Die Yisa die dı vaa v kuwanıdusuıru ba dı juu haarıku a garıstı a ga muŋkpuırtı mi wo chaaku, ta wıarı dı v taan vuosisi an ba kuli. 23 Die v taanna vuosisi a kparı wa, die v ga a jvalt kunkogıŋ dı v juustı Nımuŋ. Yuŋ die dı ga tuŋı ta v bie mi v nyına ma; 24 sanjka gie ta haarıku die bie wo saasaa muŋkpuırtı sunsuŋ anan sunsuŋ nyapıŋjıku yaa ka dıma dama bulogısuŋ die nıgınana ka.

²⁵ Yaa gamma kparaan kpan sanja die Yisa die di chuj nyaabu sikpen a ken v kwanandusuriba jigin. ²⁶ Die ba yene wo v chonnana nyaabu sikpeku nmaamuj die di yigi be. Die ba baari, “Kogin wonde” ta faasi keesi.

²⁷ Ama Yisa di bal wia a yi ba bunyi a baari, “Ni da vaa nmaamuj yalla ni, wo manuj.”

²⁸ Ta Piita di baari, “N Yomutien di yiwo funuj fu vaa an n chuj nyaabu sikpen a haari fu.”

²⁹ Yisa di baa, “Kiere.” Naa chuan ma Piita die di nyuj haarku ma a piili chuj nyaabu sikpen a gara v jigin. ³⁰ Ama die v yene bulogisub di faasna nigi wa nmaamuj die di yigi wo die v piili a souna nyaabu chuan. Die v keesi a baari, “N Yomutien gbatu muj taan!”

³¹ Yisa die di deen nuuj a yigi wo bunyi ta baari, “Funuj yada di kana ka dala vuoke gie, bie yine fu chuli?”

³² Ba mana die di juu haarku sun die bulogisub die di nan. ³³ Ta vuodieke di benne haarku sun die di ken gbirigi a jama Yisa ta baari, “Wusie, sen yiwo Nmuj Baa.”

Yisa die di gbaannana Genezariti yvagtielij dene

(Maki 6.53-56)

³⁴ Die ba garisi mugikpuri a ken Genezariti tungban ma, ³⁵ mi vuosi die di mujji Yisa. Die wia die ba musli a yi vuosi mana, ta ba chii vuodiekemba mana die di yaguna a ken v jigin. ³⁶ Die ba juusi wa di v ko a vaa vuodiekemba di yaguna wa ko a gbu v jayeekiri kwanuan; die vuodiekemba mana die di gbina ka wa die ye wo gbaanuj.

15

Ba choonkusbun daguj wia

(Maki 7.1-13)

¹ Womi Farasisi batan anan muraha didaguriba die di nyuj Jerusalemi a ken Yisa jigin a piasu wa di, ² “Di yiwo laha fu kwanandusuriba di ka dusa ti choonkusbunba die di daguna die wo? Ba ka nita ba nuusi ta die.”

³ Yisa die di yinji a piasu ba, “Ta di yiwo laha nunuj ni zeti Nmuj muraha ta di ni choonkusbunba daguku? ⁴ Nmuj die baari, ‘Yima fu chva anan fu naa juluma’ ta ‘Vuodieke mana di a ken zia v choon yaa v nun mu ba kuv wa.’ ⁵ Ama ni daga a baari di vusun di a ken a yallu jadieke v baan nan nagi a sunji v nun yaa v choon ta baari di ‘Nyinti gie buruj wa Nmuj sutu’; ⁶ ka ka bi yiwo mugisij di v yima ba juluma ta yi ba jaan. Naa ni zeti Nmuj muraha ta di ni gban gban ni daguj. ⁷ Nunuj gigaantiba gie! Nmuj naazva Azaya die yaa wusie die v bala ni wia die. Die Nmuj baari di

⁸ “ ‘Vuosi gie yia muj juluma anan ba nva, ama ba sugiti di bie saasaa anan muj.

⁹ Ba jama muj wa yori
dama ba daga vuosi vuota mira siba a yiwo manuj n mira.’ ”

Jadieke di benne vuota sun ma wia

(Maki 7.14-23)

¹⁰ Womi Yisa die di wa krikpaaku a ken v jigin a bala yi ba, “Ni womma ta summa a chiasu! ¹¹ Da jadieke di junene vuota nuan ma yinene wo digunti Nmuj jigin ama jadieke di nyunana v nuan ma yinene wo digunti Nmuj jigin.”

12 Womi v kwanandusuriba di keŋ v jigij a piasi wa di, “Fu siba a baari Farasisi vuosisi di wonna fu baliku ba ju wa sunyuruŋ?”

13 U die di yinŋi a balɪ ba, “Tu dieke mana n Chɔɔŋ dieke di benne arizanna ma di kana ka suuye sie ba keŋ vuoka a taan. 14 Die wɪa vaa ba aŋ ba ga dama ba su siba yusi ta data taŋ. Yu di a keŋ data v chanchaan sie ba mana nan guolin me.”

15 Piita die yinŋi a baari: “Dagɪ tɪ nandagɪrɪ gie chɪaŋ.”

16 Yisa die di yinŋi a balɪ ba di, “Nɪ gbaŋ nɪ ka siba n wɔbalɪka gie chɪasi? 17 Nɪ ka siba a baari jadieke mana di junene vuota nuŋ ma gara v nyuuti ma ta daaga v nyuŋgbaŋ a nyina? 18 Ama wudiekemba vuota di balala v nuŋ ma nyina v sɔŋ, die yinene vuota diŋɪ. 19 Dama vuota sɔŋ ma sɔŋanyilibiati di nyina, siba vuota kuɔla, daakpana aŋaŋ hɔgukpana yaaluŋ, aŋaŋ gaaruŋ aŋaŋ ŋmunchibisi aŋaŋ kvagaaruŋ. 20 Genhe yinene vuota diŋɪ; ama da nuudiŋɪ diile yinene vuota diŋɪ.”

Hɔgɔ wɔnyɪ die di yine Yisa yada wɪa (Maki 7.24-30)

21 Yisa die di nyuŋ mi a ga Taya aŋaŋ Sidoni tuŋgbaŋ chaan. 22 Die wɪa Keenani hɔgɔ wɔnyɪ die di benne mi chaaku die di keŋ Yisa jigij a wa wa di, “N Yɔmɔtien Davidi haagɪ chɪgɪ muŋ zɔɔluŋ! Jumbian yalla n havuubin, di a paali a mugisi wo pam.”

23 Ama Yisa die ka balɪ wɪuŋ mana a yɪ wa. Die v kwanandusuriba die di keŋ v jigij a balɪ wa di v yagɪ wa; dama v di tɪ muŋ a yie watɪ.

24 Womi Yisa die di yinŋi balɪ ba di, “Izara vuodiekemba di sɪna siba yii diekemba di bana, banuŋ ba jigij nyuina Ŋmuŋ di tɔŋ muŋ.”

25 Ta hɔgɔ wa die di a keŋ a gbirigi Yisa nuŋŋa a baari, “N Yɔmɔtien, sunŋi muŋ!”

26 Yisa die di yinŋi a baari, “Di ka mu di vuon nagɪ ballɪbisi nyindiike a yɪ gbaasi.”

27 Die wɪa hɔgɔ wa die di yinŋi a baari, “N Yɔmɔtien ka yiwo wusie, ama gbaan diekemba di dɔana ba tien nuŋŋa ŋaan nagɪ nyindiike chɔɔta dieke di nannana v nuŋŋa a die.”

28 Naa chɪaŋ wɪa Yisa die di balɪ wa, “Yiwo hɔgɔ dieke yada di dala! Fu yaalala jadieke wo nan yi a yɪ fu.” Lele womi v hɔgɔla wa di ye alaafia.

Yisa die di gbaanna vuosi pam dene

29 Yisa die di nyuŋ mi a ga Galili muŋkpuuru chaan. Die a juali a kalɪ kunkogin me. 30 Ta kpɪkpaan die di a keŋ v jigij aŋaŋ gbilisi aŋaŋ yusi aŋaŋ gbarɪgɪ aŋaŋ gaantuŋ aŋaŋ vuodiekemba mana di yvagina yvagɪtɪ yiri yiri mana a nagɪ ba dɔan v nuŋŋa; die v gbaan ba. 31 Kpɪkpaaku die di yene ta gaantuŋ balɪ wɪa, ta gbarɪgɪ di chɔŋ, ta gbilisi di ye alaafia, yusi di yese wo die di yi be mamachi. Die ba burɪ Izara vuosi Ŋmuŋ.

Yisa die di yina dembisi tuse anɪsa nyindiike dene (Maki 8.1-10)

32 Yisa die di wa v kwanandusuriba a keŋ v jigij a baari di, “Zɔɔluŋ yigi muŋ muŋ aŋaŋ vuosi gie wɪa, dama ba bie wo n jigij daraa ataa, ta lele ba wo jaan ba baan diŋ. N ka yaala n vaa ba kuli ta ka yɪ ba nyindiike, dama ba nan keŋ chaa sien me.”

33 U kwanandusuriba di piasi wa, “Sɪa tɪ nan ye nyindiike haagɪ gie me a yɪ kpɪkpaaku gie?”

34 Yisa die di piasi ba, “Paanvɪ aŋmɪ nɪ yallɪ?”

Ba baari, "Paanusi golime ayupoyi anjan zaasibusu bita."

³⁵ Naa chian wia Yisa die di yi krikpaaku nwan di ba sush kala tungban.

³⁶ Die u nagr paanu golime ayupoyi wa anjan zaasibusu a biri Nmuj ta die gbieri gbieri he a nagr ha a yi u kwanandusiriba die ba nagha a yi vuosisi. ³⁷ Die ba mana di dii ta tialt tialt. U kwanandusiriba die di vaari nyintialkaha a suuli kparisi ayupoyi. ³⁸ Die dembin diekamba die di dine wo die yiwo vuosi tuse anusa, ama die ba ka busi hoguba anjan balli.

³⁹ Die Yisa di wa a taan krikpaaku ta die juu haaruj a ga Magadani tungban chaan ma.

16

Die ba yaalala ba ye mamachi wia dene

(Maki 8.11-13; Luki 12.54-56)

¹ Die Farasisi anjan Sadusisi vuosi batan die di ken Yisa jigij. Die ba yaala ba yigi wo muj, die chian ma die ba piasi wa di u yi mamachi wuj a yi ba an ka dagr siba Nmuj die zie wo u kwan. ² Ama die u yinji a bal di, "Nunumara di ken nmunt jujmuj ni njan baari, 'Sorin jigiri nan di vuna.' ³ Ta sukoleelin di an nunumara di ken nmunt ta bi sibi ni njan baari, 'Nun baa ka nun muj.' Ni nan biagi a daansi nunumara ta bal wudieke di balla ka yi ama ni kaan di siba wudieke di yinene lele chias! ⁴ Nunuj, lele vuosi ni yiwo vuobiat ta ka disa Nmuj, ni yaala ni ye wo mamachi wuj; ama n kaan wuj yi wuj a yi ni; ama mamachi dieke nyuna n baan nan nagr a yi ni yiwo Jona mamachi ka." Die u balla die a yi ba, ta die ga ta va ba.

Farasisi anjan Sadusisi daboti wia

(Maki 8.14-21)

⁵ Die Yisa anjan u kwanandusiriba die di gasina mugkpuri a ga mi wo chaaku, die u kwanandusiriba die di daan ta ka nagr paanu. ⁶ Yisa die di bal a yi ba, "Ni summa Farasisi anjan Sadusisi daboti wia." ⁷ Die ba a bala a yia tan a baari, "Di yiwo ti kana ka nagr paanu wia u bala die wo."

⁸ Yisa die di mununa ba balala wudieke wo die u piasi ba, "Nunuj vuodiekemba ni yada di kana ka dala, bia ni bala yia tan ni wone paanu wia? ⁹ Ni ye ka siba ka chian? Ni ka tuisi die n nagina paanu golime anu a yi dembisi tuse anu wa? Die kparisi anmia die ni vaari nyintialkaha a suuli? ¹⁰ Ta die n nagr paanu golime ayupoyi a yi dembisi tuse anusa wa, kparisi anmia die ni vaari? ¹¹ Bia yine ni yile di paanu wia man bala ni? 'Ni summa Farasisi anjan Sadusisi daboti wia!'"

¹² Die ba wa a siba a baari di u ka bala ba di ba summa yaa gamma daboti dieke ba yalla a yia paanu sun ama di ba summa Farasisi anjan Sadusisi daguj wia.

Piita di bala wkpuma yaa gamma Yisa ma dene

(Maki 8.27-30; Luki 9.18-21)

¹³ Yisa die di ga Siisiria Filipi tun chaan, die u piasi u kwanandusiriba di, "Muna vuosisi di baari manuj vuota Bua wa yiye?"

¹⁴ Die ba baari, "Batan baari yiwo Joon vuodieke die di sinana vuosisi Nmuj nyaabu, batan dian baari yiwo Elaja ta batan dian di baari yiwo Jerimaya yaa Nmuj naazualba wonyi die di benne kuruj ma wa."

¹⁵ Ta u piasi ba, "Ta nunuj muna ni baari n yiye?"

¹⁶ Womi Simoni Piita di baari, "Fu yine miivolitien Nmuj Bua Masia wa, vuodieke u vuarina."

¹⁷ Yisa die dɪ yinjɪ a balɪ wa, “Fɔnɔŋ Simoni, Jona bɔva, sɔgɪfɪalɔŋ bemme fɔ ma, dama daa vuota yuori wɔarɪ gie a dagɪ fɔ ama dɪ yiwo n Chɔva Njɔmɔŋ dieke dɪ benne arizanna ma wa. ¹⁸ N bala fɔ, fɔnɔŋ fɔ yiwo Piita* ta tanjaalka gie sikpeŋ maŋ nan nagɪ n vuosi zien, ta kuŋ gbaŋ kaŋŋ bɔagɪ a nyanjɪ ba. ¹⁹ N nan yɪ fɔ Njɔmɔŋ naari sanvaŋ safɪbie; die wɔa jadieke mana fɔ baari dɪ chɔvari tɔngbanjɔka gie me die gbaŋ gbaŋ jaabɔ nan dɪ chɔvari arizanna ma; ta jadieke mana fɔ baari ka ka chɔvari tɔngbanjɔka gie me, die gbaŋ gbaŋ jaabɔ kaŋŋ dɪ chɔvari arizanna ma.”

²⁰ Womi Yisa die dɪ kpaŋŋ ɔ kɔaŋandɔsɪrɪba aŋaŋ nɔŋŋmɪna dɪ ba da keŋ balɪ vuonɔ dɪ ɔ yine Masia wa.

Yisa die dɪ bala ɔ wahala aŋaŋ ɔ kuŋ wɔa dene
(Maki 8.31–9.1; Luki 9.22–27)

²¹ A nyɔŋ sanjɔka mi yaa gamma, Yisa die dɪ piili a bala a yuore ɔ kɔaŋandɔsɪrɪba dɪ, “Sɪe n ga Jerusalemi a ga dɪi wahala a nyɔŋ tɪka nyɔŋkɔraha aŋaŋ Njɔmɔŋ kɪkaabitɪba nyɔŋkɔraha aŋaŋ mɪraha dɪdagɪrɪba nuusi me. Ba nan kɔsɔ mɔŋ ama daraa ataa daraaŋ Njɔmɔŋ nan hagɪ mɔŋ a nyɔŋ kuŋ me.”

²² Piita die dɪ nagɪ wa a nyɔŋ lɔgɔŋ a piili a galɔma wa a baari dɪ, “N Yɔmɔtɪeŋ, Njɔmɔŋ da vaa die yi. Naa kaŋŋ daaŋ yi fɔ.”

²³ Yisa die dɪ yinjɪ a balɪ a yɪ Piita, “Fɔnɔŋ Sitaani wa gie hagɪ gie ta wa mɔŋ. Yiwo tangbɪŋkɪŋ n sien me dama fɔ sɔŋanyilehe gie yiwo vuota sɔŋanyile ama daa Njɔmɔŋ.”

²⁴ Womi ɔ balɪ a yɪ ɔ kɔaŋandɔsɪrɪba dɪ, “Vuodieke mana dɪ yaala ɔ dɪa n kɔaŋ, sɪe ɔ zeti ɔ gbaŋ a nagɪ ɔ dagarɪkɔŋ a dɪa mɔŋ. ²⁵ Dama vuodieke nɔŋ mana dɪ kana ka saagɪya dɪ ɔ nagɪ ɔ miivoli a yɪ mɔŋ nan waari ka, ama vuodieke nɔŋ mana dɪ keŋ waari ɔ miivoli n wɔa wɔnɔŋ nɔŋ nan daansɪ ye ke. ²⁶ Bɔa vuota dɪ baa ɔ ye, ɔ yallɪ dɔnɔa nyinti mana ta waari ɔ miivoli, bɔa nyɔvari ɔ baa ɔ ye? Vuonɔ nan bɔagɪ nagɪ jaan a daa ɔ miivoli? ²⁷ Dama manɔŋ vuota Bɔa baa n yinjɪ keŋ mɔŋ aŋaŋ n Chɔva Njɔmɔŋ hagɔrɔŋ, aŋaŋ ɔ malakasi, ta sanjɔa mi n nan tɔŋ vuonɔ mana yaa gamma ɔ tɔnna die. ²⁸ Wusie maŋ bala nɪ, vuosi batanɔ bie gie ba kaŋŋ kpi sɪe ba keŋ ye manɔŋ vuota Bɔa naari diile sanjɔa.”

17

Yisa nyɔŋgbanɔŋ tarɔŋŋ wɔa
(Maki 9.2–13; Luki 9.28–36)

¹ Daraa ayɔbaba kɔaŋ chaanɔ die Yisa die dɪ nagɪ Piita, aŋaŋ Jemisi aŋaŋ ɔ numba Jɔɔn, a yaa ba ga jɔalɪ tanjɔrɔŋkɔŋ sikpeŋ me, ba nyɔna. ² Womi ɔ nyɔŋgbanɔŋ die dɪ tarɔŋŋ ba nɔŋŋa. ɔ nine dɪ chaanɔ sɪba ŋmɔŋ ta ɔ nyɔŋyeeke dɪ yɔanti sɪba chaanɔŋ. ³ Ta ba ye Mosisi aŋaŋ Elaja dɪ nyɔnna bɔnyɪ ba jigɪŋ a bala wɔa aŋaŋ Yisa. ⁴ Die wɔa Piita die dɪ balɪ a yɪ Yisa dɪ, “N Yɔmɔtɪeŋ dɪ vɔna tɪ benne giena. Fɔ tɔŋ nan saagɪ, n tɔŋ nan kpɪi viisi ataa giena, ta kaanɔ fɔ jaan, ta kaanɔ yi Mosisi jaan ta kaanɔ dɪaŋ dɪ yi Elaja jaan.”

⁵ Die Piita die dɪ yene ko bala wɔaha, nɔŋmaayɔlɔŋ dɪ keŋ ligi be, ta lɔlɔŋ dɪ nyɔŋ nɔŋmaaku ma a baari, “N Bɔachoti wɔnna, ɔ ma n sɔŋ dɪ paali a fiakɔ, nɔ wɔmma a yɔma wa.”

* 16:18 16.18 Piita chɔaŋ yiwo tan.

⁶ Die v kwanandusuriba die di wonna loloku die nmaamun di faasi a yigi be, die ba gbirigi tungban. ⁷ Yisa die di kenj ba jigijn a gbi gbi ba ta baaru, “Ni hagi zie. Da ni chiguma nmaamun.” ⁸ Die wia die ba koti ba sikipigile a daansi ta ka ye vuonj mi, sie Yisa nyuna ma.

⁹ Die ba nyunna tanu ma a kenj svona wa, Yisa die di kpaan ba di, “Ni summa ni kenj a bali vuonj ni yene wudieke wo, a ga tugj sanja dieke manuj Vuota Bua di balla v hagi kunj me.”

¹⁰ Die v kwanandusuriba die di piasi wa di, “Bia wia muraha didaguriba di baaru di sie Elaja wolij kenj Masia ma?”

¹¹ Die v yinjji a bali di, “Ka yiwo wusie di sie Elaja wolij kenj, amu v wonsi wuj mana a munji zienj. ¹² Ama manuj n bala ni di, Elaja wuj kenj munj ama ta vuosi di ka munji wa, ta yi wo yori yori die ba yaalala die wo. Die gbanj gbanj ba nan yi manuj vuota Bua anj n dii wahala ba nuusi me.”

¹³ Womi v kwanandusuriba die di munji a baaru Joon dieke die di sinana vuosi Nmuj nyaabu wia v bala die.

Yisa die di vbarina jumbianj dembinj ma dene

(Maki 9.14-29; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Die Yisa ananj v kwanandusuriba bataa wa di yinjine a ga kpukpaaku jigiri daa wonyi die di kenj a gbirigi Yisa nunja, ¹⁵ a baaru, “N Yomutien chigi n bua dembike gie zoolij, dama v yiwo kpenkpenantv, die di paali a mugisi wo a yi v nanna bolij me yaa nyaan svuj daan mana. ¹⁶ Manj yaa wa kenj fu kwanandusuriba jigijn, ama die ba ka biagi a gbaan wa.”

¹⁷ Yisa di yinjji a bali ba, “Nunuj lele vuosi gie di wone yada ta bi yi vuodiekemba di kana ka dusa Nmuj, ni yaala n bemme ni jigijn a ga tugj sanja bia? Ni yaala n yaa wa suguru ananj n a ga tugj sanja bia? Ni yaa bua wa a kenj giena.” ¹⁸ Yisa die di natj jumbiaku die ka nyuj bua wa ma, die bua wa di ye a laafia lele womi.

¹⁹ Ka kwanj chaan die Yisa kwanandusuriba die di kenj v jigijn a piasi wa, “Bia wia ti ka biagi a yagi jumbiaku?”

²⁰ Die v yinjji a bali ba, “Di yiwo ni yada di kana ka dala wia. Wusie manj bala ni, ni yi Nmuj yada ka dala siba kanmunj binj, ni nan biagi a bali yi tanu gie ‘Vuu a nyuj giena a ga nan mi anj ka vuv’; ni nan biagi yi jaan mana. ²¹ ((Ama jumbianj siba naa, ni kaan biagi a yagi sie ni bobu nwanj ta juusa Nmuj.))”

Yisa die bi bali v kumbu wia

(Maki 9.30-32; Luki 9.43b-45)

²² Die Yisa kwanandusuriba mana die di lagisna Galili mi, die v bali a yi ba di, “Ba nan nagj manuj Vuota Bua a yi vuosi nuusi me ²³ anj ba kuv munj ama daraa ataa daraan n nan hagi kumbu me.”

Die v kwanandusuriba svugiti die di paali a chovsi.

Nmuj jiamuj juokpenkpuku lampo tumij wia

²⁴ Die Yisa ananj v kwanandusuriba die di gana Kapenomi, Nmuj juokpenkpuku lampotuosiribe di kenj Piita jigijn a piasi di, “Didaguru wa tune Nmuj jiamuj juokpenkpuku lampoke munj?”

²⁵ Ta Piita die di baaru, wa, v tune munj. Piita die di gana a juu tigiri me die Yisa die wolij bali waha, ta piasi wa di, “Simoni lala fu yile? Ba mba tunene lampo a yia tungbanjka gie naakpuma ha? Tungbanjka vuosi yaa chaanuj?”

²⁶ Ta v yinjji a baaru “Chaanuj.”

ba, fu bali a yi N̄m̄uŋ j̄am̄uŋ vuosi mana, d̄u yi v̄ ka b̄i w̄uŋ a yi N̄m̄uŋ j̄am̄uŋ vuosisi, n̄i va wa aŋ v̄ yi s̄iba vuodieke d̄i kana ka j̄ama N̄m̄uŋ yaa lampotuosiru.

Chwara aŋaŋ jadieke d̄i kana ka chwari wia

¹⁸ “Wusie maŋ bali n̄i, jadieke d̄i baa d̄i chwari tungban̄ka gie me die gban̄ gban̄ nan d̄i chwari arzanna ma; ta jadieke d̄i kana ka chwari tungban̄ka gie me die gban̄ gban̄ jaabu kaan d̄i chwari arzanna ma.

¹⁹ “N̄ b̄i bala n̄i, n̄uŋ n̄i vuosi bale d̄i yi nvabaluŋ tungban̄ka gie me a juus̄i n̄ Chwa N̄m̄uŋ dieke d̄i benne arzanna ma jaan̄, v̄ nan yi n̄i yaalala die a yi n̄i. ²⁰ Dama jigidieke mana vuosi bale yaa bataa d̄i lagisina n̄ saan ma, mi maŋ gut̄i a bie ba s̄uŋ.”

Yom̄u dieke d̄i kana ka naḡi chaa nandagiri wia

²¹ Die Piita die d̄i keŋ Yisa jiḡin a piast̄i wa, “N̄ Yom̄utien, d̄u yi n̄ numba d̄i yi muŋ biŋ, b̄uŋma maŋ baa n̄ naḡi a chaa wa? B̄uŋp̄oyi?”

²² Yisa d̄i yin̄ŋi a bali wa, “Aayi, daa b̄uŋp̄oyi ama ban̄is̄i-yup̄oyi jiḡin ayop̄oyi. ²³ Dama N̄m̄uŋ naari s̄u s̄iba naan̄ wonyi d̄i wana v̄ tigin̄ yon̄is̄i d̄i v̄ bus̄i ba ham̄uŋ ligire d̄i m̄ona die. ²⁴ Die v̄ piiline a bus̄a ba ba yaa daa wonyi a keŋ v̄ jiḡin, die v̄ dii wo v̄ ham̄uŋ ligire tuse tuse pam. ²⁵ Die v̄ kaan̄ d̄i biagi a tun̄; naa chian̄ ma naan̄ wa die d̄i a baari ba naḡi wa aŋaŋ v̄ h̄oḡv̄ aŋaŋ v̄ balli aŋaŋ nyindiekemba v̄ yalla mana a daa a keŋ tun̄ hann̄i. ²⁶ Ama yom̄u wa die d̄i gbirigi naan̄ wa n̄uŋa a juus̄i wa a baari, ‘Dii suguru, n̄ nan tun̄ fu jaan̄ mana.’ ²⁷ Ta zool̄uŋ die d̄i yigi naan̄ wa die v̄ naḡi hann̄i a chaa wa, ta va v̄ ga.

²⁸ “Womi yom̄u wa die d̄i nyuŋ a ga haari v̄ yom̄u chanchaan̄ die d̄i dine v̄ ham̄uŋ ligire bita, die v̄ yigi v̄ nyie ta bali wa, ‘Tun̄ muŋ n̄ hann̄i lele!’ ²⁹ V̄ chanchaaka die d̄i a gbirigi v̄ n̄uŋa a juus̄i wa a baari, ‘Dii suguru n̄ nan tun̄ fu!’ ³⁰ Ama ta die v̄ zeti ta baari ba yigi wo a ga a yi dansarika ma a ga tugi san̄ŋa dieke v̄ baan̄ nan tun̄ hann̄i. ³¹ Die v̄ yom̄u chanchaal̄uba die d̄i yene die wo die ba suḡiti d̄i paali chus̄is̄i die ba ga bali ba naan̄ wa wudieke mana d̄i yine. ³² Naan̄ wa die d̄i wa wa v̄ juu; v̄ piili a zia wa a baari d̄i, ‘F̄on̄uŋ vuobiaku gie die n̄ naḡi hann̄i dieke fu dinene a chaa fu muŋ dama die juus̄i muŋ muŋ. ³³ D̄i tun̄ muŋ fu chigi wa fu chanchaaka zool̄uŋ s̄iba die n̄ chuḡina fu zool̄uŋ die wo gban̄ gban̄.’ ³⁴ Die s̄nyuŋuŋ d̄i paala yalli naan̄ wa v̄ naḡi daa wa a yi dansarika s̄uŋ d̄i v̄ dii wahala a ga tugi san̄ŋa dieke v̄ baan̄ nan tun̄ hann̄i mana.”

³⁵ Nandagiri gie kwan̄ chaan̄ die Yisa d̄i bali d̄i, “D̄u yi fu ka naḡi a chaa fu chanchaal̄uŋ aŋaŋ fu s̄uŋ mana die gban̄ gban̄ n̄ Chwa N̄m̄uŋ dieke d̄i benne arzanna ma wa d̄i nan yi fu.”

19

H̄oḡv̄ aŋaŋ dembin̄ tan̄ zet̄in̄ wia

(Maki 10.1-12)

¹ Die Yisa die d̄i balla w̄aha a kpat̄i naa, v̄ nyuŋ Galili a ga Judia tungban̄ dieke d̄i benne J̄oodani muḡiri chaaku. ² Ta kpīkpaan̄ die d̄i d̄i v̄ kwan̄ die v̄ gbaan̄ vuodiekemba d̄i yaḡina mi.

³ Ta Farasisi batan̄ d̄i a keŋ v̄ jiḡin a yaala ba maḡis̄i wa, ta piast̄i wa, “T̄i m̄raha yi sien̄ d̄i dembin̄ zeti v̄ h̄oḡv̄ ta v̄ ka yi w̄uŋ muŋ?”

⁴ Yisa die d̄i yin̄ŋi bali ba, “N̄i ka kar̄uŋ N̄m̄uŋ gban̄ku d̄i bala die wo? D̄i ‘Piiliku me, N̄m̄uŋ die naanna vuota, dembin̄ aŋaŋ h̄oḡv̄, ⁵ ta baari, Naa

chianj ma dembinj ananj hogu nan va ba chvaluj ananj ba nuluj ta faari tanj ta ba vuosi bale wo laguj a yi nyungbanj balumuj.’ ⁶ Naa chianj wia ba ka bi yi vuosi bale, ba wa yiwo vuobalumuj. Die wia jadieke Nmunj di naguna a laguj tanj, vuota ka mu v puoke.”

⁷ Die Farasis die di piast wa, “Bia wia Mosisi die di yi mira di dembinj di a kenj a baa v zeti v hogu sie v wolinj a yi wa gbanuj a baari di v ka bi yaala wa?”

⁸ Yisa die di yinjji a bal ba di, “Ni tba di haguina wia die Mosisi die di yi ni sienj di ni nan biagi a zeti ni hooj. Ama piiliku me da die ka su. ⁹ Wusie manj bala ni, vuodieke mana di kenj zeti v hogu da daakpana tuuma wia ta faari hogu gaanj v yiwo hogokpana tuuma; ((ta vuodieke dianj di faarina hogu wa yiwo hogokpana tuuma)).”

¹⁰ Ta v kvanjandusuriba die di bal a yi wa di, “Di yiwo naa benne dembinj ananj hogu sunsoj die nuj dembinj di ka faari hogu di kpia.”

¹¹ V yinjji bal ba di, “Da vuonj mana baanj biagi a tuo dagiku gie sie vuodiekeba Nmunj di yina ba sienj di ba tuohe wo. ¹² Dama wia pam chianj ma dembisi batanj di ka faara hooj; batanj ba njaanj muru ba ta ba ka yi dembisi; batanj dianj vuota yine be die; ta batanj dianj Nmunj naari wia ba zete; ama vuodieke di nan biagi a tuo dagiku gie, v tuohe vutuj.”

Yisa die di munnina a tuo ballibisi dene

(Maki 10.13-16; Luki 18.15-17)

¹³ Die vuosi batanj die di chii ba balli a kenj Yisa jigij di v nagv v nuusi a diisi ba ma ta juusi Nmunj a yi ba ama die v kvanjandusuriba die di nata ba. ¹⁴ Ta Yisa die di bal a yi ba, “Ni vaa ballibisisti kenj n jigij ta ni da kagv ba sienj dama ba chanchaaluj sina Nmunj naari.”

¹⁵ Die v nagv v nuusi a diisi diisi ba ma ta die chuj ga.

Dalvaki ligiretienj wia

(Maki 10.17-31; Luki 18.18-30)

¹⁶ Sanja mi dalvakuj wony die di kenj Yisa jigij a piast wa di, “Didaguru, lala manj nan yi ta ye miivoli dieke di wone kpatuj?”

¹⁷ Yisa die di yinjji a bal wa di, “Bia wia fu piasta munj wovuna wia? Vuobalumuj nyuna ma vuj na; ama fu yaala fu ye miivoli dieke di wone kpatuj fu dia miraha.”

¹⁸ Ta daa wa die di piast Yisa, “Muru bianji?” Ta v bal wa di, “Da kenj a kuv vuonj; da kenj a yaalv vuonj hogu; da kenj a gaarv; da kenj a yi njmunchibisi siaratienj; ¹⁹ Yuma fu chva ananj fu naa juluma; ta chome fu chanchaanj sba fu chone fu gbanj gbanj die wo.”

²⁰ Ta dalvakuri die di yinjji a bal wa, “N wovj a du miraha gie mana muj. Wubia buna a tial di n yi a gotv?”

²¹ Ta Yisa die di a yinjji a bal wa di, “Fu yaala fu buruj vuovutuj wusie ga a ga nagv fu nyinti mana a daa ta nagv ligirehe a yi zoolintielinj ta fu buruj ligiretienj arizanna ma, ta fu kenj a dia n kvanj.”

²² Die dalvakuri di wonna naa wa v sov di chusti v chuj ga, dama die v faastv yiwo nyintitienj.

²³ Naa chianj ma Yisa die di a bal v kvanjandusuriba di, “Wusie manj bal ni, di nan di tua di ligiretienj juu Nmunj naari ma. ²⁴ N bala ni bibra, di nan yi molv di nyogunv daagv garvuj vovuj ma a nyuj a tianj ligiretienj di baanj nan juu Nmunj naari ma.”

²⁵ Die v kwanandusiruba die di wonna naa die di paali a yi be mamachi die ba piasa tan di, "Muna baan nan biagi a ye gbatitaanu?"

²⁶ Die Yisa di koti v sikpen a daansi ba ta die bal yi ba di, "Vuota nu jigin di tua nu, ama Nmun nu nan biagi a yi jaan mana."

²⁷ Die Piita die di yinji a bal wa di, "Tunu nu ti va wa ti nyinti mana ta keji di fu. Bia yine ti nyari?"

²⁸ Yisa die di yinji a bal ba di, "Wusie man bala ni, sanja dieke man vuota Bva di keji kal n naara gbanji ma anan hagu nu duna haaliku ma, nu nu die di yine n kwanandusiruba dan nan di kal naara gbanji ban anan ale mi a dii Izara buuri ban anan ale wo saruya. ²⁹ Ta vuodieke mana di vana v tigin yaa v numballi yaa v choon yaa v nu yaa v balli yaa v kuati n wa, v nan daansi ye a chanchan kobiga kobiga, ta bi ye miivoli dieke di wone kpatu. ³⁰ Ama vuosi pam die di wolinne a bie nuja nan wari kwan ta vuosi pam die di wari kwan nan tan nuja."

20

Tuntuntu nandagiri

¹ "Nmun naari su sba tigin tien dieke di nyinna sukoleelin a yaala vuosi di v nagri an ba keji tun v kwan ma. ² Die wunu anan ba die di a bal a zien di v nan tun be dunda daari mi tune; die ba ga piili kpan. ³ Die di wa tuga hawa awayi sanja, tigin tien wo di bi nyin a ga a ga ye vuosi batan ba zene nyun jigin ta ka yie wun mana. ⁴ Ta v bal a yi ba, 'Ni gban ni ga a ga tun tuma n kvaku ma, ta n nan tun ni tun dieke di muna.' ⁵ Die wa die ba ga. Die di tuga agbaa sanja die v bi yi die gban gban, ta agbaa die di tianna hawasi ataa kwan chaan, die v bi yi die gban gban. ⁶ Die di wa tuga jumu (agbaa kwan chaan hawasi anu wonde), die v bi a ga nyun chaan a ye dembisi batan di zene mi ta ka tuma tuman mana. Die v piasi ba di, 'Ba ni zie giena yori damun nu ta ka yie wun?' ⁷ Die ba yinji a bal wa di, 'Vuon ka keji nagri ti di ti ga tun v tuma.' Die wa v bal ba, 'Ni gban ni ga a ga tun tuma n kvaku ma.'

⁸ "Die nmun di nanna, tigiritien wo di wa v tuntuntu jakun di, 'Ga wa tuntuntu a tun be ba tune, piili a nyun vuodiekeba di kenne kvaka a ga tugi vuodiekeba di wolinne wo.' ⁹ Ta v tuntuntu jakun die di tun vuodiekeba di wari kvaka a keji wo dunda daari mi tune. ¹⁰ Die wa die di kenne a tugi vuodiekeba di kenne sukoleelin, die ba yile di ba tune nan di dala ama die v tun ba gban dunda daari mi tune. ¹¹ Die ba tuo ba ligirehe a kpati die ba piili a vuna ta galuma tigiritien wo, ¹² a baari, 'Vuosi gie wari wa kwan a keji kvaku, agbaa kwan hawasi anu sanja ta kva hawa balun, ama tun ti dine wahala a ga a gbalgi a nyun sukun mana, ta nmun di nigi ti pam, ama tun anan ban di lagisi a tuo tun balun.'

¹³ "Die tigiritien wo di yinji a bal ba wun, 'N zua, wuma, n ka nyin ni, dama ti tun bal zie nu saagi dunda daari mi tune. ¹⁴ Die wa nagri fu tan a ga tigin. Manu n yaala n tun wo ni anan vuodieke di kenne kvaka bun. ¹⁵ N wo sien di n nagri n ligirehe a yi wudieke n yaalala? Yaa wa sugiban dama n kana ka muma wa?' "

¹⁶ Yisa die di taanna nandagiri a kpati wa kwan chaan ta v bal ba di, "Die wa vuodiekeba di benne kwan nan di bie nuja ta vuodiekeba di benne nuja wari kwan."

Yisa die di bina bali v kunj wia butaa ma dene

(Maki 10.32-34; Luki 18.31-34)

¹⁷ Die Yisa die di jualna a gara Jerusalemi, die v wa v kwanjandusuriba ban ananj bale wo a nyuj luguj a die a bali a yi ba. ¹⁸ “Ni womma, ti juali a gara Jerusalemi ma, jigidieke ba balla ba nagj manuj vuota Bua a yi Nmuj kikaabitba nyujkura ananj muraha didaguriba nuusi me, anj ba dii n saruya a baari di n chusuya amv ba kuv muj, ¹⁹ ta nagj muj a yi vuodiekemba di kana a ka yi Juu vuosi nuusi me anj ba vvarj muj fala, ta nigj muj ananj kpaasuj* ta kpaasj muj a diisi dagariku ma, anj n kpi ama a daraa ataa ma n nan hagj kunj me.”

Jemisi ananj Joon nunj die di kenj jvusi Yisa jakuvuj wia

(Maki 10.35-45)

²⁰ Womi Zebedi hogv die di chii v balli bale a kenj Yisa jiguj, ta gbirigi v nujja ta jvusi wa sunujj.

²¹ Yisa die di piasj wa di, “Bia fv yaala?” Die v yinjji bali wa, “Yi muj nvanj di n balli gie wonyj nan daansj kalj fv nuudiiguj chaanj ta wonyj dianj fv nuugalj chaanj sanja dieke fv kenj dii fv naari.”

²² Ta Yisa die di yinjji a bali ba di, “Ni zj nj jvusinana jadieke. Ni nan biagj a chii chiiti dieke n balla n chii wo?”

Die ba yinjji a bali wa di, “Wa, ti nan biagj.”

²³ Yisa die di bali a yi ba di, “Wusie, ni nan chii chiiti dieke n bala n chii wo, ama n wo sienj di n vvarj vuodiekemba di mvna ba kala n nuudiiguj ananj n nuugalj chaanj. Jigehe gie zie gbarj wa vuodiekemba n Chva Nmuj gbanj gbanj die di vvarina di ba kala mi.”

²⁴ Die v kwanjandusurj tialikaha die di wonna naa, die ba ju sunyuruj a yi ba bale wo. ²⁵ Naa chianj wia Yisa die di wa ba mana a lagisj tanj v jiguj a bali ba, “Ni gbanj nj siba a baari vuodiekemba di daansinana vuosi tujgbanja gie me njanj daga wa ba gbanj ta nyujkuraaha dianj njanj pogul wa ba vuosi ananj nuujmuna. ²⁶ Ama nunj die wo, ni sunsuj vuodieke di yaala nyujkuriti, sie v nagj v gbanj a buruj wabv a tuma a yuma vsuj mana. ²⁷ Vuodieke dianj di bi yaala v bemme nuujja, sie v nagj v gbanj a buruj ni mana yomb, ²⁸ siba manuj vuota Bua di sina die wo, dama n ka kenye di vuosi tuma a yuma muj ama n kenye di n tunj yi vuosi, ta bi kpi a yi vuosi pam ye gbatiaanuj.”

Yisa die di yuorine yusj bale nine dene

(Maki 10.46-52; Luki 18.35-43)

²⁹ Die Yisa ananj v kwanjandusuriba die di nynana Jeriko me, die kpukpaanj die di di Yisa kvanj. ³⁰ Ta yusj bale die di kalj sieku nvanj a wuj di Yisa kenj tanna muj, die wia die ba piili a keese a baari, “Ti Yomotienj, naanj Davidi haaguj chigj ti zooluj.”

³¹ Ama kpukpaakv die di natj ba di ba tarj watj, ama ta die ba wa a faasj a keese, “Ti Yomotienj, Davidi haaguj, chigj ti zooluj.”

³² Yisa die di zie ta wa ba a kenj piasj ba di, “Bia nj yaala n yi a yi ni?”

³³ Ba yinjji a bali wa, “Ti Yomotienj, ti yaala fv yuori wo ti nine.”

³⁴ Ta zooluj die di yigi Yisa, ta v gbi gbi ba ninehe, die ba ninehe die di yuori yuori, ta ba di v kvanj.

* **20:19** 20.19 Ba kpaasaha die yaa kuuti ananj tana a nva ma.

21

*Yisa die di june Jerusalemi ba bura wa dene
(Maki 11.1-11; Luki 19.28-40; Joon 12.12-19)*

¹ Die ba kenne a kenj gbigi Jerusalemi ta kenj Betifeji tunj, tunj dieke die di benne kunkoginj dieke ba wasnana Olivi Tusi Kunkoginj luguj. Yisa die di tunj v kvanandusuriba bale di ba ga nunja ² ta bal ba, “Ni gamma tunjkanja di benne ni nunja, womi ni nan ye bonnuj di bobuna zie ta ka bwa di zie mi; ni forisike a yaa ha a kenj n jiginj. ³ Du yi ta vuonj di piasi ni wuj, ni bal wa, ni Yomutien yaalala ka, ta v nan vaa ni yaa ha kenj.”

⁴ Waha gie mana die kenj yi munj siba die Nmuj di vana v naazwaliba wonyi die di balna die wo di

⁵ “Ni bal Zayoni tka vuosi di,
‘Ye, ni naan wa kienj ni jiginj.

U yiwo vuodieke di surna v gbanj tunjban,
ta jwala bonj dieke di yi bonpoh.’”

⁶ Die v kvanandusuriba die di ga yi wudieke Yisa die di balla ba di ba yi wo. ⁷ Die ba yaa bonuku anan ka bwa a kenj, a nagj ba nyinyeeke a diisi a kwasj ta Yisa di jwala. ⁸ Kpukpaaku vuosi batanj die di nagj ba nyinyeeke a jati sieku me, ta batanj dianj di chja tusi naasi a jati sieku me.

⁹ Ta kpukpaan dieke di benne v nunja ananj vuodiekemba di benne v kvanj di nata a baaru,

“Hozaana!* Ni buruma Davidi haaguru gie.

Nmuj yi alibarika a yi vuodieke di kennene v saanj ma.

Ni faasi natuma hozaana nmusikpenj.”

¹⁰ Die Yisa die di gana a ga juu Jerusalemi, tka vuosi mana die di hagi a zie a piasa tanj di, “Munta wonna?”

¹¹ Kpukpaaku die di yinjji bal ba di, “Yisa, vuodieke di yine Nmuj naazwa ta nyuj Nazeriti, Galili tunjban ma wa.”

*Yisa die di wonsina Nmuj jiamuj juokpenkpuku dene
(Maki 11.15-19; Luki 19.45-48; Joon 2.13-22)*

¹² Ta Yisa die di ga a juu Nmuj jiamuj juokpenkpuku ma a yagi vuodiekemba mana die di daanana ananj vuodiekemba die di yalla nyinti a daa mi; die v kpanjji vuodiekemba di tarignana ligirehe teebulisi a bubi bubi ananj vuodiekemba die di yalla nmarisi a daa wa chiasj a bubi, ¹³ ta die a bal ba di, “Di maagya Nmuj gbanjku sunj di wunuj Nmuj baaru, ‘N tigiri gie nan di wasa Nmuj jusunj jiginj’ ama nunuj ni nagj ka a biruj gaartj jiginj.”

¹⁴ Die yusi ananj gbarigisi die di kenj v jiginj Nmuj jiamuj juokpenkpuku ma die v gbaan ba mana. ¹⁵ Ama die Nmuj kikaabitiba nyujkoraha ananj miraha didaguriba die di ju sunyuruj die ba yene v yine mamachi waha ta bi wuj ballubisisi di natnana Nmuj jiamuj juokpenkpuku ma a baaru, “Hozaana, ni buruma Davidi haaguru gie die wo!” ¹⁶ Die ba piasi wa, “Wunj wudieke ba balala wa munj?” Ta v yinjji a bal ba, “Wa, ama di maagya Nmuj gbanjku sunj di, ‘Fu yine ballubisisi ananj ballunyaahisi di bura fu vunuj.’ Ni ye ka karuj waha gie Nmuj gbanjku sunj?”

¹⁷ Yisa die di va ba, ta nyuj tika sunj a ga Betani, die a dwa mi tunj di vuj.

*Yisa die di kana yi kinkamuj tika dene
(Maki 11.12-14, 20-24)*

* 21:9 21.9 Hozaana chunj yiwo “Gbat ti taan”.

18 Tɔŋ die dɪ vɔɔna sɔkuleelin die v yinŋi a gara tɪka sɔŋ, die kɔŋ die dɪ yallɪ wa. 19 Die v ye kɪnkamɔŋ tɔŋ dɪ zene gbigi sieku nɔaŋ die v ga ka jigɪŋ, ama die v ka ye jaan mana ka sikpen sie vaatu nyɔna ma. Na chɪaŋ ma die v balɪ yɪ tɪka dɪ, “Kaan bɪ nyɔŋ nyɔŋnyɔŋka!” Lele womi tɪka mana die dɪ ko.

20 V kɔaŋandɔsiriba die dɪ yene naa wa die dɪ yi be mamachi. Die ba pɪasa taŋ, “Laha kɪnkamɔŋ tɪka dɪ ko lagɪ lagɪ die?”

21 Yisa die dɪ yinŋi a balɪ ba dɪ, “Wusie maŋ bala nɪ, dɪ yɪ nɪ yi Nɔmɔŋ yada ta ka chɪliya nɪ nan biagɪ a yi wudieke n yine yɪ kɪnkamɔŋ tɪka gie; daa genke nyɔna ma, nɪ nan biagɪ a balɪ yɪ kunkogiri gie dɪ, vɔɔ a ga nan mɔgɪkɔrɔ ma aŋ ka seŋ yi. 22 Dɪ yɪ nɪ yi Nɔmɔŋ yada nɪ nan ye jadieke mana nɪ jɔbsɪnana a yaala.”

Vuosi batan die dɪ pɪasɪna Yisa yaa gamma v yiko ke wɪa dene (Maki 11.27-33; Luki 20.1-8)

23 Yisa die dɪ yinŋi a keŋ juu Nɔmɔŋ jɪamɔŋ juokpenkɔrɔku ma, ta die daga vuosi Nɔmɔŋ wɪaha, die Nɔmɔŋ kɪkaabitɪba nyɔŋkoraha aŋaŋ juu vuosisi nyɔŋkɔra die dɪ keŋ v jigɪŋ a pɪasɪ wa dɪ, “Bɪa yiko fɔ yaa yie wɪaha gie? Mɪnta yɪna fɔ yiko ke gie?”

24 Ta Yisa dɪ yinŋi a balɪ ba, “N nan pɪasɪ nɪ wɔbalɪmɔŋ, dɪ yɪ nɪ biagɪ a balɪ mɔŋ ka chɪaŋ, n nan balɪ nɪ yiko dieke a yalla a yie wɪaha gie:

25 Jɔɔn vuodieke die dɪ sɪnana vuosisi Nɔmɔŋ nyaabu, Nɔmɔŋ die yɪna wa yiko yaa vuota?” Ba piili a nɪga nunhagɪrɔŋ dɪ, “Bɪa tɪ baa tɪ balɪ? Tɪ keŋ a baarɪ ‘Nɔmɔŋ jigɪŋ’, v nan yinŋi a balɪ tɪ dɪ, ‘Ta bɪa wɪa nɪ ka yi wo yada?’ 26 Ama tɪ keŋ baarɪ ka nyɔŋ vuota jigɪŋ, tɪ chɪga ŋmaamɔŋ aŋaŋ wudieke kɔkɔpaaku dɪ baan yi, dama vuosɔŋ mana die yɪ yada dɪ jɔɔn seŋ yiwo Nɔmɔŋ naazɔa.” 27 Die wɪa die ba yinŋi a balɪ Yisa dɪ, “Tɪ ka sɪba.” Die v balɪ yɪ ba, “Die nɪŋ n kaan balɪ nɪ vuodieke dɪ yɪna mɔŋ yiko maŋ yaa yie tɔɔmaha gie.”

Daa wɔnyɪ ballɪ bale nandagɪrɪ wɪa

28 A kɔaŋ chaan Yisa dɪ pɪasɪ ba dɪ, “Laha nɪ yile yaa gamma wɪarɪ gie? Daa wɔnyɪ die yalla ballɪ bale, ta die balɪ a yɪ jakɔrɔ dɪ, ‘N bua, ga kvaku ma a tɔŋ tɔɔma jinne.’ 29 Bua wa die dɪ yinŋi a balɪ wa, ‘N kaan ga’ ama ka kɔaŋ chaan v tarɪɪ v sɔŋanyile ta ga kvaku. 30 Die chɔɔŋ wa dɪ ga buabike jigɪŋ a balɪ die gban gban a yɪ wa, v yinŋi a balɪ dɪ, ‘N chɔa n nan ga’, ama die v ka gaya.” 31 Yisa die dɪ taanna nandagɪrɪ gie a kpatɪ die v pɪasɪ Nɔmɔŋ kɪkaabitɪba nyɔŋkoraha aŋaŋ juu vuosisi nyɔŋkoraha dɪ, “Ballɪ bale wo gie, ba jabɪa yine v chɔɔŋ dɪ yaalala dene?”

Die ba yinŋi a baarɪ, “Jakɔrɔ.”

Yisa die dɪ balɪ a yɪ ba dɪ, “Wusie maŋ bala nɪ, lampotuosiribe aŋaŋ vuodieke ma dɪ dɔaga hɔgɔkpana yaa daakpana nan wolɪŋ a juu Nɔmɔŋ naarɪ ma nɪ ma. 32 Dama jɔɔn dieke die dɪ sɪnana vuosi Nɔmɔŋ nyaabu die keŋ nɪ jigɪŋ a daga nɪ sievɔŋku ama die nɪ ka yi wo yada, ama lampotuosiribe aŋaŋ hɔgɔkpana aŋaŋ daakpana die dɪ yi wo yada. Die nɪ yene wɪaha gie mana kɔaŋ chaan, nɪ ka tarɪɪ nɪ sɔŋanyile ta yi wo yada.”

Tɔntɔntɪba nandagɪrɪ (Maki 12.1-12; Luki 20.9-19)

33 Yisa die dɪ bɪ a balɪ ba, “Nɪ bɪ wɔŋ nandagɪŋ kaanɪ bɪbra. Tiginɪ tien wɔnyɪ die benne a sɔv tɪ diekemma dɪ baan nan nyɔŋ nyɔŋnyɔŋka v kɔaŋ ma, a nagɪ daatɪ a kpie gilɪŋke, ta die a wɔnsɪ vɔrɔŋ, jigidieke ba baan dɪ ŋmɔa nyɔŋnyɔŋka nyaabu a yie, ta kpɪi vɔŋ mɪ. Ta nagɪ kvaku a yɪ

tuntuntuba nuusi me di ba daansuma. Du yi a keŋ ŋmunti di ba kpa a yi wa ta kpa ba tɔaŋ. Ka kɔaŋ chaan die u dia a ga tɔŋ kaanɔ. ³⁴ Die nyinyɔŋkaha kpaala saŋŋa die di kenne tɔŋ die u tɔŋ u yɔŋɔɔɔ di ba ga tuntuntuba jigɔŋ a ga tuo u tɔaŋ. ³⁵ Ama ta tuntuntuba di yigi u yɔŋɔɔɔɔ a nɔŋi wɔnyɔ pam ta kɔɔ wɔnyɔ ta taa wɔnyɔ dian aŋaŋ tana. ³⁶ Daa wa di bi tɔŋ yɔŋɔɔɔɔ batan a tɔaŋ vuodiekemba u wolinn a tɔŋ wa, ta tuntuntuba di yi be die gbaŋ gbaŋ. ³⁷ Kɔaŋ kɔaŋ chaan u tɔŋ u gbaŋ gbaŋ u Buadembɔŋ. A baari, 'N sɔba baari ba nan yi n bua wa juluma.' ³⁸ Ama tuntuntuba die di yene u bua wa die ba balɔ yi tamba, 'U faari diiru wo wɔnna, nɔ vaa ti kɔɔ wa ta nyinti birɔŋ ti sɔti!' ³⁹ Ta die ba yigi wo a nagi wa a nyɔŋ kɔaku lɔŋɔ a kɔɔ wa."

⁴⁰ Yisa die di taanna nandagɔŋ gie a kpatɔ die u pɔasi ba, "Die wɔa kɔaku tien di keŋ keŋ bia u baa u yi tuntuntuba mi?"

⁴¹ Ba yinŋi balɔ wa di, "U nan kɔɔ banɔŋ tuntumbɔati tielibɔ ta nagi kɔaku a yi vuogaasi, vuodiekemba di baan nan yi wa u nyɔŋnyɔŋkaha tɔaŋ a kpaala saŋŋa."

⁴² Yisa di balɔ yi ba, "Nɔ ye ka karɔŋ Ŋmɔŋ gbaŋkɔ sɔŋ die di maagɔna die wo? Di maagɔya di 'Tan dieke mumurɔba die di zetina ta baari ba ka yaala ka wa die di yinŋi a keŋ yi gɔŋgɔŋyɔŋyɔŋ tɔŋ yɔŋɔŋ, Nabidie Ŋmɔŋ yine die ta a faasi yi ti mamachi!' "

⁴³ Die wɔa Yisa die di balɔ a yi ba, "Wusie maŋ balɔ nɔ, Ŋmɔŋ nan gbati u naari a nyɔŋ nɔ jigɔŋ ta nagi a yi vuodiekemba di baan nan vaa u dii ka nyɔari. ⁴⁴ ((Ama vuodieke di nanna tanɔ gie sikpen nan ŋmabɔ ŋmabɔ ama vuodieke tanɔ di keŋ nan u sikpen u nan sɔŋ sɔŋ sɔba zɔŋ.))"

⁴⁵ Die Ŋmɔŋ kɔkaabɔtɔba nyɔŋkɔraha aŋaŋ Farasisi die di wɔnna nandagaha die ba mɔŋŋɔ sɔba banɔŋ ba wɔa Yisa die taan nandagɔŋ. ⁴⁶ Die ba yaala ba yigi wo, ama die ba chɔga kɔkpaaku ŋmaamɔŋ dama vuosi die yi yada a baari di Yisa yiwo Ŋmɔŋ naazɔa.

22

Hɔŋv faarɔŋ nandagɔŋ

(Luki 14.15-24)

¹ Yisa die di bi nagi nandaga a balɔ wɔa a yi vuosisi di, ² "Ŋmɔŋ naari sɔu sɔba naan wɔnyɔ die di wɔnsɔna hɔŋvhaalu banwɔla di u yi u bua. ³ Ta die tɔŋ u yɔŋɔɔɔ di ba ga balɔ vuodiekemba u wone a posi wo di ba keŋ banwɔlaka, ama die ba ka yaala ba keŋ. ⁴ Die u bi tɔŋ yɔŋɔɔɔ batan ta balɔ ba di, 'Nɔ gamma a ga balɔ vuodiekemba die n wone a posi wo di chaanti nyindiike yi siri mɔŋ; n wɔŋ kɔɔ narapɔtɔka aŋaŋ naara narɔka ta a mana yi wo siri; die wɔa nɔ keŋ a keŋ dii banwɔlaka chaanti!' ⁵ Ama die u posine vuodiekemba ba die ka tɔŋɔŋ wa ta die ga ba tɔuma jige; wɔnyɔ di ga u kɔaŋ, ta wɔnyɔ dian di ga u nyinti daala jigɔŋ nyɔŋɔŋ ma, ⁶ ta batan dian die di yigi u yɔŋɔɔɔɔ a nɔŋi nɔŋi ba ta kɔɔ ba. ⁷ Die naan wa di ju sɔnyɔŋɔŋ pam; u tɔŋ u sojasi ba ga kɔɔ vuokɔsɔlaha ta ju ba tɔka bolɔŋ. ⁸ A kɔaŋ chaan die naan wa di wa u yɔŋɔɔɔɔ a balɔ ba di, 'N hɔŋvhaalu banwɔlaka chaanti yi siri mɔŋ, ama vuodiekemba n wone a posi wo ka mu di ba keŋ. ⁹ Die wɔa nɔ wa gamma tɔka sɔŋ siekpɔuma ma, a wa vuodieke mana nɔ baan nan tuoli di ba keŋ a dii laalɔku chaanti.' ¹⁰ Die u yɔŋɔɔɔɔ di nyɔŋ ga siekpɔuma ma, a ga wa vuodiekemba mana ba yene, vuovɔna aŋaŋ vuobɔati mana; ta die ba keŋ a suuli banwɔlaka tigiŋi me.

11 “Ta Naan wa die di kenj di v daansi ye vuodiekemba di kenne banwolaka, die v ye daa wonyi di benne vuosi sunsun ta ka yeegi banwola nyinyeeke. 12 Ta Naan wa di piast wa, ‘N zua yiwo laha a kenj juu giena ta ka yeegi banwolaka nyinyeeke?’ Ama daa wa die ka bal wun. 13 Womi naan wa die di bal yi v yonisi, ‘Ni bobi v nuusi anan v nagisi a nag wa a taan yerj me lumj ya. Mi v nan di kuma ta njoba nyina.’”

14 Yisa die di taanna nandagiri a kpatu, v bal ba di, “Nmunj wa wa vuosi pam, ama v nan vvari vuosi bita.”

Lampo tuninj wia

(Maki 12.13-17; Luki 20.20-26)

15 Die Farasisi vuosi die di nyinj a ga a lagisi tamba a yaala sieti di ba yigi Yisa anan wopiasika. 16 Die ba tunj ba kwanandusuriba batan anan Herodi vuosi batan Yisa jiginj. Die ba piast wa di, “Dudaguru, ti siba a baari bala wusie, ta daga vuosi Nmunj sieti anan wusie, ta ka toguma vuosi, dama fu ka toguma vuota di suna die. 17 Die wia, bal ti, laha fu yile yaa gamma lampo tuninj wia? Ti muraha yi sien munj di ti tumme lampo a yuma Roma tunjbanj naan wa Siiza yaa ti daa tumme?”

18 Ta Yisa die di wanj siba ba sunjanyilibati, die wia die v bal di, “Nunuj gugaantiba gie, bia ni yaala ni magisi munj? 19 Ni nagj ligiribinj dieke ni balla ni nagj a tunj lampoke a dagj munj.” Die ba yaa ligire bini a kenj yi wa, 20 die v piast ba di, “Munja nine chaan anan v saan diisine ka ma die?”

21 Die ba yinjji baari, “Naan Siiza.” Die chanj ma die Yisa die di yinjji a bal ba di, “Die munj ni tunj a yi naan Siiza jadieke di yine v suti ta tunj yi Nmunj jadieke di yine Nmunj suti.” 22 Die ba wonna naa wa die di yi be mamachi, die ba va wa ta ga.

Kunti hagij wia

(Maki 12.18-27; Luki 20.27-40)

23 Dunj daari mi gbanj gbanj die Sadusi vuosi batan die di kenj Yisa jiginj. (Banj ba balala di kunti kaan hagi kunj me.) 24 Die a baari, “Dudaguru, Mosisi die bal di dembinj di kenj faari hogu ta kpi ta wo balli, sie v numba faari kpihogu wa a murj balli a yi vuodieke di kpine wo. 25 Die numballi bayopoyi die benne. Die jakuru di faari hogu ta kpi ta wo balli, ta v numba di faari kpihogu wa. 26 Die gbanj gbanj die di yi v numba die di diisine bule wo a yaa ga tugj vuodieke die di diisine butaa wa, a yaa die a ga kpatu dembisi bayopoyi wa mana. 27 Ka kwanj kwanj chaanj hogu wa dianj die di kpi. 28 Die wia, du yi ta kunti hagij daanj di kenj tugj, munja hogu baan yi wo? Dama ba mana die faari wa munj.”

29 Yisa die di yinjji a bal ba, “Ni baya munj, dama ni ka siba Nmunj gbanju, ta bi ka siba Nmunj di yalla hagirunj dene. 30 Dama kunti di kenj hagi kunj me ba nan di su siba malakasi di benne arizanna ma, ta hogu faarun anan dembinj yallunj kaan di beri. 31 Yaa gamma kunti hagun ma ni ye ka karunj wudieke Nmunj di bala a yi ni wa v gbanju ma? 32 Di ‘Manunj ni yine Nmunj dieke Abarahami anan Aziki anan Jakubu di jannana.’ Vuosi gie die kpiye munj ama ba ye ko bie ba musu ma dama Nmunj ka yi kunti Nmunj ama vuodiekemba di benne ba musu ma?”

33 Die kpkpaaku di wonna naa, die di yi be mamachi anan v dagiku.

Miri dieke di tanna muraha mana wia

(Maki 12.28-34; Luki 10.25-28)

³⁴ Die Farasisi di wonna di Yisa nyɔɔbalukaha die nyanɔɔ Sadusisi die ba lagisi tamba a kenj. ³⁵ Ba wonyi die di yine muraha didaguru di magisi wa anan wopiasikuɔɔ di, ³⁶ “Didaguru, muri bia tianna muraha mana?”

³⁷ Yisa die di yinɔɔ a baari di, “ ‘Chome fu Yomotien Nabidie Nmutɔɔ anan fu sɔɔ mana anan fu haaluɔɔ mana anan fu sɔɔanyile mana.’ ³⁸ Genke yine muri dieke di benne nɔɔɔa ta bi tɔɔɔ muraha mana. ³⁹ Ta jadieke diaɔɔ di diisine bule wo diaɔɔ bi yiwo nɔɔɔmɔɔna a gɔɔɔ, ‘Chome fu chanchaan sɔɔa fu gban gban.’ ⁴⁰ Mosisi muraha mana anan Nmutɔɔ naazɔɔalɔɔba dagiti mana diisi wo muraha ale wo gie me.”

*Mɔɔna bua yine Masia wa
(Maki 12.35-37; Luki 20.41-44)*

⁴¹ Saɔɔɔa dieke ta Farasisi di lagisina tamba die Yisa di piasi ba di, ⁴² “Bia ni yile yaa gamma Nmutɔɔ vuonɔɔarukuru Masia wa wia? Mɔɔna bua yine wo?” Ba yinɔɔ balɔɔ wa “U yiwo Davidi haaguɔɔ.”

⁴³ Die Yisa di piasi ba, “Ta bia yine saɔɔɔa dieke Davidi die di suuline anan Nmutɔɔ Haaluɔɔ die di wasa wa di, n ‘Yomotien?’ Ta baari

⁴⁴ ‘Nabidie Nmutɔɔ die bala n Yomotien;
Kala n nuudiɔɔɔin chaan,

a ga tugi saɔɔɔa dieke n baan nan nagi fu dataasi a yi fu nuusi me.’

⁴⁵ Du yi ta Davidi die di wasa Masia wa di ‘N Yomotien’, di bi baa di yiwo lala Masia wa bi yi Davidi haaguɔɔ.”

⁴⁶ Die ba wonyi mana die ka biagi a yinɔɔ a balɔɔ wuuɔɔ, die wia a nyuɔɔ dɔɔnda daari mi yaa gamma vuonɔɔ die ka bi yaa sikiminɔɔ a baan nan biagi a piasi Yisa wopiasika.

23

Yisa die di kpaana vuosi yaa gamma muraha didaguruɔɔba anan Farasisi vuosi wia dene

(Maki 12.38, 39; Luki 11.43, 46; 20.45, 46)

¹ Die Yisa die di balɔɔ a yi kpɔɔkpaaku anan u kwanɔɔanduɔɔruɔɔba di; ² “Muraha didaguruɔɔba anan Farasisi yine vuodiekemba ba yina sien di ba yinɔɔ balɔɔa Mosisi muraha chiasɔɔ. ³ Die chuan ma di vɔɔna anɔɔ ni saagi ta dia ba dagina ni die mana, ama ni summa ni kenj yine wudieke ba yinene, dama ba ka di wudieke ba balala wa. ⁴ Ba nɔɔan vaa wa vuosi chii chiidɔɔnsa, chii dieke di dɔɔnsina a yia ba, ama ba ka saaga a sunɔɔe be anɔɔ ba chii chiititi. ⁵ Wudieke mana ba yinene, ba yie muɔɔ di vuota ye be. Ye, ba nagina Nmutɔɔ muraha di maagina bita gbanbisi me a bɔɔbi yi ba die anan ba nuusi me ta a faasi dala dala die; bi ye ba nyinɔɔyeeki waguɔɔi kwanɔɔ nuɔɔ di waguɔɔruɔɔna ta faasi teeli die. ⁶ Du yi ba duuga jige ba nɔɔan yaala ba kala sikpenkpɔɔuma tielinɔɔ jigikasika; ta ba kenj ga Nmutɔɔ jɔɔamɔɔ juone jigɔɔɔɔ, ba nɔɔan yaala ba kala vuokpɔɔuma jigikasika; ⁷ ta bi yaala ba waasuma ba anan julima nyugiti jige ta wasuma ba ‘Didaguru.’ ⁸ Ama nɔɔnɔɔɔɔ nɔɔɔ da kenj yi ba wasuma ni ‘Didaguru’ dama ni mana yiwo numballi anan tan ta yaa ni Didaguru balumɔɔ. ⁹ Ta ni daa kenj wa vuonɔɔ tɔɔngbanɔɔka gie me ‘Chɔɔɔɔɔ’ dama ni yaa wa Chɔɔɔɔɔ balumɔɔ; wɔɔnɔɔɔ u yiwo Nmutɔɔ dieke di benne arizanna ma. ¹⁰ Ni daa bi vaa vuosi wa ni ba ‘Nɔɔɔɔanduɔɔruɔɔba’ dama ni yaa wa ni Nɔɔɔɔanduɔɔruɔɔ balumɔɔ wɔɔnɔɔɔ u yine Yisa Masia. ¹¹ Vuodieke di yine vuokpɔɔɔɔ ni sɔɔɔ u yi u gban ni tɔɔntɔɔntɔɔ. ¹² Ama vuodieke di kotna u gban nɔɔmɔɔnsikpen, Nmutɔɔ nan dansɔɔ sɔɔɔɔɔ wa tɔɔngban; ama vuodieke di sɔɔna u gban tɔɔngban Nmutɔɔ nan dansɔɔ koti wa nɔɔmɔɔnsikpen.”

kaan yi wudieke ba yine wo ta kuvu Nmuṅ naazvalba. ³¹ Die wia ni sen a saagi muṅ di ni yine vuodiekemba die di kuna Nmuṅ naazvalba wo haagisi. ³² Die wia ni choṅkoolba die di piiline a yie tumbiati die wo, ni yi he a kpatu. ³³ Nmuṅ nyinvuuke anan nyinvuuke balli. Ni baa ni yiwo lalia a chigi nyin tɔbiɔtuṅ boli dieke di wone kpisiṅ suṅ? ³⁴ Die wia n bala ni di, n nan tuṅ Nmuṅ naazvalba anan sɔsɔburin anan didaguruṅ ni jigini, ama ni nan kuvu batan, ta kpaasi batan a diisi dagarikuṅ ma an ba kpi, ta nigi batan Nmuṅ jiamuṅ juone me ta di ba nagisi a nyuṅ tuṅ kaanu a ga tuṅ kaanu. ³⁵ Naa chian ba kuna vuodiekemba di chiginana Nmuṅ tɔbiɔtuṅ nan ken ni ma, a nyuṅ Abeli a tugi Berakia bua Zakaria ma, vuodieke die ni kuna Nmuṅ jiamuṅ juokpenkpuṅ anan kaabuṅ koriku sɔnsuku. ³⁶ Wusie man bala ni, lele gie vuosi nan daansi ye tɔbiɔtuṅ tumbiati gie mana wia.

*Yisa die di chone Jerusalemi vuosi wia dene
(Luki 13.34, 35)*

³⁷ “Nchvanaawee, Jerusalemi vuosi, nmuṅ vuodiekemba di kuna Nmuṅ naazvalba, ta bi taa vuodiekemba v tunna ni jigini wo tana, buṅmia man mia, a yaala di n lagisi ni buṅyi sɔba kɔianuṅ di ṅaana lagisi ka balli ka chobiti chian ta ni ka saaga. ³⁸ Ye, Nmuṅ va ni Nmuṅ jiamuṅ juokpenkpuṅ ta ka zie yori. ³⁹ N bala ni, a nyuṅ jinne yaa gamma, ni kaan bi ye muṅ buṅra a ga tugi sanṅa dieke ni baan nan bal di, ‘Nmuṅ alibarika bie vuodieke di kennene ti Yomutien saan ma.’ ”

24

*Nmuṅ jiamuṅ juokpenkpuṅ chɔvɔsi wia
(Maki 13.1, 2; Luki 21.5, 6)*

¹ Yisa die di nyuṅ Nmuṅ jiamuṅ juokpenkpuṅ jigini a chon gara, die v kvanandusiriba die di ken v jigini a bal wa, ye Nmuṅ jiamuṅ juokpenkpuṅ di vuna die. ² Die v piasi ba di, “Ni ye nyinti gie mana muṅ? Wusie man bala ni, ba nan kpanṅi a mana a taan tuṅban ma, ta tan balumuṅ gban kaan wari a sɔgi ka chanchaan ma.”

*Wumugisike anan wahala wia
(Maki 13.3-13; Luki 21.7-19)*

³ Yisa die di sɔna a kal kunkogini dieke ba wasnana Olivi Tusi kunkogini sikpen die v kvanandusiriba die di ken v jigini ba nyuna a piasi wa, “Bal ti sanṅa dieke genhe mana di bala a yi anan wudieke di bala ka yi a dagi sɔba fu kienku anan donia kpatuṅ gbigiye muṅ.”

⁴ Die v yinṅi a bal ba, “Ni summa an vuon da ken gaan ni, ⁵ dama vuosi pam nan nagi n saan a ken a baari banuṅ ba yine manuṅ Masia wa ta gaan vuosi pam. ⁶ Ni nan wuṅ tontu watu ni chaan anan saasaa wia, ama ni da vaa ṅmaamuṅ yalla ni, dama sie waha gie yi, ama a ka dagi sɔba donia kpatuṅ kenye muṅ. ⁷ Vuosi buuriṅ nan wagi tan, naaluṅ nan wagi naaluṅ. Kɔn anan tuṅban donuṅ nan di bie jigini mana. ⁸ Waha gie mana nan di su sɔba maariṅ yuagini piilinṅ.

⁹ “Sanṅa mi ba nan yigi ni a nagi ni yi an ba vaa ni dii wahala, ta kuvu ni. Tuṅbanṅi mana nan di haa ni dama ni dina n kvan wia. ¹⁰ Sanṅa mi vuosi pam nan zeti n kvan diusuṅ, ba nan posi tamba chiasa ta haa tamba. ¹¹ Ta ṅmunchibisi naazvalba nan ken a gaan vuosi pam. ¹² Buan di bala ka daluma tuṅbanṅa gie wia, ta vuosi pam choti nan di sɔnsi. ¹³ Ama vuodieke nuṅ mana di dine sikimini a ga tugi wahalaka gie kpatuṅ nan ye

n Chwa Nmutu nyuna sɔbuna. ³⁷ Die dɔ sɔna die wo Nowa sanjka dɔ nan dɔ su die manɔ vuota Bwa wa kenɔ sanjɔ. ³⁸ Nowa sanjɔ, sanjɔ dieke nyaakpɔbɔ dɔ yene ka kenye, vuosi die dɔ die ta nyuo, ta faara hɔɔɔ, ta naga ba hɔgliasa a yɔa chɔllɔ, a ga tɔɔ daa dieke Nowa dɔ june haarɔkpɔkɔ sɔɔ. ³⁹ Ta vuosi gie die ka sɔba wudieke dɔ yinene a tɔɔ sanjɔ dieke nyaabɔ dɔ kenne dɔi ba mana. Die dɔ baa dɔ summa sanjɔ dieke manɔ vuota Bwa wa dɔ bala n ken wo. ⁴⁰ Sanjka mi dembisi bale nan dɔ tuma kvaku ma, ta n nan nagi wɔnyɔ ta va wɔnyɔ. ⁴¹ Hɔɔɔ bale nan dɔ nɔma zaa nɔa ma, ta n nagi wɔnyɔ ta va wɔnyɔ. ⁴² Die wɔa nɔ gbara dama nɔ zɔ daa dieke manɔ nɔ Yɔmɔtien dɔ bala n ken. ⁴³ Ama nɔ summa wɔrɔ gie chɔaɔ; dɔ yi ta tigiɔ tien dɔ ken sɔba sanjɔ dieke gaaru dɔ bala v ken yun v tigiɔ me, v tɔɔ nan dɔ gbarɔ ta kaan vaa v wɔ v tigiri a juu a gaaru. ⁴⁴ Die wɔa dɔ vɔna ta nɔ gban nɔ yi siri sanjɔ mana dama manɔ vuota Bwa nan ken sanjɔ dieke nɔ kana ka yile dɔ n nan ken wo.

*Yomv die dɔ tuone v Yomɔtien nwan die
(Luki 12.41-48)*

⁴⁵ “Yomv bia yine yɔantien ta yie v Yomɔtien dɔ dagɔna dɔ v yi wudieke? Wɔnɔɔ v yine vuodieke v Yomɔtien dɔ nan vɔarɔ dɔ v daansuma v yomv chanchaalɔba ta yɔma ba ba nyindiike sanjɔ dieke dɔ mɔna. ⁴⁶ Dɔ yi ta v Yomɔtien dɔ ken tigiɔ ta ye wo ta v tuma die wo gban, sɔɔɔɔɔɔɔɔ nan dɔ bie v ma. ⁴⁷ Wusie man bala nɔ, v nan nagi wa a zien dɔ v daansuma v nyinti mana mana. ⁴⁸ Ama v yi yomvɔɔɔɔɔ, v nan dɔ yile v sɔɔ ma dɔ v Yomɔtien wo kaan ken lagɔ lagɔ, ⁴⁹ ta piili a nɔga a yomv chanchaalɔba ta wɔnɔɔ v nan dɔ die ta nyuo anan daanyuun. ⁵⁰ V Yomɔtien wo nan yinɔ ken daa dieke anan sanjɔ dieke v kana ka yile dɔ v nan ken. ⁵¹ V ken ken, v nan datɔ v tɔɔɔɔ ta nagi wa a gɔtɔ gigaantɔba ma; mi v nan dɔ kuma ta nɔba nyuna.

25

Hɔgɔlan ban nandagɔ wɔa

¹ “Nmutu naaru wɔa nan dɔ su sɔba hɔgɔlan ban dieke die dɔ nagɔna ba popolisi a ga dɔ ba ga tuoli hɔgɔ faarɔ die wo. ² Hɔgɔlan ban wa sɔɔ, banɔ die yiwo gaantɔ, ta banɔ wa dɔan dɔ yi sɔsɔɔɔɔɔ. ³ Gaantɔba die dɔ nagi ba popolisi ama ta die ka nagi kpaan a gɔtɔ pɔgɔɔ, ⁴ ama ta sɔsɔɔɔɔɔba die dɔ nagi kpaan a siti siti a yi kɔɔɔɔɔ ma a gɔtɔ pɔgɔɔ anan popolisi. ⁵ Die hɔgɔ faarɔ wa die dɔ yvasi kenɔ, die gbien die dɔ yigi be, ba mana die dɔ gɔɔɔ.

⁶ “Ta die tanseese die ba wɔɔ kuli; ‘Hɔgɔ faarɔ wa wɔnna! Nɔ ken nyun a tuoli wo!’ ⁷ Sanjka mi hɔgɔɔba banka mana die dɔ hagi a nmutu ba popoli dɔ juatɔ. ⁸ Die hɔgɔɔa gaantɔba die dɔ juust sɔsɔɔɔɔba dɔ, ‘Nɔ kaan yɔ tɔ nɔ kpaabɔ bita? Dama tɔ popolisi yaala a kpi mutɔ.’ ⁹ Ta sɔsɔɔɔɔba die dɔ yinɔ balɔ ba dɔ, ‘Aayi, bɔ kaan tɔɔ tɔnɔ anan nɔ mana. Nɔ gamma vuodiekemba dɔ yalla daa wa jigɔɔ a daa butan yɔ nɔ gban.’ ¹⁰ Sanjɔ dieke hɔgɔɔa gaantɔba dɔ benne sien me a gara dɔ ba daa kpaabɔ, ta hɔgɔ faarɔ wa dɔ ken nyun. Sɔsɔɔɔɔba banɔ wa die dɔ yine siri wo die dɔ dɔ hɔgɔ faarɔ wa a ga juu tigidieke banwɔlaka die dɔ benne, ta die ba ligi sanɔarɔ.

11 “Ka kwanj chaan hogolta gaantuba die di a kenj tugi, a zie sanvari jigin a wasa, ‘Ti Yomutien, ti Yomutien, yuori sanvari a yi ti.’ 12 Ama ta hogu faartu wa di yinji bal ba di, ‘Wusie man bala ni, n ka siba ni.’ ”

13 Die Yisa di bi bal ba di, “Die wia, ni summa, dama ni ka siba daa dieke yaa sanja dieke manuj ni Yomutien di bala n kenj.

Yonisi bataa wia

(Luki 19.11-27)

14 “Nmuj naari wia nan bi su siba tigin tien wonyi die di bala u dia, ta wa u yonisi a tia ba ligire di ba tuo a dime nyonj. 15 Die u yi ba wonyi mana u sibina u kpanjnanana u gbanj dene; die u nagj salma ligiribie tuse tuse anu a yi wonyi, ta die a nagj tuse tuse ale a yi wonyi dian, ta die a bi a nagj tusibalumuj a yi wonyi dian. Ta die a nyuj a ga u diasi. 16 Die yomu dieke die di tuone tuse anu wa die di nyuj lagu lagu a nagj ligirehe a tun tuma a bi a ye tuse anu gbanj gbanj a guti. 17 Vuodieke die di tuone tuse ale wo gbanj die di nagjha a tun tuma a ye tuse ale a guti. 18 Ama yomu dieke die di tuone tusibalnka die di ga a tuu voruj a nagj u Yomutien ligirehe a loburi mi.

19 “Die di wana a yvasi pam, tigiri tien wo die di yinji a kenj, ta wa u yonisi di ba kenj anj u biisi, ta u ye ba yene nyuari a mu die. 20 Ta vuodieke die di tuone tuse anu wa die di a kenj a juu sanja mi, a nagj tuse anu dieke u buna a ye wo, ta baari, ‘N Yomutien, die yi muj wa salma ligiribie tuse anu, ama n bi ye wo nyuari tuse anu a guti.’ 21 Die u Yomutien di bal wa, ‘Kpanji fu gbanj, funuj yiwo yomvunuj, ta bi tuma vunuj; munji pogili wa nyinti bita wa gie, die wia n nan nagj pam a yi fu nuusi me. Sugfali dieke n yalla, yiwo manuj ananj fu suti.’ 22 Ta die vuodieke dian die di tuone tuse ale wo die di kenj a juu a baari, ‘N Yomutien, ye, die fu yi muj wa salma ligire bie tuse ale, ama n dii wo nyonj a ye nyuari tuse ale a guti.’ 23 U Yomutien wo di bal wa, ‘Kpanji fu gbanj, fu yiwo yomvunuj ta bi tuma vunuj, munji pogili wa nyinti bita wa gie, die wia n nan nagj pam a yi fu nuusi me. Sugfali dieke n yalla, yiwo manuj ananj fu suti.’ 24 Die yomu dieke dian di tuone tusibalnka die di kenj a juu a baari, ‘N Yomutien, n siba di funuj yiwo nyinyiriv, a gobe jigidieke fu kana a ka burya, ta bi lagisa nyindiike jigidieke die fu kana a ka jati nyinbura. 25 Die wia nmaamuj die yalla muj die manj nyuj a nagj fu ligirebu a loburi tunjbanj. Die wia, ka wonna, tuo fu jaan.’ 26 Die wia u Yomutien wo die di yinji a bal wa di, ‘Funuj yomutogv ananj walukratien; siba baari n yiwo vuodieke di gobinene jigidieke n kana ka burya ta lagisa nyindiike jigidieke n kana ka jati nyinbura, 27 die nuj bva yine ta fu ka nagj n ligirebu a panji anj ba yinji tunj muj ananj nyuari? N tinna a kenj naa wa n tun nan tuo n jaabu ta nyuari diisi ka ma. 28 Die wia ni tuo ligirebu a nyuj u jigin a nagj ka yi vuodieke di yalla tuse banj wa. 29 Dama vuodieke mana di yalla nyinti, ba nan ye nyinti pam a guti anu ba faasi yalluma pam. Ta vuodieke dian di wone jaan ba nan tuo bita gbanj u yalla wa a nyuj u jigin. 30 Ama yomutogv wa nuj, ni nagj wa a vigi taanjen me lumuj ma, jigidieke u baan nan kunj ta njoba nyina.’

Yisa di bala u dii vuosi sariya wia

31 “Manuj vuota Bva di kenj kenj ananj n haturuj ananj n malakasisi n nan di kal n naara gbanuj ma ananj juluma pam. 32 Sanja mi donia vuosi mana mana nan lagisi n nunja, mi n nan puo be bule, siba yiyaguru di

ngaana a puo yiise a nyuj bie sɔj die wo. ³³ N nan nagɔ yiisehe a zien n nuudiigin chaan, ta nagɔ biehe a zien n nuugali chaan. ³⁴ Saŋka mi manuj naan wa nan bali yi vuodiekemba dɔ benne n nuudiigiri chaaku dɔ, 'Ninuj vuodiekemba n Chɔva Nɔmuj dɔ yine alibarika yi, nɔ kenj a juu naari dieke ta Nɔmuj die dɔ naanna a gbari nɔ a nyuj dɔnta piilin me, ³⁵ dama kɔj die yalla muj die nɔ yi muj nyindiike; ta nyanyuule die dɔ yalla muj, die nɔ yi muj nyaan manj nyu. Die n yiwo chaanɔ ta nɔ mujji a tuo muj nɔ tige me a yi muj chaanti. ³⁶ Die n chɔj wa yɔri die nɔ yi muj garɔti, ta die manj yɔagi ta nɔ sunji muj, die manj juu dansarika sɔj ta nɔ kenj kaagi muj.' ³⁷ Womi njmɔjchɔgɔrɔba gie nan yinjɔ a piasi muj dɔ, 'Ti Yɔmɔtien, saŋja bia die ti ye fɔ ta kɔj yalli fɔ ta ti yi fɔ nyindiike? Yaa saŋja bia die ti ye fɔ ta nyanyuule dɔ yalli fɔ ta ti yi fɔ nyaan fɔ nyu? ³⁸ Saŋja bia die ti ye fɔ ta fɔ yi chaanɔ die ti tuo fɔ ti tige me a yi fɔ chaanti? Yaa saŋja bia die ti ye fɔ ta chɔj yɔri ta ti yi fɔ garɔti? ³⁹ Saŋja bia die ti ye fɔ ta yɔagi ta ti sunji fɔ? Yaa fɔ benne dansarika sɔj ti kenj kaagi fɔ?' ⁴⁰ Ta manuj Naan wa nan yinjɔ bali ba dɔ, 'Wusie manj bala nɔ, wudieke die nɔ yine a yi vuodieke dɔ yine zɔɔlɔntien nɔ nɔmballi sɔnsɔj wɔnyɔ wa die nɔ yi a yi wa manuj.'

⁴¹ "Ka kɔan chaan n nan yinjɔ a bali a yi vuodiekemba dɔ benne n nuugali ka chaaku, 'Ninuj vuobiatɔ gie, nɔ vɔna anan tɔbɔdatɔj, nɔ chɔnna ga ta va muj. Nɔ gamma a ga juu boli dieke dɔ kana a ka kpise ta Nɔmuj dɔ wɔnsɔna a gbari Sitaani anan ɔ vuosi wo. ⁴² Dama kɔj die yalli muj ta die nɔ muj muj nyindiike, ta nyanyuule die dɔ yalli muj ama die nɔ muj muj nyaan. ⁴³ Die n yine chaanɔ, ta nɔ ka saagi a tuo muj nɔ tige me, ta die manj chɔj yɔri ta nɔ muj muj garɔti, ta die yɔagi ta nɔ ka sunji muj, die manj juu dansarika ta nɔ ka kenj kaagi muj.' ⁴⁴ Saŋka mi ba nan yinjɔ a piasi muj dɔ, 'Ti Yɔmɔtien, saŋja bia die ti ye fɔ ta kɔj die dɔ yalli fɔ, yaa nyanyuule die dɔ yalli fɔ, yaa fɔ yi chaanɔ, yaa fɔ chɔj yɔri, yaa fɔ yɔagi, yaa fɔ bie dansarika sɔj ta ti ka sunji fɔ?' ⁴⁵ Saŋka mi n nan yinjɔ a bali ba dɔ, 'Wusie n bala nɔ, die nɔ zetine nɔ sunji zɔɔlɔntien nɔ nɔmballi sɔnsɔj wɔnyɔ wa, die manuj nɔ zeti sunjin dene.' ⁴⁶ Vuosi gie nan ga juu tɔbɔdatɔ dieke dɔ wone kpatɔj ma, ama njmɔjchɔgɔrɔba nan ga juu miivoli dieke dɔ wone kpatɔj sɔj."

26

Vuokpɔma die dɔ sanna dɔ ba kɔv Yisa dene

(Maki 14.1, 2; Luki 22.1, 2; Jɔɔn 11.45-53)

¹ Yisa die dɔ balla wɔaha gie mana a kpatɔ die ɔ bali a yi ɔ kɔanandɔsɔrɔba dɔ, ² "Nɔ sɔba a baari dɔ vɔntɔj yine gasɔtiaŋkɔ dɔbɔga, ta ba nan nagɔ manuj vuota Bɔa a yi vuosi nuusi me dɔ ba kpaasi muj a dɔsɔ dagari kɔ ma."

³ Saŋka mi die Nɔmuj kɔkaabitɔba nyujkɔra anan Juu vuosi nyujkɔra die dɔ lagɔj tanj Kayafasi tigiri me, vuodieke die dɔ yine Nɔmuj kɔkaabitɔba jakɔsɔri. ⁴ Die ba saŋ ba baan yi die a lɔbɔri a yigi Yisa a kɔv wa. ⁵ Die ba baari, "Ti ka mɔ ti yigi wo dɔbɔgaka saŋja, ti yi die vuosisi nan yi watɔ anj waagɔj nan."

Hɔgɔ wɔnyɔ die dɔ sitine tulaari a yi Yisa sikpej me dene

(Maki 14.3-9; Jɔɔn 12.1-8)

⁶ Die Yisa die benne Betani tɔka ma wa, Simoni vuodieke die dɔ yine gamuj tiginj me wo, ⁷ die hɔgɔ wɔnyɔ dɔ kenj ɔ jigijn a pɔgɔli tulaari bɔnyɔ

ligire dɪ faasɪna a tua a sitibu a yi Yisa sikpeŋ me saŋŋa dieke v kala a die nyindiike. ⁸ Die v kvaŋandɪsrɪba die dɪ yene naa, die ba ju sɪnyurɪŋ. Die ba pɪasa taŋ dɪ, “Bɪa v chɪusa tulaaribu die? ⁹ Tulaaribu gie tɪŋ nan btaɠɪ daa ligirikpɪma a nagɪ ligirehe a sunŋi zɔɔlntielin!”

¹⁰ Yisa die dɪ muŋŋi wudieke ba balala, ta balɪ a yɪ ba dɪ, “Bɪa nɪ mugise hogɔ wa gie dene? Wɔvɪurɪŋ v yi a yɪ muŋ dene. ¹¹ Zɔɔlntielin muŋ nan dɪ beri nɪ jigɪŋ daaŋ mana ama manɪŋ n kaan dɪ bie nɪ jigɪŋ daaŋ mana. ¹² Tulaari dieke v sitine a yi n ma wa, v yi a gbarɪ wa n guule. ¹³ Wusie maŋ bala nɪ, jigɪdieke mana ba bala ba muvɪl Nɪmuŋ wɪaha gie tɪŋgbaŋka gie me, ba nan balɪ wudieke v yine wo a tɪnsɪ v wɪa.”

Judasi die dɪ saagɪna dɪ v posi Yisa chɪaŋ dene

(Maki 14.10, 11; Luki 22.3-6)

¹⁴ Saŋka mi Yisa kvaŋandɪsrɪba baŋ aŋaŋ bale wo wɔnyɪ, vuodieke die dɪ dine Judasi Asikarotɪ wa die dɪ nyɪŋ a ga Nɪmuŋ kɪkaabɪtɪba nyɪŋkuraha jigɪŋ ¹⁵ a baarɪ, “Bɪa nɪ nan yɪ muŋ dɪ yɪ maŋ dagɪ nɪ nɪ baan nan yɪ die a yigi Yisa wa?” Die ba biisi salɪmayɪala ligirɪbie baŋɪsɪ-taa a yɪ wa. ¹⁶ Die a nyɪŋ daarɪ mi Judasi die wa a paalɪ a yaala sievɪurɪŋ dɪ v nagɪ Yisa a yɪ ba nuusi me.

Yisa aŋaŋ v kvaŋandɪsrɪba die dɪ dine gasɪtaŋkɔ dvɔga nyindiike dene

(Maki 14.12-21; Luki 22.7-13, 21-23; Jɔɔn 13.21-30)

¹⁷ Ta paanɪ dieke die ba kana a ka yɪ dabɔtɪ dvɔga piiliku daarɪ, ta Yisa kvaŋandɪsrɪba die dɪ keŋ v jigɪŋ a pɪasɪ wa, “Sɪa fu yaala tɪ ga wɔnsɪ a yɪ fu a gbara gasɪtaŋkɔ dvɔga nyindiike daraaŋ?”

¹⁸ Die v yɪŋŋi a balɪ ba dɪ, “Nɪ gamma tɪka sɪŋ daa wɔnyɪ tigɪŋ a balɪ wa dɪ, ‘Tɪ dɪdagɪrɔ tunna tɪ dɪ tɪ keŋ balɪ fu dɪ v saŋŋa gbɪgiye muŋ, ta v yaala wɔŋŋaŋ aŋaŋ v kvaŋandɪsrɪba dii gasɪtaŋkɔ dvɔgaka nyindiikehe fu tigɪŋ me.’ ”

¹⁹ Die v kvaŋandɪsrɪba die dɪ dɪ v bala ba die wo, ta wɔnsɪ gasɪtaŋkɔ dvɔgaka diile siri.

²⁰ Juŋmuŋ die dɪ tuguna, Yisa aŋaŋ v kvaŋandɪsrɪba baŋ aŋaŋ bale wo die dɪ sɔvɪŋ kalɪ dɪ ba dii. ²¹ Die ba dinene wo Yisa die dɪ balɪ ba dɪ, “Wusie maŋ bala nɪ, nɪ wɔnyɪ bala v posi n chɪaŋ.”

²² Die v kvaŋandɪsrɪba svɔtɪ die dɪ paalɪ chɪusɪ, die ba piili a pɪasa wa wɔnyɪ wɔnyɪ, dɪ “N Yɔmvɪtɪen, wusie n ka yɪ tama dɪ manɪŋ fu daga die?”

²³ V yɪŋŋi a balɪ ba dɪ, “Vuodieke maŋ aŋaŋ wa dɪ lune kpalɪ gie mi wo bala v posi n chɪaŋ. ²⁴ Manɪŋ vuota Bɪa nan kpi sɪba Nɪmuŋ gbaŋkɔ die dɪ daguna die wo, ama wɔbɪaŋ bie vuodieke dɪ bala v posi n chɪaŋ wa ma! Ba tɪŋ ka muɪrɪ dɪ tien gbaŋ dɪ tɪŋ nan dɪ kpɪa.”

²⁵ Saŋka mi Judasi vuodieke die dɪ bala v posi v chɪaka gbaŋ dɪ baarɪ, “Dɪdagɪrɔ, manɪŋ fu daga?” Yisa die dɪ yɪŋŋi a balɪ wa, “Wa, dɪ yiwo fɔnuŋ.”

Tɪ Yɔmvɪtɪen nyindiike diile wɪa

(Maki 14.22-26; Luki 22.14-20; 1 Kor. 11.23-25)

²⁶ Die ba yene ko die, Yisa die dɪ nagɪ paanɪ, a waasɪ Nɪmuŋ ta yɪ ke gbieri gbieri a nagɪha a yɪ v kvaŋandɪsrɪba, ta baarɪ, “Nɪ tuo a dii. N nyɪŋgbaŋŋ wɔnna.”

²⁷ Ta die bɪ nagɪ nyaanɪchibɪŋ aŋaŋ daaŋ, a pagɪ Nɪmuŋ ta die a nagɪ ka a yɪ ba ta baarɪ, “Nɪ mana tuo a nyu. ²⁸ Gembu yine n zɪŋ dieke dɪ bala

ka yi N̄m̄uŋ n̄v̄ar̄i zie aŋaŋ wusie, z̄uŋ dieke d̄i bala ka nȳuŋ n nȳuŋgban̄uŋ ma vuosi pam w̄ia, aŋ ka vaa N̄m̄uŋ vaa a chaa ba t̄umb̄iat̄i. ²⁹ N̄ bala n̄i, n̄ kaan̄ b̄i nyu daabu gie, sie daa dieke man̄uŋ aŋaŋ n̄i d̄i bala t̄i laḡiŋ a nyu daahaalt̄uŋ n̄ Ch̄va N̄m̄uŋ naaru ma, ŋm̄uŋsikpeŋ.”

³⁰ Die ba wa ch̄va N̄m̄uŋ j̄iam̄uŋ ȳli, ka kvaŋ chaan̄ ba ch̄uŋ ga Olivi T̄uŋŋi kunkogiri me.

Yisa die d̄i bala d̄i Piita nan chiisi d̄i v̄ ka s̄iba wa dene
(Maki 14.27-31; Luki 22.31-34; J̄oŋ 13.36-38)

³¹ Saŋka mi die Yisa d̄i bal̄i a ȳi ba d̄i, “Yuku gie n̄i mana nan ch̄uŋ ta va muŋ, dama d̄i maaḡiya N̄m̄uŋ gban̄ku ma d̄i ‘N̄m̄uŋ nan kuv̄ yiyaḡuŋ wa ta yiisehe v̄ yaginana wa jaasi jiḡiŋ mana.’ ³² Ama man̄ a keŋ hagi kun me, ka kvaŋ chaan̄ n̄ nan wol̄iŋ n̄i nuŋŋa a ga Galili tuŋ ma.”

³³ Ta Piita die d̄i a ȳiŋŋi a bal̄i wa d̄i, “D̄u yi ta vuon̄ mana d̄i ch̄uŋ ta va fu, ama man̄uŋ n̄ kaan̄ ch̄uŋ ta va fu.”

³⁴ Yisa die d̄i ȳiŋŋi a bal̄i a ȳi wa d̄i, “Wusie man̄ bala fu, jinne yuku gie, kparaan̄ nan keŋ baa ka kuv̄ma, ta chiisi muŋ wo butaa ma d̄i zi muŋ.”

³⁵ Piita die d̄i ȳiŋŋi a bal̄i wa d̄i, “D̄u yi man̄ ŋaŋ fu d̄i baa t̄i kpi gban̄, n̄ kaan̄ chiisi d̄i n̄ zi fu.” Die v̄ kvaŋand̄uŋŋiba mana die d̄i bal̄i die gban̄ gban̄.

Yisa die d̄i juŋŋina N̄m̄uŋ aŋaŋ nuŋŋina dene
(Maki 14.32-42; Luki 22.39-46)

³⁶ Die Yisa aŋaŋ v̄ kvaŋand̄uŋŋiba die d̄i ga jiḡidieke die ba was̄inana Getisemani, die v̄ bal̄i a ȳi ba d̄i, “N̄i kala giena ta n̄ ga n̄ nuŋŋa a ga juŋŋi N̄m̄uŋ.” ³⁷ Ta die nagi Piita aŋaŋ Zebedi ball̄i bale wo a gut̄i v̄ ma. Die v̄ suŋ die d̄i faasi a ch̄uŋŋi, ³⁸ die v̄ bal̄i a ȳi ba, “Suḡich̄uŋŋi dieke d̄i benne v̄ suŋ ma wa faasi dala muŋ a yaala ka kuv̄ muŋ. N̄i kala gie ta yesime aŋaŋ man̄uŋ.”

³⁹ Die v̄ ch̄uŋ a ga nuŋŋa bita, a gbirigi tuŋgban̄ ta juŋŋi N̄m̄uŋ d̄i, “N̄ Ch̄va N̄m̄uŋ, d̄i tuŋ nan biagi a yi, fu v̄aru muŋ a nȳuŋ wahalaka gie me! Ama daa vaa n̄ duŋŋu yi, ama vaa fu duŋŋu yi.”

⁴⁰ Die v̄ ȳiŋŋi ga v̄ kvaŋand̄uŋŋiba bataa wa jiḡiŋ ta ye ta ba guora; die v̄ piasi Piita, “Die w̄ia n̄i kaan̄ biagi a yesime aŋaŋ muŋ saŋŋa bita gban̄? ⁴¹ N̄i yesime ta juŋŋina N̄m̄uŋ am̄u n̄i da keŋ juu maḡis̄uŋ ma, dama n̄i haalt̄iŋ yaala a yi j̄adieke d̄i v̄uŋna, ama n̄i nȳuŋgban̄ŋis̄uŋ ka hagiŋ.”

⁴² Die v̄ b̄i ȳiŋŋi a ga v̄ bule ma a juŋŋi N̄m̄uŋ d̄i, “N̄ Ch̄va N̄m̄uŋ, d̄u yi wahala dieke d̄i kienene naa d̄i kaan̄ biagi a tuŋ, sie n̄ diike, fu vaa fu duŋŋu yi.” ⁴³ Die v̄ b̄i ȳiŋŋi keŋ, ta v̄ kvaŋand̄uŋŋiba die b̄i guora dama gbien̄ die d̄i faas̄ina yall̄i ba pam. ⁴⁴ Die v̄ b̄i va ba, ta ga a juŋŋi N̄m̄uŋ butaa ma a bal̄i v̄ wol̄inne a juŋŋa wudieke wo. ⁴⁵ Saŋka mi die v̄ ȳiŋŋi a ga v̄ kvaŋand̄uŋŋiba jiḡiŋ a keŋ piasi ba d̄i, “N̄i ye ko a guora ta voose muŋ? N̄i ye, saŋka gb̄iḡiye muŋ. Ba nan nagi wa man̄uŋ vuota Bu a yi vuobiati nuusi me. ⁴⁶ N̄i hagi aŋ t̄i ga. N̄i ye, daa dieke d̄i posine n̄ ch̄iaka gb̄iḡiye muŋ!”

Die ba yiḡine Yisa dene

(Maki 14.43-50; Luki 22.47-53; J̄oŋ 18.3-12)

⁴⁷ V̄ nuŋ die ye ka nan tuŋgban̄, ta Judasi v̄ kvaŋand̄uŋŋiba ban̄ aŋaŋ bale wo wun̄ȳi d̄i keŋ tuḡi mi, aŋaŋ k̄p̄kpaan̄, batan̄ d̄i p̄ḡuŋi j̄uŋwaḡiŋ ta batan̄ d̄uŋ d̄i p̄ḡuŋi dengbile, die N̄m̄uŋ k̄kaab̄it̄uŋ nȳuŋk̄v̄raha aŋaŋ juu vuosi nȳuŋk̄v̄raha tuŋna ba. ⁴⁸ Judasi vuodieke die d̄i posine v̄ ch̄iaka aŋaŋ

vuosisi die wōj bal zier mūj dī, “Manj keŋ a mōgisi vuodieke kaamūj, daa dieke nī yaalala wonde, nī yigi wo.”

⁴⁹ Judasi die dī kenne tugi, v ga Yisa nuŋja a baari, “Dīdagirv, aŋ fu ŋmū”, ta mōgisi v kaamūj.

⁵⁰ Yisa die dī yinŋi a bal wa, “N zva, yi fu balla fu yi die wo lagī lagī!” Womi die ba a keŋ a muŋŋi yigi wo. ⁵¹ Die v kvaŋandisrība wonyi dī vvari jibwāŋ a chīa gobi Nmuŋ kīkaabitība jakuŋŋ yomv tūbūj a taan. ⁵² Die Yisa die dī bal wa, “Nagi fu jibwāŋku a yinŋi a svv ka fōgū ma, dama vuodieke dī wagūnana aŋaŋ jibūj, ŋaŋ kpi wo jubka kuŋ. ⁵³ Nī ka sība a baari n tūj nan biagi a wa n Chva Nmuŋ dī v sunŋi mūj, aŋ bonyi v tūj nan tūj malakasi a tūj tuse baŋ aŋaŋ ale? ⁵⁴ Ama maŋ yi die, lala wudieke dī maaguna Nmuŋ gbaŋku ma wa dī naa nan yiwo, keŋ yi wusie?”

⁵⁵ Womi Yisa die dī piasi kpīkpaaku dī, “Nī mv dī nī keŋ wo aŋaŋ jibwagiti aŋaŋ dengbile dī nī keŋ a yigi mūj sība n yiwo gbīgbatirv? Daŋ mana die n bie wo Nmuŋ jiamūj juokpenkpūku ma a daga ta nī ka yigi mūj. ⁵⁶ Ama naa mana yiye mūj amv wudieke Nmuŋ naazvalība dī maaguna Nmuŋ gbaŋku ma wa keŋ yi wusie.” Die v kvaŋandisrība mana dī chigi ta va wa.

Ba nagina Yisa ga sarīya diile jigin dene

(Maki 14.53-65; Luki 22.54, 55, 63-71; Jōon 18.13, 14, 19-24)

⁵⁷ Vuodiekemba die dī yigine Yisa wa die dī yallī wa a ga Kayafasi tigin, vuodieke die dī yine Nmuŋ kīkaabitība jakuŋŋ, mi die miraha dīdagirība aŋaŋ tīka nyūkoraha dī lagūj taŋ. ⁵⁸ Die ba yalla Yisa a gara wa, die Piita dī dī v kvaŋ a bie saasaa, a ga tugi Nmuŋ kīkaabitība jakuŋŋ gbaŋ sūj. Die v juu gbaŋku sūj aŋaŋ tuntontība dī v ye wudieke dī balla ka yi. ⁵⁹ Die Nmuŋ kīkaabitība nyūkoraha aŋaŋ nyūkoraha mana die dī yaala dī ba ye vuodieke dī baŋ chibi ŋmunchibisi yaa gamma wudieke Yisa dī yine aŋ ba nagī a baari dī v chūsūya mūj ta kuv wa. ⁶⁰ Daadaŋ pam die dī keŋ nuŋja a chibi ŋmunchibisi a yi wa, ama die mana yōri, die ba ka ye wudieke ba baŋ nan nagī a yigi wo. Ka kvaŋ kvaŋ chaŋ die dembisi bale die dī keŋ nuŋja a baari dī, ⁶¹ “Daa wa gie die baari dī v nan biagi a kpaŋŋi Nmuŋ jiamūj juokpenkpūku a taan ta yinŋi mū ka daraa ataa daaŋ.”

⁶² Die Nmuŋ kīkaabitība jakuŋŋ dī hagi zie a baari, “Wo wūj a baa fu bal yaa gamma wudieke ba balla yaa gamma fu wīa naa?” ⁶³ Ama die Yisa dī tari. Ta Nmuŋ kīkaabitība jakuŋŋ dī bī piasi wa, “Bal tī miivolitien Nmuŋ saŋ ma, fu yine Vuovvārīkūj Masia wa ta bī yi Nmuŋ Bvadembike?”

⁶⁴ Yisa die dī yinŋi a bal wa, “Wa, fōtūj fu balla. Ama n bala nī, a nyūj jinne yaa gamma nī nan daansi ye manūj vuota Bva ta n kalī Nabadie Nmuŋ nuudiigin chaŋ, ta bī ye ta n bie nuŋmara sūj a keŋ svva.”

⁶⁵ Die Nmuŋ kīkaabitība jakuŋŋ dī datī v gbaŋ gbaŋ v nyinyeeke a chūri ta natī dī, “V naga v gbaŋ a magīsa* Nmuŋ! Tī ka bī yaala daansi. Nī mana wōj wūj v nagina v gbaŋ a magīsa Nmuŋ die. ⁶⁶ Lala nī yile?”

Die ba yinŋi a baari, “V mv v kpi mūj.”

⁶⁷ Womi die ba piile a tura nuntōbitī a yie v nine me, ta nūgi wa; ta vuodiekemba die dī falala wa wa ⁶⁸ dī baari, “Fōtūj Masia, bugi a dagi vuodieke dī nūgana fu wa.”

* **26:65** 26.65 Ba miraha ma dū yi vuor dī nagī v gbaŋ a magīsa aŋaŋ Nmuŋ v mv ba kuv wa mūj.

Piita die di chiisine di v ka siba Yisa dene
(Maki 14.66-72; Luki 22.56-62; Joon 18.15-18, 25-27)

69 Piita die di kala Nmutu kikaabitba jakuuri gbaaku ma wa, die tigiri mi havuubin tuntuntu wonyi die di ken v jigin a ken bal di, "Fu gban die guti wa Yisa vuodieke di nyinna Galili wo ma."

70 Ama ta Piita die di baari v ka siba wa ba mana nuha. Di, "N ka siba vuodieke ni balala wa wa." 71 Die v nyu ga yen me, mi havuubin tuntuntu wonyi die di bi ye wo a bal yi vuosisi di, "Daa wa gie dian die guti wa Yisa vuodieke di nyinna Nazeriti wa ma."

72 Die Piita die di bi chiisike anan huusi di, "N ka siba daa wa!"

73 Die di bina a yi bita, vuodiekemba di zene mi wo di ken Piita jigin a bal wa di, "Wusie, yiwo ba wonyi dama fu bala siba Galili vuon!"

74 Womi Piita di huu di, "Nmutu datu n tubu du yi man ka bala wusie! N ka siba daa wa mi!" Womi kparaan die di ku, 75 die Piita di tunti wudieke Yisa di bala a yi wa wa di, "Kparaan nan ken baa ka kumma, nan chiisi mu butaa di ka siba mu." Ta Piita die di nyu a ku pam.

27

Ba nagina Yisa a ga Paliti jigin dene
(Maki 15.1; Luki 23.1, 2; Joon 18.28-32)

1 Die tu di vubna sukoleelin, die Nmutu kikaabitba nyukura anan Juu vuosi nyukura die di san ba baan yi die a ku Yisa. 2 Die ba bobu wa anan choruma, a nagu wa a ga tungban ka jakuuri die ba wasinana Paliti* jigin.

Judasi die di kpine die
(Toma 1.18, 19)

3 Die Judasi, vuodieke die di posine Yisa chika di wonna ba dine v sariya a baari v chusuya amu ba ku wa wa, die v su di faasi chusi; die v wa nagu salnyala ligire bie banis-taa wa a yaa a yinji ga yi Nmutu kikaabitba nyukura anan tika nyukura. 4 Ta baari, "N tu wa bian dama n posi wo vuodieke di wone taal chian."

Die ba yinji a bal wa, "Tutu ti бага bi beri genke ma mu? Fomu fu wa wondie!"

5 Die wa Judasi die di nagu ligirehe a vigi taan Nmutu jiamu juokpenkruku su, ta die a nyu a ga a taan v gban guu.

6 Die Nmutu kikaabitba nyukura die di vaari ligirehe ta baari, "Gemu wa yiwo zu ligire, ta ti muraha ka yi sien di ti nagha a guti Nmutu jiamu juokpenkruku ligirehe su." 7 Die wa die ba san di ba nagu ligirebu a daa kpaguwusu tungban, di ba gume chaanu mi. 8 Die wa ba ye a wasa tungban ka mi di "Zu tungban" a ken tugi jinne die.

9 Die di ken yi wusie Nmutu naazu Jerimaya die di balla wudieke wo di, "Ba nagu wa salnyala ligire bie banis-taa dieke die Izara vuosi batan die di nagu a daa wa, 10 a nagubu a daa kpaguwusu tungban, siba n Yomuti Nmutu di dagina mu dene."

Paliti die di dine Yisa sariya dene
(Maki 15.2-5; Luki 23.3-5; Joon 18.33-38)

11 Yisa die zie wo tungban ka jakuuri Nmutu; ta Paliti die piasi wa di, "Fomu, fu yine Juu vuosi naan wa?" Yisa die di yinji a bal, "Wa, fomu fu

* 27:2 27.2 Paliti die yiwo Romani vuodiekemba die di nyahuna Juu vuosisi jakuuri wonyi.

balala.” ¹² Ama die N̄m̄uŋ k̄kaab̄it̄ba nȳŋk̄uraaha aŋaŋ t̄ka nȳŋk̄uraaha n̄uŋ die d̄i gal̄nnana wa, die v̄ ka bal̄ ba w̄uŋ.

¹³ Die Paliti d̄i b̄i p̄ias̄i wa d̄i, “Ka w̄omma ba gal̄nnana f̄u die mana?”

¹⁴ Ama Yisa die ka ȳiŋŋi a bal̄ wa w̄uŋ, die w̄ia die d̄i paal̄ yi Paliti mamachi.

Paliti die d̄i ȳina sien̄ d̄i ba kuv̄ Yisa dene

(Maki 15.6-15; Luki 23.13-25; J̄oon 18.39-19.16)

¹⁵ D̄u yi gas̄tiŋuŋ d̄uuga san̄ŋa d̄i ken̄ t̄uŋi t̄ka jak̄uuri ŋaŋ v̄uari wa vuobal̄muŋ dansar̄ika s̄uŋ, vuodieke vuosisi d̄i yaalala a taan̄. ¹⁶ San̄ka mi daa w̄onȳ die benne dansar̄ika s̄uŋ ba wasa wa Barabasi, die vuon̄ mana die d̄i s̄iba v̄ w̄ia aŋaŋ v̄ tumb̄iat̄i. ¹⁷ Die w̄ia die vuosisi die d̄i laḡuŋna wa, Paliti die d̄i p̄ias̄i ba d̄i, “M̄unia n̄i yaala n̄ v̄uari dansar̄ika ka s̄uŋ a taan̄ a ȳi n̄i? Barabasi yaa Yisa, vuodieke d̄i dine Masia wa?” ¹⁸ Dama Paliti die s̄iba a baari haasi w̄ia die ba ȳigi Yisa a ken̄ ȳi wa.

¹⁹ Die Paliti die d̄i s̄uŋna kala v̄ sar̄iya diile chtaka ma wa, die v̄ hoŋv̄ die d̄i t̄uŋ v̄ jiḡiŋ d̄i, “V̄uari f̄u nuusi a nȳuŋ N̄m̄uŋ vuos̄uŋka w̄ia ma, dama diene wo yuku die n̄ die wo wahala pam̄ n̄ daansa s̄uŋ yaa gamma v̄ ma.”

²⁰ Ta N̄m̄uŋ k̄kaab̄it̄ba nȳŋk̄uraaha aŋaŋ t̄ka nȳŋk̄uraaha die d̄i bala a ȳia vuosisi d̄i ba bal̄ Paliti d̄i v̄ v̄uari Barabasi a taan̄ ta vaa ba kuv̄ Yisa.

²¹ Ta Paliti die d̄i b̄i p̄ias̄i d̄i, “Vuosi bale wo gie, m̄unia n̄i yaala n̄ v̄uari a taan̄?” Die ba ȳiŋŋi a baari, “Barabasi.” ²² Ta Paliti die d̄i b̄i p̄ias̄i ba d̄i, “Lala n̄i wa yaala n̄ yi Yisa vuodieke ba was̄nana Masia ka?” Ba mana die d̄i ȳiŋŋi a baari, “Kpaasi wa diisi dagar̄iku ma.” ²³ Ama Paliti die d̄i ȳiŋŋi p̄ias̄i ba d̄i, “B̄ia w̄ob̄iaŋ v̄ yi?” Die ba piili a faasi nata d̄i, “Kpaasi wa a diisi dagar̄iku ma.” ²⁴ Die Paliti die d̄i muŋŋuna d̄i d̄i ka b̄i am̄u d̄i v̄ bal̄ w̄uŋ dama ba nan̄ yi wat̄i ta waaḡuŋ nan̄, die v̄ naḡi nyaan̄ a nut̄i v̄ nuusi vuosisi nuŋŋa ta baari d̄i, “N̄ nuuŋ wo daa wa gie kumbu me! N̄i w̄uŋ wonde.” ²⁵ Ta vuosi mana d̄i ȳiŋŋi a bal̄ wa, “Wa, vaa v̄ z̄uŋ bemme t̄uŋ aŋaŋ t̄i ball̄ ma!” ²⁶ Die w̄ia Paliti die d̄i v̄uari Barabasi a taan̄ a ȳi ba, ta die a yi ba n̄uŋi Yisa aŋaŋ kpaas̄uŋ ta naḡi wa ȳi d̄i ba ga kpaasi wa dagar̄iku ma.

Sojasisi die d̄i v̄uar̄ina Yisa fala

²⁷ Die Paliti sojasisi die naḡi Yisa a ga juu gbaaku s̄uŋ ta sojasisi mana d̄i gil̄iŋ wo. ²⁸ Die ba yi v̄ nȳiŋyeekehe aw̄uri ta die a naḡi jayeekiwan̄ ŋ̄muŋuŋ a yeegi wo, ²⁹ ta die a naḡi han̄ḡooŋ a w̄ons̄i sibub̄iŋ a naḡi ka a bub̄i wo ta a naḡi daan̄gban̄uŋ† a ȳi v̄ nuudiiḡiŋ me, ta die a wa gbirigi v̄ nuŋŋa a v̄uari wa fala, die a baari d̄i, “Juu vuosi naan̄ wa, t̄i waasa f̄u!” ³⁰ Die ba t̄uri n̄ut̄ob̄iti a yi wo ta tuo daa dieke ba naḡuna a ȳi wa wa a n̄uŋi v̄ sikpen̄ me. ³¹ Die ba v̄uar̄ina wa falaha a kpati wa die ba tuo jayeeki dieke ba naḡuna a ȳi wa wa ta naḡi v̄ gban̄ gban̄ v̄ jayeekin̄ a yeegi wo. Die ba yaa wa nȳuŋ d̄i ba ga kpaasi wa dagar̄iku ma.

Die ba kpaas̄ina Yisa a diisi dagar̄iku ma dene

³² Die ba ganana wa die ba tuoli daa w̄onȳ d̄i nȳunna Saarini ba wasa wa Simoni, die ba mugisi wo d̄i v̄ tuo Yisa dagar̄iku a chii. ³³ Die ba a ken̄ a t̄uŋi jiḡidieke die ba was̄nana Goligota wa, ka ch̄iaŋ yine “Sikpen̄ kogilike jiḡiŋ”, ³⁴ mi die ba naḡi daa dieke ba laḡuna aŋaŋ nȳunt̄vat̄i a ȳi wa d̄i v̄ nyuu, ama die v̄ lannab̄u wa die v̄ zeti b̄u nyuule. ³⁵ Die ba kpaas̄ina wa

† 27:29 27.29 Daan̄gban̄ku die zie wo naan̄ daan̄gban̄uŋ nan̄ ma.

dagarku ma a kpatu wa, die ba nagi u nyinyeeke a puo tan anan chaachaa, ³⁶ die ba suntu kali a gbari wa. ³⁷ Die ba maagi wudieke ba bala di u yine a chusi wa a mari u dagarku sikpen; naa die ba maagi di,

“YISA, VUODIEKE DI YINE JUU VUOSI NAAN WA WONNA.”

³⁸ Die ba bi kpaasi wa gbigbatiri bale dagarisi ma a guti u ma, die wonyi die bie wo u nuudiigin chaan ta wonyi dan die di bie u nuugali chaan. ³⁹ Vuodiekemba die di tiannana wa die vige ba sikipigile ta die taana wa jome, ⁴⁰ a baari di, “Fonu f u baari nan kpanji Nmu jiamu juokpenkpuu a taan, ta nagi daraa ataa a yinji mu ka, gbatu fu gban a taan. Fu yi Nmu Bua, fu ken suntu dagaruku ma.” ⁴¹ Naa gban gban Nmu kikaabitu nyukuraha anan muraha didagiri ba anan tika nyukuraha di vori wa fala, ⁴² ta die baari di, “Die u gbatu wa u chanchaalu a taana ama u kaan biagi a gbatu u gban gban a taan! Du yi u sen yi Izara vuosi naan wa, u ken suntu dagaruku ma an ti yiwo yada. ⁴³ U tuo wo Nmu dii ta baari u yiwo Nmu Bua. Du yi Nmu di yaala wa, ni vaa ti ye siba u nan gbatu wa a taan lele!” ⁴⁴ Die gban gban gbigbatiri diekemba die ba kpaasi na a guti u ma wa di zia wa.

Yisa kun wra

⁴⁵ Nmu di wana a tugi sikpen suntu, tungban ka mana mana die di sibi. Die ka sibi wo dee a ga tugi nmungbuluku hawasi ataa sanja. ⁴⁶ Awasi ataa wa sanja die Yisa di faasi keesi ta nati di “*Eli, Eli lema sabakitani?*” Ka chian wone “N Nmu, n Nmu, bia yine fu va mu?” ⁴⁷ Vuodiekemba die di zene mi wo ta wun wa wa die ba baari di “U wasa Elaja!” ⁴⁸ Ba wonyi die di chigi lagi lagi a ga nagi gbara alu danmusu na a nagika a sagi daan sikpen ta a koti yi wa di u mugisi. ⁴⁹ Ama u chanchaalba di baari di, “Vaa wa an ti ye siba Elaja nan ken a gbatu wa a taan?” ⁵⁰ Ta Yisa die di bi a faasi a keesi ta kpi. ⁵¹ Sanja mi die garu dieke die di saguna Nmu jiamu juokpenkpuu ma wa a puoke bule wo die di puo bule a nyu ka sikpen me a ga a tugi ka chian ma ta tungban di don ta tankpuma di nmabi nmabi, ⁵² kunti voruti die di yuori yuori ta vuodiekemba die di kpine ta yi Nmu vuosisi batan pam die di hagi kunti me, ⁵³ die ba nyu ba voruti ma; ta Yisa die haguna kumbu me kuan chaan die ba ga Jerusalemi ta vuosi pam die di ye be anan ba nine. ⁵⁴ Die sojasisi jakuru anan sojasi dieke die di gutna u ma a gbari Yisa wa die di yene tungban ka donku anan wudieke di yine wo, die nmaamu die di yigi be, ba baari, “Wusie, die u sen yiwo Nmu Bua!” ⁵⁵ Hugu ba pam dieke die di duna Yisa kuan a nyu Galili ta sunji wo wo die di zie saasaa a juma wudieke di yinene wo. ⁵⁶ Batan die yiwo Meri Magidalini anan Jemisi anan Josefu nuu Meri, anan Zebedi balli nuu.

Yisa nyungbanu guule wra

⁵⁷ Die di tugina jummu chaan ligiretien wonyi die di nyinna Arimatia, u saan di yine Josefu, die u gban u yiwo Yisa kuananduru. ⁵⁸ Die u ga Paliti jigin a ga jusi wa Yisa nyungban ka, die Paliti di yi nuan di ba nagi nyungban ka a yi wa. ⁵⁹ Naa wra die Josefu die di nagi u nyungban ka, a yalli garhaali yalun a muuri wo ⁶⁰ a nagi wa a duan u gban gban vorhaali dieke u tune tan lugu. Ta die bilin tan kpenkpuru a ken ligi voruku nuan ta die yinji. ⁶¹ Ta die Meri Magidalini anan Meri wonyi wa die kali wa mi a daansa voruku.

Sojasisi die di gbarina voruku die

⁶² Tɔŋ die dɪ vɔɔna dɪnɔŋ daari mi, die dɪ yine banɔŋ juu vuosi davɔɔsikuri daan, ta Ŋmɔŋ kikaabitɔba nyɔŋkoraha anan Farasisi die dɪ ga Paliti jigɪŋ, ⁶³ a die baari, “Jakɔɔŋ tɪ tɔnsiya dɪ sanɔŋ dieke ŋmunchɔbitɪŋ wo die dɪ benne v miivoli me wo, die v baari, ‘N nan hagi kuŋ me daraa ataa daraan.’ ⁶⁴ Die wia yi vnan an ba mɔŋŋi gbara v vɔɔku a ga tugɪ daraa ataa wa daraan. Dɪ daa die v kvanandɔsɔrɪba nan keŋ a gaari v nyɔŋgbanɔka, ta balɪ yi vuosisi dɪ v hagi wa kuŋ me. Ta kvanan ŋmunchɔbitɪ gie nan wa a tɔan bumbɔnan jaabu.” ⁶⁵ Paliti die dɪ balɪ ba, “Nɪ nagɪ gbɔgbarɪtɔŋ an ba ga a mɔŋŋi gbara vɔɔku, nɪ baan nan biagi a gbaraka die mana.” ⁶⁶ Die wia, die ba ga a nagɪ gbɔgbarɪtɔŋ a ga ba ga gbarɪ vɔɔku, ta die a buɔli tanti a mɔŋŋi taari.

28

Yisa kuŋ hagiŋ wia

(Maki 16.1-10; Luki 24.1-12; Jɔɔn 20.1-10)

¹ Die juu vuosi davɔɔsikuri daari dɪ tɔanna, tɔŋ die dɪ vɔɔna Alasiri daan sukɔleelin ta Meri Magidalini anan Meri wɔnɔŋ wa die dɪ ga dɪ ba daansi vɔɔku. ² Ta tɔŋban die dɔŋ pam bunyi, dama die Ŋmɔŋ malaka die nyɔnna ŋmɔnsikpen a keŋ sɔŋ, a bilin tanti a kalɪ ka ma. ³ Die v nyɔŋgbanɔŋ die nyɔŋgisa sɔba nɔnyɔŋgɪtɔŋ ta v nyɔnyeeke die dɪ yiantɪ sɔba chɔŋ. ⁴ Ŋmaamɔŋ die dɪ yigi vuodiekemba die dɪ gbarɪna vɔɔku, die ba cheeli ta nan nan sɔba kunti. ⁵ Die malakaka die dɪ balɪ a yi hɔgbaha, “Nɔnɔŋ nɪ da vaa ŋmaamɔŋ yalla nɪ, n sɔba dɪ nɪ yaala Yisa vuodieke die ba kpaasɔna dagarɪku ma wa. ⁶ V wo giena v hagi kumbu me sɔba die v balla die wo. Nɪ keŋ a ye jigidieke die v dɔana wa. ⁷ Nɪ gamma lagɪ lagɪ a balɪ v kvanandɔsɔrɪba dɪ v hagi kuŋ me mɔŋ ta dɪ nɪ nɔŋŋa a gara Galili, mi nɪ nan ye wo. Wusie man bala nɪ.” ⁸ Die wia hɔgbaha die dɪ nyɔŋ vɔɔku jigɪŋ lagɪ lagɪ anan ŋmaamɔŋ ta bɪ yaa sɔŋfɔlɔŋ pam ta chɔŋ a ga balɪ v kvanandɔsɔrɪba. ⁹ Die ba ganana wa Yisa die dɪ tuoli be sien me a waasi ba; die ba gbirigi v nɔŋŋa ta jɔan wa. ¹⁰ Ta v balɪ a yi ba, “Nɪ da vaa ŋmaamɔŋ yalla nɪ, nɪ ga a balɪ n nɔmballɪ dɪ ba gamma Galili me, mi ba nan ye mɔŋ.”

Gbɔgbarɪtɔba die dɪ gana a balɪ wudieke

¹¹ Die hɔgbaha die yene be sien me a gara, ta sojasisi batan die dɪ gbarɪna vɔɔku dɪ yɔŋŋi a ga tɪka ma a balɪ Ŋmɔŋ kikaabitɔba nyɔŋkoraha wudieke dɪ yine. ¹² Die Ŋmɔŋ kikaabitɔba nyɔŋkoraha anan tɪka nyɔŋkoraha dɪ lagɪtɪ a san; a nagɪ ligire pam a yi sojasisi, ¹³ a balɪ ba, “Nɪ balɪ dɪ v kvanandɔsɔrɪba kenne tanseese sanɔŋ dieke tɪ dɔana gɔɔra a keŋ gaari v nyɔŋgbanɔka. ¹⁴ Ta dɪ yi tɪka jakɔɔrɪ dɪ wɔŋ naa, tɪ nan ligi nɪ v jigɪŋ ta vɔari nɪ wia ma.” ¹⁵ Die gbɔgbarɪtɔba dɪ tuo ligirehe ta die ga balɪ vuosi wudieke ba balla dɪ ba balɪ wa. Die wia ta juu vuosi die dɪ tuo wudieke ba bala wa a dii a keŋ tugɪ jinne.

Yisa die dɪ nyɔnna v kvanandɔsɔrɪba jigɪŋ dene

¹⁶ Die Yisa kvanandɔsɔrɪba ban anan kaani wa die dɪ ga Galili kunkogiri me, jigidieke Yisa die dɪ bala ba dɪ ba ga wa. Mi die ba ye wo. ¹⁷ Die ba yene wo die ba gbirigi a jɔan wa ama batan die dɪ chɔli wa. ¹⁸ Die v keŋ gbigi be a baari dɪ, “Ŋmɔŋ yi mɔŋ wa ŋmɔnsikpen anan tɔŋgbanɔka gie yiko mana mana mɔŋ. ¹⁹ Die wia nɪ gamma tɔŋgbanɔka gie vuosi buuriŋ mana jigɪŋ a yi be n kvanandɔsɔrɪtɔŋ, ta suma ba Ŋmɔŋ nyaabu n Chɔa Ŋmɔŋ saan

ma, aṅaṅ maṅu ɔ Bɔadembin saṅ ma, aṅaṅ Nṅmṅ Halikasika saṅ ma,
²⁰ ta nɔ dagɔma ba aṅ ba saagɔ dɔa wudieke n dagɔna nɔ wa mana. Ama nɔ
tɔnsɔ dɔ n nan dɔ bie nɔ jigɔn saṅa mana a ga tɔgɔ dɔnɔa kpatɔn.”

Wɔwɔwɔ dieke Maki dɔ maagna wɔnna

*Jɔɔn vuodieke die dɔ sɔnana vuosisi Nɔmɔj nyaan wɔa
(Mat. 3.1-12; Luki 3.1-18; Jɔɔn 1.19-28)*

¹ Nɔmɔj Bɔadembɔj Yisa Masia wɔa die dɔ piiline dene wɔnna. ² Sɔba Nɔmɔj naazva Azaya die dɔ maagna die wo:

“Nɔmɔj baari dɔ,

‘Nɔ ye, n baan n tɔj wa n tɔntɔntɔ an ɔ wolin a dɔa fɔ nɔjɔa
a wɔnsɔ fɔ sieti a yɔ fɔ.’

³ Vuɔj benne haagɔj ma a keese a mɔsɔla

‘Nɔ wɔnsɔ tɔ Yɔmɔtɔjɔj kenɔj sieti
ta vaa a tugɔsɔ a yɔ wa.’ ”

⁴ Jɔɔn vuodieke die dɔ sɔnana vuotamba Nɔmɔj nyaabu die bie wo haagɔj ma a mɔsɔla a yɔa vuotamba dɔ ba vaa ba wɔbɔatɔ ta ɔ sɔ ba Nɔmɔj nyaan an Nɔmɔj vaa a chaa ba ba wɔbɔatɔ. ⁵ Ta vuotamba pam die dɔ nyɔj Judia tɔjɔgban ma anan Jerusalemi tɔjɔgban ma, a ken jɔɔn jigɔj a balɔ ba tɔmbɔatɔ tɔsɔma a yɔ Nɔmɔj ta Jɔɔn dɔ sɔ ba Nɔmɔj nyaan Jɔɔdani mɔgɔj ma.

⁶ Jɔɔn die yeegi wo nyinyeeki diekemba die ba nagɔna nyɔgɔnɔ kobiti a wɔnsɔ, ta bɔ bɔbɔ gbanɔj ɔ chɔan ma, die ɔ nyindiike die dɔ yɔ sankpara anan siesi. ⁷ Die ɔ balɔ a yɔ vuosisi dɔ, “Vuodieke dɔ hagɔrɔna a tɔan mɔj balla ɔ ken n kɔan chaan, n ka tugɔ vuodieke dɔ baan nan gbirigi ɔ nɔjɔa ta vɔari ɔ nɔra guune gban. ⁸ Manɔj n sɔa wa anan nyaan, ama wɔnɔj ɔ balla ɔ nagɔ Nɔmɔj Haalɔj a sɔ nɔ sɔgɔtɔ.”

Yisa Nɔmɔj Nyaabu Sɔla wɔa

(Mat. 3.13-4.11; Luki 3.21, 22; 4.1-13)

⁹ Die dɔ ka yɔasiya die Yisa dɔ nyɔj Nazeriti tɔj dɔ benne Galili me wo a ken jɔɔn jigɔj, ta Jɔɔn die dɔ sɔ wa Nɔmɔj nyaan Jɔɔdani mɔgɔrɔ ma. ¹⁰ Yisa die dɔ nyɔnnana nyaabu ma wa ɔ ye nɔmɔsikpɔj dɔ yuorine, Nɔmɔj Haalɔj dɔ ken a sɔbna ɔ sikpɔj me sɔba nɔmarɔj. ¹¹ Ta lɔlɔj dɔ nyɔj nɔmɔsikpɔj a baari, “Fɔnɔj fɔ yɔne n Bɔachoti; fɔnɔj n nine dɔ suuli.”

Sitaani anan Yisa Wɔa

¹² Nɔmɔj Haalɔbɔ die dɔ nagɔ Yisa a ga haagɔj ma; Die ɔ bie wo haagɔrɔ ma a ga tugɔ daraa banɔsɔ-nɔsa, ta Sitaani die dɔ magɔsɔ wa. ¹³ Yisa anan haagɔj nɔj dɔnɔsɔ die benne mi; ama ta Nɔmɔj malakaka die dɔ sɔnɔj a sɔnɔj wo.

Yisa die dɔ wana zaastyigirɔj banɔsa dene

(Mat. 4.12-22; Luki 4.14, 15; 5.1-11)

¹⁴ Die ba yigine Jɔɔn a yɔ dansarɔka ma kɔan chaan, Yisa die ga wa Galili me a bala Nɔmɔj wɔwɔnaha mi ¹⁵ a baari “Sanɔa dieke Nɔmɔj naari dɔ balla ka ken wo gbigiye mɔj, die wɔa nɔ yɔ Nɔmɔj wɔwɔnaha gie yada ta va nɔ wɔbɔatɔ.”

¹⁶ Yisa die dɔ chɔnnana Galili mɔgɔkɔrɔrɔ lɔgɔrɔ die ɔ ye Simoni anan ɔ nɔmbɔa Andurusi, ta ba taana nɔj mɔgɔkɔrɔrɔ ma dama die ba yɔwo

zaasuyigirin. ¹⁷ U bal ba, “Ni dia mun ta n nan vaa ni suguma vuosi a kiere n jigin.” ¹⁸ Lagɔ lagɔ ba vaa ba nuti ta hagi a di wa.

¹⁹ Ta bi ga nunna bita ta a ye Jemisi anan v n umbua Joɔn, Zebedi balli, ta ba bie wo ba haarun sun a wonsa ba nuti. ²⁰ U wa ba, die ba va ba choon wa Zebedi anan vuosisi die di tonnana a yia ba wa ta hagi a di wa.

Dembi dieke jumbiaku die di yalla wa wia

(Luki 4.31-37)

²¹ Die Yisa anan v kwanandusiriba die di ga tun kaanu ba wasinana Kapenomi; ta juu vuosi davnusikuri daraan di ken ba ga Nmun jussun juoku me, v piili a daga vuosisi Nmun wia. ²² U dagiku gie die di yi be mamachi pam, dama v daga ba siba vuodieke di yalla yiko, die ka ka su siba Nmun miraha didaguriba die di naana a daga ba wa.

²³ Womi ta dembi dieke jumbiaku di yalla wa die di ken a juu Nmun jussun juoku sun, ²⁴ a keesi pam ta baari di, “Yisa, vuodieke di nyunna Nazeriti, bia fu yaala ti jigin? Ken di fu chvusi ti mun? N siba vuodieke di yine fu, yiwo Nmun tuntun kasu vuon.”

²⁵ Ama ta Yisa die di nati wa, “Tari wati ta va wa!”

²⁶ Jumbiaku die di paali a don v nyungbanun pam ta taan keesin pam ta die nyun v ma. ²⁷ Die, die di yi ba mana mamachi ta ba piasa ba chanchaalun di, “Bia wonna? A yiwo wuhaala? U yaa yiko ta yia jumbiati nuun ta a tuose nuari!”

²⁸ Naa chian wia, Yisa saan die di dia Galili tunghan mana.

Yisa di gbaanna daadan pam Dene

(Mat. 8.14-17; Luki 4.38-41)

²⁹ Die ba dene a nyun Nmun jussun juoku sun die wonun anan Jemisi anan Joɔn die di ga a juu Simoni anan Andurusi tigin me. ³⁰ Ta Simoni hanun hogu die di dua a yvagi, die v nyungbanun di faasi tuuli, ba bal Yisa v yvaguɔ gie wia. ³¹ Yisa di ga a yigi v nuun ta sunni wo v hagi kal, v yvaguɔ mana di kpati ta v nyungbanun mana di fiali, ta die v hagi a yi chaanti a yi ba.

³² Ta dinda daaru mi nmun die di june, vuotamba die di chii yvagitielin anan vuodiekemba jumbiati di yalla ba a kien Yisa jigin. ³³ Ta tika gie vuosi mana die di lagɔɔ a ken suuli tigiri me. ³⁴ Die v vaa vuodiekemba die di yvagina yvagiti yiri yiri mana di ye gbaamun, ta bi yagi jumbiati vuotamba pam ma, ama v ka saaga di jumbiati bal wun, dama die a siba vuodieke v yine mun.

Yisa die di balla wvuna Galili tika ma dene

(Luki 4.42-44)

³⁵ Yisa die di wolin a nyun tigiri gie me ta kparaasi ye ka kuma, ta ga haagun ma a ga jussa Nmun. ³⁶ Ta Simoni anan v chanchaaliba die di dia a yaala v jigin, ³⁷ die ba yene wo wo ba bal wa, “Vuon mana yaala ba ye jigidieke fu benne.”

³⁸ Ama ta Yisa die di yinni a bal ba, “Sie ti ga tunkpanniɔ diekemba di gbigne giena wa. Ntaala n bal Nmun wia mi gban, dama die wia man ken.”

³⁹ Naa chian wia die v didia Galili tika mana mana, a ga bala Nmun wia Nmun jussun juone nun mana ta die a yaga jumbiati vuosi me.

Yisa die di gbaanna gamun dene

(Mat. 8.1-4; Luki 5.12-16)

⁴⁰ Dembin wony die di gobine gamu die di ken a ghirigi Yisa nuyha, ta juust wa di u sunni wo. Ganke nu die di baari, “Du yi fu duhuu fu gbaan mu.”

⁴¹ Zoolu die di yigi Yisa u tuntu u nuu a gbi wa ta bal wa, “N saagya. Fu yagubu kpatiya mu.” ⁴² Womi lagu lagu daa wa yagubu die di kpati bunyi, u nyugbanka die di bi yinni a su sba die u nyugbanka die di wolinne a su die wo. ⁴³ Womi Yisa die di yi u ga lagu lagu ama ta a paali a bal wa anan nuhmina di, ⁴⁴ “Womma, summa fu ken a bal vuon waha gie. Ama gamma a ga nagi fu gban a daga Nmu kukaabtu wa a vaa u juu gi an fu kaabi kaabi dieke Nmu die di balla Mosisi yaa gamma gbaanu jigi, an vuon mana sen a summa a baari wusie fu yagittu kpatiya mu.”

⁴⁵ Ama daa wa die di ga a bala waha gie jigini mana mana. Wusie, die u sen ga a bal wa die amu Yisa die ka bi a biagi juu tka sun vuosi me. Ta wari jigidieke vuosi die di worine, vuosi die di nyina jigini mana mana a kien u jigini.

2

Yisa die di gbaanna vuodieke nyugbanu die di kpine dene (Mat. 9.1-8; Luki 5.17-26)

¹ U bi yinni ga Kapenomi die vuosi di wu die u bie mi. ² Die vuosi die di ken u jigini. Die wa jigini die bi wori anan vuogaasu di baan nan di beri, die juoku mana suuyie mu anan yen me mana. Die u bala Nmu wa a ya ba. ³ Womi ta dembisi banusa wonde a chii vuodieke nyugbanu mana di kpine a kien u jigini. ⁴ Die daadamba di dala wa chun ma die ba ka biagi a yaa wa tugu u jigini. Ba yuori toli mampili dieke ma ma Yisa Masia di benne wo. Ba wana yuori toli mampili* me a kpati wa, ba nagi daa wa anan gilingilinke a yaa sun duan Yisa nuyha. ⁵ Yisa die di ye ta ba tuo wo di mu, u bal daa wa, “N baa, n nagi fu taali a chaa fu.”

⁶ Die vuodiekeba di dagnana Nmu muraha die bie mi a yile ⁷ di “Wubaa daa wa gie di bala die? U bala siba u yi wo Nmu. Vuobia baan nan nagi vuon taali a chaa wa ntaala Nmu nyina?”

⁸ Ta Yisa die di wu nuhni ba sunanyile, a bal ba di, “Di bia ni yile ni sun ma die? ⁹ Wubaa yine molu? Fu baan nan bal a yi vuodieke nyugbanu di kpine, ‘N nagi fu taali a chaa fu?’ Yaa fu baan nan bal ‘Hagi nagi fu gilingilinke a chun?’ ¹⁰ N nan wa a daga an ni summa a baari manu Vuota Baa yaa yiko duu ma ma a nan biagi a nagi vuosi tumbati a chaa ba.” Die wa die u bal a yi vuodieke nyugbanu die di kpine wo, ¹¹ “N bala fu, hagi a nagi fu gilingilinke, a kuli.”

¹² U hagi bunyi a nagi u gilingilinke, a chun ba mana nine me. Die ba yene wo die wo, ka paali a yi be mamachi. Ba baari, “Ti bira Nmu. Ti ye ka ye wu ka nasa naa.”

Yisa die di wana Liiva die (Mat. 9.9-13; Luki 5.27-32)

¹³ Ka kuan chaan Yisa di bi yinni ga mugkuru gie lugu ta vuosi pam di lagu u jigini a gilin wo, ta u daga ba Nmu wa. ¹⁴ Die u duna chun wa die u ga haari lampotuosiru wony Liiva, vuodieke die di yine Alifusi badembin, ta u kal u tuma juon me. Yisa die di bal a yi wa, “Hagi a dia n kuan”, Liiva die di hagi a di u kuan.

* 2:4 2.4 Ba anan kuse ba juone sipen me.

¹⁵ Die kvaņj chaañ Yisa die dı die nyindiike Liiva tigiņ me, lampotuosiriņ pam aņaj vuodiekemba dı kana ka dı Juu vuosisi mıraha pam die dı dı Yisa kvaņj. Ba pam die dı keņj a gvtı ba ma aņaj v kvaņjandısrıba nyindiikehe jigij. ¹⁶ Mıra dıdagrıba batanj die dı yine Farasisi die dı yene Yisa aņaj lampotuosirıbe aņaj vuodiekemba dı kana ka dı Juu vuosisi mıraha die dı lagısına tamba a die nyindiikehe, die ba pıası v kvaņjandısrıba dı, “Bıa yine wvnuņ aņaj vuodiekemba dı kana ka dı Juu vuosisi mıraha mı chanchaalıj dı lagısa a die?”

¹⁷ Yisa die dı wvņj ba ta balı ba dı, “Vuodiekemba dı yalla alaafıta ka yaala gbıgbaantv, sıe vuodiekemba dı yvıagına. Dı ka yı vuovına wıa maņ keņj, wvbtıttıelıj wıa maņ keņj.”

Nvabvbiņ wıa dene

(Mat. 9.14-17; Luki 5.33-39)

¹⁸ Saņņa kaanı, Jvvn vuodieke die dı sınana vuosisi Nımuņ nyaabu kvaņjandısrıba aņaj vuosi batanj ba wasınana Farasisi die dı boba nvıaņ. Vuosi batanj die dı keņj Yisa jigij a pıası wa dı, “Bıa yine Jvvn kvaņjandısrıba aņaj Farasisi dı boba nvıaņ, ta fvnuņ nuņ fı kvaņjandısrıba dı ka boba?”

¹⁹ Yisa die dı yıņņı a balı ba, “Nı tuņ yaala chaañ diekemba dı gana hvvı faaruņ ma bobı nvıaņ? Banuņ aņaj hvvı wa fıer dı lagısına a berı wo, die kaañ bıagı a yı. ²⁰ Ama saņņa nan keņj ba nan nagı hvvı wa fıer a nyuņ ba jigij, saņka mı ba nan wa bobı nvıaņ.

²¹ “Vuovı kaañ saagt a nagı garıhaalıj garıhvvoıtuņ a baalı a ligı garıkvvı vıvıuņ, dama garıhaalıkvı gie nan churı ta vaa garıkvvırı, aņ ka vıvıkvı wa a faası a dalıma. ²² Yaa nı yeye ta vuovı nagı daahaalıj a svvı gbanıj kolıtı diekemba dı yine nyıņkvıra ma? Dama v yı fıe daabu nan kvıj a churı kolıtıtı aņ daabu aņaj kolıtıtı mana taañ yvırı. Ama v nıaņ nagı wa daahaalıj a svvı gbanıj kolıtı diekemba dı yine nyıņhaala ma.”

Juu vuosi davvısrıkırı daraañ wıa

(Mat. 12.1-8; Luki 6.1-5)

²³ Tv, Juu vuosi davvısrıkırı daraañ, Yisa aņaj v kvaņjandısrıba die dı chvıj fıanna zaa kvaņj ma. Die ba ganana wa die v kvaņjandısrıba die dı gobe zaapakıtı a yıaga nvıba ta gara. ²⁴ Die wıa Farasisi vuosi die dı pıası dı, “Ye, bıa wıa ba yıe wudieke fı mıraha dı kana ka saaga dı ba yı davvısrıkırı daraañ?”

²⁵ Yisa die dı yıņņı a pıası ba, “Nı ye ka karıj Nımuņ gbanıkvı svıj Davıdı aņaj v kvaņjandısrıba die dı yine wudieke kvıj die dı yalla ba wa? Kvıj die yıgıne wvnuņ aņaj v kvaņjandısrıba, ²⁶ die wıa die v ga a juu Nımuņ fıgırı me a nvıbı paanı dieke die ba nagına a yı Nımuııı. Saņka mı Abıata die yine Nımuņ kıkıaabıtıba jakvıuņ. Ama fı mıra die ka baarı vuogaası nvıbıha sıe Nımuņ kıkıaabıtıba nyına ma; ama ta Davıdı die dı nvıbı paanıkvı gie, halı ta die a nagı atañ a yı v kvaņjandısrıba gbanı ba nvıbı.”

²⁷ Wvı die v balı a kpatı ba dı, “Vuotaņ wıa Nımuņ dı naañ davvısrıkırı ama daa davvısrıkırı daarı wıa v naañ vuotaņ. ²⁸ Die wıa, maıuņ vuota Svıadembıj yine davvısrıkırı daraañ jakvıuņ.”

3

Nuukpııkıj gbaanıj

(Mat. 12.9-14; Luki 6.6-11)

1 Saŋŋa kaanu bɔbra Yisa dɔ bɔ yinŋi ga Nmuŋ jiamuŋ juoku me. Daa wɔnyɔ dɔaŋ die benne mi a yallɔ nuukpiikiri. 2 Farasisi vuosi dɔaŋ die benne mi a yaala wuuŋ ba nagi a yigi Yisa, die wɔa die ba paaltɔ a paala wa dɔ ba ye sɔba vɔ nan gbaaŋ daa wa davvɔsikiri daraaŋ. 3 Yisa dɔ baltɔ a yɔ nuukpiikiri tien, “Keŋ tɔaŋ a zie nuŋŋa.” 4 Yisa dɔ piastɔ daadamba, “Bɔa mɔna tɔ yi davvɔsikiri daraaŋ? Tɔ mu tɔ yi vɔnuŋ yaa, tɔ yi bɔaŋ? Tɔ mu tɔ gbatɔ miivoli yaa, tɔ kuu?” Ama die ba ka bɔagi ye wuuŋ a baltɔ. 5 Yisa die dɔ ju sunyuruŋ ta daansɔ ba a keŋ tɔaŋ aŋaŋ die mana yɔrɔ ta die vɔ chɔgi ba zɔɔluŋ dama die ba yiwo vuotɔgiti. Womi vɔ baltɔ daa wa, “Turu fɔ nuuke.” 6 U turika, a ye gbaanuŋ. Farasisi vuosi die dɔ nyuŋ lagɔŋku jigin a ga ba aŋaŋ naaŋ Herodi vuosi dɔ ye tamba a lagɔŋ taŋ a yaala sieti ba baaŋ nan nagi a kuu Yisa.

Die vuotamba dɔ dala ta dɔ Yisa kvaŋ dene

7 Die Yisa aŋaŋ vɔ kvaŋandɔsurɔba die dɔ hagi a sɔsuŋ ga muŋkɔruɔ lɔgaha ta vuotamba pam die dɔ dɔ vɔ kvaŋ, vuodiekemba die dɔ nyinna Galili aŋaŋ Judia, 8 aŋaŋ Jerusalemi aŋaŋ Idumia aŋaŋ Jɔɔdani muŋkuŋ gaŋ aŋaŋ Taya aŋaŋ Sadoni tɔŋgban ma, ta ba dala pam ta lagɔsɔ vɔ jigin; die ba wɔna dɔ vɔ yi wo tuntuŋkɔuma wɔa, die ba keŋ vɔ jigin muŋkɔruɔ lɔgɔŋ. 9 Ta vɔ baltɔ vɔ kvaŋandɔsurɔba dɔ ba nagi haaruŋ a yɔ wa aŋ vɔ juu a kala ta dagɔ vuosi gie Nmuŋ wɔa, amɔ ba kaŋ bɔagi a kpaŋŋi wa, 10 dama die vɔ yine yvagiteliŋ pam die dɔ ye gbaama wɔa, die dɔ yi vuodiekemba mana mana dɔ yvagina die dɔ kien dɔ ba gbi wa. 11 Vuodiekemba jumbiatɔ die dɔ yalla dɔ keŋ ye wo saŋŋa mana, ba ŋaŋ nan wa vɔ nuŋŋa ta nata ta baari dɔ, “Fɔnuŋ yiwo Nmuŋ Bɔadembin.”

12 Ta vɔ die dɔ baltɔ ba aŋaŋ nuŋŋama dɔ ba da keŋ muɔli a yɔ vuosi.

Yisa die dɔ vɔarɔna vɔ tɔntɔntɔba baŋ aŋaŋ bale dene

13 Naa kvaŋ chaŋŋ Yisa die dɔ jvaltɔ taŋ sikpen ta wa wa vuodiekemba vɔ yaaluŋana dɔ ba keŋ, die ba keŋ vɔ jigin. 14 Yisa die dɔ vɔari vuosi baŋ aŋaŋ bale, a wa ba tɔntɔntɔba, dɔ ba bemme mi vɔ jigin aŋ vɔ tumma ba, ba muɔlima vɔ wɔvɔnaha, 15 ta bɔ yallɔma yiko a vɔarɔna jumbiatɔ vuotamba ma.

16 Vuotamba baŋ aŋaŋ bale dieke vɔ vɔarɔna Saara wɔna; Simoni, vuodieke Yisa die yina wa Piita aŋaŋ 17 Jemisi aŋaŋ vɔ numbuɔ Jɔɔn, vuodiekemba die dɔ yine Zebedi ballɔ; ta Yisa die dɔ yɔ ba Bvanejesi, ka chɔŋŋ yiwo nuŋ natuŋ ballɔ; 18 aŋaŋ Andurusi aŋaŋ Filipi, aŋaŋ Batolomiwo, aŋaŋ Matiwo, aŋaŋ Tomasi, aŋaŋ Jemisi vuodieke die dɔ yine Alifusi bua aŋaŋ Tadeusi, aŋaŋ Simoni vuodieke die dɔ yaalala banuŋ juu vuosi yallɔma ba gban 19 aŋaŋ Judasi Asikaroti vuodieke die dɔ nyinna Yisa kvaka.

Jumbiatɔ naaŋ wa Beelizebuli wɔa

(Mat. 10.1-4; Luki 6.12-16)

20 Naa kvaŋ chaŋŋ Yisa die dɔ kuli; ta daadamba pam die dɔ lagɔsɔ wɔnuŋ aŋaŋ vɔ kvaŋandɔsurɔba jigin ta die ka yaa saŋŋa dɔ ba dii nyindiike. 21 Vɔ tigin vuosi die dɔ wɔna die wo, ba keŋ dɔ ba yigi wo, dama vuotamba die bala dɔ vɔ yi wo yuŋyaŋ.

22 Die Nmuŋ mura dɔdagɔrɔba die dɔ nyinna Jerusalemi die dɔ baari dɔ, “Jumbiatɔ naaŋ wa Beelizebuli* die yalla wa vɔ bɔagi vɔara jumbiatɔ daadamba ma, dɔ yiwo Beelizebuli yiko wɔa.”

* 3:22 3.22 Sitaani saan bɔna yi Beelizebuli.

²³ Die Yisa die dɪ wa dɪdagɪrɪba gie dɪ ba keŋ ɔ jigin, ta die yɪ ba nandagin, a piastɪ ba dɪ, “Sitaani nan saagi a vɔara ɔ gban vuosi me? ²⁴ Naan vuosi dɪ yinŋi a waga tamba, ba naari kaan biagi a zie. ²⁵ Ta dɪ yi tigin vuosi dɪ yinŋi a waga tamba, ba tigiri kaan biagi a zie. ²⁶ Ta Sitaani dɪ yinŋi a waga anan ɔ gban ɔ kaan biagi a zie, ɔ kpatɪn wonde.

Yisa die dɪ chvɔsɪna Sitaani hagin wɪa dene

²⁷ “Vuon wori a baan biagi a ga hagin tien tigin me a ga gaari ɔ nyinti, sie ɔ wolin bobɪ wa ta ka kvan chaan ɔ bi gaari ɔ tigin nyinti mana.”

²⁸ Yisa dɪ bi balɪ ba dɪ, “Wusie man bala nɪ, Nmɪn nan vaa chaa vuosi ba wobiatɪ anan ba wɔtɔgɪbiatɪ mana; ²⁹ ama vuodieke mana dɪ balɪ wɔtɔgɪbiatɪ a yɪ Nmɪn Haalin, Nmɪn kaan bi nagɪ ɔ taalɪ a chaa wa naada yaa gamma haahu.” ³⁰ Yisa die balɪ wa wɪaha gie, dama die ba baari dɪ, “Jumban die yalla wa.”

Yisa nun anan ɔ numballɪ wɪa (Mat. 12.46-50; Luki 8.19-21)

³¹ Sanɪka mi Yisa nun wo anan ɔ numballɪ die dɪ keŋ ta zie yeŋ me, ta tɔn vuon dɪ ɔ wa wa mi. ³² Daadamba die dɪ taanna a gilin wo wo die dɪ balɪ a yɪ wa, “Fɔ naa anan fɔ numballɪ bie yeŋ me a yaala fɔ.”

³³ ɔ piastɪ ba dɪ, “Mɪnɪa yine n naa, ta mɪnɪa yine n numballɪ?” ³⁴ Ta daansɪ daadamba die dɪ kalla ɔ jigiri ta baari dɪ, “N nun anan n numballɪ benne giena. ³⁵ Vuodieke mana dɪ yinene Nmɪn choti, wɔnɔn ɔ yine n numba anan n taa anan n nun.”

4

Bɔbɔritɔ nandagin

(Mat. 13.1-9; Luki 8.4-8)

¹ Sanɪna kaanɪ bɔbra die Yisa die dɪ kalɪ a daga wɪa Galili mɔgɪkɔrɪn bɔn chaan. Daadamba die dɪ gilinne wo die paalɪ a dala mɔn die wɪa die ɔ hagi a ga juu haarɪkɔ sɔn a bie nyaan sɔn, ta vaa vuosisi a zien nyaabu kvanɔn. ² Die ɔ nagɪ nandaga a dagi ba wɪa pam.

³ ɔ dagɪkɔ sɔn die ɔ balɪ a yɪ ba dɪ: “Nɪ wɔmma, daa wɔnyɪ die nyɪnna a ga dɪ ɔ bɔrɪ ɔ kvan ma. ⁴ Die ɔ bɔrinana ɔ kɔakɔ ma wa, nyɪnbɔraha atan die dɪ nan sieku me, nembisi die dɪ keŋ diihe. ⁵ Nyɪnbɔra atan die dɪ nan tanjaalnɪ ma jigidieke tantɪ pam die dɪ worine. Nyɪnbɔraha die dɪ nyɔn lagɪ lagɪ, dama tantɪ die ka dala. ⁶ Nmɪn die dɪ zie die a mana die dɪ kpi dama die a dagɪrɪsɪ ka sɔnɔya. ⁷ Atan die dɪ nan hanɔɔɔsɪ dagɪrɪsɪ ma, hanɔɔɔsɪ die dɪ bɪrɪn a nyagɪha a ka biagi yɪ nyɪnbɔra. ⁸ Ama ta nyɪnbɔraha atan dian dɪ nan tɪnɔban vɔnɔn ma a mɔnɔn a nyɔn, a bɪrɪn a yɪ nyɪnbɔra. Atan die nyɪn wa zaabie banɪsɪ-taa taa, atan dian dɪ nyɪn banɪsɪ-yɔaba yɔaba, ta atan dian kɔbiɔga kɔbiɔga.”

⁹ Womi die Yisa dɪ balɪ ba, “Die wɪa vuodieke mana dɪ yallɪ tɪba a nan wɔn, ɔ wɔmma.”

Wudieke wɪa ɔ yɪna nandagin

(Mat. 13.10-17; Luki 8.9, 10)

¹⁰ Yisa die dɪ yine ɔ nyɪna a kalɪ, vuodiekeba die dɪ benne mi a wɔn ɔ balɪkɔ batan die dɪ lagɪn a gɔtɪ ɔ kvanandɪsɪrɪba ma a ga ɔ jigin a balɪ wa dɪ ɔ dagi ba nandagin chɪan. ¹¹ Yisa die dɪ yinŋi a balɪ ba, “Nmɪn Nmɪn naari wɔlɔbɔrɪkɔn man baa n dagi nɪ dene, ama vuotɪlɪkaha nɔn nan wɔn wɪaha gie mana mana nandaga sɔn. ¹² Amɔ

a tian dɔnɔa vapɔgiti mana. Ka njaan faasi yaa wa dachagɔsɔkɔpuma pam anjan nembisi di baan nan biagi a yugi ba tuosi ka sikpen.”

³³ Yisa die nagi wa nandaga nɔasa sɔba naa, a dagi ba Nmɔn wɔa pam. Die v dagi ba wa nandaga diekamba ba baan nan di sɔba a chiast. ³⁴ Die v ka balɔ wɔnɔ a yɔa ba ta ka nagi nandagin a balɔ, ama sanɔa dieke nɔn mana die wɔnɔn anjan v kwanandusɔrɔba nyɔna ma di ken a kalɔ, v njaan dagi ba mɔn nandagaha mana chiast.

Bɔlɔgɔsɔn anjan nyaan die di tuone Yisa nvari dene

³⁵ Dɔnɔn daarɔ mi gban gban jɔnmɔn, Yisa die di balɔ a yɔ v kwanandusɔrɔba, “Ni vaa ti jɔalɔ a tian a ga mugɔkɔrɔ gaarɔ mi wo chaaku.” ³⁶ Die wɔa die ba va daadamba mi ta die a juu haarɔkɔ Yisa die wone bie ka sɔn, banɔn anjan Yisa di ga. Haarɔsɔ atan gban die benne mi. ³⁷ Womi bɔlɔgɔsɔkpenkɔrɔn die di piili a nɔga; nyaabu die di ponɔji a juo haarɔkɔ sɔn. Die wɔa die haarɔkɔ die di yaala ka suuli anjan nyaan. ³⁸ Yisa die bie wo haarɔkɔ kwan a nagi v sikpen a kpagɔlɔ dafere a gɔɔra. V kwanandusɔrɔba di sugɔrɔ wa a baarɔ, “Didagɔrɔ, di ka mugisi fɔ ti balla ti kpi naa?”

³⁹ Yisa die di hagi a yɔ bɔlɔgɔsɔbɔ nvan, “Vaa nɔgɔn” ta balɔ a yɔ nyaan ponɔjiku dɔan “Zie dene.” Bɔlɔgɔsɔbɔ die di nan, mi mana die di paalɔ fɔalɔ. ⁴⁰ Womi die Yisa die di piast v kwanandusɔrɔba di, “Bɔa yine nɔmaamɔn di yallɔ ni, ni ye ko wo yada?”

⁴¹ Ama ta nɔmaamɔn die di paalɔ a yallɔ ba, die ba piasta tamba, “Mɔnɔa yine daa wa gie? Halɔ bɔlɔgɔsɔn anjan nyaan ponɔjin di wɔma v wɔbalɔka yɔa wa.”

5

Yisa die di nvarina jɔmbian dembin wɔnyɔ ma dene

¹ Die Yisa anjan v kwanandusɔrɔba die di jɔalɔ a ken tɔgi Galili mugɔkɔrɔrɔ chaaku mi, Gerasa tɔngban ma. ² Yisa die di dene nyɔnna haarɔkɔ sukɔ, lele womi daa wɔnyɔ di nyɔnna jigidieka ba lɔbɔrɔnana vuosi di ken a haari wa. ³ Jɔmbian die yalla wa, daa wa gie die di ga gɔɔra kunti vɔrɔtɔti ma, die ba ka biagi a bɔbɔ wa a dvan anjan chorɔma. ⁴ Dama ba ken bɔbɔ wa v nuusi anjan v nagɔsɔ v njaan kpa kpa chorɔmaha mɔn v nuusi me ta wɔ kɔvɔtɔti v nagɔsɔ ma. Die v paalɔ a hagɔrɔ mɔn anjan vuon di baan nan nyanɔnɔ wa. ⁵ Daan mana sukɔvɔn anjan yun v njaan di chɔn wa vɔrɔti anjan kunkogehe me a nata ta naga tana a gobe v nyunɔnɔnɔn.

⁶ Die v bie wo saasaa ta die a ye Yisa, die wɔa die v chɔgi a ga gbirigi v dune me Yisa nɔnɔa, ⁷ ta faasi a taan keesin a baarɔ di, “Nabidie Nmɔn Bɔadembin Yisa, bɔa fɔ yaala n jigin, Nmɔn wɔa daa ken dati n tibɔn.”

⁸ Die v balɔ wa die dama Yisa die balɔ a yɔ jɔmbiakɔ mɔn di, “Vaa daa wa gie.”

⁹ Yisa die di piast wa di, “Fɔ saan?”

Daa wa di baarɔ di, “N saan yine ‘Dala’, dama ti faasi a dala mɔn.” ¹⁰ Ta die v ye ko a jɔusa Yisa di v da ken a yagi ba a nyun lɔgɔrɔ mi chaan.

¹¹ Perukusi pam die gbigine mi a die nyinti kunkogiri mi chaan. ¹² Jɔmbiakɔ die di jɔustɔ Yisa di, “Vaa ti gamma perukusisi jigin a ga juu ba svɔgtɔ.” ¹³ Die chɔan ma die Yisa di yɔ die jɔmbiakɔ die di nyun daa wa ma a ga juu perukusisi ma. Perukusisi die yiwo sɔba tuse tuse ale a mana mana die di chɔgi a di jigidieka di golinne wo a ga a juu mugɔkɔrɔrɔ sɔn, nyaabu die di dii he.

14 Dembinj diekemba die dɪ jɪnana perukusisi die chɪgɪ a ga tɪka sɔŋ anan ka tɪŋkpaŋŋɪsɪ a balɪ wɪrɪ gie a yɪ ba. Vuosi die dɪ nyɪŋ a ga a ye wudieke die dɪ yine wo. 15 Die ba ga Yisa jigɪŋ a ye daa dieke die jumbaku die dɪ yalla wa ta v kallɪ wa mi a yeegi nyɪnyeeke ta v sikpeŋ dɪ mɪŋŋɪ a tuma, ŋmaamɪŋ die dɪ yallɪ ba mana mana. 16 Vuodiekemba die dɪ yene wudieke die dɪ yine wo die dɪ piili a bala a yɪa vuosi wudieke dɪ yine daa dieke die jumbaku die dɪ yalla wa anan perukusisi.

17 Die wɪa die vuosi dɪ piili a jɔɔsa Yisa dɪ v nyɪŋ ba tɪka sɔŋ.

18 Yisa die dɪ gana a juu haarɪkɔ ma wa daa dieke die jumbaku die dɪ yalla wa die dɪ jɔɔsɪ wa dɪ, "Vaa manɪŋ anan fɔ ga."

19 Ama Yisa die dɪ ka saagiya, ta yɪŋŋɪ a balɪ wa dɪ, "Yɪŋŋɪ a ga fɔ dembe jigɪŋ a balɪ ba Nabidie Nɪmɪŋ dɪ yaalala fɔ wɪa dene ta piili a yɪ wudieke a yɪ fɔ."

20 Die wɪa daa wa die dɪ nyɪŋ a ga tɪŋkpaŋŋɪsɪ ban wa mana mana a balɪ wudieke Yisa die dɪ yine a yɪ wa wa. Vuodiekemba mana mana die dɪ wɔnna v balɪkɔ die dɪ yɪ be mamachi.

Havvɔbɪŋ dieke dɪ kpɪne anan hɔɔv yɔagɪtɪŋ wɪa

21 Yisa die dɪ bɪ yɪŋŋɪ a jɔalɪ a ga mɔgɪkpɪrɪ gaarɪ mi wo chaan, daadan pam die dɪ keŋ mili wo. 22 Daa wɔnyɪ ba wasɪnana Jaarusi, ta die yɪ Juu vuosi Nɪmɪŋ jɪamɪŋ juoku nyɪŋkɔraha wɔnyɪ die dɪ keŋ mi. Die v dene ye Yisa wa, v nan a gbirigi v dune me, 23 ta jɔɔsa wa anan nɪŋŋɪmɪna ta baarɪ dɪ, "N hɔɔgɪhabin faasna a yɔagɪ. N jɔɔsa fɔ, keŋ a nagɪ fɔ nuusi a diisi v ma an v ye alaafia a bemme v mɪsɪ ma."

24 Womi Yisa anan wa die dɪ gara, daadan pam die faasna a dɪ wa a gara die wɪa die ba kpaŋŋɪ wa jigɪŋ mana mana.

25 Hɔɔv wɔnyɪ die benne mi zɪŋ dɪ nyɪna v nyɪŋgbanɪŋ ma, die dɪ faasɪ a wɔŋ wa mɪŋ bɪna ban anan ale. 26 Die v paalɪ a ga wa gbɪgbaantɪŋ pam jige dɪ v ye gbaamɪŋ. Die v dii v ligire mana mana a ga kpatɪ, ama v tɪŋ baan nan ye alaafiaka die dɪ wa a paalɪ a mugise wo daan mana mana.

27 Die v wɔnna Yisa wɪa wa die v ga v jigɪŋ a dɪ v kvaŋ daadamba sɔŋ.

28 Die v balɪ a yɪ v gban dɪ, "Man tɪŋ a ko a bɪagɪ a gbɪ v nyɪnyeekehe gie n tɪŋ nan ye alaafia."

29 Die v gbɪ Yisa nyɪnyeekehe gie die v nyɪŋbanjka zɪmbɔ dɪ gobi bunyɪ, die v mɪŋŋɪ v sɔŋ ma sɪba v wahala mana nyɪŋya mɪŋ. 30 Die dɪ dene a yɪ, Yisa die dɪ mɪŋŋɪ lagɪ lagɪ sɪba hagɪrɪŋ nyɪŋ v ma ma mɪŋ. Die wɪa die v yɪŋŋɪ a pɪasɪ daadamba dɪ, "Mɪna gbɪna n nyɪnyeekehe?"

31 V kvaŋandɪsrɪba die dɪ yɪŋŋɪ balɪ dɪ, "Ye daadamba dɪ milinene fɔ die, dɪ bɪa fɔ pɪasa dɪ mɪna gbɪna fɔ?"

32 Ama ta Yisa dɪ ye ko a daansa a tɪanna dɪ v ye vuodieke dɪ yine die wo. 33 Hɔɔv wa die dɪ sɪbɪna wudieke die dɪ yine wo die v keŋ a cheele anan ŋmaamɪŋ ta gbirigi v dune me a balɪ wusie a yɪ wa. 34 Yisa die dɪ balɪ wa, "N lɪa, fɔ yadaka gbaan fɔ. Gamma anan sɔgɪdɔagɪŋ, fɔ yɔagɪbɔ kaan bɪ a yɪŋŋɪ a keŋ."

35 Yisa die dɪ yene ko bala naa wa, tɔntɔntɪŋ batan die dɪ nyɪŋ Jaarusi tigɪŋ a keŋ balɪ wa dɪ, "Fɔ lɪa wa yɔagɪbɔ chɔɔsɪya mɪŋ, dɪ bɪa fɔ bɪ a daama dɪdagɪrɔ wa bɪbra?"

36 Yisa бага die wo ba balɪkɔ sɔŋ ta die a balɪ a yɪ Jaarusi dɪ, "Da vaa ŋmaamɪŋ yalla fɔ, fɔntɪŋ ko tuo dii." 37 Womi die v yɪ Piita anan Jemisi, anan Jemisi nɔmbɔa Jɔɔn nyɪna ma die dɪ dɪ wa. 38 Die ba gana a tugɪ

15 Ama batan die di baari di, "U yiwo Nmuj tuntuntu Elaja."

Batan di baari di "U yiwo Nmuj tuntuntiba siba daa daa sanja tuntuntiba wonyi."

16 Naan Herodi die di wonna die u baari di, "U yiwo Joon vuodieke die di sinana vuosi Nmuj nyaabu. Die n yi ba gobi wo u sikpenj ama u yinji a keji wo u musu ma." 17 Naan Herodi gban gban die yina nvan di ba yigi Joon a boba wa a nagi wa a yi dansarika sunj. Herodi die yi wo die dama die wonyi Herodi die faari wa Herodiasi vuodieke u kana ka mu u faari dama u numbaa Filipi hogu die wonde. 18 Joon vuodieke di sinana vuosi Nmuj nyaabu die njan a bala Herodi daan daan mana di, "Di wo sien anan fu baan nan faari fu numbaa hogu."

19 Naa chianj wa die Herodiasi die di ju sunyuru a yi Joon, ta die a yaala u kuu wa, ama Herodi wa die u ka biagi, dama Herodi gban die ka saaga.

20 Herodi die chiga Joon, dama die u siba a baari Joon die yiwo vuovuru ta diginti die di wo u sunj. Die wa die u ka yaala wuy yi wo. Anan die u nana sunj Joon wubalika a daama wa mana yori, die u njan yaala u womma u wubalika.

21 Kuanj kuanj chaan die Herodiasi daan die di keji. Herodi maaru daraan die di keji tugi, die u digi nyindiike pam ta wa tika nyinkoraha mana anan sojasi nyinkoraha anan Galili tun nyinkoraha a lagisi tanj.

22 Die Herodiasi hoguha die di keji a sie di paali a yi naan Herodi anan u chaamba mana mana sugti die di fiati. Naa chianj wa die naan wa die di piast havubike di, "Bia fu yaala n yi fu? N nan yi fu jadieke mana mana fu yaalala." 23 A kaa kaati pam ta a balu a yi bua wa "N huya, jadieke mana mana fu yaalala, n nan yi fu hali fu yaala n puo n naari a nagi bonyi a yi fu n nan yi."

24 Die wa die bua wa die di nyuj a ga piast u nuji di, "N baari n yaala bia?"

U yinji a balu wa di, "Baari di yaala Joon dieke di sinana vuosi Nmuj nyaabu sikpenj."

25 Die wa die bua wa di chigi a ga naan wa jigiji lagi lagi a baari di, "N yaala fu gobi Joon dieke die di sinana vuosisi Nmuj nyaabu sikpenj a diisi kpali ma a yi muji lelele."

26 Naa die di yi naan wa sunj die di paali a chustu pam, ama die u kaan biagi a zeti dama u kaana kaati diekamba u chaamba nunja wa wa. 27 Die wa die u yi vuodiekeba die di gharuna wa wonyi nvan di u yaa Joon sikpenj a keji lagi lagi. Tuntuntu wa die di nyuj a ga dansarika sunj a gobi Joon sikpenj. 28 A die a nagi ka a diisi kpali ma a yallika a keji a yi havubike, havubike die di nagi ka a yi u nuji. 29 Die Joon kuanjanduru die di wonna, die ba ga a nagi Joon nyujgbanja a ga guu.

Yisa die di yina dembisi tuse anv wa nyindiike dene

(Mat. 14.13-21; Luki 9.10-17; Joon 6.1-14)

30 Yisa tuntuntiba ban anan bale die u tunna wa die di yinji a keji a balu wa wudiekemba mana ba yine anan ba daguna. 31 Vuosi pam die kienene ta yinje, die wa die Yisa anan u kuanjanduru die wo sanja anan ba baan nan dii nyindiike. Die wa die Yisa die di balu a yi ba di, "Nunji nu vaa an ti ga haagiyen dieke nu baan nan vuosi." 32 Die wa die ba gban gban die ba juu haaru a gara jigidieke vuon die di wone.

33 Ama daadan pam die di ye be ba ganana, a muji ba. Die wa die ba chigi anan nagisi a nyuj tigisi mana mana, a wolinj a ga a tugi jigidieke

Yisa anan v kvanandusuriba die di ganana wa. ³⁴ Die Yisa die di nyinna haariku sun ta die a ye kpikpaaku ba wia di yaa wa zoolin, dama die ba nias wa yii diekamba di wone yiyaguru. Die wia die v piili a daga ba wia pam. ³⁵ Die jumun die di tugina, die v kvanandusuriba die di ken v jigin a bal yi wa di, "Nmunn wɔn a juu mun ta giena dan di yi jigidieke jadiikin di worine ba baan daa a dii. ³⁶ Vaa vuosi ga tunkpannisi anan kvan diekamba di gbigine giena wa a yaali jaan a dii ba gban."

³⁷ Yisa die di yinji a bal ba di, "Nunun ni gban gban ni yaali jaan a yi ba an ba dii." Die ba nias wa, yaala ti nagɔ sɔba donia mana ligire a yaali jaan a yi ba an ba dii?

³⁸ Naa chɔn wia die Yisa die di nias ba di, "Paanusi anɔma ni yalli? Ni ga a ga daansi a ye."

Die ba gana a ga daansi ta yinji a ken wo die ba bal a yi wa di, "Paanusi anu anan zaasti ale."

³⁹ Yisa die di bal v kvanandusuriba di ba yi vuosisi mana puo puo a lagɔs a kala kala hooyebiti me. ⁴⁰ Die wia die ba lagɔs a kal kal, batan banɔs-nu nu batan dan kobɔga kobɔga. ⁴¹ Womi Yisa die di nagɔ paanusi anu wa anan zaasti ale wo, a daansi nmunsikpen ta pagɔ Nmun. U yi paanusɔs a gbieri gbieri ta nagɔa a yi v kvanandusuriba di ba tuohe a tia tia a yi vuosisi. Die v bi nagɔ zaastiti ale wo a gbieri gbieri a yi ba mana mana. ⁴² Ba mana mana die di dii a chagi, ta tial tial. ⁴³ Die v kvanandusuriba die di vaari vaari paanusi anan zaasti tialikaha a suuli kparɔs ban anan ale. ⁴⁴ Dembin diekamba die di nɔbɔna paanusɔs anan zaastiti die yiwo dembisi tuse tuse anu.

*Yisa die di chvonna nyaan ma wia dene
(Mat. 14.22-33; jɔɔn 6.15-21)*

⁴⁵ Yisa die di yi v kvanandusuriba die di juu haariku lagɔ lagɔ a di v nunna a gara mugkpuru gaari a ga Befisada, ta die v wa a taanna vuosisi. ⁴⁶ Die v taanna vuosisi a kpati wa die v juali ga kunkogin me di v juusi Nmun. ⁴⁷ Die jumun die di tugina, haariku die bie wo mugkpuru sun anan sun ta Yisa di a ye bie tunghan ma v nyuna. ⁴⁸ Die v ye ta v kvanandusuriba die wahala anan haariku domun, dama bulogisun die nɔnana ba a gara kvan kvan. Die wia die di gana a tugɔ kparaasi kpan sukoleelin, Yisa die di chun nyaabu sikpen a kien ba jigin. Die v chun a tiaana ba ma ⁴⁹ ama die ba ye wo ta v chun nyaabu sikpen. Die ba yene di v chun nyaabu sikpeku die ba keesi ta yi tama sɔba di yiwo kogin. ⁵⁰ Dama die ba mana die di yene wo nmaamun die yigine be.

Yisa die di a bal a yi ba bunyi di, "Ni yigi sikimin, wo manun ni da vaa nmaamun yigi ni." ⁵¹ Womi die v juu a guti ba ma haariku ma, bulogisɔba die di nan somm. Die di paal a yi v kvanandusuriba mamachi pam ⁵² dama die ba ka sɔba die v nagɔ paanusɔs a yi vuosisi ba dii wo chun. Ba sugiti ye ko bie wo lunun ma mun.

*Yisa die di gbaanna yvagtielin dene
(Mat. 14.34-36)*

⁵³ Die ba ga a ga a tugɔ mugkpuru gaari a ken juali Genezariti tunghan ma, a bobɔ haariku mi. ⁵⁴ Die ba nyunana haariku ma vuosisi die di munni Yisa bunyi. ⁵⁵ Naa chɔn wia die ba chigi ga juu tunghanka mana a chii yvagtielin a diisi ba kalunasi sikpen a ga jigidieke mana die ba wonna di Yisa gaya wa. ⁵⁶ Jigidieke mana die v gana tunkpannisi yaa tunkpuma vuosi njan chii wo ba yvagtielin a ga nyugiti ma ta juusa wa di v ko a

vaa yvagtlielibe gbi v nyinyeeke kvanvan, vuodiekemba mana mana die di gbina ka die ye wo alaafita.

7

Ba chɔɔŋkɔsɔlɔŋ dagɔŋ wɔa dene

(Mat. 15.1-9)

¹ Tɔ, Farasisi anan mura didaguriba batan die di nyinna Jerusalemi a ken die di taan gilin Yisa atan. ² Die ba daansi a ye ta v kvanandusuriba die nyindiike anan nuudiginta. Dama die ba ka nti ba nuusi sɔba Farasisi vuosi die di bala di vuosi nitima ba nuusi die wo.

³ (Dama Farasisi anan Juu vuosi mana die ka die nyindiike yɔri yɔri sie ba wɔŋ nti ba nuusi vɔnɔŋ sɔba die ba chɔɔŋkɔsɔlɔŋ mura di dagina die wo.) ⁴ Ba ken nyɔŋ nyugiti jige a ken, ba ka die sie ba nti ba nuusi ta dɔsa ba chɔɔŋkɔsɔlɔŋ wɔa, sɔba nyanyuule kpala daari anan gbiesi daari anan kalɔŋasi sugirin wɔa.

⁵ Naa chɔŋ wɔa die Farasisi anan mura didaguriba die di pɔasi Yisa di bɔa yine fu kvanandusuriba di ka dɔsa sie diekamba ti chɔɔŋkɔsɔlɔŋba die di nagina a yi ti wa ta die nyinti anan nuudiginta.

⁶ Yisa die di yinji a balɔ ba di, “Nmun naazɔa Azaya die yaa wusie die v bala nunɔŋ gigaantiba gie wɔa sɔba ka maagina die wo di:

‘Nmun baari di vuosi gie yɔa mun juluma anan ba nua
ama ba sugiti di bie saasaa anan mun.

⁷ Di yi wo yɔri ba jɔama mun
dama ba daga vuota ba gban gban ba mura
sɔba a yiwo manɔŋ n mura.’ ”

⁸ Ni zeti wo Nmun mura ta dɔsa vuotan mura.

⁹ Yisa die di bɔ a balɔ a gɔti ba di “Ni yaa wa yan sɔbɔŋ a zeti Nmun mura ta biagi a daga ni gban gban ni yaala wudiekemba. ¹⁰ Mosisi die baari di, ‘Yuma fu chɔa anan fu naa juluma vuodieke nun mana di ken a kaa kaati a yi v chɔɔŋ yaa v nun mu ba kɔsɔ wa mun.’ ¹¹ Ama nunɔŋ ni baari di ‘Vuon di ken a balɔ a yi v chɔɔŋ yaa v nun di jadieka mana di yine n suti man tɔŋ nan nagi a sunji ni bɔriŋ wa Nmun jaan.’ ¹² Die nun nunɔŋ Farasisi yɔa vuosi sien di ba da ken sunji ba chɔalɔŋ yaa ba nɔlɔŋ ni dagiku ma. ¹³ Naa di a ken a yi die nun ni chɔsa Nmun wubalikaha, ni daginana vuosi die wo sɔŋ. Ni yie wɔa pam a mɔsa die.”

Jadieka di benne vuotan sɔŋ ma wɔa

(Mat. 15.10-20)

¹⁴ Womi Yisa die di bɔ a wa daadamba bɔbra a ken v jigin, ta balɔ a yi ba di, “Ni mana mana chɔsɔma a wɔmma mun ta summa n wubalikaha chɔasi. ¹⁵ Jadieka vuotan di dinene a yie v sɔŋ ma ka biagi a yie wo diginti ama wudieke di nyinnana v nɔan ma yine v yaa diginti. ¹⁶ ((Naa chɔŋ ma vuodieka mana di yaa tɔbɔŋ a nan wɔŋ v wɔmma.))”

¹⁷ Die v vana daadamba ta kuli tigin v kvanandusuriba die di pɔasi wa nandaguri chɔŋ. ¹⁸ Yisa die di pɔasi ba di, “Ni gban ni ka sɔba ka chɔŋ? Ni ka sɔba sɔba di jadieka di junene vuotan nɔan ma ka biagi yie wo v yalla diginti. ¹⁹ Dama a juu wo v nyuuti ma a daaga nyɔŋgbanka a nyinna ama da v sɔŋ ma.” (Yisa baliku die dagiya sɔba jadiikin mana ka chɔari.)

²⁰ Die v ye a ko bala a gɔta di “Wudieke di nyinnana vuotan sɔŋ yine v yaa diginti. ²¹ Dama v sɔŋ ma sɔŋanyilibiatɔ sɔba hɔɔŋ yaalɔŋ anan dembisi yaalɔŋ, anan gaari anan vuotan kɔsɔla, ²² anan jome anan

kalinbaani anan sugigolin wuyiike anan hal anan gaanta anan baga wori wuyiike. ²³ Wubiatu gie mana mana nyinna vuotan son a yie wo u buruma vuodigintu.”

Hogu wonyi yada wia

²⁴ Yisa die di nyin mi a ga tin kaani die di bene Taya tungban ma, die u ga a juu tigin kaani son ta die a ka yaala vuon ye wo, ama die u ka biagi a loburu u gban. ²⁵ Hogu wonyi die benne mi ta jumbiatu die di yalli u havubin, die u wonna di Yisa die bie mi die u chigi a ken gbirigi Yisa nunna. ²⁶ Hogu wa die ka yi Juu vuon, die ba wuru wa wa Fonisia, Siria tungban ma ma. Die u juust Yisa di u yagu jumbiatu u bua wa ma ma. ²⁷ Ama Yisa die yinji a balu wa di, “Vaa ti wolin a yi ballubu ba nyindiike, di wo sien anan ti baan nan nagi ballubu nyindiike a yi gbaasu.”

²⁸ Hogu wa die di yinji a baaru di, “N Yomotien, ka yiwo wusie, ama gbaasuu die di duana teebulisi chian gban naga ballubu nyindiike choota die di nannana.”

²⁹ Naa chian wia Yisa die di balu a yi hogu wa di, “Fu mutunna balu baluku gie wia nan biagi a kuli, jumbaku nyin fu bua wa ma mu.”

³⁰ Die u yinji a kuli ta u bua wa duu gado sikpen jumbiatu die di sen a nyin u ma.

Yisa die di gbaanna gaamu dene

³¹ Yisa die di wa a nyin Taya tungban ma a daagu Sadoni a chun a daagu tugu banke sugu a ga Galili muguru ma. ³² Vuosi batan die di yaa daa wonyi die di kana a ka munu bala wia a ken Yisa jigin a juust wa di u nagi u nuusi a diisi u ma. ³³ Yisa die di yigi daa wa nuun me a yaa wa nyin lugu ta vaa daadamba. Yisa die di nagi u nuubisi a yi daa wa tuba ma, ta turu nuntobu ta gb daa wa jilin. ³⁴ Womi Yisa die di daasu numu sikpen ta paalu a voosi ta a balu a yi wa di, “*Effata!*” Ka chian wone, “Yuori!”

³⁵ Daa wa tubaha son die di yuori bunu u wumma wubalu ta biagi a bala wia vunu. ³⁶ Womi Yisa die di yi ba mana mana nuon di ba summa ba ken a balu wuru mi a yi vuon. Ama sanja dieke mana die Yisa di a ken a balu die, die di wana a faasu a yie ba bala wuru jigin mana. ³⁷ Vuodiekeba mana die di wonna die di yi be mamachi pam pam. Die ba baaru di, “U munu a yi wuru mana vunu vunu. Halu u yi vuodiekeba mana di kana a ka biagi a wumma wia di wumma ta vuodieke di kana ka biagi bala wia di bala.”

8

Yisa die di yine vuosi tuse anusa nyindiike dene (Mat. 15.32-39)

¹ Die di ka yasuya ta daadan pam bua die di ken a laguu Yisa jigin. Jadiikin die wori anan ba baan dii, Yisa die di wa u kuvanduuru ba balu a yi ba di, ² “Zoolu yigi mu mu pam anan vuosi gie dama manun anan ba daraa ataa wonna, ba ka bu yaa jaan anan ba baan dii. ³ Man ken yi ba kuli ta ka dii jaan batan nan chaa sien me dama ba nyin wa saasaa.”

⁴ U kuvanduuru di prasi wa di, “Haaguru gie me, sie vuon di baa u ye jaan a yi daadamba gie mana an ba dii?”

⁵ U prasi ba di, “Paanuu anmu nu yalli?” Ba baaru di, “A bayubu.”

⁶ Yisa die dɪ baɪ daadamba dɪ ba sɔwɔn kala tɔŋbaŋ, ta naɣi paanɔsi ayɔpɔyɔ wa a bɪrɪ Nɪmɔŋ, ta yi tɪa tɪa a naɣi a yi ɔ kwanɔndɔsɪrɪba dɪ ba naɣi a yi daadamba, ba yi dene. ⁷ Die ba bɪ yaa zaasɪbɪsɪ bɪta ba jigin. Yisa dɪ naɣɪa a bɪrɪ Nɪmɔŋ ta naɣi a yi ɔ kwanɔndɔsɪrɪba dɪ ba bɪ tuo a tɪa tɪa a yi daadamba. ⁸ Vuonɔŋ mana die diye mɔŋ ta tɪalɪ tɪalɪ, vuosisi die yiwo sɪba vuosi tuse tuse anɪsa. ⁹ U kwanɔndɔsɪrɪba die dɪ vaarɪna nyindiike tɪalɪkaha, die a suuli wo kparɪsɪ ayɔpɔyɔ. Yisa die dɪ wa taan vuosisi ba kuli, ¹⁰ ta die wa juu haarɪŋ lagɪ lagɪ wɔnɔŋ anan ɔ kwanɔndɔsɪrɪba ba ga Dalimanuta tɔŋbaŋ ma.

Farasisi mba die dɪ yaala mamachi wɪa dene

(Mat. 16.1-4)

¹¹ Farasisi batan die dɪ keŋ ɔ jigin, a piili nɔga nɪnhagɪrɪŋ. Die ba yaala ba yigi wo mɔŋ, die wɪa die ba baarɪ dɪ ɔ yi mamachi a dagɪ sɪba Nɪmɔŋ tɔnna wa. ¹² Yisa dɪ vuosi pam ta pɪasɪ, dɪ bɪa lele gie vuosi dɪ pɪasa a yaala mamachi tɔuma? U baarɪ dɪ wusie, n kaan yi mamachi wɔŋ an vuosi gie ye.

¹³ Ta die ɔ va ba ta yinɣi a juu haarɪkɔ ba naɣi ga a gara muɣɪkpɔrɪ gaari kaanɔ wa ma.

Farasisi anan Herodi dabɔtɪ wɪa

(Mat. 16.5-12)

¹⁴ Die ɔ kwanɔndɔsɪrɪba die daanya anan ba baan pɔɣɪ nyindiike. Die ba pɔɣɪ wa paanɔ balɪmɔŋ nyɪna haarɪkɔ sɔŋ. ¹⁵ Yisa die dɪ yi ba nɔan a baarɪ, dɪ ba sɪmma Farasisi anan Herodi vuosi wɪa. ¹⁶ Die ba piili a bala a yi tamba, ɔ balla naa dama tɪ wo paanɔ wɪa.

¹⁷ Yisa die dɪ mɔŋŋ ba wɔbalɪkaha, ta pɪasɪ ba, dɪ bɪa nɪ bala sɪba nɪ wo paanɔ wɪa? Nɪ ye ka yeye, yaa nɪ ye ka sɪba, dɪ bɪa nɪ wo sɔŋanyile dene?

¹⁸ Nɪ yaa nine, ama nɪ ka yese. Nɪ yaa tɪba, ama bɪa wɪa nɪ ka wɔmma? Nɪ ka tɪnsa ¹⁹ die n nagɪna paanɔsi anɔ a puo puo a yi vuosi tuse anɔ wa nyintɪalɪkaha kparɪsɪ anɔmɪa die nɪ vaarɪ a suuli?

Ba baarɪ "Kparɪsɪ ban-ale."

²⁰ Ta die n nagɪna paanɔsi ayɔpɔyɔ a puo puo a yi vuosi tuse anɔsa wa nyintɪalɪkaha kparɪsɪ anɔmɪa die nɪ vaarɪ? Ba baarɪ kparɪsɪ ayɔpɔyɔ ²¹ ɔ pɪasɪ ba, ta nɪ ye ka sɪba?

Yisa die dɪ gbaanna yɪ wɔnyɪ Befisada ma dene

²² Die ba tɔɣɪna Befisada ma vuosi batan die yaa dembin yɪ a keŋ jɔbɔsɪ wa, ta baarɪ dɪ ɔ gbɪ wa. ²³ Die ɔ yigi yɪ wa nuun me a yaa wa nyɪn tɪka ma. Atɪrɪ nɪntɔbɪtɪ a yi yɪ wa nine me, ta naɣi ɔ nuusi a diisi ɔ ma ta pɪasɪ wa dɪ, "Bɪagɪ ye jaan mɔŋ?"

²⁴ Daa wa dɪ daansɪ sikpen ta baarɪ dɪ, "Wa, n ye vuosi ama ba nɪasɪ wa tɪsɪ dɪ dɪna dɪ chɔŋ chɔŋ."

²⁵ Yisa dɪ bɪ naɣi ɔ nuusi a diisi daa wa ninehe me, sanɣa mi nɔŋ daa wa nine dɪ yuorɪ, ɔ ye jaan mana kasɪ. ²⁶ Yisa dɪ baɪ wa dɪ ɔ kulime ta yi wa nɔan dɪ, "Da keŋ yinɣi ga tɪka ma."

Piita die dɪ balla wɔkpɪma yaa gamma Yisa ma dene

²⁷ Yisa anan ɔ kwanɔndɔsɪrɪba die gara tɪŋkpanɔŋsɪ die dɪ gbicine Siisiriya Filipi tɪŋ ma. Sieku me ɔ pɪasɪ ba dɪ, "Nɪ baɪ mɔŋ, mɔmɪa vuosi dɪ baarɪ n yi ye?" ²⁸ Ba baarɪ dɪ, "Batan baarɪ yiwo jɔɔn die dɪ kenne a keŋ a sɪ vuosi Nɪmɔŋ nyaabu, batan dɪan dɪ baarɪ Elaja, ta batan dɪan dɪ baarɪ yiwo Nɪmɔŋ tɔntɔntɔ wɔnyɪ." ²⁹ Yisa dɪ pɪasɪ ɔ kwanɔndɔsɪrɪba ta

“Ninun nun muna ni baari n yiye?” Piita di baari di, “Yiwo Gbigbatuanta Masiaka.” ³⁰ Mi, Yisa di yi ba nwan di, “Ni da kenj a bal vuonj n wa.”

Yisa die di balla yaa gamma v kunj wa dene

(Mat. 16.13-20; Luki 9.18-21)

³¹ Ta wa piili a daga v kwanandusuriba di, “Sie manuj vuota Bwadembike dii wahala pam, ta nyinkura ananj Nmuj kukaabutiba ananj Nmuj tigiri me mira didaguriba kenj zeti mun, a bi kuv munj ama daraa ataa daraanj n nan hagi kunj me.” ³² Die v paali bal ba mun, die v ka loburi ba. Die Piita die di yaa wa ga luginj a ga galunj wa. ³³ Ama Yisa di yinji a daansa v kwanandusuriba ta kpaanj Piita a baari di, “Fonunj Sitaani wa gie hagi giena. Fu sunjanyile yiwo vuota sunjanyile daa Nmuj sunjanyile.”

³⁴ Yisa die di wa wa daadamba ananj v kwanandusuriba a bal ba di, “Vuodieke mana di kenj a yaala v dia n kwanj sie v daanj v gbanj gbanj v wa ta nagj v kunj dagarikunj a dia mun. ³⁵ Vuodieke nun mana di yaalala v gbati v gbanj gbanj v miivoli nan waari ka, ama vuodieke di a kenj waari v miivoli n wa ananj Nmuj wovuna wa nan ye ke. ³⁶ Bia vuonj di baa v ye, v kenj a ye dunja mana mana nyinti ta waari v miivoli? Wusie ³⁷ Jaanj wori vuotanj di nan biagi a nagj a gbati v miivoli. ³⁸ Lele gie vuosi yi wo bianj ta ka dia Nmuj. Vuodieke di a kenj chiga viivi a ka bal manuj ananj n dagiku gie vuosi gie jiginj, die nun manuj vuota Bwadembinj nan daanj chigi di tienj gbanj viivi manj kenj kenj ananj n Chua Nmuj haginunj ananj v kast malakasisi di n yaa wa a ga guti n vuosi me.”

9

¹ Yisa di bi bal ba di, “N bala ni, batanj bie giena ba kaanj kpi ntaala ba kenj a ye Nmuj naari keninj ananj ka haginunj.”

Yisa nyinghanun tariginj wa

(Mat. 17.1-13; Luki 9.28-36)

² Daraa ayvaba kwanj chaanj Yisa di wa Piita ananj Jemisi ananj Joon, a di ba nunja a yaa ba a jvalt tanjkenjkrunj sikpen, jigidieke vuonj die di wone mi. Die ba daansnana ba kenj a ye ta Yisa tarigya mun, ³ v nyinsuuke die di yanti ta nyigisa, a paali yanti tianj vuota di baanj nan biagi a sugiri jaanj ka yanti die dunja ma. ⁴ Mi v kwanandusuriba Piita ananj Joon ananj Jemisi di ye Elaja ananj Mosisi vuodiekemba die di kpine kurunj ma wa ananj Yisa di balala wa. ⁵ Die wa, Piita die di bal Yisa di, “Didaguru, di vuna ti benne giena. Ti nan kpil viisi ataa, fu kaanti, Mosisi kaanti, Elaja dianj kaanti.” ⁶ Nmaamun die faasina a yigi v kwanandusuriba wa, Piita die di zi v baanj bal die.

⁷ Womi nunjara di kenj sunj ligi be, ta lunj di nyun nunjmaraha ma ma a bala di, “N Bwadembinj dieke n chone wonna, ni womma a yuma wa.” ⁸ Die ba yinji a daanst luga lagj lagj ta ba ka ye vuonj sie banunj ananj Yisa nyuna ma.

⁹ Die ba kenne a souna tant ma wa, Yisa di yi ba nwan di, “Da ni kenj a bal vuonj ni yene die, sie manuj vuota Bwadembinj di kenj a hagi kunj me.”

¹⁰ Die ba saagi a yi wa ama ta wa piili a bala tamba wurj wa, ta baari di, “U balala kumbu haginj ma wa, ka chuanj?” ¹¹ Lele mi ba piast Yisa di, “Bia yine Nmuj mira didaguriba di baari sie Elaja wolinj kenj ta ka kwanj chaanj Masia wa dianj kenj?”

¹² Yisa di baari di, “Wusie Elaja baa v wolinj kenj munj a kenj wonsi wunj mana a zienj, ta bia Nmuj wa di wa daga siba vuota Bwadembinj nan faast

gbaligí ta ba bí zeti wo? ¹³ Ní vaa n bali ní, Elaja woy keŋ muŋ vuosi dí yí wo ba dɔŋŋɔ sɪba Nɔmuŋ wɔbalɪka die dí dagɪna ɔ wɪa die wo.”

Yisa die dí vvarɪna jɪmbɪaŋ bua wɔnyɪ ma dene

(Mat. 17.14-21; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Die banuŋ ba ga haari ɔ kwanandusuruŋ tɪalkaha ta daadan giliŋ be, Nɔmuŋ mura dídagurɪba batan dí nɪga nɪnhaguruŋ anan ba. ¹⁵ Die vuosisi dí yene Yisa dí faasi a yí be wubonkeŋ ba chɪgɪ ga ɔ jigiŋ a waasi wa. ¹⁶ Yisa dí piasa ɔ kwanandusuruŋ ba dí bia wuŋ wɪa ní njan ba dí nɪga nɪnhaguruŋ?

¹⁷ Daadamba suŋ daa wɔnyɪ dí baari dí, “Dídaguru, n yaa wa n buadembin a keŋ fu jigiŋ, dama jɪmbɪati die yalla wa ta ɔ ka biagi a bala wɪa. ¹⁸ Jɪmbɪati gie dí keŋ a hagi a njan nagi wa taan muŋ, ta funfugiti dí bie ɔ nuan ma, ɔ nyuna njan chɪa wa tan ta ɔ nyuŋbanuŋ mana dí haguru. Die man bali fu kwanandusuruŋ ba dí ba gbaan wa die ba bíl waari.”

¹⁹ Yisa dí bali ɔ kwanandusuruŋ ba dí, “Ní wo yada, lala ní bí yaala man njan ní bemme a yɔasi, ní yaa bua wa a keŋ n jigiŋ.” ²⁰ Ba yaa bua wa a keŋ ɔ jigiŋ. Die jɪmbɪaku dí yene Yisa, ka yí bua wa dí chaa, die wɪa a yí ɔ nan tuŋgban a bilime mi, ta funfugiti dí nyunna ɔ nuan ma. ²¹ Yisa dí piasi bua wa chɔɔŋ wa dí, “Bɪna anɔma wɔnna a yalla wa?”

U chɔɔŋ wa dí baari “Die ɔ yine buabin mana. ²² Daan mana jɪmbɪaku njan yaala ka kuv wa muŋ, ka njan vigi wo muŋ a taanna bolin me anan nyaan ma. Chɪgɪ tí zɔɔluŋ ta fu sunŋi tí, fu nan biagi sunŋi!”

²³ Yisa dí bali daa wa dí, “Bia fu bala fu nan biagi sunŋi! Wuŋ wori a nyanŋa vuodieke dí yalla yada.”

²⁴ Bua wa chɔɔŋ wa dí keesi buɔnyɪ, ta baari dí, “N yaa yada muŋ ama n yadaka ka dala, sunŋi muŋ an bu daluma.”

²⁵ Yisa die ye ta daadamba gbigiye ɔ yí loluŋ dí, “N baari, jɪmbɪaku dieke dí yine bua wa dí ka wɔmma wa ta bala wɪaha, nyuŋ ɔ ma ta da bí yinŋi a juu ɔ ma.”

²⁶ Jɪmbɪaku dí keesi ta nagi bua wa a nigi tuŋgban pemm ta die faasi a datɪ wa ta nyuŋ ɔ ma, bua wa dí niasɪ kun, vuon mana die dí baari dí ɔ kpiye muŋ. ²⁷ Ama Yisa die dí yigi ɔ nuun me a sunŋi wo ɔ hagi zie.

²⁸ Die Yisa dí yinŋine a juu juon me ɔ kwanandusuruŋ ba dí piasi wa dí, “Bia die yine tí ka biagi a yagi jɪmbɪaku?”

²⁹ Die ɔ bali ba dí, “Nɔmuŋ juusɪŋ nyuna nan biagi a yagi jɪmbɪati dí niasɪna naa, jaan bí wori.”

Yisa die dí bí bali ɔ kun wɪa dene

(Mat. 17.22, 23; Luki 9.43b-45)

³⁰ Die ba nyuŋ mi a ga Galili me, Yisa die ka yaala vuon summa ba benne jigidieke, ³¹ dama die ɔ daga ɔ kwanandusuruŋ ba muŋ. Die ɔ bali ba dí, “Ba nan nagi manuŋ Vuota buadembin wa a yí vuosi nuusi me an ba kuv muŋ, ama ka daraa ataa kwan chaan n nan hagi kumbu me.”

³² Die ba ka sɪba ɔ dagɪku chɪan ama njaamɔŋ die yalla ba anan ba baan nan piasi wa.

Mɪna yine vuokruŋ?

(Mat. 18.1-5; Luki 9.46-48)

³³ Ba keŋ Kapenɔmi a juu juon a kpati, ɔ piasi ɔ kwanandusuruŋ ba dí, “Bia wuŋ ní tuŋ yaa nɪga nɪnhaguruŋ bu sieku me wo?”

³⁴ Die ba ka yaala ba bali wa dama die ba nɪga nɪnhaguruŋ dí ba jabɪa yine jakuŋ. ³⁵ Yisa die dí suŋ kalɪ ta wa ɔ kwanandusuruŋ ba anan

bale wo, a balɩ ba, vuodieke mana dɩ yaala v yi jakɔvɔŋ sie v wɩarɩ kɔvɔŋ ta nagɩ v gban a yi vuovɔŋ mana yɔvɔv. ³⁶ Die v wa bɔabin a nagɩ wa zien ba nɩŋŋa a nagɩ v nuusi a diisi v ma ta balɩ ba. ³⁷ “Vuodieke nɩŋ mana dɩ a keŋ saagɩ a tuo bɔabike gie chanchaan n saan ma tuose mɩŋ, vuodieke nɩŋ mana dɩan dɩ tuosine mɩŋ, tuo wo vuodieke dɩ tɔnna mɩŋ wa mɩŋ.”

Vuodieke dɩ kana ka waga tɩ, gvɩ wa tɩ ma

(Luki 9.49, 50)

³⁸ Jɔvɔv die dɩ balɩ a yi Yisa dɩ, “Dɩdagɩv, die tɩ ye wo vuovɔŋ dɩ yaginana jumbɩatɩ vuovɔŋ me fɩ saan ma, die tɩ balɩ wa dɩ v vaa dama die v ka yi tɩ wɔvɩ.”

³⁹ Yisa dɩ balɩ ba, “Daa nɩ yi v vaa dama, vuovɔŋ dɩ bɩagɩ a yie mamachi wɩa n saan ma ka kɔvɔŋ chaan v kaan bɩagɩ a balɩ wɩŋ a chɔvɔsa n saan. ⁴⁰ Dama vuodieke mana dɩ kana ka waga tɩ gvɩ wa tɩ ma. ⁴¹ Wusie man bala nɩ naa, vuodieke nɩŋ mana dɩ kenne yi nɩ nyaan nɩ nyuu dama nɩ dɩ wa v kɔvɔŋ nan daansɩ ye ka nyɔarɩ.”

Magɩvɩ wɩa

(Mat. 18.6-9; Luki 17.1, 2)

⁴² Yisa dɩ baarɩ, “Vuovɔŋ dɩ a keŋ yi ballɩbɩsɩ gie wɔvɩ dɩ tuone mɩŋ a dii wo dɩ yi wɔvɩan, dɩ tɩŋ nan dɩ kpɩa ba nagɩna nɩŋ a bɔbɩ a yeegɩ v nyie ta nagɩ wa a taan nyaakpɩvɔv ma. ⁴³ Dɩ yi fɩ nuuŋ yinene fɩ yie wɔvɩatɩ fɩ gobike taan, dama dɩ kpɩa fɩ baan nan juu arɩzanna anan nuubalɩmɩŋ, anan fɩ baan juu boli dieke me dɩ wone kpatɩŋ anan nuusi ale. ⁴⁴ ((Jigidieke zɩŋzɩa dɩ benne ba sɩŋ a die ta ka kpɩe, ta bolɩbu dɩan ka kpɩe.)) ⁴⁵ Dɩ yi fɩ nan yinene fɩ yie wɔvɩatɩ fɩ gobike taan dama dɩ kpɩa fɩ baan juu arɩzanna anan nan gobɩŋ a tɩan fɩ baan dɩ yallɩ nagɩsɩ ale ta juu bolɩŋ me. ⁴⁶ ((Jigidieke zɩŋzɩa dɩ benne ba sɩŋ a die ta ka kpɩe, ta bolɩbu dɩan ka kpɩe.)) ⁴⁷ Dɩ bɩ yiwo fɩ nɩŋ dɩan yine fɩ yie wɔvɩatɩ vɔarɩka taan, dama, dɩ kpɩa fɩ baan nan juu arɩzanna anan nɩmbalɩmɩŋ a tɩan fɩ baan nan juu bolɩŋ me anan nine ale. ⁴⁸ Jigidieke zɩŋzɩa dɩ benne ba sɩŋ a die ta ka kpɩe, ta bolɩbu dɩan ka kpɩe.

⁴⁹ “Nɩmɩŋ nan daansɩ nagɩ bolɩŋ a wɔnsɩ vuovɔŋ mana sɩba ba ŋaana naga yasɩ a wɔnsa kaabɩŋ nɔŋ die wo.

⁵⁰ “Yasɩ nansɩ mɩŋ, ama ka nansɩvɔv dɩ keŋ nyɩŋ, lalɩa ka bɩ baa ka ye ka nansɩvɔv bɩbra?

“Nɩ bemme anan tan sɩba yasɩ nansɩvɔv an nɩ bemme anan sɔgɩfɩalɩŋ anan tamba.”

10

Hɔgvɩ zetɩŋ wɩa

(Mat. 19.1-12; Luki 16.18)

¹ Yisa die dɩ nyɩŋ mi a garɩsɩ Jɔvɔdani mɔgɩrɩ a ga Judia tɩŋgban ma; daadan pam die dɩ bɩ a keŋ gilɩŋ wo, v dagɩ ba sɩba v ŋaana wɔŋ daga die wo.

² Farasisi die dɩ keŋ mi a yaala ba magɩsɩ wa, a pɩasɩ wa dɩ, dagɩ tɩ, dɩ yaa sien mɩŋ tɩ mura sɩŋ dembin zeti v hɔgvɩ mɩŋ?

³ Yisa gban dɩ pɩasɩ ba dɩ, “Lalɩa Mosisi die dɩ balɩ nɩ?”

⁴ Die ba baarɩ dɩ, “Mosisi die baarɩ dembin dɩ keŋ yaala v zeti v hɔgvɩ v ŋaan maagɩ wa gbanɩŋ a yi wa a dagɩ sɩba v zeti wo mɩŋ, ta vaa wa an ga.”

⁵ Yisa dɪ balɪ ba dɪ, “Nɪ wɪa die tɔa mɪɲ wɪa Mosisi die dɪ yɪ nɪ nɔarɪ mi. ⁶ Ama dɔnɔa piilin, Nɲmɪɲ die naanɲ wa ‘dembinɲ ananɲ hɔgɔ.’ ⁷ Naa chɪanɲ ma dembinɲ ananɲ hɔgɔ nan vaa ba chɔalɪɲ ananɲ ba nɪlɪɲ ta faarɪ tanɲ an ba bale wo gie nan lagɪɲ ⁸ yɪ vuobalɪmɪɲ, da vuosi bale bɪbra. ⁹ Die wɪa Nɲmɪɲ dɪ keɲ nagɪ jadieke a lagɪɲ, vuota ka mɔ ɔ puoke.”

¹⁰ Die ba yɪɲɲine kuli tiginɲ ɔ kɔanɲandɪsɪrɪba dɪ pɪasɪ wa wɪrɪ wɪa. ¹¹ Ʋ balɪ ba dɪ “Dembinɲ dieke dɪ zeti ɔ hɔgɔ ta bɪ faarɪ hɔgɔ gaanɲ juu wo hɔgɔ dieke ɔ zetine wo taalɪ ma. ¹² Hɔgɔ dieke dɪanɲ dɪ zeti ɔ chɔrɔ ta bɪ yallɪ dembinɲ gaanɲ ɔ gbanɲ; juu ɔ chɔrɔkɔrɪ taalɪ ma.”

Ballɪbɪsɪ ananɲ Yisa wɪa

(Mat. 19.13-15; Luki 18.15-17)

¹³ Vuosi batanɲ die dɪ yaa ballɪ a keɲ dɪ Yisa gbɪ ba, ɔ kɔanɲandɪsɪrɪba dɪ yaga ba. ¹⁴ Die Yisa dɪ mɪɲɲɪna, ɔ juɪ sɪnyɪrɪɲ ta balɪ ba dɪ, “Nɪ vaa ballɪbɪsɪ kiere n jiginɲ, daa nɪ yagɪma ba dama Nɲmɪɲ naarɪ yiwo ba die wo sɪtɪ. ¹⁵ Vuodieke mana dɪ a keɲ ka tuo Nɲmɪɲ naarɪ sɪba bɔabinɲ die dɪ tuone nyinti die nɲɲ ɔ kaanɲ juu mi.” ¹⁶ Die ɔ wa nagɪ ba ɔ nuusi me ta nagɪ ɔ nuusi a diisi diisi ba ma ta yɪ alibarika a yɪ ba.

Nyintitien wɔnyɪ wɪa

(Mat. 19.16-30; Luki 18.18-30)

¹⁷ Die Yisa die dɪ dene hagɪ dɪ ɔ dɪa, daa wɔnyɪ dɪ chɪgɪ a keɲ gbirigi ɔ nɲɲa ta pɪasɪ wa dɪ, “Dɪdagɪrɔ vɪlɪɲ, lalɪ maɲ nan yɪ a ye miivoli dieke dɪ wone kpatɲ?”

¹⁸ Yisa dɪ pɪasɪ wa dɪ, “Bɪa fɔ wasa mɪɲ vuovɪlɪɲ? Vuovɪlɪɲ worɪ ntaala Nɲmɪɲ nyɪna ma. ¹⁹ Fɔnɲɲ sɪba Nɲmɪɲ mɪraha mɪɲ. ‘Da keɲ kɔvɪɲ, da keɲ yaalɪ vuonɲ hɔgɔ, da keɲ gaarɪ, da keɲ yɪ nɲmɪɲchɪbɪsɪ daansɪatien, da keɲ nyɪrɪ vuonɲ, yɪma fɔ chɔa ananɲ fɔ naa jilɪma.’ ”

²⁰ Daa wa dɪ balɪ Yisa dɪ, “Dɪdagɪrɔ n yine bɔabinɲ mana a yaa ga mɔbna n dɪ sieti gie mana mɪɲ.”

²¹ Yisa dɪ daansɪ wa ananɲ choti, ta balɪ wa, wɔbalɪmɪɲ tɪala fɔ, “Kulime a daa jadieke mana fɔ yalla a nagɪ ligirehe a yɪ zɔɔlɪntielɪɲ, ta nan yɪ nyintitien arizanna ma, ta fɔ keɲ a dɪa mɪɲ.” ²² Daa wa die dɪ wɔnna naa ɔ sɔɲ dɪ paalɪ chɔvɪsɪ, ɔ nine chaati dɪ tarɪgɪ dama die ɔ faasɪ yiwo ligiretien, die ɔ kuli tiginɲ ananɲ sɔgichɔsɪɲ.

²³ Yisa dɪ yɪɲɲɪ a daansɪ ɔ kɔanɲandɪsɪrɪba ta baarɪ dɪ, “Dɪ tua pam ananɲ ligiretien dɪ baanɲ nan juu Nɲmɪɲ naarɪ ma.”

²⁴ Die dɪ yɪ ɔ kɔanɲandɪsɪrɪba mamachi ɔ balɪkɔ ma, ta Yisa dɪ bɪ balɪ bɪbra dɪ, “N ballɪ, Nɲmɪɲ naarɪ juule wɪa tua mɪɲ. ²⁵ Nyɔgɪnɪ dɪ baanɲ yɪ die a garɪ nyɲ garɪyɪɲ vɔrɪɲ ma wa ka tua a tɔgɪ ligiretien dɪ baanɲ nan yɪ die a juu Nɲmɪɲ naarɪ ma.”

²⁶ Die ɔ kɔanɲandɪsɪrɪba dɪ wɔnna naa, dɪ bɪ faasɪ yɪ be mamachi, ba wa pɪasa tanɲ dɪ, “Die nɲɲ mɪnɪa bala ɔ ye gbatɪtaanɲ?”

²⁷ Yisa dɪ daansɪ ba ta baarɪ dɪ, “Vuotanɲ kaanɲ biagɪ a yɪ die ama Nɲmɪɲ nan biagɪ a yɪ dama Nɲmɪɲ jiginɲ wɪɲɲ worɪ a tua.”

²⁸ Piita dɪ pɪasɪ dɪ, “Ta tɪnɲ nɲɲ, tɪ nagɪna jaanɲ mana a taanɲ ta dɪ fɔ wa?”

²⁹ Yisa dɪ balɪ ba dɪ, “Vaa n balɪ nɪ, vuodieke mana dɪ vana ɔ tiginɲ, yaa ɔ nɪmballɪ yaa ɔ nɲɲ yaa ɔ chɔɔɲ yaa ɔ ballɪ yaa ɔ kvatɪ n wɪa ananɲ Nɲmɪɲ wɔvɪnaha wɪa ³⁰ nan daansɪ ye nyinti sanɲka gie a tɪanɲ ɔ nagɪna nyindiekemba a taanɲ wa. Ʋ nan ye tige, ananɲ nɪmballɪ ananɲ nɪlɪɲ ananɲ ballɪ ananɲ kvatɪ kɔbɪga kɔbɪga tɪngbanɲka gie me ta tuo mugisɪɲ a gɔtɪ

ta saŋŋa dieke dɪ kienene wo ɔ nan ye miivoli dieke dɪ wone kpatɔŋ.
 31 Ama vuodiekemba dɪ benne nuŋŋa lele nan wɔrɔrɔ kɔaŋ ta vuodiekemba
 dɪ benne kɔaŋ lele nan tɔaŋ nuŋŋa.”

Yisa dɪ bɪ balɪ ɔ kumbu wɔa bɔta ma

(Mat. 20.17-19; Luki 18.31-34)

32 Die ba wa bie wo sien me a gara Jerusalemi, Yisa die dɪna nuŋŋa,
 die dɪ yi ɔ kɔaŋandɔsrɪba mamachi ta ŋmaamɔŋ dɪ yaali vuodiekemba
 die dɪ dɪna ba kɔaka. Yisa die dɪ bɪ wa ɔ kɔaŋandɔsrɪba baŋ aŋaŋ
 bale wo a ga luŋɔŋ a balɪ ba wudiekemba die dɪ bala a yi wo. 33 ɔ balɪ
 ba dɪ, “Nɪ daansɪma, tɪ gara Jerusalemi, jigidieke ba baŋ nagɪ manɔŋ
 vuota Bɔadembɪŋ a ga yi Ŋmɔŋ kɪkaabɪtɪba nyɪŋkura aŋaŋ Ŋmɔŋ mɪraha
 dɪdagurɔŋ nuusi me aŋ ba dii mɔŋ sarɪya ta baarɪ dɪ n chɔsɪya dɪ ba kɔs
 mɔŋ, ta nagɪ mɔŋ a yi vuodiekemba dɪ kana ka yi Juu vuosi 34 dɪ ba vɔarɪ
 mɔŋ fala, a tɔrɪ nɪntɔbɪtɪ a yi mɔŋ, a nɪgɪ mɔŋ aŋaŋ kpaasɔŋ ta kɔs mɔŋ
 ama daraa ataa daraaŋ n nan hagi kumbu me.”

Jemisi aŋaŋ Joɔn die dɪ juɔsɪ Yisa dɪ ɔ yi be vuokpɪma dene

(Mat. 20.17-19; Luki 18.31-34)

35 Womɪ Jemisi aŋaŋ Joɔn, Zebedi ballɪ dɪ keŋ Yisa jigɪŋ a baarɪ,
 “Dɪdagurɔ, wɔŋ benne tɪ yaala fɔ yi a yi tɪ.”

36 Yisa dɪ pɔasɪ ba dɪ, “Bɪa nɪ yaala n yi a yi nɪ?”

37 Ba baarɪ dɪ, “Tɪ yaala saŋŋa dieke fɔ keŋ baa fɔ dii fɔ naarɪ aŋaŋ
 hagarɔŋ tɪ ŋaŋ fɔ gɔtɪ kala, wɔnyɪ kala fɔ nuugaltɪ wɔnyɪ fɔ nuudiigɪŋ.”

38 Yisa dɪ balɪ ba, “Nɪ zɪ nɪ juɔsɪnana jadieke wo chɔaŋ, nɪ nan bɪagi
 a chii chii diekemba n balla n chii wo? Nɪ nan bɪagi a gbalɪgɪ gbalɪgɪ
 diekemba n baŋ nan gbalɪgɪ wa?”

39 Ba baarɪ “Wa, tɪ nan bɪagi.” Yisa dɪ balɪ ba dɪ, “Wusie nɪ nan chii n
 chiiiti, ta bɪ gbalɪgɪ gbalɪgɪ diekemba n balla n gbalɪgɪ wa, 40 ama n wo
 sien dɪ n dagɪ sɪba geŋ wo baŋ nan kalɪ n nuudiigɪŋ, ta geŋ wo kala n
 nuugaltɪ. Ŋmɔŋ bala ɔ nagɪ jigehe gie a yi vuodiekemba wɔa ɔ wɔnsɪna
 wa.”

41 Die ɔ kɔaŋandɔsrɪba banɔŋ, baŋ wa die dɪ wɔnna naa die ba ju
 sɪnyurɔŋ a yi Jemisi aŋaŋ Joɔn. 42 Die wɔa die Yisa dɪ wa ba mana a lagɪsɪ
 taŋ ta balɪ ba nɪ sɪba baarɪ vuodiekemba dɪ daansɪnana vuosi tɪŋgbɔŋka
 gie ŋaŋ dagɪ wa ba gbaŋ ta nyɪŋkura dɪaŋ ŋaŋ pɔgɪlɪ wa ba vuosi aŋaŋ
 nuŋŋmɔna, 43 ama nuonɔŋ nɔŋ, nɪ sɔnsɔŋ vuodieke dɪ yaalala nyɪŋkurɪtɪ, sie
 ɔ nagɪ ɔ gbaŋ a bɔrɔŋ yɔmɔ banɔŋ ba mana sɔnsɔŋ. 44 Vuodieke dɪaŋ dɪ bɪ
 yaala ɔ bemme nuŋŋa sie ɔ nagɪ ɔ gbaŋ a bɔrɔŋ vuonɔ mana yɔmɔ, 45 dama
 Ŋmɔŋ Bɔadembɪŋ gbaŋ ka keŋye dɪ vuosi yi ɔ yɔŋrɪ, ama wɔnɔŋ ɔ balla
 ɔ yi vuonɔ mana yɔmɔ, a kpi a gbati vuosi pam a taŋ.

Yisa die dɪ yuorine daa yɪ wɔnyɪ nine dene

(Mat. 20.29-34; Luki 18.35-43)

46 Die ba kenne a keŋ tɔgɪ tɔŋ kaanɪ ba wasɪnana Jariko, Yisa aŋaŋ ɔ
 kɔaŋandɔsrɪba dɪ wa nyɪna tɪka ma daadanɔ pam die dɪdɪ ba kɔaŋ. Daa
 yɪ wɔnyɪ ba wasɪnana Batimiisi, Timiisi bɔa dɪ kalɪ sieku me a juɔsa.

47 Die ɔ wɔnna dɪ Yisa vuodieke dɪ nyɪnna Nazeriti die benne mi wo, ɔ
 piili a keesi “Yisa, Davidi haagɔŋ chɪgɪ mɔŋ zɔɔlɔŋ!”

48 Die daadamba pam dɪ natɪ wa ta baarɪ dɪ ɔ tarɪ watɪ, yɪ wa dɪ wa
 faasɪ a keesi “Yisa, Davidi haagɔŋ chɪgɪ mɔŋ zɔɔlɔŋ.”

49 Yisa dɪ zie ta baarɪ dɪ, “Nɪ wa wa.”

Die wɔa die ba wa yɪ wa a balɪ wa dɪ, “Hagi zie, ɔ wasa fɔ.”

⁵⁰ U nagı ɔ nyinyeeke a vigi taan, ta chiɣi ga Yisa jigijn.

⁵¹ Yisa dı piası wa dı, “Bıa fı yaala n yi a yi fı?”

Yı wa dı baarı “Dıdagıɔ, n yaala n bı yinjı yesime mı.”

⁵² Yisa dı balı wa dı, “Gamma, fı yada gbaanna fı.”

Lele womi ta ɔ ninehe dı yuori ɔ wa dı Yisa kwan sieku me.

11

Yisa die dı june Jerusalemi ta ba bıra wa dene

(Mat. 21.1-11; Luki 19.28-40; Jɔɔn 12.12-19)

¹ Die ba gana a ga tuga Jerusalemi ba ken Betifiji anan Betani tıgı, tıgı gie die bie wo kunkogijn dieke ba wasınana Olivi Tıstı lıgı, Yisa dı tıj ɔ kwanandısırıba bale ta ² balı ba dı, “Nı gamma tıjkanjı dieke dı benne n nıjka, nı die ken a juu tıka ma nı nan ye bonpɔ dı bɔbına zie vuon dı ye ka jıal ka, nı forisike a yaa ken giena. ³ Vuon dı a ken ken piası nı, dı bıa nı yi dene, nı balı wa dı, tı Yɔmıtien yaalala ka, ama ɔ nan yinjı a yaa ka a ken lele.”

⁴ Die ba ga a ye bonpɔlka dı ka zie sieku me a bɔbı juon kaanı sanvan ma. Die ba forisinene ke ⁵ vuosi batan die zie mi, a piası ba dı, “Bıa nı yie, nı forise bonpɔlka mı?”

⁶ Ba balı ba Yisa die dı bala die wo gban gban, die wıa vuosisi die dı vaa ba yaa a ga. ⁷ Die ba yaa bonpɔlka a ken Yisa jigijn a nagı ba garı tı a dıisi ka sikpen Yisa die dı wa jıal kalı ka sikpen. ⁸ Vuosi pam die dı nagı ba gaati a jaati sieku me batan dıan dı nagı vaati ba chiına nyın Haagı ma a jaata sieku me. ⁹ Vuodiekemba die dı benne ɔ nıjja anan ɔ kwan, die dı wa a piili keesın,

“Tı Yɔmıtien, hozaana* gbatı tı a taan lele. Nı mı yı alibarika a yi vuodieke dı kienene wonıj Nı mı saan ma.

¹⁰ Nı mı bı yi alibarika a yi tı chɔɔnkɔɔ Davidi naarı dieke dı kienene wo ma.

Hozaana! Nı mı, vuodieke dı benne nımsikpen, gbatı tı taan lele gie.”

¹¹ Yisa die dı ga tıgı Jerusalemi, a ga Nı mı jıamı juoku sıj, a daansı jaan mana ka sıj. Ama sanja dieke nı mı dı yaala ka nan die ɔ nıj ɔ kwanandısırıba, ban anan bale wo die dı nyın ga Betani.

Yisa die dı kaana a yi kınkamıj tıj dene

(Mat. 21.18, 19)

¹² Tıj die dı vonna ba nyın Betani a kien, kɔj die dı yallı Yisa, ¹³ die ɔ ye kınkamıj tıj dı gana ga zie nıj vaati, die ɔ ga ɔ daansı ye sıba ka yaa nyınnyınka mı. Die ɔ tıgına mı die ɔ ye wo vaati nyına ka sikpen, dama ka sanja die ye ka tıgıya anan ka baan nan nyın. ¹⁴ Yisa dı balı a yi tıka dı, “Vuon kaan bı ye nyınnyınka fı ma a dii bıra.” Die ɔ kwanandısırıba dı wıj ɔ bala wa.

Yisa die dı gana a ga wınsı Nı mı jıamı juokpenkırıko sıj dene

(Mat. 21.12-17; Luki 19.45-48; Jɔɔn 2.13-22)

¹⁵ Die ba gana ga tıgı Jerusalemi, Yisa dı ga juu Nı mı jıamı juokpenkırıko ma, a piili a yaga vuodiekemba die dı yalla nyinti a daa anan vuodiekemba die dı daanana nyintiti ta kpanjı vuodiekemba dı yalla ligire a tarıga anan vuodiekemba die dı yalla nımarı a daa teebulisi a bubı bubı. ¹⁶ Ta ka saagıya dı vuon chiı jaan a daagı Nı mı jıamı

* 11:9 11.9 Hozaana chiın yiwo “Gbatı tı taan”.

juokpenkpuuku gbaaku sɔŋ. ¹⁷ Die ɔ wa dagɔ vuosisi ta baari, “Nɔmɔŋ wɔa baari, Nɔmɔŋ tigin baa ka yiwo Nɔmɔŋ juɔsɔŋ jigin a yi vuonɔ mana, ta ni nagɔ ka a burɔŋ gaarɔŋ tigin?” ¹⁸ Die Nɔmɔŋ kɔkaabitɔba nyɔnkura anan Nɔmɔŋ muraha didagurɔba die di wonna naa wa, die ba piili a yaala sieti di ba kɔɔ Yisa. Die ba chɔga wa mɔŋ, dama die ɔ dagɔku die yi daadamba mana mamachi mɔŋ.

¹⁹ Die jɔŋmɔŋ di tugina Yisa anan ɔ kwanandɔsɔrɔba die di nyɔŋ mi.

Kinkamɔŋ tɔka die di kɔna dene

(Mat. 21.20-22)

²⁰ Tuŋ die di wonna sokuleelin, ba chɔŋ sieku me die ba ye tɔ dieke Yisa die di kana a yi wa, die ka mana di kpi. ²¹ Piita die di tɔnsɔ wudieke die di yine wo ta balɔ a yi Yisa di, “Didagurɔ, daansɔ, tɔka die fɔ kana a yi wa kpiye!”

²² Yisa di balɔ ba di, “Ni yi Nɔmɔŋ yada. Ni kenɔ a yi Nɔmɔŋ yada, ²³ nan biagi a balɔ a yi kunkogiri gie, vɔɔ a ga nan nyaakpɔɔ ma, fɔ gban gban fɔ kenɔ a balɔ die ta ka chɔliya fɔ sɔŋ ma, yi yada sɔba fɔ bala die wo nan yi, an ka yi a yi fɔ. ²⁴ Vaa n balɔ ni, naa chɔan ma ni kenɔ a juɔsa Nɔmɔŋ a yaala jaan ni tuo a dii sɔba ye ke mɔŋ, an ka yi ni jaan. ²⁵ Ta ni kenɔ a zie juɔsa Nɔmɔŋ ta vuodieke mana di yine ni bian, ni vaa ɔ taali a chaa wa an ni Chɔɔŋ Nabadie Nɔmɔŋ di benne arɔzanna ma dɔan nan nagɔ ni taali a chaa ni. ²⁶ ((Ama ni kenɔ a ka nagɔ ni chanchaalɔŋ wobɔati a chaa ba, ni chɔɔŋ dieke dɔan di benne arɔzanna ma kaan nagɔ ni wobɔati a chaa ni.))”

Vuosi batan die di piasaɔna Yisa yaa gamma ɔ yiko wɔa dene

(Mat. 21.23-27; Luki 20.1-8)

²⁷ Die ba bɔna a yinɔŋi kenɔ tugɔ Jerusalemi Yisa die di juu Nɔmɔŋ jiamɔŋ juokpenkpɔŋ ma a di chɔŋ, Nɔmɔŋ kɔkaabitɔba nyɔnkura anan Nɔmɔŋ muraha didagurɔba anan tugbanɔka nyɔnkura batan di kenɔ ɔ jigin, ²⁸ a piasaɔ wa di, “Bɔa yiko fɔ yaa yie nyinti gie? Mɔna yɔna fɔ kanɔŋ yiko ke mi?”

²⁹ Yisa di balɔ ba di, “Ni vaa n piasaɔ ni wobalɔmɔŋ amɔ ni kenɔ biagi a mɔŋŋ balɔ mɔŋ ka chɔan, n nan balɔ ni vuodieke yiko n yalla a tɔma nyinti gie wo. ³⁰ Ni balɔ mɔŋ juɔɔn die ye wo yiko sia a yaa sia vuosisi Nɔmɔŋ nyaabu, sta yiko ke mi die di nyɔŋ, Nɔmɔŋ jigin yaa vuotan jigin?”

³¹ Die ba yinɔŋi a piasaɔ tan di, “Tɔ baa tɔ balɔ wa lalɔ? Tɔ kenɔ baari bu nyɔŋ wa Nɔmɔŋ jigin, ɔ nan baari, bia die wana yi tɔ ka yi juɔɔn yada? ³² Tɔ nan biagi baari, vuotan jigin?” (Die nɔmaamɔŋ die yalla ba anan vuosisi, dama vuonɔ mana die baari juɔɔn die yiwo Nɔmɔŋ di tɔnna vuodieke.) ³³ Die ba balla wudieke a yi Yisa die wone “Tɔ zi.”

Yisa di balɔ ba di, “Die nɔŋ n gban n kaan balɔ ni jigidieke n yene yiko ke gie a yie nyintiti gie.”

12

Tɔntɔntɔba nandagɔri wɔa

(Mat. 21.33-46; Luki 20.9-19)

¹ Yisa die di taanna ba nandaga di, “Daa wɔnyɔ die benne a suu tɔsɔ dieke di nyɔnana bie, ta mu gaamɔŋ a gelinke, ta die a tuu vɔrɔŋ jigidieke ba baan nan di nɔmɔŋ nyɔŋ biehe nyaabu a yie: ta die a mu jagɔŋ kɔaku ma, ta die nagɔ kɔaku a yi tɔntɔntɔŋ nuusi me di ba daansɔma ka. Di ka diile sanɔŋa di a kenɔ tugɔ ba kpaa a yi wa ta dɔan wa kpaa ba tuan. Ta

die wa nagi kvaku a yi ba ta dia ga jigijn. ² Tusisi bie sanja die di tugina ka nyin u tun u yomu di u ga vuodiekemba di benne kvaku ma a tuo u tuarj a kenj. ³ Vuosisi die di yigi yomu wa, a nigi wa, ta yi u yinjji a ga anarj nuuwaga. ⁴ Tusisi tienj die di bi tun yomu wonyi bibra, vuosisi die di nigi u sikpenj me ta nagi wa a yi viivi me. ⁵ Tusisi tienj die di bi tun u yomu wonyi bibra die ba kuv wa. Die ba yi u yonisi pam dene gbanj gbanj a niga batanj ta kva batanj. ⁶ Vuodieke nyina die di tala daa wa di baarj nan tunj die wone u gbanj gbanj u buadembinj dieke u yaalala u wa. Kvarj chaarj die u tunj wa ta baari 'N yi yada di ba nan yi n bua wa julma.' ⁷ Ama vuosisi gie die di balj a yi tamba, 'Kvaku tienj gbanj gbanj buadembinj wonna, ni kiere anj ti kuv wa, ta u suti yi ti nyinti.' ⁸ Die ba yigi bua wa a kuv wa ta nagi wa vigi taarj kvaku kvarj."

⁹ Yisa die di piasi ba di, "Laha kvaku tienj di baa u yi? U nan kenj kuv vuosisi gie ta nagi kvaku a yi vuogaasi. ¹⁰ Ni ye ka karuj a wonj wurj gie? Di

'Tanj dieke mumurba die di zetine ta baari ba ka yaala ka wa die di yinjji a kenj yi gonjonjyoguruj tanj vuruj.

¹¹ Nmuj yine die;

ka faasi yi ti mamachi.' "

¹² Juu vuosi nunjandusurba die di yaala sienj di ba yigi wo, dama die ba siba a baari ba wa die u taarj nandagurj gie. Ama die ba chiga daadamba ta die vaa wa ta ga.

Lampo tunij wia

(Mat. 22.15-22; Luki 20.20-26)

¹³ Die ba tunj Farasisi vuosi anarj Herodi vuosi batanj di ba ga piasi wa wopiasika ta ye di u nan balj wobianj. ¹⁴ Die ba ga Yisa jigijn a baari di, "Dudaguru, ti siba a baari bala wusie, ta ka chuli vuosi sonjanyilike. Fvunuj bala wusie yaa gamma Nmuj di yaala vuotanj summa die ta ka daansa yese vuonj di sna die. Balj ti, di mu di ti tumme lampo a yuma Roma* naarj wa muj? Ti tumme yaa ti zeti?"

¹⁵ Ama Yisa die mujji di ba paalya muj ta piasi ba di, "Bia ni yaala ni magisi muj? Ni yaa ligiribinj a kenj anj n ye ke."

¹⁶ Ba yaa a kenj u piasi ba di, "Muna nine chaarj anarj u saarj benne ka ma dene?"

Ba baari di, "Naarj Siiza."

¹⁷ Yisa die di wa baari di, "To, ni tunj naarj wa di muna u tuo dene ta tunj Nmuj diaj di muna u tuo dene."

Yisa wia die di yi be mamachi.

Hogu faaruj yaa gamma kunj haginj kvarj wia

(Mat. 22.23-33; Luki 20.27-40)

¹⁸ Womi Sadusisi, vuosi batanj di balla di vuonj kaarj hagi kunj me, di ga Yisa jigijn a ga piasi wa di, ¹⁹ "Dudaguru, Mosisi die naguna murika gie a yi ti: di dembinj di a kenj kpi ta vaa u hogu ta wo balli, di daa wa numba mu u faari wa kpihogu wa amu ba murj balli anj ba yi vuodieke di kpine balli.

²⁰ To, sanja kaanl dembisi bayopoyi die benne a yi numballi: jakuru chaarj die di faari hogu ta kpi ta wo balli. ²¹ Die wia vuodieke die di diisine jakuru ma die di faari hogu wa gbanj ta kpi ta vaa hogu wa ta wo balli. Dene gbanj gbanj die di bi a yi vuodieke die di diisine butaa wa ma.

* 12:14 12.14 Romani tungbanj vuosi die di nyanjuna ba ta pogili ba.

²² Anjan tɔlɔka ha mana. Ba bayɔɔɔɔɔɔ wa mana die faari hɔɔɔ wa muɔ ta kpi ta wo balli, ka kwan kwan chaan hɔɔɔ wa gban die di kpi. ²³ Lele, kun hagun daraan ba mana di a ken hagun, ba jabu balla u summa hɔɔɔ wa? Ba bayɔɔɔɔɔɔ wa mana die faarina wa muɔ?”

²⁴ Yisa di balɔ ba di, “Ni ka sɔba wusie! Dama ni zi Nmɔn gbanɔn wia yaa Nmɔn hagun. ²⁵ Kunti di a ken hagun kun me, ba nan di su sɔba malakasi di benne arizanna ma dene wo, ta hɔɔɔn faarun yaa dembin yallun kaan di beri. ²⁶ Di tɔlɔ kunti hagun nuɔ ni ka karun Mosisi gbanɔn yaa gamma tɔlɔka diile wia? Di maagya muɔ di Nmɔn die balɔ a yi Mosisi di, ‘N yiwo Abarahami Nmɔn, Aziki Nmɔn anjan Jakabu Nmɔn.’ ²⁷ Vuosi gie die wɔn kpi muɔ ama ba ye ko bie wo ba musu ma dama Nmɔn ka yiwo kunti Nmɔn u yiwo vuodiekemba di benne ba musu ma ma Nmɔn. Ni daga vuosi di kunti kaan bi hagun wa ka yi wusie.”

Miri dieke di tianna miraha mana wia dene

(Mat. 22.34-40; Luki 10.25-28)

²⁸ Vuodiekemba die di dagnana Nmɔn miraha wɔnɔ die bie mi a wɔn ba baliku. Die u yeye sɔba Yisa die muɔnɔ daga Sadusisi vuosisi piastiku chɔn, die wia die u ken mi anjan wɔpiastiku di, “Mira bia tianna miraha mana.”

²⁹ Yisa di balɔ wa di, “Jadieke di tianna a mana wɔnna ‘Wɔmma, Izara vuosi! Nabidie Nmɔn nyuna yine ti Nmɔn. ³⁰ Chome Nmɔn anjan fu sun mana anjan fu yan mana anjan fu sunanyile mana anjan fu hagun mana.’

³¹ Jadieke di gutina bule wone, chome fu chanchaan sɔba fu chone fu gban gban dene. Mira bi wori a tɔn mira ale wo gie.”

³² Daa wa di balɔ Yisa di, “Kpanɔn fu gban didaguru! Di yiwo wusie fu balɔ baari Nabidie Nmɔn nyuna ma yine Nmɔn di nmɔn bi wori a guti u ma sie u nyuna ma wa, ³³ di vuota yaaluma Nmɔn anjan u sun mana, anjan u sunanyile mana anjan u hagun mana, ta yaaluma u chanchaan sɔba u yaalala u gban gban dene wo. Fu baan tuo mira ale wo gie di tɔn fu baan nan kwa dɔnɔ ta juu a yi Nmɔn ta bi kaaba nyinti ya Nmɔn.”

³⁴ Yisa die di yene ta daa wa muɔnɔ a balɔ wa, u balɔ a yi wa, “Fɔnɔn anjan Nmɔn naari ka yu.” Na kwan chaan vuon die bi wo sikimin a baan piastu wa wɔpiastiku.

Mina bua yine Masia wa?

(Mat. 22.41-46; Luki 20.41-44)

³⁵ Yisa die di dagnana Nmɔn jiamun juokpenkpiaku u piastu ba, wɔpiastiku gie di, “Di yiwo lalta Nmɔn mira didaguriba di baari di vuonɔrɔkun Masia wa baa u yi wo Davidi haagin? ³⁶ Nmɔn Halikasika die june Davidi ma a yi u baari: ‘Nmɔn di balɔ a yi n Yɔmɔtien:

Kala n nuudiigiri gie chaan

a ga tugi sanja dieke n baan nagi fu dataasi a yi fu nuun me.’

³⁷ Davidi gban gban di wasa wa ‘N Yɔmɔtien’ Di baa di yiwo lalta u bi yi Davidi haagin?”

Yisa die di balla ba yaa gamma mira didaguriba berin dene

(Mat. 23.1-36; Luki 20.45-47)

Daadan pam die kalla a gbɔn tɔba a wɔmma u dagiku anjan sɔgtɔlɔn. ³⁸ U dagiku sun die u baari di, “Ni summa vuodiekemba di dagnana Nmɔn miraha, ba nan di yaala ba yeegi guuwagiti a chɔmma gilime, ta yaala ba wasuma ba anjan jiluma nyɔgti ma ³⁹ ba ken juu Nmɔn jiamun juone me,

ba yaala vuokpuma jigikasika, ba ken lagı laaluj jigın ba yaala sikpen kpumatielin jigikasika. ⁴⁰ Naa ba njaan a nyura kpihoguba ta gbata ba nyinti mana, ta juusa juusi wagiti siba ba chuga Nmuj. Vuodiekemba di yinene dene nan faasi ye tıbidatuj pam.”

Kpihogu wa piini wıa dene

(Luki 21.1-4)

⁴¹ Yisa die kalı a gbigi wo jigidieke ba naguna ligire a yıa Nmuj jıamuj juokpenkpıku ma a daansa ba nagınana ba ligire a yıa, ligiretielin pam die di nagı ligire pam a yı: ⁴² Womi kpihogu zoolontien di ken a nyuj a nagı tıgıfaasi ale a yı. ⁴³ Yisa di wa v kvañandısrıba a balı a yı ba di, “N bala nı kpihogu zoolontien wo gie nagı ligire pam a yı a tıan banuj ba mana, ⁴⁴ dama banuj ba mana nagı wa ligire a yı ta tıalı ligire pam, ama wıonuj nuj añañ v zoolıbu mana v nagı wa v yalla die mana a yı, ta ka tıalı ligire dieke v baan nan dii gbañ.”

13

Nmuj jıamuj juokpenkpıku chıvıstıj wıa

(Mat. 24.1, 2; Luki 21.5, 6)

¹ Yisa die di nyınnana Nmuj jıamuj juokpenkpıku ma v kvañandısrıba wınyı di baari di, “Dıdagıru, ye mamachi tige die ba mına añañ mamachi tana.”

² Yisa di balı wa di, “Ye mamachi nyinti gie, tan balımuj gbañ kaan tıalı a bie ka jigıberısikin ba nan kpaññı a mana taan.”

Mugısınj añañ wahala diile wıa

(Mat. 24.3-14; Luki 21.7-19)

³ Die Yisa di ga a kalı Olivi Tıstı kunkogın me ta Nmuj jıamuj juokpenkpıku die bie wo ka nıñña. Die Piıta añañ Jemısi añañ Joon añañ Andurusi die di ken v jigın sañña dieke v benne v nyıuna ma wa. ⁴ Ba pıası wa di, “Balı tı sañña dieke wıaha gie di balla a yı.” Bı balı tı “Wudieke di balla a dagı sıba wıaha gie mana baa a yı mıñ?”

⁵ Yisa di balı ba di, “Nı summa di vuonj gaan nı. ⁶ Vuosi pam nan ken n saan ma a baari ‘N wone wo’, a gaan vuosi pam. ⁷ Nı ken a wıñ tontı wıa añañ tontı wıbalıka nı da ken vaa nmaamuj yalla nı. Wıaha gie nan yı ama a kaan dagı sıba dakpatıkırı daari kenye mıñ. ⁸ Buurınj nan wagı buurınj, tıñkpaññıstı nan wagı tamba, tıñgbañ nan di dıma, vuosi nan kpi kñ ama genje baa a yiwo wahalaha piilınj.

⁹ “Nı daansıma nı gbañ, ba nan yigi nı a ga naalıba jigınj. Ba nan nıgı nı Nmuj jıamuj juone jige, ba nan yı nı zie nyıñkora añañ naalıba nıñña n wıa, añ nı balı ba Nmuj wıa, ¹⁰ ama sie Nmuj wıvıvıvıvı tıgı tıgıstı mana ta dakpatıkırı ye kenj. ¹¹ Ba kenj a yigi nı a ga naaluj jigınj, nı da kenj vaa ka yı nı sıgıchıvıstıj añañ nı baan nan balı die, ama sañka di a kenj tıgı nı balı wudieke mana Nmuj di bala nı balı. Dama wudiekemba nı balla nı balı wa kaan yı nı wıbalıka, a baa a nyuj wa Nmuj Haaluj ma. ¹² Vuosi nan nagı ba gbañ gbañ ba numballı a yı di ba kıvı ba, chıvalıj gbañ nan yı die gbañ gbañ a yı ba ballı. Ballı dıan nan yıññı a wagı ba chıvalıj añañ ba nıvıñj ta nagı ba a yı di ba kıvı ba. ¹³ Vuonj mana nan haa nı n wıa, ama vuodieke di a kenj bıagı tuoli a mana a ga tıgı dakpatıkırı nan ye gbatıtaanuj.

Nmaañbıakv wıa

(Mat. 24.15-28; Luki 21.20-24)

14 “Nı nan ye ‘Jabıan’ dı zene jigidieke ka kana ka mu ka zie.” (Vuon mana dı a kenj karıj wıaha gie kpanjı v gban a summa ka chıan). “Sanjka mi vuodiekemba dı benne Judıa tıngban ma nı chıgı ga kunkogıj me. 15 Vuonj dı a kenj bie v mampili sikpen* v da kenj a sũtj a juu tıgırı me dı v nagı jaan a ga. 16 Vuodieke dı benne kvanj ma da kenj a kuli tıgıj a nagı v nyınjyeeke. 17 Bıa wubıan balla ka bemme hũgũ nyuutıtıelıj me ananj vuodiekemba dı yalla ballınyaalıı! 18 Nı juusuma Nmıj amũ wıaha gie da kenj a yı yubıj. 19 Daraaha mi wahala nan faası a tıanj Nmıj dı naanna dũna dı yaa ga muũana wahala. Wahala dıanj kaanj bı beri a tıanj naa. 20 Nmıj die dı tıj ka gobi daraaha, dı muũana vuonj tıj kaanj ye gbatıtaanıj ama v vuovarıkaha wıa v gobi daraaha.

21 “Sanjka mi vuonj dı a kenj balı a yı fı dı, ‘Ye, Nmıj vuovarıkıj, Masia wa bie gıena yaa v bie mı!’ Da kenj a tuo wo a dii. 22 Dama sanjka mi nmıchıbıı Masiası ananj nmıchıbıı naazvalıba nan kenj nyıj a tıj mamachi wıa dı ba gaan vuodiekemba Nmıj dı vvarına wa gban, ba tıj nan bıagı. 23 Nı mıjıı a yalla nı gban, n balı nı wııj mana ta daarı ye ka tũgıya.

Yisa yıjıjı kienjku wıa

(Mat. 24.29-31; Luki 21.25-28)

24 “Wahalaha kvanj chaanj nmınnı nan sıbı, chıku kaanj bı yıantı. 25 Chıjmarısıı nan nyıj nmınsıkpenj a nan, ta nyındieke mana dı benne nmınsıkpenj dıanj. 26 Sanjka mi vuosi nan ye vuota Bıadembıj dı nyıjna nuımara ma a kenj sũna ananj yıko pam ananj chuulıkpenjkrıj. 27 U nan tıj malakasıı dı ba dı dıa dũna luga mana a lagıı Nmıj vuovarıkaha jıgıj mana.

Chunchuleke tıka dagıı wıa

(Mat. 24.32-35; Luki 21.29-33)

28 “Nı vaa chunchule tıka dagı nı yıanj. Ka nagıı dı kenj pısa ta vaatı dı nyıjna nı summa a baarı yıbıj gıgıye mıj. 29 Die gban gban dı sıı, nı bı a kenj a ye ta nyıntı gie yie nı summa a baarı n kenıj gıgıye mıj. 30 Wusie nyıntı gie mana nan yı ta vuodiekemba mana dı benne dũna mama lele ye kpi. 31 Nmınsıkpenj ananj tıngban nan kenj a tıanj, ama n wıbalıka kaanj tıanj naa da.

Vuonj ka sıba Yisa yıjıjı kienjku daanj wıa

(Mat. 24.36-44)

32 “Ama vuonj ka sıba daa dieke yaa sanjja dieke wıaha gie dı baan nan yı. Malakasıı gban gban dı benne arızanna ma ananj manıj vuota Bıadembıj ka sıba daa dieke sie Nmıj nyına sıbına. 33 Nı gbara, a daansıma, dama nı ka sıba sanjka dı baan nan kenj sanjja dieke wo. 34 Dı baa dı summa sıba daa wınyı dı dına a ga tıj, ta vaa v tıntıntıj ananj ba wınyı mana tıımıj. Ta balı dı vuodieke dı gbarınana dı v gbara. 35 Die wıa nı gbara dama nı ka sıba tıgırııj dı kienene sanjja dieke. Dı nan bıagı a yı jıııııj yaa tanseese, yaa kparaanj kpanj sanjja yaa tıntııııııj sanjja. 36 U a kenj bınyı v da kenj haarı fı ta gũra. 37 N balla wıdieke a yı nı wa, n balı a yı wa vuonj mana dı v gbara!”

* 13:15 13.15 Ba juone sikpen die kusıye mıj.

14

Vuokruma die di sanna di ba kuv Yisa dene (Mat. 26.1-5; Luki 22.1, 2; Joon 11.45-53)

¹ Die di wa tiall wa daraa ale ananj gasittanjkv dvgga ananj daraa diekemba ba dinene paanv diekemba ba njaana ka yie dabotv bv ma wa piili, ta Nmuv kikaabitba nyujkura ananj vuodiekemba die di dagunana Nmuv miraha die di yaala sien anj ba maansv a yigi Yisa a kuv wa. ² Die ba baarv di, "Tv ka mv tv yigi wo dvggaka sanja, di daa die vuosisi nan yi wadv anj waagvj nan."

Hogv wonyv die di sitine tulaari a yi Yisa sikpenj me dene (Mat. 26.6-13; Joon 12.1-8)

³ Yisa die bie wo Betani, Simoni, vuodieke die di yine gamvj tiginj me. Yisa die di kalv a die nyindiike ta hogv wonyv di a kenj juu a pvgilv tulaari bunyv ligire die di faasna a tua ta yaa nyvgvvtuv, a yuori kolvuka a sitivu a yi Yisa sikpenj me. ⁴ Vuodiekemba die di benne mi wo batanj di ju svnyuvvj a bala a yva tamba di, "Bva yine v chvusa tulaarivu?" ⁵ Bv tvj nan buagv a nagv a daa ligire pam anj tv tvj nan nagv ligirehe a yv zoolvtielinj." Ta die ba zva hogv wa.

⁶ Ama Yisa die di balv ba di, "Nv vaa wa svmm, bva yine nv daama wa? Wsvvtuv v yv a yv mvj dene, ⁷ nv njan zoolvtielinj nan di beriv daanj mana, nv kenj yaala sanja dieke mana nv nan svnjv be ama n kaanj di beriv nv jiginj daanj mana. ⁸ V yivo wudieke v bivguna, v siti wo tulaari a yv n nyvjgbantv ma a gbarv sanja dieke ba baanj nan guu mvj. ⁹ Nv tuo a dii svba jigidieke mana Nmuv wsvvta di baanj nan tvgtv dsvta mana ma ma, ba nan di bala v yine wudieke wo gie a tvnsa v vva."

Judasi die di nyvna Yisa kvanj dene (Mat. 26.14-16; Luki 22.3-6)

¹⁰ Womi Judasi Asikarotv, v kvanandvsvrba banj ananj bale wo wonyv di nyvj a ga Nmuv kikaabitba nyujkura jiginj di v posv Yisa chvanj a yv ba. ¹¹ Die ba wsvna v kenne wudieke vva wa, die ba svgtv di fialv ta yv wa lvlv di ba nan yv wa ligire. Judasi die di wa piilv a yaala sievvtuv v baanj yv die a nagv Yisa a yv ba nuusv me.

Yisa ananj v kvanandvsvrba die di dine gasittanjkv dvgga vva (Mat. 26.17-25; Luki 22.7-14, 21-23; Joon 13.21-30)

¹² Dvggaka bvbvbanj daarv, daa dieke daanj die ba kvnana gasittanjkv yivsehe, Yisa kvanandvsvrba die di pvasv wa di, "Sva fv yaala tv ga wvnsv a gbara gasittanjkv nyindiikehe a yv fv?"

¹³ Die v tvj v kvanandvsvrba bale ta balv ba di, "Nv ga a juu tvka ma nv nan haarv daa wsvnv di chine jaanj ananj nyaanj, nv dva wa ¹⁴ a ga juu tigidieke me v junene a balv tigriritvj: 'Dvdagrv wa baarv, juon beriv mvj manvj ananj n kvanandvsvrba di baa tv dii gasittanjkv nyindiikehe?' ¹⁵ Mv v nan dagv juokpenjkpv di benne sikpenj me a yallv jaanj mana a gbarv, mi nv nan wvnsv wvj mana a gbara."

¹⁶ V kvanandvsvrba die di ga tvka ma a ye wvj mana die v balla dene gbanj gbanj. Die ba wvnsv gasittanjkv nyindiikehe mi.

¹⁷ Jvmvj die di tvguna, Yisa ananj v kvanandvsvrba banj ananj bale wo die di kenj mi. ¹⁸ Die ba gana ga kalv a die Yisa di baarv di, "N bala nv, nv wsvnv balla v posv n chvanj, vuodieke ananj mvj di dinene."

19 U kwanandusiriba sugiti die di chvusti ba ptasa wa wonyi wonyi, a baari di, "Wusie, n ka yi tama di manuj fu daga dene?"

20 Yisa di bali ba di, "Di yiwo ni ban anan bale wo gie sunsun wonyi, vuodieke anan mun di laguna a luo kpali gie me. 21 Vuota Bvadembin nan kpi sba Nmuj wia di daguna die wo, ama bia wubian balla ka bemme dembin dieke di balla v posi n chiaka! Ba tun ka muri wa gban di tun nan di kpta a yi wa."

Ti Yomviten nyindiike diile wia

(Mat. 26.26-30; Luki 22.14-20; 1 Kor. 11.23-25)

22 Die ba ye ko die mun Yisa di nagi paanuku a biri Nmuj a yi ke gbieri gbieri a nagi a yi ba ta baari di, "Ni nagi, n nyugbanun wonna."

23 Ta v bi nagi nyaanchibin anan daan a biri Nmuj a yi ke ta nagi a yi ba, ba mana di nyuu ka ma. 24 Yisa di bali ba di, "N Zin wonna, bu balla bu nyu a yi vuosi pam, bu balla bu daga sba Nmuj yi wa nuahaaluj. 25 Ni vaa n bali ni wusie, n kaan bi a nyuu daabu gie sie daa dieke n baan nan nyuu daahaalbu Nmuj naari ma."

26 Die ba wa chia Nmuj jiamuj yul ka kwan chaan ba chuj ga Olivi Tusi kunkogiri me.

Yisa die di bala di Piita nan chiisi di v ka siba wa dene

(Mat. 26.31-35; Luki 22.31-34; Joon 13.36-38)

27 Yisa di bali ba di, "Ni mana nan chigi ta va mun, dama Nmuj wubalika dagiya di Nmuj nan kub yiyaguru wa ta yiisehe puo tan. 28 Ama man a keñ hagi kun me, ka kwan chaan n nan wolij ni nunja a ga Galili tun ma."

29 Piita di bali Yisa di, "Manuj n kaan chigi ta va fu, halu vuon mana di chigi gban."

30 Yisa di bali a yi Piita di, "Vaa n bali fu wusie, jinne yuku gie kparaan nan keñ a baari ka kumma bule ta baari zi mun wa butaa."

31 Piita di wa faasi bi bali di, "Manuj anan fu di keñ baa ti kpi gban n kaan baari n zi fu!" U kwanandusiri tialkaha die di bali dene gban gban.

Yisa die di juusina Nmuj anan nunjuna dene

(Mat. 26.36-46; Luki 22.39-46)

32 Die ba tuguna jigij kaani ba wasinana Gatisimani, Yisa di bali v kwanandusiriba di, "Ni kala gie ta n juusi Nmuj." 33 Ta die v yi Piita anan Jemisi anan Joon di di wa. Die v sun di faasi chvusti sba v baa v kpi mun. 34 U bali ba, "N sugichvustuku wa faasi dala mun, a ga yaala ka kuv mun, ni wari gie ta yesime."

35 Die v chuj a ga nunja bita a nagi v gban a taan tungban, ta juusi Nmuj di, "Di tun nan biagi a yi, gbaligisi gie sanja tun tian ta va mun."

36 U bi baari di, "N chva, n chva, wuj ka biagi fu, nagi gbaligisisi gie ta fu va mun, ama da n duñju, vaa fu duñju yi."

37 Die v yinji a ga v kwanandusiriba bataa wa jigij ta ba guura, v ptasi Simoni Piita di, "Simoni, guura mun? Tun kaan biagi a yesime bita gban?" 38 U bali ba di, "Ni mana hagi a gbara ta juusuma Nmuj, amu ni da keñ a juu magisun ma. Ni sugiti yaala ni yi wudieke di muna, ama ni nyugbanka wo haturuj."

39 U bi a yinji a ga juusi a bala waha mi gban gban 40 ta bi yinji a keñ v kwanandusiriba jigij a ye be ba guurana; dama gbiñ die yalla ba pam die ba zi ba baan bali wa die. 41 Die v yinji a keñ butaa kwan chaan, v bali ba di, "Ni ye ko guura mun ta voose? Di mu! Ni daansuma, sanja

tugya muḡ dɪ ba naḡi vuota Bwadembin wa a yi vuobiatɪ nuusi me. ⁴² Nɪ haḡi tɪ ga. Nɪ daansi gie, daa dieke dɪ balla v posi n chiaka wɔnna.”

Ba yigine Yisa dene

(Mat. 26.47-56; Luki 22.47-53; Jɔɔn 18.3-12)

⁴³ Die v ye ko balla wɪa ta Judasi, v kwanɔandɪsɪrɪba ban anan bale wo sɔn wɔnyɪ dɪ ken. Die v nan daadan pam die kenne, batan dɪ pɔgɪlɪ time batan dian dɪ pɔgɪlɪ dengbile. Die Nmuḡ kɪkaabitɪba nyɪnkɔra anan vuodiekemba die dagɪnana Nmuḡ mɪraha anan tka nyɪnkɔra die tunna ba. ⁴⁴ Judasi anan ba wɔn balɪ zien muḡ dɪ, “Man a ken muḡisɪ vuodieke kaamuḡ, daa dieke nɪ yaalala wa v wondene, nɪ yigi wo a muḡnɪ pɔgɪlɪ wa a yaa wa a ga.”

⁴⁵ Judasi die dɪ dene tugɪ mi v ga Yisa jigɪn a baari dɪ, “Dɪdagɪrɪ!” Ta muḡisɪ v kaamuḡ. ⁴⁶ Die wɪa die ba yigi wo a muḡnɪ pɔgɪlɪ wa. ⁴⁷ V kwanɔandɪsɪrɪba die dɪ zene mi wo wɔnyɪ dɪ vbarɪ jɪbɪn a gobi Nmuḡ kɪkaabitɪba nyɪnkɔra yɔmɔ wɔnyɪ tɪbɪn a taan. ⁴⁸ Yisa die dɪ piasi ba dɪ, “Nɪ naḡi wa manɪn a bɪrɪn wa gaaru a wa naḡi time anan dengbile a ken nɪ yigi muḡ? ⁴⁹ Daan mana die n bie wo nɪ jigɪn a daga nɪ Nmuḡ jɪamuḡ juokpenkɪrɪko ma, ta nɪ ka yigi muḡ. Ama sie Nmuḡ wɔbalɪka ken a yi wusie.”

⁵⁰ Die v kwanɔandɪsɪrɪba mana die dɪ dɪna v kɔaka dɪ chiḡi ta va wa.

⁵¹ Dalvakɪn wɔnyɪ die dɪ bɔbɪ garɪn nyɪna a dɪ Yisa kwan, die ba yaala ba yigi wo ta yigi v garɪn ta garɪko dɪ forisi ⁵² v va garɪko ba nuusi me ta chiḡi yɔrɪ a ga.

Die ba naḡina Yisa a ga vuodieke dɪ dinene sariya jigɪn dene

(Mat. 26.57-68; Luki 22.54, 55, 63-71; Jɔɔn 18.13, 14, 19-24)

⁵³ Die ba yaa Yisa a ga Nmuḡ kɪkaabitɪba jakɔvɪrɪ tigin, die Nmuḡ kɪkaabitɪba nyɪnkɔra anan tunḡbanɪka mana nyɪnkɔra anan vuodiekemba die dɪ dagɪnana Nmuḡ mɪraha die dɪ lagɪsɪ mi. ⁵⁴ Piita die bie wo saasaa a dɪ ba kwan a ga juu Nmuḡ kɪkaabitɪba jakɔvɪrɪ gbaako ma. Die v kalɪ mi anan ḡbɪgarɪtɔ a weeli bolɪn. ⁵⁵ Nmuḡ kɪkaabitɪba nyɪnkɔraha anan nyɪnkɔraha mana die dɪ yaala ba yaalɪ Yisa wɔban anu ba kɔv wa ta die yaalɪ a waaru. ⁵⁶ Vuosi pam die dɪ chibi nmuḡchɪbɪsɪ a yɪ wa ama ba nmuḡchɪbɪsɪ die dɪ ka dɪ tamba. ⁵⁷ Mi batan die dɪ haḡi a chibi nmuḡchɪbɪsɪ gie a yɪ wa: ⁵⁸ Die tɪ wɔnyɪ v balla dɪ, “N nan kpanɪn Nmuḡ jɪamuḡ juokpenkɪrɪko gie vuota dɪ naḡina v nuusi a mu a taan, ama ka daraa ataa kwan chaan n nan mu kaanɪ, vuota nuun dɪ kana ka mu ka.” ⁵⁹ Anan die mana yɔrɪ ba nmuḡchɪbɪsɪ die dɪ ka dɪ tamba.

⁶⁰ Womi Nmuḡ kɪkaabitɪba jakɔvɪrɪ dɪ haḡi a zie ba jigɪn a piasi Yisa dɪ, “Wo wɔbalɪkɪn balɪn yaa gamma wɪaha gie vuosisɪ dɪ balala wa?”

⁶¹ Ama Yisa die dɪ tari ta ka yuori v nvan. Nmuḡ kɪkaabitɪba jakɔvɪrɪ dɪ bɪ piasi Yisa dɪ, “Fu yine Masia, Nabitie Nmuḡ Bwadembin wa?”

⁶² Yisa dɪ baari dɪ, “N yine wo, nɪ nan ye vuota Bwadembin dɪ kala Nabitie Nmuḡ nuudiigin chaan a kien anan nmuḡsikpen nuḡmara.”

⁶³ Nmuḡ kɪkaabitɪba jakɔvɪrɪ dɪ juu sunyɪruḡ ta churɪ v nyɪnyeeke ta baari dɪ, “Tɪ ka bɪ yaala daanstatielin bɪbra. ⁶⁴ Nɪ wɔn v zana Nmuḡ, lala nɪ balɪ?”

Die ba mana dɪ saagɪ dɪ v chɔvɪsɪya muḡ, dɪ die wɪa ba kɔv wa.

⁶⁵ Batan die dɪ piili a tura nuntɔbɪtɪ a yie Yisa. Die ba muv v nine ta nɪḡi wa, ta piasi wa dɪ v buḡi a ye vuodieke dɪ nuḡina wa. Vuodiekemba die dɪ ḡbarɪna dɪ naḡi wa ta fala wa.

Piita die di chiisine di v ka siba Yisa dene
(Mat. 26.69-75; Luki 22.56-62; Joon 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Piita die ye bie wo gbaaku ma, ta Nmutu kikaabutu ba jakuuru tuntuntu ba hogu wonyi die di ken mi. ⁶⁷ Die v yene Piita di weelinene bolibu v muti daansi wa ta baari di, "Fu gban die guti wa Yisa, Nazeriti vuoke me."

⁶⁸ Ama Piita di baari, "Aayi, N ka siba fu balala wudieke wo. N ka siba ka chian." Ta chun a ga sanvari tun.

⁶⁹ Die hogu wa gie die di yene womi, v piili a bala a ya vuodiekemba die di zene mi di, "Daa wa gie gban yiwo Yisa kuvandusurba wonyi."

⁷⁰ Ama Piita di baari di, "Aayi" bura.

Die di yine sava vuodiekemba die di zene mi di bal Piita bura, "Kaan biagi a baari ka yi Yisa kuvandusurba wonyi, dama fu gban nyu wa Galili."

⁷¹ Piita die di hu di, "Nmutu datu n tun man ken ka bala wusie! N ka siba daa dieke ni balala wa."

⁷² Womi kparaaka die di kuv ka bule ma ma. Piita die di tunsu Yisa die di balla wudiekemba a yi wa wa: "Kparaan nan ken a baari ka kuma bule wo ta baari zu man biataa." Die v piili kpan.

15

Die ba nagina Yisa a ga Paliti jigij dene
(Mat. 27.1, 2, 11-14; Luki 23.1-5; Joon 18.28-38)

¹ Tun die di vonna sukoleelin, Nmutu kikaabutu ba nyukoraha anan tungban ka nyukora anan Nmutu mira didagurba anan nyukora mana die di bal a zien ba balla ba yi wudieke. Die ba bobt Yisa a yaa wa a ga Paliti* jigij a nagu wa a yi Paliti nuusi me. ² Paliti di piast wa di, "Funtu v yine Juu vuosisi naan wa?"

Yisa di baari di, "Wa, fu balina."

³ Nmutu kikaabutu ba nyukoraha die di bal wubatu pam yaa gamma Yisa ma. ⁴ Paliti di bi piast Yisa bura di, "Ka baa fu bal wu? Ye ba balla di yi wudiekemba!"

⁵ Yisa die di bi taru bura, die di yi Paliti mamachi.

Paliti die di yina sien di ba kuv Yisa dene
(Mat. 27.15-26; Luki 23.13-25; Joon 18.39-19.16)

⁶ Die di yiwo ba buurin wu di gasitanu duuga sanja mana ba dagu vuobalmu dansarika sun an Paliti vuri wa a taan. ⁷ Sanja mi daa wonyi die dine Barabasi a bie dansarika sun v nan vuosi batan. Die ba wagu wa Paliti vuosi a yalla ba gbatu Juu vuosi a nyu Paliti vuosisi nuusi me, waagbu sun die vuosi batan die di kpi, die wia die ba ligi be. ⁸ Daadamba die di lagu a balla Paliti di v yi v naana a wun yie die wo a yi ba. ⁹ Paliti die di piast ba di, "Ni yaala n vuri Juu vuosisi naan wa a yi nu?" ¹⁰ Die v paal siba a baari Nmutu kikaabutu ba nyukoraha die yaa wa Yisa a ken a yi wa mu dama die ba yiwo sugiolitelin.

¹¹ Ama Nmutu jamu nyukoraha die di hagu a zie vuosi me a bal ba di ba baari Paliti vuri Barabasi a yi ba. ¹² Paliti di bi piast daadamba di, "Ta bia ni wa yaala n yi vuodieke ni wasinana Juu vuosisi naan wa?"

¹³ Die ba yinji a natu a baari di, "Kpaasi wa a diisi dagariku ma!"

¹⁴ Ama Paliti die di piast ba di, "Taali bia v yi?"

* 15:1 15.1 Paliti die yiwo Romani vuodiekemba die di nyannu Juu vuosisi jaku wonyi.

Ba bi faasi nati di, "Kpaasi wa a diisi dagariku ma."

¹⁵ Paliti die yaala daadamba son fiati die wia u vuari Barabasi a yi ba. Ta die wa yi sojasisi di nigi Yisa anan kpaasun ta wa nagi wa a yi di ba ga kpaasi wa dagariku ma.

Sojasisi die di zana Yisa dene

(Mat. 27.27-31; Joon 19.2, 3)

¹⁶ Die sojasisi di wa nagi Yisa a juu Paliti gbaaku ma ta wa sojasi tialkaha. ¹⁷ Die ba nagi guunmunu a yeegi wo, ta nagi hanjooosi a wonsi sibubun a bubi u sikpen me. ¹⁸ Ta piili a waasa wa di, "Juu vuosisi naan, dua dua!" ¹⁹ Die ba nigi u sikpen me anan daan, a turu nuntobiti a yi wo ta gbirigi ba dune me a yie siba ba jama ba naan wa mun. ²⁰ Die ba vuarina wa falaha a kpati wa ba yinji a vuari gariguunmumbo ta nagi u gban gban u nyinyeeke a yeegi wo. Ta yaa wa a gara di ba ga kpaasi wa dagariku ma.

Die ba kpaasina Yisa a diisi dagariku ma dene

(Mat. 27.32-44; Luki 23.26-43; Joon 19.17-27)

²¹ Die ba ganana wa ba ga tuoli Simoni, Alekizanda anan Rufusi choon, die u yiwo Sayireni tunghan vuson ta u nyun jigin a ken a juo tuka ma ba mugisi wo u tuo dagariku a chii. ²² Die ba yaa Yisa a ga jigidieke ba wasnana Goligota (ka chian wone sikpenkogilike jigin). ²³ Mi vuosi batan die di nagi daan anan tun dieke ba wasnana muri a lagun tan a yi wa, die u zeti bu nyuule. ²⁴ Die ba kpaasi wa a diisi dagariku ma ta nagi u nyinyeeke a puo duan ta yi chaachaa ba wonyi mana di baan nan ye die. ²⁵ Die ba kpaasi wa wa sukusun hawasi awayi sanja. ²⁶ Die ba nagi gbanun a maagi wuri gie wia ba kpaasina wa a diisi dagariku sikpen di,

"JUU VUOSISI NAAN WA."

²⁷ Die ba bi kpaasi wa gaarun bale dagarisi ma a guti u ma, wonyi di bie u nuudiigin ta wonyi wa dian di bie u nuugal chaan. ²⁸ ((Naa die yine siba Nmun gbanun die di maagina dene di, "Die ba nagi wa a guti vuobiatu ma."))

²⁹ Vuodiekemba die di tannana die nan vigi wo ba sikipigile ta taanna jome Yisa ma di, "Aha! Die fu bala nan kpanji Nmun jiamun juokpenkpuku a taan ta daraa ataa kvan fu mu ka wa! ³⁰ Lele ken a sunn dagariku sikpen a gbati fu gban."

³¹ Kikaabituba nyunkuraha anan Nmun muraha didaguriba gban die di vuara Yisa fala ta bala a yia tan di, "Die biagi a gbata batan ta kaan biagi a gbati fu gban. ³² Ni vaa ti ye Masia wa, Izara vuosisi naan wa nan ken a sunn dagariku ma an ti yi wo yada!"

Die gaarun bale diekemba ba kpaasina a guti u ma wa gban die zia wa mun.

Yisa kun wia

(Mat. 27.45-56; Luki 23.44-49; Joon 19.28-30)

³³ Die nmun di wana a ga tugi sikpen sunsun, tunghanka mana mana die di sibi. Die ka sibi wo dee a ga tugi nmungbilukun hawasi ataa sanja. ³⁴ Hawasi ataa wa kvan chaan Yisa di faasi a keesi a baari di, "Eloyi, Eloyi lema Sabakitani?" Ka chian wone, "N Nmun, n Nmun, bia yine fu wa mun?"

³⁵ Die vuodiekemba die di zene mi wo batan di wonna naa, ba baari di, "Ni wamma, u wasa Elaja." ³⁶ Ba wonyi die di chigi a ga nagi gbara alu danmusun ma ta nagi ka sagi daan ma a yaa ka a yi Yisa di u tuo nyuu, ta

baari dı, “Lele nı wa vaa v nyuna anj tı ye siba Elaja nan kenj a sũŋ wa dagarıku ma?”

³⁷ Yisa die dı faası keesi ta kpi.

³⁸ Die garı dieke die dı sagına a puo Nmuŋ jıamıŋ juokpenkpuku bule wo, die dı puo bule a nyuŋ sikpenj mi a kenj sũŋ chıan ma. ³⁹ Die sojasisi jakuŋ dieke die dı zene mi a ye Yisa dı keesine dene wo ta kpi wo dı baari dı, “Daa wa gie die seŋ yiwo Nmuŋ Bva.”

⁴⁰ Hũŋ batan die gana a ga zie saasaa ta daansa. Meri Magidalini anan Salome anan Meri vuodieke dı yine Jemisi bike anan Josefu nuŋ die gutna hũguba sũŋ a zie mi. ⁴¹ Hũguba gie die dı wa Yisa a sunji wo sanja dieke die v benne Galili me. Hũgũ diekemba die dı dına wa a ga Jerusalemi gban die gutı bie mi.

Yisa nyuŋbanıŋ guule wıa

(Mat. 27.57-61; Luki 23.50-56; Jũũn 19.38-42)

⁴² Dınuŋ daari mi juŋmuŋ die dı tũgına, Josefu vuodieke dı nyunna Arimatia die dı kenj a tũgı mi. ⁴³ Josefu die yiwo vuodieke die ba yınana jıuma juu vuosisi nyuŋkoraha sũŋ ta die v chusa Nmuŋ naari dı baan nan kenj sanja dieke. Dınuŋ daari mi ba gũmısa a gbarı davuustıku daraan. Die Josefu die dı dı dembisi ta ga Paliti jigıŋ a juustı wa dı v vaa v nagı Yisa nyuŋbanıka. ⁴⁴ Die dı yiwo Paliti mamachi v wũnna dı Yisa wũŋ kpi muŋ. Paliti die dı wa sojasisi jakuŋ a pıasa siba Yisa kpi yuasa muŋ? ⁴⁵ Die sojaka die dı balla wa dı Yisa kpiye muŋ, v balı a yı Josefu dı v nan bıagı a ga nagı Yisa nyuŋbanıka. ⁴⁶ Josefu die dı daa garıŋ a nagı Yisa nyuŋbanıka a sũŋ dagarıku ma ta a vilı Yisa nyuŋbanıka a nagı ka a dvan ba tune vũŋ dieke tanj lũgıŋ ma. Ta die wa nagı tanjkenkpuŋ a ligı vũruku nuan. ⁴⁷ Meri Magidalini anan Meri vuodieke dı yine Josefu nuŋ die zie a daansa muŋ, a die ye ba nagına Yisa a dvan jigıdieke wo.

16

Yisa kuŋ hagıŋ wıa

(Mat. 28.1-8; Luki 24.1-12; Jũũn 20.1-10)

¹ Die davuustıku daaruŋ die dı tianna, Meri Magidalini anan Meri vuodieke dı yine Jemisi nuŋ anan Salome die dı daa tulaari dı ba yaa a ga a duuri Yisa nyuŋbanıka. ² Alasiri daraan sũkũleelıŋ, die ba ga v vũruku jigıŋ. ³ Die ba chunnana sieku me wo ba pıasa tanj dı, “Mına balla v bilıŋ tanı vũruku nuarı ma a yı tı?” ⁴ (Tanı die yiwo tanjkenkpuŋ.) Die ba daansi a ye ta tanı wũŋ a bilıŋ muŋ. ⁵ Die wıa die ba juu vũruku ma a ye dalvakuŋ wũnyı dı kalla nuuduigiri chaan a yeegi nyuŋyala, ŋmaamuŋ die dı yigi be.

⁶ Daa wa die dı baari dı, “Nı da vaa ŋmaamuŋ yalla nı. Nı yaala Yisa, vuodieke dı nyunna Nazeriti wa, die ba kpaasına dagarıku ma wa, ama v wo giena v hagı kuŋ me muŋ! Nı daansi gie, giena die ba nagı wa a dvan wa. ⁷ Nı gamma a balı v kuŋandısrıba anan Piita: v baa v dıa nı nuŋa a gamma Galili me; nı nan ye wo mi siba die v balla nı die wo.”

⁸ Die wıa die dı yi ŋmaamuŋ anan mamachi die dı juu be, ba chıgı a nyuŋ vũruku ma. Die ba ka balı vuon wuŋ, dama ŋmaamuŋ die yalla ba.

Yisa die dı nyunna Meri Magidalini jigıŋ dene

(Mat. 28.9, 10; Jũũn 20.11-18)

((⁹ Die Yisa dı haguna kumbu me wo dınyı daarı mi sukınyı die v wolinı nyıny wa Meri Magidalini jiginı vuodieke ma die v yagina jumbıatı ayınyı wa. ¹⁰ Meri Magidalini die dı ga a balı Yisa zvalıny die dı faasına kumma ananı sıgıchıssıku dı Yisa hagi kunı me mıny. ¹¹ Die ba wınnı Meri Magidalini dı balla dı Yisa hagiya mıny wa, ta wınyıny v ye wo wo, die ba ka yi wo yada.

Yisa die dı nyınna v kvanandısrıba bale wo jiginı dene
(Luki 24.13-35)

¹² Naa kvanı chaanı die v kvanandısrıba bale die dı nyıny tıka sıny a chıny sıeyı me. Die v tarıgı v gbanı a nyıny ba jiginı. ¹³ Die ba yınjı a ga balı banıny ba, ama die ba ka yi be yada.

Yisa die dı nyınna v kvanandısrıba banı ananı kaanı wa jiginı dene
(Mat. 28.16-20; Luki 24.36-49; Jınyı 20.19-23; Tınyıma 1.6-8)

¹⁴ Kvanı kvanı chaanı Yisa die dı nyıny v kvanandısrıba banı ananı kaanı wa jiginı ta ba die. Die v galıny ba dı ba yine sıkpeyı hagiınyıny ba kana ka tuo dıı vuodiekemba die dı balla ba dı ba ye wo v haguna kumbu me wo. ¹⁵ V bı balı ba dı, "Nı gamma dınyı mana mana a balı Nınyıny wınyınyaha a yı vınyıny mana. ¹⁶ Vuodieke mana dı a keıny a tuo mıny a dıı ta nı sıny wa Nınyıny nıyanıny nan ye gbatıtanıny, ama vuodieke mana dı a keıny a ka tuo mıny a dıı Nınyıny nan dıı dı tıeyı sarıya a baarı v chıssıya. ¹⁷ Wıaha gie nan dı dı vuodiekemba dı bala ba tuo mıny a dıı wo: ba nan dı yaga jumbıatı nı saanı ma: ba nan dı bala wıbalıkyı gaası. ¹⁸ Ba nan dı naga nyınyınyıny ananı ba nuusi, ta nyınyıny batıgınyıny ta wınyıny kaanıny yı be. Ba nanıny nagi ba nuusi a dıınyıny yınyınyıny me anıny ba ye alaafıa."

Yisa die dı jvalına a ga nyınyınyınyıny wıaha dene
(Luki 24.50-53; Tınyıma 1.9-11)

¹⁹ Yisa die dı balla wıaha a kpatıny wa, die Nınyıny dı nagi wa a jvalıny Arızanna ma, Yisa dı ga kalıny v nuudııgınyıny chaanı. ²⁰ Die v kvanandısrıba die dı ga a dagınyıny jiginıny mana, Nınyıny die dı sınyınyıny be a yıny ba hagiınyıny anıny ba yıny mamachi tınyıny a dagınyıny sıba ba wıaha die yıwo wısyınyıny.)

Wovun dieke Luki di maagina wonna

¹ N zva Tiwofilusi:

Vuosi pam kpanɲɲa ba gban a maagi wudiekemba die di yine ti sunsoɲ.
² Die ba maagi wa wudiekemba vuodiekemba die di benne piiliku me wo di yene ta bal ti wa. ³ Naa chian ma die n gban gban die n munɲuna a piast a siba waha gie mana chiasist a piiliku me wo anan a ganana die wo, ta yile di di nan di vuna n munɲuna maagi a dɛsina die a yi fu. ⁴ N yiwo naa amɛ fu summa wudiekemba mana ba daguna fu wa chian.

Jɔɔn vuodieke di sinana vuosi Nɲun nyaabu maariɲ mɔvɔɲ wia

⁵ Saɲɲa dieke Herodi die di yine Judia naakpenkrɛka, die Nɲun kɛkaabitɔ wɔnɔ die benne ba wasa wa Zakaria, die v nyun wa Abija, Nɲun kɛkaabitɔ buuriɲ ma; die v hɔɔv Elizabeti dɛɲ die yiwo Arɔni haaguɲ.
⁶ Ba bale wo mana berin die vuna mun Nɲun jigin, ta ba munɲi a di Nɲun muraɲ anan v sieti mana. ⁷ Ama die ba wo balli dama Elizabeti die yiwo hɔɔvɔruɲ, ta v ɲan Zakaria mana die di faast kɔruɲ anan ba baan mɔru.

⁸ Daan kaan Zakaria anan v chaaku tɔuma saɲɲa di ken tɔɔ, ta die v ga tɔmma a yia Nɲun, siba v ɲaana yie die wo. ⁹ Die ba taa wa daraa a vɔari wa siba banɲ Nɲun kɛkaabitɔba dagun di sina die, di ba vɔari vuodieke di baan nan juu Nɲun jiamun juokpenkrɛku ma a juu Nɲun nyunɲyɔgaha. Die ba taa daraaha ta die Zakaria die di dii. Die wia die v ga juu juoku, ¹⁰ ta daadamba die di zie yenni me a juusa Nɲun saɲɲa dieke v junana nyunɲyɔgaha.

¹¹ Womi Nɲun malaka die di ken a nyun v jigin a zie Nɲun koriku nuudiigin chaan jigidieke v juɲa nyunɲyɔgaha. ¹² Die Zakaria di yene wo die v sikpaan di vɔv ta ɲmaamun di yigi wo. ¹³ Ama ta malakaka die di bal a yi wa di, "Zakaria, da vaa ɲmaamun yalla fu! Nɲun wɔɲ fu juustɔk mun, ta fu hɔɔv Elizabeti nan mɔru bɔadembɲ a yi fu, ta nɛ nan wa wa Jɔɔn. ¹⁴ Fu sun nan faast fialɛ fu bɔa wa murun wia ta vuosi pam dɛɲ sɔɔti nan fialɛ ba muruna wa wia, ¹⁵ dama v baa v yiwo vuokruɲ Nabidie Nɲun nɲɲa. U ka baa v nyu daan yaa daahaguruɲ. U nan suuli anan Nɲun Haalɲ a nyun saɲɲa dieke v nun di yalla v nyuuti. ¹⁶ U nan yi Izara vuosi pam yinɲi ken ba Yɔmɔtien Nɲun jigin. ¹⁷ U nan di yall Nɲun Haalɲ anan haguruɲ siba Nɲun naazɔa Elaja die di yalla haguruɲ die wo. U nan wolɲn ti Yɔmɔtien, v nan yi vuosi yaaluma ba balli bɛbra, ta yi vuodiekemba di kana ka di Nɲun an ba yaala ba tuo v nɔan, v nan bi yi an vuosi yi siri a gbara ba Yɔmɔtien kenɲ."

¹⁸ Zakaria die di bal a yi malakaka di, "Laha man baan yi a summa a baari naa bala ka yi? Dama n yiwo daajakɔvɔ, ta n hɔɔv dɛɲ di faast a kɔruɲ."

¹⁹ Malakaka die di yinɲi a bal wa di, "Manun, n yiwo Gabiriali, vuodieke di kalla Nɲun nɲɲa; ta v tun mun di n ken bal wovunaha gie a yi fu. ²⁰ Ama ka tuo n waha dii wudieke di bala ka yi saɲɲa dieke di muna. Fu kana ka tuo mun dii wo wia, kaan bɛagi a bal wia a ga tɔɔ daa dieke waha di balla a ken yi wusie."

²¹ Ama daadamba die dɪ zie a chɪsa Zakaria ta yile dɪ bɪa v yɔasɪ die Nɪmɪj jɪamɪj juokpenkɪrɪkɪ ma. ²² Die v kenne a nyɪj wa, die v ka biagɪ a balɪ wɪa a yɪ ba. Die ba mɪnjɪ dɪ v ye wo wɪɪj Nɪmɪj jɪamɪj juokpenkɪrɪkɪ sɪj. Die v kana ka biagɪ bala wɪaha, die v nagɪ v nuusi a dagɪ ba wɪa.

²³ Die v tɔbma saɲja Nɪmɪj jɪamɪj juokpenkɪrɪkɪ ma dɪ tianna wa, die v yɪnjɪ kuli. ²⁴ Naa kɔɲj chaɲj v hɔgɔ Elizabeti die dɪ yigi nyuuti, ta die lɔburɪ v gban tigiri me a ga tɔgɪ chɪtɪ anɔ, ²⁵ ta die v kenɪ balɪ a yɪ v gban dɪ, “N Yɔmɔtɪj Nɪmɪj tunna naa a yɪ mɪj, ta chɪgɪ mɪj zɔɔlɪj a vɔarɪ mɪj viivi me.”

Malaka die dɪ mɔvɪlna Yisa maarɪj dene

²⁶ Elizabeti nyuuti chɪtɪ ayɔbaba ma Nɪmɪj die dɪ tɔj v malaka Gabiriali v ga tɪj kaanɪ dɪ benne Galili tɪngban ma ba wasɪnana Nazeriti, ²⁷ dɪ v yaa tɔntɔmɪj a ga yɪ havɔbɪj wɔnyɪ die dɪ zɪna dembinɪ ta die baa v yallɪ daa wɔnyɪ ba wasɪnana Josefɔ, vuodieke die dɪ yɪne naɲj Davidi haagɪj. Havɔvɔbɪke saɲj die yɪne Meri. ²⁸ Die malakaka dɪ kenɪ v jigɪj a baarɪ dɪ, “Sɔgɪdɔagɪj bie fɔ ma, tɪ Yɔmɔtɪj Nabidie Nɪmɪj bie fɔ jigɪj ta yɪ alibarika a yɪ fɔ pam!”

²⁹ Meri sɪkpaɲj die dɪ faasɪ vɔv yaa gamma malakaka wɔbalɪkaha ma, die v yile wɪaha chɪasɪ dɪ sɪna die. ³⁰ Malakaka die dɪ balɪ a yɪ wa dɪ, “Meri, daa vaa ŋmaamɪj yalla fɔ dama Nɪmɪj sɪj fɪalɪ fɔ ma. ³¹ Nan yigi nyuuti a mɪrɪ bɔadembɪj aɲ nɪ wa wa Yisa. ³² V baa v yiwo vuokɪrɪj ta ba wasɪma wa Nabidie Nɪmɪj Bɔa. Tɪ Yɔmɔtɪj Nɪmɪj nan yiwo naakpenkɪrɪj sɪba v chɔɔŋkɔsɪj Davidi die dɪ sɪna die wo, ³³ v baa v yiwo Jakobɔ haagɪsɪ sɪj naakpenkɪrɪj haahuu, ta v naarɪ wo kpatɪj!”

³⁴ Meri dɪ pɪasɪ malakaka dɪ, “N zɪ dembinɪ, ta naa baa ka lɪa a yɪ?”

³⁵ Die malakaka die dɪ yɪnjɪ a balɪ a yɪ wa dɪ, “Nɪmɪj Halɪkasɪka nan kenɪ a sɔnj fɔ ma, ta Nɪmɪj hagɪrɪbɔ nan ligi fɔ. Naa chɪɲj ma ba nan wa bɔakasɪ wa Nɪmɪj bɔa. ³⁶ Ama sɪmma a baarɪ fɔ sɔgɪtaa Elizabeti vuodieke dɪ kɔrɪnna wa, lele v yigi wo nyuuti, chɪta ayɔbaba wɔnna a baa v mɪrɪ bɔadembɪj, wɔnjɪ vuodieke die ba wasɪnana wa hɔgɔpɪrɪj, ³⁷ dama wɪɪj wɔri Nɪmɪj dɪ kaɲj biagɪ a yɪ.”

³⁸ Meri die dɪ baarɪ dɪ, “Tɔ, manɪj n yiwo Nɪmɪj yɔmɔ, die yɪ a yɪ mɪj sɪba fɔ bala die wo.” Die malakaka die dɪ wa a nyɪj a ga ta va wa.

Meri die dɪ kaagɪna Elizabeti dene

³⁹ Ka kɔɲj chaɲj Meri die dɪ yɪ siri lagɪ lagɪ a ga tɪj kaanɪ Judia ma, Judia tɪngban yaa wa kunkoge, ⁴⁰ mɪ v ga juu Zakaria tɪgɪj me a waasɪ Elizabeti. ⁴¹ Elizabeti die dɪ wɔnna Meri waasɪkɔ, bɔanyaalɪka die dɪ dɔj v nyuuti ma. Womi die Nɪmɪj Haalɪbɔ die dɪ suuli Elizabeti, ⁴² die v faasɪ a keesi ŋmɪsɪkpenɪ a baarɪ dɪ, “Nɪmɪj alibarika bie fɔ ma a tɪɲj hɔgɔba mana, ta bɪ bie bɔa dieke fɔ balla fɔ mɪrɪ wa ma! ⁴³ Bɪa yɪne ta n Yɔmɔtɪj nɪj dɪ kenɪ n jigɪj gɪena? ⁴⁴ N dene a sɔnj fɔ waasɪkɔ, bɔanyaalɪ dieke dɪ benne n nyuuti ma wa dɪ dɔj aɲaj sɔgɪfɪalɪj. ⁴⁵ Fɔnjɪ vuodieke dɪ tuone a dii dɪ Nɪmɪj dɪ bala wudieke wo nan kenɪ yɪ wusie, sɔgɪfɪalɪj yiwo fɔ sɪtɪ.”

Meri die dɪ bɪrɪna Nɪmɪj dene

⁴⁶ Die wɪa Meri die dɪ baarɪ:
“N bɪra Nɪmɪj n sɪj ma,

⁴⁷ ta yaa sɔgɪfɪalɪj Nɪmɪj vuodieke dɪ yɪne n Gbɪgbatitaantɔ ma,

⁴⁸ dama v chɪgɪ wa manɪj vuodieke dɪ yɪne v hɔgɔlɪa yɔmɔ zɔɔlɪj.

A nyuj jinne yaa gamma, vuota mana nan baaru n yiwo sɔgɔfaluɲ tien,
 49 dama hagiɲɲien Nabidie Nɲmɲ tɲɲ wa tɔnkɲuma a yɲ mɲɲ,
 ɔ saɲ yine kasi.

50 U bi yaa zɔɔɲ anɲɲ vuota diekemba dɲ chɲɲnana wa sanɲa mana.

51 U tɲntɲ wa ɔ nuuɲ a tɲɲ hagiɲɲ tɔɔma,
 ta chɔɔsɲ kalinbaantieliɲ wɔsanɲa.

52 Ta wuri naakɲuma ba naaluɲ ma,
 ta kɔtɲ wabiɲɲ,

53 ta yɲ vuodiekemba kɔɲ dɲ yalla nyindiiki vɲna
 ta vaa nyintitieliɲ dɲ ga anɲɲ nuuwɲaga.

54 Ta dɲ nva dieke die ɔ yɲna tɲ chɔɔɲkɔɔɲba Izara vuosisi die dɲ yine ɔ
 tɲntɲntɲba,
 ta sunɲi be.

55 Ta bi tɲnsɲ, a chɲɲ Abarahami anɲɲ ɔ haagɲsɲ zɔɔɲɲ
 yaa gamma haahuu!"

56 Meri die yiwo chɲtɲ ataa Elizabeti jigɲɲ ta die viiri kuli.

Jɔɔɲ vuodieke dɲ sɲnana vuosi Nɲmɲ nyaabu maariɲ wɲa

57 Die Elizabeti maariɲ daɲɲ die dɲ tɔgɲ die ɔ mɲri Bɔadembɲɲ. 58 Die
 ɔ sɲɲɲɲtamba anɲɲ ɔ maariɲ die dɲ wɔnna wɔvɲɲ dieke Nɲmɲ dɲ yine a
 yɲ wa wa ba mana sɔgɲtɲ die dɲ fiɲɲ.

59 Die bɔanyaalɲka die dɲ tɔgɲna daraa anɲ die ba baa ba gobi ɔ kɔɲ,
 die ba yaala ba nagɲ wa ɔ chɔɔɲ saɲɲ Zakaria a yɲ wa, 60 ama die ɔ nuɲ
 wo die dɲ baari dɲ, "Aayi! U saɲɲ nan yɲ Jɔɔɲ."

61 Ta ba balɲ a yɲ wa dɲ, "Nɲ tigiri me vuonɲ wori ɔ saɲɲ dɲ yɲ Jɔɔɲ!"

62 Womi die ba nagɲ ba nuusi a dagɲ dagɲtɲ a pɲasɲ ɔ chɔɔɲ wa saɲɲ dieke
 ɔ yaala ba nagɲ yɲ bɔa wa.

63 Die ɔ nagɲ ɔ nuusi a balɲ ba dɲ ba yɲ wa gbanɲɲ, die ba nagɲ a yɲ wa, ɔ
 maagɲ dɲ, "Bɔa wa saɲɲ yine Jɔɔɲ!" Die dɲ yɲ vuonɲ mana mamachi. 64 Lele
 womi Zakaria die dɲ biagɲ a balɲ wɲa bɲbra ta die a piili a bɲra Nɲmɲ. 65 Die
 nɲmaamɲ die dɲ yigi ɔ sɲɲɲɲtamba mana, waha gie die dɲ mɔɔɲ a ga tigɲ
 diekemba dɲ benne Judia kunkogɲɲ me mana. 66 Vuodieke mana die dɲ
 wɔnna wɲri gie mana die dɲ yile a pɲasa tanɲ dɲ, "Vuobɲa bɔa wa dɲ baa ɔ
 bɲɲɲ?" Dama die ba wɔɲ ye dɲ Nɲmɲ hagiɲɲɲ bie ɔ ma.

Zakaria die dɲ yɲɲɲine balɲ Nɲmɲ wɲa dene

67 Nɲmɲ Halɲkasɲka die dɲ suuli bɔa wa chɔɔɲ, Zakaria, die ɔ yɲɲɲi balɲ
 Nɲmɲ wɲa dɲ,

68 "Nɲ vaa tɲ bɲri tɲ Yɔmɔtɲien, vuodieke dɲ yine tɲnɲ Izara vuosi Nɲmɲnɲ,
 dama ɔ keɲye mɲɲ a keɲ sunɲi ɔ vuosi a gbati ba a taanɲ.

69 U yɲ tɲ wa gbɲgbati hagiɲɲɲien
 ta ɔ yɲ Nɲmɲ tɲntɲntɲ Davidi haaguɲ.

70 Kɔɲɲ ma wa Nabidie Nɲmɲ die vaa wa ɔ naazɔaluɲ kasɲmba dɲ balɲ naa
 dɲ,

71 ɔ nan gbati tɲ a nyɲɲ tɲ dataasɲ nuusi me
 anɲɲ vuodiekemba mana dɲ hana tɲ

72 die ɔ bi baari ɔ nan chɲɲ tɲ chɔɔɲkɔɔɲ zɔɔɲɲ,
 ta ɔ kaanɲ wɔɲ daɲɲ ɔ nvakasɲka,

73 nva dieke die ɔ yɲna tɲ chɔɔɲkɔɔɲ Abarahami wa.

74 Die ɔ hɔɔ dɲ ɔ nan gbati tɲ a nyɲɲ tɲ dataasɲ nuusi me
 amɲ tɲ nan biagɲ a jɲanɲ wa ta nɲmaamɲ wo tɲ,

75 ta bi vaa tɲ yɲ vuokasɲ anɲɲ vuovɲna ɔ nɲɲɲa

tí mısı ma mana.

76 Ta Funtıj n bva, ba nan wa fı Nabıdie Nımıj naazva.
Nan wolıj tı Yomutıej nıñja
a wonsı v sıej a yı wa,

77 ta balı v vuosi dı v nan gbatı ba a taan
sanja dieke v balla v nagı ba taalı a chaa ba wa.

78 Wusie, tı Nabıdie Nımıj chıga zoolıj
ta v бага dı bie tı ma ta tı gbatıtaanıj daraan nan dı sıı sıba nımıj pıosıj,
79 ka nan chaan nyıj nımıjsıkpen a yı vuodiekemba mana dı benne
lumıj ma anaj vuodiekemba dı gbıgıne kınj;
ka nan bı chaan tı nagıtı ma anj tı dıa sıgıdvagıj sieku.”

80 Ka kvan chaan bva wa die dı bıřma anaj Nımıj sıbıj, ta die keñ ga
haagıj ma a ga bie mı dee a ga tvğı sanja dieke die v vvarına v gban
Izara vuosi me.

2

Yisa maarıj wıa (Mat. 1.18-25)

1 Sanja mı die naalıba jakvıj Jıgusıtısi die dı yı nvıj dı ba bıstı
vuodiekemba mana dı benne Romanı tıngban mana mana ma ma. 2 Die
bıstıkvı die dı bunne a yı wo, die Kırınısı die yıne naan Sırıa tıngban ma.
3 Die wıa vuonj mana die dı yıñıjı a ga v tıj dı ba bıstı wa.

4 Naa chıan ma Josefu die nyıj wa Nazerıtı Galılı tıngban ma a ga
Betılehemi, Judıa ma ma jıgıdieke die ba mıřına naan Davıdı. Josefu die
ga wa mı dama die v yıwo naan Davıdı haagıj. 5 Die v ga wa mı anaj
Merı vuodieke die v balla v faarı wa, dı ba bıstı ba, sanja mı Merı die yaa
wa nyuutı, 6 die ba yene bie Betılehemi tıj ma wa, v maarıj sanja dı tvğı.
7 Die v mıřı v hıgıvıa bva dembıj, die v nagı garıj a vılı wo a nagı wa
dvıan dıñıtı nyındııke kpalı ma dama chaamba juonehe mana die suulıye
mıj.

Yıyagırıba anaj malakası wıa

8 Die yıyagırıj batıj die benne tıka mı chaaku a daansa ba yııse hagırıj
ma yuku mı. 9 Ta die tı Yomutıej Nabıdie Nımıj malaka wınyı die dı a keñ
a svıj ba jıgıj, ta tı Yomutıej Nabıdie Nımıj chuulıkpenkırıj die dı chaan
a gılıj be. Die nımaamıj die dı faası a yıgı be, 10 ama ta malakaka die dı
balı a yı ba dı, “Nı da vaa nımaamıj yalı nı! N yalı wa wıvıııııj a keñ
dı n yı nı, wudieke dı baan nan yı vuonj mana sıgıfıalıj pam. 11 Yuku gıe
ba mıřı wa nı Gbıgbatıtaantı vuodieke dı yıne Nımıj vuovarıkıj Masıa
wa, naan Davıdı tıj ma. 12 Naa balla ka dagı nı dı ka señ yıwo wusıe: nı
nan ye ba nagına garıj a vılı bıanyaalıj a dvıan dıñıtı nyındııke kpalı
ma.”

13 Womı die malakası pam die dı nyıj arızanna ma a keñ a gotı wıvııııj
wa ma ma, ba chıa yıla a bıra Nımıj dı

14 “Nı kótı Nabıdie Nımıj vuodieke dı benne arızanna ma saan
nımıjsıkpen,
ta sıgıdvagıj bemme v vuovarıka ma tıngbanjka gıe me.”

15 Die malakası die dı vaa yıyagırıba ta yıñıjı a ga arızanna ma,
yıyagırıba die dı balı a yı tamba dı, “Nı vaa tı ga Betılehemi ma ma a
ye wudieke dı yıne mı, ta Nabıdie Nımıj dı balı a yı tı wa.”

16 Die wıa die ba yı lagı lagı a ga a ye Merı anaj Josefu; ta bıanyaalıka
die dı dva dıñıtı nyındııke kpalı ma. 17 Die ba yene wo wo, die ba balı ba

wudieke malakaka die dı balla yaa gamma bua wa wıa. ¹⁸ Vuodieke mana die dı wonna yiyagırba die dı balla die wo, die dı faastı yi be mamachi, ¹⁹ ama Meri die dı tınsı wıaha gie mana ta faastı a yile v sɔŋ ma. ²⁰ Ka kuɔŋ chaan die yiyagırba die dı yıŋŋi a ga ba yiise jigın. Die ba ganana die ba chıa yıla a bıra Nmuŋ anan wudieke ba wonna ta ye; die dı sen yiwo wudieke malakaka die dı bala a yı ba wa.

Die ba yına Yisa saan dene

²¹ Ba murına bua wa v daraa anı daraan, die ba gobi v kolı ta yı wa saan Yisa, saan dieke malakaka die dı yına ta ba ye yigi v nyuutiti.

Die ba nagına Yisa a yı Nmuŋ dene

²² Die sanja dı tugı dı Josefu anan Meri yi Mosisi muraha die dı dagına die wo, dı ba yi kaaba a wonsı ba gban Nmuŋ jigın. Die wıa die ba nagı bua wa a ga Jerusalemi dı ba nagı wa a yı tı Yomutien Nabidie Nmuŋ, ²³ sıba ba maagına die tı Yomutien Nabidie Nmuŋ muraha ma dı, "Hogolıa nan Buadembın nuŋ mana yiwo tı Yomutien Nabidie Nmuŋ sıtı." ²⁴ Ta ba kaabi sıba tı Yomutien Nabidie Nmuŋ muraha dı dagına die dı, "Ba nagı nmarıbsı ale yi kaabın."

²⁵ Sanja mi daa wonyı die benne Jerusalemi ma ma v saan die dı yi Simiani. Die v yiwo vuovınuŋ a chıga Nmuŋ ta Nmuŋ Halıkasıka dı bie v ma, die v chısa sanja dieke Nmuŋ dı balla v gbatı Izara vuosi a taan muŋ. ²⁶ Die Nmuŋ Halıkasıka die dı bala wa dı v kaan kpi sie v ken ye Nmuŋ vuovarıkırı Masia wa. ²⁷ Womi Nmuŋ Halıkasıka die dı vaa Simiani die dı ga juu Nmuŋ jıamıŋ juokpenkpıku sɔŋ. Die Yisa choon anan v nuŋ die dı yalla wa a ken juu Nmuŋ jıamıŋ juokpenkpıku soku dı ba yi a yı wa wudieke Nmuŋ muraha die dı dagına wa, ²⁸ Simiani die dı tuo bua wa v nuusi me ta die a pagı Nmuŋ dı,

²⁹ "N Yomutien, ka daan fı nuarı

vaa manıŋ fı tuntontu kpi ta wa kuli anan sogıdvagın, sıba die fı bala muŋ die wo;

³⁰ dama n gban gban n nine ye Gbıgbatıtaantu wa, vuodieke fı tonna wa, ³¹ vuodieke fı vuarına a zien a yı buurın mana wa.

³² U nan yi chaanıŋ ta dagı vuodiekemba dı kana ka yi juu vuosi fı sien, ta nan bı yi vuosi yına fı vuosisi Izara tielin jılma."

³³ Simiani balıku yaa gamma bua wa wıa, die dı yi bua wa choon anan v nuŋ mamachi. ³⁴ Simiani die dı juusi Nmuŋ dı Nmuŋ yı alıbarıka a yı ba ta balı yı bua wa nuŋ Meri dı, "Nmuŋ vuarına bua wa gie dı v ken an Izara vuosi pam nan yarı; ta ba pam dıan ken ye gbatıtaanıŋ. Wınuŋ v baa v yiwo dagıtı a nyıŋ Nmuŋ jigın an vuosi pam nan balı a chıbsı ka, ³⁵ amı vuosi pam sɔŋanyile nan nyıŋ yen me ama wıuŋ nan yi ta chıbsı fı gban gban fı sɔŋ pam."

³⁶ Die Nmuŋ naazva jakısuŋ wonyı die benne mi ta yi hogı, v saan die yine Anna vuodieke dı yine Fanuelı bua ta bı yi Aserı buurın vuon, die v yiwo hogıjakısuŋ ta die a yallı chıru bına ayıpıoyı nyına, ³⁷ ta v chıru wa die dı kpi ta va wa kpihogı ta v berı bına banıstı-nı anan anısa sanja mi: ama die sanja mana v nıaan bie wo Nmuŋ jıamıŋ juokpenkpıku sɔŋ a jıama Nmuŋ a boba nuan ta juusa Nmuŋ. ³⁸ Sanja mi gban gban die v ken haarı ba ta bıri Nmuŋ, ta balı bua wa wıa a yı vuodiekemba mana die dı chınsınana sanja dieke Nmuŋ dı bala v gbatı Jerusalemi vuosi a taan wa.

Die ba yıŋŋine a ga Nazeriti dene

³⁹ Die Josefu anan Meri die di yine wudiekemba Nmutu muraha di daguna wa a kpatu wa die ba yinji kuli ba tuu Nazeriti, Galili me. ⁴⁰ Ta bua wa die di buru anan hagu ru ta yaa yan pam, ta Nmutu su die di fialu anan wa.

Yisa die di yine wudieke sanja dieke u yine buabin

⁴¹ Bu nuu mana Yisa chuu anan u nuu nan ga wa Jerusalemi a ga dii gasitanku duugaka. ⁴² Yisa die di tuguna buna ban anan ale die ba ga di ba dii duugaka siba ba nana a wuu gara die wo. ⁴³ Duugaka kuvu chaa die Yisa chuu anan u nuu die di yinji a kule die u wuu Jerusalemi ma ama die ba ka siba; ⁴⁴ Die ba yile di u guu wa daadamba ma, die wa die ba chu damu ta wa pili a yaala wa ba vuosi anan ba zuulu jige; ⁴⁵ ama die ba ka ye wo, die wa die ba yinji ga Jerusalemi a yaala wa mi. ⁴⁶ Ka daraa ataa daraa die ba ye wo Nmutu jiamu juokpenkruku su, u ka anan ju vuosi duugaba a wumba wudieke ba balala ta rusa ba wupiasika. ⁴⁷ Die di yiwo wudiekemba mana die di wunna wa mamachi anan u yan anan u yinji baluku. ⁴⁸ Die u chuu anan u nuu die di ye wo mi, die di yi be mamachi pam; u nuu die di balu wa di, "N bua, bu fu yi ti naa? Manu anan fu chu sugu paalu chuu mu ti di da a yaala fu!"

⁴⁹ Die u yinji a balu di, "Bu yine nu tu di da a yaala mu? Nu ka siba a baari di mu di n bemme n Chu tigin me?" ⁵⁰ Ama die ba ka siba u baluku chu.

⁵¹ Die Yisa die di yinji a ga Nazeriti anan ba a saaga ya ba. U nuu die di tinsa waha gie mana u su ma. ⁵² Yisa die di buru a guu anan yan ta Nmutu anan vuota sugu di fiala u ma.

3

Juu vuodieke die di sinana vuosi Nmutu nyaabu die di wunsinana sien dene

(Mat. 3.1-12; Maki 1.1-8; Juu 1.19-28)

¹ Sanja dieke Naalu jakuu Taberisi die di dine naaru buna ban anan anu wa, ta Pontiwosi Paliti gan die yiwo Judia nuuanduuru, ta Herodi gan die di yi Galili naajakuu, ta u nambu Filipi die yine Ituria anan Tirakonitisi naajakuu, ta Lasanasi die di yi Abilene naajakuu, ² ta Anasi anan Kayafasi die yine Nmutu kukaabutu nyuku. Sanja gie Nmutu die di naru u wa a yi Juu, Zakaria bua wa; die u bie wo haagu ma. ³ Die wa Juu die di di Juuani mugikuru luga mana a muu a ya vuosi di ba chu nyu ba tuntuu ma an u su ba Nmutu nyaabu an Nmutu naru ba tuntuu a cha ba. ⁴ Siba di maagu die Nmutu naazu Azaya gan ma di,

"Vuu benne haagu ma a keese a muu:

'Nu wuu ti Yuu keni sieti

ta vaa a uguu a yi wa.

⁵ Gbaga mana nan suuli,

ta tana anan kunkoge mana jati.

Siegu mana nan uguu

ta siebalu mana nan muu u.

⁶ Ta tunganja gie vuosi mana nan ye Nmutu di baan nan gatu ba a taan dene."

⁷ Daanu pam die di ken Juu jigu di u su ba Nmutu nyaan, die u balu a yi ba di, "Nuu nyinuu ke gie! Muu kpaana nu di nu chu nyu Nmutu

sunyuri dieke di bala ka ken ni ma wa? ⁸ Ni yime wudiekemba di baan dagi di ni sen chigi nyin ni tuntumbiati ma. Ta ni da yilime ni sugiti ma di Abarahami yiwo ti chɔɔŋkɔvɔŋ. N bala ni, Nmuŋ nan biagi a vaa tanaha gie buruŋ Abarahami haagisi. ⁹ Liaka wɔŋ yi siri a gbari di ka chia tuisisi; ti dieke di kana ka nyin nyinyinŋka vuna ba nan chia ka a taan a nagi yi bolin me.”

¹⁰ Die daadamba die di piasi wa di, “Bia ti wa mu ti yi?”

¹¹ Joɔn die di yinŋi a balɔ ba, “Vuodieke mana di yalla nyinyeeke ale mu di v nagi kaani a yi vuodieke di wone, ta vuodieke diaŋ mana di yalla nyindiike mu v yi die gban gban.”

¹² Mi lampotuosirin batan di ken di v su ba Nmuŋ nyaabu ta die a piasi wa di, “Didaguru, laha ti ba ti yi?”

¹³ U yinŋi a balɔ ba di, “Ni da ken tuo a tiaŋ ni mu na ni tuo die.”

¹⁴ Ta sojasi batan diaŋ die di piasi wa di, “Ta tunuŋ nuŋ, bia ti mu ti yi?”

Die v yinŋi a balɔ ba di, “Ni da mugisi vuosi a tuo ba ligire yaa a chibi nmunchibisi a yi vuosi, ama ni vaa ni nine suuli ni tune.”

¹⁵ Ta vuosi die di piili a yile ba sugiti ma ta yaa tama Joɔn ma, di v nan ken a yi Nmuŋ Vuovuarikuri Masia wa. ¹⁶ Die wia Joɔn die balɔ a yi ba mana di, “Manuŋ n siwa ni anan nyaan ama vuodieke di tianna muŋ kien, n ka tugɔ vuodieke di baan forisi v nura guune gban. Wɔnuŋ v nan nagi Nmuŋ Halikasika anan bolin a su ni sugiti. ¹⁷ U yalli wa v kpalichaarikun v nuun me di v chaari zaaha ta nagi zaabiehe a yi v bumbun me ta nagi zaakpeetiti a yi boli dieke di kana ka kpise me.”

¹⁸ Joɔn die di muvuna wɔvunaha gie a yia vuosisi, die v balɔ wia yiri yiri a kpaan ba di ba tariŋ ba berin.

¹⁹ Ama die v galuŋ naan Herodi nuŋ dama die v gbati wa v gban gban v numbua hogu Herodiasi a faari ta bi yi wɔbiati pam. ²⁰ A kuvan chaan die v bi yi wɔbian a guti a ma, ta ligi Joɔn dansarika sun.

*Joɔn die di sina Yisa Nmuŋ nyaan dene
(Mat. 3.13-17; Maki 1.9-11)*

²¹ Saŋŋa dieke Joɔn die di sinana vuosi Nmuŋ nyaabu, die Yisa di ken v jigin di v su v gban. Mi Yisa die di juusa Nmuŋ, nmunsikpen die di yuori, ²² ta Nmuŋ Halikasika die di ken sɔŋ v sikpen anan nyinŋbanuŋ siba nmaruŋ. Ta loluŋ di nyin nmunsikpen a baari di, “Fɔnuŋ fu yine n Buachoti; fɔnuŋ n nine di suuli.”

*Yisa chɔɔŋkɔvɔŋ wia
(Mat. 1.1-17)*

²³ Yisa die yiwo bina banisi-taa ta die a piili v tsuma.

- Vuosi die yile siba v yiwo Josefu bua; ta Josefu chɔɔŋ die yine Heli,
- ²⁴ ta Heli chɔɔŋ die yine Matati, ta Matati chɔɔŋ die yine Liiva, ta Liiva chɔɔŋ die yine Meliki, ta Meliki chɔɔŋ die yine Janayi, ta Janayi chɔɔŋ die yine Josefu,
- ²⁵ ta Josefu chɔɔŋ die yine Matatiasi, ta Matatiasi chɔɔŋ die yine Amosi, ta Amosi chɔɔŋ die yine Nahumi, ta Nahumi chɔɔŋ die yine Esili, ta Esili chɔɔŋ die yine Nagayi,
- ²⁶ ta Nagayi chɔɔŋ die yine Maati, ta Maati chɔɔŋ die yine Matatiasi, ta Matatiasi chɔɔŋ die yine Semeni, ta Semeni chɔɔŋ die yine Joseki, ta Joseki chɔɔŋ die yine Joda,

- 27 ta Joda choonj die yine Johanani, ta Johanani choonj die yine Resa, ta Resa choonj die yine Zerubabeli, ta Zerubabeli choonj die yine Sialitili, ta Sialitili choonj die yine Neri,
- 28 ta Neri choonj die yine Meliki, ta Meliki choonj die yine Addi, Addi choonj die yine Kosami, ta Kosami choonj die yine Elimadami, ta Elimadami choonj die yine Eri,
- 29 ta Eri choonj die yine Josua, ta Josua choonj die yine Eliaza, ta Eliaza choonj die yine Jorimi, ta Jorimi choonj die yine Matati, ta Matati choonj die yine Liiva,
- 30 ta Liiva choonj die yine Simiani, ta Simiani choonj die yine Juda, ta Juda choonj die yine Josefu, ta Josefu choonj die yine Jonami, ta Jonami choonj die yine Elayakimi,
- 31 ta Elayakimi choonj die yine Melia, ta Melia choonj die yine Mena, ta Mena choonj die yine Matata, ta Matata choonj die yine Nafani, ta Nafani choonj die yine Davidi,
- 32 ta Davidi choonj die yine Jese, ta Jese choonj die yine Obedi, ta Obedi choonj die yine Boazi, ta Boazi choonj die yine Salimoni, ta Salimoni choonj die yine Nasoni,
- 33 ta Nasoni choonj die yine Aminadabi, ta Aminadabi choonj die yine Adimini, ta Adimini choonj die yine Arini, ta Arini choonj die yine Hezironi, ta Hezironi choonj die yine Perezi, ta Perezi choonj die yine Juda,
- 34 ta Juda choonj die yine Jakobu, ta Jakobu choonj die yine Aziki, ta Aziki choonj die yine Abarahami, ta Abarahami choonj die yine Tera, ta Tera choonj die yine Nahori,
- 35 ta Nahori choonj die yine Serugi, ta Serugi choonj die yine Rewo, ta Rewo choonj die yine Pelegi, ta Pelegi choonj die yine Eberi, ta Eberi choonj die yine Sela,
- 36 ta Sela choonj die yine Kayinani, ta Kayinani choonj die yine Afakisadi, ta Afakisadi choonj die yine Siami, ta Siami choonj die yine Nowa, ta Nowa choonj die yine Lameki,
- 37 ta Lameki choonj die yine Metusila, ta Metusila choonj die yine Enoki, ta Enoki choonj die yine Jaredi, ta Jaredi choonj die yine Mahalaleeli, ta Mahalaleeli choonj die yine Keenani,
- 38 ta Keenani choonj die yine Enosi, ta Enosi choonj die yine Sefi, ta Sefi choonj die yine Adamsi, ta Adamsi choonj die yine Nabidie Njmun.

4

Sitaani die di magisina Yisa dene (Mat. 4.1-11; Maki 1.12, 13)

¹ Womi Yisa die di nyuj Joodani mugkpuri chaan, ta suuli aanj Njmun Halikasika, Halikasika die di vaa v ga haaguj ma, ² mi die Sitaani die di magisi wa a ga tugi daraa banisi-nusa. Sanja mi mana die v ka dii jaan mana, die wa ka kvanj chaan konj die di yalli wa.

³ Sitaani die di bal wa di, "Du yi fu sen yi Njmun bva fu vaa tanu gie buruj nyindiike."

⁴ Yisa di nyuj a bal wa di, "Du maagya Njmun gbanju sva 'Da nyindiike nyuna ma wa vuota di beri.' "

⁵ Mi Sitaani di bi nagt wa a jubal njmunsikpen a dagt wa dunta ka gie mana lagt lagt, ⁶ ta bal wa di, "N nan nagt yikoke gie aanj nyinti gie mana a yi fu, die ba nagt yi mun mun ta n nan biagt nagha a yi vuodieke mana

n yaalala. ⁷ N nan nagi yikoke gie ananj nyinti gie mana a yi fu du yi fu sɔɔɔ gbirigi a jian mun.”

⁸ Yisa di yinji a bali wa di, “Di maagiya Nmɔn gbanƙu sɔn di, ‘Vuota jama ti Yɔmɔtien Nabidie Nmɔn nyuna ma ta bi dia u nyuna ma!’ ”

⁹ Die Sitaani di bi nagi wa a ga Jerusalemi a nagi wa a jwali zien Nmɔn jiamun juokpenƙpuku sikpen me, ta bali wa di, “Fu sen yi Nmɔn Bɔa yɔgi a chigisi tɔngban, ¹⁰ dama di maagiya Nmɔn gbanƙu sɔn di, ‘Nmɔn nan vaa u malakasisi munni daansuma fu.’ ¹¹ Di bi maagi di, ‘Ba nan tuoli a tuo fu ba nuusi me amu fu naabun da kenj a gbuɔ tan an fu ye danja.’ ”

¹² Ta Yisa die di yinji a bali wa di, “Di maagiya Nmɔn gbanƙu sɔn di, ‘Vuon da kenj magisi ti Yɔmɔtien Nabidie Nmɔn.’ ”

¹³ Die Sitaani die di magisina wa a ju wa die u va wa ta ga, sie sanja dieke u baan nan ye sien bɔbra.

Yisa die di piiline u tɔvma Galili tɔngban ma dene

(Mat. 4.12-17; Maki 1.14, 15)

¹⁴ Ka kvan chaan Yisa die di yinji ga Galili, ta die a suuli ananj Nmɔn Halkasika haguɔn. Die ba muɔli u wia tɔngbanƙa luɔga mana. ¹⁵ Die u daga ba Nmɔn wia ba Nmɔn jiamun juone me; ta vuon mana di biri wa.

Nazeriti vuosi die di zetine Yisa dene

(Mat. 13.53-58; Maki 6.1-6)

¹⁶ A kvan chaan Yisa die di ga Nazeriti, jigidieke die ba wubine wo u ga birun vuota. Ta die davɔsɔkiri daari die u ga juu Nmɔn jiamun juon me sɔba u wone yie die wo. Die u hagi a zie di u karun Nmɔn gbanƙu, ¹⁷ ta die ba nagi Nmɔn gban dieke Nmɔn naazɔa Azaya die di maagina a kenj yi wa. Die u yuori ke a ye jigidieke ba maagina di,

¹⁸ “Nabidie Nmɔn Haalɔn bie n ma,

dama u vɔari mun mun di n muɔli wɔvɔvɔna a yi zɔɔlɔntielin.

U tɔn mun mun di ga bali yɔɔɔɔ di n nan vɔari ba a nyun yɔri,

ta bi bali yɔɔɔɔ di ba nan ye,

ta bi vɔari vuodiekemba di benne mugisin me a taan yɔri,

¹⁹ ta bi muɔli di sanja tugya mun

di Nabidie Nmɔn gbatu u vuosi a taan.”

²⁰ Yisa die di karinna a kpatu wa die u pili gbanƙu a yinji a nagi ka a yi Nmɔn jiamun tɔntɔntɔ, ta sɔn kalɔ. Ta vuodiekemba mana die di benne Nmɔn jiamun juoku me wo die di juma wa. ²¹ Womi Yisa die di piili a bala ba di, “Wudieke n karinna Nmɔn gbanƙu sɔku, kenj yi wusie jinne, sɔba ni wonnana die wo.”

²² Die ba mana sɔgiti die di ftalɔ ananj wa ta ba bura wa, die di yi be mamachi ananj wudiekemba u bala wa. Die ba piasa tan di, “Daa u yine Josefu bɔa wa?”

²³ Womi Yisa die di bali a yi ba di, “N ka chɔɔɔɔ di ni nan bali mun nandagiri gie di, ‘Gbɔgbaantu gbaan fu gban.’ Ni nan bi bali a yi mun di n yi mamachi tɔnƙpuma n gban gban n tun ma sɔba ni wonnana di n yiye Kapenɔmi ma wa. ²⁴ Wusie man bala ni di, vuosi ka tuose Nmɔn naazɔa u gban gban u tun ma. ²⁵ Wusie, kpihogɔba pam die benne Izara tɔngban ma, sanja dieke Elaja die di benne wo, sanja mi die nuɔ di ka nuya bina ataa ananj chuti ayɔaba, ta kɔnƙɔn di kenj nan tɔngbanƙa mana ma, ²⁶ ama Nmɔn die ka tun Elaja ba wɔnyu mana jigin; die u tun wa wa kpihogɔ dieke di benne Zarefati Sadoni tun ma wa jigin. ²⁷ Sanja dieke Nmɔn naazɔa Elasa die di benne wo gama pam die benne Izara tun

ma, ama ba wonyi mana die ka ye gbaamun sie Naamani vuodieke di yine Siria dembin, wonun u nyuna ma die yene gbaamun.”

²⁸ Die vuodiekemba mana die di benne Nmun jiamun juoku me wo ta won Yisa baluku gie, die di ju sunyuru pam anan wa. ²⁹ Die ba hagi a yagi wa a nyun tika a yaa wa ga kunkogi dieke ba muna ba tika a zie wo sikpen a yaala ba kpanji wa a taan gooluku son, ³⁰ ama die u nyugi ba sunsun a chun ga.

Dembin dieke jumbian die di yalla wa

(Maki 1.21-28)

³¹ Ka kwan chaan ta Yisa die di ga Kapenomi dieke di benne Galili tunghan ma wa, davisukuru daari die u juu Nmun jiamun juoku me a piili daga vuosi Nmun wa. ³² U daguku die di yi ba mamachi pam dama die u bala anan yiko.

³³ Ta daa wonyi jumbian die di yalla ta u bie Nmun jiamun juoku me die di faasi keesi nmunsikpen di, ³⁴ “Fonun Yisa, vuodieke di nyunna Nazeriti, bia fu yaala ti jigin? Ken di fu chusu ti mun? N siba vuodieke di yine fu, yiwo Nmun tontonkasi von.”

³⁵ Ta Yisa die di nati jumbiak di, “Tari wati ta ken nyun daa wa ma.” Die jumbiak di nagi daa wa taan tunghan ba mana nunja ta ken nyun u ma, anan ka nagina wa a taan tunghan mana die ka ka yi wa danja.

³⁶ Die di yi vuotamba mana mamachi die ba pusa tamba di, “Bia balu wonna? Ta u yaa yiko anan haguun a ya jumbiati nua, ta a nyuna vuosi ma.” ³⁷ Die wa die ba muhi Yisa saan tika ma mana.

Yisa die di gbaanna vuosi pam dene

(Mat. 8.14-17; Maki 1.29-34)

³⁸ Sanja mi Yisa die di nyun Nmun jiamun juoku me a ga Simoni tigin. Die Simoni hanun hogu die di dua a yvagi, u nyunghanun die di faasi tuhi, die ba juusi Yisa di u sunji wo. ³⁹ Ta Yisa die di ga a ga zie jigidieke u dbana wa, ta yi yvagu bu non, die yvagu bu di va wa; ta hogu wa di hagi bunyi a yi ba chaanti.

⁴⁰ Die nmun die di june a kpati, vuodiekemba mana die di yalla yvagi tielin ba tige me ba yvagi yvagi yi yi die di chii be a ken Yisa jigin. Die u nagi u nuusi a diisi diisi ba mana ma die ba mana di ye gbaamun. ⁴¹ Ta u bi yi ta jumbiati di nyun vuosi pam ma, die a nyunana wa die a taan keesin nmunsikpen di, “Fonun fu yine Nmun Bua wa.”

Ama die u ka bi saagi di a balu won, dama a siba baari u yiwo Nmun Vuonbarikun Masia wa.

Yisa die di muhi na wonunaha Nmun jiamun juone me dene

(Maki 1.35-39)

⁴² Die tun die di vonna die Yisa die di nyun tika ma a ga haagu ma; die vuosisi die didi da a yaala wa, die ba kenne a ye wo wo, die ba ka bi yaala u ga ta va ba. ⁴³ Ama die u balu ba di, “Sie n ga tghanun ba a ga balu Nmun wonuna yaa gamma u naari kenin wa mi gban, dama die wa Nmun di tun mun.”

⁴⁴ Naa chian ma die u didi da Judia tigus ta juo Nmun jiamun juone me a daga vuosi waha.

5

Yisa die di wana v bumbunya kwanandusiriba dene
(Mat. 4.18-22; Maki 1.16-20)

¹ Daan kaani Yisa die di ga a zie Genezariti gbagikpuku kwananjan a bala Nmuj wta ta daadan pam di taan gilin wo a womma waha. ² Die v ye haarisi ale die di zene gbagiri kwananjan, zaasiyigiribe die vanaha ta die a ga sugire ba nuti. ³ Yisa die di juu haarisi kaani, die di yine Simoni jaan ta bal wa di v kpanji ka a ga nyaabu sun bita. Yisa die di wa a kali haariku sun a daga kpikpaaku Nmuj wta.

⁴ Die v dagina kpati wa, die v bal Simoni di, "Kpanji haariku ka ga jigidieke di goline fa ni vigi ni nutiti nyaabu sun a yigi zaasun."

⁵ Simoni die di yinji bal wa di, "Jakuba, ti tun wa yuku mana ama ti ka yigi jaan. To, fu bala naa wa wta, n nan vigi nutiti." ⁶ Die Simoni anjan v chanchaalba die di vigi ba nuti a yigi zaasun pam, ta ba nuti die di yaala a kpa kpa. ⁷ Naa chian ma, die ba wa ba chanchaalba die di benne haari kanun wa ma wa di ba ken a sunji be. Die ba ken vvaru zaasubu a suuli ba haarisi ale wo mana, ta haarisi di wa duni a yaala a sunn nyaabu chian. ⁸ Die Simoni Piita die di yine wudieke die di yine wo v gbigiri Yisa nunja a baari di, "N Yomtien, n yiwo tuntumbiatien. N ka vuna di n gbigi fu. Va mun ta ga", ⁹ dama die ba yine zaasun pam wa die yine Simoni Piita anjan v zualba mana mamachi ¹⁰ anjan v chanchaalba, Jemisi anjan Joon vuodiekemba di yine Zebedi balli.

Ta Yisa di bal a yi Simoni di, "Da vaa nmaamun yalla fu, a nyun jinne yaa gamma nan ga a suguma vuosi a kiere n jigun."

¹¹ Die wta die ba kpanji ba haarisi a juhal gaan a va jaan mana ta di Yisa kwan.

Yisa die di gbaanna gamun dene
(Mat. 8.1-4; Maki 1.40-45)

¹² Sanja kaani Yisa die bie tun kaani ma ta daa wonyi di bie mun a yall gamun. Die v yine Yisa wa die v nagv v gban a taan tunghan v nunja a juusi wa di, "N Yomtien, du yi fu dunju fu gbaan mun."

¹³ Yisa die di tuntv v nuun a gbi daa wa ta bal di, "N saagya, fu gamun kpatiya mun." Lele womi daa wa ganv di kpati wonyi. ¹⁴ Die wta Yisa die di kpaan wa di, "Da ken balv sunn wuru gie, ama ga a ga nagv fu gban a dagv Nmuj kikaabitu wa ta kaabi kaabi dieke Mosisi die di dagina wa yaa gamma gamun gbaanun wta, an sunn mana summa siba di lele fu ganju kpatiya mun."

¹⁵ Ama die ba faasv muvli Yisa saan jigun mana, ta kpikpaan die di ken v jigun di ba wun wudieke v balala, ta ye gbaamun a nyun ba yaguti ma.

¹⁶ Ama die v njan ga wa haagun ma a ga juusa Nmuj.

Yisa die di vana nyunghan kpiikin tien di ye gbaanun dene
(Mat. 9.1-8; Maki 2.1-12)

¹⁷ Sanja kaani die Yisa di daga vuosi Nmuj wta, ta Farasisi anjan muraha didaguriba die di kali mi, die ba nyun wa Galili tigrisv mana anjan Judia tigrisv mana anjan Jerusalem a ken Yisa jigun. Die Nabadie Nmuj hagurun die di bie v ma di v gbaan yagutiin. ¹⁸ Die dembisi batan die di chii daa wonyi nyunghanun die di kpine kalunja ma a mia di ba nagv wa juu tigiri me a nagv wa dvan Yisa nunja. ¹⁹ Ama die vuosi die di dala wa die ba ka

biagi nagi wa juu, die wta die ba chii wo a jwali mampili sikpen* a chia a yuori vortu a nagi wa anan kalunka a soton duon vuosi sunsotun Yisa nuna
 20 Yisa die di yene ba yine wo yada dene wo, v balu yi daa wa di, "N zua n nagi fu taali a chaa fu."

21 Ta muraha didagurba anan Farasisi vuosisi die di piili a yile ba sogtu ma di, "Munia yine daa wa gie a bala siba v yiwo Nmun? Vuobia baan nan nagi vuon taali a chaa wa, ntaala Nmun nyuna?"

22 Die Yisa di munu ba sonyayile ta piastu ba di, "Bia nu yile waha gie nu sogtu ma? 23 Genhe jabia yine molu, fu baan balu di, 'N nagi fu taali a chaa' yaa 'Hagi a chun'?" 24 N nan wa a dagu an nu summa a baari manun vuota Bua yaa yiko dunta mama a nan biagi a nagi vuosi tumbiatu a chaa ba." Die wta die v balu a yi nyungbanjkiikiri tien wo "N bala fu, hagi a nagi fu kalunna a ga tigin."

25 Lele womi daa wa die di hagi ba mana nuna a nagi v kalunna a kuli ta bura Nmun. 26 Die di yi vuon mana mamachi pam ta nmaamun die di yigi be, die ba pagu Nmun a bala di, "Tu ye mamachi wta jinne."

*Yisa die di wana daa wonu v saan di yine Liiva dene
 (Mat. 9.9-13; Maki 2.13-17)*

27 A kuvan chaan ta Yisa die di nyun a ye lampotuosiru ba wasnana Liiva ta v kalu jigidieke ba tuosinene lampoke juon me. Yisa di balu a yi wa di, "Dua mun!" 28 Die Liiva die di hagi a vaa jaan mana ta di v kuvan.

29 Liiva die di paali a yi chaantu v tigin me a yi Yisa; ta die lampotuosirin pam anan vuosi batan die di lagutu die anan ba. 30 Die Farasisi batan anan ba muraha didaguru batan die di yine Farasisi die di ken piasta Yisa kuvandusuriba di, "Bia nu die ta nyuo anan lampotuosirin anan tuntumbiatu tielin?"

31 Yisa die di yinji a balu ba di, 32 "Manun n ka ken di n balu vuodiekemba di yine vuovina di ba vaa ba tumbiatu ama n ken di n balu tuntumbiatu tielin di ba vaa ba tumbiatu."

*Siehaala anan siekra di kana ka lagutu tan dene
 (Mat. 9.14-17; Maki 2.18-22)*

33 Die vuosi batan die di balu Yisa di, "Joon kuvandusuriba njan bobu nvan ta juosa Nmun sanja mana, ta Farasisi mba kuvandusuriba di yie die gban gban ama fu kuvandusuriba njan die mun ta nyuo sanja mana."

34 Yisa die di yinji a balu ba di, "Nu tun yaala chaan diekemba di gana hogu faaru ma bobu nvan, banun anan hogu wa tien di lagutuna a beri wo? Die kaan biagi a yi. 35 Ama sanja nan ken ba nan nagi hogu wa tien a nyun ba jigin, sanja mi ba nan wa bobu nvan."

36 Yisa die di bu taan ba nandaguru gie di, "Vuon kaan saagu a churu garhaalin ta nagi ka garhochon a baali a ligi garukun vortu, dama v yi die v nan chustu garhaaliku ta garhaaliku anan garukuru kaan di mu tan. 37 Yaa nu yeye ta vuon nagi daahaalin asu gbanun koliti diekemba di yine nyunkura ma? Dama v yi die daabu nan kuvan a churu kolititi an daabu anan kolititi mana taan vortu. 38 Ama sie v nagi daahaalin asu gbanun koliti diekemba di yine nyunhaala ma. 39 Du yi ta vuon di nyuu daakun, v ken ye daahaalin v ka bu yaala, v njan baari di 'Daakuru nansuna.' "

* 5:19 5.19 Ba njan kuse ba juone sikpen me.

6

Davvusikiri daari wa
(Mat. 12.1-8; Maki 2.23-28)

¹ Davvusikiri daan kaani die Yisa anan v kwanandusirba die di chon tanna zaa kwan ma, ta v kwanandusirba die di gobe zaapakiti a yaga nɔba. ² Ta Farasisi batan die di piast ba di, "Bia ni yie wudieke ti miraha di dagina di ti da yi davvusikiri daan?"

³ Yisa die a piast ba di, "Ni ye ka karin Nmɔn gbanƙu son Davidi die di yine die wo? Kon die yalla wonɔn anan v kwanandusirba, ⁴ die v ga Nmɔn jiamɔn juoku son a ga nagɔ paanɔ dieke ba nagina a yi Nmɔn a nɔbi ta bi nagɔ yi v kwanandusirba ba nɔbi. Ama ti miraha die ka yi sien di vuon nɔbiha sie Nmɔn kikaabitɔ nyɔna ma." ⁵ Yisa die di bi balɔ ba di, "Manɔn vuota Bɔa yine davvusikiri daari tienj."

Nuukpiikin tienj gbaamin wa
(Mat. 12.9-14; Maki 3.1-6)

⁶ Davvusikiri daan kaani bɔbra Yisa die di ga juu Nmɔn jiamɔn juoku a daga Nmɔn wa, ta daa wonyi die di bie mi v nuudiigin die di kpi. ⁷ Ta die Nmɔn miraha didagurba anan Farasisi batan die di bie mi a yaala sieti di ba galɔn Yisa, die wa die ba daansa wa di ba ye di v nan gbaan wa davvusikiri daari. ⁸ Ama Yisa die mɔnɔ ba sonanyilehe ta balɔ yi daa dieke nuuke di kpine wo di, "Hagɔ a zie vuon mana mɔnɔ." Die wa die v hagɔ a zie mi. ⁹ Die Yisa di balɔ a yi ba di, "Ni vaa n piast ni, bia ti miraha di baa ti yime davvusikiri daraan? Di ti sunɔni vuosi yaa ti chɔst ba? Ti gbatima vuon mɔst taamma yaa ti kuv ba?" ¹⁰ Die wa v daansi ba mana a tanj, ta die balɔ yi nuukpiikiri tienj di, "Tuntɔ fɔ nuuke." Die v tuntɔ v nuuke die ka bi hagurɔ bɔbra. ¹¹ Ama Nmɔn miraha didagurba anan Farasisi die di juu sunyɔrɔn, a pilli a bala yia tanj ba baan yi Yisa dene.

Yisa die di vvarina v kwanandusirɔn ban anan bale wo dene

¹² Sanƙa mi Yisa die di ga jvalt kunkogin di v jɔst Nmɔn, a die jɔst Nmɔn kanɔn yuku mi mana. ¹³ Die tunj di vonna die v wa v kwananvuosi a ken lagɔsɔ v jigɔn a vvarɔ vuosi ban-ale, a wa ba tuntɔntɔn.* ¹⁴ Die v vvarɔ wa Simoni (vuodieke v wasɔnana Piita) anan Simoni numbɔabinj Andurusi anan Jemisi anan Jon anan Filipi anan Batolomiwo, ¹⁵ anan Matiwo anan Tomasi anan Alifusi bɔadembɔn Jemisi anan Simoni vuodieke die di yaala banɔn juu vuosi yalluma ba gbanj wa, ¹⁶ anan Judasi vuodieke die di yine Jemisi bɔa wa anan Judasi Asikaroti vuodieke die di posine Yisa chɔka.

Yisa die di daginana ta gbaama vuosi dene
(Mat. 4.23-25)

¹⁷ Yisa die di ken sonj kunkogiri me anan ba, die a ga zie tunjban dieke di mɔna tanj; ta die v kwananvuosi pam die di bie mi; vuosi pam die di nyɔn Judia chaan mana anan Jerusalemi anan Taya anan Sadoni mana tɔgɔsɔ die di gbicine mɔgɔkpɔrɔ, ¹⁸ die ba kenye mɔn di ba won v wɔbalɔka ta bi yaala v gbaan ba. Vuodiekemba die jumbɔti die di yalla ba gbanj die kenye mɔn, die v gbaan ba. ¹⁹ Die vuosi mana die di mɔa di ba gbɔ wa, dama hagurɔn die nyɔna v ma a gbaama ba mana.

* **6:13** 6.13 Ba wasa v kwanandusirba ban anan bale wo gie tuntɔntɔba.

*Sugifialij anaj sugichussij wia
(Mat. 5.1-12)*

²⁰ Sanjka mi die Yisa die di daansi v kvanjandusiriba ta baari di,
“Ninuj zoolntielij sugifialij yiwo ni sutu,
dama Nmuj naari yiwo ni sutu!

²¹ Ninuj vuodiekemba koj di yalla lele, sugifialij yiwo ni sutu,
dama ni nan kej chagi.

Ninuj vuodiekemba di kunnana lele, sugifialij yiwo ni sutu,
dama ni nan daansi a laa.

²² “Vuosi di kej haa ni ta zeti ni ta zia ni ta chussa ni saara, dama ni
duna manuj vuota Bua wia, sugifialij yiwo ni sutu. ²³ Ni yalluma sugifialij
ta seme dama ni nybari nan daansi dala Nmuj naari ma; die gban gban
die ba chvaliba die di yi Nmuj naazvaliba.

²⁴ “Ninuj nyintitielij, wubian bie ni ma,
dama ni waj ye ni choti jaan muj.

²⁵ “Ninuj vuodiekemba di chagina lele, wubian bie ni ma,
dama koj nan daansi yigi ni.

“Ninuj vuodiekemba di lanana lele, wubian bie ni ma,
dama ni nan daansi ye sugichussij anaj kpan.

²⁶ “Ninuj vuodiekemba vuosi mana di birinana, wubian bie ni ma;
dama die gban gban ba choonkussiba die di biri nmunchibisi naazvaliba.

*Ni yalluma choti anaj ni dataasi
(Mat. 5.38-48; 7.12a)*

²⁷ “Ama n bala ninuj vuodiekemba di wonnana n baliku gie, ni chome
ni dataasi ta yime wovuna a yuma vuodiekemba di hana ni. ²⁸ Ta
vuodiekemba di kanana kaati a yia ni, ni bal ba di ‘Nmuj sunji be’,
ta jussima Nmuj a yuma vuodiekemba di yinene ni bian ²⁹ Du yi vuon
di kej fal f v kaamuj f v yinji kaani wa gban a yi wa an v fal. Du yi
vuon di kej a nag f v jayeekikpenkru f v vaa v nag f v jayeekibij a guti.
³⁰ Vuodieke nuj mana di kej juss f v jaan f v yi wa, ta vuon di kej gbat
f v jaan da kej dia a ga tuo. ³¹ Wudieke f v yaala vuosi yi a yi f v, f v yi die
a yi f v chanchaaluj.

³² “Du yi f v cho vuodiekemba di chone f v nyuna ma, bia Nmuj di baa
v nag guti f v? Tontumbiat tielij gban cho wo vuodiekemba di chone be.

³³ Ta du yi f v yie vunun a yia vuodiekemba di yinene vunun a yia f v bia
Nmuj di baa v nag a guti f v? Tontumbiat tielij gban yie die. ³⁴ Du yi f v
panja vuodiekemba f v sibuna di ba nan yinji tun f v, bia Nmuj di baa v
nag a guti f v? Tontumbiat tielij gban panja die a yia ba chanchaaluj ta
yinji tuose ba nyinti.

³⁵ “Die wia ni chome ni dataasi ta yime vunun a yuma ba. Ta du yi
ni panji vuon jaan ka ga yuasi, da vaa ni sugiti chuss a wia, dama ni
nybari nan daansi dala, ta ni nan bi yi Nabadie Nmuj balli. Dama wvunuj
v yie wovuna a yia vuodiekemba nine di kana ka suule wudieke v yinene
a yia ba anaj vuobiat mana. ³⁶ Ni chiguma zoolij sba ni Choan Nmuj
dieke di benne arizanna ma di chiginana zoolij dene wo.

*Chanchaalij saruya diile wia
(Mat. 7.1-5)*

³⁷ “Da kej a dii vuon saruya amv Nmuj da kej dii f v saruya, da kej bal
a chuss v vuon amv Nmuj da kej bal a chuss f v. Nag f v chanchaaluj
taal a chaa ba amv Nmuj diaj nag f v taal a chaa f v. ³⁸ Yuma vuosi amv

Ŋmuj diaj nagj yj fu. Dj nan dj su sba Ŋmuj dj baaj nan nagj v kuruba a mɔgisi zaa, ta ka kej suuli anaj ka kvanban mana an v ju ju ta dɔj dɔj ta a kej suuli a jaasa an v nagj a yj fu, fu baaj nan biagi a pɔguli dene. Fu nagina fu kuruba a mɔgisa nyinti a yja vuosi die, Ŋmuj gban nan mɔgisi die a yj fu.”

³⁹ Ka kvan chaaj Yisa die dj taaj ba nandagiri gie dj, “Yj nan biagi a datj v chanchaanj? Ba mana kaaj nan golin me? ⁴⁰ Bɔbɔguru diaj ka tianj v didagiri; ama bɔbɔguru diaj dj kej mɔnɔ a bɔgiri a kpatj v nan dj su sba v didagiri wa.

⁴¹ “Bja fu daansa a yese mɔnɔvɔ dieke dj benne fu chanchaanj nimbinj me ta ka ye dakvɔli dieke dj benne fu gban gban fu nimbinj me? ⁴² Laha fu baa fu yj a balj yj fu chanchaanj dj, ‘N zva, vaa n vuarj ŋmɔnɔvɔ dieke dj benne fu nimbinj me’, ta ka ye dakvɔli dieke dj benne fu gban gban fu nimbinj me? Fɔvɔj gigaantv wa gie, wolin nagj dakvɔli dieke dj benne fu gban gban fu nimbinj me amv fu mɔnɔ ye a vuarj ŋmɔnɔvɔ dieke dj benne fu chanchaaka nimbinj me wo.”

Tuj anaj ka nyɔnyɔka wja
(Mat. 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ “Tuvɔvɔ ka wala nyɔnyɔkɔvɔ, ta tu dieke dj vɔagina ka wala nyɔnyɔka vɔna. ⁴⁴ Tuj nyɔnyɔka ma ba sba ka. Ba ka yese kɔkamuj hanɔɔvɔ jigij a tɔvra, yaa taama jja jigij a tɔvra. ⁴⁵ Vuovɔvɔ yie tɔvɔvɔnɔ dama v sɔj vɔna muj; ta vuovɔvɔ diaj dj yie tɔvɔvɔnɔ dama v sɔj suuli wo anaj wɔvɔvɔ. Jadieke dj benne vuovɔvɔ ma kanuj v bala.

Mimuruj bale wja
(Mat. 7.24-27)

⁴⁶ “Bja nj wasa muj nj Yɔmɔtɔj ta ka yie wudieke n yaalala? ⁴⁷ Vuodieke mana dj kienene n jigij ta wɔmma n wɔbalikaha ta diha, n nan dagj nj v sina die. ⁴⁸ Wɔvɔvɔ v su sba daa wɔnyj die dj mɔna v tiginj, ta die wolin a tuu tɔngbanj a sɔvɔj a ga tɔgɔ tanj ta dvan nyabiluj tant sikpej. Ka kvan chaaj muj dj kej nj pam ta muguj dj kpaaj ta nyaabv dj kej nɔgɔ tigiri, ama die tigiri ka nanya dama die v mɔnɔ mu ka muj. ⁴⁹ Ama vuodieke mana dj wɔnnana n wɔaha gie ta ka diha su sba daa wɔnyj die dj mɔna v tiginj a zien tambusuj me ta ka dvan nyabiluj ka chianj wa, ta die nuj dj nu muguj dj kpaaj, ta nyaaj dj kej nɔgɔ tigiri, die ka nan bonyj. Bja chvɔsvɔvɔnɔ wɔnna!”

7

Yisa die dj gbaanna Romi tuj sojasi jakvɔvɔ tɔvɔvɔvɔ dene
(Mat. 8.5-13)

¹ Die Yisa die dj dagina vuosisi a kpatj wa die v nyuj a ga Kapenɔmi tuj ma. ² Mi Romanisi sojasi jakvɔvɔ wɔnyj die dj bie mi a yallj v tɔvɔvɔvɔ v chone pam, die vɔaguj dj yigi wo v gbigi kunj. ³ Die jakvɔvɔ dj wɔj Yisa wja, a tuj juu vuosi nyɔnkɔra batanj dj ba ga a wa wa dj v kej a gbaaj v tɔvɔvɔvɔ wa. ⁴ Die ba kej Yisa jigij a jvɔvɔ wa anaj nɔnɔmɔna a baarj dj, “Daa wa gie mv dj fu sunɔj wo, ⁵ dama v cho ti tɔngbanjka gie vuosi, ta mu Ŋmuj jiamuj juonj a yj tu.”

⁶ Die wja Yisa die dj ba kvanj a ga. Die v gana a gbige tigiri, jakvɔvɔ die dj tuj v zɔaluj dj ba kej balj wa dj, “N Yɔmɔtɔj daa mugisi fu gbanj a kiere, dama n ka mv dj fu kej juu n tiginj me. ⁷ Die wja manj ka kej fu jigij n gbanj gbanj wa. Ama ko yj nvanj anj n tɔvɔvɔvɔ wa ye alaafia.

⁸ Dama manuj n gbanj n yaa wa n nyɛnkɔra, ta yalli sojasi ba dɔ n kwanj. N naanj bali a yi genj wo, gamma anj v ga, ta bali a yi genj wo kiere anj v kenj; ta bi vaa n yɔmɔ yi wudieke n yaalala.”

⁹ Yisa die dɔ wonna naa die dɔ paali a yi wo mamachi, die v yinjɔ a bali yi kpɛkpaaku die dɔ dɔna v kɔaka dɔ, “N bala ni, n ye ka ye vuɔnj dɔ yine munj yada sɔba naa Izara vuosi sɔnj gbanj.”

¹⁰ Die sojasi jakɔuri zɔalɔba die dɔ yinjɔ a ga v tigriri me a ye v tuntuntu wa dɔ yene alaafia.

Yisa die dɔ vana kpihɔgv bɔadembɔnj dɔ hagi kunj me dene

¹¹ Die tunj dɔ vɔna Yisa die dɔ ga tunj kaani ba wasɔnana Neeni, ta v kwanandɔsɔrɔba ananj kpɛkpaaku die dɔ dɔ v kwanj. ¹² Die v dene a ga tugɔ tɔka nvanj, die v ye kpɛkpaanj dɔ nyɔna tɔka sɔnj a chii kunj dɔ ba ga guu. Vuodieke die dɔ kpɛne wo die yiwo kpihɔgv wɔnyɔ bɔabalɔmunj, die v yiwo dembinj. Kpihɔgv wa gbanj die bie kpɛkpaaku sɔnj. ¹³ Die Yisa die dɔ yene kpihɔgv wa zɔɔlɔnj die dɔ yigi wo v bali a yi wa dɔ, “Da kɔmma!” ¹⁴ Ta die dɔ a ga a gbɔ tɔaka, ta vuodiekekemba die dɔ chine wo wo dɔ zie. Yisa die dɔ bali dɔ, “Dalɔkunj hagi!” ¹⁵ Die kumbu miivoli die dɔ yinjɔ kenj, ta v hagi kahi a piili bala wɔa. Yisa die dɔ yinjɔ a nagi wa yi v nunj.

¹⁶ Die nmaamunj die dɔ yigi vuodiekekemba mana die dɔ benne mi, ba mana die dɔ bɔri Nmunj, a baari dɔ, “Nmunj naazɔakpɛnkɔruɔnj kenj nyɔnj tɔ jigɔnj munj”; ta bala tanj dɔ, “Nmunj kenj sɔsɔnj a sɔnjɔnj v vuosi munj.”

¹⁷ Yisa wɔaha gie die dɔ mɔsɔ ga Judia tunj mana ananj tɔgi diekekemba mana dɔ gbɔgine mi.

Jɔɔn dieke dɔ sɔnana vuosi Nmunj nyaabu wɔa
(Mat. 11.2-19)

¹⁸ Ka kwanj chaanj Jɔɔn dieke dɔ sɔnana vuosi Nmunj nyaabu kwanandɔsɔrɔba die dɔ ga a bali wa wɔaha gie mana. Die v wa vuosi bale v kwanandɔsɔrɔba sɔnj, ¹⁹ a tɔnj ba tɔ Yɔmɔtɔienj Yisa jigɔnj dɔ ba ga pɔasi wa dɔ, “Fɔnunj fu yine vuodieke dɔ balla v kenj wo yaa tɔ ye chɔsɔma vuogaanj bɔbra?”

²⁰ Die ba kenne tugɔ Yisa jigiri, die ba bali wa dɔ, “Jɔɔn dieke dɔ sɔnana vuosi Nmunj nyaabu tɔnna tɔ dɔ tɔ kenj pɔasi fu dɔ, ‘Fɔnunj fu yine vuodieke v bala dɔ v nan kenj wo yaa tɔ ye chɔsɔma vuogaanj.’ ”

²¹ Kanunj sanjka mi gbanj gbanj Yisa die dɔ gbaanj vuosi pam, yɔagɔtielinj ananj vuodiekekemba yɔagɔti die dɔ faasɔna a hagi, ta vɔari jumbɔti vuosi pam ma, ta die vaa yɔsɔ pam nine dɔ yuori. ²² Die v yinjɔ a bali Jɔɔn tuntuntu ba dɔ, “Ni yinjɔ a ga bali Jɔɔn wudieke ni wɔnnana ta yese wudiekemba; dɔ ni ye ta yɔsɔ nine dɔ yuorine, gbarɔgɔsɔ dɔ chɔnj, ta vuodiekekemba die dɔ yɔagɔna gamunj ye wo gbaamunj, tɔkpaara tienj dɔ wɔmma, ta kunti dɔ haga kunj me, ta zɔɔlɔntielinj dɔ wɔmma Nmunj wɔbalɔki vɔnaha. ²³ Ta sɔgɔfɔlɔnj bie vuodieke dɔ kana ka chɔsi munj ma.”

²⁴ Jɔɔn tuntuntu ba die dɔ yinjɔne a ga a kpɔti wa, Yisa die dɔ piili a pɔasa kpɛkpaaku yaa gamma Jɔɔn wɔa dɔ, “Die ni gana Jɔɔn jigiri hagi ma wa, bia die ni yile dɔ ni nan ye? Die ni yile dɔ ni nan ye hɔvɔti bɔɔgɔsɔnj dɔ nɔnɔnana? ²⁵ Yaa bia die ni nyɔnj ga ni ye? Dembinj dɔ yeegine nyinjyeeki vɔna? Vuodiekekemba dɔ yeeginene nyinjyeeki vɔna ta bie ba dɔnjɔv bie wo naaleesi me. ²⁶ Ni bali munj, vuɔbia die ni nyɔnj ga ni ye wo? Ni tunj yile dɔ ni nan ye Nmunj naazɔa yaa? Wusie manj bala ni, Jɔɔn nunj tɔanj naazɔa.

²⁷ Dama Jɔɔn die yine vuodieke Nmunj die dɔ bala v gbanj sɔnj dɔ, ‘Manunj n nan tunj n tuntuntu anj v wolinj dɔa fu nɔnjɔa a wɔnsɔ fu keninj sieku a

dvaŋ fu.' " 28 Yisa die dɪ bɪ balɪ ba a gʊtɪ dɪ, "Manɔŋ n bala nɪ, ba ye ka mɔrɪ vuonɔ dɪ tianna ʒoon, ama vuodieke dɪ wɪarɪna kvaŋ Nɔmɔŋ naarɪ ma tɪaŋ wa."

29 (Ta Vuonɔ mana aŋaŋ lampotuosiribe die dɪ saagɪ dɪ Nabidie Nɔmɔŋ vuɪna, dama die ba wɔŋ ʒoon mɔbɔlɪŋ, ta vaa v sɪ ba Nɔmɔŋ nyaabu. 30 Ama Farasisi aŋaŋ vuodiekemba die dɪ dagɪnana Nɔmɔŋ mɪraha die dɪ zeti Nɔmɔŋ dɪ sanna die a yɪ ba, dama die ba ka saagɪ dɪ ʒoon sɪ ba Nɔmɔŋ nyaabu.)

31 Ta Yisa die dɪ bɪ balɪ ba dɪ, "Nɪnɔŋ leleke gie vuosi, bɪa maŋ nan nagi a magɪsɪ nɪ? Vuonɔ bɪa yɪne nɪ? 32 Nɪ nɪasɪ wa ballɪbɪsɪ dɪ kalla nyubɔŋ jɪgɪŋ a nata wasa tamba, "Tɪ wɪa wɔŋ a yɪa nɪ ama nɪ ka sie, ta chɪa hanye a yɪa nɪ ama nɪ ka kɔma." 33 Nɪnɔŋ leleke gie vuosi nɪasɪ wa ballɪbɪsɪ gie dama ʒoon die dɪ kenne ta ka die nyindiike gbaŋ gbaŋ ta ka nyuo daaŋ ta nɪ baarɪ dɪ v yiwo yɪŋyaan; 34 ta manɔŋ vuota Bɔa dɪ keŋ die ta nyuo, nɪ baarɪ 'Ye, v yiwo wutulitɪeŋ aŋaŋ daanyuru; ta bɪ yɪ lampotuosirɪŋ aŋaŋ tɔntɔmbɪatɪ tielɪŋ zva.' 35 Ama vuodiekemba dɪ tuone Nɔmɔŋ yɪaŋ daga dɪ dɪ yiwo wusie."

Yisa die dɪ gana Simoni vuodieke dɪ yɪne Farasisi vuoke tigɪŋ dene

36 Die Farasisi wɔnyɪ die dɪ wa Yisa dɪ v keŋ aŋ ba dii nyindiike v tigɪŋ me. Die Yisa die dɪ ga daa wa tigiri me, ba mana dɪ lagɪŋ kalɪ a die. 37 Die hɔgɔ wɔnyɪ die benne tɪka ma a dɔaga dembisi die dɪ wɔŋ dɪ Yisa bie daa wa tigiri me a die nyindiike, die wɪa v yaa kɔlɔba aŋaŋ tulaari dieke ligire dɪ faasɪna tɔa, 38 a die a keŋ a gbigiri Yisa nagɪsɪ chɪaŋ, a kɔma v nɪntaantɪ dɪ nanna Yisa naatala ma. Die Yisa naatala die dɪ sɔnsɪ ta die hɔgɔ wa die dɪ nagɪ v sikpeŋ zoosi a chɪtɪ ha ta die a mɔgɪsɪ v naatala ta sɪtɪ tulaaribu a yɪ he. 39 Die Farasisi dieke die dɪ wana Yisa wa die dɪ yene naa v yile v sɔŋ ma dɪ, "Du yɪ daa wa gie dɪ seŋ yɪ Nɔmɔŋ naazɔa wusie, v tɪŋ nan dɪ sɪba hɔgɔ wa gie dɪ yɪne vuodieke. U tɪŋ nan dɪ sɪba a baarɪ dɪ v yiwo tɔntɔmbɪatɪ tɪeŋ."

40 Die wɪa Yisa die dɪ balɪ Farasisi wa dɪ, "Simoni n yaa wɔŋ n baa n balɪ fu."

Ta Simoni die dɪ yɪŋŋi baarɪ, "Dɪdagɪrɔ balɪ mɔŋ?"

41 Yisa die dɪ balɪ wa dɪ, "Die dembisi bale die yalla vuodieke dɪ paŋŋɔnana ligire hamɔŋ. Wɔnyɪ die dii wo ligire bie* kɔbɪsɪ-nɔ hamɔŋ, ta wɔnyɪ dɪaŋ die dɪ dii ligire bie baŋɪsɪ-nɔ hamɔŋ. 42 Die ba wɔnyɪ mana die ka bɪagɪ tɔŋ wo, die wɪa die v nagɪ chaa ba mana dɪ ba gamma. Lele, ba jabɪa balla v chome wo pam?"

43 Simoni die dɪ yɪŋŋi balɪ wa dɪ, "N yɪ tama vuodieke hannɪ die dɪ faasɪna a dala wa."

Yisa die dɪ balɪ wa dɪ, "Fɔnɔŋ balɪ wa wusie." 44 Die v yɪŋŋi a daansɪ hɔgɔ wa ta balɪ yɪ Simoni dɪ, "Ye hɔgɔ wa gie? N kenne juu fu tigiri gie me, ka yɪ mɔŋ nyaan dɪ n nɪtɪ n naatala ama hɔgɔ wa gie nɪtɪ wa n naatala aŋaŋ v nɪntaantɪ ta chɪtɪha aŋaŋ v sikpeŋ zoosi. 45 Ama fonɔŋ nɔŋ ka mɔgɪsɪ mɔŋ, ama wɔnɔŋ nɔŋ v ka vaa n naatala mɔgɪsɔŋ n kenne a juu gɪena wa. 46 Ta ka bɪ nagɪ kpaan a duuri n sikpeŋ, ama wɔnɔŋ nɔŋ v siti wo tulaari a yɪ n naatala ma. 47 N bala nɪ, n nagɪ wa v tɔmbɪatɪ pam wa mana a chaa wa; die wɪa v cho mɔŋ pam wa, ama vuodieke n nagɪna a chaa wa bɪta, wɔnɔŋ v gbaŋ chome mɔŋ bɪta."

48 Die wɪa Yisa die dɪ balɪ a yɪ hɔgɔ wa dɪ, "N nagɪ fu taalɪ a chaa fu."

* 7:41 7.41 Ligiri bɪŋ die yiwo damɔmɔŋ tune.

⁴⁹ Ta vuodiekemba die di kala a gɔti ba die wo die di yile ba sɔgti ma di, “Mɔna wɔnna a biagi naga vuosi taali a chaa ba?”

⁵⁰ Ta Yisa die di bali a yi hɔgɔ wa di, “Fɔ yada gbatina fɔ a taan, gamma anan sɔgtiɔbagɔ.”

8

Hɔgɔ diekemba die di dina Yisa wɔ

¹ Naa kwan chaan Yisa die didi dia tɔgɔkɔuma anan tɔkpanɔsi a bala Nɔmɔ wɔwɔnaha yaa gamma Nɔmɔ naari wɔ. U kwanandɔsrɔba ban anan bale die di wa mu a ga, ² anan hɔgɔba batan die u vɔarɔna jumbiati ta gbaan batan yɔagɔti; die ba yiwo, Meri Magidalini vuodieke die u vɔarɔna jumbiati bayɔpɔyi u ma: ³ batan die yiwo Chuza hɔgɔ wa, Johana (Chuza die yiwo Herodi tigiri tɔntɔntɔba jakɔɔn) anan Susana anan hɔgɔ ba pam. Die hɔgɔba gie die naga ba gban gban ba nyinti a sunje Yisa anan u kwanandɔsrɔba.

Bɔbɔritɔ wa nandagɔri

(Mat. 13.1-9; Maki 4.1-9)

⁴ Die daadaan pam die di nyina tɔgɔsi tɔgɔsi pam a kien Yisa jigɔn, ta kɔkpaaku die di ken lagɔsi a taan a gilin Yisa, die u taan ba nandagɔri gie di:

⁵ “Daa wɔnyɔ die nyina ga u kwan di u ga bɔri nyɔɔbɔra. Die u bɔrinana wa a tan die di nan sien me die ba tɔbɔha tianna ta nembisi die di ken nagɔha dii. ⁶ Atan dɔan die di nan tan sikpen jigidieke tantɔ die kana ka dala, die a nyune wo die a jigi dama tɔngbanja die ka sunsi. ⁷ Atan dɔan die di nan hanɔɔɔsi dagɔrɔsi ma die a mana die di lagɔsi nyun, hanɔɔɔsi die di nyagi ha. ⁸ Ta atan dɔan die di nan tɔngban vɔɔnɔn ma, ta die a nyun a bɔrɔn ta nyun bie kɔbɔga kɔbɔga.”

Yisa die di wa bali ba a kpati di, “Vuodieke di yalla tɔba ta nan wɔn u wɔmma!”

Wudieke wɔ u taana nandaga ha

(Mat. 13.1-9; Maki 4.1-9)

⁹ Ka kwan chaan u kwanandɔsrɔba die di pɔasi wa nandagɔri chɔan. ¹⁰ U yɔnɔi a bali ba di, “Nɔnɔn nɔn Nɔmɔ vaa ni sɔba u naari wɔɔbɔrɔkɔrɔ muɔ, ama banɔn ba nɔn u taana ba nandaga, di ba daansi ama ba da ken ye, ta wɔn ama ta kaan di sɔba a chɔasi.”

Bɔbɔritɔ nandagɔri chɔan

(Mat. 13.18-23; Maki 4.13-20)

¹¹ “Nandagɔri chɔan wɔnna: Nyɔɔbɔraha yine Nɔmɔ wɔbalɔka ha. ¹² Nyɔɔbɔri dieke di nanna sieku me wo nɔasi wa vuodiekemba di nɔana wɔn Nɔmɔ wɔaha, ama Sitaani ken a nagɔ wɔ ha a nyun ba sɔgti ma, amɔ ba da ken tuo dii ta ye gbatɔtaanɔn. ¹³ Nyindiekemba di nanna tan sikpen nɔasi wa vuodiekemba di nɔana wɔn wɔaha anan sɔgtɔfɔlɔn, ama a ka sunna ba sɔgti ma, ba nɔan yiwo yada bɔta, ama sanja dieke magɔsɔn di ken ken ba nɔan nagɔha taan muɔ. ¹⁴ Nyɔɔbɔri dieke di nanna hanɔɔɔsi dagɔrɔsi jigiri nɔasi wa vuodiekemba di nɔana wɔn wɔaha ama tɔngbanja wumugisike anan nyinti yaalɔn ken juu a nyagi ha, amɔ a da ken bɔrɔn a nyun bie. ¹⁵ Ama nyindiekemba di nanna tɔngban vɔku ma wa nɔasi wa vuodiekemba di nɔana wɔn wɔaha ta tuohe anan sɔgtɔvɔnɔn ta muɔnɔn pɔgɔlɔ ha ken ken ta bi yaa hanɔ, ta nyun bie vɔnɔn.”

*Popoli nandagiri
(Maki 4.21-25)*

¹⁶ “Vuosi ka chogisa popoli ta naga kpali a bubi ke yaa a naga ka a ziele gado chian. Ama ba njaan nagri ka mun a sagi popoli daan ma amu vuosisi di ken juu ba ye ka chaanku. ¹⁷ Wudieke mana di lobiuna nan daansi a ken nyu yey ta wudieke mana dian di ligine nan ken yuori ta nyu chaanu ma.

¹⁸ “Die wia ni summa ni wonnana Nmuy wia die, dama vuodieke mana di wonnana ta muhi pogili ka ba nan yi wa pam a guti, ama vuodieke di wonnana ta ka muhi pogili ha, ba nan tuo bita gban u yilene di u yalla wa a nyu u jigin.”

*Yisa nuu anan u numbali wia
(Mat. 12.46-50; Maki 3.31-35)*

¹⁹ Womi Yisa nuu anan u numbali die di ken, ama die ba ka biagi a gbigi wo dama vuosi die dala mu. ²⁰ Vuon wony die di bali a yi Yisa di, “Fu naa anan fu numbali zie yey me ta yaala ba ye fu.”

²¹ Yisa die di bali a yi ba mana di, “Manu n naa anan n numbali yine vuodiekemba di wonnana Nmuy waha ta di ha.”

*Bulogisun anan nyaan die di tuone Yisa nvan dene
(Mat. 8.23-27; Maki 4.35-41)*

²² Daan kaani Yisa anan kwanandusriba die di juu haaru sun, die u bali a yi ba di, “Ni vaa ti jwali ga gbagiri mi wo gaaru.” Die wia die ba piili sien. ²³ Die ba benne haariku sun a gara Yisa die di guura. Ta bulogisukpenkruu die di ken bunyi a niga gbagiri ma, die haariku di yaala ka suuli anan nyaan, die ba bie wubian ma. ²⁴ Ta die u kwanandusriba di ken a suguri wa a baari di, “Jakusu, jakusu ti bie kun me.”

Yisa die di hagi a nati bulogisubu anan nyaan ponjikiri a mana die di fiati som. ²⁵ Womi die u bali yi u kwanandusriba di, “Ni ka yi mu yada?”

Ta nmaamu die di yigi be, ka bi yi be mamachi ba riasa tan di, “Manu wonna? Ta nata bulogisun anan nyaan ta a tuose u nvan.”

*Yisa die di vvarina jumbiati daa wony ma dene
(Mat. 8.28-34; Maki 5.1-20)*

²⁶ Ta die ba ken tugi Gerasa tun ma a zie ta vaa Galili tun ba kuan. ²⁷ Die Yisa die di kenne nyu haariku ma wa, ta Gerasa daa wony die jumbiati di yalla wa di ken tuoli wo. Die u beri wo die a yvasi ta ka yeegi garu yaa dua tigin me ama die u bie wo jigidieke ba guunene vuosi haagu ma.

²⁸ Sanja dieke u yene Yisa wa die u faasi keesi a nan u tunja a faasi nata anan lolokruu di, “Yisa, Nabidie Nmuy dieke di benne arizanna ma Bua, bia fu yaala n jigin? N jusa fu da ken a dati n tibun.” ²⁹ Die u bali wa naa dama Yisa die yi wa jumbiati nvan di a nyu u ma. Die sanja pam die a naan mugise wo mu anan ba naana a bobi wa anan choruma u nagisi anan nuusi mana yori, jumbiatiti naan vaa u kpaa ha mu ta nagri wa juu haagu ma.

³⁰ Yisa die di riasa daa wa di, “Fu saan?”

Die u baari, “N saan yine ‘Dala’ ” ka chian yine jumbiati pam die bie u ma. ³¹ Womi jumbiati die di jusa wa anan nunnuma di u da vaa a ga juu vorigoli me.

³² Die perukusi pam die benne kunkogin lugu a die; ta jumbiatiti die di jusa Yisa di u vaa a ga juu perukusisi, die u yi he sien. ³³ Die wia jumbiati

die di nyɔŋ daa wa ma a ga juu perukusisi mana, die a mana die di chɔŋ daagɔ kunkogiri lɔŋŋ a sɔɔŋ ga nan mɔgikpuri ma nyaabu die di dii he.

³⁴ Die vuodiekemba die di daansɔnana perukusisi die di yene wudieke di yine wo die ba chɔŋ ga tɔka sɔŋ aŋaŋ kvati ma a mɔsɔl wari. ³⁵ Die vuosi die di nyɔŋ a ga di ba ye wudieke di yine wo. Die ba keŋ Yisa jigɔŋ a ye daa wa v vbaruna jumbiati v ma wa v jigɔŋ v yeegi jayeekin ta v sikpen di mɔŋŋi a tɔma, ŋmaamɔŋ die di yigi ba mana. ³⁶ Vuodiekemba mana die di yene Yisa di gbaanna daa wa die wo die ba balɔ vuosisi. ³⁷ Die wɔ vuodiekemba mana die di benne Gerasa tɔŋ ma die di keŋ Yisa jigɔŋ a jɔsɔt wa di v nyɔŋ ba tɔka ma, dama ŋmaamɔŋ die faasɔna a yigi be mɔŋ.

Die wɔ Yisa die di juu haariƙu di v ga; ³⁸ mi daa dieke die v gbaanna wa die di jɔsɔt wa di v vaa v dɔa v kvan, ama Yisa die di balɔ wa di, ³⁹ "Yiŋŋi kuli fɔ tigiŋ a ga mɔsɔl tɔnkpuŋ dieke Ŋmɔŋ di yine a yɔ fɔ."

Die wɔ daa wa die di ga tɔka sɔŋ mana a balla Yisa die di yine wudieke mana a yɔ wa.

Jaarusi havvɔbɔŋ yvagiŋ aŋaŋ hɔgɔ dieke di gbɔna Yisa jayeekin wɔ (Mat. 9.18-26; Maki 5.21-43)

⁴⁰ Die Yisa di wana a yiŋŋi a ga gbaguri mi wo chaaku, kpɔkpaan die di tuoli wo aŋaŋ sugɔfɔlɔŋ a yi wo aŋsɔta dama die ba mana die chɔsa wa mɔŋ. ⁴¹ Womi daa wɔnyɔ ba wasɔnana Jaarusi di keŋ tɔgɔ, die v yiwo Ŋmɔŋ jiamɔŋ juoku jakɔsɔŋ. Die v keŋ gbirigi Yisa nɔŋŋa a jɔsɔt wa di v keŋ wɔnɔŋ v tigiŋ, ⁴² dama die v bɔabalumɔŋ die di yine havvɔbɔŋ ta yi bɔna baŋ aŋaŋ ale die yvagiŋa a gbigi kuŋ.

Die Yisa die di ganana wa, kpɔkpaan die di gilɔŋ wo jigɔŋ mana.

Hɔgɔ wɔnyɔ die gbɔna Yisa garɔŋ a ye gbaamɔŋ wɔ

⁴³ Kpɔkpaaku sɔŋ hɔgɔ wɔnyɔ die benne v nyɔŋgbaniŋ di nyɔna zɔŋ dene bɔna baŋ aŋaŋ ale, die v nagi v yalla jadieke mana mana a yɔ gbɔgbaantiŋ, ama die ba wɔnyɔ mana ka bɔagi a gbaan wa. ⁴⁴ Die v daagɔ kpɔkpaaku sɔŋ a keŋ Yisa kvan a gbɔ v jayeekiri kvanvan, lele womi die v zumbɔ di gobi bɔnyɔ. ⁴⁵ Mi die Yisa di pɔasi di, "Mɔna gbɔna mɔŋ?"

Die ba mana die di chiisi, ta Piita die di baari di, "Jakɔsɔŋ, kpɔkpaaku gilɔŋ fɔ mɔŋ ta di dɔa chɔa fɔ."

⁴⁶ Ama ta Yisa die di baari di, "Vuon gbɔ mɔŋ mɔŋ dama n sɔba di haguruŋ nyɔŋ n ma." ⁴⁷ Die hɔgɔ wa die di mɔŋŋɔna di v kaan bɔagi a lɔburi wa, die wɔ die v keŋ a cheele ta gbɔgiri Yisa nɔŋŋa. Mi die v balɔ Yisa vuon mana nine me wudieke wɔ v gbɔna wa wa ta ye gbaamɔŋ die bɔnyɔ. ⁴⁸ Yisa di balɔ a yɔ wa di, "N lɔa, fɔ yada gbaanna fɔ. Gamma aŋaŋ sugɔdvagiŋ."

Yisa die di vana havvɔbɔŋ di hagi kuŋ me dene

⁴⁹ Die Yisa di yene ko bala wɔaha gie, vuon wɔnyɔ die di nyɔŋ jakɔsɔri tigiŋ a keŋ a balɔ wa di, "Fɔ lɔa wa kpiye; da mugisi Dɔdaguru wa bɔbra."

⁵⁰ Ama Yisa die di wɔŋ ta balɔ yɔ Jaarusi di, "Da vaa ŋmaamɔŋ yalla fɔ; fɔnɔŋ ko yi yada ta havvɔbike nan ye alaafia."

⁵¹ Yisa die di keŋ a juu tigiri me, die v ka yi vuon di di v kvan sie Piita, aŋaŋ Jɔɔn aŋaŋ Jemisi aŋaŋ havvɔbike chɔɔŋ aŋaŋ v nɔŋ nyɔna ma. ⁵² Vuon mana mi die di kɔma ta die zɔɔŋ bɔa wa wɔa. Yisa die di balɔ ba di, "Ni da kɔmma, bɔa wa ka kpiye v ko gɔɔra mɔŋ."

⁵³ Die vuosisi die di laa wa dama die ba sɔba a baari di bɔa wa kpiye mɔŋ. ⁵⁴ Ama Yisa die di yigi v nuun me ta baari di, "N, bɔa hagi!" ⁵⁵⁻⁵⁶ Die v yiŋŋi keŋ v mɔsɔ ma ta hagi zie bɔnyɔ. Die di yi bɔa wa chɔɔŋ aŋaŋ v

nuj wo mamachi, Yisa die di bal ba di ba yi bua wa jaan an v dii. Ama Yisa die di kpaan ba di ba da ken bal vuon wudieke di yine wo.

9

Yisa die di tunna v kwanandusiriba ban anan bale wo dene (Mat. 10.5-15; Maki 6.7-13)

¹ Ka kwan chaan Yisa die di wa v kwanandusiriba ban anan bale wo a lagisi v jigin ta yi ba hagin anan yiko di ba vvarima jumbiatu ta gbaama yuagtu vuosi me. ² Ta die tun ba di ba ga musu Nmuj naari waha ta gbaan yuagutielin. ³ Ta die bal ba di, “Ni da nagu jaan mana a ga ni sieku; ni da nagu daangbanun yaa busogun yaa nyindiike yaa ligire anan jayeekin a guti ni wone yeegi jadieke wo me. ⁴ Ni ken a juu tigidieke mana ni bemme mi a ga tugi sanja dieke ni bala ni nyun tika ma. ⁵ Jigidieke mana ba kana ka tuo ni anan sugifalun, sanja dieke ni ken nyunna tika ma ni pisi ni nagisi tankolin a taan mi an ka dagi siba ba yi chusisi mun.”

⁶ Die wa v kwanandusiriba die di nyun a di dia tunkpanhisi mana a musu Nmuj wuvunaha ta gbaama vuosi jige mana.

Herodi anan Yisa wa (Mat. 14.1-12; Maki 6.14-29)

⁷ Die Herodi vuodieke die di yine Galili tungbanka mana naajakusu die di won wudiekemba mana die di yinene, die a paali mugisi wo dama vuosi batan die baari di Joon vuodieke die di suna vuosi Nmuj nyaabu hagina kun me, ⁸ batan dan di baari di Elaja yinjine a ken, ta batan dan di baari di Nmuj naazvalun die di benne kuru ma wa wonyu yinjine ken v musu ma. ⁹ Ta Herodi die di baari di, “Die n yi ba gobi wo Joon sikpen ama muna yine daa wa gie man womma v wa di v yie waha gie?” Die v mia di v ye Yisa.

Yisa die di yina dembisi tuse anu nyindiike dene (Mat. 14.13-21; Maki 6.30-44; Joon 6.1-14)

¹⁰ Die Yisa tuntuntuba die di yinji a ken a bal wa wudiekemba mana die ba yine. Die v nagu ba, ba ga tun kaanu ba wasunana Befisada ba nyuna ma. ¹¹ Ama kpikpaaku die di won ta tub v poli. Die v yene be ba kienene die v tuo be anan sugifalun, ta dagu ba Nmuj wa yaa gamma v naari ma ta gbaan vuodiekemba die di yaalala gbaanun.

¹² Sanja dieke nmunu die di fialnana wa, v tuntuntuba ban anan bale wo die di ken v jigin a baari di, “Vaa vuosisi ga tugisi anan tunkpanhisi diekemba di gbine anu ba nan yalli nyindiike anan jigidubagisiku, dama giena yiwo haagiyen.”

¹³ Ama Yisa die di yinji a bal ba di, “Nunun ni gban gban ni yi ba jaan an ba dii.” Die ba yinji bal wa di, “Ti yaa wa paanu golime anu anan zaasibisi ale nyuna ma. Funun yaala ti ga da wa nyindiike a yi kpikpaaku gie mana?” ¹⁴ (Die dembisi dieke die di benne mi die yiwo siba tuse anu.) Yisa die di bal v kwanandusiriba di, “Ni vaa vuosisi puo puo a kala banisi-nu nu.”

¹⁵ Die v kwanandusiriba die di yi die ta vaa ba sunn kalt. ¹⁶ Ta v nagu paanusi golime anu wa anan zaasibisi ale wo, a daansi nmunsikpen ta pagu Nmuj ta yi he gbieri gbieri a nagu ha yi v kwanandusiriba ba nagu ta ta vuosisi. ¹⁷ Die ba mana di dii a chagu ta talti talti, v kwanandusiriba die di vaari nyun taltikaha a suuli kparisi ban ale.

Piita die di bala wɔkɔɔma yaa gamma Yisa ma dene

(Mat. 16.13-19; Maki 8.27-29)

¹⁸ Saŋŋa kaani Yisa die di juusa Nmuŋ v nyuna ma, ta v kwanandusiriba die di keŋ v jigin, die v piasɔ ba di, “Muna kɔɔkpaaku di baa n yiye?”

¹⁹ Die ba yinŋi balɔ wa di, “Bataŋ baari fu yiwo Joon vuodieke die di sunana vuosi Nmuŋ nyaabu, bataŋ diaŋ di baari di fu yiwo Elaja, ta bataŋ diaŋ di baari, Nmuŋ naazɔalɔba wɔnyɔ die di benne kuŋ ma wa yinŋine a keŋ v musɔ ma.”

²⁰ Die v piasɔ ba di, “Ta nuŋ nuŋ muna ni baari n yiye?”

Piita di yinŋi balɔ wa di, “Fuŋ fu yine Nmuŋ vuovɔarikuŋ, Masia wa.”

Yisa die di bala v wahala diile aŋaŋ v kuŋ wɔ dene

(Mat. 16.20-28; Maki 8.30-9.1)

²¹ Mi Yisa die di kpaan ba aŋaŋ nuŋnuŋa di ba da keŋ balɔ vuon wari gi, ²² ta die bi a baari di, “Sie manɔ vuotaŋ Bɔa wa dii wahala pam, ta tika nyɔkɔra aŋaŋ Nmuŋ kɔkaabɔtɔba nyɔkɔra aŋaŋ Nmuŋ tigiri mi mura didagɔrɔba di keŋ zeti muŋ, a bi kuŋ muŋ ama daraa ataa daraan n nan haŋ kuŋ me.”

²³ Die v balɔ yi ba mana mana di, “Vuodieke mana di a keŋ yaala v dia n kwan sie v daan v gban gban v wɔ, ta viigi v dagarikuŋ daan mana a dia muŋ. ²⁴ Ama vuodieke nuŋ mana di yaala v gbati v gban gban v musɔ nan waari ka, ama vuodieke nuŋ mana di waarina v musɔ n wɔ nan ye ke. ²⁵ Bɔa vuon di baa v ye v a keŋ a ye duna mana nyinti ama ta waari v gban gban v musɔ? ²⁶ Vuodieke di a keŋ chɔga viivi a ka balɔ manɔ aŋaŋ n dagiku gie vuosi jigin, die nuŋ manɔ vuotaŋ Bɔa man keŋ keŋ aŋaŋ n haŋruŋ aŋaŋ n Chɔa Nmuŋ haŋruŋ aŋaŋ v malakasisi haŋruŋ n nan daan chɔgi di tien gban viivi di n yaa wa a gɔti n vuosi ma. ²⁷ Wusie man bala ni, vuosi bataŋ bie giena ba kaan kpi ntaala ba keŋ ye Nmuŋ naari kenin.”

Yisa nyɔngbanuŋ tariguŋ wɔ

(Mat. 17.1-8; Maki 9.2-8)

²⁸ Die v balla waha gie a kpati wa, a kwan chaan die di yi daraa anu, die v nagɔ Piita aŋaŋ Joon aŋaŋ Jemisi a gɔti v ma a ga juahɔ taŋ sikpen di ba juusɔ Nmuŋ. ²⁹ Die v juusɔnana Nmuŋni v nine chaan die di tarigi ta v nyinŋeeke die di faasi yianti ta nyigisa. ³⁰ Womi die dembisi bale die di nyun mi, Nmuŋ naazɔaluŋ Mosisi aŋaŋ Elaja ³¹ ta die bala aŋaŋ Yisa yaa gamma v kuŋ wɔ aŋaŋ v bala v kpi die Jerusalemi ma, ta yi Nmuŋ choti. ³² Ama Piita aŋaŋ v chanchaalɔba die faasi gɔra muŋ, ama die ba haŋna wa die ba ye chaankpenkɔruŋ di giline Yisa, ta ba bi ye dembisi bale di zene aŋaŋ wa. ³³ Die dembisisi di nyinnana Yisa jigiri, Piita die di balɔ a yi wa di, “Jakɔtuŋ, di vuna muŋ ti benne giena. Ti nan wɔnsɔ viisi ataa, aŋ kaani yi fu jaan, aŋ kaani diaŋ yi Mosisi jaan, kaani Elaja diaŋ jaan.” Die Piita paahɔ ka sɔba wudieke v balala.

³⁴ Die v yene ko bala waha, nuŋmaan die di keŋ a ligi be, ta ŋmaamuŋ die di yigi be ba benne ka sɔku. ³⁵ Die loluŋ die di nyun nuŋmaaku sɔŋ a baari di, “N Bɔadembinɔ wɔnna, wɔnuŋ manɔ vɔari, ni wɔmma wa.”

³⁶ Die loluku di balina a kpati wa, die ba ye Yisa di zene v nyuna ma. Die v kwanandusiriba die di tarɔ yaa gamma ba yene wudieke wo, ta ka balɔ vuon saŋka mi wudieke ba yene wo.

Yisa die di vɔarina jimbɔaŋ dalvakibinɔ ma dene

(Mat. 17.14-18; Maki 9.14-27)

³⁷ Die ka tunvusa Yisa anan v kvanandusuriba die di ken sony tan ma, kpikpaan die di tuoli wo. ³⁸ Mi daa wonyi die di bie kpikpaaku ma ta faasi wa Yisa di, "Didaguru! N jusa fu, ken daansi n dalvabike gie; dama v yiwo n bua balumun. ³⁹ Jumbian yalla wa, ka ken hagi ka naan yi v faasi keese ta nagi wa a taan tujgban siba kpenkpennantu ta funfugiti di nyina v nvan nag, ka mugisi wa mun ta ka vasa wa a yusa. ⁴⁰ Man jusi fu kvanandusuriba di ba vvari ka ama ba ka biagi."

⁴¹ Yisa di yinji a balu ba di, "Nunon lele vuosi gie di wone yada ta bi yi vuodiekemba di kana ka dia Nmunn, ni yaala n bemme ni jigij a ga tugi sanja bia? Ni yaala n yaa wa suguru anan ni a ga tugi sanja bia?" Ta die balu a yi daa wa di, "Yaa bua wa a ken gena."

⁴² Die bua wa di kienene wo jumbiaku di nagi wa a taan tujgban ta die v cheele. Yisa die di natu jumbiaku, ta gbaan bua wa ta yinji nagi wa yi v chon. ⁴³ Die di yi vuosisi mana mamachi yaa gamma Nmun di daguna hagirun dene.

Yisa die di bina balu v kuj wia dene

(Mat. 17.22, 23; Maki 9.30-32)

Die v yinene wudieke wo di ko yie vuosisi mamachi, sanja mi die v balu yi v kvanandusuriba di, ⁴⁴ "Ni yuori ni tba a wun vunun wudieke n bala n balu ni naa; ba nan daansi nagi manun vuota Bua a nagi yi vuota nuusi me." ⁴⁵ Ama ta die ba ka siba ka wuru chian, dama Nmun die ligi ba yan di ba da summa ka chian; ta die nmaamun di bi yalla ba di ba piasi wa ka chian.

Mina yine vuokruun wia

(Mat. 18.1-5; Maki 9.33-37)

⁴⁶ Ka kvan chian die v kvanandusuriba di niga nunhagrun yaa gamma ba jabia yine vuokruun. ⁴⁷ Ta Yisa die di munji ba sanyile, die wia die v nagi buabin a vaa v ken zie v jigij, ⁴⁸ ta balu ba di, "Vuodieke mana di a ken a munji a tuo bua wa gie n saan ma, v munji tuo mun mun; ta fu munji tuo mun, munji tuo wo vuodieke di tunna mun wa. Ama vuodieke di naguna v gban a burun buabin ni mana son wunun v yine vuokruun a tian ni mana."

Vuodieke di kana ka wagi ni, v guti wa ni ma

(Maki 9.38-40)

⁴⁹ Jon die di balu a yi Yisa di, "Jakuson, die ti ye wo vun di yagunana jumbati vun ma fu saan ma, die ti balu wa di v vaa dama die v ka yi ti wun."

⁵⁰ Yisa die di balu yi ba di, "Ni da kaguma wa, dama vuodieke mana di kana a waga ni, v guti wa ni ma."

Samaria tujkpanji vuosi die di zetine Yisa dene

⁵¹ Die sanja di gbigne di Yisa yinji a juati arzanna wa, die v dii sikimin a nyun a gara Jerusalemi. ⁵² Die v wolin a tun tuntuntun di ba ga Samaria vuosi tujkpanji kaanu ma a yi jaan mana siri a ziej wo, ⁵³ ama tka vuosi die ka saagi v kenku dama die ba siba di v gara Jerusalemi. ⁵⁴ Ta v kvanandusuriba Jemisi anan Jon die di yene naa wa die ba piasi wa di, "Ti Yomutien, fu yaala ti yi bolin nyun nmunsikpen a ken dii be?"

⁵⁵ Ama ta Yisa die di yinji a daansi ba ta galun ba, ⁵⁶ ta die ba ga tujkpanji gaan bibra.

*Vuodiekemba di yaala ba di Yisa kvanj wia
(Mat. 8.19-22)*

⁵⁷ Die ba ganana wa daa wonyi die di bali a yi Yisa di, “N nan di di fu a ga jigidieke mana fu ganana.”

⁵⁸ Yisa die di yinji a bali wa di, “Gbaanchura yaa voriti a juo, nembisi dtan di yaa tusti a juo ama manuj vuota Bua wo jigidvagsiku.”

⁵⁹ Die v bi bali yi daa wonyi dtan di, “Dia mun.” Ama daa wa die di baari di, “N Yomutien, vaa n wolin, a ga a ga guu n chva.”

⁶⁰ Ta Yisa die di yinji bali wa di, “Vaa kunti* guu ba gban gban ba kunti. Fonuj gamma a ga mubli yi vuosi Nmuj naari wia.”

⁶¹ Ta wonyi dtan di baari di, “N Yomutien, n nan didi fu ama vaa n wolin ga tigin a taan n den.”

⁶² Die Yisa di yinji a bali wa di, “Vuon kaan btagi a pogli naakvun a kva ta yinji daansa v kvan. Du yi vuon di daansa die, v ka mv anan Nmuj naari tuma tumuj.”

10

Yisa die di tonna v didusirij banisi-yupoyi anan bale wia

¹ Naa kvan chaan die Yisa die di vuari nembisi banisi-yupoyi anan bale ta tun ba ba balele di ba wolin ga tigidieke anan jigidieke v gban gban v yinene siri di v ga. ² Die v bali a yi ba di, “Zaaha biye mun ta dala ama zaagobiribe ka dala. Die wia ni jvusi zaaha tien an v gvti tuntuntun an ba keij gobihe. ³ Ni gamma! N tuma ni, ni nan di si siba yiibisi di benne gbaanchura sun. ⁴ Ama ni da keij a nagl ligire yaa bulogin yaa nura, ta ni da bi chvussa sanja a waasuma vuosi sien me. ⁵ Ama tigidieke nuj mana ni keij a juu ni wolin a baari, ‘Sgidvagin bemme tigiri gie vuosi me.’ ⁶ Du yi ta tigin tien wo di yaala sgidvagin, v nan munji tuo ni. Ama v ka yi die ni sgidvagiku nan yinji keij ni jigij. ⁷ Du yi ni keij juu tigiri me, ni bemme mi ta dime ta nyume jadieke mana ba naguna yi ni. Dama tuntuntu mana mv v tuo v tune. Ni da tariguma ni tigiberisikin. ⁸ Du yi ni ga juu tun diekemba mana ba munji tuo ni, ni dii jadieke mana ba keij nagl yi ni, ⁹ ta gbaan yvagtielin mana di benne mi, ta bali yi ba di, ‘Nmuj naari keij a gbigi ni mun.’ ¹⁰ Ama du yi ni keij juu tun dieke ba ka munji tuo ni, ni nyuj a ga ba siekpuma ma a bali di, ¹¹ ‘Ti nagisi di yigine tankoli dieke ni tika gie me ti pisiha a taan ta taana ni. Ama ni summa wuri gie, di Nmuj naari wvuj keij a gbigi ni mun.’ ¹² N bala ni di saruya diile daan, tika mi vuosi tibidatun nan tanj Sodomi tun vuosi tibidatun.”

*Tij diekemba yada di kana ka dala wia
(Mat. 11.20-24)*

¹³ “Wubian bie nunuj Korazini vuosi ma; wubian bie nunuj Befisada vuosi mama; dama mamachi wudieke n yine ni tigisi ma wa, man tun a yi die Taya anan Sidoni ma ma, vuodiekemba di benne mi wo tun nan vaa ba tumbiati a yvusi ta nagl vaati anan tanyeejin a bubi ba gban an die dagl siba ba chugi nyuj ba tumbiati ma ma mun. ¹⁴ Daa dieke Nmuj di baan nan dii vuosi saruya, ni tibidatun nan faasi dala pam a tanj Taya anan Sidoni vuosi saruya. ¹⁵ Ta nunuj Kapenomi vuosi, Nmuj nan koti ni nmusikpen? Aayi, v nan vigi ni a taan kunti jigiberisikin.” ¹⁶ Sanja mi die v bali v kvandusiriba di, “Vuodieke mana di wonnana ni baliku, v

* 9:60 9.60 Kunti yiwo vuodiekemba di kana ka di Yisa kvanj.

wonj wa manuj; ama vuodieke di kenj zeti ni, zeti wo manuj; ta vuodieke diaj di zetine manuj zeti wo Njmunj vuodieke di tonna muj.

Didusiruj banisi-yupoyi ananj bale wo di yinjine a kenj Yisa jigijj dene

17 Die dembisi banisi-yupoyi ananj bale wo die di yinjij kenj Yisa jigijj ananj sugifaluj ta balj wa di, "Ti Yomotienj, fu saanj haguruj ma jumbiati saagi wa ti nua." 18 Ta v yinjij balj ba di, "N ye wo Sitaani di nyuna njmunsikpenj a kenj nan siba nnyugisuj. 19 Ni womma, n yi ni wa yiko di ni chomma nyinvuuke ananj chiakoriti ma ta bi nyanjji ni dataanj Sitaani haguruj mana; ta wonj kaanj yi ni. 20 Ni da yalluma sugifaluj di jumbiati saagi ni nua nyuna ma, ama ni yalluma sugifaluj dama ba maagi ni saara arizanna ma."

Yisa die di yalla sugifaluj dene (Mat. 11.25-27; 13.16, 17)

21 Kanuj sanja mi Njmunj Halukasika die di yi Yisa sugifaluj v baari di, "N Chua Njmunj, vuodieke di yine njmunsikpenj ananj tujgbanjka gie tienj, n bira fu, dama fonuj loburi waha gie yantielij ananj susiburuj jigijj ama ta yuori he a yi ballibisi; dama die fu tuma fu tuma a yie fu nansuj."

22 Ta Yisa die di bi baari di, "N Chua Njmunj nagi wa jaanj mana a yi muj; vuonj ka siba manuj Njmunj Bua wa sie n Chooj wa Njmunj, vuonj diaj ka siba n Chooj wa Njmunj sie manuj Njmunj Bua wa ananj vuodiekemba n yaala n nagi wa a dagi."

23 Womi Yisa die yinjij a tuoli v kvanjandusiruba ta balj yi ba nyuna ma di, "Ni yaa sikpenj nansuj dama ni nine ye wudieke ni yesinene wo! 24 N bala ni di Njmunj naazbaluj pam ananj naaluj pam die yaala ba ye wudieke ni yesinene wo, ama die ba ka ye ke, ta die bi yaala ba wonj wudieke ni wunnana wa, ama die ba ka wonj ka."

Samaria vuovunuj nandagiri wia

25 Die daanj kaani muraha didaguruba wonyj di kenj di v magisi Yisa ta piasi wa di, "Didaguru, lala manj baa n yi a ye miivoli dieke di wone kpatuj?" 26 Yisa die di yinjij a piasi wa di, "Lala di maagi Njmunj gbanjku ma? Lala fu siba a chianj?"

27 Daa wa di yinjij a baari di, "Yaaluma fu Yomotienj Nabidie Njmunj ananj fu sonj mana ananj fu haaluj mana ananj fu haguruj mana ananj fu sonjanyile mana, ta bi chome fu chanchaanj siba fu gbanj."

28 Yisa die di yinjij balj wa di, "Munjji balj muj, yime naa ta nan ye miivoli dieke di wone kpatuj."

29 Ama die muraha didaguru wa di bi yaala v dagi di v yaa wusie, die wia die v bi piasi Yisa di, "Muna yine n chanchaanj?"

30 Yisa die di yinjij a balj wa di, "Daa wonyj die nyunna Jerusalemi a sounj gara Jeriko; die gbighaturuj die di yigi wo a wuuri v nyinti ta nigj wa v ga gbigi kunj ba wa wa taanj ta chuj. 31 Ka kvanj chaanj die Njmunj jiamuj njnjandusiru wonyj die di sounj gara sieku me ta kenj ye daa wa di dvana sieku me, die v gva daagi sieku luguj a chuj ga. 32 Die gbanj gbanj Liiva vuonj die di sounj gara mi a ye daa wa di dvana v gva daagi sieku luguj a chuj ga. 33 Ama ta Samaria vuonj die di chuj sieku me a kenj ye wo, zooluj die di yigi wo. 34 Die v ga v jigijj a siti tunj a yi v kujagaha ta bobtha ananj garchooti. Ta die a nagi wa a kaluj v gbanj gbanj v bounj ma a yaa wa a ga chaanuj juone me a daansi wa. 35 Die tunj di vunna die v nagi ligire a

yí vuodieke die dí júnana jigiri ta balí wa dí, ‘Daansíma wa, ta manj kenj yinjí kienj n nan tunj fú ligire dieke fú nagína a gúti daansí wa.’ ”

³⁶ Yísa die dí balla naa a kpatí wa, v piasí wa dí, “Dembisi bataa wa gie ba jabía fú yile dí v dagí síba vuodieke gbígbatúríba dí gbatína v nyintiti yíwo v chanchaanj?”

³⁷ Díe v baarí dí, “Vuodieke dí chígína wa zóólbú.”

Ta Yísa die dí yinjí a balí wa dí, “Díe núnj gamma a ga yí die gbanj gbanj.”

Yísa die dí kaagína Maata ananj Meri dene

³⁸ Ka kvanj chaanj Yísa ananj v kvanandúsíríba die dí gara ba sienj a ga tugi tujkpaanjí kaanú, ta die hógu wónyí ba wasínana Maata die tuo Yísa ananj súgífalú v tiginj me. ³⁹ Díe v yallí wa v taa ba wasa wa Meri; die Meri die dí súbú kalí Yísa núnja a wómma wudieke v balála wa. ⁴⁰ Ama Maata die dí mía ananj chaantí, ta die a kenj balí Yísa dí “N Yómótíenj, n mía múj ananj chaantí n nyúna ma, ta ntaa wa dí ka súnje múj, fú бага wo ka ma? Balí wa dí v kenj súnje múj!”

⁴¹ Ama tí Yómótíenj Yísa die dí yinjí a balí wa dí, “Maata n síba a baarí mía múj ananj nyinti pam, a mugise fú ta chíúsa fú súj, ⁴² ama wóbalímúj nyúna muna fú yaalí; Meri núnj vóarí wa wudieke dí vúna, ta vúnj kaanj tuo ke a nyúnj v jigínj.”

11

Yísa die dí dagína v kvanandúsíríba Nímúj júsú dene (Mat. 6.9-13; 7.7-11)

¹ Daanj kaanú Yísa die dí ga jigínj kaanú a júsúa Nímúj, die v kpatína wa v kvanandúsíríba wónyí die dí balí wa dí, “Tí Yómótíenj dagí tí tí bala tí júsúma Nímúj dene síba Joon die dí dagína v kvanandúsíríba die wo.”

² Yísa die dí balí a yí ba dí, “Naa muna dí ní júsúma Nímúj;

Tí Chua Nímúj:

Vaa anj ba yí fú saanj kasíka jíluma;

Vaa anj fú naarí kenj.

³ Yí tí daanj mana nyindiike dieke tí yaalála.

⁴ Nagí tí tumbíatí a chaa tí,

síba tí nagína vuodiekeba dí túnna tí tumbíatí a chaa ba wa.

Da kenj vaa tí juu magísí dieke dí hagarína ma.”

⁵ Sańka mí Yísa die dí balí ba dí, “Dú yí ta ní wónyí yallí zúa ta ga v jigínj tanseese, a baarí dí, ‘N zúa, paanjí múj paanú golime ataa, ⁶ dama chaanú wónyí kenne n jigínj manj wo jadiikínj n baanj nagí a yí wa.’ ⁷ Ta dú yí fú zúa wa dí bie juoku súj ta yinjí balí fú dí, ‘Da mugísime múj! N wónj kparí sanvartí múj ta manúnj ananj n ballí wónj gúúra múj; N kaanj biagi a hagi a yí fú jaanj.’ ⁸ N bala ní dú yí daa wa dí ka hagiya a yí fú jaanj ní yíne zvalúnj wa, ama dú yí fú ka chíga víivi ta júsúa wa v nan hagi a yí fú jadieke mana fú yaalála fú mugísínene wo wía.

⁹ “Díe wía n bala ní, ní júsúma Nímúj, ta v nan nagí a yí ní; ní daansíma ta ní nan ye; ní kpaasíma gbíabíkú ta v nan yuorí a yí ní. ¹⁰ Dama vuodieke mana dí júsúna Nímúj tuose múj; ta vuodieke díanj mana dí yaalínana yese múj; vuodieke díanj dí kpaasínana gbíabíkú ka yuore a yía wa múj. ¹¹ Núnúnj chívalúnj ní jabía búba dí nan júsú wa zaasúnj anj v nagí javúókúnj a yí wa? ¹² Yaa múnna búba dí nan júsú wa gíhí anj v nagí chíakóúnj a yí wa? ¹³ Ta dú yí núnúnj vuobíatí gie dí síba ní nagí nyúnúnna

a yi ni balli, die nu ni Chooŋ Nmuŋ dieke di benne arizanna ma wa nan faasi nagi u Halikasika a yi vuodiekemba di juusinana a yaala ka wa.”

Yisa anan jumbiatu naan wa Beelizebuli wa

(Mat. 12.22-30; Maki 3.20-27)

¹⁴ Die daa wonyi die benne ta jumbian die di yalli wa ta u ka biagi bala wa, ta Yisa die di vuaru ka, daa wa di wa piili a bala wa. Die di yi kpiikaaku mamachi pam, ¹⁵ ama batan die di baaru di, “Jumbiatu naan wa Beelizebuli* yina wa haguibu u biagi a vvara jumbiatu dene.”

¹⁶ Batan dian die di yaala ba magisu wa, die wa die ba bali wa di u yi mamachi wuy a dagi siba Nmuŋ siba u wa. ¹⁷ Ama Yisa die di muŋŋi ba sunanyile ta bali yi ba di, “Naan dieke di puone a yinŋi waga ka gban kaan yvasti, ta tigi dieke vuosi dian di puone a yinŋi waga ka gban nan nan. ¹⁸ Die di baa ka yi di yi Sitaani di puo ta yinŋi waga ka gban gban, ka naaru ka baa ka zie. Ni baaru di jumbiatu naan wa Beelizebuli yina muŋ haguŋ man yie naa; ¹⁹ du yi naa man vvara jumbiatu, ta nuuŋ nuŋ, muŋa yunana ni kwanandusuriba haguŋ ba vvara ha? Ni gban gban ni kwanandusuriba nan dagi di ni wo wusie. ²⁰ Ama manŋ, Nmuŋ haguŋ man nagi vvara jumbiatu vuosi ma, die dagina siba Nmuŋ naaru wŋŋ ken ni jigŋ muŋ.

²¹ “Du yi daahagu u di yi siri a gbari u tigiŋ anan dembisi nan nyinti, u nyinti mana nan muŋŋi beri. ²² Ama du yi vuodieke di haguŋa a tian wa di ken tuoli wo u tigiŋ me, u nan nyanŋi wa ta gbatu u dembisi nan nyintiti ta bi chii u nyintiti.

²³ “Vuodieke mana di kana ka zie n kwan waga muŋ muŋ; ta vuodieke dian di kana ka sunŋi muŋ a lagisa vuosi n jigŋ jata ba muŋ.

Du yi jumbian di yinŋi ken juu vuon ma wa

(Mat. 12.43-45)

²⁴ “Du yi ta jumbian di ken nyuŋ vuota ma, ka nanan dia wa jigikookuŋ a yaala jigŋ di ka vuosi, ka ka yeye; u nanan bali a yi wa ka gban gban di, ‘N nan yinŋi a ga n tigidieke n vana wa.’ ²⁵ Die wa ka nanan yinŋi ga wa mi a ye ta ka sun mana saariya a wonsi vuuŋ. ²⁶ Ka nanan wa nyuŋ muŋ a ga a chii jumbiatu diekemba di tanna ka gban gban ayuoyu an a ga bemme mi. Naa chiama daa wa berŋ nan faasi chuusi pam a tian die u sina die wo.”

Wusie svgtialuŋ wa

²⁷ Yisa die di bala waha gie a kpatu wa, ta hŋgu wonyi die di bie kpiikaaku sun a faasi bali wa di, “Svgtialuŋ bie hŋgu dieke di murina fu ta fu nyuusi u buŋŋ ma.”

²⁸ Ta Yisa die di yinŋi bali wa di, “Vuodiekemba di wunnana Nmuŋ waha ta dha wa, banuŋ svgtialuŋ di bie ba ma.”

Die ba piastina a yaala mamachi wa dene

(Mat. 12.38-42)

²⁹ Die kpiikaaku di giline Yisa wa die u bi bali ba di, “Lele wo gie vuosi yiwo vuobiatu ta yaala ba ye mamachi wuy; ama n kaan wŋŋ yi mamachi wuy a yi ba; sie Nmuŋ naazua Jona daguŋ chanchaan nyuna ma man dagi ba. ³⁰ Wudieke di yine Jona die dagina Nineva vuosi di Nmuŋ tunna wa, die gban gban bala ka yi manŋ vuota Bu a ta dagi nuuŋ leleke gie vuosi di Nmuŋ tunna muŋ. ³¹ Sariya diile daraan Siba hŋgu naan wa nan

* 11:15 11.15 Sitaani saan buna yi Beelizebuli.

hagi a zie a galuj ni dama die u paali nyuj wa tigi saasaa a ga di u wuj naan Solomoni yan wabalikaha, ama n bala ni vuodieke di tianna naan Solomoni benne giena. ³² Saryia diile daraan Nineva vuosi nan hagi zie a galuj ni, dama Jona di muolina Nmuuj wa a yi ba wa die ba va wa ba tumbati; n bala ni, vuodieke di tianna Jona benne gie.”

*Nyujbanuj popoli wa
(Mat. 5.15; 6.22, 23)*

³³ “Vuon ka chogisa popoli ta nagi ka a lobura yaa a nagi kpali a bubike ama u njan nagi ka a sagi wa jadieke di jubina ma, amu vuosi di ken juu ba nan ye ka chaanku. ³⁴ Fu nine yine fu nyujbanuj popoli. Die wa fu nine di ken vuna, fu nyujbanuj mana nan suuli anan chaanuj; ama fu nine di ken a ka vuna, fu nyujbanuj mana nan di bie lumuj ma. ³⁵ Ni wa summa di chaan dieke di benne ni ma wa da ken buruj lumuj. ³⁶ Die wa du yi fu nyujbanuj mana di suuli anan chaanuj, ta jigij di ka bie lumuj ma, ka mana nan mujji chaan farritata a niasu popoli di njaana a chaan yi fu die wo.”

*Yisa die di galinna Farasisi anan muraha didagiriba dene
(Mat. 23.1-36; Maki 12.38-40)*

³⁷ Die Yisa die di balla waha gie a kpati wa, ta Farasisi vuon wonyi die di wa wa di u ken an wunuj anan wa dii nyindiike, die wa die u ga a ga a kati di u dii nyindiike he. ³⁸ Die di yi Farasisi vuoke mamachi, Yisa die di kana ka nuti u vuosi ta yaala u dii nyindiike he. ³⁹ Ta ti Yomutien Yisa di bal wa di, “Nunuj Farasisi vuosi ni njan daaraa ni nyachibisi anan ni tumbala kuasi, ama ta ni sugiti di suuli anan halu anan sugitwan. ⁴⁰ Nunuj gaantiba gie! Daa Nmuuj dieke die di naanna a kuasisi naanna a sugititi gban? ⁴¹ Yima zoolintielin jadieke di benne ni nyachibisi me anan ni tumbala ma an jan mana yanti a yi ni.

⁴² “Nunuj Farasisi mba, wubian bie ni ma. Ni naga nanjuban anan buruj anan neeri anan nyinti a tan ban sun a nagi kaani a ya Nmuuj, ama ta va jadieke di yine nuujmuna u muraha ma; sba wusie saryia diile ta ka cho Nmuuj. Genhe die muna ni yime, a guti ni yunana Nmuuj nyinti ban sun kaani wa.

⁴³ “Nunuj Farasisi, wubian bie ni ma, dama ni yaala vuokpuma jigikasika Nmuuj jamuj juone me, ta bi yaala ba wasuma ni anan julima nyugiti ma. ⁴⁴ Wubian bie ni ma, dama ni su siba kunti voriti di loburina vuosi di ka yesehe ta chuj a ma.”

⁴⁵ Die wa muraha didagiriba wonyi di bal yi wa di, “Didagiru, fu bala naa nuj zia wa ti gban.”

⁴⁶ Yisa die di yinji a bal di, “Nunuj muraha didagiriba wubian bie ni gban ni ma dama ni chie vuosi chiidonsa di faasina a dunsu anan ba ban chii ama ni gban gban ni ka sunji be di ba chii. ⁴⁷ Wubian bie ni ma, dama ni ka tuose Nmuuj naazvaliba wabalikaha ama ta ma ta wonsa ba kunti voriti a vuna, banuj die ba yine naazvaluj diekemba ni choonkusaliba die di kuna wa ta ni gban ni ka tuose Nmuuj naazvaliba wabalikaha. ⁴⁸ Ni yine wudieke wo, die dagina vuosi di ni sen saagi wudieke ni choonkusaliba di yine wo, dama die ba kus ba Nmuuj naazvaliba ta ni dian di ma ba voriti. ⁴⁹ Naa chian ma, die yantien Nmuuj die di baari di, ‘N nan tun naazvaluj anan tuntuntuj ba jigij, ta ba nan kus batan ta mugisi batan dian.’ ⁵⁰ Die wa n nan datu leleke gie vuosi tba anan ba kuna naazvaliba a nyuj duna piiliku, ⁵¹ a nyuj die ba kuna Abeli a ga tug Zakaria, vuodieke die ba kuna

Nmuj kaabuj koriku anaj Nmuj jiamuj juokpenjkrũku sunsũku. N bala ni wusie, leleke gie vuosi nan ye tĩbidatuj yaa gamma vuosi gie mana kumbu wĩa.

⁵² “Nĩmuj mũraha dĩdagũrĩba, wũbĩanj bie ni ma, dama ni ligi wo Nmuj wĩa dĩ vuosi da kej sũmma a chĩasi, ama ni gbanj ni zeti wo a sũbũj, ta kaga vuodiekemba dĩ mũnana dĩ ba sũmma ha.”

⁵³ Die Yisa dĩ bala v nyuj mi wo ta mũraha dĩdagũrĩba anaj Farasisi dĩ ju sunyũrũj anaj wa, die ba piili a piasa wa wũpiasũka pam yaa gamma v balĩku ma, ⁵⁴ a mũa yaala dĩ v balĩ a chũsũ anj ba yigi wo.

12

Gĩgaantuj wĩa (Mat. 10.26, 27)

¹ Womi die vuosi tuse tuse die dĩ laguj ta die a tĩba tamba nagĩsũ ma, die Yisa die dĩ woluj a piili a bala a yĩa v kũanjandũsũrĩba dĩ, “Nĩ sũmma Farasisi vuosi beriku dama ba yiwo gĩgaantuj. ² Jadieke mana dĩ lũbũrũna lele nan daansũ nyuj yaaluj ma, ta wũlũbũrũkũj mana dũanj nan nyuj yaaluj ma. ³ Die wudieke mana ni bala lumuj ma ba nan daansũ wũj ka yaaluj ma; ta wudieke dũanj ni pũsũna a balĩ juoj me nan daansũ a mũsũlũ yaaluj ma.

Mũnia tĩ mũ tĩ chĩgũma űmaamuj? (Mat. 10.28-31)

⁴ “N zũbaluj, n bala ni, ni da chĩgũma vuosi űmaamuj, dama ba nan bũagi kũũ ni nyũngbanuj ama ka kũanj chaanj ba kaanj bũagi a yi ni wũj. ⁵ N kpaama ni yaa gamma vuodieke ni mũna ni chĩgũ: Nĩ chĩgũma Nabidie Nmuj, vuodieke dĩ baanj bũagi kũũ ni ta bĩ yaa yiko a baanj nan bũagi a nagũ ni a taanj boli dieke dĩ wone kpisiku me wo. Wusie manj bala ni dĩ ni chĩgũma wũnj.

⁶ “Ba ka daa nembisi anũ wa kũbũsũ-le? Ama ta Nmuj ka daamma a kaanu mana wĩa. ⁷ Nĩmuj nũj Nmuj sũba ni sikpenj zoosi nũanj mũj. Die wĩa ni da chĩgũma űmaamuj; dama ni yaa nyũari a tũanj nembisisi pam.

Vũari fũ gbanj yaaluj ma dĩ yiwo Yisa kũanjandũsũrũ (Mat. 10.32, 33; 12.32; 10.19, 20)

⁸ “N bala ni; vuodieke mana dĩ a kej a vũari v gbanj vuosi me dĩ v yiwo n vuoj, die gbanj gbanj manuj vuota Bũa dĩ nan vũari wa yaaluj ma Nmuj malakasisi nũnja. ⁹ Ama vuodieke dĩ baari v ka yi n vuoj vuosi jiguj, die gbanj gbanj manuj vuota Bũa dĩ nan balĩ dĩ n ka sũba wa Nmuj malakasisi nũnja.

¹⁰ “Ta vuodieke dũanj mana mana dĩ kej balĩ wũbũanj yaa gamma manuj vuota Bũa wa Nmuj nan nagũ v taalt a chaa wa; ama vuodieke nũj mana dĩ kej balĩ wũbũanj yaa gamma Nmuj Halũkasũka ma, Nmuj kaanj wũj nagũ v taalt a chaa wa.

¹¹ “Ama ba kej yaa ni ga Nmuj jiamuj juone me yaa tũngbanjka nyũkũra yaa nyũkũra jige dĩ ba dũi ni sariya ni da vaa dĩ mugisi ni anaj ni baanj nan balĩ die yaa a gbati ni gbanj a taanj. ¹² Sanja dĩ kej tũgi Nmuj Halũkasũka nan dagũ ni wudieke ni baanj nan balĩ.”

Nyintitiej dieke dĩ yine gaamv wa nandagũrĩ

¹³ Mĩ daa wũnyũ die dĩ bie kpĩkpaakũ ma ta balĩ yĩ Yisa dĩ, “Dũdagũrũ, balĩ yĩ n mũũ wa, dĩ v vaa manj űanj wa puo faari dieke tĩ chũũj dĩ vana a ziej tĩ wo.”

¹⁴ Die Yisa die di yinji a bali wa di, “N zua, muna yina muj sien di n dii ni sariya yaa di n puo ni faari a yi ni bale wo gie?” ¹⁵ Die Yisa di bi bali a yi ba mana di, “Ni summa nyinti yaaluŋ wia, daa nyinti pam bala ka yi vuota miivoli.”

¹⁶ Womi die v taan ba nandagiri gie di, “Nyintitien wonyi die yalla v kwan, ta ka yia wa nyindiike pam; ¹⁷ Die v pilli a yille v sɔŋ ma di, ‘N baan yiwo lala, dama n wo jigin n baan nan nagi n nyindiike mana a yi.’ ¹⁸ Die v bali yi v gban di, ‘Naa man nan yi; n nan nmabi n bombontiti ta mu nyɔŋkɔuma, ta nagi n zaaha anan n nyinti mana a yi mi.’ ¹⁹ Ta wa bali yi n gban gban di, ‘Sikpeŋ nansitien, n yaa nyindiike pam n baan nan dii a tugi buna pam. Die wia n nan di voose ta die ta nyuo ta yaa sugɔfaluŋ.’

²⁰ Ama Nmuj die di bali a yi wa di, ‘Fɔnuŋ gaanku gie, jinne yuku gie, baa fu waari wa fu musɔ, an ti ye vuodieke di bala v nagi fu nyinti gie mana fu wɔnsɔna a zie wo?’

²¹ “Tɔ, vuodieke nuŋ mana di yaalɔnana nyinti a yia v gban, ama ta wo nyinti Nmuj jigin, nan daansi sɔ sɔba daa gaanku gie.”

Yime Nmuj yada

(Mat. 6.25-34)

²² Die Yisa die di bali v kwanandusurba di, “Die wia n bala ni di ni da vaa ni berij mugisi ni yaa gamma jadieke ni baan nan dii yaa jadieke ni baan nan yeegi, ²³ dama musɔ tɔŋ nyindiike, ta nyɔŋgbanƙa diaŋ di tɔŋ nyinyeeke. ²⁴ Ni daansɔma nembisi, a ka bura yaa a gobe; a diaŋ a wo nyindiike bombɔnti ama Nmuj yɔnana ha nyindiike; ni ka yaa nyuarɔ pam a tɔŋ nembisi? ²⁵ Ni jabia baan nan biagi a nagi buna a gɔti v buna ma v musɔ wia di mugisine wo wia? ²⁶ Ni kana ka biagi a yi wubike gie, bia ni mugisi ni gban anan nyintialkaha. ²⁷ Ni daansi tuwute anan a vɔnuŋ; ama a ka tuma yaa a yaala nyinyeeke yia a gban. Ama n bala ni, naan Solomoni anan v nyinti anan v nyinyeekivɔna mana, die wo jayeeŋin ka vɔna a tugi tuwutehe kaani. ²⁸ Du yi naa, Nmuj di yia huuti a vɔnuŋ, nyindiekemba di ŋaana beri jinne ama sorin bolin diihe wo, v kaan yi ni nyinyeeke? Nuŋ vuodiekemba yada di kana a ka dala wa gie!

²⁹ “Na chɔŋ ma ni da vaa di mugisi ni anan jadieke ni baan nan dii yaa nyuu. ³⁰ Vuodieke di kana ka sɔba Nmuj ŋaana chɔga a yaala nyinti gie mana, ama ni Chɔŋ Nmuj sɔba a baari di ni yaala ha muŋ. ³¹ Die wia ni vaa ni бага bemme Nmuj naari ma ta v nan nagi nyinti gie mana a yi ni.

Arizanna nyinti wia

(Mat. 6.19-21)

³² “Nuŋ n vuosi dieke di kana ka dala naa, ni da vaa ŋmaamuŋ yalla ni, dama ni Chɔŋ Nmuj yaa wa sugɔfaluŋ anan v bala v nagi naari dieke a yi ni wa. ³³ Die wia ni nagi ni nyinti mana ni yalla a daa a nagi ligirehe yi zɔɔluntielin, ta ni nan ye nyinti di wone kpatuŋ, nyinti nan di bie arizanna ma, ta kaan vɔari, dama gaaruŋ kaan gbigi mi, ta nyɔnyɔguka kaan chɔvɔtha. ³⁴ Dama jigidieke fu nyinti di benne, mi diaŋ fu sɔŋ di beri.

Yɔŋisi dieke di yine siri wia

³⁵ “Ni yi siri a gbara wudiekemba di kienene ta ni vaa ni popolisi chaan, ³⁶ sɔba yɔŋisi diekemba di chɔvɔnana ba tien di v nyɔŋ hɔgɔ faarɔ banwɔla ma a keŋ wo, amɔ v keŋ keŋ kpaasi sanuari ba nan yuorike lagɔ lagɔ a yi wa. ³⁷ Sugɔfaluŋ bie yɔŋ diekemba ba tien di kenne a haari ba ta ba chɔsa wa. Wusie man bala ni, ba tien wo nan vaa ba kala ta yi

ba nyindiike aŋ ba dii. ³⁸ Du yi ba tien di keŋ keŋ, tanseese yaa kparaaŋ kpaŋ saŋŋa ta ye ta ba chusa wa, sugifialuŋ nan di bie ba ma. ³⁹ Ni summa genke, du yi tigiŋ tien di siba saŋŋa dieke gaaru di bala u keŋ u tigiŋ me, u kaan vaa gaaru wa wu u tigiŋ a juu; u nan di gbari. ⁴⁰ Nuuŋ ni gban ni yi siri a gbara, dama manuŋ vuota Bua nan keŋ saŋŋa dieke ni kana ka yile di n nan keŋ.”

Yomu di muna u tuo u tien nvaŋ dene
(Mat. 24.45-51)

⁴¹ Womi Piita die di piast wa di, “Ti Yomutien, tuuŋ fu taana nandaguri gie a yia yaa vuon mana?” ⁴² Ta ti Yomutien Yisa die di yinŋi bal wa di, “Yomu bia yine yiaŋ tien ta yie u Yomutien di daguna di u yi wudieke? Wuuuŋ u yine vuodieke u Yomutien di nan vuari di u daansuma u yomu chanchaalba ta yuma ba nyindiike saŋŋa dieke di muna. ⁴³ Du yi ta u Yomutien di keŋ tigiŋ ta ye wo ta u tuma die wo gban gban, sugifialuŋ nan di bie u ma. ⁴⁴ Wusie maŋ bala ni, u nan nagu wa a zien di u daansuma u nyinti mana mana, ⁴⁵ ama u yi yomubian, u nan di yile u suŋ ma di u Yomutien wo kaan keŋ lagu lagu, ta piili a niga u yomu chanchaalba ta wuuŋ u nan di die ta nyu bugi. ⁴⁶ U Yomutien wo nan yinŋi keŋ daa dieke aŋaŋ saŋŋa dieke u kana ka yile di u nan keŋ. U keŋ keŋ, u nan datu u tibuŋ pam ta yi wo siba u ŋaana yie vuodiekemba di zetinene nvaŋ die wo.

⁴⁷ “Yomu dieke di sibina jadieke u tien di yaalala u yi, ta ka yi siri di u yi wudieke u tien wo di yaalala, nan ye tibuŋatuŋ aŋaŋ tibuŋi pam, ⁴⁸ ama yomu dieke di kana ka siba wudieke u tien wo di yaalala, ta yi wuuŋ chuuŋ, ba nan tibi wa bita ta va wa. Vuodieke ba yina pam ba nan piast pam a nyuŋ wuuŋ u jigiŋ; ta vuodieke diaŋ ba naguna pam pam a yi u nuusi me, ba nan piast pam a nyuŋ u jigiŋ.

Puole wia
(Mat. 10.34-36)

⁴⁹ “Manuŋ n kenye muŋ di keŋ taan boluŋ tuŋgbaŋka ma, di tuŋ nan yi muŋ nansuŋ du yi di tuŋgbaŋka wuŋ die. ⁵⁰ Ŋmuŋ nyaan sula dieke n bala n su wa vaa n suŋ di chuuŋ muŋ, sie ka keŋ yi a tiaŋ. ⁵¹ Ni yile di n kenye muŋ aŋaŋ sugidvaguŋ tuŋgbaŋka ma? Aayu. N bala ni, n kenye muŋ aŋaŋ puole. ⁵² A nyuŋ jinne yaa gamma, vuosi banu nan di bie tigiŋ me, ta keŋ puo; ba bataa nan chuuŋ bale wo, ta bale wo diaŋ chuuŋ bataa wa. ⁵³ Chualuŋ nan keŋ chuuŋ ba balli dembisi, ta balli dembisi diaŋ keŋ chuuŋ ba chualuŋ; nuuŋ diaŋ nan keŋ chuuŋ ba hogulaba ta hogulaba diaŋ keŋ chuuŋ ba nuuŋ; nuuŋ nan keŋ chuuŋ ba lihahali, ta lihahali diaŋ nan keŋ chuuŋ ba nuuŋ.”

Saŋŋa sibuŋ wia
(Mat. 16.2, 3)

⁵⁴ Womi Yisa die di bal yi kpikpaaku di, “Ni keŋ yese nuuŋmaan ŋmuŋ nanuŋ chaan ni ŋaan baari di, nuuŋ baa ka nu muŋ aŋ ka seŋ nu. ⁵⁵ Ni a keŋ a ye ta bulogisuŋ niga nyinna nuudiigiŋ chaan ni ŋaan baari di jigiri nan di tuuli aŋ ka keŋ yi. ⁵⁶ Nuuŋ gugaantiba gie, ni ŋaan biagi a daansi tuŋgbaŋka aŋaŋ ŋmuŋsikpeŋ wudieke di yinene ta dagu a chiasi, ta bia yine ni ka biagi siba lele saŋka gie chiasi?”

Wia wuuŋ wia
(Mat. 5.25, 26)

57 “Bta yine ni ka biagi a siba wudieke di muna di ni yi a yi? 58 Di yivo di yaa fu gara naalan, kpanni fu gban an ni wonsi wuru ni yene bie sieku me wo, di daa die v nan yaa fu ga vuodieke di dinene sariyaka jigin an sariya diiru wo nagi fu a yi dansarika didaansuriba jakuon nuusi me an v nagi fu yi dansarika son. 59 N bala ni, kaan ken nyin mi a ga tugi sanja dieke fu baan nan tun ba bala fu tun ligire dieke wo mana.”

13

Vuon di ka chigi nyin v tontombiati ma v nan kpi

1 Sanja mi vuosi batan die di bie mi a bal Yisa yaa gamma Paliti* di kona Galili vuosi sanja dieke die ba kaabuna yia Nmun. 2 Yisa die di yinji a pias ba di, “Ni yile di Galili vuosisi die ba kona wa tumbiati die faasi dala mun a tan ba chanchaalba mi? 3 Aayi; ama n bala ni, di yi ni ka chigi nyin ni tontombiati ma, ni nan kpi siba ba kpine die wo. 4 Siloami jarinbisa die di nanna a kuv vuosi ban anan anu wo, ni yile di die vuosi tumbiati die tan ba chanchaalba die di benne Jerusalemi ma wa? 5 Aayi, ama n bala ni, di yi ni ka chigi nyin ni tontombiati ma ni mana gban nan kpi.”

Ti dieke di kana ka nyina nyinyinika nandagiri

6 Womi Yisa die di taan ba nandagiri gie di, “Daa wonyi die sone tonyinjin v kvan ma, ta die ga a yaala nyinyinika ka sikpen me di v kpa, ama die v ka yeye. 7 Die wia die v bal a yi vuodieke di daansinana v kuvu di, ‘Ye, bina ataa wonna man chon kien gie a yaala nyinyinika tika sikpen ta ka yeye. Chitaka taan, bia wia ka nan di zie a chusa tinjbanja?’ 8 Ama didaansuru wa die di yinji bala wa di, ‘Jakun, vaa ka bambalun a goti ta n nan tuu a gilinje a yi husun a yi ka chian ma, 9 an ti ye ka nan nyin nyinyinika bin chaan? Ka ka nyin n nan chitaka taan.’ ”

Yisa die di gbaanna hogv dieke di yine gbarigin davvistikiri daraan dene

10 Davvistikiri daari Yisa die di bie Nmun jamun juon me a daga; 11 ta hogv wonyi die di bie mi jumbian die di bie v ma a vaa v birin gbarigin bina ban anan anu. Die v guriye mun a ka biagi hagziele. 12 Yisa die di yene wo die v wa wa a ken nyin a bal a yi wa di, “Hogv, fu yagubu vaa fu mun.” 13 Ta die nagi v nuun a diisi v ma, ta lele womi, die v tunti ta bir Nmun.

14 Die Nmun jamun juoku jakuon die di ju sunyuru, dama Yisa die di gbaanna hogv wa davvistikiri daari wia; die wia die v bal vuosisi di, “Daraa ayababa benne bakoyi ma di ti yaa a tumma, die wia ni kiere hanu daraa mi an v gbaan ni, ama da ken davvistikiri daari di v gbaan ni.”

15 Ta ti Yomotien Yisa die di yinji a bal wa di, “Nun gigaantba gie, ni wonyi nan a forisi wo ni niige yaa ni boni a yaa ga a yi ha nyaan davvistikiri daan. 16 Ta hogv wa gie di yine Abarahami haagin vuodieke Sitaani di birin wa yomu bina ban anan anu, di ka mu di n gbat wa taan davvistikiri daari?” 17 Yisa die di bala naa wa viivi die di yigi v dataasi mana; ta krikpaaku sugiti die di fiati anan mamachi wudiekemba v yinene wo.

* 13:1 13.1 Paliti die yiwo Romani vuosi jakuon wonyi.

Nyumburibij nandagiri
(Mat. 13.31, 32; Maki 4.30-32)

18 Ka kwan chaan Yisa die di piasi ba di, "Nmun naari su siba bia? Bia man baan nagi a magisi ka? 19 Ka niasi wa kanmun bin, daa wonyi di nagina a ga buri u kwan ma, die ka burin a ga burin tun nembisi die di yuga a tuusi ka sikpen me."

Daboti nandagiri
(Mat. 13.33)

20 Ta Yisa die di bi piasi ba di, "Bia man baan nagi Nmun naari a magisi? 21 Ka niasi wa daboti hogu di nagina a lagun paanu zon dieke di dala ma an bu mana di yiri wo."

Sanvabike wia
(Mat. 7.13, 14, 21-23)

22 Saŋŋa dieke Yisa die di benne sien me a gara Jerusalemi wa, die u daagi tigriruma anan tunkpannis a daga vuosi Nmun wia; 23 die vuon wonyi die di piasi wa di, "Jakusu, vuodiekemba di bala ba ye gbatitaanu ba nan yi bita yaa ba nan di dala?"

Yisa die di bal a yi ba di, 24 "Sie ni kpanni ni gban a dia sanvabike a juu mi. N bala ni, vuosi pam nan daansi mia di ba juu ama ba nan waari ka juule. 25 Tigiri tien di ken hagi a ligi sanvabi, ta ni wari a zie yene me, ta kpaasa sanvabi a wasa a baari di, 'Jakusu yuori sanvabi a yi ti', ama sanka mi u nan yinji a bal ni di 'N ka siba jigidieke di nyinna.' 26 Sanka mi ni nan yinji a bal wa di, 'Tun anan fu die dinene ta nyuo, ta fu daga ti Nmun wia ti tun ma.' 27 Ama u nan daansi bi a baari, 'N ka siba jigidieke ni nyinna.' Ta bal ni, 'Ni gamma ta va manin, nun vuobiati gie mana.' 28 Ta n nan nagi ni a taan yen me; ta ni nan ye Abarahami anan Aziki anan Jakubu anan Nmun naazvaliba mana, ta ba bie Nmun naari ma, ta ni nan di kuma ta joba ni nyina. 29 Vuosi nan daansi nyun nun pokiun anan nun juukin anan nuudiigin anan nuugali chaan a ken kal Nmun naari ma a dii nyindiike. 30 N baana, vuosi batan dieke di warina kwan lele nan ken bie nunja, ta vuosi batan dieke di benne nunja lele nan ken wari kwan."

Yisa die di yalla choti anan Jerusalemi vuosi dene
(Mat. 23.37-39)

31 Sanka mi gban gban Farasisi vuosi batan die di ken Yisa jigini a bal a yi wa di, "Sie fu nun giena a ga jigigan, dama naan Herodi yaala u kuv fu mun."

32 Ta Yisa die di yinji a bal ba di, "Wun Nmundarika gie, ni ga bal wa di, 'N nan di vvara jumbiati ta gbaama vuosi jinne anan sorin, ta daraa ataa wa daraan n nan kpati n tuma.' 33 Ama a nun jinne anan sorin anan vuntun di mu di n bemme sien me, dama di ka mu di ba kuv Nmun naazba jigigan sie Jerusalemi ma."

34 "Nchvanaawee, Jerusalemi vuosi, nun vuodiekemba di kona Nmun naazvaliba, ta bi taa vuodiekemba u tunna ni jigini wo tana a kuv wa, bunmia man mia a yaala di n lagisi ni wonyi siba kpanin di naana lagisi ka balli ka chobiti chan ta ni ka saaga. 35 Ye, Nmun vaa ni jiamun juokpenkuku ta ka zie yori. N bala ni, a nun jinne yaa gamma, ni kaan bi ye mun bura a ga tugi sanja dieke ni baan nan bal di, 'Alibarika bie vuodieke di kennene Nabidie Nmun saan ma.'"

14

Yisa die di gbaanna daa wonyi die di yvagina dene

¹ Davvuskiri daan kaani Yisa die di ga Farasisi nyujkura wonyi tigin di v dii nyindiike, die vuosisi die di muhji a daansa wa. ² Mi yvagitien wonyi di ken v jigijn, die v nagisi anan v nuusi murina. ³ Die wia Yisa die di piast Farasisi anan muraha didaguriba di, "Ti muraha saagya muj di ti gbaan davvuskiri daraan yaa ti da gbaan?"

⁴ Ama die ba taru. Yisa die di nagu v nuun a gbi daa wa ta gbaan wa ta vaa v ga. ⁵ Ta die a balu yi ba, "Du yi ni wonyi di yallu bonin yaa naagun ka nan bulun me davvuskiri daari kaan yi lagu lagu a ga a vuaru ka?"

⁶ Ama die ba ka biagi a yinji a balu wa wun.

Sunji fu gban tunghan wia

⁷ Mi Yisa die yene chaamba di vuarinana vuokpuma jigikastha, v kpaan ba di; ⁸ "Du yi ba ken a wa fu di fu ken banwula ma, da ken ga kala vuokpuma jigikasika, dama di nan biagi yi ta ba wa wa vuodieke di tianna fu ⁹ an vuodieke di wana ni wa nan ken fu jigijn a balu fu di, 'Hagi ta yi wa fu jigikasikiri.' Mi nan dii viivi ta ga kalu vuosi kvan. ¹⁰ Ama ba ken a wa fu, ga kala vuosi kvanban, amu vuodieke di wana fu di ken ken v nan balu a yi fu di, 'N zua, ken juulu kala vuokpuma jigikasikiri ma.' Mi nan ye julma fu chanchaalba mana jigijn. ¹¹ Dama vuodieke mana di kotina v gban Nmuj nan sunji wa tunghan, ama vuodieke di sunu v gban tunghan, Nmuj nan koti wa njunsikpen."

Vuodiekemba di mvna ni wa wa wia

¹² Mi Yisa die di balu a yi vuodieke die di wana wa wa di, "Du yi fu ken yaa duuga, da ken wa fu zualun yaa fu numballu yaa fu maaru yaa fu chanchaalun ligire tielin, dama fu wa ba ba dian ba nan yinji a wa fu a yinji tun fu wudieke fu yine wo. ¹³ Ama fu ken yaa duuga wa zoolntielin anan gbarigisi anan gbuisi anan yusi, ¹⁴ ta nan ye alibarika, dama ba kaan biagi a yinji tun fu, Nmuj nan tun fu sanja dieke vuovuna di ken hagi kun me."

Duga kpenkpuka nandagiri wia (Mat. 22.1-10)

¹⁵ Die vuodiekemba di dinene anan Yisa wonyi di wonnana Yisa balu v balu a yi wa di, "Sugifalun bie vuodiekemba di bala ba daansi kala Nmuj naari ma a dii nyindiike!"

¹⁶ Yisa die di yinji balu wa di, "Daa wonyi die benne a ken yaala v dii dugakpenkpun, ta die a posi vuosi pam. ¹⁷ Die dugaka diile sanja die di gbigine wo, die v tun v tuntuntu di v ga balu vuodiekemba ba wone a posi wo di, 'Ni ken, jaan mana yi siri mu!' ¹⁸ Ama ba mana die di piili a bala wudieke wia ba kana kaan biagi a ken. Die bumbunan vuoke di baari di, 'N daa wa tunghan ta di mu di n ga ye ke, die wia yi mu sien an n ga.' ¹⁹ Ta wonyi dian die di baari di, 'N daa wa naakvaka ban; die wia yi mu sien an n yaa ha a ga magisi ye.' ²⁰ Wonyi dian die di baari di, 'N faari wa hogu daraa gie nan die wia n kaan biagi ken.' ²¹ Die tuntuntu wa die di yinji ga a balu v tien wo waha gie mana. Die v tien wo di ju sunyuru ta balu yi v tuntuntu wa di, 'Nyun lagu lagu a ga tika sieti me a wa zoolntielin anan gbarigisi anan yusi anan gbuisi a yaa ba viiri ken.' ²² Ka kvan chaan tuntuntu wa di ken baari di, 'Jakun, fu bala di n yi wudieke wo, n yiye mu, ama yalun yene bie juoku sun.' ²³ Die wia v tien

⁸ “Yaa dɪ yi hɔgɔ dɪ yaa ligiribie ban, ta a kaanɪ dɪ bɪa, laha v baa v yi? Sie v chɔgɪsɪ popoli ta munɪ saari v juoku ta munɪ daansɪ jigɪn mana a ga tugɪ sanɲa dieke v baan nan ye ke. ⁹ U keɲ a ye ke v nɲaan wa wa v zvalɪn anan v juɟɟɪtamba a lagɪsɪ a balɪ a yɪ ba dɪ, ‘Nɪ yallɪma sɔgɪfɪalɪn, dama n ye wo n ligiribɪn dieke dɪ bana wa.’ ¹⁰ Die wɪa Yisa die dɪ bɪ balɪ ba, dɪ yi tɔntɔmbɪati tielɪn wɔnyɪ dɪ chɪgɪ nyɪn v tɔntɔmbɪati ma, Nɲun malakasisi nan dɪ yaa sɔgɪfɪalɪn pam v wɪa.”

Bɔa dieke dɪ bana wa nandagɪrɪ

¹¹ Womi Yisa die dɪ bɪ balɪ dɪ, “Daa wɔnyɪ die yalla dembibisi bale, ¹² ta buabike chaan die dɪ balɪ a yɪ v chɔɔɲ wa dɪ, ‘N chɔva, n yaala fɔ nagɪ n balla n daansɪ dɪi faari dieke a yɪ mun.’ Sanɲa mi v chɔɔɲ wa die dɪ puo faari ka a yɪ ba bale wo. ¹³ Die dɪ ka yuasiya buabike die dɪ nagɪ v nyinti mana a daa, ta nagɪ ligirehe a dɪa, a ga tugɪ saasaa. Mi die v ga dɪi ligirehe yɔrɪ yɔrɪ a kpatɪ. ¹⁴ Die v dine jaan mana a kpatɪ wa, die kɔɲkɲenɲɪnɪn die dɪ nan tunɲbanɲa mana ma, die dɪ paalɪ a wɔn wa. ¹⁵ Die wɪa die v ga bie daa wɔnyɪ tigɪn tunɲbanɲa ma, daa wa die dɪ yaa wa ga v kɔvan ma dɪ v daansɪma v perukusi. ¹⁶ Die v tun yaala v dɪi perukusisi nyindiikehe a chagɪ ama vuon die ka yɪ wa jaan. ¹⁷ Ka kɔvan chaan die v keɲ munɪ a yili, ‘N chɔva tɔntɔntɔba mana yese nyindiike a die ta tɪala, ta giena man baa n kpi anan kɔn. ¹⁸ Dɪ sɪna die wo, n nan hagɪ a ga n chɔva jigɪn a balɪ wa dɪ, N chɔva, n yɪ bɪan ta chɔvɔsɪ Nɲun anan fɔ jigɪn. ¹⁹ N ka bɪ mɔ fɔ wa mun fɔ bua; daansɪma mun sɪba fɔ tɔntɔntɔba kaanɪ.’ ²⁰ Die wɪa die v hagɪ a ga v chɔɔɲ wa jigɪn.

“Die v yene bie sieku me a gara wa, v chɔɔɲ wa die dɪ ye wo, zɔɔɪn die dɪ yigi wo pam, die v chɪgɪ ga a gurigi wo. ²¹ Die bua wa dɪ baari dɪ, ‘N chɔva, n yɪ bɪan Nɲun anan fɔ jigɪn. N ka bɪ mɔ dɪ fɔ wa mun fɔ bua.’ ²² Ama v chɔɔɲ wa die dɪ wa v tɔntɔntɔba a balɪ ba dɪ, ‘Nɪ yɪ lagɪ lagɪ a nagɪ jayeekivɪka a keɲ yeegi wo, ta nagɪ nuupirin a keɲ yɪ v nuun me, ta nagɪ nɪra a suu wo; ²³ ta ga nagɪ narapolɪ dieke dɪ narɪna a keɲ kɔv an tɪ dɪi dɔvga. ²⁴ Dama die n yile dɪ n bua wa gie kpiye mun, ama ta v bie v mɪsɪ ma, ta bɪ yile dɪ v baya mun, ama v yɪnɲi keɲ mun.’ Die wɪa die ba piili a die dɔvgaaka anan sɔgɪfɪalɪn.

²⁵ “Ama sanɲa mi, die v bua jakɔvɪ die ye bie wo kɔaku ma. Die v kienene tigiri a keɲ gbigi tigiri, die v wɔn yɪlaha anan siele he. ²⁶ Die wɪa die v wa tɔntɔntɔba wɔnyɪ a pɪasɪ wa wudieke dɪ yinene tigiri me. ²⁷ Die v yɪnɲi balɪ wa dɪ, ‘Fɔ numbɔa wa yɪnɲi keɲ mun, fɔ chɔva wa dɪ kɔv narapolɪ dieke dɪ narɪna, dama v yɪnɲi keɲ mun anan alaafɪa.’ ²⁸ Die bua jakɔvɪ die dɪ juɟɟɪnɪn, ta zeti dɪ v kaan juu gbaaku sɔn; die wɪa die v chɔɔɲ dɪ keɲ nyɪn a juɟɟɪnɪn wa dɪ v keɲ juu, ²⁹ ama die v yɪnɲi balɪ v chɔɔɲ wa dɪ, ‘Ye, bɪnaha gie mana n tɔma a yɪa fɔ mun sɪba yɔmɔ, ta saaga fɔ nɔan, ama ka yɪ mun biibɪn gban dɪ n kɔv a wa n zvalɪn an tɪ dɪi ta yallɪma sɔgɪfɪalɪn. ³⁰ Fɔ bua wa gie nɪn die chɔvɔsɪna fɔ nyinti mana hogɔba ma wa, dɪ keɲ tigɪn fɔ kɔv narapolɪ narɪkɪn a yɪ wa.’ ³¹ U chɔɔɲ wa die dɪ yɪnɲi a balɪ wa dɪ, ‘N bua, sanɲa mana fɔ bie wo n jigɪn, ta jadieke mana n yalla die dɪ yɪ fɔ sɪtɪ. ³² Ama dɪ mɔ tɪ dime dɔvga ta yallɪma sɔgɪfɪalɪn dama die tɪ yile dɪ fɔ numbɔa wa gie kpiye mun, ama ta v bie v mɪsɪ ma, ta bɪ yile dɪ v baya mun, ama lele tɪ ye wo mun.’ ”

16

Tuuma jakuon nandagiri

¹ Yisa die di bali a yi v kvanandusiriba di, "Ligiretien wonyi die benne a yalli tuntuntu jakuon v daansa v nyinti, die ba ken bali wa di v die v ligirehe yori yori. ² Die wia die v wa wa a bali wa di, 'Bia yine man wumma fu wia dene? Kaan bi yi n tuuma jakuon, die wia biisi n nyinti mana an n ye.' ³ Ta tuuma jakuori die di yile di, 'Bia man baa n yi? N jakuori baa v vbari mun mun tuuma ma. N ka hagiri a baan nan kua, ta chiga viivi n baan nan juusi. ⁴ N siba wudieke n baan nan yi lele amu man ken waari tuumaha vuosi nan tuo mun ba tige me.' ⁵ Die wia die v wa vuodiekemba mana die di dine v jakuori hamun wonyi wonyi. Die v piati bumbunan vuoke di, 'N jakuori hamun anmia benne fu jigiri?' ⁶ Die v yinji a bali wa di, 'Kpaati gbiesi kobisi-nu.' Daa wa di bali wa di, 'Hamun gbanun wonna tuo kala lagi lagi a yinji maagi kobisi-nusa.' ⁷ Ta bali wonyi dian, 'Anmia fu gban fu dii?' U yinji bali wa di, 'Zaa botusi kobiga.' Ta daa wa di bali, 'Fu hamun gbanun wonna, yinji maagi banisi-nu.' ⁸ Die ligiretien wo die di wonna v tuumaha jakuori nyinyirito wa di yine die wo, die v biri wa, dama v tun wa anan yan." Yisa die di bali ba di, "Vuodiekemba di dina tungbanka gie sieku yaa yan ba sunsun a tian vuodiekemba di dina chaanku sien di yalla die wo. ⁹ Manun, n bala ni, ni nagit tungbanka gie ma ligire a yime wudieke Nmun di yaalala, amu a ken kpati sanja dieke v nan tuo ni arizanna ma. ¹⁰ Vuodieke mana di mutjuna tuma tnbun vutun, nan biagi munji tun tonkpun vutun, ta vuodieke dian di nyirunana anan ligiribin, nan di nyira anan ligirikpuma. ¹¹ Du yi fu nyira anan tungbanka gie ligire, Nmun nan nagit arizanna ligire a yi fu nuusi me? ¹² Ta du yi fu nyira anan vuon nyinti, munia bala v yi fu fu tban?"

¹³ "Yomu kaan biagi a jama naalin bale. U nan haa wonyi ta chome wonyi, yaa v nan yi wonyi julma ta wonyi v nine kaan di suuli. Vuon kaan biagi a jama Nmun anan ligire."

Yisa wubalika a tanj

(Mat. 11.12, 13; 5.31, 32; Maki 10.11, 12)

¹⁴ Die Farasisi die di won waha gie mana, ta die a vvara Yisa fala, dama die ba yaala ligire wia pam. ¹⁵ Die Yisa di bali a yi ba di, "Nun n yine vuodiekemba di yinene ni gban siba vuovina vuosi nunja, ama Nmun siba ni sugiti ma. Dama jadieke vuota di yilinede di ka yaa nyari pam wa, Nmun jigiri nun ka yiwo jatogu.

¹⁶ "Mosisi miraha anan Nmun naazvaliba die di maaguna wudiekemba ba die beri mun a ken tugi Jon vuodieke di sinana vuosi Nmun nyaabu sanja, a nyun Jon kenin sanja ba musa Nmun wovuna yaa gamma v naari ma, ta vuon mana di mia di ba juu mi. ¹⁷ Nmunsikpen anan tungbanka gie nan ken tian ga ama Nmun miraha wubin gban kaan tian ga.

¹⁸ "Daa dieke mana di ken zeti v hogu ta yinji faari hogu gaan yiwo hogokpana tuuma, ta dembin dieke dian di faarina hogu wa yiwo hogokpana tuuma."

Nyintitien anan zoolntien Lazurusi wia

¹⁹ Ta Yisa die di bi bali ba di, "Nyintitien wonyi die benne a yeegi nyinyeeki dieke di yalla ligire pam ta bie v dunju anan sugitalun daan mana. ²⁰ Ta die daa zoolntien wonyi dian die benne ba wasa wa Lazurusi,

ta die v yaa kujaga pam. Die ba njaan yaa wa a kenɗ dɗanɗ nyintitien wo sanɗanɗ ma, ²¹ die v njaan yaala v dii wo nyintitien wo nyindiiki chɗata dɗ njaana nanna tɗngbanɗ; die gbaasɗ gbanɗ dɗ kenɗ lansɗ v kujagaha.

²² “A kɗanɗ chaanɗ zɗolintien wo die dɗ kpi, malakasi die dɗ kenɗ chii wo a ga Abarahami jigin arizanna ma. Ta nyintitien wo dɗanɗ dɗ kenɗ kpi, die ba guu wo. ²³ Die v ga bie kpiilin jigiberisikin, die dɗ wɗmma wa pam. Die v daansɗ a ye Abarahami saasaa, ta Lazurusi kalɗ v jigin. ²⁴ Die wɗa die nyintitien wo die dɗ natɗ a wa dɗ, ‘N chɗa Abarahami, chɗiɗ mɗn zɗɗɗɗɗ ta fu tɗn Lazurusi njan v ga nagɗ nuubinɗ a luo nyaan ma a kenɗ gbi n jilin, dama n paalɗ die wahala bolibu gie me.’ ²⁵ Ama Abarahami die dɗ balɗ wa dɗ, ‘N bɗa, tɗnsɗ dɗ die fu benne fu mɗsɗ ma wa, die ye wo nyɗnɗna, ta Lazurusi dɗ ye nyɗnɗɗɗi mana, ama lele v bie wo nansɗnɗ ma giena ta fu bie wahala ma. ²⁶ Ta wudieke dɗ gutɗna yine, gulikpenɗkɗɗɗɗ benne tɗnɗ ananɗ fu sonsɗnɗ, die wɗa vuodiekemba dɗ benne gie a yaala ba gasɗ a kenɗ fu jigiri kaanɗ bɗagɗ, ta vuodieke dɗ benne fu jigiri dɗ yaala ba gasɗ a kenɗ tɗ jigin dɗanɗ kaanɗ bɗagɗ.’ ²⁷ Die nyintitien wo dɗ balɗ wa dɗ, ‘Jakɗɗnɗ Abarahami, die nɗn n jɗsa fu, tɗn Lazurusi anɗ v ga n chɗa tigin me, ²⁸ n yaa wa n nɗballɗ banɗ, vaa v ga a ga kpaanɗ ba amɗ ba gbanɗ ba da kenɗ kenɗ wahalaka gie jigin.’ ²⁹ Die Abarahami dɗ baarɗ dɗ, ‘Fu nɗballɗ yaa Mosisi ananɗ Nɗmɗnɗ naazɗalɗba wɗa Nɗmɗnɗ gbanɗku ma. Ba wɗmma ha.’ ³⁰ Ta nyintitien wo dɗ yinɗnɗ balɗ wa dɗ, ‘Jakɗɗnɗ Abarahami, aayɗ, die nyɗna ma ka mɗ; ama dɗ yi vuonɗ dɗ nyɗnɗ kunɗ me a ga ba jigin ba nan chɗiɗ nyɗnɗ ba tɗntɗmbɗɗɗɗ ma.’ ³¹ Ama die Abarahami dɗ balɗ wa dɗ, ‘Dɗ yi ba kaanɗ wɗnɗ Mosisi ananɗ Nɗmɗnɗ naazɗalɗba dɗ maagɗna wudieke Nɗmɗnɗ gbanɗku ma wa, ba kaanɗ tarɗi ba sɗnɗanyile dɗ yi ta vuonɗ dɗ hagi kunɗ me gbanɗ a ga ba jigin.’ ”

17

Bɗanɗ wɗa

(*Mat. 18.6, 7, 21, 22; Maki 9.42*)

¹ Womi Yisa dɗ balɗ yi v kɗanɗandɗsɗɗɗɗba dɗ, “Nɗ da yilime dɗ magɗsɗnɗ kaanɗ kenɗ; ama wɗbɗanɗ bie vuodiekemba dɗ vanana ba chanchaalɗnɗ dɗ yie bɗanɗ. ² Ba tɗn nagɗ nɗnɗ a tɗɗɗɗ a yeegi v nyie a nagɗ wa a taanɗ nyaakɗɗɗnɗ ma dɗ tɗn nan dɗ kɗa a tɗanɗ v baanɗ nan yi ballɗbɗsɗ gie wɗnyɗ yi bɗanɗ. ³ Die wɗa nɗ yigi nɗ gbanɗ!

“Dɗ yi fu nɗmbɗa dɗ yi fu bɗanɗ, kpaanɗ wa; ama dɗ yi v baarɗ dɗ v chɗɗsɗ fu mɗn, fu nagɗ v taalɗ a chaa wa. ⁴ Dɗ yi v yi fu bɗanɗ bɗyɗɗɗɗɗɗ dabalɗmɗnɗ, ama ta yinɗnɗ kenɗ fu jigjin bɗyɗɗɗɗɗɗ a baarɗ dɗ v chɗɗsɗɗa, fu nagɗ v taalɗ a chaa wa.”

Yada wɗa

⁵ Sanɗa kaanɗ die tɗ Yɗmɗtɗien Yisa tɗntɗntɗɗba dɗ balɗ yi wa dɗ, “Vaa tɗ yadaka gutɗ.”

⁶ Die v yinɗnɗ balɗ ba dɗ, “Dɗ yi nɗ yaa yada sɗba kaɗmɗnɗ bɗnɗ, nɗ nan bɗagɗ a balɗ yi tɗkɗɗɗa gie dɗ, ‘Vɗɗ a ga nan nyaakɗɗɗɗ gie me’ anɗ ka senɗ a tuo fu nɗanɗ.

Tɗntɗntɗ dɗ mɗna v yi die

⁷ “Dɗ yi ta nɗ wɗnyɗ dɗ yallɗ tɗntɗntɗ ta v kɗa yaa ta daansa yiise, ta v kenɗ nyɗnɗ kɗanɗ a kenɗ tiginɗ, nan balɗ wa dɗ, ‘Kenɗ lagɗ a kenɗ kala dii nyindiike?’ ⁸ Aayɗ, nan balɗ wa dɗ, ‘Vɗarɗ fu kɗanɗ nyinti ta yeegi nyɗnɗna

a yi n nyindiike a zien mun an n kenj dii ta nyuu, ka kvanj chaan fu gban fu dii ta nyuu.’⁹ Fu yile di jakuuru nan waasi tuntuntu wa v yine wudieke v bala wa di v yi wo? Aayi.¹⁰ Die gban di su ni jigin, sanja dieke ni kenj tunj tunj dieke Nmuj di bala di ni yiwo a kpatu, ni bal di, “Ti yiwo tuntuntun nyuna. Tunj ti yiwo wudieke di muna ti yi nyuna.”

Yisa die di gbaanna gama banjene

¹¹ Yisa die di ganana Jerusalemi die v daagi Samaria anan Galili sunsun anan sunsun. ¹² Die v gana ga juo tunkpanji kaani; ta gama ban die di kenj tuoli wo mi. Die ba zie saasaa, ¹³ ta faasi nati a baari di, “Jakusun Yisa, chigi ti zooli!”

¹⁴ Yisa die di ye be ta bal yi ba di, “Ni gamma Nmuj kikaabitu jigin an ba juu ni ye.” Die ba benne sieku me a gara wa die ba ye gbaamun. ¹⁵ Ta die ba wonyi die di yinji kenj Yisa jigin dama die v siba a baari di Yisa gbaanna wa, a kenj biri Nmuj anan lolokruun. ¹⁶ A die nagi v gban a taan Yisa nunja ta waasa wa; ama die daa wa die yiwo Samaria vuon. ¹⁷ Yisa die di piast di, “Daa vuosi ban die yene gbaamun? Ama bawayi wa bie sia? ¹⁸ Ba wonyi ka kenj di ba biri Nmuj sie chaan wa gie?” ¹⁹ Ta die wa bal daa wa di, “Hagi a ga, fu yada gbaanna fu.”

Nmuj naari kenj wia (Mat. 24.23-28, 37-41)

²⁰ Mi die Farasisi batan die di piast Yisa sanja dieke Nmuj naari di balla ka kenj. Die v yinji bal ba di, “Ka ka yi siba ni nan daansi a ye Nmuj naari di balla ka kenj die. ²¹ Vuonj wori a baan baari di, ‘Daansi, ka wonna’, yaa ‘Ka benne mi wo’; dama Nmuj naari bie ni sugiti ma.”

²² Mi die v bal yi v kvanjandusiriba di, “Sanja kien ni nan di yaala ni ye manun vuota Bva kenj, ama ni kaan ye. ²³ Ba nan daansi bal ni, ‘Ye, v benne mi wo’ yaa ‘Ye, v bie giena.’ Ama ni da kenj nyun a di dia yaaluma mun; ²⁴ dama manun vuota Bva kenj nan di su siba nuyigisun di njaana nyigisi a chaan njumjikpen mana a nyun tunj chian a ga tugit tunj sikpen die wo. ²⁵ Ama sie n wolij dii wahala pam ta leleke gie vuosi bi zeti mun. ²⁶ Die di sna die Nowa sanja, die gban gban di baa di summa manun vuota Bva kenj sanja. ²⁷ Die Nowa sanja, vuosi die die mun ta nyuo ta faara hoon, ta naga ba hogulan a yia chullun, ta die a ga tugit daa dieke Nowa di juone haarikpuku, ta die nyaakpubu die di kenj kuv vuon mana die di wone haarikpuku ma wa. ²⁸ Loti sanja gban die su wa die; die vuon mana die di die ta nyuo, ta daa a yalla, ta bura ta mia tige; ²⁹ ama daa dieke Loti die di nyunna Sodomi tka, ta bolij anan maafajiribi die di nyun njumjikpen a kenj kuv ba mana. ³⁰ Naa di baa di summa daa dieke manun vuota Bva di balla n kenj wo.

³¹ “Dunj daari mi daa dieke di benne mampili sikpen* da kenj a sunj v juoku sikpen di v ga a nagi v nyinti; ta vuodieke dian di benne v kvanj ma da kenj yinji a kuli tigin di v ga a nagi v nyinti. ³² Ni tunsu Loti hogu† wa waha. ³³ Vuodieke mana di kpanjinana v gban di v gbatu v miivoli nan waari ka, ama vuodieke mana di waarna v miivoli n wia nan daansi ye ke. ³⁴ N bala ni, sanja dieke n baan nan kenj wo, vuosi bale nan di dva jadvakbalimun ma, ta n nagi wonyi ta vaa wonyi. ³⁵ Hoon bale nan di

* **17:31** 17.31 Ba njan kuse ba juone sikpen me. † **17:32** 17.32 Loti hogo wa die di yinji daansi kvanj a birun yatan.

nɔma zaa nɔa ma, ta n nagɔ wɔnyɔ ta vaa wɔnyɔ. ((³⁶ Saŋka mi dembisi bale nan dɛ tɔma kwan ma, ta n nan nagɔ wɔnyɔ ta vaa wɔnyɔ.))”

³⁷ Ta ɔ kwanandɔsrɛba die dɛ pɔasi wa dɛ, “Tɛ Yɔmɔtien, sta?”

Ta ɔ yinɔi balɔ ba dɛ, “Jigidieke jakpiikin dɛ benne, mi zuuti dɛ lagɔsa.”

18

Kpihɔɔ anan sariya diiru nandagɔ

¹ Saŋka mi Yisa die dɛ taan ba nandagɔ gie dɛ ɔ dagɔ ba dɛ dɛ mɔ ba juɔsɔma Nɔmɔ saŋka mana, ta da ken gbaligɔma, die ɔ balɔ ba dɛ, ² “Sariya diiru wɔnyɔ die benne tɔn kaanɔ ma, die ɔ ka chɔga Nɔmɔ ta ka bi yɔ vuota jilɔma. ³ Ta kpihɔɔ wɔnyɔ dɛan die benne tɔka ma, a chɔn gara daa wa jigɔn a juɔsa wa dɛ, ‘Dii n wɔrɔ gie a yɛ mɔn anan vuodieke dɛ mugisinene mɔn.’ ⁴ Ama die sariya diiru wo die ka saaga, ta ka kwan chaan die ɔ yile dɛ, ‘N ka wɔn chɔga Nɔmɔ yaa a yɔ vuota jilɔma, ⁵ ama kpihɔɔ wa gie dɛ faasɔna daama mɔn wɔa, n ko baa n dii ɔ sariya ka a yɛ wa mɔn, dɛ daa die ɔ nan dɛ kien daan mana ta vaa n gbaligɔ anan wa.’ ”

⁶ Tɛ Yɔmɔtien die baari dɛ, “Nɛ wɔmma wudieke sariya diiru wo dɛ kana ka chɔga Nɔmɔ dɛ balla. ⁷ Ta lele, Nɔmɔ kaan dii sariya a yɛ ɔ vuovɔarɔka, vuodiekemba dɛ juɔsɔnana wa nɔmɔvɔasi anan yɔn dɛ ɔ sunɔi be wo? ɔ nan dɛ vɔasa dɛ ɔ sunɔi be? ⁸ N bala nɛ, ɔ nan dii sariya a yɛ ba, ta yi ke lagɔ lagɔ. Manɔn vuota Bɔa dɛ ken ken saŋka dieke, n nan ye vuodieke dɛ yine mɔn yada tɔnɔnɔnka gie me?”

Farasisi vuon anan lampotuosiru nandagɔ wɔa

⁹ Yisa die dɛ bi a taan nandagɔ gie a yɛ vuodiekemba dɛ bala dɛ ba yiwo vuovɔna, ama ta ka yɔ ba chanchaalɔn jilɔma. ¹⁰ Die ɔ baari dɛ, “Dembisi bale die nyɔnna a ga Nɔmɔ jɔamɔn juokpenkrɔkɔ sɔn dɛ ba juɔsɔ Nɔmɔ; wɔnyɔ die yiwo Farasisi vuon, wɔnɔn wa dɛan dɛ yi lampotuosiru. ¹¹ Die Farasisi vuoke dɛ ga zie lɔgɔn a juɔsɔ Nɔmɔ ɔ sɔn ma dɛ, ‘Nɔmɔ, n waasa fɔ, dama n ka yi tuntɔmbɔati tien sɔba n chanchaalɔba. N ka yi halɔ tien, n ka yi nɔmɔchɔbitien yaa dembin dieke dɛ yaala hɔɔn. N bi waasa fɔ dama n ka sɔ sɔba lampotuosiru wo gie. ¹² N nɔan bɔba nɔan daraa ale daraa yɔpɔyɔ mana sɔn, ta yɔ fɔ n nyinti ban mana sɔn kaanɔ.’ ¹³ Ama die lampotuosiru wo die dɛ ga a zie saasaa, ta ka yaala ɔ kɔti ɔ sikpen nɔmɔsikpen, ta vigi ɔ sikpen ta baari dɛ, ‘Nabidie Nɔmɔ, chɔgɔ mɔn zɔɔlɔn, dama n yiwo tuntɔmbɔati tien.’ ” ¹⁴ Yisa die dɛ bi baari dɛ, “N bala nɛ, die dɛ yiwo lampotuosiru wo Nɔmɔ dɛ tuo ɔ juɔsɔn daa Farasi vuoke; dama vuodieke mana dɛ kɔtɔna ɔ gban nɔmɔsikpen, Nɔmɔ nan sɔn wa tɔnɔnɔn; ta vuodieke dɛan dɛ sɔnna ɔ gban tɔnɔnɔn, Nɔmɔ nan kɔti wa nɔmɔsikpen.”

Yisa die dɛ tuone ballɔbɔsɔ dene (Mat. 19.13-15; Maki 10.13-16)

¹⁵ Die vuosi batan die dɛ chii ba ballɔnyaalɔsɔ a ken Yisa jigɔn dɛ ɔ nagɔ ɔ nuusi a dɔsɔ dɔsɔ ba ma, ama die ɔ kwanandɔsrɛba dɛ yene naa wa, die dɛ nata ba. ¹⁶ Ta Yisa die dɛ wa ballɔbɔsɔsɔ dɛ ba kiere ɔ jigɔn ta balɔ a yɛ ɔ kwanandɔsrɛba dɛ, “Nɛ vaa ballɔbɔsɔsɔ kiere n jigɔn ta nɛ da kagɔ ba sien dama ba chanchaalɔn sɔna Nɔmɔ naari. ¹⁷ Wusie man bala nɛ, vuodieke mana dɛ kana ka tuo Nɔmɔ naari sɔba bɔabin, kaan wɔn juu ke.”

Nyintitien wɔnyɔ wɔa (Mat. 19.16-30; Maki 10.17-31)

Die ʋ yin̄ji baari dɪ, “N Yom̄otien̄, n yaala fʋ yuori n ninehe mun̄.”

⁴² Mi Yisa die dɪ balɪ wa dɪ, “Yesime, fʋ yine yada ka wɪa fʋ ye gbaamun̄.”

⁴³ Lele womi die ʋ ninehe dɪ yuori, die ʋ dɪ Yisa ta bɪra Nm̄un̄. Die kɪkɪpaaku dɪ yene wo wo, die ba mana dɪ bɪrɪ Nm̄un̄.

19

Yisa aɲaɲ Zakiyosi wɪa

¹ Ka kʋaɲ chaan̄ Yisa die dɪ ga a juu Jeriko a chʋɲ tɪanna. ² Ta daa wʋnyɪ die dɪ bie mi ba wasa wa Zakiyosi, die ʋ yiwo lampotuosirin̄ jakʋʋɲ, ta die yaa nyinti pam. ³ Die ʋ mɪa ʋ ye Yisa dɪ yine vuodieke, ama die ʋ yine vuogobiri wɪa die ʋ ka bɪagɪ ye wo dama vuosi die dala mun̄. ⁴ Die wɪa die ʋ chɪgɪ a dɪ kɪkɪpaaku nɪɲɲa a ga ʋbalɪ chunchulin̄ tɪɲ dɪ ʋ ye Yisa, dama die ʋ gara mi chaan̄. ⁵ Yisa die dɪ kenne a tʋgɪ mi wo, ʋ daansɪ n̄m̄ɪsɪkpeɲ ta balɪ yɪ wa dɪ, “Zakiyosi, keɲ sʋɲ lagɪ lagɪ. Sie n yɪ fʋ chaan̄ jinne.”

⁶ Ta Zakiyosi die dɪ yi lagɪ lagɪ a keɲ sʋɲ ta waasɪ wa aɲaɲ sʋgɪfɪalɪkpeɲkɪpɪɲ ta yaa wa ga ʋ tigin̄. ⁷ Ta vuodiekemba mana die dɪ yene wo die dɪ piili a sʋɲna wɪa dɪ, “Daa wa gie ga bɪrɪɲ wa chaan̄ tʋntʋmbɪatɪ tien̄ wo tigin̄ me.”

⁸ A kʋaɲ chaan̄ die Zakiyosi dɪ hagɪ a zie a balɪ yɪ tɪ Yom̄otien̄ Yisa dɪ, “N Yom̄otien̄, wʋmma, n nan puo nyindiekemba n yalla bule ta nagɪ kaanɪ a yɪ zʋʋlntielin̄; ta dɪ yɪ maɲ nyɪrɪ wa vuon̄, n nan yin̄ji tɪɲ wo die bunɪsa.”

⁹ Yisa die dɪ balɪ wa dɪ, “Gbattɪaan̄ɲ keɲ tigiri gie vuosi me jinne, dama fʋ gban̄ yiwo Abarahami Haagɪɲ. ¹⁰ Man̄ɲ vuota Bʋa keɲye mun̄ dɪ n yaalɪ vuodiekemba dɪ bana ta ye be a gbati ba taan̄.”

Salma bie nandaga wɪa

(Mat. 25.14-30)

¹¹ Die vuosi die dɪ yene a wʋmma wɪaha gie wo, Yisa die dɪ bɪ a taan̄ ba nandagun̄, dama die ba yile dɪ Yisa dɪ gbɪgine Jerusalemi wɪa, Nm̄un̄ naari die baa ka keɲ wo lagɪ lagɪ. ¹² Die wɪa die ʋ baari dɪ, “Daa jakʋʋɲ wʋnyɪ die gana tɲgban̄ saasaa dɪ ba ga kalɲ wa naa, ta ʋ yin̄ji keɲ tigin̄. ¹³ Die ʋ balla ʋ ga wa die ʋ wa ʋ tʋntʋntɲ ban̄, ta yɪ yɪ ba salma* bie kaanɪ kaanɪ, ta balɪ yɪ ba dɪ, ‘Nɪ nagɪ ligirehe gie a tɲɲ tʋɲma a ga tʋgɪ san̄ɲa dieke n baan̄ nan viiri keɲ.’ ¹⁴ Ama die ʋ tɪka vuosi die ka yaala ʋ wɪa, die wɪa die ba tɲɲ tʋntʋntɲ dɪ ba ga balɪ naakpɪka dɪ ba ka yaala daa wa gie yɪ ba naan̄.

¹⁵ “Ama die daa jakʋʋrɪ dɪ ga dii naari ta yin̄ji keɲ tigin̄. Die ʋ kenne wo, die ʋ wa ʋ tʋntʋntɲba die ʋ yɪna ba ligirehe a lagɪsɪ, dɪ ʋ yaala ʋ ye ba yene nyɪari die a gutɪ. ¹⁶ Nɪɲɲan̄ vuoke die dɪ keɲ a baari dɪ, ‘Jakʋʋɲ, n ye wo salma bie ban̄ a gutɪ fʋ yɪna mun̄ jadieke wo ma.’ ¹⁷ Die jakʋʋrɪ dɪ baari dɪ, ‘Kpɲɲɪ fʋ gban̄, yiwo tʋntʋntʋ vɪnʋ. Fʋ mɪɲɲɪna a pɔgɪlɪ jabike wɪa, n nan nagɪ tɪgɪsɪ ban̄ a yɪ fʋ nuusi me.’ ¹⁸ Die vuodieke dɪ diisine wo dɪ keɲ a baari dɪ, ‘Jakʋʋɲ, n ye wo salma ligire bie anɪ a gutɪ jadieke fʋ yɪna mun̄ wa ma.’ ¹⁹ Jakʋʋrɪ die dɪ balɪ a yɪ geɲ wo dɪaɲ dɪ, ‘N nan nagɪ tɪgɪsɪ anɪ a yɪ fʋ nuusi me.’

²⁰ “Wʋnyɪ dɪaɲ dɪ keɲ a baari dɪ, ‘Jakʋʋɲ fʋ ligire bini wʋnna, die n nagɪ vili wo gachʋɔtɲ ma a nagɪ lɔbɪrɪ, ²¹ dama die n chɪga fʋ wa n̄maamun̄,

* 19:13 19.13 Salmbin̄ die yiwo chɪtɪ ataa tune.

dama yiwo vuodieke wɔa dɛ tuana. Naga jadieke dɛ kana a ka yi fu jaan, ta gobe jadieke fu kana ka bɔriya.’ ²² Ta jakuɔɔri die dɛ balɛ yi wa dɛ, ‘Fɔnɔn tɔntɔntɔ bɛaɔ, n nan nagɛ fu gbaɔ gbaɔ fu wɔbalɩka a dii fu sariya. Sɛba a baari n yiwo vuodieke wɔa dɛ tuana, ta naga jadieke dɛ kana ka yi n jaan, ta gobe jadieke n kana ka bɔriya. ²³ Bia yine ta fu ka nagɛ n ligirebu a paɔɔɔ aɔɔ aɔɔ yiɔɔɔ tuɔɔ muɔɔ anɔɔ nyɔɔari? Amu n tunna a keɔɔ naa n tuɔɔ nan tuoɔke anɔɔɔ nyɔɔari.’ ²⁴ Womi die jakuɔɔri dɛ balɛ a yi vuodiekemba dɛ zene mi wo dɛ, ‘Nɛ tuo ligire bini a nyɔɔ v jigin ta nagɛ gutɛ vuodieke dɛ yalla ligire bie baɔɔ wa.’ ²⁵ Die ba yiɔɔɔ balɛ wa dɛ, ‘Jakuɔɔɔ, v wɔɔɔ yaa wa ligire bie baɔɔ.’ ²⁶ Die v yiɔɔɔ a balɛ ba dɛ, ‘N bala nɛ, vuodieke dɛ yalla nyinti, ba nan yi wa pam a gutɛ, ama vuodieke dɛ wone wo jaan, bɛta gbaɔ v yalla wa ba nan tuoɔke a nyɔɔ v jigin. ²⁷ Tɔ, lele n dataasɛ diekemba die dɛ kana ka yaala dɛ n dii naari, nɛ ga yaa ba keɔɔ giɛna a kuɔɔ ba n nɔɔɔa.’ ”

*Yisa die dɛ june Jerusalemi ta ba bɛra wa dene
(Mat. 21.1-11; Maki 11.1-11; Jɔɔn 12.12-19)*

²⁸ Yisa die dɛ bala wɔaha a kpatɛ wa, die v dɛ ba nɔɔɔa ba gara Jerusalemi. ²⁹ Die v kenne gbigi Betifiji anɔɔɔ Betani tɔɔɔɔ die dɛ benne kunkogin dieke ba wasɔnana Olivi tɔɔɔ kunkogiri, die v tɔɔɔ v kvaɔɔandɔɔɔrɛba bale a balɛ yi ba dɛ, ³⁰ “Nɛ gamma tɔɔɔkpaɔɔɔ dieke dɛ benne nɛ nɔɔɔa wa, nɛ die keɔɔ juo nɛ nan ye bonpɔɔɔ dɛ bɔbɔna zie ta vuon dɛ ye ka jualɛ ka. Nɛ forisi ke a yaa ka a keɔɔ giɛna. ³¹ Ta dɛ yi vuon dɛ pɔɔɔ nɛ dɛ, ‘Bia nɛ forisi ke?’ Nɛ balɛ wa dɛ, ‘Tɛ Yɔɔmɔtɛɔɔ yaalala ka.’ ” ³² Die ba ga a ye wudieke gbaɔ gbaɔ die Yisa dɛ bala a yi ba wa. ³³ Die ba forisinene bonpɔɔɔka, ka tien die dɛ pɔɔɔ ba dɛ, “Bia nɛ forise bonpɔɔɔka?”

³⁴ Die ba yiɔɔɔ a balɛ wa dɛ, “Tɛ Yɔɔmɔtɛɔɔ yaalala ka”, ³⁵ ta die ba datɛ ka a yaa ka a keɔɔ Yisa jigin. Ta die v kvaɔɔandɔɔɔrɛba die dɛ nagɛ gaatɛ a diisi bonka sikpen ta sunɔɔ Yisa dɛ jualɛ kalɛ ka ma. ³⁶ Die v jualɛna a gara wa vuosisi dɛ nagɛ ba gaatɛ a jaatɛ sieku me.

³⁷ Die v kenne a gbigi jigidieke sieku dɛ sɔbna gara Olivi kunkogiri jigiri, v kvaɔɔanvuosi mana die dɛ piili a bɛra Nɔmɔɔ anɔɔɔ sugɔɔfaluɔ, ta bɛra wa anɔɔɔ lɔɔɔkɔɔma yaa gamma mamachi wɔkɔɔma dieke ba yene wo dɛ,

³⁸ “Nɔmɔɔ yi alibarika yi naan dieke dɛ kienene Nabidie Nɔmɔɔ saan ma. Sugɔɔɔvaguɔ bemme arɔzanna ma, ta nɛ kotɛ Nɔmɔɔ saan sikpen.”

³⁹ Mi Farasisi batan die dɛ benne kɔkɔpaaku ma wa die dɛ balɛ yi Yisa dɛ, “Dɛdagɔɔ, balɛ fu kvaɔɔanvuosisi dɛ ba tarɛ watɛ.”

⁴⁰ Yisa die dɛ yiɔɔɔ a balɛ ba dɛ, “N bala nɛ, dɛ yi ba tarɛ, ama tanaha dɛ dɔana wa nan dɛ nata a bɛra Nɔmɔɔ.”

Yisa die dɛ konna Jerusalemi wɔa dene

⁴¹ Die v kenne gbigi Jerusalemi ta ye ke wo die v kuɔɔ ka wɔa, ⁴² ta baari dɛ, “Dɛ yiwo bɛaɔ dɛ jinne nɛ vuosi ka sɛba wudieke dɛ baan dɛ yaa sugɔɔɔvaguɔ a keɔɔ ba jigin. Lele ka lɔbɔriya muɔɔ ba jigin. ⁴³ Jerusalemi, saɔɔna nan keɔɔ fu dataasɛ nan mu gaamɔɔ a gilin fu lɔga mana dɛ ba tuoli fu. Sojasi nan taan gilin fu jigin mana. ⁴⁴ Ba nan nɔmabɛ fu mana ta kuɔɔ fu vuosi. Ba nan chɔɔɔ nɛ tige mana ta taɔɔ balɔmuɔ kaan wɔari a beri ka jigiberisikin. Naa mana nan keɔɔ yi dama nɛ kana ka muɔɔɔ saɔɔna dieke Nɔmɔɔ dɛ kenne dɛ v gbati nɛ a taan wa.”

*Yisa die dɛ gana a ga wɔnsɛ Nɔmɔɔ jɔamɔɔ juokpenkɔkɔɔ sɔɔɔ dene
(Mat. 21.12-17; Maki 11.15-19; Jɔɔn 2.13-22)*

⁴⁵ Ka kvaŋ chaŋ Yisa die dɛ ga juu Nmuŋ jiamuŋ juokpenkpuku soŋ a piili a yaga vuodiekemba die dɛ daanana nyinti mi wo, ⁴⁶ ta bala yɛ ba dɛ, “Dɛ maagɛya Nmuŋ gbanƙu soŋ dɛ Nmuŋ baari dɛ, ‘N tigin baa ka yiwo Nmuŋ juosɔŋ jigin.’ Ama nɛ nagɛ ka a biruŋ wa gaaruŋ jigiberisikin?”

⁴⁷ Die daan mana Yisa die bie wo Nmuŋ jiamuŋ juokpenkpuku ma a daga vuosi Nmuŋ wɛ. Die Nmuŋ kikaabitɛba nyɛkɔraha aŋaŋ mɔraha dɛdagurɛba aŋaŋ tɛka nyɛkɔraha die dɛ mɛa dɛ ba kuu wa, ⁴⁸ ama die ba ka ye sie dieke ba baan daagi yi die, dama vuotamba mana die chɛsa wɔmma ɔ wɔbalɛkaha ta ka yaala ba waari ɔ wɔbalɛkaha kaanɛ gban.

20

Vuosi batan die dɛ piastɛna Yisa yaa gamma ɔ yiko wɛa dene (Mat. 21.23-27; Maki 11.27-33)

¹ Daan kaanɛ Yisa die dɛ bie Nmuŋ jiamuŋ juokpenkpuku ma a daga vuotamba ta muɔla Nmuŋ wɔwɔnaha a yɛ vuosi, ta Nmuŋ kikaabitɛba nyɛkɔraha aŋaŋ mɔraha dɛdagurɛba aŋaŋ tɛka nyɛkɔraha die dɛ keŋ ɔ jigin, ² a piastɛ wa dɛ, “Balɛ tɛ, muɔa yiko me fo yie wɛaha gie? Muɔa yɛna fo kanuŋ yiko ke mi?”

³ Yisa die dɛ yinŋi a balɛ ba dɛ, “N gban n baa n piastɛ nɛ wa wɔpiastɛkuŋ. Nɛ balɛ muŋ, ⁴ Joɔn vuodieke die dɛ sɛnana vuosi Nmuŋ nyaabu, Nmuŋ die yɛna wa kanuŋ yiko ke mi yaa vuota?”

⁵ Die ba piili a bala yɛa taŋ dɛ, “Wɔbɛa tɛ baa tɛ balɛ? Du yi tɛ baari dɛ Nmuŋ yɛna wa yiko ke mi, ɔ nan baari dɛ ta bɛa wɛa die tɛ ka yiwo yada?”

⁶ Ta tɛ bɛ baari dɛ, dɛ vuota die yɛna wa, kɛkɛpaaku gie mana nan taa tɛ tana dama ba yi yada dɛ Joɔn die yiwo Nmuŋ naazɔa.” ⁷ Die wɛa die ba yinŋi balɛ dɛ, “Tɛ ka sɛba jigidieke die ka nyɛnna.”

⁸ Yisa die dɛ yinŋi a balɛ yi ba dɛ, “Die nuŋ, n gban n kaanɛ balɛ nɛ, vuodieke dɛ yɛna muŋ yiko ke gie man yaa yie wɛaha gie.”

Tɔntɔntɛba nandagurɛ wɛa (Mat. 21.33-46; Maki 12.1-12)

⁹ Womi Yisa die dɛ taan vuotamba nandagurɛ gie dɛ, “Daa wɔnyɛ die sone tɛsɛ dɛ nyɛnana bie ɔ kvaŋ ma, ta die nagɛ ka a yɛ tɔntɔntɛŋ nuusi me ta dɛa a ga jigin a ga yɔastɛ. ¹⁰ Die a kpaala sanŋa dɛ tugɛ ɔ tuŋ ɔ yɔmu tɔntɔntɛba jigin dɛ ɔ ga tuo ɔ tuŋ a keŋ. Ama die tɔntɔntɛba die dɛ nuŋ ɔ yɔmu wa ta vaa ɔ yinŋi ga aŋaŋ nuuwɛaga. ¹¹ Die wɛa die ɔ bɛ tuŋ yɔmu gaan, tɔntɔntɛba die dɛ nuŋ wa ta nagɛ wa yi viivi me ta vaa ɔ viiri ga aŋaŋ nuuwɛaga. ¹² Womi die ɔ bɛ tuŋ yɔmu dieke dɛ gɔtɛna bɔtaa ma, die ba yɛ wa danŋa ta vigi wa taan. ¹³ Womi kvaku tien die dɛ baari dɛ ‘Bɛa man baa yi? Die nuŋ lele n nan tuŋ n gban gban n bua dieke n chone. Wɔnuŋ nuŋ ba nan yɛ wa juluma.’ ¹⁴ Ama die tɔntɔntɛba dɛ yene wo wo die ba balɛ yi taŋ dɛ, ‘Kvaku tien faari diiru wɔnna. Nɛ vaa tɛ kuu wa ta ɔ faari yi tɛ sɛtɛ.’ ¹⁵ Die wɛa die ba nagɛ wa a nyuŋ kvaku ma a ga kuu wa.”

Yisa die dɛ piastɛ ba dɛ, “Bɛa kvaku tien dɛ nan yi tɔntɔntɛba gie? ¹⁶ ɔ nan keŋ a kuu banuŋ vuosi mi ta nagɛ kvaku a yɛ vuogaasi.”

Die vuosisi die dɛ wonna naa wa, ba baari dɛ “Nmuŋ nagɛ die a ga saasaa.”

¹⁷ Yisa die dɛ daansɛ ba ta piastɛ ba dɛ, “Nmuŋ wɔru gie chɛaŋ? Dɛ ‘Tan dieke muɔuruɛba die dɛ zetine ta baari ba ka yaala ka wa die yine gɔŋgɔŋyɔgɔruŋ taŋ vɔnuŋ.’”

18 Vuodieke dɪ nanna tanɪ gie sikpenɪ nan ŋmabɪ ŋmabɪ ama vuodieke tanɪ dɪ keɲ nan ɔ sikpenɪ ɔ nan nuɲ nuɲ sɪba zɔŋ.”

Lampo tuniɲ wɪa
(Mat. 22.15-22; Maki 12.13-17)

19 Die mɪraha dɪdagɪrɪba ananɪ Ŋmɪɲ kɪkaabitɪba nyɪŋkoraha die dɪ mɪŋɲuna dɪ ba wɪa Yisa dɪ taana nandagɪrɪ gie wo, die ba mɪa dɪ ba yigi wo mi, ama die ba chɪga vuotamba ŋmaamɪɲ. 20 Die wɪa die ba maansa daansa wa, die ba bɪ a yɪ mɪmaansi daansɪrɪba ligire dɪ ba ga Yisa jigin a ga gaan wa sɪba ba yiwo vuovɪna, ta pɪasi wa wɔpɪasɪka ta ye dɪ ɔ nan balɪ a chɔsɪ anɪ ba yigi wo a ga tɪka jakɔvɪ jigin. 21 Die mɪmaansi daansɪrɪba dɪ balɪ yɪ Yisa dɪ, “Dɪdagɪrɪ, tɪ sɪba baari wudieke fɔ balala ta daga wa yiwo wusie, ta ka luge ama a daga Ŋmɪɲ sien ananɪ wusie. 22 Balɪ tɪ, tɪ mɪraha yɪ sien mɪɲ dɪ tɪ tumme lampo a yɪma Romani tɪɲ naan wa Siiza yaa tɪ da tumme?”

23 Ama Yisa die dɪ mɪŋɲɪ ba sanna die wo, ta balɪ yɪ ba dɪ, 24 “Nagi ligiribiɲ a dagɪ mɪɲ. Mɪnɪa nine chaan ananɪ ɔ saan diisine ka ma?”

Die ba baari dɪ, “Naanɪ Siiza.”

25 Ta Yisa dɪ balɪ yɪ ba dɪ, “Die nɪɲ nɪ nagɪ yɪ Naanɪ Siiza jadieke dɪ yine ɔ sɪti ta nagɪ yɪ Ŋmɪɲ dɪanɪ jadieke dɪ yine Ŋmɪɲ sɪti.”

26 Die ba ka bɪagɪ a yigi wo ananɪ wɪɲ vuosisi nuɲɲa, die ɔ yɪɲɲi balɪko die yine be mamachi die ba ka bɪagɪ a balɪ wɪɲ.

Kuɲ hagiɲ wɪa
(Mat. 22.23-33; Maki 12.18-27)

27 Die Sadusisi batanɪ die dɪ keɲ Yisa jiginɪ; banɪɲ die ba balala dɪ vuosi kaanɪ daansi hagi kuɲ me; die ba pɪasi wa dɪ, 28 “Dɪdagɪrɪ, Mosisi die maaguna mɪrɪka gie a yɪ tɪ dɪ, dɪ yɪ ‘Dembiɲ dɪ keɲ faari ɔ hɔɔɔ ta kpi ta wo ballɪ, dɪ mɔ daa wa mi numbuɔ faari kpihɔɔɔ wa amɔ ɔ mɪrɪ ballɪ a yɪ vuodieke dɪ kpine wo.’ 29 Die dembisi bayɔpɔyɪ die benne a yɪ numballɪ, jakɔvɪ chaanɪ die dɪ faari hɔɔɔ, ta ka mɪrɪ ballɪ ta kpi; 30 womi vuodieke dɪ diisine bule wo dɪ faari hɔɔɔ wa, ta ka mɪrɪ ballɪ ta kpi; 31 vuodieke dɪanɪ dɪ diisine bɔtaa gbanɪ dɪ faari wa ta kpi ta ka mɪrɪ ballɪ. Vuotɪalɪkaha mana die dɪ faari hɔɔɔ wa ta kpi ta ka mɪrɪ ballɪ. 32 Ka kuɲ kuɲ chaanɪ hɔɔɔ wa dɪanɪ dɪ kpi. 33 Lele, kuɲ hagiɲ daraanɪ mɪnɪa hɔɔɔ bala ɔ yɪ wo? Dama ba bayɔpɔyɪ wa mana die faari wa mɪɲ.”

34 Yisa die dɪ yɪɲɲi a balɪ ba dɪ, “Tɪɲgbanɪka gie vuosi faara hɔɔɔ ta naga ba lianɪ yɪa chullɪɲ, 35 ama vuodiekemba dɪ mɪna ananɪ kuɲ hagiɲ ta nan keɲ hagi a bemme donɪa haalɪko ma wa, ka faara hɔɔɔ yaa a naga ba lianɪ yɪ chullɪɲ, 36 dama ba kaanɪ bɪ kpi bɪbra; ba nan dɪ sɪ sɪba malakasi, ta bɪ yɪ Ŋmɪɲ ballɪ dama ba hagi wa kuɲ me. 37 Mosisi gbanɪ die dagɪya dɪ kunti nan daansi a hagi kuɲ me. Mosisi die dɪ maaguna yaa gamma tɪka diilehe, die ɔ wa wa tɪ Yɔmɔtɪen Nabidie Ŋmɪɲ dɪ, ‘Abarahami Ŋmɪɲ ananɪ Aziki Ŋmɪɲ ananɪ Jakɔbu Ŋmɪɲ.’ 38 Vuosi gie die wɔɲ kpi mɪɲ ama ba ye ko bie wo ba mɪsɪ ma dama Ŋmɪɲ ka yɪ wo kunti Ŋmɪɲ, ɔ yiwo vuodiekemba dɪ benne ba mɪsɪ ma ma Ŋmɪɲ, dama ɔ nuɲɲa ba mana dɪ beri ba mɪsɪ ma.”

39 Die wɪa mɪraha dɪdagɪrɪba batanɪ dɪ balɪ a yɪ Yisa dɪ, “Dɪdagɪrɪ, mɪŋɲɪ a balɪ mɪɲ.” 40 Die wɪa die ba chɪga dɪ ba bɪ pɪasi wa wɔpɪasɪkɪɲ.

Mɪnɪa buɔ yine Masia wa?
(Mat. 22.41-46; Maki 12.35-37)

⁴¹ Yisa die di balɔ yi ba di, “Lalta ba baari di Nɔmɔn vuovɔarɔkɔrɔ Masia wa baa vɔ yiwo Davidi haagɔn? ⁴² Dama Nɔmɔn gbanɔkɔ sɔn, Davidi gban gban die maagɔya yila gbanɔkɔ sɔn di

‘Nabidie Nɔmɔn die balɔ a yi n Yɔmɔntien di:

kala n nuudiigiri gie chaan

⁴³ a ga tugɔ sanɔna dieke n baan nan nagɔ fɔ dataasɔ a yi fɔ nuusi me.’

⁴⁴ Davidi die wasa Masia wa di, ‘N Yɔmɔntien’, ta lalta Masia wa di bi baa vɔ yi Davidi haagɔn?”

Yisa di balla ba yaa gamma mɔra didagɔrɔba berij dene

(Mat. 23.1-36; Maki 12.38-40)

⁴⁵ Die vuosi mana di wɔnnana Yisa wa, die vɔ balɔ a yi vɔ kɔnɔandɔsɔrɔba di, ⁴⁶ “Nɔ sɔmma vuodiekemba di dagɔnana Nɔmɔn mɔraha, ba nan di yaala ba keegi guuwagɔti a chɔmma gilɔn me, ta yaala ba wasɔma ba anan jilɔma nyugiti ma, ba keɔ juu Nɔmɔn jɔamɔn juone me, ba nɔaan yaala vuokpɔma jigikasɔka, ba keɔ laalɔn jigɔn ba yaala sikpen kɔmɔmatielɔn jigikasɔka.

⁴⁷ Banɔn ba nyɔra kpihɔgɔba ta gbata ba nyinti mana, ta jɔɔsa Nɔmɔn anan jɔɔsɔwagɔti sɔba ba chɔga Nɔmɔn. Ba tɔbiɔdatɔn nan faasɔ dala pam.”

21

Kpihɔgɔ piini wɔ

(Maki 12.41-44)

¹ Womɔ Yisa die di daansɔ tɔan ye nyintitielɔn di nagɔnana piinisi a yie Nɔmɔn jɔamɔn juokpenkɔrɔkɔ ligire kpali ma; ² ta die bi ye kpihɔgɔ zɔɔlɔntien gban di nagɔna kobusi ligiribie ale a yie kpali ma. ³ Ta Yisa die baari di, “Wusie manɔ bala nɔ, kpihɔgɔ zɔɔlɔntien wo gie nagɔ wa pam a yi a tɔan vuonɔ mana, ⁴ dama ba mana vɔari a nyun wa ba nyinti pam ma, ama kpihɔgɔ zɔɔlɔntien wo gie nɔn nagɔ wa jadieke vɔ bala vɔ dii a keɔ yi.”

Nɔmɔn jɔamɔn juokpenkɔrɔkɔ chɔsɔsɔn wɔ

(Mat. 24.1, 2; Maki 13.1, 2)

⁵ Die batan die di bala yaa gamma Nɔmɔn jɔamɔn juokpenkɔrɔkɔ wɔ, die ba bala yaa gamma ka vɔnɔn anan tanvɔna anan piini dieke ba nagɔna a yi Nɔmɔn. Yisa die di baari di, ⁶ “Nɔ yene nyinti gie mana wa, ama sanɔna kien ta tɔan balɔmɔn gban kaan wɔari ka jigiberisikin; a mana nan nan tɔngban.”

Magɔsɔn anan wahala wɔ

(Mat. 24.1, 2; Maki 13.1, 2)

⁷ Die vɔ bala wɔaha gie die ba pɔasɔ di, “Didagɔrɔ, sanɔna bia naa di baa di yi? Ta bia balla ka yi a dagɔ di sanɔka tugɔya mɔn di ka yi?”

⁸ Yisa die di baari di, “Nɔ sɔmma ta nɔ da keɔ vaa ba gaan nɔ. Vuosi pam nan keɔ anan n saan a baari ‘Manɔn n yine Masia wa ta sanɔka gbigiye mɔn.’ Ama nɔ da keɔ dɔa ba. ⁹ Nɔ nan wɔn tɔntɔ anan waagɔn wɔ, ama nɔ da keɔ vaa nɔmaamɔn yalla nɔ, dama sie wɔaha gie wolɔn yi ama a ka dagɔ sɔba dɔnɔa kpatɔn nan keɔ lele ke gie.”

¹⁰ Die vɔ bi balɔ a yi ba di, “Buurinɔ nan wagɔ buurinɔ, ta naalɔn dɔan wagɔ tan. ¹¹ Tɔngban dɔmɔn anan kɔn anan yɔvagɔbiatɔ nan keɔ tɔngbanɔka gie lɔga mana mana. Vuosi nan ye mamachi wɔkɔmɔma di bala ka vaa nɔmaamɔn juu be nɔmɔnsikpen. ¹² Ama ta genɔhe mana keɔ yiwo, ba nan yigi nɔ ta vaa nɔ dii wahala, ta nagɔ nɔ yi Nɔmɔn jɔamɔn juone nyunɔkɔra an ba dii nɔ sarɔya, ta nagɔ nɔ yi dansarɔka sɔn; ta bi nagɔ nɔ a ga naalɔn

jige anan tunjbanjka nyunwura jigij n wa. ¹³ Naa bala ka yi ni sien an ni balu n wa a yi ba. ¹⁴ Die wa ni yi siri ta da vaa di mugisi ni anan ni baan nan balu wudiekemba a gbatu ni gban a taan; ¹⁵ dama sanjka mi n nan yi ni yan anan wudieke ni baan nan balu, amu ni dataasi kaan biagi nyannu ni wubaluka yaa a chiisi ni. ¹⁶ Ama ni chwalu anan ni nulu anan ni numballi anan ni tigin vuosi anan ni zwalu nan kenj a nyu ni kwan a posi ni chian, an ba kuv ni batan. ¹⁷ Ta vuonj mana nan kenj haa ni, dama ni dina n kwan wa. ¹⁸ Ama ni sikpen zuobalumu gban kaan bia. ¹⁹ Du yi ni ka zeti n kwan dusu ni nan kenj ye miivoli dieke di wone kpatu.

Yaa gamma Jerusalemi tin chwusun wa
(Mat. 24.15-21; Maki 13.14-19)

²⁰ “Ama sanja dieke ni kenj ye ta sojasi taan gilinj Jerusalemi, ni nan di siba a baari ka chwusun sanja gbigiye muj. ²¹ Sanja mi vuodiekemba di benne Judia tin ma chigi ga tana sikpen; ta vuodiekemba di benne Jerusalemi chigi a nyu, ta vuodiekemba dian di benne tunjpanjisus dian da a kenj a juu tika ma ²² dama sanjka mi yiwo tibidatu sanja. Waha gie mana nan kenj yi siba die di maaguna Nmuj gbanju ma die wo. ²³ Sanja mi wubian nan di bie hogu nyuutitelin anan hogu diekemba di yalla ballunyaatsi, dama wahala pam balla ka kenj tika gie me, ta Nmuj sunyuru nan kenj vuosi gie me. ²⁴ Ta sojasi nan kenj kuv batan anan takoobi, ta nagu batan a ga tigus a va ba buru yonj. Ta vuodiekemba di kana ka yi juu vuosi nan tibi tibi ta dida Jerusalemi ma a ga tugi sanja dieke ba sanja di baan kpati.

Vuota Bva yinji kenj wa
(Mat. 24.29-31; Maki 13.24-27)

²⁵ “Ta dagiti nan di bie nmu ni ma anan chuku ma anan chujmarisi ma. Ta tunjbanjka gie me sugichwusun nan kenj tunjbanjisi mana ma, ta nmaamu nan di beri yaa gamma mugikpuru ponjiku wa. ²⁶ Ta nyindiekemba di benne nmunsikpen nan dandon a lagin tan, die wa nmaamu nan juu vuosi a va ba chaa, ta nan di chusa wudieke di kienene tunjbanjka ma wa. ²⁷ Sanja mi ba nan ye manuj vuota bva di nyunnana nunjara sun anan haguikpenkpu anan chaankpenkpu. ²⁸ Waha gie di kenj piili a yie, ni yigi sikimin dama ni gbatitaanuj sanja gbigiye muj.”

Chunchuleke tika dagiti wa
(Mat. 24.32-35; Maki 13.28-31)

²⁹ Yisa die di taan ba nandagiri gie di, “Ni daansi chunchuleke tika anan tusi mana. ³⁰ Ni kenj ye tusisi vaati ta a tusa ni njaan muhji muj di yubuj gbigiye muj. ³¹ Die gban gban ni kenj ye ta waha gie yie, ni nan di siba a baari Nmuj naari gbigiye muj.

³² “Wusie manj bala ni, leleke gie vuosi kaan kpi a kpati ta waha gie mana kenj yi. ³³ Nmunsikpen anan tunjbanjka gie nan kenj tin ga, ama n wubaluka kaan tin ga naa daa.

Ni gbara ta jusuma Nmuj

³⁴ “Ni gbara ni gban ta da kenj a wari duuga diile me anan daan nyuule me anan wumugisike me, di daa die, n kenjka nan kenj pirigi ni ma. ³⁵ Dunda daari nan nan bubu tunjbanjka gie vuosi mana siba tan chachabi. ³⁶ Ni gbara ta jusuma Nmuj sanja mana di u yi ni haguiri dieke di baan nan va ni nyannu waha gie mana di balla a yi wo. Ta bi biagi a zie manuj vuota Bva wa tunja.”

³⁷ Die daan mana Yisa die njaan bie wo Nmuj jiamuj juokpenkpukuk ma a daga vuosi Nmuj wia, ta jujmuj mana v njaan nyuj a bie wo kunkogi dieke ba wasunana Olivisi Tusi kunkogiri me; ³⁸ ama sukusu mana vuosi mana njaan nyuj muj a ga Nmuj jiamuj juokpenkpukuk ma a ga wumma v wubalkaha.

22

Vuokpuma die di sanna di ba kuv Yisa dene
(Mat. 26.1-5; Maki 14.1, 2; Joon 11.45-53)

¹ Die sanja die di gbigi di ba dii duvga dieke ba njaana njoba paanv dieke ba kana ka nagv dabotv a yi wo, die ba wasa kanuj duvgaka mi gasitjanuj* duvga, ² ta die Nmuj kukaabittba anaj miraha didagurba die di mia a yaala sietv di ba kuv Yisa, ama die ba chuga daadamba njmaamuj.

Judasi die di saagina a posi Yisa chuanj dene
(Mat. 26.14-16; Maki 14.10, 11)

³ Womi Sitaani die di juu Judasi vuodieke die ba wasunana Asikaroti ta bvi yi Yisa kuvanjandusuriba ban anaj bale wo wonyi. ⁴ Die wia wonuj Judasi die di ga balv Nmuj kukaabittba nyujkuraha anaj ba sojasi nyujkuraha v baan nan yi die a vaa ba yigi Yisa. ⁵ Die ba sugtv di fiav ta die ba baarv ba nan yi wa ligire. ⁶ Die Judasi die di saagi ta wa pilli a yaala sie dieke v baan nan nagv Yisa a yi ba nuusi me sanja dieke kpukpaanj di worine.

Yisa die di yine siri di v dii gasitjanv duvga nyindiike dene
(Mat. 26.17-25; Maki 14.12-21; Joon 13.21-30)

⁷ Die ba dinene paanv dieke ba kana ka nagv dabotv a yi wo sanja dieke ba njaana kva yiisehe a yie gasitjanv duvga nyindiikehe di ken tugv, ⁸ Yisa die di tun Piita anaj Joon anaj nvarv gie di, "Nv ga a yi tv gasitjanv duvga nyindiikehe siri an tv dii."

⁹ Die ba piasv wa di, "Siv fv yaala tv ga a yi he siri?"

¹⁰ V baarv di, "Nv wumma, nv ganana tika sukv nv nan haarv daa wonyi di chine jaan anaj nyaan, nv dia wa a ga juu tigidieke me v junene wo, ¹¹ a balv tigiri tien di, 'Didagurv wa baarv, chaamba juodieke manuj anaj n kuvanjandusuriba di balla tv dii gasitjanv nyindiikehe bie stav?' ¹² V nan dagv juokpenkpuj di benne sikpen me a yallv jaan mana a gbarv, mi nv nan yi nyindiikehe."

¹³ Die ba nyuj ga a ye jaan mana sba Yisa die di balla ba wa die wo, die wia die ba yi gasitjanv duvgaka nyindiikehe mi.

Tv Yomvotiej nyindiike diile wia
(Mat. 26.26-30; Maki 14.22-26; 1 Kor. 11.23-25)

¹⁴ Die gasitjanv duvga nyindiikehe diile sanja di tuguna, Yisa die di ga kalv anaj v tuntuntvba ban anaj bale wo di ba dii. ¹⁵ Die v balv a yv ba di, "Nv paalv yaala muj di n dii gasitjanv gie duvga nyindiikehe anaj nv ta wahalaka ye ken n ma. ¹⁶ N bala nv, n kaanj bv dii he buba a yaa ga tugv sanja dieke wusie diile he di bala di yi Nmuj naarv ma." ¹⁷ Womi die v tuo nyaan chibinj anaj daan ta burv Nmuj ta baarv di, "Nv tuo gerjke a tva yv tan a nyuu; ¹⁸ N bala nv, a nyuj jinne yaa gamma, n kaanj bv nyuu daabv gie sie Nmuj naarv ken ken."

* **22:1** 22.1 Nmuj malaka die di kuv Ijipiti bumbonaj ballv dembisi ama ta garv Izara bumbonaj ballv dembisi.

19 Die v bi nagv paanv ta buri Nmuv ta gbieri gbieri ke a nagv yv ba ta baari d, “N nyvngbanuv wunna mav baa n nagv av ba kuv muv n v wa. N v yime naa a tunsu ma n v wa.” 20 Die gban gban die ba dine kpatu va v nagv nyaanqhibike anav daabv a baari d, “Nyaanqhibike anav daabv gie yivo Nmuv nvahaalv dieke n ziene anav n zumbv d nyunna va a yv n v.

21 “Ama n v ye, vuodieke d balla v posi n chvaka kav va gie a laguv a die anav muv. 22 Manuv vuota Bva nan sev kpi siba Nmuv d sanna die vo, ama wubvav bie vuodieke d balla v posi n chvaka.”

23 Womi die ba piilv a pvasa tamba ba jbvva balla v yv die.

Ninhagvuv yaa gamma Nyvkvuvv v wa

24 Die ninhagvuvv die d nan v kuvavandvsvvba sunsvuvv d ba jbvva balla v yv jakvuvv. 25 Yisa die d balv a yv ba d, “Tuvngbanvka gie naaluv vavav pvglv ba vuosi anav nuyvmvna ta vuodiekemba d yive tuvngbanvka nyvkvura yaala ba wasvva ba vuovv mana zva. 26 Ama nuvuvv d ka baa d svva die. Vuodieke d yive vuokvuvv n sunsvuvv, sie v yv siba bvbvuvv, ta nuyvavandvsvv va yv siba tvntvntv. 27 Mvna yive vuokvuvv a tvav v chanchaaluv, vuodieke d kala a die yaa vuodieke d tvanana nyvndvikehe? D v yivo vuodieke d kala die vo, ama manuv n bie n sunsvuvv siba tvntvntv va.

28 “Nvuvv n v yive vuodiekemba d benne n jgvuvv n wumvgvsikehe ma savvva ma ma. 29 N chva Nmuv die d kavvna muv naarv gie vo, die gban gban mav nan yv n kavuvv naarv mv. 30 N v nan dvv ta nyuvv anav manuv n naarv ma, ta kavv naagbanv tv ma a dvv Izara buurvs bav anav ale vo sarvva.”

Yisa die d balla d Piita nan chvsvv d v ka siba va dene

(Mat. 26.31-35; Maki 14.27-31; jvovv 13.36-38)

31 Tv Yvovvuvv die d balv yv Svmonv Piita d, “Svmonv, Svmonv, wvmma, Svtaani jvsva va sev d v magv n v ta chavv n v siba ba vvaana a chavv zaa av v ye d v yivo zaa bie yaa zaaavvntv. 32 Ama fvuvv Svmonv n jvsvv va Nmuv a yv fv d fv yadaka da kev svuvv tuvngbanv, ta fv kev a yvuvv a kev n jgvuvv fv kvavvsvvva fv n vmballv.”

33 Piita die d yvuvv a balv va d, “N Yvovvuvv, n yv svv d n juu dansarvka anav fv, ta kpi anav fv.”

34 Yisa die d yvuvv a balv va d, “Piita, n bala fv, kvparaav nan kev baa ka kuvvva ta fvuvv chvsvv vo butaa d z v muv.”

Mvgvsuvv savvva

35 Womi Yisa die d pvasv ba d, “Die n tvvna n v die n v ga ta ka pvglv lgvre jasvkvuvv anav bvlvuvv anav nvrava die n vaarv javv muv?”

Die ba yvuvv baarv d, “Aavv.”

36 Yisa die d baarv d, “Ama lele nuv, vuodieke mana d yalla lgvre jasvkvuvv yaa bvlvuvv v nagv ka, ta vuodieke d kana ka yallv takvobi, v nagv v javeevv a daa a daa kavv. 37 N bala n v, d maagvva Nmuv gbanvkv ma d ‘Ba nagv va muv a gvuvv vuobvavv ma.’ Die vva, die gban gban ba nan yv muv, dama wvdvke mana ba maagvva yaa gamma n ma Nmuv gbanvkv ma va nan kev yv wvsie.”

38 Die v kuvavandvsvvba d baarv d, “Tv Yvovvuvv, ye, takvobvs ale wvna.” Die v yvuvv a baarv d, “Dv mv.”

Yisa die d jvsvvna Nmuv anav nuyvmvna dene

(Mat. 26.36-46; Maki 14.32-42)

³⁹ Die ʋ nyuj mi a ga Olivi Tɔɔsi kunkogin me sɔba ʋ ŋaana yie die wo; ta die ʋ kwanɔandɔsɔrɔba die dɔ dɔ ʋ kwan a ga. ⁴⁰ Die ʋ tɔgɔna mi wo, die ʋ balɔ a yi ba dɔ, “Nɔ jɔsɔma Nɔmuj amɔ nɔ da keɔ jɔu magɔsuj ma.”

⁴¹ Die ʋ chɔŋ ga ba nɔŋŋa bɔta a sɔsɔŋ gbirigi a jɔsɔsɔ Nɔmuj dɔ, ⁴² “N Chɔa Nɔmuj, dɔ yi fɔ dɔŋŋɔ fɔ ʋsari mɔŋ a nyuj wɔbɔta dieke dɔ kienene n ma naa, ama vaa fɔ dɔŋŋɔ yi da manuj n dɔŋŋɔ.” ⁴³ Womi malaka die dɔ nyuj arɔzanna ma a keɔ a kpanɔɔsɔ wa. ⁴⁴ Die ʋ benne sɔgɔchɔsɔsuj ma wa die ʋ faasɔ a jɔsɔsɔ Nɔmuj aɔaɔŋ nɔŋŋmɔna, die ʋ waluj die dɔ nanna tɔŋgban sɔba zɔŋ.

⁴⁵ Die ʋ kenne haɔ Nɔmuj jɔsɔsɔko ma wa die ʋ yɔŋŋi ga ʋ kwanɔandɔsɔrɔba jigin, ta ye ta ba gɔɔra, dama sɔgɔchɔsɔsuj die vana ba gbaligɔ. ⁴⁶ Die ʋ pɔasi ba dɔ, “Bɔ wɔa nɔ gɔɔra? Nɔ haɔ a jɔsɔsɔma Nɔmuj amɔ nɔ da keɔ a jɔu magɔsuj ma.”

Ba yigine Yisa dene

(Mat. 26.47-56; Maki 14.43-50; Jɔɔn 18.3-11)

⁴⁷ Yisa die ye ko bala wɔa ta ye kpɔkpaan dɔ kienene. Ta Judasi ʋ kwanɔandɔsɔrɔba wɔnyɔ die dɔna ba nɔŋŋa, a die keɔ Yisa jigin dɔ ʋ mɔgɔsɔ ʋ kaamuj. ⁴⁸ Ama ta die Yisa die dɔ pɔasi wa dɔ, “Judasi, mɔgɔsɔ wa n kaamuj dɔ fɔ nyuj manuj vuota Bɔa kwan?”

⁴⁹ Die Yisa kwanɔandɔsɔrɔba die dɔ yene wudieke dɔ bala ka yiwo, ba pɔasi wa dɔ, “Tɔ Yɔmɔtien, tɔ wagɔ ba aɔaɔŋ takoobisi?” ⁵⁰ Ama ta ba wɔnyɔ dɔ wɔŋ yi lagɔ a gobi Nɔmuj kɔkaabitɔba jakɔsɔŋ yɔmɔ nuudiigin chaan tɔbɔŋ a taan.

⁵¹ Ama Yisa die dɔ baari dɔ, “Dɔ mɔ”, ta die a nagɔ daa wa tɔbɔrɔ a yɔŋŋi a mari.

⁵² Die Yisa dɔ pɔasi Nɔmuj kɔkaabitɔba nyujkoraha aɔaɔŋ ba sojasisi nyujkoraha aɔaɔŋ tɔka nyujkoraha dɔ kenne dɔ ba yigi wo wo dɔ, “N yiwo gbɔgbaturɔ nɔ keɔ aɔaɔŋ takoobisi aɔaɔŋ dengbile dɔ nɔ yigi mɔŋ? ⁵³ Manuj die n bie nɔ jigin Nɔmuj jɔamuj juokpenkpɔko ma daan mana ta nɔ ka mɔa dɔ nɔ yigi mɔŋ. Ama sanɔka gie yiwo nɔ sɔti aɔaɔŋ Sitaani dɔ yine lumuj haɔɔɔtien wo sɔti.”

Piita die dɔ chiisine Yisa dene

(Mat. 26.57, 58, 69-75; Maki 14.53, 54, 66-72; Jɔɔn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Mi die ba yigi Yisa a yaa wa a ga Nɔmuj kɔkaabitɔba jakɔsɔrɔ tigin, ta Piita die dɔ bie saasaa ta dɔ ba. ⁵⁵ Die ba chɔgɔsɔ wa bolin gbaako sunsɔŋ a kalɔ a gilɔnbu a weele, Piita die dɔ ga gɔti ba a kalɔ. ⁵⁶ Die tontɔntɔba havɔbɔbin wɔnyɔ die dɔ ye Piita dɔ kala bolibu jigin, die ʋ keɔ a mɔŋŋi daansɔ wa die ta keɔ baari dɔ, “Daa wa gie gban die gɔti wa Yisa ma.”

⁵⁷ Ama Piita die dɔ chiisike dɔ, “N lɔa, n ka wɔŋ sɔba wa.”

⁵⁸ Die dɔ yi sɔaa, daa wɔnyɔ dɔaɔŋ die dɔ ye wo a baari dɔ, “Fɔnɔŋ, fɔ gban yiwo ʋ kwanɔandɔsɔrɔba wɔnyɔ?”

Ama die Piita dɔ yɔŋŋi balɔ wa dɔ, “N nɔmbɔa, n ka yi ba wɔnyɔ.”

⁵⁹ Die dɔ bɔ yi sɔaa daa gaan dɔ bɔ keɔ a baari dɔ, “Wusie, daa wa gie gban die beri aɔaɔŋ wa dama ʋ gban yiwo Galili vuon.”

⁶⁰ Piita die baari dɔ, “N nɔmbɔa, manuj n ka wɔŋ sɔba wudieke fɔ balala wa.”

Die ʋ yene ko bala wɔaha, kpaaan die dɔ kɔŋ. ⁶¹ Ta tɔ Yɔmɔtien Yisa die dɔ yɔŋŋi a daansɔ Piita nine me, ta Piita die dɔ tɔnsɔ wudieke tɔ Yɔmɔtien Yisa die dɔ balɔ yi wa wa dɔ, “Kpaaan nan keɔ baa ka kɔmma sorin sukɔsɔŋ ta baari zɔ mɔŋ bɔtaa mama.” ⁶² Die Piita dɔ nyuj yen me a kɔŋ pam.

Die ba vvarina Yisa fala ta nıgı wa dene

(Mat. 26.67, 68; Maki 14.65)

⁶³ Die vuodiekemba die dı gbaruna Yisa wa die dı vvarı wa fala ta nıgı wa, ⁶⁴ ta nagı jaan a bobi v nine chaan ta nıgı wa ta balı wa dı, "Bugı a dagı vuodieke dı nıgına fı wa." ⁶⁵ Ta die ba balı wıa pam a chıusa v saan ta zıa wa.

Die ba yalla Yisa a ga sariya diiru jigın dene

(Mat. 26.59-66; Maki 14.55-64; Joon 18.19-24)

⁶⁶ Die tın dı vonna, die Juu vuosi nyınkıraha anan Nınıy kıkabıtıba nyınkıraha anan mıraha dıdagırıba die dı lagın tan nyınkırı lagımın jigın, die ba yaa Yisa a keı ba jigın. ⁶⁷ Die ba pıası wa dı, "Balı tı, fıının fı yıne Nınıy Vuovarıkırı Masıa wa?" Die Yisa dı yınıı baarı dı, "Dı yı man balı nı, nı kaan yı mın yada, ⁶⁸ ama n dıan man pıası nı wıpıasıkın nı kaan saagı a yınıı mın. ⁶⁹ Ama a nyın lele yaa gamma manın vuota Bıa nan daanı kalı Hagırıtıeı Nabıdıe Nınıy nuudııgın chaan."

⁷⁰ Die ba mana dı pıası wa dı, "Die nın fı yıne Nınıy Bıa wa?"

U yınıı baarı dı, "Sıba nı balla die wo."

⁷¹ Womı die ba baarı dı, "Tı ka bı yaala daanstıelıı bıbra. Tı gban gban tı wın v nıan wıbalıkı mın."

23

Die ba yalla Yisa a ga Palıtı nıııa dene

(Mat. 27.1, 2, 11-14; Maki 15.1-5; Joon 18.28-38)

¹ Die daadamba mana dı hagı a yaa Yisa a ga naan Palıtı* jigın, ² mı die ba pıılı a bala a chıusa wa dı, "Tı ye daa wa gıe dı balala tı vuosi dı ba da tın lampo a yı naan Sııza ta bı baarı dı v yıwo Nınıy Vuovarıkın Masıa ta bı yı naan."

³ Die wıa Palıtı die dı pıası wa dı, "Fı yıne Juu vuosi naan wa?"

Yisa dı yınıı a balı wa dı, "Sıba fı balla die wo." ⁴ Womı Palıtı die dı balı yı Nınıy kıkabıtıba nyınkıraha anan kıkıpaaku dı, "Manın n ka ye daa wa gıe dı chıusına die."

⁵ Ama die ba faası a kpanıı ba gban dı, "U dagıkı vaa wa vuosi dı yıe watı anan waagın. Die v wolin pıılı wo Galılı me ta die ga Judıa tıgıı mana mana ta wa keı gıena."

Naan Herodı die dı dıne Yisa sariya dene

⁶ Die Palıtı die dı wonna naa v pıası dı, "Daa wa gıe yıwo Galılı vuon?"

⁷ Die v mınıına dı Yisa nyın wa Galılı tınııan dieke Herodı dı daansınana wa, die v vaa ba yaa wa ga Herodı jigın, dama wının Herodı die bıe wo Jerusalemı kanın sanıa mı. ⁸ Die Herodı nıan wımma Yisa wıa, ta die yaala v ye wo. Die wıa die v yene wo wo v sın die dı fıalın, ta die yaala Yisa yı mamacı wın an v ye. ⁹ Die wıa die v pıası Yisa wıpıasıka pam, ama v ka tıgın wa. ¹⁰ Die Nınıy kıkabıtıba nyınkıraha anan mıraha dıdagırıba die zıe mı ta faası bala a chıusa Yisa. ¹¹ Die Herodı anan v sojasısı die dı vvarı Yisa fala ta yıwo wıbıtı pam, ta die nagı garıvıtın a yeegı wo ta nagı wa yınıı ga Palıtı jigın. ¹² Die dında daarı gban gban Herodı anan Palıtı dı yı zıalın, dama die ba yıwo dataası anan tan.

* 23:1 23.1 Palıtı die yıwo Romanı tınııan naan Sııza nyınkırı wınyı.

Paliti die dɪ yine sien dɪ ba kuv Yisa dene
(Mat. 27.15-26; Maki 15.6-15; Joon 18.39-19.16)

13 Paliti die dɪ wa Nmɔŋ kɪkaabitɪba nyɛŋkoraha anan ba tɪka nyɛŋkoraha anan vuosisi, ¹⁴ a balɪ a yɪ ba dɪ, “Nmɔŋ nɪ yalla daa wa gie a keŋ n jigiri a baari dɪ v gaama vuosi ba waga wagiti, ama lele n dii wo v sarɪya nɪ nuŋa ta ka ye wudieke nɪ bala dɪ v yɪ chɔvɔt wa. ¹⁵ Herodi gban ka ye wudieke v yine chɔvɔt, die wɪa v vaa ba yinŋi nagɪ wa a keŋ n jigiri. Nɪ yeye? Daa wa gie ka yɪ wɔŋ mana amɔ kuv. ¹⁶ Die wɪa n nan yɪ ba tɪbɪ wa anan kpaasɪŋ ta vaa v ga.” ¹⁷ ((Die ba gasitɪŋkɔ dɔvga sanŋa mana Paliti njan vvarɪ wa vuobalɪmɔŋ a nyɛŋ dansarɪka sɔŋ a taan a yɪ ba.))

¹⁸ Die kɔŋkpaaku mana dɪ natɪ dɪ, “Kuv daa wa gie. Vvarɪ Barabasi a yɪ tɪ yɔɔɪ.” ¹⁹ Die ba nagɪ wa Barabasi a yɪ dansarɪka sɔŋ dama v vaa wa watɪ anan waagɪŋ dɪ nan tɪka sɔŋ anan v vuosi kuvla wɪa.

²⁰ Ama Paliti die yaala v vaa wa Yisa a taan yɔɔɪ die wɪa die v bɪ balɪ yɪ kɔŋkpaaku bɪbra. ²¹ Ama ta ba ye ko nata dɪ, “Kpaasɪ wa dagarɪkɪrɪ ma, Kpaasɪ wa dagarɪkɪrɪ ma.”

²² Paliti die dɪ pɪasɪ ba v bɔta ma dɪ, “Bɪa wɔbɔŋ v yɪ? Manɔŋ n ka ye wudieke v yine amɔ kuv. Die wɪa n nan vaa ba tɪbɪ wa anan kpaasɪŋ ta vaa v ga.”

²³ Ama die ba ye ko nata anan lɔlɔkɔpuma dɪ ba kpaasɪ Yisa a diisi dagarɪkɪrɪ ma; die ba natɪkɔ die dɪ keŋ nyanŋɪ Paliti. ²⁴ Die wɪa Paliti die dɪ yɪ ba sien dɪ ba yɪ ba dɔŋŋɔ. ²⁵ Die v vvarɪ daa dieke ba yaalala wa a taan, vuodieke die dɪ vana watɪ anan waagɪŋ dɪ nan tɪka ma wa ta bɪ kuv vuosisi, ta nagɪ Yisa a yɪ ba dɪ ba yɪ wo ba dɔŋŋɔ.

Die ba kpaasɪna Yisa a diisi dagarɪkɪrɪ ma dene
(Mat. 27.32-44; Maki 15.21-32; Joon 19.17-27)

²⁶ Die sojasisi die dɪ nagɪ Yisa a ga, die ba ganana wa ba ga tuoli daa wɔnyɪ ba wasnana Simoni, vuodieke die dɪ nyɛŋna Sayireni, die v nyɛŋ wa tɪŋkpana a keŋ juo Jerusalemɪ sɔŋ. Die ba yigi wo, a nagɪ Yisa dagarɪkɪrɪ a chii wo ta vaa v chiike a dɪ Yisa kuvan.

²⁷ Die daadaan pam die dɪdɪ Yisa kuvan, die hɔɔŋ batan die gutna ba ma a kuma v wɪa. ²⁸ Yisa die dɪ yinŋi a balɪ ba dɪ, “Jerusalemɪ hɔɔŋ, nɪ da kumma n wɪa ama nɪ kumma nɪ gban gban nɪ wɪa anan nɪ ballɪ. ²⁹ Dama sanŋa kien vuosi dɪ nan baari dɪ, ‘Hɔvɔ pɪasɪ vuodiekemba dɪ kana ka mɪrɪ ballɪ ta yɪ ba busɪŋ banɔŋ ba yaa sɔgɪfalu.’ ³⁰ Kanɔŋ sanŋa mi vuosi dɪ nan balɪ a yɪ tana dɪ, ‘Nan tɪ ma.’ Ta balɪ yɪ kunkogehe dɪ ‘Nan tɪ ma a ligi tɪ.’ ³¹ Dama dɪ yɪ ba yie naa a yɪa mɔŋ, vuodieke dɪ kana ka yɪ wɔŋ a chɔvɔt, die nɔŋ lala ba baa ba yɪ vuodiekemba dɪ yine a chɔvɔt?”

³² Die ba nagɪ tɔntɔmbɪatɪ tielin bale gban a gutɪ Yisa ma dɪ ba ga kuv ba. ³³ Die ba kenne a tɔgɪ jigidieke die ba wasnana Sikpenkogilike jigiri, mi die ba kpaasɪ Yisa a diisi dagarɪkɪrɪ ma, ta die kpaasɪ tɔntɔmbɪatɪ tielin bale wo dagarɪsɪ ma, ta kaanɪ die dɪ bie v nuudiigin chaan ta kaanɪ dɪan v nuugalɪ chaan. ³⁴ Yisa die dɪ baari dɪ, “N Chɔvɔ Nmɔŋ, nagɪ chaa vuosi gie, dama ba zɪ ba yinene wudieke wo chɔŋ.”

Die ba puo v gaati a tɪa tan anan chaachaa. ³⁵ Die vuosi dɪ zie mi a daansa ta Juu vuosi nyɛŋkoraha dɪ vvara wa fala dɪ, “Die v gbati wa vuosi a taan, dɪ yɪ v seŋ yɪ Nmɔŋ Vuovvarɪkɪŋ Masia wa, v gbati v gban a taan.”

³⁶ Sojasisi gban die dɪ vvara wa fala; die ba nagɪ danmɔsɪŋ a yɪ wa, ³⁷ ta baari dɪ, “Dɪ yɪ fɔ yɪ Juu vuosi naan, fɔ gbati fɔ gban a taan.”

38 Die ba maagu maagu a diisi dagaruku ma di,
 “JUU VUOSISI NAAŋ WA WONNA.”

39 Saŋka mi tontumbiati tielibе wonyi die ba kpaasuna a gotti wa die di taana wa jome di, “Da fu yine Masia wa? Gbati fu gban anan ti a taan.”

40 Ama wonyi wa die di galu wa di, “Fonu ka chiga Nmu? Dama ti mana bie wo tibiđati balimu ma. 41 Tuni nu ti tibiđatiku mu mu, dama wudieke ti yine wo tune ti tuose dene, ama daa wa gie nu ka yi wu a chusi.” 42 Ta die a balu yi Yisa di, “Yisa, tinsi n wa saŋa dieke fu ken dii fu naari.”

43 Yisa die di yinji a balu wa di, “Wusie man bala fu, jinne man anan fu nan di bie Paradasi† ma.”

Yisa kuŋ wa

(Mat. 27.45-56; Maki 15.33-41; Joon 19.28-30)

44 Die di yiwo nmuntasi, nmunu die di ka chaana ta tujgbaŋka mana die di sibi a ga tugi nmunu di gbuluna bimbilimij ataa saŋa; 45 ta die garu dieke die di sagina Nmu jiamu juokpenkpuke suku die di puo bule.

46 Yisa die di ken a keesi anan lɔhku a baari di, “N Chua Nmu, fu nuusi me man naga n haalu yie.” Die u balu wa naa ta kpi.

47 Die sojasisi jakuuri die di yine wudieke di yine wo die u biri Nmu a baari di, “Wusie, daa wa gie seŋ yiwo vuonu.”

48 Die vuodiekemba mana di lagisuna mi di ba daansi wudieke di yinene wo di yine wudiekemba di yine wo ba mana die di yinji ga tigin anan sugichusi. 49 Ama u zualba mana anan hogu diekemba di dina wa a nyu Galili wo die di zie saasaa a daansa wudiekemba mana di yinene wo.

Yisa nyugbanu guule wa

(Mat. 27.57-61; Maki 15.42-47; Joon 19.38-42)

50 Die daa wonyi die benne ba wasa wa Josefu, die u nyu wa Juu vuosi tu ba wasana Arimatia. Die u yiwo vuonu ta bi du Nmu ta die a chusa Nmu naari kenij. 51 Die u yiwo Juu vuosi nyukora wonyi, ama die u ka saagu wudieke u chanchaliba die di sanna wa ta yi wo. 52 Die u ga Paliti nuja a ga juusi wa Yisa nyugbanu. 53 Die u nagi Yisa nyugbanu, a yali garu haalyalu a veli wo a yaa ka a ga duan voruhaali dieke ba votine tan ma, ta ye ka guu vonu mi. 54 Die di yiwo Alizuma daraan ta davusikiri daari di yaala ka piili.

55 Hugu diekemba die di dina Yisa a nyu Galili wo die di di Josefu a ga a ye voruku anan ba duana Yisa nyugbanu dene ka su. 56 Die ba yinji ga tigin a ga wonsi kpaanyuga anan tulaarisi.

Die ba vuosi davusikiri daraan siba ba miraha di dagina dene wo.

24

Yisa kuŋ hagu wa

(Mat. 28.1-10; Maki 16.1-8; Joon 20.1-10)

1 Die Alasiri daraan sukuleelin, ta hoguba ha die di ga voruku jigin anan ba tulaari diekemba ba wonsuna wa. 2 Die ba kenne tugi voruku jigiri die ba ye ta tan dieke ba nagina a ligi voruku nuari bilinye, 3 die wa die ba juu voruku su ama die ba ka ye ti Yomutien Yisa nyugbanu. 4 Die ba zene a yile wuri gie wo, dembisi bale die di ken zie ba jigin bonyi ta

† 23:43 23.43 Ba bi wasa arizanna paradasi ka chun yiwo jigidieke sugifalan di benne.

yeegi nyinyeeke dɪ nyɪgɪsɪnana sɪba nɪnyɪgɪsɪn; ⁵ die ŋmaamɪŋ die dɪ yigi hɔgɔba ha ta ba sɔɔŋ gbirigi tɪŋgbaŋ, ama dembisi bale wo die dɪ pɪasi ba dɪ, “Bɪa nɪ dɪ dɪa yaala vuodieke dɪ benne v mɪsɪ ma kunti jigɪŋ? ⁶ U wo giena, v hagiya. Nɪ tɪnsɪ wudieke die v balla a yɪ nɪ wa sanna dieke v benne Galili me wo; ⁷ dɪ ‘Ba nan yigi wɔnɪŋ vuota Bɔa a nagɪ yɪ vuobɪatɪ nuusi me aŋ ba kpaasɪ wa dagarɪkɪŋ ma aŋ v kpi; ama v nan hagi kɪŋ me ka daraa ataa daraaŋ.’ ”

⁸ Womi die hɔgɔbaha dɪ tɪnsɪ v wɔbalɪka ha, ⁹ ta die nyɪŋ vɔrɪku jigɪŋ a yɪŋŋi kuli, a balɪ wɪaha gie mana a yɪ v kɔaŋandɪsɪrɪba baŋ aŋaŋ kaanɪ wa aŋaŋ vuodiekemba dɪ benne mɪ mana. ¹⁰ Die hɔgɔba ha saara die wone Meri Magidalini aŋaŋ Juanna aŋaŋ Jemisi nuŋ Meri; banɪŋ aŋaŋ hɔgɔ diekemba die dɪ gɔtɪna ba ma wa die balɪna wɪaha gie a yɪ Yisa tɔntɔntɪba. ¹¹ Ama tɔntɔntɪba die dɪ yile wudieke ba balala wa yiwo wɔtɔgɔ ta die ka tuo be dɪi. ¹² Ama Piita die dɪ hagi a chɪgɪ ga vɔrɪku jigɪŋ; a sɔɔŋ a zɔvɪ a daansɪ ta ka ye jaan mana sie kumbu garɪku nyɪna ma. Ta die a yɪŋŋi ga tigiŋ, ta wudieke dɪ yine wo dɪ paalɪ yi wo mamachi.

Emawusi sieŋ me wɔbalɪka
(Maki 16.12, 13)

¹³ Die dɪnɪŋ daari mi gbaŋ gbaŋ ba sɔŋ vuosi die dɪ gara tɪŋkpaŋŋi kaanɪ ba wasɪnana Emawusi, kanɪŋ aŋaŋ Jerusalemi die yiwo mali ayɔpɔyɪ. ¹⁴ Die ba chɔnnana wa, die ba die azama yaa gamma wudiekemba mana dɪ yine wo. ¹⁵ Die ba dinene azama aŋaŋ taŋ die wo, Yisa gbaŋ gbaŋ die dɪ keŋ gbigi be a chɔŋ aŋaŋ ba; ¹⁶ ama Nɪmɪŋ die chorɪna ba, ba ka mɪŋŋɪ Yisa. ¹⁷ Yisa die dɪ pɪasi ba dɪ, “Bɪa nɪ chɔŋ bala?”

Die ba yɪŋŋi a zie zie aŋaŋ sugɪchɔvɪsɪŋ. ¹⁸ Ba wɔnyɪ die ba wasɪnana Kulopasi dɪ pɪasi wa dɪ, “Fɔnɪŋ fɔ nyɪna ma fɔ yine chaanɪ a bie Jerusalemi ka gie me ta ka sɪba wudieke dɪ yine darea gie nɔaŋ?”

¹⁹ Die v pɪasi dɪ, “Wɔbɪaŋŋi?”

Die ba yɪŋŋi balɪ wa dɪ, “Yaa gamma Nazeriti vuoke Yisa wa; die daa wa gie die yiwo Nɪmɪŋ naazɔba ta yaa hagiŋ pam v wɔbalɪka ma aŋaŋ v tɔvɔma ma Nɪmɪŋ aŋaŋ vuota nuŋŋa. ²⁰ Ta ti Nɪmɪŋ kɪkaabɪtɪba nyɪŋkuraha aŋaŋ tɪŋgbaŋka nyɪŋkuraha dɪ nagɪ wa yɪ sariya diirin ba dɪi wo sariya ta baari dɪ v mɔ dɪ v kpi; die ba kpaasɪ wa a diisi dagarɪkɪrɪ ma. ²¹ Ama tɪnɪŋ die ti yaa yada dɪ v balla v yi vuodieke dɪ baan gbatɪ tɪnɪŋ Izara vuosi a nyɪŋ ti dataasɪ nuusi me. A bɪ gɔtɪ, wɪaha dɪ yine ka daraa ataa wɔnna. ²² Die wɪa gbaŋ ti sɔŋ hɔgɔba batan balɪ ti wa wɪŋ ka paalɪ yi ti mamachi, dama ba ga wa vɔrɪku jigɪŋ sɔkɔleeliku gie, ²³ ama ba ka ye v nyɪŋgbaŋka. Ba yɪŋŋine a keŋ wo, ba baari dɪ banɪŋ ba ye wo Nɪmɪŋ malakasi aŋaŋ ba nine; ta malakasi dɪ balɪ ba dɪ Yisa bie v mɪsɪ ma. ²⁴ Die wɪa ti batan dɪ ga vɔrɪku jigɪŋ a ga ye wudieke gbaŋ gbaŋ hɔgɔba dɪ balla wa ama banɪŋ ba ka ye Yisa.”

²⁵ Womi Yisa die dɪ balɪ a yɪ ba dɪ, “Bɪa yine nɪ ka sɪba nyinti gie chɪasɪ? Lala nɪ sunsɪ aŋaŋ nɪ baan nan tuo wudiekemba mana Nɪmɪŋ naazɔalɪba dɪ balla wa a dɪi! ²⁶ Dɪ yiwo talasɪ dɪ Nɪmɪŋ Vuovɔarɪkɪrɪ Masia wa dɪi wahalaha gie ta wa ye jɪlɔma.” ²⁷ Womi Yisa die piili a dagɪ ba wudieke Nɪmɪŋ gbaŋku sɔŋ mana dɪ balla yaa gamma v wɪa, ta piili Mosisi dɪ maagina wudiekemba aŋaŋ Nɪmɪŋ naazɔalɪba maaganɪ mana.

²⁸ Die ba kenne a gbigi tɪŋkpaŋŋi dieke banɪŋ ba ganana wa, Yisa die dɪ paalɪ yi sɪba v tɪaŋ gara nuŋŋa, ²⁹ ama die ba jɔvɪ wa dɪ, “Bemme giena aŋaŋ ti, dama ŋmɪnɪ wɔŋ nanna mɪŋ ta jigiri dɪaŋ dɪ sibe.” Die wɪa die v juu a wɪarɪ ba jigɪŋ. ³⁰ Die v ga kalɪ dɪ v dɪi nyindiike aŋaŋ ba, a die

nagi paanu a buri Nmuṅ a yi ke gbieri gbieri a nagi yia ba. ³¹ Womi die ba nine di yuori die ba muṅṅi wa. Lele wo mi die u nyuṅi ba nine me. ³² Die ba bala a yia taṅ di, “Die u balala ti sieku me a daga ti wudiekemba di maaguna Nmuṅ gbanḅu sṅ die wo, die ti ka yaa sugufalṅ pam?”

³³ Die ba hagi bonyi a yinṅi ga Jerusalemi a ga haari u kwanṅandusiriba ban anan kaani wa anan vuosi batan di lagisina taṅ. ³⁴ Die u kwanṅandusiriba die di balu ba di, “Ti Yomutien sen a hagi kun me anan wusie, ta nyuṅ Simoni jigin.”

³⁵ Womi vuosi bale wo gie dan di balu ba wudieke mana di yine sieku me anan ba muṅṅina ti Yomutien sanṅa dieke u yine paanuku gbieri gbieri die wo.

Yisa die di nyinna u kwanṅandusiriba jigin dene

(Mat. 28.16-20; Maki 16.14-18; Joon 20.19-23; Tsuma 1.6-8)

³⁶ Die ba yine ko bala waha gie yia ba wa, lele wo mi Yisa gban gban di ken zie ba sunsṅ ta balu a yi ba di, “Sugduvaguṅ bemme ni ma.”

³⁷ Die ba cheele anan ḡmaamuṅ, dama die ba yile di ba ye wo kogin.

³⁸ Ama ta die u balu a yi ba di, “Bia ni sikpara di niga? Bia chuluṅ di bie ni ma? ³⁹ Ni daansi ye n nuusi anan n nachigisa a ye di di yiwo manṅ. Wusie. Ni gbi muṅ a ye di di yiwo manṅ. Kogin wo nyuṅgbanuṅ anan koba, siba ni yine muṅ n yalla nyuṅgbanuṅ anan koba die wo.”

⁴⁰ Die u balla waha gie a kpati wa, die u nagi u nuusisi anan u nachigisa a daga ba. ⁴¹ Ama die ba ye ka tuo dii di di yiwo wonṅ; dama die di paali yi be wo sugufalṅ anan mamachi di wuri yiwo wusie. Die u piast ba di, “Ni yaa nyindiike gienna a baan nan dii?” ⁴² Die ba nagi zaasi dieke ba digine a yi wa, ⁴³ die u nagi a ḡobi ba muṅṅa.

⁴⁴ Ta die a balu a yi ba di, “Ni tunsima n wobalika die n balla a yi ni sanṅa dieke die n benne ni jigiri di waha mana ba maaguna Mosisi gbanḅu ma wa anan Nmuṅ naazwaliba gbanṅi ma wa anan Nmuṅ gban dieke ba wasnana yla gbanḅu, di di yi talasi a mana ken yi wusie.”

⁴⁵ Die u wa yuori ba yan di ba summa wudieke di maaguna wa Nmuṅ gbanḅu ma wa chiasu, ⁴⁶ ta balu ba di, “Di maagiya di Nmuṅ Vuovarikiri Masia wa nan dii wahala ta kpi ta hagi kun me ka daraa ataa daraan, ⁴⁷ di ba muḅli a yi vuosi u saan ma, du yi ba vaa ba tuntumbiatu Nmuṅ nan vaa a chaa ba; di ba wolin a muḅlma waha a yma Jerusalemi vuosi ta bi muḅli a yi buurin mana.” ⁴⁸ Die u bi balu ba di, “Nunṅ ni yine waha gie daansi tielin. ⁴⁹ Manṅ n baan yi ni wa N Chua Nmuṅ Halukasika die u yina nuari di u nan yi ni wa. Ama ni chusima Jerusalemi ma a ga tugi sanṅa dieke Nmuṅ Halukasika di balla u nyuṅ ḡmuṅsikpen a ken ni ma wa.”

Yisa die di jvalna ga arzanna dene

(Maki 16.19, 20; Tsuma 1.9-11)

⁵⁰ Die Yisa di yaa ba nyuṅ tika sṅ a yaa ba ga Betani, mi die u koti u nuusi ba ma a yi alibarika a yi ba. ⁵¹ Die u yinene alibarika a yia ba wa, die u nyuṅ ba jigin ta jval ga arzanna ma. ⁵² Die ba jan wa ta die yinṅi a ga Jerusalemi anan sugufalṅ pam. ⁵³ Ta die a bie Nmuṅ jamṅ juokpenkpuku ma sanṅa mana a bira Nmuṅ saan.

Wuon dieke Joon die di maagna wonna

Masia die di kenne dene

¹ Kuru ma wa, ta jaan die di ye wone wo, ama Nmutu Nuawutu, vuodieke di yine Yisa Masia, die wou beri mu anan Nmutu. Ta bi yi Nmutu. ² Piiliku me wo Nmutu Nuawutu gie wou beri mu anan Nmutu. ³ Die Nmutu die di naan jaan mana a nyu u ma, ta jaan die wori Nmutu di naan ta ka ka nyu u ma. ⁴ U ma die miivoli di bi beri, u naga a yia vuota, ta miivolike mi di yi vuota chaanuu, ⁵ ta chaana tungbanja gie vuota lumu ma, ta lumuku di ka biagi a lige chaanuku.

⁶ Nmutu die di tuu daa wonyu ba wasinana Joon, ⁷ di u keu a keu balu vuosi di Yisa Masia yine vuota chaanuu, di ba yi Yisa wa yada. ⁸ Wuon Joon womi die ka yi chaanuku, ama die u ko keu mu di u keu balu vuosi chaanuku wa. ⁹ Yisa wa gie yine wusie chaan dieke die di kenne tungbanja gie me, ta chaana vuota mana ma.

¹⁰ Die u keu wo duuna ka gie me, anan Nmutu die di naanna duunaka gie a nyu u ma wa yori, tungbanja gie vuosi die ka muu wa. ¹¹ Die u kenne tungbanja gie me wo, die u bie wo u gban gban vuosi Izara vuosi jigiu, ama die ba ka tuo wo. ¹² Ama vuodiekeba mana die di tuone wo ta yi wo yada wa ta nagi ba gban a yu wa wa, banuu die u yu ba sien ba buru Nmutu ballu. ¹³ Nmutu gban gban die vana ba buru u ballu daa vuota die vana ba buru Nmutu ballu sanja dieke ba muruna ba wa.

¹⁴ Sanja dieke Nmutu Nuawutu die di kenne ta yi vuota wa, die u beri mu anan tu tungbanja gie me, ta die suuli anan zoolnchigla anan wusie dagu. Die ti ye u chaankpenkruu mu, ta kanuu chaankpenkruu mi die nyu wa u Chouu Nmutu jigiu mu, dama u yine u Bua dembin baluu.

¹⁵ Sanja dieke Joon vuodieke di sinana vuosi Nmutu nyaabu di kenne ye wo wo, die u balu u wa ta natu di, "Vuodieke wa die n balala nu di, 'U nan keu n kuvan chaan ama u tuu mu mu dama u wou beri mu ta ba ye muu mu wa, wonna.' "

¹⁶ U suuline anan zoolnchigla wa u yu tu sunnin a guta sunnin ma.

¹⁷ Mosisi die yu tu Nmutu muraha mu, ama Yisa Masia nu die keu anan zoolnchigla anan wusie dagu. ¹⁸ Vuou wori a ye ye Nmutu; ama u gban gban buadembin baluka vuodieke di benne u lugu wa ta bi mu wa, wouu u yuorine a dagu tu Nmutu di sina dene.

Joon, vuodieke die di sinana vuotamba Nmutu nyaabu wa (Mat. 3.1-12; Maki 1.1-8; Luki 3.1-18)

¹⁹ Die juu vuosi nyukura die di benne Jerusalemi ma wa die di tuu kukaabitaba nyukura anan Liiva vuosi Joon jigiu di ba ga piastu wa di, "Muna yine fu?"

²⁰ Die u ka zetiye di u kaan yigiu balu ba wuu, ama ta die balu yuori be di, "Daa manuu n yine Nmutu Vuoubaruku, Masia wa."

²¹ Die wa die ba piastu wa di, "Die nuu, muna yine fu? Yiwu Elaja?"

Joon die di yigiu a balu ba di, "Aayu, n ka yi wo."

Die ba bi piastu wa di, "Fu yine Nmutu naazua wa?"

12 Ka kvaṅṅ chaan̄ Yisa anan̄ v̄ nun̄ anan̄ v̄ numballi anan̄ v̄ kvaṅṅandusiriba die d̄ ga Kapenomi a ga bie mi daraa ale.

Yisa die d̄ wonsina N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juokpenkp̄uk̄v̄ sv̄n̄ dene (Mat. 21.12, 13; Maki 11.15-17; Luki 19.45, 46)

13 Die Juu vuosi gasit̄tan̄k̄v̄* d̄v̄v̄ga san̄ṅa die gb̄igiye m̄n̄, die w̄a Yisa die d̄ ga Jerusalemi d̄ v̄ ga dii d̄v̄v̄gaka mi. 14 Die v̄ kenne mi wo, v̄ ga juu N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juokpenkp̄uk̄v̄ sv̄n̄, a ye dembisi d̄ yalla niige anan̄ yiise anan̄ ṅmarisi a daa, ta batan̄ d̄ kal̄ ba teebulisi me a tariga ligire. 15 Die v̄ naḡ guune a ṅm̄v̄ kpaas̄n̄ a yaḡ d̄v̄v̄n̄sv̄n̄ mana a nȳn̄ N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juokpenkp̄uk̄v̄ ma, ta die kpan̄ṅ̄ vuodiekemba d̄ tarigina ligirehe teebulisi a bubi bubi ta ligiribiehe die d̄ nan̄ a jaast. 16 A bal̄ yi vuodiekemba d̄ yalla ṅmarisi a daa wa d̄, “N̄i naḡiḥa a nȳn̄ giena! N̄i da naḡ n̄ Ch̄va tigin̄ a bir̄n̄ nȳn̄!” 17 Mi die v̄ kvaṅṅandusiriba d̄ t̄v̄n̄sv̄n̄ d̄ N̄m̄n̄ gban̄k̄v̄ baari d̄, “N̄i nine ṅm̄v̄n̄t̄ya yaa gamma f̄v̄ tigiri gie w̄a pam.”

18 Die Juu vuosi nȳn̄koraha die d̄ yin̄ṅ̄i ken̄ v̄ jigin̄ anan̄ w̄v̄v̄as̄k̄v̄n̄ d̄, “B̄ia mamachi w̄v̄n̄ f̄v̄ nan̄ yi an̄ ka daḡ d̄ yaa yiko d̄ f̄v̄ yi w̄aha gie?”

19 Yisa die d̄ yin̄ṅ̄i bal̄ ba d̄, “N̄i kpan̄ṅ̄ N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juokpenkp̄uk̄v̄ gie a taan̄ ta n̄ nan̄ naḡi daraa ataa a bi mu ka.”

20 Die Juu vuosisi d̄ yin̄ṅ̄i bal̄ d̄, “B̄ina ban̄sv̄n̄-ṅv̄sa anan̄ ayv̄aba ba naḡ mu N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juokpenkp̄uk̄v̄ gie, ta f̄v̄n̄v̄n̄ f̄v̄ baari nan̄ naḡi daraa ataa a mu ka?”

21 Ama N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juokpenkp̄uk̄v̄ dieke Yisa d̄ balala wa yiwo v̄ gban̄ gban̄ v̄ nȳn̄gban̄v̄n̄. 22 N̄m̄n̄ die d̄ sv̄ḡv̄n̄a wa a nȳn̄ kumbu me kvaṅṅ chaan̄ wa, v̄ kvaṅṅandusiriba die d̄ t̄v̄n̄sv̄n̄ d̄ v̄ bal̄ w̄v̄v̄n̄ gie m̄n̄, ta die yi N̄m̄n̄ gban̄k̄v̄ anan̄ Yisa die d̄ bala wudieke wo yada.

Yisa d̄ s̄ib̄ina vuon̄ mana sv̄n̄ dene

23 Die Yisa die d̄ yene bie Jerusalemi ma wa gasit̄tan̄k̄v̄ san̄ka vuosi pam die d̄ ye v̄ t̄v̄n̄na mamachi w̄v̄k̄v̄v̄m̄aha ta yiwo yada. 24 Ama Yisa die d̄ ka naḡi v̄ gban̄ a yi ba, dama die v̄ s̄iba vuota mana sv̄n̄ m̄n̄. 25 Die vuon̄ ka m̄v̄ v̄ daḡ wa vuota d̄ s̄ina dene dama v̄ w̄v̄n̄ s̄iba vuota berin̄.

3

Yaa gamma Yisa anan̄ Nikodimosi w̄a

1 Die daa w̄v̄v̄n̄v̄ die benne ba wasa wa Nikodimosi. Die v̄ yiwo Juu vuosi nun̄ṅṅandusiriba w̄v̄v̄n̄, ta bi yi Farasi vuon̄. 2 Yun̄ kaan̄ die v̄ ga Yisa jigin̄ a ga bal̄ wa d̄, “D̄idaḡv̄v̄, ti s̄iba a baari yiwo d̄idaḡv̄v̄ dieke N̄m̄n̄ d̄ t̄v̄n̄na, dama vuon̄ wori a nan̄ biaḡi t̄v̄n̄ t̄v̄n̄k̄v̄v̄n̄ dieke f̄v̄ t̄v̄n̄nana naa, ntaala N̄m̄n̄ bie v̄ jigin̄.”

3 Yisa die d̄ yin̄ṅ̄i a bal̄ wa d̄, “Wusie man̄ bala f̄v̄, vuon̄ wori a baan̄ biaḡi juu N̄m̄n̄ naari ma, ntaala ba yin̄ṅ̄i m̄v̄v̄n̄ wa.”

4 Nikodimosi die d̄ v̄v̄as̄i wa d̄, “Lala ba baa ba yin̄ṅ̄i m̄v̄v̄n̄ vuodieke d̄ kana ka yi b̄v̄abin̄? Dama v̄ kaan̄ bi biaḡi a juu v̄ nun̄ nyuuti ma an̄ ba bi m̄v̄v̄n̄ wa b̄ibra.”

5 Womi Yisa die d̄ yin̄ṅ̄i bal̄ wa d̄, “Wusie man̄ bala f̄v̄, d̄ vuon̄ kaan̄ biaḡi juu N̄m̄n̄ naari ma ntaala v̄ ye m̄v̄v̄n̄v̄n̄ bule, die yine N̄m̄n̄ Hal̄kastika anan̄ N̄m̄n̄ nyaan̄ s̄ula w̄a. 6 Vuota n̄v̄n̄ m̄v̄v̄n̄ vuota ama

* 2:13 2.13 N̄m̄n̄ malaka die kona Ijipiti b̄v̄m̄b̄v̄n̄ṅ̄ ball̄ dembisi ta vaa Izara ball̄ dembisi.

wa wia. ³⁰ Dı mu wönuj Masia wa saanj jualıma ta manuj n saanj süma tıngban.”

Vuodieke di nyinna ınyıksıkej wia

³¹ Vuodieke di nyinna ınyıksıkej tıanj vuonj mana mıj, ama vuodiekeba di nyına tıngbanjka gie, banuj ba yiwo tıngbanjka gie tielin, ta bala vuota wöbalıka. Vuodieke di nyinna ınyıksıkej tıanj vuonj mana, ³² a bı gutı v bala wudieke v yene ta wıj, ama vuonj ka tuose v wıaha. ³³ Ta vuodieke mana di tuone v wıaha dagıya di Nııuj wia yiwo wusie. ³⁴ Nııuj Buadembıj dieke v tıanna wa balala Nııuj wia, dama Nııuj yi v Buadembike Halıkası dieke di dala ta wo magısuj. ³⁵ Nııuj cho wo v Bıa wa ta nagı jaanj mana a yi v nuusi me. ³⁶ Vuodieke nıj mana di yine Nııuj Bıa wa yada, yaa mıivoli dieke di wone kpatuj, ama vuodieke nıj mana di kana a yi Bıa wa yada kaanj ye mıivoli mı, ama Nııuj sınyıruıj nan di bie v ma yaa gamma haahuu.

4

Yisa ananj Samaria hıgv wınyı wia

¹ To, die Farasisı vuosisı di wıj di Yisa yese vuosi pam a sıa ba Nııuj nyaabu, ta ba yie v kvanjandısrıj a tıanj Joon. ² Wusie, die Yisa gbanj die ka sıa vuosisı Nııuj nyaabu ama die di yiwo v kvanjandısrıba die sınana ba. ³ Die Yisa die di wıanna wudieke vuosi di balala yaa gamma v ma wa, die v nyıj Judia tıngbanj ma ta yınjı ga Galili tıngbanj ma. ⁴ Die di yi talası di v daagtı Samaria tıngbanj ma.

⁵ Die v daagtı mı a keıj tugı tıj kaanı ba wasınana Sayika, Samaria tıngbanj ma, mı die ka yıa ananj kvanj dieke Jakobu die di nagına a yi v Bıa Josefu wa. ⁶ Die buluj dieke die di yine Jakobu sıtı wa die bie mı, die Yisa di gbalıgtı ananj chımbı ta sııj kalı buluke chıanj. Die di yiwo ınyıtuası sanja.

⁷ Die Samaria hıgv wınyı di keıj di v yuori nyaanj, Yisa die di balı yi wa di, “Yı mıj nyaanj anj n nyu.” ⁸ Sanjka mı die v kvanjandısrıba die ga wa tıka sııj di ba daa nyındııke.

⁹ Juu vuosi die ka saaga di ba lagıj dıı ta nyuo ananj Samaria vuosi a nyına kpalıbalımıj ma. Die wia Samaria hıgv wa die di yınjı a pıası di, “Fınuj yiwo juu vuonj ta manuj manj yi Samaria vuonj, lala fı juusa mıj di n yi fı nyaanj?”

¹⁰ Yisa die di yınjı a balı wa di, “Dı yi fı tıj sıba piini dieke Nııuj di yaala v yi fı, ta bı sıba vuodieke n yine ta juusa fı nyaanj naa, tıj nan pıası mıj di n yi fı mıivoli nyaabu mı, ta n tıj nan yi fı.”

¹¹ Hıgv wa die di baarı di, “Jakıııj, wo gvıga, ta buluke di gole, sıa fı baa fı ye mıivoli nyaabu? ¹² Tı chıııııııı Jakobu die tune buluke gie a yi fı, ta wınuj ananj v ballı ananj v dıııııııı mana di nyu a nyıj ka ma. Yile di tıanj Jakobu mıj?”

¹³ Yisa die di yınjı balı wa di, “Vuodieke nıj mana di nyune nyaabu gie, nyanyuule nan bı yıgi wo; ¹⁴ ama vuodieke nıj mana di nyune nyaanj dieke n bala n yi wa, nyanyuule kaanj bı yıgi wo. Nyaanj dieke n bala n yi wa wa nan bııııııı buluj v sıııııı ma a yıa wa nyaanj dieke di yınana mıivoli, ta yi wa mıivoli dieke di wone kpatuj.”

¹⁵ Hıgv wa die di balı yi wa di, “Jakıııııııı, yi mıj nyaabu gie a mı nyanyuule kaanj bı yıgi mıj ta n kaanj bı a keıj gie a yuori nyaanj.”

¹⁶ Yisa die di balı yi wa di, “Ga a ga wa fı chıııııııı anj nı vıııııı keıj gıena.”

17 U bali wa di, "N wo churu."

Yisa die di yinji bali wa di, "Fonun bali wa wusie, fu bala di wo churu wa. 18 Dama die yalli wa chullun banu ta daa dieke fu benne u jigin lele wo di ka sen yi fu churu. Bali mun wa wusie."

19 Hogu wa die di baari di, "Jakubu, n siba a baari yiwo Nmun naazua.

20 Tunun Samaria vuosi choonkubun die jama Nmun kunkogiri gie sikpen ama nunun juu vuosi baari di Jerusalemi ma yine jigidieke di muna ti jian Nmun."

21 Yisa di bali yi wa di, "N taa, yi n wuru gie yada, sanja kien ta vuota di kaan jian ti Choon Nmun kunkogiri gie sikpen yaa Jerusalemi ma. 22 Nunun Samaria vuosi ka siba vuodieke ni janna ama tunun juu vuosi mun siba vuodieke ti janna mun dama gbatitaanun wa nyun wa juu vuosi jigin mun. 23 Ama sanja kien, ta wou ken mun, sanja dieke vuodiekemba di senne jama ti choon Nmun wa nan sen jian wa u Halikasika haguun ma ta summa vuodieke u yine, dama banun vuosi mi ti Choon di yaala di ba jama wa. 24 Nmun yiwo Haalun, ta vuodiekemba di janna wa mu ba jama wa anan wusie, u Halikasika haguun ma."

25 Hogu wa die di bali wa di, "N siba a baari Masia wa vuodieke ba wasnana Nmun Vuovarikuru nan ken, ta u ken ken u nan dagi ti waha gie mana chasi."

26 Yisa die di yinji bali wa di, "Manun n wonde, vuodieke di balala wa anan fu naa."

27 Womi die u kwanandusiriba die di yinji ken, die di yi be mamachi pam u balala wa anan hogu wa, ama ba wonyi mana die ka piasi hogu wa di, "Bia fu yaala?" Yaa a piasi Yisa di "Bia fu bala wa anan hogu wa?"

28 Womi hogu wa die di vaa u kpaguru mi, ta yinji ga tika sun a bali yi vuosisi di, 29 "Ni ken ye daa dieke di bala mun wudiekemba mana n yine. U baan yi Nmun Vuovarikuru?" 30 Die wa, die ba nyun tika ma a ga Yisa jigin.

31 Sanja mi die Yisa kwanandusiriba die di jussa wa di, "Dudaguru di nyindiike."

32 Yisa die di yinji bali ba di, "N yaa wa nyindiike a baan dii ta ni ka siba bu wa."

33 Die wa, u kwanandusiriba die di piasa tan di, "Di baan yi vuon yalla nyindiike a ken yi wa?"

34 Yisa die di bali a yi ba di, "Manun n nyindiike yi wo di n yi vuodieke di tunna mun wa dunhu a kpati, u tumaha u nagina yi mun di n tun wa. 35 Nunun ni njan bala di, 'Chuti a nusa tala ta zaaha gobiku tugu.' Ama n bala ni di ni munni a daansi kwatiti, zaaha bieye mun anan gobin.

36 Ta zaagobiribe nan daansi tuo ba tune, ta zaa dieke ba gobinene wo, banun ba yine vuota diekemba di baan daansi ye miivoli dieke di wone kpati, ta vuodiekemba di burina wa anan vuodiekemba di gobine mana nan daansi yaa sugfialun zaaha wa. 37 Di yiwo wusie ba balla di, 'Batan burina ta batan dian di gobe.' 38 N tuma ni di ni ga gobi jigidieke ni kana ka burya; vuosi batan die kuna ta ni ken die ka nyuaru."

Samaria vuosi pam die di yine Yisa yada wa

39 Die Samaria vuosi pam die di wun hogu wa di bala di, "Yisa bali mun mun wudiekemba mana n yine", ta die yi Yisa yada. 40 Die wa die ba kenne u jigiri, ba jussu wa di u wari a bemme ba jigin; die wa Yisa die di wari ba jigin damuma ale.

41 Vuosi pam die di yiwo yada a guti anan wudieke u balla wa, 42 ta bali a yi hogu wa di, "Lele ti yi yada mun, daa wudieke fu balla wa wia ama ti gban gban ti won wa mun ta siba a baari u sen yiwo dunta ka gie gbigbatitaantu."

Yisa die di gbaanna jakuon wonyi bua dene

43 Die ka daraa ale kwan chaan, Yisa die di nyun mi a ga Galili tungban ma, 44 dama die u won baari di, "Nmun naazua wo julma u gban gban u tungban ma." 45 Die u gana a ga tugi Galili wo, mi vuosi die di mun tu wo chaanti dama die ba ga Jerusalemi mun a ga dii gasitanke dbuga ta die ye u yine wudiekemba mana dbuga ka sanja.

46 Die u benne Galili tungban ma wa, ta die ken ga Keenani tun ma, jigidieke die u vana nyaabu di burun daabu. Ta jakuon wonyi di bie Kapenomi ma u bua di yuagi. 47 Die u wonna di Yisa nyun Judia a ken Galili me wo, die u ga Yisa jigin a juusi wa di u ken Kapenomi a ken gbaan u bua wa di yaalunana u kpi wo. 48 Yisa die di bali a yi wa di, "Ni kaan yi yada ntaala ni ye dagiti mamachi wokpuma."

49 Jakuon die di baari di, "Jakuon kiere di daa die n bua wa nan kpi."

50 Yisa die di bali a yi wa di, "Gamma, fu bua wa nan ye gbaamun."

Daa wa die di yi Yisa yada ta ga. 51 Die u bene sieku me a gara wa, u tontontun die di tuoli wo sieku mi a bali wa di, "Fu bua wa ye alaafia mun."

52 U yasi ba sanja dieke u bua wa di yene alaafia wa, ba baari di, "Nyungban tuulibu va wa mun dienewo nmuntvasi bimbilimin balimun sanja." 53 Bua wa chon wa die di tunsi di sanja mi gban gban die Yisa di bali wa di, "Fu bua wa nan ye gbaamun." Die wia wonun anan u tigin vuosi mana die di yi Yisa yada.

54 Mamachi wokpuka gie die gutna bule Yisa di yine u nyunna Judia a ga Galili tungban ma wa.

5

Yisa die di gbaanna daa wonyi dene

1 Ka kwan chaan, Yisa die di jwali ga Jerusalemi di u dii Juu vuosi dbuga kaani. 2 Jerusalemi ma, gbagun kaani die duna anan nyaan a gbigi Yiise Sanvan, ta Juu vuosi jabalkun ma, ba wasa ka Befizata, ta die yaa lufaasi anu. 3 Mi die yuagtielin pam die di nan dbuga, batan die yiwo yusi, batan di yi gbilisi, batan dan di yi nyungban kpiitielin. ((Die ba dua a chusa mun di nyaabu don, 4 dama sanja atan Nmun Malaka nan ken sun mun a don nyaabu ta yuagtien dieke di wolinne a ga nan nyaabu ma nan ye wo gbaamun a nyun yuagi dieke mana u yalla ma.)) 5 Daa wonyi die di bie mi a yuagi die bua banisi-taa anan anu. 6 Yisa die di ye wo u duna mi ta mun di u yuagi yasi mun, die wia die u bali a yi wa di, "Yaala fu ye alaafia mun?"

7 Daa yuagtien wo die di baari di, "Jakuon, n wo vuon mana giena u baan nagun mun a yi nyaabu ma di yi nyaabu di ken don; man ken mia di n juu bu sun, vuogaan nan wolin mun mun." 8 Yisa die di bali a yi wa di, "Hagi a nagun fu kalunna a chumma." 9 Lele womi daa wa die di ye alaafia; ta nagun u kalunna a di chun.

Daa dieke wuru gie die di yine wo die yiwo davuskuon daan, 10 die wia Juu vuosi nyunkoraha die di balli a yi daa dieke di yene gbaanke di, "Davuskuon daan wonna. Ti muraha ka yi sien di fu chii fu kalunna."

31 “Du yi man dii n gban gban n siara, vuosi kaan tuo a dii di di yiwo wusie. 32 Ama vuon benne a bala vuosi yaa gamma vuodieke n yine. Wõnõn v yiwo Nmõn, ta man siba di v balikv yiwo wusie.

33 “Die ni tun wa tontontõn Joon vuodieke di snana vuosi Nmõn nyaabu jigin, ta v gban die di balv wusie yaa gamma n ma. 34 Di ka yi talas di vuon balv wia yaa gamma n ma, ama n balv ni naa amv ni nan ye gbattaanõn. 35 Joon die sv siba popoli di ñaana die ta chaana, ta die ni nagv sanõa bita a dii nansõn v chaanõk ma.

36 “Ama mamachi wõkrõma diekemba n tõnnana, hanõn daga n siara a tãn wudieke Joon die di balala yaa gamma n ma wa. Tõnkrõma diekemba n tõnnana wa yiwo tun dieke n Chva Nmõn di nagõna a yõ mun di n tun, ta tõmaha di yi siara a dagv di n Chva Nmõn tõnna mun.

37 “A bõ gutv, n Chva Nmõn vuodieke di tõnna mun wa gban yiwo n siara. Ta ni ye ka wõn v lõnõn yaa a ye wo anõn ni nine, 38 ta ni ka nagv v wiaha a yõ ni svõti ma, dama ni ka yi vuodieke v tõnna wa yada.

39 “Ni ñaan karõma Nmõn gbanõk mun ta yile di ni nan ye miivoli dieke di wone kpatõn a ma, ta Nmõn gbanõk mi di bala n wia, 40 ama ta ni zeti di ni keõn n jigin an n yõ ni miivoli mi.

41 “N ka yaala burõn vuota jigin. 42 N wõn siba mun di ni ka wõn cho Nmõn ni svõti ma. 43 N kenye mun n Chva Nmõn saan ma, ta ni ka tuo mun. Ama du yi vuon di keõn v gban gban saan ma, ni tuose wo tun. 44 Ni yaala ni ye burõn a nyõmma tamba jigin ama ni ka mia di ni ye burõn a nyõmma Nmõn balõka jigin. Die wia ni ka yi mun yada wa. 45 Ni da yilime di n nan galõn ni n Chva Nmõn nõõõa. Dama vuodieke di balla v galõn ni, wõnõn v yine Mosisi, vuodieke ni yine yada wa. 46 Du yi die ni seõn yi Mosisi maagõkõ yada, ni tun nan yi mun yada, dama die v maagõya mun yaa gamma n wia. 47 Ama ni kana ka yi wudieke v maagõna yada wa, lala ni baa ni yi n wõbalõkaha gie yada?”

6

Yisa die di yina vuosi tuse anv nyindiike dene

(Mat. 14.13-21; Maki 6.30-44; Luki 9.10-17)

1 Naa kvan chaan Yisa die di nyõn mi a garõs Galili gbagõkrõnõn dieke ba bõna wasa Tiberisi wo. 2 Die krikpaan die di di wa, dama die ba ye v mamachi tõnkrõma diekemba v yine wo ta yi yvõgitielõn di ye gbaamõn wa. 3 Ta Yisa anõn v kvanandõsõrõba die di jvõalv kunkogõn a kalt. 4 Sanõka mi ta Juu vuosi gasõtãnõkõ dõvõgaka die gbõgõye mun. 5 Yisa die di kala wa die v keõn ye krikpaan di kienene v jigin. Die v piãsõ Filipi di, “Sia ti nan ye nyindiike a daa a yi vuosi gie mana?” 6 Die v piãsa naa, di v magõsõ Filipi a ye, dama die v wõn siba wudieke v bala v yi mun.

7 Ta Filipi die di yinõn balv wa di, “Du yi ti yaala di ti daa paanv a yi vuosi gie, bõ ligire nan tãn salõma* ligire bie kõbõsõ-le, ta vuon mana ye ye bita.”

8 V kvanandõsõrõba wõnyõ ba wasõna Andurusi ta yi Simoni Piita nõmbõba wa die di baarõ di, 9 “Bõa wõnyõ benne giõna a yaa paanv golime anv anõn zaasõbõsõ ale. Ama a kaan bõagv a yi vuosi gie mana wõnõn.”

10 Yisa die di balv a yõ v kvanandõsõrõba di, “Vaa vuosisi svõõn kala tunõbanõn.” Hvõbõsõ pam die benne mi, ta vuosisi di svõõn kalv tunõbanõn, ta dembõsõ die yiwo tuse anv mi. 11 Yisa die di nagv paanv golimehe a bõri

* 6:7 6.7 Salõmbõn die yiwo damõõmõn tune.

33 Nyindiike dieke Nmutu di yinana ni wa, yiwo vuodieke di nyina arizanna a ken suntu ta ya dunaka gie vuosi miivoli wo.”

34 Die ba baari, “Jakuntu, yima ti nyindiike gie daan mana.”

35 Yisa die di bal yi ba di, “Manu n yine miivoli nyindiikehe. Vuodieke di kienene n jigin, kɔn kaan bi yigi wo, ta vuodieke dan di yi muɔ yada nyanyuule kaan yigi wo. 36 N wɔn bal ni di ni ye muɔ muɔ, ama ni ka yi muɔ yada. 37 Ama vuodieke nuɔ mana n Chua Nmutu di nagina yi muɔ, nan ken n jigin a yi muɔ yada, ta n kaan yagi vuodieke nuɔ di kienene n jigin.

38 Dama n nyuɔ wa arizanna ma a ken suntu di n yi Nmutu vuodieke di tunna muɔ dunuɔ daa manu n dunuɔ. 39 Wuntu Nmutu die di tunna muɔ wa, u choti yiwo di n daa vaa vuodiekemba u nagina yi muɔ wa wɔnyɔ biɔ, ama a ken sugri ba mana a nyuɔ kuɔ me dunta kpatuɔ daraan. 40 Wudieke n Chua di yaalala wɔnna; di vuodiekemba mana di yene u Bua wa ta yiwo yada wa, yalluma miivoli dieke di wone kpatuɔ; ta n nan daansi sugri ba mana a nyuɔ kuɔ me dunta kpatuɔ daraan.”

41 Die Juu vuosisi die di piili a vɔna wa, die u bala di, “Manu n yine nyindiike di nyina arizanna ma a ken suntu wa.” 42 Die ba piasa tamba di, “Daa daa wa gie yine Josefu bua, Yisa wa? Ta ti siba u chɔɔn anan nuɔ wo? Lala u baari di u nyuɔ wa arizanna ma a ken suntu?”

43 Yisa die di yinpi bal ba di, “Ni vaa vɔntuɔ. 44 Vuon kaan biagi ken n jigin, ntaala n Chua Nmutu vuodieke di tunna muɔ wa yaa wa ken, ta n nan daansi sugri wa a nyuɔ kuɔ me dunta kpatuɔ daraan. 45 Nmutu naazuliba die maagya Nmutu gbanju sɔn di, Nmutu nan dagi vuota mana.’ Ta vuodieke mana di wɔnna n Chua Nmutu ta tuose u waha, wuntu u kien wo n jigin. 46 Vuon ye ka ye n Chua Nmutu, sie manu vuodieke di nyinna u jigin nyina ma yene wo.

47 “Wusie man bala ni, vuodieke di yine muɔ yada, wuntu u yaa wa miivoli dieke di wone kpatuɔ. 48 Manu n yine miivoli nyindiikehe. 49 Ni chɔɔnkɔuliba die dii wo maana haguɔ ma, ama ta die kpi. 50 Ama nyindiike dieke di nyinna arizanna ma a ken suntu nuɔ, vuodieke di dine he kaan kpi. 51 Manu n yine miivoli nyindiikehe die di nyinna arizanna ma a ken suntu wa. Vuodieke di dine nyindiikehe gie, nan di yaa miivoli dieke di wone kpatuɔ. Nyindiike gie yiwo n nyungbanuɔ, kanuɔ man baa n nagi yi amu tungbanka gie vuosi nan di yaa miivoli.”

52 Wuru gie die di vaa Juu vuosi di piili a niga nunhaguɔ ta piasa tan di, “Lala daa wa gie di baa u yi a yi ti u nyungbanuɔ an ti nɔbi?” 53 Yisa die di bal a yi ba di, “Wusie man bala ni, ntaala ni nɔbi manu Vuota Bua nyungbanuɔ ta nyu n zumbu, ni kaan di yaa miivoli ni ma. 54 Vuodieke nuɔ mana di nɔbuna n nyungbanuɔ ta nyu n zumbu yaa wa miivoli dieke di wone kpatuɔ, ta n nan daansi sugri wa a nyuɔ kuɔ me dunta kpatuɔ daraan. 55 N nyungbanuɔ yine wusie nyindiike ta n zumbu di yi wusie nyinyuuke. 56 Vuodieke di nɔbuna n nyungbanuɔ ta nyu n zumbu bie wo n ma, ta n dan man bie u ma.

57 “N Chua Nmutu vuodieke di stna miivoli tunna muɔ, ta u wa man yall miivoli. Die gban gban di su, vuodieke di nɔbuna n nyungbanka nan di yaa miivoli n wa. 58 Manu n yine nyindiike dieke di nyina arizanna ma a ken wo. Ta vuodieke nuɔ mana di dine nyindiikehe, nan di bie u muɔ ma yaa gamma haahu; hanuɔ nyindiikehe mi ka su siba nyindiike dieke ni chɔɔnkɔuliba di dine ama ta ken kpi wo.”

59 Yisa die bal wa naa sanja dieke die u daginana Kapenomi Nmutu jamuɔ juoku me wo.

Miivoli dieke di wone kpatɔŋ wɔa

⁶⁰ Yisa kwanandusɔrɔba pam die di wɔnna ɔ dagɔku gie die ba baari di, “Dagɔku gie faasi hagiɔɔ mɔŋ. Mɔnta baan biagi tuoke?”

⁶¹ Vuon die ka balɔ Yisa, ama die ɔ mɔŋŋi di ɔ kwanandusɔrɔba vuona wɔa yaa gamma wudieke ɔ bala wa. Die ɔ piastɔ ba di, “Wɔrɔ gie vaa ni yaala ni yinɔi mɔŋ?” ⁶² Di yi ni ye manɔŋ Vuota Bva di jualina a gara arɔzanna jigidieke n nyunna kenj wo, laha ni baa ni yili? ⁶³ Nɔmɔŋ Halɔkasɔka yɔnana vuota miivoli, ama vuota gban gban kaan biagi yi naa. Wɔbalɔki diekemma n bala a yi ni wa yaa wa Nɔmɔŋ Haalɔŋ dieke di yɔnana vuosi miivoli a kienj. ⁶⁴ Ama ni batan ka yi yada.” Yisa die wɔŋ sɔba mɔŋ a nyɔŋ piiliku me vuodiekeba di kana ka baa ba yiwo yada anan vuodieke di bala ɔ posi ɔ chɔan. ⁶⁵ Die ɔ balɔ gotɔ di, “Naa wɔa man balɔ ni di vuon kaan biagi a kenj n jigɔŋ ntaala n Chɔa Nɔmɔŋ yi wa sien di ɔ kenj.”

⁶⁶ Naa wɔa die ɔ didusɔrɔba pam die di yinɔi ta ka bi di ɔ kwan bɔbra.

⁶⁷ Die wɔa Yisa die di piastɔ ɔ kwanandusɔrɔba ban anan bale wo di, “Ta ni gban ni nan va mɔŋ?”

⁶⁸ Ta Simoni Piita die di yinɔi a balɔ di, “Ti Yɔmɔtɔien, mɔnta jigɔŋ ti baa ti ga? Fɔnɔŋ fu yalla wɔbalɔka dieke di yɔnana miivoli dieke di wone kpatɔŋ. ⁶⁹ Ta lele ti yi fu yada mɔŋ ta sɔba a baari fu yine Nɔmɔŋ vuokasi wa.”

⁷⁰ Yisa die di yinɔi balɔ ba di, “Nɔnɔŋ vuosi ban anan bale wa gie, manɔŋ n vuarɔna ni, ama ni wɔnyɔ yiwo Sitaani sɔti.” ⁷¹ Die ɔ bala yaa gamma Judasi vuodieke di yine Simoni Asikaroti bwa wa wɔa. Wɔnɔŋ ɔ yiwo ɔ kwanandusɔrɔŋ ban anan bale wo wɔnyɔ, ta die baa ɔ kenj posi ɔ chɔan.

7

Yisa numballɔ die di kana ka yiwo yada wɔa

¹ Naa kwan chaan Yisa die di dɔta Galili tɔŋgban ma; ta die ka dɔta Judia tɔŋgban ma dama Juu vuosi nyɔŋkɔraha die yaala ba kɔɔ wa mɔŋ. ² Die Juu vuosi dɔɔga dieke ba wasɔna jaga dɔɔgaka die di gbigi, ³ die wɔa Yisa numballɔ die di balɔ a yi wa di, “Nyɔŋ gie a ga Judia tɔŋgban ma amɔ fu kwanandusɔrɔba di benne mi wo nan ye tɔŋ dieke fu tɔnnana. ⁴ Vuodieke di yaalinana vuosi summa ɔ wɔa ka lobɔra wudieke ɔ yinene. Fu yinene wɔaha gie wo, vaa dɔnta mana summa fu wɔa.” ⁵ U numballɔ gban die ka yiwo yada.

⁶ Yisa die di balɔ a yi ba di, “N sanɔŋa ye ka kenye. Ama nɔnɔŋ nɔŋ sanɔŋa mana mɔ a yi ni mɔŋ. ⁷ Nɔnɔŋ nɔŋ, dɔntaka gie vuosi ka haa ni, ama ba haa mɔŋ mɔŋ dama n balala di wudieke ba yinene wo yiwo ban wɔa.

⁸ Nɔnɔŋ ni gamma dɔɔgaka, manɔŋ n ka gara dɔɔgaka gie dama n sanɔŋa ye ka tɔɔya.” ⁹ Die ɔ balɔ ba naa, ta wɔarɔ bie Galili me.

Yisa die di gana jaga dɔɔgaka dene

¹⁰ Die Yisa numballɔ die di gana dɔɔgaka kwan chaan, Yisa gban die di ga; ama die ɔ ka ga yaalɔŋ ma ama die ɔ lobɔri a ga mɔŋ. ¹¹ Die Juu vuosi nyɔŋkɔraha die di dɔdɔta a yaala wa dɔɔgaka ma, ta die piastɔ vuosi di, “Sɔta daa wa di beri?”

¹² Die vuosi pam die bie mi a puusa bala ɔ wɔa; batan die di baari di, “U yiwo vuonɔnɔŋ”, batan dɔan di baari di, “Aayi, ɔ gamma vuosi mɔŋ.”

¹³ Ama ba wɔnyɔ die ka yuori balɔ ɔ wɔa dama die ba chɔga Juu vuosi nyɔŋkɔraha mɔŋ.

14 Die duɓgaka die tugɗi wa sunsoɗ ta die Yisa dɗi ga Nɗunɗ jiamunɗ juokpenkpuuku ma a piili a daga vuosi Nɗunɗ wa. 15 Die Juu vuosi nyɗkuraha die dɗi wunna wa, die dɗi yi be mamachi, ba piasa dɗi, “Lalla daa wa gie dɗi ya sɓba wa dene ta ka ga ti siikusi?”

16 Yisa die dɗi yinɗi bali ba dɗi, “Wudieke n dagɗna wa ka yi n gbanɗ gbanɗ n dagɗn, ama a nyɗn wa Nɗunɗ jiginɗ, vuodieke dɗi tunna munɗ wa. 17 Vuodieke mana dɗi yaalɗnana ɓ yi wudieke Nɗunɗ dɗi yaalala nan dɗi sɓba dɗi wudieke n dagɗnana wa nyɗn wa Nɗunɗ jiginɗ yaa n jiginɗ. 18 Vuodieke dɗi balala ɓ gbanɗ gbanɗ ɓ dagɗnɗ mɗa munɗ dɗi ɓ ye birɗn a yi ɓ gbanɗ, ama vuodieke dɗi yaalala dɗi ɓ yi aɗ vuodieke dɗi tunna wa wa ye birɗn yiwo wusietien ta wɓɓianɗ dɗi wo ɓ ma. 19 Daa Mosisi die yɗna ni miraha? Ama ni wunɗi ka dɗi ha. Ta bɗa ni mɗa dɗi ni kɓɓ munɗ?”

20 Kpɗkpaaku die dɗi yinɗi bali dɗi, “Fɗunɗ yaa wa jumbianɗ fu ma. Mɗina mɗnana ɓ kɓɓ fu?”

21 Yisa die dɗi yinɗi bali ba dɗi, “Manunɗ n yiwo mamachi wɗkpenkpuunɗ davoosikuri daanɗ, dɗi yi ni mamachi. 22 Ama Mosisi die yɗna ni nɓanɗ dɗi ni gobime ni balludembisi kolaha (Daa Mosisi die piiline ke, ama ni choonɗkɓulɓa die piiline ke), ni ŋaanɗ gobi be munɗ davoosikuri daraanɗ. 23 Dɗi yi ni gobe Bɗadembinɗ davoosikuri daraanɗ amɓ ni kaanɗ chɗɗɗ Mosisi miraha, bɗa wa ni jɗa sunɗurɗ ananɗ munɗ n gbaanna daa wa davoosikuri daari? 24 Ni daa daansi vuonɗ dɗi sɗna dene ta dii wo ɓ sariya, ama dii wo ɓ sariya ananɗ wudieke dɗi mɗna.”

Vuosisi die dɗi piasinana tanɗ yaa gamma Yisa ma dene

25 Jerusalemi vuosi batanɗ die dɗi baari dɗi, “Daa daa wa gie ba mɗa dɗi ba kɓɓ wa? 26 Ye, ɓ bala yenɗ me ta vuonɗ dɗi ka bala wa wunɗ. Dɗi baanɗ yi dɗi nyɗkuraha munɗiya munɗ dɗi ɓ yiwo Nɗunɗ Vuovɗarikuɗ, Masia wa? 27 Ti sɓba daa wa dɗi nyɗnna jigidieke; ama dɗi yi ta Nɗunɗ Vuovɗarikuɗ, Masia wa dɗi kenɗ kenɗ, vuonɗ kaanɗ dɗi sɓba jigidieke ɓ nyɗnna.”

28 Die Yisa die dɗi yene daga vuosisi Nɗunɗ jiamunɗ juokpenkpuuku ma wa, die ɓ kenɗ bali ananɗ lolɗkpuunɗ dɗi, “Nunɗ ni yile dɗi ni sɓba munɗ munɗ, ta bi yile dɗi ni sɓba jigidieke n nyɗnna? Manunɗ n ka kenɗ, giena ananɗ n gbanɗ gbanɗ n yiko, ama vuodieke dɗi tunna munɗ wa yiwo wusie tien. Nunɗ ni ka sɓba wa, 29 ama manunɗ n sɓba wa munɗ, dama n nyɗn wa ɓ jiginɗ, wɗunɗ ɓ tunna munɗ.”

30 Womi die ba mɗa dɗi ba yigi wo, ama vuonɗ die ka biagɗ yigi wo dama ɓ yiginɗ sanɗa die ye ka tugɗiya. 31 Ama kpɗkpaaku sunɗ vuosi pam die dɗi yiwo yada, ta baari dɗi, “Nɗunɗ vuovɗarikuɗ Masia wa dɗi kenɗ kenɗ, ɓ nanɗ tunɗ mamachi wɗkpuuma a tunɗ daa wa gie dɗi tunna naa?”

Die ba tunna gbɗgbaritunɗ dɗi ba ga yigi Yisa dene

32 Die Farasisi vuosisi die dɗi wɗn kpɗkpaaku dɗi puusɗna a bala wɗaha gie yaa gamma Yisa ma wa, die wɗa die banunɗ ananɗ ba kikaabitɓa nyɗkuraha die dɗi tunɗ Nɗunɗ jiamunɗ juokpenkpuuku gbɗgbaritunɗ batanɗ dɗi ba ga a yigi Yisa. 33 Yisa die dɗi baari dɗi, “N nan dɗi bie ni jiginɗ daraa ale ama ka kwanɗ chaanɗ n nan yinɗi ga vuodieke dɗi tunna munɗ wa jiginɗ. 34 Ni nan dɗi dɗa a yaala munɗ ama ni kaanɗ ye munɗ, dama jigidieke n bala n bemme wo ni kaanɗ biagɗ a kenɗ mi.”

35 Juu vuosi nyɗkuraha die dɗi piasa tanɗ dɗi, “Si a ɓ baa ɓ ga ta ti kaanɗ ye wo? U baa ɓ ga wa Giriiki vuosi tigi diekemba Juu vuosisi dɗi benne wo a dagɗ Giriiki vuosisi? 36 U baari dɗi, ‘Ni nan dɗi dɗiɗa a yaala munɗ ama ni

kaan ye mun', ta 'Ni kaan bɔagɔ ga jigidieke n bala n bemme wo', wurɔ gie chɔan?"

Miivoli nyaan wɔa

³⁷ Die dɔɔgaka dakpatikiri daraan die yiwo daakpɔɔ. Dɔɔn daari mi Yisa die di hagi zie a bali anan lolikpɔɔ di, "Vuodieke nɔ mana nyanyuule di yalla, v keɔ n jigin a nyu. ³⁸ Dama Nmɔn gbanƙu baari di, 'Vuodieke nɔ mana di yine mun yada, miivoli nyaan nan di paala a nyɔn v ma.' " ³⁹ Yisa die bali wa naa yaa gamma Nmɔn Halikasika ma, Haalɔ dieke vuodiekemba di yine wo yada di bala ba keɔ ye wo. Die sanƙa mi ta Nmɔn ye ka yi vuosi Halikasika mi, dama sanƙa mi ta v ye ka koti Yisa nmɔnsikpeɔ.

Vuosisi puole wɔa

⁴⁰ Die daadamba pam die di wɔn v bala die wo ta baari di, "Daa wa gie sen yiwo Nmɔn naazwa wusie."

⁴¹ Ta batan di baari di, "U yiwo Nmɔn Vuonɔarikiri Masia wa." Ama batan dɔan di baari di, "Nmɔn Vuonɔarikiri Masia wa kaan nyɔn Galili me. ⁴² Nmɔn gbanƙu dagɔya di Masia baa v yiwo naan Davidi haagɔn ta ba nan murɔ wa Betilehemi ma tigi dieke die Davidi di benne." ⁴³ Naa wɔa vuosisi die di puo yaa gamma Yisa ma. ⁴⁴ Die batan di yaala ba yigi wo ama vuon die ka gbɔ wa.

Juu vuosi nyɔnkɔra die di kana ka yi Yisa yada dene

⁴⁵ Die gbɔgbarɔtɔba die di yinɔi ga kɔkaabɔtɔba nyɔnkɔraha anan Farasisi vuosisi jigin, die ba pɔasi ba di, "Bɔa yine ni ka yaa wa a keɔ?"

⁴⁶ Gbɔgbarɔtɔba di yinɔi bali ba di, "Vuon ye ka bali wɔa sɔba daa wa di bala die wo."

⁴⁷ Farasisi vuosisi di pɔasi ba di, "U gaan ni gban mun yaa? ⁴⁸ Ni ye ye ta nyɔnkɔraha wɔnyɔ yaa Farasisi vuon yi wo yada? ⁴⁹ Kpɔkpaaku gie di kana ka sɔba Nmɔn muraha wɔa, Nmɔn nan chɔsɔ ba."

⁵⁰ Nikodimosi die yiwo Farasisi vuosi wɔnyɔ, die v yiwo vuodieke di wolinne a ga Yisa jigin. Die v bali ba di, ⁵¹ "Ti muraha ka yi sien di ti dii vuon sariya a baari v chɔsɔiya ta ye ka wɔn wa ta ye wudieke v yine."

⁵² Die ba yinɔi pɔasi wa di, "Fɔ gban nyɔn wa Galili yaa? Karɔn Nmɔn gbanƙu ta nan ye di Nmɔn naazwa ye ka nyɔn Galili tunɔan ma."

8

Hɔɔv daakpannagɔrv wɔnyɔ wɔa

¹ ((Womi vuon mana die di ga tigin, ama Yisa die di juali ga Olivisi Tɔsi kunkogiri me. ² Die ka sukɔleelin die v yinɔi ga Nmɔn jiamɔn juokpenƙɔɔku ma. Die vuosi pam die di taan a gilin wo, die v sɔɔn kalt a piili a daga ba. ³ Die muraha didagɔrɔba batan anan Farasisi vuosisi batan die di yaa hɔɔv wɔnyɔ die di dɔagɔna anan dembin dieke di kana ka yi v chɔv a keɔ juu ta vaa v zie ba mana nunɔa. ⁴ Ta die bali a yi Yisa di, "Didagɔrɔ, ti yigi wo hɔɔv wa gie ta v dɔa anan dembin dieke di kana ka yi v chɔv. ⁵ Ti muraha sɔn Mosisi die baari di hɔɔv wa mi chanchaan mu ba taa wa anan tana a kɔv mun, ta fɔnɔn, laha fɔ bali?" ⁶ Die ba bali wa naa di ba ye v nan bali wɔbɔan an ba galɔn wa. Ama Yisa die di sɔɔn a zɔvɔ a nagɔ v nuubin a maaga wɔa tunɔan. ⁷ Die ba ye a pɔasi Yisa wɔa yaa gamma hɔɔv wa ma. Womi Yisa die di hagi zie a baari di, "Vuodieke di yene ka yi bɔn, die vuoke wolɔn a nagɔ tan a taa wa." ⁸ Ta die a bi sɔɔn

zõuru a maaga tujgbanj. ⁹ Die ba wõnna baluku naa wa, die ba mana die di nyuj mi wõnyi wõnyi, nyujkoraha die wolinne nyuj, ta die va Yisa ta hõgu wa die di ye zie mi. ¹⁰ Yisa die di hagi zie a piast hõgu wa di, "Ba bie sta? Vuonj ka talya di v bali a chõusti fu?"

¹¹ U yinjji baaru di, "Jakõõj, vuonj ka talya." Ta Yisa die di baaru di, "N gbanj n kaanj bali a chõusti fu, gamma ama da bi yi bianj bõbra.")

Yisa di yine tujgbanjka chaanuj dene

¹² Yisa die di bali a yi vuosisi bõbra di, "Manuj n yiwo tujgbanjka gie vuosi chaanuj, ta vuodieke mana di dina n kuvaj nan di yaa chaanj dieke di chaana v berinj, ta v kaanj di dia mia lumuj ma."

¹³ Ta Farasisi vuosisi die di bali a yi wa di, "Fu nyõna ma fu balala yaa gamma fu ma, ta wudieke fu balala wa di yi yõru."

¹⁴ Yisa die di yinjji bali ba di, "Du yi manj bala yaa gamma n ma, ama wudieke n bala wa yiwo wusie, dama n siba jigidieke n nyõnna kerj muj ta bi siba jigidieke n ganana. Ama nõtuj nõt ka siba jigidieke n nyõnna ananj jigidieke n ganana. ¹⁵ Nõtuj nõt die vuonj sariya yaa gamma vuota chõara di sãna dene, ama manuj n ka die vuonj sariya. ¹⁶ Du yi manj kerj baa n dii vuonj sariya, n nan dii v sariya ananj wusie, dama n ka die sariya n nyõna ma ama n Chõa vuodieke di tõnna muj wa bie n jiginj. ¹⁷ Di maagya nõ mura sõj di du yi vuosi bale di dii siara ta bali wõbalumuj wudieke ba bala wa yiwo wusie. ¹⁸ Manuj n bala yaa gamma n ma, ta n Chõa vuodieke di tõnna muj diaj di bala yaa gamma n ma."

¹⁹ Die ba piast wa di, "Fu Chõa wa bie sta?"

Ta Yisa die di yinjji bali ba di, "Nõ sej ka siba muj yaa n Chõa wa. Du yi nõt tuj siba muj nõt tuj nan di siba v Chõa gbanj."

²⁰ Yisa die bali wa wõaha gie mana sanjja dieke v dagõnana vuosisi Nõtuj jãmuj juokpenjkuõõ ma jigidieke Nõtuj piini adaka di benne wo; ama vuonj die ka yigi wo, dama v yiginj sanjja die ye ka tujõya.

Nõt kaanj biagi a ga jigidieke n ganana

²¹ Yisa die di bi a bali ba di, "Manuj n nan ga, ta nõt nan di dia a yaala muj ama nõt kaanj ye muj, ta nan kerj kpi ananj nõt wõbiati. Nõt kaanj biagi ga jigidieke n ganana."

²² Die wõa Juu vuosi nyujkoraha die di piasta tanj di, "U baaru di, 'Nõt kaanj biagi a ga jigidieke n ganana wa.' U yaala v kuv wa v gbanj yaa?"

²³ Yisa die di bi bala gõt di, "Nõtuj nõt yiwo tujgbanjka gie suti, ama manuj n yiwo arzanna suti. Nõtuj nõt nyuj wa tujgbanjka gie me, ama manuj n ka nyuj tujgbanjka gie me. ²⁴ Die wõa manj bali nõt di nõt nõt kpi ananj nõt tõntõmbiati. Ta du yi nõt ka yi muj yada di nõt yiwo vuodieke n yine wo nõt sej kpi ananj nõt tõntõmbiati muj."

²⁵ Die ba piast wa di, "Manõa yine fu?"

Yisa die di yinjji bali ba di, "Nõt yiwo vuodieke n balala nõt a nyuj piiliku me di n yiye wo. ²⁶ Wõa pam benne manj tuj nan bali a chõusti nõt; ama vuodieke di tõnna muj wa yiwo wõsietiej ta manuj n bala dõnõa ka gie vuosi wudieke n wõnna a nyõna v jiginj."

²⁷ Ama vuosisi die ka siba di v bala ba yaa gamma v Chõõõj Nõtuj wõa. ²⁸ Die wõa Yisa die di bali ba di, "Sanjja dieke nõt kerj kõtõ manuj Vuota Bõa õmõõsikpenj, sanjka mi nõt nan mõtõõj di nõt yiwo vuodieke n yine, ta siba di nõt ka yie wõtõj ananj n gbanj gbanj n yiko, ama n bala wudieke n Chõa di dagõna muj di n bali wa muj. ²⁹ Wõõtõj vuodieke di tõnna muj wa bie

n jigijn. U ka va mun dama n yie wudieke di nannana u son sanja mana mun.”

³⁰ Vuosi pam die di won u balala waha gie wo, ta yi wo yada.

Wusieke nan gbatu ni taan

³¹ Die Yisa die di bal yi Juu vuodiekemba di yine wo yada di, “Du yi ni di n dagiku, ni sen yiwo n kwanandusuru; ³² ta ni nan di siba wusieke ta wusieke nan gbatu ni taan.”

³³ Die ba yinji bal wa di, “Tun ti yiwo Abarahami haagisi ta ye ka yi vuon yonisi. Laha fu bala di, ‘Ti nan ye gbatitaanu?’ ”

³⁴ Yisa die di bal a yi ba di, “Wusie man bala ni, vuodieke nu mana di yinene bian yiwo bian yomu. ³⁵ Yomu nu ka guti u tien den me, ama tigin bua nu guti wa den me yaa gamma haahuu. ³⁶ Du yi man nu Nu nu Bua wa di gbatu ni a taan, ni nan sen ye gbatitaanu. ³⁷ N siba di ni yiwo Abarahami haagisi, ama ni mia di ni kub nu nu, dama ni ka yaala ni tuo n dagiku. ³⁸ Manu n bala wudieke n Chua di daguna nu nu, ama nu nu yie wudieke ni chon di bala ni.”

³⁹ Ba yinji bal wa di, “Ti chon yiwo Abarahami.”

Ta Yisa die di yinji bal ba di, “Du yi ni sen yi Abarahami balli ni nan di yie wudiekemba die u yine wo nu. ⁴⁰ Ama ni yaala ni kub nu nu n balala ni wusie dieke Nu di naguna a yi nu wa nu. Abarahami nu die ka yi wu siba naa. ⁴¹ Ni yie wudieke gban gban ni chon di yinene wo.”

Die ba yinji bal wa di, “Nu gban gban yine ti chon dieke nyuna ma ti yalla, ta ti yi u balli wusie.”

⁴² Yisa die di bal a yi ba di, “Nu di tu sen yi ni chon ni nan di cho nu, dama n nyu wa Nu jigijn ta wa bie gie lele wo gie. N ka kenye anan n gban gban hagu ama won u tunna nu. ⁴³ Bua wa ni ka siba wudieke n balala wa chian? Di yiwo ni kana ka biagi womma wudieke n balala wa nu. ⁴⁴ Nu ni yiwo ni chon, Sitaani balli ta yaala ni yine ni chon wa choti. Piiliku me wo die u yiwo vuokuru, ta bi wo wusie, dama wusie wo u ma hali bita gban. U ken chiba nunchibisi ka anan yiwo u tuntu kura, dama u yiwo nunchibiti, ta nunchibisi mana nyu wa u jigijn. ⁴⁵ N balala ni wusieke wa, die wa ni ka yi n balu yada wa. ⁴⁶ Ni jaba baan biagi dagi n wuban? Du yi man bala wusie, bua wa ni ka yi nu yada? ⁴⁷ Vuodieke di nyuna Nu jigijn womma Nu wubaluka nu; ama nu nu ni ka nyu Nu jigijn, die wa ni zeti di ni won wa.”

Yaa gamma Yisa anan Abarahami wa

⁴⁸ Die Juu vuosi die di yinji bal Yisa di, “Ti ka yaa wusie ti bala di yiwo Samaria vuon ta jumban di yall fu wa?” ⁴⁹ Yisa die di yinji a bal ba di, “Jumban ka yall nu. Manu n yi wa n Chua Nu nu juma ta nu nu ni daansa nu yu. ⁵⁰ Manu n ka yaala buru a yi n gban. Ama Nu yaala ka ya nu, ta u bi yi wusie saryadi. ⁵¹ Wusie man bala ni, vuodieke mana di duna n waha kaan won kpi.”

⁵² Ta Juu vuosisi die di bal a yi wa di, “Lele ti wa siba a baari di jumban yalla fu. Abarahami die kpiye nu, ta Nu naazalaba dan die di kpi, ama baari di, ‘Vuodieke nu mana di duna n waha kaan won kpi.’ ⁵³ Ti chon Abarahami die kpiye nu, ti yaa tama di ka yile di tan Abarahami nu? Nu naazalaba gban die kpiye nu. Mia fu yile di yiye?”

⁵⁴ Yisa die di yinji a bal ba di, “Man tu bua n gban, n buru nan yi yu. Ama vuodieke di buru nu nu yiwo n Chua, vuodieke gban gban ni

bala di u yiwo ni Nmunnu. 55 Ninun ni ye ka siba wa, ama manun n siba wa mun. Du yi man baari di n ka siba wa, n nan burun nmunchubitien siba ninun. Ama n siba wa mun ta di u waha. 56 Ni choon Abarahami die yaa sugfialun pam, u bala u ye sanja dieke n bala n ken tungbanka gie me wo; die u sen ye ke mun, ta u sun die di fiati."

57 Juu vuosisi die di bal a yi wa di, "Ye ka tugi bina banisi-nu, lala fu yi ye Abarahami?"

58 Yisa die di yinji bal ba di, "Wusie man bala ni, ba kenne mira Abarahami wa, ta n won heri mun."

59 Die wa, ba nagu tana di ba taa wa, ama Yisa die loburu u gban ta nyun Nmun jiamun juokpenkriku ma.

9

Yisa die di yuorine daa wonyi ba mirina wa yu nine dene

1 Yisa die di chonnana a gara wa die u ye daa wonyi ba mirina wa ta u yi yu. 2 U kwanandusiriba die di piast wa di, "Didagiru, muria tuntumbiati wa ba miri daa wa ta u yi yu? Wounun yaa u choon anan u nun."

3 Yisa die di yinji a bal ba di, "Daa wonun yaa u choon anan u nun bian taasina u yusisi. U yunya mun di n vaa u nine yuori amu vuosi ye Nmun tonkpuma. 4 Yun di yene ka sibiye naa, ti mu ti tumma vuodieke di tunna mun wa tumma; dama yun di ken sibi vuon kaan biagi a tun. 5 N yene bie tungbanka gie me nun, n yine ka vuosi chaanun."

6 Yisa di bala naa kwan chaan, die u turi nuntobiti a yi tanti ma, a buulbu a nagu tugi daa wa nine, 7 ta bal a yi wa di, "Gamma a ga nti fu nine Siloami gbaguru ma." (Siloami chian yine "Tunya".) Die wa daa wa die di ga, a ga nti u nine ta yese, ta viiri kuli tigin.

8 Die u jujurutan anan vuodiekemba die di wone a ye wo ta u jusa wa die di piasta tan di, "Daa daa wa gie naana a kala gie a jusa wa?"

9 Bataj die di baari di, "U wondene" Ama bataj di baari di, "Aayi daa u wondie, u ta niasi wa mun."

Die daa wa gban gban di baari di, "Manun n yine daa wa mi."

10 Die ba piast wa di, "Lala fu yi ta fu ninehe di yuori?"

11 U yinji a bal ba di, "Daa dieke saan di dine Yisa wa buulina tanti a nagu a tugi n ninehe, ta bal di, 'Gamma Siloami gbaguru ma a nti fu nine.' Die wa die man ga, n dene nti a kpati wa man biagi a yese."

12 Die ba piast wa di, "Sta u beri?"

U yinji a bal ba di, "N ka siba."

Farasisi vuosi die di piastina daa yu wa wopiasika yaa gamma u gbaamun wa dene

13 Die wa die ba nagu daa wa ga Farasisi vuosisi jigin. 14 Daa dieke die Yisa die di buul tanti a yuori daa wa ninehe die yiwo davuusikuru daraan.

15 Ta Farasisi vuosisi die di bi piast daa wa u ninehe di yuorine dene. U bal ba di, "U buul wa tanti a tugi n nine, man nti ha ta yese."

16 Farasisi vuosisi bataj di baari di, "Yisa wa ka nyun Nmun jigin, dama u ka di davuusikuru daari miraha."

Ama ba bataj di baari di, "Lala tuntumbiati tien di baan biagi tun mamachi wokpuka gie?" Die wa die ba niga nunhagurun anan tan.

17 Die ba bi piast daa wa di, "Daa dieke di yuorine fu ninehe, bia fu yile yaa gamma u ma?"

Daa wa di yinji bal di, "U yiwo Nmun naazua."

18 Die Juu vuosi nyujkoraha die ye ka yi yada di die v yiwo yu ama ta wa yese lele. Die wia die ba wa daa wa chooj wa anaj v nuj a kenj, 19 a piast ba di, "Ni baa wa wonna? Wunuj ni baari di ni muri wa ta v yujya wa? Ta lala v biagi yese lele?"

20 U chooj anaj v nuj di yinji bal di, "Ti siba a baari di v yiwo ti baa, ta siba di ti muri wa ta v yujya muj. 21 Ama ti ka siba wudieke di yine v biagi yese lele, ta ka bi siba vuodieke di yuorine v ninehe. Ni piast wa dama v ka yi babinj, v nan biagi bal yu v gbanj." 22 Die v chooj anaj v nuj wo die bal wa naa, dama die ba chiga Juu vuosi nyujkoraha nmaamuj, dama die ba wuj san muj di vuodieke nuj mana di balala di Yisa yine Nmuj Vuovarikiri Masia wa, ba nan vuari wa a nyuj ba Nmuj jiamuj juoku me. 23 Die wia ba bal di, "U ka yi babinj, ni piast wa."

24 Die ba wa daa dieke nine di yuorine wo ka bule me a bal wa di, "Huv Nmuj nujja di baa fu bal wa wusie. Ti siba a baari Yisa yiwo tuntumbiat tienj."

25 Daa wa die di yinji a bal ba di, "Manuj n ka siba di v yiwo tuntumbiat tienj yaa v ka yiye. Ama wobaluj dieke n sibuna yine die n yiwo yu, ama lele n yese muj."

26 Ba bi piast wa di, "Lala v yi ta yuori fu ninehe?"

27 U yinji bal ba di, "N wuj bal ni muj ta ni ka womma. Bia ni yaala n bi bal ni bibra? Ni gbanj ni yaala ni buruj wa v kwanandusuj yaa?"

28 Die ba wa zia wa ta baari di, "Fuvuj yiwo vuoke me kwanandusuj, ama tunuj ti yiwo Mosisi kwanandusuj. 29 Tunuj ti siba a baari di Nmuj die bal wa wia a yi Mosisi, ama vuoke gie nuj ta ka wuj siba jigidieke v nyunna."

30 Daa wa di yinji bal di, "Bia mamachi wuj wonna! Ni ka siba v nyunna jigidieke, ama wunuj v yuorine n ninehe muj! 31 Ti siba a baari Nmuj ka womma tuntumbiat tielin jussuj; ama v womma yia vuodieke di janna wa ta yie wudiekemba v yaalnana muj. 32 A nyuj duna piiliku me, ti ye ka wuj di vuoj yuori vuodieke ba muruna wa ta v yi yu nine. 33 Du yi daa wa gie di ka nyuj Nmuj jiginj, v tunj kaan biagi a yi wuj."

34 Die ba yinji bal wa di, "Fuvuj ba muri fu muj anaj bianj, murua yine fu, fu yaala fu dagi ti?" Ta die yagi wa a nyuj Nmuj jiamuj juoku me.

Ninyuorij wia

35 Yisa die di wuj di ba yagi wa daa wa a nyuj Nmuj jiamuj juoku me, die v yaal v jiginj a ye wo, a piast wa di, "Yi Vuota Baa yada muj?"

36 Daa wa die di yinji a piast wa di, "Jakusuj, murua yine Vuota Baa wa? Daguj muj amv n nan yi wo yada."

37 Yisa die di yinji bal wa di, "Fuvuj wuj ye wo muj, ta v yine vuodieke di balala wia anaj fu leleke giena."

38 Daa wa di baari di, "N Yomutienj n yi fu yada muj." Ta die suj gbirigi Yisa nujja.

39 Yisa die di baari di, "Manuj n kenj wo tunjganjka gie me di n dii vuota saryu, amv wudiekemba di yujna wa nan di yese ta wudiekemba dianj di yesinene wo nan yuj."

40 Die Farasisi vuosi batanj die di benne mi wo ta wuj wudieke v bala wa die di piast wa di, "Ti gbanj ti yujya muj?"

41 Yisa die di baari di, "Du yi ni tunj wo ninyuorij, ni tunj kaan di yaa bianj, ama ni bala di ni yaa ninyuoriku nuj, ni yaa bianj."

10

Yiyagirov nandagiri wia

¹ Yisa die di bi bali ba di, "Wusie manj bala ni, vuodieke nuj di kana ka daagi yiise juoku sanbari a juu ama ta daagi panj a juu yiwo gaaru ananj gbigbaturo. ² Ama vuodieke di daaginana sanbari a juo wo yiwo yiisehe yiyaguro. ³ Sanvagarituro wa njanj yuori wo sanbari a yi wa anj u juu, ta u wa u gbanj gbanj u yiisehe saara ba njanj womma u loluj ta u yaa ba nyina. ⁴ U kenj yaa ha a kenj nyuj, u njanj di wa a nunja ta yiisehe di di u kwanj, dama a siba u loluj muj. ⁵ Ama a kaanj wanj a di chaanuro kwanj, a nan chigi ta va wa, dama a ka siba u loluj."

⁶ Yisa die taanj ba nandagiri gie ama die ba ka siba wudieke u balala ba wa chianj.

Yisa yine Yiyagirov vuvunj

⁷ Die wia Yisa di bi bala ba di, "Wusie manj bala ni, manuj n yine yiisehe juoku sanvanj. ⁸ Vuodiekeba mana die di wolinne a kenj n ma wa yiwo gaaruj ananj gbigbaturo, ta yiisehe di ka wuj a yi ba. ⁹ Manuj n yine sanbari, vuodieke nuj mana di daagina n ma a juu nan ye gbattaanuj. U nan kenj juu ta nyina, ta yese nyindiike vuna. ¹⁰ Gaaruro nuj kenye di u kenj gaari yiisehe, ta kuv ha, ta bi chuvu ha. Manuj, n kenye muj di a ye miivoli dieke di yine miivoli wusie ke.

¹¹ "Manuj n yiwo yiyagirovuvunuro, ta yiyagirovuvunuro kpinene u yiise wia. ¹² Ama vuodieke nuj di yaginana yiise ligire wia, ta ka yi yiyagirov wusie, ta ka bi su yiisehe nuj, du yi u kenj ye gbaanchuro di kien sanja dieke, sie u chigi ta vaa yiisehe; ta gbaanchuro kenj yigi he ta yiise tialkaha chigi jaasi. ¹³ U njanj chiga dama u yaga yiisehe ligire wia, ta u бага wo yiisehe me. ¹⁴⁻¹⁵ Manuj n yiwo yiyagirovuvunuro; Siba n Chua Nmuj di sibina muj, ta n gbanj manj siba wa die wo, die gbanj gbanj di su, n siba n yiise, ta yiisehe dianj di siba muj, ta manj yi siri di n kpi a wia. ¹⁶ N yaa yiise atanj, ama hanuj a wo yiise juoku gie me. Sie n yaa a dianj a kenj, ta a nan tuo n nvanj, ta a mana buruj yiise buuri balumuj, ta yaa yiyagibalumuj.

¹⁷ "N Chua Nmuj cho muj muj dama n yi siri di n kpi, ta ka kwanj chaan n bi ye miivoli. ¹⁸ Vuonj wori a nan biagi vbari n miivoli, ntaala n yi wa sienj. N yaa yiko a nan biagi nagu yi, ta bi yaa yiko a nan biagi kenj n musu ma. Naa n Chua die di bali muj di n yi."

¹⁹ Die u wubalikaha gie die di yi Juu vuosisi di bi puo bibra. ²⁰ Ba pam die di baari di, "Jumbianj yalla wa ta u juo yunyaati. Bia wia ni womma wa?"

²¹ Ama batanj die di baari di, "Vuodieke jumbianj di yalla kaanj biagi bali wia siba naa. Laha vuodieke jumbianj di yalla di nan biagi a yuori yusu nine?"

Juu vuosi die di zetine Yisa dene

²² Die sanja di tugri di ba dui ba duuga dieke ba naana bira Nmuj ba jamuj juokpenkpuuku wia wa. Duuga ka die dui wo Jerusalemi ma. Sanja mi die yiwo tafaan ²³ ta Yisa die di di dia lufaan dieke ba wasinana Solomoni lufaaka, di benne Nmuj jamuj juokpenkpuuku ma wa. ²⁴ Vuosisi die di taanj a gilinj wo ta piasu wa di, "Fonuj yaala ti chusi muj a ga tugri wa sanja bia? Bali ti wusie: Fu yine Nmuj Vuovbarikiri Masia wa?"

²⁵ Yisa die di yinjji a bali ba di, "N wanj bali ni muj, ama ni ka yi muj yada. Tunj diekamba n tunnana wa ananj n Chua Nmuj yikoke, daginana vuodieke n yine. ²⁶ Ama ni ka yi yada dama ni ka yi n yiise. ²⁷ N yiisehe

womma n loluj; ta man siba ha ta a di n kwan. ²⁸ Manuj n yta ha miivoli dieke di wone kpatuj, ta a kaan wonj kpi; ta vuon di kaan biagi a gbati ha a nyuj n jigij. ²⁹ N Chua Nmut naguna ha a yi n nuusi me, ta wonuj u tian vuonj mana muj. Die wia vuonj wori a baanj biagi a gbati ha a nyuj n Chua wa nuusi me ³⁰ Manuj ananj n Chua Nmut yiwo jabalmutuj.”

³¹ Womi Juu vuosisi die di bi nagj tana di ba taa wa, ³² ama Yisa die di bali ba di, “Manuj n yi wo wovuna dieke n Chua Nmut di naguna a yi muj di n yi pam ni jigij, a jabia wia ni yaala ni taa muj tana?”

³³ Ta ba yinjji a bali wa di, “Ti ka baa ti taa fu tana ananj fu yinene wovunaha wia, ama fu naguna fu gbanj a magisa Nmut wia. Funtuj ko yiwo vuota, ama ta mia di fu nagj fu gbanj a buruj Nmut.”

³⁴ Yisa die di yinjji a bali ba di, “Di maagiya ni gbanj gbanj ni mira dieke di benne Nmut gbanjku suj wa di, wonuj Nmut die baari di, ‘Sariya diiribe yiwo n balli’, ³⁵ ta ti siba a baari wudieke Nmut gbanjku di bala wa yiwo wusie yaa gamma haahuu; ta wonuj Nmut di wasa vuodiekemba u naguna u waha a yi wa u balli. ³⁶ Manuj muj, n Chua Nmut vuarina muj a tun muj tungbanjka gie me. Ta lala ni nan biagi a baari di n zia Nmut ananj n balala di n yiwo Nmut Bua wa? ³⁷ Die muj ni da yi muj yada du yi man ka tuma n Chua Nmut tumbaha. ³⁸ Ama du yi man tumbaha ta ni ka yi muj yada, ni tun mu ni yiwo n tumbaha yada amu ni nan di siba di n Chua Nmut bie n ma ta n dian manj bie u ma.”

³⁹ Die ba bi mia di ba yigi wo, ama die u bia ta vaa ba, ⁴⁰ ta die bi garisi Joodani mugiri a ga jigidieke Joon die di sunana vuosi Nmut nyaabu ta die bie mi. ⁴¹ Vuosi pam die di ken u jigij a bala yta tamba di, “Joon die ka yi mamachi wokpuma ama wudieke mana u bala yaa gamma daa wa gie ma die yi wusie.” ⁴² Die mi vuosi pam die di yi wo yada.

11

Lazurusi kuj wia

¹ Die daa wony saanj die dine Lazurusi ta u bie Betani ma, ta die di ken yuagi. Betani die yiwo tun dieke Meri ananj u numbua Maata di benne.

² Meri wa gie die yine vuodieke die di sitine tulaarika a yi ti Yomutien nagisi ma wa ta chatibv ananj u sikpen zoosisi; die di yiwo u numbua Lazurusi die di yuagina wa. ³ Die u tamba Meri ananj Maata die di tun bali Yisa di, “Ti Yomutien, fu zva dieke fu faasuna a cho wo yuagi muj.”

⁴ Yisa die di wonna naa wa, u bali a yi u kwanandusriba di, “Yuagibv gie ka baa ka yi Lazurusi miivoli kpatuj, ama di yiwo wudieke vuosi di nan biri Nmut saanj ka wia, ta bi biri manuj Nmut Bua saanj.”

⁵ Yisa die cho wo Maata ananj u numballi Meri ananj Lazurusi muj, ⁶ ama die u wonna tuntunjkv di Lazurusi yuagi wa, die u wari a bie jigidieke die u benne wo damubma ale. ⁷ Ta die ken a bali a yi u kwanandusriba di, “Ni vaa ti yinjji ga Judia.”

⁸ U kwanandusriba die di baari di, “Didagiru, daraa ale ka gie, mi vuosi die yaala ba taa fu ananj tana a kuv muj, bia wia fu bi yaala fu ga mi?”

⁹ Yisa die di yinjji a bali ba di, “Chaanuj naanj beri muj a nyuj sukutuj a tugj jujmuj. Du yi vuon di chuj njmuntvasi u kaanj gbuuj nan, dama u yese tungbanjka gie chaanuj muj. ¹⁰ Ama du yi u chuj yuj u nan gbuuj nan dama chaanuj wori.” ¹¹ Yisa die bala wa naa, ta bi bali guti di, “Ti zva Lazurusi guura muj, ama n nan ga a suguri wa.”

¹² U kwanandusurba dɔ yinji a balɔ wa dɔ, “Tɔ Yɔmɔtien, dɔ yi v gɔɔra nuɲ v nan ye alaafia.”

¹³ Ama Yisa die daga dɔ Lazurusi kpiye muɲ ama v kwanandusurba die yile dɔ v daga dɔ Lazurusi gɔɔra muɲ. ¹⁴ Die wa die v yuori balɔ ba dɔ, “Lazurusi kpiye muɲ; ¹⁵ ama nɔ wa n yaa wa sugɔfahɲ die n wone v jigiri amu nɔ nan yi muɲ yada. Nɔ vaa tɔ ga v jigin.”

¹⁶ Die Tomasi, vuodieke ba wasinana (Yiibiri) dɔ balɔ yi v chanchaalɔba dɔ, “Nɔ vaa tɔ mana ga anan wa, amu dɔ yi kuɲ, tɔ kpi anan wa.”

Yisa yine vuodieke dɔ vanana vuosi dɔ yese miivoli bɔbra

¹⁷ Yisa die dɔ gana gbigi Betani wa, die v wɔɲ dɔ ba gune Lazurusi ka daraa anɔsa wonde. ¹⁸ Betani die ka yaa anan Jerusalemi; die ka yɔasi die yiwo sɔba mali ale, ¹⁹ die wa Juu vuosi pam die dɔ ken dɔ ba waasi Maata anan Meri ta yi ba suguru yaa gamma ba numbuɔa kumbu wa.

²⁰ Die Maata dɔ wɔnna dɔ Yisa kien wo, die v nyɲ ga dɔ v tuoli wo sien me, ama Meri die dɔ wɔari tigin me. ²¹ Maata die dɔ balɔ yi Yisa dɔ, “N Yɔmɔtien, dɔ yi fu tɲ bie wo giena n numbuɔa wa gie tɲ kaan kpi. ²² Ama n sɔba dɔ lele gban Nmuɲ nan yi fu jadieke mana fu juusina wa.”

²³ Yisa die dɔ balɔ wa dɔ, “Fu numbuɔa wa nan hagi kuɲ me.”

²⁴ Maata die dɔ yinji a balɔ wa dɔ, “N sɔba muɲ dɔ v nan daansi hagi kuɲ me dɔnɔa kpatɲ daraan.”

²⁵ Yisa die dɔ balɔ dɔ, “Manɲ n yine vuodieke dɔ sugurɔnana kunti ta yia ba miivoli. Vuodieke nuɲ dɔ yi muɲ yada, v nan dɔ yallɔ miivoli, v kpi gban; ²⁶ ta vuodieke dɔan dɔ benne v muɔ ma ta yi muɲ yada kaan wɔɲ kpi. Yi wɔari gie yada muɲ?”

²⁷ Die v yinji baari dɔ, “Wa, n Yɔmɔtien, n yi yada dɔ fɔnuɲ fu yine Nmuɲ Vuovɔarɔkɔ Masia wa ta bɔ yi Nmuɲ Bɔa, vuodieke dɔ bala v ken tingbanɔa gie wo.”

Yisa die dɔ konna dene

²⁸ Maata die dɔ bala waha a kpatɔ kwan chaan, die v yinji ga a lɔbɔri a wa v numbuɔa Meri, a balɔ wa dɔ, “Dɔdagurɔ wa bie giena ta piasa fu wa.”

²⁹ Meri die dɔ wɔnna naa, die v hagi a yi lagɔ lagɔ a nyɲ dɔ v ga tuoli wo sien me. ³⁰ Yisa die dɔ ye ka tugɔ tɲkpanɔa sɔɲ, die v ye bie wo jigidieke Maata dɔ tuoline wo. ³¹ Die Juu vuodiekemba die dɔ benne tigiiri me ta yia Meri suguru wo dɔ yene v hagina a yi lagɔ lagɔ a nyɲna wa die ba dɔ v kwan. Die ba yile dɔ v gara vɔrɔkɔ jigin dɔ v kuɲ.

³² Die Meri dɔ tugɔna jigidieke Yisa dɔ benne wo, ta ye wo wo, die v sɔɲ gbirigi v nuɲna ta baari dɔ, “N Yɔmɔtien, dɔ yi fu tɲ bie giena n numbuɔa wa gie tɲ kaan kpi.”

³³ Yisa die dɔ ye v kɔnnana ta Juu vuodiekemba dɔan dɔ dɔna v kwan a ken wo gban dɔ kɔnnana wa; die v sɔɲ dɔ chɔɔsɔ pam. ³⁴ Ta die piasi ba dɔ, “Sɔa nɔ gu wo?”

Die ba yinji a balɔ wa dɔ, “Tɔ Yɔmɔtien, ken a ye mi.”

³⁵ Yisa die dɔ kuɲ. ³⁶ Die wa Juu vuosisi dɔ baari dɔ, “Nɔ ye v faasina a cho Lazurusi dene.”

³⁷ Ama batan dɔan dɔ baari dɔ, “Daa v yuorine daa yɔ wa ninehe? V tɲ kaan biagi a kagi an Lazurusi da kpi?”

Yisa die dɔ sugurɔna Lazurusi a nyɲ kuɲ me dene

³⁸ Yisa sɔŋ die dɪ faasi a chɔvɔsɪ, ta v ga vɔrɪkɔ jigin. Die ka yiwo tan lɔgɔŋ vɔrɪŋ ba nagɪ tan a ligi ka nɔan. ³⁹ Yisa die dɪ baari dɪ, “Nɪ nagɪ tani a nyɔŋ vɔrɪkɔ ma.”

Maata, vuodieke dɪ kpine wo taa wa dɪ baari dɪ, “N Yɔmɔtɪen, v nan dɪ nyɔŋɔ dama tɪ gune wo daraa anɔsa wɔnna.”

⁴⁰ Womi Yisa dɪ bali a yɪ wa dɪ, “N ka bali fɔ dɪ dɪ yi fɔ yi yada nan ye Nɔmɔŋ dɪ yalla hagɔrɪŋ dene?” ⁴¹ Die wɪa die ba nagɪ tani a nyɔŋ vɔrɪkɔ nɔan, Yisa die dɪ daansi nɔmɔsɪkɔpɛŋ ta baari dɪ, “N Chua Nɔmɔŋ, n waasa fɔ dɪ fɔ wɔnnana n jɔvɔsɪ. ⁴² N sɪba a baari sanɔa mana tuose n jɔvɔsɪ mɔŋ, ama n bala naa vuosi gie wɪa, amɔ ba nan yi yada dɪ fɔ tɔnna mɔŋ.”

⁴³ Die v balla naa a kpati wa, die v wa anɔŋ lɔlɔkɔrɪŋ dɪ, “Lazurusi, keŋ nyɔŋ!” ⁴⁴ Womi Lazurusi die dɪ keŋ nyɔŋ, logiti die dɪ veli v nuusi anɔŋ v nagɪsɪ ta garɪbɪŋ die dɪ bɔbɔ v nine. Yisa die dɪ bali a yɪ ba dɪ, “Nɪ forisi gatiti ta vaa v ga.”

Die ba sanna dɪ ba kɔv Yisa dene

(Mat. 26.1-5; Maki 14.1, 2; Luki 22.1, 2)

⁴⁵ Die vuodiekemba dɪ kenne dɪ ba waasi Meri wa pam die dɪ ye wudieke Yisa dɪ yine wo ta yi wo yada. ⁴⁶ Ama ba batan die dɪ yinɔŋ ga Farasisi vuosisi jigin a bali ba wudieke Yisa dɪ yine. ⁴⁷ Die wɪa Farasisi vuosisi anɔŋ kɪkaabɪtɪba nyɔŋkɔraha anɔŋ tɪka nyɔŋkɔraha die dɪ lagɔŋ tan a baari dɪ, “Bɪa tɪ nan yi? Nɪ ye mamachi tɔŋ dieke daa wa gie dɪ tɔnnana.

⁴⁸ Dɪ yi tɪ va wa v tɔma a gara, vuonɔ mana nan keŋ yi wo yada ta Romani nyɔŋkɔraha nan keŋ a chɔvɔsɪ tɪ Nɔmɔŋ jɪamɔŋ juokɔpɛŋkɔrɔkɔ anɔŋ tɪŋgbanɔa gie mana.”

⁴⁹ Die ba wɔnyɪ saan dɪ dine Kayafasi ta v yi ba kɪkaabɪtɪba jakɔvɔŋ bini mi die dɪ baari dɪ, “Nɔmɔŋ nɪ ka sɪba wɔŋ! ⁵⁰ Nɪ ka sɪba a baari dɪ kpɪa dɪ vuobalɔmɔŋ tuo vuosi gie mana kuŋ a kpi a tɪan tɪŋgbanɔa gie vuosi mana dɪ baan kpi?” ⁵¹ Die v ka bali naa anɔŋ v gban gban v yɔŋ, ama die v yine kɪkaabɪtɪba jakɔvɔŋ bini mi wo, die v bɔga bala mɔŋ dɪ Yisa baa v tuo wo Juu vuosi kuŋ a kpi, ⁵² daa ba nyɔna ma, ama ka baa ka yaa wa Nɔmɔŋ ballɔ diekemba dɪ jaasɪna tɪŋgbanɔa gie mana ma wa a keŋ lagɪsɪ tan a yi be jabalɔmɔŋ.

⁵³ Die wɪa a nyɔŋ daari mi yaa gamma die Juu vuosisi dɪ san dɪ ba kɔv Yisa. ⁵⁴ Die wɪa Yisa die ka bɪ dɪ dɪa yaalɔŋ ma Judia tɪŋgbanɔa ma, ta die nyɔŋ mi a ga tɪŋ kaani dɪ gbɪgine hagɪyɛŋ ba wasa ka Efarimi, ta die bie mi anɔŋ dɪ kɔanɔandɪsɪrɪba.

⁵⁵ Die Juu vuosi dɔvɔga dieke ba wasɪnana gasɪtanɔkɔ dɪ gbɪgi, die vuosi pam die dɪ nyɔŋ tɪgɪsɪ tɪgɪsɪ a jɔvɔlɔ ga Jerusalemi dɪ ba wɔnɔ ba gban ta dɔvɔgaka ye tɔgɪ. ⁵⁶ Die vuosisi die dɪ lagɔŋna Nɔmɔŋ jɪamɔŋ juokɔpɛŋkɔrɔkɔ ma wa, die ba dɪ dɪa yaala Yisa ta pɪasa tan dɪ, “Bɪa nɪ yile? V ka baa v keŋ dɔvɔgaka yaa?” ⁵⁷ Ama kɪkaabɪtɪba nyɔŋkɔraha anɔŋ Farasisi vuosisi die wɔŋ yɪ wa nɔan dɪ vuodieke dɪ keŋ ye jigidieke Yisa dɪ benne v keŋ a yɪ ba doose amɔ ba nan yigi wo.

12

Meri die dɪ sitine tulaari a yi Yisa nagɪsɪ ma dene

(Mat. 26.6-13; Maki 14.3-9)

¹ Die daraa ayɔvaba die dɪ tɪala dɪ gasɪtanɔkɔ dɔvɔgaka tɔgɪ wa, Yisa die dɪ ga Betani jigidieke Lazurusi die dɪ benne wo, vuodieke Yisa dɪ sɔgɪrɪna a nyɔŋ kumbu me wo. ² Mi die ba digi nyindiike a yɪ wa, die Maata dɪ

sunji a tta nyindiikehe, Lazurusi die yiwo vuodiekemba dɪ dinene anan Yisa wa wɔnyɪ. ³ Womi Meri die dɪ nagɪ kɔlɔba anan tulaari dieke ligire dɪ faasuna a tva a sitibu a yi Yisa nagɪsɪ ma, ta nagɪ ɔ sikpeɲ zoosi a chtu bu, ta tulaaribu nyuugin dɪ suuli tigiri mana. ⁴ Die Yisa kwanandusurɔba wɔnyɪ ba wasunana Judasi Asikaroti, vuodieke die dɪ bala ɔ keɲ posi Yisa chɔaka die dɪ baari dɪ, ⁵ “Bɪa wɪa ba ka nagɪ tulaaribu a daa salɔnyala* kɔbɪsɪ-taa ta nagɪ ligirebu a yɪ zɔɔlntielin?” ⁶ Die ɔ ka balɪ naa ɔ бага dɪ benne zɔɔlntielin ma wɪa, ama die ɔ yine gaarɔ wɪa. Die ɔ pɔgɪlɔna ba ligire bulɔɲ ta die gaara.

⁷ Ama Yisa die dɪ baari dɪ, “Nɪ vaa Meri sɔmm! Ʋ yiwo naa a gbarɪ n guule daraan. ⁸ Nɔnɔɲ nɪ anan zɔɔlntielin nan dɪ beri sanɲa mana, ama manɲ nɲ n kaan dɪ beri anan nɪ sanɲa mana.”

Die ba sanna dɪ ba kɔv Lazurusi dene

⁹ Die vuosi pam die dɪ wɔɲ dɪ Yisa keɲ Betani ma, die wɪa die ba ga mi. Die ba ka ga mi Yisa nyɔna ma wɪa, ama die ba yaala ba ye wo Lazurusi, vuodieke Yisa dɪ sɔgɪrɔna a nyɲ kumbu me wo. ¹⁰ Naa wɪa kɪkaabitɔba nyɲkɔraha die dɪ san dɪ ba kɔv Lazurusi gban; ¹¹ dama die Lazurusi kumbu hagɔkɔ wɪa die Juu vuosi pam dɪ zeti ba kɪkaabitɔba nyɲkɔraha ama ta gara Yisa jigɪɲ a yie wo yada.

Yisa die dɪ gana a ga juu Jerusalemi dene

(Mat. 21.1-11; Maki 11.1-11; Luki 19.28-40)

¹² Die ka tɔnvɔsa die kpɪkpaakɔ die dɪ kenne gasɪtanɔkɔ dɔvɔgaka die dɪ wɔɲ dɪ Yisa kien wo Jerusalemi ma. ¹³ Die wɪa die ba chɪa vaati a nyɲ ga dɪ ba tuoli wo sien a faasɪ nata dɪ, “Hozaana,† Nɲmɲ yi alibarika a yɪ vuodieke dɪ kienene wɔnɲ Nɲmɲ saan ma! Nɲmɲ bɪ yi alibarika a yi Izara naan wa ma.”

¹⁴ Yisa die wɔɲ vaa ba yaali wa bonɲ die ɔ jɔali a kalɪ ka ma, sɪba dɪ maagɔna die Nɲmɲ gbanɔkɔ ma dɪ:

¹⁵ “Zayɔni tɲ vuosi nɪ da vaa nɲmaamɲ yalla nɪ ye, nɪ naan wa kien, ta jɔali bonpɔl.”

¹⁶ Sanɔka mi die ɔ kwanandusurɔba die ka sɪba wurɪ gie chɪan; ama Nɲmɲ die dɪ kenne a sɔgɪrɪ Yisa a nyɲ kumbu me wo die ba tɔnsɪ dɪ Nɲmɲ gbanɔkɔ balɪ wa die yaa gamma ɔ ma, ta bɪ tɔnsɪ dɪ ba yiwo dene a yɪ wa.

¹⁷ Die vuodiekemba die dɪ benne Yisa jigiri ta ɔ wa Lazurusi a nyɲ vɔrɔkɔ ma ta sɔgɪrɪ wa a nyɲ kumbu me wo die dɪ mɔsɪla wudieke dɪ yine wo. ¹⁸ Die wɪa kpɪkpaan die dɪ nyɲ dɪ ba tuoli wo sien me, dama die ba wɔnyɪ mɲ ɔ yine mamachika gie. ¹⁹ Die Farasisi vuosi dɪ bala ya tan dɪ, “Tɪ kaan biagɪ a yi wɔɲ lele. Ye, tɲgbanɔka gie vuosi mana dɪ wa mɲ.”

Die Giriiki vuosi batan die dɪ yaala ba ye Yisa dene

²⁰ Die Giriiki vuosi batan die gutɪ wa vuodiekemba dɪ gana Jerusalemi dɪ ba ga juan Nɲmɲ gasɪtanɔkɔ dɔvɔgaka sanɔka. ²¹ Die ba ga Filipi jigɪɲ vuodieke die dɪ nyɔnna Befisada tɲ, Galili tɲgban ma, a balɪ wa dɪ, “Jakɔbɲ, tɪ yaala tɪ ye wo Yisa mɲ.”

* 12:5 12.5 Salɔnyaltɔbɪɲ die yiwo damɔmɲ tɲne. † 12:13 12.13 Hozaana chɪan yiwo “Gbatɪ tɪ a taan”.

⁴² Die san̄ka mi die Juu vuosi nyɔŋkɔraha pam gban̄ die yi Yisa yada mun̄; ama die ba ch̄ga Farasisi vuosi ŋmaamun̄ ta die ka bala yaalun̄ ma amu ba kaan̄ yaḡ ba nyun̄ ba Ŋmun̄ j̄amun̄ juoku me.

⁴³ Naa daḡya d̄i Juu vuosi nyɔŋkɔraha die yaala vuota burun̄ a t̄an̄ Ŋmun̄ burun̄.

Yisa kenye mun̄ d̄i v̄ gbat̄i t̄ungban̄ka gie vuosi a taan̄

⁴⁴ Yisa die d̄i bal̄ an̄an̄ lol̄kɔr̄un̄ d̄i, “Vuodieke nun̄ mana d̄i yine mun̄ yada ka yi wo n̄ nyuna ma yada, ama v̄ yi wo vuodieke d̄i tunna mun̄ wa gban̄ yada. ⁴⁵ Ta vuodieke d̄i yenene mun̄, yese vuodieke d̄i tunna mun̄ gban̄. ⁴⁶ Manun̄ n̄ ken̄ wo t̄ungban̄ka gie me d̄i n̄ yi chaanun̄ a yi vuosi, amu vuodieke mana d̄i yine mun̄ yada kaan̄ w̄ar̄i a bie l̄mun̄ ma. ⁴⁷ Vuodieke nun̄ mana d̄i an̄an̄ d̄i wonna n̄ w̄aha ta ka d̄i ha, daa manun̄ n̄ bala n̄ d̄ii v̄ sariya, dama n̄ ka ken̄ t̄ungban̄ka gie me d̄i n̄ d̄ii vuosi sariya, ama n̄ kenye mun̄ d̄i n̄ gbat̄i ba a taan̄. ⁴⁸ Ta vuodieke d̄i zetine mun̄ ta ka tuo n̄ w̄aha, sariya diiru benne a baa v̄ ken̄ d̄ii wo v̄ sariya; wudieke n̄ balla wa bala a ken̄ d̄ii v̄ sariya d̄onta kpatun̄ daraan̄. ⁴⁹ Wudieke n̄ balala ka nyun̄ n̄ jiḡin̄, ama n̄ bala wudieke n̄ Ch̄va Ŋmun̄, vuodieke d̄i tunna mun̄ wa d̄i bala d̄i n̄ bal̄. ⁵⁰ Ta n̄ s̄ba a baari v̄ w̄aha ya vuosi miivoli dieke d̄i wone kpatun̄. Wudieke n̄ bala naa, hanun̄ n̄ Ch̄va Ŋmun̄ d̄i bal̄ d̄i n̄ bal̄.”

13

Yisa die d̄i nut̄na v̄ kvan̄and̄us̄r̄iba naatala dene

¹ San̄a dieke die gas̄t̄an̄k̄v̄ d̄ub̄gaka die d̄i yene ka piiliye wo, ama Yisa die d̄i s̄ba a baari d̄i v̄ san̄a t̄uḡya mun̄, d̄i v̄ nyun̄ t̄ungban̄ka gie me a yin̄ji ga v̄ Ch̄oan̄ jiḡin̄. Ta die cho v̄ gban̄ gban̄ v̄ kvan̄and̄us̄r̄iba die d̄i benne t̄ungban̄ka gie me, ta die yaala v̄ daḡi ba v̄ faas̄na cho be die.

² San̄ka mi w̄onun̄ an̄an̄ v̄ kvan̄and̄us̄r̄iba die die nyindiike; Sitaani die d̄i w̄on̄ wol̄in̄ a yi Judasi Asikaroti vuodieke d̄i yine Simoni b̄va wa d̄i yile d̄i v̄ posi Yisa ch̄an̄. ³ Ama Yisa nun̄ die s̄ba a baari v̄ Ch̄oan̄ Ŋmun̄ naḡi wa jaan̄ mana a yi v̄ nuusi me mun̄, ta b̄i s̄ba a baari d̄i v̄ nyun̄ wa v̄ Ch̄oan̄ Ŋmun̄ jiḡin̄ mun̄, ta nan̄ yin̄ji ga v̄ jiḡin̄. ⁴ Die w̄a die v̄ hagi nyindiikehe me, ta wuri v̄ jayeekin̄ a d̄van̄, ta naḡi b̄ud̄ba a b̄ob̄i v̄ ch̄an̄ ma. ⁵ Ka kvan̄ chaan̄ die v̄ siti nyaan̄ a yi tasun̄ ma ta piili a nut̄a v̄ kvan̄and̄us̄r̄iba naatala ta die naga b̄ud̄b̄ika d̄i benne v̄ ch̄aka ma wa a bilige ba naatalaha. ⁶ Ta die ken̄ t̄uḡi Simoni Piita jiḡin̄, Piita die d̄i p̄as̄i wa d̄i, “N̄ Yom̄otien̄, yaala fu nut̄i wa n̄ naatala mun̄?”

⁷ Yisa die d̄i yin̄ji a bal̄ wa d̄i, “Lele nun̄, kaan̄ d̄i s̄ba wudieke n̄ yinene wo ch̄an̄, ama ka kvan̄ chaan̄ nan̄ d̄i s̄ba.” ⁸ Womi Piita d̄i bal̄ wa d̄i, “Manun̄ nun̄ kaan̄ nut̄i n̄ naatala naada.”

Yisa d̄i bal̄ wa d̄i, “D̄i yi man̄ ka nut̄i fu naatala kaan̄ b̄i yi n̄ kvan̄and̄us̄r̄ib̄.”

⁹ Die w̄a Simoni Piita die d̄i bal̄ wa d̄i, “N̄ Yom̄otien̄, die nun̄ da ken̄ a nut̄i n̄ naatala nyuna ma, ama nut̄i n̄ nuusi an̄an̄ n̄ sikpen̄ a ḡv̄t̄i.”

¹⁰ Yisa die d̄i bal̄ wa d̄i, “Vuodieke nun̄ d̄i wone a s̄u nyaan̄, die vuoke b̄i wo d̄iḡnt̄i. Die w̄a ka ka yi talasi d̄i v̄ b̄i s̄u, sie v̄ nut̄i v̄ naatala nyuna ma. N̄i mana b̄i wo d̄iḡnt̄i, n̄taala vuobal̄mun̄ nyuna ma yalla d̄iḡnt̄i.”

¹¹ Yisa die w̄on̄ s̄ba vuodieke d̄i bala v̄ posi v̄ ch̄an̄ mun̄. Die w̄a die v̄ baari d̄i, “Vuobal̄mun̄ nyuna yalla d̄iḡnt̄i.”

¹² Yisa die d̄i nut̄na ba naatala ha a kpat̄i wa, v̄ b̄i naḡi v̄ jayeekin̄ a yeegi, ta yin̄ji ken̄ kal̄i nyindiikehe jiḡin̄, ta p̄as̄i ba d̄i, “N̄i s̄ba wudieke n̄

yinene a yi ni wa chian mun? ¹³ Ni wasa mun Ddaguru anan ni Yomotien, di mu mun di ni wasinana mun die, dama n sen yi mun. ¹⁴ Manun n yine ni Yomotien anan ni Ddaguru ta niti ni naatalaha gie, ni gban ni mu ni nitima tan naatala. ¹⁵ Manun n yi a dagu ni mun di ni yime siba n yine a yi ni dene wo. ¹⁶ Wusie man bala ni, yomu wori a tian v tien ta tuntuntu dian di wori a tian vuodieke di tunna wa wa. ¹⁷ Lele ni siba wusieke gie, ni nan di yaa sugifialun pam du yi ni yie he.

Yisa die di bala v chian posiku wia dene

(Mat. 26.20-25; Maki 14.17-21; Luki 22.21-23)

¹⁸ "N ka bala yaa gamma ni mana wia, n siba nunun vuodieke n vbarina mun. Sie wudieke di maagina Nmun gbanku ma ken yi wusie. Di maagya mun di, 'Vuodieke di dinene nyindiike anan mun wa yinje a tuole mun mun.' ¹⁹ N bala ni wuru gie ta ka wa ken yi, amu ka ken yi ni nan yi yada di n yiwo vuodieke ni yine.

²⁰ "Wusie man bala ni, vuodieke nun mana di tuone vuodieke nun mana n tunna wa tuo wo n gban, ta vuodieke nun mana di tuone mun, tuo wo vuodieke di tuna mun wa mun."

²¹ Die Yisa di bala wuru gie kvan chaan, die v sun di chvost pam, die v bal yuori be di, "Wusie man bala ni, ni wuru bala v posi n chian." ²² U kvanandusriba die di yinji daansa tan ta ka siba vuodieke v dagnana wa. ²³ Die v kvanandusriba wuru die v faasina cho die di kal a gbigi wo. ²⁴ Die Simoni Piita die di kamis wa a bal wa di, "Pias wa ye vuodieke v dagnana." ²⁵ Die v kvanandusru wa mi die di vus a gbigi Yisa a pias wa di, "N Yomotien, munia wonde?" ²⁶ Yisa die di yinji bal wa di, "Man ken nag paanuku a sugi juti ma a nag yi vuodieke wo, wuru vuoke mi wonde." Die wia v nag paanuku a sugi jutiti a nag yi Judasi vuodieke die di yine Simoni Asikaroti bua wa.

²⁷ Die Judasi die di dene tuo paanuku a kpati, Sitaani die di juu wo. Womi Yisa di bal wa di, "Yi lagu lagu a yi wudieke fu bala fu yi wo." ²⁸ Ama ba wuru die ka siba wudieke Yisa di bala a yi wa wa chian. ²⁹ Die Judasi di poglinana ba ligire bulogu wia die ba batan di yile di Yisa bal wa mun di v ga daa jadieka ba bala ba nag dii gasitanuku dbugaka yaa v ga nag ligire a yi zoolntielibe. ³⁰ Judasi die di dene tuo paanuku die v nyin bunyi. Die di yiwo yun.

Mirhaalikv wa

³¹ Judasi die di gana kvan chaan, Yisa die di baaru di, "Lele gie, manun Vuota Bua wa nan ye burun, ta n ma Nmun di nan ye burun. ³² Du yi Nmun di ye burun n ma, die nun di kaan yvasi v nan vaa manun Vuota Bua gban ye burun v ma. ³³ N balli, n kaan bi bie ni jigin a yvasi. Ni nan di dia a yaala mun, ama lele n bala ni wudieke n bala a yi juu vuosisi nyunkoraha di, 'Ni kaan biagi a ga jigidieke n ganana wa.' ³⁴ Ta lele, n wa yia ni wa mirhaalun: ni chome tan. N chone ni dene wo ni mu ni chome tan dene. ³⁵ Du yi ni yaa choti anan tan, die nun vuon mana nan di siba di ni yiwo n kvanandusruun."

Yisa die di bala di Piita nan chiisi di v ka siba wa dene

(Mat. 26.31-35; Maki 14.27-31; Luki 22.31-34)

³⁶ Simoni Piita die di pias wa di, "N Yomotien, sta fu gara?"

Yisa die di yinji a bal wa di, "Lele jigidieke n ganana wa kaan biagi di n kvan ama kvan chaan nan ken." ³⁷ Piita die di bi pias wa di, "N

Yomutien, bwa wta manj kaan bwaḡi dı fı kvanj lele? Manuj n yi siri dı n zie fı nanj ma a kpi.”

³⁸ Yisa die dı bı piast wa dı, “Fonuj senj yi siri munj dı fı zie n nanj ma a kpi? Wusie manj bala fı, kparaanj nan keñj baa ka kumma ta chiisi wo butaa dı ka sba munj.”

14

Yisa yine sieku a gara v Chooñ wa jigin

¹ Yisa die dı balı a yi v kvanjandısrıba dı, “Nı da vaa nı sugıti chııstı. Nı yi Nmuj yada ta bı yi n gbanj yada. ² Juone pam bie n Chva Nmuj tigin me ta manj gara dı n wınsı a yi nı. Dı tıñ ka yi wusie n tıñ kaan balı nı. ³ Manj keñj ga a wınsı a kpatı kvanj chaan, n nan viiri keñj a naḡı nı a ga jigidieke n benne wo, amı nı nan dı bie jigidieke n benne wo. ⁴ Nı sba sie dieke dı ganana jigidieke n ganana wa.”

⁵ Tomasi die dı piast wa dı, “N Yomutien, tı ka sba jigidieke fı ganana wa, die wta lalıa tı baa tı yi a ye sieku a ga mı?”

⁶ Yisa dı yinji a balı wa dı, “Manuj n yine sieku ananj wusieke ananj miivoli. Vuonj wori a baan bwaḡı keñj n Chva Nmuj jigin ntaala v daaḡı n ma. ⁷ Du yi nı tıñ sba munj, nı tıñ nan dı sba n Chva wa gbanj. Ama a nyıñ jinne yaa gamma nı sba wa ta ye wo munj.”

⁸ Filipi die dı balı wa dı, “N Yomutien, wudieke tı yaala wonna, daḡı tı fı Chva wa.”

⁹ Yisa dı yinji balı wa dı, “Filipi, n bie nı jigin a ybastı munj, ama fı ka sba munj? Vuodieke nıñ mana dı yene munj ye n Chva wa munj. Bwa wta fı baarı dı, ‘Daḡı tı fı Chva wa?’ ¹⁰ Filipi, ka yi yada dı n bie wo n Chva wa ma, ta n Chva dı bie n ma.” Yisa die dı balı a yi v kvanjandısrıba dı, “Wudiekemba n bala nı wa ka nyıñ n jigin, ama a nyıñ wa n Chva Nmuj jigin. Wıñuj v benne n ma manj tuma tımmaha gie. ¹¹ Die wta, nı yi munj yada dı n bie wo n Chva Nmuj ma, ta n Chva Nmuj dıñj dı bie n ma. Dı daa die, ama nı yi munj yada mamachi tıñ diekemba n tınnana wa wta. ¹² Wusie manj bala nı, vuodieke mana dı yine munj yada nan tıñ diekemba n tınnana wa, ta v tımma gbanj nan tıñj n tımmaha, dama n gara n Chva Nmuj jigin munj. ¹³ Ta n nan yi wudieke mana nı jısstına a yaala n saanj ma, amı wıñuj Nmuj nan ye bıruñ n wta. ¹⁴ Du yi nı jısstı munj jadieke mana n saanj ma, n nan yi nı.”

Nmuj Halıkasıka kenne wta

¹⁵ “Du yi nı cho munj, nı nan dı dı n mıraha, ¹⁶ ta n nan jısstı n Chva Nmuj anj v yi nı Halıkasıka anj v sunjime nı ta bemme nı jigin sanja mana. ¹⁷ Halıkasıka nan daḡı nı wudieke dı yine wusie. Tunjbanjka gie vuosi kaan bwaḡı a tuo Halıkasıka dama ba ka yese wo yaa a sba wa. Ama nıñuj nıñ, nı sba Halıkasıka vuodieke dı benne nı jigin ta nan dı bie nı jigin yaa gamma haahuu wo.”

¹⁸ “Manj keñj ga n kaan vaa nı sba bikpiisi. N nan viiri a keñj nı jigin. ¹⁹ Dı kaan ybastı tunjbanjka gie vuosi kaan bı ye munj bıbra, ama nıñuj nı nan ye munj. Dama n nan dı beri n mıstı ma; die wta nı gbanj nı nan dı bie nı mıstı ma. ²⁰ Manj keñj yinji a keñj n mıstı ma, nı nan dı sba dı n bie wo n Chva wa ma, ta nı dıñj nı bie n ma sba n benne nı ma dene wo.”

²¹ “Vuodiekemba dı tuosinene n mıraha ta dı ha banuj ba yine vuodiekemba dı chone munj; ta n Chva nan dı cho be, ta n gbanj n nan dı cho be ta yuori a daḡı ba vuodieke n yine.”

²² Judasi (vuoke gie ka yi Judasi Asikaroti wa) di piast wa di, “N Yomotien, bia yine fu bala di nan yuori fu gban a dagi ti, ama kaan yuori fu gban a dagi tungbanjka gie vuosi?”

²³ Yisa die di yinji a balu wa di, “Vuodieke nuj mana di chone nuj nan di du n dagiku. Ta n Chua Nmuñ nan di cho wo, ta manuj ananj n Chua nan keñ v jigin a bemme ananj wa. ²⁴ Ama vuodieke nuj mana di kana ka cho nuj ka du n dagiku. Wudiekemba ni wonna wa ka nyuj wa n gban gban n jigin, ama a nyuj wa n Chua Nmuñ vuodieke di tunna nuj wa jigin.

²⁵ “N bala waha gie mana a yia ni n yene bie ni jigin naa. ²⁶ Ama Susunjiuru, Nmuñ Halikasika vuodieke n Chua Nmuñ di bala v tun n saan ma wa, nan dagi ni jaan mana ta vaa ni tusti wudiekemba mana n bala ni wa.

²⁷ “Sugidbaguj man yia ni daa sugidbagi dieke di yine siba tungbanjka gie sugidbaguj. Die wia, ni daa vaa jaan mugisi ni yaa nmaamuj yalla ni.

²⁸ Ni wanj a wuj n bala ni di ‘N gara nuj ama n nan viiri keñ ni jigin.’ Du yi ni señ cho nuj, ni nan di yaa sugifaluj di n yinji gara n Chua Nmuñ jigin, dama v tianj nuj nuj. ²⁹ N bala ni waha gie lele ta a wa yi, amu a keñ yi, ni nan yi yada. ³⁰ N kaan balu ananj ni a ybast, dama tungbanjka gie naan Sitaani kiej nuj, ama v wo n hagruij, ³¹ ama n yaala tungbanjka gie vuosi summa di n cho n Chua Nmuñ ananj wusie; die wia man yie jaan mana siba v dagina nuj dene wo.

“Ni vaa ti gamma.”

15

Tu dieke di nyinnana nyujnyujka ananj ka nagisi nandaguj

¹ Ka kwanj chaanj Yisa die di balu a yi v kwanandusuriba di, “Manuj n yine tu dieke di nyinnana nyujnyujka wusie, ta n Chua Nmuñ di yi ka wuwunsiwu. ² Nan dieke mana di kana ka nyuj nyujnyujka v chaka taana nuj; ama ta wonsa nan dieke di nyinnana nyujnyujkaha amu a nan di vuna a nyuj nyujnyujka pam. ³ Lele nuuj ni yiwo vuovuna wudiekemba n balla a yi ni wa wia. ⁴ Ni wiaru a bemme ananj nuj ta n gban n nan wiaru a beri ananj ni. Tuñ nan ka biagi nyinna nyujnyujka ka gban; ntaala ka taasi ananj tuka. Die gban gban di su, ni kaan biagi a nyuj nyujnyujka ntaala ni wiaru n ma.

⁵ “Manuj n yine nyujnyujka tuka ta ni yi ka nagisi. Vuodieke nuj mana di wiaruna n ma, ta n dianj manj bie v ma, nan nyuj nyujnyujka pam, dama manj ka guti ni ma ni kaan biagi yi wuj. ⁶ Vuodieke nuj mana di kana ka wiaru a bie n ma ba nan chui wa a taanj. U nan di su siba naakuska ba lagisuna a juu bolij. ⁷ Du yi ni wiaru n ma, ta n waha di wiaru ni ma, die nuj ni justi Nmuñ jadieke ni yaalala ni nan ye. ⁸ Du yi ni nyinna nyujnyujka vuna pam, hanuj a bala a dagi di ni señ yiwo n kwanandusuriba ananj wusie, ta n Chua Nmuñ nan ye buruj.

⁹ “N cho ni siba n Chua Nmuñ di chone nuj dene wo; ni wiaru n ma anj n choti bemme ni ma. ¹⁰ Du yi ni tuo n nwaru, ni nan wiaru n chome me siba n tuone n Chua Nmuñ nwaru ta wiaru v chome me dene wo.

¹¹ “N bala naa a yia ni di sugifali dieke n yalla wa chanchaanj nan di bie ni ma, amu ni nan suuli ananj sugifaluj. ¹² N mura wonna; ni chome tanj siba n chone ni dene wo. ¹³ Chotikpenkpuñ bi wori a tianj vuonj di tuone v zualuj kuj a kpi.

¹⁴ “Du yi ni yi wudieke n daguna ni, ni yiwo n zualuj. ¹⁵ N ka bi wasa ni n tontontuj bibra dama tontontu ka siba wudieke v jakuñ di yilinene.

Ama n wasa ni n zvaluj dama n bali ni wudieke mana n wonna a nyuj n Chua Nmutj jigij mutj. ¹⁶ Nnutj daa ni vvarina mutj, ama n vvarina ni a yi ni tuma di ni ga nyuj nyujnyujka pam, ta nyujnyujka mi yi nyindieke di baanj di beri haahuu. Ta n Chua Nmutj nan yi ni jadieka mana ni juustnana yaala n saanj ma. ¹⁷ N mira wonna manj yia ni; ni chome tanj.

Tungbanjka gie vuosi di balla ba haa ni wia

¹⁸ “Du yi tungbanjka vuosi di haa ni, ni tusti di die ba wolij haa mutj mutj. ¹⁹ Du yi ni tuj yi tungbanjka gie vuosi, tungbanjka gie vuosi tuj nan di cho ni siba ba chone ba gbanj dene wo. Ama n vvaru ni mutj a nyuj tungbanjka ma ta ni ka yi ka sutu; die wia tungbanjka gie vuosi di haa ni wa. ²⁰ Ni tusti wudieke n bala ni wa di, ‘Yomu wori a tianj v tierj.’ Du yi die ba mugisi mutj, ba nan mugisi ni gbanj; ta du yi die ba tuo n daguku ba nan tuo ni gbanj ni daguku. ²¹ Ba nan senj a mugisi ni dama ni yine n sutu wia, dama ba ka siba Nmutj, vuodieke di tunna mutj wa.

²² “Die manj tuj ka kenje a bali wia a yi ba, die ba tuj kaanj di yaa bianj mana. Ama lele n kenne a bali wia a yi ba naa, sienj bi wori ba baanj nan biagu a loburu ba tumbiati. ²³ Vuodieke mutj di hana mutj haa wa n Chua wa gbanj. ²⁴ Manj tuj ka yi tonkruma dieke vuonj di yene ka yiye ba jigij, ba tuj kaanj di yaa bianj. Ama lele ba yeye mutj ta ye haa manuj ananj n Chua Nmutj. ²⁵ Naa yiye mutj di ka vaa wudieke di maaguna ba miraha ma wa kenj yi wusie, die ba maagiya di, ‘Ba haa mutj wa yori’.

²⁶ “N nan tunj Susunjiru ni jigij, vuodieke di yine Nmutj Halikasika ta daga wusie daguku. U nan nyuj n Chua Nmutj jigij a kenj ni jigij, ta bali wia yaa gamma n ma. ²⁷ Ta ni gbanj ni nan bali wia yaa gamma n ma, dama ni bie wo n jigij a nyuj sanja dieke n piiline n tuumaha mutj.

16

¹ “N bala ni naa, amu ni kaanj kenj zeti n dusuj. ² Ba nan kenj yagu ni a nyuj ba Nmutj jiamuj juone me. Ta sanja nan kenj ta vuodieke di kenj a kuu ni v tierj nan di yile di v tuma die a yia Nmutj. ³ Ba nan kenj yi waha gie mana dama ba ka siba n Chua Nmutj yaa manuj. ⁴ Ama n bala ni naa amu sanja di kenj tugt di ba yi waha gie, ni nan tusti di n wanj bali ni mutj.

Yaa gamma Nmutj Halikasika tvoma wia

“Die n ka bali ni waha gie piiliku me, dama die n bie wo ni jigij mutj. ⁵ Ama lele mutj n yinjji a gara n Chua, vuodieke di tunna mutj wa jigij. Ama ni wonyi ka piasa mutj jigidieke n ganana. ⁶ Ama lele n bala ni waha gie wo, ni yaa sugichustuj pam. ⁷ Wusie manj bala ni, di vuna a yi ni di n ga, dama du yi manj ka gaya, Susunjiru wo kaanj kenj ni jigij. Ama manj ga n nan tunj wa ni jigij.

⁸ “U kenj kenj sanja dieke wo, v nan dagu tungbanjka gie vuosi wusie yaa gamma bianj ma. Ta bi dagu ba wusie yaa gamma Nmutjchigila ananj wusie yaa gamma Nmutj sariya diile. ⁹ U nan dagu ba di ba yaa bianj ba kana ka yi mutj yadaka wia. ¹⁰ A bi guti, v nan dagu ba Nmutjchigila di sina die, dama n gara n Chua Nmutj jigij, ta ni kaanj bi ye mutj buba. ¹¹ A bi dagu ba yaa gamma Nmutj sariya diile, dama Nmutj wanj dii tungbanjka gie naanj wa Sitaani sariya ta chusti wa mutj.

¹² “N yaa wia pam di n bali ni, ama lele a nan di dala pam di ni pogu. ¹³ Ama Nmutj Halikasika vuodieke di dagunana wusieke di kenj kenj, v nan dagu ni wusie mana. U kaanj di bala ananj v gbanj gbanj yiko, ama v nan di

bala wudiekemba v wonnana a nyinna Nmuj jigij, ta bali ni wudiekemba di bala a kej a yi. ¹⁴ U nan vaa n ye biruj, dama v nan nagr wa n wra a bali a yi ni. ¹⁵ Jadieke mana n Chua di sina yiwo n sutu, die wra man baari Nmuj Halikasika nan di naga n wra a daga ni.

Yaa gamma sughussuj anaj sughifaluj wra

¹⁶ “Du yi swaa ni kaanj ye muj, ta di bi yi swaa ni nan ye muj.”

¹⁷ Die v kwanandusuriba die di piasa tan di, “Wuri gie chian? U baari di, ‘Du yi swaa ni kaanj ye muj, ta di bi yi swaa, ni nan ye muj’; Ta bi baari di, ‘Dama n gara n Chua jigij.’ ¹⁸ Die ba piasa tan di, ‘Swaa ka chian?’ Tu ka siba wudieke v balala wa chian.”

¹⁹ Yisa die di mujji di ba yaala ba piast wa muj, die wra die v bali a yi ba di, “N baari di, ‘Du yi swaa ni kaanj ye muj, ta du bi yi swaa ni nan ye muj.’ Wuri gie ni piasta tamba ta yaala ni summa ka chian? ²⁰ Wusie man bala ni, ni nan kej kuma ta die zooluj ama tungbanjka gie vuosi nan di yaa sughifaluj; ni sugiti nan kej chussu, ama ni sughussuku nan kej biruj sughifaluj.

²¹ “Du nan di su siba hogv di naana baa v muri ta v suj di chussu dene wo, dama v wahala sanja tugya muj, ama v muri kpatu v naan daan muj v wahala ka muj, dama v naan yaa wa sughifaluj v murina bua a kej tungbanjka gie me wo wra. ²² Die di su anaj ni, lele ni sugiti chussuya muj, ama n nan bi ye ni bura ta ni nan di yaa sughifaluj pam, sughifal dieke vuon di kana kaanj biagi a tuoke a nyuj ni jigij.

²³ “Dinuj daari di kej tugi, ni kaanj juust muj a yaala jaan. Wusie man bala ni, n Chua Nmuj nan yi ni jadieke mana ni juustina a yaala n saan ma. ²⁴ Ama a yaa kej tugi jinne, ni ye ka juust a yaala jaan n saan ma. Ni juust ta ni nan ye, amu ni nan di yaa sughifaluj pam.

Yisa die di bala wudieke di bala ka kej yi wra

²⁵ “N bala ni waha gie anaj nandaga, ama sanja kien n kaanj bi nagr nandaga a bali yi ni ama n nan bali yuori ni yaa gamma n Chua Nmuj wra. ²⁶ Sanjka di kej tugi ni nan juust n Chua n saan ma, n ka baari n nan zie ni nan ma a juust wa. ²⁷ Dama n Chua Nmuj gban cho ni muj, dama ni cho muj muj, ta yi yada di n nyuj wa n Chua wa jigij. ²⁸ Wusie, die n nyuj wa n Chua wa jigij, ta kej soun tungbanjka gie me, ta lele n nyinna tungbanjka gie me a yinji gara v jigij.”

²⁹ Womi v kwanandusuriba di bali wa di, “Ye, lele v wa yuori bali ti muj ta ka naga nandaga. ³⁰ Lele ti wa siba di siba jaan mana muj, ta ka bi mu di vuon piast fu wopiasika. Lele ti yi yada muj di sen nyuj wa Nmuj jigij.”

³¹ Yisa die di yinji a piast ba di, “Lele ni wa yi yada muj? ³² Sanja kien, ta ka wouj kej muj, ta ni mana nan jaast a ga ni tige ni tige ta n wari n nyuna ma. Ama n kaanj sen a wari n nyuna ma, n Chua Nmuj nan di bie n jigij. ³³ N bali ni waha gie amu ni nan di yaa sughidvagn n wra. Tungbanjka gie me ni nan dii wahala ama ni dii sikimij dama n wouj nyanjij tungbanjka muj.”

17

Yisa die di juustina Nmuj dene

¹ Yisa die di bala waha gie a kpatu wa, die v daanst nmusikpen ta baari di,

“N Chua, sanja tugya muɲ. Vaa manɲ fu Bba Dembike ye biruɲ, amu n gban n nan vaa fu ye biruɲ. ² Dama fu yna muɲ vuota mana yiko di n yi vuodiekemba fu nagina a yi muɲ wa miivoli dieke di wone kpatuɲ. ³ Miivoli dieke di wone kpatuɲ yiwo di vuosi summa fonuɲ vuodieke di yine wusie Nmɲ, ta nmɲ bi wori, ta bi siba manɲ Yisa Masia, vuodieke fu tunna wa. ⁴ N vaa fu ye biruɲ tɔngbanja gie me anan n kpatna wudiekemba mana fu yi muɲ di n yi wo. ⁵ N Chua, yi muɲ biruɲ fu nuɲa lele, biri dieke die n yalla sanja dieke die n benne fu jigɲn ta fu ye ka naan duɲaka gie wo.

⁶ “Vuodiekemba fu nagina a yi muɲ wa, n vaa ba siba fu muɲ. Die ba yiwo fu suti, ta fu nagɲ ba a yi muɲ, ta ba tuo fu waha. ⁷ Ta lele, ba siba di jadieke mana fu nagina a yi muɲ wa nyuɲ wa fu jigɲn. ⁸ Dama n nagɲ wa wudiekemba fu nagina a yi muɲ wa a yi ba ta ba tuohe; ba siba di di yiwo wusie di n nyuɲ wa fu jigɲn, ta bi yi yada di fu tunna muɲ.

⁹ “Lele, n juusa a ya ba. N ka juusa a ya tɔngbanja gie vuosi mana, ama n juusa ya vuodiekemba fu nagina a yi muɲ wa, dama ba yiwo fu suti. ¹⁰ Vuodiekemba mana n yalla yiwo fu suti, ta vuodiekemba mana fu yalla di yi n suti, ta manɲ yese biruɲ ba wa. ¹¹ Ta lele n kien wo fu jigɲn, ta kaan bi a bie tɔngbanja gie me, ama banɲ nuɲ ba bie wo tɔngbanja ma. N Chua, vuodieke di yine kasɲ, muɲu gbara ba anan fu saari haguɲbu, saan dieke fu nagina a yi muɲ wa ta daa vaa wuɲ yi be, amu ba nan yi jabaluɲ siba manɲ anan fu di yine jabaluɲ dene wo. ¹² Die n yene bie ba jigɲn, die n muɲu gbarɲ ba muɲ anan fu saari haguɲbu, saan dieke fu nagina a yi muɲ wa. Die n gbarɲ ba muɲ ta ba wɔnyɲ di ka baya ntaala vuodieke di yine Sitaani suti wa. Naa die yiye muɲ amu wudieke di maagna fu gbanju ma wa nan kenɲ a yi wusie. ¹³ Lele, n kien wo fu jigɲn ama n bala waha gie n yene bie tɔngbanja gie me wo, amu ba sugiti nan suuli anan sugifali dieke n yalla wa chanchaan.

¹⁴ “Die n nagɲ fu waha a yi ba muɲ, ta tɔngbanja gie vuosi di haa ba ba kana ka yi tɔngbanja gie suti wa wa, siba n gban di kana ka yi tɔngbanja gie suti die wo. ¹⁵ N ka juusa fu di fu vuari ba a nyuɲ tɔngbanja gie me ama n juusa fu di fu muɲu gbarɲ ba a nyuɲ wɔbiatien, Sitaani nuusi me. ¹⁶ N kana ka yi tɔngbanja gie suti dene wo, die gban ba gban di ka yi tɔngbanja suti.

¹⁷ “Fu wɔbalɲkaha yi wo wusie, die wa vaa wusieke gie sen yi ba yi fu suti. ¹⁸ Die fu tunna muɲ tɔngbanja gie dene wo, die manɲ tuma ba tɔngbanja gie me. ¹⁹ Ba wa n naga n gban ya fu, di ba yi fu gban gban fu suti anan wusie.

²⁰ “N ka juusa a ya ba nyuna ma, ama n juusa ya vuodiekemba di bala ba kenɲ yi muɲ yada yaa gamma ba wɔbalɲka ma. ²¹ N Chua, n juusa muɲ di ba mana yi jabaluɲ. Vaa ba bemme ti ma siba fu benne n ma ta n diaɲ manɲ bie fu ma dene wo. Vaa ba yi jabaluɲ amu tɔngbanja gie nan yi yada di fu tunna muɲ. ²² Sugiyaliɲ beri dieke die fu yna muɲ wa, kanɲ manɲ nagɲ ya ba, amu ba yi jabaluɲ siba fonuɲ anan muɲ di yine jabaluɲ dene wo. ²³ N bie wo ba ma, ta fu diaɲ fu bie n ma, amu ba nan kenɲ yi jabaluɲ an tɔngbanja gie vuosi summa di fu tunna muɲ, ta fu cho be siba fu chone muɲ dene wo.

²⁴ “N Chua, fonuɲ fu nagina ba a yi muɲ, n yaala ba bemme n jigɲn,

jigidieke n bala n bemme, amu ba nan ye fu kotuna n saan dene, dama won cho mu mu ta ye naan tungbanja gie. ²⁵ N Chua, suguyalu tien, tungbanja gie vuosi ka sba fu, ama manu n sba fu mu, ta n kwanandusiriba gie di sba di fu tunna mu. ²⁶ N bal ba fu sina dene, ta n nan di bala ba yaa gamma, amu choti dieke fu yalla anan mu wa nan di bie ba ma, ta n dian n nan di bie ba ma.”

18

Die ba yigine Yisa dene

(Mat. 26.47-56; Maki 14.43-50; Luki 22.47-53)

¹ Yisa die di juusina Nmun juusiku gie a kpati wa, die u nyu mi anan u kwanandusiriba ba ga garu Kidironi luaka. Die kwan die benne mi, ta ga juu mi. ² Die Judasi vuodieke di posine Yisa chiaka die di sba mi dama Yisa die naan lagisa mi anan u kwanandusiriba. ³ Die wia Judasi die di ga kuaku mi anan Romani sojasi anan Nmun jiamu juokpenkpuku gbigariti diekemba kikaabitiba nyukuraha anan Farasisi vuosisi di tunna. Die ba yaa wa popolisi anan kamola anan ba jubiwagiti. ⁴ Yisa die di won sba wudieke di bala ka yi wo, die wia die u piasi ba di, “Muna ni yaala?”

⁵ Die ba yinji bal wa di, “Yisa, vuodieke di nyunna Nazeriti wa.” Die u baari di, “Manu n yine wunu?” Die Judasi, vuoke di posine u chiaka die zie wo mi anan ba. ⁶ Die Yisa di bala di, “N yine wunu wa”, die ba chu anan nyu kwan a nan tungban. ⁷ Yisa die di bi piasi ba di, “Muna ni di dia yaala?”

Ba baari di, “Yisa, vuodieke di nyunna Nazeriti wa.”

⁸ Yisa die di baari di, “N won bal ni mu di n yine wunu. Di yi ni di dia a yaala manu, die nu ni vaa n kwanandusiriba gie ga.” ⁹ Die u bal wa naa amu wudieke die u bala wa nan ken yi wusie, die u baari di, “N Chua, n ka vaa vuodiekemba fu nagina a yi mu wunu di bia.”

¹⁰ Sanja mi ta Simoni Piita die di yaa jubawan, die u vuaru ka a viisi a gobi kikaabitiba jakuru yomu wunu nuudiigin tibun a taan. Die yomu wa saan die yine Malikusi. ¹¹ Yisa die di bal a yi Piita di, “Nagi fu jubika a yi ka fogoku ma. Yile mu di n ka yaala di n dii wahala dieke n Chua di nagina a zien mu wo?”

Die ba yalla Yisa a ga Anasi jigij dene

¹² Die Romani sojasisi anan ba jakusu anan Juu vuosi Nmun jiamu juokpenkpuku gbigaritiba die di yigi Yisa a bobu wa, ¹³ ta wolin yaa wa a ga Anasi jigij. Anasi die yiwo Kayafasi hanu, Kayafasi die yine kikaabitiba jakusu kanu bunu mi. ¹⁴ Die wunu u bala Juu vuosi nyukuraha di di vuna vuobalmu tuo vuosisi mana kun a kpi wo.

Piita die di chiisine di u ka sba Yisa dene

(Mat. 26.69, 70; Maki 14.66-68; Luki 22.55-57)

¹⁵ Die Simoni Piita anan u chanchaan Yisa kwanandusuru wunu die di di Yisa kwan. Die kwanandusuru wa gie die yi wo vuodieke kikaabitiba jakuru di sibina. Die wia die u di Yisa kwan a ga juu kikaabitiba jakuru gbaaku ma. ¹⁶ Ama Piita die di wari a zie yen me. Die kwanandusuru wa mi, vuodieke kikaabitiba jakuru di sibina wa die di yinji a ga a bal wia anan havubu dieke di zene sanvaru tu wa ta yaa Piita a ken juu. ¹⁷ Die havubike di piasi Piita di, “Ka yiwo daa wa mi kwanandusiriba wunu?”

Piita die di baari di, “Aayi, n ka yi ba wunu.”

18 Die watı benne die wıa tontontıba anan gbıgbartıba die dı chogıstı bolıj a zie a weele. Piıta die dı ga ba jıgıj a zie weele.

Kıkaabıtıba jakuortı die pıasına Yısa wıptıasıka dene

(Mat. 26.59-66; Maki 14.55-64; Luki 22.66-71)

19 Die kıkaabıtıba jakuortı die dı pıası Yısa yaa gamma v kvanandısrıba anan v dagıku wıa. 20 Yısa die dı yıññı a balı wa dı, "Die n daga vuosi yaalın ma, ta daga Nmın jıamın juone me anan Nmın jıamın juokpenkpuku ma jıgidıeke Juu vuosi mana dı nıaana a lagınsa wa. Manın die n ka lıburı a balı wın. 21 Ta bıa wıa fı pıasa mıñ? Pıası vuodiekemba dı wonnana mıñ wa. Dama ba sıba wudıeke n bala wa mıñ."

22 Die Yısa die dı bala naa wa, die gbıgbartıba wonyı dı zene gbıgı wo die dı falı wa ta baarı dı, "Die ba bala wıa a yıa kıkaabıtıba jakuortı?"

23 Die Yısa die dı yıññı a balı dı, "Dı yı wıbıan mıñ balı, balı vuon mana gıena dı dı yıwo bıan, ama dı yı wusıe anan wudıeke n bala wa, bıa wıa fı nıga mıñ?"

24 Womı Anası die dı vaa ba nagı Yısa a ga Kayafası jıgıj, vuodıeke dı yıne kıkaabıtıba jakuortı; ta die ba ye bobı Yısa.

Piıta die dı bına a chíisi dı v ka sıba Yısa dene

(Mat. 26.71-75; Maki 14.69-72; Luki 22.58-62)

25 Piıta die ye zie wo mı a weele bolıbu, womı die ba pıası wa dı, "Ka yıwo daa wa mı kvanandısrıba wonyı?"

Ama Piıta die dı chíisi ta baarı dı, "Aayı, n ka yı ba wonyı."

26 Die kıkaabıtıba jakuortı yonıstı wonyı, vuodıeke nımbıa Piıta dı gobıne v tıburı dı pıası wa dı, "Die n ka ye fı anan wa kvaku ma?" 27 Ta Piıta die dı bı chíisi. Lele womı kparaan dı kın.

Palıtı die dı dıne Yısa sarıya ta baarı dı ba kuv wa dene

(Mat. 27.1, 2, 11-14; Maki 15.1-5; Luki 23.1-5)

28 Die ba nagı Yısa a nyın Kayafası tıgıj me a yaa wa ga tıngbanıka jakuortı vuodıeke die dı dıne Palıtı* tıgıj. Die sukoleelın die wonde. Die Juu vuosi die ka juu v tıgırı† dama die ba yaala ba mıññı a pıgılı ba gban vıññ Nmın nıñña, amı ba nan bıagı dıı gasıtıñku dıbgaka. 29 Die wıa Palıtı die dı nyın a ga ba jıgıj, a pıası ba dı, "Bıa nı baa daa wa gıe yıye?"

30 Die ba yıññı a balı wa dı, "U tıñ ka yı wın, tı tıñ kaan yaa wa keñ fı jıgıj."

31 Ta Palıtı dı balı a yı ba dı, "Nı gban gban nı yaa wa a ga dıı v sarıya nı mıraha dı dagına dene."

Die Juu vuosi nyınkıraha dı yıññı baarı dı, "Tı wo sıen dı tı kuv vuon."

32 Naa die yıye mıñ, amı Yısa die dı balla dı v nan keñ kpi kın dieke wo keñ yı wusıe.

33 Die Palıtı die dı yıññı juu tıgırı sın ta wa Yısa a pıası wa dı, "Fı yıne Juu vuosi naan wa?"

34 Yısa die dı yıññı a pıası wa dı, "Fı gban gban fı wıptıasıkın wonna yaa vuosi bala fı yaa gamma n ma?"

35 Palıtı die dı yıññı a baarı dı, "Yı tama n yıwo juu vuon yaa? Dı yıwo fı gban gban fı vuosi anan ba kıkaabıtıba jakuortı yalla fı a keñ n jıgıj. Bıa fı yı?"

* 18:28 18.28 Palıtı die yıwo Romanı tıngban naan Sııza nyınkırı wonyı. † 18:28 18.28 Dı yı ba juu vuodıeke dı kana ka yı juu vuon tıgırı die yıe be dtıgıtı.

³⁶ Yisa die baari di, "N naari ka yi tujgbaŋka gie suti, ka tuj yiwo tujgbaŋka gie suti n didusiriba tuj nan wagi di Juu vuosisi da yigi mu. Aayi, n naari ka yi tujgbaŋka gie suti."

³⁷ Die Paliti die di piasi wa di, "Die nuj sen yiwo naan?" Die Yisa di baari di, "Wa, funuj fu balla di n yiwo naan. Ba muiri muj muj a keŋ tujgbaŋka gie me wubalimuj wa, di n bal yaa gamma wusieke me. Ta vuodieke nuj mana di yine wusieke suti di woma muj."

³⁸ Paliti die di piasi di, "Bia yine wusie?" Baluku gie kuonj chaan die u nyuj ga Juu vuosi nyujkuraha jigij, a baari di, "N ka ye wudieke daa wa di yine a chusui. ³⁹ Ama ni chvaraha sun n jaan vbari wa dansarika vuonj a ya ni gasitanjku duuga sanja mana. Ni yaala n vbari wa Juu naan wa a yi ni yori?" ⁴⁰ Die ba yinji bal wa anan lokkruuj di, "Aayi, daa wonuj, ti yaala Barabasi." Barabasi die yiwo gbgbaturu.

19

¹ Womi Paliti die di vaa ba tubi Yisa anan kpaasuj. ² Ta sojasisi die di nagj hanjooosi a wonsi sibubij a nagj a bubu wo, a nagj jayeekiwan nmunuj a yeegi wo, ³ a keŋ bala di, "Juu vuosi naan wa ti waasa fu", ta die fala wa.

⁴ Die Paliti di bi nyuj vuosisi jigij bura a bal ba di, "Ni ye, n nan yaa wa a keŋ nyuj a yi ni an ni summa di manuj a ka ye wudieke u yine a chusui." ⁵ Die Yisa di kenne nyuj ta bubu hanjooosi sibubike ta yeegi jayeekiwan nminka, Paliti die di bal a yi ba di, "Daa wa wonna."

⁶ Die kikaabutiba nyujkuraha anan ba Nmuj jamuj juokpenkruku gbgbarutiba die di yene Yisa wa ba nata di, "Ni kpaasi wa dagarikuj ma, ni kpaasi wa dagarikuj ma." Ama Paliti die di yinji a bal ba di, "Ni gban gban ni nagj wa a ga kpaasi wa dagariku ma. Dama manuj n ka ye wudieke u yine a chusui."

⁷ Die krikpaaku di yinji a bal wa di, "U baari di u yiwo Nmuj Bua! Ti muraha di baari di u mu ba kus wa muj."

⁸ Paliti die di wonna ba bala naa wa, die nmaamuj di bi faasi yigi wo. ⁹ Die u yinji juu gbaaku sun a piasi Yisa di, "Sia fu nyuj?"

Ama Yisa die ka yinji bal wa wuj. ¹⁰ Ta Paliti di bi a piasi wa di, "Kaanj toguj muj? Summa di n yaa yiko a baan biagi a vaa fu ga yori, ta bi nan biagi vaa ba kpaasi fu dagarikuj ma."

¹¹ Yisa die di yinji a bal di, "Funuj yaa wa yiko n ma dama Nmuj naguna ka a yi fu. Die wa vuodieke di naguna muj a keŋ yi fu nuusi me bian tjan fu muj."

¹² Paliti die di wonna naa wa, die u mia di u tuj vaa Yisa ga yori. Ama Juu vuosisi die di nata bala wa di, "Du yi fu vaa u ga yori, die nuj ka yi naan Siiza zua, dama vuodieke nuj mana di bala di u yiwo naan yiwo naakpenkruuj Siiza dataan."

¹³ Die Paliti di wonna naa wa, die u yaa Yisa a keŋ nyuj yen me a sunj kal u sariya diile gbanji ma jigidieke ba wasinana Tanj Korin. (Juu vuosi jabalukuj ma ba wasa ka Gabata.) ¹⁴ Die ka yiwo nmuntvasi, ta die ka tunvusa di baa di yi gasitanjku duugaka daraan. Paliti die di bal a yi Juu vuosisi di, "Ni naan wa wonna."

¹⁵ Die ba yinji nat a baari di, "Kus wa! Kus wa! Kpaasi wa dagarikuj ma."

Paliti die di piasi ba di, "Ni yaala n kpaasi wa ni naan wa dagariku ma?"

nagi ba nyungbanu a ken sɔn tɔngban. ³² Die sojasisi die dɔ wolin a wu dembisi bale wo ba kpaasuna mi wo nagisi. ³³ Die ba kenne tugi Yisa wa, die ba ye ta v wɔn a kpi mu, die wia die ba ka wu v nagisi. ³⁴ Ta sojasi wɔnyɔ die dɔ tɔbi Yisa lugu anan v timin. Lele womi zu anan nyaan die dɔ ken nyin. ³⁵ Ti sɔba a baari wuri gie yiwo wusie dama vuodieke dɔ yene ke wo balla. Lele nɔ gban nɔ nan biagi yi yada. ³⁶ Wiaha gie mana yiye mu amv wudieke Nmɔn gbanƙu dɔ bala wa nan ken yi wusie, die ka baari dɔ, “Ba kaan wu v kɔbɔn kaan gban.” ³⁷ Ta Nmɔn gbanƙu dɔ bi bal jigɔn kaan dɔ, “Vuosi nan ken daansa vuodieke ba tɔbina v lugu anan timin.”

Yisa nyungbanu guule wia

(Mat. 27.57-61; Maki 15.42-47; Luki 23.50-56)

³⁸ Ka kwan chaan Josefu vuodieke dɔ nyinna Arimatia die dɔ juu Paliti dɔ v nagi Yisa nyungbanƙa. Die Josefu die yiwo Yisa dɔdɔsu, ama die v lobɔri a dɔ wa mu, dama die v chiga Juu vuosi nyunkoraha nmaamu mu. Paliti die dɔ yi wa sien die wia Josefu die dɔ a nagi nyungbanƙa. ³⁹ Ta Nikodimosi vuodieke die dɔ gana Yisa jigɔn yun kaan wa, die beline Josefu, ta pɔgɔ nyunyuɔgɔvɔvɔna dieke ba bala ba nagi yi Yisa nyungbanƙa, die a yiwo sɔba gbarigbɔn ban an. (Die ba nagi wa nyindieke ba wasɔnana miri anan alosi a wɔnsi ha.) ⁴⁰ Die ba bale wo die dɔ nagi Yisa nyungbanƙa a veli ke anan garɔhaali yalɔn anan nyunyuɔgaha, sɔba die Juu vuosisi kun guule chɔara dɔ daguna die. ⁴¹ Die ba kpaasuna Yisa jigidieke wo, kwan die bene mi, ta vɔri die dɔ wɔn bie mi ta die ba ye ka guu vuon kanu vɔriku ma. ⁴² Die tɔn dɔ bala ka vɔn, dɔ Juu vuosi davɔsɔkɔri daraan wa, ta vɔriku dan die dɔ gbigi mi wo, die wia die ba guu wo mi.

20

Yisa die dɔ hagɔna kun me dene

(Mat. 28.1-8; Maki 16.1-8; Luki 24.1-12)

¹ Ta Juu vuosi davɔsɔkɔri daraan die dɔ ken tɔn, ta Alasiri daraan sukuleelin ta die dɔ ye sibi, Meri Magidalini die dɔ ga Yisa vɔriku jigɔn, ta die a ye tan dieke ba nagina a ligi vɔriku nuan dɔ biline. ² Die wia die v chiga a ga Simoni Piita anan Yisa kwanandɔsu dieke Yisa dɔ faasuna a cho wo jigɔn, ta bal ba dɔ, “Ba vɔari wa ti Yɔmɔtien a nyin vɔriku ma, ta ti ka sɔba jigidieke ba nagina wa a ga dvan.”

³ Die Piita anan Yisa kwanandɔsu wa mi die dɔ chiga gara, ⁴ ama Yisa kwanandɔsu wa mi die dɔ faasi a chiga a tɔn Piita a wolin a ga tugi vɔriku jigɔn. ⁵ Die wɔn kwanandɔsu mi die dɔ sɔn zuɔri a ye garɔhaali yalɔku ba nagina guu Yisa wa dɔ dvana ama die v ka juu vɔriku sɔn. ⁶ Womi Simoni Piita, vuodieke dɔ wɔrɔna kvaka dɔ ken tugi, a juu vɔriku sɔn a ye gariku dɔ dvana, ⁷ anan garɔ dieke ba nagina vili Yisa sikpeku. Die gariku mi die kpen ba kpenne ka dene wo a vili v sikpeku a dɔba ka nyuna ma. ⁸ Ka kwan chaan kwanandɔsu wa mi die dɔ wolinne a tugi wa gban die dɔ juu vɔriku sɔn a ye ta yi yada. ⁹ Ama die ba ye ka sɔba wudieke dɔ maaguna Nmɔn gbanƙu ma chɔn, dɔ Yisa nan hagi kun me wo. ¹⁰ Womi die v kwanandɔsu ba dɔ yinji a kuli.

Yisa die dɔ nyinna Meri Magidalini jigɔn dene

(Mat. 28.9, 10; Maki 16.9-11)

11 Ama Meri nuj die di wтары a zie vortku jigin a kuma. Die v kwnana wa die v ssonj zoori a daansi vortku sonj 12 a ye malakasi bale di yeegine nyunyala wonyi di kali jigidieke die ba naguna Yisa nyungbanjka a dvanj wa sikpen chaan ta wonyi dvanj di kali v nagisi chaan. 13 Die ba piasti wa di, "Hogu, bia wia fu kuma?"

U yinji a bali ba di, "Ba nagı wa n Yomutienj ta manj ka siba jigidieke ba naguna wa a ga dvanj."

14 Die v balla naa a kpati wa, die v yinji a ye Yisa di zene mi, ama die v ka mutnyaya di di yiwo Yisa. 15 Yisa die di piasti wa di, "N taa, bia wia fu kuma? Muta fu di dia yaala?" Meri nuj die yile di di yiwo kvaku tontuntv, ta die bali a yi wa di, "Jakuvnj, di yi fu naguna wa, dagı munj jigidieke fu naguna wa a ga dvanj anj n ga nagı wa."

16 Yisa die di baarı di "Meri", die Meri die di yinji a tuoli wo a wa wa Juu vuosi jabalkunj ma di, "Raboni!" (Ka chıanj yine "Dıdagıru".)

17 Yisa die di bali a yi wa di, "Da kenj a gbi munj, dama n ye ka yinji ga nmunjikpen n Chva jigin, ama ga a ga bali n numballıli di n yinji gara n Chva vuodieke di yine ni gbanj ni Chıonj wa jigin; wıonj v bına a yi n Nmıanj ananj ni gbanj ni Nmıanj."

18 Die wia Meri Magidalini die di ga a ga Yisa dıdısırıba jigin a bali ba di v ye wo ti Yomutienj wo. Ta bali ba wudieke v bala wa wa.

Yisa die di nyinna v kvanandısırıba jigin dene

(Mat. 28.16-20; Maki 16.14-18; Luki 24.36-49)

19 Die Alasirika mi daraanj yunj, Yisa kvanandısırıba die di lagısi tanj a bie juonj me ta kparı, dama die ba chıga Juu vuosi nyunkuraha nmaamıanj munj. Womi Yisa die di kenj zie ba sunsonj, a baarı di, "Sugıdvagınj bemme ni ma." 20 Die v balla naa a kpati wa, die v nagı v nuusisi vortıti ananj v lıgunj vortıku a dagı ba. Die v kvanandısırıba die di yene wo wo, ba sugıti di paalt fıalt. 21 Womi Yisa die di bı bali a yi ba di, "Sugıdvagınj bemme ni ma. N Chva Nmıanj di tunna munj dene wo, die gbanj manj tuma ni." 22 U bali die ta die voosi a yi ba ma a baarı di, "Ni tuo Nmıanj Halıkasıka. 23 Dıı yi ni nagı vuonj tumbıati a chaa wa, v senj ye tumbıati naachaala munj, ama dıı yi ni ka nagı vuonj tumbıati a chaa wa, v kaanj senj ye tumbıati naachaala."

Yisa ananj Tomasi wia

24 Ama v kvanandısırıba banj ananj bale wo wonyi ba wasınana Tomasi, ta ba bı wasa wa Yıibiri die wo ba jigin sanjka dieke Yisa di kenne wo. 25 Die v kvanandısırı banıj ba di bala wa di, "Ti ye ti Yomutienj munj." Tomasi die di bali ba di, "Dıı yi manj ka ye yımaha vortıti v nuusi me ta nagı n nuubisi a yi kuvagılagısi ma ta nagı n nuunj a yi lıgıri kuvagılagısi ma, n kaanj yi yada."

26 Ka daraa anıı daraanj bıbra, Yisa kvanandısırıba die di lagısi tanj a bie juonj me, Tomasi die bie ba jigin sanjka gie, ta die ba bı kparı sanvaha. Die sanvaha die kparıya munj ama Yisa die di kenj a zie ba sunsonj, a baarı di, "Sugıdvagınj bemme ni ma, 27 ta bali Tomasi di, 'Nagı fu nuubıanj a nagı yi giena, ta daansi n nuusi ta nagı fu nuunj a yi n lıgıri ma, ta daa bı chııli ama ta yi munj yada.' "

28 Tomasi die di yinji bali wa di, "Fu yine n Yomutienj ananj n Nmıanj."

29 Yisa die di piasti wa di, "Fu yene munj wia fu yi yada? Sugıfıalınj bie vuodiekemba di kana ka ye munj ta yi munj yada ma."

Wudieke wia ba maagina gbanjv gie

³⁰ Yisa die yi mamachi wta atan pam v kvanjandusuriba nine me ta ba ka maagitha a yi gbanjku gie me. ³¹ Ama wudieke ba maagina gbanjku gie me, ba maagiya di ni yi yada di Yisa yine Nmuj Vuovuarikuri Masia wa, ta bi yi Nmuj Bwadembin. Du yi fu yi wo yada, nan di yaa miivoli v saan ma.

21

Yisa die di nyinna v kvanjandusurij ba bayovoyi jigij dene

¹ Genke kvanj chaan Yisa die di bi nyuj v kvanjandusuriba jigij, gbagukpuij dieke ba wasunana Taberisi* ma. Naa die v naguna v gban a dagi ba: ² Die Simoni Piita anan Tomasi (vuodieke die ba bina wasa Yibiri) anan Nataniali, (vuodieke di nyinna Keenani dieke di benne Galili tujgban ma wa), anan Zebedi balli, anan Yisa kvanjandusurij bale batan, die lagisna. ³ Womi Simoni Piita di bali a yi ba di, "N gara zaasuj yigij."

Die ba bali wa di, "Ti nan ga anan fu." Die wta die ba juu haaruj, ama kanuj yuku mi die ba ka yigi jaan mana. ⁴ Ka sukoleelij Yisa die di ken zie gbaguri nvan ama v kvanjandusuriba die ka mujijya di di yiwo wonuj.

⁵ Die v wa ba di, "N zvamba, ni ka yigi zaasuj?"

Ta ba yinji bali wa, wa.

⁶ Die v baari di, "Ni nagi ni nuku a taan haariku nuudiigij chaan, ta ni nan yigi atan." Die wta die ba nagi nuku a taan, ta die ka biagi a datu ka a ken jwali, dama die ka faasi yigi wo zaasuj pam.

⁷ Yisa kvanjandusuru dieke v faasina cho wo di bali a yi Piita di, "Di yiwo ti Yomutienj wo." Die Simoni Piita di wonna di di yiwo ti Yomutienj wo, v nagi v jayeekin a yeegi (dama die v wuuri wo v nyinti muj) ta die yugi a soun nyaabu soun. ⁸ Die kvanjandusuru banuj ba die di don haariku a ken gbaguri nvan ta haariku di data nuku di suuline anan zaasubu, dama die ba ka yua anan gaan, ba anan gaan die yiwo sba nan magisa kobiga.

⁹ Die ba tuguna gaari die ba ye paanu anan bolikaala, ta zaasuj di diisi bolikaalaha ma. ¹⁰ Womi Yisa die di bali ba di, "Ni yaa zaasi dieke ni yigine wo atan a ken."

¹¹ Die wta, Simoni Piita die di juu haariku a datu nuku a ken jwali gaan, ka suuli anan zaasukpuma; die ba busi ha a yi nyinti kobiga anan banjisu-nu anan ataa. Anan die a dala wa mana, ama nuku die ka churuya. ¹² Yisa die di bali a yi ba di, "Ni ken a jobi." Ama v kvanjandusuriba wonuj gban die wo sikimin di v piast wa di, "Muna yine fu?" Dama die ba sba di di yiwo ti Yomutienj wo. ¹³ Die wta die Yisa die di nagi paanuku a nagi yi ba, ta bi nagi zaasubu dnan a yi ba.

¹⁴ Naa die yiwo butaa ma Yisa di nyinna v kvanjandusuriba jigij v kumbu hagu kvanj chaan.

Yisa die di bala wta a yi Piita dene

¹⁵ Die ba dine a kpati kvanj chaan, Yisa die di piast Simoni Piita di, "Simoni, funuj Joon bva, fu cho muj muj a tnan nyinti gie mana?"

Die v yinji baari di, "Wa, n Yomutienj, sba a baari n cho fu muj."

Yisa di bali wa di, "Die nuj daansuma n yiipolaha." ¹⁶ Yisa die di bi piast wa bule me di, "Simoni, funuj Joon bva, cho muj muj?"

U yinji baari di, "Wa, n Yomutienj sba di n cho fu muj."

* 21:1 21.1 Galili gbagukpuri saan bina yi Taberisi.

Yisa dɪ balɪ a yɪ wa dɪ, “Daansuma n yiise.” ¹⁷ Yisa die dɪ pɪasɪ wa ka butaa ma dɪ, “Simoni, fɔnɔɲ Joan bɔa, cho munɔ munɔ?”

Ta Piita sɔɲ dɪ chɔbɪ, dama Yisa die pɪasɪ wa munɔ butaa ma dɪ, “Cho munɔ munɔ.” Die ɔ yɪɲɲi balɪ wa dɪ, “N Yɔmɔtɪɛɲ, sɪba wɔɲ mana munɔ, ta bɪ sɪba dɪ n cho fɔ munɔ.”

Yisa die dɪ balɪ yɪ wa dɪ, “Daansuma n yiise. ¹⁸ Wusie maɲ bala fɔ: Die fɔ yine dalɔakurɪ, die aɲ bɔba fɔ gbanɔɲ munɔ a gara jigɪdieke mana fɔ yaalɔnana, ama fɔ keɲ kɔrɔɲ, nan turɪ fɔ nuusi aɲ vuogaan bɔbɪ fɔ fɔ gbanɔɲ ta yaa fɔ ga jigɪdieke fɔ kana ka yaala dɪ fɔ ga.” ¹⁹ Yisa die balɪ wa naa, a dagɪ Piita dɪ bala ɔ kpi kɔɲ dieke ta vaa Nɲɔɲ saanɔ ye bɪrɔɲ dene. Ka kwanɔ chaanɔ Yisa dɪ balɪ wa dɪ, “Dia munɔ.”

Yisa aɲaɲ ɔ kwanɔndɔsɪrɔ dieke ɔ faasɪna cho wɪa

²⁰ Piita die dɪ yɪɲɲi a ye Yisa kwanɔndɔsɪrɔ dieke ɔ faasɪna a cho wo dɪ dɪna ba. Wɔnɔɲ die ɔ kalla a gbɪgɪ Yisa wa sanɲa dieke die ba dinene nyɪndɪikehe, ta die pɪasɪ wa dɪ, “N Yɔmɔtɪɛɲ, munɔ bala ɔ posi fɔ chɪaka?”

²¹ Die Piita dɪ yene wo, die ɔ pɪasɪ Yisa dɪ, “N Yɔmɔtɪɛɲ, ta daa wa gie dɪaɲ?”

²² Yisa die dɪ yɪɲɲi a balɪ wa dɪ, “Dɪ yɪ maɲ yaala ɔ bemme ɔ mɪsɪ ma a ga tɔgɪ sanɲa dieke n balla n yɪɲɲi keɲ wo, ka ye fɔ wo sɪa?” Fɔnɔɲ ko dia munɔ.

²³ Die wɪa die ka mɔbɪ Yisa dɪdɔsɪrɔba sɔɲ dɪ, wɔnɔɲ kwanɔndɔsɪrɔ wa mi ka baa ɔ kpi. Ama Yisa die ka balɪ dɪ ɔ ka baa ɔ kpi; ama die ɔ baarɪ dɪ, “Dɪ yɪ maɲ yaala ɔ bemme ɔ mɪsɪ ma a ga tɔgɪ sanɲa dieke n bala n yɪɲɲi keɲ wo, ka ye fɔ sɪa?”

²⁴ Wɔnɔɲ kwanɔndɔsɪrɔ wa gie yine vuodieke dɪ bala wɪaha gie mana, ta bɪ maagɪha, ta tɪ sɪba dɪ wudieke ɔ balala wa yiwo wusie.

Wɪaha kpatɪɲ

²⁵ Yisa die yiwo wɪa pam a gɔtɪ wudiekemba dɪ maagɪna gbanɔkɔ gie me. Dɪ yɪ ba tɪɲ maagɪ a mana a yɪ gbanɔtɪ ma, n yile dɪ yaalɔɲ kaanɔ dɪ bie tɪɲgbanɔka gie me a baanɔ nan juu.

Yisa Tuntuntiba Tuumá

¹ N zba Tiwofilusi:

N bumbunjan gbanƙu ma die n maagi wa wudiekemba mana Yisa di yinene ta dagi vuosi a nyɔn sanja dieke die v piiline v tuuma ² a yaa ga tugi daa dieke Nmɔɔ di yalla wa ga arizanna ma. Die v yene ka gaya wa die v dagi vuodiekemba v vbaruna a yi v tuntuntiba anjan Nmɔɔ Halikasika hagiɔn, ba baan di tuma dene. ³ Die v kun kvanj chaan die v nagɔ daraa banɔsi-nɔsa a nagɔ v gban daga ba, die di senj dagi di di ka yi chula di v bie wo v mɔsi ma, die ba naan yese wo mɔn, ta die v balɔ ba wa yaa gamma Nmɔɔ naari ma. ⁴ Die sanja kaanɔ, die v dinene anjan ba wa, die v yi ba nbari gie di, “Nɔ daa kenj a nyɔn Jerusalemi, ama nɔ chusuma Halikasika dieke n Chua di yɔna nvanj di v nan yi nɔ wa, wudieke wa n wone a balɔ wa. ⁵ Joɔn nɔn die su wa vuosi anjan nyaan, ama daraa gie nvanj Nmɔɔ Halikasika nan suuli nɔ.”

Yisa die di jwalna a ga arizanna dene

⁶ Die Yisa tuntuntiba die di lagisuna anjan Yisa wa, die ba piast wa di, “Ti Yɔmɔtien, sanja gie fu baa fu gbatɔ tunɔ Izara vuosi a nyɔn Romani vuosi nuusi me ta yinji a yi ti ti naari?”

⁷ Die Yisa di balɔ ba di, “Nmɔɔn ka yi nɔ sien di nɔ sɔmma sanja anjan daa dieke waha gie di balla a yi, sie v nyɔna ma. ⁸ Ama sanja dieke v Halikasika di baan kenj a sɔɔn nɔ ma wa, nɔ nan ye hagiɔn, ta nan yi n siaratielin Jerusalemi ma, anjan Judia tungban mana anjan Samaria tungban mana anjan dɔnta ka gie lɔga mana mana ma.” ⁹ Die v bala waha gie a kpai wa, die ba ye Nmɔɔ di vana v jwalɔ gara nmɔnsikpen, ba daansa wa, ta die nɔnmara wa ba ka bi bɔagi a ye wo.

¹⁰ Die ba ye ko a zie a daansa nmɔnsikpen v gana wa, womi dembisi bale di yeegi nyɔnyala a kenj a zie ba jigɔn, ¹¹ a piast ba di, “Nɔn Galili dembisi, bie nɔ zie giena a daansa nmɔnsikpen dene? Yisa wa gie di nyɔna nɔ jigɔn a jwalɔ a ga arizanna naa wa, v nan daansi a yinji a kenj sɔba nɔ yene wo v jwalna a ga arizanna die wo.”

Vuodieke die di zene Judasi nanj ma wa

¹² Womi die Yisa tuntuntiba di yinji a nyɔn Olivi Tɔst kunkogiri me a ga Jerusalemi. Mi anjan Jerusalemi die yiwo sɔba mali chubɔn. ¹³ Die ba gana a ga juu Jerusalemi wa, die ba ga juu vuodieke me ba benne wo: Vuodiekemba die di benne mi die wone Piita anjan Joɔn anjan Jemisi anjan Andurusi anjan Filipi anjan Tomasi anjan, Batolomiwo anjan Matiwo anjan Alifusi bɔa Jemisi anjan Simoni, vuodieke die di yaala banɔn Juu vuosi yalluma ba gban wa anjan Judasi, Jemisi bɔa. ¹⁴ Die ba naan laguma sanja mana anjan hogɔba batan anjan Yisa nunj Meri anjan Yisa nɔmballɔ a juusa Nmɔɔn anjan sugibalunɔn.

¹⁵ Die ka daraa ale kvanj chaan, ta Yisa kvanjandusɔn sɔba vuosi kobɔga anjan banɔsi-le die di lagɔsi kalɔ, ta Piita die di hagi a zie ba sɔn ¹⁶ a baari di, “N nɔmballɔ, sie wudieke Nmɔɔn Halikasika die di vana Davidi di maagi Nmɔɔn gbanƙu ma wa yaa gamma Judasi waha kenj yi wusie. Judasi wa die yine vuodieke di daguna vuosisi ba yigi Yisa wa. ¹⁷ Ama Yisa die vbaruna tunɔn anjan wɔnɔn di ti tuma Nmɔɔn tɔn dieke ti tunna anjan wa.”

¹⁸ (Judasi tumbɔti nyɔnɔn ligirehe die v nagɔ a daa tungban, me gban die v nan kpi, ta v nyɔngbanɔn die di nati yuori v nyuubie mana die di

chanchaaluj Juu vuosi ananj ni vuodiekemba mana di benne Jerusalemi, ni womma muj ta vaa n bala ni wuru gie chianj. ¹⁵ Ni yile di vuosi gie bugiye muj, ama ba ka bugiye, dama di ye yiwo sukubuj hawasi awayi sanja. ¹⁶ Ama wudieke ni yene wo yiwo wudieke Nmuj naazva Joweli die di bali di ka nan kej yi, di,

¹⁷ 'Nmuj baari di; Duntia kpatuj sanja, naa man nan yi:
n nan daansi vaa n Haalubu ssubuj vuonj mana ma;

ta ni dembibisi ananj ni hogolasi nan bugi bali manuj Nmuj wobalika,
ta ni nahaaluj ananj daa nyinkura nan siba wusie yaa gamma Nmuj
wia ba daansa ma.

¹⁸ Sanja mi n nan tunj n Haalubu
vuodiekemba di tunnana wudieke n yaalala ma, dembisi ananj hoguba
mana,
ta ba gbanj nan daansi bugi bali n wobalika.

¹⁹ N nan kej tunj tonkpuma njmunsikpenj
anj mamachi dagiti tunjbanja gie me,
ta zuj ananj bolinj ananj nyusi nan daansi beri,

²⁰ sanja mi Nmuj nan sibi,
ta chuku dianj nan tarigi a njmunti siba zuj,
naa nan yi ta ti Yomotienj ye yinj keij tunjbanja gie me
a dii vuosi saruya;
ta u yinj keninj daraanj nan yi daakpenkpuj;

²¹ ta vuodieke mana di kej jubi wa u saanj ma nan ye gbatitaanuj. ' "

²² Die Piita di bi baari di, "Nunuj Izara vuosi, ni womma wudieke n yaala n bali ni yaa gamma Yisa vuodieke di yine Nazeriti vuoke wia; ni gbanj gbanj ni siba a baari Nmuj die vana die u tuma mamachi tonkpuma ananj dagiti mi ni jigij, ta a dagi siba Nmuj die tunna wa. ²³ Ama Nmuj gbanj gbanj die siba wudieke di bala ka yi, ta die a sanj a nagj Yisa a yi ni nuusi me, ta yi ni vuobiatu di kpaasi wa a dusi dagariku ma a kuv wa, ka dagi siba nunuj ni senne kuv wa. ²⁴ Ama die u kpine wo ta ye bie kuj nuusi me wo, ta Nmuj die di gbati wa a nyuj kuj nuusi me, dama kuj die wo hagiruj di ka pogili wa. ²⁵ Dama Davidi die bali wia yaa gamma u ma di,

'N siba a baari di n Yomotienj Nmuj beri ananj muj sanja mana,
ta bi zie n kuvanj ta sunje muj amu n kaanj ye danja.

²⁶ Naa chianj ma n yaa sugifaluj
ta bala sugifali wobalika.

Manj keij kpi gbanj,
ama n nan di yaa tama Nmuj di balla u yi wudieke a yi muj wia,

²⁷ dama u kaanj vaa n haalubu wari kpiilinj tigin.
N yiwo u vuovarikuj, ta u kaanj saagi anj n nyujgbanuj keij huugi
vouruj ma.

²⁸ Ta bi dagi muj miivoli sieti,
ta fu benne n jigiri dianj di yia muj sugifaluj pam. ' "

²⁹ Ta Piita di bi bali di, "N numballi, n baa n bali yuori ni muj, yaa gamma ti chonkubuj Davidi wia. Die u kpiye muj ba guu wo, ta u vouruj di ye bie giena a keij tugi jinne. ³⁰ Die u yiwo Nmuj naazva, ta die siba di Nmuj yi wa nuanj di, di yi u kpi, u nan daansi vuaru u haagisi wonyi anj u kala u naagbanji ma. ³¹ Davidi die siba wudieke Nmuj die di balla u yi, ta die bali wia yaa gamma Nmuj Vuovarikuri Masia wa kuj haginj wia, di:

'Nmuj Vuovarikuri kaanj daansi wari kpiilinj tigin;

ta v nyungbanuj diaj kaaj huugi voruj ma.' "

³² Ta Piita di bi baari di, "Yisa wa gie Nmutj die di va v hagi kuj me, ta ti mana di yi v kumbu hagu daanstatielin. ³³ Ta Nmutj di bi koti wa v juali kalt v nuudiigin chaan, v kala wa Nmutj di yi wa v Halikasika die v yna nvaaj di v nan yi ti wa v vaa bu kej sovuj ti ma. Lele di yiwo Halikasika ni yese ta womma ti jigij dene. ³⁴ Die Davidi di kpine wo, die v ka juali ga arizanna ma anaj nyungbanuj: ama ta die v baari di; "Ti Yomotiej Nabidie Nmutj bal a yi n Yomotiej di:

Kala n nuudiigin chaan

³⁵ a ga tugj sanja dieke n baaj nagj fu dataasi a yi fu nuusi me.'

³⁶ "Die wia di vuna ta nutuj Izara vuosi mana summa di Yisa wa gie, die ni vana ba kpaasi dagarukj ma wa, wonuj ta Nabidie Nmutj di dagj di wonuj v yine Vuovarikuj Masia wa, ta bi yi ti Yomotiej."

Vuosi tuse ataa die di yi Yisa yada dene

³⁷ Die vuosi gie di wonna naa wa die ba suguj di faasi chusuj pam. Die wia ba piasi Piita anaj v chanchaaliba di, "Ti numballi, bia ti baa ti yi?"

³⁸ Piita die di bal a yi ba di, "Sie ni mana vaa ni tumbiati, an ti su ni Nmutj nyaabu Yisa Masia saaj ma, amv Nmutj nagj ni tumbiati a chaa ni, ta v yi ni v piini dieke di yine Nmutj Halikasika. ³⁹ Dama Nmutj die yi nvaaj di v nan nagj v Halikas a yi nutuj anaj ni balli, anaj vuodiekemba di benne saasaa, anaj vuodiekemba mana ti Yomotiej Nabidie Nmutj di baaj wa an ba tuo v nvaaj."

⁴⁰ Ka kvaaj chaaj, Piita die di bal ba wia pam ta kpaaj ba anaj nutjuma di, "Ni vbari ni gban a nyuj Nmutj tividati dieke di kienene lele gie vuobiati gie ma wa." ⁴¹ Die ba pam die di tuo Piita wabalukaha a dii, die ba yiwo siba vuosi tuse ataa, ta ba su ba Nmutj nyaabu, ta ba gutj ba ma. ⁴² Die sanja mana ba njaaj bugira a nyina tuntuntiba jigij, ta die a laguma a pogula taj anaj nabalumuj, ta laguma die nyindiike, ta bi laguma a juusa Nmutj.

Yisa kvaajanvuosi berij

⁴³ Ta njaamuj die di yalli vuoj mana; tuntuntiba die di yi mamachi tonkuma pam anaj Nmutj haguuj wa. ⁴⁴ Die Yisa kvaajanvuosi mana die di pogul taj anaj nabalumuj ta tia ba nyinti a yia taj. ⁴⁵ Ta die a naga ba faari a daa a naga ligirehe a tia a yia taj, di mvna vuoj mana tuo die.

⁴⁶ Daaj mana ba ko laguma taj Nmutj jiamuj juokpenkpuku ma a jama Nmutj ama ba nyuj mi, ba njaaj gara taj tige a laguj die nyindiike anaj sugfialuj anaj sugyialuj anaj taj. ⁴⁷ Ta sanja mana ba njaaj bura Nmutj, ta vuoj mana die di yalli sugfialuj anaj ba. Ta daaj mana ti Yomotiej njaaj vasa vuosi di yese gbatitaanuj ta guta ba ma.

3

Piita anaj Joon die di gbaanna gbariguj dene

¹ Daaj kaant Piita anaj Joon die di gara Nmutj jiamuj juokpenkpuku ma, Nmutj juusuj sanja, agbaa kvaaj chaaj hawasi ataa sanja die wonde.

² Womi sanvartj taj, sanvaj dieke die ba wasinana "Sanavrika" daa wonyi die di yine gbariguj v misj mana ma ma die di kalt mi. Daaj mana die ba njaaj chii wo muj a kej kaluj sanvartj gie taj v di juusa vuodiekemba di juunene Nmutj juoku me ligire. ³ Die v yene Piita anaj Joon di balla ba juu wo, v juusi ba ligire. ⁴ Die ba mana di yinjji a daansi

wa die, womi Piita die di baari di, "Daansa ma ti." ⁵ Die wia die u daansa ba ta yaa tama siba u nan ye jaan a nyuj ba jigij. ⁶ Ama Piita die di bali a yi wa di, "Ti wo ligire, ama ti nan yi fu jadieke ti yalla. Manuj n yi fu nwan Yisa Masia vuodieke di yine Nazeriti vuoke saan ma, hagi chuj" ⁷ ta yigi u nuudiiginj me a sanji wo u hagi zie. Lele womi daa wa nagisi ananj u naachigisa di ye hagiruj; ⁸ u hagi a yugi a zie u nagisi ma a di dia a chuj chuj. Womi die u di ba kwanj a juu Nmuj jiamuj juokpenkpuku ma a chuj ta yuga a bira Nmuj. ⁹ Die vuosi mana di yine wo u chunnana ta bira Nmuni, ¹⁰ die ba mujji wa di vuodieke di naana kala Nmuj jiamuj juokpenkpuku sanvari tika jigidieke ba wasinana "Sanvavika " a jussa wa wonde, die di yi be mamachi ananj nmaamuj ananj wudieke di yine a yi wa wa.

Piita die wovluna Yisa wovvuna dene

¹¹ Die daa wa die di goori Piita ananj Joon a yalli, die di yi vuosi mana mamachi ba chigi ga ba jigij, jigidieke die ba wasinana "Solomoni Lufaan" wa. ¹² Piita die di yine vuosisi u piast ba di, "Nmuj Izara vuosi, bia wuri gie di yi ni mamachi? Ta bia ni daansa ti siba di yiwo ti gbanj gbanj ti hagiruj yaa ti wovvuna wia ti yi daa wa gie di chuj? ¹³ Nabadie Nmuj, vuodieke die Abarahami ananj Aziki ananj Jakobu die di janna wa, ta bi yi Nmuj dieke ti chvaliba die di janna wa, wonuj u kotuna u Tuntuntu Yisa nmujsikpen ananj u gbanj gbanj hagiruj. Wovvuj die ni nagis a yi ti nyujkoraha nuusi me, ta zeti wo Paliti nujja sanja dieke Paliti die di yaalala di u vaa u ga yori wa. ¹⁴ Die u yiwo Nmuj vuonj ta bi yi vuovvuj ama die ni zeti wo muj ta bali Paliti di u vvari vuokuvu wa a yi ni. ¹⁵ Die wia, nujuj die ni yine ba kuv Miivoliyuru wa; ama Nmuj die di vaa u hagi kuj me, ta tunuj ti yine wuri gie daanstatielinj. ¹⁶ Di yiwo Yisa wa saari yiko ti wa di yi daa wa gbaamuj. Gbarigiri gie yiwo vuodieke ni wone siba ta bi yese wo, ama u kenj ye gbaamuj, dama u yine Yisa saanj yada wa wia. U yine Yisa saanj yada wia u ye gbaamuj ta zie ni mana nujja naa.

¹⁷ "Lele n numballi, n siba a baari wudieke nujuj ananj ni nyujkoraha di yine ba kuv Yisa wa, die ni ka siba wudieke die ni yinene chuj. ¹⁸ Ama Nmuj die wovv bali u wuri a yi u naazvaliba, ta ba gbanj die di bali a yi vuosi di sie u Vuovvarkiri Masia wa dii wahala. Die u vaa ka senj yi wusie siba ni yine die wo.

¹⁹ "Die wia ni vaa ni tuntumbiatu ta yinji a kenj Nmuj jigij amu u nagis ni tumbiatu a chaa ni, ²⁰ ta u nan bi yi ni haalti voosinj, ta bi tunj Yisa Masia ni jigij, vuodieke u wone a vvari wa a yi ni wa. ²¹ Ama sie Yisa wa wari arizanna ma a ga tugi sanja dieke Nmuj di bala u wovv saanj mana siba die u vana u naazvalikast mba die di benne koruj ma wa di bali wa.

²² "Die gbanj Mosisi di baari di, 'Ti Yovvotiej Nabadie Nmuj nan daansi ni naazva siba u tunna muj naa, ta u nan yi ni gbanj gbanj ni vuonj. Nmuj ni mu ni wovv wudieke mana u balala ni. ²³ Vuodieke mana di kana ka wovv wudieke mana wonuj naazva wa mi di balala, Nmuj nan vvari die vuoke a nyuj u vuosi me ta chovv wa.'

²⁴ "Ta Nmuj naazvaluj banuj ba ananj naazva Samuli ananj vuodiekemba die di kenne u kwanj chaatu ta die bala Nmuj waha die wovv bali wudieke di yinene daari gie nwanj. ²⁵ Nmuj nva diekemba die u yina u naazvaliba, yiwo ni sutu, a bi guti, nva dieke Nmuj di yina ni chovvokovviba gbanj yiwo ni sutu. Dama die u bali wa Abarahami di, 'Fu haaguj wovv ma, manj nan daagi a yi alibarika yi tunjganja gie vuosi mana.' ²⁶ Die wia

Nmuj di vbari v Tontontu Masia wa ta wolij tunj wa ni jigin, di v vaa ni chigi a nyuj ni tontumbiati ma ta ye alibarika ka.”

4

Die ba yalla Piita anaj Joon a ga nyujkura nuhja dene

¹ Die Piita anaj Joon die di yene ko bala wia a ya vuosisi, die Nmuj kikaabiti ba anaj Nmuj jiamuj juokpenkpuku sojasisi jakuon anaj Sadusisi vuosi di kej ba jigin, ² dama die ba ju wa sunyuruj a yi Piita anaj Joon, di ba daginana vuosisi di Yisa die hagi kuj me wia, ka dagi siba kunti nan daansi hagi kuj me. ³ Die wia die ba yigi be a nagi ba a yi dansarika sunj di tunj sunj, dama yuj die waj a sibe muj. ⁴ Ama daadan diekema die di wonna Piita anaj Joon baluku die di yi Yisa yada ta yi Yisa kwanandusuruj. Ta vuodiekema die di dina Yisa di yi siba vuosi tuse anu.

⁵ Tunj die di wonna, Juu vuosi nuhjanandusuruba anaj ba nyujkura anaj muraha didaguruba die di laguj tanj ba lagumuj jigin Jerusalemi ma, ⁶ die ba laguj anaj Nmuj kikaabiti ba jakuon Anasi anaj Kayafasi anaj Joon anaj Alekizanda anaj Nmuj kikaabiti ba jakuon tigin vuosi batanj. ⁷ Die ba yi Piita anaj Joon di kej zie ba sunsunj ta ba piasa ba di, “Bia haguon ni yalli, ta muna saanj ma ni yie waha gie?”

⁸ Womi Nmuj Halikasika die di hagi Piita ma v yinji a bal ba di “Nunuj nuhjanandusuruj anaj nyujkura, ⁹ di yi ni piasa ti jinne yaa gamma wosunj dieke ti yine a yi gbarigiri gie anaj v yene gbaamuj dene, ¹⁰ die nunj, ni mana anaj Izara vuosi mana summa di di yiwo Nazeriti vuoke Yisa Masia saanj ma ta daa wa gie di ye gbaamuj ta zie ni nuhja naa. Yisa wo mi die ni yi ba kpaasi wa dagaruku ma a kuv wa wa ama ta Nmuj di vaa v hagi kumbu me wo. ¹¹ Wosunj v yine vuodieke Nmuj gbanjku di bal v waha di

‘Tanj dieke nunuj mumaruba di zetine wo yinjine a kej buruj gonjgonjyuguruj tanj vusunj.’

¹² Ta vusunj saanj bi wori tunjgbanjka gie me ta Nmuj di yi vuosi di ti ye gbatitaanuj, sie Yisa nyuna ma.”

¹³ Die lagujku vuosi di yene Piita anaj Joon di dine dembisi dene wo, ta die ba bi mutji di Piita anaj Joon die yiwo vuodiekema di kana ka siba gbanuj die di yi be mamachi, ba mutji di die banuj anaj Yisa die benne. ¹⁴ Ama die ba yene daa dieke die di yene gbaanjku di ziene Piita anaj Joon jigiri die ba ka biagi bal wuj a chusti ba. ¹⁵ Die wia die ba vaa ba ye nyuj lagujku jigin, ta ba wa ye tanj, ¹⁶ ta piasa tanj di, “Bia ti nan yi dembisi gie? Dama vuodieke mana di benne Jerusalemi ma siba mamachi wudieke ba yine, ta ti kaanj biagi chiisike. ¹⁷ Ama ni vaa anj ti kpaanj ba di ba daa bi wa Yisa saanj a yi vusunj, amu vuosi kaanj wuj Yisa wuru gie.”

¹⁸ Die wia die ba bi wa ba a kej juu a bal ba di “Ni summa ni bi nagi Yisa saanj a bal yaa dagi vusunj bura.” ¹⁹ Ama Piita anaj Joon die di yinji a bal ba di, “Nunuj ni gbanj gbanj ni yilime di bia muna Nmuj jigin? Ti saagi a yi ni ta zeti Nmuj nuanj yaa? ²⁰ Dama ti kaanj biagi vaa wudieke ti gbanj gbanj ti yene ta wuj wa baluj.” ²¹ Ta die lagujku nyujkura die di bi kpaanj ba anaj nuhjomuna ta vaa ba ga yori, dama die ba ka ye wuj ba baanj nagi a dati ba tibuj, dama vuosisi die faasi bala muj ta bura Nmuj saanj anaj wudieke di yine wo. ²² Daa dieke die di yene mamachi gbaanjku die tanj bina banjisi-nusa.

Yisa kvaṇandusuru die di juusina Nṁuṇ a yaala Dembisi dene

²³ Die ba dine vaa Piita aṇaṇ Joon wa, die ba yinṇi ga ba chanchaaliba jigij a balɪ ba wudieke Nṁuṇ kukaabutiba jakoori aṇaṇ nyuṇkura ha dɪ bala ba wa. ²⁴ Die ba wonna naa wa, die ba mana die dɪ lagɪsɪ taṇ aṇaṇ sugɪbalumɪ a juusɪ Nṁuṇ dɪ “Tɪ Yomotien Nabidie Nṁuṇ, fɪ naana ṇmɪsɪkpeṇ aṇaṇ tɪngbaṇka gie, mɪgɪkpɪuma aṇaṇ nyindiekemba dɪ benne a ma, ²⁵ die Halikasika ma fɪ dagɪ tɪ choṇṇkooṇ Davidi vuodieke die dɪ yine fɪ tuntuntu, ta die v buḡi balɪ fɪ Halikasɪ yiko me dɪ ‘Bɪa yine vuodiekemba dɪ kana a ka yɪ Juu vuosi dɪ pɪrɪ aṇaṇ sinyuruṇ, ta Izara vuosi dɪ sama saṇ tɪgɪtɪ

²⁶ ta tɪngbaṇka gie naara aṇaṇ ba nyuṇkura dɪ lagɪsɪ taṇ a tuole dɪ ba wagɪ aṇaṇ Nabidie Nṁuṇ aṇaṇ v Vuovvarikɪrɪ Masia wa.’

²⁷ “Dɪ yiwo wusie dɪ, Herodi aṇaṇ Pontiwosi Paliti aṇaṇ vuodiekemba dɪ kana a ka yɪ Juu vuosi aṇaṇ Izara vuosi die seṇ lagɪsɪ muṇ tɪka ma ta saṇ dɪ ba kuv kasɪ tuntuntu Yisa, vuodieke die fɪ vvaruna a zie wo. ²⁸ Die ba lagɪsɪya muṇ dɪ ba yɪ wudieke mana fɪ haguṇ aṇaṇ fɪ yaaluṇ ma fɪ wone a saṇ dɪ ka nan yɪ wo. ²⁹ Ta lele tɪ Yomotien, ye vuosi gie dɪ ṇaana a juo tɪ ṇmaamuṇ dene, ta vaa tɪnuṇ vuodiekemba dɪ yine fɪ yɪṇɪsɪ baluma fɪ waha gie aṇaṇ dembisi pam, ³⁰ ta tuntu fɪ nuuṇ ta yɪ yvagtɪelɪṇ ye gbaamuṇ, ta vaa tɪ yime mamachi wɔkpɪuma pam aṇaṇ fɪ kasɪ tuntuntu Yisa saṇ haguṇ ma.”

³¹ Die ba dine a juusɪ Nṁuṇ a kpatɪ wa, jigidieke ba lagɪṇna wa dɪ doṇ, ta Nṁuṇ Halikasika die dɪ suuli ba mana die ba piili a bala Nṁuṇ waha aṇaṇ sugɪhaguṇ.

Die ba tiana ba nyinti a ya taṇ dene

³² Saṇka mi Yisa kvaṇandusuruṇ mana die dɪ laguṇ taṇ aṇaṇ sɔṇanyili balumuṇ aṇaṇ sugɪbalumuṇ, ta tɪa ba nyinti a ya taṇ. Vuon die ka baari dɪ v suwa jaan. ³³ Die saṇṇa mi tuntuntu die didɪ tɪ Yomotien Yisa kumbu haguṇ daansa, ta daansaka die yaa haguṇ pam, ta Nṁuṇ die dɪ yɪ alibarika pam a yɪ ba mana ma. ³⁴ Die vuon wo ba sɔṇ a waari jaan, dama vuodiekemba die dɪ yalla ba gbaṇ gbaṇ kvatɪ yaa tige ṇaṇ nagɪha a daa muṇ a yaa ligirehe, ³⁵ a keṇ tuntuntu ba jigij, ta ba nagɪ tɪa a yɪ vuon mana v yaala dene.

³⁶ Die daa wonyɪ die bie mi v saṇ dɪ dɪ Josefu, ta die yɪ Liiva buuriṇ vuon, ta ba mɪrɪ wa Saapurusi, vuodieke tuntuntu ba dɪ wasɪnana Banabasi (ka chɪaṇ yine susuṇjɪru), ³⁷ die dɪ keṇ nagɪ v kvaṇ a daa, a yaa ligirehe a keṇ a yɪ tuntuntu ba.

5

Ananiasi aṇaṇ v hoḡv Safara wa

¹ Ama daa wonyɪ gbaṇ die benne a dɪ Ananiasi ta v hoḡv dɪaṇ dɪ dɪ Safara. Die ba nagɪ ba faari a daa, ² ta die nagɪ ligirehe a taṇ a loburi, ta v hoḡv wa dɪ sɪba ha wa, ta die nagɪ ligire tɪalɪka ha a yaa ga yɪ tuntuntu ba ha. ³ Piita die dɪ priasɪ wa dɪ, “Ananiasi, bɪa fɪ vaa Sitaani dɪ juu fɪ sɔṇ a nyaṇṇɪ fɪ, ta yɪ fɪ chɪbɪ ṇmɪnchɪbɪsɪ a yɪ Nṁuṇ Halikasika ta nagɪ ligirehe a taṇ fɪ tuone a nyuṇ kvaku ma fɪ nagɪna a daa wa? ⁴ Die fɪ yene ka nagɪ ka a daa wa, die ka ka yiwo fɪ sɪtɪ? Ta die fɪ nagɪna ka a daa wa, ligirehe die ka yɪ fɪ sɪtɪ? Ta bɪa yine fɪ yile fɪ sɔṇ ma a yɪ naa? Fɔnuṇ fɪ ka chɪbɪ ṇmɪnchɪbɪsɪ a yɪ wa vuota, ama fɪ chɪbɪ yɪ wa Nṁuṇ.” ⁵ Die Ananiasi die

27 Die ba yalla ba kenj wo, die ba vaa ba kenj zie lagujku nuŋŋa, ta Nmuŋ kikaabittiba jakuuri bal ba di, 28 “Die ti yi ni wa nuŋŋa anaj nuŋŋamina, di ni da kenj dagi vuosi Yisa saanj ma, ama ni ye wudieke ni yine, ni nagj dagiku a muŋŋi Jerusalemi mana, ta yaala ni yi ti Yisa kukuuriŋ.”

29 Ta Piita anaj tontontiba banuj ba di yinŋi bal ba di “Sie ti saagi Nmuŋ nuŋŋa ta daa vuota nuŋŋa. 30 Ti choŋŋkkuŋŋuŋ Nmuŋ die vana Yisa di hagj kuŋ me, die ni kpaasna wa dagariku ma wa ta kuŋ wa wa. 31 Nmuŋ die di koti wa a juali wa a kalij u nuudiigin a yiwo Nuŋŋandusuru anaj Gbiŋbatitaantu, di u yi Izara vuosi sien di ba chigi nyuj ba tontombiati ma an Nmuŋ nagj ba tumbiati a chaa ba. 32 Tuŋŋuŋ anaj Nmuŋ Halikasika yine Yisa kumbu haguj daansa tielin; Nmuŋ di naguna Haali dieke wo a yia vuodieke mana di tuone u nuŋŋa.”

33 Die nyujkoraha die di wonna naa, die ba ju sanyuruŋ pam di ba kuŋ tontontiba. 34 Ama Farasisi vuonj wonyi die benne lagujku me ta u saanj di di Gamalia, ta yi miraha didaguru, vuonj mana die di yia wa julima pam; die di hagj lagujku ma a bal ba di ba yaa tontontiba a nyuj anj ka yi saaa.

35 Die u wa bal yi ba di “N chanchaaluŋ Izara vuosi, ni summa anaj ni bala ni yi vuosi gie wudieke wo. 36 Saŋŋa dieke di tianna wa, Tudasi die hagya a baari di u yiwo vuokpuŋ ta die vuosi siba kobisi-nuusa die di di u kuŋŋa, ama vuosi batanj die di kenj kuŋ wa, die u kuŋandusuriba mana die di chigi a jaasi jigij mana, ta u tuomaha mana die di yi yori. 37 Naa kuŋŋa chaanj, ta Judasi, vuodieke di yine Galili vuoke gbanj die di kenj vuosi busiku saŋŋa, die u tarigi vuosi batanj yianj ta daadanj pam die di di u gbanj, ta vuosi die di kenj kuŋ u gbanj, ta u kuŋandusuriba mana die di chigi a jaasi jigij mana. 38 Die wia, leleke gie wuri nuŋ, n kpaama ni di ni ko vaa vuosi gie somm ta vaa ba ga, dama di yi ta ba tuomaha di yiwo vuota tuoma ka nan daansi kpati. 39 Ama di yi ta ka yi Nmuŋ tuoma, ni kaanj biagi a nyanjŋi ba; nuŋŋuŋ ni nan kenj ye ta ni waga anaj Nmuŋ.”

Die lagujku die di tuo Gamalia kpaanjk, 40 ta die yinŋi a wa tontontiba a kenj juu, ta vaa ba tibi ba anaj kpaasuj, ta yi ba nuŋŋa di ba da kenj wanj a bal wuj Yisa saanj ma, ta die vaa ba ga yori. 41 Die wia, tontontiba die di nyuj lagujku jigij anaj sugifaluŋ, dama Nmuŋ die yene be ba muŋa wahala diile Yisa saanj ma. 42 Ta die daanj mana ba ŋaanj gara Nmuŋ jiamuj juokpenkriku ma, ta bi gara vuosi tige me a daga ta muŋa wovunaha di Yisa yine Nmuŋ Vuovariuri, Masia wa.

6

Ba vvarina susunŋirin bayupoyi wa wia

1 Saŋŋa mi die Yisa kuŋandusuruŋ die di gutnana wa, ta vuonj di kenj kenj juu vuodiekemba di balala Giriiki jabalukuj anaj juu vuodiekemba die di bala ba gbanj gbanj jabalukuj sunsuŋ, dama vuodiekemba die di balala Giriiki jabalukuri die baari di daanj mana ba ŋaana tta nyindiikehe ba kpihoguba ka tuose siba vuodiekemba di bala juu jabalukuri. 2 Die wia tontontiba ban anaj ale wo die wa Yisa kuŋandusuruŋ a lagisi tanj a baari di “Di ka mu di ti vaa Nmuŋ wia muŋŋuŋ ta wari nyindiike tiala ma. 3 Die wia n numballi, ni daansi ni suŋ a vuaru dembisi ba bayupoyi ni sibuna a baari ba berinj vuna, ta yaa yianj ta suuli wo anaj Nmuŋ Halikasika, anj ti nagj tuomaha gie yi ba nuusi me, 4 ta ti nagj tuŋŋuŋ ti saŋŋa a yi Nmuŋ juusuŋ mi anaj Nmuŋ wia daguj ma.”

5 Ta Yisa kuŋandusuruŋ mana die yaa sugifaluŋ anaj tontontiba baluku. Die wia ba vuaru Sitiiveni vuodieke die yalli yada pam ta Nmuŋ Halikasika

dɪ suuli wo anan Filipi anan Porokorusi anan Nikanori anan Timoni anan Pamenasi anan Nikolasi, vuodieke die nyina Antiyoku, ta die dɪ ka yi juu vuon, ama die dɪ tarigi v jiamun ta dɪa juu vuosi jianku. ⁶ Die ba yaa ba ga tontontɪba jigɪn, ta tontontɪba die dɪ nagɪ ba nuusi a diisi ba sɪkpigile me ta juusi Nmun yi ba.

⁷ Naa kvan chaan Nmun wɪa die dɪ bɪ muɪlɪ a ga jigɪn mana, ta Yisa kvanandɪsɪrɪn die dɪ guta lagɪ lagɪ Jerusalemi ma, ta Nmun kɪkaabitɪba pam die dɪ saagi Yisa wovɪnaha ta yiwo yada.

Sitiiveni yigɪn wɪa

⁸ Sitiiveni die dɪ ye Nmun sunɪn anan haguɪn pam, ta die dɪ yie mamachi tɪnkpɪuma vuosisi sɪn. ⁹ Ama die dembisi batan die dɪ ka tuo wo. Vuodiekemba die dɪ nɪga nɪnhaguɪn anan Sitiiveni die yiwo juu vuodiekemba dɪ yine yɔɪɪsɪ, ta die ba vɔari ba a nyɪn ba yɔɪɪsɪ ma. Die ba nyɪn wa Sayireni anan Alekizandira, banun anan juu vuosi batan die dɪ nyina Silisia anan Asia ma. Die ba gban ba yaa wa ba Nmun jiamun juon. ¹⁰ Ama Nmun Halukasɪka die dɪ yi Sitiiveni yan pam, die ba ka biagi a nyanɪn wa anan v wɔbalɪkaha. ¹¹ Die ba kana ka biagi a nyanɪn wa wɪa, die ba ga kpali dembisi batan dɪ ba balɪ dɪ “Tɪnɪn tɪ wɔn wa v balala a chɔusa Mosisi anan Nmun.” ¹² Ba bala naa wɪa, ta vuosisi anan nyɪnkɔraha anan mɪraha dɪdagɪɪba dɪ juu sunɪrɪn ta ga Sitiiveni jigɪn a yigi wo a yaa wa ga ba nyɪnkɔra lagɪnku jigɪn. ¹³ Womi die ba yaa dembisi batan dɪ ba chɪbi nɪmɪnchɪbisɪ a yi wa. Die ba baarɪ “Daa wa gie nɔan bala sanɪa mana a chɔusa Nmun jiamun juokpenkpɪku anan Mosisi mɪraha; ¹⁴ dama tɪ wɔn wa v bala dɪ Yisa vuodieke dɪ yine Nazeriti vuoke nan kpanɪn Nmun jiamun juokpenkpɪku gie a taan, ta tarigi chɔara diekemba Mosisi dɪ yina tɪ wa.” ¹⁵ Vuodiekemba mana die dɪ kala lagɪnku jigiri die dɪ murɪgɪ ba nine a daansa Sitiiveni, ta die ye v ninechaan dɪ tarigi a sɪ sɪba malaka ninechaan.

7

Sitiiveni balɪku

¹ Die wɪa Nmun kɪkaabitɪba jakɔɪrɪ die dɪ pɪasɪ Sitiiveni dɪ “Ka sen yiwo wusie?”

² Sitiiveni die dɪ yɪnɪn a balɪ dɪ “N numbali anan n chɔalɪn, nɪ wɔmma mɪn, sanɪa dieke tɪ chɔɔnkuɔn Abarahami dɪ yene bie Mesopotamia ma ta ye ka hagi ga Harani ma, ta haguɪrɪn Nabidie Nmun die dɪ nyɪn v jigɪn, ³ ta balɪ wa dɪ ‘Vaa fɪ den anan fɪ tɪnɪn ta ga tɪnɪn dieke n balla n daga fɪ wa.’ ⁴ Die wɪa die v nyɪn v tɪnɪn ta ma a ga bie Harani ma. U chɔɔn wa kɪn kvan chaan, ta Nmun die dɪ vaa v hagi a ken kali tɪnɪn ta gie me jigidieke nɪ benne lele naa. ⁵ Ama Nmun die ka yi wa tɪnɪn ta hali bita gban dɪ v sɪna, ama ta die yi wa nvan dɪ v nan daansɪ nagɪ ka a yi wa, ta ka nan yi wɔnɪn anan v haagɪsɪ sɪnɪ. Sanɪa dieke Nmun die dɪ yine nvan gie wo ta Abarahami die wo bɔa. ⁶ Naa die Nmun dɪ balɪ yi wa dɪ, ‘Fɪ haagɪsɪ nan daansɪ beri tɪnɪn ta gan ma, mi ba nan yi yɔɪɪsɪ, an ba mugisi be pam bɪna kɔbɪsɪ-nɪsa. ⁷ Ama manɪn n nan daansɪ datɪ tɪnɪn ta dieke vuosi ba bala ba tɪnɪn a yɪa wa tɪnɪn, ka kvan chaan ba nan ken a nyɪn kanɪn tɪnɪn ta mi a ken tɪka gie me a jɪama mɪn.’ ⁸ Womi Nmun die yi Abarahami nvan, ta die daga wa nvan daga, dɪ wɔnɪn anan v haagɪsɪ gobi ba kɔla. Die Abarahami dɪ ken murɪ Aziki, ta die gobi v kɔlɪ ka daraa nɪ daraan. Ka kvan chaan Aziki dɪan dɪ murɪ Jakubu ta

33 “Ta ti Yomotien Nabidie Nmun die di bal a yi wa di ‘Vuaru fu nuraha, dama jigidieke fu zene wo yiwo jigikasi. 34 Wusie, manuj n yeye muj n vuosisi di dinene wahala die Ijipiti me, ta wuj ba kpan. Die wia man a ken ssoj di n gbati ba a taan. Die wia n nan yinji tun fu Ijipiti me.’

35 “Mosisi wo gie die yine vuodieke Izara vuosisi die di zetine wo, ta die piati wa di ‘Muna yine fu ti jakusun anan ti sariyadiiru?’ Ama wonuj Nmun die di vuaru di u yi ba nunhanduisu ta gbati ba taan, ta malaka dieke di nyuna wonuj Mosisi jigiri bolinyaabu ma hangooosi tuka jigiri die sunji wo. 36 Die wonuj Mosisi die yine vuodieke die di vuaru ba a nyuj Ijipiti tunghan ma, die u bi tun mamachi tunkpuma Ijipiti tunghan ma anan sanja dieke die ba gana a garisi Mbugkupumunbu wa, anan sanja dieke die ba benne haaguj ma wa buna banisi-nusa wa. 37 Mosisi wo gie die bala a yi Izara vuosisi di, ‘Nmun nan daansi tun ni jigin u naazua wonyi siba u tunna muj, u nan yi ni gban gban ni buurin.’ 38 Wonuj Mosisi wo gie die di benne anan ti Izara vuosisi lagukw ma haaguj ma. Die u bie wo anan ti choonksuliba anan malaka dieke die di bala wia a yi wa kunkogin dieke ba wasina Sinayi wa. Mi die u tuo Nmun miivoli wobalikhaha di u nagl a yi ti choonksuluj anan ti.

39 “Ama die ti choonksuliba die di zeti ta ka di wa dama ba sanyile die yinji ga wa Ijipiti me, 40 die wia die ba bal a yi Aroni di ‘Mu nmuj a yi ti an ka dia ti nunja. Tinuj ti ka siba wudieke di yine Mosisi, vuodieke di nagina ti a nyuj Ijipiti ma wa.’ 41 Sanja mi die ba mu buuj siba naraabuj, a kaaba a yia ka, ta die die duuga ta bira jadieke ba gban gban ba muna wa anan nuusisi. 42 Die wia Nmun die di vaa ba a taan di ba jama chummarisi, siba die di maagina die wo Nmun naazualiba gbankw ma wa, di Nmun baari di:

‘Izara vuosi, die ni kunana dojisi
ta kaaba haaguj ma buna banisi-nusa wa,
daa manuj die ni kaaba yia.

43 Die ni naana naga buuj Moloki vuj
ta bi naga chummaruj Refani nasuj
ta a yi bugile ta jama.

Naa chuj ma n nan vaa ni dataasi vvara ni a nyuj ni tun ma a yaa ni a ga saasaa a poli Babiloni.’

44 “Ti choonksuliba die kpi wo Nmun vuj haaguj ma ta die daga di Nmun bie ba jigin. Die ba wonsi ka muj siba Nmun die di balla Mosisi die wo. Die ka su siba Nmun die di vana Mosisi die di yene ke die wo. 45 Ka kuan chaan die ti choonksuliba die di ken nagl vuku a yi ba balli, ta ba tuo ke a yaa ka gara, ta banuj anan Josua die di ken ken gie ta gbati tunghan diekemma die buuri gaasi die di sina. Nmun die di benne ba nunja a yagi vuosisi a taan wa ta die viiku bie gie den den a ken tugi Davidi sanja.

46 Davidi berin die di suuli Nmun nine, ta die ken juusi di u vaa u mu tigin a yi wonuj Nmun vuodieke die di u choonksun Jakobu Nmunu. 47 Ama wonuj Davidi buadembin Solomoni die di ken mu die tigi.

48 “Ti siba a baari Nabidie Nmun ka bie tige diekemma vuota di muna. Naa su siba Nmun naazua die di bala di

49 “Ti Yomotien Nabidie Nmun baari nmusikpen yine n naari gbanuj ta tunghanka gie djan di yi n nagisi jigizielikin.

Ni nan bugl a mu tugi dieke di muna muj a yi muj?
Yaa jigidieke n baan nan voosi?

50 Daa manuj die n naana nyinti gie mana?’

⁵¹ “Nunuj nu yiwo tubuhagurutieliñ, ta nu sunanyile di yua anañ Nmuj pam ta nu ka saaga di nu won Nmuj wia. Nunuj nu zetine Nmuj Haalibu siba nu chooñkusbuba die di zetine die wo. ⁵² Nmuj naazva wonyi die wori ta nu chooñkusbub di ka mugisiye. Ta bi kub Nmuj tuntuntuba diekemba die di buguna bal Nmuj Vuokasika Masia wa kenij wia. Ta lele nu yine vuodiekemba di posine u chian ta kub wa. ⁵³ Nunuj nu yine vuodiekemba die di tuone Nmuj muraha a nyuj malakasisi jigij, ama ta ka saaga a dia ha.”

Die ba tana Sitiiveni tana dene

⁵⁴ Die lagujku vuosi die di wonna Sitiiveni baliku die ba ju sunyuruj pam ta njoba ba nyina. ⁵⁵ Ama die Nmuj Halikasika die di suuli Sitiiveni, u kotu u sikpen a daansi nmujsikpen a ye Nmuj chuulikpenkruj ta ye Yisa di zene Nmuj nuudiigij chaanj. ⁵⁶ Die u baari di, “Ye, n ye arizanna sanvaj di yuorine ta vuota Bva wa di zie Nmuj nuudiigij chaanj.”

⁵⁷ Die ba wonna na ba keesi anañ lolokruj, ta nagr ba nuusi a ligi ba tba. Womi ba mana die di chigr a ken taanj a gilij wo bunyi, ⁵⁸ a datu wa nyuj tika luguj a piili a taa wa tana. Die vuodiekemba die di taana wa tana wa die di vuar ba nyinyeeke dvan dalvakuj wonyi die di dine Sooli di u daansuma ha. ⁵⁹ Die ba taanana wa die ta die u ken wa ti Yomutien di, “N Yomutien Yisa, tuo n haaluj!” ⁶⁰ Ta sunj gbirigi ta keesi anañ lolokruj di, “N Yomutien, da ken nagr ba taal gie a chusti ba.” Die u bal wa naa ta kpi.

8

¹ Ta Sooli die di saaguna u kusla wia.

Sooli die di mugisine Yisa kvanandusuruj dene

Dunuj daari mi gban gban die mugisibian die di nan Yisa kvanandusuruj die di benne Jerusalemi ma; ta ba mana die di nyuj a jaasi ga Judia anañ Samaria luga mana ama ta va tuntuntuba nyina mi. ² Vuodiekemba die di janna Nmuj batanj die di guu Sitiiveni ta faasi kuj u kumbu.

³ Ama Sooli die di yaala u chusti Yisa kvanandusuruba, ta die gara tige tige, ta yige Yisa kvanandusuruj, dembisi anañ hoguba mana a ken nyina ta a yaa ba a lige dansarika sunj.

Filipi die di mvulina Yisa wvunaha Samaria ma dene

⁴ Yisa kvanandusuruj diekemba die di jaasi wa die di ga jigij mana a ga mvula Yisa waha. ⁵ Ta Filipi die di sunj ga Samaria tika ma a ga mvuli Nmuj Vuovuarikuj Masia wia a yi mi vuosisi. ⁶ Die daadamba pam mi die di ken a muiji a yuori ba tba a won Filipi baliku, ta bi ye u yinene mamachi wudieke wo. ⁷ Die jumbiatu pam die di chigr a nyuj daadan pam ma anañ keesij pam; ta die nyujgban kpiikij tielij anañ gbarisi pam die di ye gbaamuj. ⁸ Die wia die sugfialuj die di bie Samaria tuj mana ma.

⁹ Daa wonyi gban die benne tika ma ba wasa wa Simoni ta yaa tuj, sanja a tan u njaan yie mamachi wuyiike ta a yie vuosisi mamachi, ta die a bala di u yiwo vuokruj. ¹⁰ Vuodiekemba mana di benne tika ma, zoolntielij anañ vuokpuma mana die di yia wa juluma ta womma a yia wa. Die ba bala di “Simoni yiwo vuodieke nmuj dieke ba wasanana ‘Yiko Nmuj di tarigina.’ ” ¹¹ Die ba womma a yia wa dama die u yi wo mamachi wuyiike a yuosi ba jigij. ¹² Ama die Filipi di ken a mvuli Nmuj naari wvunaha anañ Yisa wia, dembisi anañ hooñ die di saagi u mvuliku, ta u su ba Nmuj nyaan. ¹³ Simoni gban gban die di yi Filipi baliku yada,

die v su wa Nmuti nyaan. Die v di Filipi kwan a yese mamachi wokpui diekemba v yinene, di yi wo mamachi.

14 Die Yisa tuntuntba die di benne Jerusalemi di won di Samaria vuosi tuo wo Nmuti waha a dii, die ba ton Piita anan Joon ba jigini. 15 Die ba gana a ga tugi mi, die ba juusi Nmuti a yi ba di ba tuo Nmuti Halikasika, 16 dama die Nmuti Halikasika die ye ka ken a soton ba wonyi mana ma; die ba ko su ba wa Nmuti nyaabu ti Yomotien Yisa saan ma nyuna. 17 Womi Piita anan Joon die di nagri ba nuusi a dusi ba ma ta ba tuo Nmuti Halikasika.

18 Simoni die di ye di tuntuntba di naguna ba nuusi a dusi ba ma ta Nmuti di yi ba Halikasika, die wia die v nagri ligire a yaala v yi Piita anan Joon, 19 ta baari "Ni yi mun gban yiko ka gie amu man ken nagri n nuun a dusi vuodieke mana ma, v nan tuo Nmuti Halikasika."

20 Ama Piita die di yinji bal wa di "Foton nan kpi yori anan fu ligirehe dama fu yile di fu nan biagi a daa Nmuti piini anan ligire. 21 Die wia fu nuun wo ti tuoma ma, dama fu sonyanile ka vuna Nmuti jigini. 22 Die wia chigi a nyun fu sonyanyilivati gie me, ta juusi ti Yomotien Nmuti amu v nagri fu sonyanyilivaku gie a chaa fu, 23 dama n yeye ta fu suuli wo anan sogvian ta bian di suuli fu."

24 Womi Simoni die di bal a yi Piita anan Joon di, "Ni juusi ti Yomotien a yi mun, amu nyinti gie wonyi mana ni bala wa da ken ken n ma."

25 Die ba bala wudieke ti Yomotien di yine anan v wovunaha a kpati, die ba yinji a ga Jerusalemi. Die ba ganana die ba muola Nmuti wovunaha Samaria tunkpanisi pam ma.

Filipi anan Ituopia vuokpui wia

26 Die ti Yomotien malaka die di ken a bal a yi Filipi di "Hagi a ga a daagi sie dieke di nyina Jerusalemi ta soton gara Gaza wa." Ba ka bi daaga sieku gie lele. 27 Die wia die v hagi a piili choton, die v ganana v ga tuoli Ituopia daayaabin sieku me ta v kule. Die v yiwo vuokpui ta daansi Ituopia hovu naan wa ligire. Die v ga wa Jerusalemi a ga jian Nmuti, 28 ta wa yinji kuli tigin ta kal v toriku me ta duene di data ka ta v karima gban dieke Nmuti naazua Azaya di maaguna. 29 Die Nmuti Halikasika die di bal a yi Filipi di "Vusi gbigi torikuke." 30 Womi Filipi die di chigi a ga gbigike a won daa wa di karinnana gban dieke Nmuti naazua Azaya di maaguna wa. Die v piasi wa di "Fu siba wudieke fu karinnana chian mun?"

31 Ta v yinji bal wa di, "N baan yi wo laha a summa ka chian, ntaala vuon dagi mun?" Die wia v juusi Filipi di v ken jual kala torikuke me anan wa. 32 Die v karinnana wudieke wo yiwo naa di:

"Die v niasi wa yii dieke ba yalla a ga di ba korigi,
 ta die beri sigisigi siba yipoli dieke ba naana gobe ka kobiti
 ka beri sigisigi die, die v ka yuori v nuan a bal wun.

33 Die ba yiwo viivi, ta zeti di ba kaan dii v sariva vuonun.
 Ta vuon wori a baan nan biagi a bal v haagisi wia,
 dama die ba wolin vbari wa v miivoli a nyun tungbanka gie me."

34 Daa wa die di piasi Filipi di, "Bal mun, munta wia naazua wa die di bala wa? V gban gban v wia yaa vuogaan?" 35 Die Filipi di piili a nyun daa wa die di karinna jigidieke wo v gban gban a bal wa Nmuti wovunaha yaa gamma Yisa wa. 36 Die ba souna gara sieku me wo, die ba ken tugi jigini kaanu nyaan butan di dva, daa wa die di baari, "Ye, nyaan wonna bia bala ka kagi mun amu n daa su Nmuti nyaan?" ((37 Ta Filipi die di

balt wa, “Du yi fu yi Yisa Masia yada anan fu son mana, n nan biagi su fu.” Die u yinji balt di, “N yi yada di Yisa Masia yiwo Nmuj Bwadembin muj.”))

³⁸ Die daayaaburi di yi ta duunehe di zie, ta wonuj anan Filipi die di sunj ga nyaabu ma, Filipi die di su wa Nmuj nyaabu. ³⁹ Die ba kenne nyuj nyaabu ma wa, ti Yomutien Haaluj die di nagj Filipi a nyuj mi bunyi, ta daa wa die ka bi ye wo bibra, ta die chuj kule anan sogfalu. ⁴⁰ Filipi die di ken ye ta u bie Azotusi a die di dia ka tigisi mana a muola Nmuj wovunaha, yaa die a ga tugj Siisiria.

9

Sooli tariguj wia

(Tuumaa 22.6-16; 26.12-18)

¹ To, Sooli die ko nga nyuj di u nan di mugise ta kwa ti Yomutien Yisa kwanandusuru, die u ga Nmuj kukaabuta jakuon jigij ² a balt wa di u yi wa gbanj an a dagj vuodieke di yine wo anan yiko dieke u yalla an u ga Damasikusi a ga dagj Nmuj jamuj juone me nyukora a mu du yi u ken ye vuodieke di dina sie dieke Yisa di dagina, hogu yaa dembin u nan biagi yigi be a yaa ba a yinji ken Jerusalem.

³ Die u benne sieku me a gara Damasikusi ta ken gbigi tika, die chaanuj die di nyuj nmusikpenj a ken chaan gilin wo bunyi. ⁴ Womi die u nan tugbanj ta won loluj di balala a yia wa di, “Sooli, Sooli, bia yine fu mugise muj.”

⁵ Die u piast di, “Munta yine fu n Yomutien?”

Lolku die di baari di, “Manuj Yisa, vuodieke fu mugisinene wo. ⁶ Ama hagi a ga tika son, mi ba nan dagj fu wudieke fu muona fu yi.”

⁷ Sanja mi dembin diekema die di ganana anan Sooli wa die di wari zie surumm. Die ba won wa lolku ama die ba ka ye vuon. ⁸ Ta Sooli die di hagi tugbanja ma a yuori u nine ama ta ka yese. Die wia die ba yigi u nuuj me a yaa wa a ga Damasikusi. ⁹ Damuoma ataa die u ka biagi yese. Die daraa gie nuj mana die u ka dii jaan yaa a nyuu jaan mana.

¹⁰ Die Yisa didusuru wonyi die benne Damasikusi ma ba wasa wa Ananiasi, ta ti Yomutien die di wa wa daansa son di, “Ananiasi!”

Die u yinji a baari di, “Manuj n wonna n Yomutien.”

¹¹ Ti Yomutien di balt a yi wa di, “Gomisi ga sie dieke ba wasnana sien-tugisiku ma a ga Judasi tigij me a piast daa dieke di nyina Taasusi u saanj di di Sooli wa wia. U juusa Nmuj lele gie. ¹² Die Sooli daansa son, u ye daa wonyi ba wasnana Ananiasi di kenne juu a nagj u nuusi a diisi u ma, a mu u nan bi yese bibra.”

¹³ Ananiasi die di yinji balt di, “N Yomutien, vuosi pam wonj balt muj daa wa gie wia, yaa gamma wubianj diekema u yinene fu vuosi di benne Jerusalemi ma wa. ¹⁴ Ta u wa ken giena anan Nmuj kukaabuta yiko di u yigi vuodieke mana di wasnana fu saanj.”

¹⁵ Ama ta ti Yomutien die di balt di, “Fonuj fu ko gamma, dama wonuj manj vuari di u tuma n tuoma, ta vaa buurigaasi anan ba naakpuma anan Izara vuosi mana summa n saanj: ¹⁶ ta manuj n nan dagj wa gbaligi diekema mana u bala u gbaligi n saanj chianj ma.”

¹⁷ Die wia Ananiasi die di ga a ga juu tigiri me a nagj u nuusi a diisi Sooli ma, ta baari di, “N numba Sooli, ti Yomutien Yisa vuodieke di nyina fu jigij sieku me wo sanja dieke fu kennene giena wa tunna muj amu fu

nan bi ye bɪbra ta suuli aɲaɲ Nɲmɲ Halikasika.” ¹⁸ Lele womi jaɲ kaanu die di sina sɪba zaasɲɲ haɲɲɲ die di nyɲɲ Sɔɔli nine me a nan, die v bi biagɲ yese bɪbra. Die v haɲɲ a zie, ta ba sɲ wa Nɲmɲ nyaan. ¹⁹ Die v dii nyindɲike ta v haɲɲɲɲɲ die yɲɲɲi keɲ.

Sɔɔli die di muvɪlna Yisa wɪa Damasikusi ma dene

Saɲka mi Sɔɔli die di wɪari Yisa dɪdɪsɲɲɲɲ die benne Damasikusi ma wa jigin daraa ale, ²⁰ ta die ga Nɲmɲ jɪamɲɲ juone me lagɲ lagɲ a ga muvɪla Yisa wɪa di, “Yisa seɲ yiwɔ Nɲmɲ Bva.”

²¹ Vuodiekemba mana die di wɔnna wa wa die di yi be mamachi ta ba pɪasa di, “Da daa wa gie die benne Jerusalemi ma a kva vuodiekemba die di wasɪnana saari gie wo? U ka keɲ giena di v yigi wo Yisa dɪdɪsɲɲɲɲ ta nagɲ ba a yɲɲɲi ga yi Nɲmɲ kɪkaabitɪba nyɲɲkoraha?”

²² Ama ta Sɔɔli muvɪlku die di a ko gɔta aɲaɲ Nɲmɲ haɲɲɲɲ, v muvɪlku die di dagɲ di Yisa seɲ yiwɔ Nɲmɲ Vuovɔarɪkɪrɪ Masia wa ta chɪla die di wori: die wɪa Juu vuosi diekemba die benne Damasikusi die ka biagɲ a baɲ wa wɪɲɲ.

²³ Die daraa pam die di tɲaɲ, ta Juu vuosisi die di lagɲɲ taɲ a saɲ di ba kɔv wa; ²⁴ ama die vuovɲ di balɲ wa wudieke ba sanna di ba yi wo. Die ɲmɲvɔasɲ aɲaɲ yɲɲ mana die ba ɲaɲɲ gbarɲ wa tɪka sanva mana ma di ba kɔv wa. ²⁵ Ama yɲɲ kaanu v kvaɲandɪsɲɲɪba di nagɲ wa a yi kparɲɲ ma a nagɲ wa a daagɲ tɪka paɲ sikpeɲ a nyɲɲ.

Sɔɔli die di benne Jerusalemi dene

²⁶ Womi Sɔɔli die di ga Jerusalemi a mɪa di v nagɲ v gbaɲ a lagɲɲ Yisa kvaɲandɪsɲɲɪba ma, ama die ba ka yiwɔ yada di lele, v wa yiwɔ Yisa kvaɲandɪsɲɲ, ta die wa chɪgɲ wa ɲmaamɲɲ. ²⁷ Ta Banabasi die di keɲ sunɲɲi wo a yaa wa ga tɔntɔntɪba jigin, a balɲ ba Sɔɔli die di yene tɪ Yɔmɔtɪeɲ Yisa sieɲ me ta v balɲ wɪa a yi wa dene. Die v bi balɲ ba Sɔɔli die di dine dembisi a muvɪla Yisa wɪa Damasikusi ma dene. ²⁸ Die wɪa Sɔɔli die di beri aɲaɲ ba ta die di dɪa Jerusalemi jige mana a muvɪla tɪ Yɔmɔtɪeɲ saɲɲ aɲaɲ dembisi. ²⁹ Die v bi bala aɲaɲ Juu vuodiekemba di bala Giriiki jabalɲkɲɲ yaa gamma Yisa wɪa, ama die ba ɲɪga ɲɲnhagɲɲɲ aɲaɲ wa, ta mɪa di ba kɔv wa. ³⁰ Ama saɲɲa dieke ta Yisa dɪdɪsɲɲɲɲ die di muɲɲɲɲɲ naa die ba nagɲ wa a sɔvɲ ga Sɪsɪria ta vaa v kuli Taasusi me.

³¹ Womi die Yisa kvaɲandɪsɲɲɪba dieke di benne Judia aɲaɲ Galili aɲaɲ Samaria mana ma die ka bi ye mugisiɲ. Die Nɲmɲ Halikasika die di yi ba haɲɲɲɲ ta kpaɲɲɲɲ ba, die ba gɔta ta beri aɲaɲ Nɲmɲ chɪgɪla.

Piita die di tunna mamachi wɪa Liida aɲaɲ Joopa dene

³² Ka kvaɲ chaɲɲ Piita die di dɪa a ga jigin mana, ta die keɲ sɔvɲ ga di v kaagɲ Nɲmɲ vuosi die di benne Liida. ³³ Mi die v ye daa wɔnyɲ ba wasɪnana Aniasi, die v nyɲɲgbaɲɲ die kpine ta v ka biagɲ haga v jadɔakɲɲ ma bɪna anɲ. ³⁴ Piita die di balɲ a yi wa di, “Aniasi, Yisa Masia gbaannana fu, haɲɲ ta wɔnɲ fu jadɔakɲɲ.” Lele womi die v haɲɲ a zie. ³⁵ Die vuodiekemba mana die di benne Liida aɲaɲ Saroni ma die di ye wo die di tarɲɲ ba berɲɲ, ta di tɪ Yɔmɔtɪeɲ sieɲɲ.

³⁶ Hɔgɔ wɔnyɲ dɪaɲ die di benne Joopa ma ba wasa wa Tabita, ama Giriiki jabalɲkɲɲ ba wasa wa Dokasi, ka chɪaɲ yine “Haabiɲɲ” ta die a yi Yisa dɪdɪsɲɲɲɲ. Die v nagɲ v saɲɲa mana a yie wɔvɔvɔna yɪa vuosi ta sunɲɲi zɔɔlɲtieliɲ. ³⁷ Die saɲka mi yɔagɲɲ die di yigi wo die v kpi. Die ba sɲ wa nyaan ta nagɲ wa a jvalɲ dɔvɲɲ jarɲɲbɪsa juov me. ³⁸ Joopa die ka faasɲ yɔv aɲaɲ Liida; die wɪa die Yisa dɪdɪsɲɲɲɲ die di wɔnna di Piita bie Liida ma

wa die ba tɔŋ dembisi bale ɔ jigɪŋ dɪ ba ga balɪ wa dɪ, “Tɪ juusa fɔ yi lagɪ lagɪ a keŋ tɪ jigɪŋ.” ³⁹ Die wɪa Piita die dɪ yi siri wɔnɔŋ aŋaŋ ba die dɪ ga. Die ɔ gana a ga tugɪ wa ba nagɪ wa jʉalɪ ga juoku me. Mi kpɪhɔgɔba mana die dɪ taŋ gɪɪŋ Piita a kɔma ta daga wa nyinyeeki diekemba Dɔkasi die dɪ baalna yi ba wa saŋŋa dieke ɔ benne ɔ mɪsɪ ma wa. ⁴⁰ Ama Piita die dɪ yagɪ ba mana dɪ nyɪŋ juoku me, ta die sɔŋŋ a gbirigi ɔ dune me a juusɪ Nɔmɪŋ, ta die yɪŋŋi a daansɪ kumbu ta baarɪ dɪ, “Tabita, hagɪ!” Die ɔ yuori ɔ nine a ye Piita, ta die hagɪ a kalɪ. ⁴¹ Piita die dɪ tɔntɪ ɔ nuuŋ a sunŋi wo ɔ hagɪ zie ta wa kpɪhɔgɔbaha aŋaŋ Yisa dɪdɪsɪrɪŋ banɪŋ ba a nagɪ wa dagɪ ba dɪ ɔ yɪŋŋi keŋ wo ɔ miivoli me mɪŋ. ⁴² Wɪurɪ gie die dɪ dɪa ga Joopa mana ma ta vuosi pam die dɪ yi tɪ Yɔmɔtɪeŋ Yisa yada ta dɪ ɔ sieŋ. ⁴³ Piita die dɪ wɪarɪ a bie Joopa ma a yuasi; die ɔ bie wo daa wɔnyɪ die dɪ wɔnsɪnana gbantɪ ba wasa wa Simoni tigɪŋ me mɪŋ.

10

Piita aŋaŋ Koniliawosi wɪa

¹ Die daa wɔnyɪ die benne Siisiria ma ba wasa wa Koniliawosi, die ɔ yiwo sojasisi jakɔŋ ta pɔgɪlɪ sojasisi kɔbɪga ɔ chaaku ma. Die ba wasa ɔ chaaku Itali tɪŋgbɪŋ chaan. ² Die wɔnɔŋ aŋaŋ ɔ deŋ mana die jɪama Nɔmɪŋ ta chɪga Nɔmɪŋ. Die ɔ kpaŋŋɪ ɔ gbɪŋ pam a sunŋe juu vuosi zɔɔlɪntɪelibe, ta die juusa Nɔmɪŋ saŋŋa mana. ³ Daan kaanɪ die agbaa die dɪ nɪgna a tɪŋ hawasi ataa die ɔ daansɪ a ye Nɔmɪŋ malaka dɪ kenne juu ɔ jigɪŋ a balɪ a yɪ wa dɪ, “Koniliawosi.”

⁴ Koniliawosi die dɪ yene malakaka die ŋmaamɪŋ dɪ yigi wo, ta ɔ baarɪ dɪ “N Yɔmɔtɪeŋ, dɪ bɪa?” Die malakaka dɪ yɪŋŋi a balɪ wa dɪ, “Nɔmɪŋ tuo fɔ juusɪŋ mɪŋ aŋaŋ fɔ yɪnana zɔɔlɪntɪelɪŋ piini diekemba ta bɪ tɪnsɪ fɔ wɪa.

⁵ Lele, tɔŋ dembisi batan aŋ ba ga Joopa ma a ga wa daa wɔnyɪ saan dɪ dine Simoni Piita. ⁶ ɔ yiwo chaan ɔ bie gbɪŋwɔnsɪrɪ dieke ba wasɪnana Simoni tigɪŋ, ta ɔ tigiri dɪ gbɪgi mɔgɪkpɪrɪ.” ⁷ Die malakaka die dɪ balala wɪaha a yɪa wa die dɪ yɪŋŋi ga ta va wa, womi die Koniliawosi die dɪ wa ɔ tɔntɔntɔŋ bale aŋaŋ sojasisi wɔnyɪ, vuodieke die dɪ jɪanna Nɔmɪŋ ta bɪ yi ɔ gbɪŋ gbɪŋ gbɪgbarɪtɪ wɔnyɪ. ⁸ Die ɔ balɪ ba wudieke dɪ yine, ka kwan chaan ɔ tɔŋ ba Joopa ma ma.

⁹ Ka tɔnɔnsa die ba benne sieku me a gara wa a keŋ gbɪgi Joopa, saŋka mi Piita die dɪ ga jʉalɪ kɔsɔŋ sikpeŋ agbaa saŋŋa dɪ ɔ juusɪ Nɔmɪŋ. ¹⁰ Kɔŋ die dɪ keŋ yigi wo, die ɔ yaala jaan dɪ ɔ dii; die ba yene dige nyindiikehe die ɔ daansɪ. ¹¹ Ta die a ye ŋmɪŋsikpeŋ dɪ yuorine, ta jaan kaanɪ dɪ keŋ sɔna a sɪ sɪba garɪteelikɪŋ ba yigine ka kwanɔa anɪsa wa a yaa keŋ sɔna tɪŋgbɪŋ. ¹² Die ka ma dɔŋɪsɪ yiri yiri aŋaŋ nyindiekemba dɪ vuunene tɪŋgbɪŋ aŋaŋ nembisi. ¹³ Ta die ɔ wɔŋ lɔlɔŋ dɪ balala a yɪa wa dɪ, “Piita, hagɪ a kɔɔ a ŋɔbɪ!”

¹⁴ Ama Piita dɪ yɪŋŋi balɪ dɪ, “N Yɔmɔtɪeŋ, aayɪ, n ye ka ŋɔbɪ jadieke tɪ chɪarɪna.”

¹⁵ Die lɔlɔkɔ dɪ bɪ balɪ yɪ wa bɪbra dɪ, “Da keŋ wa jadieke Nɔmɪŋ dɪ yine kasɪ jadɪŋgɪtɪŋ.” ¹⁶ Naa die yiwo bɪtaa, ta die jaabu dɪ yɪŋŋi a ga jʉalɪ ŋmɪŋsikpeŋ.

Vuodiekemba dɪ kana ka yi juu vuosi die dɪ kenne yi Yisa kwanɔdɪsɪrɪŋ dene

¹⁷ Piita die ye ko yile ɔ daansɪkɔ chɪŋ, die Koniliawosi die dɪ tɔnna dembɪŋ diekemba ba die dɪ ye Simoni tigiri dɪ benne jigidieke a keŋ zie

ka sanɔari tɔɔ, ¹⁸ a wa a piastɔ dɔ, “Chaanɔ bie giena vɔ saanɔ dɔ dɔ Simoni Piita mɔɔ?”

¹⁹ Ama Piita die ye ko mɔa vɔ baanɔ yi die a sɔba daanskɔ chɔanɔ, ta Nɔmɔɔ Haalɔɔ dɔ balɔ yi wa dɔ, “Wɔmma dembisi bataa bie giena a dɔ dɔa a yaala fɔ. ²⁰ Die wɔa hagɔ a sɔɔɔɔ ga ta da chɔli dɔ fɔ ananɔ ba ga, dama manɔɔ n tɔɔna ba.” ²¹ Naa chɔanɔ ma, Piita die dɔ sɔɔɔɔ a ga balɔ dembisisi dɔ, “Manɔɔ nɔ yaala wa. Bɔa wɔa nɔ kenɔ?”

²² Ta ba yinɔɔ balɔ dɔ, “Jakɔɔɔ Koniliawosi tɔɔna tɔ. U yiwo vuovɔvɔɔnɔɔ ta jɔama Nɔmɔɔ ta Juu vuosi mana dɔ faastɔ yɔa wa jɔlɔma pam. Nɔmɔɔ malakasisi kaanɔ die dɔ balɔ a yi wa dɔ vɔ wa fɔ a kenɔ vɔ tiginɔ me amɔ vɔ nan wɔɔ wudieke fɔ yalla dɔ fɔ balɔ.” ²³ Die Piita dɔ yaa ba a juu gbaanɔ, die ba dɔa mi tɔɔ dɔ fɔɔɔ.

Tɔɔ die dɔ vɔɔna vɔ yi siri wɔɔnɔɔ ananɔ ba dɔ ga; die vɔ chanchaalɔba batanɔ die dɔ benne Joopa ma wa die dɔ beeli wo. ²⁴ Die ka tɔɔnɔvɔsa die ba ga tɔɔɔ Siisiria ma, jigidieke Koniliawosi ananɔ vɔ denɔ ananɔ vɔ zɔalɔɔ die dɔ kalɔna a chɔɔsa wa. ²⁵ Die Piita die dɔ dɔna baa vɔ juu gbaanɔ sɔɔ, ta Koniliawosi die dɔ kenɔ tuoli wo sanɔari ma, ta sɔɔɔ gbirigi vɔ nɔɔɔ ananɔ jɔlɔma. ²⁶ Ama ta Piita die dɔ baarɔ dɔ, “Hagɔ, dama n gbanɔ gbanɔ n yiwo vuota.” ²⁷ Piita die ko bala wɔa a yɔa Koniliawosi ta die a ga juo tigiri me, a die ye vuosi pam dɔ lagɔsɔna a kalɔ. ²⁸ Die vɔ balɔ a yi ba dɔ, “Nɔ gbanɔ gbanɔ nɔ sɔba a baarɔ tɔɔnɔ Juu vuosi mɔra ka yi wa sienɔ dɔ tɔ lagɔnɔ yaa a kaagɔ vuodieke dɔ kana a ka yi Juu vuonɔ, ama Nɔmɔɔ dagɔ mɔɔ dɔ n daa zetime vuonɔ vɔ kana ka yi Juu vuoke wɔa. ²⁹ Die wɔa nɔ tɔɔna a wa mɔɔ wa manɔ kenɔ ta ka zetiye. Lele nɔ vaa n piastɔ nɔ, ‘Bɔa wɔa nɔ tɔɔ a wa mɔɔ?’ ”

³⁰ Koniliawosi die dɔ baarɔ dɔ, “Deeri kanɔɔ wa sanɔa gie gbanɔ gbanɔ agbaa dɔ nɔgɔna a tɔanɔ hawastɔ ataa die manɔ juusa Nɔmɔɔ n tigiri me, womi manɔ ye daa wɔɔnɔ dɔ yeegine nɔɔnɔnɔɔɔɔ dɔ kenne zie n nɔɔɔ, ³¹ a baarɔ dɔ, ‘Koniliawosi! Nɔmɔɔ wɔɔ fɔ juɔsɔnɔ ta tɔɔnɔ piini dieke fɔ yɔnana zɔɔlɔntielibe. ³² Die wɔa, tɔɔnɔ vuonɔ anɔ vɔ ga Joopa ma a ga wa daa wɔɔnɔ ba wasɔna Simoni Piita. U yiwo chaanɔ a bie Simoni gbanɔwɔnɔsɔvɔ wa tiginɔ me vuodieke tiginɔ dɔ gbigine mɔɔɔɔ.’ ³³ Die wɔa manɔ tɔɔ a wa fɔ lagɔ lagɔ wa, ta fɔ dɔanɔ fɔ kpanɔnɔ fɔ gbanɔ a kenɔ. Tɔ, tɔ mana bie wo Nɔmɔɔ nɔɔɔ dɔ tɔ wɔɔ wudieke mana tɔ Yɔɔmɔtijen dɔ yɔna fɔ nɔanɔ dɔ fɔ balɔ tɔ.”

Piita wɔbalika

³⁴ Die wɔa Piita die dɔ piili a bala dɔ, “Lele n wa sɔba dɔ dɔ yiwo wusie dɔ Nɔmɔɔ ka luge, ³⁵ ama vɔ tuose buurinɔ nɔɔ mana vuodieke dɔ chɔɔnana wa ta yie wudieke dɔ mɔna. ³⁶ Nɔ sɔba dɔ Nɔmɔɔ die yi wa Izara vuosi wudieke dɔ dagɔna wɔɔvɔnaha wɔa, dɔ Yisa Masia ma tɔɔnɔ ananɔ Nɔmɔɔ dɔ bɔ nansɔ ananɔ tanɔ; wɔɔnɔ Yisa Masia yiwo tɔ mana Yɔɔmɔtijen. ³⁷ Nɔ wɔɔnɔ sɔba wudieke mana die dɔ yine Judia mana ma ma mɔɔ. Die wɔaha gie mana die piili wo Galili me, jɔɔn die dɔ bala dɔ vuonɔ mana tuo Nɔmɔɔ nyaanɔ sɔla kuonɔ chaanɔ. ³⁸ Nɔmɔɔ die nagɔ wa vɔ Halikasika ananɔ hagɔɔnɔ a yi Yisa, vuodieke dɔ nyɔna Nazeriti wa. Die vɔ bie wo Yisa jigɔnɔ sanɔa dieke die vɔ dɔna dɔ dɔa a tɔma tɔɔvɔna a yɔa vuosi ta gbaama vuodiekekemba die dɔ benne Sitaani nuusi me. ³⁹ Tɔ mana die ye Yisa die dɔ yine wudieke Jerusalemi tɔɔ ma ananɔ Juu vuosi tɔɔhanɔɔ ba mana, ta tɔ yiwo vɔ daanstatielinɔ. Die ba kpaastɔ wa wa dagarikɔnɔ ma die vɔ kpi. ⁴⁰ Ama ta Nɔmɔɔ die dɔ sɔɔɔnɔ wa kumbu me daraa ataa daraanɔ ta yi vɔ hagɔ ta tɔ ye wo vɔ senɔ yi vuota. ⁴¹ Daa vuonɔ mana die yene wo. Die dɔ yiwo tɔɔnɔ vuodiekekemba die Nɔmɔɔ dɔ vɔarɔna dɔ tɔ yi vɔ daanstatielinɔ die yene wo, ta die die ta nyuo ananɔ wa vɔ kumbu

suguruj kvanj chaan. ⁴² Nmutj die yi ti nvanj di ti muoli ananj nunjuna a yuma vuosi di Yisa yine vuodieke v vvarina di v yi vuodiekemba di benne ba musu ma ananj kunti saruya diiru. ⁴³ Nmutj naazvamba mana die baari di vuodieke nuj mana di yine Yisa yada, Nmutj nan nagv v taali a chaa wa Yisa wa saanj ma.”

Vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi die di tuone Nmutj Halikasika dene

⁴⁴ Piita die di yene ko bala waha ta die Nmutj Halikasika die di kenj a ssvuj vuodiekemba mana die di wonnana v wubalikaha ma. ⁴⁵ Die di yi Yisa didusuruj diekemba di yine Juu vuosi ta beeli Piita a nyuj Joopa a kenj wo mamachi ananj Nmutj die di naguna v piini dieke di yine v Halikasika a yi vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi wo. ⁴⁶ Dama die ba wuj ba dianj ba balunana wubaliki gaasi ta bura Nmutj saanj. Womi Piita di baari di, ⁴⁷ “Vuosi gie tuo wo Nmutj Halikasika siba die ti tuone die wo, vuonj beri a baanj biagi kagi ba di ba daa su Nmutj nyaan?” ⁴⁸ Die wia die v yi nvanj di ba su ba; die ba su ba Nmutj nyaan Yisa Masia saanj ma. Die wia die ba bal Piita di v wuru ba jigij daraa ale.

11

¹ Sanja mi die Yisa tuntuntiba ananj Yisa didusuruba die di benne Judia luga mana die di wuj di vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi gbanj tuo Nmutj waha. ² Die wia Piita die di yinjine a kenj Jerusalemi ma, Juu vuosi vuodiekemba die di yine Yisa didusuruj batanj di piili a niga nunhaguruj ananj wa. Die ba yaala vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi ta yi Yisa didusuruj gobi ba kola, ³ ta baari di, “Fonuj ga bie wo vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi ta die ananj ba gbanj.”

⁴ Womi Piita die di piili a bala ba wudieke gbanj gbanj die di yine di: ⁵ “Die n bie wo Joopa tuj ma a jvusa Nmutj ta kenj a ye njmujikpenj di yuorine ta jaanj kaani di sina siba gariteelikinj di kenne ssvuj n jigij. ⁶ Die n daansuna ka ssvu die manj ye tiginj donjisi ananj haaguj donjisi ananj nyinvuuke ananj nembisi. ⁷ Ta die manj wuj loluj di balala yia muj di, ‘Piita, hagv a kuv nyinti gie a njovi.’ ⁸ Die manj yinjji a bal di, ‘N Yomutiej n kaanj biagi yi die, n ye ka njovi jadieke ti chvaruna.’ ⁹ Ta loliku di bi nyuj arizanna ma a bal yi muj bibra di, ‘Du yi Nmutj di kenj baa di jaanj vuna ananj diile da kenj baa ka ka mu ananj diile.’ ¹⁰ Naa die yiwo die butaa, ta jaabu mana die di yinjji ga arizanna ma.

¹¹ “Lele womi dembisi bataa die di nyuna Siisiria di kenj zie tigi dieke n benne wo sanvartij tuj. ¹² Die wia Nmutj Halikasika die di bal yi muj di n gamma ananj ba ta da vaa ka mugisi muj. Womi Yisa didusuruj bayvaba diekemba die di benne Joopa ma die di beeli muj ti ga Siisiria a ga Koniliawosi tiginj, ¹³ v bal ti di Nmutj malaka nyunna v jigij. Di v tuj anj ba ga Joopa a ga wa vuonj wunyj saanj di dine Simoni Piita. ¹⁴ Di Piita wa nan bal wa wsvuj ananj v tiginj vuosi mana di baanj nan yi die a ye gbatitaanuj.

¹⁵ “Die n piiline a bala wa, die Nmutj Halikasika die di a kenj a ssvuj ba ma siba die di kenne ssvuj ti ma piiliku me wo. ¹⁶ Mi die manj tunsu ti Yomutiej Yisa die di balla di, ‘Joon die siva ananj nyaan ama Nmutj nan su nu ananj v Halikasika.’ ¹⁷ Du yi Nmutj di yi banuj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi piini dieke die v yuna ti sanja dieke die ti yine ti Yomutiej Yisa Masia yada wa; muna yine muj di n kagv Nmutj di v da yi wudieke v yaalala v yi?”

18 Die ba wonna Piita baluku wa, die ba ka bi nigi nunhaguru ta piili a bira Nmuṅ a bala di, “Lele Nmuṅ vaa vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi di ba vaa ba tumbiati ta yi Yisa didusuru ta ye miivoli dieke di wone kpatu.”

Yisa didusuru Antiyoku ma wia

19 Die Sitiiveni kuula kwan chaan mugisiban die di ken Yisa didusuru ma die ba chigi jaasi jigir mana. Die batan die chigi ga Fonisia anan Saapurusi anan Antiyoku ta die muula Yisa wia a yia Juu vuosi nyina ma. 20 Ama Yisa didusuru dieke di yine Saapurusi vuosi anan Saarini vuosi die di ga Antiyoku a ga muula ti Yomotien Yisa wovunaha a yia vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi. 21 Die Nmuṅ haguṅ die di bie ba jigir, die vuosi pam die di tarigi ba berin ta yi Yisa yada.

22 Die Yisa didusuru diekemba di benne Jeruselemi ma wa di wun wudieke di yinene wo, ta die tun Banabasi Antiyoku ma. 23 Die u gana a ga tugi mi a ye Nmuṅ di sunjine be die wo, u sun die di fali ta die u kpanjisi ba mana di ba da vaa Yisa kwan dusu. 24 Banabasi die yiwo vuovuru ta yaa yada pam ta suuli anan Nmuṅ Halikasika, die vuosi pam die di ken yi Yisa yada ta biru u didusuru.

25 Die Banabasi di ga Taasusi di u yaali Sooli. 26 Die u yene wo wo, die u yaa wa a yinji ken Antiyoku, mi ba bale wo mana die di nagi bin muṅmuṅ a laguma anan Yisa didusuru ta daga vuosi pam mi Nmuṅ wia. Die di yiwo Antiyoku ma die ba wolin wa Yisa didusuru di, “Kirisito vuosi.”

27 Die sanja mi gban gban die Nmuṅ naazuluṅ batan die di benne Jeruselemi ma di ken Antiyoku. 28 Ba wonyi saan die yine Agabusi, ta Nmuṅ Haaluṅ die di sunji wo u bal di kon bian nan nan jigir mana duna ma. Die di ken yi muṅ sanja dieke Kolodiasi di yine naakuru. 29 Die Yisa didusuru di benne Antiyoku ma wa die di san di ba nan sunji ba numballi diekemba di benne Judia ma, di vuon mana chisi u baan nan biagi die. 30 Die ba yi die a nagi ligirehe a tun Banabasi anan Sooli di ba yaa ga yi Yisa didusuru nyukoraha di benne Judia ma.

12

Herodi die di mugisine Yisa didusuru dene

1 Sanja gie mi gban gban naakuru Herodi die di mugise Yisa didusuru batan. 2 Die u yi sojasi nuar ba gobi Jemisi, Jon numba sikpen anan jibwan. 3 Die u yene ta Juu vuosi suguti falya wa anan wudieke u yine wo, die u vaa ba yigi Piita sanja dieke ba dinene paanu dieke ba kana ka naga daboti a yie wo duṅgaka. 4 Die u yigine Piita wa kpatu wa u yi ba ligi wo dansarika ma ta yi nuar di sojasi lagumuṅ lagumuṅ bunusa gbara wa a tariguma tan. Die lagumuṅ mana die yiwo sojasi banusa. Ta a yile siba u vuari wa gasitanjku duṅgaka sanja a dii u sariya yaaluṅ ma. 5 Die wia, die Piita die di bie dansarika ma ta Yisa kwanandusuru die di faasi a juusa Nmuṅ a yia wa.

Malaka die di vvarina Piita a nyin dansarika svṅ dene

6 Die tun di bala ka vun an Herodi nagi Piita a yi vuosisi, duntu daari yuku mi die Piita di ye ko bobu anan choruma a dua guura sojasi bale sunsuṅ. Die ba bobu choruma kaan anan sojasi wonyi u nuudiigin chaan ta kaan dnan di bobu u nuugalu chaan sojasi ta sojasi batan dnan di gbari dansarukaka sanvadaan. 7 Womi ta Nmuṅ malaka die di ken nyuṅ, ta chaanuṅ di chaan dansarika ka ma. Die malakaka di don don Piita

bunqruan ma a sugiri wa ta baari di, "Hagu lagu lagu!" Ta u hagu. Die u hagina wa, choruma ha di nyu u nuusi me a nan. ⁸ Malakaka di bal wa di, "Munji bobu fu gbanu ta suu fu nura." Piita di yi die. Die malakaka di bi bal di, "Yeegi fu jayeekin a dia mu." ⁹ Piita die di di malakaka a nyu dansarika ka ma, ama die u ka siba di u daansa mu yaa ka sen yie mu. ¹⁰ Die ba ga garisi nunan sojasisi die di gbarina wa anan banu ba die di diisine wo ta die ken tugu kuvu gtabi dieke di benne gaamu ma die di yuorinene a juo tika sun, die ka gban gban ka yuori. Die ba chun a nyu a chun a suuna siekruku ma womi malakaka die di bia ta va Piita.

¹¹ Die Piita di wa munji wudieke di yinene wo ta baari di, "Lele n siba a baari di sen yiwo wusie, di Nmun tunna u malaka u ken vvari mu a nyu Naan Herodi nuusi me, ta bi vvari mu a nyu Juu vuosisi die di yilinene di ba yi mu die wo mana mana ma ma."

¹² Die u munjuna naa wa, die u ga Joon Maki nu Meri tigin. Die vuosi pam die lagisina mi a juosa Nmun ¹³ Piita die di ga kpaasi sanvari ta havuubin wony die di yine tuntuntu mi ta Roda die di ken di u ye vuodieke di kpaasinana wa. ¹⁴ Die u munjuna Piita loluku die di yiwo nansu die u chigi a yinji a ga ta ka yuori sanvari, a nata a baari di, "Piita zie sanvari tu." ¹⁵ Die ba bal wa di, "Ju yunyaati." Ama die u kpanji u gban a ala di di yiwo wusie. Die ba baari di, "Di nan yiwo u malaka."

¹⁶ Ta Piita die di ye ko a kpaasa sanvari, die ba ga yuori a ye wo, die di yi be mamachi. ¹⁷ Die u koti u nuun di ba taru wati, ta bal ba ti Yomotien di yine die a vvari wa a nyu dansarika ka sun. Ta die bal di, "Ni bal Jemisi anan Yisa didusru banu ba wudieke di yine." A kuvan chaan u nyu mi a ga jigigan.

¹⁸ Die tu di vuona sukuban die di faasu mugisi sojasisi die di gbarina wa. Die ba piasa tan di, "Bia yine Piita wa?" ¹⁹ Naan Herodi die di yi vvan di ba yaali wa, ama die ba ka ye wo. Die wa die u vaa ba piasa gbigaritba wupiasika ta die yi vvan di ba kuv ba.

Naa kuvan chaan, Naan Herodi die di nyu Judia a sun ga Siisiria a die yi daraa ale mi.

Herodi kuv wa

²⁰ Herodi die di ju sunyuru anan Taya anan Sidoni vuosi; die wa die ba lagu tan di ba ga ye wo. Die ba wolin ye Bilasitusi di u sunji be, die u yiwo vuodieke die di yine naan wa tigiri nyukuraaha wony. Die ba ken ga Herodi jigin a ga nugi nuwun di u vaa sugitalu bemme ba sunsun dama Taya anan Sidoni die yese ba nyindiike a nyuna naan Herodi tungban ma.

²¹ Die naan Herodi die vvari daan a zien, die daari di tugina wa Herodi die di yeegi u naala nyinyeekikuma, ta nyu kal u naan gbanji mama ta bal wa a yi vuosisi. ²² Die vuosisi die di nati a baari di, "U loluku su siba nmun daa vuota." ²³ Lele wo mi Nmun malaka die di vaa yvaguiban di yigi wo, die u nyuuti die di suuli anan gbariti a nyuo wo u kpi dama die u ka yi Nmun kanu juluma ka mi.

²⁴ Ama sanja mi die vuosi pam die di wun waha ta yi yada.

²⁵ Sanja dieke Banabasi anan Sooli die di kpatna ba tuumaha dieke die ba gana di ba yiwo, die ba nagi Joon Maki a guti ba ma a nyu Jerusalemi a ga Antiyoku.

¹ Antiyoku ma, die N̄m̄uŋ naazval̄uŋ aŋaŋ d̄idagur̄uŋ bat̄aŋ die bie wo Yisa d̄id̄usur̄uŋ s̄uŋ: die ba yine Banabasi aŋaŋ Simiani (vuodieke die ba was̄nana Daasob̄il̄uŋ), aŋaŋ Lususi, vuodieke d̄i nȳna Sarene aŋaŋ Manani (vuodieke die ba laḡuŋ na a wubi aŋaŋ Naar̄ Herodi die ba yine ball̄ib̄is̄i) aŋaŋ Sooli. ² Daar̄ kaan̄i die ba jianna t̄i Ȳom̄ot̄ieŋ ta bob̄i nuaha, N̄m̄uŋ Hal̄kas̄ika die d̄i bal̄i a ȳi ba d̄i, “N̄i v̄oar̄i Banabasi aŋaŋ Sooli aŋ ba t̄uŋ t̄uŋ dieke w̄ia n̄ wana ba wa d̄i ba t̄uŋ wa.”

³ Naa k̄var̄j chaar̄j die ba b̄i bob̄i nūa ta j̄us̄i N̄m̄uŋ ta naḡi ba nuusi a d̄us̄i ba ma ta die taar̄j ba ba ga.

Saapurusi t̄iŋ w̄ia

⁴ Saŋ̄ja dieke N̄m̄uŋ Hal̄kas̄ika die d̄i tunna Banabasi aŋaŋ Sooli wa d̄i ba ga t̄uŋ v̄ tubmaha, die ba s̄uŋ ga Selusia ma a naḡi haar̄uŋ a ga Salamasi, t̄iḡid̄ieke die benne Saapurusi t̄uŋgb̄ar̄j ma. ⁵ Die ba t̄uḡna Salamasi ma wa die ba ga juu Juu vuosi N̄m̄uŋ j̄iam̄uŋ juone me a ga muv̄li N̄m̄uŋ w̄iaha mi. Die J̄oon Maki die bie mi a ȳi ba susun̄j̄iru.

⁶ Ka k̄var̄j chaar̄j die ba nȳuŋ Salamasi ma ta die a d̄ta a t̄ar̄j ga t̄uŋ Pafosi. Mi die ba haar̄i daa w̄onȳi die d̄i yine yun̄ar̄juv̄uŋ v̄ saar̄j d̄i d̄i Bajaasusi, ta ȳi Juu vuodieke die d̄i gaanana vuosi d̄i v̄ yiwo N̄m̄uŋ naaz̄va. ⁷ Die v̄ yiwo t̄uŋgb̄ar̄jka mi jak̄v̄uŋ Sejusi P̄ool̄usi z̄va. Die jak̄v̄uŋ die yiwo ȳiant̄ieŋ ta die t̄uŋ wa Banabasi aŋaŋ Sooli d̄i ba keŋ a bal̄i N̄m̄uŋ w̄ia aŋ v̄ w̄uŋ. ⁸ Ama die yun̄ar̄juv̄uŋ, vuodieke die d̄i dine Elimasi Giriiki jabal̄k̄uŋ ma wa die ka saaḡi a ȳi ba: ta die m̄ia d̄i v̄ kaḡi jak̄v̄uŋ aŋ v̄ daa keŋ ȳi Yisa yada.

⁹ Womi die N̄m̄uŋ Hal̄kas̄i die d̄i suuli Sooli vuodieke die d̄i b̄una a d̄i P̄ool̄i, die v̄ daans̄i yun̄ar̄juv̄uŋ die ¹⁰ ta bal̄i wa d̄i, “F̄uŋt̄uŋ f̄v̄ yiwo Sitaani bua ta b̄i ȳi tunv̄una mana dataar̄j ta suuli aŋaŋ w̄ob̄iat̄i ȳiri ȳiri mana, ta m̄ia saŋ̄ja mana d̄i f̄v̄ tar̄iḡi N̄m̄uŋ wusie w̄ob̄al̄k̄aha a ȳi ŋ̄m̄uch̄ib̄is̄i. ¹¹ Lele N̄m̄uŋ baa v̄ dat̄i f̄v̄ t̄ub̄uŋ ta vaa f̄v̄ ȳuŋ ta kaar̄j d̄i yese daraa ale.”

Lele womi die muŋḡis̄ob̄il̄uŋ d̄i nan daa wa nine me ta v̄ d̄i d̄ta a gaba a yaala vuodieke d̄i baar̄j nan ȳiḡi v̄ nuuŋ me. ¹² Die jak̄v̄uŋ d̄i yene wudieke d̄i yine wo, die v̄ ȳi Yisa yada, dama die d̄i faas̄t̄ yiwo mamachi aŋaŋ wudieke ba d̄aginana yaa gamma t̄i Ȳom̄ot̄ieŋ ma wa.

Antiyoku dieke d̄i benne Pisidia t̄uŋgb̄ar̄j ma w̄ia

¹³ Naa k̄var̄j chaar̄j die P̄ool̄i aŋaŋ v̄ chanchaal̄ba die d̄i naḡi haar̄uŋ a nȳuŋ Pafosi me a ga Pega d̄i benne Pamifilia t̄uŋgb̄ar̄j ma, mi die J̄oon Maki d̄i vaa ba ta ȳiŋ̄i ga Jerusalemi. ¹⁴ Die ba nȳuŋ Pega a t̄ar̄j ga Antiyoku d̄i benne Pisidia t̄uŋgb̄ar̄j ma. Die dav̄v̄s̄ik̄ur̄i daar̄i die ba ga juu N̄m̄uŋ j̄iam̄uŋ juoku me a s̄uŋ kal̄i. ¹⁵ Die ba kar̄nna Mosisi m̄uraha s̄uŋ aŋaŋ N̄m̄uŋ naaz̄val̄ba maaḡik̄v̄ s̄uŋ a kpat̄i wa, N̄m̄uŋ j̄iam̄uŋ juoku s̄uŋ nȳuŋk̄v̄raha d̄i bal̄i ba d̄i, “T̄i numb̄all̄i, d̄u ȳi n̄i yaa w̄v̄v̄una a baar̄j nan bal̄i ȳi vuosis̄i gie n̄i bal̄i.” ¹⁶ Womi P̄ool̄i die d̄i haḡi zie ta a kot̄i v̄ nuuŋ ta piili a bala d̄i:

“N̄m̄uŋ Izara vuosi aŋaŋ vuodiekemba mana d̄i jianna N̄m̄uŋ dieke Izara vuosi d̄i jianna, n̄i w̄omma m̄uŋ. ¹⁷ T̄uŋt̄uŋ Izara vuosi N̄m̄uŋ die v̄oar̄ina t̄i ch̄oŋk̄v̄s̄il̄ba a ȳi ba faas̄t̄ dala saŋ̄ja dieke die ba benne Ij̄ipiti me a ȳi chaamba wa. W̄uŋt̄uŋ N̄m̄uŋ die v̄oar̄ina ba a nȳuŋ mi aŋaŋ v̄ haḡur̄uŋ. ¹⁸ Ta die daans̄i ba b̄una bar̄is̄i-n̄usa saŋ̄ja dieke die ba benne haḡur̄i ma, aŋaŋ ba dene ka tuo v̄ n̄oar̄i mana. ¹⁹ Die ka k̄var̄j chaar̄j die v̄ ch̄v̄v̄s̄i buur̄iŋ aȳop̄oȳi die d̄i benne Keenani t̄uŋgb̄ar̄j ma ta die vaa v̄ gb̄ar̄j gb̄ar̄j v̄ vuosi Izara vuosi d̄i s̄u. ²⁰ W̄iaha gie mana die yiye m̄uŋ b̄una kob̄is̄i-n̄usa aŋaŋ bar̄is̄i-n̄v̄ s̄uŋs̄uŋ.

“Sanja dieke ba sına tujgban̄ka, N̄muj die d̄t ȳi ba nuññandus̄uruj d̄t ba dii ba nuñña a ga tuḡt sanja dieke N̄muj naazva Samuli d̄t kenne. ²¹ Naa kvañ chaan̄ die ba b̄i keñ piast̄ N̄muj naazva Samuli d̄t v̄ ȳi ba naan̄, die w̄ta, N̄muj die d̄t v̄bari S̄ooli, Kisi b̄va vuodieke d̄t nyina Benjamani buurin̄ ma d̄t v̄ ȳi ba naan̄. Die v̄ yiwo ba naan̄ b̄ina ban̄jisi-nusa. ²² Die N̄muj d̄t keñ wuuri v̄ naari ta vaa Davidi d̄t dii naari. Naa die N̄muj d̄t bal̄i yaa gamma Davidi ma d̄t, ‘Davidi, Jese b̄va wa yine daa dieke chanchaal̄uj n̄ yaalala, v̄ yie wudieke mana n̄ yaalala d̄t v̄ ȳi.’ ²³ N̄muj die d̄t ȳi n̄van̄ d̄t Davidi haaḡst̄ ma vuon̄ w̄onȳt bala v̄ keñ a gbat̄i Izara vuosi a taan̄, w̄onuj vuoke mi yine Yisa. ²⁴ Ama J̄oon die d̄t wolij̄ keñ a m̄v̄l̄t a ȳi Izara vuosi mana d̄t ba vaa ba tumb̄iat̄i añ v̄ s̄u ba N̄muj nyaabu, ka kvañ chaan̄ Yisa die d̄t wa keñ. ²⁵ Die J̄oon tuumaha die d̄t gb̄ine kpat̄uj die v̄ piast̄ vuosisi d̄t, ‘M̄nta n̄t yile d̄t ȳi ye? N̄ ka ȳi N̄muj Vuov̄barik̄uj Masia wa. N̄i w̄omma, w̄onuj v̄ baa v̄ keñ wo n̄ kvañ chaan̄ ta man̄ ka m̄v̄ d̄t n̄ v̄bari v̄ nura gban̄.’

²⁶ “Lele, nuñuj Abarahami haaḡst̄ añan̄ nuñuj vuodieke d̄t kana ka ȳi Juu vuosi ta bie giena a j̄iama N̄muj, n̄i w̄omma wudieke N̄muj d̄t yina t̄i d̄t ka daga t̄i baan̄ nan̄ ȳi die a ye gbat̄itaan̄uj dama ka yiwo vuon̄ mana s̄uti. ²⁷ Die vuodiekemba die d̄t benne Jerusalemi ma añan̄ ba nyuj̄k̄uraha die ka s̄iba a baari d̄t Yisa yine Gb̄igbat̄itaantu wa, ta ka b̄i s̄iba N̄muj naazval̄ba w̄obal̄kaha ba ñaana karuma dav̄v̄s̄ik̄uj daan̄ mana wa ch̄iñ. Die w̄ta die ba bal̄i a ch̄v̄st̄ wa s̄iba N̄muj naazval̄ba die d̄t bala die wo. ²⁸ Añan̄ die ba kana a ka ye wudieke v̄ yine a ch̄v̄st̄ wa ta m̄v̄ d̄t ba kuv̄ wa wa mana, ama die ba bal̄i a ȳi Paliti d̄t v̄ ȳi ba kuv̄ wa. ²⁹ Die ba yine wudiekemba mana N̄muj gban̄ku d̄t bala yaa gamma v̄ ma wa a kpat̄i wa, die ba naḡt wa a keñ s̄on̄j̄ dagar̄ku ma a naḡt wa a ga s̄on̄j̄ d̄van̄ v̄on̄j̄ ma. ³⁰ Ama ta N̄muj die d̄t suḡr̄i wa kumbu me. ³¹ Die v̄ nyuj̄ vuodiekemba die d̄t d̄na v̄ kvañ a nyuj̄ Galili a keñ tuḡt Jerusalemi wa jiḡin̄ daraa pam. Lele ban̄uj ba wana ȳi v̄ daanst̄atielij̄ vuosisi jiḡin̄. ³² N̄muj die ȳi wa t̄i ch̄oñk̄us̄l̄ba n̄van̄, ta t̄i bie gie d̄t t̄i bala n̄i w̄on̄unaha, ³³ d̄t v̄ señ ȳi he m̄uj a ȳi t̄i tunuj vuodiekemba d̄t yine ba haaḡst̄ añan̄ v̄ suḡruna Yisa a nyuj̄ kumbu me wo. Die N̄muj gban̄ku s̄on̄, ȳl̄a die d̄t gut̄na bule wa ma d̄t w̄onuj̄ N̄muj d̄t baari d̄t, ‘F̄onuj̄ f̄u yine n̄ B̄v̄ademb̄in̄, ta jinne n̄ nan̄ daḡt vuosi d̄t n̄ señ yiwo f̄u Ch̄va.’

³⁴ Ta N̄muj die d̄t b̄i baari d̄t v̄ nan̄ suḡr̄i Yisa kuj̄ me ta v̄ kaan̄ b̄i kpi b̄bra. S̄iba N̄muj die d̄t bala d̄t, ‘N̄ nan̄ ȳi n̄i n̄van̄ kas̄i dieke gban̄ gban̄ die n̄ yina Davidi wo.’ ³⁵ Ta ȳlaha gban̄ku s̄on̄ b̄bra Davidi die bal̄i N̄muj d̄t, ‘F̄u kaan̄ vaa f̄u Vuokast̄ wa nyuj̄gban̄uj̄ h̄v̄st̄ v̄on̄j̄ ma.’ ³⁶ Die Davidi d̄t benne v̄ m̄st̄ ma wa die v̄ d̄t wa N̄muj. Die v̄ kp̄ine wo ba guu wo ba buurin̄ vuota jiḡiguusikin̄ ta v̄ nyuj̄gban̄uj̄ d̄t h̄v̄st̄. ³⁷ Ama N̄muj die suḡr̄i wa Yisa a nyuj̄ kuj̄ me ta v̄ nyuj̄gban̄uj̄ die d̄t ka h̄v̄st̄iya. ³⁸ Die w̄ta n̄ numb̄all̄i, n̄ yaala n̄i summa d̄t d̄t ȳi n̄i ȳi Yisa yada N̄muj nan̄ naḡt n̄i w̄ob̄iat̄i a chaa n̄i. Ama Mosisi m̄uraha n̄uj̄ kaan̄ b̄raḡt a gbat̄i n̄i a nyuj̄ n̄i w̄ob̄iat̄i ma. ³⁹ Ama vuodieke mana d̄t yine Yisa yada ye wo gbat̄itaan̄uj̄ a nyuj̄ b̄rañ ma. ⁴⁰ N̄i summa d̄t wudieke N̄muj naazval̄ba d̄t bala wa da keñ ȳi n̄i. Die ba baari d̄t,

⁴¹ ‘W̄omma, nuñuj̄ kalinbaantielij̄, vaa a ka ȳi n̄i mamachi añ n̄i kpi!

N̄iñuj̄ vuodiekemba d̄t v̄bar̄nana N̄muj fala ha añan̄ v̄ bala wudieke wo
N̄ nan̄ ȳi w̄uj̄ n̄i yene bie n̄i m̄st̄ ma ta n̄i kaan̄ tuo dii
d̄t ȳi vuon̄ d̄t keñ daḡt n̄i a ch̄iast̄ gban̄.’ ”

42 Die Pöoli anan Banabasi die di nyunana lagunku jigiri, vuosisi die di juusi ba di ba viiri ken davuusikuri daa dieke di kienene wo a faasi dagi ba waha gie bura. 43 Die lagunku die di hagina wa, juu vuosi pam anan vuodiekemba die di kana ka yi juu vuosisi ama ta tarigi ba jiamuj ta di juu vuosi jianku, die ba mana die didi Pöoli anan Banabasi kuan. Die Pöoli anan Banabasi die di kpaan ba pam di ba kpanji ba gban a dia Nmuj die an v chigi ba zooluj.

44 Kuan chaan davuusikuri daari die di tuguna die di ko su siba tka vuosi mana die gana di ba wuj Nmuj waha. 45 Die juu vuosi die di yene kripaaku die di yi be sugiwoj pam. Die ba zia Pöoli ta bala chusa wudieke mana v balala. 46 Ama Pöoli anan Banabasi die di wa a faasi bala anan sikimuj di, "Di yiwo talasi di ti wolin bal Nmuj waha a yi nunuj juu vuosi ta wa bal vuogaasi. Ama nunuj ni zeti waha muj ta bi yile di ni ka mu anan miivoli dieke di wone kpatuj wa, die yine ti vasa ni, ta gara vuodiekemba di kana ka yi juu vuosi jigij. 47 Dama nuari gie Nmuj di yi ti di:

'Manuj n vuara fu muj di fu yi chaanuj a yi vuodiekemba di kana ka yi juu vuosisi,
amu dunta mana ye gbatitaanuj.' "

48 Die vuodiekemba die di kana ka yi juu vuosi di wonna naa wa, ba sugiti di fiati, ba biri Nmuj wabalikaha. Ta vuodiekemba mana Nmuj di vuarina di ba ye miivoli dieke di wone kpatuku di yi Yisa Masia yada.

49 Ta ti Yomotien Yisa wa die di dia mi tigisi mana mana. 50 Naa kuan chaan juu vuosisi nunhandusriba di ga tika dembisi dieke di yine vuokpuma anan hogokpuma die di janna Nmuj ta ba yie ba juluma pam, a vaa ba sunyuruj di hagi yaa gamma Pöoli anan Banabasi ma, ta piili yaala wa a yia ba a yagi ba a nyuj tugbanja mi luguj. 51 Die wa Pöoli anan Banabasi die di kpaanti ba nataala tanjoluj a taan tika mi di ka yi dagiti bian a yi ba ta die ga Yikonumi tun ma. 52 Ta Yisa didusriba di benne Antiyoku ma wa die di suuli anan Halikasika anan sugifaluj.

14

Yikonumi tun wa

1 Die Pöoli anan Banabasi di kenne tugri Yikonumi ma, die ba ga juu vuosi Nmuj jiamuj juon me a ga musli Yisa wovuna mi siba die ba yine die Antiyoku ma wa, ta vuosi pam die yi Yisa yada, batan die yiwo juu vuosi batan dian di yi vuodiekemba di kana ka yi juu vuosi. 2 Ama ta juu vuodiekemba di kana ka yi Yisa yada wa di bal vuodiekemba di kana ka yi juu vuosisi di ba da ken tuo dii, ta die bal ba di wudieke ba bala yaa gamma Yisa ma ka yi wusie. Die wa vuodiekemba die di kana ka yi juu vuosisi di ju sunyuruj anan Yisa didusriba die di benne mi wo. 3 Pöoli anan Banabasi die di bie mi daraa pam ta die a faasi bala Yisa wa anan dembisi. Die Nmuj die di yi ba hagrui die ba tun mamachi tuoma, ta die dagi di ba waha yaa gamma v zoolunchigulaha sen yiwo wusie. 4 Die tika vuosi die di puo bule, batan die di di juu vuosisi kuan ta batan dian didi tuntuntba kuan.

5 Die wa vuodiekemba di kana ka yi juu vuosi batan anan juu vuosisi anan ba nunhandusruj batan die di san di ba yi Pöoli anan Banabasi bian ta taa ba anan tana a kuv. 6 Ama tuntuntba bale wo di mutijuna wudieke di yinene wo die ba maansi a nyuj chigi a ga Likaonia tugban ma. Die

ba ga wa Lisitira anan Debe tigtisi anan tunkpanntisi diekemba di gbigine mi. ⁷ Mi die ba musli Nmuj wovunaha.

Lisitira anan Debe tigtisi wa

⁸ Lisitira ma daa wonyi die di beri a yi gbarigui a nyin u ballibisi me ta ka biagi chui. ⁹ Ta die kalt mi a womma Pocoli wobalukaha. Pocoli die di daansi wa die a ye di u yaa yada Yisa ma ta nan biagi ye gbaamui. ¹⁰ Die wa Pocoli di nati anan lolikpui di, "Hagi a zie fu nagisi ma!" Daa wa die di hagi a yugi a zie ta piili a chui gilime. ¹¹ Die kpikpaaku di yene wudieke Pocoli di yine wo, ba piili a nata ba gban gban jabalukui ma di, "Ti nmunaha burui wa vuota a kei soun ti jigin." ¹² Womi vuosisi die di yi Banabasi saan di Zusi ta Pocoli dian di Hemisi dama die u yine vuodieke di balla wobalukaha. ¹³ Die Zusi jamui juoku die zie gbigi wo sanva dieke di kenne juu tika sun, die ka bukaabitu anan kpikpaaku di yaa naarasu anan tuwute a kei mi di ba yi kaaba a yi Banabasi anan Pocoli.

¹⁴ Ama Banabasi anan Pocoli die di wonna ba bala ba yi wudieke wo, die ba churi ba nyinyeke anan sugichusui ta chui juu kpikpaaku sun a nata di: ¹⁵ "Bia ni yie die? Ti yiwo vuota siba nutui! Ti kei wo gie di ti musli Yisa wovunaha an ni chui nyin wotogiti gie me a kei Nabidie Nmuj jigin, vuodieke di naanna arizanna anan tngban anan nyaakpui anan nyindiekemba mana di benne a sun. ¹⁶ Saaha dieke di tianna wa Nmuj die vaa buurui mana di yie ba duhuu. ¹⁷ Ama saaha gie u daga di u sei beri mui anan wovui diekemba u yine wo; u yinana ni sun a nyina nmunsikpen ta vasa nyinti di buruma, a yie ni nyindieke ta vasa ni sugiti di fiata." ¹⁸ Banabasi anan Pocoli die di bala wudieke wo mana yori, die di hagi mui di ba kagi ba di ba da yi kaaba a yi ba.

¹⁹ Ka kuan chaan die Juu vuosi nunhanduisui batan die di nyin Antiyoku dieke di benne Pisidia tngban ma anan Yikonumi a kei bal a yinui kpikpaaku sugiti ba ju sunyui anan Pocoli. Ta die taa wa tana a dati wa nyin tika lugin ta yile di u kpiye mui. ²⁰ Ama Yisa diduisui die di kei taan a gili wo die u kei hagi zie a yinui ga tika sun. Ka tunvusa die wovui anan Banabasi di nyin ga Debe ma.

Pocoli anan Banabasi di yinui ga Antiyoku di benne Siria tngban ma dene

²¹ Die Pocoli anan Banabasi di musli Yisa wovunaha Debe ma ta die ye vuosi pam ba yi Yisa yada. Womi die ba yinui ga Lisitira a nyin mi ga Yikonumi ta bi nyin mi a ga Antiyoku di benne Pisidia ma. ²² Die ba kpan Yisa diduisui ta jusi ba di ba ko yi yada dene. Die ba bal ba di, "Di mu ti tuoli wahala ta ye juu Nmuj naari ma." ²³ Pocoli anan Banabasi die di vuari nunhanduisui Yisa diduisui lagumui lagumui mana ma. Womi die ba bobo nva a jusi Nmuj di Nmuj sunui nunhanduisui mi.

²⁴ Pocoli anan Banabasi die di daagi Pisidia tngban ma a ga Pamiflia tngban ma, ²⁵ mi die ba musli Yisa waha Pega tui ma. Womi die ba sunui ga Atalia ma, ²⁶ ta die a wa nyin mi a nagui haarui a yinui ga Antiyoku di benne Siria ma. Mi die Yisa diduisui die woi nagui ba yi Nmuj nuusi me di u sunui be ba tuoma ma. Ta lele ba wa tui tuomaha kpatu mui.

²⁷ Die ba kenne a tugi Antiyoku wa die ba lagusi Yisa diduisui mana. A die a bal ba wudieke mana Nmuj di sunui be ba yi, anan u yuorine sien a yi vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi di ba yi Yisa yada a yi u diduisui dene. ²⁸ Ama die ba wari mi anan Yisa diduisui a yusi.

bi hɔbɔma zɪŋ. ²¹ Mosisi mɪraha nɪŋ, ba karɪŋ ha mɪŋ Nɪmɪŋ jɪamɪŋ juone me davɔsɔkɪrɪ daanɪ mana kɔrɪŋ ma wa, ta mɔsɔlaha tɪŋ mana ma.”

Die ba maagɪna gbanɪŋ a yɪ vuodiekemba dɪ kana ka yɪ Juu vuosi dene

²² Die wɪa die tɔntɔntɔba aɲaɲ nɪŋɲandɪsɪrɪba aɲaɲ Yɪsa dɪdɪsɪrɪba mana die dɪ yɪgɪ zɪŋ dɪ ba vɔarɪ dembɪsɪ batanɪ aɲ ba dɪa Pɔɔli aɲaɲ Banabasi a ga Antiyoku. Die ba vɔarɪ wa Silasi aɲaɲ Judasi vuodieke saanɪ dɪ bɪna yɪ Basabasi, vuosi bale wa gie die yɪwo Yɪsa dɪdɪsɪrɪba nɪŋɲandɪsɪrɪŋ batanɪ ba yɪa jɪlɪma. ²³ Die ba maagɪ wa gbanɪŋ dɪ:

Tɪnɪŋ Yɪsa tɔntɔntɔba aɲaɲ Yɪsa dɪdɪsɪrɪŋ nɪŋɲandɪsɪrɪŋ maagɪna gbanɪkɔ gie a waasa nɪnɪŋ tɪ nɪmballɪ diekemba dɪ kana ka yɪ Juu vuosi ta bie Antiyoku aɲaɲ Siria aɲaɲ Silisia ma mana.

²⁴ Tɪ wɔɲɲa dɪ tɪ vuosi batanɪ keɲ nɪ jɪgɪŋ, a balɪ wɪa atanɪ dɪ mugɪsɪ nɪ pam ta chɔvɔsɪ nɪ sɔgɪtɪ, ama tɪnɪŋ tɪ ka tɔŋ ba nɪ jɪgɪŋ. ²⁵ Die wɪa tɪ mana dɪ lagɪsɪ a saagɪ dɪ tɪ vɔarɪ dembɪsɪ batanɪ a tɔŋ ba aɲaɲ tɪ nɪmballɪ chotɪ Banabasi aɲaɲ Pɔɔli nɪ jɪgɪŋ. ²⁶ Vuosi gie, Judasi aɲaɲ Silasi, yɪwo vuodiekemba die dɪ nagɪna ba mɪsɪ a dɔaɲ talɪma tɪ Yɔmɔtɪeɲ Yɪsa Masia wɪaha gie wɪa. ²⁷ Judasi aɲaɲ Silasi nan bɪ balɪ nɪ ka chɪaɲ, wudiekeɲba tɪ maagɪnana wa. ²⁸ Nɪmɪŋ Halɪkasɪka die dagɪ tɪ mɪŋ dɪ tɪ da keɲ nagɪ mɪrɪ gaasɪ a gɪtɪ nɪ bɪbra. ²⁹ Wudieke dɪ kana ka mɔ dɪ nɪ yɪ wɔnna: Nɪ da keɲ a dɪi jadiiki dieke mana ba nagɪna a yɪ kaaba a yɪ bugɪle, nɪ da keɲ hɔbɔ zɪŋ, nɪ da keɲ hɔbɔma dɔŋ dieke ba hɪmɔna kɔv, ta bɪ yɪgɪ nɪ gbanɪ aɲaɲ daakpana aɲaɲ hɔgɔkpana tɔuma ma. Dɪ yɪ nɪ dɪ wɪaha gie, dɪ nan dɪ vɪna a yɪ nɪ.

A mana wonde.

³⁰ Die ba tɔŋ ba, ba sɔvɔŋ ga Antiyoku, mi die ba lagɪsɪ Yɪsa dɪdɪsɪrɪba mana ta nagɪ gbanɪkɔ a yɪ ba. ³¹ Die vuosisɪ dɪ karɪŋ gbanɪkɔ gie, ba sɔgɪtɪ die dɪ fɪalɪ aɲaɲ ka kpanɲɪsɪna ba dene wo. ³² Die Judasi aɲaɲ Silasi, vuodiekemba dɪ yɪne Nɪmɪŋ naazɔalɪŋ die bie ba jɪgɪŋ a yɔasɪ ta die a balɪ wɪa pam a kpanɲɪsɪ ba ta yɪ ba yada dɪ bɪ hagɪrɪ a gɪtɪ. ³³ Die ba bie mi a yɔasɪ, ka kɔaɲ chaanɪ Yɪsa dɪdɪsɪrɪba dɪ benne mi wo dɪ taanɪ ba dɪ ba waasɪ tɪgɪŋ, ba yɪŋɲɪ ga vuodiekemba dɪ tɔnna ba jɪgɪŋ. ((³⁴ Ama ta Silasi die dɪ wɪarɪ mi.))

³⁵ Die Pɔɔli aɲaɲ Banabasi gbanɪ die dɪ yɔasɪ Antiyoku ma, mi banɪŋ aɲaɲ vuosi pam die dɪ daga ta mɔsɔla tɪ Yɔmɔtɪeɲ Yɪsa wɪa a yɪa vuosi.

Pɔɔli aɲaɲ Banabasi puole wɪa

³⁶ Die dɪ yɔasɪna bɪta Pɔɔli die dɪ balɪ yɪ Banabasi dɪ, “Vaa aɲ tɪ yɪŋɲɪ ga a kaagɪ tɪ Yɪsa dɪdɪsɪrɪ diekemba dɪ benne tɪgɪ diekemba mana die tɪ mɔsɔlɪna tɪ Yɔmɔtɪeɲ Yɪsa wɪaha a ye ba sɪna dene.” ³⁷ Banabasi die dɪ yaala vɔ nagɪ Jɔɔn Maki a gɪtɪ ba ma aɲ ba ga. ³⁸ Ama Pɔɔli die ka yaala dene dama Maki die ka kpatɪ tɔmaha aɲaɲ ba ta die vaa ba Pamɪfilia ma ta yɪŋɲɪ kɪlɪ. ³⁹ Die Pɔɔli aɲaɲ Banabasi dɪ nɲgɪ nɪnhagɪrɪŋ ta die puo taɲ. Banabasi die dɪ nagɪ Maki ba nagɪ haarɪŋ a ga Saapurusi. ⁴⁰ Ta Pɔɔli dɔaɲ dɪ nagɪ Silasi ta Yɪsa dɪdɪsɪrɪba die dɪ nagɪ ba yɪ Nɪmɪŋ nuusi me dɪ Nɪmɪŋ sɔŋɲɪ be. ⁴¹ Die ba chɔŋ daagɪ Siria aɲaɲ Silisia chaanɪ ma a kpanɲɪsɪ Yɪsa dɪdɪsɪrɪba.

16

Timoti die dɪ tɔnna aɲaɲ Pɔɔli aɲaɲ Silasi dene

¹ Ka kɔaɲ chaanɪ Pɔɔli aɲaɲ Silasi die dɪ yɪŋɲɪ ga Debe aɲaɲ Lisitira ma, mi die ba haarɪ Yɪsa dɪdɪsɪrɪbɔ wɔɲɲɪ ba wasɪnana Timoti. U nɪŋ gbanɪ die

yiwo Yisa didusurɔ. Die ɔ nuŋ wo yiwo Juu vuon ta ɔ chɔɔŋ dɛ yi Giriiki vuon. ² Die Yisa didusurɔba die dɛ benne Lisitira anan Ikonumi ma wa die dɛ balɔ wɔvɔna yaa gamma Timoti ma. ³ Pɔɔli die dɛ yaala ɔ nagɛ Timoti a gutɛ ɔ ma an ba dɛ dɛ dɛ asɛsɛ, die wɛ die ɔ gobi ɔ kolɛ. Die ɔ yi wo die dama Juu vuodiekemba die dɛ benne mi chaaku die sɛba a baari Timoti chɔɔŋ yiwo Giriiki vuon. ⁴ Die ba dɛna dɛdɛ tɛgɛsɛ, die ba bala a yɛ Yisa didusurɔba mɛrɛ diekemba Yisa tuntontɔba anan Yisa didusurɔba nyɛnkuraha dɛ benne Jerusalemi ma wa dɛ ziene wo, ta die balɔ ba dɛ ba dɛ ha. ⁵ Die wɛ Yisa didusurɔba yada die dɛ gutɛ ta die daan mana vuosi pam dɛ yie yada a guta Yisa didusurɔba ma.

Pɔɔli dɛ kana ka gɔriya ta daansɛ dene

⁶ Die Pɔɔli anan ɔ zvalɛba die dɛ dɛ a daagɛ Firigia anan Galasia chaaku, ama Nmɔ Halukasika die ka vaa ba balɛ Yisa wɛ Asia tɛgban ma. ⁷ Die ba gana ga tɔgɛ Misia, die ba mɛ dɛ ba juu Bitinia tɛ ma, ama Yisa Halukasika die ka yɛ ba sien. ⁸ Die wɛ die ba daagɛ Misia ma a sɔɔŋ ga Tiroasi ma. ⁹ Dɛnɔ daari yuku mi, Pɔɔli die dɛ ye ɔ daansa ma vuon wɔnyɛ dɛ nyɛna Masedonia a ken zie a juusa wa dɛ, “Ken Masedonia ma a ken sunɔ tɛ!” ¹⁰ Pɔɔli daansaha kvan chaan, die tɛ gɔmɛsɛ lagɛ lagɛ dɛ tɛ nyɛn ga Masedonia, dama die tɛ ye a baari Nmɔ balɛ tɛ dɛ tɛ ga Masedonia chaaku a ga mɔsɛ Yisa wɔvɔnaha a yɛma vuosi mi.

Lidia die dɛ yine yada dene

¹¹ Die tɛ nagɛ haarɔn a nyɛn Tiroasi a daagɛ ga Samotirasi, ka tɔnvɔusa die tɛ ga Niipolisi. Mi die tɛ vaa haarɛkɔ, ¹² ta nyɛn mi a ga Filipi me, jigidie die dɛ yine tɛgkɔrɔn Masedonia tɛgban ma. Die ka yiwo Romani vuosi sɛtɛ. Die tɛ yi daraa a nmɛna mi. ¹³ Ka davɔsɛkɔrɛ daari die tɛ nyɛn tɛka sɔn a ga jigidie die dɛ gbigine mɔgɛrɛ, die tɛ yile dɛ Juu vuosi Nmɔ juusɔn jigɛn nan dɛ bie mi. Ta die sɔɔŋ kalɛ a bala wɛ anan hɔgɔ diekemba dɛ kenne mi wo. ¹⁴ Ba wɔnyɛ saan die yine Lidia, die ɔ nyɛn wa Tiatira tɛ ma ta yaa garɛnmɛrɛ diekemba dɛ yalla ligire pam a daa ta die bɛ yi vuodieke dɛ jianna Nmɔ. Nmɔ die yuori ɔ sɔn dɛ ɔ wɔn wudieke Pɔɔli dɛ balala wa. ¹⁵ Die tɛ sɛ wɔnɔn anan ɔ tigin vuosi Nmɔ nyaan. Ka kvan chaan ɔ juusɛ tɛ dɛ, “Dɛ yi nɛ sɛba dɛ n sɛn yi tɛ Yɔmɔtien yada anan wusie nɛ ken a bemme n tigin.” Die tɛ saagɛ ɔ juusɛkɔ.

Ba kparɛna Pɔɔli anan Silasi dansarɛka ma dene

¹⁶ Daan kaanɛ die tɛ ken bɛ gara Nmɔ juusɔn jigɛn, a tuoli havɔɔbin wɔnyɛ dɛ yine yɔmɔ. Die ɔ yaa wa jumban ɔ ma ka yɛ wa hagarɔn ɔ biagɛ bala sorɛn daan wɛ. Die ɔ yie naa a yese ligire pam a yɛ ɔ tielin. ¹⁷ Havɔɔbike gie die dɛdɛ Pɔɔli anan tɛ kvan a nata nmɛnsikpɛn a bala dɛ, “Dembisi gie yiwo Nabidie Nmɔ dɛ benne nmɛnsikpɛn wo tuntontɔn. Ba bala nɛ wudieke nɛ baan yi a ye gbattaanɔ.” ¹⁸ Die ɔ ko bala naa daraa pam. Ka kvan chaan Pɔɔli die dɛ ken juu sunyɔrɔn a yɛnɛ a balɛ yi jumbakɔ dɛ, “Yisa Masia saan ma, n yɛ fɛ nvan, nyɛn ɔ ma!” Lele womi jumbakɔ die dɛ nyɛn ɔ ma. ¹⁹ Die ɔ tielibe dɛ yene dɛ sie dieke ba nagɛna yese ligirehe chɔvɔyɛ wa die ba yigi Pɔɔli anan Silasi a datɛ ba ga sarɛya diile jigɛn. ²⁰ Die ba balɛ a yɛ Romani nyɛnkuraha dɛ, “Dembisi gie yiwo Juu vuosi ta yaala ba chɔvɔsɛ tɛ tɛka. ²¹ Ba daga tɛ wudiekemba tɛnɔ Romani vuosi dɛ kana ka mɔ dɛ tɛ yi.” ²² Die kɔkpaaku die dɛ benne me gban die gɔtɛ a yaala ba nɔgɛ Pɔɔli anan Silasi.

Womi die Romani nyɛnkuraha die dɛ wuuri Pɔɔli anan Silasi nyinyeeke ta yɛ nvan dɛ ba vɔrɛ ba anan kpaasɔn. ²³ Die ba faasɛna a vɔrɛ ba a kpatɛ

Ta yi n̄m̄nsikpen anan t̄ngban̄ka gie tien̄ ta ka bie N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juone me vuota d̄i naḡna ba nuusi a m̄u. ²⁵ U ka yaala sun̄n̄n̄ a nȳna vuon̄ mana jiḡin̄, v̄ ȳnana vuota miivoli anan voos̄n̄ anan jaan̄ mana. ²⁶ N̄m̄n̄ die naan̄ wa vuota yiri yiri mana a nȳn̄ ch̄ōn̄k̄bal̄m̄n̄ ma ta vaa ba bie t̄ngban̄ka gie mana ma. U gban̄ gban̄ die v̄ ziene san̄n̄a dieke anan jiḡidieke buurin̄ mana d̄i baan̄ nan d̄i beri. ²⁷ N̄m̄n̄ die yiwo naa am̄v̄ t̄ nan yaal̄ v̄ jiḡin̄ a ye wo, dama v̄ ka yva anan t̄i w̄n̄ȳt̄ mana, ²⁸ ta ȳt̄ t̄i h̄aḡir̄n̄ t̄i baan̄ d̄i beri ta d̄i d̄i ch̄w̄n̄ ta bi yi vuodiekemba t̄i yine. “T̄i yiwo v̄ ball̄’, s̄ba vuon̄ w̄n̄ȳt̄ die d̄i bala die wo. ²⁹ T̄i wana yi v̄ ball̄ naa t̄i ka m̄v̄ t̄i yilime d̄i v̄ s̄t̄i s̄ba buun̄ vuon̄ d̄i naḡna sal̄ma yaa tan̄ m̄u. U ka s̄t̄i s̄ba jadieke vuota d̄i yiline ta m̄u. ³⁰ San̄n̄a dieke d̄i taanna wa ta vuosi die d̄i ka s̄ba N̄m̄n̄ wa, die v̄ ka naga ba taal̄. Ama lele wo v̄ baari vuodieke mana d̄i benne jiḡidieke mana vaa ba t̄umb̄iat̄i ta yin̄n̄i ken̄ v̄ jiḡin̄. ³¹ Dama v̄ v̄bar̄i wa daan̄ a zien̄ v̄ baan̄ nan d̄i d̄on̄ta vuosisi mana sariya anan wusie. Ta v̄bar̄i Yisa d̄i v̄ d̄i sariya ka a ȳt̄ wa. N̄m̄n̄ daḡi t̄i m̄n̄j̄ d̄i ka sen̄ yiwo wusie anan v̄ suḡr̄na Yisa a nȳn̄ kun̄ me wo.”

³² Die ba w̄n̄na kumbu h̄aḡik̄v̄ wa w̄t̄a batan̄ d̄i v̄bara P̄ooli fala ta batan̄ d̄i baari, “T̄i yaala f̄v̄ bi a bal̄ die t̄i w̄n̄.” ³³ Die w̄t̄a P̄ooli die nȳn̄ laḡn̄k̄v̄ jiḡin̄. ³⁴ Dem̄b̄is̄isi batan̄ die d̄i v̄ k̄van̄ ta yi Yisa yada. Ba s̄n̄j̄ die wone Diyonisusi die v̄ yiwo Aropagusisi vuosi w̄n̄ȳt̄ anan h̄oḡv̄ dieke saan̄ d̄i dine Damerisi anan vuosi batan̄.

18

Korinti t̄n̄j̄ w̄t̄a

¹ Naa k̄van̄ chaan̄ P̄ooli die d̄i nȳn̄ Atensi ma a ga Korinti ma, ² mi die v̄ haari Juu daa w̄n̄ȳt̄ ba was̄nana Akuyila ama die ba m̄uri wa wa Pontusi ma, ta die nȳn̄ Itali anan v̄ h̄oḡv̄ Pirisila, dama naak̄r̄n̄ Kolodiawosi die yi wa v̄nan̄ d̄i Juu vuosi mana nȳn̄ Roma t̄ngban̄ ma. Ta P̄ooli die d̄i ga d̄i v̄ ye be, ³ ta die ye d̄i ba yiwo gban̄w̄ns̄r̄n̄ s̄ba v̄ gban̄ gban̄. Die w̄t̄a die v̄ w̄ari ba jiḡin̄ ba laḡisa t̄oma. ⁴ Ta dav̄v̄s̄ik̄r̄i daan̄ mana P̄ooli n̄aan̄ ga wa Juu vuosisi N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juone me a bala ȳt̄a Juu vuosisi anan buurigaas̄t̄i a yaala v̄ tar̄īt̄i ba.

⁵ Ama Silasi anan Timoti die d̄i nȳna Masedonia a ken̄ k̄van̄ chaan̄ die v̄ naḡi v̄ san̄n̄a mana a m̄v̄s̄la a ȳt̄a Juu vuosisi d̄i Yisa yine N̄m̄n̄ Vuov̄bar̄ik̄n̄ Masia wa. ⁶ Ka k̄van̄ chaan̄ die ba yin̄n̄i a waga wa ta z̄ta wa. Die w̄t̄a die v̄ k̄paant̄i v̄ nȳnyeeke tan̄k̄ol̄n̄ a taan̄ ta bal̄i ba d̄i, “D̄u yi n̄ ken̄ waari n̄ miivoli, ka wa ch̄ii wo n̄ sikpen̄ me. N̄ nuun̄ bi wo mi. A nȳn̄ jinne yaa gamma sie n̄ vaa n̄ ta ga m̄v̄s̄i Yisa w̄aha a ȳt̄ buurigaas̄t̄i.” ⁷ Die w̄t̄a die v̄ nȳn̄ mi a ga daa w̄n̄ȳt̄ ba was̄nana Titusi Jusit̄usi t̄igin̄. Die v̄ ka yi Juu vuon̄ ama ta j̄ama N̄m̄n̄ ta v̄ t̄igin̄ die d̄i gb̄igi Juu vuosi N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juoku. ⁸ Kirisipusi vuodieke die yine N̄m̄n̄ j̄am̄n̄ juoku n̄n̄j̄and̄v̄s̄r̄ba die d̄i yi Yisa yada, w̄n̄ȳt̄ anan v̄ den̄ mana; ta vuodiekemba d̄i benne Korinti ma die d̄i w̄n̄j̄ w̄aha ta yi yada ta die ba s̄t̄i ba N̄m̄n̄ nyaab̄v̄.

⁹ Ȳn̄j̄ kaan̄ P̄ooli die d̄i daans̄t̄i, ta N̄m̄n̄ d̄i baari d̄i, “Da ken̄ vaa n̄j̄aam̄n̄ yalla f̄v̄, fun̄n̄j̄ ko a m̄v̄s̄l̄ma n̄ w̄aha ta da ken̄ vaa, ¹⁰ dama n̄ bie wo f̄v̄ jiḡin̄, vuon̄ wori a baan̄ nan biaḡi a yi f̄v̄ dan̄n̄a, dama n̄ yaa vuosi pam̄ t̄ka gie me.” ¹¹ Die w̄t̄a P̄ooli die d̄i bie mi bin̄ anan ch̄ut̄i ayv̄aba a daga vuosisi N̄m̄n̄j̄ wa.

¹² Die san̄n̄a dieke Galiwo die d̄i yine Akaya t̄ngban̄ jak̄v̄v̄r̄i, die Juu vuosi n̄n̄j̄and̄v̄s̄r̄ba batan̄ die d̄i laḡis̄t̄i a ȳigi P̄ooli ta die a yaa wa ga

sariya diile jigij, ¹³ a ga baari di, "Daa wa gie ma di u vaa ti vuosisi jama Nmuj sie dieke ti murika di kana ka yi siej."

¹⁴ Pɔɔli die baa u balu wuj ta Galiwo di balu a yi Juu vuosisi di, "Ni womma, nunuj Juu vuosi di tun yi daa wa di yiwo wɔɔɔɔɔɔ n tun nan wuj a yi ni, ¹⁵ ama ka yine nunhaguruj yaa gamma wɔɔɔɔɔɔɔɔ anaj saara anaj ni gban gban ni muraha wia nuj, n kaan dii a die sariya ni gban gban ni wɔɔɔɔ wuri." ¹⁶ Ta die yagi ba a nyuj sariya diilehe juoku me. ¹⁷ Die wia kpɔkpaaku die di yigi Sasetenesi vuodieke di yine Nmuj jiamuj juoku nunjandusuru wa a nigi wa sariya diile juoku nunja, ama Galiwo бага die wo ba ma.

Pɔɔli di yinjine keɔ Antiyoku dene

¹⁸ Pɔɔli die di bie Korinti tun ma anaj Yisa didusuriba daraa pam, ta die vaa ba ta nagi Pirisila anaj Akuyila a guti u ma ba nagi haaruj a dɔɔɔ gara Siria. Die ba yaalala di ba ga wa Pɔɔli die di wɔɔɔ u sikpen Senkiria ma dama die u yi wa nvan Nmuj nunja. ¹⁹ Die ba ga a tugɔ Efesusi, Pɔɔli die di vaa Pirisila anaj Akuyila mi. Ta die ga Juu vuosi Nmuj jiamuj juoku ma ta die di balu Yisa wia anaj vuosisi. ²⁰ Die ba balu di u bembe ba jigij a yuasi ama die u zeti. ²¹ Ama die u taan ba ta baari di, "Du yi Nmuj duɔɔɔ n nan yinjine keɔ ni jigij." Ta die yinjine keɔ juu haariku a ga.

²² Die u kenne tugɔ Siisiria ma die u tian ga Jerusalemi a ga waasi Yisa didusuriba mi ta suɔɔɔ ga Antiyoku, ²³ die u yi daraa ale mi, ta die nyuj mi a ga Galasia anaj Firigia chaati a sunje Yisa didusuriba mana mi di ba yada guti.

Apolosi wia

²⁴ Die Juu daa wɔɔɔɔ die ba wasinana Apolosi die di keɔ Efesusi, die ba muru wa wa Alekizandira tun ma. Die u yiwo vuodieke di sibina balu ta bi siba Nmuj gbanju wia pam. ²⁵ Die u munji buɔɔɔ ti Yɔɔɔɔɔɔɔɔ Yisa wiaha, ta balu ha anaj suɔɔɔɔɔɔɔ pam. Ta wudieke u dagunana yaa gamma Yisa ma wa die di yi wusie, ama wudieke die u sibina die yine Joɔɔ wɔɔɔɔɔɔɔɔ yaa gamma Nmuj nyaabu sula wia nyuna. ²⁶ Apolosi die di piili a bala Nmuj wiaha Juu vuosi Nmuj jiamuj juon me ta ka chiga njaamuj. Ama Pirisila anaj Akuyila die di wonna u baliku die ba nagi wa ga ba tigin a munji a dagu wa sie dieke Nmuj di daguna di ti diaha. ²⁷ Naa kɔɔɔɔɔɔɔɔ die Apolosi die di san di u ga Akaya ma, die wia Yisa didusuriba die di benne Efesusi ma di maagi gbanuj a yi Yisa didusuriba die di benne mi wo di ba tuo wo chaanti. Die u gana a ga tugɔ mi wo die u sunji vuodiekeba mana di yine yada Nmuj zɔɔɔɔɔɔɔɔ chigila wia. ²⁸ Die wɔɔɔɔɔɔɔɔ anaj Juu vuosisi die di faasi nigi nunhaguruj pam yaaluj ma ta die u nagi Nmuj gbanju wia a dagu ba di Yisa yine Nmuj Vuɔɔɔɔɔɔɔɔ Masia wa ta die nyanji ba.

19

Pɔɔli die di gana Efesusi ma dene

¹ Die Apolosi die di yine bie Korinti ma wa, Pɔɔli nun die di ga Galasia anaj Firigia chaati a ga Efesusi. Mi die u haari Yisa didusuruj batan.

² Ta die piasi ba di, "Die ni yine Yisa yada wa die Halikasika keɔ ni ma mun?"

Die ba yinjine a baari di, "Aayi, ti ye ka wɔɔɔ wuj Nmuj Halikasika wia."

³ Pɔɔli die di piasi di, "Die nun ba sina ni Nmuj nyaabu wa chian?"

Ba yinjine a baari di, "Ba su ti siba Joɔɔ die di njaana sia vuosi die wo."

mi. ²⁶ Ni gban gban ni yeye ta won wudieke Pɔɔli di yinene. U baari di nmuna diekemba vuota di wɔnsina ka yi nmuna, ta biagi a tarigi vuosi pam yian Efesusi ma giena anan Asia luga mana. ²⁷ Vuosi nan piili a bala wobiatu yaa gamma ti tubmaha, ba kaan bi yi Diana jiamun juoku julma, nmun dieke Asia anan duna mana di janna. Ba nan daan ti nmun kpuku Diana wa.” ²⁸ Die kpukpaaku di wonna naa wa ba ju sunyuru ta piili a nata di, “Tunun Efesusi vuosi nmun Diana yiwo nmun kpun.”

²⁹ Ta tika mana die di don. Ta ba yigi Gayusi anan Arisitakusi vuodiekemba die di duna Pɔɔli a nyun Masedonia a ken wo a nagɔ ba ga tika lagumun jigun. ³⁰ Pɔɔli die di yaala u nyun ga a balɔ wa a yi vuosisi ama Yisa didusirba die ka yi wa sien. ³¹ Die tika nyunkuraha batan die di yine Pɔɔli zabalun die di tun vuon di u ken a balɔ wa di u da ken ken lagun ku jigun. ³² Sanja mi die vuodiekemba die di benne lagun ku jigiri die di nata tora tora ta vuon mana ka siba wudieke u yinene, ta pam dan di ka siba lagun ku chian. ³³ Ta Juu vuosisi nunhandusirba pam die kpanni daa wanyi ba wasinana Alekizanda a nyun zien kpukpaaku nunna a piili a bala wa wudieke u baan nan balɔ. Ta Alekizanda die di koti u nuun nmunsikpen ta ma di u dagɔ wudieke di yinene wo chian. ³⁴ Ama kpukpaaku die di mununa di u yiwo juu vuoke ba mana die di natɔ die hawasi ale di “Tunun Efesusi nmun Diana yiwo nmun kpun.”

³⁵ Ka kpatun ta tika jakun di yi kpukpaaku di tarɔ watɔ, ta baari di, “Nunun Efesusi vuosi, munna benne duna ka gie me ta ka siba di Efesusi vuosi gbaruna ta daansa Diana nmun kpun juoku. Munna kana ka siba di u buubu die di nunna nmunsikpen a ken sun wa bie wo giena? ³⁶ Vuon wori a baan biagi a chiisi wurɔ gie, die wa ni fiati ni gban ta ni da ken yi wudieke di kana ka mu. ³⁷ Ni chii wo vuosi gie ken juu gie, vuodiekemba di kana ka gaari ti jian ku juoku jaan yaa a balɔ wobiatu a yi ti nmun Diana. ³⁸ Du yi Demetirusi anan u tuntuntiba di yaa wurɔ anan vuosi gie, ti yaa sarɔya diile juone anan sarɔya diirin, ni vaa ba yaa ba wa ga mi. ³⁹ Ama du yi ni yaala ni yi wurɔ a tian die, die nun di mu ni yaa wurɔ ken wo tika nyunkura nunna. ⁴⁰ Romani vuosi nan biagi galun ti yaa gamma wudieke ti yine jinne wo. Dama ti gban gban ti kaan biagi a balɔ wattɔ gie chian.” ⁴¹ Die u bala naa a kpati kwan chaan u taan vuosisi.

20

Pɔɔli die di gana Masedonia anan Giriisi wa

¹ Die wattɔ di tianna kwan chaan Pɔɔli die di wa Yisa didusirba a kpanni ba ta die taan ba ta nyun ga Masedonia. ² Die u dia ga mi chaaku tigi mana a kpanni Yisa didusirba anan wa pam. Ka kpatun die u wa ga Giriisi, ³ ta die bie mi a ga tugi chuti ataa. Ka kwan chaan die u gomɔ di u ga Siiria ta die munni di Juu vuosisi sanja mun a gbarɔ wa; naa chian mana die u san di u yinɔ a daagi Masedonia a ga. ⁴ Die vuodiekemba die di gutna u ma wa die yiwo Sopata, Pirusi bua ta nyun Beria anan Arisitakusi anan Sekondusi vuodiekemba die di nunna Tesalonika. A nagɔ Gayusi vuodieke di nunna Debe, anan Tichikusi anan Tirofimus vuodiekemba die di nunna Asia tungban ma anan Timoti. ⁵ Die ba wolun dii ti nunna ga a chusa ti Tiroasi ma. ⁶ Die duuga dieke ba dinene paanu ta ka nagɔ daboti a yi di kenne a tian wa kwan chaan, die ti nagɔ haaru a nyun Filipi, a gara Tiroasi. Daraa anu kwan chaan die ti ga haari ba Tiroasi ma, ta die bie mi daraa ayopoyi.

Tiroasi tɪŋ wɪa

7 Die ka dāvɔɔsɪkɪrɪ daraan jɪŋmɪŋ, die tɪ lagɪsɪ taŋ dɪ tɪ dii tɪ Yɔmɔtɪen nyɪndiike. Pɔɔli die dɪ bala Nɪmɪŋ wɪa a yɪa vuosisi die a ga tɔgɪ tanseese dama die v baa v nyɪŋ wa tɪka ma ka tɔnɔvɔsa. 8 Die popolisi pam die benne juodieke ma tɪ lagɪsɪna jarɪnbɪsaka sikpeku. 9 Die dalɔvakɪŋ wɔnyɪ die ba wasnana Yutikusi die dɪ kahl a takɔɔ ma, ta Pɔɔli die dɪ balala wɪaha gbien die dɪ faast yigi Yutikusi. Ta die keŋ gvɔrɪ ta yɪŋŋi nan kvan a nyɪŋ jarɪnbɪsaka butaa wa ma a keŋ nan tɪŋgban. Die ba sɔvɪŋ nagɪ wa ta v kpiye mɪŋ. 10 Die Pɔɔli die dɪ sɔvɪŋ ga a sɔvɪŋ zɔvɪŋ Yutikusi ma a nagɪ wa anan v nuusi ta baari dɪ, “Nɪ da vaa nɪ sɔgɪtɪ chɔvɪsɪ ta v ka kpiye.” 11 Pɔɔli die dɪ wa jɔalt ga jarɪnbɪsaka sikperɪ a gbieri paanv tɪ anan wa dɪ ŋɔbɪ. Ka kvan chaan v bɪ mɔvɪ Nɪmɪŋ wɪaha die tɔŋ die dɪ ga vɔvɪŋ ta v wa ga. 12 Die Yisa dɪdɪsɪrɪŋ die dɪ ga nagɪ dalɔvɔkɪrɪ ta v bie v mɪsɪ ma, ba yaa wa a kuli tɪŋŋi anan sɔgɪfalɪŋ.

Pɔɔli die dɪ nyɪna Tiroasi a ga Militusi wɪa

13 Pɔɔli die dɪ san dɪ v chɔŋ nagɪsɪ a ga Asosi ama tɪ vuotɪalkaha die dɪ nagɪ haarɪŋ a wolɪŋ ga mi, mi die tɪ baa tɪ nagɪ wa. 14 Die v haarɪna tɪ Asosi ma die v keŋ juu haarɪv die tɪ dɔŋ ga Mitilene. 15 Ka tɔnɔvɔsa die tɪ keŋ jɪŋŋi kaanɪ dɪ gbine Kiyosi ta ka tɔnɔvɔsa dɪan die tɪ ga tɔgɪ Samosi. Ka tɔŋ die dɪ bɪ vɔŋ tɪ ga tɔgɪ Militusi. 16 Pɔɔli die wɔŋ san mɪŋ dɪ v dɔŋ tɪan Efesusi dama die v ka yaala v yɔvɔsɪ Asia tɪŋgban ma. Die v yaala lagɪ lagɪ dɪ v ga tɔgɪ Jerusalemɪ v tɪŋ nan biagɪ a tɔgɪ dɔvɔga dieke ba wasnana Pentikosi daraan.

Pɔɔli die dɪ bala wudieke a taan Efesusi Yisa dɪdɪsɪrɪŋ nyɪŋkɔraha

17 Die Pɔɔli die dɪ tɔŋ tɔntɔmɪŋ a nyɪŋ Militusi dɪ Yisa dɪdɪsɪrɪŋ nyɪŋkɔraha mana die dɪ benne Efesusi keŋ haari wa mi. 18 Die ba kenne tɔgɪ mi wo v balt ba dɪ, “Nɪ sɪba wudieke mana n yɪne sanja dieke n wolɪnne a keŋ Asia ma ta bie nɪ jɪŋŋi. 19 Die Juu vuosi batan die dɪ san yaa gamma n ma ta die vaa man dɪi wahala anan zɔɔlɪŋ pam. Ama die man tuma Nɪmɪŋ tɔvɔma ta sɔvɔna n gban tɪŋgban. 20 Die n mɔvɪnana Nɪmɪŋ wɪaha yaalɪŋ ma wa anan nɪ tige me wo, die n ka lɔbɪrɪ wudieke dɪ baan sunŋi nɪ. 21 Die n balɪ Juu vuosisi anan buurigaasɪsɪ dɪ ba vaa tɔntɔmbɪatɪ yiile ta dɪa Nɪmɪŋ sien ta yɪ tɪ Yɔmɔtɪen Yisa yada.

22 “Ama lele n tuone Nɪmɪŋ Halɪkasɪ nɔvɔrɪ wɪa man gara Jerusalemɪ ama ta ka sɪba wudieke dɪ baan nan yɪ mɪŋ mi. 23 Ama n dɪna dɪ dɪa tɪgɪsɪ mana Nɪmɪŋ Halɪkasɪka ŋan balɪ yɪ mɪŋ dɪ dansarɪka juule anan wahala gbara mɪŋ Jerusalemɪ ma. 24 Ama n ka daansɪya ta n mɪsɪ yiwo jaan, dama manɪŋ n yaala n tɔŋ tɔŋ dieke tɪ Yɔmɔtɪen Yisa dɪ yɪna mɪŋ wa a kpatɪ, ta tɔvɔmaha yiwo dɪ n mɔvɪlɪma wɔvɔvɔŋ dieke dɪ dagɪnana Nɪmɪŋ zɔɔlɪnchɪgɪla wa.

25 “Die n dɪ dɪa mɪŋ jige a mɔvɔla Nɪmɪŋ naari wɪa a yɪa nɪ. Ta lele, n sɪba a baari nɪ wɔnyɪ kanɪ bɪ ye mɪŋ bɪbra. 26 Die wɪa jinne n bala nɪ anan nɪŋŋɪna dɪ dɪ yɪ nɪ wɔnyɪ dɪ bɪa n nuun bɪ wo v ma. 27 Dama manɪŋ n bala nɪ wudieke mana Nɪmɪŋ dɪ yaalala dɪ nɪ sɪmma. 28 Die wɪa nɪ mɪŋŋɪ pɔgɪlɪ nɪ gban anan Yisa dɪdɪsɪrɪba Nɪmɪŋ Halɪkasɪka dɪ nagɪna yɪ nɪ nuusi me dɪ nɪ yɪ ba nɪŋŋandɪsɪrɪba ta daansɪma ba wa. Nɪ yɪ sɪba yiyagɪrɪŋ a yɪ Yisa dɪdɪsɪrɪba. Dɪ yiwo banɪŋ vuodiekeмба v gbatɪna a taan anan v gban gban v Bɔadembɪŋ Yisa zɪŋ. 29 N sɪba a baari n garɪŋ kvan chaan gvɔvɔbɪatɪ batan nan keŋ a chɔvɪsɪ Yisa dɪdɪsɪrɪba batan sɪba gbaanchɔra dɪ ŋaana yige yiise dene wo. 30 Ta sanja bɪ kien ta vuosi batan

nan daansu nyuŋ ni gban gban ni jigij a chuba ŋmɔŋchubusi di ba tarigi Yisa diduŋsɔrɔba yanŋ an ba dia ba. ³¹ Die wɔa ni gbara ni gban ta tunsɔma die n kpaanana ni ananŋ nuntaanti yunŋ ananŋ ŋmɔntvasi die bɔna ataa wa.

³² “Lele manŋ n nagɔ ni yie Ŋmɔŋ nuusi me ananŋ v zɔɔlɔnchugɔla wɔaha, wɔrɔ gie nan biagi sunŋi ni ta yi ni jadieke di yine ni suti sɔba Ŋmɔŋ vuosi.

³³ Ni gban ni sɔba a baari di die n nagɔ wa n nuusi gie a toma tɔuma a yaala jadieke manŋ ananŋ n chanchaalɔba di yaalala. ³⁵ Die n yine wudieke mana, dagɔya di ni yallɔma nuŋŋmɔna ananŋ tɔuma ta biagi a sunŋime wabɔti, ta tunsɔma ti Yɔmɔtɔienŋ Yisa die di bala di, ‘Sugɔfɔlɔŋ pam nan yi vuodieke di yɔnana piini a taŋ vuodieke di tuosinene.’ ”

³⁶ Pɔɔli die di balɔna naa a kpatɔ wa kwanŋ chaanŋ, die v sɔvɔŋ gbirigi ananŋ ba ta juɔsɔ Ŋmɔŋ. ³⁷ Die ba yaala ba taanŋ wa sanŋa dieke wo, zɔɔlɔŋ die di yigi ba mana ba mana die di kɔma ta nagɔ ba nuusi a goori wo. ³⁸ Die ba sɔgɔti die faasɔ chɔvɔsɔ muŋ ananŋ v bala ba di “Ni kaanŋ bi ye muŋ bɔbra.” Die ba beeli wo a ga haariku jigij.

21

Pɔɔli die di gana Jerusalemi dene

¹ Die ti balɔ a taanŋ ba ta nagɔ haarɔŋ a ga Kosi. Ka tɔnvɔusa die ti ga tugɔ Rodesi, ta bi nyuŋ mi a nagɔ haariku a ga Patara. ² Mi die ti ye haarɔŋ di ganana Fonisia tunŋban ma, die ti juuke a ga. ³ Sanŋa dieke ti kenne yese Saapurusi ti daagi ti nuugalŋ chaanŋ a ga Taya, Siiria tunŋban ma. Mi die ba baa ba vɔari chiititi a nyuŋ haariku ma. ⁴ Mi die ti ye Yisa diduŋsɔrɔba batanŋ ta die bie ba jigij a ga tugɔ daraa ayɔpɔyɔ. Ŋmɔŋ Halikasika die di vaa ba balɔ Pɔɔli di v da kenŋ ga Jerusalemi. ⁵ Ama daraa ayɔpɔyɔ wa kwanŋ chaanŋ die ti bi piili chɔvɔŋ bɔbra. Die dembisisi mana ananŋ ba hɔgɔba ananŋ ba ballɔ die di beeli ti a nyuŋ tika ma a ga tugɔ mɔgɔrɔ nvanŋ, mi die ti mana die di sɔvɔŋ a gbirigi a juɔsɔ Ŋmɔŋ. ⁶ Die ti wana a balɔ taanŋ tamba wa die ti juu haariku ta ba yinŋi kuli tiginŋ.

⁷ Die ti nagɔ haariku a nyuŋ Taya a ga Tolemaysi. Mi die ti ga waasɔ Yisa diduŋsɔrɔba ta wɔari ba jigij dabalumuŋ. ⁸ Ka tɔnvɔusa die ti ga tugɔ Siisiria ta die ga juu Filipi vuodieke die di mɔvɔlnana Yisa wɔvɔvɔnaha tiginŋ ta die bie mi. Die v yiwo dembisi bayɔpɔyɔ diekemba die ba vɔarinna Jerusalemi ma di ba yi susunŋiribe wɔnyɔ. ⁹ Die v yaa wa hɔgɔlanŋ banusa vuodiekemba di yene ka yallɔya, ta ba gbanŋ die di bala Ŋmɔŋ wɔa. ¹⁰ Die ti bie mi daraa pam ta Ŋmɔŋ naazva wɔnyɔ ba wasɔnana Agabusi die di nyuŋ Judia ma a kenŋ mi. ¹¹ Die v kenŋ ti jigij a nagɔ Pɔɔli gbanŋ a bɔbi v gbanŋ gbanŋ v nuusi ananŋ v nagɔsɔ ta baari di, “Naa Ŋmɔŋ Halikasika di balɔ di juu vuosi nan bɔbi gbanŋ gie tienŋ sɔba naa Jerusalemi ma, ta nagɔ wa yi buuri gaasɔsɔ nuusi me.”

¹² Die ti wɔnna naa, tɔnɔŋ ananŋ vuonŋ banŋ ba mana die di juɔsɔ Pɔɔli di v da kenŋ a ga Jerusalemi ma. ¹³ Ama die v yinŋi a balɔ ti di, “Bɔna ni kɔma ta chɔvɔsa n sɔŋ? N ka yiwo siri di ba bɔbi muŋ Jerusalemi ma nyɔna ma, ama n yiwo siri di n kpi mi ti Yɔmɔtɔienŋ Yisa wɔa.”

¹⁴ Die ti kana ka biagi a balɔ a tarigi v sɔŋ wɔa, die ti baari di, “Ti Yɔmɔtɔienŋ vaa fɔ dɔŋŋɔ yi.”

¹⁵ Die ti yine daraa anmɔna mi kwanŋ chaanŋ die ti gɔmɔsɔ ti nyinti a nyuŋ ga Jerusalemi. ¹⁶ Ta Yisa diduŋsɔrɔŋ batanŋ die nyina Siisari wa gbanŋ die di

an n su fu Nmutij nyaabu, an Nmutij vaa fu wubiatu a chaa fu fu juusuna wa wa.

17 “Ta die man yinji ga Jerusalemi a ga juu Nmutij jiamun juokpenkruku sun di n juusi Nmutij. Mi die man daansi 18 a ye ti Yomutien di bala a yia mut di, ‘Yi lagi lagi a nyun Jerusalemi ma, dama di yi fu bala ba n waha ba kaan tuo dii.’ 19 Die man yinji a bal di, ‘N Yomutien ba wɔn sɔba di die n njan gara Nmutij jiamun juone me a yige ta niga vuodiekemba di tuone fu a dii wo. 20 Ta sanja dieke die ba kuna fu daansiatien Sitiiveni wa die n gban bie mi ta saagi di ba kuu wa, ta die zie a gbari kukubirba nyinyeeke.’ 21 Ama die ti Yomutien die di bal a yi mun di n gamma, ta yi mun nuaj di v nan yaa mun a ga saasaa vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi jigin.” 22 Die kpikpaaku die di womma Pɔoli a ga tugɔ sanja dieke v bala naa a kpati wa. Womi die ba piili a nata di, “Ni kuu daa wa gie v ka mu di v bemme v musu ma.” 23 Die ba keese ta naga ba garɩi viise nmunsikpen ta yɔɔra tanti a taana nmunsikpen.

Pɔoli anan Romanisi sojasi jakuuru wa

24 Die Romani sojasisi jakuuru die di yi nuaj di ba nagɩ Pɔoli a juu juoku me ta tɩbi wa anan kpaasun. Amu v nan bal wudieke v yine wo ta Juu vuosi gie di nata anan wa. 25 Die ba bobɩ wa a duaj di ba tɩbi wa wa die v piasi sojasisi nyunkoraha wonyi di zene mi di, “Mira yi sien mun di ni tɩbi vuodieke Romani naan wa di yina wa sien ta ye ka dii v sariya?” 26 Die sojasisi jakuuru di wonna naa wa die v ga ba nunhanduuru jigin a baari di, “Bia fu yie? Daa wa gie yiwo vuodieke ta Romani naan wa di yina wa sien.” 27 Sojasisi nyunkura nunhanduuru wa die di ga Pɔoli jigin a piasi wa di, “Bali mun, yiwo vuodieke ta Romani naan wa di yina sien?” Pɔoli die di yinji a baari di, “Wa.” 28 Sojasisi nyunkura nunhanduuru wa di baari di, “Manun n tunj wo ligire pam ta wa burun vuodieke Romani naan di yina sien.” Ama Pɔoli die di yinji a bali wa di, “Manun nunj ba wɔn muru mun anan kanun sieku.” 29 Die dembin diekemba di munana di ba tɩbi wa ta piasi wa wupiasika ha die di yinji kuaj lagi lagi. Ta die nmaamun die yigi sojasisi nyunkoraha nunhanduuru wa gban die v nunjuna di v vaa ba bobɩ wa vuodieke Romani naan wa di yina wa sien anan chorumaha wa.

Die ba dine Pɔoli sariya dene

30 Die ka tunvusa die sojasisi nyunkoraha nunhanduuru wa di yaala v nunji wudieke wa Juu vuosisi nunhanduuru ba die di bala di Pɔoli yi chusu mun. Die wa die v vaa ba vuari chorumaha Pɔoli ma ta die yi nuaj di Nmutij kikaabitɩba nyunkoraha anan tika nyunkoraha lagun. Womi die v yaa Pɔoli a ken juu ta vaa v zie ba nunja.

23

1 Pɔoli die di daansi nyunkoraha die di lagisuna wa nine mi die ta die ken a baari di, “N numbali, n ka chulya n sun ma yaa gamma n berin Nmutij nunja a yaa ken tugɩ jinne.” 2 Die Nmutij kikaabitɩba jakuun Ananisi die di yi vuodiekemba di zene Pɔoli lɔguru nuaj di ba nigi v nuaj ma. 3 Pɔoli die di bal a yi wa di, “Fɔnun gaamun dieke ba pentine jayalun a zien, Nmutij nan nigi funun. Kal wa giena a die mun sariya anan Mosisi mura ha ta bi bal di ba nigi mun ta chusu mura ha dama ti mura ha ka yi sien di ba nigi suon.”

4 Dembin diekemba di zene gbige Pɔoli wa die di bal wa di, “Fu ka sɩba a baari di zia wa Nmutij kikaabitɩba jakuun?”

⁵ Pöoli die di yinji a bal ba di, “N numbali, n ka siba a baari di v yiwo Nmuj kikaabitba jakuuj. Nmuj gbanju bal ti di ti da kenj a bal wubiatu a yi ti nuhandusirba.”

⁶ Die Pöoli di muhina di lagujku nyujkoraha batan die yiwo Sadusisi ta batan danj di yi Farasisi die v baari di, “N numbali n yiwo Farasi vuonj ta bi yi Farasisi vuonj bva. Ba die muj saruya giena dama n tuo dii muj di kunti nan daansi hagi kuj me.”

⁷ Die v bala naa kpatu wa, nunhaguruj die di nan Farasisi ananj Sadusisi sunsunj ta die ba puo bule. ⁸ (Dama die Sadusisi vuosisi die tuo dii di kunti kaanj daansi hagi kuj mi ta bi baari di malakasi yaa haaltu wori: Ama Farasisi vuosisi nuj die tuo wo wia ataa wa gie mana a dii.) ⁹ Die wia die ba wa faasi nata ta muraha didagurba batan die di yine Farasisi vuosisi die di hagi zie ta baari di, “Tunuj ti ka ye wudieke daa wa gie di yine chusti, di nan biagi yi haaltu yaa malaka bala wiaha a yia wa.”

¹⁰ Die nunhagurub die di wa faasi ga tua ta nmaamuj die di yigi sojasisi nyujkoraha nuhandusuru wa di ba nan kenj yi Pöoli danja. Die wia die v yi nuonj di v sojasisi juu krikpaaku sunj a gbatu Pöoli a taanj a nagu wa a yinji ga ba jigiberisikiri.

¹¹ Ka yuj ti Yomutienj die di kenj zie Pöoli jigij a baari di, “Da vaa nmaamuj yalla fu, siba die fu bala n wia die Jerusalemi ma wa die gbanj gbanj fu nan balu n wia Romi ma.”

Die ba sanna di ba kuv Pöoli dene

¹² Ka tunvusa sukuuj juu vuosisi batan die lagisu a sanj. Die ba huv di ba kaanj dii jadiikin yaa a nyu nyaanj a ga tugt sanja dieke ba baanj nan kuv Pöoli. ¹³ Die vuodiekemba die di sanna wa die tianj vuosisi banisi-nusa.

¹⁴ Die wia die ba ga Nmuj kikaabitba nyujkoraha ananj tika nyujkoraha jigij a baari di, “Ti laguj huv muj di ti kaanj dii jaanj mana a ga tugt sanja dieke ti baanj nan kuv Pöoli. ¹⁵ Die wia nunj ananj lagujku nyujkoraha ga Romani sojasisi jakuuri jigij a paali balu siba ni yaala ni paali ye wudieke v yine a chusti. Ta balu ba di ba yaa wa kenj ni saruya diile jigij. Ama ti nan yi siri di ti kuv wa ta v wa kenj juu giena.”

¹⁶ Ama die Pöoli taa bva die di wuj ba sanju, die wia die v ga sojasisi jigiberisikiri a balu Pöoli. ¹⁷ Pöoli die di wunna naa wa die v wa sojasisi nyujkoraha wunyu a balu yi wa di, “Yaa dalvakuru gie a ga jakuuri jigij, ta v yaa wa wuj a baa v balu wa.” ¹⁸ Ta nyujkoraha wunyu wa die di v nunja a yaa wa a ga jakuuri jigij a balu wa di, “Pöoli vuodieke di benne dansarika ma wa wana muj, a balu muj di n yaa dalvakuru gie a kenj fu jigij dama v yaa wuj a baa v balu fu.”

¹⁹ Jakuuri die di yigi v nuun me a yaa wa nyuj luguj a piastu wa di, “Bia wuj fu yaala fu balu muj?”

²⁰ U yinji a balu wa di, “Dembisi batan sannana di ba kenj balu fu di sorinj fu yaa Pöoli a kenj sunj juu vuosisi nyujkora lagujku jigij. Ba nan paali yi siba ba yaala ba summa wudieke v paali a yi chusti. ²¹ Ama da kenj a togun ba dama dembisi tianj banisi-nusa loburina a gbaru wa. Dama ba huuya muj di ba kaanj dii jaanj yaa a nyuu nyaanj a ga tugt sanja dieke ba baanj nan kuv wa. Ta lele ba wa yiwo siri di ba yi wudiekemba ba sanna wa ta chusa wudieke fu baanj nan balu.”

²² Jakuuri die di baari di, “Da kenj balu vuonj mana di balu muj wuru gie.” Ta die taanj wa v ga.

Die ba yalla Pöoli a ga vuokpuij Felikisi jigij dene

²³ Womi die jakuuri die di wa u nyujkura bale a bali ba di, “Ni vuaru sojasi kobisi-le anaj duunjalitij banisi-yuopyi anaj tujtaarij kobisi-le anj ba ga Siisiria yuku gie yaa gamma bimbilimij awayi sanja. ²⁴ Ta ni yaali duune a yi Pooli anj u jwali ta ni muhji a daansima wa a yaa ga tugj vuokruuj Felikisi jigij.” ²⁵ Jakuuri die di maagi gbanuj di:

²⁶ Manuj Kolodiasi Lisiasi waasa fonuj vuokruuj Felikisi.

²⁷ Juu vuosi batanj die yigine daa wa gie a mia di ba kuv wa. Ama die n muhjiina di u yiwo vuodieke Romani naanj wa di yina sienj, die wia manj ananj n sojasi batanj di ga gbatu wa taanj. ²⁸ Die n tuj yaala n summa wudieke ba bala di u yi chvusi wa, die wia die manj yaa wa a ga ba nyujkura lagijku jigij. ²⁹ Die manj muhji di u ka yi wudieke di muona di ba kuv wa yaa ba nagj wa yi dansarika sunj; die ba balala wudieke a galuma wa die yiwo ba gbanj gbanj ba muraha wia. ³⁰ Die manj wuj di Juu vuosi batanj sama muj di ba kuv wa, manj tunj di ba yaa wa keuj fu jigij. Ta bali vuodiekemba di galunnana wa di ba yaa wuru a keuj fu jigij.

³¹ Sojasisi die di yi wudieke jakuuri die di bala wa, ta die nagj Pooli yuku mi a yaa ga Antipatirisi tuj ma. ³² Ka tunvusa die sojasisi die di chonna nagisisi die di yinjji a keuj ba jigiberisikiri ta vaa duunjalituba di ba gamma ananj Pooli. ³³ Die ba nagj wa a ga Siisiria ta die nagj gbanju a yi vuokruku Felikisi ta nagj Pooli yi u nuusi me. ³⁴ Vuokruku die di karuj gbanju ta die piasi Pooli tigidieke u nyina. Die u muhjiina di Pooli nyuj wa Silisia tujgbanj ma wa, ³⁵ u baaru di, “N nan wuj fu wiaha di yi vuodiekemba di galunnana fu wa di keuj.” Die u baluna kuvanj chaanj die u yi nuanj di ba yaa Pooli a ga yi naanj Herodi tiginj me a gbari wa siba dansarika wuj.

24

Juu vuosisi die di galunnana Pooli vuokruuj Felikisi nuhja dene

¹ Ka daraa anu kuvanj chaanj Nmuj kikaabituba jakuuj Aniasi ananj ba nyujkoraha batanj ananj loya wonyi ba wasunana Tetulusi die di ga Siisiria ta ga vuokruuj Felikisi jigij di ba bali wudieke Pooli di yine a chvusi.

² Die wia die ba wa Pooli a keuj juu ta Tetulusi die di wa bala Pooli di yine wudieke wo di:

“Jakuuj Felikisi, fu wia yine ti tujgbanjka gie di fiali ta fu baga di benne ti ma wia fu wonsa tujgbanjka. ³ Ti mana nine suuliye ananj wudieke fu yinene wo ta ti waasa fu. ⁴ N ka yaala n chvusi fu sanja ama ko dii suguru ananj ti ta fu wuj ti wiaha gie bita. ⁵ Ti ye ta daa wa gie yiwo vuobanj ta yi jigijmaburu ta vasa Juu vuosisi di waga tujgbanjka gie mana. Wuj u u yiwo Nazarenesi jiamuj nuhndusuru gbanj. ⁶ Die u mia di u chvusi Nmuj jiamuj juokpenkruku, die wia ti yigi wo. ((Die ti tuj yaala ti dii u sariya ananj ti gbanj gbanj ti muraha di dagina die wo ⁷ ama ta sojasisi jakuuj Lisiasi die di keuj juu ananj tuj a gbatu wa nyuj ti jigij. ⁸ Naa kuvanj chaanj Lisiasi die di yi nuanj di vuodiekemba di balala di u yiwo biabu keuj fu nuhja.)) Di yi fu piasi daa wa gie fu gbanj nan di siba wudieke ti balala di u yiwo mana yiwo wusie.” ⁹ Die Juu vuosisi die di lagisuna mi die di baaru di wiaha mana yiwo wusie.

Pooli die di bali a vuaru u gbanj dene

¹⁰ Mi die naanj wa die di nagj u nuuj a diinj Pooli di u bali wia. Die u piili di:

“N siba a baari fu yine tɔnɔ Juu vuosi sariya diiru bɔna pam, die wɔa n yaa sɔgɔfɔlɔn dɔ n balɔ vɔari n gban fu naahaku gie me. ¹¹ Du yi fu yaala, nan biagi a piasi a summa dɔ ka ka tɔnɔ daraa ban anan ale die man jwali ga Jerusalemi dɔ n ga jɔn Nmɔn. ¹² Die Juu vuosisi die ka ye mun ta n niga nunhagirin anan vuon Nmɔn jɔamun juokpenkɔrɔkɔ sɔn yaa a lagisa vuosi a vasa ba sunyuruɔn dɔ haga Nmɔn jɔamun juone me yaa tika sɔn. ¹³ Ba kaan biagi a dagi dɔ nmunchibisi dieke ba chibina a yi mun wa yiwo wusie. ¹⁴ Manun n bala ni dɔ sie dieke n dina ta Juu vuosisi dɔ bala dɔ die sieku ka vuna wa ama manun n ye ko jɔama ti chɔɔnkuɔshɔn Nmɔn. Wudieke mana dɔ maagina Mosisi miraha gbanɔ sɔn anan Nmɔn naazualiba gbanɔ sɔn wa, n yi a mana yada mun. ¹⁵ N yaa tama siba vuosi gie, dɔ Nmɔn nan daansi vaa vuovuna yaa vuobɔtɔ hagi kun me. ¹⁶ Die wɔa n mia mun dɔ n yi wudieke dɔ mɔna Nmɔn anan vuota nunna ta ka chuhya n sɔn ma.

¹⁷ “Die n nyina Jerusalemi a yɔasi wa wɔa, man yinji ga anan piini dɔ n yi zooluntielin mi ta bi yi kaaba a yi Nmɔn. ¹⁸ Die n wɔnsina n gban a kpatɔ wa ta die bie Nmɔn jɔamun juokpenkɔrɔkɔ sɔkɔ ta die yie kaabaha die ba juu ye mun. Sanka mi ta vuosi ye ka dala mi ta watɔ die dɔ wori. ¹⁹ Ama Juu vuosi batan die dɔ nyina Asia tunghan ma gban die bie mi sanka mi: ta du yi die ba ye n chɔsɔn ka tun mɔ ba ken gie a ken balɔ chɔsɔ mun. ²⁰ Yaa vaa vuodiekemba dɔ benne gie dagi wudieke a yine a chɔsɔ sanja dieke n zene ba nyɔkoraha nunna wa. ²¹ Die ba ka ye wudieke n chɔsɔn ntaala wɔbalɔmun nyina ma man balɔ ba sɔn dɔ, ‘Ni die mun sariya jinne dama n tuone a dii dɔ kunti nan daansi hagi kun me wo.’ ”

²² Felikisi die siba ti Yɔmɔtien sieti wɔa ta die vaa wuri ta baari dɔ, “N nan balɔ wudieke n yalla dɔ yi sojasisi jakɔn Lisiasi dɔ ken tugi.” ²³ Ta die yi soja dieke dɔ gbarina Pɔɔli nvan dɔ v gbari wa, ama ta vaa Pɔɔli bemme v dɔnɔv ta vaa v zɔalɔn yima wa jadieke v yaalala.

Pɔɔli die dɔ bala wɔa a yi jakɔn Felikisi anan v hɔgv dene

²⁴ Daraa a nmuna kɔan chaan, jakɔn Felikisi dɔ ken anan v hɔgv Dirusila, vuodieke dɔ yine Juu vuon ta die vaa ba wa Pɔɔli v ken, ta Pɔɔli die dɔ bala yaa gamma vuon dɔ baan nan yi Yisa Masia yada dene. Ta wɔn Felikisi die dɔ wɔmma. ²⁵ Ama Pɔɔli die dɔ bi bala yaa gamma vɔnɔn yiile anan yigi n gban anan dɔna kpatɔ sariya diile waha, nmaamun die dɔ yigi jakɔn Felikisi v baari dɔ, “Lele nan biagi ga. N nan bi wa fu man ken ye sien.” ²⁶ Ama Felikisi sanka mi die yile dɔ Pɔɔli nan kpatɔ wa anan ligire, die wɔa v nan wa wa mun, v anan wa dɔ bala wɔa.

²⁷ Ka bɔna ale kɔan chaan Posiwosi Fesitisi die dɔ tuo vuokɔn Filikisi nan ma a zie. Ama vuokɔn Filikisi die dɔ balla v vaa tɔmah, die v yaala Juu vuosi yallɔma sɔgɔfɔlɔn anan wa, die wɔa die v vaa Pɔɔli dansarika sɔn.

25

Pɔɔli die dɔ nagina v wɔa a poli ga naan Siiza jigin dene

¹ Jakɔn Fesitisi die dɔ kenne Siisiria, ka daraa ataa kɔan chaan v nyun mi ta jwali ga Jerusalemi. ² Mi die Nmɔn kukaabɔtɔba nyɔkoraha anan Juu vuosi nyɔkoraha die dɔ ken Fesitisi jigin a chɔbɔ nmunchibisi a yi Pɔɔli ta die jɔsɔ Fesitisi dɔ ³ v vaa Pɔɔli ken Jerusalemi ma. Die ba jɔsɔ wa dɔ v yi naa dama die ba wɔn san mun dɔ ba lɔbɔrɔ a kɔs Pɔɔli sien me mun.

⁴ Fesitisi die dɔ yinji a balɔ dɔ, “Pɔɔli bemme dansarika sɔn Siisiria, ta

n gban n nan yinji a ga mi daraa ale ka gie nvan. ⁵ Die wia, ni vaa ni ninyandusiriba batan ga anan mun Siisiria a ga balt wudieke v yine, di yi v yi wun a chvusi."

⁶ Fesitusi die di bi ddi daraa anu yaa daraa ban ba jigij ta die nyun ga Siisiria. Ka tunvusa die v juu kalt v sariya diile gbanji ma ta yi nvan di ba yaa Pooli ken juu. ⁷ Die Pooli di kenne juu wo die Juu vuodiekemba di nyina Jerusalemi a ken wo di zie a gilij wo, a piili bala wobiati a chvusa wa, ama die ba ka biagi dagi di ba wuru yiwo wusie. ⁸ Die wia Pooli die di bala di v gbati v gban di, "Manun n ka yi wun a chvusi Juu vuosi miraha yaa Nmun jiamun juokpenkpuvu jaan yaa Romani vuosi naakputa."

⁹ Ama Fesitusi die di yaala v yi an Juu vuosisi sun fiati, die wia die v ptasi Pooli di, "Nan di yaala fu ga Jerusalemi an n ga dii fu sariya anan waha gie mi?"

¹⁰ Pooli die di baari di, "Aayi, n yaala Romani naakputun gban dii n sariya. N ka yi wun a chvusi Juu vuosisi siba fu gban gban fu sibuna dene. ¹¹ Di yi man chvusi wa ba miraha ta yi wudieke di muna kun n tun kaan baari ni da kuv mun. Ama di yi wudieke ba bala di n yiye wo di ka yi wusie, vusun wori a baan nan biagi a nagi mun a yi ba nuusi me. Ama lele n juusa di ni vaa Romani naakputun Siiza gban gban dii n sariya."

¹² Womi Fesitusi anan laginju nyunvuraaha di ye tan ta v yinji balt di, "Funun juusya mun di nan nagi fu wuru a poli ga naakputun Siiza jigij, die wia ba yaa fu ga v jigij."

Pooli die di balla wia a yi naan Agiripa anan v hogv dene

¹³ Die daraa ale kuvan chaan, naan Agiripa anan v hogv Beniisi di ken Siisiria di ba kaagi jakvun Fesitusi. ¹⁴ Die ba yine daraa nmuna mi, ta Fesitusi die di ken balt Pooli di benne wudieke ma a yi naan Agiripa di, "Felikisi vaa wa daa wonyi giena dansarika sun, ¹⁵ ta die man ga Jerusalemi Nmun kukaabttiba nyunvura anan Juu vuosi nyunvura di ken n jigij a baari di n dii v sariya a baari di v chvusiya. ¹⁶ Ama die man yinji balt ba di tunun Romanisi mira wo sien di ba nagi vuodieke vuosi di balala di v yiwo wobiati a yi ba nuusi me, ta ba ye ka yaa wa ga sariya diile jigij ta wunun anan ba tuoli tan di v balt a vvari v gban.

¹⁷ "Die wia die ba kenne giena wa die n ka chvusi sanja, ka tunvusa die man juu kalt n sariya gbanji ma ta yi nvan di ba yaa Pooli a ken.

¹⁸ "Ama vuodiekemba die di balala a chvusa wa wa di hagina zie di ba balt wudieke v yine wo, die ba ka balt wobiati diekemba n yilinene di ba nan balt wa. ¹⁹ Ama die ka yiwo nunhagun ba ngina anan wa yaa gamma ba gban gban ba jiamun anan daa wonyi die di kpine ta v saan di di Yisa wia, vuodieke Pooli di bala di v bie v misti ma.

²⁰ "Die n zi n baan nan dii sariyaka dene wia, die man ptasi Pooli di v nan di yaala v ga Jerusalemi an n dii wo sariya mi. ²¹ Ama die v baari di ba vaa v bemme dansarika ma a ga tugi sanja dieke Romani naakputa di baan nan dii v sariya ka. Die wia die man yi nvan di ba nagi wa yi dansarika sun giena a ga tugi sanja dieke n baan nan yaa wa a ga Romani naakputa jigij."

²² Womi naan Agiripa di balt yi Fesitusi di, "N gban n yaala n wun daa wa waha a nyun v gban gban v nvan ma."

Fesitusi die di yinji balt di, "Nan wun wa sorin." ²³ Ka tunvusa naan anan v hogv Beniisi die di bobo anan nyinyeeki dvnsa a ken juu laginju juoku me. Die sojasisi nyunvura anan tika nyunvura die di di ba kuvan a ken juu mi. Fesitusi die di yi nvan ba yaa Pooli ken juu.

24 Fesitusi die di baari di, “Naan Agiripa anan vuodiekemba mana di benne gie ni daansi daa wa gie. Juu vuodiekemba mana di benne Jerusalemi anan Siisiria ken wo n jigijn ta nata di v mu kunj. 25 Ama manuj n ka ye wudieke v yine a chvusti ta mu kunj. Ta v gban di bala di ti yaa wa ga Romani naakpuka jigijn an v dii wo v sariya ka. Die wia n sanja mun di n yaa wa ga Romi. 26 Ama n paali wo wudieke n baan nan maagi yaa gamma daa wa gie wia a yaa ga yi Romanisi naakpuka. Die wia man yaa wa ken ni mana nunja anan fonuj naan Agiripa. Ti ken bal wuri gie kpati n nan wa yaa wuj an n maagi. 27 Dama di wo chian an n vaa dansarika vuon ga naakpuka jigijn ta kaan biagi dagi wudieke v yine chvusti.”

26

Pooli die di bala a gbatu v gban Agiripa nunja dene

1 Womi Agiripa die di bal yi Pooli di, “N yi fu sien di fu bal a vuari fu gban.” Pooli die di nag v nuun a diin ta baari di: 2 “Naan Agiripa! N sva fiaha mun fu yina mun sieku gie di n bal a vuari n gban fu nunja jinne, yaa gamma wudiekemba mana n gban gban n vuosi di bala di n yi chvusti wa. 3 Fonuj fu sbina tunuj Juu vuosi miraha anan wudiekemba di yine ti nunhaguruj mana. Die wia n jussa fu, dii suguru ta fu wamma wudieke n bala n bal naa.

4 “Die n yine buabin a yaa ga muona Juu vuosi mana wov siba die n benne die n tungban ma anan Jerusalemi ma. 5 Ba wov siba a yvasi. Di yi ba yaala ba nan biagi dagi fu di die n guti wa Farasisi diekemba die di munnuna a dia Nmuj miraha. 6 Ama lele ba die mun sariya dama n yaa tama anan nva dieke Nmuj di yina ti chovnkuliba kuruj ma wa. 7 Vuari gie wia ta tunuj Juu vuosi buurin ban anan ale die di yaa tama ta yile di ti nan daansi yeke. Die wia ti jama Nmuj anan nunjuna nmuntvasi anan yuj mana. Jakuv Agiripa, tamaka gie wia Juu vuosisi di bala di n chvustiya mun. 8 Bia wia di haguri a yi ni di ni tuo a dii di Nmuj vasa kundi di haga kunj me?

9 “Piiliku me die n gban n mia mun di n yi wuj mana a chvusti Yisa vuodieke di nyina Nazeriti wa saan. 10 Naa die man yi Jerusalemi ma ma. Die man tuose yiko gbanuj a nyina Nmuj kikaabitba nyunkuraha jigijn ta die yige Nmuj vuosi pam a yie dansarika sv. Ba ken dii ba sariya ta baari di ba kuv ba n gban gban nan guta wa vuodiekemba di bala di ba kuv ba wa ma.

11 “Sanja mana n nan mugisi be mun Nmuj jaman juone me di ba chiisi di ba ka di Yisa. Die ba wia di paala yaa mun svnyuruj wia man gara tungban gaasi a yaala ba jigijn.

Pooli die di bal ba v tariguj wia

12 “Naa wia, daan kaani die man gara Damasikusi di n mugisi Yisa didusuruj anan yiko dieke Nmuj kikaabitba nyunkuraha die yina mun ta bi yi mun nvan di n yi wo. 13 Jakuv Agiripa, die ka yiwo nmunsikpen ta man bie sien me a gara, ta die ken ye chaanuj nyuj nmunsikpen a chaana a tan nmuj, ta nyigisa ta taan gilij mun anan n siehonti chanchaaluj. 14 Die ti mana die di nan tungban, ta die man wov lolv di bal tunuj Juu vuosi jabalukuj ma di, ‘Sooli Sooli, bia wia fu mugise mun? Di yiwo gaantuj fu waginana anan manuj.’

15 “Die man yinji pias di, ‘N Yovutien, munia yine fu?’ Ta ti Yovutien die di yinji a baari di, ‘Manuj Yisa fu mugise die. 16 Ama hagi a zie fu

nagısı ma. N nyuj fu jigin dama funuj manj vuari di fu yi n tontuntu. Yime siara a balı vuosi wudieke fu yene yaa gamma n wia jinne ananj wudieke n baan nan dagı fu sorinj daanj. ¹⁷ N nan daansi gbatı fu a nyuj Juu vuosi nuusi me ananj buurigaası dieke jigin n bala n tunj fu nuusi me. ¹⁸ Funuj yiwo vuodieke di bala v yuori ba nine a vuari ba nyuj lumuj ma a ga chaanuj ma, a bi vuari ba a nyuj Sitaani nuusi me anj ba juu Nmuj nuusi me, anj v vaa ba wobıati a chaa ba anj ba gutı vuodiekemba Nmuj di vvaruna wa ma, dama ba yine muj yada wa wia.’

Pɔɔli die di bala v tuoma wia dene

¹⁹ “Die wia, naanj Agiripa, die n ka zetiye die n yene daansi dieke a nyuj arızanna ma wa. ²⁰ Die n wolinj a muşlı Nmuj wovunaha a yi Damasikusi vuosi, ta die nyuj ga Jerusalemi ananj Judia tigısı mana. Naa kvanj chaan manj ga muşlı a yi vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi. Wudieke n balla a yia vuosisi gie mana yiwo, ba vaa ba tumbıati ta dıa Nmuj sienj, ta tumma tonvuna anj ka dagı siba ba senj vaa ba tumbıati ananj wusie.

²¹ “Naa wia die Juu vuosisi die di yigi muj, die n ɲaana bie Nmuj jıamuj juokpenkpuıku sunj, ta die yaala ba kvı muj wa. ²² Ama Nmuj sunjine muj dene a keñ tugi jinne daarı gie manj zie di n balı wusie a yi vuoj mana, wabıti ananj hagırtielinj. Wudieke n bala ananj wudieke Nmuj naazvaluj ananj Mosisi die di balla a nan yiwo, yiwo jabalı muj. ²³ N balı ba Nmuj Vuovarıkuñ Masia wa die di bala v gbalıgi gbalıgi dieke ta kpi, ta wınuj v balla v yi bumbunanj vuodieke di bala v wolinj a hagi kuj me, die wia v nan balı yi Juu vuosisi ananj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi di ba nan bıagı ye gbatıtanuj. Naa nan yi siba chaanuj a yi ba.” ²⁴ Pɔɔli die di balala di v gbatı v gbanj a taanj wa, Fesıtusi die di natı wa a baarı di: “Pɔɔli, yiwo yınyaañ! Fu bıgırına nyinti pam wa yine fu juu yınyaañ die!” ²⁵ Ta Pɔɔli die yinjı a balı wa di, “Jakıvı Fesıtusi, n ka juu yınyaañ! Wudieke n balınana yiwo wusie ta bi yaa chıanj. ²⁶ Jakıvı Agiripa, n yaa sikimij ta nan bıagı balı a yi fu dama fu gbanj fu sibuna ha wia, ta bi yi yada di wıaha gie yaa gamma Yisa wa ka lobıru fu jigin, dama wudieke die yine wo die ka yi lumuj ma.” ²⁷ Die Pɔɔli di bi balı a yi naanj Agiripa di, “Funuj, yi Nmuj naazvaluj wobalıkaha yada muj? N wıoj siba a baarı fu yi yada muj.” ²⁸ Ta naanj Agiripa die di yinjı balı Pɔɔli di, “Ananj fu wobalıka bıta ka gie fu yile di nan bıagı tarıgi muj a yi Yisa didııru?” ²⁹ Pɔɔli die di yinjı a balı wa di, “Wobalıka wanj yaa wobalıka gobıñ, manuj n Nmuj jıııııı yiwo di funuj ananj vuosi gie mana die di wıonna n wobalıkaha jinne wo bıruñ Yisa didıııııı siba manuj ntaala dansarıka gie nyuna ma n ka yaala nı juu.” ³⁰ Womi naanj Agiripa ananj jakıvı Fesıtusi ananj Beniısi ananj vuodieke mana die di benne ba jigin die di hagi nyuj. ³¹ Ama die ba bala ba nyuj wa die ba baarı di, “Daa wa gie ka yi wobıanj kaanı gbanj. U ka mu ba kvı wa yaa ba nagı wa a yi dansarıka sunj.” ³² Ta naanj Agiripa die di balı yi jakıvı Fesıtusi di, “Tı tıñ nan bıagı a vuari daa wa gie a taanj dı yi die v tıñ ka poli v wıru gie a ga naakpenkpuı Siiza jigin.”

27

Sojasisi die di nagı Pɔɔli a ga Romi tıñ dene

¹ Die ba kenne sanj di ba nagı Pɔɔli a ga Romi, Itali tıñ ma, die ba nagı wa ananj dansarıka vuosi batanj a yi Romani sojasisi jakıvı wınyı nuuj me ba wasınana wa Julusi, die v benne sojasisi chaaku die ba wasınana

Naalba jakuonj Chaaku. ² Ti mana die di ga juu haari dieke die di nyina Adiramitiwomi, dama die haariku die wonj yi siri di ka nyuj Siisiria a ga Asia tunjban ma tugi diekemba die di gbiguna mugkupuru. Ta Masedonia vuonj, Arisitakusi, vuodieke di nyina Tesalonika die guti wa ti ma. ³ Ka tunvuosa die ti tugi Sidoni. Sojasisi jakuonj, Julusi die mutnj a pogili Pocoli ta die yi wo sien di v ga v zvaluj jigij anj ba yi wa v nyunyaalika. ⁴ Die ti nyina Sidoni ta bulogisuj die di niga a tuole ti, die wia die ti donj daagi Saapurusi tunjban chaaku, ta tunjbanjka die di kagi ti a nyuj bulogisuku ma. ⁵ Die ti donj tianj ga Silisia ananj Pamifilia tunjban chaaku ta ga tugi Mira tunj, Lisia tunjban mama, ta svonj mi. ⁶ Mi die sojasisi jakuori die di ye haari dieke di nyina Alekizandira a tianj a gara Itali tunjban, v vaa ti juu kanuj.

⁷ Die ti donj somm somm daraa pam a kenj paali gbalugi ta ye kenj tugi Kinidusi tunj ma. Bulogisubu die di faasi tuoli ti mi chaaku wia die ti ka biagi donj gara mi. Die wia die ti daagi ga Kireeti tunjban lagonj. Dama mi die bulogisubu die di ka faasi haguri, die ti kenj gbigi Salimoni, Kireeti tunjban ma, a ga. ⁸ Die ti doma somm somm mugkupuru kuvonanj ta die wa kenj tugi jigidieke ba wasinana "Haariti zielivonuj jigij" mi die ka yva ananj Lisia tunj.

⁹ Die ti yvasina mi wia die sanja dieke mugkupuru haarij domuj di faasina yaa daanpoyi di wone kenj tugi. Sanjka dianj ta juu vuosi dbuga daakpenkpuj dieke die ba kaabuna ba wubiatu naa chaala die tanya muj. Die wia Pocoli die di kpaanj ba di, ¹⁰ "N zvaluj, n siba a baari ti sieku gie nan yi daanpoyi, ti chiiititi ananj ti haariku nan chvusi ta vuosi batanj nan waari ba musi gbanj." ¹¹ Ama die sojasi jakuori бага die wo wudieke Pocoli die di bala wa ma dama die v womma yie haariku jakuori ananj ka tienj wo. ¹² Die haarisu jigizielikiri die ka vuna ananj ba zie mi tafaanj sanja, die wia ba jusu die baari di ba hagi mi a gamma Fonisi. Mi die yiwo Kireeti tunjban tunj ta haarisu jigizielikiri die di bie mi a tuoli nmuj jvokuj chaanj, ta die ba yaala ba bemme mi tafaanj sanja.

Bulogisukpenkpuj die di kenne mugkupuru ma wia

¹³ Sanja mi die ba ye bulogisuj di nuginana nyina ba nuugali chaanj a kienj somm somm, ta die ba yile di ka yi wo bulogisuvonuj wudieke di baanj nan sunjine be siba ba sanna die wo. Die wia die ba datu kuvdonsi dieke di yigine haariku di zie wo a yi haariku sva a doma gbigi Kireeti mugkupuru kuvonanj. ¹⁴ Ama die di ka yvasiya ta bulogisukpenkpuj die di niga nyina nmuj kovuj chaanj a kenj svona mugkupuru sva. ¹⁵ Die bulogisubu die di kenj hububub haariku ma, ta die di haguri pam ananj svonj di baanj nan biagi donj haariku a tuolibu, die wia die ti vaa musi ta vaa bulogisubu di yaa haariku chvoj gara. ¹⁶ Die bulogisubu die di yaa ti ga tianj tvgubuj dieke ba wasinana Koda wa jigij. Die ti tvannana die tvgubika die di kagi bulogisubu die di wa kpta. Die ti mu a biagi a yigi haaribike dieke di taasina haariku ma wa. ¹⁷ Die ba datu ka a juu haariku ma a nagi guune a mutnj bobi gilinj haariku kenj kenj. Die ba chiga njmaamuj di ba nan ga gbigi Libia tunjban ma, jigidieke nyaabu di kana ka goli wo. Die wia die ba datu haariku garuku a svonj ta vaa bulogisubu di bi yaa haariku chvoj. ¹⁸ Die bulogisukpuj di ye ko niga, die wia ka tunvuosa die ba pilli a vuara haariku chiiititi a taana. ¹⁹ Die ka tunvuosa bura ba vuari haariku gbanj gbanj nyintiti ananj ba nuusi a vigi taana nyaabu sva. ²⁰ Die di yi daraa pam ta ti ka yese njmuni yaa chujmarisiti, nujmara

die di ligine ημνςικpeη wia. Ta bυλογιςυbu die ye ko faasi nιga ta die ti bi wo tama di ti nan ye gbatitaanυη.

²¹ Die di faasina a yvasi ta vuosisi die ka dii jaan, ta Pooli di hagi zie ba nuηηa a baari di, “N zvalυη, di tuη mu ni tuo n nuari ta da dωη nyηη Kireeti, ti tuη kaan juu daanpoyi anaj wahala ka gie me. ²² Ama lele n wa juusa ni di ni yigi sikiminj ta ni wonyi mana kaan waari υ mυsi; ama haariku nyuna bala ka chυsi. ²³ Dama dienewo yuku ημυη dieke di sina muη ta man jama wa malaka die keη wo n jigij, ²⁴ a keη bal muη di, ‘Pooli, da vaa ηmaamυη yalla fu. Sie ba nagυ fu a ga zie naaliba jakυυη Siiza jigij an υ dii fu sariya; fu wia ημυη baa υ gbatυ wa vuodiekemba di benne haariku gie me a taan.’ ²⁵ Die wia n zvalυη, ni dii sikiminj, dama n yi ημυη yada muη di wudieke υ bala muη wa nan sen yi. ²⁶ Ama bυλογιςυbu nan kpanηη ti a ga zien tuηgbanη gaan ta nyaan di giline kuanυanη.” ²⁷ Die ka yugiti ban-anusa die wonde ta bυλογιςυbu die ye ko kpanηη ti chυη Miditerana mυγιkpuuri sυη. Ama yaa gamma ka tanseese haari dωntiba di muηη di ti gbige gaan. ²⁸ Die wia die ba nagυ jamagisυη a magisυ nyaabυgolinj a die ye ta nyaabu golinj yiwo siba nan magisa kobιga anaj banιsι-le: die di bi yi svaa die ba bi yi die gbanη gbanη ta ye ta bu goli yiwo nan magisυη banιsι-wayi. ²⁹ ηmaamυη die di yigi be dama die ba yile di ba haariku nan keη jualt tana. Die wia die ba nagυ kuvdunsα anusa dieke di datunana haariku di ziele wo a yi nyaan sυη haariku kvanη ta die juusa ημυη di tunυυη. ³⁰ Die haari dωntiba die di yaala ba chιγι ta vaa haariku die wia die ba vuari haaribike a yi nyaabu sυη ta paalt yie siba ba baa ba ga vuari wa kuvdunsιha a tan taan nyaabu sυη haariku nuηηa. ³¹ Ama Pooli die di balυ sojasisi jakυυri anaj sojasisi di, “Du yi haari dωntiba gie di ka wari kalυ haariku sυη, ni wonyi mana kaan ye gbatitaanυη.” ³² Die wia die sojasisi die di gobi gobi guun dieke di bobuna haaribike a yallυ wa ta vaa ka nan nyaabu sυη.

³³ Die tuη billa vuυυηη ta die Pooli die di juusi ba mana di ba dii nyindiike, die υ baari di, “Daraa ban anusa wonna ηmaamυη di yallυ ni ta ni ka dii jaan mana. ³⁴ Die wia n wa juusa ni ko dii nyindiike, dama ka yiwo jadieke di baan nan yi ni hagruη. Ni wonyi kaan woy ye danηa.” ³⁵ Pooli di bala naa kpatυ kvanη chaanη die υ nagυ paanυ a buri ημυη ba mana nuηηa a yi ke gbieri a piili ηoba. ³⁶ Die ba dii sikiminj ta wa dii nyindiike. ³⁷ Die ti mana die yiwo vuosi kobιsι-le anaj banιsι-yυpoyi anaj ba yvaba a bie haariku sυη. ³⁸ Die vuonη mana di dine a chagi kvanη chaanη die ba vuari paanυ zaa tialkaha a taan nyaabu sυη amυ haariku da dunsιma.

Haariku ηmabinj wia

³⁹ Die tuη di vuυη, haari dωntiba die di ye tuηgbanηka ama ta ka muηηη mi, ama ta ye gbagυη kaanυ mυγιkpuuri luηη ta ka yallυ gaanη ba yile di ba tuη nan biagi ba yi haariku ga mi a ga firυ tambusiku me. ⁴⁰ Die wia die ba chιa gobi kuvdunsaha guune a vaa ha a sυυη ga nyaabu chιanη, ta bi forisi guun diekemba di bobuna daa diekemba ba yalla a dωma wa ta die kotυ garυ dieke di benne haariku nuηka amυ bυλογιςυbu nan di nιga a kpanηη haariku a gara nuηηa. Die ba keη gbige mυgυri kvanυanη. ⁴¹ Ama haariku nuηηa die di ga gbenη tambusυbu ta faasi firυ ta nyaponηiku di keη a nιγι ka kvaka a ηmυυri ηmυυri.

⁴² To, sojasisi die di sanη di ba kuv dansaruka jujuribe amυ ba wonyi gbanη kaan suo jualt gaanη a chιγι bu. ⁴³ Ama sojasisi jakυυri die yaala υ gbatυ Pooli a taanη. Die wia die υ kagi ba di ba daa yi die. Ama die υ yυ nuanη di vuodiekemba mana di sιbιna suolehe nan nyaabu ma a suo jualt

gaan; ⁴⁴ Ta vuo tualukaha di kana ka siba suolehe yigi haariku daatiti a juali. Naa die ti yi ti mana di juali gaan ta wun di ka yi ti.

28

Malita vuosi die munna tuo ti dene

¹ Die ti kenne a juali gaari ta wun di ka yi ti wo, die ti munni di tungbanka mi saan yiwo Malita. ² Die tika vuosi die munni tuo ti, dama sanja mi nun die nunana ta wati die faasi beri die wia die ba chogisi bolin di ti weeli ta yi ti ansta. ³ Die Pcoli die di lagisi daati a nagha taana bolibu me, womi die javubukun die di ken nyun daati ma bolibu di tushna wia a dun Pcoli ta nag ka gban vili v nuun. ⁴ Die tungbanka vuosi die di ye javubukun die di leenine Pcoli nuun me ta die bala ya tamba di, "Daa wa gie nan yi vuokubru, anan v gbatna v gban a nyun mugkupuru wa ma, ama bugile kaan vaa v bemme v musi ma." ⁵ Ama Pcoli die di kpaanti javuburu a taan bolibu me ta wun mana di ka yi wo. ⁶ Die vuosisi die di yile di v nan fusti yaa v nan nan bunyi a kpi. Die ba yiline die wo a ken gbalgi ta wun mana ka yi wo wo, die ba tarigi ba sunanyile ta baari di, "Daa wa gie yiwo buun."

⁷ Mi die ka yaa anan tungbanka naan Pubiluwosi kvati. Die v munni tuo ti chaanti ta die ti yi v chaanun daraa ataa. ⁸ Pubiluwosi choon die di dua a yvagi, nyungban tula anan chubun die yalla wa. Ta Pcoli die di ga juu v juoku me a nag v nuun a diisi v ma a jubi Nmun yi wa die v ye alaafia. ⁹ Naa kvan chaan yvagi tielin die di benne tungbanka ma die di ken Pcoli jigun die v gbaan ba mana. ¹⁰ Die ba yi ti piinisi pam ta die ti balla ti ga wa ba nag jadieka mana ti yaalala a yi haariku sun.

Ti nyina Malita a ga Romi dene

¹¹ Die ti benne mi chuti ataa kvan chaan die ti nag haar dieke ba wasnana Nmunyuba wa ta die di nyina Alekizandira ta bie Malita tafaan sanja mi wo. ¹² Die ti ga tugi ti dieke ba wasnana Sarakusi ta die yi daraa ataa mi, ¹³ ta die bi nag haariku a ga tugi tun dieke ba wasnana Regumi wa. Ka tunvusa die bulogun di piili a niga nyina nuugali chaan, ta ka daraa ale daraan die ti ken tugi Putiwoli tun ma. ¹⁴ Mi die ti ye Yisa didusurba batan, die ba bal ti di ti wari ba jigun daraa ayupoyi. Die ti ken nyun mi a ga Romi. ¹⁵ Die Yisa didusurba die di benne Romi wa die di wun ti wia ta die ken tuoli ti sien Apiyusi nyun ma, ta batan dun di ken tuoli ti chaanun juone ataa dieke die di gbine Romi wa. Pcoli die di yene be wo die di kpanjisi wa ta v buru Nmun.

Pcoli die di benne Romi tun ma wia

¹⁶ Die ti gana a ga tugi Romi die ba yi Pcoli sien di v bemme v dunu ta vaa soja balmun gbara wa.

¹⁷ Daraa ataa kvan chaan Pcoli die di wa Juu vuosi nunhandusurba a lagisi. Die ba lagisna wa v bal a yi ba di, "N nimbali, anan die n kana ka yi wun mana a chusti ti vuosisi yaa ta chusti ti choonkububa chvaraha, die ba nag mun yi wo dansarka sun Jerusalemi ma, ta nag mun yi Romani vuosi nuusi me. ¹⁸ Die ba piast mun wudieke n yine a chusti ta die yaala ba vbari mun, dama die ba munyaya di n ka yi wudieke di mvna di ba kub mun. ¹⁹ Ama Juu vuosisi nunhandusurba die di ka saagya, die wia die man baari di n nan nag n wuri a poli a ken naan jakun Siiza jigun, ama n wo wun a baan bal chusti n gban gban n vuosi. ²⁰ Die wia man baan

n ye ni a bali ni wuru. N muulinana Nmutu Vuovbarikuru waha, vuodieke tunu Juu vuosi di yalla tama wa, die wia ba bobu muj anaj chorimaha gie.”

21 Ta ba bali a yi wa di, “Tunu ti ka tuo gbanu a nyu Judia yaa gamma fu ma, ta vuon ka nyu a keji gie anaj wuru yaa a bali wuban yaa gamma fu ma. 22 Ama ti nan di yaala ti summa fu sonyanyile. Ti wou siba a baari di jigij mana vuosi bala a chusa jamu dieke fu dina wa.”

23 Die wia die ba nagu daan zien anaj Pcoli. Dunu daari mi daadan pam di keji a lagisi Pcoli die di benne jigij dieke wo. Die u dagi ba Nmutu naari wia a nyu sukusu a ga tugi yu, ta die mia di u tarigi ba sugu di ba tuo Yisa, ta die vura wia a nyu Mosisi miraha ma anaj Nmutu naazvaliba die di maaguna wudiekemba ba. 24 Die batan sugu die di tarigi anaj u wubalukaha ma ama batan die di ka tuo dii. 25 Die wia die ba hagi mi anaj nunhaguru anaj tan yaa gamma wubalukaha gie. Pcoli die di bali di, “Sanja dieke Nmutu Halikasika die di vana Nmutu naazva Azaya die bali yi ti choonkvaliba wa, die u bali wusie muj. 26 Die u baari di, ‘Ga a bali naa yi vuosi gie di:

Ni nan keji wou a bi wou ama di kaan di siba a chian;
ta ni nan keji daansi a bi daansi ama ni kaan ye,

27 dama vuosi gie yiwo yanjkiititielin,
ta bi ligi ba tiba di ba kaan wou,
ta bi muo ba nine di ba da yesime.

Du yi die ba ka muo ba nine ba tuj nan ye,
ba tuj ka bi ligi ba tiba, ba tuj nan wou,
ta ba tuj ka bi yi yanjkiititielin ba tuj nan di siba waha gie chiasu.
Ta ba tuj nan yinji keji n jigij
an n gbaan ba.’ ”

28 Pcoli die di bi bali di, “Ni summa a baari di Nmutu waha yaa gamma u gbatitaanku tugi vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi jigij muj, ta ba nan wou.” ((29 Pcoli die di bala naa a kpatu Juu vuosisi die di hagi a niga nunhaguru pam anaj tan.))

30 Pcoli die di tuj ligire a yi jigidieke u benne wo a bie mi buna ale ta mututu tuose chaan diekemba mana di kienene u jigij di ba ye wo. 31 Ta die muu wia yaa gamma Nmutu naari ma, ta daga vuosi ti Yomutien Yisa Masia wia, ta bala u duhu anaj sikiminj.

Gbanj dieke Pɔɔli die dɪ maagna a yɪ Romi tɪj vuosi wɔnna

¹ Gbanjku gie nyɪj wa manɪj Pɔɔli vuodieke dɪ yine Yisa Masia tɔntɔntɔ, ta bɪ yɪ tɔntɔntɔ dieke Nɪmɪj dɪ vɔarɪna dɪ n mɔsɪ ɔ wɔvɪnaha jigɪj mana wa jigɪj. ² Nɪmɪj die wolɪj yɪ wa nɔaɪ yaa gamma ɔ wɔvɪnaha gie ma, ta ɔ naazvɔalɪj die dɪ mɔsɪha, sɪba a maagna dene ɔ kasɪ gbanjku ma wa. ³ Wɔvɪnaha gie daga yaa gamma ɔ Bɔa wa; wɔnɪj ɔ yine tɪ Yɔmɔtɪeɪj Yisa Masia; die ɔ bɪrɪj wa vuota, ta ba mɪrɪ wa ɔ yɪ naaɪ Davɪdɪ haagɪj, ⁴ ta Halɪkasɪka die dɪ dagɪ aɪaɪ haɪrɪj dɪ Yisa seɪj yɪwo Nɪmɪj Bɔa ɔ kumbu haɪj wɪa. ⁵ U wɪa Nɪmɪj die dɪ yɪ mɪj sɪeɪj dɪ n yɪ ɔ tɔntɔntɔ, ta maɪ nagɪ ɔ saaɪ a gara buurɪj mana jigɪj, ta vasa ba yie wo yada ta tuose ɔ nɔaɪ. ⁶ Nɪnɪj vuodiekemba dɪ benne Romi ma wa gbanj gɔtɪ wa vuodiekemba Nɪmɪj dɪ wana dɪ ba bɪrɪj Yisa Masia sɪtɪ wa ma mɪj. ⁷ Die wɪa n maaga gbanjku gie a yɪa nɪ vuodiekemba mana dɪ benne Romi tɪj ma, ta Nɪmɪj dɪ cho nɪ ta wa nɪ dɪ nɪ yɪ ɔ gbanj gbanj ɔ vuosi wa. Tɪ Chɔɔɪj Nɪmɪj aɪaɪ tɪ Yɔmɔtɪeɪj Yisa Masia sɪɲɲɪ nɪ ta yɪ nɪ sɔgɪɔvɔaɪj.

Pɔɔli die dɪ waasɪna Nɪmɪj dene

⁸ Wudieke n yaalala dɪ n wolɪj balɪ wɔnna, n waasa Nɪmɪj Yisa Masia saaɪ ma, nɪ mana wɪa, dama tɪjgbanjka gie vuosi mana wɔmma nɪ yada ka wɪa. ⁹ Nɪmɪj yine n sɪaratɪeɪj dɪ n ka va Nɪmɪj jɔsɪj nɪ wɪa. Wɔnɪj ɔ yine vuodieke n jɪannana aɪaɪ n sɔɪj mana ta mɔsɪla wɔvɪnaha yaa gamma ɔ Bɔa wa ma. ¹⁰ Maɪ keɪ jɔsɪsa Nɪmɪj saɲɲa mana, n ɲaaɪ jɔsɪ wa mɪj dɪ dɪ yɪ ɔ dɔɲɲɔ, ɔ yɪ mɪj sɪeɪj aɪj n keɪ kaagɪ nɪ. ¹¹ N faasɪ yaala n sɪɲɲɪ nɪ aɪj nɪ tuo Nɪmɪj Halɪkasɪka piɪni dieke dɪ baɪj vaa nɪ mɪɲɲɪ a zie ta yaa haɪrɪj ɔ dɪsɪj ma. ¹² Wudieke n dagɪnana wa yɪwo naa, dɪ manɪj aɪaɪ nɪnɪj vuodiekemba dɪ yine yada wa nan bɪagɪ a kpaɲɲɪsɪ taɲ tɪ yada ka ma.

¹³ N numbali, n yaala nɪ summa dɪ n mɪya mɪj saɲɲa pam dɪ n keɪ kaagɪ nɪ ama wɪa a taɲ dɪ kaga mɪj. N yaala n yɪ vuodiekemba dɪ benne nɪ jigɪj tɪ Yɔmɔtɪeɪj sɪtɪ sɪba n yine vuogaasɪ jigɪj dene wo. ¹⁴ Dɪ yɪwo talasɪ dɪ n balɪ vuosi mana wɔvɪnaha wɪa, vuodiekemba nine dɪ yuorine aɪaɪ vuodiekemba nine dɪ kana ka yuorɪye, aɪaɪ vuodiekemba dɪ yalla yɪaɪ aɪaɪ vuodiekemba dɪ wone yɪaɪ. ¹⁵ Die wɪa maɪ cheele dɪ n mɔsɪ wɔvɪnaha a yɪ nɪnɪj vuodiekemba dɪ benne Romi tɪj ma.

Yisa wɔvɪnaha dɪ yalla haɪrɪj dene

¹⁶ Viivi ka yalli mɪj n mɔsɪlnana wɔvɪnaha, dama dɪ yɪwo Nɪmɪj haɪrɪ dieke dɪ gbatɪnana vuodiekemba mana dɪ yine Yisa yada a taana; ka wolɪj yɪwo Juu vuosi sɪtɪ, ta bɪ yɪ buurɪj mana sɪtɪ. ¹⁷ Wɔvɪnaha daga dɪ Nɪmɪj baarɪ dɪ vuɔɪj yɪwo vuovɪnɔ ɔ nɲɲa ɔ yada yɪile wɪa, genke nyɪj wa yaalɪj ma a yɪ vuodiekemba dɪ yine Yisa yada, sɪba dɪ maagna Nɪmɪj gbanjku ma dene wo dɪ, “Vuodieke dɪ yine vuovɪnɔ Nɪmɪj nɲɲa ɔ yadaka wɪa, dɪ tɪeɪj nan dɪ yaa miivoli dieke dɪ wone kpatɪj.”

Vuota mana dɪ yalla bɪaɪj dene

¹⁸ Nɪmɪj dagɪ vuota dɪ ɔ juu wa sɪɲɲɪrɪj aɪaɪ ba, dama ba yie wɔbɪatɪ ta ka dɪ ɔ sɪeɪj, ta ba wɔbɪatɪ dɪ vaa vuosi dɪ ka sɪba wusieke. ¹⁹ Nɪmɪj

data ba t̄ba, dama wudieke d̄i m̄na d̄i vuota s̄mma yaa gamma v̄ ma wa, v̄ yuori daḡi ba m̄j. ²⁰ Saŋŋa dieke N̄m̄j d̄i naanna t̄jgb̄aŋka gie wo a keŋ t̄ḡi jinne, v̄ naaŋk̄u ma ba s̄ba v̄ beri dieke vuota nine d̄i kana kaan b̄aḡi a ye, ta b̄i s̄ba d̄i v̄ yaa haḡiri dieke d̄i wone kpat̄j, ta seŋ yi N̄m̄j. Die w̄a, ba b̄i wo sieŋ N̄m̄j n̄jŋa a baan baari d̄i ba ka s̄ba ba w̄biati. ²¹ Ba s̄ba N̄m̄j m̄j, ama ba ka ȳa wa j̄l̄ma dieke ba m̄na d̄i ba ȳi wa, ta b̄i ka waasa wa. Ama ba s̄j̄anyile yiwo s̄j̄anyilibiati, ta ba suḡiti d̄i suuli aŋaŋ w̄t̄ḡiti aŋaŋ l̄m̄j. ²² Ba baari d̄i ba yaa wa ȳaŋ ama ba yiwo gaant̄j; ²³ ba t̄nna m̄s̄ ba j̄ama N̄m̄j dieke d̄i benne saŋŋa mana wa, ba vaya m̄j ta j̄ama ŋm̄na diekemba vuota d̄i w̄ns̄na a n̄asi vuota yaa nembisi yaa d̄ŋt̄s̄i yaa nyinvuuke.

²⁴ Die w̄a N̄m̄j d̄i va ba, ta ba yie t̄nt̄mb̄iati diekemba ba suḡiti d̄i yaalala, ta yie viivi w̄a aŋaŋ taŋ. ²⁵ Ta naḡi wudieke d̄i yine N̄m̄j wusieke a taan, ta saagi ȳi ŋm̄nch̄b̄is̄i, ta tar̄gi a j̄ama wudieke N̄m̄j d̄i naanna, ta vaa w̄n̄j N̄m̄j vuodieke d̄i naanna ha ta m̄s̄ d̄i t̄i b̄ri wa wa yaa gamma haahuu wo. Wusie.

²⁶ Die w̄a, N̄m̄j d̄i vaa ba, ta ba yie ba d̄ŋŋ̄s̄ d̄i yalla viivi, ta ba h̄ḡuba d̄i ka b̄i yaala ba d̄waga aŋaŋ dembisi ta yin̄ŋi a d̄waga aŋaŋ taŋ. ²⁷ Die ḡbaŋ ḡbaŋ ta dembisi d̄i ka b̄i yaala ba d̄waga aŋaŋ h̄ḡuba, ta yin̄ŋi d̄waga aŋaŋ taŋ, ta ba faasi yaa l̄la pam aŋaŋ taŋ. Dembisi d̄i yie nyinti at̄aŋ die d̄i yalla viivi aŋaŋ taŋ, die w̄a ba yese t̄b̄idati dieke ba m̄na ba w̄biatiti w̄a.

²⁸ Vuota die d̄i kana ka yaala v̄ s̄mma N̄m̄j w̄a, v̄ vaa ba aŋaŋ ba t̄mb̄iati, ta ba yie t̄j dieke d̄i kana ka v̄na. ²⁹ Ba suḡiti suuliye m̄j aŋaŋ t̄mb̄iati yiri yiri, s̄ba b̄iaŋ aŋaŋ hal̄i, ta yie b̄iaŋ a ȳa taŋ, ta yaa suḡib̄aŋ, ta k̄va taŋ, ta waga aŋaŋ taŋ, ta ch̄ba ŋm̄nch̄b̄is̄i, ta yile w̄biati a ȳa taŋ, ta gaara taŋ k̄vas̄i, ³⁰ ta bala ch̄usa taŋ, ta yi N̄m̄j dataasi, ta z̄ia wa taŋ, ta yaa kalinbaani, ta kule, ta yaala sieti d̄i ba yi b̄iaŋ, ta ka ȳa ba ch̄ual̄j aŋaŋ ba n̄l̄j j̄l̄ma; ³¹ ta b̄i wo ȳaŋ ba ma, ta ka b̄i bala wusie, ta wo choti ta ka ch̄iga z̄oal̄j. ³² Ba s̄ba a baari N̄m̄j m̄raha daḡiya d̄i vuodiekemba d̄i yinene w̄aha gie nyuari yiwo k̄j, ama han̄j ba ko yie, ta b̄i yaa suḡifal̄j aŋaŋ vuodiekemba d̄i yinene he wo.

2

N̄m̄j sariya diile w̄a

¹ N̄ z̄amba, d̄i yi n̄ die vuosi sariya, f̄s̄ s̄ die mana kaan b̄aḡi baari ka yi b̄iaŋ. Dama d̄i yi f̄ die vuosi sariya ama ta yie wudieke ba yinene ḡbaŋ ḡbaŋ, die n̄j, die f̄ ḡbaŋ ḡbaŋ f̄s̄ sariya. ² T̄i s̄ba a baari N̄m̄j nan keŋ dii vuodiekemba d̄i yine die sariya, ta v̄ sariya diilehe yiwo wusie. ³ F̄s̄ daḡnana vuosi d̄i yinene t̄mb̄iati dene wo, ama ta yie die, yile d̄i N̄m̄j kaan ye ta dat̄i f̄ t̄b̄iŋ? ⁴ Yaa f̄s̄ nine ka suuliye chotikp̄k̄u aŋaŋ suguru pam dieke N̄m̄j d̄i yalla aŋaŋ t̄n̄j wa? Ka s̄ba a baari d̄i wudieke w̄a N̄m̄j d̄i ch̄iḡna n̄ z̄oal̄j yiwo v̄ yaala n̄ yin̄ŋi keŋ v̄ jigiri? ⁵ Ama f̄s̄ sikpen haḡiri m̄j, die w̄a f̄s̄ ka saagi f̄s̄ vaa t̄nt̄mb̄iati t̄uma, die w̄a ḡta f̄s̄ t̄b̄idati dieke f̄s̄ bala f̄s̄ keŋ a ye daa dieke N̄m̄j s̄nyur̄j d̄i bala ka keŋ a nyuŋ yaal̄j ma, aŋ v̄ keŋ dii vuosi sariya aŋaŋ wusie wo. ⁶ Dama N̄m̄j nan t̄j vuon mana yaa gamma v̄ t̄nna dene. ⁷ Vuodiekemba d̄i yinene v̄n̄j ta yaala N̄m̄j b̄ri ba ta ȳi ba nyuari aŋaŋ miivoli dieke d̄i wone kpat̄j, ban̄j N̄m̄j d̄i nan vaa ba bemme yaa gamma haahuu. ⁸ Ama vuodiekemba d̄i yaala waagiŋ, ta zeti wusieke, ta yie b̄iaŋ, N̄m̄j

sunyuruj nan di bie ba ma. ⁹ Vuodiekemba di yine vuobiatiti, Nmutj nan datu ba tubuj anj ba dii wahala ananj mugisij. Juu vuosi bala ba wolij ye tubidatuku, ta vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi dıanj wa diisi. ¹⁰ Ama Nmutj nan yi vuodiekemba di yinene wudieke di vuna buruj ananj julma ananj sugıdvagıj, Juu vuosi bala ba wolij tuo, ta vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi dıanj wa diisi; ¹¹ dama Nmutj ka luge.

¹² Vuodiekemba di kana ka siba Nmutj muraha, Nmutj nan datu ba tubuj ananj wobıa dieke ba yine. Ta vuodiekemba dıanj di sıbına Nmutj muraha, Nmutj nan nagı muraha a dii ba sarıya. ¹³ Daa vuodiekemba di wonna Nmutj muraha yine vuovuna Nmutj jigıj, ama vuodiekemba di yinene wudieke muraha di dagına, banuj ba yine vuovuna Nmutj jigıj. ¹⁴ Vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi ka tuo muraha a nyuj Mosisi jigıj, ama du yi ba yie wudieke muraha di dagına ananj ba gban gban sunjanyile, ba yaa ba gban gban ba muraha ba sugıti ma ama die ba ka tuo muraha a nyuj Mosisi jigıj. ¹⁵ Ba yinene wudieke wo daga di ba yaa mira ba sugıti ma. Ba sunjanyile gban daga di di yiwo wusie, dama sanja kaantı ba sunjanyile njanj dagı ba di wudieke ba yine wo yiwo bıanj, ta sanja kaantı dıanj ka daga ba di di vuna mutj. ¹⁶ Naa bala ka yi daa dieke Nmutj di bala v dii vuota sunj sarıya Yisa Masia wa, siba n muvuna wovunaha die wo.

Yaa gamma Juu vuosi ananj muraha wa

¹⁷ Nı batanj wasa ni gban Juu vuosi, ta yi muraha yada, ta nıga nyubuj di ni yiwo Nmutj vuovarıka, ¹⁸ ni siba wudieke Nmutj di yaalala ni yi, ta ni bugıri a nyuj muraha ma a siba wudieke di vuna; ¹⁹ ni yi yada di ni bıagı dagı yısı sienj, ta bı yi chaanuj a yi vuodiekemba di benne lumuj ma; ²⁰ ta bıagı kpaama gaantuj, ta bı daga vuodiekemba di kana ka siba, dama ni siba wusieke di maagına die Nmutj gbanju sunj. ²¹ Nı daga vuosi wusieke, bıa wa ni ka daga ni gbanj? Nı muvıa di, vuosi da keı gaarı, ama ta ni gban ni gaara. ²² Nı daga vuosi di ba da keı a tuj daakpana yaa hıgıkpıana tıuma, ama ta ni tumaha. Nı ka yaala bugile wa ama ta gaara bugile jamuj juone nyinti. ²³ Nı kuule di ni yaa Nmutj muraha mutj, ama ta ka du ha ta yie Nmutj viivi me. ²⁴ Sıba di maagına Nmutj gbanju ma di, "Nı Juu vuosi wa ta vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi di bala wobıati a chıusa Nmutj saanj."

²⁵ Du yi ni di Nmutj muraha, die nıj ni kıla gobıj yaa nyuarı, ama du yi ni ka dıa muraha, ka ka sı siba gobıye. ²⁶ Du yi vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi ta ka gobi ba kıla, ama ta du Nmutj muraha, Nmutj nan tuo be siba vuodiekemba di gobıne ba kıla. ²⁷ Nıuj Juu vuosi, ni yaa muraha a maagı gbanju ma a yi ni, ta ni gobe ni kıla, ama ni gban ni chıusınana muraha; vuodiekemba di kana ka gobe ba kıla ama ta du muraha, banuj ba bala ba dii ni sarıya ta baarı ni chıusıya. ²⁸ Daa fı benne siba Juu vuoke ta ba gobi fı kolı yine fı Juu vuonj wusie. ²⁹ Juu vuonj wusie yiwo wudieke di dına muraha. Wusie gobıj bie sunj ma, ta kanuj gobıku mi di yi Nmutj Halıkasıka tıuma, daa nyujgbanuj ma. Wıunuj vuoke mi yese buruj a nyınna Nmutj jigıj, daa vuota jigıj.

3

¹ Bıa nyuarı Juu vuosi di ye a tıanj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi? Ba kıla gobıj yaa nyuarı? ² Ka yaa nyuarı pam. Wudieke Nmutj di yına Juu vuosisi ka yi nıujmına jaanj a tıanj a mana die v yiwo v wıaha, di ba gbara. ³ Di yiwo wusie di batanj die ka yi wıaha yada. Die nıj di

dagıya dı Nmuŋ ka yi wusietieŋ ba kana ka yi yada wa wıa? ⁴ Aayı, ka ka dagı die. Du yi vuon mana dı yi nmunchıbtıelıŋ, ama Nmuŋ nuŋ yiwo wusiebbalıtı. Sıba ba maagına Nmuŋ gbanƙu sɔŋ die wo dı:

“Du yi fɔnuŋ Nmuŋ fɔ balı wıa, ba nan ye dı yaa wusie
ta ba dıi fɔ sariya, nan dıi wusie.”

⁵ Ama du yi tı tɔntɔmbıatı dı dagı dı Nmuŋ yaa wusie, bıa tı baan tı balı? Du yi Nmuŋ dı datı tı tıba tı nan bıagı balı dı Nmuŋ yiwo bıaŋ? (Vuota sɔŋanyile maŋ bala naa.) ⁶ Aayı daa die! Nmuŋ dı seŋ ka yi wusiebbalıtı, lala v baa v yi a dıi tuŋgbanƙa gie vuosi sariya?

⁷ Vuon nan dı nıga nınhagıruŋ dı, “Du yi n nmunchıbıstı dı daga dı Nmuŋ seŋ yiwo wusietieŋ, ta vuosi dı yıa wa jılma, bıa wıa v nan datı n fıbuŋ dı n yiwo wɔbıayiiru?” ⁸ Batan dıaŋ dı bala dı, “Nı vaa tı yi wɔbıatı amɔ wɔvıuna nan keŋ.” Vuosi batan zıa muŋ ta baarı dı manıŋ n bala naa. Nmuŋ nan datı ba tıbuŋ sıba ba muna die.

Vuon wori a yi vuovınu

⁹ Lala tı baa tı balı? Tınuŋ vuodiekemba dı yine Juu vuosi wo berıŋ tıaŋ wa vuodiekemba dı kana ka yi Juu vuosisi berıŋ muŋ? Aayı, n wɔŋ balı muŋ dı Juu vuosi aŋaŋ vuodiekemba dı kana ka yi Juu vuosi mana bie wo bıaŋ ma,

¹⁰ sıba dı maagına Nmuŋ gbanƙu sɔŋ dı:

“Vuon wori a yi vuovınu, Aayı, daa vuobalıtıŋ gban.

¹¹ Vuon wori ta yaa sıbuŋ,
ta vuon ka jıama Nmuŋ.

¹² Vuon mana yıŋŋıye muŋ ta vaa Nmuŋ,

vuon mana yiwo bıaŋ;

vuon wori a yie vınuŋ, daa vuobalıtıŋ gban.

¹³ Ba nva sı sıba kuntu vɔrıtı

ta nmunchıbıstı dı nyınna a ma,

ta wudieke dı nyınnana ba nva ma sı sıba javɔbıkuŋ tuŋaŋ;

¹⁴ ba nva suuli wo aŋaŋ kaatıtıvatı.

¹⁵ Ta ba yie lagı dı ba yi vuon danŋa ta kuvı;

¹⁶ ta jıgidieke mana ba gana,

chıvıstıŋ aŋaŋ sɔgıchıvıstıŋ ŋaŋaŋ kien mi.

¹⁷ Ta ba ka sıba sie dieke ba baa nan du a ye sɔgıdvagıŋ.

¹⁸ Ta ba ka bı chıga Nmuŋ.”

¹⁹ Lele, tı sıba dı wudieke mana Nmuŋ mıraha dı bala wa, bala yıa vuodiekemba dı benne ka yıko me, amɔ vuon mana kaan bıagı yuori v nuŋa a balı wıaŋ, ta tuŋgbanƙa gie vuosi mana bemme Nmuŋ sariya diile me. ²⁰ Dama vuon wori a nan bıagı a du Nmuŋ mıraha dı dagına die a yi vuovınu Nmuŋ nuŋa; mıraha wıa vuota dı sıba dı v tıma tımbıatı.

Nmuŋ dı vanana vuota dı bırima vuovınu v nuŋa dene

²¹ Ama lele, Nmuŋ dı daagınana sie dieke a vasinana vuota dı bırima vuovınu v nuŋa wa wa bie yaalıŋ ma, ta v naazbalıŋ wıa aŋaŋ mıraha dı daga a wıa, ama dı ka nyıŋ mıraha dıvıŋ ma. ²² Nmuŋ vasa vuota dı bırima vuovınu v nuŋa ba yine Yısa Masia yada wa wıa. Nmuŋ yie naa, a yıa vuodiekemba mana dı yine Yısa Masia yada ta ka luge, ²³ dama vuota mana yiwo bıaŋ die wıa tı ka bie vınuŋ sıba Nmuŋ dı yaalala dene wo. ²⁴ Ama Nmuŋ zɔɔlınchıgıla wıa v baarı dı ba yi vuovınu v nuŋa, ka yiwo piini, dama Yısa Masia gbati tı a taan muŋ yɔrı. ²⁵ Nmuŋ die vaa wa Yısa Masia dı nyıŋ yaalıŋ ma, ta bı yi v zıŋ dieke dı nyınna v ma wa dı

sutti, die nuj vuonj yada tun nan yi yori, ta Nmutj nvanj kaan di yaa nyvari. ¹⁵ Muraha zetinj yalla Nmutj sonyuruj a kienj, ama muraha di wori, ka zetinj wori.

¹⁶ Nmutj nuari yiwo vuodiekemba di yine yada suttu, v zoolunchigula wia, die v yi wa nuari ta die ka seji yi Abarahami haagisi mana suttu, daa vuodiekemba di dina muraha nyuna ma suttu, ama vuodiekemba mana di yine Nmutj yada siba Abarahami die di yine yada die wo, ka yiwo ba suttu, dama wotonj Abarahami yiwo ti mana choonj. ¹⁷ Siba di maagina Nmutj gbanju ma di, "N yi fu wo buurinj pam choonj." Die wia, Nmutj jiginj Abarahami yiwo ti choonj, Nmutj, vuodieke Abarahami di yine yada wa, wotonj v yunana kunti miivoli, ta vasa jadieke di wone di kenj beri.

¹⁸ Abarahami die yiwo yada ta yaa tama sanja dieke wuj di kana ka dagi di tama beri wo, die wia die v kenj buruj buurinj pam choonj. Siba di maagina Nmutj gbanju ma di, "Fu haagisi nan di dala siba chujmarisi."

¹⁹ Abarahami die yiwo siba bina kobuga, ta siba di v nyungbanuj gbarigya muj, ta v hogu Sara diaj di yi hogupuruj, ananj die mana yori, Abarahami yada die ka muuriye. ²⁰ Die v faasi a yi Nmutj yada muj, ta ka chulha ananj Nmutj nuari, die v yada ka di yi wa haguuj pam, ta v bura Nmutj. ²¹ Ta die siba ananj wusie di Nmutj nan biagi a yi wudieke v yina wa nvanj di v nan yi wo. ²² Die wia Nmutj di nagj wa di v yiwo vuovuvu, v yine Nmutj yada wia. ²³ Ama daa Abarahami nyuna ma wia di maagi Nmutj gbanju suj di, "Nmutj nagj wa muj a buruj vuovuvu."

²⁴ Ama a maagiya muj a yi tunuj vuodiekemba Nmutj di bala v tuo ti di ti yiwo vuovuvu v nuuja wa gbanj, dama ti yine wotonj Nmutj vuodieke di sugurina ti Yomotienj Yisa a nyuj kumbu me wo yada wa wia. ²⁵ Wotonj v naguna Yisa a yi ba kuv wa ti tuntumbiati wia, ta bi suguri wa a nyuj kumbu me, di v vaa ti buruj vuovuvu v jiginj.

5

Vuodiekemba Nmutj di bala di ba yiwo vuovuvu wia

¹ Ti yalla yada Yisa Masia ma wa wia Nmutj di baari di ti yiwo vuovuvu v jiginj, ta sugidvaguuj di bie tunuj ananj Nmutj sunsuj, ti Yomotienj Yisa Masia wia. ² U wia Nmutj di chugi ti zooluj, ti yada ka wia, ta ti ye v zoolunchigulaha ta yalli sugifaluj, dama ti yaa tama di ti nan daansi ye beri vuj dieke Nmutj di bala v yi ti wa. ³ Ta ti bi yaa sugifaluj ti wahala diile me, dama ti siba di wahalaha diile yia ti wa sikimuj, ⁴ ta bi yia ti beri vuvuj, ta beri vuvuj diaj di yia ti tama. ⁵ Ta tamaka mi di ka vasa ti die viivi, dama Nmutj nagj wa choti dieke v yalla a yi ti sugiti ma, v Halikasika v naguna a yi ti wa wia.

⁶ Dama sanja dieke ti wone sunuj wu, ta Masia di tuo tunuj vuobiati kuj a kpi, die ka yiwo sanja dieke Nmutj di vvarina a zienj. ⁷ Di haguuj muj di vuonj tuo vuodieke di muujina diusa mira kuj a kpi, ama vuonj zu, vuonj nan tuo vuovuvu kuj a kpi. ⁸ Ama di dagi ti wa v chone ti dene, dama die ti yene yi tumbiatitelibe Masia di tuo ti kuj a kpi. ⁹ U zumbu wia, Nmutj di baari di ti yiwo vuovuvu; die wia gbanj v nan vvari ti a nyuj tibidati dieke di kienene ti ma wa. ¹⁰ Die ti yiwo Nmutj dataasi, ama v wa yi ti wo v vbaluj, v Bva wa kumbu wia. Lele ti wana a yi Nmutj vbaluj naa, chuluj bi wori di v nan gbatu ti a taanj Masia miivoli wia. ¹¹ Daa die nyuna ma, ti bi yaa wa sugifaluj Nmutj ma ti Yomotienj Yisa Masia wia, dama v wia Nmutj di yi ti v vbaluj.

Adami anan Masia wa

¹² Vuobalunij nyuna ma bian di daagi a juu tungbanjka gie me, ta biabu wa kunj di beri. Die wa kunj di kua vuota mana, dama vuota mana yiwo bian. ¹³ Die bian wanj bie wo tungbanjka gie me ta Nmuj di ye kenj yi ti Mosisi miraha; ama du yi mira di wori, vuon kaan biagi bal vuon di v chvusi miraha muj. ¹⁴ Ama a nyuj Adami sanjka a kenj tugi Mosisi sanjka, kunj yaa wa vuota mana yiko, ta kua vuodiekemba bian di kana ka tugi Adami biabu. Adami die yiwo vuodieke di bala v kenj v kwanj chaan masuj. ¹⁵ Ama ba bale wo ka yi bunyi, dama Nmuj piini dieke v naguna a yi ti yori wa ka su siba Adami biabu. Di yiwo wusie di vuosi pam kpiye muj vuobalunjka tumbiati wa. Ama Nmuj zoolnchigila faasi dala muj, ta v piini dieke v yinana vuosi pam, anj ka yi vuobalunjka Yisa Masia zoolnchigila wa gbanj dala muj. ¹⁶ Nmuj piinike anan Adami biabu ka yi bunyi. Kanuj biabu mi die yaa wa tibidatuj a kenj, ama Nmuj piini dieke v yina ti yori wa yiwo ti wubati naachaala ti tumbiati pam kwanj chaan. ¹⁷ Vuobalunjka tumbiati wa kunj di kua vuon mana, wunuj vuobalunjka mi wa. Ama wudieke di dina ka kwaka, vuobalunjka Yisa Masia tumaha tianj die. Nmuj chugi ti wa zoolnchigila pam ta tuo ti Yisa Masia wa, die wa ti nan ye nyanuj anan miivoli dieke di wone kpatuj Yisa Masia ma.

¹⁸ Die vuon mana die baa v ye wo tibidatuj Adami biabu wa. Ama wunuj dieke Masia di yine wo wa Nmuj tuo ti muj ta yi ti piini dieke di yine miivoli. ¹⁹ Adami die zeti wo Nmuj nvanj ta yi vuosi pam di yi tontumbiati tielij, ama Yisa tuo wo Nmuj nvanj, ta nan yi vuosi pam buruj vuovuna Nmuj jigij.

²⁰ Miraha kenje di ka dagi bian di dala dene, ama bian di dala dene wo, Nmuj zoolnchigila faasi dala muj pam a tianj die. ²¹ Die wa, bian dieke di yine vuota di kpie die wo, die gbanj gbanj Nmuj zoolnchigila wa v baari di ba yi vuovuna v jigij, ta yi ba miivoli dieke di wone kpatuj, ti Yomutij Yisa Masia ma.

6

Yaa gamma tumbiati anan svugiyalin wa

¹ Die wa, bia ti baa ti bali? Ti nan di bie ti tumbiati ma amv Nmuj zoolnchigila guti yaa? ² Aayi, daa die. Yaa gamma bian wa, ti su siba ti kpiye muj, ta bian di bi wo ti hagiruj. Die wa ti kaan wari tumbiati ma. ³ Tunuj vuodiekemba ba sina ti anan Nmuj nyaan Yisa Masia saan ma wa, ti su siba ti laguj a kpi muj anan wa. ⁴ Die wa, die ti laguj a kpi muj anan Yisa Masia ta ba guu ti anan wa Nmuj nyaan sula ma; ta v Choon Nmuj di nagi v hagiruj a svuguri wa a nyuj kunj me, die gbanj gbanj ti gbanj di hagi di ti bemme miivoli haalikv ma.

⁵ Du yi tunuj anan Masia die di laguj a kpi, die gbanj gbanj ti baa ti laguj a hagi kunj me siba die v haguna die wo. ⁶ Ti siba a baari di ti berikvuri die laguj a kpi muj anan Yisa v dagarukv ma, di ti berikvuri daa bi yalluma ti hagiruj, ta ti kaan bi yi yonisi bian hagiruj ma, ⁷ dama du yi vuon di kpi v bi wo bian hagiruj ma. ⁸ Ti dene kpi anan Masia wa, ti yaa yada di ti nan di yallu miivoli anan wa. ⁹ Ti siba a baari Nmuj svuguri wa Masia a nyuj kunj me ta v kaan bi kpi; kunj bi wo v hagiruj. ¹⁰ Die v kpiye muj bunyi ti tontumbiati wa, ama v wana bie miivoli me wo, wunuj anan Nmuj laguj na a beri muj. ¹¹ Die wa, ni gbanj ni nagi ni gbanj siba ni kpiye muj ta bian di bi wo ni hagiruj, ama Yisa Masia wa ni bie wo ni miivoli me Nmuj jigij.

¹² Die wia, ni daa vaa bian pɔgɔli ni nyungbanuŋ ta vasa ni yime bian choti. ¹³ Ni daa yuma ni nyungbanuŋ lɔguŋ kaani haguŋ an ka tuma tumbiati, ama ni nagi ni gban a yi Nmuŋ, ta su siba ni nyuŋ wa kuŋ me ta juu miivoli me; ni nagi ni nyungbanuŋ mana a yi Nmuŋ an v nagi ni a tuŋ sugiftaluŋ tuma. ¹⁴ Bian di yalluma di haguŋ, dama miraha ka si ni, ama Nmuŋ zɔɔlinchigulaha sina ni.

Sugiyaliŋ yɔŋisi wia

¹⁵ Miraha di kana ka si ti wa, ama ta Nmuŋ zɔɔlinchigulaha di si ti naa, ti nan wiarɔ tumbiati yiile me yaa? Aayi, ti kaan yi die. ¹⁶ Ni ka siba a baari yiwo yɔmu a yi vuodieke fu tuosinene v nɔari? Du yi fu saagi a yie tumbiati, yiwo bian yɔmu, ta ka kpatuŋ yiwo kuŋ, ama fu saagi Nmuŋ nuan, die nan vaa fu yi vuovuuŋ Nmuŋ jigiuŋ. ¹⁷ Saŋŋa kaani, bian die yalla ni haguŋ, ama lele nuŋ n waasa Nmuŋ ni faasina a tuo wusie dagiku dieke n dagina ni wa. ¹⁸ Nmuŋ die vɔari ni a nyuŋ bian yɔŋisi ma, amu ni yi wudieke di baan nan fiati v suŋ. ¹⁹ (Ninuŋ vuota di kana ka muŋŋa Nmuŋ wia lagi lagi wa wia, man yaala n balɔ anan vuota yan a dagi ni v wia.) Siba die ni ŋaana a naga ni gban a tuma tumbiati a guta die wo, lele nuŋ ni nagi ni gban a tuma Nmuŋ tuma amu ni nan sen yi v suŋ.

²⁰ Saŋŋa dieke die ni yine bian yɔŋisi wa, die di ka yi fɔgumu di ni fiati Nmuŋ suŋ. ²¹ Tuŋ dieke die ni tunna ta lele ka wa yaa viivi naa, bia nyɔari ni ye? Hanuŋ tɔmaha mi chanchaalɔ yaa kuŋ a kien muŋ. ²² Ama lele nuŋ ni wa nyuŋ wa bian yɔŋisi ma, ta buruŋ Nmuŋ yɔŋisi. Naa nan vaa ni yi sugiyalɔntielin ta ye miivoli dieke di wone kpatuŋ. ²³ Dama tontumbiati nyɔari yiwo kuŋ, ama Nmuŋ piini yiwo miivoli dieke di wone kpatuŋ, ti taasina anan ti Yɔmutien Yisa Masia wia.

7

Hɔgu faaruŋ anan dembiŋ yalluŋ wia

¹ N nɔballi, ni mana siba mira, die wia ni nan biagi siba wudieke n bala n balɔ naa chian. Mira yige vuodieke di benne v miivoli me muŋ.

² Die wia miraha suŋ, di yiwo talasi di hɔgu laguma anan v churu saŋŋa dieke v churu di yene bie v mɔsi ma, ama saŋŋa dieke v churu wa di keŋ kpi, miraha ka bi yigi hɔgu wa. ³ Die wia, du yi saŋŋa dieke v churu wa di yene bie v mɔsi ma, ta v beri anan dembigaan, ba nan di wasa wa daakpannaguŋ; ama du yi v churu wa di kpi, miraha kaan bi yigi wo. Du yi v yalli dembigaan v churu wa kuŋ kɔan chaan, v ka yi daakpannaguŋ.

⁴ N nɔballi, die gban die di su anan ni, ni yiwo Masia nyungbanuŋ lɔguŋ, ta die kpi ta miraha ka bi yige ni, ama lele nuŋ ni taasiya muŋ anan Masia vuodieke di di haguŋa kumbu me wo, ni yime wɔvuna a yuma Nmuŋ.

⁵ Saŋŋa dieke di tianna wa die ti yie ti nyungbanuŋ choti ta miraha di vaa ti yaa lolɔbiati ta a tuma ti nyungbanuŋ ma, ta yaa wudieke di yine kuŋ a kien ti ma. ⁶ Ama lele nuŋ, miraha ka bi yigi ti, dama die ti kpiye muŋ ta miraha di bi wo ti haguŋ. Die wia, ti wa biagi a tuma yia Nmuŋ anan miivoli haali dieke Nmuŋ Halikasika di yina ti wa; ti ka bi tuma anan murukoraha die ba maagina gbanɔku ma wa.

Mira anan bian wia

⁷ Die wia, bia ti baa ti bali? Ti nan balɔ di miraha ka vuna yaa? Aayi, ti kaan balɔ die. Miraha di tuŋ wori, n tuŋ kaan di siba bian di yine jadieke. Miraha di tuŋ ka dagiya di n daa yalluma lola anan n chanchaan jaan, n tuŋ kaan di siba lola di yine jadieke. ⁸ Ama bian ye wo ka haguŋ a nyuŋ

wa muraha sɔŋ, ta lɔla yiri yiri pam dɛ haɣɪ n sɔŋ ma. Muraɣa dɛ tuŋ wori, bɪaŋ tuŋ nan yi jakpiikin. ⁹ Saŋŋa dieke die n kana ka sɪba muraɣa, die n yaa miivoli muŋ; ama n kenne sɪba muraɣa, bɪaŋ dieke dɛ benne n suku dɛ haɣɪ, ¹⁰ ta maŋ kpi. Ta mura dieke dɛ tunna mu ka yaa miivoli a keŋ wo, die dɛ yaa kuŋ a keŋ. ¹¹ Bɪaŋ die dɛ ye sien muraɣa sɔŋ ta gaan muŋ, ta kuɔ muŋ.

¹² Muraɣa aŋaŋ ka daɣiku nuŋ yiwo kasɪ, ta yi wusie ta bɪ vɪna. ¹³ Die nuŋ, dɛ baan daɣi dɛ wudieke dɛ vɪna wa yalla kumbu a keŋ n ma wa? Aayɪ, daa die. Bɪaŋ dɛ wa wudieke dɛ vɪna a yaa kumbu a keŋ n ma, amu ka nan yuori daɣi ti bɪaŋ dɛ sina dene. Die wɪa ti wa sɪba dɛ bɪaŋ faasi yiwo jabɪaŋ pam.

Yaa gamma tɔmbiatɪ aŋaŋ tɔnvɪna yiile

¹⁴ Ti sɪba a baari dɛ muraɣa nyuŋ wa Ŋmuŋ jigɪn, ama manuŋ nuŋ n yiwo vuota, ta yi bɪaŋ yɔmu. ¹⁵ N ka sɪba wudieke n yinene chiŋ; ta ka yie wɔvɪna dieke n yaalala dɛ n yi; ama ta yie tɔmbiatɪ dieke n hana. ¹⁶ Du yi maŋ yie tɔmbiatɪ dieke n kana ka yaala dɛ n yi, dɛ daɣiya dɛ n saagɪya muŋ dɛ muraɣa vɪna muŋ. ¹⁷ Die wɪa, dɛ ka yi n gban n tɔnnanaha, ama dɛ yiwo bɪa dieke dɛ benne a ma wa vanana maŋ yie he. ¹⁸ N sɪba a baari dɛ wɔvɪnuŋ wo n sɔŋ ma, n yaala n yiwo wudieke dɛ vɪna, ama n ka bɪaɣɪ yie ke. ¹⁹ Wɔvɪnuŋ dieke n yaalala dɛ n yi wo, n ka bɪaɣɪ yie, ama ta tɔmbiatɪ dieke n kana ka yaala dɛ n yiwo, kanuŋ ma yie. ²⁰ Die wɪa, du yi maŋ yie wudieke n kana ka yaala dɛ n yiwo, dɛ daɣiya dɛ daa manuŋ n gban n yinene he ama dɛ yiwo bɪa dieke dɛ benne n ma yinene he.

²¹ Wɔbalɪnuŋ maŋ ye ta ka bie n ma saŋŋa mana, maŋ keŋ yaala dɛ n yi wudieke dɛ vɪna, bɪaŋ ŋaŋ beri aŋaŋ muŋ. ²² Ŋmuŋ muraɣa yɪnana muŋ sɔɣɪfɪalɪ, ²³ ta maŋ yese mɪrɪ dieke dɛ tɔnnana n nyuŋgbanuŋ ma a waga aŋaŋ mɪrɪ dieke n sɔŋ dɛ yaalala, ta bɔbɪ muŋ sɪba dansarɪka vuɔŋ, dɛ n saagɪ a yi bɪa dieke dɛ benne n sɔŋ ma wa. ²⁴ Aba, n yiwo sɔɣɪchɔsɔtuŋ tien. Mɪnɪa baan gbatɪ muŋ a nyuŋ nyuŋgban dieke dɛ yalla muŋ a gara kuŋ me naa? ²⁵ N bɪra Ŋmuŋ vuodieke dɛ gbatɪna muŋ a taan naa, ti Yɔmɔtien Yisa Masia wɪa.

Die wɪa, n dɛ wa Ŋmuŋ muraɣa n sɔŋ ma, ama ta n nyuŋgbanuŋ dɪaŋ dɛ dɛ bɪaŋ sieku.

8

Ŋmuŋ Halɪkasɪka berɪŋ ma wɪa

¹ Die wɪa, lele Ŋmuŋ kaan dɪi vuodiekemba dɛ benne Yisa Masia ma wa sarɪya a baari dɛ ba chɔsɔɪya. ² Dama Ŋmuŋ Halɪkasɪka nan yi ba miivoli dieke dɛ nyɪnna Yisa Masia jigɪn ta gbatɪ ba a taan yɔrɪ, a nyuŋ bɪaŋ aŋaŋ kuŋ me. ³ Ŋmuŋ tuŋ wa v gban gban v Bɪa tuŋgbanka gie me, ta v keŋ aŋaŋ nyuŋgbanuŋ sɪba tuŋ vuobiatɪ nyuŋgbanuŋ, v keŋ tuo ti kuŋ a kpi. Ta v kumbu wɪa Ŋmuŋ dɛ chɔsɔ bɪa dieke die dɛ benne tuŋ vuota sɔɣɪti ma wa haɣɪuŋ. Mosisi muraɣa ka bɪaɣɪ yi naa, dama tuŋ vuota ka bɪaɣɪ dɛ muraɣa vɪnuŋ. ⁴ Ŋmuŋ die yiwo naa amu tuŋ vuodiekemba berɪŋ dɛ dɪna Ŋmuŋ Halɪkasɪka daa vuota choti wo, nan saagɪ a dɪ wusie sieku sɪba muraɣa dɛ daɣɪna dene wo. ⁵ Vuodiekemba berɪŋ dɛ dɪna vuota choti wo, naga ba sɔŋanyile a yie vuota choti me muŋ, ama vuodiekemba berɪŋ dɛ dɪna Ŋmuŋ Halɪkasɪka dɪaŋ dɛ naga ba sɔŋanyile a yie Halɪkasɪka choti me muŋ. ⁶ Du yi fu nagɪ fu yɪaŋ a taasi aŋaŋ vuota choti, dɛ yiwo kuŋ, ama dɪ yi fu nagɪ fu yɪaŋ a taasi aŋaŋ Ŋmuŋ Halɪkasɪka choti, dɛ yiwo miivoli

anaj sɔgɔɔvɔgɔj. ⁷ Du yi fu nagɔ fu yɔn a taasi anaj vuota choti, yiwo Nɔmɔj dataan, ta ka di Nɔmɔj mɔraha, ta kaan sen a di ha. ⁸ Vuodiekemba di dna vuota choti kaan biagi yi wɔn a fiati Nɔmɔj sɔj.

⁹ Lele ni ka bi beri siba ni nyɔngbanɔj di yaalala ni bemme dene, ama ni berin su siba Halikasika di dagina ni dene, du yi Nɔmɔj Halikasika di sen bie ni ma. Vuodieke nɔj mana di wone Masia Halikasika ka yi v sɔti.

¹⁰ Du yi Masia di bie ni ma, Halikasika nan yi ni miivoli dama Nɔmɔj tuo ni mɔj di ni yiwo vuovɔna v nɔnɔa ama ni nyɔngbanɔj nan kpi ni bian wia. ¹¹ Wɔnɔj Nɔmɔj vuodieke di sɔgɔɔna Yisa a nyɔn kuɔ me wo, du yi ta v Halikasika di bie ni ma, wɔnɔj vuodieke di sɔgɔɔna Yisa a nyɔn kuɔ me wo, wɔnɔj v balla v yi ni nyɔngbanɔj miivoli haalɔj, v Halikasika di benne ni ma wia.

¹² Die wia, n numballi, ni summa ta daa dia ni nyɔngbanɔj choti. ¹³ Du yi ni di ni nyɔngbanɔj choti ni baa ni kpi mɔj, ama du yi ni kɔv ni nyɔngbanɔj choti Nɔmɔj Halikasika hagɔɔj ma, ni nan ye miivoli.

¹⁴ Vuodiekemba Nɔmɔj Halikasika di dagɔnana ba sieku, banɔj ba yine Nɔmɔj balli. ¹⁵ Dama Halikasika dieke Nɔmɔj di yɔna ni wa, ka yi ni burɔj wa yɔnɔsɔ anaj vuodiekemba di chɔgɔnana nɔmaamɔj, ama v yi ni burɔj wa Nɔmɔj balli, ta yi ni hagɔɔj ni wasa Nɔmɔj di, "Ti Chɔɔɔj." ¹⁶ Nɔmɔj Halikasika vana ti gban gban haalɔi di siba di ti yi wo Nɔmɔj balli. ¹⁷ Ti senne a yi Nɔmɔj balli naa wia, ti nan ye nyɔnɔna diekemba v nagɔna a dɔnɔj a gbari v vuosisi; ti nan ken gɔti ye v jilɔma. Dama du yi ti die wahala Masia wia, v nan ken kɔti ti.

Yaa gamma sɔgɔfiati dieke ti bala ti daansi ye wia

¹⁸ N siba di wahala dieke ti dinene lele gie wo kaan biagi nagɔ mɔgɔsɔ anaj sɔgɔfiati dieke Nɔmɔj di bala v yi ti wa. ¹⁹ Dɔnɔa nyinti mana Nɔmɔj di naana chɔsa anaj nɔnɔmɔna a gbari sanɔa dieke Nɔmɔj di bala v ken vɔari v balli yen me, ²⁰ dama dɔnɔa nyinti mana die chɔsɔsiya mɔj ta die bi wo nyɔari, die ka ka yi ka gban ka dɔnɔj, die ka yiwo Nɔmɔj dɔnɔj v yi die, ama v bi vaa ka yaa tama. ²¹ Daan kaanɔ nan di beri ta dɔnɔtaka nyinti mana nan ken nyɔn kuɔ yɔnɔsɔ ma, ta kuɔ kaan bi pɔgɔliha, ta nan di yaa sɔgɔfiati dieke Nɔmɔj balli di bala ba ken ye wo. ²² Ti siba a baari dɔnɔa nyinti mana bie tɔnɔj ma ta nɔmuuse a ken tɔgi jinne siba hɔgɔ di bala v mɔri ta nɔmuuse dene wo. ²³ Ama daa dɔnɔa nyinti nyɔna ma nɔmuusinene, ama tɔnɔj vuodiekemba di yalla Nɔmɔj Halikasika di yine piini dieke Nɔmɔj di wolinne a yi gban nɔmuuse mɔj ti sɔgɔti ma ta chɔsa sanɔa dieke Nɔmɔj di bala v wa ti v balli, a gbatɔ ti nyɔngbanɔj a nyɔn yɔnɔsɔ ma. ²⁴ Die ti yalla tama wia ti ye gbatitaanɔj. Du yi ti ye jadiekie ti yalla tama di ti nan ye, die nɔj ka ka bi yi tama. Mɔna baa v yaa tama jadiekie v wone ye wia? ²⁵ Ama du yi ti yaa tama di ti nan ye jadiekie ti yene ka yeye, die nɔj ti nan chɔsɔ anaj suguru.

²⁶ Die gban gban Nɔmɔj Halikasika di sunɔe ti ti gbalɔgɔsɔ ma. Ti nɔan ka siba ti mɔna ti juusi Nɔmɔj dene ama Halikasika nɔan juusa Nɔmɔj a yia ti anaj nɔmuusi dieke nɔwɔwɔj di kana kaan biagi a bali. ²⁷ Ta Nɔmɔj vuodieke di sɔbɔna vuota sɔnɔnyile siba Halikasika sɔnɔnyile mɔj, dama Halikasika juusa Nɔmɔj a yia v vuosi a du sie dieke wɔnɔj Nɔmɔj di yaala.

²⁸ Vuodiekemba Nɔmɔj di wana, v wa ba wa wɔn wia, ta ba yaa choti anaj wa, ta ti siba di wudieke mana di yinene, v vasa a yie wɔvɔna a yia ba. ²⁹ Ta vuodiekemba Nɔmɔj di wone a vɔari wa, die v vɔari ba mɔj di ba summa v Bɔa wa, amɔ v Bɔa wa nan yi Bɔajakɔvɔj ta yalli numballi pam.

³⁰ Nɔmɔj wa wa vuodiekemba v vɔarina wa, ta yi banɔj vuodiekemba v

wana wa di ba yi vuovuna v nɔŋŋa, ta vuodiekemba v bala di ba yiwo vuovuna v nɔŋŋa wa, v koti ba ŋmɔsikpen.

Ŋmɔŋ choti wia

³¹ Bia ti baa ti bali yaa gamma geŋ he mana ma? Du yi Ŋmɔŋ di bie ti chaan, muna baan biagi a tuoli ti? ³² Ŋmɔŋ die ka muŋ ti v Bua wa, ama die v nagi wa muŋ a biruŋ kaaba ti wia. Du yi die v yi ti v Bua, bia wia v kaan yi ti nyintalikaha mana. ³³ Muna baan biagi a bali chɔvɔ Ŋmɔŋ vuovɔarika? Ŋmɔŋ gban baari di ba wo ban v jigin. ³⁴ Muna benne a baan biagi a dii ba sariya ta baari di ba chɔvɔvɔ? Vuonj wori. Masia die kpiye muŋ ta Ŋmɔŋ di sugiri wa a nyuŋ kuŋ me, ta lele v kalɔ Ŋmɔŋ nuudiigin chaan a juusa wa a yia ti. ³⁵ Bia baan biagi a vɔari ti a nyuŋ Masia choti me? Wumugisike yaa, wahala yaa mugisin yaa kon yaa zɔɔlin yaa sugichɔvɔvɔ yaa kuŋ? ³⁶ Siba ba maagin Ŋmɔŋ gbanku ma di: “Fu wia vuosi yaala ba kuv ti muŋ sanja mana; ta ti su siba yii diekemba ba yalla a gara di ba korigi wa.”

³⁷ Ama waha gie mana ma, ti yaa wa nyanɔŋɔŋ, Yisa Masia vuodieke di chone ti wo ma. ³⁸ Dama n senj a siba di jaan wori a baan biagi vɔari ti a nyuŋ Masia choti me; kuŋ yaa, muŋ yaa, malakasi yaa, jumbiatɔ yaa, wudieke di yinene lele yaa, wudieke di bala ka yi sanja dieke di bala ka keŋ wo ³⁹ yaa jadieke di benne ŋmɔsikpen, yaa tɔŋgbanka chɔan, jaan wori naamɔŋ mana mana ma a baan biagi a vɔari ti a nyuŋ Ŋmɔŋ choti me, choti dieke di nyina ti Yɔmɔtien Yisa Masia ma wa.

9

Yaa gamma Ŋmɔŋ anaj Izara vuosi wia

¹ N yiwo Masia suti wia, wudieke n balala wa yiwo wusie, n ka chɔba ŋmɔchɔvɔ. Ta Ŋmɔŋ Halikasika di dii n siara di n ka chɔba ŋmɔchɔvɔ, ² du yi man yaa sugichɔvɔvɔ dieke di wone kpatuŋ ³ n gban gban buurin wia. Di tuŋ nan yi muŋ nansuŋ man tuŋ nan biagi a zie vuosi gie nan ma di Masia chɔvɔvɔ muŋ, n tuŋ nan saagi. ⁴ Banuŋ ba yiwo Izara vuosi, ta Ŋmɔŋ die di vɔari ba, ba yi v ballɔ, ta daga ba v chaankpenkruŋ, ta saagi anan ba, ta yi ba v muraha, ta daga ba wusie jɔamɔŋ, ta yi ba nua. ⁵ Ba chɔɔŋkɔvɔvɔ die yiwo vuokpuma, ta Masia die di tarigina a yi vuota wa die yiwo ba wɔnyɔ. Ŋmɔŋ, vuodieke di yalla yiko jaan mana ma wa ye biri dieke di wone kpatuŋ. Wusie.

⁶ N ka baari Ŋmɔŋ nɔari ka tuma; dama daa Izara vuosi mana yine Ŋmɔŋ vuosi wusie. ⁷ Daa Abarahami haagisi mana yine v haagisi wusie, dama Ŋmɔŋ die bali Abarahami di, “Aziki maaruŋ bala ba keŋ yi fu haagisi.” ⁸ Die wia, daa vuodiekemba Abarahami di murina vuota muruŋ yine Ŋmɔŋ ballɔ. Vuodiekemba di yine Ŋmɔŋ nɔari muruŋ ballɔ banuŋ ba senne yi Ŋmɔŋ ballɔ. ⁹ Ŋmɔŋ die yi wa vɔari gie di, “Buŋ chaan sanja gie n nan yinji keŋ, ta Sara murɔ wa Bvadembin.”

¹⁰ Ama daa a mana wonde. Rebeka die murɔ wa yuba ta ba yi dembisi ta yaa chɔɔŋ balumuŋ, wɔnuŋ v yine ti chɔɔŋkɔvɔvɔ Aziki. ¹¹⁻¹² Ama sanja dieke die ba yene ka murɔ ba ta ba ye ka yi wudieke di yine vɔnuŋ yaa ban, Ŋmɔŋ die di bali Rebeka di jakuuri nan keŋ jɔan buabike. Ŋmɔŋ die bala naa di v choti yi. Die v choti yiwo di v vɔari vuosi, daa ba tɔuma wia; ama di yiwo v chone ta vɔari dene. ¹³ Siba Ŋmɔŋ di bala wudieke v gbanku ma di, “N vɔari wa Jakubu ama ta zeti Esɔɔ.”

¹⁴ Bta ti baa ti balt? Ti nan balt di Nmuj ka yie wudieke di vuna yaa? Aayt, daa die. ¹⁵ Nmuj die balt wa Mosisi di, "Vuodiekemba n yaalala n chigt zooluj banuj man nan chigt zooluj." ¹⁶ Die wia, di ka di vuota di yaalunana yaa a yie wudieke, ama di yiwo Nmuj zoolunchigla wia. ¹⁷ Di maagiya Nmuj gbanju ma a balt yi Faaro di, "Manuj Nmuj n yi fu wo naan naa wia, di n nagt fu a dagi n hagiruj, ta vaa n saanj muvlt a ga tujgbanjka gie luga mana." ¹⁸ Die wia, v chiga vuodiekemba v yaalala di v chigt zooluj, ta yie batanj tiba di ka womma wia siba v yaala dene.

Yaa gamma Nmuj sanyuruj anaj v zoolunchigla wia

¹⁹ Ni wonyt nan piast muj di du yi die, bta wia Nmuj di yese vuota chusuj? Mnta baanj biagt a zeti Nmuj choti? ²⁰ Ama n zva, mnta yine fu di fu yinji balt wuj a yi Nmuj? Kpaguj nan biagt a piast vuodieke di wonsina ka wa di, "Bta fu wonsi muj naa?" ²¹ Dama vuodieke di wonsina kpaaga yalla sien di v nagt toguj a wonsi kpaaga ale a nyuj toguri mi, ta kaant di vuna ta kaant dtanj di ka vuna.

²² Die gbanj gbanj Nmuj di yi; Die v yaala v dagt wa v sanyuruj anj vuon mana summa v hagiruj. Ama die v dii wo suguru anaj vuodiekemba v juuna sanyuruj anaj ba wa ta di mu di v chusit ba wa. ²³ Die v yiwo naa, di v dagt v yalla hagiruj pam dene, ta die chigt vuodiekemba v vuarina zooluj di ba gutt ye v hagirub a taanj. ²⁴ Dama ti yine vuodiekemba v wana daa Juu vuosi nyuna ma, ama anaj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi gbanj. ²⁵ Naa die yi siba Hosia die di maagina dene, di Nmuj baari di,

"Vuodiekemba die di kana ka yi n vuosisi,
banuj man nan nagt anj ba yi n vuosi;
ta buuri dieke die n kana ka cho wo,
banuj man nan wa ba n buuri choti.

²⁶ Ta jigidieke die ba balt ba di ba ka yi n vuosi wo,
mi ba nan wa ba Miiivolitienj Nabidie Nmuj ballt."

²⁷ Nmuj naazva Azaya die balt wa naa yaa gamma Izara vuosi ma di, "Du yi Izara vuosi di dala siba muguj tambuj ama ba bita nan ye gbatitaanuj; ²⁸ dama Nmuj nan datt tujgbanjka gie vuosi tiba a kpatu lagt lagt siba v bala die wo." ²⁹ Siba Nmuj naazva Azaya die di wolinne a balt wa di, "Du yi ti Yomutienj vuodieke di yine hagirutienj wo die di vaa ti buurinj batanj, di tuj nan haari ti siba di haarina Sodomi anaj Gomora tigtst vuosi dene wo."

Yaa gamma Izara vuosi anaj wovunaha wia

³⁰ Ta lele, bta ti nan wa balt? Ti nan balt di vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi wo die ka mta di ba yi vuovuna Nmuj jiguj, ama Nmuj die di baari di ba yiwo vuovuna v nuhja, ba yada wia. ³¹ Ama Izara vuodiekemba die di munana di ba yi muri diekemba di baanj yi anj Nmuj baari di ba yiwo vuovuna v nuhja wa di waari ka. ³² Bta wia die ba waari ka? Die ba waari ka muj dama die ba mta muj di Nmuj balt di ba yiwo vuovuna v nuhja daa ba yada wia ama ba tubma wia. Die wia, die ba gbinj tangbinjiri a nan, ³³ tanj dieke ba maagina ka wia Nmuj gbanju ma di,

"Ye, manuj Nmuj nagt wa tanj a dvanj Zayoni tuj ma,
tanj dieke di baanj vaa vuosi gbinj anaj ba nagtst,
ta yi tanj dieke di baanj vaa ba nan.
Ama vuodieke di yi wo yada kaanj dii viivi."

10

¹ N numballi, n jussa Nmutj ananj n sɔj mana di v vaa n gbanj gbanj n buurin Juu vuosi ye gbatitaanij. ² N nan biagi a dii ba siara di ba du wa Nmutj ananj nunjuna; ama ba ka sba v sienj ananj wusie. ³ Ba ka sba sie dieke Nmutj di daaginana a vasa vuosi di yie vuovuna v jiginj, ama ta yaala ba gbanj gbanj sienj, die wia ba ka suuna ba gbanj tungbanj a yia sie dieke Nmutj di daaginana a vasa vuosi di yie vuovuna v nunja wa. ⁴ Dama Mosisi muraha dusuj kaanj bi biagi vaa Nmutj baari di vuonj yiwo vuovunv v nunja; ama vuodieke nuj mana di yi Masia yada, Nmutj nan baari di wɔnɔj vuoke yiwo vuovunv v jiginj.

Gbatitaanij di yine vuonj mana suti dene

⁵ Mosisi die maagi wa naa yaa gamma Nmutj di bala v vaa vuonj yi vuovunv v nunja du yi v du muraha; die v baari di, "Vuodieke nuj mana di yinene wudieke muraha di dagina nan ye miivoli ka wia." ⁶ Ama beri vuj dieke di nyinna yada ma bal wa naa Nmutj gbanjku sɔj di, "Da kenj yile fu sɔj ma di muna baan jvalti ga arizanna?" (Ka chianj yiwo muna baan jvalti a ga arizanna ta yaa Masia a kenj sɔnɔj?) ⁷ "Da kenj bi yilime di muna baan sɔnɔj ga kpiile tiginj?" (Ka chianj yiwo muna baan sɔnɔj ga a sugiri Masia a nyuj kunj me?) ⁸ Wudieke Nmutj gbanjku di dagina yiwo naa, di "Nmutj wɔvunaha kenj gbigi ni munj; ka bie ni nva ma ananj ni sugiti ma." Wɔvunaha yiwo yada wudieke ti mvulunana wa. ⁹ Du yi fu yuori fu nvanj a bal di, "Yisa yiwo Yɔmɔtienj", ta yi yada fu sɔj ma di Nmutj die sugiri wa munj a nyuj kunj me, Nmutj nan gbati fu a taanj. ¹⁰ Dama ti yine Yisa yada ti sugiti ma wia, Nmutj di baari di ti yiwo vuovuna v nunja, ta bi yuori ti nva a bala yadaka wia ti yese gbatitaanij. ¹¹ Di maagya Nmutj gbanjku sɔj di, "Vuodieke di yine wo yada, v kaanj wɔn dii viivi." ¹² Jaanj ka puo Juu vuosi ananj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi. Nmutj balujka yine ti mana Yɔmɔtienj ta sunje vuodiekemba mana di jussunana wa. ¹³ Di maagya Nmutj gbanjku sɔj di, "Vuodieke nuj mana di jussunana ti Yɔmɔtienj ta yaala sunjinj, nan ye gbatitaanij."

¹⁴ Du yi vuosi di ka yi wo yada, lala ba baa ba jvst di v sunji be? Ta du yi ba ka wuj wɔvunaha, lala ba baa ba yi wo yada? Ta ba ka mvuli wɔvunaha, lala ba baa ba yi a wuj ka wia? ¹⁵ Ta du yi Nmutj di ka tunj tuntunt mi, lala wɔvunaha di baa a yi a mvuli? Di maagya Nmutj gbanjku ma di, "Vuodiekemba di ganana a mvula wɔvunaha kenij vuna pam." ¹⁶ Ama daa vuonj mana die tuone wɔvunaha. Azaya die maagya munj Nmutj gbanjku sɔj di, "Nmutj, muna tuosinene wɔvunaha gie." ¹⁷ Die wia, du yi vuonj di wuj wɔvunaha gie, die baan vaa vuoke yi Yisa yada, ta du yi vuosi di mvula Masia wɔvunaha die baan vaa ba wuj.

¹⁸ N yaala n pias a ye di vuosi ka wuj wɔvunaha yaa? Wusie, ba wujya. Di maagya Nmutj gbanjku sɔj di, "Vuosi wuj ba loluj ananj ba wɔbalika tungbanjka gie luga mana munj."

¹⁹ N yaala n bi pias a ye di Izara vuosi die ka sba ka chianj yaa? Mosisi gbanj gbanj die wolinne a yinji bal di Nmutj baari di, "N nan yi Izara vuosi yallima nunjmaarij ananj vuodiekemba di wone buurinj.

Ta vaa ba ju sunyuruj a yi buuri dieke di yine gaaturj."

²⁰ Azaya die dii wo dembisi, ta baari di Nmutj baari di, "Vuodiekemba бага die di wone n ma ye munj munj;

35 Muma yene yi Nmuṅ jaan,
ta v mu di v yinṅi tun wo?"

36 Nmuṅ die naana jaan mana ta pɔgɔli a mana ta v wia a beri. Ni vaa v ye biruṅ yaa gamma haahuu. Wusie.

12

Vuon di bala v tun Nmuṅ tusma dene

1 Die wia, n numballi, Nmuṅ zɔɔlnchigila wia n juusa ni di ni nagɔ ni nyungbanuṅ a yi wa, an ka yi kaabi dieke di yalla miivoli, ta du v nyuna ma, die v yaala. Ni yi naa, ni nan di jama wa v yaala ni jama wa die wo. 2 Ni daa vaa ni berin summa siba tunḡbanḡka gie vuosi berin di sɔna die wo. Ni vaa an Nmuṅ tarigɔ ni sɔnanyile anan wusie, ta wɔnsɔ ni berin vutunḡ; die ni nan di siba ta yie wudiekemba di vuna ta fiala v sɔn.

3 Nmuṅ die di chiguna mun zɔɔln wia man bala ni mana di vuon da yilime di v yiwo vuokruṅ a tun v sɔna die; Ni vaa vuon mana yilime ta summa yada dieke Nmuṅ di yuna wa magisun. 4 Vuota nyungbanuṅ puoye muṅ, ta lɔgun mana yaa ka tusma, ama ta lagun a yi nyungban balumuṅ.

5 Die gban di su, siba ti dala die wo, ama tunḡ anan Masia di lagun a yiwo nyungban balumuṅ, ta ti mana nyungbanuṅ die di lagun a yi nyungban balumuṅ. 6 Nmuṅ yi wa ti mana piini yiri yiri muṅ di ti nagɔ a tun. Die wia, vuon mana nagɔ v piini dieke Nmuṅ Halikasika di yuna wa wa a tun siba v yuna wa dene. Du yi fu piini di yi di fu yinṅi bala Nmuṅ wia, di mu di fu tusma fu yada di sɔna die, 7 ta du yi fu piinike di yi di fu sunḡime fu chanchaalun, di vuna di fu sunḡi, du yi di fu daguma fu chanchaalun, di vuna di fu dagu. 8 Ta di bi yi di fu kpanḡisuma fu chanchaalun, mu di fu yiwo dene. Du yi vuosi sunḡinḡ, di vuna fu sunḡime be anan fu sɔn mana, ta du yi fu yaa yiko vuosi me, fu tumma yikoke tusma vutunḡ; ta du yi fu piinike di yi di fu chiguma vuosisi zɔɔln, di mu fu chiguma zɔɔln anan fu sɔn mana.

9 Vaa fu choti yi wusie choti, ta hama jadieke di yine bian, ta muḡḡi a pɔgɔli jadieke di vuna. 10 Ni chome vutunḡ siba vuon anan v numbaa di chone tan dene wo, ta yuma tan juluma. 11 Ni tumma anan nuḡḡimuna ta daa yalluma walunkpasi, ta tumma ti Yɔmɔtien tusmaha anan ni sɔn mana, 12 ta vaa ni tamaka yi ni sɔgɔfialun, ta dime suguru ni wahala ma, ta juusuma Nmuṅ sanḡa mana, 13 ta vɔari ni nyinti a yuma ni numballi diekemba di wone wo, ta tuosime Nmuṅ vuosi di yine chaanun ni tige me ta yi ba chaantu.

14 Ni juusi Nmuṅ di v yi alibarika a yi vuodiekemba mana di mugisinene ni, ni yi naa, ni daa juusuma Nmuṅ di v kakaati a yi ba. 15 Du yi vuon di yaa sɔgɔfialun, ni gban ni yalluma sɔgɔfialun anan wa, ta vuodieke dian di yaa sɔgɔchɔsusun, ni yalluma sɔgɔchɔsusun anan wa. 16 Ni yalluma sɔnanyili balumuṅ, ta daa yalluma kalinbaani, ama ni laguma anan wabiti, ta daa yilime di ni yaa ninyuorinḡ.

17 Ni daa tumma bian a yuma vuodiekemba di tunna bian a yi ni; ni kpanḡi ni gban a yi wudieke vuon mana di sɔbuna di ka vuna. 18 Ni kpanḡi ni gban a bemme anan sɔgɔduagun anan vuon mana. 19 N numballi choti, ni daa ken a yi bian a yi vuodiekemba di yine ni bian, ama ni vaa Nmuṅ tun han mi. Di maagɔya Nmuṅ gbanḡu ma di, "Manun n nyuna ma yalla yiko di n datu vuosi tba; n balla n tun han mi, Manun Nmuṅ n balla naa."

20 Ama ni yime siba di maagina Nmuṅ gbanḡu ma di, "Du yi kɔn di yall

fɔ dataan, yɪ wa nyindiike, dɪ yɪ nyanyuule dɪ yallɪ wa yɪ wa nyaan an ɔ nyuu”; dama fɔ yie naa, yɪ wo wo viivi me. ²¹ Nɪ daa vaa bɪan nyanɲɪ nɪ, ama nɪ nagɪ tɔnɔna a nyanɲɪ bɪan.

13

Tɪ mvna tɪ tuosime nyɲkɔra nɔa dene

¹ Vuonɲ mana mɔ ɔ tuosime tɲɲbanɲa nyɲkɔraha nɔa; dama vuonɲ worɪ ta yaa ɔ gbanɲ gbanɲ ɔ yiko ta ka ka nyɲ Nɲmɲ jiginɲ. Nɲmɲ yine vuodiekeɲba dɪ yalla yikoke dɪ yallɪ yiko. ² Die wɪa, vuodieke dɪ kana ka tuose nyɲkɔraha nɔa zeti wo wudieke Nɲmɲ dɪ yine, ta banɲ vuosi mi nan ye tɔbɪdatɲ. ³ Dɪ yɪ wo vuodiekeɲba dɪ yinene bɪabɔ chɪɲnana tɲɲbanɲa nyɲkɔraha ŋmaamɲ, ama vuodiekeɲba dɪ kana ka yie bɪabɔ ka chɪga ba ŋmaamɲ. Dɪ yɪ fɔ ka yaala fɔ chɪɲma jakɔɔŋ ŋmaamɲ die nɲ yime wudieke dɪ vɪna ta ɔ nan bɪrɪ fɔ. ⁴ Dama ɔ yiwo Nɲmɲ tɔntɔntɔ a tɔma wudieke dɪ vɪna a yɪa nɪ, ama dɪ yɪ fɔ yie bɪan, die nɲ chɪɲma wa, dama ɔ yaa sienɲ dɪ ɔ datɪ fɔ tɔbɪ. ɔ yiwo Nɲmɲ tɔntɔntɔ ta zie Nɲmɲ nanɲ ma a data vuodiekeɲba dɪ yinene bɪan tɔbɪ. ⁵ Die wɪa, dɪ vɪna nɪ tuosime nyɲkɔraha nɔa, daa nɪ faasɪna a chɪga tɔbɪdatɲ wɪa, ama dɪ yiwo wudieke dɪ vɪna.

⁶ Nɪ mɔ nɪ tumme lampo dama nyɲkɔraha yiwo Nɲmɲ tɔntɔntɲ, ta dɪ yɪ ba tɔɔma dɪ ba nagɪ lampoke a mɲŋŋ daansɪma tɲɲbanɲa. ⁷ Die wɪa, nɪ yɪ ba jadieke dɪ yine ba sɪtɪ, dɪ yɪ sanɲa dɪ kenɲ tɔgɪ dɪ nɪ tunɲ vuota lampo, yaa nyindiekemba dɪ mɔna dɪ fɔ tunɲ a lampo; ta yɪma ba mana jɪlɪma ta jɪama ba.

Choti wɪa

⁸ Nɪ daa yallɪma vuonɲ hamɲ. Hamɲ dieke nɪ mɔna nɪ yallɪma yine, nɪ chome tanɲ. Vuodieke dɪ chone ɔ chanchaalɲ, ɔ yiwo wudiekemba mana mɪraha dɪ dagɪna wa. ⁹ Dama mɪraha dagɪya dɪ, “Da kenɲ tɔŋ hɔgɔkpana yaa daakpana tɔɔma, da kenɲ a kɔɔ vuonɲ; da kenɲ a gaarɪ; da kenɲ yaalɪma lola anɲan fɔ chanchaanɲ jaanɲ” ta mɪraha atanɲ dɪ tɪalɪ a gɔtɪ naa ma ta a mana dɪ lagɲ a baarɪ dɪ, “Chome fɔ chanchaanɲ sɪba fɔ chone fɔ gbanɲ gbanɲ die wo.” ¹⁰ Dɪ yɪ fɔ cho fɔ chanchaanɲ, kaanɲ yiwo bɪan; dama fɔ yaa choti dɪ dagɪya dɪ dɪ wa Nɲmɲ mɪraha mana.

¹¹ Dɪ mɔ wa nɪ yime naa dama nɪ sɪba sanɲa dieke tɪ benne wo dɪ sɪna dene. Sanɲa tɔgɪya mɲ dɪ nɪ hagɪ nɪ gbɔɲ ma. Dama tɪ gbatɪtaanɲ sanɲa gbɪgɪye mɲ, ka ka yɔa sɪba die tɪ piiline a yɪ Yisa Masia yada wa. ¹² Yuku tianna mɲ, ta tɔŋ dɪ vɔɔna. Die wɪa, nɪ vaa tɪ vaa lɪmɲ ma tɔɔmaha, ta nagɪ tɪ chaanɲ ma tɔŋ taala nyinti. ¹³ Nɪ vaa anɲ tɪ tɔɔma vɔɲ ma sɪba vuodiekeɲba dɪ benne chaanɲ ma tɔɔma, ta da nyume daanɲ a bugime, yaa a tɔɔmma hɔgɔkpana yaa daakpana tɔɔma, yaa ta tɔɔmma dɪgɪntɪ tɔɔma, yaa a tɔɔmma tɔntɔmbɪatɪ yɪrɪ yɪrɪ, yaa ta waga waagɲ yaa ta yaa nɲŋmaarɲ anɲan tanɲ. ¹⁴ Nɪ vaa tɪ Yɔmɔtɪenɲ Yisa Masia kagɪ nɪ, ama ta vaa nɪ nyɲɲbanɲ lɔlɔbɪatɪ, ta da yilime a wɪa.

14

Nɪ da chɔvɔsɪma tanɲ

¹ Nɪ tuo vuodiekeɲba yada dɪ kana ka dala ta daa nɲɲma nɲnhagɲɲ anɲan ba, ba yada wɪa. ² Vuonɲ wɔnɲɪ yada nan vaa ɔ dii jaanɲ mana, ama vuodieke yada dɪ kana ka dala wa chɔarɪ wa nɔŋ. ³ Ama nɪ daa galɪma

tañ ba dine yaa ba kana ka die jaan wɔa, dama Nɔmɔj tuo nɔ mana mɔj. ⁴ Mɔna yine fɔ, fɔ baan biagi a balɔ chɔɔsɔ vuonj tuntuntu? Dɔ yiwo ɔ gbanj gbanj ɔ Yɔmɔtien wo baanj balɔ dɔ ɔ tɔɔmaha vɔna yaa dɔ ka vɔna. Ama ɔ tɔɔma nan dɔ vɔna dama ɔ Yɔmɔtien wo nan biagi a yi añ ɔ tɔɔma dɔ vɔna.

⁵ Vuosi batanj yile dɔ daraa atanj vɔna a tɔanj daraa atanj, ta batanj dɔanj dɔ yile dɔ daanj mana vɔna mɔj. Vuonj mana pɔgɔlɔ wudieke ɔ yine yada wa. ⁶ Vuodiekemba dɔ yilinene dɔ daanj kaantɔ vɔna a tɔanj daraa a tañ wa, tɔmma die a yɔma tɔ Yɔmɔtien jɔluma; ta vuodieke dɔanj dɔ dine nyindiike mana, ɔ gbanj ɔ yi die ta yɔma tɔ Yɔmɔtien jɔluma; dama ɔ waasa Nɔmɔj ka ma; ta vuodieke dɔanj dɔ chɔarɔna nyindiikehe a tañ wa yiye die a yɔa tɔ Yɔmɔtien jɔluma ta ɔ gbanj ɔ waasa Nɔmɔj. ⁷ Dɔ yi tɔ yaa miivoli yaa tɔ kpi, ka yiwo Nɔmɔj wɔa daa tɔ gbanj gbanj wɔa. ⁸ Dɔ yi tɔ yaa miivoli, tɔ Yɔmɔtien wɔa yine tɔ yaa miivolike; dɔ yi ta tɔ kpi, ɔ choti wɔa ta tɔ kpi. Die wɔa, dɔ yi tɔ kpi yaa tɔ yaa miivoli tɔ yiwo tɔ Yɔmɔtien sɔtɔ. ⁹ Masia die kpiye mɔj ta hagi kunj me dɔ ɔ yi vuodiekemba dɔ yalla miivoli ananj kuntɔ Yɔmɔtien. ¹⁰ Ta funɔj nɔj bia yine fɔ bala chɔɔsa fɔ numbɔa? Yaa bia yine fɔ ka yɔa fɔ numballɔ jɔluma? Tɔ mana nan daansɔ keñ a zie Nɔmɔj nɔnjɔa añ ɔ dɔi tɔ sarɔya. ¹¹ Dɔ maagɔya Nɔmɔj gbanjɔ ma dɔ, “N sennɔ berɔ naa, buuriñ mana nan gbiriñ n nɔnjɔa, ta vuonj mana nan balɔ dɔ n señ yiwo Nɔmɔj. Manɔj Nabidie Nɔmɔj bala naa.”

¹² Die wɔa, vuonj mana nan keñ balɔ a yɔ Nɔmɔj ɔ wuyiike.

Da yi fɔ numbɔa nan

¹³ Die wɔa, tɔ daa chɔɔsɔma tɔ chanchaalɔj sara, ama ta sɔmma tɔ sɔgɔtɔ ma dɔ tɔ kaanj yi wudieke dɔ baanj vaa tɔ numbɔa nan. ¹⁴ Tɔ Yɔmɔtien Yisa vaa manj sɔba a baari dɔ nyindiike worɔ ta yaa dɔgɔntɔ ta ka vɔna ananj diile. Ama dɔ yi vuonj dɔ yi yada dɔ nyindiike atanj chɔari, die nɔj ɔ vaa añ ka chɔarɔma ɔ jiginj. ¹⁵ Dɔ yi fɔ numbɔa sɔnj dɔ chɔɔsɔ jadieke fɔ dine wɔa, die nɔj ka bɔ tɔma choti tɔɔma. Da vaa nyindiike dieke fɔ dine wo chɔɔsɔ fɔ numbɔa dieke Masia dɔ kpine ɔ wɔa wa. ¹⁶ Jadieke fɔ yilinene dɔ ka vɔna wa, daa vaa vuosi balɔ wɔbɔtanj yaa gamma ka ma. ¹⁷ Dama Nɔmɔj naari wɔbalɔka ka yi diile yaa nyuule wɔbalɔka, ama ka yiwo sɔgɔtɔalɔj ananj sɔgɔdɔbagɔj ananj sɔgɔtɔalɔ dieke Nɔmɔj Halikasika dɔ yɔnana wa. ¹⁸ Vuodieke dɔ dɔna Masia die, Nɔmɔj nan dɔ yaa sɔgɔtɔalɔj ananj wa, ta vuosi nan dɔ yɔa wa jɔluma.

¹⁹ Die wɔa, nɔ vaa tɔ kpanjɔ tɔ gbanj a yime wudieke dɔ baanj yaa sɔgɔdɔbagɔj a keñ ananj wudieke tɔ baanj yi a sunjɔ tañ. ²⁰ Nɔ daa keñ chɔɔsɔ Nɔmɔj tɔɔma nyindiike wɔa. Nyindiike mana vɔna mɔj, ama dɔ ka vɔna dɔ fɔ dɔi nyindiike dieke dɔ baanj yi fɔ numbɔa yi bɔanj. ²¹ Wudieke dɔ mɔna dɔ nɔ yi yiwo naa, dɔ kpɔa dɔ nɔ vaa nɔñ nɔbɔnj ananj daanj nyuule yaa nɔ baanj dɔ yie wudieke dɔ baanj yi nɔ numbɔa yi bɔanj. ²² Nɔ yine yada die yaa gamma nyindiike diile die wo, nɔ vaa ka bemme nɔ ananj Nɔmɔj sunsɔnj. Wudieke vuonj dɔ yine ta yile dɔ dɔ vɔna ta ka chɔlɔyɔ, sɔgɔtɔalɔj yiwo ɔ sɔtɔ. ²³ Ama dɔ yi ɔ chɔlɔ yaa gamma jadieke ɔ dinene me, ama ta dɔi, die nɔj ɔ yiwo bɔanj, dama ɔ ka dɔi ke ananj yada. Dɔ yi vuonj dɔ ka yi yada dɔ jaanj vɔna, ama ta keñ yi die, dɔ yiwo bɔanj.

¹ Tuvu vuodiekemba yada di haguina wa, mu ti sunji wo vuodiekemba yada di kana ka dala wa, ta daa tumma ti gban gban choti nyuna ma. ² Ni vaa ti mana бага bemme ti numballi ma ta sunji be an ba dia Yisa Masia sieku vuvuvu. ³ Wuvuvu Masia die ka yaala v yi v gban gban v choti. Di maagiya Nmuvu gbanjku ma di, "Vuodiekemba di zanana fuvuvu Nmuvu, zia wa manuv." ⁴ Wudieke mana di maagiva Nmuvu gbanjku ma wa, maagiya muvu di ti buvuvu a nyuv ka ma. U gbanjku yia ti wa suguru ta bi yia ti kpaadensin di ti yalluma tama. ⁵ Nmuvu vuodieke di yunana suguru anan kpaadensin yi ni sugubaluvuvu siba Yisa Masia di yaala die wo, ⁶ amu ni mana nan lagisi anan sugubaluvuvu a bivi Nmuvu vuodieke di yine ti Yovuvuvu Yisa Masia Chuvuvu wa.

Vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi Nmuvu jiamuv wia

⁷ Ni tuosime tan siba Masia di tuone ni dene wo amu Nmuvu saan nan ye buruv. ⁸ Dama Masia die buruv wa Juu vuosisi tuvuvuvu, di v dagi di Nmuvu yiwo wusietien, ta vaa nva diekemba Nmuvu di yuna ni chuvuvuvuvuvu kevu yi wusie, ⁹ ta bi vaa vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi di bivi Nmuvu v zovuvuvuvuvuvu wia. Di maagiya Nmuvu gbanjku ma di Davidi die baaru di: "N nan bivi fu vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi jigin;

ta chia yia a bivi fu saan."

¹⁰ Di bi maagi di:

"Nuvuvu vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi ni yalluma svuvuvuvuvu, nuvu anan Nmuvu vuosi."

¹¹ Ka bi maagi di:

"Nuvuvu vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi mana buruvu Nmuvu, buuvuvuvu mana buruvu wa."

¹² Azaya gban die maagiva Nmuvu gbanjku ma di:

"Jeesi haaguv nan daansi kevu,
v nan kevu daansa vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi,
ta ba nan di yaa tama v ma."

¹³ Nmuvu vuodieke di yuna ni tamaka, ni yine wo yada wia, suuli ni anan svuvuvuvuvuvu anan svuvuvuvuvu amu ni tamaka nan di guta anan wuvuvu v Halikasika haguuv wia.

Wudieke wia Puvuvu die di maagiva gbanjku gie anan dembisi

¹⁴ N numballi, n siba n sun ma di ni beruv vuna, ta ni siba Nmuvu waha vuvuvu ta buvuvu kpaama tan. ¹⁵ N maagivana gbanjku n dii wo dembisi di n tuvuvu ni ni wia a tan, dama Nmuvu die chugi wa n zovuvuvu, ¹⁶ ta vaa man yi Yisa Masia tuvuvuvu, di n muvuvuvu wuvuvuvu a yiva vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi, ta ba yi siba piini a yia wa, ta v Halikasika nan vaa ba yi vuovuvu ta fiala v sun. ¹⁷ Yisa Masia wa n nan buvuvu kuule anan tuvnana tuvuvu dieke a yia Nmuvu. ¹⁸ N yaala n dagi ni tuvuvu dieke Masia di vana man yi, ama n kaan buvuvu a bal yaa gamma vuogaasi tuvuvu ma, v vaa man bal v wuvuvuvu a yi vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi, ta tuvuvu mamachi tuvuvuvu diekemba di vana ba yi yada. ¹⁹ Nmuvu Halikasika haguuv die vana man tuvuvu mamachi tuvuvu gie, die wia n dene nyuv Jerusalemi a di dia tivuvu a kevu tuvuvu Yilirikumi tuvuvu ma wa, ta die a muvuvu Masia wuvuvuvu jigin mana. ²⁰ Die wia, die n di dia muvuvu anan nuvuvuvu ta muvuvu Masia wuvuvuvu a yia vuodiekemba di yine ka wuvuvu; n ka yaala n ga jigidieke vuvuvu di wone a muvuvu waha, ²¹ dama di maagiva Nmuvu gbanjku ma di;

"Vuodiekemba ba yine ka muvuvu v waha a yi ba nan ye ke,

ta vuodiekemba di yene ka wɔŋ ɔ wɔaha nan siba a chiasɩ.”

Pɔɔli die di sanna di ɔ kaagɩ Romi tiŋ vuosi dene

²² Wɩa pam die kagina muŋ sien maŋ ka biagɩ kenɩ a kaagɩ nɩ. ²³ Ama lele n kpatɩna n tuɔmaha tɩngbanɩka gie chaaku naa, ta di yi bɩna pam wɔnna n yaalala di n kenɩ a kaagɩ nɩ, ²⁴ ama lele n nan kaagɩ nɩ, maŋ kaagɩ nɩ kuɔŋ chaanɩ di kaanɩ yɔasɩ pam, n nan di yaala di nɩ sunɩŋi muŋ anɩ n ga Speeni tɩngbanɩ ma. ²⁵ Ama lele muŋ, n gara Jerusalemi di n ga sunɩŋi Nmuŋ vuosi mi. ²⁶ Dama Yisa didɩsɩruŋ diekemba di benne Masedonia ananɩ Akaya tɩngbanɩsɩ ma wa sanya muŋ di ba chiasɩ ligire a sunɩŋi Nmuŋ vuosi diekemba di benne Jerusalemi ma ta yi zɔɔluntielibe. ²⁷ Di yiwo wusie di, di yiwo ba gbanɩ gbanɩ ba choti ba yɩ ba piinike mi. Di vɩna di ba yɩ ba, dama Nmuŋ wɔwɩnaha die nyuŋ wa Jerusalemi vuosi jigɩŋ a kenɩ ba jigɩŋ. Die wɩa di vɩna di ba yɩ ba piinisi gie. ²⁸ Maŋ kenɩ Jerusalemi a nagɩ piinisi a yɩ ba n nan nyuŋ mi a ga Speeni tɩngbanɩ ma ta kaagɩ nɩ maŋ kenɩ gara mi. ²⁹ N siba a baarɩ maŋ kenɩ kenɩ nɩ jigɩŋ, Masia sunɩŋɩŋ nan di bie ti ma pam.

³⁰ N nɩmballɩ, ti Yɔmɔtienɩ Yisa Masia saanɩ ma ananɩ Nmuŋ Halikasika choti wɩa, nɩ juɔsɩma Nmuŋ ananɩ nuŋŋmuŋna n wɩa ta sunɩŋi muŋ. ³¹ Nɩ juɔsɩ Nmuŋ di ɔ kagu muŋ a nyuŋ vuodiekemba di kana ka yi Yisa Masia yada ta bie Judia tɩngbanɩ ma wa nuusi me, ta bi juɔsɩma di piini dieke n bala n nagɩ yɩ Nmuŋ vuosisi, ba nan tuoke ananɩ sɔgɩfɩalɩ. ³² Nɩ juɔsɩ Nmuŋ a yɩ muŋ naa, ɔ saagɩ, n nan di yaa sɔgɩfɩalɩ, ta kenɩ voosi bita nɩ jigɩŋ. ³³ Nmuŋ vuodieke di yɩnana ti sɔgɩɔvaku bemme ananɩ nɩ mana. Wusie.

16

Waasɩŋ

¹ N yaala n balɩ nɩ yaa gamma ti taa Fiibi wɩa, ɔ yiwo vuodieke di yine Yisa didɩsɩrɩba susunɩŋɩru Senkiria tiŋ ma. ² ɔ kenɩ kenɩ nɩ muŋŋɩ tuo wo ti Yɔmɔtienɩ saanɩ ma siba Nmuŋ vuosi di muŋna ba tuo chaanɩ dene. Ta sunɩŋi wo ɔ yaalɩnana sunɩŋi dieke mana a nyɩna nɩ jigɩŋ, dama ɔ sunɩŋi wo vuosi pam, ananɩ n gbanɩ.

³ N waasa Pirisila ananɩ ɔ chɩrɩ Akuyila, vuodiekemba di yine n chanchaalɩŋ tɩntɩntɩŋ Yisa Masia tuɔma ma. ⁴ Die ba nagɩ wa ba mɩsɩ a gbatɩ n miivolɩ, die wɩa maŋ waasa ba, daa n nyɩna ma waasɩnana ba, ama manɩŋ ananɩ vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi ama ta yi Yisa didɩsɩrɩba wa.

⁵ N bi waasa Yisa didɩsɩruŋ diekemba di lagɩnanna ba tigiri me ta juama Nmuŋnɩ. Ta waasa n zɔavɩnɩsɩ Epanetusi, vuodieke die di wolinne a yi Yisa didɩsɩruŋ Asia tɩngbanɩ ma.

⁶ Ta waasa Meri, vuodieke die di faasɩna a tɩŋ a yɩ nɩ; ⁷ ta waasa Andironikusi ananɩ Juniasi vuodiekemba di yine n buuriŋ, ta die maŋ nɩŋ ba die di lagɩŋ a bie dansarɩka ma wa; ta Masia tɩntɩntɩba di siba vɩnɩŋ, banɩŋ ba wolinne a yi Masia didɩsɩruŋ n ma.

⁸ Ta waasa n zɔavɩnɩsɩ Ampiliatusi, vuodieke n chone ti Yɔmɔtienɩ sienɩ me.

⁹ Ta bi waasa Hubanusi, vuodieke di yine ti chanchaanɩ tɩntɩntɩsɩ Masia tuɔmaha ma, ananɩ n zɔavɩnɩsɩ Sɩtakisi.

¹⁰ Ta waasa Apilisi, vuodieke di yene magɩsɩŋ ama ta bi di Masia ananɩ wusie wo, ta waasa Arisitobulusi tigiŋ vuosi mana.

- 11 Ta bi waasa Herodoni, vuodieke di yine n buuriñ, anañ vuodiekemba di benne Nasisusi tigin me wo ta yi ti Yomutien didusuriba wa.
- 12 Ta bi waasa Tirifaana anañ Tirifosa, vuodiekemba di tunnana ti Yomutien tuumaha, anañ n zovavuv Pesisi, vuodieke di faasuna a tuñ tuuma a yia ti Yomutien wo.
- 13 N bi waasa Rufusi, vuodieke di faasuna a tuma a yia ti Yomutien wo, anañ v nun, vuodieke di nagina muñ a buruñ v bua wa.
- 14 Ta waasa Asikiritusi anañ Feligoni anañ Hemisi anañ Patorobasi anañ Hemasi anañ ti numballi diekemba mana di yine Masia didusuriba mi wo.
- 15 N bi waasa Filologusi anañ Julia anañ Nerusi anañ v taa wa anañ Olimpasi anañ Nmuj vuodiekemba mana di bene ba jigiri.
- 16 Ni waasi tan vuvuv vuvuv. Masia didusuriba di benne jigij mana waasa ni.

Kpatuj kpaamuj

17 N numballi n kpaama ni muñ, di ni summa vuodiekemba di puonene Yisa didusuruj ta kaga ba v sien me, ta ka bi di dagi dieke ni tuone wo, ni vuari ni gban ta va ba. 18 Dama vuosi mi ka jama ti Yomutien Masia ama ba di wa ba gban gban ba lola. Ba yaa nvanansuj a gaama vuodiekemba di kana ka siba wa. 19 Vuonj mana wujya muñ ni dina Masia wovunaha dene, die wia n yaa wa sugifaluj pam anañ ni. Ta yaala ni yalluma yianj yaa gamma jadieke di vuna ma, ama ni da tuosime jabianj. 20 Di kaanj yvasi an Nmuj vuodieke di yunana ti sugidvagianj wa nan vaa an ni tibi tibi Sitaani sikpej me.

Ti Yomutien Yisa Masia sunji ni.

Waasuj bibra

21 N tuntuñ chanchaaluj Timoti waasa ni; ta n numballi Lususi anañ Jasoni anañ Sosipata dianj di waasa ni.

22 Manuj Tesusi vuodieke di maaguna wudieke Pooli di bala naa waasa ni, ti Yomutien Yisa saanj ma.

23 Gayusi, vuodieke di yine manuj Pooli tigin tienj wo, ta Masia didusuruj di jama v tigiri me gbanj waasa ni. Erasitusi, vuodieke di yine tika gie ligire gbighariv wa, wuvuv anañ ti numba Kositusi gbanj waasa ni. ((

24 Ti Yomutien Yisa Masia sunji ni mana.))

Kpatuj Nmuj jvsvuj

25 Ni vaa ti bur Nmuj, dama v biaguna vaa ni ye yigi ni yadaka a yalli kenj kenj, anañ die n muvuna wovuna yaa gamma Yisa Masia ma wa, ka vuori a dagi ni wusie dieke die di luvuvuna wa buna buna die di tanna wa.

26 Wuvuv Nmuj naazvaliba die tuohe muñ a maagiba a yi gbanuj ma ta vuori wusieke; ta Nmuj vuodieke di benne sanja mana wa di yi nuvaj di buuriñ mana nan di siba ka, amv ba nan yi Masia yada ta du v nuvaj.

27 Wuvuv v nuvuna ma v yine Nmuj ta yi yiantienj, vuonj mana buruma wa yaa gamma haahuu, Yisa Masia saanj ma. Wusie.

Pöoli bumbunjan gbanj dieke die v maaguna a yi Korinti tj vuosi wonna

¹ Manuj Pöoli vuodieke Yisa Masia die di wana di n yi v tontontu Nabidie Nmuj choti ma, manuj anjan ti numbua Sosenesi maagunana gbanjku gie ² a yia nuntj vuodiekemba di dina Nmuj a bie Korinti tj ma, nuntj vuodiekemba Nmuj di vbarina di ni yi v vuokasimba ba, ta yi v sutu a laguj anjan Yisa, anjan vuodiekemba mana di benne jige mana ta jtama ti Yömötien Yisa Masia; wönuj v yine ba Yömötien, ta bi yi tuntu ti Yömötien wo.

³ Ti Chöw Nabidie Nmuj anjan ti Yömötien Yisa Masia sunji ni ta bi yi ni sugidbaguj.

Pöoli die di waasina Nmuj dene

⁴ Manuj n waasa Nmuj sanja mana ni wia anjan v chiguna ni zöwuj ta sunje ni Yisa Masia wia, ⁵ dama ni yese jaan mana Yisa Masia ma muj, ta mutju bala wia ta bi mutju siba wudieke mana v bala ni chiasu. ⁶ Masia wudieke die ti daguna ni, ni mutju tuohe muj a pogili. ⁷ Die wia ni ka waari Nmuj Halikasika piini kaani gbanj anjan ni gbarina anjan nutjmuta daa dieke ti Yömötien Yisa Masia di bala v kenj wo. ⁸ U nan mutju gbari ni amu ni nan di haguri a ga tugri daa dieke ti Yömötien di bala v kenj wo ta ni kaan di yalli wöbuanj ni ma. ⁹ Wudieke Nmuj di baari v nan yi, kanuj v yie. U vbarina ni di nuntj anjan v Bua Yisa Masia yi nabalumuj a bemme.

Masia didusuruj puole wia

¹⁰ N numballi, n jöusa ni ti Yömötien Yisa Masia saan ma di ni mana laguj anjan nabalumuj, ta nunhaguruj daa bemme ni sunsuj, ta ni yi nabalumuj anjan sunjanyilibalumuj. ¹¹ N numballi, Kilowo tiginj vuosi bal muj muj di ni yalli wa nunhaguruj anjan tanj. ¹² Ba bal muj muj di ni batanj baari ba di wa manuj, ta batanj dianj di baari di ba di wa Apolosi, batanj dianj di baari di ba di wa Piita, ta batanj dianj di baari di ba di wa Masia. ¹³ Masia wa puo puo muj? Die ba kpaasi muj muj dagariku ma ni wia? Yaa die ba siwa ni Nmuj nyaabu manuj Pöoli saan ma?

¹⁴ N waasa Nmuj di n ka su ni wönyu mana Nmuj nyaan ntaala Kirisipusi anjan Gayusi. ¹⁵ Die wia ni wönyu mana kaan biagi a baari ba su ni wa Nmuj nyaabu n saan ma di ni dia muj. ¹⁶ N bi siwa Sitifanasi anjan v denj Nmuj nyaabu, ama n ka bi tunsi di n bi su vuonj bübra. ¹⁷ Dama Masia ka tunj muj di n kenj sama vuosi nyaabu; U tunj muj di n kenj musulma v wöwunaha a yima vuosi. Daa n naguma vuota sibuj a baluma yima ba; die manj tj yie die, di tunj nan yi Masia vuodieke di kpine dagariku ma wa kumbu waari ka haguruj.

Masia kunj die di daguna Nmuj haguruj anjan v sibuj dene

¹⁸ Vuodiekemba di bana Nmuj sieku banuj ba yile di Masia dagariku ma kumbu yiwo wöwöb; ama tuntu vuodiekemba di yene gbatitaanku siba a baari ka yiwo Nmuj haguruj. ¹⁹ Di maaguya Nmuj gbanjku sunj di Nmuj baari di,
“N nan chössi yiantielinj sibuj

ta vaa sisiburuj choruj.”

²⁰ Die wia, tungbanjka gie yantielinj ananj sisiburuj ananj nunhaguru nigrirba bie wo sta? Nmutuj vaa wa tungbanjka gie yantielinj di yi gaantuj.

²¹ Nmutuj, vuodieke di yalla yiabu yine tungbanjka gie vuosi yianj di kaanj biagi yi ta vuosi summa wa. Die wia v yi vuodiekemba di yine Yisa yada wa di ye ghatitaanuj, dama wudiekemba ti muulinana a yia vuosi ta vuosi di bala di a yiwo gaanti wobalikaha wia. ²² Juu vuosi yaala ba ye mamachi wia ta ye yi yada; ta Giriiki vuosi dianj di yaala yianj wia. ²³ Ama tunuj nun ti muula ta daga ba Yisa di kpine die dagariku ma, ta wuru gie di yie Juu vuosisi sunyuruj di haga, ta bi yi wotogu a yi vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi. ²⁴ Ama Juu vuodiekemba Nmutuj di vuarina ananj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi ta Nmutuj di vuaru ba wa nun siba a baaru Masia kumbu waha yiwo Nmutuj haguru ananj v yianj. ²⁵ Wudieke Nmutuj di yine ta vuota di nagika di ka yiwo gaanj wuyiikin, kanuj ka yaa yianj a tianj vuota yianj; ta wudieke Nmutuj di yine ta vuota di yile di ka wo haguru, ama ka yaa haguru a tianj vuota haguru muij.

²⁶ N numballi, ni yilime die ni sina die sanja dieke Nmutuj di wa ni. Vuota jigij die ni vuosi bita die yalla yianj ta die yi vuokpuma yaa a yi naballi. ²⁷ Ama Nmutuj vuaru wa gaantuj tungbanjka gie vuosi jigij, di v yi anj yantielinj dii viivi; ta bi vuaru wabiti tungbanjka gie vuosi jigij, di v yi anj haguritelinj dii viivi. ²⁸ Nmutuj vuaru wa tungbanjka gie wabiti, ananj vuotogiti ananj vuodiekemba di kana ka yi jaanj, di v yi wudieke vuosi di yililene di ka yaa nyuaru wa yori. ²⁹ Naa daga di vuonj wori a baanj biagi a kuuli Nmutuj nunja. ³⁰ Wotunj Nmutuj taasuna ti ananj Yisa Masia ta v yine ti yianj. U wia Nmutuj di vuaru ti a nyunj bianj ma, ta baaru ti yiwo vuovuna v jigij, ta bi yi v vuosi. ³¹ Die wia ni yime wudieke di maagina Nmutuj gbanjku sunj di, “Vuodieke nunj mana di yaalinana v kuuli, v kuulime yaa gamma wudieke ti Yomutienj di yine.”

2

Masia dagariku ma kunj wia

¹ N numballi, die n kenne ni jigiri die n ka muula Nmutuj waha a yia ni ananj nuvanansuj yaa vuota sibuj. ² Dama sanja dieke die n benne ananj ni wa, die n wo sunanyile a guti Yisa Masia ananj v dagariku ma kumbu wia. ³ Die wia die n kenne ni jigiri, die n buruj wa wabu ta cheele ananj njmaamuj, ⁴ ta die n ka dagu ta muulu waha ananj vuota sibuj die di baanj nan yi vuosi nansuj ta ba ye tuoke, ama die n muuluya muij, ta Nmutuj Halkasika die di dagu ananj ka haguru di a yiwo wusie. ⁵ Die wia di ka yi vuota sibuj vana ni yi Yisa Masia yada ama di yiwo Nmutuj haguru.

Yaa gamma Nmutuj yianj wia

⁶ Wusie, ti bala ananj yianj a yia vuodiekemba di muujuna a siba Nmutuj waha. Ama daa tungbanjka gie vuosi yianj yaa tungbanjka gie naakpuma, vuodiekemba di bala ba waaru ba haguru. ⁷ Yianj dieke n balala naa yiwo Nmutuj yianj loburukuj v naguna a loburu vuota, yianj dieke Nmutuj die di wolinne a vuaru ta ye ka naanj dunia di ka nan vaa ti ye jiluma ka. ⁸ Tungbanjka gie naakpumaha wonyu wori a ye siba yiabu gie. Ba tunj sibaka ba tunj kaanj kpaasi ti Yomutienj dagariku ma, wotunj v sina buruj mana. ⁹ “Di maaguya Nmutuj gbanjku ma di: Jadieke vuota di yene ka yeye yaa ta wunj, ta ka bi yile di ka nan biagi a yi,

kanuŋ ka yine jadieke Nmuŋ dı yine siri a zien vuodiekemba dı chone wo.”

¹⁰ Kanuŋ Nmuŋ Halikasıka dı yi ti sıbaka, dama Halikasıka sıba jaan mana anaj Nmuŋ wıloburıka wıa gban. ¹¹ Vuota haalıbu dieke dı benne v suku kasuŋ sıbına vuota sıjanyile. Die gban dı sı, vuon ka sıba Nmuŋ sıjanyile sie Nmuŋ Halikasıka kasuŋ. ¹² Haalıbu dieke ti tuone wo, v ka yi tıngbanŋa gie haalıbu, ama v yiwo Nmuŋ Halikasıka dieke dı baan nan wa ti summa piini dieke v yına ti wa.

¹³ Die wıa, ti ka bala wudieke dı yine vuota yıaŋ daguŋ; ama ti bala wudieke Nmuŋ Halikasıka dı dagına ti, ta bı daga Nmuŋ wusieke a yıa vuodiekemba dı yalla Halikasıka. ¹⁴ Ama vuodieke dı wone Halikasıka nuŋ, die vuoke ka tuose Halikasıka wıaha, dama ka yiwo wotogu a yı wa ta v kaan dı sıba a chıası, dama Halikasıka sıjanyine vuosi ba sıba a chıası. ¹⁵ Ama vuodieke dı yalla Halikasıka sıba jaan mana dı sına dene, ama vuon kaan bıagi sıba v sına dene. ¹⁶ Sıba a maagına Nmuŋ gbanŋu sıŋ die wo, dı

“Mına baan nan bıagi muŋŋ Nmuŋ sıjanyile ta kpaan wa?”

Ama tınuŋ ti sıba Yısa Masia sıjanyile muŋ.

3

Nmuŋ tontontıŋ wıa

¹ N nıballı, ka yiwo wusie, die n ka bıagi a balı a yı nı sıba n tuŋ nan balı a yı vuodiekemba dı yalla Halikasıka, ama die n balı a yı nı sıba n ŋaana bala a yı tıngbanŋa gie vuosi die wo, ta nı berıŋ sı sıba ballı berıŋ Masia sıeŋ me. ² Biisıŋ die maŋ yı nı daa nyindiiki dınsa, dama die nı ka tugu die. Leleke gie gban nı ka tugu die, ³ dama nı berıŋ ye sı sıba tıngbanŋa gie vuosi berıŋ; dama dı yi sıgıbaŋ anaj nınhagıruŋ dı bie nı sunsıŋ, daa tıngbanŋa gie vuosi berıŋ nı dı? ⁴ Dı yi nı wınyı dı baarı dı v dı wa Pıoli, ta wınyı dıaŋ dı baarı dı v dı wa Apolosi, die nuŋ nı ka beri wo sıba tıngbanŋa gie vuosi?

⁵ Mana yine Apolosi, ta mana yine Pıoli? Tı mana ko yiwo Nmuŋ tontontı diekemba die dı sıjanyine nı nı yi Yısa yada. Tı wınyı mana tuma tuŋ dieke ti Yımıtıeŋ dı yıana wa dı v tuŋ. ⁶ Manıŋ die n bıruŋa nyınburıkaha, ta Apolosi dı jaasıha nyaan, ama Nmuŋ die vana a nyuıŋ ta bıruŋ. ⁷ Vuodieke dı bıruŋana anaj vuodieke dı jasınana nyaan ka yı wıuŋ, ama Nmuŋ yine wıuŋ, dama wıuŋ v vana a bıruŋ. ⁸ Jaan wıri a puo vuodieke dı bıruŋana anaj vuodieke dı jasınana nyaan, Nmuŋ nan tuŋ ba wınyı mana yaa gamma v tunna mu dene. ⁹ Dama ti lagıı tuma muŋ a yıa Nmuŋ. Nı sı sıba Nmuŋ kuon, ta bı sı sıba Nmuŋ juon. ¹⁰ N nagı wa sıbuŋ dieke Nmuŋ dı yına muŋ wa, manıŋ sı sıba mımuıruıruıru wa, a piili a dıaŋ juoku nyabılıŋ, ta vuogaan dı keŋ mıa ka sıkpen. Ama vuodieke nuŋ dı keŋ mıa ka sıkpen v summa v mıana die. ¹¹ Nmuŋ wıŋ nagı wa Yısa Masia a yı juoku nyabılıŋ, ta nyabılıŋ bı wıri ta vuon dı baan piili a dıaŋ. ¹² Vuosi batan nan nagı saluma yaa kuıı yaa tannıgısa a mıa juoku chııka ba dıana wa sıkpen; batan dıaŋ nan nagı daatı yaa huıı yaa kınchııaga a kpıi ka ma. ¹³ Masia keŋıŋ daarı ta vuon mana tuma dı sına die nan daansı a nyuŋ yaalıŋ ma. Bolıŋ bala ka magııı vuon mana tuma ta yuıri dagı ka sına dene. ¹⁴ Dı yi ta bolıbu ka dıı jadieke vuoke dı mına a zien juoku nyabılıku ma wa, die nuŋ v nan ye tune. ¹⁵ Vuodieke jaan

dı dine bolibu, v kaan ye ka tune, ama v gban gban v nan ye gbatitaanu ama ka nan su siba v chigi nyu wa bolij me.

¹⁶ Ni mana siba a baari ni yine Nmuj juon ta Nmuj Halikasika bie ni ma, daa die? ¹⁷ Die wa vuodieke di chusa Nmuj juoku, Nmuj nan chusti die vuoke. Dama Nmuj juon yiwo kası, ta nınu ni yine kanu juoku mi.

¹⁸ Vuon daa gaama v gban. Du yi vuon di bie ni ma a yile di v yiwo yantien siba tungbanke gie vuosi di yilinene die, di vuna v nagı v gban a biru gaamu amu v nan sen biru yantien. ¹⁹ Jadieke tungbanke gie vuosi di yilinene di ka yiwo yan, ka yine wotogu Nmuj jigı, siba ka maagına Nmuj gbanke sun die wo, di, “Nmuj yige yantielin ba yan wuyike me”, ²⁰ ta bi maagi jigı kaanı bıbra di, “Ti Yomutien siba di yantielibe sunanyile yiwo yarı.” ²¹ Die wa, vuon daa ken kuulime yaa gamma wudieke vuota di baan bıagi yi. Jaan mana yiwo ni sutı, ²² manı Pıoli anan Apolosi anan Piita anan tungbanke gie anan miivoli anan kun, anan sanke gie anan sanja dieke di bala ka ken wo mana yiwo ni sutı. ²³ Ta Masia dan di su ni, ta Nmuj dan di su Masia.

4

Masia tontontu wa

¹ Die wa ni nagı ti a yi Masia tontontu diekemba Nmuj di vvarına ti ta nagı v wusie wıoburıku wıbalıkaha a yi ti nuusi me. ² Die wa, wudieke di yine nınnına wonna, di vuna di tontontu tuma anan wusie. ³ Ama n бага wori du yi ni die muı sariya yaa vuon di dii n sariya siba vuota di naana die ba chanchaalu sariya die wo; dama n ka dii n gban gban n sariya. ⁴ N sun yantıya muı, ama di ka dagı siba n ka tuma chusa, ama ti Yomutien yine vuodieke di dinene n sariya. ⁵ Die wa, ni da dime vuon sariya lele gie, ama ni chısıma sanja dieke ti Yomutien di bala v ken wo, wuntu v bala v nagı jadieke di benne lumu ma a dagı yaalu ma, ta yuori sugıti sun wa yaalu ma; sanke mi vuon mana nan ye v biru di sına die Nmuj jigı.

⁶ N nımbalı, ni wa man nagı n gban anan Apolosi a yi dagıtu amu ni nan bıgırı a nyu ti jigı amu ni nan di siba ba ken baarı di, “Da ken yi poli wudieke di maagına wa chıan.” Ta ni wonyı mana da ken kotıma v gban vuon wonyı wa a tıan vuogaan. ⁷ Manı yına ni nyınkırıti ni chanchaalu sun? Da Nmuj yına ni jadieke mana ni yalla wa? Ta du yi Nmuj yına ni, bıa wa ni kuule siba ka ka yiwo piini?

⁸ Ni wıan ye jadieke mana ni yaalala muı? Ni wıan yiwo nyintielin? Ni yile di ni wıan yiwo naalu ta vaa ti? Di tuı nan yi muı nansuı pam du yi ni sen yi naalu amu tınuı anan ni tuı nan lagıı a yi naara. ⁹ Manı n jigıı ni yile di Nmuj vuarı wa tınuı vuodiekemba di yine v tontontu a vaa ti yi wabıti, ta vaa ti su siba vuodiekemba ba bala ba kuv yaalu ma, ta malakası anan tungbanke gie vuosi di vvara ti fala. ¹⁰ Ti yiwo gaantuı Masia wa, ama nınuı nuı ni nagı ni gban a yi yantielin Masia sen me. Tınuı ti yiwo wabıti ama nınuı ni nagı ni gban a yi hıgırtielin, ta vuosi di yıı ni jıluma ama ta tınuı nuı ba nine ka suuli ti. ¹¹ Sanja kaanı a ken tıgı jııne, ti di dia muı anan kın anan nyanyuule ta bıba gachııti, ta ba nıga ti, ta ti di dia ta wo jıgıberısikın. ¹² Ti faası tuma muı a die a nyına ti walıı ma, ba ken zıı ti, ti naan yınnı bıı wa wıvına a yı ba, ta ba ken mugıse ti ti naan diı wo suguru; ¹³ ba bıı a chusti ti saara, ti naan yınnı bıı ba anan choti. Ti biru wa wabıti, ta su siba tungbanke tanııııı jagıma, ta bı su siba tungbanke gie dıgıntı a ken tıgı jııne.

14 N ka maaga naa a yia ni di n yi ni viivi, ama n maaga di n kpaan ni ni yine n ballchoti wa. 15 Ni taasuna anjan Masia wa wa, du yi ta ni yalli nunnandusuru tuse ban, ama ni yalli wa choon balumun dama Yisa Masia ma man birun ni choon dama manun n naguna wovunaha a ken bal ni. 16 N jusa ni, ni da n berin. 17 Wuri gie wa man tuma Timoti ni jigin, vuodieke di yine n buachoti ta yi wusietien ti Yomutien wa ma; u nan tunti ni yaa gamma n berin Masia ma, anjan wudieke n dina di da a daga Masia didusuriba jigin mana.

18 Ni batan wa yaa wa kalinbaani, ta yile di n kaan ken a kaagi ni. 19 Ama du yi ta ti Yomutien di yi mun sien, n nan ken kaagi ni daraa ale wo gie nban, ta ye kalinbaantielibe gie, daa ba wabalika wa, ama n yaala n ye di ba sen yaa haguun yaa ba ka yalli. 20 Nmun naari ka yiwo nban wabalika, ama ka yiwo haguun wa. 21 Bia ni yaala? Ni yaala n ken ni jigin anjan nunnuma yaa n ken somm anjan choti.

5

Diginti die di kenne juu Masia didusuru ma wa

1 Ka sen yiwo wusie ba bala di diginti bie ni ma, wudieke vuodiekemba di kaabinana bugile gban kaan yi. N wonya di wonyi benne ni sunsun ta duaga anjan u nisa. 2 Ama ni yaa kalinbaani ta ka chiga viivi ka wa. Ni tun mu ni yalluma sugichusun ta vuodieke di yine die wo ni tun vuaru wa a nyun ni lagun ma. 3 Anjan n yvana anjan ni wa, ama n sunanyile bie anjan ni, ta n won yile a dii daa wa sariya, ta di su siba n lagun beri mun anjan ni. 4 Ni ken lagun ti Yomutien Yisa saan ma, ta n sunanyile di beri anjan ni, ta ti Yomutien Yisa haguun di beri anjan ni 5 ni vuaru daa dieke di yine wubiakv gie wo a yi Sitaani nuusi me an u chusv u nyungbanun, ta naa nan yi an u haalun ken ye gbatitaanun ti Yomutien kenin daraan.

6 Di ka vuna di ni yalluma kalinbaani. Ni ka siba a baari di daboti bita naana yie paanv zon di yire? 7 Die wa, ni vuaru dembike gie a nyun ni ma, amv ni nan sen yi kasv, ta su siba paanv zon haalun di wone daboti, wusie n siba mun di die ni sen su, dama Yisa Masia vuodieke di yine ti gasitanvu duga yipolika won tuo ti kun a kpi mun. 8 Die wa, ti dina u sieku die wo, ni vaa ti vaa berikuvu, ta vaa sunanyilibiati anjan bian yiile, ta wa yi u sugiyalun didusuru anjan wusie, amv bian kaan di bie ti ma.

9 N won maagi gbanun a yi ni di ni da duma daakpana anjan hogokpana tielin. 10 Ama n ka daga di ni vuaru ni gban a nyun tungbanka gie hogokpana anjan daakpana ma yaa halvtielin yaa gaarun yaa vuodiekemba di kaabinana bugile, du yi die, die nun sie ni nyun tungbanka gie me. 11 N maaga bala ni di ni daa chomma anjan vuodieke di bala di wonun u di wa Masia ama ta yie hogokpana anjan daakpana tsuma, yaa a yi halvtien yaa ta kaaba bugile yaa a yi kuvagaaru yaa a yi vuodieke di nyunene daan a buge, yaa a yi gaaru; ni daa ken kala anjan wa gban a dii nyindiike.

12 Ka ka yi n tsuma di n dime vuodiekemba di kana ka di Masia sariya. Da nun vuodiekemba di dina Masia wa mvna ni dii ni chanchaalun sariya? 13 Nmun bala u dii vuodiekemba di kana ka di Masia wa sariya. Ka won maagi mun Nmun gbanvu sun di, "Yagma wubiatien a nyun ni jigin."

6

Sariya diile wa

¹ Lele, n yaala n yinji wopias diekemba ni maagina a piastu muɔ wa muɔ. Die ni piastu di, “Di vuna muɔ di yi vuon di ka faari hɔgu yaa a yalli churu?” ² Daakpana anan hɔgokpana tuuma di faasuna dala wa, di vuna di dembin mana yalluma v gban gban hɔgu, ta hɔgu mana dian yalluma v gban gban churu. ³ Di vuna di dembin nagi v gban a yi v hɔgu ta hɔgu dian nagi v gban a yi v churu. ⁴ Hɔgu wa ka su v gban gban nyungbanu, v churu sina. Dembin dian ka su v gban gban nyungbanu v hɔgu sina. ⁵ Ni daa zetime tan ni nyungbanu choti, sie sanja dieke ni ken yi nuabalumu di ni juusi Nmun; ta a kwan chaan ni bi laguma tan, amu Sitaani kaan biagi magisi ni, ta nyanji ni ni kana kaan biagi yigi ni gban wa.

⁶ Di yiwo wabalika man balu ama daa mura. ⁷ N tun nan yaala di vuon mana bemme siba n benne die wo ta ka faari hɔgu, ama vuon mana yaa wa wudieke v biagina yie ka yi piini yiri yiri a nyun Nmun jigin.

⁸ N kpaamuɔ wonna a ya vuodiekemba di yene ka faari hɔon yaa ye ka yalli churu anan kpihɔguba. Ni bemme ni nyuna ma siba n benne dene wo. ⁹ Ama di yi ni kaan biagi yigi ni gban, die nu dembisi faaruma hɔon ta hɔon yalluma chullu, dama ni faari hɔon yaa yalli chullu di kpana anan ni baan di yaa ka lola ama ni kaan biagi kuv ka.

¹⁰ Vuodiekemba di faaruna hɔon anan vuodiekemba di yalla chullu, n ya ni mura, daa manun n zienneke, ama di yiwo ti Yomutien zienneke, di hɔgu da ken nyun ta vaa v churu, ¹¹ ama di yi v yi die, di mu v bemme v nyuna ma yaa v yinji ga v churu wa jigin, ta dembin dian da ken zeti v hɔgu.

¹² N bala naa a ya vuotalikaha dian, (Manun n balala naa daa ti Yomutien) di, di yi Masia didusuru di yaa hɔgu, ta hɔgu wa di ka yi Masia didusuru ama ta saagi di v anan wa nan di beri, dembike daa ken zeti wo. ¹³ Ta hɔgu dieke dian di yine Masia didusuru ta yaa daa dieke di kana ka yi Masia didusuru, ama ta daa wa di saagi di v nan di beri anan wa, hɔgu wa da ken nyun v jigin. ¹⁴ Dembin dieke di kana ka yi Masia didusuru ama ta v hɔgu di yi, hɔgu wa wa Nmun daansa churu wa siba wunu Nmun gban gban v vuosi; ta di yi ta hɔgu wa dian di ka yi Masia didusuru ama ta v churu wa di yi, Nmun daansa hɔgu wa siba wunu Nmun gban gban v vuosi. Di daa die ba ballu tun nan di su siba vuodiekemba di kana ka jama wusie Nmuni ballu, ama di sina die wo, Nmun tuo be mu. ¹⁵ Ama di yi ta vuodieke di kana ka yi Masia didusuru wa di yaala v zeti vuodieke di yine Masia didusuru wa v vaa wa an v ga. Dama die nu miraha ka bi bobu ba wunu mana. Nmun wa ti di ti bemme anan sugifalun. ¹⁶ Funun hɔgu dieke di yine Masia didusuru wa, lala fu baa fu yi a summa di kaan biagi a gbati fu churu a taan? Ta funun daa dieke di yine Masia didusuru wa, lala fu baa fu yi a summa di kaan biagi a gbati fu hɔgu a taan?

Bemme siba Nmun di wana fu die wo

¹⁷ Ni wunu mana bemme beri dieke ti Yomutien di ziene fu wo anan fu sina die wo ta Nmun di vuaruna fu wa. Naa man daga Masia didusuru lagunku jigin mana di ba dia. ¹⁸ Vuodieke di gobine v kolu ta Nmun di ye a wa wa, v bemme die; ta vuodieke dian di kana ka gobi v kolu ta Nmun di wa wa v dian v bemme die. ¹⁹ Vuodieke di gobi anan vuodieke di kana ka gobiye a mana yiwo nyuaru. Wudieke di yine nuununa yine ni duma Nmun miraha vunu. ²⁰ Vuon mana bemme die v sina die ta Nmun di ken wa wa. ²¹ Di yi ta die yiwo yomu ta Nmun di ken vuari fu, daa vaa

ka mugisi fu, ama du yi fu tien di yi fu sien di fu ga yoru nan biagi yi die. ²² Vuodieke die yine yomu ta Nmuj di ken vuaru wa u wa buruj wa ti Yomutien sutu ta bie u duhju; die gban vuodieke di suna u gban ta Masia di ken vuaru wa, u wa buruj wonuj Masia yomu. ²³ Nmuj daa ni muj, die wia ni daa buruj vuosi yohisu. ²⁴ N numballi, ni bemme anaj Nmuj siba ni benne die sanja dieke die ni burina Masia didusiba.

Yaa gamma vuodiekemba yene ka faaruj hooj yaa yalli chullij anaj kpihogba wia

²⁵ Lele nu, n bala yia vuodiekemba di yene ka faaruj hooj yaa di yene ka yalli chullij, ama daa ti Yomutien yina muj sien di n balu naa; ama n bala n sunanyile di dagina muj dene; dama ti Yomutien di chigina muj zooluj wia u sunji muj man yi wusie bibalitu.

²⁶ Sanja gie di tuana wia, n yile di di vuna di vuoj bemme u wone beri die wo. ²⁷ Du yi fu yaa hogu, die nu daa ken zeti wo. Ta du yi fu ye ka faaruj hogu, daa ken faaru hogu bura. ²⁸ Du yi fu faaru wa hogu yaa a yalli churu, ka ka yi bian, ta du yi hogu dieke di yene ka yalli churu di yalli ka ka yi bian; ama n yaala n kagi ni a nyuj wa mugisi dieke vuodiekemba di yalla hooj anaj vuodiekemba di yalla chullij di yesinene tujganja gie me wo ma muj.

²⁹ N numballi, ti Yomutien kenij gbigiye muj, die wia a nyuj jinne yaa gamma di vuna di vuodiekemba di yalla hooj bemme siba ba ka faaru hooj, ³⁰ ta vuodiekemba di kunana wa bemme siba ba wo sugichusuj; ta vuodiekemba di lalana bemme siba ba wo sugifaluj; ta vuodiekemba dinene nyuj bemme siba ba wo jaan mana; ³¹ ta wudiekemba vuoj mana di yinene tujganja gie me daa vaa ba бага faastu bemme a ma. Dama tujganja gie di suna die lele gie wo, ka kaan yvastu an ka tian ga.

³² N ka yaala di jaan mugisi ni. Daakpan nu daansa u baan yi die a tuj ti Yomutien tuuma an ka fiali ti Yomutien suj. ³³ Ama vuodieke di yalla hogu nuj бага bie tujganja gie nyinti ma, dama u yaala u yi muj an u hogu suj fiali. ³⁴ Die wia u yalli wa sunanyile bule. Hogu dieke di bina wo churu yaa hogula бага gban bie ti Yomutien tuuma ma anaj u baan yi die a nagi u wuj mana a buruj Nmuj sutu, wudieke u yinene anaj u yilinene wudieke wo; ama hogu dieke di yalla churu nuj бага bie tujganja gie nyinti ma, dama u yaala u yi muj an u churu suj fiali.

³⁵ N bala naa dama n yaala n sunji ni muj, n ka yaala n kagi ni, ama n yaala ni bemme vuuju, ta nagi ni gban a yi ti Yomutien tuuma ma ta daa vasu.

³⁶ Du yi dembin di yaa bandaa ta ba ken san di ba kaan faaru tan, ta du yi dembike di yile yi di ka muju yi bandaa wa, ta u yile di u kaan biagi yigi u gban, di vuna di u yime wudieke u yaalala an ba faaru tan dama bian wo a ma. ³⁷ Ama vuodieke suj di haguju, ta u siba a baaru wuj kaan mugisi wo, ta u nan biagi yigi u gban, ta yile u suj ma daa vuoj mugisine wo di u kaan faaru hogula wa, die vuj na. ³⁸ Vuodieke faarina u bandaa wa, di vuna; vuodieke dian di kana ka faaru u bandaa wa, yiwo wudieke di faasina a vuna tian vuodieke di faarina u bandaa wa.

³⁹ Du yi hogu di yaa churu ta u ye bie u mistu ma, u mu u bemme anaj wa muj, ama du yi u churu wa di ken kpi, die nu u yaa sien di u yalli daa dieke u yaalala ama di mu u daa wa yi Masia didusibu. ⁴⁰ Ama manuj n jigin u nan yaa sugifaluj pam du yi u beri u nyuna ta ka yalliya; manuj

n sɔɲanyile wonde, ama n sɔba a baari n gban n yaa wa Nmuɲ Halukasika muɲ.

8

Yaa gamma bugile nɔɲ nɔɔɔɔ

¹ Tɔ, lele n wa yaala n balɔ muɲ yaa gamma bugile nɔɲ nɔɔɔɔ ma, tɔ sɔba a baari tɔ mana yaa sɔbuɲ, aɲ ka seɲ yi wusie. Sɔbuɲ vasa vuota dɔ kɔta ɔ gban, ama choti vasa tɔ kpanɲɔsa tɔ chanchaalɔ. ² Vuodieke dɔ yilinene dɔ ɔ sɔba jaan, wɔnuɲ vuoke mi ye ka sɔba ɔ tunna mu ɔ summa dene. ³ Ama vuodieke dɔ chone Nmuɲ, wɔnuɲ Nmuɲ dɔ sɔba ɔ wɔa.

⁴ Tɔ, yaa gamma nɔɲ dieke ba kaabɔna a yi bugile nɔɔɔɔ wɔa; tɔ sɔba a baari buuɲ yiwo jadieke dɔ wone muɔ, ta tɔ bɔ sɔba a baari dɔ Nmuɲ balumuɲ nyɔna benne. ⁵ Du yi ta bugile dɔ beri gban, ta bie nmuɲsikpeɲ yaa tɔngbanɲa gie me (dama nyinti pam benne ta vuota dɔ jɔama ta wasaha ba yɔmɔtielin) ⁶ ama tɔnuɲ tɔ jigɔɲ nuɲ Nmuɲ balumuɲ nyɔna ma benne; Wɔnuɲ ɔ yine tɔ Chɔɔɲ Nmuɲ vuodieke dɔ naanna jaan mana, ɔ ma tɔ yaa miivoli; ta Yɔmɔtien balumuɲ nyɔna ma benne, wɔnuɲ ɔ yine Yisa Masia. ɔ ma die jaan mana dɔ naan; ta ɔ ma tɔ bɔ yaa miivoli.

⁷ Daa vuonɲ mana sɔbɔna wusieke gie. Vuosi batan kaabi wa bugile a yɔast, die wɔa ba keɲ dii nyindiike me, ba nɔaan yile dɔ a yiwo buuɲ nyindiike. Ba yada ka hagiɔ, die wɔa ba nɔaan yile dɔ ba yaa bɔan. ⁸ Daa nyindiike diekamba tɔ dinene baan vaa tɔ gbigi Nmuɲ; tɔ kaan waari jaan dɔ yi ta tɔ ka dii nyindiikehe, yaa tɔ kaan ye jaan dɔ yi tɔ diihe.

⁹ Du yi nɔ ka chvartɔ bugile nyindiike diile ama nɔ summa ta daa vaa a diile gaan Masia dɔdɔsɔruɲ diekamba yada dɔ kana ka dala wa. ¹⁰ Ta vuodieke yada dɔ kana ka dala wa dɔ ye nuɲ vuodiekekamba dɔ bala dɔ nɔ yaa sɔbuɲ ta nɔ bie buuɲ juon me a die jadieke ba kaabɔna yi bugilehe, naa nan vaa ɔ gban ɔ ga dii nyindiike diekamba dɔ yine buuɲ nyindiike. ¹¹ Fɔnuɲ vuodieke dɔ yine sɔbuɲtien wo, fɔ sɔbɔkuɔ nan chvɔstɔ fɔ nɔmbɔa dieke yada dɔ kana ka dala wa, vuodieke Masia die dɔ kpine a gbati wa a taan wa. ¹² Fɔ yie naa a yie bɔan a yɔa fɔ nɔmballɔ, ta chvɔsa ba yada dieke dɔ kana ka dala wa, ka daga dɔ yie bɔan yɔa Masia muɲ. ¹³ Die wɔa, dɔ yi nyindiike dieke n dinene wa dɔ vasa n nɔmbɔa dɔ yie bɔan, die nuɲ n kaan bɔ nɔɔɔ nɔɲ bɔbra amɔ n kaan vaa ɔ yi bɔan.

9

Nmuɲ Tɔntɔntɔ berɔɲ wɔa

¹ N ka sɔ n gban? N ka yi Masia tɔntɔntɔ? N ka ye tɔ Yɔmɔtien Yisa? Daa n tɔuma dieke n tɔnnana a yɔa tɔ Yɔmɔtien Yisa wɔa nɔ keɲ yi yada?

² Du yi ta vuosi batan dɔ ka saagi dɔ n yiwo Masia tɔntɔntɔ, ama nuɲ nuɲ dɔ yiwo talastɔ nɔ saagi! Dama nɔ nagɔna nɔ gban a taastɔ anan tɔ Yɔmɔtien wo dagina dɔ n seɲ yiwo Masia tɔntɔntɔ.

³ Du yi vuosi dɔ bala a chvɔsa n saan, n nan yɔɲɲɔ balɔ naa a vɔartɔ n gban: ⁴ Tɔ wo sien dɔ tɔ dime ta nyume tɔ tɔuma wɔa? ⁵ Tɔ bɔ wo sie dieke tɔ baan nan nagɔ tɔ hogɔba diekamba dɔ yine Masia yada wa a dɔ dɔa anan ba sɔba Masia tɔntɔntɔɲ batan anan tɔ Yɔmɔtien nɔmballɔ anan Piita die dɔ yi die wo? ⁶ Yaa nɔ yile dɔ manɲ anan Banabasi nyɔna ma muɔna tɔ tɔma tɔ nyuuti wɔa? ⁷ Soja bɔa tɔnnana tɔuma ta bɔ tune ɔ gban? Ta muɔna bala ɔ suone tɔstɔ ama ta ka dii a biehe? Yaa muɔna bala ɔ yagɔma dɔɲɔstɔ ama ta kaan nyu a biisinɲ?

lagisuna a su Nmutij nyaabu nuhamaaku ananj mugikpuru sun, ta die buruj Mosisi kwanandusuru. ³ Ba mana die lagisiya mutij a dii nyindiike dieke Nmutij Halikasika di yina ba, ⁴ ta die mana di bi laguj a nyuu nyaan dieke Nmutij Halikasika di yina ba wa; dama ba mana die lagisuna a nyuu nyaan dieke die di nyina Nmutij haalibu tanj dieke die di beline be wo. Tannu die yiwo Masia. ⁵ Ananj die mana, Nmutij sunj die ka ftalya ananj ba jusu, die wia die u vaa ba kpi kpi, ta ba voruti die di jaasi a dua dua hagaru ma.

⁶ Die wia, waha gie yiwo dagiti a kpaana ti di ti daa yaalima bian siba die ba yaalnana die wo, ⁷ yaa ti jama bugile siba ba batanj die di yine die wo, ka maagiya Nmutij gbanju sunj di, "Ta vuosisi die di sunj kalt a dii ta nyuu ta die hagu mi a sie ta jama bugile." ⁸ Ti tuma diginti tuuma siba batanj die di tuma die wo, ta dabalumuj ba vuosi tuse bantisi-le ananj ba taa di kpi wo. ⁹ Ti daa magisuma ti Yomutienj siba batanj die di yine die, ta die nyinvuuke die di dunj ba a kuv wa. ¹⁰ Ti da vuuma siba batanj die di yine die wo ta kuj malaka die di kenj kuv ba wa.

¹¹ Naa mana die yiye mutij a yi ba di ka yi dagiti, ta ba maagi ha a duanj di a yi kpaamuj a yi tunuj vuodiekemba di benne sanja dieke dunja di bala ka kpati wa naa.

¹² Die wia, vuodieke di yilinene di u mutij zie, summa ta daa kenj nan.

¹³ Magisi dieke mana di kenne ni ma yiwo magisi dieke di njaana a kienj vuosi ma. Ama Nmutij yiwo wusietienj ta kaanj vaa ni juu magisi dieke di hagaruna a tanj ni; ama sanja dieke magisunj di kenj juu ni u nan yi ni hagaru dieke ni baanj biagi a nyanjji ka a nyuj ka ma.

¹⁴ Die wia, n numballi, ni vbari ni gbanj a nyuj bugile yiri yiri kaabuj ma. ¹⁵ N bala yia ni dama ni yiwo yantielinj, ni gbanj ni yilime yaa gamma wudieke n bala naa wa. ¹⁶ Daa dieke ti njaana bura Nmutij ta nyuo wo wo dagiya di ti mana laguj a tunsu Masia zumbu mutij; ta paanu dieke ti njaana gbieri gbieri a njoba wa, dagiya di ti mana laguj a tunsu Masia nyujgbanjka mutij. ¹⁷ Ka yine paanu goluj balumuj, ta tunuj mutij ti dala mutij ta laguj a yi nyujgbanj balumuj, dama ti mana lagujya a njoba paanu goluj balujka.

¹⁸ Daansuma, Juu vuosisi. Ba vuodiekemba di dinene jadieka ba kaabuna a yi Nmutinij lagujya mutij ananj tanj a yie kaabaha koriku me. ¹⁹ Manuj n balala wudieke wo, di dagiya mutij di buubu ananj koj dieke ba kaabuna a yi ka wa yaa nybari? Aayi, ka wo nybari. ²⁰ N bala mutij di vuodiekemba di kaabuna kaaba a yia bugile, ba kaaba yia jumbiati mutij, daa Nmutij. Die wia n ka yaala ni laguma ananj jumbiati. ²¹ N ka saagiya di ni laguj a nyume ti Yomutienj Masia nyinnyuuke, ta bi nyume jumbiati nyinnyuuke. N ka saagiya di ni dime a nyuj ma ti Yomutienj kpali ma ta bi dime a nyuj ma jumbiati kpali ma. ²² Ti mia mutij di ti Yomutienj yallima nyantaati? Ti hagaru a tanj wa mutij?

²³ Vuosi batanj baari di, "Ti yaa sienj di ti yi wuj mana." Wusie; ama daa jaanj mana vuna. "Ti yaa sienj di ti yi wuj mana." Ama daa wuj mana yalla nybari. ²⁴ Da yilime fu nyuna ma fu wia, ama yilime fu chanchaaluj wia.

²⁵ Ni njobuma koj dieke ba yalla daa nyuj ma, ta daa piasuma wupiasika diekemba nan mugisi ni sunjanyile, ²⁶ dama di maagiya Nmutij gbanju ma di, "Tujgbanjka gie ananj ka nyinti mana yiwo Nmutij suti."

²⁷ Vuodieke di kana ka yi Masia didusuru ama ta kenj bomisi fu nyindiike ta fu yaala fu ga, die nyuj dime nyindiike dieke mana u naguna zienj fu ta daa piasuma wupiasika diekemba di baanj mugisi fu sunjanyile. ²⁸ Ama di yi vuonj di balu fu di "Ba kaabi wa buuj, die mutij da kenj dii nyindiikehe

vuoke mi sɔŋanyile wɔa. ²⁹ Daa fu sɔŋanyile ama vuodieke dɔ balɔ fu wa sɔŋanyile.”

“Lalɔa vuon sɔŋanyile dɔ baa ka chɔɔsɔ n dɔŋŋɔ berin? ³⁰ Dɔ yi man biri Nɔmɔŋ n nyindiike ma ta ye dɔi, lalɔa vuon dɔ baa v galɔŋ mɔŋ yaa gamma nyindiike dieke n burɔna Nɔmɔŋ a wɔa?”

³¹ Tɔ, dɔ yi diin yaa nyɔnyuule, wudieke mana nɔ yinene, nɔ yime wudieke dɔ balla a biri Nɔmɔŋ saan. ³² Daa yime wudieke dɔ baan vaa an vuon nan, dɔ yi v yi Juu vuon, yaa Giriiki, yaa Nɔmɔŋ vuosi. ³³ Nɔ yime sɔba n yinene die wo; n mɔa mɔŋ dɔ yi an vuon mana sɔŋ fiɔlɔ n yinene wudieke wo, ta ka yile yaa gamma n gban beri vɔvɔŋ wɔa, ama vuon mana vɔvɔŋ, amɔ ba nan keŋ ye gbatɔtanɔŋ.

11

¹ Die wɔa nɔ dɔa n berin sɔba n dɔna Masia berin dene wo.

Yaa gamma sikpen ligin Nɔmɔŋ jɔamɔŋ sanja

² N bɔra nɔ sanja mana nɔ tɔnsɔnana n wɔa ta dɔ n dagɔkɔ n nagɔna a yɔ nɔ wa. ³ Ama wɔŋ kaanɔ man yaala nɔ summa, dɔ Masia yiwo dembin mana sikpen tien, ta dembin mana dɔ yi v hɔgɔ sikpen tien, ta Nɔmɔŋ dɔan dɔ yi Masia sikpen tien. ⁴ Die wɔa dembin dieke dɔ jɔsɔnana Nɔmɔŋ yaa a bala Nɔmɔŋ wɔa yaalɔŋ ma ta ligi v sikpen anan jaan ka yɔa Masia jɔuma. ⁵ Hɔgɔ dieke dɔan dɔ jɔsɔnana Nɔmɔŋ yaa a bala Nɔmɔŋ wɔa ama ta ka ligi v sikpen anan jaan, v churɔ wa v yie viivi me, ka nan dɔ sɔ sɔba v wɔŋ wa v sikpen. ⁶ Ama dɔ yi hɔgɔ wa dɔ ka ligi v sikpen, die nɔŋ dɔ vɔna dɔ v chɔa v sikpen zoosi. Ama ka ŋaana yi viivi dɔ hɔgɔ wɔŋ v sikpen yaa chɔa v sikpen zoosi wo, v mɔ v ligi wo v sikpen. ⁷ Dɔ ka mɔ dɔ dembin ligi v sikpen dama Nɔmɔŋ die naanna wa v ntasɔ wa ta bɔ yi Nɔmɔŋ burɔŋ, ama hɔgɔ nɔŋ yiwo dembin burɔŋ. ⁸ Dama dembin ka naan nyɔŋ hɔgɔ ma, ama hɔgɔ naanna nyɔŋ dembin me. ⁹ Nɔmɔŋ die ka naan wa dembin a yɔ hɔgɔ ama die v naan wa hɔgɔ a yɔ dembin. ¹⁰ Ta malakasi wɔa, dɔ vɔna dɔ hɔgɔ ligi v sikpen an ka yi dagɔtɔ dɔ v churɔ wa yiwo v sikpen tien. ¹¹ Ama tɔ Yɔmɔtien jigɔŋ nɔŋ, dɔ yi dembin dɔ wori, hɔgɔ kaan dɔ beri, ta dɔ yi hɔgɔ dɔan dɔ wori, dembin dɔan kaan dɔ beri, ¹² dama Nɔmɔŋ die nagɔ wa dembin gambin a naan hɔgɔ, ta hɔgɔ dɔan dɔ mɔra dembin, ama jaan mana nyɔŋ wa Nɔmɔŋ jigɔŋ.

¹³ Nɔ piastɔ nɔ gban sɔba dɔ vɔna dɔ hɔgɔ jɔsɔma Nɔmɔŋ ta ka ligi v sikpen? ¹⁴ Ama tɔ berin ma dagɔya dɔ dɔ yi ta dembin dɔ yaa sikpen zoowagɔtɔ ka yiwo viivi a yɔ wa; ¹⁵ ama dɔ yi hɔgɔ dɔ yaa zoowagɔtɔ ka yɔa wa vɔvɔŋ, hɔgɔ zoosi yiwo v sibubin. ¹⁶ Ama dɔ yi vuon dɔ yaala v nɔŋ nɔnhagɔŋ yaa gamma ka ma, n nan balɔ dɔ tɔnɔŋ yaa Masia dɔdɔsɔŋ chanchaalɔŋ die dɔ benne mana wo chɔara a gɔtɔ naa ma.

Yaa gamma tɔ Yɔmɔtien nyindiike diile wɔa

(Mat. 26.26-29; Maki 14.22-25; Luki 22.14-20)

¹⁷ Wudieke n yaala n balɔ naa nɔŋ, n ka bɔra nɔ ka wɔa, dama nɔ ŋaana lagɔma anan tan wa a yie wudieke wo, wo nyɔarɔ a yɔa nɔ ama ka chɔɔsa nɔ mɔŋ. ¹⁸ Bɔmbɔŋan wɔŋ yiwo, n wɔŋya mɔŋ ba balala dɔ nɔ ŋaana lagɔma tamba wa, lugɔŋ ŋaana bie nɔ sunsɔŋ, ta man tuo a tan dɔi dɔ a yiwo wusie. ¹⁹ Dɔ yiwo wusie dɔ lugɔŋ nan dɔ beri, dama kanɔŋ ka bala ka dagɔ vuodiekemba dɔ senne dɔ wusie sieku yaalɔŋ ma. ²⁰ Nɔ ŋaana keŋ lagɔma wa daa tɔ Yɔmɔtien nyindiike nɔ ŋaan die. ²¹ Dama nɔ ŋaana lagɔŋ wa, vuon mana ŋaan die v diile ta ka chɔa v chanchaalɔŋ, ta batan kɔma

korj ta batanj djan di die a chaga, ta batanj di nyuo a buge, ta batanj djan di ka yese a nyuo. ²² Ni wo tige a baan nyuo ta dii mi? Yaa ni ka yia Nmutj vuosi jilma ta yie zoolntielibe di die viivi? Bia ni yaala n bala ni yaa gamma wuri gie mi? N nan biri ni waha gie ma? Aayi, n kaanj biri ni.

²³ N tuo wo dagiku gie a nyinj ti Yomutien jigin ta nagj yia ni: di yunj dieke ba posine ti Yomutien Yisa chianj, die v nagj paanuku, ²⁴ a waasi Nmutj, a yi ke gbieri gbieri a nagjha a yi v kwanandusuriba di ba njobi, ta baari di, "N nyujgbanj wonna manj baa n nagj anj ba kus mutj ni wia. Ni yime naa a tunsma n wia." ²⁵ Nyindiikehe kwanj, ta v bi nagj daanj ananj nyaanjchibinj a baari di, "Daabu gie yiwo n zinj dagiti a daga di Nmutj yi wa nuahaalij a yi vuota, sanjja dieke ni yaala ni nyu, ni nyume a tunsma n wia."

²⁶ Sanjja dieke mana ni kenj njoba ti Yomutien paanu gulimij ta nyuo daabu gie, ni bala vuosi di ti Yomutien die kpiye mutj a ga tugj sanjja dieke v bala v yinjji kenj. ²⁷ Die wia, vuodieke mutj mana di kenj njobi ti Yomutien paanuku ta nyu daabu, sie dieke v kana ka mu di v yi die, die vuoke mi yiwo bianj a yi ti Yomutien nyujgbanj ananj v zumbu mutj. ²⁸ Vuonj mana mutjji wonsi v gbanj, ta ye njobi paanuku ta nyu a daabu. ²⁹ Vuodieke mutj di kenne njobi paanuku ta nyu daabu ta ka siba di ka zie ti Yomutien nyujgbanjka nanj ma, v nan ye tibidati dieke di yine bianj v njobina ta nyuo wia. ³⁰ Die yine ni pam di yuagj ta yi wabiti, ta batanj di kpi kpi. ³¹ Ama du yi ti nan wolinj a wonsi ti gbanj ta ye njobi ta nyu, ti kaanj ye tibidatij. ³² Ti Yomutien die ti sariya ta data ti tibidatij, amu v kaanj chusst ti sanjja dieke v bala v chusst tujgbanjka gie vuosi wo.

³³ Die wia, n numbali, du yi ni kenj lagisi tanj di ni dii ti Yomutien nyindiikehe, ni chusma tanj. ³⁴ Ama vuodieke mutj korj di yalla, ta v kaanj biagi a chusst, die mutj v wolinj dii v tiginj me, ta ye kenj, die kaanj di yaa tibidatij a kenj v ma sanjja dieke ni kenne lagij tamba wa. Wotialikaha mutj manj kenj kenj, n nan bali ni.

12

Yaa gamma Nmutj Halikasika piinisi wia

¹ N numbali, yaa gamma Nmutj Halikasika, n yaala ni summa ka piinisi di sina die ananj wusie. ² Ni siba a baari sanjja dieke ni yene ka yi Masia yada wa, die ni jama bugile, jadieke di kana ka bala wia, ta die yaa ni gamma sieti pam ma. ³ N yaala ni summa di du yi Nmutj Halikasika di bie vuodieke ma, die vuoke kaanj biagi yuori v nuanj a chusst Yisa saanj; ta vuonj djanj kaanj biagi a bali di Yisa yine ti Yomutien, sie Nmutj Halikasika bie v ma.

⁴ Nmutj Halikasika piinisi yiri yiri benne, ama Halikasika balujka yinana a mana. ⁵ Nmutj jiamuj yiri yiri benne, ama Yomutien balujka ti jama. ⁶ Tuma yiri yiri djanj benne, ama Nmutj balujka vasinana vuonj mana di tuma v tuma. ⁷ Nmutj yi Masia didusuruj mana haturuj yiri yiri mutj di a dagi di Halikasika bie ba ma, di ti sunjji Masia didusuruj mana. ⁸ Halikasika nan yi vuonj yianj wobalika; ta bi yi wonyi djanj sibuj ta v bala sibuj wobalika, ama a mana nyinna Halikasika balujka jiginj. ⁹ Halikasika yia vuonj yada, ta bi yia wonyi djanj haturu dieke di vasinana yuagtielij di yese gbaamuj; ¹⁰ ta bi yia wonyi djanj haturuj v biagi tuma mamachi tuma; ta bi yia v wonyi djanj yianj v biagi a yinjji bala Nmutj wia; ta bi yia wonyi djanj yianj dieke v biagi a siba piini dieke di nyinna Nmutj Halikasika jiginj ananj jadieke di kana ka nyunj Halikasika jiginj; ta bi yia

wonyi diaŋ yiaŋ u biagi bala jabaliki yiri yiri diekemba ba kana ka womma; ta bi yia wonyi diaŋ yiaŋ u biagi yinŋi bala jabaliki dieke u kana ka womma ha chiaŋ. ¹¹ Naa yiwo Halikasika tuuma, ta u yia vuonŋ mana die piini siba wonuŋ Halikasika di yaalala die.

Nyungbanuŋ wɔbalika wia

¹² Masia su siba nyungbanuŋ; nyungbanuŋ yiwo nyungban balumuŋ ama ta puo puo luga luga, ama ka puone puo die mana ka ye yiwo nyungban balumuŋ. ¹³ Ti mana vuodiekemba di yine juu vuosi anan vuodiekemba di kana ka yi juu vuosi, anan yonisi, anan vuodiekemba di sina ba gban, ba su ti mana Nmuy nyaan anan Halikasi baluŋka muŋ di ti laguŋ a yi nyungban balumuŋ; ta Halikasi baluŋka di suuli ti mana.

¹⁴ Nyungbanŋka ka yi chubalumuŋ, ama a dala muŋ. ¹⁵ Du yi nan di baari di, “N kana ka yi nuuŋ wia n ka guti nyungbanŋka ma” daa die nan di baa ka yi an ka kaan guti nyungbanŋka ma. ¹⁶ Ta du yi ta tibuŋ di baari di, “Manuŋ n ka yi nimbiŋ die wia n ka guti nyungbanŋka ma”, daa die tibuŋ di baa ka yi an ka kaan guti nyungbanŋka ma. ¹⁷ Du yi ta nyungbanŋka mana di laguŋ a yi nimbiŋ, lala ka baa ka yi a womma wia? Ta du yi ka laguŋ yi tibuŋ, lala ka baa ka yi a won nyuugin? ¹⁸ Ama Nmuy laguŋ wa nyungbanŋka gie luga luga mana a yi nyungban balumuŋ u yaalala dene. ¹⁹ Du yi a mana di laguŋ yi jabalumuŋ, ka tuŋ nan yi nyungbanuŋ? ²⁰ Di sina die wo, nyindiekemba di taasina nyungbanŋka dala muŋ, ama a mana yiwo nyungban balumuŋ.

²¹ Die wia, nimbiŋ kaan biagi bal yi nuuŋ di, “N ka yaala fu”, yaa sikpen bal yi nan di, “N ka yaala fu.” ²² Ta ti nyungban luga luga diekemba di taasina nyungbanuŋ ma ta su siba a wo haguŋbu, du yi a wori nyungbanŋka kaan biagi a yi wuu. ²³ Nyungban luga diekemba ta ti daansa ta ka faasi wo jiluma wa, hanuŋ ti muŋŋi daansa anan nuŋmuŋa. Die wia ti muŋŋi lige vuosi nine me ti luga diekemba di kana ka mu di vuosi ye, ²⁴ ta luga diekemba di muŋa vuosi yesime ti ka ligihe. Nmuy laguŋ wa ti nyungbanŋka sie dieke me luga diekemba di wone jiluma wa ti faasi daansa. ²⁵ U yiwo naa di nyungbanŋka luga mana laguŋ a tuma vutuŋ, ta luga mana бага bemme hanuŋ ba ma. ²⁶ Du yi nyungbanŋka lugalumuŋ di die wahala nyungbanŋka mana dinene wahala dene; ta du yi nyungbanŋka lugalumuŋ di ye jiluma nyungbanŋka mana yaa wa sugifatuŋ muŋ.

²⁷ Nuŋ nu laguŋ yiwo Masia nyungbanŋka, ta nu wonyi mana yiwo u nyungbanuŋ luguŋ. ²⁸ Die wia Nmuy di vvari Masia tuntuntu Masia diduŋruŋ ma, ta ba yi nuŋanduŋruŋ; a bi guti vvari naazuŋuŋ; ta vvari didaguŋruŋ; a bi guti vvari vuodiekemba di tunnana mamachi wia; a bi guti vvari vuodiekemba di u yina ba haguŋruŋ ba biagi gbaama yuagtielin; ta vvari susuŋŋirin; a bi vvari vuodiekemba u yina ba yiaŋ ba biagi daansa tuuma; ta bi guti vvari vuodiekemba di biagi balala nyunbaliki yiri yiri diekemba ba kana ka womma. ²⁹ Daa vuonŋ mana yine Masia tuntuntu, yaa naazuŋa, yaa didaguŋruŋ yaa vuodiekemba di yalla haguŋruŋ a biagi tuma mamachi tuuma. ³⁰ Daa vuonŋ mana yalla haguŋruŋ a biagi gbaama yuagtielin, yaa a biagi bala nyunbaliki gaasi diekemba ba kana ka womma, yaa daa vuonŋ mana nan biagi a yinŋi a bal nyunbaliki gaasi diekemba ba kana ka womma a chiaŋ. ³¹ Ni yaaluma piini diekemba di yine piinikuuma anan nuŋmuŋa.

N nan dagaŋ nu sie dieke di tanna a mana.

13

Choti wia

¹ Tõ, Dui yi manj biagi bala nyujbaliki gaasi mana, yaa a biagi bala malakasi jabalukuj, ama ta wo choti ananj vuosi, n su siba gunganj yaa bimbilimij watu muj. ² Dui yi manj yaa piini dieke a baanj biagi yinjji bala Nmuj wia, yaa ta yaa sibuj mana yaa ta biagi siba woloburika wia mana, yaa ta yaa yada dieke di baanj biagi a yi ta tankpenkruuj vob jigin kaani a ga jigigaanj, ama ta wo choti ananj vuosi, n yiwo yõri. ³ Dui yi manj nagi n nyinti diekemba n yalla mana a yi zooluntielij, ta nagi n gbanj a yi di ba juo bolij Masia wia, ama ta wo choti ananj vuosi, ka wo nyuari a yi muj.

⁴ Vuodieke di yaa choti, yaa wa suguru ta bi chiga vuosi zooluj, v wo sugubanj, yaa kuulij yaa kotuj-n gbanj, ⁵ v wo kalinbaani, choti ka yie v chanchaaluj yõri yõri, yaa ta faasina yaala v kasuj ma vutuj, yaa ta jia sunyuruj yõri yõri, v ka naga bianj dieke ba yinene wo a yie v sunj ma. ⁶ Vuodieke di yalla choti ka yaa sugifaluj yaa gamma bianj ma, ama ta yaa sugifaluj ananj wusieke. ⁷ Vuodieke di yalla choti ka gbaliga; v yada ananj v tama ananj v suguru wo kpatuj.

⁸ Choti wo kpatuj. Ama di yi Nmuj wia yinjji baliku ka nan kenj kpati, ta di yi wubaliki gaasi baluj ka nan kenj kpati, ta di yi sibuj ka nan kenj kpati. ⁹ Lele nuj, ti siba wa bita ta Nmuj wia yinjji baliku piinike gbanj di yuori a dagiti bita muj. ¹⁰ Ama sanja di kenj tugj ta Nmuj di dagiti a mana, wudieke di benne bita wa nan kpati.

¹¹ Sanja dieke die n yine buabinj die n bala siba buabinj, ta die yie nyinti siba buabinj, ta die yile siba buabinj, ama wana lua naa, n vaa wa balibusanj wia. ¹² Wudieke ti sibuna lele wo yayaa muj, ta su siba ti njaana daansa dige me ta ka yese vutuj; ama ti nan kenj ye he yaaluj ma. Wudieke n sibuna lele gie wo yayaa muj, ama n nan kenj sibaha vutuj siba Nmuj di sibuna muj vutuj die wo.

¹³ Tõ, yada ananj tama ananj choti, nyinti ataa wa gie benne; ama choti tianj a mana.

14

Halikasika piini wubalika bibra

¹ Ni yaaluma choti a tianj jaanj mana; ama ta bi yaaluma Nmuj Halikasika piini ananj nujnjuna, a tianj a mana ni faasi yaaluma piini dieke di yine Nmuj wia yinjji baliku. ² Vuodieke di balala nyujbaliki gaasi diekemba v kana ka wumma ta Nmuj Halikasika di yi wa wa, v bala yia Nmuj daa vuota, dama vuonj ka siba a chiasj, v njaana bala loburuj wia Halikasika hagaruj ma wa. ³ Ama vuodieke di yinjnine bala Nmuj wia, bala yia vuota ta sunje be ta kpanjisa ba ta yia ba sugifaluj. ⁴ Vuodieke di balala wubaliki gaasi dieke v kana ka wumma sunje v gbanj nyuna; ama vuodieke di yinjnine bala Nmuj wia sunje Masia didusuruba mana.

⁵ N tuj yaala ni mana baluma nyujbaliki gaasi diekemba ni kana ka wumma, ama a tianj ka n tuj yaala ni mana yinjji baluma Nmuj wia muj. Vuodieke di yinjji bala Nmuj wia, ka yaa nyuari a tianj vuodieke di balala wubaliki gaasi dieke v kana ka wumma, sie vuonj bie mi ta nan biagi yinjji bal waha a dagi Masia didusuruj anj ka sunje be. ⁶ N numballi, di yi manj kenj ni jigin a bala wubaliki gaasi diekemba n kana ka wumma, bia sunjnj manj yia ni? Sie manj kenj a yuori nyindieke di nyuna Nmuj jigin a dagi ni, yaa yianj, yaa a yinjji bal Nmuj wia a yi ni, yaa dagiku a tanj.

7 Dii yi nyindiekemba di wone musi ba yaa laala di ka tariga a kpan, lalta vuosi di baa ba yi a summa a kpan chian? 8 Dii yi vuodieke wunana kantana di ka munji wu nunjuna wula, muna baan yi siri anan ton? 9 Die gban gban di su, dii yi fu bala yia vuosi anan jabaliki dieke ba kana ka womma, lalta ba baa ba yi a summa wudieke fu balala chian? Di nan di su siba bala yia wa bulogisin. 10 Nyujbalika yiri yiri pam benne duna ma, ta a mana di yaa a chiasi. 11 Ama dii yi man ka siba jabaliki dieke vuon di bala yia mun, vuodieke di balala a yia mun nan di yi chaanu n jigin ta n dian yi chaanu u jigin. 12 Ni senne yaalala Halikasika piini wo, ni yaaluma piini dieke di baan sunji Masia didusuru mana.

13 Vuodieke di balala nyujbaliki gaasi diekemba u kana ka womma, mu u juus wa Nmuj a ye piini dieke u baan biagi a daga a chiasi. 14 Dii yi man juusa Nmuj anan wubaliki dieke n kana ka womma, n haalu juusunana ama n ka siba wudieke n balunana chiasi. 15 Lalta man baa yi? N nan juus Nmuj anan n haalu, ta bi juus wa anan n sunanyile; ta cha yia a yi Nmuj anan n haalu; ta bi cha yia anan n sunanyile. 16 Dama fu bira Nmuj ta waasa wa anan fu haalbu nyuna ma, lalta vuodiekemba di kana ka siba a chiasisi di baa ba guti fu a biri Nmuj? Dii yi ba ka siba a chiasisi, lalta ba baa ba summa di fu buru yiwo wusie? 17 Dii yi fu Nmuj buruku di vuna gban, ama ka kaan sunji vuon.

18 N waasa Nmuj di n biagi bala wubaliki dieke n kana ka womma a tian ni wonyi mana. 19 Ama man bie Masia didusuru lagumu sun, n nan di yaala di n balu nwawu anu diekemba di yalla chiasi an ka sunji n chanchaalu, a tian n baa bala nwawu tuse tuse jabaliki dieke n kana ka womma ma.

20 N nimbali, ni daa yilime siba ballubisi, ama bian yiile nu n summa siba ballubisi, ama ni yilime siba nyukura. 21 Di maagiya Nmuj gbanju sun di, Nmuj baari,

N nan daansi vaa chaanu diekemba di balala jabaliki gaasi an ba balu wa a yi n vuosi.

Ba nan balu a yi ba tujgan gaan nyujbalika ma die mana yori n vuosi kaan wu a yi mun.

22 Die wa, wubaliki gaasi yiwo Nmuj hagu die dagiti a yia vuodiekemba di kana ka yi Masia yada wa, daa vuodiekemba di yine wo yada wa. Ama Nmuj wa yinji baluku yiwo dagiti a yi yada tielin, daa vuodiekemba di kana ka yi Masia yada wa.

23 Dii yi Masia didusuru mana di lagu tan, ta vuon mana di bala jabaliki gaasi diekemba ba kana ka womma, ta vuodiekemba di kana ka yi Masia didusuru yaa vuodiekemba di kana ka siba a wa di ken juu, ba kaan balu di ni juo yuyyaati? 24 Ama dii yi ta Masia didusuru di lagu tan, ta tuose Nmuj wa a yinji bala yia tan ta vuodiekemba di kana ka yi Masia didusuru yaa vuodiekemba di kana ka siba a wa di ken juu, ba nan munji di ba yiwo tuntumbiati tielin yaa gamma wudieke ba wonna wa ta dii ba gban gban saruya. 25 Ta yuori balu wudieke di benne ba sugiti ma, ta sun gbigiri a biri Nmuj ta baari di, "Wusie, Nmuj sen bie ni jigin."

Masia didusuru di muna ba jama Nmuj dene

26 N nimbali, n baluku gie chian? Dii yi ni ken lagisi tan di ni jama Nmuj, ta wonyi nan yaa wa yu, ta wonyi dian dagu, ta wonyi dian wudieke Nmuj di yuorine a daga wa, ta wonyi dian wubaliki gaasi diekemba u kana ka womma, ta wonyi dian di biagi bala wubaliki gaasi diekemba u kana ka womma a chiasi, ni yime genhe mana sie dieke di

musna a sunnime Masia didusuruj. ²⁷ Du yi ba yaala ba bal wubaliki gaasi diekemba ba kana ka womma ba daa tianj vuosi bale yaa bataa, ba baluma wonyi wonyi, ta vuon dian bemme mi a daga a chiasi kaani kaani. ²⁸ Ama du yi ta vuodieke di baan biagi a dagi a chiasi di wori, die nuj vuodieke di balala wubaliki gaasi diekemba u kana ka womma tari ta baluma yima u nyuna ma anan Nmuj. ²⁹ Ni vaa naazvaluj bale yaa bataa baluma Nmuj waha, ta vuotalikaha juma wudiekemba ba balala wa. ³⁰ Ama du yi ta vuon di kali ni sunj ta Nmuj di yuori u waha a dagi wa, ta u yaala u yinji bal Nmuj waha, vuodieke di balala wa tari. ³¹ Ni mana nan biagi yinji bal Nmuj wia wonyi wonyi anj ka yi vuon mana bgru anj ka kpanjisi vuon mana. ³² Vuodieke di yalla piini dieke di yine Nmuj wia yinji balku nan biagi yigi u gbanj a chusi u sanja, ³³ dama Nmuj ka wa ti di ti yime wia tora tora, ama u wa ti di ti bemme somm.

Die di mu di summa sanja dieke Nmuj vuosi di ken laguj. ³⁴ Hoguba mu ba mus ba nva somm Masia didusuruj lagumuj jigij, ama ba mu ba sunj ba gbanj tujgbanj ta womma siba Nmuj miraha di daguna die wo. ³⁵ Du yi ba yaala ba summa wuj, ba piasi ba chulluj tige me, dama ka yiwo viivi di hogu bal wia Masia didusuruj lagumuj jigij.

³⁶ Nmuj waha gie die ka wolinj piili wo ni jigij, yaa daa ni nyuna ma jigij ka ken tugj. ³⁷ Vuodieke di siba di u yiwo Nmuj naazva yaa u yaa Halikasika piini, u summa a baaru wudieke ni maaginana yia ni naa yiwo ti Yomotien mura muj. ³⁸ Ama vuodieke di zeti waha gie, ni gbanj daa tuosime u wia.

³⁹ Die wia n numballi, ni yaaluma Nmuj wia yinji balku anan nunjuma, ama ni da kagama vuodiekemba di yaala wubaliki gaasi diekemba ba kana ka womma baluj. ⁴⁰ Ni yime wuj mana vutuj vutuj anj a dia tanj.

15

Masia kuj haguj wia

¹ N numballi, n yaala n tuusi ni muj yaa gamma wovuna dieke die n musluna a yi ni wa, ta ni tuo a munji pogulha wa. ² Du yi ni munji pogulaha ni nan ye gbatitaanuj, daa die ni yadaka nan yi yori.

³ Wudieke n tuone wo kanuj manj nagi a yi ni wa, ta ka yine wukruuj a tianj wuj mana; di Masia die tuo wo tunuj wubiayirin kuj a kpi, siba di maagina Nmuj gbanj ma dene wo; ⁴ di die ba guu wo muj, ta u hagu kumbu me ka daraa ataa daraan siba di maagina Nmuj gbanjku ma dene wo, ⁵ ta die nyuj Piita jigij, ta ka kvanj chaan u bi nyuj u tuntuntuj banj anan bale wo jigij. ⁶ Ka kvanj chaan die u nyuj bunyi u didusuruj di tanna vuosi kobisi-nu wa jigij, batanj pam ye bie ba misi ma ta batanj dian di kpi. ⁷ Naa kvanj chaan die u nyuj Jemisi jigij, ta die ken nyuj u tuntuntuba mana jigij.

⁸ Ka kvanj kvanj die u ken nyuj n gbanj n jigij, manuj vuodieke die di sina siba n daan ka tugya ta ba muri muj wa. ⁹ Masia tuntuntuba mana ma manuj n yine vuodieke di wiaruna ba kvanj, ta die ka mu di ba wasuma muj Masia tuntuntu, dama die n vaa Masia didusuruj di dii wahala pam. ¹⁰ Ama Nmuj die chiguma muj zooluj ta sunji muj manj yi vuodieke n yine jinne naa, ta die u yuna muj sunji dieke wo di ka yi yori. Dama n njunti wa ninj a tunj a tianj tuntuntuj banuj ba mana, ama di ka yi manuj n tuna naa, ama Nmuj sunji dieke die di benne n ma wa tuna die. ¹¹ Du yi manuj yaa banuj ba muslnana waha, wubalujka ti mana di musla, ta kanuj ni yi yada wa.

Yaa gamma kunj hagij wia

¹² Dii yi ti muola di Masia die hagi kunj me, lala ni batan di baari di kunti ka daansi hagi kunj me? ¹³ Dii yi kunti di kaan daansi hagi kunj me, die nun Masia gban die ka hagiya kunj me. ¹⁴ Ta dii yi Masia die di ka hagi kunj me, die nun ti wo wun a baan muoli a yi ni, ta ni dian di wo wun a baan tuo dii. ¹⁵ A bi guti, ti bi chiba wia a yia Nmun dama ti baari di u sugirina Masia a nyun kunj me, ama dii yi kunj hagij di wori die nun die u ka sugiri wa a nyun kunj me. ¹⁶ Dii yi wusie di kunti di ka haga kunj me, die nun Nmun die ka sugiri Masia a nyun kunj me. ¹⁷ Dii yi Masia di ka hagi kunj me, die nun ni yadaka yiwo yori, ta ni tuntumbiatu ye bie ni ma. ¹⁸ Ta ka nan bi dagi di vuodiekemba die di yine Masia yada wa ta kpi wo baya mun. ¹⁹ Ti yine Masia yada wa, dii yi ka yaa nyuari tungbanja gie berin nyuna ma, die nun ti wia tun nan di yaa zoolun a tian vuon mana.

²⁰ Ama ka yiwo wusie di Nmun die sen sugiri wa a nyun kunj me mun. Wunon Masia yiwo vuodieke die di wolin hagi kunj me, ta ka dagi di vuodiekemba die di kpine gban nan daansi hagi kunj me. ²¹ Vuota die yaa kunj a ken tungbanja gie me; die gban gban vuota di bi yaa kunj hagij a ken. ²² Dama Adami wia ta vuota mana di kpie, die gban gban Masia wia vuota nan hagi kunj me. ²³ Vuon mana yaa u kunj hagij sanja mun; Masia die wolin hagi, ta vuodiekemba di yine u vuosisi nan daansi hagi u kenin daraan. ²⁴ Ka kwan chaan kpatun nan ken, Masia nan daansi a nyanji nyunsikpen naara anan yikotielin anan hagiutielin, ta nagu naari a yi u choon Nmun nuusi me. ²⁵ Masia nan daansi yi naan a ga tugi sanja dieke Nmun di bala u nyanji u dataasi mana a nagu ba yi u nuusi me. ²⁶ Daraan dieke Nmun di bala u wari kwan a chusu yine kunj. ²⁷ Di maagiya Nmun gban ku sun di, "U nan nagu jaan mana a yi u nuusi me", ama ka ka dagi siba Nmun gban guti wa jaan mana wa ma, dama wunon Nmun bala u nagu jaan mana a yi Masia nuusi me. ²⁸ Ta jaan mana di ken a bie Masia nuusi me sanja dieke wo, u gban u nan daansi bie Nmun nuusi me, vuodieke di yine ta nyinti mana di bie u nuusi me wo; ta Nmun di su jaan mana.

²⁹ Dii yi kunti di ka haga kunj me, bia wia vuosi batan di ziele vuodiekemba di kpine nan ma a sia Nmun nyaabu? Dii yi kunti di ka haga, bia wia ba yie die? ³⁰ Dii yi kunti di ka haga kunj me, bia yine ta tunj ti juo wokpuma ma sanja mana? ³¹ N numballi, n tuole kunj daan mana mun! N yaa nyuon nigin ni ma anan ni taasina anan Yisa Masia ti Yomutien wo, naa wia man bala die. ³² Dii yi wudiekemba Efesusi tun vuosisi die yine mun an ka su siba n waga anan dombiatu naa, bia nyuari man nan ye anan n waga anan ba wa dii yi kunti di ka haga kunj me? Dii yi di kunti di ka haga kunj me die nun, "Ni vaa ti dime ta nyume, ta summa a baari sorij ti nan kpi."

³³ Ni da vaa vuon gaan ni. Dii yi vuovuna anan vuobiatu di lagisun chon, ka chusa vuovunaha berin mun. ³⁴ Ni yinji ye yan ta vaa ni tumbiatu. Ni batan ka siba Nmun, die wia man maaga naa di n yi ni viivi.

Nyungbanij di bala ka su dene kunj hagij kwan chaan

³⁵ Vuon nan piasi di, "Lala kunti di baa ka hagi kunj me? Ba nyungbanun baa ka summa lala?" ³⁶ Gaamu wa gie, dii yi fu ken buru jaan tungban ma ka nyuune ntaala ka hagiya. ³⁷ Fu ken bura, daa tuka gban gban fu jaan nagu a buru, ama ka bie fu jaan nagu a buru siba zaa yaa jadieke mana. ³⁸ Ama Nmun nan vaa bini mi nyuun ta su siba u yaala ka summa die, ta bin mana yaa ka tun di sina die.

³⁹ Nyungbanɩsɩ mana ka yi bunyi, vuota yaa nyungban balmuɔ, ta doɔɩsɩ yaa nyungban balmuɔ, ta nembisi diaɔ di yaa nyungban balmuɔ, ta zaasɩ diaɔ di yaa nyungban balmuɔ.

⁴⁰ Nmuɔ sikpeɔ nyinti yaa a nyungbanuɔ ta tungban ɲaɔ nyinti diaɔ di yaa a nyungbanuɔ. Nmuɔsikpeɔ nyinti yaa a tvaɔ vuuɔ ta tungban ɲaɔ nyinti diaɔ di yaa a tvaɔ vuuɔ. ⁴¹ Nmuɔni yaa ka tvaɔ chaanuɔ, ta chuɔku diaɔ di yaa ka tvaɔ chaanuɔ, ta chuɔmarɩsɩ diaɔ di yaa a tvaɔ chaanuɔ. Ta chuɔmarɩsɩ suɔ a mana di yaa chaanuɔ toɔa toɔa.

⁴² Die di vaa di summa kundi di keɔ hagi kuɔ me. Vuota nyungbanuɔ ɲaɔ kpie muɔ, ta ba guohe, ama a hagi kuɔ me a nan tarigi, dama ka kaan daansi kpi. ⁴³ Ba ka guo ti aɲaɔ vuuɔ, ama ti nan keɔ hagi aɲaɔ vuuɔ, ba bi ka guo ti aɲaɔ haguɔ, ama ti nan keɔ hagi aɲaɔ haguɔ. ⁴⁴ Ba guo ti aɲaɔ tungbanɔa gie nyungbanuɔ muɔ, ama ti keɔ hagi ti nan ye nyungban dieke di yine Haaluɔ nyungbanuɔ. Nyungban dieke di yine tungbanɔa gie nyungbanuɔ beri muɔ ta nyungban dieke di yine Haaluɔ nyungbanuɔ diaɔ di beri. ⁴⁵ Dama di maagɩya Nmuɔ gbanɔ suɔ di, "Bumbɔɲaɔ vuɔɔ Adami die yiwo vuota"; ama vuodieke di kenne kuaka yiwo Haalu dieke di yina ti miivoli wo. ⁴⁶ Daa nyungban dieke di yine Haaluɔ die wolinne keɔ, tungbanɔa gie nyungbanuɔ die wolinne keɔ, ta ka kuɔɔ chaɔ ta Haaluɔ tvaɔ di keɔ. ⁴⁷ Bumbɔɲaɔ vuoke die nyuɔ wa tantɩ ma, ta vuodieke di diisine bule wo di nyuɔ ɲmuɔsikpeɔ. ⁴⁸ Vuodiekemba di yine tungbanɔa gie suɩ suɩ sɩba vuodieke di nyina tantɩ ma muɔ, ta vuodiekemba di yine arɩzanna suɩ di suɩ sɩba vuodieke di nyina arɩzanna ma wa. ⁴⁹ Ta ti mana nyungbanuɔ di ɲasɩna Adami vuodieke die nyina tantɩ ma wa, die gban gban daan kaan ti arɩzanna nyungbanuɔ nan suɩ sɩba Masia nyungbanuɔ.

⁵⁰ N numballɩ, n bala ni di nyungban dieke di yine noɔ aɲaɔ zuɔ kaan biagi juu Nmuɔ naari ma; ta nyungban dieke di huɔgina kaan biagi ye miivoli dieke di wone kpatuɔ.

⁵¹ N yaala n balɩ ni wuloɔɔɔɔɔɔ gie muɔ, ti batan nan kpi, ta ti batan diaɔ nan di bie ba muɩ ma; ama ti mana nan tarigi. ⁵² Duɔɔ daari mi kantaɔ di kuɔ, ti mana nan tarigi bunyi lagi lagi sɩba ninkamuɔɔ. Kantana di kuɔ, kundi nan hagi kuɔ me aɲaɔ nyungbanuɔ dieke di kana kaan kpi, ta tuɔɔ vuodiekemba di benne ti miivoli mi duɔɔ daari mi wo, nyungbanuɔ nan tarigi. ⁵³ Di yiwo talasɩ di nyungban dieke di huɔginana keɔ tarigi nyungban dieke di kana ka huɔga, ta nyungban dieke di kpinene keɔ tarigi a yi nyungban dieke di kana ka kpiye. ⁵⁴ Die wɩa naa di keɔ yi, ta nyungban dieke di huɔginana di keɔ tarigi a yi nyungban dieke di kana ka huɔga, ta nyungban dieke di kpinene keɔ tarigi a yi nyungban dieke di kana ka kpiye, saɲka mi wudieke di maagɩna Nmuɔ gbanɔ suɔ nan suuli, di, "U nyanɲi wa kuɔ a kpati." Di bi maagi di,

⁵⁵ "Kuɔ sɩa fu nyanɲiku di beri bɩbra?"

Kuɔ, lala fu baa fu yi a nagi ti yi wahala ma bɩbra?"

⁵⁶ Biaɔ vasa kuɔ di ɲaɔɔ yɩa ti wahala, ta biaɔ di yese ka haguɔɔ a nyina muɔraha ma. ⁵⁷ Ama ti waasa Nmuɔ aɲaɔ u yina ti nyanɲuɔ ti Yoɔmɔtien Yisa Masia ma.

⁵⁸ Die wɩa n numballɩ, ni muɔɲi zie keɔ keɔ ta daa vaa jaan vuari ni a nyuɔ Masia kuɔɔ duɔɔɔ ma. Ni nagi ni gban a toma ti Yoɔmɔtien tooma saɲɲa mana, dama ni sɩba a baari tooma diekemba ni tuɔnana a yɩa ti Yoɔmɔtien wo, kaan daansi nan yɔɔɔ.

16

Ligire chiasij wia

¹ Lele, n yaala n dagi ni yaa gamma ligire dieke ni chiasinana di ni sunji Nmuji vuodiekemba di benne Judia ma wa wia, n yaala ni yime siba n dagina Masia didusuru diekemba di benne Galasia tuji ma muji. ² Alasiri daan mana, vuonj mana vuari ligire u baan biagi dene a nyu u tunna a ye ligire dieke wo a dvan, amu manj keji keji ni kaanji bi chiasu bibra. ³ Manj keji keji n nan maagi gbanji a tuji vuodiekemba ni vuarina anj ba yaa ni piinisisi a ga Jerusalemi. ⁴ Du yi di mu di n ga n gbanj, die ninu ti nan lagisi ga.

Pooli die di sanna di u yi wudieke

⁵ N sanja di n daagi Masedonia tujganj ma; ta a kuanj chaan n nan keji ni jigini a kaagi ni, dama di mu di n ga Masedonia tujganj ma. ⁶ Fu zi n nan di bie ni jigini daraa ale yaa n nan wari ni jigini woyaalika gie mana; ta ni nan keji sunji muji anj n tuaji ga jigidieke n yaala n ga. ⁷ N ka yaala di n keji kaagi ni daraa njuna ta tuaji ga, ama du yi ti Yomutien di yi sienj, n nan yuasi ni jigini.

⁸ N nan wari Efesusi gie a ga tugi Pentikosi duuga sanja, ⁹ dama sienj yuori yi muji muji di n mujiti tuji Masia tumaha, ama dataasi pam dianj benne.

¹⁰ Du yi Timoti di keji keji ni kpanji ni gbanj a mujiti tuo wo chaanti, dama u gbanj u tuma ti Yomutien tumaha siba n tunnana die. ¹¹ Ni summa di vuonj keji daansi wa yori, ama ni sunji wo ta vaa anj u nyu ni jigini anjan sugifalij amu u nan viiri keji n jigini, dama n daansa wa anjan ti numballi sienj me.

¹² Yaa gamma ti numba Apolosi, n jusa wa di wunuj anjan ti numballi keji kaagi ni, ama u ka yaala u keji lele gie, ama u keji ye sienj u nan keji.

Yaa gamma kpaamij anjan waasij wia

¹³ Ni gbara ta mujiti zie keji keji ni yadaka ma, ta yalluma dembisi anjan haguji. ¹⁴ Yime jaan mana anjan choti.

¹⁵ Ni wonj siba Sitifanasi anjan u denj, die ba yine vuodiekemba di wolinne yi Masia yada Akaya tujganj ma, ta die nagj ba gbanj a tuma yia Nmuji vuosi. N jusa ni n numballi, ¹⁶ di ni saagi a yuma vuosi gie chanchaalij anjan vuodiekemba mana di gotina ba ma a tuma pam a yia Nmuji vuosi.

¹⁷ N wonj fialya muji anjan Sitefanatusi anjan Fotunatusi anjan Akayisi keni wia, dama die ni wone n jigiri, die n yaa wa sugichusuj, ama ba kenne wo n bi wo sugichusuj. ¹⁸ Die ba kpanjiti muji siba die ba kpanjisuna ni die wo, ni yuma vuosi gie chanchaalij jiluma.

¹⁹ Masia didusuru diekemba di benne Asia tujganj mana waasa ni. Akuyila anjan Pirisila Masia didusuriba di lagisuna jama Nmuji ba tigiri me wo waasa ni vunu ti Yomutien sanja ma. ²⁰ Ti numballi mana di benne giena waasa ni.

Ni waasi tanj vunu vunu.

²¹ Manuj Pooli maagina waasiku gie giena anjan n nuuj.

²² Vuodieke mana di kana ka cho ti Yomutien, kaati bie u ma! *Maranata*; ka chianj yiwo, "Ti Yomutien, keji."

²³ Ti Yomutien Yisa sunji ni.

²⁴ N cho ni mana anjan wusie Yisa Masia saanj ma.

Pöoli gban dieke dı gütına bule v maagna a yi Korinti tın vuosi wonna

¹ Manın Pöoli vuodieke Nının dı vöarına dı n yi Yisa Masia tontuntu anan tı nımbua Timoti maaginana gbanıv gie, a yia nının Nının vuodiekeamba dı benne Korinti tın ma anan Nının vuodiekeamba dı benne Akaya tın gban mana.

² Tı Chöön Nının anan tı Yömtien Yisa Masia sunı nı ta bı yi nı sügıvagan.

Pöoli die dı waasına Nının dene

³ Nı vaa tı waası Nının, vuodieke dı yine tı Yömtien Yisa Masia Chöön wa, ta bı yi vuodieke dı chıgınana tı zöölın pam wa ta tı sunının mana dı nyına v jıgiri. ⁴ V sunıe tı mın tı wumugisike me, amv tı nan bıagı a sunı vuodiekeamba dı benne wumugisike yiri yiri me wo anan sunı dieke tı tuone a nyın wöön Nının jıgiri. ⁵ Tı wahala diile Masia wıa dı dala die wo, die gban gban tı sunının nan dı dala wöön Masia wıa. ⁶ Dı yi tı die wahala, dı yiwo nı sunının anan nı gbatıtanın wıa. Dı yi tı ye sunının, dı yiwo nı wıa, dı tı sunı nı, ta nı gban nı ye suguru ta bıagı a dı wahala sıba tı dine dene wo. ⁷ Die wıa, tı ka chıga nımaamın nı wıa, dama tı sıba a baarı nı dine wahala sıba tı dine die wo, die gban gban nı nan dı yese sunının sıba tı yesinene die wo.

⁸ Tı nımbalı, tı yaala tı balı nı mın yaa gamma wahala dieke tı dine Asia tın gban ma. Die wahalıka die faası dala mın a tın tı hagırın ta die tı bı wo tama dı tı nan dı bie tı miivoli me, ⁹ ta die yile dı tı baa tı kpi mın. Naa die yiye mın dı ka dagı tı dı tı daa yallına tama tı gban gban tı ma, ama tı nagıma tı yada a yi Nının nyına ma ma, vuodieke dı sügırınana kuntı a nyına kın me wo. ¹⁰ Wöön die v gbatına tı a nyın kın daampoyı ma, ta v nan bı a gbatı tı a taan; tı yaa wa tama v ma ta sıba dı v nan dı gbata tı sanın mana mın. ¹¹ Nı sunı tı anan Nının jıbsın, amv Nının nan tuo vuosi pam dı jıbsınana a yia tı wa jıbsın, ta nan sunı tı, an vuosi pam nan waası wa tı wıa.

Yaa gamma Pöoli sınsamın tarıgın wıa

¹² Wudieke tı yalla kuule yiwo naa: dı tı bıagı bala dı wudieke mana tı yine tın gbanıka gie me die tı yiye mın anan nının chıgıla anan sügıvagan dieke dı nyınna Nının jıgın, die die dı faası yi sanın dieke tı bene nı jıgiri. Nının sunının wıa die vana tı beri die wo daa vuota yın. ¹³ Tı maaga wudieke nı baan bıagı a karın ta sıba a chıası a yia nı, ama ta yaa tama dı nı nan keı sıba ha vının, ¹⁴ sıba nı wone sıba tı wıaha bıta die wo, dı nı nan keı a sıba a mana ta kuule tı wıa sıba tı gban tı bala tı kuule nı wıa wa daa dieke tı Yömtien Yisa Masia dı bala v keı wo.

¹⁵ Die n wöön sıba naa wıa ta die san dı n yının keı kaagı nı, amv nı nan ye sunının bule. ¹⁶ Dama die n sanın mın dı n keı kaagı nı man keı tın gara Masedonia tın gban ma, ta bı keı a kaagı nı man keı yının keı, an nı sunı mın an ga Judia tın gban ma. ¹⁷ Die n sınsankaha die yiwo laalın? Yaa wudieke die n sana dı n yiwo die yiwo sıba tın gbanıka gie

vuosi di ŋaana bala di, “Wa, wa” ta kvaŋ chaŋ ba bi bala di, “Aayi, aayi” die wo? ¹⁸ Ama Ŋmuj vuodieke di yine wusietien wo yiwo n daanstatien, di nua dieke die n yi ni wa ka yi “Wa” aŋaŋ “Aayi.” ¹⁹ Dama Yisa Masia vuodieke di yine Ŋmuj Bva, vuodieke manuj aŋaŋ Salasi aŋaŋ Timoti die di muhi v wia a yi ni wa, v ka bala di, “Wa” ta yinŋi bala di, “Aayi”, ama v ma jaan mana yiwo “Wa.” ²⁰ Dama v yine “Wa” Ŋmuj nua mana ma. Naa wia ti bala di, “Wusie” Yisa Masia ma, amv Ŋmuj ye buruj. ²¹ Ŋmuj die vvaruna ti aŋaŋ ni di ti tumma tsuma, ta v muŋŋi a zien tinuj Masia ma, ²² wɔnuŋ v maguluŋa tinuj di ti yiwo v suti, ta v wolin yi v Halukasika ti sogiti ma aŋ ka dagi di v nan ken yi ti wudieke mana v yina nvaŋ di v nan yi ti wa.

²³ Ŋmuj yine n daanstatien di wudieke die di yine ta maŋ ka ken Korinti ni jigij yiwo die n ka yaala n datu ni tibuj wia. ²⁴ Ti kaan biagi a mugisi ni ta dagi ni ni muŋa ni yi yada die, dama ti siba di ni yaa yada ta muŋŋi zie vurun, ama ti tuma aŋaŋ ni di ti dagi ni, ni baan yi die ta yallima sogifaluj.

2

¹ N sanja muŋ di n kaan bi yinŋi ken ni jigij a yi ni suŋ chustu. ² Dama di yi maŋ chustu ni suŋ, muŋa bala v tial a yi muŋ sogifaluj? Daa nuŋ? ³ Naa wia die maŋ maagi gbanuj dama die n ka yaala n ken aŋ vuodiekeba di tunna mv ba yima muŋ sogifaluku, chustu n suŋ. Dama n yaa tama di n sogifaluj yiwo ni gban gban ni sogifaluj muŋ. ⁴ Die n maagi gbanku a yi ni muŋ aŋaŋ sogichustuŋ pam aŋaŋ nintaanti; di ka su siba di n yaala ni suŋ chustu muŋ ama die n yaala ni summa n faasina cho ni dene.

Vuodieke di yine biraŋ naachaala wia

⁵ Du yi ni wɔnyu di yi wuj ta n suŋ di chustu, v ka yi a chustu wa n nyuna ma, ama v yi chustu wa ni mana muŋ, du yi v ka chustu ni mana ama ni jusv, n bala die dama n ka yaala n faasi nagi nuŋŋumuna aŋaŋ wa wa wia. ⁶ Ni mana die lagunya muŋ a datu v tibuj die wia di mv. ⁷ Ama lele di mv muŋ di ni nagi chaa wa ta kpanŋiŋiŋ wa, amv v kaan di yaa sogichustuŋ pam ta nan. ⁸ N jusva ni, ni vaa v summa di ni sen cho wo muŋ. ⁹ Wudieke wia die n maaguna ni gbanku gie yiwo naa, die n yaala n magisi ni muŋ a ye di ni tuose n nvaŋ jaan mana ma muŋ? ¹⁰ Du yi ni nagi vuon tumbiati a chaa wa, n gban n nagi a chaa wa muŋ, du yi vuoke di yi wudieke di mv di n nagi chaa, n nagi chaa wa muŋ ni wia Masia nuŋŋa, ¹¹ amv Sitaani da yesime sien a gaan ti, dama ti siba v sieti di sina die muŋ.

Tirosi tujgan wia

¹² Die n gana a tugi Tirosi tujgan ma wa di n muhi Yisa wɔvunaha die maŋ muŋŋi di Ŋmuj yuori wa v tsuma sien mi muŋ a yi muŋ. ¹³ Ama die di faasi mugisi muŋ muŋ die n kana ka ye n numbva Tatusi mi wo wia. Die wia, maŋ taan vuosi mi, ta tian ga Masedonia tujgan ma.

Masia di yinana ti nyanŋiŋ dene

¹⁴ Ti mv ti burima Ŋmuj, dama ti taasuna aŋaŋ Masia wa wia die vana ti nyanŋa jaan mana ma. Ŋmuj vvaruna ti di ti yuori Masia dagi jigij mana; ta v wɔvunaha sibuŋ su siba tulaari dieke nyubuŋ di faasina vuna ta nyubuŋ jigij die wo. ¹⁵ Dama ti su siba tulaari dieke nyubuŋ

di vuna Masia di naguna ti a yi Nmutj, ta nyuugbu di juo vuodiekemba di yesinene gbatitaanuj ananj vuodiekemba di kana ka yese gbatitaanuj ma. ¹⁶ Vuodiekemba di kana ka yese gbatitaanjku nuj jigijn, ti su siba nyuugi dieke di yalla kunj a kienj, ama vuodiekemba di yesinene gbatitaanjku nuj jigijn, ti su siba nyuugi dieke di yalla miivoli a kienj. Vuonj wori a baanj biagi tunj tuumaha gie. ¹⁷ Ti ka su siba vuodiekemba di naguna Nmutj waha a buruj nyonj diilehe, ama tunuj nuj ti bala wusie dama wonuj Nmutj tunna ti; die wia ti bie v nujja, ta muula v waha Yisa yiko me.

3

Yaa gamma Nmutj nvahaaluj wia

¹ Naa bi dagi mun di ti daga ti gbanj mun? Di yiwo talasi di vuonj maagi ti siara gbanji a yi ni? Yaa ti tuo ti siara gbanji ni jigijn siba vuosi batanj di yinene wo mun? Aayi. ² Nunuj ni yine ti siara gbanuj ta mari ti sugiti ma di vuonj mana karuj a summa. ³ Di bie wo yaaluj ma di nunuj ni yine Masia gbanjku mi ta v maagi a tunj ti ananj ka, di ka yi gbanj dieke vuota di maaguna ananj jamaakuj nyaanj a dusi tanteelikinj me, ama Masia die maaguna ha ananj miivolitienj Nabidie Nmutj Halikasika vuota sugiti ma.

⁴ Wudieke wia n bala naa, yiwo ti yaa wa kpaadensinj Nmutj nunja Masia sunnij wia. ⁵ Ti ka daga ti gbanj di ti nan biagi yi wuj ananj ti gbanj gbanj ti haguuj, ama Nmutj sunnij wia ti biagi tuma tuumaha. ⁶ Wonuj v vana ti mu ananj v nvahaaliku waha tuuma; ta nvahaaliku ka yi Mosisi muri diekemba die v maaguna wa, di yiwo Halikasika suti. Muraha die yaa wa kunj a kienj ama Nmutj Halikasika yia ti miivoli dieke di wone kpatuj.

Nvahaaliku chaanuj wia

⁷ Sanja dieke Nmutj die di maaguna v muraha a diisi tanteelikiri me wo, sanja mi die v chuulikpenkruuj die sunj a vaa Mosisi nine di chaanj; chaanjku wia Izara vuosisi die ka biagi a daansa wonuj Mosisi nine chaanj ananj ka chaanjku di banana mana. Du yi muri dieke di yalla kunj a kienj wo di kenj ananj chuulikpenkruuj, ⁸ die nuj Halikasika tuuma sienj nuj nan faasi dala pam a tianj die. ⁹ Du yi muri dieke di dagina vuosi di ba yaa biabu die di kenj ananj chuulikpenkruuj, Nmutj Halikasika tuuma sie dieke di vana vuosi di buruj vuovinaha Nmutj nunja nan di beri ananj chuulikpenkruuj a faasi tianj die. ¹⁰ Wusie, muraha die di kenj waari ka chuulikpenkruuj dama chuulikpenkruuj dieke di tanna ka kenne. ¹¹ Du yi ta muri dieke di tianj gara die di kenj ananj chuulikpenkruuj, die nuj Halikasika tuuma sie dieke di bala ka bemme yaa gamma haahuu wo nan di yaa chuulikpenkruuj a faasi tianj die.

¹² Tama ka gie wia ti faasi yaa sikiminj dene. ¹³ Ama tunuj nuj ti ka su siba Mosisi, die di naana naga garuj a ligi v nine ta ka yaala Izara vuosi ye chuuli dieke di benne v nine chaanj ta tianj gara wa. ¹⁴ Ama ba sunanyile die ka yuoriye; sanja dieke ba kenj karuj Nmutj nvakuvri gbanjku, di naanj su siba gariku ye ligi wo ba sunanyile a kenj tugi jinne. Gariku naanj vbari mun du yi vuonj di nagj v gbanj a taasi ananj Masia nyuna ma. ¹⁵ A kenj tugi jinne ba kenj karuj Mosisi muraha, gariku naanj ligi ba sugiti mun. ¹⁶ Ama du yi vuonj di yinji a du ti Yomotienj, gariku naanj vbari mun. ¹⁷ Ta lele ti Yomotienj wo yine Halikasika, ta jigidieke ti Yomotienj Halikasika di bene, dunju berinj beri mun. ¹⁸ Die wia tunuj nuj gariku ka bi ligi ti nine, ta ti mana di yese ti Yomotienj di yalla chuulikpenkruuj pam dene, ta a tariga ti ta ti nasa wa, ta ti chuulinj bi guta sanja mana, ta chuuliku di nyuna wonuj ti Yomotienj vuodieke di yine Halikasika jigijn.

4

Nyindiekemba di yalla nybari ta bie kpaga ma dene

¹ N̄m̄uŋ zoolnchugila wia ɔ nagɔ tɔɔmaha gie a yɪ tɪ nuusi me, die wia tɪ ka chɪga n̄maamɪŋ. ² Die wia tɪ zeti lumɪŋ ma tɔɔma anan̄ tɔmbɪati diekemba di yalla viivi a kien̄ wo, ta tɔma ta ka lobɪra vuosisi, ta tɪ ka tarɪga N̄m̄uŋ wiaha di tɪ gaama vuosi, ama tɪ gban̄ tɪ bie wo N̄m̄uŋ nun̄ŋa ta mɔsɔla ɔ wiaha yaalɪŋ ma anan̄ wusie, di vuon̄ di yaallima sɔɔɔanyilibiati yaa gamma tɪ tɔɔma ma. ³ Die wia, du yi N̄m̄uŋ wɔwɔnaha di lobɪri, di lobɪri wa vuodiekemba di faasɔna bia ta kp̄ie jigin̄ nyɔna ma mɪŋ. ⁴ Ba ka yi Yisa yada dama Sitaani vuodieke tɪngban̄ka gie vuosi di jianna ligi wo ba sɔɔanyile mɪŋ. Wɔn̄uŋ ɔ ligine ba nine di ba daa yesime chaan̄ku di kenne ba jigiri. Chaan̄ku nyɪŋ wa wɔwɔn̄ dieke di dagana Masia chuulin̄ wa jigin̄; wɔn̄uŋ ɔ yine N̄m̄uŋ n̄asɪŋ dee dee. ⁵ Tɪ ka mɔsɔla wiaha yaa gamma tɪ ma, ama tɪ mɔsɔla yaa gamma Yisa Masia ma mɪŋ, wɔn̄uŋ ɔ yine tɪ Yɔm̄ɔt̄ien̄ wo, ama ta daga di tɪn̄uŋ tɪ yiwo ɔ tɔntɔntɪŋ a yi nɪ, ɔ saan̄ wia. ⁶ N̄m̄uŋ die di balɪ kɔrɪŋ ma wa di, “Chaan̄uŋ chaan̄ lumɪŋ ma”, wɔn̄uŋ ɔ vana chaan̄ku di chaan̄ tɪ sugɪti ma, di tɪ summa ɔ chuulikpen̄kɔrɪŋ di sɪna die; kan̄uŋ chuulikpen̄kɔrɪŋ chaannana Yisa Masia nine me.

⁷ Ama tɪn̄uŋ vuodiekemba di yalla nyindiekemba di yalla nybari gie sɪ sɪba tɔgɪŋ kpaga, di a dagɔ di hagɪri dieke di tɪanna hagɪrɪŋ mana yiwo N̄m̄uŋ sɪti ama daa tɪn̄uŋ. ⁸ Tɪ die wahala pam san̄ŋa mana, ama a ka nyan̄ŋa tɪ; san̄ŋa a tan̄ tɪ n̄aan̄ ka sɪba tɪ baan̄ yi die, ama tɪ n̄aan̄ yaa wa tama, ⁹ ba mugise tɪ mɪŋ, ama N̄m̄uŋ ka vasa tɪ, ba n̄aan̄ nagɔ tɪ taana ama ba ka biagɔ kwa tɪ. ¹⁰ Wiaha gie tɪ yesinene dagɪya di tɪ saaga san̄ŋa mana mɪŋ di tɪ kpi kun̄ dieke chanchaan̄ Yisa di kp̄ine amɔ vuosi nan̄ ye ta summa di tɪ yaa wa ɔ miivoli mi. ¹¹ Tɪ yene bie tɪ mɪsɪ ma naa tɪ bie wo kun̄ nuusi me Yisa wia, amɔ ɔ miivoli dieke di benne tɪ nyɪngban̄uŋ dieke di balla ka ken̄ kpi wo ken̄ nyɪŋ yaalɪŋ ma. ¹² Naa dagɪya di kun̄ yigi wo tɪ nuusi a yallɪ, di n̄uŋ nɪ ye miivoli haalɪŋ.

¹³ Di maagɪya N̄m̄uŋ gban̄ku sɔŋ di, “N̄ yalla yada wia man̄ balɪ wia”, tɪ gban̄ tɪ yaa wa Halɪkastɪ dieke di vana vuoke mi di yi yada wa, die wia tɪ gban̄ di yi yada ta bala naa. ¹⁴ Dama tɪ sɪba di N̄m̄uŋ die sugɪri wa tɪ Yɔm̄ɔt̄ien̄ Yisa Masia a nyɪŋ kun̄ me, wɔn̄uŋ ɔ nan̄ daansɪ sugɪri tɪn̄uŋ anan̄ n̄uŋ vuodiekemba di dina Masia wa kun̄ me, a yaa tɪ ken̄ ɔ jigɪŋ. ¹⁵ Wiaha mana beri mɪŋ di a sun̄ŋi nɪ, du yi vuosi di yie N̄m̄uŋ zoolnchugilaha yada di ken̄ dala ta gɔta, an̄waasɪ dieke N̄m̄uŋ di bala ɔ tuo a nyɪŋ ba jigɪŋ nan̄ faasɪ dala, amɔ ɔ nan̄ ye juluma.

Yada wia

¹⁶ Naa wia tɪ yaa wa tama ta gbalɪga; anan̄ tɪ kɔrɪnnana ta tɪ nyɪngban̄uŋ di gbalɪga naa, ama N̄m̄uŋ yia tɪ haalɪti hagɪrɪŋ daan̄ mana mɪŋ. ¹⁷ Die wia, wahala bita dieke tɪ dinene ta kaan̄ yɔasɪ wa, nan̄ di yaa sugɪfialɪ dieke di dala ta wo kpatɪŋ a yɪ tɪ, ta sugɪfialku nan̄ tan̄ wahalaka pam. ¹⁸ Dama tɪ бага ka bie nyindieke tɪ yesinene me, ama tɪ бага bie wo nyindieke tɪ kana ka yese me mɪŋ. Jadieke tɪ yesinene kaan̄ yɔasɪ ta tɪan̄ ga, ama jadieke tɪ kana ka yese wo n̄uŋ nan̄ di beri yaa gamma haahuu.

5

¹ Tɪ sɪba a baari di nyɪngban̄ dieke tɪ yalla lele naa sɪ sɪba tɪ tɪngban̄ka gie tigin̄ mɪŋ, du yi a ken̄ kpi, tɪ yaa wa tigi dieke N̄m̄uŋ di nan̄ yɪ tɪ arɪzanna ma, daa vuota mɪna tigi mi, ka nan̄ di beri yaa gamma haahuu. ² Tɪ fɔbɪla mɪŋ anan̄ tɪ nyɪngban̄ka gie, ta chɪsa daa dieke

Nmuj di balla v wuri ti tungbanja gie nyungbanja ta yi ti arizanna ma nyungbanuj. ³ Dama ti ken ye ti nyungban haaliku ti haaliti kaan wɔŋ a waari jigiberisikin. ⁴ Ama ti haaliti di yene suu nyungbanja gie me wo, ti nmuuse muj. Daa ti ka bi yaala nyungbanja gie berin, ama ti yaala arizanna nyungbanja muj, di dinuj daari mi miivolike nan ken nyii kunj anj a kpati. ⁵ Nmuj yine vuodieke di wɔnsuna ti ta vaa ti yi siri yaa gamma tarigiku wa, ta yi ti v Halikasika anj ka daga di v nan ken yi wudieke v balla di v nan ken yiwo mana.

⁶ Die wa, ti yalli wa kpaadensin sanja mana muj, ta ti wɔŋ siba di du yi ti haaliti di bie tungbanja gie nyungbanuj ma, ti wo ti Yomutien jigij, ⁷ dama ti dia yada sien muj daa jadieke ti nine di yesinene. ⁸ Ti yalli wa kpaadensin siba a wone bal wa, dama di mu di ti vaa nyungbanja gie ta ga ti Yomutien jigij. ⁹ Die wa, du yi ti bie tungbanja gie me yaa ti ken bie v jigij, wudieke ti faasuna yaala yiwo di ti fialuma v sɔŋ. ¹⁰ Dama ti mana nan ken nyuj yaaluj ma Masia nunja sariya diile daraan, anj vuon mana nan ken tu v tune siba v tuuma di sina dene tungbanja gie me, ka vuna yaa di ka vuna di mu wa di tien.

Ti tarigina a yi Nmuj zvaluj Masia wa dene

¹¹ Ti chigunana Nmuj dene wo, die wa ti kpannisa vuosi di ba yinji ken v jigij. Ti berin dva wa yaaluj ma muj a yi Nmuj, ta n gban di yaa tama di ka bi dva wa yaaluj ma a yi ni. ¹² Ti ka bi kuule ni jigij, ama ti yaala ti yi ni sien muj anj ni biagi a nigi ni nyɔa ti wa, amu ni nan biagi a yaa wuj di ni yinji bal vuodiekemba di kuulinene yaa gamma wudieke ba yene vuota di yinene, ama ta da wudieke di benne v sɔŋ ma. ¹³ Du yi ti juo yunyaati, di yiwo Nmuj wa, ta du yi ta ti bie ti sɔŋanyile me, di yiwo ni wa. ¹⁴ Masia choti pɔgɔluna ti; ti wana siba di vuobalmuj die tuo vuon mana kunj a kpi wo, di dagiya di vuon mana kpiye muj anjan wa. ¹⁵ Wɔnɔŋ die v tuone vuon mana kunj a kpi di vuodiekemba di yene bie ba miivoli me daa bemme a yima ba gban ama ba bemme a yi wɔnɔŋ wudieke die di tuone ba kunj a kpi wo, ta bi hagi kumbu me wo.

¹⁶ Die wa, ti ka bi daansa vuota sɔŋanyile di sina die ta die vuosi sariya; die ti daansi wa Masia anjan vuota sɔŋanyile di sina dene ta dii v sariya, ama lele ti ka bi daansa dene. ¹⁷ Die wa, du yi vuon di taasi anjan Masia die vuoke yiwo vuohaalu, v berikɔuri gaya muj ta berihaaluj di ken v jigij. ¹⁸ Naa mana nyuj wa Nmuj jigij. Wɔnɔŋ v tarigina ti Masia wa, di ti daa bi yi v dataasi, ama ta yi v zvaluj, ta bi yi ti v tuuma di ti vaa vuosi gban yi v zvaluj. ¹⁹ Naa dagiya di Masia die di kpine wo die yina Nmuj sien di v yi tungbanja gie vuosi v zvaluj, ta nagi ba tumbiatɔ a chaa ba, ama ta nagi v wɔvuna dieke di dagina ba v yine be v zvaluj dene, a yi ti nuusi me.

²⁰ Die wa ti yiwo Masia tuntɔntuj ta Nmuj di vana ti wasa vuosi. Masia nan ma ti zie ta jɔsa ni di ni saagi ta yi Nmuj zvaluj. ²¹ Dama ti wa ta Nmuj di yi Masia, vuodieke di kana ka yi bian, di zie tunuj tumbiatɔtielin jigizielikin ta chii ti tuntumbiatɔ amu ti nan yi vuovuna Nmuj jigij wɔnɔŋ Masia wa.

6

¹ Die wa, tunuj vuodiekemba di tunnana Nmuj tuumaha v sunjin wa naa, n jɔsa ni di ni daa vaa v zɔɔlɔnchigilaha yi yɔri. ² Dama Nmuj baari di:

“Die sanja di tugina di n chigi ni zɔɔlɔn,
die n wɔŋ ni jɔsɔŋ muj;

ta sanja di tugina di n gbatu ni a taan wa,
die n gbatu ni mun.

Ni womma! Sanja kenye mun di Nmun chigi ni zoolu. Daar giie ni baa ni ye gbatitaanu.

³ Tinu ni ti ka yie wudieke di baan kagi vuon Yisa Masia sieku me, amu vuon ken baari di ti tumaha ka vuna. ⁴ Ama ti berin dagiya di ti sen yiwo Nmun tuntuntu, dama ti yese wahala, anan mugisin, anan wa, ama ti dii suguru a mana ma mun. ⁵ Vuosi die tiba ti anan kpaasa, ta naga ti a yie dansarika juon me, ta ti wa kpikpaan di njan lagisa a yaa wati, ta ti bi tuma tumaha a gbatigi, ta ka gura yun a tan, ta ka die sanja a tan gban. ⁶ Ti yiwo sugiyalantielin, ta siba Nmun waha, ta yaa suguru anan burichini ta suuli anan Nmun Halikasika ta cho vuosi anan wusie, ⁷ ta bala ba Nmun wudieke di yine wusie wo, ta yalli wonu Nmun haguibu, ta bi yaa chaanu beri dieke di yine ti dembisinan jaan ti yaa waga ta bi yaa gbari ti gban. ⁸ Ta vuosi batan di ya ti jilma ta batan dian zia ti, ta batan di chusa ti saara, ta batan dian di bira ti. Batan dia gaama vuosi ama ta ti bala wusie. ⁹ Ti wo saan vuota jigini, ama ta yaa saan Nmun jigini, ta vuosi di yile di ti baa ti kpi mun ama ta ti ko bie ti musi ma, ta niga ti pam ama ti ka kpiye; ¹⁰ ta ti sugichusu niu ti njan yaa wa sugifalun sanja mana. Ti yiwo zoolantielin ama ta yi vuosi di biru nyintitielin Nmun jigini; ta wo nyinti ama ta su nyinti mana.

¹¹ Ti zualu Korinti vuosi, ti won balu ni ti sun wa mana a yi ni, ti cho ni pam. ¹² Daa tinu ti zetine di ti kaan cho ni, ama di yiwo nuu ni zetine di ni kaan di cho ti. ¹³ Lele n wa bala a ya ni siba ni yiwo n ballu: ni cho ti anan ni sugiti mana siba ti chone ni dene wo.

Ni simma vuodiekemba di kana ka yi Masia yada wa wa

¹⁴ Ni daa yi jabalumu anan vuodiekemba di kana ka yi Masia yada! Vuonu anan vuobian nan biagi yi nuabalumu? Ta chaanu anan lumu nan biagi bie anan tan? ¹⁵ Masia anan Sitaani nan biagi yi nuabalumu? Vuodieke di yine Masia diduru anan vuodieke di kana ka yi Masia diduru nan biagi yi nuabalumu? ¹⁶ Bugile nan biagi bie Nmun jamun juon me? Tinu ti yine Nabidie Nmun jamun juoku, dama tunu die Nmun die baari di:

“Manu anan n vuosi nan lagu a beri
ta n nan di bie anan ba;
n nan di yi ba Nmun,
ta ba dian di yi n vuosi.”

¹⁷ Die wa ta Nmun di bi baari di,
“Ni vuaru ni gban,
a nyu tungban ka gie vuosi sunsu,
ta vaa bian mana yiile,
ta n nan tuo ni.”

¹⁸ N nan yi ni Choan,
ta ni yi n nahaalu anan n hogulasi.
Manu Hagurtien Nmun bala naa.”

7

¹ N numballu, ti yene nuaha gie a nyu Nmun jigini naa wa, ni vaa ti vuaru ti gban a nyu jadieku nuu mana di nan biagi a yi ti nyungbanu anan sugiti digunti, ama ta chiguma Nmun, ta yi sugiyalantielin anan wusie.

² Ni yuori ni sogiti a yi ti. Ti ye ka yi ni wonyi mana bian, yaa a yi wuyi a chussti ni wonyi, yaa a nyiri vuoni. ³ N ka bala naa di n galu ni. Dama die n woyi bali ni muji di ti faasti cho ni pam. Du yi ti kpi yaa ti bie ti musi ma, ti nan di beri anan ni. ⁴ N yaa wa tama pam ni ma, ta niga nyobu ni wia. Ni kpanjisi muji pam, ta ti wahala diile me mana ama n yaa wa sugifalij pam muji.

⁵ Die ti kenne a tugi Masedonia tujgan ma wa, die ti ka biagi voosi. Die ti ye mugisij pam a nyu lu ga mana; vuosi die waga anan ti Nmuj waha gie wia; ta ti sogiti di suuli anan nmaamu. ⁶ Ama Nmuj vuodieke di kpanjisunana vuodiekemba suji di chusstina wa die vaa Tatusi di kenj ti jigij a kenj a kpanjisiti. ⁷ Daa u kenku nyuna ma die kpanjisiti, ama die u bina a bali ti ni kpanjisiti wa dene wo. Ta bali ti ni bina faasti yaala ni ye muji dene, di ni faasti yaa wa sugichusstij ni tumbiati wia, ta bi bali ni nine di nminti dene di ni tuo n nbari, naa die vaa n suji di faasti fiati.

⁸ Du yi gban dieke die n maagina a yi ni wa di yi ni yaa sugichusstij, ama n suji ka chusstiya n maagina ka. Die n yaa sugichusstij bita die n mujuna di ka vaa ni suji di chusstij sanja bita wa. ⁹ Ama lele n yaa wa sugifalij, daa n yine ni suji di chussti wia, ama ni sugichusstiku di vana ni vaa ni tuntumbiati wia. Nmuj die vaa ni ye sugichusstij ni tumbiati wia, die di yine kanij gbanju di yaa nyuari a yi ni. ¹⁰ Dama du yi Nmuj di yi vuoni di yaa sugichusstij u tumbiati wia, kanij sugichusstiku mi nan yi u vaa u tumbiati ta ye gbatitaanij, ta kaan chussti u suji bibra; ama tujganja gie sugichusstij nuji yaa kuj kienj. ¹¹ Nmuj di vana ni suji di chussti wa, ni gban ni ye ka yina ni nyuari; ni baga bie Nmuj wia ma, ta ni bi faasti yaala ni dagi di ni wo bian; ta ni sunyuru di hagi anan bian, ta bi chiga Nmuj; ni bi yaala ni ye muji; ni yaala ni yi choti; ni woyi yi lagi a dati vuodieke di yine biabu tubu muji. Ni yine naa wa wia, ka senj dagi di ni wo bian wuri ma.

¹² Die wia, daa vuodieke di yine biabu wia die man maagi gbanju mi yaa vuodieke u yine biabu. Ama die n maagi ka muji di ni siba Nmuj jigij ni baga die di bemme ti ma dene. ¹³ Lele nuji ti sugichusstij kpatiya muji.

Ta die ti bi yaa sugifalij pam dama die ni vaa Tatusi suji di dua ta die yiwo sugifalij pam, die wia ti gban ti yaa sugifalij. ¹⁴ Die n woyi buru ni muji a yi wa ta ni ka vaa man dii viivi. Die ti naana bala ni wudieke wo yiwo wusie. Die gban gban wudieke ti bala a yi Tatusi yaa gamma ni ma wa di kenj yi wusie. ¹⁵ Die wia u kenj tusti ni tuone wo chaanti dene anan julma, ta tuo wudieke u bala ni wa anan julma dene u naan faasti cho ni muji. ¹⁶ N yaa wa sugifalij pam di n nan biagi nagi n tama a yi ni ma.

8

Yisa didusuruji piini wia

¹ Ti numballi, ti yaala ni summa Nmuj zoolunchigila di vana Yisa didusuruiba di benne Masedonia tujgan ma di yine wudieke. ² Die ba ye wahala anan mugisij anan zoolu pam, ama die mana yori, die ba yaa wa sugifalij pam ta dagi burichini ta yi Nmuj piini pam. ³ N nan biagi dii ba siara di ba yia muji a tugi ba hagiuru nuan, die ba yi a tianj ba tinna mu ba yi dene gban. Die di yiwo ba duhu ba yia, ⁴ ta die faasti juusti muji, di ti yi ba sien an ba sunjime Nmuj vuodiekemba di benne Judia tujgan ma. ⁵ Die ba yi a tianj ti tuji nan yile di ba nan yi dene wo. Die ba

woliŋ nagı wa ba gbaŋ a yı tı Yömütien, ka kvaŋ chaan ba nagı ba gbaŋ a yı tı, siba Nmuŋ dı yaalnana dene wo. ⁶ Die Tatusi die yine vuodieke dı yine nı piili tsumaha, die wia tı juusi wa muŋ dı v sunŋi nı an nı kpatı nı choti tŋ vŋ dieke nı piiline wo. ⁷ Siba nı yine Yisa yada, ta muŋŋi yine jaan mana vuuŋ vuuŋ wa, ta siba v wia vuuŋ, ta biagi bala taŋ v wiaha, ta dı wa anan nuŋŋmina, ta bı cho tı dene wo, tı yaala nı yime tũvunaha mi gbaŋ dene anan nuŋŋmina.

⁸ Wudieke n bala nı naa ka yi mugisiŋ dı nı yime, n wŋŋ balt nı muŋ Nmuŋ vuosi batan nine dı ŋmuntı dene dı ba yı piini, dı nı yi an n ye nı senne cho be dene. ⁹ Nı siba tı Yömütien Yisa Masia zoolnchugula dı sina dene. Die v yiwo nyintitien, ama nı wia die v buruŋ wa zoolntien, v buruna zoolntien amv nı nan buruŋ nyintitieliŋ.

¹⁰ Kpaan dieke n yaala dı n yı nı wonna: Die buri ma, die nı yine vuodiekemba die dı wolinne yaala nı yı piinike, ta yi vuodiekemba dı wolinne a yı. Nı kpaŋŋi nı gbaŋ a tŋŋ ka a kpatı. ¹¹ Nı nine die ŋmuntiya muŋ anan piinike yla. Die wia nı vaa nı nine bı ŋmuntı an nı yı kpatı, nı yuma siba nı baan biagi a yı dene. ¹² Dı yi vuon dı yaala v yı Nmuŋ piini, ta yı v yalla dene, Nmuŋ nan tuoke. Nmuŋ ka yaala vuon yı wa piini a tiaŋ v yalla dene.

¹³ N ka yaala nı yuma nı chanchaalıŋ ta dime wahala ka ma. N yaala nı muuma taŋ. ¹⁴ Wudieke n balala wonna: Siba nı yalla pam lele gie wo, dı vuna dı nı sunŋi wo vuodiekemba dı wone wo, ta dı yi nı keŋ wo sanŋa dieke, ama ta ba yallı pam, ba nan sunŋi yı nı gbaŋ. Naa nan vaa nı mu taŋ, ¹⁵ siba dı maagina Nmuŋ gbaŋkv suŋ dene wo dı, “Vuodiekemba die dı lagisina maana pam wa die dı ka dıi ta tala, ta vuodiekemba diaŋ die dı kana ka lagisina pam wa, die ka waari jaan.”

Tatusi anan v zvalıŋ wia

¹⁶ Tı bira Nmuŋ anan v ŋaana yi Tatusi бага dı bie nı ma siba tı бага dı benne nı ma dene wo. ¹⁷ Die tı juusi Tatusi dı v kaagi nı wa, die v saagıya muŋ, v gbaŋ gbaŋ v yine nuŋŋmina dı v keŋ nı jigıŋ; v kien muŋ anan v gbaŋ gbaŋ v choti. ¹⁸ Tı nan vaa tı numballı wonyı anan wa keŋ nı jigıŋ. Tı numba wa gie dı muunana Masia wvunaha dene wia die wia vana Masia didısrıba mana dı bira wa. ¹⁹ A bı gutı, Yisa didısrıba mana vvaruna wa dı v beeli tı an tı nagı piinisisi a ga sunŋi Nmuŋ vuosi dı yine zoolntielibe ta bie Judia tuŋgbaŋ ma. Naa nan kotı tı Yömütien saan, ta bı dagı dı tı faasi yaala tı sunŋime tı chanchaalıŋ dene.

²⁰ Tı nan nagı ligirehe pam a ga sunŋi be, tı yaala wıŋ mana tuŋı muŋ amv vuon kaan ye sien a balt a chvusi tı saan yaa gamma tı poŋulna ligirikpumaha gie dene wo. ²¹ Tı yaala tı yiwo wudieke dı muŋa Nmuŋ anan vuota nuŋŋa muŋ.

²² Tı nan bı vaa tı numba wonyı gutı v ma a keŋ nı jigıŋ. Sanŋa mana tı yese tı numba wa berıŋ dı sina dene, ta siba a baari v nine ŋmuntiya muŋ dı v tŋŋ Nmuŋ tsumaha. Ta lele v yalla tama pam nı ma wa wia, v nine dı faasi ŋmuntı dı v sunŋi nı. ²³ Tatusi nuŋ, v yiwo n tũntuŋ chanchaan ta guta sunŋe muŋ maŋ sunŋe nı. Ta tı numballı diekemba dı kenne anan Tatusi wa nuŋ ba zene Masia didısrıba nan ma, ta ba berıŋ dı vasa vuosi dı bira Masia saan. ²⁴ Nı dagıma tı numballı mi nı choti amv Masia didısrıba mana nan dı siba dı tı yaa wusie tı nuŋina nyvun yaa gamma nı ma wa.

¹ Dı ka bı yi talası dı n maagi gbanıj a balı nı yaa gamma Nmuıj vuosisi dı bene Judia tıngbanıj ma wa sunıjıj wıa. ² N wıj sıba a baarı nı yiwo nıjıjına dı nı sunıjı, ta nı wıa maıj kuule a yıa Masedonia tıngbanıj vuosisi, ta balı ba dı bıj ma mana nıjıj Masia dıdusıri diekemba dı benne Akaya tıngbanıj ma dı yı siri dı nı sunıjı be. Nı yalla chotike mı dı nı sunıjı wo wıa, Masedonia vuosi jusu gbanıj yiwo siri dı ba nan dı sunıje. ³ Die wıa n tuma tı numballı gie nı jıjıj amu nı nan yı siri anıj nı sunıjıj anı n kuuline dene yaa gamma nı ma wa kaanı yı yori. ⁴ Dı daa die, dı yı Masedonia tıngbanıj vuosi dı dı n kvanı a keıj nı jıjıj, ta nı ka yı siri, tı nan dıı viivi, dama die tı bıri nı ba jıjıj muıj. ⁵ Die wıa, maıj yle dı dı vına n tıj tı numballı gie anı ba wolıj keıj nı ma ta sunıjı nı anı nı lagıı piini dieke nı yine nuanı dı nı nan yı wa. Amu maıj keıj keıj a nan yı siri anı ka dagı dı nı yı wa anıj nı gbanıj gbanıj nı choti, daa vuojı mugisine nı.

⁶ Nı tınsı balıku gie: vuodieke dı bırına bıta nan gobi bıta, ta vuodieke dııj dı bırına pam nan gobi pam. ⁷ Vuojı mana yı v sanna v sunıj ma dı v nan yı dene, ta daa yı anıj sugıchıssıj yaa mugısıj, dama Nmuıj yaala vuodieke dı yınana piini anıj sugıfıalıj muıj. ⁸ Nmuıj nan bıagı yı nı jaanı mana ta nı kaanı waarı jaanı. Nı nan dı yalı nyındiekemba mana nı yaalala sanıja mana, ta nan ye a tııj nı yaalala dene, ta nı nan bıagı a sunıje vuodiekemba dı wone, ⁹ sıba dı maagına dene Nmuıj gbanıku sunıj dene wo dı, "Vuodieke nuujı dı tırına a yıa zoolıntıelıj, v burıchını wo kpatıj." ¹⁰ Nmuıj vuodieke dı yınana kpaarı nyımbırıkaha, ta yıa wa vuojı mana nyındııkehe, wıııj v nan yı nı jaanı mana nı yaalala anı a dalıma, ta nı nan faası a sunıje vuosi. ¹¹ V nan vaa nı yallıma nyıntı pam sanıja mana, amu nı nan bıagı sunıje vuosi sanıja mana, amu vuosi pam nan bıri Nmuıj yaa gamma nı piini dieke ba tuone a nyıj tı jıgiri. ¹² Dı yı nı sunıje Nmuıj vuosi a yıa ba jadieke ba wone, naa nan vaa vuosi pam bıri Nmuıj. ¹³ Dı yı nı sunıje be, die nan dagı ba dı nı seıj a tuo Masia wııvınaaha muıj ta dı ha, ta vuosi pam bıri Nmuıj die wıa ta bı bıri wa anıj nı sunıjıne be anıj vuojı mana dene wo. ¹⁴ Die wıa ba keıj jıssa Nmuıj a yıa nı, ba nan jııstı anıj choti, dama ba ye dı Nmuıj bie nı sugıtı ma pam ta sunıje nı pam. ¹⁵ Nı vaa tı waası Nmuıj, dama wıııj v yına tı v bıadembını vuodieke dı tıanna piini mana.

10

Pııli die dı wagna v tıımaha wıa

¹ Nı batanı baarı dı dı yı maıj bie nı jıjıj, n wo sikimıj, ama maıj keıj a ga jıgaası n yaa wa sikimıj. Manıj Pııli gbanıj gbanıj n jıısa nı Yısa Masia vuodieke die dı benne sımıj ta yaa suguru wo saanı ma. ² Nı da vaa n tıama a yı nı dı yı maıj keıj keıj nı jıjıj; dama n sıba a baarı maıj keıj keıj nı nan datı vuodiekemba dı balala dı tı dıwa wııdieke tıngbanıjka gie vuosisi dı dınaa wa tıba. ³ Dı yiwo wıııe dı tı yiwo vuota, ama tı ka waga waagi dieke dı sına sına vuota waagi, ⁴ die wıa tı ka naga vuota hagrııj a waga die waagi, ama tı naga Nmuıj hagrıı dieke dı nan chııstı Sıtaanı hagrııj mana wa a waga. Tı bala a nyanıja vuodiekemba dı kana ka tuose Nmuıj wıaha, ⁵ ta nyanıja yııj dieke vuosi batanı dı yilıne dı ba yalı ta yaa kalınbaanı anıj nınhagrııj ka ma, amu vuosi kaanı dı sına Nmuıj, dı tı vaa vuojı mana sunıjııle saagi a yı Masia. ⁶ Tı tıj sıba dı nı saagi a tuo Masia nuanı a kpatı, tı tıj nan yı siri dı tı datı vuodieke nıjı mana dı zetıne v nuarı tıııj.

7 Ntun n̄ daansa vuota nine me nyuna ma. D̄u yi vuon̄ d̄ bie giena a baari d̄ v̄ yiwo Masia suti, d̄ tien̄ summa d̄ ti gban̄ ti yiwo Masia suti s̄ba v̄ yine die wo. 8 N̄ ka ch̄ga viivi d̄u yi man̄ kuule pam yaa gamma ti Ȳom̄tien̄ d̄ yina ti yiko dieke wo. Ū yi ti mun̄ d̄ ti naḡi a sun̄ji n̄ daa ti naḡi a ch̄v̄si n̄. 9 N̄ ka yaala n̄ yilime d̄ n̄ yaala n̄maam̄n̄ yigi n̄ an̄an n̄ gban̄t̄ti n̄ maaginana a yia n̄ wa. 10 Vuon̄ nan baari d̄, “P̄ooli gban̄t̄ti paali t̄va mun̄, ama v̄ ken̄ bie ti jiḡin̄ n̄ n̄ n̄an wo h̄aḡur̄n̄ ta v̄ w̄bal̄ika d̄ian̄ d̄ yi ȳor̄i.” 11 N̄ yaala ban̄n̄ vuosi m̄i summa d̄ jaan̄ ka puo wudieke ti maaginana ti gban̄ti ma wa d̄u yi ti wo n̄ jiḡin̄ an̄an wudieke ti bala ti yi d̄u yi ti bie n̄ jiḡin̄.

12 Wusie, ti ka w̄n̄ yaala ti naḡi ti gban̄ a maḡis̄ an̄an vuodiekemba d̄ kot̄na ba gban̄ n̄m̄ns̄ikpeku. Ba wo yian̄, dama ba naga ba gban̄ a maḡisa an̄an ba chanchaal̄n̄ ber̄in̄ d̄ sina die. 13 T̄n̄n̄ ti kaan̄ kuule yaa gamma jadieke ti kana ka m̄v̄ d̄ ti kuulime, ama ti nan kuuli yaa gamma t̄n̄ dieke N̄mun̄ d̄ naḡina a yi ti d̄ ti t̄n̄ wa ma. Ti bala n̄ N̄mun̄ w̄aha yiwo t̄v̄maha a tan̄. 14 N̄ benne buun̄bu mi wo w̄a, die ti ka gar̄is̄ buun̄bu die ti kenne an̄an Masia w̄v̄v̄n̄aha a bal̄i a ȳi. 15 T̄i ka kuule an̄an wudiekemba vuogaas̄i d̄ yine a t̄an̄ ti buun̄bu a daga s̄ba ti gban̄ gban̄ ti yine he. Ama ti yaa tama d̄ n̄ yada nan got̄i pam, an̄ n̄ sun̄ji ti an̄ ti faas̄i t̄n̄ N̄mun̄ t̄v̄maha n̄ jiḡin̄ s̄ba v̄ naḡina a yi ti d̄ ti t̄v̄maha dene wo, 16 am̄v̄ ti nan biagi ga t̄n̄gban̄is̄ diekemba d̄ benne n̄ n̄n̄n̄a wa a ga m̄v̄v̄l̄i Masia w̄v̄v̄n̄aha mi. T̄i kaan̄ ga jiḡidieke vuogaan̄ d̄ wone a t̄n̄, ti ka yaala ti kuuli vuogaan̄ t̄v̄maha w̄a.

17 S̄ba d̄ maagin̄a N̄mun̄ gban̄k̄v̄ ma d̄, “Vuodieke n̄n̄ mana d̄ yaalunana d̄ v̄ kuuli, kuuli yaa gamma wudieke N̄mun̄ d̄ yine.” 18 Dama vuodieke d̄ bir̄nana v̄ gban̄ ka daḡi d̄ N̄mun̄ nine suuli wo mun̄, ama ti Ȳom̄tien̄ d̄ bir̄na vuodieke, die daḡina d̄ N̄mun̄ nine suuli wo mun̄.

11

Yaa gamma P̄ooli an̄an n̄m̄n̄ch̄ib̄is̄i t̄v̄t̄v̄nt̄iba w̄a

1 Man̄ bala gaat̄n̄ w̄bal̄ika, n̄ dii suguru an̄an mun̄. 2 N̄ sun̄ bie n̄ ma pam s̄ba N̄mun̄ sun̄ d̄ bene n̄ ma dene wo. N̄i s̄u s̄ba h̄oḡv̄l̄ta dieke d̄ kana ka s̄ba dembin̄ man̄ yaala n̄ naḡi a ȳi Masia an̄ n̄ d̄ta w̄v̄n̄ v̄ nyuna. 3 N̄maam̄n̄ yalli mun̄ mun̄ n̄ w̄a d̄ vuon̄ nan ken̄ a gaan̄ n̄ s̄ba S̄itaani die d̄ gaana Evi dene wo an̄an v̄ yian̄, an̄ n̄ kaan̄ b̄i d̄ Masia an̄an suḡȳial̄n̄ an̄an wusie. 4 Dama d̄u yi vuogaan̄ d̄ ken̄ a m̄v̄v̄l̄a Yisa gaan̄ w̄a a ȳi n̄, ta ka m̄v̄v̄l̄a Yisa dieke w̄a die ti wone a m̄v̄v̄l̄a a ȳi n̄ wa, ta n̄ tuose haaligaan̄ daḡin̄ an̄an w̄v̄v̄n̄ gaan̄ daḡin̄ ta a ka yi N̄mun̄ Haal̄i dieke an̄an w̄v̄v̄n̄ dieke die n̄ tuone a nyun̄ ti jiḡiri, die n̄n̄ n̄ saagi a ȳi wa mun̄ an̄an suḡf̄ial̄n̄ dene.

5 N̄ ka yile d̄ vuodiekemba d̄ gaana n̄ d̄ ba yiwo Yisa t̄v̄t̄v̄nt̄iba naa, yiwo Yisa t̄v̄t̄v̄nt̄iba a t̄an̄ mun̄. 6 D̄i nan biagi yi d̄ n̄ ka biagi bala v̄v̄n̄, ama n̄ s̄ba N̄mun̄ w̄aha v̄v̄n̄ ta san̄n̄a mana ti n̄an̄ yuori daga n̄ mun̄. 7 Die n̄ ka tuo jaan̄ a nyun̄ n̄ jiḡin̄ san̄n̄a dieke die n̄ m̄v̄v̄l̄na N̄mun̄ w̄v̄v̄n̄aha a ȳi n̄ wa. Ta b̄i s̄v̄n̄ n̄ gban̄ t̄n̄gban̄ d̄ n̄ kot̄i n̄, die n̄ N̄mun̄ b̄ian̄ n̄ yine naa wa? 8 Die n̄ bala n̄ N̄mun̄ w̄bal̄ikaha, die n̄ tuose sun̄n̄in̄ a nyuna Masia d̄id̄us̄r̄i gaas̄i jiḡin̄ an̄ ka s̄u s̄ba n̄ gaara ba nyinti mun̄, am̄v̄ n̄ nan biagi a sun̄ji n̄ an̄an N̄mun̄ w̄aha. 9 Ta die n̄ benne n̄ jiḡiri die n̄ ka muḡisi n̄ d̄ n̄ yi mun̄ jaan̄, ti n̄umball̄i diekemba die d̄ nyuna Masedonia t̄n̄gban̄ a ken̄ wo, die yalla jadieke n̄n̄ mana n̄ yaalala a ken̄ a ȳi mun̄. Die n̄ kana ka muḡisi n̄ wo, die gban̄ gban̄ n̄ kaan̄ muḡisi n̄

yaa gamma. ¹⁰ Wusie manj bala naa Masia saanj ma, di vuonj wori Akaya tungbanj luga mana a baanj biagi bali di n vaa n kuuliku gie di n tuone jaanj a nyuj ba jigij wia. ¹¹ Di ka su siba di n ka cho ni. Nmuj gbanj gbanj siba n chone ni dene.

¹² N nan di yie naa, amu banuj tuntontuba mi kaanj ye sienj a kuule di ba gbanj ba yiwo Yisa tuntontuba siba ti gbanj ti tumma die wo. ¹³ Banuj tuntontuba mi yiwo gigaantuba, ta chiba nmunchibisi ba tuumaha ma ta nagj ba gbanj a buruj siba Masia tuntontuj. ¹⁴ Ba tuma die wo, ni da vaa ka yi ni mamachi, dama die gbanj Sitaani di mia ta naga v gbanj a buruma siba chaanuj malaka. ¹⁵ Die wia di yi wonuj Sitaani tuntontuj di gaama vuosi di ba yiwo Nmuj tuntontuj diekemba di dagunana vuosi di ba dia Nmuj sienj, ni da vaa a yi ni mamachi. Nmuj nan kenj datj ba tiba siba ba tuuma di muna dene.

Pɔɔli wahala diile Masia ma wia

¹⁶ N bi bali ni muj: Vuonj daa yilime di n yiwo gaamu, ama di yi ni yile di n yiwo gaamu, ni tuo muj siba ni baanj tuo gaamu dene wo amu n nan biagi a kuuli bita. ¹⁷ Wudieke ni yaalala di n bali ni naa ka yi ti Yomutienj wubalika. Manuj n balunana n gbanj gbanj wubalika, n senj bala siba gaamu. ¹⁸ Ama vuosi pam di kuulinene yaa gamma wudieke ba biagina yi ba yine vuota wia, n gbanj n nan biagi kuuli. ¹⁹ Ni yile di ni yaa wa yiaj, ta die wia ni yaa wa suguru ta womma yia gaantuj ananj sugifialuj. ²⁰ Ni vasa vuosi di poguna ni siba yonisi, ta nyira ni ta bi gbata ni. Ta daansa ni yori ta bi fala ni. ²¹ Die ti kana ka yi ni naa wia ni yile di die ti wo hagruj yaa?

Ama di yi vuonj di yaa sikiminj ta nan biagi a kuuli, n gbanj n nan biagi a kuuli. N senj bala siba gaamu. ²² Di yi gigaantuba di wasa ba gbanj Hiiburu vuosi, n gbanj n yiwo Hiiburu vuonj. Ta di yi ba wasa ba gbanj Izara vuosi, n gbanj n yiwo Izara vuonj. Ta di bi yi ba yi Abarahami haagisi, n gbanj n yiwo ba wonyi. ²³ Di yi ba wasa ba gbanj Masia tuntontuj, manuj n tianj ba muj, dama n tunj a yi Masia pam a tianj ba. N faasi a tunj muj pam, ta die ba naga muj a yie dansarika ma bu wo nvanj. Ta die ba tiba muj ananj kpaasuj pam ta die sanja pam die manj ye danja ta gbigi kuj. Lele n wa bala siba gaamu. ²⁴ Bunu die n gbanj gbanj n vuosi die di tibi muj ananj kpaasuj nvanj banisi-taa ananj awayi. ²⁵ Romi vuosisi dianj die di nigi muj ananj daanj die jigij butaa, ta sanja kaani die n dataasi die di taa muj ananj tana. Ta die haarisi die di nmabi a chusi ta bubi ananj muj nyaanj ma butaa, ta sanja kaani nmuntvasi ananj yuj die manj bie dakusuj sikpen mugikpumi ma. ²⁶ Die n jaana dia wa, die n bie wo muga daanpoyi ma ananj gbigbatruj daanpoyi ma ananj n gbanj gbanj n vuosi jigij. Ta die bi bie daanpoyi ma tungbanj gaasi vuosi jigij, ananj tugikpuma ma ananj haaguj ma ananj mugikpuma ma, ananj vuodiekemba di gaanana vuosi di ba yiwo Masia didusruj jigij. ²⁷ N senj tunj muj ananj nuhnmuna ta dii wahala, ta ka suura sanja a tanj, ta die beri sanja a tanj ananj konj ananj nyanyuule ta beri sanja a tanj ta ka die nyindike, ta wati di yige muj sanja atanj ta manj wo garuj. ²⁸ A bi guti, sanja mana di njaanj mugise muj muj yaa gamma Masia didusrujba mana ma. ²⁹ Di yi vuonj yada di ka dala, n sunj njaanj chusi muj, ta di yi ba gaanj vuonj v yi bianj, n njaanj yaa wa sugichusuj.

³⁰ Di yi manj baa n kuuli, n nan kuuli yaa gamma n wabuna dene. ³¹ Ti Yomutienj Yisa Choonj Nmuj, vuodieke di muna ananj buruj yaa gamma haahuu wo, wunuj v siba di n bala wusie. ³² Die n yene bie Damasikusi

ma wa, naan Aritasi san̄ka mi wo, die t̄ka jakuon̄ die yaala v̄ yigi mun̄ mun̄, ta die vaa ḡbigbarut̄n̄ d̄i gbar̄ t̄ka gaamun̄ san̄vaha. ³³ Ama die n̄ zualūn̄ die d̄i naḡi mun̄ a yi kparun̄ ma a naḡi mun̄ a daaḡi toli dieke d̄i benne t̄ngban̄ka gaamun̄ ma a s̄on̄ zien̄ t̄ngban̄, man̄ ch̄igi nyun̄ daa wa nuusi me.

12

Mamachi nyindiekemba P̄ooli die d̄i yene w̄a

¹ N̄ mū d̄i n̄ kuulime mun̄, ama ka wo nyuar̄i mun̄. Ama lele n̄ wa yaala n̄ bal̄i mun̄ yaa gamma wudiekemba t̄i Ȳom̄tien̄ d̄i yuorine a daḡi mun̄ san̄ja dieke n̄ kana ka gūra ta daansa wa. ² N̄ s̄iba Masia d̄id̄us̄rū w̄onȳ N̄mun̄ die d̄i naḡina wa a jūal̄i arizanna ma gban̄ gban̄ b̄ina ban̄ an̄an̄ an̄usa d̄i tianna wa. N̄ ka s̄iba d̄i die ka sen̄ yi yaa die ka yiwo daansa, N̄mun̄ nyuna ma s̄ib̄ina. ³ S̄iba n̄ wone a bala wa, N̄mun̄ nyuna ma s̄ib̄ina d̄i daa wa gie die bie wo v̄ nȳngbanun̄ ma san̄ka mi yaa die v̄ ka jūal̄i an̄an̄ v̄ nȳngbanun̄. ⁴ Die v̄ jūal̄i a ga paradasi,* ta die v̄ w̄on̄ wudiekemba v̄ kaan̄ biagi a bal̄i vuon̄, dama N̄mun̄ kaan̄ saagi an̄ v̄ bal̄i. ⁵ Die w̄a n̄ nan kuuli yaa gamma daa wa gie ma, ama n̄ kaan̄ kuuli yaa gamma n̄ gban̄ gban̄ n̄ ma, n̄taala n̄ wabun̄ w̄a. ⁶ Dū yi man̄ yaala n̄ kuuli ama n̄ kaan̄ d̄i s̄i s̄iba gaamu, dama n̄ nan d̄i bala wusie; ama n̄ kaan̄ w̄on̄ kuuli. Manun̄ n̄ ka yaala vuon̄ bur̄i mun̄ a t̄ian̄ n̄ bur̄un̄ d̄i m̄ona die. N̄ yaala ba daans̄uma n̄ ber̄in̄ d̄i sna die, ta w̄omma n̄ balala dene, ta ka kuar̄i chaan̄ ba s̄umma n̄ yine vuodieke.

⁷ Ama die N̄mun̄ die d̄i kana ka yaala d̄i n̄ kuuli yaa gamma mamachi wukp̄un̄ dieke n̄ yene wo w̄a, die N̄mun̄ d̄i vaa man̄ ye mugisin̄ a nyun̄ Sitaani jigin̄. Kanun̄ mugisiku mi d̄i ȳbaḡi mun̄ s̄iba han̄ḡōn̄ d̄i n̄aana t̄obi vuoke. ⁸ Die man̄ jūs̄i t̄i Ȳom̄tien̄ butaa d̄i v̄ vuari kanun̄ mugisiku a nyun̄ n̄ jigin̄. ⁹ Ama die v̄ yin̄ji bal̄i mun̄ d̄i, “N̄ sun̄jin̄ nyuna ma nan̄ m̄oḡis̄i fū kanun̄ mugisiku mi, dama vuodieke d̄i wone v̄ gban̄ gban̄ v̄ hagirun̄, nan̄ sen̄ ye n̄ hagirun̄.” Die w̄a n̄ nan̄ faas̄i kuuli yaa gamma n̄ wab̄iti ma an̄an̄ suḡifialun̄, amū Masia hagirun̄ nan̄ ken̄ n̄ ma. ¹⁰ Die w̄a n̄ yaa wa suḡifialun̄ dū yi man̄ ken̄ wab̄igi, yaa ta vuosi d̄i bi z̄ia mun̄, yaa man̄ ken̄ die wahala, yaa man̄ ken̄ bie mugisin̄ me, yaa ta yese w̄a Masia w̄a, dama man̄ ken̄ wo n̄ gban̄ gban̄ n̄ hagirun̄, san̄ka mi man̄ yese Masia hagirun̄.

P̄ooli бага die d̄i benne Korinti vuosi ma dene

¹¹ N̄i vana man̄ bala s̄iba gaamu, dama nun̄un̄ n̄i tunna mū n̄i bur̄uma mun̄. Dū yi man̄ ka yi vuon̄, ama vuodiekemba d̄i gaanana vuosi d̄i ba yiwo Masia tuntunt̄ba ka t̄ian̄ mun̄ jaan̄ mana ma. ¹² Die n̄ benne n̄i jigiri ta t̄oma mamachi tunkp̄uma an̄an̄ daḡiti, ta d̄ii suguru san̄ja mana wa, die daḡiya mun̄ d̄i n̄ yiwo Masia tuntunt̄. ¹³ Laha Masia d̄id̄us̄rūn̄ banun̄ ba d̄i t̄ian̄ n̄i? Manun̄ n̄ kana ka p̄ias̄i n̄i d̄i n̄i sun̄ji mun̄ wo, kanun̄ ka vana ba t̄ian̄ n̄i? Dū yi die d̄i vaa man̄ yi ch̄us̄si, n̄i naḡi n̄ taali a chaa mun̄.

¹⁴ Butaa ma w̄onna man̄ kien̄ d̄i n̄ kaagi n̄i, ama n̄ ka kien̄ ta yaala jaan̄ n̄i jigin̄, d̄i yiwo nun̄un̄ man̄ yaala ama daa n̄i ligire. Daa ball̄i yall̄unana nyinti a ȳia ba tielin̄, ama d̄i yiwo ba tielibe yall̄unana nyinti a ȳia ba. Nun̄un̄ n̄i yine n̄ ball̄i. ¹⁵ Die w̄a n̄ yaa suḡifialun̄ d̄i n̄ naḡi jadieke mana n̄ yalla a ȳi n̄i hal̄i n̄ gban̄ gban̄. N̄ faas̄ina cho n̄i w̄a, die w̄a n̄i cho mun̄ bita?

* 12:4 12.4 Arizanna saan̄ b̄ina yi paradasi.

16 Di yiwo wusie di die n ka mugisi ni di ni yi muj jaan, ama ni batan nan di bala di die n gaan ni muj ta gbatu ni. Lala die man gbatu ni? 17 Die vuodiekemba n tunna ni jigiri, wonyi die nyuri ni muj? 18 Die n juusi wa Tatusi di v kenj ni jigij, ta die vaa ti numballi wonyi di di wa a kenj ni jigij. Tatusi ye a nyuri ni muj? Tunj ti wo die sunjanyile. N tunnana ananj sunjanyile dieke wo, die gbanj gbanj sunjanyile v yallu. Sie dieke n dina wa, ka gbanj gbanj v gbanj v di.

19 Ni yile di sanja mana di ti bala a gbata ti gbanj wia ma ni jigij muj? Aayi. Ti bie wo Nmuj nuja ta bala wudieke Masia di yaalala. Ti numballi choti, ti yaala ti sunji ni muj anj ni mujti dia Nmuj sieku, die wia ti bala naa. 20 N sikpaanj niga ni wia di manj kenj kenj n nan kenj haari ni ta ni tarigya muj ta su siba n tunna a yaala ni bemme dene wo, ta ni dianj ni nan ye ta n gbanj n tarigya muj ta ka su siba nunuj ni tunna yaala n bemme dene wo. N sikpaanj niga muj di n nan kenj ye ni ta waaguj, ananj sugbianj, ananj sunyuruj yori yori ananj hali ananj tanj chusuj ananj kuvagaaruj ananj kalinbaani ananj wati yori yori bie ni sunsunj. 21 N sikpaanj niga muj di Nmuj nan vaa n dii viivi manj kenj kaagi ni buba. Di nan di su siba n kumma dama di yi ni jusu di ye ka vaa ni tumbiatiti die ni wone a yie wo. Ni ye yiye diginti tsuma siba daakpana ananj hogokpana ta ka chiga viivi.

13

Kpatij kpaamuj

1 N nan kenj a kaagi ni n butaa ma. Di yi ni bali di vuonj yiwo taali siba di maagina Nmuj gbanjku sunj dene wo di, "Sie daansi vuosi bale yaa bataa bali a chusui wa." 2 Die n kenne ni jigiri bule wo ma die n wanj kpaanj nunuj vuodiekemba di wone a yi biabu ananj ni chanchaaluj mana muj. N yaala n bi kpaanj ni n wone ni jigiri di, manj kenj yinji kenj n nan datu vuodiekemba die di yine biabu tba. 3 Die nan dagi di Masia vana manj bala. U ka yi wabu ni sunsunj, v yaa hagiruj ni jigij muj. 4 Die v nagj wa v hagirubu a dvanj luguj ta vaa ba kpaasi wa dagariku ma. Lele nuj, Nmuj hagiruj wia v bie v musu ma. Tunj vuodiekemba di laguna a bie v ma wa wo hagiruj siba Masia die di wone hagiruj dene, ama ti nan di beri Nmuj hagiruj wia siba Masia di benne dene wo anj ni ye.

5 Ni daansi ni gbanj gbanj berij ta ye di ni senj yi Yisa Masia yada yaa ni ka yi wo; di yiwo talasi di ni daansi ma ni gbanj berij di suna dene. Ni ka siba a baari di Yisa Masia bie ni ma? U senj bie ni ma, dama di yi ta v ka bie ni ma, die nuj ni ka yi v vuosi wusie. 6 N yaa tama di ni nan di siba a baari di manuj nuj n yiwo v vuonj ananj wusie. 7 Ti juusa Nmuj di ni daa kenj yi bianj. Ti ka juusa naa di vuosi ye di ti yiwo wusie vuosi muj; ananj vuosi batanj di yililene di ti ka mujti a tunj Masia tumaha mana yori, ama ti juusa Nmuj muj di ni tuma tunvuna, 8 Dama ti kaanj biagi yi wuj a chusui wusieke, ama ti zie wusieke kuvanj muj. 9 Di yi ti su siba wabiti ta ni hagiruj ti njaanj yaa sugfialuj muj. Die wia ti Nmuj juusunj yiwo di ni yi vuovuna a kpati. 10 Die wia, manj maaga ni gbanjku gie n wone ni jigiri amu manj kenj kenj a tugi ni jigij, di kaanj bi yi nujnuuna di n datu ni tibunj ta dagi ni n yiko. Ti Yomotienj yi muj yikoke muj di n sunji ni anj ni mujti v sienj daa n chusui ni.

11 N numballi wudieke di tialna yiwo n taanj ni muj. Ni kpanji ni gbanj ta yi vuovuna a kpati, ta tuo n kpaanjku, ta yalluma nuabalumuj, ta

bemme aňaň sũgıfıalũ aňaň taň. Ta Ņmũy vuodieke dı chone tı ta yıa tı sũgıdũagıkũ nan dı beri aňaň nı.

¹² Nı waası taň vııũy vııũy.

¹³ Ņmũy vuosi mana dı benne gıena wa waasa nı.

¹⁴ Tı Yũmũtien Yısa Masıa sunıııı, aňaň Ņmũy choti, aňaň Halıkasıkı nũabalũmũy bemme aňaň nı mana.

Gban̄ dieke Pɔɔli die dɪ maagina a yi Galasia tɪj vuosi wɔnna

¹ Gban̄kɔ gie nyɪj wa manɪj Pɔɔli, vuodieke dɪ yine Yisa Masia tɔntɔntɔ jigijɪ. Daa vuota die yine mɪj Masia tɔntɔntɔ, daa vuota tunna mɪj, ama tɪ Chɔɔj N̄mɪj aɲaɲ Yisa Masia vuodieke die ɔ sɔgɪrɪna a nyɪj kumbu me wo die tunna mɪj. ² Manɪj Pɔɔli aɲaɲ tɪ nɔmballɪ diekemba dɪ benne gienwa mana waasa Masia dɪdɪsɪrɪba dɪ benne Galasia ma.

³ Tɪ Chɔɔj N̄mɪj aɲaɲ tɪ Yɔmɔtɪej Yisa Masia sun̄jɪ nɪ ta yɪ nɪ sɔgɪfɪalɪj.

⁴ Yisa Masia yine vuodieke die dɪ saaginna tɪ Chɔɔj N̄mɪj n̄vaɲ ta kpi tɪ tɔntɔmbɪatɪ wɪa, dɪ ɔ gbati tɪ a nyɪj tɪjgban̄ka gie bɪaɲ yɔɲɪsɪ ma.

⁵ Wɔnɪj N̄mɪj nyɪna ma mɔna bɪrɪj yaa gamma haahuu. Wusie.

Wɔnɪj bahmɪj nyɪna ma benne

⁶ Nɪ wɪa yi mɪj mɪj mamachi pam aɲaɲ nɪ kana ka yɔasiya ta vaa N̄mɪj vuodieke dɪ wana nɪ Masia zɔɔlɪnchɪgɪla wɪa wa ta ga dɪ wɔbalɪgaaku.

⁷ Vuosi batan̄ bene a mɪa dɪ ba tarɪgɪ Masia wɔwɪnaha ta chɔrɪma nɪ, ama wusie wɔbalɪkɪgaan̄ bɪ wori. ⁸ Ama dɪ yɪ n gban̄ gban̄ yaa N̄mɪj malaka dɪ keɲ mɔsɪ wɔbalɪvɪj gaasi a yɪ nɪ ta a ka yɪ die tɪ mɔsɪna wudiekemba a yɪ nɪ wa, N̄mɪj nan seɲ chɔsɪ dɪ tien̄. ⁹ Tɪ wɔɲ balɪ nɪ mɪj, ta man̄ bɪ baan̄ n balɪ nɪ bɪbra; dɪ yɪ vuon̄ dɪ mɔsɪ wɔbalɪkɪ gaasi a yɪ nɪ ta a bie a tɔaɲ a nyɪj die nɪ wolinne a tuo wudiekemba ba, N̄mɪj nan seɲ chɔsɪ wa.

¹⁰ N ka mɪa dɪ n tuo bɪrɪj a nyɪj vuota jigijɪ, ama N̄mɪj bɪrɪj man̄ yaala, dama man̄ tɪj bɪ yaala vuota bɪrɪj, n tɪj kaan̄ yɪ Masia yɔmɔ.

Pɔɔli die dɪ kenne a yi Masia tɔntɔntɔ dene

¹¹ N nɔmballɪ, n yaala nɪ summa dɪ wɔwɪna diekemba n mɔsɪnana a yɪa nɪ naa ka nyɪj wa vuota jigijɪ. ¹² N ka tuohe a nyɪj wa vuota jigijɪ, yaa dɪ yiwo vuon̄ dagɪna mɪj ama dɪ yiwo Yisa Masia gban̄ gban̄ yuorinehe a dagɪ mɪj.

¹³ Nɪ wɔɲ wɔɲ mɪj die n tɔuma dɪ sna die san̄ja dieke die n dɪna Juu vuosi jɔaɲkɔ, die n mugise Masia dɪdɪsɪrɪj pam, ta die mɪa dɪ n chɔsɪ ba ta ka chɪgɪ ba zɔɔlɪj. ¹⁴ Tɪnɪj Juu vuosi jɔamɪj sien̄ me, die n tɔaɲ n chanchaalɪba pam, ta die nagi n sɔɲ mana a yɪ wo tɪ chɔɔɲkɔsɪlɪba chɔaraha ma.

¹⁵ Ama N̄mɪj die dɪ chɪgɪna mɪj zɔɔlɪj ta vɔari mɪj ta ba ye mɪri mɪj wa, dɪ wa mɪj dɪ keɲ tɔmma a yɪma wa. Ta die san̄, ¹⁶ ta nagi ɔ Bɔa wa a dagɪ mɪj, amɔ n nan mɔsɪ wɔwɪnaha a yɪ buurigaasɪsɪ. San̄ka mi die n ka ga vuon̄ jigijɪ dɪ ɔ kpaan̄ mɪj. ¹⁷ Die n ka bɪ ga Jerusalemi dɪ n ye vuodiekemba dɪ wolinne a yɪ Masia tɔntɔntɔba n ma wa, ama die n wolɪn̄ ga wa Arabia tɪjgban̄ ma ta wa viiri keɲ Damasikusi tɪj ma. ¹⁸ Die ka bɪna ataa kɔaɲ chaan̄ die man̄ yɪɲjɪ ga Jerusalemi a ga waasi Piita, ta die bie ɔ jigijɪ daraa ban̄ aɲaɲ anɔ nyɪna ma. ¹⁹ Die n ka ye Masia tɔntɔntɔba wɔnyɪ mana a gutɪ Piita ma ntaala Jemisi tɪ Yɔmɔtɪej nɔmbɔa wa.

²⁰ N̄mɪj gban̄ sɪba dɪ wudieke n maagina yiwo wusie ta ɲmɪnchɪbɪsɪ dɪ wo ka ma.

²¹ Ka kɔaɲ chaan̄ die man̄ ga Siria aɲaɲ Silisia tɪjgban̄ɪsɪ ma. ²² San̄ka mi Yisa dɪdɪsɪrɪba die dɪ benne Judia ma wa die ka sɪba mɪj. ²³ Wudieke

die ba sɔbɔna yine wudieke ba chanchaalba dɔ balala dɔ, “Daa dieke die dɔ mugisinene ti gban yaa wa wɔvɔn dieke die v yaala v chɔvɔt wa ta mɔbɔla yɔa vuosi.” ²⁴ Die wɔa ba bɔra Njɔm n wɔa.

2

Pɔɔli aɔaɔ Masia tɔntɔntɔ banɔɔ ba wɔa

¹ Ka bɔna ban aɔaɔ anɔsa kɔaɔ chaan die manɔɔ aɔaɔ Banabasi die dɔ yɔnɔi ga Jerusalemi, ta die nagɔ Tatusi a gɔtɔ. ² Die n gaya mɔɔ dama Njɔm die yuorine a dagɔ mɔɔ dɔ n gamma. Mi die maɔ lagɔsɔ ba nɔɔɔandɔsɔrɔba nyɔna ma, a balɔ ba n mɔbɔlɔna wɔvɔnaha dene a yɔa vuodiekemba dɔ kana ka yi Juu vuosi. Die n ka yaala tɔɔ dieke n tɔna aɔaɔ tɔɔ dieke dɔ tɔalɔna keɔ yi yɔrɔ. ³ N chanchaan Tatusi die yiwo Giriiki vuon ama vuon die ka mugisi wo dɔ v gobi v kɔlɔ. ⁴ Ama vuodiekemba dɔ chɔbɔnana njmɔchɔbɔsɔ dɔ ba gban ba yiwo Masia dɔdɔsɔrɔba nɔɔ, tɔɔ yaala Tatusi yime die. Banɔɔ vuosi mi die lɔbɔrɔ a bie wo ti sɔɔ, dɔ ba ye ti sɔna ti gban dene ti taasna aɔaɔ Yisa Masia wa. Ba yaala ti yiwo Mosisi mɔraha yɔɔɔtɔ. ⁵ Ama die ti yaala ti pɔgɔlɔ wɔvɔnaha aɔaɔ ka wusie sien a yɔ nɔ wɔa, die ti ka saagi a yɔ ba bita gban.

⁶ Ama vuodiekemba nɔɔ ba wasɔna ba nyɔkɔraha nɔɔ (ba yiwo vuokpɔma yaa ba ka yi, dɔ ka yi talasɔ n jigɔn, dama Njɔm ka daansa vuosi nine ta die saryɔa); banɔɔ vuodiekemba ba wasɔnana vuokpɔmaha die ka yɔ mɔɔ dagɔhaalɔɔ. ⁷ Ama die ba yeye mɔɔ dɔ Njɔm vɔarɔna mɔɔ dɔ n mɔbɔlɔna wɔvɔnaha a yɔma vuodiekemba dɔ kana ka yi Juu vuosisi, sɔba v vɔarɔna Piita dɔ v mɔbɔlɔna wɔvɔnaha a yɔma Juu vuosisi. ⁸ Dama Njɔm hagɔrɔɔ wɔa, Piita die dɔ yi tɔntɔntɔ a yɔ Juu vuosisi dene, die gban gban maɔ yi tɔntɔntɔ a yɔ vuodiekemba dɔ kana ka yi Juu vuosisi. ⁹ Jemisi aɔaɔ Piita aɔaɔ ʒɔɔn, vuodiekemba ba wasɔnana nɔɔɔandɔsɔrɔba wa, ama ba gban die sɔba a baarɔ Njɔm yɔna mɔɔ tɔbɔmaha gie dɔ n tɔɔ, die wɔa manɔɔ aɔaɔ Banabasi aɔaɔ banɔɔ die dɔ waasɔ taɔ ta yigi taɔ nuusi me, naa die bala ka dagɔ dɔ ti yaa nɔabalumɔɔ aɔaɔ taɔ. Die ti mana dɔ saagi dɔ manɔɔ aɔaɔ Banabasi mɔbɔlɔna wɔvɔnaha a yɔma vuodiekemba dɔ kana ka yi Juu vuosi, ta banɔɔ ba mɔbɔlɔna a yɔma Juu vuosisi. ¹⁰ Wudieke nyɔna ma ba bala ti yime yiwo naa, dɔ ti tɔnsɔma ʒɔɔlɔntielibe dɔ benne ba chaakɔ wɔa. Kanɔɔ wɔrɔ mi sen yiwo wudieke die n yaala n yi.

Pɔɔli die dɔ galɔna Piita dene

¹¹ Die Piita dɔ kenne Antiyoku ma wa, die n balɔ yuori wo v nine me, dama die v ka yi wudieke dɔ mɔna. ¹² Dama Jemisi die tɔɔ wa Juu vuosi batan Antiyoku tɔɔ ma, die ba yene ka keɔ wo, Piita aɔaɔ vuodiekemba dɔ kana ka yi Juu vuosisi die lagɔsa die mɔɔ, ama die ba kenne wo, v ka bɔ saagi dɔ v dɔi aɔaɔ ba, dama die v chɔga vuodiekemba dɔ yine kola gobɔn yada wa mɔɔ. ¹³ Die wɔa, Juu vuosisi diekemba die dɔ benne aɔaɔ ba wa dɔaɔ dɔ piili a chɔga njmaamɔɔ, ta dɔ Piita dɔ yine wudieke, ta Banabasi gban die dɔ taarɔ a dɔ ba. ¹⁴ Die n yene dɔ ba ka mɔɔɔ dɔ wɔvɔnaha sieku wo, die maɔ balɔ a yɔ Piita ba mana nine me dɔ, “Fɔnɔɔ yiwo Juu vuon, ama fu berɔn dɔ sɔ sɔba vuodieke dɔ kana ka yi Juu vuon, ta bɔa fu mugise vuodiekemba dɔ kana ka yi Juu vuosisi dɔ ba bemme sɔba Juu vuosisi?”

Vuosi nan ye gbatɔaanɔɔ yada wɔa

¹⁵ Tɔnɔɔ ba mɔrɔ ti mɔɔ ta ti yi Juu vuosi ta ka sɔ sɔba vuodiekemba dɔ kana ka yi Juu vuosisi ta Juu vuosi dɔ wasa tɔntɔmbɔtɔ tielibe wo. ¹⁶ Ama ti sɔba a baarɔ sie vuon yi Yisa Masia yada, die nan yi aɔ Njɔm

vaa v yi vuovuvu v jigin, daa ti yinene wudieke Mosisi muraha di daguna ti di ti yime wo; die wia, ti gban yiwo Yisa Masia yada di Nmuj vaa anj ti yiwo vuovuna v jigin, yadaka wia, ama daa ti yinene muraha di daguna wudieke. Dama Nmuj kaan vaa anj vuon yi vuovuvu v jigin v yinene wudieke muraha di daguna wa wia. ¹⁷ Du yi ti mia anjan nujnu dene di Nmuj vaa anj ti yi vuovuna v jigin Masia wia, ama ta juu vuosi di bala di ti yiwo vuobiati sba vuodiekemba di kana ka yi juu vuosisi naa, naa dagiya muj di Masia vana ti yi tontumbiati tielin? Aayi di ka daga dene. ¹⁸ N nan di yie bian du yi man bi saagi di vuon nan yi vuovuvu Nmuj jigin du yi v di Mosisi muraha, ta chusa wudieke die n wolinne a dagi wa. ¹⁹ Ama yaa gamma muraha wia nuj, ka su siba n kpiye ka jigin muj, di n yalluna miivoli Nmuj jigin. ²⁰ Ka su siba die ba laguj a kpaasi muj muj anjan Masia dagariku ma man kpi, ama Masia bie n ma man yaa miivoli. Ta lele, miivoli dieke n yalluna ta bie n nyngbanuj ma naa, n yiwo Nmuj Bba yada muj, die wia man beri; wunu v chone muj ta die zie n nan ma a kpi. ²¹ N kaan zeti Nmuj zoolunchigilaha. Du yi Nmuj di nan vaa vuon yi vuovuvu v jigin v dina muraha wia, die nuj Masia kumbu wo chian.

3

Yada yine nujnu

¹ Nnuj Galasia vuosi, ni yiwo gaantuj. Nnuj vuodiekemba die nujnu siba Yisa Masia dagariku ma kuj wia vuvuj vuvuj, muna kenne a chooruj ni? ² Ni bal muj wuri gie: die ni dina muraha wia die ni tuo Nmuj Halikasika yaa die ni wonna wovunaha ta yi yada wa wia? ³ Laha ni yi gaantuj dene! Die ni piili a dia Masia anjan Nmuj Halikasika haguuj; bia wia ni wa yaala ni kpati anjan ni gban gban ni haguuj? ⁴ Wahala diekemba ni dinene yaa gamma wovunaha gie yiwo yori? Ni yaala ni vigi taan muj? ⁵ N yaala n bi piasi ni nuj, Nmuj yi ni wa v Halikasika ta tuma mamachi wia ni jigin ni muraha duuj wia yaa ni wonna wovunaha ta yi he yada wa wia?

⁶ Ni tunsima Abarahami wia, di maagiya Nmuj gbanju ma di, "Abarahami die yiwo Nmuj yada, v yadaka wia wunu Nmuj di vaa v yi vuovuvu v jigin." ⁷ Die wia ni mu ni summa di vuodiekemba di yine Nmuj yada senne yi Abarahami haagisi. ⁸ Nmuj gbanju die di bala wudieke wo dagiya di wunu Nmuj nan daansi baari di vuodiekemba di kana ka yi juu vuosi gban yiwo vuovuna v jigin ba yine wa yada wia. Die wia die v wolinne a bal a yi Abarahami wovunaha di: "N nan daagi fu ma a yi alibarika a yi buuruj mana ma." ⁹ Naa dagiya di vuodieke nuj mana di yalla yada nan guti ye alibarika dieke Nmuj di naguna a yi Abarahami wa v yine wo yada wa.

¹⁰ Vuodiekemba di naguna ba sunanyile mana a yi muraha ma ta yile di ka nan gbati ba a taan wa, Nmuj kaati bie ba ma. Dama di maagiya Nmuj gbanju ma di, "Vuodieke nuj mana di kana ka dia wudiekemba mana di maaguna Mosisi muraha gbanju ma wa, Nmuj kaati bie ba ma." ¹¹ Naa nujnu a dagi di daa muraha duuj vasinana vuon di yie vuovuvu Nmuj jigin, dama di maagiya Nmuj gbanju sun di, "Vuodieke nuj mana di yine Nmuj yada ta Nmuj di vaa vuoke mi di yi vuovuvu v jigin v yada wia, v nan di yallu miivoli wusie." ¹² Muraha duuj anjan yada yiile ka mu tan, dama di maagiya Nmuj gbanju ma di, "Du yi fu yaala miivoli yaa gamma fu muraha duuj wia, die nuj di mu fu dia muraha mana mana."

¹³ Die ti bie wo N̄m̄ūj kaati ma, dama die ti ka mūn̄ūna di m̄uraha, ama Masia gban̄ gban̄ die tuo ti kūn̄ a kpi, ta bie wo kaatika ma ta vuari ti a nyūj ka ma, dama di maaḡiya N̄m̄ūj gban̄ku ma di, “Vuodieke nūj mana ba taan̄ wa guūj N̄m̄ūj kaati bie v̄ ma.” ¹⁴ N̄m̄ūj die yaala v̄ daaḡi Yisa Masia ma ta vaa vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi dian̄ ye w̄w̄ūū dieke N̄m̄ūj di yina Abarahami nūan̄ di v̄ nan yi wa; di ti yi yada, ta tuo Halikasika dieke N̄m̄ūj die yina nūan̄ di v̄ nan yi ti wa.

M̄uraha an̄an̄ nuari w̄ia

¹⁵ N̄ n̄umballi, ni vaa n̄ naḡi vuota an̄an̄ v̄ chanchaal̄n̄ berin̄ a maḡis̄i an̄ ni mūn̄ūj summa wudieke n̄ balala chīan̄: di yi vuosi bale di saaḡi di ba yi w̄ūū, ta maaḡi ba saara, ba w̄onyi kaan̄ biaḡi a zeti yaa a chusi san̄ku hal̄i bita gban̄. ¹⁶ N̄m̄ūj die di yina Abarahami an̄an̄ v̄ haaḡūj v̄ nuari, die v̄ ka baari di, “Fv̄ haaḡis̄i”, ama die v̄ baari di, “Fv̄ haaḡūj” vuobal̄mūj, vuodieke di yine Masia wa. ¹⁷ Wudieke n̄ balala wa yiwo naa, N̄m̄ūj die zier̄ wo nūan̄ an̄an̄ Abarahami ta die baari di v̄ nan yi wudieke v̄ yina nūan̄ di v̄ nan yiwo; ta m̄uri dieke di kenne ka kūan̄ chaan̄ bīna k̄ob̄is̄i-n̄usa an̄an̄ ban̄is̄i-taa wa kaan̄ biaḡi a ch̄us̄is̄i wudieke N̄m̄ūj di ziene nuari ta yi nūan̄ di v̄ nan yiwo. ¹⁸ Dama di yi Mosisi m̄uraha dūs̄ūj w̄ia N̄m̄ūj di yi vuosi v̄ piini, die nūj di daḡiya di v̄ tīn̄ kaan̄ yi vuon̄ v̄ piini v̄ nuari w̄ia; ama v̄ nuari w̄ia die v̄ yi Abarahami v̄ piinike.

¹⁹ Ta bia w̄ia N̄m̄ūj die di yi ba m̄uraha? Tūnt̄umb̄iat̄i w̄ia N̄m̄ūj die di yi vuota m̄uraha a ḡuti v̄ nuari ma, ta die yaala m̄uraha p̄oḡil̄i ba dee a ga tūgi san̄ja dieke Abarahami haaḡūj vuodieke w̄on̄ūj N̄m̄ūj die di yi nūan̄ a yi wa di v̄ nan ken̄ wo ken̄. Malakasi die naḡina m̄uraha a yi vuota nuusi me ta Mosisi die di yi ka naaz̄ua. ²⁰ Ama N̄m̄ūj gban̄ gban̄ die yina Abarahami nuari, daa naaz̄ua die yina wa.

M̄uraha tuoma

²¹ Naa daḡiya di m̄uraha waga mūj an̄an̄ N̄m̄ūj nūa? Aayi, di ka daga dene; ama di yi N̄m̄ūj die di yi m̄uri dieke di baan̄ biaḡi a yi vuota miivoli, v̄ tīn̄ nan baari di vuosi yiwo vuon̄ūna v̄ jiḡin̄ m̄uraha dūs̄ūj w̄ia. ²² Di maaḡiya N̄m̄ūj gban̄ku ma di vuon̄ mana dūn̄iaka gie me bie wo bian̄ dansar̄ika ma mūj, ama sie dieke nyūna ma vuon̄ di baan̄ daaḡi a tuo N̄m̄ūj nuari yiwo v̄ yi Yisa Masia yada.

²³ M̄uraha die di p̄oḡil̄i ti s̄iba ti bie wo dansar̄ika ma a ga tūgi san̄ja dieke N̄m̄ūj di yuori yada yiile w̄ia a daḡi ti. ²⁴ Die w̄ia, m̄uraha die s̄ū s̄iba ti Yom̄tīen̄ ta die p̄oḡil̄i ti dee a ga tūgi san̄ja dieke Masia die di kenne ken̄, di ti yi wo yada an̄ N̄m̄ūj vaa ti yi vuon̄ūna v̄ jiḡin̄. ²⁵ Ama lele nūj ti yi Masia yada mūj; die w̄ia m̄uraha ka bi yi ti Yom̄tīen̄.

²⁶ Ni yine Masia yada wa vana ni mana di bir̄ūj N̄m̄ūj balli. ²⁷ Nūn̄ūj vuodiekemba die ba s̄ina ni N̄m̄ūj nyaabu Masia saan̄ ma wa, nūn̄ūj ni tuone v̄ gban̄ gban̄ berin̄. ²⁸ Die w̄ia, puole bi wori vuodiekemba di yine Juu vuosi an̄an̄ vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi mi, ka bi wori vuodiekemba di yine yon̄is̄i an̄an̄ vuodiekemba di s̄ina ba gban̄ ma, ka bi wori h̄ōon̄ an̄an̄ dem̄bisi sun̄s̄ūj, ni benne Yisa Masia jiḡin̄ naa w̄ia yine ni mana vuobal̄mūj. ²⁹ Di yi ni yi Masia s̄uti, die nūj ni yiwo Abarahami haaḡis̄i, ta ni nan ken̄ tuo piini dieke N̄m̄ūj die di yina wa nūan̄ di v̄ nan yi wa wa.

4

¹ N̄ bi bala ni mūj di būademb̄in̄ dieke di bala v̄ ken̄ dii v̄ chōon̄ faari wa, san̄ja dieke v̄ yene yi būanyaal̄n̄ ba naan̄ p̄oḡil̄i wa mūj s̄iba yom̄ū.

2 Saŋŋa dieke v yene yi buanyaahka, vuosi batan ŋaan wube wo ta daansa v nyinti dee a ga tugi saŋŋa dieke v choon wa di ziene wo. ³ Die gban gban di su anan ti, saŋŋa dieke ti kana ka siba Masia wa, die ti su siba buanyaahsi, ta donaka gie haalun hagun die pogulna ti. ⁴ Ama sanja die Nmuj di ziene di kenne tugi, Nmuj die tun wa v gban gban v Buadembin tujganja gie me, ta hogu di muru wa, ta v bie Juu vuosi miraha ma, ⁵ di v gbatu vuodiekemba di benne miraha hagun ma, amu ti burun Nmuj balli wusie.

⁶ Ti yine v balli wa v tun v Buadembike Halikasika v bie ti sugiti ma an ti wasa wa di "N Chua." ⁷ Die wa, ka bi yi yomu, ama yiwo Nmuj bua, fu yine v bua wa wa v nan yi fu jadieke mana v yallnana a yta v balli.

Pɔɔli бага die di benne Galasia vuosi ma dene

⁸ Saŋŋa dieke di tanna wa die ni ka siba Nmuj, sanja mi die ni yiwo yonisi a yi jadieke di senne ka yi Nabadie Nmuj. ⁹ Ama lele nun, ni wa siba Nmuj yaa ni vaa n balu di Nmuj siba ni mun, di wa yiwo laha ni bi yaala ni yinji a di donaka gie haaliti wabiti di pogulna tujganja gie? Bia yine ni bi yaala ni burun ba yonisi? ¹⁰ Ni faasina vaa ni бага di bie wo daraa atan anan chuti atan anan saŋŋa atan anan buna atan ma pam, ¹¹ ta die di yi nmaamun di yigi mun yaa gamma ni ma di wudieke mana n yine a yi ni wa yiwo yori.

¹² N numballi, n jussa ni, ni summa siba manun, dama n gban n su siba nunun mun. Ni ka yi wun a chusni mun. ¹³ Ni tunsi saŋŋa dieke n wolinne a muhi wovunaha a yi ni wa; die n yuaguna wa man ye sien a wolun muhi wovunaha a yi ni wa. ¹⁴ Ama anan n yuagubu die di faasina a yi mugisin a yi ni mana yori, die ni ka daansi mun yori ta zeti mun, ama ta die tuo mun siba ni tunna baa ni tuo Nmuj malaka dene, ta bi tuo mun siba ni tunna baa ni tuo Yisa Masia dene wo. ¹⁵ Ta die ni sugiti die di ftali pam, bua wana yi? N nan biagi a balu di sanja mi die ni tun nan biagi a vauri ni nine a yi mun ni tun nan yi die. ¹⁶ Lele n wa yiwo ni dataan die n bala ni wusieke wa?

¹⁷ Vuosi mi mta mun anan nunununa amu ni nan yinji a di ba, ama ba wo sunanyile vuna. Wudieke ba yaalunana yiwo di ba puo man anan ni amu ni nan yi nunununa a di ba. ¹⁸ Di vuna mun di fu dia vuon anan nunununa di yi wudieke v dagunana wa di vuna. Ni yime naa saŋŋa mana daa man ken bie ni jigin nyuna ma. ¹⁹ N balli choti, di bi yuagi mun bibra ni wa siba hogu di ŋaana baa v muru ta di yuagi wa dene wo. N nan di bie kanun yuagubu ma a ga tugi saŋŋa dieke ni berin di baan nusi Masia berin. ²⁰ Di tunun nan yi mun nansin pam man tun bie ni jigin lele gie, amu n nan biagi tarigi n balun anan ni dama di mugisi mun mun pam ni wa.

Sara anan Haga mugisin wa

²¹ Nunun vuodiekemba di yaala miraha poguli ni wa, ni ka wun wudieke miraha di daguna wa? ²² Di maagya mun di Abarahami die yaa wa ballidembisi bale; ta wonyi nun di yi yomu ta wonyi wa dan nun di ka yi yomu. ²³ Yomu wa die muru v bua dembike siba ba ŋaana a muru vuota dene wo, ama hogu dieke di kana ka yi yomu wa die di muru v bua dembike siba Nmuj die di yuna vnan dene wo. ²⁴ Hoguba bale wo gie mana zie wo Nmuj nuazielikin ale wo nagisi ma mun. Yomu wa saan die yiwo Haga, ta v die zie nua dieke Nmuj die di yuna Sayina Kunkogiri me wo ta die muru v bua v yonisi ma wa. ²⁵ Haga zie a yi wa Sayina Kunkogiri

¹⁶ N bala ni muŋ, di ni vaa Halikasika pɔgɪli ni, ta da vaa ni lola vaa ni yime vuota choti. ¹⁷ Dama vuota nyungbanuŋ choti anan Nmuŋ Halikasika choti ka dia tan. Halikasika anan vuota nyungbanuŋ yiwo dataasi, ta naa dagiya di ni kaan biagi yi wudieke ni yaalala. ¹⁸ Du yi Halikasika di dagina ni sien, die nuŋ ni bi wo miraha suŋ.

¹⁹ Wudieke vuota nyungbanuŋ di yinene yiwo daakpana anan hogokpana tuuma, anan diginti tuuma yiri yiri, anan lolibiati, ²⁰ anan bugile jiamuŋ anan yuŋ. Vuosi buruma dataasi anan tan ta waga, ta yaa sugiban anan tan ta ja sinyuruŋ anan tan, anan haliban, ta puo ta luge tan, ²¹ ta bi yaa sugiban, ta nyuo daan a buge, ta yie wia yori yori, ta yie wudiekemba di nasina naa a guti. N kpaama ni muŋ siba n wone a kpaan ni dene wo, di vuodiekemba di yinene waha gie wo kaan wɔŋ juu Nmuŋ naari ma.

²² Ama Nmuŋ Halikasika vasa vuon di yaa choti anan sugifalɔŋ anan sugidbaguŋ anan suguru, anan burichini ta tuma vuruŋ, ta yi wusietien, ²³ ta suuŋ u gban tɔngban, ta biagi yige u gban. Mura wori a bala di vuon da yie naa. ²⁴ Ta vuodiekemba di yine Yisa Masia sutu wa nuŋ wɔŋ kuu ba vuota berin anan ka lolibiati mana muŋ. ²⁵ Halikasika yi ti wa miivoli ta ti mu ti dia wa. ²⁶ Di ka mu di ti yalluma kalinbaani yaa a yime vuosi juuma sinyuruŋ, yaa a yaa wa sugiban anan tan.

6

Chime tan chiidonsa wia

¹ N nɔmbali, du yi ni wɔnyɔ di yi ban, nuŋ vuodiekemba di bemme anan Nmuŋ Halikasika mu ni sunŋi wo somm an u yinŋi sieku me. Ama ni summa amu ni gban ni kaan juu kanuŋ biabu mi. ² Ni sunŋime a chime tan chiidonsa, ni yie naa ni nan di di Masia murika. ³ Du yi vuon di yile di u yiwo vuon ama ta ka yi vuon die nuŋ u gaama u gban. ⁴ Di vuna di vuon mana magisi u gban gban u berin, ta u wa yalluma sugifalɔŋ yaa gamma u tunvuna ma, ta daa nagi u gban a magisima anan vuogaan tuuma. ⁵ Dama di yiwo talasi di vuon mana chii u gban gban chiiti.

⁶ Vuodieke ba dagina wa Yisa Masia wɔvunaha mu u tia nyunvuna mana u yall anan u didaguru.

⁷ Ni da gaama ni gban; vuon kaan biagi gaan Nmuŋ; vuota gobe jadieke u burina wa muŋ. ⁸ Vuodieke di burina di u fiati u nyungbanuŋ choti, u nan keŋ gobi kuŋ u nyungbanuŋ lolibiati ma wia; ama vuodieke nuŋ di burina di u fiati Nmuŋ Halikasika, nan keŋ gobi miivoli dieke di wone kpati Nmuŋ Halikasika wia. ⁹ Die wia, ni daa vaa ti gbalgi anan vuruŋ yiile, dama du yi ti ka vaa vuruŋ yiile, ti nan keŋ ye ka nyɔari saŋa dieke di muŋa. ¹⁰ Die wia, du yi ti ye sien, ti yime wudieke di vuna a yima vuon mana; a tian a mana ti yime a yima vuodiekemba di yine ti nɔmbali ti mana di yine Yisa Masia yadaka wia.

Kpatuŋ kpaamuŋ anan waasiŋ

¹¹ Lele, ni ye n maaguna anan maagukpuma dene anan n gban gban n nuuŋ. ¹² Vuodiekemba di yaala ba vaa juu vuosi suŋ fiati wa, banuŋ ba mugisine ni di ni gobi ni kola, amu juu vuosisi kaan mugisi be Masia dagariku ma wia. ¹³ Vuodiekemba di gobinene ba kolaha gban ka dia Mosisi miraha, ama ba yaala ni gobi wo ni kola amu ba nan biagi kuuli ni kolaha gobin wia. ¹⁴ Manuŋ nuŋ n nan kuuli yaa gamma ti yomɔtien Yisa Masia dagariku ma nyuna ma, dama u dagariku wia man kuu tɔngbanja

gie wta n nyngbanu ma, ta tngbanka gie wta dı bı wo haguı n nyngbanu ma. ¹⁵ Puole wori yaa gamma vuodieke dı gobine ı kolu anan vuodieke dı kana ka gobi ı kolu. Wudieke dı yine nuınuına yine berihaalı dieke Nmı dı yı tı wa mı. ¹⁶ Sıgıfıalı anan zoolıncıgıla bemme vuodieke ma die dına dagıv gie ma, banu ba yine Nmı vuosi.

¹⁷ Ka kpatı, nı summa dı vuı bı yı mı wumugısıkı, dama n wı yaa wa kıjagılagı a dagı dı n yıwo Yısa Masıa yıvı.

¹⁸ N nıballı, tı Yıvıten Yısa Masıa sunı nı mana. Wısie.

Gban̄ dieke Pɔoli dɪ maagina a yɪ Efesusi tɪj vuosi wɔnna

¹ Manɪj Pɔoli vuodieke N̄mɪj dɪ vɔarɪna dɪ n yɪ Yisa Masia tɔntɔntu maaginana gban̄kɔ gie a yɪ nɪnɪj Yisa Masia dɪdɪsɪrɪ diekemba dɪ yɪne wo yada ta bie Efesusi tɪj ma.

² Tɪ Chɔɔj Nabidie N̄mɪj anaj tɪ Yɔmɔtɪen̄ Yisa Masia sun̄jɪ nɪ ta yɪ nɪ sɔgɪtalɪj.

N̄mɪj Halikasika dɪ sun̄jinene tɪ Yisa Masia wɪa dene

³ Nɪ vaa tɪ waasɪ N̄mɪj, vuodieke dɪ yɪne tɪ Yɔmɔtɪen̄ Yisa Masia Chɔɔj wa, dama tɪ benne Yisa Masia ma wɪa ta wɔnɪj N̄mɪj dɪ yɪ tɪ v̄ Halikasika piini diekemba mana dɪ benne arɪzanna ma. ⁴ N̄mɪj die wɔj wolin̄ a vɔarɪ tɪ mɪj Yisa Masia ma dɪ tɪ yɪ v̄ sɪtɪ ta wa keɲ naan̄ tɪngban̄ka gie, amɪ tɪ nan dɪ bie kasɪ ta wo bɪan̄ v̄ nɪn̄ja. ⁵ V̄ cho tɪ wɪa, die wɪa v̄ san̄kɔ ma, die v̄ yile dɪ Yisa Masia ma v̄ nan vaa tɪ bɪrɪj v̄ ballɪ. ⁶ Nɪ vaa tɪ bɪrɪ N̄mɪj dama v̄ zɔɔlɪnchɪgɪla dɪ faasɪna a dala wɪa, ta v̄ chɪgɪ tɪ zɔɔlɪj v̄ Bɔadembike choti wo me. ⁷ Dama N̄mɪj nagɪ wa tɪ wɔbɪatɪ a chaa tɪ ta tɪ bie tɪ dɔn̄jɪ v̄ Bɔadembike choti wo zɪmbɪ wɪa. Ye, N̄mɪj zɔɔlɪnchɪgɪla die dɪ benne tɪ ma dene ta wo magɪsɪj. ⁸ N̄mɪj vuodieke dɪ yalla yɪan̄ anaj sɪbɪj pam wa, ta tɔj sɪba v̄ yiline dene ⁹ ta yuori dagɪ tɪ wɔlɔbɪrɪkɪj wudiekemba die v̄ ziene dɪ v̄ nan keɲ yɪ Masia ma wa. ¹⁰ San̄ka mi dɪ keɲ tɔgɪ, v̄ nan yɪ v̄ san̄kɔ a kpatɪ ta lagɪsɪ jadieke v̄ naanna mana ta a bie n̄mɪjsɪkpeɲ anaj tɪngban̄ka gie me mana ta vaa Masia yɪ a sɪkpeɲtɪen̄.

¹¹ N̄mɪj n̄aan̄ yie wo wudieke v̄ sanna mɪj, die wɪa v̄ vaa Yisa Masia dɪ vɔarɪ tɪ. ¹² Die wɪa nɪ vaa tɪnɪj vuodiekemba dɪ wolinne a yaa tama Masia ma wa bɪrɪma N̄mɪj ta kotɪma v̄ saan̄ n̄mɪjsɪkpeɲ.

¹³ Die nɪ gban̄ dɪ keɲ bɪrɪj N̄mɪj vuosi die nɪ wɔnna wɔvɔnɪj diekemba dɪ yalla gbatɪtanɪj wa. Die nɪ yɪne Masia yada wa wɪa N̄mɪj die dɪ nagɪ v̄ Halikasika dieke dɪ yɪne v̄ chaanɪj magɪlɪj a yɪ nɪ sɪba v̄ yɪna n̄van̄ dɪ v̄ nan yɪ wa. ¹⁴ N̄mɪj yɪ tɪ wa Halikasika dɪ v̄ yɪ siara dɪ tɪ nan keɲ ye jadieke wɔnɪj N̄mɪj dɪ yɪna n̄van̄ dɪ v̄ nan yɪ v̄ vuosisi, ta bɪ dagɪ dɪ v̄ nan seɲ yɪ vuosi gbatɪtanɪj anaj wusie. Nɪ vaa tɪ bɪrɪma wa ta kotɪma v̄ saan̄.

Pɔoli N̄mɪj jɔsɪj wɪa

¹⁵ Die wɪa, a nɪn̄j daa dieke n̄ wɔnna dɪ nɪ yɪ tɪ Yɔmɔtɪen̄ Yisa Masia yada anaj nɪ chone N̄mɪj vuosi dene wo a keɲ tɔgɪ jinne wo, ¹⁶ n̄ ka vaa N̄mɪj waasɪj nɪ wɪa. N̄ n̄aan̄ tɪnsa nɪ wɪa n̄ N̄mɪj jɔsɪj ma ¹⁷ ta jɔsɪa tɪ Chɔɔj N̄mɪj, vuodieke dɪ yɪne hagɪrɪtɪen̄ ta bɪ yɪ tɪ Yɔmɔtɪen̄ Yisa Masia N̄mɪnɪ, dɪ v̄ yɪ nɪ yɪan̄ ta yuori v̄ gban̄ a dagɪ nɪ an̄ nɪ mɪn̄jɪ sɪmma wa. ¹⁸ Ta bɪ jɔsɪa wa dɪ v̄ yuori nɪ nine an̄ nɪ sɪmma tama dieke wɪa v̄ wana nɪ, ta bɪ sɪba a baarɪ dɪ nyɪndiekemba v̄ bala v̄ keɲ a nagɪ yɪ v̄ vuosisi faasɪ vɔna, ¹⁹ ta bɪ sɪba v̄ hagɪrɪj dɪ dala dene ta nan sun̄jɪ tɪnɪj vuodiekemba dɪ yɪne wo yada naa. Bɔnɪj hagɪrɪkpeɲkɪrɪbɪ mi ²⁰ die v̄ nagɪ a sɔgɪrɪ Masia a nɪn̄j kɪj me ta vaa v̄ kaltɪ v̄ nuudiigɪn̄ chaan̄ arɪzanna ma. ²¹ Masia sɪna n̄mɪjsɪkpeɲ naara anaj yikotielɪn̄ anaj hagɪrɪtelɪn̄ anaj sɪkpeɲtelɪn̄ mana; wɔnɪj v̄ yalla saan̄ dieke dɪ tɪanna yɪkɔ mana

saara diekemba di benne dɔntaka gie me anaj dɔnta dieke di bala ka keŋ wo. ²² Ta Nɔmɔŋ di nagɔ jaan mana a yi v nuusi me ta vɔarɔ wa di v yi Nɔmɔŋ vuovɔarikaka mana Sikpentien. ²³ Masia yine v vuovɔarikaha sikpen, ta vuovɔarikaha yine v nyɔŋgbantɔŋ, ta v nyɔŋgbanka di suuli anaj v hagirɔŋ, ta v dɔan v suuli anaj Nɔmɔŋ hagirɔŋ.

2

Kuŋ anaj miivoli wɔa

¹ Saŋŋa dieke di tianna wa, nɔ nɔazetiŋ anaj bɔan yiile wɔa, die nɔ sɔ sɔba nɔ kpiye muŋ. ² Saŋka mi die nɔ di wa tɔŋgbanka gie haalɔbiatɔ sien ta tuo tɔŋgbanka gie naan Sitaani nɔan vuodieke di pɔgɔlɔna vuodiekemba di kana ka tuose Nɔmɔŋ nɔarɔ, ³ wusie, ti mana die sɔ sɔba banɔŋ, ta dɔ ti nyɔŋgbantɔŋ lɔla, ta yie ti nyɔŋgbantɔŋ anaj sɔŋ di yaala dene. Tɔnɔŋ anaj banɔŋ tɔuma die yaa wa Nɔmɔŋ snyurɔŋ a kien ti ma.

⁴ Ama Nɔmɔŋ zɔɔlɔnɔhɔgɔla anaj v choti faasɔ dala muŋ ta wo magɔsɔŋ ⁵ die wɔa, die ti zetine Nɔmɔŋ nɔarɔ ta die sɔ sɔba ti kpiye muŋ saŋka mi wo, saŋka mi, Nɔmɔŋ di vɔarɔ ti a nyɔŋ kuŋ me, a yaa ti juu miivoli me Masia wɔa; Nɔmɔŋ zɔɔlɔnɔhɔgɔla wɔa ti ye gbatitaanɔŋ. ⁶ Ti benne Yisa Masia ma wɔa Nɔmɔŋ di lagɔŋ a sɔgɔrɔ tɔnɔŋ anaj bɔnɔŋ, ta ti lagɔŋ a dii naan anaj wa arɔzanna ma. ⁷ V yiwo naa di v dagɔ vuon mana saŋŋa mana v zɔɔlɔnɔhɔgɔla di dala dene, ta yi burichini a yi ti Yisa Masia wɔa. ⁸ Nɔmɔŋ zɔɔlɔnɔhɔgɔla wɔa nɔ ye gbatitaanɔŋ, dama nɔ yine Masia yada wa wɔa. Nɔmɔŋ piini wonde a yi nɔ, daa nɔ gban gban nɔ yine wudieke. ⁹ Vuon kaan bɔagɔ nɔgɔ v nyɔŋŋ ka wɔa, a ka yi nɔ gban gban nɔ tɔuma. ¹⁰ Yisa Masia ma Nɔmɔŋ di yi ti vuodiekemba ti yine, ta yi ti tɔnɔna berin di ti tɔma wudieke v wone a saŋ di ti tɔmma wa.

Masia vuosi mana yiwo bɔnyɔ

¹¹ Die wɔa, nɔnɔŋ vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi naa, ta Juu vuosi di wasa nɔ kolɔyootielin ta wasa ba gban vuodiekemba di gobine ba kola naa, nɔ tɔnsɔ die nɔ yine vuodiekemba saŋŋa dieke di tianna. Die kolagobin die yiwo wudieke vuota di yinene ba nyɔŋgbantɔŋ ma. ¹² Saŋka mi die nɔ ka sɔba Masia. Die nɔ yiwo chaanɔŋ ta ka gɔti Nɔmɔŋ vuovɔarikaha ma. Die nɔ bie wo tɔŋgbanka gie ta ka sɔba Nɔmɔŋ, ta bi wo tama, dama v yɔna v vuosi nɔa dieke wo die nɔ ka gɔtya. ¹³ Ama lele, nɔ bie wo Masia ma, die wɔa nɔnɔŋ vuodiekemba die di benne saasaa wa wa keŋ a gbigi wo Nɔmɔŋ, Masia kumbu wɔa. ¹⁴ Wɔnɔŋ v lagɔsɔna Juu vuosisi anaj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi ta yi be bɔnyɔ, ta sɔgɔfɔlɔŋ di keŋ, v kpine wo wɔa v kpisi dataasɔ die di benne ba sɔnsɔku. ¹⁵ Juu vuosi mɔraha die yaa wa chɔara pam ama Masia die di kpisihe anaj v kumbu amɔ v nan lagɔsɔ Juu vuosisi anaj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi a keŋ v jigɔŋ an buurin bule wa gie lagɔŋ a yi buurihaalɔ balɔmuŋ di v yi an sɔgɔfɔlɔŋ keŋ buurin bule wa gie jigɔŋ. ¹⁶ V dagarɔkɔrɔ kumbu yine v kpisi dataasɔ ba sɔnsɔŋ, ta lagɔsɔ ba mana ba yi buuribalɔmuŋ ta yaa ba a yɔŋŋi keŋ Nɔmɔŋ jigɔŋ. ¹⁷ Die wɔa, Masia die keŋye muŋ a mɔsɔlɔ sɔgɔfɔlɔŋ wɔnɔna a yi nɔnɔŋ vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi, ta die yɔa anaj Nɔmɔŋ, ta bi mɔsɔlɔ a yi Juu vuosisi, vuodiekemba die di gbicine Nɔmɔnɔ. ¹⁸ Di yiwo Masia wɔa Juu vuosisi anaj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi mana bɔagɔ keŋ ti Chɔɔŋ Nɔmɔŋ jigɔŋ, v Halkasi balɔŋka ma.

¹⁹ Die wɔa, lele, nɔnɔŋ vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi anaj Nɔmɔŋ vuosisi yiwo tɔŋgban balɔmuŋ ballɔ, ta bi yi Nɔmɔŋ tigin vuosi, nɔ

ka bi yi chaanuj. ²⁰ Ni su siba juon waara ta Nmut naazvaluj anjan Nmut tuntontiba di yi ka nyabiluj, ta Masia di yi ka gongogonyuguruj tanjkenjkrupuj dieke di vana ka zie kenj kenj. ²¹ Wotuj Yisa Masia lagisina a pɔgɪli Nmut vuosisi ta ba beri vutuj ta burima v jiginj. ²² Ni lagisina anjan Masia wa, Masia taasa ni mut anjan v didusuruj banuj ba, ta ni mana di laguj a yi juoku gie ta Nmut Halikasika di bie ka ma.

3

Pɔɔli die di tɔnna yi vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi

¹ Naa wa manuj Pɔɔli vuodieke di june dansarika Yisa Masia tɔuma wa di ko juusa Nmut a yia nutuj vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi. ² N yaa tama di ni wɔnya mut di Nmut zɔɔlɔnɔɔgɪla wa v yi mut tɔumaha gie ni sunjɔn wa. ³ Nmut yuori wo v wɔlɔburɪkaha a dagi mut mut. N wɔn maagi ni waha gie bita mut. ⁴ Du yi ni karuj wudieke n maagina wa, ni nan di siba di n siba jaan yaa gamma Masia ma. ⁵ Sanja dieke di tianna wa vuota die ka siba wɔlɔburɪkɪ gie, ama lele Nmut vaa wa v Halikasika di yuorie a dagi v tuntontiba anjan v naazvaluba v vɔarɪna wa. ⁶ U wɔlɔburɪkɪn yiwo naa: Wɔvɔnaha wa vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi di nan ye jadieke Nmut di bala v yi Juu vuosisi, ba bi laguj anjan ba a yi nyɔnɔbanj balmut, ta guti a die jadieke Nmut di yɪna nɔbanj Yisa Masia ma di v nan yi wa.

⁷ Nmut zɔɔlɔnɔɔgɪla wa die v yi mut sien di n buruj v tuntontu ta mɔsɔluma v wɔvɔnaha siba v yɪna mut haguruj dene. ⁸ Nmut vuosi mana sɔn n yine vuodieke di wɔarɪna ba kɔan ta ka mɔ wɔn ama Nmut chɪgɪ mut wa zɔɔluj ta vɔari mut di n balɪ a yi vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi yaa gamma wɔvɔna diekemba Masia di yɪnana ta a wo magɪsɔn wa. ⁹ Nmut, vuodieke di naanna nyinti mana die vɔari wa mut di n sunjɪ vɔonj mana anj ba sɪmma v sanjɔ gie. Sanja dieke di tianna Nmut die lɔburɪ v sanjɔ gie mut v vuosi jiginj. ¹⁰ U yiwo naa di lele v dagi haaltɪ anjan ba naara di yalla yiko nɔmɔnsɪkpenj me v yalla yɔn v wuyiike mana mana ma dene. U daagi wa v didusurɪba ma a dagi ba v yalla yɔn dene. ¹¹ Ti Yɔmɔtɪenj Yisa Masia ma ta Nmut die yi naa siba v sanna dene wo ta kenj naan dɔnɔ. ¹² Ti yine Masia yada ta bie v ma wa, Nmut sieku yuori yi ti mut, ta ti nan biagi ga v jiginj ta ka chɪga nɔmaamuj. ¹³ Die wa, n juusa ni mut, ni daa vaa ni sɔn chɔsɔsɪ n dinene wahala ni wa, dama di yiwo ni sunjɔn wa.

Masia choti wa

¹⁴ Naa wa manj gbirige ti Chɔɔn Nmut nutja a juusa wa, ¹⁵ v ma buurɪn mana di benne arɪzanna ma anjan tɔnɔbanjka gie me di yese ba miivoli. ¹⁶ Nmut haguruj di dala pam dene wo, n juusa wa mut di v yi ni hagurɪbu mi v Halikasika wa, anj hagurɪbu bemme ni ma, ¹⁷ a bi juusa wa di Masia nagɪ ni sugɪti a buruj v jigiberisikɪn, ni yada wa, n juusa wa mut di ni chone Nmut anjan tanj dene wo nan vaa anj ni mutɔnɔ zie kenj kenj ta ka nanna, ¹⁸ ta nutuj anjan Nmut vuosi mana nan biagi siba Masia choti teelɪn anjan ka waguruj anjan ka goli di dala dene. ¹⁹ Anjan di tɔana di vɔonj sɪmma Masia di chone ti dene wo, n juusa Nmut di nutuj ni nan di siba, ta vaa ni berɪn su siba Nmut berɪn.

²⁰ Nmut hagurɪ dieke di tɔnnana ti ma wa wa, v nan biagi a yi jaan mana a yi ti a tɔnɔn ti yilɪnɔne wudieke ta juusa wa; ²¹ tɔnɔn vuodiekemba

dı yine Masia dıdısırın ta taası anan wa wa mu ti buruma Nmun sanja mana haahuu. Wusie.

4

Nyınghan balımu wıa

¹ Manın vuodieke di june dansarıka ti Yomutien tuma wıa naa, n kpaama ni di ni vaa ni berin vııma siba Nmun di yaala ka summa dene ta wa ni wa. ² Ni ssuma ni gban tınghan, ta bemme somm, ta yallıma suguru anan tan, ta chome tan sanja mana. ³ Nmun Halıkasika yi ni wo jabalumu, die wıa ni kpanı ni gban anan nıngmina a bemme anan sogfıalın amu ni nan wıarı yi jabalumu.

⁴ Masia dıdısırın yiwo nyınghan balımu, ta Nmun Halıkası balımu benne, ta Nmun di gbatı ti a taan a yi ti tama balımu.

⁵ Yomutien balımu nyuna ma benne, ta ti mana di lagın yiwo yada, ta Nmun nyaan sula dıan di yi jabalumu.

⁶ Nmun yiwo jabalumu ta yi vuota mana Chooı, ta bi yi vuon mana Yomutien ta tuma vuon mana ma, ta bi bie vuon mana ma.

⁷ Masia yi wa ti wonyı mana piini yiri yiri siba v yaalala dene. ⁸ Sıba di maaguna dene Nmun gbanı ma wa di:

“Sanja dieke v jvalına nmınsikpeku die v nagı yonı pam v nyanına a gotı v ma ta yi vuota piinisi.”

⁹ Lele, “Die v jvalı ga nmınsikpen” chıan? Di dagıya di die v wolin a ken soın wa tınghanıa gie kpiile tigin mun. ¹⁰ Die wıa, wıonı vuodieke die di kenne soın tınghanıa gie me wo, wıonı v bına jvalı ga saasaa amu v nan ligi donıaka gie mana anan v yiko. ¹¹ Wıonı, v yına vuota piinisi, ta vıarı batan a yi be tuntontın, a yi batan dıan Nmun naazvalın, ta batan dıan di yi wıonıaha mımıltın, ta yi batan wıonı Masia dıdısırıba dıdaansırın anan Nmun wusieke dıdagırın. ¹² Die v yiwo naa di vuodiekeba di yine Nmun vuosisi mana muma anan tonvıonaha, ta vaa wıonı Masia dıdısırın sogıti hagarıma. ¹³ Die wıa, ti dene siba Nmun Bıa dembike ta yiwo yada naa, ti mu ti lagın bunı a bırin nyınkırı diekemma berin di vıınna, ta summa siba wıonı Masia. ¹⁴ Ti kaan bi yi siba ballıbıı amu vuobıatı anan gıgaantıba nan vaa ti leenı siba ba yinene vuosi batan dene wo. ¹⁵ Ama ti nan di bala wusie yaa gamma Nmun wıaha anan choti ta bıruma Masia ma, wıonı v yine ti sikpentien, ¹⁶ ta tının vuodiekeba di yine wo yada wa dıan di yi siba v nyınghanın. Nyınghanıa taası wa tan anan gbeme anan zın anan gııstı, dı yi ka luga mana di mınıı tuma nyınghanıa nan di bıruma ta hagarı. Die gban gban di sı, dı yi ti mana di cho tan ta tuma tın dieke Yısa Masia di nagına a yi ti wa, ti nan di hagarı a bırin nyınkura. Naa baa ka yi mun Masia hagarın di benne ti ma wa wıa.

Tı berıhaalın wıa

¹⁷ Ti Yomutien saan ma, man kpaama ni, di ni daa bi bemme siba vuodiekeba di kana ka siba Nmun, ta ba soınanyile di bie lımun ma ta wo nyarı wa. ¹⁸ Ba yallı wa soınanyilibıatı ta ba tıba di hagarı, ta ba ka siba wıa chıası, die wıa ba ka gotı mııvolı haaltı dieke Nmun di yına wa ma. ¹⁹ Ba ka chıga viıvi, ta dıdıa a tuma dıgıntı tuma, ta ka bıagı yige ba gban halı bıta gban.

²⁰ Ama nũnũj nũj, daa die ni bũgrũ yaa gamma Masia ma. ²¹ Die ni wũj yaa gamma Ƴ ma, ta yi Ƴ didũsũrũj, ta ba dagi ni wusie yaa gamma Ƴ ma nũj. ²² Die wĩa, ni kpanjũ ni gbanj a vaa berikũrũ lĩlĩbiati diekemba di tũnnana a chũsa ni wa. ²³ Lele, ni vaa añ Njũj tarĩgi ni sũjanyile añanj ni sũgĩ, ²⁴ amũ ni nan pũgũ berihaalt dieke Njũj di yũna ni wa, ta ni nĩasi Njũj ni wuyiike me, ta bemme vũũj, ta yi sũgiyalũntielĩj añanj wusie.

²⁵ Die wĩa, ni vaa njũnchũbĩsĩ, ta vuõj mana baluma wusie a yũna Ƴ numba, dama ti yiwo jabalũnũj Masia ma. ²⁶ Dũ yi fũ kej jũ sũnyũrũj, ama da vaa ka vaa fũ yi biãj, ta daa bi yallũma fũ sũnyũrũb fũ sũj ma añ njũj nan. ²⁷ Ni da kej yi Sitaani siej añ Ƴ magĩsĩ ni. ²⁸ Vuodieke die di gaarũnana, Ƴ vaa gaarũj ta kpanjũ Ƴ gbanj a tũj tũũma a dii, ta bi biãgi sũnjime zũũntielĩj. ²⁹ Ni da baluma wũbiati a yũna ni chanchaalũj, ama ni baluma wudiekemba di yine talasĩ ta yaa nyũari, amũ ni chanchaalũj di kej wũj ka nan biãgi sũnjĩ be. ³⁰ Ni da yime wudieke di baanj nan yi añ Halũkasĩka, vuodieke di yine Njũj chaanũj magĩlũj ni ma wa ye sũgĩchũsũj. Wũũj Ƴ yine magĩlũj dieke di dagĩna di daanj kiej ta Njũj nan kej yi ni sũ-n-gbanj añanj wusie. ³¹ Ni vaa biãj berĩj mana, ta da yallũma sũnyũrũj. Vuõj da bi natũma Ƴ chanchaalũj añanj sũnyũrũj, vuõj da bi zĩama Ƴ chanchaalũj, ta bi vũari haasi sũjanyile mana ni ma. ³² Ama ni yi vuodiekemba di chũgũnana ni chanchaalũj zũũũj, ta vasũma ni chanchaalũj tũmbiati a chama ba sĩa Njũj di nagũna ni tũmbiati a chaa ni dene wo Masia ma wĩa wa.

5

Yaa gamma chaanũj ma berĩj wĩa

¹ Ni yine Njũj ballĩchoti wĩa wa, ni kpanjũ ni gbanj ta sũmma sĩa wũũj, ² ni chome vuõj mana sĩa Masia die di faasũna a cho ti ta tuo ti kũj a kpi ta yi kaabi dieke Njũj di yaalala wa.

³ Ni yine Njũj ballĩ wĩa naa, di ka wõj vũna di daakpana añanj hõgũkpana, yaa digũnti yaa lĩlĩbiati tũũma bemme ni sũj. ⁴ Ni waasũma Njũj saũjã mana ama ni daa vaa daakpana yaa hõgũkpana tũũma wũbalũka, yaa digũnti wũbalũka, yaa wũbalũki tũgĩtũ nyũmma ni nũa ma. ⁵ Di mũ ni sũmma a baari di vuodieke di dũaga hõgũkpana yaa a dũaga dembĩkpana yaa ta yi digũnti vuõj yaa halĩ vuõj, wũũj Ƴ kaanj ye jĩgũj Masia añanj Njũj naari ma; vuodiekemba di yalla halĩ faasĩ cho nyinti a tĩnj Njũj.

⁶ Die wũbiati yiilehe wĩa Njũj nan kej dati nũazetitielibe tũba. Ni daa vaa vuõj nagĩ Ƴ gaantũ dagũj a gaanj ni. ⁷ Ni vũari ni gbanj, ta vaa vuosi mi. ⁸ Ni wa yiwo Njũj ballĩ ta bie chaanũj ma, ni ka bi bie lũnũj ma sĩa die ni benne wo ta yie biãbũ, di mũ ni berĩj sũmma sĩa chaanũj ballĩ berĩj, ⁹ dama wudieke di yine wusie añanj Njũj chũgũla añanj tũnũna mana yiwo chaanũj ma sũti. ¹⁰ Die wĩa, ni kpanjũ ni gbanj ta tũma wudieke di bala ka fiãlũ ti Yũmũtiej sũj. ¹¹ Ni daa chansũma vuodiekemba di tũnnana lũnũj ma tũũma ta a wo nyũari wa, ama ta vaa ba lũnũj ma tũũmaha nyũj yaalũj ma. ¹² Wudieke ba yinene lũnũj ma wa yaa wa viivi pam añanj ti baanj di bala yaa gamma ka ma gbanj. ¹³ Ama saũjã dieke jaanj mana di bala a kej nyũj yej me wo, ba lũnũj ma berĩj mana nan kej nyũj yaalũj ma firr. ¹⁴ Dama wudieke mana ba kej yuori dagũ yaalũj ma nãanj bie wo chaanũj ma nũj. Die wĩa die di maagi Njũj gbanjũ ma di:

“Fũũj vuodieke di gũũrũnana, fũ hagi gbiũj ma

ta hagi kunj me,
ta Masia nan yi fu v chaanuj.”

¹⁵ Die wia, ni daa bemme gaantuj berinj, ama ni yi sisiburuj. ¹⁶ Ni nagj ni sanja a yime vutuj dama vuosi yie dian sanja gie me muj. ¹⁷ Die wia ni daa yi gaantuj ama ni summa wudieke ti Yomotien di yaalala ni yi.

¹⁸ Ni daa nyume daanj a bugime; dama kanuj ka bala ka chvusi ni, ama ni kpanji ni gbanj ta vaa Nmuj Halikasika yalla ni a tuma. ¹⁹ Ni chama yila a biruma ti Yomotien ananj ni sugiti mana ananj ni chanchaaluj, ta chama Nmuj gbanjv yila ananj Halikasika yila. ²⁰ Vuonj mana waasuma ti Chooj Nmuj jaanj mana wia, ti Yomotien Yisa Masia wia.

Hoguba ananj ba chulliba wia

²¹ Ni yunana Masia julma wia, ni ssoj ni gbanj a yuma tanj.

²² Hoguba, ni ssoj ni gbanj tunjgbanj a yuma ni chulliba siba ni ssoja ni gbanj a yi ti Yomotien dene wo. ²³ Dama Masia di yine v vuosi sikpentien dene wo, die gbanj gbanj dembinj di yi v hogv sikpentien. Masia vuosi yiwo v nyungbanuj ta v yi ba Gbigbatitaantu. ²⁴ Die wia, hoguba mv ba ssoj wa ba gbanj tunjgbanj jaanj mana ma a yi ba chulliba siba Masia vuosisi di ssoja ba gbanj a yi wa dene.

²⁵ Dembisi, ni chome ni hoguba siba die Masia di chone v vuosi ta tuo ba kunj a kpi dene wo. ²⁶ Die v yiwo naa, amv v nan yi ba kasi, ta bi nagj Nmuj wobalikaha ananj Nmuj nyaanj a su ba di v wonsi ba vutuj, ²⁷ ta yinj nagj ba a yi v gbanj gbanj nuusi me ananj vutuj, ta ba vutjv di wo digintj, ta ba bi yi sugiyalntielinj, ta wo dian, halj bita gbanj. ²⁸ Dembisi mv ba chome ba hoguba siba ba chone ba gbanj gbanj ba nyungbanuj dene, dembinj dieke di chone v hogv, cho wo v gbanj gbanj muj. ²⁹ Vuonj wori a haa v gbanj gbanj v nyungbanuj, ama vuonj mana mujji daansa v nyungbanuj muj siba Masia di daansinana v didusuriba dene wo. ³⁰ Tunuj ti yine v nyungbanjka.

³¹ Nmuj gbanjv baari di, “Naa wia, dembinj nan vaa v chooj ananj v nunj, ama ta nagj v gbanj a laguj ananj v hogv anj ba yi jabalumuj.” ³² Nmuj wuruj gie dagj ti wa wusie dieke di lcburina muj, ama n siba di ka daga ti muj yaa gamma Masia ananj v didusuruj wia muj. ³³ Ama ka bi daga ni muj di di vuna di dembinj mana chome v hogv siba v chone v gbanj dene wo, ta hogv mana dianj yuma v churv julma.

6

Ballj ananj ba tielinj wia

¹ Ballj, ni mv ni saagama yuma ni tielinj ti Yomotien wia, dama die muna di ni yi. ² Miraha ssoj, mirika gie yiwo murj dieke Nmuj di wolinj a yi nbanj a gutj ka ma di, “Yuma fv chva ananj fv naa julma, ³ amv jaanj mana nan yi vutuj a yi fv, ta fv bi ye miivoli wanj tunjgbanjka gie me.”

⁴ Chvaluj, ni da pogilj ni ballj ananj tbanj ta vaa ba sinyuruj di haga, ama ni daguma ba ta kpaama ba yaa gamma wudieke ti Yomotien di yaalala.

Yonjv ananj ba tielinj wia

⁵ Nunuj vuodiekemba di yine yonjv dianj, ni saagama ni tielinj nva, ta chiguma ba njmaamuj, ta tuma yuma ba ananj ni sugiti mana siba ni tunna baa ni tuma dene a yuma Masia wa. ⁶ Ni da tuma a yuma ba sanja dieke ba kejj daansa ni nyuna ma, di ba burj ni, ama ni nagj ni gbanj a buruj Masia yonjv ta yime wudieke di yine Nmuj choti ananj ni sugiti mana.

⁷ Ni tuma ni tuma ananj sugifaluj siba ni tuma yia ti Yomotien Masia

ama ni daa yilime di ni toma a yia vuota nyina ma, ⁸ ta summa a baari ti Yomotien Masia nan ken tun vuon mana yaa gamma wovun dieke mana v yine, v yiwo yomv yaa vuodieke di sina v gban.

⁹ Yonisi tielin, ni dian ni muhi pogu ni yonisi ta da pogu ba anan tun, ta summa di nun anan ni yonisi mana yali wa Yomotien balmun arizanna ma, ta v die vuosi sariya ta ka luge.

Tontaala nyinti wia

¹⁰ Wudieke di kpatina kvan yiwo naa, ni vaa ti Yomotien haguivb yi ni haguima. ¹¹ Ta nagu Nmuj tontaala nyinti mana v yinana ni wa a gbara ni gban, amv ni nan biagi zie a tuuli Sitaani wosanbiati. ¹² Dama ti ka waga anan vuodieke di yalla nyungbanun anan zun, ama ti waga anan haalibiati mana anan ba yikotielin, anan lele wo duna ka gie lumun ma sikpentielin, anan nmusikpen haalibiati. ¹³ Die wia, ni nagu Nmuj tontaala nyinti mana a gbara ni gban lele, amv dabiaku di ken tugi ni nan biagi a tuuli daari mi a gbati ni gban, ta tombo di ken tan ni nan ye zie ken ken.

¹⁴ Die wia ni zie ken ken, ta vaa ni wusie summa siba gbanun a bobu ni chiasu, ta vaa sugiyalun berin summa siba jakagiku a kagu ni nyva anan ni kvasi, ¹⁵ ta ni yi siri a muva wovun dieke di falunana vuosi sugiti an ka su siba ni sunene ni nura. ¹⁶ Wudieke di gutina nyinti gie ma yiwo naa, ni nagu ni yada Masia ma an ka summa siba jakagiku dieke ni poguna ni nuusi me a yaa kaga Sitaani yuma di sina siba bolin wo, ¹⁷ ta pogu ni gbatitaanun an ka summa siba kuuti sibubin, ta bi pogu Nmuj waha an ka summa siba takoobi dieke Halikasika di yaa toma wa. ¹⁸ Ni jusuma Nmuj siba Halikasika di daguna ni dene sanja mana. Ni jusuma Nmuj di v sunni ni jaan mana ma. Ni gbara ta daa vaa Nmuj juusun, ta jusuma Nmuj sanja mana a yuma Nmuj vuosi mana. ¹⁹ Ta jusuma a yuma n gban, di Nmuj sunni mun n wabalukaha ma amv n nan biagi yuori a bal wuloburika diekema di benne wovunaha ma ta da chiguma nmaamun. ²⁰ Dama wovunaha nan ma man zie ta bie dansarika sun naa. Die wia ni jusuma Nmuj di n biagi a balma di muna di n bal wovunaha dene ta da chiguma nmaamun.

Kpatin waasin

²¹ Ti numbua choti Tichikusi, vuodieke di yine ti Yomotien tontuntu anan wusie wo, nan bal ni wia mana yaa gamma n ma amv ni nan di siba n berin di sina dene. ²² Die wia man toma wa ni jigun, di v ken bal ni ti mana berin di sina dene, ta bi kpanhisi ni.

²³ Ti Choon Nmuj anan ti Yomotien Yisa Masia yi ti numballi mana sugubagun anan choti anan yada. ²⁴ Nmuj sunni vuodieke ma di chone ti Yomotien Yisa Masia wa anan choti dieke di wone kpatun.

Gban dieke Pɔɔli die dɪ maaguna a yɪ Filipi tɔɔl wuosi wonna

1 Manɔɔ Pɔɔli anan Timoti, tɔɔl wuodiekemba dɪ yine Yisa Masia tɔɔntɔntɔn wa maaginana gbanƙu gie a yɪ Nɔmɔɔ wuosi wuodiekemba mana dɪ yine Yisa Masia dɪ dɪ sɔɔlɔɔ tɔɔl ma, anan ba nɔɔndɔɔndɔɔ anan ba susɔɔndɔɔndɔɔ. 2 Tɪ Choɔɔ Nɔmɔɔ anan tɪ Yɔmɔɔtɪen Yisa Masia sunɔɔ nɪ, ta bɪ yɪ nɪ sɔɔdɔɔbagɔɔ.

Pɔɔli Nɔmɔɔ jɔɔsɔɔ wɪa

3 N waasa Nɔmɔɔ sanɔɔ dieke mana man ƙen tɔɔntɔ nɪ wɪa, 4 sanɔɔ mana man ƙen jɔɔsa Nɔmɔɔ a yɪ nɪ, n nɔan jɔɔsa mɔɔ anan sɔɔɔɔɔɔɔɔ, 5 dama nɪ sunɔɔine mɔɔ dene wo yaa gamma wɔɔwɔɔnaha tɔɔmaha ma ka piiliku me wo a ƙen tɔɔɔ jinne wɪa. 6 Die wɪa, n ka chɔɔɔɔɔɔ dɪ Nɔmɔɔ wuodieke die dɪ piiline tɔɔwɔɔɔɔ gie nɪ sɔɔɔtɔ ma nan pɔɔɔɔɔɔ die yaa gamma, a ga tɔɔɔ sanɔɔ dieke ɔ balla ɔ ƙen kpatɔ tɔɔwɔɔɔɔ gie daa dieke Yisa Masia dɪ balla ɔ ƙen wo. 7 Nɪ bie n sɔɔ ma sanɔɔ mana. Die wɪa, man yile nɪ wɪa naa dɪ wɔna, dama a nɔɔn sanɔɔ dieke die n benne n dɔɔɔɔ ta mɔɔ dɪ n vaa wɔɔwɔɔnaha zie wo, a ƙen tɔɔɔ sanɔɔ dieke n june dansarɔka ma wa, nɪ mana die sunɔɔ mɔɔ man anan tɔɔ dieke Nɔmɔɔ dɪ sunɔɔine mɔɔ a nagi a yɪ mɔɔ wɪa. 8 Nɔmɔɔ yine n sɔɔɔɔɔɔ dɪ n sɔɔ sɔɔ bie nɪ ma anan Yisa Masia gban gban choti.

9 N jɔɔsa Nɔmɔɔ dɪ nɪ choti nan dɪ gɔta sanɔɔ mana, dɪ nɪ wusie yan anan nɪ sɔɔɔ mana gban nan dɪ gɔta 10 amɔ nɪ nan bɔagɔ vɔarɔ jadieke dɪ faasɔna wɔna, amɔ ka ƙanɔɔ chaan nɪ kaan bɪ yaa dɔɔɔɔ anan bɔan daa dieke Masia dɪ bala ɔ ƙen wo, 11 ta yime tɔɔwɔɔnaha pam Yisa Masia haginɔɔ man, amɔ Nɔmɔɔ saan nan ye bɔɔɔɔ anan pɔɔpɔɔɔɔ.

Miivoli dɪ yine wudieke a yɪ Pɔɔli

12 N nɔmballɔ, n yaala nɪ sɔmɔa dɪ wudieke dɪ haarɔna mɔɔ wa sunɔɔ wo wɔɔwɔɔnaha dɪ gara nɔɔnaha wusie. 13 Die wɪa, naalɔba gbɔgbarɔɔɔba mana anan wuodiekemba dɪ benne giena mana wa sɔba a baarɔ dɪ n yine Masia tɔɔntɔntɔ wɪa man bie dansarɔka sɔɔ. 14 N dansarɔka ma berɔɔ yɪ wa tɪ nɔmballɔ pam sikimɔɔ tɪ Yɔmɔɔtɪen sɔɔn me, ta ba bala wɔɔwɔɔnaha ta ka chiga nɔmɔɔmɔɔ.

15 Vuosi batan mɔɔla Masia wɪaha dama ba yaa wa sɔɔɔɔɔɔ anan nyan-taati, ama batan nɔɔ mɔɔlaha mɔɔ anan sɔɔɔɔɔɔɔɔ. 16 Wuodiekemba dɪ tɔɔnnana anan ba choti naa sɔba a baarɔ Nɔmɔɔ die yina mɔɔ wɔɔwɔɔnaha tɔɔma dɪ n vaa wɔɔwɔɔnaha zie. 17 Vuosi batan dɔɔn ka mɔɔla Masia wɪaha anan ba sɔɔɔtɔ, ama ba mɔɔla anan sɔɔɔɔɔɔɔɔ; ta yile dɪ ba nan nagi mɔɔ a yɪ wɔɔɔ ma n yene bie dansarɔka ma naa.

18 Die ka chɔɔɔɔɔɔ. N yaa wa sɔɔɔɔɔɔɔɔ ka wɪa, dama dɔɔ yɪ ba mɔɔla anan sɔɔɔɔɔɔɔɔ yaa sɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, wudieke dɪ yine talasɔ yiwɔ ba mɔɔla wa Masia wɪaha. N nan dɪ yaa sɔɔɔɔɔɔɔɔ sanɔɔ mana 19 dama n sɔba a baarɔ dɪ nɪ Nɔmɔɔ jɔɔsɔɔ anan nɪ sunɔɔ dieke dɪ nɔɔnnana Yisa Masia Halɔkasɔka ma wa wɪa, n nan ƙen a nɔɔn dansarɔka ma. 20 N sɔɔnɔnɔn anan tama yiwɔ dɪ n da ƙen yɪ n gban viivi, ama ta yallɔma sɔɔɔɔɔɔɔɔ lele anan sanɔɔ mana, ta dɔɔ yɪ man ƙpi yaa man beri n miivoli me, n nan

vaa Masia saanj ye buruj. ²¹ Dama du yi manj beri n miivoli me, n beri mun a ya Masia, ama du yi kunj manj kpi, die nan faasi yi mun nyuaru. ²² Du yi manj nan di bie n miivoli me ta nan biagi yi wudieke di yaa nyuaru, die tun, n ka siba jadieke n baanj vuaru. ²³ Nyinti ale wa gie yine wudiekemba di datunana mun; n tun nan faasi yaala di n vaa miivolike gie, ta ga bemme ananj Masia, die tun nan faasi vuna. ²⁴ Ama ni wia, di faasi vuna di n bemme n miivoli me. ²⁵ N siba mun di kanuj ka vurunna ta chulun wori, die wia manj siba di n nan di beri. N nan di beri ananj ni mana, amu ni nan di hagu ta yaa sugifaluj ni Masia dusuj ma. ²⁶ Ni nan di faasi yaa sugifaluj Yisa Masia ma du yi manj kenj kenj ni jigij bibra.

²⁷ To, wudieke di yine nujumuna yiwo naa, ni vaa ni berinj summa siba Masia wvunaha di daguna dene, ta du yi manj biagi a kenj ye ni yaa manj ka kenje, ama n nan wonj di ni munji zie munj ananj sunjanyili balumun, ta yaa nuabalumun ta kpanja ni gbanj ta wvunaha yaa gamma ni yadaka Yisa Masia ma nan di gara nujja. ²⁸ Ni da chiguma ni dataasi, ni yalluma suguhaguruj sanja mana ta die nan daji ba di banuj ba bala ba nan, ta nuj ni hagi, dama Nmuj yina ni nyanuj. ²⁹ Ni wonj yaa sienj munj di ni tun yi Masia, daa ni yine wo yada nyuna ma, ama ni die wahala u wia. ³⁰ Lele, ni nan guti n ma tombu ma. Di yiwo tunj dieke die ni yene munj n wagunana wa, ta lele ni wonj di n ye waga munj.

2

Masia sɔwɔn-n-gbanj tunjban ananj u yine sikpenj tienj wia

¹ Ni benne Masia ma naa yine ni munji zie, ta u choti di vaa ni sugtu di fiala, ta ni yaa Halikasika didusuritanj, ta yaa choti ananj zɔɔlunhigula ananj tanj. ² Die wia manj bala ni di ni yalluma sunjanyili balumun ta vaa n sugifaluj guti, ta yalluma choti balumun ta ni sunjanyile mana yi bunyi. ³ Ni da yine wuj a nyuma sugubianj ananj kalinbaani ma, ama ni sɔwɔn ni gbanj tunjbanj, ta kotuma tanj a tanj ni kotuna ni gbanj dene wo. ⁴ Ni da vasuma ni бага bemme ni nyinti nyuna ma, ama ni vaa ni бага bemme ni chanchaaluj nyinti ma gbanj. ⁵ Ni vaa beri dieke Yisa Masia die di yalla wa bemme ni ma:

⁶ U nias wa Nmuj sanja mana
ama die u ka vaa u niasna ananj Nmunn di yi jadieke u yigine kenj kenj

⁷ ama ta saagi u gbanj gbanj choti me ta vaa jadieke u yalla wa
ta nagi u gbanj a buruj siba yomu.

Ta yi vuota
ta kenj nyuj a yi vuota

⁸ Die u sɔwɔn u gbanj, ta saagi Nmuj nuanj a kenj
a kpi dagariku ma gbanj.

⁹ Naa wia Nmuj di koti wa a tanj vuonj mana,
ta yi wa saanj dieke di yine saanj kpenkpuuj a tanj saara mana,

¹⁰ di ka yi anj vuodiekemba di benne arizanna ma ananj tunjbanjka gie me
ananj
kpiile tiginj

ba mana kenj gbirigi ba dune me,
ta yuma wonuj Yisa saari gie juluma,

¹¹ ta vuonj mana nan daansi bal di
wonuj Yisa Masia yine Yomotienj
anj ka biri ti Chɔɔn Nmuj saanj.

Ti chaana limu ma siba chuɲmarisi wia

¹² N nɔmballɩ, die nɩ saaga a yɩa muɲ muɲ saɲɲa dieke die n bene nɩ jigiri, lele n wone nɩ jigiri naa, nɩ mu nɩ faasi a saaguma a yuma muɲ muɲ. Die wia nɩ ko ye tuma aɲaɲ ɲmaamuɲ ta chelime ta tumma tuɲ dieke Nmuɲ dɩ gbati nɩ a taan dɩ nɩ tuma wa ¹³ dama Nmuɲ tuma nɩ ma saɲɲa mana dɩ nɩ yaaluma v choti yiile ta bɩ yime ke.

¹⁴ Nɩ yime wuuɲ mana ta da vuɔmma yaa a nuɲuma nuɲhaguruɲ, ¹⁵ amu nɩ nan dɩ wo biaɲ, ama ta yi sɔɲɲɩalɩntielɩɲ, ta yi Nmuɲ ballɩ diekemba dɩ wone danɲa, dama nɩ bie wo tuɲgbanka gie vuotɔɲti aɲaɲ vuobiati sɔnsɔɲ muɲ. Dɩ yiwo talasi dɩ nɩ nyɲɲisuma ba sɔnsɔɲ siba chuɲmarisi dɩ nyɲɲisnana ɲmuɲsikpeɲ dene wo, ¹⁶ ama ta balɩ miivoli wia. Dɩ yi nɩ tuma die, n nan daansi yallɩ nyuɔɲ nuɲɲ daa dieke Yisa Masia dɩ bala v keɲ wo, dama ka nan keɲ dagɩ dɩ n wahala aɲaɲ n tuɔmaha ka yi yɔɲɩ.

¹⁷ Dɩ yi maɲ nagɩ n miivoli gie a taan a gɩti wahala dieke n wone dɩi wo ta vaa nɩ yi yada naa wa, n nan dɩ yaa sɔɲɲɩalɩɲ, aɲ tɩ mana lagɲ a yalluma sɔɲɲɩalɩɲ. ¹⁸ Die gbaɲ gbaɲ dɩ yi talasi dɩ nɩ yalluma sɔɲɲɩalɩɲ aɲ manɲ aɲaɲ nɩ mana lagɲ yalluma sɔɲɲɩalɩɲ.

Timoti aɲaɲ Epafirodatusi wia

¹⁹ N yaa tama tɩ Yɔmɔtɩeɲ Yisa ma dɩ n tuɲ Timoti nɩ jigɩɲ lele, ta wuɲ nɩ wia aɲ n sɔɲ dɩa. ²⁰ U nyuɲna ma v бага benne nɩ ma aɲaɲ wusie siba n бага dɩ benne nɩ ma dene wo. ²¹ Vuodiekemba mana dɩ tɩalɩna nuɲ, vuɔɲ mana nine ɲmuɲti wa aɲaɲ v tuɲaɲ jaan, ta ba бага wo wudieke dɩ yine Yisa Masia sɩti ma. ²² Nɩ siba dɩ Timoti tuɔma dagɩya dɩ v tuma aɲaɲ wusie. U tuma muɲ aɲaɲ muɲ wɔwɩnaha tuɔma ma siba bua dɩ ɲaana tuma aɲaɲ v chɔɔɲ dene wo. ²³ N yaa tama dɩ dɩ kaan yɔvasɩ n nan tuɲ wa nɩ jigɩɲ maɲ ye wia dɩ bala a yɲɲɲi dene. ²⁴ Tɩ Yɔmɔtɩeɲ wia, n yaa tama dɩ dɩ kaan yɔvasɩ n gbaɲ n nan keɲ nɩ jigɩɲ.

²⁵ N yile dɩ dɩ yiwo talasi dɩ n tuɲ tɩ nɩmbɩa Epafirodatusi, vuodieke dɩ tuɲna aɲaɲ nuɲɲmuɲna ta muɩ dɩ v sunɲɩ muɲ aɲaɲ Masia tuɔmaha, wɔnuɲ v buna yi vuodieke die nɩ tuɲna wa v keɲ sunɲɩ muɲ wo. ²⁶ U chele muɲ dɩ v ye nɩ mana. U sɔɲ die chɔɔsiya muɲ die nɩ wɔnna dɩ v yɔbagɩ muɲ wa. ²⁷ Ka seɲ yiwo wusie dɩ die v yɔbagɩ muɲ ta gbɩgi kuɲ, ama Nmuɲ die dɩ chɩɲ wa zɔɔɩɲ, daa v nyuɲna ma, ama die v chɩɲ wa n gbaɲ zɔɔɩɲ, ta vuari muɲ nyuɲ n kuɲ sɔɲɲɩsɔnsɔɲ dɩ bala ka gɩti v yɔbagɩ sɔɲɲɩsɔnsɔɲ ma wa. ²⁸ Die wia, n chele muɲ dɩ n tuɲ wa nɩ jigɩɲ amu nɩ keɲ ye wo, nɩ nan dɩ yaa sɔɲɲɩalɩɲ bɩbra, ta n gbaɲ n sɔɲɲɩsɔnsɩku bɩa. ²⁹ Nɩ tuo wo aɲaɲ sɔɲɲɩalɩɲ tɩ Yɔmɔtɩeɲ saan ma, ta yuma vuodiekemba dɩ sɩna siba wɔnuɲ jɩluma ³⁰ dama die v ka waga v miivoli wia, ta die baa v kpi Masia tuɔmaha wia gbaɲ, dɩ v yɩ muɲ sunɲɩ dieke die nɩ kana ka bɩagɩ a yɩ muɲ wa.

3

¹ N nɔmballɩ, ka kpatuɲ yiwo nɩ yalluma sɔɲɲɩalɩɲ tɩ Yɔmɔtɩeɲ ma. Manuɲ n бага wori dɩ n bɩ maagi nɩ wudiekemba die n wone maagi a yɩ nɩ wa, maɲ yi die, ka nan yi nɩ sunɲɩɲ. ² Nɩ sɩmma wɔbɩayiiribe, vuodiekemba dɩ sɩna siba gbaasi ta bala dɩ nɩ mu nɩ gobi wo nɩ kɔla wa. ³ Tɩnuɲ vuodiekemba dɩ jɩanna Nmuɲ Halukasika haguruɲ ma wa yine vuodiekemba dɩ senne gobi tɩ kɔla. Tɩnuɲ tɩ ka yaa tama vuota chɩvara ma, ama tɩ kuule muɲ yaa gamma wudieke Yisa Masia dɩ yine. Tɩnuɲ tɩ ka kuule yaa gamma wudieke tɩ yine ⁴ ama n tuɲ nan bɩagɩ a kuuli. Dɩ yi batan dɩ kuule yaa gamma vuota chɩvara, die nuɲ n yaa wia pam dɩ

n kuule a tianj die. ⁵ Dama die ba muruna munj ta ka daraa anu daraan ba gobi n kolli, ta ba muru munj juu vuonj, Benjamani buurin ma, ta manj yi juu vuonj ananj wusie. Du yi Mosisi muraha dusuj, die n yiwo Farasi vuonj ta diha siba Farasisi vuosi di dina dene wo, die n diha munj ananj nunnjuna, ⁶ ta die di kenj mugise Masia didusuruj gbanj. Du yi vuonj di nan di di muraha ta yi vuovutuv Nmunj jigijn, manuj nuj n wo bianj yaa gamma ka ma. ⁷ N tunj nan biagi biisi waha gie mana di a yaa wa nyvari, ama n daansi ye ta a mana wo nyvari Masia wa. ⁸ Daa genhe nyuna ma wone nyvari a yi munj; ama n daansi ye ta jaanj mana wo nyvari; dama n sibuna n Yomutienj Yisa Masia ta v sibi ku nyvari di faasi dala naa wa. U wa manj nagj jaanj mana a vigi taanj, manuj n wasa a mana tanjooj ma jaguma, di n munji summa Masia. ⁹ ta munji taasi ananj wa ananj wusie. Lele nuj, n yiwo vuovutuv Nmunj jigijn daa n dina muraha wa, ama n yine Masia yada wa wa. N yadaka wa Nmunj di nagj munj a buruj vuovutuv v jigijn. ¹⁰ Wudieke mana n yaalala yiwo di n munji summa Masia, ta bi summa v kumbu hagiku haturuj, ta bi dii wahala ananj wa, ta n berikuvu kpi siba v kpine dene wo, ¹¹ ta yaa tama di n gbanj n nan kenj hagi kunj me ta ye miivoli.

Nyanjij tune wa

¹² N ka bala di n wanj yiwo vuovutuj dieke Nmunj di yaalala di n yi wo, n ye ka tugi die, ama n ye ko mia munj siba chichiguru di n ga nyanji a ga tuo tune dieke wa Yisa Masia die di vvaruna munj di n tuo wo. ¹³ N numballi, n siba a baari di n ye ka nyanji nyanjiku, ama wabalumuj manj yie, n daama wa wudiekemba mana di benne n kbanj, ta mia di n tugi jadieke di benne n nunja wa. ¹⁴ Die wa manj chiga a tuole jigidieke chigulaha di bala ka kpati wa, di n ga a tuo tune dieke di yine arizanna ma miivoli, ta Nmunj di wa munj ka wa Yisa Masia ma wa.

¹⁵ Di yiwo talasi di tunuj vuodiekemba di korinna Halikasika ma wa mu ti yalluma sonyileke gie, ama ni batanj yaa wa sonyiyili gaasi, ama Nmunj nan yuori ni nine. ¹⁶ Die wa, ni vaa ti poguli wusieke gie siba die ti pogulina ka dene a kenj tugi lele wo.

¹⁷ N numballi, ni chansima munj. Ni nagj ni sonyiyile a yi vuodiekemba di dina wovutuj dieke die ti nagina a yi ni wa sieku. ¹⁸ Die n wanj bali ni waha gie mana sanja dieke di tianna wa, ama lele n bi bala ni ananj nintaanti, di vuosi pam benne ta ba berin di nagj ba a buruj Masia dagariku kumbu dataasi. ¹⁹ Ba kpatuj yiwo chovusuj, dama ba nyuuti yine ba njuna. Ba kuule ananj jadieke di naginana ba yie viivi me, ta yile yaa gamma tunjbanja gie nyinti nyuna ma. ²⁰ Ama tunuj nuj, ti yiwo arizanna ma balli, ta ti chele a chusa ti Gbigbatuttaantu, vuodieke di yine ti Yomutienj Yisa Masia wa di v nyuj arizanna ma a kenj. ²¹ U nan kenj tarigi ti tunjbanja gie nyunbanj dieke di wone haturuj ta nan kenj kpi wo anj ka niasj v gbanj gbanj arizanna ma nyunbanuj. U nan kenj a nagj haturj dieke di vana v su jaanj mana wa a yi die.

4

Kpaamuj

¹ Die wa, n numballi, nunuj vuodiekemba n chone, ta yaala n ye ni naa, nunuj ni yine manj yalli sugifaluj ta vasa manj kuule ni ma. N numballi choti, ni munji zie ta dia ti Yomutienj Yisa Masia dene.

² N taa Yuwodia ananj Sintike, n juusa ni, ni kpanji ni gbanj a bemme ananj tanj ananj sugifaluj ti Yomutienj wa. ³ Ta funuj vuodieke di yine

n didusurutan anan wusie wo, n yaala fu sunji wo hogoba bale wo gie, dama banan anan Kilementi anan vuodiekemba mana di yine n tuntun chanchalan, ta ba saara di bie Nmun miivoli gbanke ma wa, die lagisi toma mun pam, wuvunaha musun ma.

⁴ Ni yalluma sugfialun ni taasuna anan ti Yomutien wa. N bi bala ni, ni yalluma sugfialun.

⁵ Ni bemme somm anan vuon mana. Ti Yomutien kenin gbigiye mun.

⁶ Ni daa vaa ni sun chusoi jaan mana ma. Ama ni jussima Nmun a yaaluma jadieke di yine talasi a yi ni. Ni jussima Nmun, a waasuma wa ni sugiti ma sanja mana, ta bali wa wudieke ni yaalala. ⁷ Ta Nmun nan yi ni u sugfiali dieke di tianna vuota sugfialun mana an ka sunji ni sugiti an ni sunjanyile dva jigibalmun dama ni taasuna anan Yisa Masia wa.

⁸ N numballi, wudieke di yine kpatun wonna, ni vaa ni sunjanyile suuli anan wudieke di vuna ta yaa burun, anan wudieke di yine wusie, anan wudieke di yalla juluma, anan wudieke Nmun di yene an ka vuna, anan wudieke di wone ban, anan wudieke vuosi di chone, anan wudieke di yalla saan vurun, anan wudieke di vurna, anan wudieke mana di vuna anan burun. ⁹ Ta ni nagu wudiekemba mana ni bugurina anan wudiekemba ni tuone a nyun n jigin, anan n wabalukaha anan n wuyiike mana a tun tooma. Ta Nmun, vuodieke di yunana ti sugidvagiku nan di beri anan ni.

Waasin

¹⁰ N yaa sugfialun ta waasa ti Yomutien, dama anan ka yuasuna mana ama ni бага ye bie n ma. Wusie, ni sen cho mun mun, ama die ni ka ye sien mun di ni dagi die. ¹¹ N ka yile di ni daan wa n wa die wa man bala naa, dama manun n won buguri wa n nine di bala ka suuli jadieke mana n yalla dene. ¹² N siba waarin berin anan chagiti berin. N won buguri a mana; die wa, du yi jigidieke n benne wo di yi kon yaa chagiti, du yi ka dala yaa du yi bita, ama n nine suule jadieke n yalla sanja mana mun. ¹³ Masia di yina mun haurun wa, n nan bagu yi wun mana.

¹⁴ Ama die ni yiwo vurun pam ni sunjine mun n wumugisikehe me wo. ¹⁵ Nunun Filipi vuosi siba di die n wolinne piili Masia wuvunaha musuku, die n nyunna Masedonia tun ma wa, die ni nyuna ma die ni yine Masia didusurun diekemba di sunjinene mun. Die ni yiwo vuodiekemba die di gutna a dii n nyuari anan n nanun. ¹⁶ Die n benne Tesalonika tun ma wa ta die yaala sunjin wo, die ni naana sunje mun. ¹⁷ Di ka su siba n yaala piinisi ni jigin, ama n yaala ni tuo wo nyuari a nyun Nmun ma mun. ¹⁸ N tuo ni piinisi mana mun, amu a yi mun. Piini dieke ni nagina a tun Epafrodatusi wo vaa man chagit mun. Piinisi mi su siba kaabi dieke nyuugin di vurna ba nagina a yi Nmun, ta ka fiali u sun, u tuo ke. ¹⁹ Die wa, Nabidie Nmun vuodieke n janna nan yi ni ni nyunyaalka mana, ta a nan nyun wa u nyinti dieke di faasuna dala ta bie arizanna ma wa, Yisa Masia wa. ²⁰ Vuosi buruma ti Choon Nmun saan yaa gamma haahuu. Wusie.

Kpatun waasin

²¹ Ni waasi vuodiekemba di yine Nmun vuosi Yisa Masia wa. Ti numballi diekemba di benne giena wa waasa ni. ²² Nmun vuosi mana waasa ni, a tan ba mana vuodiekemba di yine naan Siiza tigin tuntuntun gban waasa ni.

²³ Ti Yomutien Yisa Masia sunji ni mana.

Gbanj dieke Pɔɔli dɔ maagina a yi Kolosa tɔj vuosi wɔnna

¹ Manɔj Pɔɔli, vuodieke dɔ yine Yisa Masia tuntɔntɔ Nɔmɔj choti wɔa, aɔaɔj tɔ numbɔa Timoti, maaginana gbanjɔ gie ² a yia Nɔmɔj vuosi diekemma dɔ benne Kolosa tɔj ma, ta yi tɔ numbali diekemma dɔ yine Yisa Masia yada wa. Tɔ Chɔɔj Nabidie Nɔmɔj sunɔj nɔ, ta yi nɔ sugɔɔvaganɔ.

Pɔɔli die dɔ jɔvɔsɔnana Nɔmɔj ta waasa wa dene

³ Tɔ nɔaɔj waasa Nɔmɔj vuodieke dɔ yine tɔ Yɔmɔtɔj Yisa Masia Chɔɔj wa tɔ keɔ jɔvɔsɔ Nɔmɔj a yia nɔ saɔɔa mana, ⁴ dama tɔ wɔɔya mɔj nɔ yine Yisa Masia yada dene ta bɔ cho Nɔmɔj vuosi mana dene. ⁵ Die piiliku me saɔɔa dieke nɔ wɔnna wɔvɔvɔnaha dɔ yine wusie wo, die nɔ wɔɔya mɔj yaa gamma wɔvɔvɔnaha diekemma dɔ chɔvɔsɔnana nɔ arizanna ma wa mɔj. ⁶ Wɔvɔvɔnaha gie dɔ kenne nɔ jigiri tɔga jigiri mana mɔj tɔjgbanjka gie me ta wɔnsa vuosi berɔj sɔba ka wɔnsina nɔ berɔj a nyɔj daa dieke die nɔ wɔnna ta sɔba Nɔmɔj zɔɔlɔnchɔgɔla aɔaɔj wusieke dɔ sina die wo. ⁷ Die nɔ bɔgɔrɔ wa wɔarɔ gie a nyɔj tɔ tuntɔj chanchaɔj Epafirasi, vuodieke n faasina cho jigiri, wɔvɔvɔj tɔ yine Masia tuntɔntɔ dieke dɔ tɔnnana aɔaɔj wusie a yi tɔ. ⁸ U bɔ balɔ tɔ nɔ choti yaa gamma nɔ chanchaalɔj ma dɔ sina dene Nɔmɔj Halikasika sunɔj wɔa.

⁹ Naa wɔa, a nyɔj daa dieke tɔ wɔnna nɔ wɔa wa, tɔ ka vaa Nɔmɔj jɔvɔsɔj nɔ wɔa, dɔ wɔvɔvɔj Nɔmɔj yi aɔj nɔ sɔba wudieke vɔ yaalala, ta yi nɔ vɔ Halikasika yɔaɔj aɔaɔj ka sɔvɔj mana, ¹⁰ amɔ nɔ nan bɔagɔ beri beri dieke tɔ Yɔmɔtɔj dɔ yaalala, ta yie wudieke dɔ nannana vɔ sɔj, amɔ nɔ nan dɔ bɔrɔma ta sɔba wa saɔɔa mana. ¹¹ Wɔvɔvɔj Nɔmɔj yi nɔ hagɔvɔj pam sɔba vɔ yalla hagɔvɔj mana dene wo amɔ nɔ nan dɔ yaa hantɔ aɔaɔj suguru. ¹² Nɔ waasɔma tɔ Chɔɔj Nɔmɔj aɔaɔj sugɔfɔlɔj. Wɔvɔvɔj vɔ vana nɔ mɔ dɔ nɔ gɔtɔ atɔa faarɔ dieke vɔ yɔna nɔvɔj dɔ vɔ nan nagɔ yi vɔ vuosi arizanna ma wa. ¹³ Wɔvɔvɔj vɔ vɔarɔna tɔ a nyɔj Sitaani hagɔvɔj ma a nagɔ tɔ a yi vɔ Bɔa dembinɔj choti naarɔ ma. ¹⁴ U Bɔa dembike wɔa vɔ nagɔ tɔ tɔmbɔatɔ a chaa tɔ ta vɔarɔ tɔ a nyɔj yɔɔjɔsɔ ma.

Masia aɔaɔj vɔ tɔvɔma wɔa

¹⁵ Vuɔj kaɔj bɔagɔ ye Nɔmɔj ama vɔ Bɔa dembinɔj Masia yiwo vɔ nɔasɔj. Wɔvɔvɔj vɔ tɔanna jaɔj mana, ta yi Nɔmɔj nyɔjɔnaaɔjka mana sikpeɔj tieɔj. ¹⁶ Dama vɔ ma Nɔmɔj dɔ naaɔj jaɔj mana dɔ benne arizanna ma aɔaɔj tɔjgbanjka gie me, nyindiekemma tɔ yesinene aɔaɔj nyindiekemma tɔ kana ka yese. Wɔvɔvɔj vɔ naanna nyindiekemma mana dɔ yalla hagɔvɔj aɔaɔj yiko, aɔaɔj malakasi diekemma dɔ yalla hagɔvɔj aɔaɔj haalɔtɔ mana. Masia ma Nɔmɔj dɔ naaɔj jaɔj mana ta nagɔ jaɔj mana a yi wa. ¹⁷ Wɔvɔvɔj Masia wɔɔj beri mɔj ta jaɔj mana wori, ta vɔ wɔa jaɔj mana dɔ beri sɔba Nɔmɔj dɔ sanna dene wo. ¹⁸ Wɔvɔvɔj vɔ yine vɔ vuosi mana sikpeɔj ta vɔ vuosi dɔaɔj dɔ yi vɔ nyɔjgbanɔj. U vuosisi miivoli nyɔvɔna vɔ jigiri. Wɔvɔvɔj vɔ yine Nɔmɔj Bɔa dembinɔj dieke dɔ kpine ta wolɔj hagɔ kɔj me, dɔ vɔ nyɔvɔna ma vɔ yi jaɔj mana mana sikpeɔj tieɔj, ¹⁹ dama die dɔ yiwo Nɔmɔj nansɔj dɔ Masia yallɔma wɔvɔvɔj Nɔmɔj gbanj gbanj berɔj aɔaɔj wusie. ²⁰ U Bɔa dembike wɔa ta Nɔmɔj yi jadieke mana dɔ benne nɔmɔjɔsikpeɔj aɔaɔj tɔjgbanj dɔ yɔjɔj yi

υ zvaluj anaj sugftaluj; ta zuj dieke die di nyuna υ Bua dembike ma wa dagaraku ma wa wia υ yi sugftaluj di beri tunuj anaj wonuj sunsuj.

²¹ Sanja kaani, ni sunjanyilibiati anaj ni tumbiati die yine ni Nmuj dataasti, ta ni yua anaj wa, ²² ama lele muj, υ Bua dembike nyujgbanuj kumbu dagaraku ma wia υ bi yi ni υ zvaluj di υ nagi ni anj ni yi sugyialintielij, ta wome digunti, yaa bianj, ta keuj υ jigij. ²³ Ama sie ni kpanjij ni gban anaj wusie ta bemme ni yadaka ma ta zie keuj keuj, ta daa tari a nyuj ni tamaka ma, tama dieke die ni yene sanja dieke ni wonna wovunaha; ta die ba musli wovunaha a yi vuota mana wa tujgbanjka gie me; ta manuj Pocoli yiwo ka tuntontiba wony wa.

Pocoli die di yine Masia didusuruj tvontontv dene

²⁴ Lele muj n wa yaa sugftaluj n dinene wahala ni wia wa, dama wahala dieke n dinene, n tuma kpata wa wahala dieke Masia di naguna zie di n dii wo, υ nyujgbanj dieke di yine υ didusuriba wa. ²⁵ Ta Nmuj dieke di yua muj tvumaha di tuj wa, wonuj υ yine muj Masia didusuriba mi yomu ni sunjij wia, di vuosi summa Nmuj waha. ²⁶ Waha yiwo wuloburi diekemba Nmuj di naguna a loburi vuota sanja kaani, ta buurij mana di ka siba ha, ama ta lele υ wa yuori dagi υ vuosi. ²⁷ Nmuj sanja di υ yuori wuloburika waha a dagi υ vuosisi muj. U wuloburika waha faasti vuna muj, ta yaa nyuari a yi vuota mana. Di daga di Masia bie ni ma, die wia, ni yaa tama di ni nan daansi guti a bie Nmuj chuulikpenkpuuku ma. ²⁸ Die wia, Masia wa wia ti musla, ta kpaama vuonj mana, ta naga yiaj yiri yiri mana a daga vuonj mana, di ti yi anj vuonj mana hagiruma υ Masia diusuj ma, ta nagi ba a yi Nmuj. ²⁹ Naa wia, manj ko kpanjja n gban anaj hauri dieke mana Masia di yi muj ta bu dala wa.

2

¹ N yaala ni summa n kpanjjanana n gban ni wia anaj Masia didusuri diekemba di benne Lodisia tuj ma, anaj vuodiekemba di yene ka ye muj ma dene. ² N yaala ba sugfti hagiruma, ta ba lagisi tanj anaj choti, ta summa Masia waha chiasi, ta yi wo yada anaj wusie, ta ye sugftali dieke vuosi di jaana ye ba keuj siba Nmuj waha chiasi dene, ta summa Nmuj wuloburikuri dieke di yine Masia wa, ³ υ nyuna ma yalla wusie yiaj anaj sibuj.

⁴ Die wia manj bala ni naa, ni daa vaa vuonj nagi nvanansuj a gaanj ni, ⁵ dama n wone ni jigij anaj n nyujgbanuj naa, ama n yile ni wia sanja mana ta n бага di bie ni ma, ta n suj di ftali anaj ni, ta ye ni benne vuvuj dene wo, anaj ni yine Masia yada anaj wusie dene wo.

Wusie miivoli bie wo Masia ma

⁶ Die ni tuone Yisa Masia di υ yiwo ni Yomutiej wo, ni bemme υ ma dene, ⁷ ta vaa ni yada dagurisi sush υ ma, ta ni yada bie υ ma ta yaa hauruj siba ba daguna ni dene wo, ta waasuma wa sanja mana.

⁸ Die wia, ni daa vaa vuonj nagi vuota yiaj a gaanj ni; wudieke di kana ka taasti anaj Masia, ama ta yi tujgbanjka gie yiaj anaj vuota daguj. ⁹ Dama Masia nyujgbanuj ma Nmuj berij di beri ¹⁰ ta ni tuo wusie miivolike ni taasina anaj wa wia. Wovunuj υ yine sikpenj tielij anaj hauritielij mana jakushj.

¹¹ Nmuj anaj wonuj berij wia ni tuo kolagobij, ama ka ka yi vuota di naguna nuuj a gobi ni nyujgbanuj wa. Masia gobiku die vvaruna ti a nyuj bianj ma wa, ¹² dama sanja dieke ba sina ni Nmuj nyaabu die ni guti

wa Masia ma ba guu ni, ta ni bi hagi anan wa ni nyaabu sulaha ma, ni yada dieke di benne Nmunu haguini tsuma dieke di sugurina Masia a nyin kumbu me wo wia. ¹³ Saŋŋa dieke di tanna wa, die ni yiwo siba kunti ni bian wia anan die ni kana ka yi Juu vuosi wia, ta die bi wo miraha. Ama lele, Nmunu yi ni miivoli mun, ta nagi ni bian a chaa ni Masia ma. ¹⁴ Saŋŋa dieke ba kpaasina wa dagariku ma wa, die u kpisi ti bian hamu dieke di maagi a duan yaa gamma miraha ma mu. ¹⁵ Dagariku ma wia Masia die di chusi Sitaani anan haalibati haguini mana, ta yaa u nyanjuna ba dene wo siara a ken nyin yaalu ma.

¹⁶ Die wia, ni daa vaa vuon zien mira yaa gamma jadieke ni baan di die ta nyuo, ni daa vaa vuon vuorima ni duuga daavuna, yaa chuhaalun duuga yaa davusukuru daraa a yia ni. ¹⁷ Hanu miraha gie mana die yiwo ligisin ta daga di vuon kien; die vuoke yiwo Masia. ¹⁸ Du yi vuon di baari u tian wa u chanchaalu ta ka guura ta yese daansa ta yaala ni soun ni gban a jama malakasi, ni daa saagi, die nan chusi ni. Vuoke mi koti wa u gban u sunanyile me, ta ka wo chian; ¹⁹ u ka bi pogu Masia; Masia yine u vuosi sikpen ta lagisi ba ba taasi anan tan ta su siba nyungbanu gbeme anan ka gisi, woun Masia yinana ba nyindiike, ta ba guta siba Nmunu di yaalala dene wo.

Masia yaa wa miivoli haalu a kien

²⁰ Ni kpiye mu anan Masia, ta u gbatu ni a nyin tungbanka gie haaltu haguini ma, bia wia ni ye beri siba ni ye yiwo tungbanka gie suti? Bia wia ni nagi ni gban a yi mri dieke di bala di ²¹ "Da ken pogu jaabu gie", yaa "Daa ken lan jaabu gie" yaa "Daa ken gbi jaabu gie?" ²² Nyinti gie mana vuota nan nagha a tun tsuma an ka chusi ta kaan yasi. Miraha gie mana yiwo vuota dagan. ²³ Ka sen yi wusie, miraha chanchaalu niasu wa wudieke di yalla yan, ama ta wo, ba jama ba yaala dene, ta gama di ba soun ba gban tungban, ta mugise ba nyungbanu, ama du yi vuon di di waha mana, ka kaan biagi sunu wo an u muni pogu u nyungbanu a nyin nyungbanu lolibati yile me.

3

¹ Die ni hagiya mu anan Masia a nyin kun me, die wia ni nagi ni sugu a taasi anan arizanna ma nyinti, jigidieke Masia di kalla Nmunu nuudiigin chaan. ² Ni vaa ni sugu bemme mi nyinti ma, ama daa tungbanka gie nyinti ma, ³ dama die ni wou kpie mu anan Masia, ta ni miivoli bie anan wa Nmunu jigun. ⁴ Masia vuodieke di yinana ti miivoli wo saŋŋa dieke u ken nyin yaalu ma, ni gban ni nan daansi guu nyin anan wa u chaankpenkpu ma.

Berikuu anan Berihaalun wia

⁵ Die wia, ni vaa tungbanka gie lola di tannana tsuma ni ma wa, atan yine daakpana anan hogokpana tsuma, anan dugun, anan lolibati, anan sunanyilibati anan hal. Hal yiwo bugile kaabu buurin. ⁶ Waha gie wia Nmunu sunuuru nan di bie vuodiekemba di kana ka tuose u wari ma. ⁷ Saŋŋa dieke di tanna wa die nyinti gie die suna ni, ta ni bie ka ma.

⁸ Ama lele ni mu ni vaa nyinti gie mana a taan mu; a yine sunuuru anan lolibati anan haasa. Ni daa vaa juume yaa wobalibi biati nyuma ni nba ma. ⁹ Ni da chubuma wia a yuma tan, dama ni vaa waha gie mana die di benne ni berikuu ma mu; ¹⁰ ta wa nagi berihaalun. Berihaaluku gie ta Nmunu vuodieke di naanna ka wa di yie ke jahaalu saŋŋa mana, ta ka nasa

u gban gban berin, di u yi an ni sen summa wa anan wusie. ¹¹ Die wia puole bi wori vuodiekemba di yine Juu vuosi anan vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosi sunsun; vuodiekemba di gobine ba kola anan vuodiekemba di kana ka gobiye mana puole bi wori ba sunsun; puole bi wo haagin vuosi anan tika vuosi sun; ta bi wo yonisi anan vuodiekemba di sina ba gban sun, ama ni mana yiwo Masia suti, ta u bie ni mana ma.

¹² Nmun cho ni mun ta yi ni u vuovarika ta ni yi u vuokasumba. Die wia ni bemme somm, ta chiguma zoolun ta sunn ni gban tunghan ta yalluma suguru. ¹³ Ni dime suguru anan tan, ta di yi vun di yaa wun anan u chanchaan ba nagi chaa tan. Di mu ni nagi chama tan siba ti Yomutien naguna chaa ni dene wo. ¹⁴ Genhe mana ma ni nagi choti a guti, kanun ka bobina waha mana a lagun tan anan wusie. ¹⁵ Ni wonyi mana guti wa Masia nyunghan ka ma ta Nmun di vvari ni di ni lagisi bemme anan sugifalun. Die wia ni vaa Masia sugifaluku daguma ni sunanyile ta biruma Nmun sanja mana. ¹⁶ Di yiwo talasi di Masia waha gie bemme ni sugiti ma vunun vunun, an ni daguma tan, ta bi kpaama tan anan ni sunanyile mana; ta chiamo Nmun gban ku yula, anan Nmun burun yula, anan Halikasika yula, ta chiamo yula anan waasun ni sugiti ma a yuma Nmun. ¹⁷ Die wia, wudieke mana ni yinene, yaa wudiekemba ni bala, ni yime ti Yomutien Yisa saan ma, ta waasuma ti Choon Nmun u wia.

Masia vuosi berin wia

¹⁸ Hoguba, ni nagi ni gban a yi ni chollun, siba di yine talasi di Masia vuosi yime die wo.

¹⁹ Dembisi, ni chome ni hoguba ta da pogiluma ba anan tun.

²⁰ Balli, ni tuosime ni tielin nva sanja mana, dama die fiata Nmun sun.

²¹ Chualun, ni da vaa ni balli sunyurun haguma, ni yi die ba kaan bi yaa kpanni n gban.

²² Yonisi, ni tuosime ni tielin nva jaan mana ma, an ka daa yi sanja dieke ba kenne daansa ni nyuna ma, di ni fiati ba sugiti an ba biruma ni, ama ni tuma anan nunnuma sanja mana, dama ni yinene ti Yomutien juluma wia. ²³ Wudieke mana ni yinene ni yime anan nunnuma siba ni yie a yia wa ti Yomutien daa vuota. ²⁴ Tunsima di ti Yomutien wo nan daansi yi ni nyvari dieke di yine u vuosi suti arizanna ma, dama Masia yine wusie Yomutien ta ni yie a yia wa. ²⁵ Wubaiyuru dian nan daansi tuo u wubiati tibidatun u yinene wudieke wo wia, dama Nmun nan ken datu u tibun ta lugin wori.

4

¹ Yomutielin, ni yime vunun a yuma ni yonisi, ta summa di ni gban yaa wa Yomutien arizanna ma.

Kpaamin

² Ni kpannisuma ni gban anan Nmun jusun sanja mana, ta jusun wa anan nunnuma, ta waasuma wa. ³ Ta bi jusun Nmun di u yi ti sievunun an ti musiluma u waha, ta yuori dagi Masia loburun waha, dama ka wia man bie dansarika sun naa. ⁴ Die wia ni jusun Nmun a yuma mun an ni biagi bali siba n muna n munni bali die wo.

⁵ Ni summa ni berin anan vuodiekemba di kana ka yi Masia didusiriba, ta naguma ni sanja a balma yuma ba u wia. ⁶ Di yiwo talasi di ni wubalika nansima, ta yaa juluma, ta summa ni baan yinun a bali wubiasikun mana an ka tugisi dene a yuma vunun mana.

Kpatɔŋ waasɔŋ

⁷ Tɔ nɔmbɔa choti Tikikusi, vuodieke dɔ yine tɔ wusie tɔntɔntɔ, ta bɔ yi tɔ tɔntɔŋ chanchaan tɔ Yɔmɔtɔieŋ tɔɔma ma nan balɔ nɔ yaa gamma n wa.

⁸ Die wɔa manɔ tɔma wa nɔ jigɔŋ dɔ ɔ keŋ kpaŋŋɔsɔ nɔ, ta balɔ nɔ yaa gamma tɔ mana dɔ bemme dene. ⁹ Ʋ kɔieŋ mun aŋaŋ tɔ nɔmbɔa choti Onisimusi vuodieke dɔ yine yada ta ɔ yi nɔ wɔnyɔ wa. Ba nan balɔ wudieke dɔ yinene giena.

¹⁰ Arisitakusi vuodieke dɔ benne dansarɔka ma aŋaŋ mun wa waasa nɔ, ta Banabasi wara bɔadembɔŋ Maki gbaŋ waasa nɔ. ¹¹ Josua vuodieke ba bɔna wasa Jusitɔsi gbaŋ waasa nɔ. Vuosi bataa wa gie nyɔna ma yine Juu vuodiekemba dɔ dɔna Masia ta lagɔsɔ tɔma aŋaŋ mun Nɔmun naari tɔɔma ma. Banɔŋ ba yiwo vuodieke dɔ sunɔŋine mun pam.

¹² Eparasi, vuodieke dɔ yine nɔ wɔnyɔ wa ta yi Masia tɔntɔntɔ wa waasa nɔ. Ʋ jɔɔsa Nɔmun aŋaŋ nɔŋŋmɔna saŋŋa mana a yɔa nɔ dɔ Nɔmun vaa aŋ nɔ munɔŋi zie keŋ keŋ ta yi sɔsɔbɔrɔŋ ta yie Nɔmun dɔ yaalala dene. ¹³ N dɔi wo siara dɔ ɔ seŋ faasi tɔma aŋaŋ nɔŋŋmɔna a sunɔŋe nɔnɔŋ aŋaŋ Lodisia tɔŋ aŋaŋ Hirapolisi tɔŋ vuosi. ¹⁴ N nɔmbɔa choti Luki vuodieke dɔ yine dɔgɔta wa, wɔnɔŋ aŋaŋ Demasi waasa nɔ.

¹⁵ Nɔ waasi tɔ nɔmballɔ choti diekemba dɔ benne Lodisia, ta bɔ waasi tɔ taa Nimifa aŋaŋ Masia dɔdɔsɔrɔba dɔ lagɔsɔnana ɔ tigiri me wo ta jɔama Nɔmunɔ. ¹⁶ Nɔ keŋ karɔŋ gbaŋkɔ gie a kpatɔ, nɔ kpaŋŋɔ nɔ gbaŋ a nagɔ a yɔ Masia dɔdɔsɔrɔ diekemba dɔ benne Lodisia ma aŋ ba karɔŋ, ta bɔ karɔŋ Lodisia vuosi gbaŋ dieke die n maagɔna a yɔ ba wa. ¹⁷ Nɔ balɔ Akipusi dɔ ɔ kpaŋŋɔ ɔ gbaŋ ta tɔmma tɔŋ dieke tɔ Yɔmɔtɔieŋ dɔ nagɔna a yɔ wa wa vɔnɔŋ.

¹⁸ Lele manɔŋ Pɔɔli maagɔnana kpatɔkɔ wɔaha gie aŋaŋ n gbaŋ gbaŋ n nuunɔ. Manɔŋ n waasa nɔ. Nɔ da daanɔ dɔ nɔ jɔɔsɔma Nɔmun a yɔma mun n benne dansarɔka ma wa.

Nɔmun sunɔŋi nɔ.

Pöoli hombuŋaŋ gbaŋ dieke ɔ maagna a yi Tesalonika tuŋ vuosi wonna

¹ Manuŋ Pöoli aŋaŋ Silasi aŋaŋ Timoti maaguŋana gbaŋku gie a yia Yisa Masia diduŋuru diekamba di benne Tesalonika tuŋ ma ta yi ti Chöŋŋ Nmuŋ aŋaŋ ti Yömutieŋ Yisa Masia vuosvarkaha; wöŋuŋ Nmuŋ suŋŋi ni, ta bi yi ni sögdöagüŋ.

Tesalonika vuosi yada aŋaŋ ba berij wia

² Ti waasa Nmuŋ saŋŋa mana ni mana wia, ta tūsa ni wia ti Nmuŋ juŋsuŋ ma. ³ Nmuŋ, vuodieke di yine ti Chöŋŋ wa nuŋŋa, ti tūsa ni yine wo yada ta tūma tūwūna, aŋaŋ ni choti die di vana ni tūma aŋaŋ nuŋŋūna dene wo, ta ni tama di bie ti Yömutieŋ Yisa Masia ma keŋ keŋ dene. ⁴ Ti numballü, ti sūba a baari di Nmuŋ cho ni muŋ ta vūari ni di ni yi ɔ vuosi, ⁵ dama wöwūnaha die ka yi nuŋ wöbalüka nyūna ma ti keŋ nagü yi ni, ama die ka yaa wa Halükasüka haguruŋ, ta die ti balaha ta ka chūhya. Ni sūba ti berij di sina die aŋaŋ ti suŋŋine ni die saŋŋa dieke die ti benne ni jigiri. ⁶ Die ni tuone Nmuŋ wiaha, die ni chaansa ti muŋ ti dūna ti Yömutieŋ dene wo, ta die dii wahala ama Halükasüka die yi ni wa sögüfalü. ⁷ Die wia ni berij die di yi dagüti a yi ti Yömutieŋ diduŋuru diekamba mana di benne Masedonia aŋaŋ Akaya tuŋgbaŋüŋ ma wa ba mūna ba bemme dene. ⁸ Dama ti Yömutieŋ wöwūnaha die nyūŋ ni jigijü muŋ ta dia a ga Masedonia aŋaŋ Akaya tuŋgbaŋüŋ ma, a bi göti, ni yine Nmuŋ yada dene wo wöŋ ga löga mana muŋ. Die wia di ka bi yi talasi di ti baluma wūŋ ba jigijü. ⁹ Vuosi gie mana bala yaa gamma die ni muŋŋūna a tuo ti chaanti dene saŋŋa dieke ti kenne ni jigiri, aŋaŋ ni vana ni bugile ta keŋ Nmuŋ jigijü dene, di ni juŋ wöŋuŋ Nmuŋ, vuodieke di yine wusietieŋ Nmuŋni aŋaŋ miivolitieŋ wo, ¹⁰ ta chūsa ɔ bua Yisa Masia, vuodieke die ɔ sögūna a nyūŋ kumbu me wo, di ɔ nyūŋ arizanna ma a keŋ, wöŋuŋ ɔ gbatina ti a nyūŋ wöŋuŋ Nmuŋ sünyuru dieke di kienene ti ma wa.

2

Pöoli tūma Tesalonika tuŋ ma

¹ N numballü, ni gbaŋ ni sūba di die ti kenne kaagi ni wa die ka ka yi yöri. ² Ni sūba die ti dine wahala dene Filipi tuŋ ma, ta ba zia ti, ama die ti kenne ni jigiri, die ti yaa wa söghagüŋ dieke di nyūna Nmuŋ jigijü di ti müslüma wöwūnaha a yuma ni. Aŋaŋ vuosi pam die di kana ka saaga a yia ti mana yöri. ³ Dama wudieke die ti bala ni die ka nyūŋ ŋmunchüŋüŋ yaa süŋanyilibiati ma, die ti ka gaama ni, ⁴ ama saŋŋa mana ti müsla wudieke Nmuŋ di yaala ti müslüma muŋ, dama ɔ wöŋ ye ti ta ti mü ti pögilüma wöwūnaha muŋ. Die wia, ti ka müsla di ti fialüma vuota sögüti, ama ti yaala ti fialüma Nmuŋ süŋ, wöŋuŋ ɔ magüŋana ti sögüti aŋaŋ ti süŋanyile. ⁵ Dama ni sūba aŋaŋ wusie di Nmuŋ yiwo ti siaratieŋ di die ti ka keŋ ni jigijü aŋaŋ nuanansüŋ, yaa aŋaŋ wöbalüki dieke di ligine ti lölibiati. ⁶ Die ti ka yaala büruŋ a nyūna ni jigijü yaa vuogaŋüŋ jigijü. ⁷ Ti yine Masia tūntūntüŋ wia, die ti tuŋ yaa sieŋ di ti bali ni di ni süŋŋi ti. Ama die ti bie wo sömm ni jigiri sūba nuŋ di ŋaana daansa ɔ ballü dene wo. ⁸ Die ti faasüna cho ni wia die ti müsla Nmuŋ wöwūnaha a yia ni;

daa die nyūna ma ama die ti yiwo siri di ti kpi ni wia, dama ti faasi cho ni muij. ⁹ Ti numballi, n yaa tama di ni tūnsa ti tūma ananj ti wahala diilehe sanjja dieke die ti benne ni jigij a mūsla Nmuuj wūwūnaha a yia ni wa. Die ti tūma ŋmūntvasi ananj yuj amu ti kaanj yi chiiti a yū ni.

¹⁰ Nūnū ananj Nmuuj yine ti siaratielinj yaa gamma die ti benne ananj ni ananj berivūnū ananj wusie ta die wo bianj dene. ¹¹ Ni siba di die ti beri muij ananj ni wūnyū mana siba chōōj di ŋaana beri ananj u gbanj gbanj balli dene wo. ¹² Die ti kpanŋiisa ni muij, ta yie ni sūgiti di fiala, ta kpaama ni sanjja mana di ni bemme beri dieke di baanj suuli Nmuuj nine. Wūnū u wana ni di ni kenj juu u gbanj gbanj u naari ma ananj u nansikpenkriuj ma.

¹³ Ti bi waasa Nmuuj sanjja mana dama die ti kenne ananj Nmuuj wiaha ni jigiri die ni wūnyā muij ta tuohe; die ni ka tuohe siba a yiwo vuota wia, ama die ni tuohe muij siba Nmuuj wia. Ka senj yiwo Nmuuj wia, dama ni vuodiekemba di yine wo yada wa, wiaha mi tūma ni sūgiti ma muij. ¹⁴ Ti numballi, mugisi dieke di haarūna ni naa, kanuj mugisiku mi chanchaanj die haari wa vuodiekemba di yine Nmuuj vuosi Yisa Masia wia Judia tūngbanj ma; nūnū ananj ba ye wo mugisi balūmuj. Die ni gbanj gbanj ni vuosi di mugisine ni dene wo, die gbanj gbanj mugisij ba vuosisi Juu vuosi die di mugisi be. ¹⁵ Banuj Juu vuosisi die kōna ti Yōmūtiēj Yisa Masia ananj Nmuuj naazsaliba, ta bi mugisi ti wo. Naa wia Nmuuj sūj ka fiātya ananj ba, ta ba bi yi vūonj mana dataasi. ¹⁶ Ba mūa muij di ba kagi ti anj ti da mūslama Nmuuj wūwūnaha a yūma vuodiekemba di kana ka yi Juu vuosisi anj ba ye gbatūaanuj. Naa dagiya di ba gūta ba tūntūmbiatū diekemba ba yinene wo muij. Lele, Nmuuj sūnyūnūj hagiya muij ba ma, ta u nan datū ba tūba.

Pōoli die di yaala u bi kaagi Tesalonika vuosi dene

¹⁷ Ti numballi, die vuosi di mugisine ti wia, ti nyūj ni jigij daraa ale, ama sanjja mana ti yile ni wia ta mūa di ti kenj ye ni ananj ti nine. ¹⁸ Ti tūj senj yaala ti yijūj kenj ye ni muij. Ta manuj Pōoli gbanj gbanj di mūa sanjja pam di n kenj ni jigij ama Sitaani di kagi muij. ¹⁹ Ti Yōmūtiēj Yisa di kenj kenj sanjja dieke, nūnū ni bala ni yi ti tama ananj ti nyūari, ta ni wia ti baa ti kenj zie u jigij ananj sūgifiāluj ananj kuulinj. ²⁰ Wusie, ni wia ti yaa saanj ananj sūgifiāluj.

3

¹ Die wia die ti sūj di chūsvi pam ti kana ka biagi yese ni wo, die ti sanj di ti wari bemme Atensi tūj ma ti nyūna ma, ² ta tūj ti nūmbūa Timoti vuodieke di yine Nmuuj tūntūntū ananj ti yaa gamma Masia wūwūnaha mūsluku ma wa, di u kenj a kpanŋiisū ni ta vaa ni yadaka hagiūma, ³ amu ni wūnyū kaanj yijūj kōanj wahalaka gie wia. Ni gbanj gbanj ni siba di Nmuuj yina sienj di vuosi gie mugisi ti. ⁴ Dama die ti yene bie ni jigiri, die ti ŋaanj bala ni muij di ba nan kenj mugisi tūnūj vuodiekemba di yine Masia didūstūnū mana, a senj kenj yi die gbanj gbanj. ⁵ N sūgichūsvi kō faasi dala muij, die wia manj tūj Timoti di u kenj a ye ni yadaka sū laha. Dama ŋmaamūj die yalla muij muij di di mūna naa Sitaani die magisi ni muij ni va Masia kōanj dūstūj ta vaa ti tūmaha di yi yōri.

⁶ Lele, Timoti nyūj ni jigij a kenj muij, a kenj balli ti wūwūna yaa gamma ni yada ananj ni choti wia. Ta balli ti di sanjja mana ni tūnsa ti wia vūnūj, ta yaala ni ye ti siba ti yaalala ti yene ni dene wo. ⁷ Ti numballi, ti bie wahala ananj mugisij mana mana ma muij, ama Timoti di bala ti wudieke

wo yaa gamma ni yada ma, die di vaa ti sov di dva. ⁸ Lele ti nan biagi a taan jia ti sibina di ni zie wo ken ken ti Yomvotien sien me naa wa. ⁹ Lele ti nan biagi waasi Nmuj ni wa. Ti waasa wa anan ti yalla sovgtial dieke ni wa wovun Nmuj nuhja naa. ¹⁰ Yuj anan nmuntvasi mana ti njan jussa wa muj anan ti sov mana di v vaa ti bi ye ni bibra anan ti nine, amv ti nan biagi sunji ni an ni yadaka hagiruma.

¹¹ Ti Chovv Nmuj gban gban anan ti Yomvotien Yisa Masia yi ti sien an ti biagi ken a kaagi ni bibra. ¹² Choti dieke ni yalla anan tamba wa anan vuov mana naa, ti Yomvotien vaa ka gutuma sanja mana ta ken summa siba ti yalla choti dieke anan ni wa. ¹³ Wovun ti Yomvotien wo vaa ni sovgti hagiruma ta vaa ni bemme bian ta wome bian ta yi kasi ti Chovv Nmuj nuhja sanja dieke wovun ti Yomvotien Masia di ken ken anan v vuodiekemba mana di yine v suti wa.

4

Beri dieke di fialnana Nmuj sov

¹ Die wa, ti numballi, die ti wov kpaan ni muj ni muna ni bemme dene amv Nmuj sov nan fiavu. Kanuj beriku mi ni beri dene. Lele ti jussa ni muj ta bi kpanjisa ni ti Yomvotien Yisa saan ma di ni vaa kanuj beriku mi gutuma. ² Ni siba ti kpaanna ni dene ti Yomvotien Yisa saan ma. ³ Nmuj yaala ni bemme kasi fa vovari ni gban a nyuj daakpana anan hogokpana tvuma ma. ⁴ Ni yuma ni hogvba juluma, ⁵ ta da bemme anan lolibiat siba vuodiekemba di kana ka siba Nmuj di benne dene wo. ⁶ Vuov da ken yime v Masia diduvsv chanchaan bian yaa a nyuri wa. Ti wov bal ni muj ta kpaan ni di ti Yomvotien nan ken dat vuodiekemba mana di yine kanuj biavu mi tiva. ⁷ Nmuj wa ti muj di ti ken bemme kasi, ama daa ti ken a yime daakpana yaa hogokpana tvuma. ⁸ Die wa, vuodieke nuv mana di zetine dagiku gie, ka zeti wo vuota daguj, ama di yiwo Nmuj vuodieke di yunana ni v Halikasika v zete.

⁹ Di ka bi yi nuhjmuna di ti maagi a bal ni yaa gamma tan choti wa, dama Nmuj wov dagi ni muj yaa gamma ni muna ni chome tan dene. ¹⁰ Ta nuv ni wov cho ni Masia diduvsv chanchaalba mana di bene Masedonia tv ma wa mana. Ti numballi, ti jussa ni muj di ni vaa chotiti mi gutuma yaa gamma. ¹¹ Ni kpanji ni gban a bemme sovmm, ta ni бага bemme ni gban gban tvuma ma, ta tvuma a dime, siba ti wolinne a bala ni dene wo, ¹² amv vuodiekemba di kana ka yi Masia diduvsvba nan di yia ni juluma, amv ni kaan di naga ni gban a jaluma vuov a yaala ni nyujyaalka.

Ti Yomvotien kenij wa

¹³ Ti numballi, ti yaala ni summa wusie yaa gamma Masia diduvsv diekemba di kpine wo, ta da yalluma sovchovsv siba vuodiekemba di wone tama wa. ¹⁴ Ti yi yada muj di Yisa die kpiye muj ta bi hagi kuj me. Die wa ti bi yi yada di Nmuj nan ken yi an Yisa yinj ken anan v diduvsv diekemba die di kpine wo.

¹⁵ Ti Yomvotien dagi ti wa naa, di v ken kien tvuv vuodiekemba di bene ti miivoli me wo kaan wolin vuodiekemba di kpine wo a ken tuoli wo. ¹⁶ Dama ti Yomvotien nan ken nyuj arizanna ma a ken svov anan natkpenkpv, anan Nmuj malakasi Naan wa lolv, anan Nmuj kantani kpan, ta vuodiekemba die di yine Masia yada ta kpi wo nan wolin hagi kuj me. ¹⁷ Ta ka kuvv chaan tvuv vuodiekemba di yene bie ti miivoli me

nan lajisu ananj ba a ga haari ti Yomutien nuymaraha ma. A nyuŋ sanjka mi ti nan di beri ananj wa yaa gamma haahuu. ¹⁸ Die wia ni kpanjhisuma tanj ananj waha gie.

5

Ni yi siri a gbara ti Yomutien kenij

¹ Ti numballi, di ka yi talasi di ti maagi a bali ni yaa gamma sanja dieke waha gie di balla a yi. ² Dama ni gbanj gbanj ni won siba di ti Yomutien yinji kienku daari nan di su siba gaaru di naana kien yuku dene wo. ³ Sanja dieke vuosi di kenj bala di, "Sugidvaganj ananj alaafia beri wo", kanj sanjka mi ba baa ba juu wahala ma bonyi. Kanj wahalika nan kenj bonyi siba hogonyuutitien di naana baa v muri yvagitbu kenj bonyi dene wo, ta ba kaanj nyuŋ bu ma. ⁴ Ama ti numballi, nuŋ nuŋ ni wo lumj ma, die wia ti Yomutien kenij daari kaanj kenj pirigi ni siba gaaru kenij. ⁵ Ni mana yiwo chaanj ma vuosi, ta bi yi nmintvasi vuosi, ti ka yi yuŋ yaa lumj ma vuosi. ⁶ Die wia, ti da dva gvuruma siba vuosi batanj di yinene die wo, ama ti mv ti yesime ta muŋji pögiluma ti gbanj. ⁷ Dama yuŋ vuosi di gvura ta batanj di nyuo daanj a buge. ⁸ Ama tuŋ nuŋ ti yiwo nmintvasi balli ta ti mv ti muŋji pögil ti gbanj, ta nagj yada ananj choti a yeegi anj ka su siba jakagikun, ta bi nagj gbatitaanj tamaka a bubu anj ka summa siba kuvu sibubinj. ⁹ Nmuj die ka vvaru ti di v kenj datu ti tubuj, ama die v vvaru ti di ti ye gbatitaanj ti Yomutien Yisa Masia ma, ¹⁰ wonuj die v tuone ti kunj a kpi, di du yi ti kpi yaa ti beri ti miivoli me v kenij sanjka mi, tuŋ ananj wa nan laguj a beri. ¹¹ Die wia, ni kpanjhisuma tanj ta sunjime tanj siba ni yinene die lele wo.

Kpatij kpaamuj ananj waasuj

¹² Ti numballi, ti juusa ni di ni vaa ni бага bemme vuodiekemba di tunnana ti Yomutien tuoma ni jigiri, ta yi ni nuŋjandusuruj v sien me, ta kpaama ni wa. ¹³ Ni pögil ba ananj julma pam, ananj choti ba tuumaha wia. Ta bemme ananj sugidvaganj ananj tanj.

¹⁴ Ti numballi, ti juusa ni di ni kpaama walinkpitielinj, ta kpanjhisuma vuodiekemba di chiginana nmaamuj, ta sunjime wabiti, ta yalluma suguru ananj vuonj mana. ¹⁵ Ni da yime bianj a yuma vuodiekemba di yine ni bianj, ama ni vaa anj ka yi ni sunsanmuj sanja mana di ni yime vutuj a yuma tanj ananj vuonj mana.

¹⁶ Ni yalluma sugifialuj sanja mana, ¹⁷ ta juusuma Nmuj sanja mana, ¹⁸ ta waasuma Nmuj wuj mana mana ma, dama die Nmuj di yaala, ni yine Masia didusiriba wia.

¹⁹ Ni da kagama Nmuj Halukasika, ²⁰ ta da bi zetime Nmuj naazvauŋ wia, ²¹ ama ni mv ni fiati a magisuma jaanj mana, ta tuo jadieke di vutjina, ²² ta chigi nyuŋ bianj yiri yiri mana ma.

²³ Nmuj vuodieke di yinana ti sugidvaganj, yi ni sugiyalntielinj ananj wusie, ta pögil ni haaliti ananj ni miivoli ananj ni nyuŋgbanuj ta ni da yalluma bianj ti Yomutien Yisa Masia yinji kienku sanja. ²⁴ Nmuj vuodieke di wana ni nan yi naa, dama v yiwo wusietienj.

²⁵ Ti numballi, ni juusuma Nmuj a yuma ti gbanj.

²⁶ Ni waasi Masia didusiriba mana vutuj vutuj.

²⁷ Ti Yomutien saanj ma manj kpaama ni, di ni karuj gbanjku gie a yu Masia didusiriba mana.

²⁸ Ti Yomutien Yisa Masia sunji ni.

Pöoli gbanj dieke di gutna bule v maagina a yi Tesalonika tun vuosi wonna

¹ Manun Pöoli anan Silasi anan Timoti maagina gbanju gie a yia ti Yömütien Yisa Masia didusuru diekemba di benne Tesalonika tun ma ta bi yi ti Chöon Nmun sutu wa.

² Ti Chöon Nmun anan ti Yömütien Yisa Masia sunji nu, ta bi yi nu sogduvagin.

Masia kenij wia

³ Ti numballi, di mu ti waasuma Nmun sanja mana ni wia. Ti yi die di vuna mun, dama ni yadaka guta mun ta ni yalla choti dieke anan tan wa di guta pam. ⁴ Die wia ti gbanj ti kuule mun ni wia Nmun vuosi jigij. Ti kuule yaa gamma suguru anan yada dieke ni yene yalli ni mugisiku gie me anan ni wahalaka gie me ta beri anan hanja naa.

⁵ Naa daga di Nmun saruya diile yiwo wusie; die wia v nan kenj bal di ni mu ni bemme v naari ma; v naari dieke wia ni dinene wahalaka. ⁶ Nmun nan yi wudieke di muna: v nan vaa vuodiekemba mana di mugisinene ni wo dii wahala, ⁷ ta v nan gbatu mun vuodiekemba di dinene wahalaka, ta bi gbatu ti dian. U nan yi naa sanja dieke ti Yömütien Yisa di kenj nyun arizanna ma a kien anan v malakasi diekemba di yalla yiko ke. ⁸ Ba nan kenj anan bolinyaan di ba datu vuodiekemba di kana ka siba Nmun anan vuodiekemba di kana ka saagi tuo wovunaha yaa gamma ti Yömütien Yisa ma wa. ⁹ Banun vuosi mi chusiku nan di beri yaa gamma haahuu, ta ba kaan gbigi ti Yömütien anan v chuulikpenkpuu anan v haguubu tunja, ¹⁰ v kenj kenj daa dieke di v ye jilma a nyun v vuosi jigij anan vuodiekemba mana di yine wo yada wa. Ni gbanj ni nan guti ba ma, dama ni tuo wudieke die ti balla ni wa mun. ¹¹ Die wia ti jusa Nmun a yia ni mun sanja mana. Ti jusa wa di v vaa ni birun vuovuna v tunja. Ta bi jusa wa di v vaa v haguubu sunji ni an ni biagi tun vuovuna diekemba ni yada di yaalala ni yi wo. ¹² Die nan vaa ti Yömütien Yisa saan ye birun ni wia, ta ni dian ni ye birun v wia, Nmun anan ti Yömütien Yisa Masia zoolnchigila wia.

2

Vuobiaku wia

¹ N numballi, yaa gamma ti Yömütien yinji kienku wia anan ti bala ti kenj a lagun bemme anan wa wa, ² n yaala n bal ni ta ni da nmaan ma yaa ta chelime vuosi batan di balala di ti Yömütien daari wonj kenj mun wo. Vuon zi ba bala ni di tunj die ti bala die Nmun naazbalun wöbalika dagun ma, yaa wöbalika ma, yaa gbanun ma. ³ Ni da vaa vuon gaan ni wun mana ma. Dama daari kaan kenj ntaala nuazetin sanja wolin kenj, sanja dieke vuosi pam di bala ba kenj a zeti Nmun nuari, ta vuobiaku dian nan kenj a nyun yaalun ma; Nmun wonj san di v chusti wa mun. ⁴ U nan kenj zeti Nmun jamun anan jamun mana, ta yi v gbanj sikpen tien dieke di tianna jadieke mana vuota di janna. U nan kenj juu Nmun jamun juoku gbanj ta wasa v gbanj Nmun.

⁵ Ni tunsiya di die n yene bie ni jigiri die n bal waha mana mun? ⁶ Ta lele, ni siba wudieke di kaginana wa, ama v nan kenj sanja dieke Nmun

¹¹ Tı bala naa dama tı wɔŋya muŋ dı vuosi batan benne nı sɔŋ ta yaa walinkɔasi, ba ka yie wuŋ mana ntaala ba jume vuosi wıa ma. ¹² Tı Yɔmutier Yisa Masia saan ma tı bala ba ta kpaama ba dı ba vaa ba бага bemme ba gban gban ba tɔɔma ma, an ba bemme sɔmm ta dime ba gban ba walı.

¹³ N numballı, nuuŋ nuŋ nı da gbalɔuma anan vıuuŋ yiile. ¹⁴ Du yi vuon dı ka saagi a yi wudiekemba tı bala gbanƙu gie me wo, nı yigi nı gban anan die vuoke, ta nı бага da bemme ɔ ma, an ɔ dii viivi. ¹⁵ Ama nı da bemme anan wa sɔba nı dataan, ama nı kpaan wa sɔba nı numba.

Kpatıŋ waasıŋ

¹⁶ Tı Yɔmutier vuodieke dı yınana tı sɔgıɔbagıku yı nı sɔgıɔbagıŋ sanŋa mana anan wuŋ mana ma. Tı Yɔmutier bemme anan nı mana.

¹⁷ Manıŋ Pɔɔli maaginana kpatıku gie anan n gban gban n nuuŋ a waasa nı naa. N gbanƙı mana siara wɔnna; n maaga a kpata n gbanƙı naa.

¹⁸ Tı Yɔmutier Yisa Masia surŋı nı mana.

Ɖɔɔli bumbɔŋaŋ gbaŋ dieke die ɔ maaguna a yi Timoti wonna

¹ ManɔƉ Ɖɔɔli yiwo Yisa Masia tuntuntu, dama ti Gbɔgbatitaantu Nabidie NɔmɔƉ anjaŋ Yisa Masia, vuodiekemba di yine ti tamaha yɔna muŋ nuɔŋ anjaŋ nuŋŋmɔna; ² manɔ maaga gbaŋku gie a yɔna funuŋ Timoti, vuodieke di yine n bua wusie, ti yadaka gie wɔa. Ti Chɔɔŋ Nabidie NɔmɔƉ anjaŋ ti Yɔmɔtɔien Yisa Masia sunŋi fu, ta chɔŋ fu zɔɔluŋ, ta bi yi fu sɔŋɔfaluŋ.

Yaa gamma ŋmunchibɔtieliŋ wɔa

³ N yaala fu bemme Efesusi me sɔba die n wone kpaan fu dene wo, saŋŋa dieke die n benne sieŋ me a gara Masedonia tuŋgbaŋ ma wa. Kpaan vuodiekemba di benne mi ta daga ŋmunchibɔti dieke di ba vaa. ⁴ Balɔ ba di ba vaa ba chɔɔŋkuɔla nandagaha anjaŋ ba maaruŋ maaruŋ saaraha wudieke di yalla nuŋhaguruŋ kien wo. Naa ka sunŋe vuonɔ ɔ biagi tuma NɔmɔƉ tuma. NɔmɔƉ tumaaha gie nan biagi tuŋ di yi vuonɔ di yaa yada anjaŋ NɔmɔƉ. ⁵ Mu fu daga wa vuosi anjaŋ ba yalluma wusie choti dieke di nyɔnana sɔŋɔyɔluŋ anjaŋ sɔŋanyile vɔna anjaŋ wusie yada ma. ⁶ Vuosi batan vaa wa naa ta ga juu gaanwɔbalɔka ma. ⁷ Ba yaala ba yiwo NɔmɔƉ muraaha didaguruŋ, ama ba zi ba gbaŋ gbaŋ ba nuɔŋ wɔbalɔka chɔŋ, ta bi ka sɔba wudieke ba balala anjaŋ nuŋŋmɔna wa chɔŋ.

⁸ Ti sɔba a baaru muraaha vɔna muŋ di yi vuonɔ di muŋŋi a diha sɔba a daguna die wo. ⁹ Di mu ti tuɔsi di ba ka zien mura vuovɔna wɔa, ama ba zie wo vuodiekemba di kana ka diha wɔa, anjaŋ tibihagurɔtieliŋ anjaŋ vuodiekemba di kana ka di NɔmɔƉ anjaŋ wɔbiayiirɔŋ anjaŋ vuodiekemba di kana ka jɔama NɔmɔƉ anjaŋ vuodiekemba di kana ka chɔga NɔmɔƉ vuosi anjaŋ vuodiekemba di kana ka yɔna NɔmɔƉ jɔluma wa wɔa anjaŋ vuodiekemba di konana ba chɔaluŋ anjaŋ ba nuluŋ anjaŋ vuotakuɔla, ¹⁰ anjaŋ hogɔkpaŋ yaaluŋ yaa daakpaŋ yaaluŋ anjaŋ vuodiekemba di yalla lɔla a duaga anjaŋ ba dembin chanchaluŋ anjaŋ vuodieke di gaarɔnana vuosi a daa anjaŋ ŋmunchibɔtieliŋ anjaŋ vuodiekemba di dinene ŋmunchibɔti siara anjaŋ vuodieke nuŋ mana di kana ka di wusie dagaŋ wɔa. ¹¹ Masia wɔbalɔka vɔna diekemba di daginana Nabidie NɔmɔƉ die di faasuna a vɔna ta mu biruŋ dene wo gbaŋ daga die; ta wɔnuŋ Nabidie NɔmɔƉ die naguna a yi n nuusi me ta manɔ muɔla.

Yaa gamma NɔmɔƉ zɔɔluŋchɔŋ wɔa

¹² N waasa ti Yɔmɔtɔien Yisa Masia, wɔnuŋ ɔ yɔna muŋ haguruŋ n tumaaha gie me. N waasa wa dama ɔ yi muŋ yada ta vuari muŋ a yi ɔ tumaaha ma di n tuŋ a yi wa, ¹³ anjaŋ die n ŋaana bala a chɔba ɔ saan, ta die mugise ɔ vuosi ta die zɔa wa mana, ama NɔmɔƉ die chɔŋ muŋ wa zɔɔluŋ, dama die n ka yiwo yada, die wɔa ta ka sɔba wudieke n yinene. ¹⁴ Ta die ti Yɔmɔtɔien Yisa di keŋ chɔŋ muŋ zɔɔli dieke di wone naamagɔsuŋ, ta vaa manɔ yi wo yada ta cho n chanchaluŋ. ¹⁵ Wuɔŋ gie yiwo wusie amɔ ti tuoke ta yi yada di Yisa Masia die keŋ tuŋgbaŋka gie me di ɔ gbati wɔbiayiirɔŋ a taan muŋ, ta die n wɔbiati die tianna wɔbiayiiribe mana, ¹⁶ ama NɔmɔƉ die chɔŋ muŋ wa zɔɔluŋ, manɔ vuodieke die di yine wɔbiatieliŋ jakuŋ ta dii suguru pam anjaŋ muŋ, di ka yi siaria a daga vuodiekemba di bala ba daansi yiwo yada ta ye miivoli dieke di wone kpatɔku. ¹⁷ Vuosi biruma Naakpenkruŋ

2 Dɪ ka mu dɪ Yisa dɪdɪsɪrɪŋ nuŋŋandɪsɪrɪsɪ yallɪma wɔbɪaŋ mana.

Ʋ mu ɔ yallɪma hɔgɔbalɪmɪŋ nyɪna ma,

ta muŋŋɪ a pɔgɪlɪ ɔ gban,

ta yi yɪantɪeŋ,

ta muŋŋɪ beri;

ɔ mu ɔ yi vuodieke dɪ biagɪna a tuose chaanɪŋ ɔ tigin me,

ta biagi daga vuosi Nɪmɪŋ wɪa,

3 ta da bɪ yi vuodieke dɪ nyunene daanɪ a buge,

ta daa yaalɪma wati anan waaginɪ,

ama ta bemme sɔmm,

ta da faasi chome ligire pam.

4 Ʋ mu ɔ yiwo vuodieke dɪ biagɪna a pɔgɪla ɔ gban gban ɔ den vɪnɪŋ,

ta yi ɔ ballɪ dɪ saaga a yɪa wa,

ta yɪa vuosi jɪlɪma.

5 Dama dɪ yi vuonɪ dɪ ka sɪba ɔ baan pɔgɪlɪ ɔ gban gban ɔ den die,

lala ɔ baa ɔ yi a pɔgɪlɪ Nɪmɪŋ vuosi?

6 Dɪ yiwo talasi dɪ ɔ yi vuodieke dɪ wone a dɪsa Yisa Masia a yɔasi;

daa die ɔ nan keŋ kotɪ ɔ gban anan kalinbaani,

ta ye tɪbɪdatɪŋ sɪba Nɪmɪŋ die dɪ datna Sitaani tɪbɪŋ die wo.

7 Dɪ mu ɔ yiwo vuodieke, vuodiekemba dɪ kana ka dɪ Yisa Masia gban dɪ

baan nan baari dɪ ɔ berinɪ vɪna,

amɔ ɔ kaan juu viivi me an Sitaani chachabɪ kaan yigi wo.

Yisa dɪdɪsɪrɪŋ susunŋiru wɪa

8 Ka bɪ yiwo talasi dɪ Yisa dɪdɪsɪrɪŋ susunŋiribe gban yallɪma berivɪnɪŋ,

ta bɪ yi wusie bɪbalɪtɪŋ;

ba da faasi nyume daanɪ pam,

yaa a faasi chome ligire pam.

9 Ba mu ba muŋŋɪ a pɔgɪlɪ yada dieke Nɪmɪŋ dɪ yuorine a dagɪ ba wa anan sɔgɪyɪalɪŋ.

10 Dɪ yiwo talasi dɪ ba wolɪŋ magɪsɪ ba a ye;

dɪ yi ba wo wɪŋ mana ba magɪsɪkɔ ma ba nan biagi tɔma a sunŋe Nɪmɪŋ tɔmaha.

11 Dɪ yiwo talasi dɪ ba hɔgɔba gban yallɪma beri vɪnɪŋ, ta da yi vuodiekemba dɪ gaarɪnana vuosi kɔasi, ta muŋŋɪ pɔgɪlɪ ba gban, ta yi vuodiekemba ba yine yada dɪ ba nan biagi yi wɪŋ mana vɪnɪŋ vɪnɪŋ.

12 Dɪ yiwo talasi dɪ Yisa dɪdɪsɪrɪŋ susunŋiru yallɪma hɔgɔbalɪmɪŋ, ta biagi pɔgɪla ɔ ballɪ anan ɔ den mana vɪnɪŋ. 13 Masia dɪdɪsɪrɪŋ susunŋiribe diekemba dɪ muŋŋɪna tɔma tɔmaha, banɪŋ ba nan ye jɪlɪma pam a nyɪŋ Masia dɪdɪsɪrɪŋ anan Nɪmɪŋ jigɪŋ ta nan biagi a balɪ anan dembisi yaa gamma ba yine Yisa Masia yada die wo.

Pɔɔli dɪ bala yaa gamma wusie dagɪkɔ dieke Nɪmɪŋ die dɪ yuorine a dagɪ

14 N maaga gbanɪkɔ gie a yɪa fɔ muŋ, ama n yaa tama dɪ n nan keŋ ye fɔ daraa ale wa gie nɔanɪ. 15 Ama dɪ yi man keŋ a yɔasi, gbanɪkɔ gie nan vaa nɪ sɪmma tɪ mɔna tɪ bemme die Nɪmɪŋ vuosi sɔnsɔŋ vuodiekemba die wɔnɪŋ Miivoli tɪeŋ Nabitɪe Nɪmɪŋ die dɪ vɔarɪna wa. Banɪŋ ba pɔgɪlɪna wɔvɪnɪŋ dieke dɪ yine wusie wo, ta zie gbarɪ ha. 16 Dɪ yiwo wusie dɪ Masia wudieke Nɪmɪŋ dɪ yuorine a dagɪ tɪ naa faasi yaa hagɪrɪŋ muŋ;

Die ɔ keŋ nyɪŋ muŋ anan nyɪŋgbanɪŋ,

Nɪmɪŋ Halikasɪka die dagɪya dɪ ɔ berinɪ vɪna;

ta malakasisi die dɪ ye wo.

Ta vuosi die dɪ mɔsɪlɪ ɔ wɪa a yi buurinɪ mana,

die ba yi wo yada dunta ka gie me,
ta Nmuŋ die di keŋ koti wa a ga arizanna ma ta u ye buruŋ.

4

Nmunchibisi didaguriŋ wia

¹ Nmuŋ Halikaska senne daga yaaluŋ ma di sanŋa kienene, vuosi batan nan daansi vaa Masia wuru gie, ta saagi yi jumbati diekemba di bala ba gaan ba wa, ta bi di Sitaani dagiku. ² Vuodiekemba di daguna gigaantun dagiku gie, chiba nmunchibisi ta ba sanyile ka bi mugisi be ka wia siba vuon di ŋaana molu anan jatuolin dene ta ka bi chiga ka. ³ Die vuosisi daga di dembin yallun anan hogu faaruŋ ka vuna, ta nyindiike a tan ka vuna anan diile; ama tunu vuodiekemba di siba Masia wusieke ta yi yada naa, ti siba a baari Nmuŋ naanna jaan mana di vuosi waasi wa a ma ta diihe. ⁴ Jadieke nuŋ mana Nmuŋ di naanna vuna muŋ ta yi nyindiike; ti yima wa anwaasi a ma ta dii, a vuna anan diile; ti daa zetime a kaani gban, ⁵ dama Nabidie Nmuŋ baari a mana vuna; ti ŋaana juusa wa ta waasi wa wa ŋaana vasa nyindiikehe di vuna.

Tontuntu vunu wia

⁶ Du yi fu nagi kpaanŋu gie a yi Yisa Masia didusuruŋ chanchaalun, nan yi u tontuntu vuna tien, nan daga di buruŋ a nuŋ wa ti yada dagutu anan kpaan vuna ha fu dina wa. ⁷ Vbari fu gban a nuŋ nmunchibisi nandaga diekemba di kana ka nuŋ Nmuŋ jigun; a wo nybari; ama bugurima Nmuŋ chaanun berin anan nuŋmuna. ⁸ Tuma buguri dieke di gutnana nuŋgbanun haguruŋ yaa nybari bita muŋ ama chaanŋu buguruŋ faasi yaa nybari jaan mana ma, dama ka yia nybari tuggbanŋa gie me lele wo gie anan arizanna ma sanŋa dieke di kienene. ⁹ Wurru gie yiwo wusie amu ti tuoke a dii. ¹⁰ Ti muŋ muŋ ta tuma anan nuŋmuna, dama ti yaa tama Mivolitien Nabidie Nmuŋ ma, wunuŋ u yine vuon mana Gbigbitaantun ta nan gbatu vuodieke nuŋ mana di yine wo yada.

¹¹ Daga ba ta kpaan vuon mana di ba yime wudieke fu balala wa gie mana. ¹² Da vaa vuon daansi fu yori fu yine dalvakuŋ wia, ama vaa ta fu balun anan fu berin anan fu choti anan fu yada anan sugyialun berin daguma Masia didusuruŋ di muna ba bemme die. ¹³ Nagi fu sanŋa mana anan fu haguruŋ a karumma Nmuŋ gbanŋu yaaluŋ ma ta daguma a chiasu ta muusuma Masia waha a ga tugi sanŋa dieke n baa keŋ. ¹⁴ Da daan ma Halikaska piini dieke di benne fu suku ma wa; Nmuŋ die yi fu piinike sanŋa dieke Nmuŋ naazvaliba di bala fu wia ta nyunkuraha die di nagi ba nuusi a dusu fu ma wa. ¹⁵ Naguma fu sanŋa mana a yime naa anan nuŋmuna amu vuon mana nan ye fu burinana dene Yisa tuma ma. ¹⁶ Summa fu berin anan wudiekemba fu dagunana wa. Muŋŋi pɔgili dagiku gie, dama du yi fu pɔgiliha nan gbatu fu gban anan vuodiekemba fu dagunana wa a nuŋ Nmuŋ saruya diile me.

5

Timoti tuma anan Masia didusuruŋ wia

¹ Da galuma daajakusuŋ mana, ama kpaama wa siba fu gban gban fu chua, yalluma dalvakaha siba fu gban gban fu numballu, ² ta yalluma hogu nyunkuraha siba fu nuŋ, ta bemme anan hogulabaha siba fu taalun anan sugyialun.

³ Yima kpihogu diekemba di senne bie ba nyuna ma julma anjan sunjij, ⁴ ama kpihogu dieke di yalla balli yaa haagisi, u ballili yaa haagisisi mu ba piili a boguruma ba nmuichigila tsuma a wolin a daansuma ba tigin vuosi, naa nan vaa ba tielin gban dii ba wubin nyuari, dama die Nmuj di yaala. ⁵ Kpihogu dieke di senne mu sunjij yine vuodieke di wone vuosi. Wunuj u yaa wa tama Nmuj ma ta jussa wa sanja mana yuj anjan nmuntvasi di u sunji wo. ⁶ Ama kpihogu dieke di yinene u duntuj wanj kpil muj ta ye bie u misi ma. ⁷ Yima ba kpaanku gie an ba dumaha amu ba kaan di yaa wubian. ⁸ Vuodieke di kana ka daansa u maarij, a tianj a mana u tigin vuosi, u ka mujji di yadaka; ta vuodieke di kana ka yi Masia didusuruj gban di tianj wa.

⁹ Da bisuma kpihogu diekemba di kana ka kuruj tianj bina banisi-yuaba a gutuma kpihoguba bisiku ma. A bi guti u mu u yiwo vuodieke die di yalla churu balimuj, ¹⁰ ta ba siba wa di u yiwo vuodieke di tunnana tunvuna: siba balli mujji wubin, ta tuose chaanuj u tigin me, ta yie sasu-n-gban tsuma a sunji u Masia didusuruj chanchaluj, ta sunje vuodiekemba di benne wumugisie me, ta bi yi vuodieke di naguna u gban mana a yi tunvuna yiile me.

¹¹ Ama da nagj kpihogutabaha a gutuma kpihoguba bisiku ma dama sanja dieke ba kenj yaa lola di ba yalli chulluj ba njan zeti Masia muj, ¹² ta gobi nua dieke ba yina wa wa ta juu bianj ma. ¹³ A bi guti ba njan chussa ba sanja ta ka yaala tsuma, ama ta didia gara tige tige ta bogura kuvagaarij, ta juo vuosi wia ma, ta didia bala wudiekemba di kana ka mu di ba bal. ¹⁴ Die wia manuj n tuj nan di yaala kpihogu diekemba di yene ka kurujya wa yalli chulluj a muri balli ta daansuma ba denj, amu ti dataasi kaan ye sienj a bala wubiatu yaa gamma ti ma, ¹⁵ dama kpihoguba batanj wanj yinji a di Sitaani muj. ¹⁶ Ama di yi ta hogu dieke di yine Masia didusuru di yaa kpihoguba u tigin me, u mu u mujji daansuma ba, ta da nagj ba chiidunsa a chiime Masia didusuruj, amu ba nan biagi a mujji daansuma kpihogu diekemba di benne ba nyuna ma.

¹⁷ Masia didusuruj nyukura diekemba di mujjuna a tuma ba tsuma wa mu vuosi yima ba julma anjan tune vunuj; ta vuodiekemba di musluna Masia wia ta daga ba a chiasi, banuj ba faasuna mu anjan julma anjan tune vunuj, ¹⁸ dama di maagija Nmuj gbanju sunj di, "Naakvakuj di tba zaa ta zaabie di nyunna, daa bobu ka nvanj", ka bi maagi di, "Tuntuntu mu u tuo u tune." ¹⁹ Du yi vusuj di bal di nyukuraha wonyi yi wunj, daa vaa fu бага bemme ka ma, ntaala siara vuosi yi vuosi bale yaa bataa. ²⁰ Vuodiekemba di yinene biabu, galuj ba vuosi sunj, amu vuotialikaha nan di chuga njamaarij.

²¹ Nabidie Nmuj anjan Yisa Masia anjan wunuj Nmuj malakasi nujja manj yia fu kpaanku gie anjan nujijuna, di fu tuo dagiku gie ta daa lugime fu wunuj mana ma. ²² Daa yime lagi lagi di fu nagj fu nuusi duri vusuj ma anj u yi Masia didusuruj nujandusuru. Daa naguma fu nuuj a lume vuosi wubiatu ma; ama mujji pogi fu gbanj.

²³ Fu kana ka hauruj sanja mana wa, daa nyume nyaan nyuna ma, ama njan nyu daan bita anj bu sunji fu nyuutiti.

²⁴ Vuosi batanj tumbiatu wanj dsa wa yaaluj ma ta ba ye ka dii ba saruya; ta vuosi batanj tumbiatu nan daansi nyuj yaaluj ma ba saruya diile kuvanj. ²⁵ Tunvuna gbanj yiwo die, a tanj nyuj wa yaaluj ma, ta nyindiekemba di kana ka nyuj yaaluj ma gbanj di kaan biagi lobori.

6

¹ Dɪ yiwo talasɪ dɪ vuodiekemba mana dɪ yine yɔŋɪsɪ yɪma ba tielin jɪlɪma, amɔ vuonj kaanj balɪ wɔbɔɔɔɔn yaa gamma Njɔmɔn ma ananj tɪ dagɪkɔ. ² Yɔŋɪsɪ diekemba tielin dɪ yine Masia dɪdɪsɪrɪba daa vaa ba jɪlɪma yɪla dɪ ba yine ba nɪmballɪ wɪa, ama dɪ yiwo talasɪ dɪ banɔn ba faasɪ tuma vɔvɔn, dama vuodiekemba dɪ yenene ba tɔɔmaha nyɔɔarɪka yiwo ba Masia dɪdɪsɪrɪn chanchaalɔn ta ba cho be.

Ligire choti wɪa

Dɪ yiwo talasɪ dɪ fɔ dagɪma ta mɔɔlɪma wɪaha gie. ³ Vuodieke nɔn mana dɪ dagɪnana dagɪgaan ta ka saagɪ a yi tɪ Yɔmɔtɪen Yisa Masia nɔɔwɪaha ananj tɪ jɪanɔkɔ dagɪkɔ, ⁴ suuliye mɔn ananj kalɪnbaani ta ka sɪba wɔn, ta bɪ yallɪ nɪnhagɪrɔn ananj waagɔn lɔla yaa gamma wɔbalɪka chɪasɪ, ta naa yaa wa sɔgɪɔɔn ananj waagɔn, ananj vuosi zɪala ananj wɔbɪsɪbɪsɪ, ⁵ ananj nɪnhagɪrɔn sanɔn mana vuɔbɪatɪ jɪgɪn. Banɔn ba sɔgɪtɪ ka mɔnɔn tuma, ta ba bɪ wo wusieke. Ta bɪ yile dɪ Njɔmɔn dɪsɪn nan yi vuonj yi nyintitien.

⁶ Dɔ yi vuonj nine dɪ suuli jadieke vɔ yalla, Njɔmɔn jɪanɔkɔ sɛn yie vuosi dɪ yie nyintitielɪn, ⁷ dama die tɪ ka yaa jaan mana a keŋ dɔnɪa ka gie me, ta tɪ kaanj bɪ nyɔn ka ma ananj jaan mana. ⁸ Die wɪa dɔ yi tɪ yaa nyindiike ananj garɪtɪ tɪ vaa tɪ nine suulihe, ⁹ dama vuodiekemba dɪ yaalala ba bɪrɪn ligiretielibe, banɔn ba junene magɪsɪn ma, ananj chachabɪ ma, ta yaa gaanlɔla ananj lɔlɔbɪatɪ diekemba dɪ chɔsɪsɪnana vuosi ta vasa ba nanna yɔrɪ wa. ¹⁰ Ligire yaalɔn pam yiwo wɔbɪatɪ yiri yiri piilɪn. Vuosi batan nagɪ wa ba gbanj a yi ligire yaala ma die wɪa ba vaa yadaka sieku ta ka bɪ yi Yisa yada, die wɪa ba yese sɔgɪchɔsɪnɔn yiri yiri ba faasɪna a yaala ligirehe wɪa.

Wagɪma waagɪ vɔvɔn yaa gamma Yadaka wɪa

¹¹ Ama fɔvɔn Timoti, yiwo vuodieke dɪ yine Njɔmɔn vuonj, dɪ vɔna dɪ fɔ vɔarɪ fɔ gbanj a nyɔn wɪaha gie mana ma, ta fɔ kpanɔnɔ fɔ gbanj a yime wudieke dɪ nannana Njɔmɔn sɔn ta bemme sɪba wɔvɔn. Yallɪma yada, ananj choti, ananj hanɪa ta bemme sɔmm. ¹² Kpanɔnɔ fɔ gbanj ta wagɪma waagɪ vɔvɔn yaa gamma yadaka ma, ta pɔgɪlɪma miivolɪ dieke dɪ wone kpatɔn wa; Njɔmɔn die dɪ wana fɔ mɔn ta fɔ tuo miivolike sanɔn dieke die fɔ yɪna fɔ gbanj gbanj siara vɔvɔn, vuosi pam nɔnɔn wa. ¹³ Ta lele n wa yaala fɔ yɪ wa nɔɔn Njɔmɔn nɔnɔn vuodieke dɪ yɪnana jaan mana miivolɪ, ananj Yisa Masia vuodieke die dɪ bala yɪ Pontiwosi Paliti ananj nɔnɔnmɔna yaa gamma vɔ yada ma yaalɔn ma wa. ¹⁴ Yɪ nɔɔn dɪ fɔ nan dɪdɪ wudiekemba mana n yɪna fɔ wa amɔ vuonj kaanj galɔn fɔ, a ga tɔgɪ sanɔn dieke tɪ Yɔmɔtɪen Yisa Masia dɪ bala vɔ yɪnɔn keŋ wo. ¹⁵ Nabidie Njɔmɔn dieke tɪ bɪrɪnana wa, wɔvɔn vɔ nyɔna yine jakɔvɔn, ta yi naakpɪma mana dɪan Naan, ta bɪ yi nyɔnkɔra mana jakɔvɔn, wɔvɔn vɔ bala vɔ vaa Yisa Masia yɪnɔn keŋ sanɔn dieke dɪ mɔna. ¹⁶ Nabidie Njɔmɔn nyɔna ma kana ka kpɪe; vɔ bie wo chaankpɛnkpɪɔn dieke vuonj dɪ kana kaanj bɪagɪ a gbɪgɪ mi; wɔvɔn vɔ yiwo vuodieke vuota dɪ yene ka yeye yaa a nan bɪagɪ ye wo; wɔvɔn vɔ mɔna bɪrɪn ta vɔ hagɪrɔn nan dɪ beri yaa gamma haahuu. Wusie.

¹⁷ Kpaanɔ vuodiekemba dɪ yine nyintitielɪn tɔngbanɔka ma wa dɪ ba daa nɔgɪma ba nyura yaa nagɪ ba tama a yi a ma, dama die nyinti yiwo bɔlɔgɪsɪn, ama balɪ ba dɪ ba yallɪma ba tama Njɔmɔn ma, wɔvɔn vɔ yine nyintitien ta yɪa tɪ jadieke mana tɪ yaalala dɪ tɪ tuome ta bemme ananj sɔgɪfɪalɔn. ¹⁸ Kpaanɔ ba dɪ ba tuma tɔnvɔna, ta ba tɔnvɔnaha faasɪ dalama ta yi vuodiekemba nuusi dɪ tɔrɪnana ananj piini yɪla. ¹⁹ Die nan yi anj ba

yalluma nyinti arizanna ma, nyindiekemba dı kana ka chussa aŋ ka gbarı ba a ga tugi saŋŋa dieke ba bala ba keŋ mi wo; ta ba nan dı yallı müivoli dieke dı yine wusie müivolike.

²⁰ Timoti, müŋŋı gbara wɔvıŋ dieke Ŋmıŋ dı nagına yi fı nuusi me wo. Vɔarı fı gbaŋ a nyıŋ gaantı nınhagıŋ aŋaŋ azama dieke dı wone nyɔarı ta ka nyıŋ Ŋmıŋ jıgıŋ, ta vuosi batan dı zı ta wasa ka 'sıbıŋ' wa, ²¹ dama vuosi batan baarı dı ba yallı wa sıbıku gie, die wıa ba vaa yadaka sieku. Ŋmıŋ suŋŋıŋ bemme nı ma.

Pɔɔli gban dieke dɔ gɔtina bule ɔ maagina a yi Timoti wonna

¹ Manɔŋ Pɔɔli, vuodieke dɔ yine Yisa Masia tuntuntu Nɔmɔŋ choti ma wa, dɔ n muɔluma miivoli dieke Nɔmɔŋ dɔ yi nɔan dɔ ɔ nan yi wa Masia wa wa, ² n maaga gbanƙu gie a yɔ n buachoti Timoti.

Tɔ Chɔa Nɔmɔŋ anan tɔ Yɔmɔtien Yisa Masia sunɔŋi fu, ta chɔŋi fu zɔɔlɔŋ, ta bi yi fu sɔgɔɔɔɔɔŋ.

Kpaamɔŋ anan Nɔmɔŋ waasinɔŋ wɔa

³ Nɔmɔŋ vuodieke n jianna anan sɔgɔɔɔɔɔŋ sɔba n choɔŋkɔsɔlɔŋ die dɔ jianna wa dene wo, manɔŋ kenɔ jɔɔsa wa n nɔan tɔnsɔ wa fu wɔa sanɔŋa mana n jɔɔsɔkɔ ma, yun anan nɔmɔntɔɔsi, ta waasa wa fu wɔa. ⁴ N tɔnsa fu nɔntaantɔ wɔa, ta ko yaala n ye fu ta yalluma sɔgɔɔɔɔŋ pam. ⁵ Ta tɔnsa fu yine Yisa Masia yada anan wusie dene wo, yada dieke fu nɔnƙɔsɔŋ Lowisi anan fu nɔn Yunisi die dɔ yalla wa, n sɔba dɔ fu gban yaa wa kanɔŋ yadaka mi. ⁶ Die wɔa manɔŋ tɔnsa fu dɔ fu vaa piini dieke Nɔmɔŋ dɔ yɔna fu sanɔŋa dieke n nagɔna n nuuɔ a diisi fu ma wa haɔŋ nɔmɔnsikpenɔŋ. ⁷ Dama Halɔkasɔ dieke Nɔmɔŋ dɔ yɔna tɔ ka yɔa tɔ nɔmaamɔŋ, ama Halɔkasɔka yɔa tɔ haɔŋɔŋ anan choti anan yigi-n-gban berɔŋ.

⁸ Die wɔa, muɔluma tɔ Yɔmɔtien wɔaha ta daa chɔŋuma viivi. Da bi chɔŋuma viivi n benne dansarɔka sɔŋ ɔ wɔa wa, ama saagama a dime wahala wɔnɔnaha wɔa, sɔba Nɔmɔŋ dɔ yɔnana fu haɔŋɔŋ dene wo. ⁹ Wɔnɔŋ Nɔmɔŋ gbatɔna tɔ a taan ta wa tɔ dɔ tɔ kenɔ yi ɔ gban gban ɔ vuosi, daa tɔ tɔnɔnaha wɔa, ama ɔ gban gban die sanna dɔ ɔ nan chɔŋi tɔ zɔɔlɔŋ. Die ɔ sanɔŋ wa naa ta ye ka naan dɔnɔa, dɔ ɔ nan chɔŋi tɔ zɔɔlɔkɔ gie Yisa Masia wɔa. ¹⁰ Ama tɔ Gbɔgbatɔtaantɔ Yisa Masia kenɔŋ yuorine a dagɔ tɔ, wɔnɔŋ Yisa Masia die chɔɔsɔna kunɔ haɔŋɔŋ, ta bi dagɔ tɔ dɔ tɔ saagɔ ɔ wɔnɔnaha tɔ nan ye miivoli dieke dɔ wone kpatɔŋ.

¹¹ Nɔmɔŋ wɔŋ wa mɔŋ mɔŋ dɔ n yi tuntuntu anan dɔdagɔɔ ɔ muɔluma wɔnɔnaha. ¹² Die wɔa, manɔŋ die wahalaka mi ta ka chɔŋa viivi. Dama n sɔba vuodieke n tuone a dii wo, ta sɔba anan wusie dɔ ɔ nan biagi gbanɔ jadeieke ɔ nagɔna a yi n nuusi me wo a ga tɔgɔ Dakpatɔkɔri daari. ¹³ Wudieke fu wɔnna a nyɔŋ n jigiri, mɔŋŋi pɔgɔlɔka anan yada anan choti dieke Yisa Masia dɔ yɔnana tɔ wa. ¹⁴ Nɔmɔŋ Halɔkasɔ haɔŋɔŋ dɔ benne fu ma wɔa, mɔŋŋi pɔgɔlɔ wɔnɔŋ diekɔmba ɔ nagɔna yi fu nuusi me wo.

¹⁵ Sɔba a baari dɔ vuodiekeɔmba mana dɔ benne Asia tɔŋgban ma wa die chɔŋi ta vaa mɔŋ mɔŋ; ba batan yine Fejelusi anan Hemojenesi. ¹⁶ Tɔ Yɔmɔtien, chɔŋi Onesiforusi tigiŋ vuosi zɔɔlɔŋ, dama die ɔ kpanɔŋsa mɔŋ mɔŋ sanɔŋa mana. Die ɔ ka chɔŋa viivi anan n benne dansarɔka ma wa, ¹⁷ die ɔ kenne tɔgɔ Romi tɔŋ ma wa, die ɔ piiliye mɔŋ a yaala n jigiri a ga tɔgɔ sanɔŋa dieke ɔ yene mɔŋ. ¹⁸ Tɔ Yɔmɔtien chɔŋi wa zɔɔlɔŋ Dakpatɔkɔri daari ma. Fu gban sɔba wɔnɔŋ die ɔ sunɔŋine mɔŋ dene, Efesusi tɔŋ ma.

anaj nūnhagurūtōgti ma, dama siba a baari a kpatuj yiwo waaguj. ²⁴ Ti Yōmōtien tūntōntō ka mō v wagima waaguj. U mō v yi burichi vuonj, ta yi dīdaguruvuj dieke dī yalla suguru, ²⁵ ta yi vuodieke dī benne sōmm, ta kpaama vuodiekemba dī nūginana nūnhaguruj anaj wa. Vuonj zī Njūnj nan kej vaa ba tarigi ba berinj ta kej sūmma wusieke, ²⁶ ta ba sūnjanyile nan yijji kej aj ba chugi nyuj Sitaani chachabi ma, chachabi dieke dī yigine be ta vaa ba yie v dūnjūku wa.

3

Dakpatikaha wia

¹ N yaala fū sūmma wuru gie, dī dakpatikaha saŋja dī nan dī tua. ² Vuota nan yi halitielinj, ta faasi cho ligire, ta yi kalinbaan tielinj, ta kuule, ta bi yi vuodiekemba dī zianana vuosi, anaj vuodiekemba dī kana ka tuose ba tielinj nva, anaj vuodiekemba nine dī kana ka suule jaanj, anaj vuodiekemba dī kana ka chiga Njūnj, ³ ta yi vuodiekemba dī wone choti anaj tanj, ta kaanj dī chiga zōōluj, ta yi mōlanfikitielinj, ta kaanj biagi yige ba gbanj, ta nan dī tua, ta kaanj dī yaala wōvuvuj, ⁴ ta nan dī nyūna ba chanchaaluj kwanj, ta yi pogi pogi tielinj, ta kōta ba gbanj, ba nan dī cho nansuj a tuanj Njūnj, ⁵ ba nan kej a yi siba vuodiekemba dī juanna Njūnj ama ta zeti Njūnj hagurūb. Nī vbari nī gbanj a nyuj banuj vuosi mi. ⁶ Ba batanj juo tige me a gaama hōgogaatiba, vuodiekemba dī yinene bianj pam wa ta dī ba sōgti lōlubiati yiri yiri wo. ⁷ Saŋja mana hōgōba gie bugura mūj ama ba kaanj wōj siba wusie sieku. ⁸ Siba Janesi anaj Jamberesi die dī kana ka saagi a yi Mosisi wo, dembisi gie siwa dene, ba waga anaj wusieke, ba sūnjanyile ka vūna, ba ka bi dī yadaka sienj. ⁹ Ama ba kaanj dī gaama vuosi a yvasi, dama vuonj mana nan kej ye ba gaatuj dī sūna die siba die dī yine a yi Janesi anaj Jamberesi dene wo.

Kpatuj kpaaminj

¹⁰ Ama fōnūj nūj, dī wa n dagiku anaj n berinj anaj n sūnjanyile. Wōj siba n yine Masia yada dene, anaj suguru, anaj n choti anaj vuota, anaj n hanā, ¹¹ ta bi siba vuosi dī mugisine mūj dene, anaj n wahala diile. Siba wudiekemba mana die dī yine mūj Antiyoku anaj Yikonumi anaj Lisitira tigi si me. Siba die n yine mugisibiatī dene, ama tī Yōmōtien die vbari mūj mūj a nyuj a mana ma. ¹² Wusie, vuodiekemba mana dī yine Yisa Masia suti ta yaala ba bemme vuvuj nan ye mugisij a nyuj vuosi jiginj; ¹³ ta vuobiatī anaj gigaantiba nan kej guta ba wōbiati ta gaama vuosi ta vuosi diaj dī gaama ba. ¹⁴ Ama fōnūj nūj, ye yalla wusie dieke ba dagūna fū wa, ta fū faasi tuo dii wo, dama wōj siba dī vuodiekemba dī yine fū dīdaguruj yiwo wusietielinj. ¹⁵ Ta fū ballūbisi mi wōj siba Njūnj gbanj dī biagūna yia fū yianj ta daga fū fū baanj yi Yisa yada dene ta ye gbatūtaanuj. ¹⁶ Wudieke mana dī benne Njūnj gbanj ma wa nyuj wa v nvanj ma, ta a mana dī yaa nyvārī, ta daga v wia, ta kpaama tī, ta wōnsa tī berinj, ta daga tī sōgyialuj berinj, ¹⁷ dī vuodieke dī juanna Njūnj berinj vūj ma, dī v yi siri ta tōma wōvūna yiri yiri mana.

4

¹ Yisa Masia vuodieke dī bala v kej dii naari ta dii vuodiekemba dī benne ba miivoli me anaj kpiilinj sarīya wa, wōnūj anaj Njūnj nūnja manj bala fū naa, ² dī fū mōsulūma v wia saŋja mana, dū yi saŋja dī mō yaa ka ka mō, ta balūma vuosi ba wōbiati, ta kpaama ba, ta kpanjūsi ma ba

ta daguma ba waha anan suguru sanja mana. ³ Dama sanja kien ta vuosi kaan di womma dagivuu, ama ba nan ken di ba gban gban ba lolibiati, ta nan di womma ya didaguru pam diekamba di dagunana wa wudieke ba yaalala ba wu. ⁴ Ba kaan di womma wusieke, ama ta womma ya nmunchibisi dagu. ⁵ Ama funu nu, mu fu yigi wo fu gban wu mana ma, ta yalluma hania wahala ma ta musuma Yisa Masia wvunaha, ta tuma tu dieke mana Nmuj di nagina a yi fu wa.

⁶ Dama manuj nu, sanja gbigiye muj di n yi siba kaaba Nmuj korin me. Sanja kenye muj di n nyu tngbanka gie me. ⁷ N muwa muvuu, ta tu n tuuma kpatu, ta ye pogu yada waha ken ken. ⁸ Die wa, nyari dieke di yine sugiyalntielin nyari dua gbari muj muj arzanna ma; ta ti Yomutien, vuodieke di dine vuota sariya anan wusie wo nan ken yi muj kanu nyari sariya diile daraan. Daa n nyuna ma u baa u yi, ama u nan yi vuodiekemba mana dan di yaalala di u ken wo.

Wobalika kpatu

⁹ Kpanji fu gban a ken n jigini daraa ale wa gie. ¹⁰ Dama Demasi di faasina cho tngbanka gie nyinti pam wa, u va muj muj ta ga Tesalonika tu, ta Kiresikensi dan di ga Galasia tngban ma, ta Tatusi dan di ga Dalimasia tngban ma. ¹¹ Luki nyuna ma benne n jigini. Nagi Maki a ken anan wa, dama u tuuma yaa nyari pam a yi muj. ¹² N tu wa Tikikusi Efesusi tu ma. ¹³ Fu ken kien sanja dieke, fu nagu n jayeekiwu dieke n vana a taan Tiroasi tu ma Kapusi jigini anan n gban pilikehe anan gban tahlkaha.

¹⁴ Alekizanda, vuodieke di yine macheeri wo yi muj wuban pam; Nmuj nan datu u tibu u yine naa wa. ¹⁵ Summa fu gban anan wa, dama u waga anan wvuu dieke ti musunana pam.

¹⁶ Die n wolinne bala di n vuri n gban sariya diile sanja wa, die vuon ka zie n kuvu, ba mana die chigi ta va muj muj; Nmuj da ken chusu ba wuu gie wa. ¹⁷ Ama ti Yomutien die di bie n jigini ta yi muj hagu man biagi a musu wvunaha mana a yi vuodiekemba di kana ka yi juu vuosisi di ba wu. Wu die gbatina muj a nyu naachigin nu ma. ¹⁸ Wu u bua baa u vuri muj a nyu buu mana ma, ta nagu muj a ga juu u naari ma arzanna ma anan alaafia. Wu u sina buu yaa gamma haahu. Wusie.

Kpatu waasi

¹⁹ N waasa Pirisila anan Akuyila, anan Onesiforusi tigin vuosi mana. ²⁰ Erasitusi die wari bie wo Korinti tu ma, ta man vaa Tirofimus Militusi tu ma dama die u wo alaafia. ²¹ Kpanji fu gban ta fu ken ta tafaan wa tugi.

Yubulusi anan Pudensi anan Linusi anan Kolodia anan ti numballi mana waasa ni.

²² Ti Yomutien bemme anan ni.

Nmuj sunjin bemme ni mana ma.

Gban dieke Pɔoli dɔ maagna a yɔ Tatusi wonna

¹ Manɔŋ Pɔoli, vuodieke dɔ yine Nɔmɔŋ yɔmɔ ta bɔ yi Yisa Masia tontontɔ wa, manɔŋ Nɔmɔŋ die dɔ vuari a tɔŋ mɔŋ ɔ vuovuarikaha jigɔŋ dɔ n vaa ba yada hagarɔma, ta vaa ba sɔmma wusie dieke tɔ Nɔmɔŋ jiamɔŋ dɔ dagina, ² ta bɔ yɔ ba tama dɔ ba nan ye miivoli dieke dɔ wone kpatɔŋ. Nɔmɔŋ, vuodieke dɔ kana ka chɔba wɔaha die wɔŋ yɔ tɔ nvaŋ mɔŋ dɔ ɔ nan yɔ tɔ miivoli gie, ta wa keŋ naaŋ tɔŋbanjka gie, ³ ta saŋŋa dieke dɔ muna wa, die ɔ vuorihe a dagɔ tɔ ɔ wɔaha ma; ta die nagɔ wɔaha a yɔ n nuusi me maŋ muɔlaha sɔba tɔ Gbɔgbatitaantɔ Nɔmɔŋ die dɔ dagina mɔŋ dene wo.

⁴ Manɔŋ n maaga yɔa funɔŋ Tatusi, funɔŋ vuodieke dɔ yine n buavɔntɔ yada balɔŋka ma. Tɔ Chɔɔŋ Nɔmɔŋ aŋaŋ tɔ Gbɔgbatitaantɔ Yisa Masia sunjɔi fa ta bɔ yɔ fa sɔgɔɔbagɔŋ.

Yaa gamma Tatusi tɔvoma Kireeti tɔŋ ma

⁵ Die n vaa fa mɔŋ Kireeti tɔŋ ma dɔ fa wɔnsɔ wudiekemba mana dɔ yine talasi, ta bɔ vuari Masia didɔsɔriba nyɔŋkura tɔŋ mana ma, sɔba n dagina fa dene wo. ⁶ Dɔ yiwo talasi dɔ Masia didɔsɔriŋ nɔŋŋandɔsɔrɔ wome bɔaŋ; ta yalluma hogɔbalɔmɔŋ nyɔna; ta ɔ ballɔ yi Masia didɔsɔriŋ ta da yi ballɔbiati aŋaŋ tɔbi hagarɔtieliŋ. ⁷ Dama Masia didɔsɔriŋ nɔŋŋandɔsɔrɔ sɔna Nɔmɔŋ tɔvoma, die wɔa dɔ yiwo talasi dɔ ɔ da yalluma bɔaŋ, ɔ ka mu ɔ yalluma kalinbaani, yaa a juma sunyɔriŋ yɔri yɔri, yaa a yi vuodieke dɔ nyunene daaŋ a buge, yaa vuodieke dɔ yaalala waagɔŋ, yaa vuodieke dɔ faasɔna a yaala ligire pam. ⁸ Ama ɔ mu ɔ yiwo vuodieke dɔ muŋŋina tuose chaanɔŋ ɔ tigiŋ me, ta cho dɔ ɔ yime wudieke dɔ vɔna, ta bɔ yi vuodieke dɔ yalla yɔaŋ, ta bemme vɔntɔŋ, ta bɔ yi sɔgɔyɔalɔntien, ta biagi a yige ɔ gban. ⁹ Ta yi vuodieke dɔ muŋŋina a pɔgɔli wusie wɔaha sɔba a dagina dene. Die nan vaa ɔ muŋŋi dagɔ vuosi dagɔ dieke dɔ vɔŋna, ta biagi a nyanŋa wudiekemba dɔ kana ka saaga yɔa wusie dagɔku.

¹⁰ N bala fa naa dama nvazetitielibɔ dala pam, ta Juu vuosi dɔ sɔ dene, ba naga ba wudiekemba dɔ wone nyuarika a gaama vuosi mɔŋ. ¹¹ Dɔ yiwo talasi dɔ fa kagɔ ba wɔbalɔkaha gie, dama ba yalla ligire chotibiati wɔa ba daga vuosi wudieke dɔ kana ka vɔna dɔ ba dagɔ, die dɔ chɔriŋ tige aŋaŋ vuosi sunjanyile. ¹² Kireeti daa wɔnyɔ vuodieke dɔ yine didagɔrikpenkɔriŋ die baari dɔ, “Kireeti vuosi mana yiwo ŋmɔnchɔbiatieliŋ, ta bɔ yi vuobiati sɔba haagɔŋ dɔmbiati ta bɔ yi walɔnkɔriatieliŋ ta yaa wutuliŋ pam.” ¹³ Wudieke die ɔ bala wa yiwo wusie, die wɔa galɔŋ ba ba nine me amɔ ba nan yi wudieke dɔ yine wusie yada, ¹⁴ ta daa bɔ wɔmma Juu vuosisi sunsobilitogɔtɔ, ta daa bɔ wɔmma a yuma wudiekemba dɔ zetine wusie wɔaha dagɔku. ¹⁵ Sɔgɔyɔalɔntien jigɔŋ nɔŋ, jaan mana yɔantɔya mɔŋ a yɔ ba, ama wɔbiayiiribe dɔ kana ka yi Masia yada wa jigɔŋ nɔŋ, jaan ka yɔantɔya a yɔ ba, dama ba sunjanyile aŋaŋ ba yɔaŋ ka yɔantɔya. ¹⁶ Ba wasa ba gban Nɔmɔŋ vuosi ama ba wuyiike dɔ ka dagɔ dɔ ba yiwo Nɔmɔŋ vuosi. Ba yiwo nvazetitieliŋ, ta haa taŋ, ta ka mu ba yi wudieke dɔ vɔŋna.

2

Yaa gamma wusie dagɔku wɔa

¹ Tatusi, mu fu daguma wudieke di yine wusie. ² Kpaama nyurukoraha di ba bemme somm, ta yalluma yan, ta bi yigi ba gban, ta munni pɔgɔ Masia waha, ta chome vuosi, ta bi yalluma sikimin. ³ Bi kpaan hogu nyurukoraha die gban gban, di ba bemme siba vuodiekemba di benne kasɔ di muna di ba bemme dene, ta daa yi kwagaaru, ta daa bi nyume daan a bugime. Ba mu ba daguma wudiekemba di vuna, ⁴ ta daguma hogulabaha di ba chome ba chullu anan ba balli, ⁵ di ba bi yigime ba gban, ta bemme kasɔ, ta yi hogovuna ba chullu tige me, ta tuosime ba chullu nva. Die nan yi an vuon kaan biagi balɔ wɔbiati yaa gamma Nmun waha. ⁶ Bi kpaan dalvakaha die gban gban, di ba yigime ba gban. ⁷ Fu gban bemme vunu jaan mana ma, an ka yi dagu a yi ba. Daguma ba Masia waha anan wusie, ta vaa fu nine nmunti, ⁸ ta baluma wudieke di tugisuna amu fu dataasɔ kaan ye wuu a balɔ a chɔɔɔ ti, die nan vaa ba dii viivi. ⁹ Di vuna di yonɔɔ tuosime ba tielin nva, ta yime wudieke di fialnana ba son jaan mana ma. Ba tielibe di ken bala wa, ba da nɔguma nunhaguru anan ba, ¹⁰ yaa ba gaaruma ba. Di yiwo talasi di ba daga di ba yiwo vuovuna ta yi wusietelin sanja mana amu ba nan vaa Nmun, vuodieke di yine ti gbɔgbatitaantu wa dagu ye buru wudieke mana ba yinene me. ¹¹ Dama Nmun yi wa vuota mana sien di v ye gbatitaanu; naa daga v zoolnchigila di dala dene. ¹² Kanu zoolnchigilaka mi daga ti mu di ti vaa wudiekemba mana di kana ka di Nmun sien, anan tɔngbanja gie lolɔbiati, ama ta yigi ti gban, ta bemme vunu, ta dia Nmun tɔngbanja gie me, ¹³ dama ti chusa mu ta yaa tama dieke di yunana ti sugɔfalu di ti Nmun kpenkpuka anan ti Yomotien Yisa Masia nan ken nyu chuulikpenkpu ma. ¹⁴ Die v tuo wo ti kuɔ a kpi di v gbati ti a nyu wɔbiati mana ma, ta yi ti sugɔyaluntielin di yine v nyuna ma suti, di ti yi vuodiekemba nine di nmuntina anan tunvuna yiile. ¹⁵ Daguma ba waha gie mana, ta kpannɔsuma ba, ta kpaan ba anan Nmun di yina fu yiko dene, ta da vaa vuon daansi fu yɔɔ.

3

Masia didusuru di muna ba bemme dene

¹ Kpaan fu vuosi di ba yima naalu anan vuodiekemba di yalla yiko jilma, ta tuosime ba nva ta yime siri di ba yi wudiekemba mana di vuna. ² Balɔ ba di ba da baluma wɔbiati yaa gamma vuosi mi, ta da waguma tan, ta bemme somm, ta yima vuon mana jilma. ³ Dama sanja dieke die di tanna wa die ti gban die ti wo yan, ta yi nvazetielin, ta di sie dieke di kana ka tugisya, ta di lolɔbiati sieti yiri yiri. Die ti wo sunanyilivuna, ta die yaa sugɔban, die ti haa ti chanchaalu, ta ba dan ba haa ti. ⁴ Ama sanja die di ken tugi ti gbɔgbatitaantu Nmun die di daga ti di v yaa zoolnchigila ta cho vuon mana, ⁵ ta gbati ti a taan. Die di ka yiwo ti tunvuna wa ama die di yiwo v zoolnchigila wa die v gbati ti a taan, ta die di vaa v Halikasika die di sɔ ti ta vɔɔɔ ti tumbiati, ta yi ti murhaalu anan miivoli haalu. ⁶ Nmun die yi ti wa v Halikasika, ti Gbɔgbatitaantu Yisa Masia wa, ⁷ amu v zoolnchigila wa ti nan buru vuovuna v jigɔ, ta ye miivoli dieke di wone kpatiku, ta ti yaa tama di ti nan ye wo. ⁸ Waha gie yiwo wusie.

N yaala fu nagi fu sunanyile mana a daguma ba naa, ta vuodiekemba di yine Nmun yada wa nan nagi ba sanja mana a yie wovuna. Waha gie vuna mu ta yaa nyɔɔɔ a yi vuon mana. ⁹ Ama nu vaa nunhaguruguti, ta bi vaa nu chɔɔnkɔɔlu buuru saara busu, ta vaa waagu anan nunhaguru

yaa gamma muraha ma, dama a yiwo wotogiti ta wo nyɔari. ¹⁰ Du yi vuon di yi jigimaburu, fu kpaan wa bunyi yaa bule me; du yi u бага di wo kpaanku ma, fu va wa ta da bi togun wa. ¹¹ Nan di siba a baari di wonun vuoke mi ka bi du Masia, ta u gban gban u tumbiatu di dagu di u chusuya mu.

Kpatun kpaamin

¹² Du yi man ken tun Atemasi yaa Tichikusi fu jigun, fu kpaani fu gban a ken n jigun Nikopolisi tun ma, dama n nan di bie mi woyalika gie.

¹³ Kpaani fu gban a sunni Senasi, vuodieke di yine lɔya wa, anan Apolosi, an ba ye wudieke mana ba yaalala a piili ba sieku. ¹⁴ Di mu di Masia didusiriba yine tunvuna sanha mana, ta sunjime vuosi ba wumugisike me, ta da bemme beri dieke di wone nyɔari.

¹⁵ Vuodiekemba mana di benne n jigiri waasa fu. Waasu vuodiekemba di yine Masia didusiriba ta cho ti wo.

Nmun sunni ni mana.

Gban dieke Pɔɔli dɔ maaguna a yi Filimoni wɔnna

¹ Manɔŋ Pɔɔli vuodieke dɔ benne dansarika sɔŋ Yisa Masia saan wɔa wa, anjan ti numbua Timoti maagunana gbanƙu gie a yɔa funɔŋ ti tontɔŋ chanchaan, vuodieke ti faasuna cho wo, ² anjan Masia diduɔɔɔɔ diekemba dɔ lagɔna a jama Nɔmɔŋ fu tigiri me wo, ta bi yɔa ti taa Afia anjan ti tontɔŋ chanchaan Akapusi.

³ Ti Chɔɔŋ Nabidie Nɔmɔŋ anjan ti Yɔmɔtɔien Yisa Masia sunɔŋi nɔ ta bi yi nɔ sɔɔɔɔɔɔɔɔ.

Filimoni choti anjan v yada wɔa

⁴ N numbua Filimoni, sanɔŋa dieke mana man ken jɔɔsa Nɔmɔŋ, ta tɔnɔɔ fu wɔa n njan waasɔ wa mun. ⁵ Dama n wɔn fu yalla yada ti Yɔmɔtɔien Yisa ma dene ta bi cho Nɔmɔŋ vuosi mana dene. ⁶ N jɔɔsa Nɔmɔŋ mun tɔnɔŋ anjan fu dɔ lagɔna a yi Yisa Masia yada naa, die vaa ti munɔŋ sɔba berivɔnɔŋ dieke dɔ yine ti sɔɔɔ v ma. ⁷ N numbua, fu chotiti gie yi mun wa sɔɔɔɔɔɔ ta bi kpanɔŋɔɔ mun, dama kpanɔŋɔɔ Nɔmɔŋ vuosi mana mun.

Yaa gamma Filimoni yɔmɔ Onisimusi wɔa

⁸ Masia wɔa n tɔŋ kaan chɔɔŋ nmaamɔŋ dɔ n balɔ fu an fu yi wudieke dɔ mɔna. ⁹ Ama choti wɔa, n baa jɔɔɔ fu mun, manɔŋ Pɔɔli vuodieke dɔ yine Yisa Masia tontɔntɔ ta lele a bie dansarika sɔŋ v wɔa wa. ¹⁰ Die wɔa, n zie wo Onisimusi nan ma, vuodieke dɔ yine n gban gban n bɔa Masia ma wa a jɔɔsa fu, dama n benne dansarika sɔŋ giena wa n balɔ wa mun wɔɔɔnaha n yi yada. ¹¹ Sanɔŋa dieke dɔ tɔanna wa die v wo nyɔɔɔ a yi fu, ama lele nɔŋ, v yaa nyɔɔɔ a yi manɔŋ anjan fu mana mun.

¹² Lele n yɔŋŋi tɔŋ wa mun fu jigɔŋ, ta n sɔŋ mana bie v ma. ¹³ N tɔŋ nan dɔ yaala v zie fu nan ma n jigɔŋ ta sunɔŋime mun n benne dansarika ma Masia wɔɔɔnaha wɔa wa. ¹⁴ Ama n ka yaala n mugisi fu an fu sunɔŋi mun, ama n yaala fu yi mun anjan fu dɔnɔŋ. Die wɔa, n kaan yi wɔn ntaala saagɔa.

¹⁵ Vuonɔ zɔ, Onisimusi die gaya mun ta va fu sanɔŋa bɔta amɔ nan dɔ yallɔ wa yaa gamma haahuu. ¹⁶ Ta lele nɔŋ v ka die yiwo yɔmɔ, dama v tɔnɔŋ wa yɔmɔ, v yiwo ti numbua choti, Masia ma. N faasuna a cho v wɔa dene wo, mɔ fu cho wo a tɔnɔŋ dene, dama v yiwo fu yɔmɔ anjan fu numbua ti Yɔmɔtɔien ma.

¹⁷ Die wɔa, dɔ yi fu nagɔ mun sɔba fu tontɔŋ chanchaan, die nɔŋ munɔŋi tuo wo sɔba fu baan nan tuo mun dene wo. ¹⁸ Dɔ yi v yi fu wɔn yaa v dɔi fu hamɔŋ, fu vaa n tɔŋ. ¹⁹ N maaga wɔn gie anjan n gban gban n sunɔŋ mun. Manɔŋ Pɔɔli n nan tɔŋ fu; ama daa manɔŋ n bala n balɔ fu, dama fu gban sɔba a baari yaa wa n hamɔŋ fu miivoli wɔa. ²⁰ Die wɔa n numbua, ko sunɔŋi mun ti Yɔmɔtɔien wɔa ta kpanɔŋɔɔ mun ti yine diduɔɔɔɔɔɔ Masia ma wɔa.

²¹ N maaguna wudieke naa, n yaa tama dɔ nan yi tɔnɔŋ n bala fu dɔ fu yi wudieke wo. ²² Bi yaalɔ juon a gbara mun dama nɔ Nɔmɔŋ jɔɔɔɔ wɔa n yaa tama dɔ n nan ken kaagɔ nɔ.

Kpatɔŋ waasɔŋ

²³ Epafirasi, vuodieke dɛ ɔtɔna a bie dansarɩka sɔŋ aŋaŋ mɔŋ Yisa Masia wɩa wa waasa nɩ. ²⁴ Ta n tɔntɔŋ chanchaalɩŋ, Maki aŋaŋ Arisitakusi, aŋaŋ Demasi, aŋaŋ Luki, gbaŋ waasa nɩ.

²⁵ Tɩ Yɔmɔtɩeŋ Yisa Masia sɔŋŋi nɩ mana.

Hiiburu Vuosi

Nmuj di yina ti v wia v Bva Yisa ma dene

¹ Kuruj ma wa Nmuj die daaga v naazvaliba ma a bala wia a yia ti choonkooliba sanja pam anaj sieti pam ma, ² ama lele nuj v vaa wa v Bvadembike di bal a yi ti. U ma Nmuj di daagi a naan duna ta bi vbari wa di v summa jaan mana. ³ Wotonuj v yine Nmuj gban gban nwasuj, ta chaana Nmuj chaanuj, ta pogi duniaka gie luga mana anaj v nuawuj dieke di yalla hagiruj wa. Die v yine wudieke di baan vaa vuosi ye ba bian naachaala a kpati wa, v wa kal wa Nmuj vuodieke di yine hagirujen wo nuudiigin chaan arzanna ma.

Nmuj Bvadembike hagiruj wia

⁴ Nmuj di yine v Bvadembike saan di tian malakasi saaraha, die gban gban Bvadembike di tian ba. ⁵ Dama Nmuj ye ka bal yi v malakasi wonyi di:

“Fonuj yiwo n Bvadembin,
ta jinne man yi fu Choonj.”

Yaa Nmuj ye bal yi v malakasi wonyi di:

“N nan ken yi v Choonj
ta v yi n Bvadembinj.”

⁶ Sanja dieke Nmuj die di bala v tun v Bvadembin dieke di yine nyunnaanaka mana sikipentien tunghanaka gie me wo die v bi bal di:

“Nmuj malakasi mana mv ba jama wa muj.”

⁷ Ama naa Nmuj die di bal yaa gamma malakasi ma, di:

“Nmuj yiwo v malakasi di yi haalti
ta bi yi ba yi bolinyaanj.”

⁸ Ama ta bal yi v Bvadembike di:

“Yiwo Nmuj, ta fu naari nan di beri yaa gamma haahuu.
Ta daansa fu vuosi anaj wusie.

⁹ Fonuj nuj cho wo vutonj ama ta haa bian die wia manuj Nmuj vuodieke di yine fu Nmunn di vbari fu ta yi fu julma ta fu yaa sogfial dieke di faasina tian fu zvaluj.”

¹⁰ Ta die bi bal naa di:

“Nmuj, piiliku me wo naan wa tunghanaka gie,
ta naan njunsikpen anaj fu nuusi.

¹¹ A mana nan ken kpi, ama fonuj nuj nan wari a beri;
a mana nan ken kuruj a churi siba gati.

¹² Nan ken kpenhe siba jayeekikpuij,
ta nan tarigaha siba fu tariginana gati.

Ama fonuj nuj wo tariguj,
ta nan di beri yaa gamma haahuu.”

¹³ Nmuj ye ka bal a yi v malakasi wonyi di

“Kala n nuudiigiri gie chaan,
a ga tog sanja dieke n balla n nag fu dataasi
a yi fu nuusi me.”

¹⁴ Malakasi mana yiwo haalti ta jama Nmuj ta v toma ba di ba ken a sunji vuodiekemba di balla ba ye gbatitaanjo.

2

Gbatitaan kpenkpuij wia

¹ Tɪ mʊ tɪ yigi wo wusie diekemba tɪ wɔnna a yalla keŋ keŋ amʊ tɪ kaan taari ta va ha. ² Wudiekemba malakasi dɪ mʊsɪlna a yɪ tɪ chɔɔŋkʊsɪlɪba die yiwo wusie ta vuodieke die dɪ kana ka dɪ ha die ye wo tɪbdatu dieke dɪ mʊna. ³ Die wia, dɪ yɪ tɪ ka saagɪ a wɔmma gbatitaan kpenkpuij wiaha vɪnɪj, tɪ baa tɪ yiwo laltɪ a nyɪj tɪbdatɪj ma? Tɪ Yɔmɔtɪen gban gban die wolinne a mʊsɪl yaa gamma gbatitaan kpenkpuij gie mi, ta vuodiekemba die dɪ wɔnna wa dɪ dagɪ tɪ dɪ ka seŋ yiwo wusie. ⁴ Saŋka mi Nɪmɪj die dɪ tɔj mamachi wɔkpɪuma aŋaŋ dagɪtɪ pam ta die bɪ yɪ vuosisi v̄ Halikasika piinisi v̄ yaalala dene, die dɪ dagɪ dɪ v̄ wiaha yiwo wusie.

Vuodieke dɪ sina gbatitaan

⁵ Nɪmɪj die ka v̄v̄ari malakasisi dɪ ba daansɪma dɔnta dieke dɪ bala ka keŋ ta tɪ bala naa wa. ⁶ Dɪ maagiya mɪj jigin kaanɪ Nɪmɪj gban kʊ sɔj dɪ: “Nɪmɪj, vuota yiwo bia fu yile v̄ wia?”

Ta bɪ yɪ bia fu бага fu bile v̄ ma?

⁷ Naan wa mɪj ta v̄ ka tɔgɪ malakasi ta bɪ yɪ v̄ ye bɪrɪj aŋaŋ pɪmpagɪj

⁸ ta vaa v̄ sɪ jaan mana.”

Dɪ balɪya mɪj dɪ Nɪmɪj vaa wa vuota dɪ yɪ “Jaan mana sikpentɪen.” Dɪ dagɪya dɪ v̄ sɪ jaan mana mɪj, ama lele vuota ye ka sɪ jaan mana. ⁹ Ama tɪ sɪba yaa gamma Yisa wia. Wɔnɪj saŋŋa bɪta Nɪmɪj die dɪ va v̄ ka tɔgɪ malakasi, dɪ v̄ tuo vuota mana kɪj a kpi, wɔnɪj Nɪmɪj zɔɔlnchɪgɪla wia. V̄ kumbu wahala diile wia Nɪmɪj dɪ vaa v̄ ye bɪrɪj aŋaŋ pɪmpagɪj. ¹⁰ Nɪmɪj vuodieke dɪ naanna jaan mana ta bɪ pɔgɪl jaan mana wɔnɪj v̄ vana v̄ ballɪ pam dɪ v̄ juo v̄ naari ma, naa die tɔgɪsɪna a yɪ wa dɪ v̄ vaa ba gbɪgbatitaantɪ Yisa seŋ yɪ ba Gbɪgbatitaantɪ aŋaŋ wusie, v̄ wahala diilehe wia.

¹¹ Wɔnɪj v̄ yinene vuota dɪ yɪ Nɪmɪj vuosi, ta wɔnɪj aŋaŋ ba mana dɪ lagɪj a yaa Chɔɔŋ balɪmɪj. Die wia Yisa dɪ ka chuga viivi dɪ v̄ wasɪma ba v̄ numballɪ. ¹² Die v̄ balɪ yɪ wa Nɪmɪj dɪ:

“N nan balɪ n vuosi wudieke fu yine;

a bɪrɪ fu saan ba lagumɪj jigin.”

¹³ Die v̄ bɪ balɪ dɪ, “Manɪj nɪnɪj n nan yɪ Nɪmɪj yada”, ta bɪ baari dɪ, “Manɪj aŋaŋ ballɪ diekemba Nɪmɪj dɪ yɪna mɪj wa lagɪjna beri naa.”

¹⁴ Nɪmɪj ballɪ dɪ yine vuota ta yaa nyɪngbanɪj aŋaŋ zɪj wia, Yisa dɪaŋ die dɪ keŋ yɪ vuota sɪba banɪj, amʊ v̄ kumbu me v̄ keŋ chɔɔsɪ Sitaani vuodieke dɪ yalla kɪj hagɪrɪj wa, ¹⁵ ta v̄v̄ari vuodiekemba dɪ chɪgɪnana kɪj ba ŋmaamɪj ma, dama die ba yiwo ŋmaamɪj yɔŋɪsɪ ba miivoli mana ma. ¹⁶ Wusie, daa malakasisi v̄ sunŋe, ama Abarahami haagɪsɪsɪ v̄ sunŋe.

¹⁷ Naa wia dɪ mʊ v̄ sɪmma sɪba v̄ numballɪlɪ jaan mana ma amʊ v̄ nan bɪagɪ yɪ kɪkaabɪtɪba jakɔsɪj dieke dɪ yine wusɪetɪen ta bɪ chuga zɔɔlɪj, ta nagɪ v̄ gban a yɪ kaaba vuota wia Nɪmɪj jigin, amʊ Nɪmɪj nan nagɪ ba wɔbɪatɪ a chaa ba. ¹⁸ Ta lele, v̄ nan bɪagɪ sunŋɪ vuodiekemba Sitaani dɪ magɪsɪna dama Sitaani die magɪsɪ v̄ gban mɪj ta v̄ dɪi wahala.

3

Yisa yiwo vuokpuij a tɪaŋ Mosisi

¹ N numballɪ diekemba dɪ yine Nɪmɪj vuosi ta v̄ wa nɪ naa, nɪ yilime yaa gamma Yisa ma, vuodieke Nɪmɪj die dɪ tunna dɪ v̄ keŋ yɪ kɪkaabɪtɪba

jakoori ti Nmut jamu sien me wo. ² Die u yiwo wusietien a yi Nmut vuodieke di vuarina wa di u ken tun tumaha gie wo siba Mosisi die di yine wusietien u tumma ma Nmut vuosi suku. ³ Mumuru di yese buru pam a tan tigin dieke u muna wa, die gban gban Yisa di mu u ye buru pam atan Mosisi. ⁴ Tigin nu mana vuon munana ka, ama Nmut muna jaan mana. ⁵ Mosisi die yiwo wusie tuntuntu Nmut vuosi mana jigiu, a bala wudiekemba Nmut di bala u daansi a balu. ⁶ Ama Masia nu u yiwo wusietien ta su Nmut tigiri mi ta yi Nmut Bwadembin. Du yi ti yaa kenyiti anan kpaadensiy yaa gamma ti tamaka ma, die nu tunu ti yine Nmut tigi vuosi mi.

Nmut vuosi voosij wia

⁷ Die wia, ni saagi a yi wudieke Halukasika di bala wa, di:
 "Du yi ni wu Nmut lolu jinne,

⁸ ni da vaa ni sugiti hagarima siba ni choonkooliba die di zetine Nmut nuari,
 siba die ba sina die wo hagiye me wo ta magisi wa wa.

⁹ Nmut die balia mu di:

'Die ba wu ye wudieke n yinene a ga tugi bina banisi-nusa wa ama mi die ba magisi mu.

¹⁰ Die wia man ju sunyuru anan vuosi mi ta baari di,
 Ba sugiti ma, ba zeti mu mu, ta ka du n sieti.

¹¹ Die man ju sunyuru ta yi nuari gie di,
 ba kaan wu ju tungban dieke n tunna baa n yi ba voosiku wo me.'

¹² N zualu, ni summa ta da vaa sunanyilibiatu anan chulu yi ni wunu yinji kuan ta va miivolitien Nabidie Nmut. ¹³ Ama ni sunjime tan daan mana ti yene bie ti miivoli me naa, ta ni daa vaa ban gaan ni an ni yi tbihaguritielin. ¹⁴ Dama du yi ti yigi yada dieke ti yalla a nyu piiliku me wo a yallu ken ken a ga tugi kpatu, tunu anan Masia nan yi tuntuntu chanchaalu.

¹⁵ Naa die ba maagi Nmut gban ku sun di:

"Du yi ni wu Nmut lolu jinne,

ni daa ligi ni tba, siba ni choonkoolu die di ligine ba tba dene wo ta die wagi anan Nmut ta zeti wo wo."

¹⁶ Muna mba die wonna Nmut lolu ta zeti ke wo? Di yiwo vuodiekemba mana die Mosisi di dina ba nuu a yaa ba a nyu Ijipiti tungban ma wa. ¹⁷ Muna mba Nmut die di ju sunyuru a yi bina banisi-nusa wa? Di yiwo vuodiekemba die di yine biabu a kpi hagiye me wo.

¹⁸ Muna mba Nmut di die balu a yi di, "Ba kaan wu a ju tungban dieke n tunna baa n yi ba voosiku wo me?" Die di yiwo vuodiekemba die di zetine u nuari. ¹⁹ Die wia ti wa siba di die ba ka biagi juu kanu tungban ka me, dama die ba wone yada wia.

4

¹ Lele nu, Nmut wa yi ti nuari mi di ti ken a ye voosi dieke u bala ka wia wa. Die wia ni mana summa amu ni wunu kaan waari ka. ² Ti gban ti wu Nmut wuunaha mu siba die ba wonna dene wo. Die ba wu wuunaha mu ama die ka wo nuari a yi ba, dama die ba wonna wa ba ka tuo ke anan yada. ³ Die wia, tunu vuodiekemba di yine Nmut yada naa, nan ken juu voosi dieke Nmut di yna nuar di u nan yi wa. Siba Nmut die di bala die wo, di

“Manuj die n juu wa sɩnyuruŋ ta yi nɔari gie:

Ba kaan wɔŋ juu tɩngban dieke n tunna baa n yi ba voosiku.”

Die ɔ keŋ bala naa, ta ɔ wɔŋ kpati ɔ naamuj tɔɔma piiliku me muj. ⁴ Dama Nmun gbanƙu sɔŋ jigɩŋ kaani ɔ wɔŋ bali muj yaa gamma daraa ayɔpɔyi wa gie daari, di: “Nmun die vaa wa ɔ tɔɔma mana ta voosi daraa ayɔpɔyi wa daraan.” ⁵ Ta die bi bali wurɩ gie gban gban di: “Ba kaan wɔŋ a juu tɩngban dieke n tunna yaala n yi ba voosiku.” ⁶ Ama Nmun voosɩŋ jigɩŋ beri di voosi juu. Vuodiekemba die di wolinne wɔŋ Nmun wɔwɩnaha die ka ye kanuj voosiku mi, dama die ba ka yi Nmun yada. ⁷ Nmun bi zienj wo daan kaani, ta wasa daari mi “Jinne.” Ta bɩna pam kwan chaarj Nmun die di bi daagɩ Davidi ma a bali wurɩ gie sɩba di wone a maagɩ Nmun gbanƙu ma dene wo di:

“Du yi ni wɔŋ Nmun loluj jinne,
ni daa keŋ vaa ni sugɩi hagarɩma.”

⁸ Di tɩŋ yi Josua di biagi a yi ba voosɩŋ, Nmun tɩŋ kaan bi bali yaa gamma daan kaani. ⁹ Naa dagiya di Nmun voosi voosiku ye kien muj sɩba Nmun di voosine daraa ayɔpɔyi daraan dene wo. ¹⁰ Dɩnda daari mi, Nmun voosi nan vaa ba tɔɔma ta voosi sɩba Nmun die di vana ɔ tɔɔma ta voosi dene wo. ¹¹ Die wɩa, ni vaa ti kpanɩ ti gban ta ye voosiku mi, amɔ ti wɔnyɩ kaan waari ka sɩba die ba zetine Nmun nɔari ta waari ka dene wo. ¹² Dama Nmun wɩaha yiwo wudieke di yalla miivoli, ta yaa hagarɩŋ, ta bi die a tɩŋ takoobi dieke di yalla nɔa ale. Nmun wɩaha biagi gobe a tɔga vuota haalɩŋ anan miivoli jigɩŋ, ta tɔga ɔ gbime anan ɔ kɔba kpaan, ta tɔga ta puo ɔ sɔŋanyile anan wudieke ɔ yilinene ɔ sɔŋ ma. ¹³ Ta nyɩŋnaanƙa mana di bie yaalɩŋ ma, ta Nmun, vuodieke di bala ɔ keŋ dii ti sariya wa nine di yese he; ta jaan wori a loburɩ.

Masia yine ti kaabɩŋ jakɔwɩ

¹⁴ Ti yaa wa kaabɩŋ jakɔwɩ, vuodieke di wolinne ga Nmun gban gban jigɩŋ arɩzanna ma, wɔwɩŋ ɔ yine Yisa, Nmun Bɔadembike. Die wɩa, ti mu ti yigi keŋ keŋ yada dieke ti bala yaalɩŋ ma wa. ¹⁵ Ti kaabɩŋ jakɔwɩ ka yi vuodieke di kana ka chɩga ti zɔɔlɩŋ ti wabɩŋ ma, ama wɔwɩŋ nɩŋ die ɔ ye wo magɩŋ yiri yiri sɩba ti gban, ama wɔwɩŋ die ɔ ka yi biŋ. ¹⁶ Die wɩa, ni vaa ti yaa kpaadensɩŋ ta ga Nmun vuodieke di yine burichini wo jigɩŋ, ta ye zɔɔlɩnchɩgɩla anan sɩŋŋɩŋ an ka sɩŋŋi ti sɩŋŋa dieke ti keŋ yaala.

5

¹ Kaabɩŋ jakɔwɩ mana Nmun ŋaana vɔara wa a nyɩna ɔ chanchaalɩŋ sɩŋ di ɔ zie ba nan ma a kaabɩma a yɩma wɔwɩŋ Nmun ba biŋ wɩa. ² ɔ gban gban ɔ wabɩna sieti pam ma wɩa, ɔ biagi pɔɔgɩla vuodiekemba di waarɩna yɩŋ ta taari nyɩŋ sieku me sɔmm. ³ Ta ɔ gban gban ɔ wabɩna wɩa, ɔ ka yie kaabaha voosi nyɩna ma wɔbiati wɩa, ama ɔ yie muj anan ɔ gban gban ɔ wɔbiati wɩa. ⁴ Vuonj ka vɔara ɔ gban a yie kaabɩŋ jakɔwɩ, sie Nmun vɔari wa sɩba die ɔ vɔarina Arɔni dene wo.

⁵ Die gban gban, Masia die di ka kotɩ ɔ gban ta vɔari ɔ gban di ɔ yi kaabɩŋ jakɔwɩ ama Nmun die bala a yi wa di:

“Fɔnɩŋ fu yine n Bɔadembɩŋ;
ta jinne man bɩruŋ fu chɔɔŋ.”

⁶ Ta ɔ bali jigɩŋ kaani dɩŋ
“Fɔnɩŋ nan keŋ yi kɩkaabɩtu yaa gamma haahuu,
sɩba Melikizedeki.”

ye jadieke N̄m̄uŋ d̄i ȳna n̄var̄i d̄i v̄ nan ȳt wa wa. ¹⁶ Vuota d̄i keŋ baa v̄ hūv̄ v̄ n̄aan̄ hūv̄ wa vuodieke d̄i t̄ianna wa saan̄ ma, ta v̄ hūv̄s̄i d̄i k̄va n̄n̄haḡur̄uŋ mana. ¹⁷ Vuodiekemba d̄i bala ba tuo n̄va dieke N̄m̄uŋ d̄i ziene wo, die v̄ yaala v̄ daḡi ba d̄i v̄ kaan̄ tar̄iḡi v̄ s̄uŋanyile; die w̄ta die v̄ hūv̄ a gut̄i v̄ n̄var̄i ma. ¹⁸ N̄m̄uŋ kaan̄ biagi ch̄ibi n̄m̄unch̄ib̄is̄i. Die w̄ta nyinti ale wa gie, v̄ n̄var̄i an̄an̄ v̄ hūna wa wo tar̄iḡuŋ. Die w̄ta t̄i ch̄iḡina a ga v̄ jiḡin̄ a ye ḡbat̄taan̄uŋ naa wa, d̄i mū t̄i vaa v̄ n̄var̄i gie k̄pan̄ŋ̄is̄i t̄i an̄ t̄i ȳiḡi tama dieke t̄i yalla wa a yalla keŋ keŋ. ¹⁹ Tama dieke t̄i yalla naa die vana t̄i s̄uḡit̄i d̄i haḡur̄i, ta ga juu arizanna ma N̄m̄uŋ j̄iam̄uŋ juokpen̄k̄p̄ūko s̄uŋ a garisa gar̄i dieke d̄i puone juokpen̄k̄p̄ūko a ga t̄uŋ juodieke d̄i ȳine kast̄ N̄m̄uŋ juokpen̄k̄p̄ūko s̄uŋ wa. ²⁰ Mi die Yisa die d̄i w̄oŋ zie t̄i nan̄ ma a ȳi t̄i sieȳiiritu, ta ȳi kaabit̄ba jak̄uŋ yaa gamma haahuu s̄iba Melikizedeki.

7

N̄m̄uŋ K̄ikaabit̄ba Melikizedeki w̄ta

¹ Melikizedeki wa gie die yiwo Salemi t̄uŋ naan̄, ta b̄i ȳi Nabidie N̄m̄uŋ k̄ikaabit̄ba. Die Abarahami die d̄i nȳnna t̄oŋ dieke die v̄ biaḡina a n̄yan̄ŋ̄i naal̄ba ban̄usa a ȳin̄ŋ̄i a k̄ien̄ wo, die Melikizedeki die d̄i tuoli wo s̄ien̄ me a ȳi alibarika a ȳi wo. ² Abarahami die d̄i ȳi wa nȳndiekemba mana v̄ naḡina a nȳn̄ mi wo ban̄ mana s̄uŋ kaan̄. U saari Melikizedeki wa ch̄ian̄ ȳine “S̄uḡiȳal̄uŋ Naan̄” ta v̄ die b̄i ȳi Salemi t̄uŋ naan̄, ta Salemi ch̄ian̄ d̄i ȳi “S̄uḡid̄uaḡuŋ” die w̄ta v̄ b̄i ȳi “S̄uḡid̄uaḡuŋ Naan̄.” ³ W̄uŋ die wori a daga yaa gamma Melikizedeki ch̄oŋ w̄ta yaa v̄ nuŋ w̄ta yaa v̄ ch̄oŋk̄uŋs̄iba w̄uŋȳi w̄ta yaa v̄ ḡban̄ ḡban̄ v̄ maar̄uŋ yaa v̄ kuŋ w̄ta. U s̄u s̄iba Nabidie N̄m̄uŋ B̄uadembike, ta ȳi N̄m̄uŋ k̄ikaabit̄ba yaa gamma haahuu.

⁴ Ye Melikizedeki die d̄i ȳine vuokp̄uŋ dene, ta t̄i ch̄oŋk̄uŋk̄p̄uŋ Abarahami die ȳi wa jadieke mana die v̄ waḡina ḡbat̄i a nȳn̄ t̄oŋ ma ban̄ s̄uŋ mana kaan̄. ⁵ M̄iraha die daḡiya d̄i Izara vuosisi ḡban̄ mū ba v̄var̄i wa ba nȳinti ban̄ s̄uŋ mana kaan̄ a ȳi ba ḡban̄ ḡban̄ ba buur̄in̄ die d̄i ȳine Liiva haaḡis̄i ta ȳi N̄m̄uŋ k̄ikaabit̄ba an̄an̄ ba mana die d̄i ȳine Abarahami haaḡis̄i mana ȳori. ⁶ Melikizedeki die ka ȳi Liiva haaḡuŋ ama Abarahami die ȳi wa wa v̄ nȳinti ban̄ s̄uŋ mana kaan̄. Die Melikizedeki die d̄i ȳi alibarika a ȳi Abarahami ma, w̄uŋȳi vuodieke N̄m̄uŋ d̄i ȳina n̄var̄i. ⁷ Vuon̄ mana s̄iba muŋ d̄i vuodieke d̄i ȳinana alibarika yiwo vuokp̄uŋ a t̄uŋ vuodieke d̄i tuosinene alibarika ka. ⁸ K̄ikaabit̄ba diekemba die d̄i tuosinene nȳinti ban̄ mana s̄uŋ kaan̄ a nȳna vuosi jiḡin̄ die yiwo vuota ta die d̄i keŋ k̄pie, ama Melikizedeki vuodieke die d̄i tuosinene nȳinti ban̄ mana s̄uŋ kaan̄ a nȳna Abarahami jiḡin̄ ye bie wo v̄ miivoli me s̄iba N̄m̄uŋ ḡban̄k̄u d̄i daḡina dene wo. ⁹ A b̄i gut̄i t̄i nan̄ biagi a baari d̄i Liiva haaḡis̄i vuodiekemba die d̄i tuosinene nȳinti ban̄ mana s̄uŋ kaan̄ wa, ḡban̄ die ȳi wa Melikizedeki ba nȳinti ban̄ mana kaan̄ san̄ŋa dieke Abarahami die d̄i ȳina wa. ¹⁰ Dama san̄ŋa dieke Melikizedeki die d̄i haar̄ina Abarahami wa, die ba ye ka muri Liiva ama w̄uŋȳi Liiva die bie wo v̄ ch̄oŋk̄uŋ Abarahami wa ma.

¹¹ N̄m̄uŋ die ȳi Izara vuosi m̄ira ta die daḡi Liiva maar̄uŋ ba kaab̄uŋ t̄uŋma d̄i s̄ina die. D̄u ȳi ta k̄ikaabit̄ba diekemba die d̄i nȳna Liiva maar̄uŋ ma t̄uŋma d̄i biagi a ȳie vuosi s̄uḡiȳal̄uŋtielin̄, d̄i t̄uŋ kaan̄ b̄i ȳi talasi d̄i k̄ikaabit̄ba gaan̄ vuodieke d̄i kana ka nȳn̄ Ar̄oni maar̄uŋ ma ama ta ȳi k̄ikaabit̄ba s̄iba Melikizedeki keŋ. ¹² Dama ba keŋ tar̄iḡi k̄ikaabit̄ba v̄var̄uŋ, d̄i ȳiwo talasi d̄i ba tar̄iḡi m̄iraha ḡban̄. ¹³ Ta t̄i Ȳom̄ut̄ien̄ vuodieke w̄ta t̄i balala naa wa, nȳn̄ wa buur̄igaan̄ ma. Ta vuon̄ d̄i ye ka nȳn̄ v̄ buur̄in̄ ma a ȳi k̄ikaabit̄ba. ¹⁴ Vuon̄ mana w̄oŋ s̄iba a baari w̄uŋȳi Yisa die

nyuŋ wa Juda buuriŋ ma, ta Mosisi die dɪ ka balt dɪ kɪkaabɪtɪba nan nyuŋ ba buuriŋ ma.

Yisa sɪ sɪba Melikizedeki

¹⁵ Saŋŋa dieke kɪkaabɪtɪ gaan sɪba Melikizedeki die dɪ kenne keŋ wo die dɪ yi anj tɪ faasi sɪba wɪaha chuŋ. ¹⁶ Wɔnuŋ die ɔ ka yi kɪkaabɪtɪ yaa gamma vuota mɪraha ma, ama die ɔ buŋ wa kɪkaabɪtɪ miivoli dieke dɪ wone kpatɪ haguruŋ ma. ¹⁷ Dama dɪ maagɪya Ŋmuŋ gbanjɔ ma dɪ, “Nan yi kɪkaabɪtɪ yaa gamma haahuu, sɪba Melikizedeki die dɪ sɪna die wo.” ¹⁸ Die wɪa mɪrɪkɔɔrɪ ka bɪ tɔma dama ka wo haguruŋ anjan nyɔrɪ. ¹⁹ Dama Mosisi mɪraha die ka biagi yi jaan dɪ beri vuonuŋ. Ama lele tɪ yaa tama dieke dɪ kpana ka, ka ma tɪ chuŋ gbigi Ŋmuŋ.

²⁰ Ta Ŋmuŋ dɪ bɪ yi nuŋ a gɔtɪ ka ma. Ŋmuŋ die ka yɪa nuŋ die ba kalɪnnana kɪkaabɪtɪba mi wo. ²¹ Ama Yisa die keŋ yiwo kɪkaabɪtɪ saŋŋa dieke Ŋmuŋ dɪ yɪa wa nuŋ ta balt wa dɪ:

“Manuŋ Ŋmuŋ yɪ wa nuŋ

ta kaan bɪ tarɪtɪ n sɔŋanyile, ta baari

‘Fɔnuŋ fɔ bala fɔ yi kɪkaabɪtɪ yaa gamma haahuu.’ ”

²² Die wɪa, Yisa yiwo vuodieke dɪ dagina dɪ nɔa dieke dɪ kpana beri muŋ ta wo tarɪtuŋ.

²³ Kɔruŋ ma wa kɪkaabɪtɪba mi wo die kpiye muŋ ta ba chanchaalɪ dɪ tuose ba tɔɔma, die wɪa die ba dala. ²⁴ Ama Yisa nuŋ ɔ nan dɪ beri ta yi kɪkaabɪtɪ yaa gamma haahuu ta ɔ tɔɔmaha kaan nyuŋ ɔ nuusi me an vuogaan tuoke. ²⁵ Die wɪa, vuodiekemba dɪ chuŋna gbigi Ŋmuŋ, wɔnuŋ Yisa saan ma naa, ɔ nan biagi a gbati ba a taan leleke gie anjan saŋŋa dieke dɪ kienene wo, dama wɔnuŋ ɔ bie wo ɔ miivoli me saŋŋa mana muŋ, ta jɔɔsa Ŋmuŋ a yɪa ba.

²⁶ Die wɪa, Yisa yine tɪ kɪkaabɪtɪba jakɔuŋ dieke dɪ sunjɪnene tɪ tɪ yaalala dene. Wɔnuŋ ɔ yiwo sugɪyalɪntɪeŋ ta wo bɪan: ɔ bie ɔ tuŋ ta ka sɪ sɪba vuodiekemba dɪ yalla bɪan wa, ta Ŋmuŋ dɪ kotɪ wa a tuŋ arɪzanna ma tieliŋ mana. ²⁷ Kɪkaabɪtɪba nyuŋkɔra banuŋ ba die woliŋ kaaba daan nuŋ mana ba gban gban ba wɔbɪati wɪa, ta bɪ kaaba yɪa vuosisi wɔbɪati wɪa, wɔnuŋ Yisa nuŋ ka sɪ die, die ɔ nagɪ wa ɔ gban a yi kaabi balɪmuŋ, kaabuŋ bɪ wori. ²⁸ Mosisi mɪraha ŋaan vɔara vuotaŋ a yie be kɪkaabɪtɪba nyuŋkɔra ama ta ba ka muŋŋɪ beri vuonuŋ a kpatɪ. Mɪraha kɔan chaan Ŋmuŋ die dɪ yi nuŋ ta nagɪ ɔ Bɔadembɪn a yi wo kɪkaabɪtɪ, wɔnuŋ ɔ nan dɪ beri vuonuŋ yaa gamma haahuu.

8

Yisa yine tɪ kɪkaabɪtɪba jakɔuŋ

¹ Wudieke tɪ bala naa chuŋ yiwo naa, tɪ yaa wa kɪkaabɪtɪba jakɔuŋ ta ɔ kalɪ Ŋmuŋ vuodieke dɪ yalla haguruŋ mana nuudiigiŋ chaan naari ma arɪzanna ma, ² ta ɔ tɔma kɪkaabɪtɪba nyuŋkɔra tɔɔma Ŋmuŋ kasɪ dɪan kasɪ vuɔku ma; kanuŋ ka yine wusie jɪamuŋ vuŋ ta tɪ Yɔmɔtɪeŋ die dɪ wɔnsɪ ka da vuota.

³ Kɪkaabɪtɪba jakɔuŋ dieke nuŋ mana ba vɔarɪna, die dɪ yiwo talasɪ dɪ ɔ nagɪ piinisi ta bɪ yi kaaba a yɪ Ŋmuŋ, die gban die dɪ yi talasɪ dɪ tɪ kɪkaabɪtɪba jakɔuŋ gban yɪ jaan. ⁴ Du yi ɔ tuŋ bie tuŋgbanjɔ gie me, ɔ tuŋ kaan yi kɪkaabɪtɪ naada, dama kɪkaabɪtɪba diekemba dɪ yɪnana Ŋmuŋ piinisi sɪba Juu vuosi mɪraha dɪ dagina die wo wɔŋ beri muŋ. ⁵ Wudieke ba tunnana naa wa yiwo arɪzanna ma vuŋ nɪasɪ. Naa wɪa Ŋmuŋ die dɪ kpaaŋ Mosisi saŋŋa dieke die ɔ balla ɔ wɔnsɪ Ŋmuŋ jɪamuŋ vuɔku, Ŋmuŋ

die di kpaan wa ta baari di, “Yime jaan mana mana siba n daguna fu tannu sikpen wo.” ⁶ Ama Nmuj yi wa Yisa kaabuj tunj dieke di tianna ba kaabuj tusbaha siba u nvaaj di tianna ta bie vuotaj anaj wbnuj Nmuj vuosisi sunsuku dene wo, dama u nvari taasi wa anaj nyunvuna atianj nuakuru.

⁷ Dama du yi ta bumbujan nvari die vana ta vuosi di bie vutonj, die nuj di tunj kaan bi yi talasi di Nmuj yi nvari a goti ka ma. ⁸ Ama Nmuj die ye vuotaj biabu sanja dieke u balla di:

“Manuj Nmuj bala naa:

sanja kienj ta n nan kenj yi nuahaaluj a yi Izara vuosi anaj Juda vuosi.

⁹ Kanuj ka kaan di su siba nva dieke die n ziene anaj ba chcojksulu daa dieke die n yigine ba nuuj ta vvari ba a nyuj Ijipiti tunjbanj ma wa.

Die ba ka di nva dieke die n yina ba wa die wia n бага die di wo ba ma.

¹⁰ Manuj Nmuj baari n nan zienj nvari gie anaj Izara vuosi daa diekemba di kienene wo:

N nan wa mari n miraha ba sonyanyile me ta maagi ha ba sogiti ma.

Manuj n nan yi ba Nmuj, anj ba dianj ba yi n vuosi.

¹¹ Di kaan bi yi talasi di vuonj dagi u chanchaanj yaa a bali u chanchaanj di ‘Fvunuj, summa Nmuj.’

Dama ba mana nan kenj siba muj vuodiekemba di yine vuokpuma anaj wabiti mana.

¹² N nan kenj vaa ba wubiatu a chaa ba ta kaan di tunsu ba wubiatiti wia.”

¹³ Nmuj di dene bali nuahaaluj wia die yine bumbujan nvari di yi nuakuru, ta jadieke nuj mana di kuvunna ta nyuj, ka kaanj yvasi ta ka bia.

9

Tunjanja gie Nmuj jiamuj anaj arizanna ma Nmuj jiamuj wia

¹ Bumbujan nvari die yaa wa mira yaa gamma ba baan nan jan Nmuj dene anaj jigidieke ba baan di jama wa tunjanja gie me. ² Die ba kpui wo donsi gbanuj vuj ta yaa juone ale. Die ba wasa juodieke die di benne nuja wa, Kasu Jigiri. Mi die ba zienj jadieke ba naguna popolisi a suga ka ma ta teebuli di zie ka ma ta paanv dieke die ba naguna a yi Nmuni di diisi teebulike me. ³ Die garu dieke di puone juone ale wo kuanj die ba wasa kasu dianj kasu jigirij, ⁴ die ka sunj die kori dieke ba naguna saluma a wonsi wa ta ba juu nyunvunvuna ka ma a yia Nmuni anaj Nmuj nuaha a daka dieke ba naguna saluma a mari ka mana wa die di beri. Ka ma saluma gbienj die di beri ta nyindiike dieke ba wasnana maana wa die di bie ka ma anaj Aroni daanjbanuj dieke di tnsina vaatiti anaj tanj teelike ale dieke Nmuj miraha di maaguna a diisi a ma wa di beri. ⁵ Die adaka ka sikpenj die nyinti atanj die yalla chobiti ta daga di Nmuj bie me, ta a chobititi die di jati a ligi jigidieke Nmuj di naginana wubiatu a chaa wa. Ama lele n kaan biagi a dagi waha chasi mana.

⁶ Naa die di su, die kikaabituba die njaan juo juodieke di bene nuja ma daan mana a tuma ba Nmuj jiamuj tsuma, ⁷ ama kikaabituba jakuru nyuna ma naana juo juodieke di bene soku ma wa, buj mana bunyi u juo mi. U njaan nagi wa zunj a juu yi kaaba a yi Nmuj u gbanj gbanj u wubiatu

wia ananj vuosisi di yine wudiekemba ta ka siba baari a yiwo wobiatiti. ⁸ Nmut Halikasika die mutti daga yaa gamma Nmut jiamuj vuku gie, di jigidieke di yine kasi dian kasi jigiri die ye ka yuori sanja dieke juodieke di bene nuka di yene zie wo. ⁹ Naa yiwo dagiti a yi tunuj vuodiekemba di bene leleke gie wo, ta daga di vuodiekemba die di janna Nmunt ta die njaan ya Nmut ba piinisi ananj ba dohtu zumbu die ka biagi a vvari ba wobiat Nmut nujja, ¹⁰ dama hanuj nuj die a yiwo nyindiike ananj nyinjnyuuki diekemba die di chwari ana ananj wudieke di kana ka chwari, ananj nyungbanuj wonsuj wa. Genhe mana die yiwo nyungbanuj ma miraha di ba di ha yaa gamma a ga tugi sanja dieke wonsuj Nmut di bala u yi ba mirhaaluj.

¹¹ Ama Masia vuodieke di yine nyinjnyuuki dieke di benne leleke gie kikaabitiba jakuuj wuj ken muj. Vuuj dieke u kenne juu ta tuma ka ma naa yiwo vutjkenkruuj dieke di benne vutuj ananj wusie; daa jadieke vuota di kpine, ta a ka bi yi tujgbanjka gie jaan. ¹² Masia die di kenne a juu buny jiamuj vuku ma a ga tugi kasi dian kasi jigiri sanja dieke wo, die u ka nagi bie ananj naarasu zuj a yi kaaba, ama die u nagi wa u gbanj gbanj u zuj a tunj ta vvari ti a nyuj bianj ma yaa gamma haahuu. ¹³ Die ba njaan naga bie ananj naarasu zuj, ta die bi nagi naasaan a yi kaaba ta juu ka nyungbanuj bolin ta nagi ka tanyeelin ananj zumbu a musu vuodiekemba die di yalla biabu Nmut nujja, di ka wonsu ba nyungbanuj anj ba yiantu. ¹⁴ Ama Masia die wo bianj ta Halikasika dieke di benne sanja mana haguuj ma wonsuj Masia die di nagi u gbanj a yi kaabi dieke di bene vutuj vutuj a yi Nmut. Die wa u zumbu di faasina yaa haguuj ta vvari bianj ti sogiti ma. Ta lele ti nan biagi jian Nabidie Nmut ta kaan bi yie wudiekemba di baan yaa ti a ga kuj me.

¹⁵ Wuri gie wa, Masia yine vuodieke di vana nvahaalku di beri amu vuodiekemba Nmut di wana wa nan ye alibarika dieke di wone kpatuku ta Nmut di yi nban di u nan yi wa. Naa nan biagi yi dama Masia die kpiye muj, die di vaa vuota di ye gbatitaanuj a nyuj ba wobiatu ma sanja dieke nuakuru di yene beri wo.

¹⁶ Du yi vuonj di maagi u faari diile gbanuj, vuonj ka yese jaan ntaala ba ken biagi a dagu di vuodieke di maaguna gbanju kpiye muj. ¹⁷ Dama sanja dieke vuodieke di maaguna faari gbanju di yene bie u miivoli me wo, gbanju mi wo yiko. ¹⁸ Die wa bumbujan nvari die di wo yiko du yi ba ka yi zumbu kaaba. ¹⁹ Mosisi die wolin musu wa Nmut miraha mana siba di maaguna dene wo. Ta ka kuvan chaan u nagi vaati a bobu ananj yiise kobujmutuj a nagi suge naarasu ananj bie zuj di lagujnana nyaan a nagi musa miraha gbanju ma ananj vuosisi mana ma, ²⁰ ta die bala di, "Zumbu gie yine nva dieke Nmut di yuna ni di ni dia dagiti." ²¹ Mosisi die di bi nagi zumbu a musu Nmut jiamuj vuku ananj jadiekemba mana ba naguna a jama Nmunt ma. ²² Wusie, Nmut miraha ma zuj die vana jaan mana di bie vutuj ta wo diguti, ta du yi zuj di ka nyujja, Nmut kaan nagi vuosi wobiatu a chaa ba.

Masia kaabiku kpiye wo bianj

²³ Die wa, die di yiwo talasu di ba yi kaaba a wonsu nyindiekemba di yine arizanna ma nyinti niasuj. Ama kaabi dieke di tianna naa balla ka wonsu arizanna ma nyinti gbanj gbanj. ²⁴ Dama Masia die ka ga juu juokasi dieke vuota di naguna ba nuusi a mu ta ka niasu jigikasi ka wa, ama die u ga juu wo arizanna gbanj gbanj ma a zie Nmut nujja ti sunuj wa. ²⁵ Juu vuosi kikaabitiba jakuru njaan juo kasi dian kasi jigiri buj mana buny

anjan dɔŋɪsɪ zɪŋ mɪŋ. Ama Masia die ka ga juu dɪ ɪ nagɪ ɪ gban a yime kaaba sanŋa mana, ²⁶ dama die ɪ tɪŋ yi die, die nɪŋ dɪ tɪŋ nan yi talasɪ dɪ ɪ dime wahala sanŋa sanŋa a nyɪŋ sanŋa dieke Nɪmɪŋ dɪ naanna tɪŋgbanjka gie wo. Ama leleke gie, sanŋa dɪ gbɪgine kpatɪŋ naa, die ɪ keŋ nyɪŋ bunyɪ dɪ ɪ nagɪ ɪ gban a yi kaaba ta kpisi bɪan. ²⁷ Vuota mana baa ɪ kpi wo bunyɪ ta ka kvaŋ chaan Nɪmɪŋ dɪi wo ɪ sarɪya. ²⁸ Die gban gban Masia gban die dɪ nagɪ ɪ gban a yi kaaba bunyɪ dɪ ɪ vɔarɪ vuosi pam a nyɪŋ bɪan ma, ɪ nan daansɪ yɪŋŋɪ a keŋ ama daa ɪ bɪ vɔarɪ vuosi a nyɪŋ ba bɪan ma ama ta gbati vuodiekemba dɪ chɪsɪnana wa wa a taan.

10

¹ Juu vuosi mɪraha die yiwo arɪzanna ma nyɪnyɪna diekemba dɪ kienene wo nɪasɪŋ, ama daa ka gban gban. Die wɪa, kaabi dieke dɪ wone kpatɪku ta ba yie bɪŋ mana wa kaan biagi a yi vuodiekemba dɪ kienene anjan kaabɪku kasi Nɪmɪŋ nɪŋŋa. ² Dɪ yi die kaabɪku tɪŋ nan biagi wunsɪ ba sugɪti, ba tɪŋ nan kaabi bunyɪ ta vaa, ta bɪan kaan bɪ dɪ ba. ³ Ama ba yie kaabaha mi mɪŋ bɪŋ mana ta a tɪnsa vuosi ba wɔbiati, ⁴ dama naarasɪ anjan bie zɪmbɔ gie kaan biagi a vɔarɪ bɪan.

⁵ Die wɪa, die Masia die dɪ bala ɪ keŋ tɪŋgbanjka gie me wo, die ɪ balɪ a yɪ wa Nɪmɪŋ dɪ:

“Fɔnɪŋ ka yaala kaaba anjan piinisi,
ama wunsɪ wa nyɪŋgbanɪŋ a yɪ mɪŋ.

⁶ Fɔ sɔŋ ka fɪala anjan dɔŋɪsɪ ba nagɪna a yie kaaba ta juha wɔbiati wɪa wa.

⁷ Die wɪa man baarɪ dɪ, ‘Nɪmɪŋ, manɪŋ n wɔnna dɪ n yi wudieke fɔnɪŋ fɔ yaalala,

sɪba dɪ maagɪna die wo fɔ gbanjku ma yaa gamma n wɪa wa.’ ”

⁸ Die ɪ woliŋ baarɪ dɪ, “Fɔnɪŋ fɔ wo sugɪfɪalɪŋ anjan kaaba anjan piinisi anjan dɔŋɪsɪ ba nagɪna yi kaaba ta juha ha wa anjan kaabi dieke ba ŋaana kaaba ba wɔbiati wɪa wa.” Die ba kaaba kaabaha gie sɪba mɪraha dɪ dagɪna dɪ ba yime die wo. ⁹ Womi die ɪ bɪ baarɪ dɪ, “Nɪmɪŋ, n wɔnna n nan yi fɔ choti.” Die wɪa, Nɪmɪŋ vɔarɪ wa kaaba kɔraha mana a taan ta nagɪ Masia kaabɪku a zien a nan ma. ¹⁰ Yisa Masia die yiwo wudieke Nɪmɪŋ dɪ yaalala ta die nagɪ ɪ gban a yi kaaba bunyɪ ta vɔarɪ tɪ wɔbiati a taan.

¹¹ Kɪkaabɪbalɪŋ dieke Juu vuosi kɪkaabɪtɪba dɪ ŋaana yie daan mana wa kaan biagi a vɔarɪ wɔbiati a taan. ¹² Ama Masia nɪŋ die nagɪ wa ɪ gban a yi kaabɪŋ bunyɪ bɪan wɪa, kaabi dieke dɪ yalla hagɪrɪŋ yaa gamma haahuu ta vɔara bɪan sanŋa mana wa. Ta lele ɪ wa kalɪ wa Nɪmɪŋ nuudiigɪŋ chaan. ¹³ Mi ɪ wa chɪsa sanŋa dieke dɪ baan keŋ tɔgɪ an Nɪmɪŋ nagɪ ɪ dataasɪ a yi ɪ nuusi me. ¹⁴ Die wɪa, wɔnɪŋ die ɪ yiwo kɪkaabɪ balɪmɪŋ ta yi vuodiekemba ɪ vɔarɪna a nyɪŋ bɪan ma wa dɪ ba bemme vɪtɪŋ yaa gamma haahuu.

¹⁵ Nɪmɪŋ Halɪkasɪ gban di wo siara yaa gamma wɪrɪ gie mi, dɪ

¹⁶ “Manɪŋ Nɪmɪŋ, nɔarɪ gie man baa n zien anjan ba daa diekemba dɪ kienene wo:

Manɪŋ n nan nagɪ n mɪraha a yi ba sugɪti ma,
ta maagɪha a diisi ba sukpara ma.”

¹⁷ Ta die bɪ balɪ a gɔti dɪ, “Ta ba wɔbiatɪtɪ anjan ba tɔntɔmbɪatɪ, n kaan bɪ tɪnsɪha bɪbra.” ¹⁸ Die wɪa Nɪmɪŋ dɪ nagɪna wɔbiati a chaa naa, ɪ ka bɪ yaala kaabɪŋ mana bɪbra.

Tɪ chɪŋ gbɪgi Nɪmɪŋ

¹⁹ N numballi, Yisa kumbu wɔa ti yaa wa sikimij di ti ga juu kasɔ dɔaŋ kasɔ wa jigin. ²⁰ Yisa nyɔngbanɔŋ dieke di yine sie haalɔŋ aŋaŋ sie dieke di yalla miivoli wo yuorine sanvartɔ a yi ti. ²¹ Ti yalla kɔkaabɔtu kpɔŋ dieke di sɔna Nɔmɔŋ tigin me wɔa, ²² ni vaa ti chɔŋ gbigi Nɔmɔŋ aŋaŋ sugɔ diekemba di benne vɔtɔŋ aŋaŋ wusie yada, ta da yalluma chɔlɔŋ, aŋaŋ ti sugɔ diekemba Yisa zɔŋ di vɔarɔna sɔŋanyilibɔti me wo, aŋaŋ ti nyɔngbanɔŋ dieke die ti sɔna aŋaŋ nyaan dieke die di wone dɔgɔntɔ wa. ²³ Ni vaa ti yigi tama dieke ti bala di ti yallu wa a yalla keŋ keŋ ta da chɔluma, dama vuodieke di yɔna ti nɔvartɔ yiwo wusietien. ²⁴ Ni vaa ti бага bemme tamba ma ta sunɔŋime taŋ yaa gamma choti aŋaŋ tɔnɔvɔna yiile. ²⁵ Ni da vaa ti vaa lagimɔŋ sɔba vuosi batanɔ di yinene dene wo, ama ni vaa ti faastɔ kpanɔŋuma taŋ, sɔba ti yene ta ti Yomɔtien daartɔ faastɔ a chɔŋ gbigie dene wo.

²⁶ Ti sɔbɔna wusie dieke ba yuori dagɔ ti naa, du yi ti ko yie bɔaŋ, kaabɔŋ bi wori a baanɔ bɔagɔ a vɔvartɔ bɔabɔ mi. ²⁷ Wudieke di tɔalɔna yiwo sarɔya diile dieke di yalla nɔmaamɔŋ aŋaŋ bolikpenkpɔŋ dieke di kienene ta nan daansɔ a chɔvɔtɔ vuodiekemba di zetine Nɔmɔŋ. ²⁸ Vuodieke nɔŋ mana die di zetine Mosisi mɔraha dɔvɔŋ, ta vuosi di sɔba ta yi siara vuosi bale yaa bataa, die ba nɔaŋ kɔva di tien ta ka chɔga wa zɔɔlɔŋ. ²⁹ Die nɔŋ, yilime wudieke di bala ka yi a yi vuodiekemba di kana ka yɔa Nɔmɔŋ Bɔa wa juluma ta ka bi yɔa nɔvartɔ zɔŋ dieke di yine ti kasɔ wa juluma ta zɔa Halkasɔ dieke di sunɔŋine ti wo, banɔŋ vuosi mi nan faastɔ ye tɔbɔdatɔŋ pam. ³⁰ Dama ti sɔba di Nɔmɔŋ baartɔ di, “Manɔŋ n balla n yɔŋŋi tunɔ bɔaŋ.” Ka bi maagɔ di, “Nɔmɔŋ nan keŋ dii vɔ vuosi sarɔya.” ³¹ Di yaa nɔmaamɔŋ di vuonɔ juu miivolitien Nɔmɔŋ sɔnyɔvɔŋ ma.

³² Ni da daanɔ ma sanɔŋa dieke ni wolinne a bɔgɔrɔ yaa gamma Masia ma wa, die ni dii wo wahala pam ama die a ka nyanɔŋ ni. ³³ Sanɔŋa a taŋ ba nɔaŋ zɔa ni wa yaalɔŋ ma ta mugise ni, ta sanɔŋa a taŋ dɔaŋ ni nɔaŋ yi siri di ni gɔti wa vuodiekemba ba mugisinene wo. ³⁴ Die ni nɔaŋ chɔga zɔɔlɔŋ aŋaŋ vuodiekemba di benne dansarɔka ma wa, ta sanɔŋa a taŋ ba keŋ gbati ni nyinti, ni nɔaŋ yaa wa sugɔfɔtalɔŋ dama ni sɔba a baartɔ di ni aŋ nyindiekemba di tianna die ta Nɔmɔŋ di yi nɔvartɔ di vɔ nan yi ni wa aŋ ka bemme yaa gamma haahu wo. ³⁵ Die wɔa ni da vasuma ni kpanɔŋnana ni gbanɔ dene wo, dama ka yaa wa nyɔvartɔ pam a kienɔ. ³⁶ Ni mɔ ni yalluma suguru, ta bɔagɔ yi wudieke Nɔmɔŋ di yaalala, ta ye jadieke die vɔ yɔna nɔvartɔ di vɔ nan yi ti wa. ³⁷ Di maagɔya Nɔmɔŋ gbanɔkɔ sɔŋ di:
 “Di tɔalɔ wa bita pilii

ta vuodieke di balla vɔ keŋ wo nan keŋ
 vɔ kaanɔ yɔvastɔ.

³⁸ N vuovɔnaha nɔŋ ba nan yi mɔŋ yada ta bemme;
 ama du yi ba wɔnyɔ di yɔŋŋi kɔvartɔ
 n sɔŋ kaanɔ fɔtalɔ aŋaŋ wa.”

³⁹ Tɔvɔŋ ti ka yi vuodiekemba di yɔŋŋinene kɔvartɔ ta nan yɔvartɔ wa, ama ti yiwo Masia yada ta vɔ gbati a taanɔ.

11

Yada wɔa

¹ Yada yiwo, fɔ tuone a dii di fɔ yalla tama di nan ye nyindiekemba wa nan senɔ ye he. Ta bi tuo dii di fɔ kana ka yese nyindiekemba ba senɔ beri mɔŋ. ² Nɔmɔŋ die bɔrɔ wa kɔvartɔ ma vuosi ba yada wɔa.

³ Ti yada wia ti siba a baari di Nmuj die yuori wo u nwan a balu ta nmujsikpen anan tngbanjka gie di naan. Die u nagi wa jadieke ti kana ka biagi yese a naan jadieke ti yesinene naa.

⁴ Abeli die di yine Nmuj yada wia, die u yi Nmuj kaabi dieke di faasina a vuna a tian Keeni kaabiku. U yadaka wia Nmuj die di baari di u yiwo vuovuu, dama Nmuj gban sijn die fialya muj anan u piinisi. Abeli die kpiye muj, ama die u yine Nmuj yada wia u ye bala muj jinne, dama wudieke u yine wo ye gada ti muj.

⁵ Enoki die di yine Nmuj yada wia die u ka kpiye, ama Nmuj die nagi wa muj a jualt arizanna ma ta vuon di ka bi ye wo. Di maagya muj Nmuj gbanjku ma di, Enoki die yiwo vuodieke di fialnana Nmuj sijn ta u ken nagi wa a jualt arizanna ma. ⁶ Vuon wori a baan biagi a fial Nmuj sijn di yi di tien ka yi wo yada, dama vuodieke muj mana di kienene Nmuj jigin mu u yi wo yada di wunuj Nmuj sen beri muj ta yia vuodiekemba di yaalala wa nyari.

⁷ Nowa yada wia die di yi ta u wun Nmuj kpaanjku yaa gamma nyindiekemba die u kana ka biagi ye anan u nine wo. Die u tuo Nmuj nyari ta kpaasi haarikpenkpuj ta wunuj anan u den die di juu ka ma ta ye gbatitaanuj. Dene die di dagi di tngbanjka gie vuosi yaa wa bian, ama u yadaka wia die di yi ta Nmuj di wa wa vuovuu.

⁸ Abarahami die yiwo Nmuj yada die wia sanja dieke Nmuj die di balu wa di u nyuj tngbanj dieke u benne wo a ga tngbanj dieke wunuj Nmuj di bala u nagi yi wa wa, die u saagi ta ga. Die u vaa wa u gban gban u tngbanjka ta ka siba jigidieke u ganana. ⁹ U yadaka wia die di yi u ga yi chaan tngbanj dieke Nmuj die di yina nwan di u nan yi wa wa ma. Die u bie wo donsi gbanji vutu ma; ta u balli Aziki anan Jakobu vuodiekemba die di kenne tuo nyari dian die di bie mi. ¹⁰ Dama Abarahami die chusa di u ken juu tuj dieke Nmuj di tuurine ta mu wa ma, tka yiwo jadieke di balla ka bemme haahuu.

¹¹ U hogu Sara dian die kuruya muj ta yi hogupuru, ama wunuj Sara yada wia die u ken yigi nyuuti ta muri, dama u die siba a baari di Nmuj vuodieke di yina wa nyari yiwo wusietien. ¹² Abarahami vuodieke di kana ka yaa anan kuj naa, ama u kasuj haagisi die di ken dala siba chujmarisi di dala dene wo, ta bi dala siba muguj tambusuj di dala dene ta wo biisij.

¹³ Vuosi gie mana die ken kpi muj anan ba yada, ama ta ye ka tuo wudieke Nmuj di yina nwan di u nan yi ba wa, ama ba yadaka wia die ba wolin ye ke saasaa, dama die ba siba ta saagi di ba yiwo chaanuj ta kaan yvasi tngbanjka gie me. ¹⁴ Vuodiekemba di balala wiaha gie wo yuori daga wa di ba yaala ba gban gban ba tngbanj. ¹⁵ Die ba ka yile yaa gamma tngbanj dieke ba vana wa, di yi die ba tuj yile ka wia, ba tuj nan ye sien a yinji ga ka ma. ¹⁶ Ama die ba yile muj yaa gamma tngbanj dieke di tianna ka ta bie arizanna ma. Die wia Nmuj di ka chiga viivi di ba wasima wa ba Nmuj, dama die u wonsi wa tigikpuj a gbari ba.

¹⁷ Abarahami di yine Nmuj yada wia, die u nagi u bua Aziki di u yi kaaba a yi Nmuj sanja dieke Nmuj di magisina wa wa. Ye, wunuj Abarahami wo mi die yine vuodieke Nmuj di yina nyari mi, wunuj u bina yi vuodieke di nagina u buademi balumuj di u yi kaaba a yi Nmuj. ¹⁸ Nmuj die wuj balu wa muj di, "Aziki ma nan ye haagisi diekemba n yina nyari di n nan yi fu wa." ¹⁹ Abarahami die yiwo yada di Nmuj nan biagi sugiri kunti a nyuj kuj me, ta ka sen su siba Abarahami die tuo wo Aziki a nyuj kuj me.

die wɔŋ sanj wa wudieke dɪ faasɪna vɪna a zien tɪ ama daa tɪ nyɪna ma, ba gbanj ba gutiya muj. Nmuŋ sanjɔ die yiwo naa, dɪ banuj ananj tɪ mana nan daansi a laguj a bemme vɪnuŋ ananj wusie.

12

Tɪ Chɔɔŋ Nmuŋ wɪa

¹ Vuosi gie mana yiwo siaratielinj a gilinj tɪ. Die wɪa, nɪ vaa tɪ kpanŋɪ tɪ gbanj a yigi wudieke mana dɪ baanj kagɪ tɪ Masia sienj me a taanj, ananj bɪanj dieke dɪ baanj biagi a yigi tɪ; nɪ vaa tɪ dii suguru a mu mu dieke dɪ bala ka keŋ tɪ wo naa. ² Nɪ ko vaa anj tɪ nine bemme Yisa ma; wɔnuŋ tɪ yada dɪ taasi a nyuj ka piilinj me ananj ka kpatuj. Die v ka chɪga viivi dɪ v kpi dagarɪkɔ ma dama sɔgɪfɪaluj die zene a gbarɪ wa ka kwanj chaanj, die yine v wa kalɪ Nmuŋ naalagbanjɪ ma v nuudiiginj chaanj lele gie wo.

³ Nɪ yilime yaa gamma wudiekemba die dɪ haarɪna wa ananj vuobɪatɪ die dɪ hana wa dene, amv tɪ kaanj gbalɪgɪ ta kɔv tamaha. ⁴ Dama nɪ kpanŋɪna nɪ gbanj ta waga ananj bɪanj naa, nɪ wɔnyɪ ye ka kpanŋɪ v gbanj a ga tɔgɪ sanjja dieke ba kɔna wa. ⁵ Nɪ ka tɪnsa Nmuŋ dɪ kpaana nɪ sɪba chɔɔŋ dɪ kpaanana v ballɪlɪ dene wo? Dɪ maagɪya dɪ:

“N bɔa, sanjja dieke Nmuŋ dɪ yɪa fɔ kpaamuj, fɔ wɔmma

dɪ yɪ v datɪ fɔ tɪbuj, daa vaa fɔ kpanŋɪnana fɔ gbanj dene wo.

⁶ Dama Nmuŋ kpaama vuodieke v chone muj, ta vuodieke nuŋ mana v tuone a yɪ v bɔa wɔnuŋ vuoke v data v tɪbuj.”

⁷ Nɪ yallɪma hanɪa nɪ wahala diile me, ta nagɪ ka sɪba chɔɔŋ dɪ ŋaana a data v bɔa tɪbuj dene wo. Nɪ wahala diilehe dagɪya muŋ dɪ Nmuŋ pɔgɪlɪ nɪ muŋ sɪba v ballɪ. Bɔa worɪ ta v chɔɔŋ dɪ ka data v tɪbuj. ⁸ Dɪ yɪ nɪ ka ye tɪbɪdatuj sɪba v ballɪlɪ mana wa, die nuŋ dɪ dagɪya muŋ dɪ nɪ yiwo daakpana ballɪ ta ka seŋ yɪ v ballɪ ananj wusie. ⁹ Nɪ chɔaluj vuodiekemba dɪ benne tɪngbanjka gie me data tɪ tɪba, ta tɪ yɪa ba jɪlɪma. Die wɪa, nɪ vaa tɪ sɔvuj tɪ gbanj a yɪ Nmuŋ, vuodieke dɪ yine tɪ halɪtɪ Chɔɔŋ wa ta ye miivoli. ¹⁰ Tɪ tɪngbanjka gie chɔaluj naga sanjja bɪta muŋ a data tɪ tɪba sie dieke me ba yene ta dɪ vɪna, ama Nmuŋ nuŋ data tɪ tɪba dɪ v sunjɪ tɪ, amv tɪ nan dɪ berɪ kasɪ sɪba v bene kasɪ dene wo. ¹¹ Tɪbɪdatuj sanjja tɔa muŋ ta wo sɔgɪfɪaluj, ama ka kwanj chaanj vuodiekemba dɪ dinene ka wahala ka ŋanj ye wo ka nyɔarɪ dieke dɪ yine sɔgɪɔbaguj ananj berɪvɪnuŋ.

Kpaamuj

¹² Nɪ gbalɪgɪya muŋ, die wɪa nɪ kpanŋɪ nɪ gbanj a bɪ hagɪrɪma. ¹³ Nɪ bemme berɪvɪnuŋ amv nɪ nan ye gbɪtɪtaanuj, ta nɪ gbalɪgɪsɪ kaanj vaa nɪ bɪa.

¹⁴ Nɪ kpanŋɪ nɪ gbanj a bemme vɪnuŋ ananj vuonj mana, ta bemme kasɪ dama vuonj worɪ a baanj nan ye tɪ Yɔmɔtɪenj wo dɪ yɪ v ka yɪ kasɪ.

¹⁵ Nɪ gbarɪ nɪ gbanj ta da keŋ waarɪ Nmuŋ zɔɔlunchɪgɪlaha. Nɪ wɔnyɪ da yallɪma tɔanj v sɔŋ ma anj kanuj tɔabɔ mi keŋ yalla sɔgɪchɔsɔsuj a keŋ nɪ chanchaaluj ma, ta chɔsɪ vuosi pam. ¹⁶ Nɪ gbarɪ nɪ gbanj ta da keŋ yime dɪgɪntɪ tɔɔma yaa ta daansa Nmuŋ wɪa yɔrɪ sɪba Esɔɔ dɪ yine dene wo, ta die nagɪ v nyɪŋkɔrɪtɪ a tarɪgɪ nyindiike a dii bɔnyɪ wa. ¹⁷ Nɪ sɪba a baarɪ ka kwanj chaanj die v yaala v tuo alibarika a nyuj v chɔɔŋ wa jigɪŋ ta die kɔŋ ananj nuŋtaantɪ ama ta die ka yeye, dama die v ka ye sie dieke v baanj daagi a tarɪgɪ wudieke v wolinnɪ a chɔsɪ wa.

¹⁸ Nɪnuŋ nuŋ nɪ ka keŋ jigɪdieke nɪ baanj biagi gbi sɪba Izara vuosi die dɪ kenne Sinayi tankpenkɔrɪŋ ma wa, jigɪdieke bolikpenkɔrɪŋ die dɪ dinene

ta hmujkpenkpuj di beri, ta bulogusikpenkpuj di nuga wa, ¹⁹ ta kantan die di kuj ta loluj di bal wa. Die ba wonna loluku mi wo, ba piili juusa ta die ka yaala kanuj loluku bi bal bibra, ²⁰ dama mur dieke die ba wonna wa die haguruj a yi ba muj. Die ka baari di, "Du yi daj gban di gbi tankpenkpuku ba mu ba taa ka anaj tana a kuv muj." ²¹ Mi die yaa nmaamuj pam, die wia Mosisi die di baari di, "Nmaamuj yalla muj, ta n nyujgbanuj di chele."

²² Ama nuuj nuj, ni keuj wo kunkogi dieke ba wasnana Zayoni, wudieke di yine miivolitien Nmuj tukpenkpuj ta yi arizanna ma Jerusalemi wa, jigidieke malakasi tuse tuse di lagujna anaj sugifaliku wa. ²³ Nuuj nuj ni keuj wo vuodiekemba Nmuj di yine u balli ta ba saara di maagu arizanna ma wa jigij. Ni keuj wo Nmuj vuodieke di yine vuota mana sarjadiiru wo jigij, anaj sugiyaluntielin vuodiekemba Nmuj di yi ta ba haliti di mujju beri wo jigij. ²⁴ Ni keuj wo Yisa, vuodieke di yine nuupuwuruj wa jigij, ta bi keuj nuahaaluku jigij. Ta zij dieke die di nyunna daga wuwuj dieke di tanna Abeli zumbu wa.

²⁵ Die wia, ni summa ta da zeti di ni wuj a yi Nmuj vuodieke di balala yia ni wa, dama Izara vuosi die di zetine vuodieke die di balala yia ba tujgbanja gie me wo nuari, die u ka vaa ba tibidatuj; ta du yi ti zeti u kpaanku die di nyunna arizanna ma, lala ti baa ti yi a chugi nyuj tibidatuj ma? ²⁶ Sanja mi die Nmuj loluj die di daj tujgbanja gie, ama lele u yi wa nuar di, "N ka baa n daj wa tujgbanja gie nyuna ma bibra, ama n baa daj wa tujgbanja anaj nmusikpen gban." ²⁷ "Bibra wa" daguya di nyunnaajka mana nan daj ta wu, amu nyindiekemba di kana ka biagi daj wa nan tial.

²⁸ Die wia, ti tuone naari dieke di kana kaan daj naa wia, ni vaa ti wasuma Nmuj ta juma wa anaj juluma anaj nmaamuj aj u nine suuli, ²⁹ dama Nabidie Nmuj su siba boli dieke di dinene.

13

Kpatuj kpaamuj

¹ Ni yine Masia didusuruj wia ni chome taj sanja mana. ² Ni da keuj daaj di ni tuo chaanuj ni tige me, dama vuosi batuj yiwo die a tuo malakasi chaanti ta die ka siba di ba yiwo malakasi. ³ Ni tunsima vuodiekemba di benne dansarika ma wa siba nuuj anaj banuj lagujna bie dansarika ma. Ta tunsima vuodiekemba di dinene wahalaka siba nuuj anaj banuj dinene wahalaka.

⁴ Ni yalluma juluma anaj taj, ni hoguba faaruj anaj ni dembisi yalluj ma, ta da yime daakpana yaa hogokpana tusuma, dama Nmuj nan keuj datu vuodiekemba di yinene die tba.

⁵ Ni nuari ni lola a nyuj ligire yaaluj ma, ta vaa ni nine suuli jadieke ni yalla, dama Nmuj baari di, "N kaan wuj vaa ni, ta n kaan wuj daaj ni wa." ⁶ Die wia ni vaa ti yalluma sikiminj ta bal di,

"Nmuj yine n susunjiru,
n kaan di chuga nmaamuj.
Bia vuota di nan biagi a yi muj?"

⁷ Ni da keuj daaj nujhandusurukuraha die di bala Nmuj wia a yia ni wa, ta tuns die ba benne dene ta keuj kpi dene wo, ta chansuma ba yada. ⁸ Yisa Masia di sina die diene wo, u su wa die jinne, ta nan di su die yaa gamma haahuu. ⁹ Ni da vaa daguhaaluj yiri yiri vaa ni taari a nyuj sievujku ma. Di vuna di Nmuj sunuj yu vusuj haguruj u sun

ma; nyindiike diile chwaraaha dusun kaan yi wa haguun. Vuodiekemba di pɔgɔlna nyindiikehe chwaraaha kaan won ye sunnin a nyinna ka ma.

¹⁰ Kɔkaabɔtɔba diekemba di yinene kaaba Juu vuosi Nmun jɔmun jigin wo, wo sien di ba dii kaabaha di diisine ti koriku me wo. ¹¹ Ta Juu vuosi kɔkaabɔtɔba jakɔɔri njan yaa wa dɔnɔsi zin a ga juu kasɔ dɔnɔ kasɔ jigiri di v yi kaaba ban wɔa, ama ka kwan chaan ba njan juu wa dɔnɔsi nyungbanɔsi tɔka kwanban. ¹² Die wɔa Yisa gban die kpi wo tɔka kwanban, di v vɔari vuosisi a nyin ba ban ma anan v gban gban v zin. ¹³ Die wɔa, ni vaa ti nyin ga v jigin a ga dii viivi anan wa. ¹⁴ Dama tin dieke di bala ka bemme yaa gamma tungban ka gie me wori, ama tigi dieke di kienene wo ti chusa. ¹⁵ Die wɔa, ni vaa ti biruma Nmun saan sanja mana Yisa Masia saan ma; biri dieke di nyinnana ti nva ma wa yine kaaba a yi wa. ¹⁶ Ni da vaa di ni yime vurun a sunnime tan, dama a yine kaabi diekemba di fialnana Nmun sun.

¹⁷ Ni saaguma yuma ni nunjandusun ta dia ba nva, banin ba daansinana ni haaltɔ ta ka voose, dama banin ba bala ba ken dagɔ ba tunna dene a yi Nmun. Du yi ni saaga a yɔa ba ba nan di tuma ba tuma anan sugɔfialin di daa die ba nan di tuma anan sugɔchɔsun, die kaan sunji ni.

¹⁸ Ni juusuma Nmun a yuma ti. Ti sɔba di ti ka yi wur a chɔsɔ ta yaala ti yime wudieke di mɔna sanja mana. ¹⁹ Ama n faasi juusa ni di ni juusuma Nmun di v vaa n yinji ken ni jigin daraa gie nban.

Kpatin Nmun juusin

²⁰ Nmun vuodieke di yinnana ti sugɔvɔgɔ die sugurina ti Yɔmutien Yisa a nyin kun me. Wɔnun Yisa wa yine gbɔgbarɔ kpenkpɔn, dama die v kpiye mun, ta v zin di wɔnɔ Nmun nɔari dieke di bala ka bemme yaa gamma haahuu wo, ²¹ wɔnun v munji a wɔnɔ beri vurun amv ni nan di yie wudieke di yaalala, ta tuma tɔnɔna mana; Yisa Masia wɔa, v vaa ni yi vuodiekemba di fialnana v sun. Wɔnun Masia sina birin yaa gamma haahuu. Wusie.

Kpatin wɔbalika

²² N nɔballi, n juusa ni di ni dii suguru ta wɔn n kpaanɔ gie, dama gban dieke n maagina a yɔa ni naa yiwo gban gobin. ²³ N yaala ni summa di ba vɔari ti nɔmbua Timoti a nyin dansarɔkaka ma mun. Du yi v ken n jigin lele, man ken kien n nan yaa wa ken.

²⁴ Ni waasi ni nunjandusunba mana anan Nmun vuosi mana a yi ti. Ti nɔballi diekemba di nyina Itali tungban ma waasa ni.

²⁵ Nmun sunji ni mana.

Gban dieke Jemisi di maagna wonna

¹ Manuj Jemisi, vuodieke di yine Nabidie Nmutuj tuntuntu ananj ti Yomotien Yisa Masia tuntuntu, n waasa Izara buuriy ban ananj bale wo di jaasuna donia mana ma wa mana.

Yada anaj Yiaj wia

² N numballi, ni yalluma sugifaluj sanja dieke ni dinene wahala yiri yiri, ³ dama ni siba a baari wahalaha mi kenij vasa ni siba di ni sej yiwo Yisa Masia yada wusie, anj ka yi ni yaabula. ⁴ Ni yalluma sikimij a ga tugj kpatuj ta ni da kenj a nan, amu ni da kenj waari berivutuj ananj jaanj mana. ⁵ Du yi ni wonyi di waari yiaj, u juusi Nabidie Nmutuj vuodieke di yinana; dama u wo halj ananj yula, ta yia vuonj mana ta ka galuma ba, anj u yi wa. ⁶ Fu kenj juusa Nmutuj, fu yi yada ta da kenj a chuli; ama vuodieke mana di juusa ananj chuluj, u su siba mugikruj nyaponikij dieke bulogisuj di yalla doma. ⁷ Wotuj vuoke mi da kenj yilime di u nan ye jaanj a nyuj Nmutuj jigij, ⁸ dama u yaa sunanyile bule ta ka zie jigibalumuj.

Zooluj anaj nyinti wia

⁹ Di vuna ti numballi diekemba di yine zooluntielij yalluma sugifaluj Nmutuj di kotuna ba wa wia, ¹⁰ ta ti numballi diekemba di yalla nyinti gbanj yalluma sugifaluj Nmutuj di souna ba wia, dama ka kaanj yuasi anj ba tianj ga siba tuwute. ¹¹ Dama nmunni di kenj nyuj ka tuolibu njaanj nugi wa tuika anj ka tuwutehe jigj a nan, anj ka vutuj mana chvusi. Die gbanj gbanj di su a yi ligiretelij; sanja dieke ba yilinene di ba tsuma ga nujja wa sanja mi ba kpie.

Magisuj wia

¹² Sugifaluj bie vuodieke di nyanjuna magisuj, dama Nmutuj nan yi ba nyuari dieke di yine miivoli dieke u yina nuanj di u nan yi vuodiekemba di chone wo wo. ¹³ Du yi vuonj di ye magisuku mi, u da kenj baari di, "Magisuku gie nyuj wa Nmutuj jigij." Dama jaanj wori a nan biagi magisuj Nmutuj di u yi bianj ta Nmutuj ka magisa vuonj di u yi bianj. ¹⁴ Du yi vuonj di yaala u yi u sugubianj tsuma die yine magisuj. ¹⁵ Sugubianj di kenj yigj vuonj, ka njaanj yaa wa tumbiati a kenj, ta tumbiati kpatuj yiwo kuj.

¹⁶ N numballi choti, ni daa yaa jaanj gaanj ni. ¹⁷ Javutuj mana nyina wa nmusikpej, ti Chooj Nmutuj jigij, vuodieke di naanna arizanna chaanuj mana. Wotuj u ka tariga siba nmusikpej chaanuj di njaana a tariga die wo; wotuj u ye yiwo Nmutuj. ¹⁸ U gbanj gbanj u yaalala u yi ti u balli, u wusie wubalika ma ta ti ye miivoli haaluj, di ti tianj u nyunnaanja mana.

Wotuj anaj tumuj wia

¹⁹ N numballi, n yaala ni summa wurj gie; vuonj mana mu u yi lagj a wotuma, ama ta summa u balala die, ta da juma sunyuruj lagj lagj, ²⁰ dama vuota sunyuruj ka tuma Nmutuj tunvuna diekemba u yaalala. ²¹ Die wia, n numballi, ni vuarj sunanyilibiati mana ananj wubiati mana ni sugiti ma ma, ta sounj ni gbanj Nmutuj nujja, ta tuo wudieke u nagina yi ni sugiti ma wa, dama wurj mi yaa hagiri dieke di baanj nan vuarj ni a nyuj kuj me.

²² Ama ni yime wudieke wuru di dagina ni; du yi ni won wuru, ama ta ka yie ka daginana ni die wo, ni gaama ni gban. ²³ Vuodieke mana di wonnana wuru, ama ta ka yie ka daginana die wo su siba vuon di daansina u gban dige me a ye u gban u sina die, ²⁴ dama u daansi ye u gban dige me, ta ga, u naan daan wa u sina die. ²⁵ Ama vuodieke di yililene murunaha diekemma di baan biagi a gbatu vuota a taan, ta muhi di ha, ta ka yi vuodieke di wonnana ta daama ha ama ta yie a daginana wudieke wo, Nmuh nan yi alibarika a yi wudieke mana u yinene me.

²⁶ Vuon di baari di u yiwo Yisa kwanandusuru ama ta ka yige u nuan, di tien gaama u gban, ta u Yisa kwanandusuru di wo nyari. ²⁷ Vuodieke di sunnane bikpiisi anan kpihoguba ba wahala ma, ta bi vuri u gban a nyu tngbanja gie wubati ma, wonu u senne yi Yisa kwanandusuru wusie, ta wo taali Nmuh jigin.

2

Lugin wia

¹ N numballi, ni yine ti Yomutien Yisa Masia vuodieke di yine hagu tien yada die wo, ni da ken lugime. ² Du yi nyintitien di yeegi nyinyeeki vuuu di yi salma nuupirin a ken juu ni Nmuh jiamu juon me, ta zooluntien dian di yeegi garchoot a ken juu, ³ ta ni yi nyintitien wo julma pam, ta bali yi wa di u ken a kala nuha, ama ta bali a yi zooluntien wo di zie yaa u suu kala tngban, ⁴ die nu ni yiwo vuodiekemma di luginene anan tan anan sunanyilibrati.

⁵ N numballi, ni womma; Nmuh vuri wa zooluntielin tngbanja gie vuosi nuha, di ba yi nyintitielin u jigin, dama ba yi wo mu yada, ta u yi be u balli dieke di bala ba dii naan dieke die u yina nuan di u nan yi vuodiekemma di chone wo wo. ⁶ Ama nuu ni za wa zooluntielin. Daa ligiretelibe mugisinene ni wa, ta yaa ni a gara saruya diile jigin wo? ⁷ Daa banu, ba balala a chusa Yisa Masia saan vu dieke di sina ni wa?

⁸ Di maagiya Nmuh gbanju ma di, "Chome fu chanchaan siba fu chone fu gban die wo." Du yi fu du Nmuh naari murika gie, di vuna. ⁹ Ama du yi ni luge anan tan ni yiwo bian ta miraha di yuri a dagu ni di ni yiwo miraha chuchusuru. ¹⁰ Vuodieke di saagi a du miraha mana, ta ken chusi a kaanu gban, chusi wa a mana. ¹¹ Miraha sun, Nmuh dieke di bala di, "Da ken yi daakpana yaa hogokpana tuuma", wonu u gban gban u bina baari "Daa ken kuv vuon." Die wia du yi fu ka yi daakpana yaa hogokpana tuuma, ama ta kuv vuon, chusi wa miraha mana mana. ¹² Ni baluma ta tuuma ta summa di Nmuh nan nagi mu dieke di gbatinana vuosi a nyunna ba wubati ma wa a dii ni saruya. ¹³ Vuodiekemma di kana ka chigi ba chanchaahu zoolu, Nmuh nan di ba saruya ta kaan chigi ba zoolu; ama zoolunchigila vuon ka chiga saruya diile.

Yada anan tuuma wia

¹⁴ N numballi, vuodieke di bala di u yi Yisa Masia yada, ama ta ka tuma tu dieke di mu na yi, di yaa nyari? Kanu yada ka mi nan biagi gbatu wa a taan? ¹⁵ Du yi ta fu numba di beri ta wo jayeekin anan nyindiike di u dii, ¹⁶ ta fu bali wa di, "Waasi tigin, ta boba ta die" ama ta ka yi wa jaan, di yaa nyari? ¹⁷ Du yi yada nyuna ma di beri, ama ta tuuma di wori, kanu yadaka mi yiwo yada kpiikin.

18 Dii yi vuon di baari di, “Vuon wonyi yaa yada, ta wonyi dian di yaa tonvuna”, n gban n nan yinji a bali di, “Dii yi fu ka toma tonvuna, bia bala ka dagi di fu sen yaa yada? Ama n tonvuna bala ka dagi di n sen yaa yada.” 19 Fu yi yada di Nmuti balimti benne? Di vuna. Jumbati gban yi yada di Nmuti balimti benne, ta cheele anan nmaamti. 20 Fonu gaamu wa gie, fu yaala ba dagi fu di di yi fu yaa yada ta wo tonvuna, yiwo yori? 21 Da ti chonkoti Abarahami die di nagina v bwa Aziki a dutsi kurui ma di v kuu wa a yi kaaba a yi Nmuti wia, Nmuti die di baari di v yiwo vuonvun v jigin? 22 Ni ka ye ye? Die v yine Nmuti wia yada wa wia, die wia die v toma tonvunaha; tumaha gban die dagina di v sen yi Nmuti yada wusie. 23 Die Nmuti wabalika die di maagana Nmuti gban ku sun die yiwo wusie di, “Abarahami die yiwo wo yada, die wia Nmuti die di baari di v yiwo vuonvun v jigin.” Die wia die ba wasa wa Nmuti zua. 24 Ye ye? Vuon tonvuna wia Nmuti di nan baari di vuoke yiwo vuonvun v jigin; ama daa v yada nyuna ma wia.

25 Die gban gban die di yi a yi Rahabi hogu dieke die di tonnana daakpana tumaha, die v dine a tuo tontonta dieke Izara vuosi die di tonna wa, ta sunji be ba daagi sie gaan a yinji ga wa, v tumaha gie wia Nmuti die baari di v yiwo vuonvun v jigin.

26 Die wia, siba nyungban dieke di wone haalu di yine nyungban kpiikiri, die gban gban yada di beri ta tonvuna di wori, ka gban ka yiwo yada kpiikin.

3

Jilin wia

1 N numballi, nu vuosi pam da ken yaalama di nu yi didaguru, dama nu wai siba a baari tuni vuodiekemba di yine didagurba sariya nan faasi tua a tian vuodiekemba di kana ka yi didagurba. 2 Ti mana ti ka yie wudieke di muna sanja mana, ama vuodieke di kana ka bala wubati, die vuoke sen yiwo vuonvun, ta nan biagi pogu v nyungbanu mana. 3 Ti ken nagu kabarka a bobu duun nuan di ka yi ti dntu, ka nyungbanu hagu mana nuan bie wo ti nuusi me. 4 Bi yilime haarukuma wia, anan a yine nyukuma mana, bulogukpenkuru di ken nru, a chun mu, ama di yiwo daabin ta vuodieke di donnana ka di yaa doma ka gara jigidiere v yaalala. 5 Die di si anan jiliku; ka yiwo jabun vuota nyungbanu ma, ama vuota naga ka a bala wokuuma.

Daansi ye, bolikaalin di naana biagi a dii bonokuru die wo! 6 Jiliku dian su siba bolin; ka bie ti nyungbanu ma ta yalli wubati yiri yiri mana ta nan biagi a chusti ti nyungbanu mana, ta bi dii vuota berin siba bolin; kanu bolibu mi nyun wa Sitaani jigin. 7 Vuota yaa donsi anan nembisi anan nyinvuoke anan zaasti hagu, 8 ama vuota kaan biagi pogu v jilin, ka yiwo jabun, ta suuli anan waban dieke di yalla kun kien, ta ka voose. 9 jilin dieke ti yalla a bura ti Chonkoti Nmuti di yine ti Yomutien wo, kanu jiliku gban gban ti yaa a bala wubati a yia vuota, vuodiekemba Nmuti di naanna siba v gban gban. 10 Nua dieke wabalika vuna di nyunnana ka ma wa, kanu ka gban gban wabalika biati di bi nyunna. N numballi di yi die, di ka vuna. 11 Bulu dieke di nyunnana nyanansu nan biagi bi nyun nyatvaku? 12 N numballi, kunkamu tun nan biagi a nyun taama? Yaa juu nan biagi a nyun kunkama? Die gban nyatvaku bulu di kaan biagi nyun nyanansu.

Bumbunjan gban dieke Piita di maagina wonna

¹ Manun Piita vuodieke di yine Yisa Masia tuntuntu maaginana gbanju gie a yia Nmun vuovarikaha di jaasina a bie Pontusi tunghan ma anan Galasia anan Kapadosia anan Asia anan Bitinia tunghan; ma wa ta yi chaamba. ² Ti Choon Nabidie Nmun die wolinne a vbari ni ta die siba di ni nan ken yi v vuosi, ta v Halikasika di yi ni sugiyalntielin di ni tuosime Yisa Masia nvan an v sugiri ni anan v zun. Nmun sunji ni, ta yi ni sugidvagin pam.

Yaa gamma tama dieke di wone kpatun

³ Ni vaa ti waasi Nabidie Nmun vuodieke di yine ti Yomotien Yisa Masia Choon wa, dama v chuguna ti zoolun pam ta yi ti miivoli haalun Yisa Masia kumbu hagnun wia. Naa yine an ti yaa tama dieke di wone kpatun, ⁴ di ti nan ken ye nyindiekemba di yine Nmun balli sutu, nyindiekemba di baan di beri yaa gamma haahuu, ta kaan chvusi yaa hvugi, an ka vutun kaan nyun ta bie arizanna ma, ⁵ a gbari nutun vuodiekemba Nmun hagnun di gbarina ni, ni yada wia wa, di ni nan ken ye ni gbatitaanun nyvori dieke di yine siri ta nan ken nyun yaalun ma dakpatikuru daraan wa. ⁶ Die wia ni yalluma sugifialun anan ni naana yaa sugichvusun sanja bita lele ni dinene wahala yiri yiri wia naa dama di yiwo talasi di ni dii wahala. ⁷ Wahalaha kien mun di Nmun ye di ni sen a yi Masia yada mun. Di su siba ba naana naga salma a yie bolin me wo di ba ye ka vuna dene wo. Anan ba yinene naa mana, ama salma nan ken chvusi ta ni yada yiile vuna mun Nmun jigun a tan salma gban. Di yi Nmun di ye di ni sen yi Masia yada, die baan vaa ni ye burun anan pumpagin anan julma sanja dieke Yisa Masia di bala v ken a nyun wa. ⁸ Ni ye ka ye Masia wa gie ama ta cho wo; ta ni ka yese wo lele ama ta yi wo yada, ta yaa sugifialun pam vuota di kana kaan bvagi a dagi ka sina die.

⁹ Ni yine wo yada wa wia, ni yese gbatitaanun mun. ¹⁰ Gbatitaanju gie wia Nmun naazvalba die di mia di ba munji summa ka chian anan nutununa, ta die yinji bala yaa gamma piinike gie Nmun di bala v daansi nagi yi nutun wa. ¹¹ Masia Halikasika dieke di benne ba ma wa die wolinne a dagi ba di v nan daansi dii wahala; ta ka kvan chaan v nan ken ye julma; ta die ba mia di ba summa sanja dieke naa di bala ka yi, ta bi mia di ba summa ka bala ka yi dene. ¹² Nmun die di yuori dagi ba di ba ka yinji bala ba gban gban sunjin wia ama nutun ni sunjin wia anan ba naana bala yaa gamma wudiekemba ni wonna lele a nyun Nmun tuntuntuba jigiri. Nmun Halikasi dieke v dene tun wa die vana ba mvuli wvunaha gie a yi ni. Naa die malakasi gban die di mia di ba summa ka chian.

Ni yi sugiyalntielin

¹³ Die wia, ni yi siri anan ni sunanyile ta gbara, ta yigi ni gban, ta yalluma tama anan wusie yaa gamma wvutun dieke Nmun di bala v ken yi ni sanja dieke Yisa Masia di bala v ken a nyun yaalun ma wa. ¹⁴ Lele ni wana yi Nmun balli naa, ni saaguma a dia v nvan, ta daa duma lohbiati diekemba die ni dina wa sanja dieke ni yene ka siba Yisa Masia wa.

¹⁵ Nmut vuodieke di vbari ni wa yiwo sugiyalntien, die wia ni gban ni yi sugiyalntielin ni wuyiike mana ma, ¹⁶ dama di maagiya Nmut gban ku son di, "Ni yi sugiyalntielin dama manuj Nmut yiwo sugiyalntien."

¹⁷ Ni siba a baari Nmut dinene vuota mana sariya yaa gamma v yine wudieke ta ka luge, ta wonuj ni wasa wa "Ti Chooj", die wia ni yene bie tujgban ka gie me wo siba chaamba naa, ni yima wa julma. ¹⁸ Nmut ni siba a baari die ni yiwo yonisi a yi wotogi diekemba die ni tuone a nyuj ni choojkuuliba jigiri, ta ni siba Nmut die di vbarina ni a nyuj ka ma dene, die v ka nagi jadieke di chusunana siba salma yaa kubyalala a tunj, Aayi! ¹⁹ Ama die v nagi wa Yisa Masia zuj dieke di vujna a tianna ligire mana; anj ka su siba kaabuj yivuj dieke di wone bjanj yaa maguj v ma wa. ²⁰ Sanja dieke Nmut di yene ka naanj duwaka gie wo, ama die v wolinj a vbari wa Masia di v yine kaabiku gie, ta Masia di kenj nyuj yaaluj ma dakpatkuri gie ni wia. ²¹ U wia ni yi Nmut yada; wonuj die v sugurina wa a nyuj kunj me ta yi wa julma; die wia ni yallu yada ananj tama Nmut jigij.

²² Ni tuone Masia wusie waha wia yine ni nyuj bjanj ma, ta lele ni wa cho ni numballi ananj wusie; die wia, ni chome tanj ananj ni sugiti mana.

²³ Ni ye wo miivoli haaluj mutj; miivoli mi ka nyuj jaburi dieke di kpinene jigij ama ka nyuj wa jaburi dieke di kana ka kpie me; Nmut wabaliki dieke di yalla miivoli ta nan di beri yaa gamma haahuu nagina ka a yi ni.

²⁴ Dama di maagiya Nmut gban ku son di:

"Vuota mana su siba huvi,
ta ba vuvuj di su siba tuwute

Huvi nanj jigij mutj ta a wutehe nan,

²⁵ ama ti Yomutien waha gie nuj nan di beri yaa gamma haahuu."
Waha gie yiwo wovuj dieke die ba muvuna a yi ni wa.

2

Yaa gamma miivoli tanu wia

¹ Die wia ni vaa wobiati mana, ananj gaamuj mana, ananj nmunchisi, ananj sugiban, ananj saanj chusuj mana. ² Ballunyaalisi nanj yaala ba nyusi biisuj ananj nujnuma, nutuj ni summa siba ballunyaalisi: ni mu ni yaaluma Nmut waha siba banyaaluj di yaalala biisuj dene wo; Nmut waha su siba wusie biisuj, dama waha nan vaa ni buruj ni gbatitaanuj sien me, ³ lele ni wana lanj ta siba di ti Yomutien vuna naa.

⁴ Nmut ni mu ni kiere v jigij, wonuj v yine miivoli tanj dieke vuota di zetine ama ta Nmut di vbari wa ta v yi nujnuma jaanj v jigij. ⁵ Ta ni gban gban ni su siba miivoli tana anj ba naga ni a ma Nmut jamuj juuj. Juoku gie yiwo juodieke nutuj sugiyalntielin Nmut jamuj nujandusirba di bala ni yime kaaba a yima Nmut, ta v nan di tuose kaabaha Yisa Masia wia. ⁶ Dama di maagiya Nmut gban ku ma di Nmut die baari di:

"Ye, n dvana tanj Zayoni tunj ma,

Manuj n vbarina tanu mi
kanuj ka yine juoku gonjonjvuguruj tanu

ta ka faasi yi nujnuma tanj,
ta vuodieke nuj mana di yine wo yada kaanj dii viivi."

⁷ To, nutuj vuodiekemba di yine wo yada nuj, tanu faasi yiwo nujnuma jaanj a yi ni; ama vuodiekemba di kana ka yi wo yada wa nuj, ka su siba di maaguna Nmut gban ku son dene wo di:

"Tanj dieke muvuna di zetine wo

kanuj ka senne yi tanj vuvuj ananj nuhujuna.”

8 Ta ka bi maagi di:

“Tanu mi vuosi di baa ba gbin,
ta ka bi vaa ba nan.”

Vuosi mi gbime nagisu ta nanna dama ba kana ka tuo Nmuju waha wa, naa die Nmuju die di baari di ba nan di su.

9 Ama nuju nuju, nu yiwu buuri dieke Nmuju die di vuaruna, ta bi yi naaj vuosi di dinana vuosi nuju ba jama Nmuju, ta bi yi sugyalu vuosi, ta bi yi v gban gban v vuosi, nuju nu daginana Nmuju chuulikpenkruju tubmaha, wuvuj v vuaruna nu a nyuj lumuju ma, ta bi wa nu a keju v mamachi chaankpenkruju ma. 10 Sanja dieke die di tuanna wa die nu ka yi Nmuju vuosi ama lele nuju nu wa yiwu v vuosi; sanja dieke di tuanna die v ka chugu nu zoolu ama lele nuju, v wa chugu nu zoolu nuju.

Yaa gamma Nmuju yohisi wa

11 N numballi choti, nu womma, n kpaama nu muju ananj nuhujuna di nu yine chaamba duwa ka gie me wa, nu vaa nyujgbanja gie lolubiati diekamba nu waguna ananj nu naa, 12 ama ta bemme vuvuj ananj tujgbanja gie vuodiekemba di kana ka siba Nmuju suju, ta du yi ba zia nu di nu yiwu vuobiati, ba nan ye nu tuvuuna ta buju Nmuju, daa dieke v bala v keju a ye vuosi di benne dene wo.

13 Tu Yomutien wa nu suju nu gban tujgban a yi vuodiekemba di yalla yiko mana, nu saaguma a yuma naakruju dieke di sina jigin mana, 14 ananj v nyujkura, wuvuj v tunna ba di ba keju a datu vuodiekemba di yine buju tubaha ama ta buju vuodiekemba di yine vuvuju. 15 Dama wudieke Nmuju yaalala yiwu naa, v yaala nu yine wuvuuna amu nu nan kagu gigaantiba di balala wubaliki tugtu yaa gamma nu ma wa. 16 Nu bemme siba vuodiekemba di sina ba gban, ama nu da vaa nu duju beriku gie vaa nu loburu yi buju, ama nu bemme siba Nmuju yohisi. 17 Nu yuma vuota mana jiluma ta chome Masia didusuruju chanchaalu mana, ta chiguma Nmuju ta yuma naakruka jiluma.

Ni dia Masia nagisi

18 Nuju tuntuantiba, nu mu nu suju wa nu gban tujgban a yuma nu nyujkura, ta yuma ba jiluma, daa vuodiekemba di yine vuovuuna ta chuga nu zoolu nyuuna ma, ama vuodiekemba di tuana gban. 19 Du yi ba ngu fu fu tuvuuna wa, ta fu yile Nmuju wa ta dii suguru, die vuvuuna Nmuju nuju. 20 Ama du yi fu yi buju ta ba ngu fu ta fu tuo tubidatku somu, lala fu baa fu ye buju? Ama du yi fu yi wudieke di vuvuuna ta ba ngu fu ta fu tuo nguku somu, die vuvuuna Nmuju nuju. 21 Naa wa Nmuju die di vuari nu, dama Masia gban gban die dii wo wahala nu wa, an ka yi dagu a yi nu di nu dia v nagisu. 22 Du, “Die v ka yi buju mana, ta die ba ka ye wo ta v gaama vuosi ananj v wubalika.” 23 Die ba zia wa muju ama die v ka yuju a zia ba, ta die ba vaa v dii wahalaha, die v ka yuju vuju ananj nuju, ama ta die ngu v gban a yi Nmuju nuusi me, vuodieke di dinene vuju mana sariya ta ka luge wo. 24 Wuvuj Masia gban gban die chine tu vuobiati v nyujgbanu ma dagaruku ma, amu tu nan nyuj buju ma ta yi vuovuuna Nmuju jigin. Dama v danja wa tu ye gbaamu. 25 Die nu su siba yiu diekemba di bana muju, ama lele nu yuju keju wo nu Yiyaguru wa jigin vuodieke di gbarina nu.

3

Yaa gamma høguba anaj ba chullij wia

¹ Høguba, die gban gban di su anaj nuun, ni suuma ni gban a yuma ni chullij amu du yi ba batan di ka yi Nmuj wovunaha yada, ama vuon di ni berij wia ba nan kej yi yada, ta di kaan bi yi talasi di ni bal wuj gban, ² naa nan yi dama ba ye ni berij di vutna anaj wusie ta ni yaa julma dene. ³ Hogu diekemba di yine Masia didusuriba vutuj ka nyina nyindiekemba ba yeeginene me, da a nyina nyinti sba sikpen zoosi bobij yaa saluma tukpaarisi yiile yaa anaj garivuna bobij. ⁴ Ama ba vutuj nyina ba sugiti ma, a nyina nyinti sba suty-n gban tuggban anaj somm berij. Kanij vutuk wo chusuj ta bi faasi vuna Nmuj nutja. ⁵ Dama naa die hogu diekemba die di janna Nmuj koruj ma ta yaa ba tama v ma wa die di ye ba vutuj. Höguba mi die suty wa ba gban a yi ba gban gban ba chullij muj. ⁶ Siba Sara die di sina dene wo, Sara die tuose v churv Abarahami nuaj ta die wasa wa di, "N Tiej." Nuun hogu diekemba di yine Masia didusuriba su sba wutuj v balli dama ni yie vutuj ta ka chiga wuj.

⁷ Nuun dembisi diekemba dtaj di yalla höguba, ni nagj yaj ta bemme vutuj anaj ba, ta yuma ba julma, ta summa a baari ba yiwo wabiti ni jigij. Ta bi summa a baari di höguba anaj dembisi nan daansi lagisi taj a tuo Nmuj piini dieke di yine miivolike. Naa nan vaa ta wuj kaan kaj ni Nmuj jutsuj.

Masia didusuruj di dinene wahala ba yinene wovuna wia dene

⁸ Wudieke di taltina yiwo naa, ni mana yallima sugibalumuj, ta ni бага bemme ni chanchaaluj ma, ta yallima choti anaj taj, ta chiguma taj zooluj, ta suuma ni gban tuggban a yuma taj. ⁹ Du yi vuon di kej yi ni btaj, ni da yinji yi wo btaj a tuj, ta du yi vuon dtaj di kej zia ni, ni da yinji zia wa a tuj, aayi, ama ni jussuma Nmuj di v yi alibarika a yi ba, dama Nmuj vvari ni di ni yime alibarika a yuma vuosi amu ni nan ye alibarika ni gban gban. ¹⁰ Dama di maagya Nmuj gbanju suj di:

"Vuodiekemba di yaalala miivoli
ta yaala ba kej ye daa diekemba di vutna,
mu ba va wa wubati baluj
anaj nmunchibisi.

¹¹ Ba mu ba va wa wubati yiile ta yime vutuj;
ta yaaluma sugidbaguj sien ta dia ka anaj nutjuma.

¹² Dama ti Yomutien nine bie wo vuovuna ma,
ta v bi wuma ba jutsuj sanja mana muj;
ama ta waga anaj vuodiekemba di yinene btaj."

¹³ Muna balla v yi ni btaj du yi ni nine di nmunt anaj vutuj yiile? Vuon wori! ¹⁴ Ama du yi vuon di vaa ni die wahala ni dina berivutuk sieku wia, ni yaa sikpen nansuj, ni da vaa ba yi aj njaamuj yigi ni, ta ni da bi vaa a mugisi ni, ¹⁵ ama ni buruma Masia ni sugiti ma ta yi wa julma dama v yiwo ti Yomutien. Ni yi siri sanja mana, amu vuon di kej ptasi ni di ni dagi ni tama dieke ni yalla wa chitaj ni nan biagi a mutji a yinji bal wa, ¹⁶ ama ni yinji baluma somm anaj julma. Ta yime vutuj amu ni sonyayile da mugisi ni, amu vuodiekemba di balala wubati a yia ni wa ni benne vutuj ni dina Masia wa nan dii viivi ba wubalukaha ma ta tarigi. ¹⁷ Dama di kpia du yi Nmuj dutjtu di ni dii wahala ni tonvuna wia a tuj ni baaj dii wahala ni tumbiati wia. ¹⁸ Dama Masia gban gban die diye wahala bunyi nyuna ma tumbiati mana wia di ka bi mu di v dii

wahala bɪbra, wɔnɔŋ vuodieke die dɪ wone bɪaŋ die tuo wo tɪnɔŋ vuobiati kuŋ a kpi dɪ ɔ yaa tɪ keŋ Nɪmɔŋ jigiŋ. Die ba kuɔ wa muŋ ama Nɪmɔŋ die vaa ɔ haŋi kuŋ me aŋaŋ ɔ Halukasika haŋurɔŋ. ¹⁹ Naa, Halukasika ma die ɔ ga haaliti diekamba dɪ benne dansarika kpiilin tigiŋ a ga muɔli wusie wɔvɔnaha a yɪ ba. ²⁰ Haalitiŋ gie yiwo vuodiekeba die dɪ kana ka tuo Nɪmɔŋ nɔaŋ saŋŋa dieke ɔ dine suguru aŋaŋ ba Nowa saŋka, saŋŋa dieke wɔnɔŋ Nowa die dɪ wɔnsɪ haarɪkɪrɪku, ta vuosi banɔŋ nyɔna ma die dɪ juu mi ta ye gbatɔtanɔŋ nyaabu ma wa. ²¹ Nyaabu mi yiwo Nɪmɔŋ nyaan sɪla nɔasiŋ dɪ gbatina tɪ a taan lele naa, daa nyɔŋgbanɔŋ nyaan sɪla, ama dɪ yiwo tɪ juɔsɪnana Nɪmɔŋ dɪ ɔ sɪ tɪ sɔŋiti ta yɪ tɪ sɔŋanyile vɪna Yisa Masia kumbu haŋurɔŋ wɪa wa. ²² ɔ juah ga wa arɪzanna ma a ga kalɪ Nɪmɔŋ nuudiigiŋ chaan ta yaa haŋurɔŋ malakasi ma aŋaŋ nyindiekemba mana tɪ kana ka yese ama ta a bie ta yaa haŋurɔŋ wa.

4

Tumbiati vasɔŋ wɪa

¹ Tɪ wɔŋ ye muŋ dɪ Masia die dɪi wo wahala ɔ nyɔŋgbanɔŋ ma, die wɪa tɪ mu tɪ yalluma kanɔŋ sɔŋanyile ta vaa tɪ sɔŋiti haŋurɔŋ, dama vuodieke dɪ dinene ɔ nyɔŋgbanɔŋ ma, ɔ tien nyɔŋ wa tumbiati yiile me a kpatɪ muŋ, ² amɔ ɔ kaan bɪ beri a yie vuota lɔlɔbiati bɪbra, Aayɪ! Ama ɔ nan dɪ beri ɔ muɔi mana ma a yie wudieke Nɪmɔŋ dɪ yaalala. ³ Nɔnɔŋ die nɪ nagɪ saŋŋa pam saŋŋa dieke dɪ tianna a yie wudieke vuodiekeba dɪ kana ka sɪba Nɪmɔŋ dɪ yaalala. Die nɪ tɔma diginti tɔuma yaalɔŋ ma, ta die yaa lɔlɔbiati, ta die nɪ faasi nyuo daan a buge, ta die faasi die dɔɔga ta yie watɪ yɔrɪ yɔrɪ, ta lagɪsa taŋ daanyule jige, ta kaaba bugile wudieke Nɪmɔŋ dɪ chɔvarina. ⁴ Dɪ wa yiwo vuosi mi mamachi nɪ kana ka bɪ chɪga a gara tɔntumbiati kɪumaha gie aŋaŋ ba wa, die wɪa ba bala wɔbiati a yɪ nɪ aŋaŋ Nɪmɔŋ. ⁵ Ama vuosi mi mu ba daansi balɪ a vɔari ba gban daa dieke Nɪmɔŋ keŋ die ba sarɪya. Nɪmɔŋ yiwo siri dɪ ɔ keŋ dɪi vuon mana sarɪya, vuodiekeba dɪ yene bie ba miivoli me aŋaŋ vuodiekeba dɪ kpine. ⁶ Naa wɪa Masia die dɪ muɔli wɔvɔnaha a yɪ vuodiekeba dɪ benne kpiile tigiŋ gban; die ba kpi wo sɪba vuosi dɪ kpine dene wo ama die ɔ balɪ wɔvɔnaha a yɪ ba muŋ, amɔ ba nan ye miivoli ba haaliti ma sɪba Nɪmɔŋ dɪ yalla miivoli dene wo.

Yaa gamma piini dieke Nɪmɔŋ dɪ yɪna nɪ wa pɔŋurɔŋ

⁷ Jaan mana kpatɪŋ gbigiye muŋ, die wɪa, nɪ yalluma yɔŋ ta yigi nɪ gban amɔ nɪ nan biagi a juɔsɪ Nɪmɔŋ. ⁸ Wudieke dɪ yine nɔŋŋɔmɪna yiwo naa, nɪ chome taŋ vɔnɔŋ, dama choti lige wɔbiati pam muŋ. ⁹ Ta tuosime taŋ chaanti nɪ tige me ta da vɔnɔŋ ma. ¹⁰ Vuon mana aŋaŋ piini dieke ɔ tuone a nyɔŋ Nɪmɔŋ jigiŋ, nɪ muŋŋ pɔŋurɔŋ piini yiri yiri wo ta nagɪ sunjime nɪ chanchaalɔŋ. ¹¹ Sɪba dɪ yɪ vuon dɪ yɪ bɪbalɪtu, ɔ mu ɔ baluma Nɪmɔŋ gban gban wɪa a yɪma vuosi, ta dɪ yɪ vuon dɪ aŋ dɪ sunjɛ vuosi, ɔ mu ɔ sunjime be aŋaŋ haŋurɔŋ dieke Nɪmɔŋ dɪ nagina a yɪ wa wa mana. Naa wɪa vuon mana nan bɪrɪ Nɪmɔŋ Yisa Masia wɪa; wɔnɔŋ Nɪmɔŋ sɪna bɪrɔŋ aŋaŋ haŋurɔŋ mana yaa gamma haahuu. Wusie.

Masia dɔnsɔŋ wahala diile wɪa

¹² N nɔballɪ choti, wahala dieke nɪ dinene naa aŋ ka sɪ sɪba bolɪŋ dɪ dinene nɪ naa magɪsa nɪ muŋ, ama nɪ da vaa ka yɪ nɪ mamachi ta yillime dɪ a yiwo wɔhaalɔŋ a kien nɪ ma. ¹³ Sɪba nɪ gɔtina a die Masia wahalaha naa, die dɪ mu dɪ nɪ yalluma sugɪfɪalɔŋ, naa yiye muŋ amɔ nɪ nan keŋ

nata anjan sɔgɔfialɩkpenɩkɩn sanna dieke Masia chuulikpenɩkɩn dɩ bala ka ken nyɩn yaalin ma. ¹⁴ Du yi ba zɩa nɩ Masia saan wɩa, nɩ yaa sikpen nansɩn, dama naa dagiya dɩ Nɩnɩn Haalin dɩ yalla haginɩn pam wa bie nɩ ma. ¹⁵ Ama nɩ summa dɩ nɩ wɔnyɩ da ken yi vuokɔɔɔɔ ta dime wahala ka wɩa, yaa gaaru ta dime wahala ka wɩa, yaa a yime wɔbɩati mana ta dime wahala ka wɩa, yaa ta nɩ da bɩ jume vuosi wɩa ma ta dime wahala ka wɩa. ¹⁶ Ama du yi vuon dɩ die wahala ɔ yine Masia didɩsɩɔ wɩa, die nɩn ɔ da vaa yiivi yalluma wa, ama ɔ mu ɔ biruma Nɩnɩn ba wasɩnana wa Masia didɩsɩɔ wa.

¹⁷ Dama sanna tɔgya mɩn dɩ Nɩnɩn piili a dii vuosi sariya; ɔ nan wolin dii ɔ gban gban ɔ vuosi sariya; ta ɔ wolin a dii tɩnɩn vuodiekemba dɩ yine ɔ vuosi sariya, die nɩn lala dɩ baan dɩ summa a yi vuodiekemba dɩ kana ka yi ɔ wɔwɩnaha yada wa? Ka nan yi wɔbɩan pam a yi ba. ¹⁸ Dɩ maagya Nɩnɩn gbanɩ sɩn dɩ,

“Du yi dɩ haginɩ dɩ vuovɩna ye gbatɩtaanɩn
die nɩn lala dɩ baa dɩ sɩ a yi vuodiekemba

dɩ kana ka chiga Nɩnɩn anjan wɔbɩayiiribe?” Dɩ nan dɩ tɔan.

¹⁹ Die wɩa, vuodiekemba dɩ dinene wahala Nɩnɩn choti wɩa wa nagɩ ba gban a yi Nɩnɩn, dama wɔnɩn ɔ naanna ba ta yi wusietien, die wɩa ba yime vɩnɩn yaa gamma.

5

Kpaamin

¹ Nɩnɩn Yisa Masia didɩsɩɔba nyɩnkɔraha n kpaama nɩ mɩn, manɩn vuodieke gban dɩ yine Masia didɩsɩɔn jakɔn, ta n nine die dɩ ye Yisa Masia die dɩ dinene wahala dene, ta man nan ken gutɩ a tuo jɩluma dieke dɩ bala ka ken nyɩn yaalin ma wa. ² N kpaama nɩ mɩn, nɩ mɩnɩn daansuma Nɩnɩn vuosisi dieke dɩ benne nɩ nuusi me wo, an ka daa yi fɔgɩn, ama ka yi nɩ dɔnɩn, dama die Nɩnɩn dɩ yaalala, ka daa bɩ yi dɩ nɩ faasi yaala ligire wɩa ama ka yi nɩ choti nɩ sunɩe. ³ Da faasi pɔgɩluma Nɩnɩn vuosisi ɔ nagina ba a yi nɩ nuusi me anjan fɔgɩn, ama nɩ vaa an nɩ berin daguma ba ba mɩna ba bemme dene. ⁴ Ta Masia vuodieke dɩ yine sikpigiteliɩn mana sikpen wo dɩ ken yɩnɩ ken, nɩ nan ye jɩluma sibubi dieke dɩ yine nɩ nyari ta wone chɔsɩn.

⁵ Die gban gban dɩ sɩ nɩnɩn vuodiekemba dɩ yine ballɩhaala, nɩ sɔma nɩ gban tɩngban a yima nɩ nyɩnkɔra; ta nɩ mana sɔma nɩ gban a yima tan, dama dɩ maagya Nɩnɩn gbanɩ sɩn dɩ, “Wɔnɩn Nɩnɩn zete kalinbaantiɩn, ta sunɩe vuodiekemba dɩ sɔna ba gban tɩngban.” ⁶ Die wɩa, nɩ sɔnɩ nɩ gban tɩngban Hagɩrtien Nabitie Nɩnɩn nɩnɩn, amɩ ɔ nan koti nɩ nɩnɩnsikpen sanna dieke ɔ yaalala. ⁷ Nɩ nagɩ nɩ wumugisike mana a vigi taan Nɩnɩn nɩnɩn ta ɔ nan chiihe a yi nɩ, dama ɔ бага bie nɩ ma.

⁸ Nɩ yigime nɩ gban, ta gbara dama Sitaani yiwo nɩ dataan ta dɩ dia sɩba naachigin, ɔ sɩ sɩba naachigi dieke dɩ dinene tɔan, ta yaala vuon dɩ dɩ kpaɩ wa a nɔbɩ. ⁹ Nɩnɩn nɩ mɩ nɩ mɩnɩn zie ken ken a wagi Sitaani ta da taari a nyɩn nɩ yadaka ma, dama nɩ mɩ nɩ summa dɩ nɩ nɩmballɩ diekemba dɩ benne tɩngbanɩ gie me gban die wahalaka mi mɩn. ¹⁰ Nɩnɩn chiga zɔɔɩn jaan mana mana ma, ta dɩ yiwo wɔnɩn ɔ vɔari nɩ dɩ nɩ ye jɩluma dieke dɩ wone kpatɩn Masia ma. Wusie nɩ ken dii wahalaka sanna bɩta, wɔnɩn Nabitie Nɩnɩn nan wɔnsɩ nɩ berin, ta vaa nɩ mɩnɩn zie ken ken, ta yi nɩ haginɩn, ta nagɩ nɩ a zien nyabilɩvɩnɩn ma. ¹¹ Wɔnɩn ɔ sɩna haginɩn mana yaa gamma haahuu. Wusie.

Kpatɔŋ waasɔŋ

¹² Tɔ, n maagɔ wa wɔa bɔta dɔ n nagɔ tɔŋ a yɔ nɔnɔŋ, Salasi sunŋinene mɔŋ maŋ maagɔ gban gobiri gie. N sɔba dɔ ɔ yiwo wusie Masia didɔsɔrɔ a yɔ nɔ. N yaala n kpatɔŋɔ nɔ mɔŋ, ta yaala nɔ sɔmma dɔ wɔaha gie yiwo Nɔmɔŋ wusie choti piini dieke Nɔmɔŋ dɔ yɔnana, die wɔa, nɔnɔŋ nɔ mɔŋŋɔ zie keŋ keŋ ka ma.

¹³ Nɔmɔŋ vɔarɔ wa vuosi ba yi Masia didɔsɔrɔŋ “Babiloni” tɔŋgban ma gie sɔba ɔ vɔarɔna nɔ dene wo. Ba mana waasa nɔ. Ta n bɔadembɔŋ Maki gban dɔ waasa nɔ. ¹⁴ Nɔ waasɔ tan vɔnɔŋ vɔnɔŋ.

Sugɔɔbagɔŋ bemme nɔ mana ma, nɔnɔŋ vuodiekemba mana dɔ yine Masia didɔsɔrɔba wa.

wa vuonuj. Ba wɔbalɩkaha sɩ sɩba popoli dɩ ŋaana chaana lumuj ma dene wo die yaa ga tugi sanja dieke Yisa dɩ bala v kenj, die nan vaa nɩ nine yuori vuonuj. ²⁰ Ama wudieke dɩ tianna a mana yiwo naa; nɩ tunsuma dɩ wudiekemba Ŋmuj naazvalɩba die dɩ maagɩna Ŋmuj gbanju suku ka yi ba gban gban wɔbalɩka, ²¹ dama Ŋmuj naazva wɔnyɩ die ka yile v gban gban v choti me ta balɩ wɩa, ama Ŋmuj Halɩkasɩka die dagɩna ba ba bala ba balɩ wudieke dɩ nyɩnna wɔnɩj Ŋmuj jigɩj.

2

Ŋmunchibisi didagurɩj wɩa

¹ Ŋmunchibisi naazvalɩj die dɩ benne Juu vuosi sunsuku dene wo, die gban gban ŋmunchibisi didagurɩj gban dɩ nan dɩ bie nɩ sunsɔj, ta daga ŋmunchibisi dagɩku lɔburɩj ma, wudieke dɩ bala ka chɔsɩ nɩ. Ba nan zeti tɩ Yɔmɔtɩej Yisa Masia vuodieke dɩ gbatna ba a taan wa gban. Ba yine die wo nan vaa Ŋmuj chɔsɩ ba lagɩ. ² Ta vuosi pam nan dɩ dɩ ba ta tɔma ba gban gban diginti tɔma. Ba wɩa vuosi bataan nan chɩbɩ wɩa yaa gamma wusie sieku. ³ Ba nan dɩ yaa lɔlɩbiati, ta gaama nɩ ta nyra nɩ. Sanja dieke dɩ tianna Ŋmuj die wɔŋ baari dɩ ba yiwo wɔbɩayiirɩj, ama dɩ kaan yɔasi v nan datɩ ba tɩba.

⁴ Malaka diekemba die dɩ yine chɔsɩ wa, Ŋmuj die ka vaa ba tɩbidatɩj. Die v bɔbɩ ba mɩj anan choruma ta nagɩ ba taan boli dieke dɩ wone kpisiku me; bolibu mi bie wo vɔrɩj dieke dɩ faasɩna sɔsɩj ta sibi pam; ba nan dɩ bie me die a ga tugi sanja dieke Ŋmuj dɩ bala v dii ba sariya. ⁵ Die gban gban die v ka vaa kurɩj ma tɩngbanja gie vuosi. Die v vaa wa nyaan dɩ kenj dii tɩngbanja, anan vuodiekemba die dɩ kana ka chɩga wa, ama ta die gbatɩ Nowa, vuodieke die dɩ mɔsɩlnana sɔgyɩalɩj berɩj wɩaha, anan v tɩgɩj vuosi bayɔpɔyɩ a gutɩ. ⁶ Wɔnɩj Ŋmuj die bɩ chɔsɩ wa Sodomɩ anan Gomora tɩgɩsɩ, die v vaa a dii bolɩj ta birɩj tanyeelɩj, ta vuodiekemba die dɩ benne hanɩj tɩgɩsɩ ma die dɩ kpi. Naa yiwo dagɩtɩ a yɩ wɔbɩayiiribe v bala v kenj a datɩ ba tɩbɩj dene. ⁷ Die v bɩ gbatɩ Loti, vuodieke dɩ yine vuovɩnɩ v nyɩj Sodomɩ anan Gomora tɩgɩsɩ ma. Die wɔbɩayiiribe die dɩ yinene ba nyɩngbanɩj lɔlɩbiati tɔmaha, die dɩ chɔsɩ v sɩj pam. ⁸ Loti die yiwo vuovɩnɩ ama die v benne anan wɔbɩayiiribe wɩa sanja mana v ŋaan yese ba tɔmbɩati ta bɩ wɔmma ba wɔbɩati wɔbalɩka. Naa die faasi chɔsɩ v sɩj dama die v yiwo vuovɩnɩ. ⁹ Tɩ Yɔmɔtɩej Nabidie Ŋmuj sɩba v baan yi die a gbatɩ vuodiekemba dɩ chɩgnana wa a nyɩj mugisɩj me, ama ta datɩ wɔbɩayiiribe tɩba die a ga tugi daa dieke v baan kenj dii ba sariya. ¹⁰ Vuodiekemba dɩ dɩna ba nyɩngbanɩj lɔlɩbiati tɔma ta ka yɩa Ŋmuj yikoke jɩlɩma wa, v nan daansi datɩ vuosi mi tɩba a tɩan ba chanchaalɩj.

Ŋmunchibisi didagurɩ diekemba dɩ benne nɩ sunsuku yiwo tɩbihagurɩtielɩj, ta ka chɩga vuonj. Ba zɩa wa malakasi ta ka chɩga ŋmaamɩj. ¹¹ Malakasi mi yaa wa hagrɩj anan yiko pam a tɩan ŋmunchibisi didagurɩba mi, ama ba ka bala bɩan ta zɩa ba Ŋmuj jigɩj. ¹² Vuosi gie ka sɩba malakasi dɩ sɩna die ama ta zɩa ba. Banɩj vuosi mi wo sɩjanyile, ba yie wudieke ba yaalala, ta sɩ sɩba haagrɩj dɔmbɩati diekemba vuosi dɩ yiginene a kɩa dene wo. Ba gban gban tɔmbɩati bala ka chɔsɩ ba. ¹³ Ba tɔmbɩati nyɔari yiwo chɔsɩj. Ba yie ba nyɩngbanɩj lɔlɩbiati yaalɩj ma mɩj. Ba kenj bie nɩ jigɩj ba ŋaan sɩ sɩba diginti dɩ ŋaana bie garɩ ma dene wo. Ba kenj die nyɩndiike anan nɩ, ama ba ŋaan ko yile wo ba wɔbɩati wɩa. ¹⁴ Dɩ yɩ ba ye hɔgɩ ba ka vasa v sɔgɩj, ta kaan vaa ba bɩan. Ta gaama vuodiekemba dɩ kana ka mɩŋɩ sɩba Ŋmuj sieku

ta vasa ba bia. Ta ba sɔgti ma yaa chotibiati pam. Nmuɔ nan daansi datu ba tɔba. ¹⁵ Ba ka saaga di ba dia sie dieke di tugisuna wa ama ta nagi sie gaan. Ba di wa sie dieke Bori buadembin Balaami die di dina wa. Die u yaala tumbiati yiile nyvari, ¹⁶ ta Nmuɔ di kpaan wa u tumbiati wia, ta vaa u bonin di balu wia anan wa anan vuota loluɔ a kpaan wa di u vaa u yunyaati tuumaha.

¹⁷ Vuosi gie su siba buluɔ dieke di wone nyaan dene wo, ta bi su siba nuɔmara bulogisun di naginana chuɔn dene wo. Nmuɔ nan daansi nagi ba a taan lmuɔ pam ma. ¹⁸ Ba bala kalinbaa wɔbalika diekemba di wone nyvari di ba gaan vuodiekemba di munana di ba nyun vuobiati jigin naa, ta gaama ba di ba yime nyunghanuɔ lolubiati anan diguntɔ tuuma. ¹⁹ Ta bala ba di ba nan ken beri ba duɔɔɔ, ama ta ba gban gban di yi bian yɔɔɔɔ, dama wudieke mana di nyaɔɔɔna vuota, vaa wa wɔnuɔn vuoke mi di buruɔn wa ka yɔmɔ. ²⁰ Vuodiekemba di sibuna ti Yɔmɔtien Yisa Masia, vuodieke di yine ti Gbɔgbatɔtaantu, ta die vaa wɔbiati diekemba di benne tɔngbanɔka gie me wo yiile, du yi die wɔbiatɔti mi di ken yinɔi ken a nyaɔɔɔ ba, ba kpatuɔn nan di lɔra a tɔan die ba sina dene wo. ²¹ Ba tɔn ka siba sɔgyɔɔɔɔɔ beriku, di tɔn nan di kpa a tɔan ba sibuna ka ama ba ka saagi a yi wɔvuna diekemba die ba wɔnna wa. ²² Ba yie muɔ di dagu di nandagaha gie yiwo wusie, di, “Gbaan njan yinɔe a ga die ka gban gban ka tuti”, ta “Peruku di su nyaan ka njan yinɔe a ga nanna wa funfata ma.”

3

Ti Yɔmɔtien Yisa Masia yinɔi kienku nvan

¹ N numballi choti, gbanɔ gie n maaginana ya ni naa, gɔti wa n gbanɔi bule ma. Gbanɔi ale wo gie mana n tɔnsa ni muɔ nyinti gie mana di n vaa ni sunyanilivuna hagu. ² N yaala ni tɔnsama nɔawuɔn diekemba Nmuɔ naazɔalɔba die di bala ka wia kuruɔ ma wa, ta bi tɔnsama muɔ diekemba ti Yɔmɔtien, vuodieke di yine ti Gbɔgbatɔtaantu die di bala ta tɔnuɔ vuodiekemba di yine u tɔntuntɔba die di balu ni wa. ³ Wudieke di tianna a mana yiwo naa; n yaala ni summa di vuodiekemba di dina ba sɔgti lolubiati nan daansi beri dakpatikuru daraaha. Ba nan di vɔara ni fala, ⁴ ta bala di, “Die Yisa Masia die di yina nvan di u nan daansi yinɔi a ken wo, u bie sta? Die ti chɔalɔba die di kpine a ken tugi jinne, jaan mana ye sɔwa die ka sina dene duɔɔɔ piiliku me wo.” ⁵ Vuosi mi ka saaga di ba tɔnsi di Nmuɔ die yuori wo u nvan a balu ta naan arzanna anan tɔngbanɔka gie kuruɔ ma wa; ta die vɔari tɔngbanɔka a nyun nyaan ma an ka bie nyaan sunsuɔ ⁶ ta bi yi nyaan di dii tɔngbanɔka a chɔvɔ ka. ⁷ Ama wɔnuɔn Nmuɔ wɔbalika nan bi pɔgɔɔ nmuɔsikpen anan tɔngban dieke di benne lele gie wo yaa gamma a ga tugi sanɔa dieke u nan daansi yi an bolin dii a mana, ta chɔvɔ vuobiatɔti, dama dunda daari mi u nan dii ba sarɔya ta chɔvɔ ba.

⁸ N numballi choti, ni daa daanɔma wuru gie. Nmuɔ jigin nuɔ, dabalumuɔ su siba bina tusin, ta bina tusin diaɔ di su siba dabalumuɔ. ⁹ Vuosi yile di di yuasiya muɔ di Nmuɔ yi wudieke die u yina nvan di u nan yi wo, ama daa die; u yaa wa suguru anan ni muɔ; u ka yaala vuon ken juu bolin me; u yaala vuon mana vaa u tumbiati ta ye gbatiitanuɔ.

¹⁰ Ti Yɔmɔtien daari mi kenin nan di su siba gaaru kenin. Dunda daari mi nmuɔsikpen nan bia anan watikpenkpuɔ; ta boli dieke di faasuna a die nan daansi dii nmuɔsikpen nyinti mana, ta tɔngbanɔka gie anan ka

nyinti mana nan keŋ dii bolin a kpatɪ. ¹¹ Nyinti gie dɪ balla a keŋ dii bolin naa wa, nɪ yile dɪ dɪ mɔ nɪ yɪ vuobianɪ? Dɪ mɔ nɪ bemme beri vɔvɔ, ta chiguma Nɪmɔ, ¹² ta chɔsɔma Nɪmɔ daari mi, ta kpanɪma nɪ gban a yɪ an daari keŋ lagɪ lagɪ. Dɪnda daari mi, nɪmɔsikpeŋ nan dii a talɪ, ta bolibu tuulibu nan nanɪ nɪmɔsikpeŋ nyinti mana. ¹³ Ama tɪ chɔsa sanɪa dieke nɪmɔsikpeŋ haalɪ anɪ tɪngban haalɪ dɪ balla ka bemme sɪba Nɪmɔ dɪ yɪna nɔvan dene wo, jigidieke vuosi mana mi nan dɪ yie vɔvɔ nyɪna sanɪa mana wa.

¹⁴ N nɪballɪ choti, nɪ chɔsɔnana daari gie wɪa, nɪ kpanɪ nɪ gban ta yallɪma sɔgɪɪalɪ anɪ berɪ vɔvɔ, ta daa yallɪma bɪan Nɪmɔ jigɪn ama ta bemme anɪ sɔgɪɪbagɪ. ¹⁵ Tɪ Yɔmɔtien dɪ dine suguru ta ye ka yɪnɪ keŋ naa, vɪ yaala nɪ sɪmma dɪ vɪ yɪa vuosi sien mɪn dɪ ba ye gbatɪtaanɪ ta vɪ ye yɪnɪ keŋ. Tɪ nɪmbɔa choti Pɔɔli gban die maagɪ wa gbanɪ a yɪ nɪ ta balɪ nɪ naa, sɪba Nɪmɔ dɪ yɪna wa yɪan dene wo. ¹⁶ Vɪ gbanɪ mana ma, vɪ maagɪya mɪn a bala yaa gamma Nɪmɔ daari gie, ta daga nɪ ka wɪa. Wɪa atan bie vɪ gbanɪ ma ta hagrɪ dɪ vuon sɪmma a chɪasɪ, ta vuodiekemba dɪ wone yɪan, ta zɪ ba zene jigidieke, dɪ tarɪgɪ a chɪasɪ, sɪba ba dagɪnana Nɪmɔ gbanɪ wɪaha atan chɪasɪ dene wo. Naa wɪa, Nɪmɔ nan keŋ datɪ ba tɪba.

¹⁷ N nɪballɪ choti, nɪ wɔn sɪba wɪaha gie mɪn, die wɪa nɪ gbara amɔ vuodiekemba dɪ kana ka sɪba Nɪmɔnɪ kaan vaa nɪ taari nyɪn Nɪmɔ sieku me. ¹⁸ Nɪ bɪ tuosime tɪ Yɔmɔtien Yisa Masia, vuodieke dɪ yine tɪ Gbɪgbatɪtaantɔ wa sanɪn a sɔtɪma, ta bɔgɪrɪma vɪ wɪaha. Wɔvɔn vɪ sɪna bɪrɪn lele yaa gamma. Wusie.

Bumbunjan gban dieke Joon di maagna a yi Yisa didusuruŋ wonna

Miivoli wia

¹ N maaga gbanƙu gie a yia ni di n daga vuodieke ba wasinana Nmun Nwawia dieke di yine vuota miivoli wo wia. Die sanja dieke Nmun die di balla u naan dunia ta Nwawuri gie won beru mu. Die Wuri gie kenne suntu dunia ma die ti womma ka wabaluka ta ye ke anan ti nine, ta ti gbuka anan ti nuusi. ² Die miivoli gie die di yurine die ti ye ke mu, die wia ti bala ka wia a yia ni yaa gamma miivoli dieke di wone kpatku. Miivolike gie die bie wo ti Choon Nabadie Nmun jigiri ta die ti Choon wa die di naga wa a daga ti. ³ Wudieke die ti yene ta won wa, kanu ka gban gban ti bala a yia ni, amu ni gban ni nan guti ti nabalumu lagunku dieke ti yalla anan ti Choon Nabadie Nmun anan u Bua Yisa Masia wa ma. ⁴ Ti maaga di ti balu ni waha gie dama a sen yia ti wa sugitalu wusie.

Nmun yine chaanu

⁵ Yisa Masia die balu di Nmun yiwo chaanu ta wo lumu bita gban u ma. Die wuri gban gban ti bala a yia ni. ⁶ Du yi ti baari tuntu anan Nmun yaa wa nabalumu anan tan ama ta bie lumu ma, die nu ti chuba nmunchubu ta ti tuma di sen daga di ti chuba nmunchubu. ⁷ Ama du yi ti di chaanku sien sanja mana, siba Nmun di benne chaanu ma dene wo, die nu ti yaa nabalumu anan tan, ta u Bua Yisa wa zumbu di chaana ti sugiti ma a vura bian mana.

⁸ Du yi ti baari di ti wo bian ti gaama ti gban ta ka bala wusie. ⁹ Ama du yi ti bala ti wubati a yia Nmun, ti summa a baari wonu u nan di naga ti wubati a chaa ti, ta bi chaana ti sugiti ma a vura ti wubati mana dama wonu u yiwo wusietien ta yie wudieke di muna. ¹⁰ Du yi ti baari di ti ka yi bian, die nu ti naga wa Nmun a biru nmunchubien, ta u waha di wo ti sugiti ma.

2

Yisa yine ti susunji

¹ N ballu, n maaga ni waha gie amu ni kaan yi bian, ama du yi ni wonu di yi bian, ti yaa nupoonuru ti Choon Nmun jigiri, wonu u yine Yisa Masia vuodieke di yine sugitaluntien. ² Die u kenne a suntu wa, die u tuo wo ti kun a kpi, wonu u yine ti kaabu Nmun jigiri ti tontumbati wa, ta u kaabiku ka yi tuntu ti nyuna ma wia ama ka yiwo tungbanja gie vuosi mana mana wubati wia.

³ Du yi ti du Nmun miraha, kanu ka baa ka daga di ti sen siba wa mu. ⁴ Du yi vunu di baari di "Manu n siba wa mu", ama ta ka du u miraha, wonu vuoke mi yiwo nmunchubien ta wusie di wo u ma. ⁵ Ama vuodieke di duna wonu Nmun wabalukaha, die vuoke senne cho Nmun anan wusie. Ta naa bala ka daga di u sen yiwo nabalumu anan Nmun; ⁶ du yi ti baari di ti yaa wa nabalumu anan Nmun die nu di mu ti berin summa siba Yisa Masia berin die di sina die wo.

Yaa gamma mirihaalka wia

⁷ N numbali, n ka maaga murhaaluj a yia ni, ka yiwo murukoori, murukoori dieke ni wone wonj a yvasi wa, ta murukoori yine Yisa wudieke die ni wonna wa. ⁸ Ama wusie, ka yiwo murhaaluj, ta ni yese ke wusie chianj Yisa Masia ananj ni ma, dama lumujku tianj gara muj ta wusie chaanjku di wanj chaana.

⁹ Du yi vuodieke nuj mana di balala di u bie wo chaanjku ma, ama ta haa u numba ye ko bie wo lumujku ma. ¹⁰ Ama vuodieke nuj mana di chone u numba bie wo chaanjku ma, ta wuj di wo u ma a baanj vaa u yi bianj. ¹¹ Ama vuodieke nuj mana di hana u numba bie wo lumujku ma; u chuj wa bu ma ta ka siba jigidieke u ganana, dama lumujku vaa u yuj muj.

¹² N balli, n maaga a yia ni dama Nmuj wanj nagj ni wubatj a chaa ni muj Masia saanj ma.

¹³ N chwamba, n maaga a yia ni dama ni wanj a siba vuodieke di wone beri a nyuj piiliku me wo muj.

Dalwaka, n maaga a yia ni dama ni wanj a nyanj Sitaani muj, wubatitienj wo.

¹⁴ N balli, n maaga a yia ni dama ni siba ti Chooj Nabidie Nmuj muj. N chwamba, n maaga a yia ni dama ni wanj a siba vuodieke di wone beri a nyuj piiliku me wo.

Dalwaka, n maaga yia ni dama ni yaa haturuj ta Nmuj wubalikaha di bie ni ma ta ni nyanj Sitaani wubatitienj wo muj.

¹⁵ Ni da yaaluma tungbanjka gie vuosi berin, ni da bi yaaluma tungbanjka gie nyinti. Du yi ni yaala tungbanjka gie nyinti die nuj ni ka cho ti Chooj Nmuj. ¹⁶ Vuosi yaa lolubiati di ba yi ba gban gban dujju, ta yaa lolubiati ananj jadieke nuj mana ba yesinene, ta bi yaa nyuj nyuj yaa gamma jadieke ba yalla, ama naa mana yiwo tungbanjka gie lola; a ka nyuj ti Chooj Nmuj jigij. ¹⁷ Tungbanjka gie ananj jadieke di benne ka ma ta vuosi di yaala naa nan daansi kpati, ama vuodieke di yinene Nmuj choti tuuma, wuj u balla u daansi a bemme yaa gamma haahuu.

Yaa gamma Masia dataakpenkruj wia

¹⁸ N balli, duja kpatuj gbigiye muj. Ta die ba wanj balj ni di Masia dataakpenkruka nan kenj; ta lele Masia dataasi pam wanj kenj muj, die wia ti siba di duja ka kpatuj gbigiye muj. ¹⁹ Masia dataasi gie die nyuj wa ti lagujku ma, ama die ba ka gutj ti ma ananj wusie. Die ba tuj gutj ti ma tuj ananj ba tuj nan laguj a beri; ama ba vaa ti muj, ta a daga di die ba ka gutj ti ma wusie.

²⁰ Ama nuj nuj Masia yj ni Halikasika muj, die wia ni mana di siba wusie nyindieke Nmuj di yuorine a dagj ni wa. ²¹ Manuj n ka maaga a yia ni di ni ka siba wusieke, ama n maaga a yia ni dama ni wanj siba ka muj ta bi siba di nmunchibisi ka nyinna wusie me.

²² Muna yine nmunchibitienj wo? Nmunchibitienj yine vuodieke di balala di Yisa ka yi Nmuj Vuovarikri Masia wa. Vuodieke di bala naa wa yine Yisa dataanj, ta zeti ti Chooj Nmuj ananj Bua wa. ²³ Vuodieke nuj mana di zeti Nmuj Bua Masia wa gbanj zeti wo Chooj wa muj, ama vuodieke di bala di u yiwo yada di Yisa yine Nmuj Bua wa, ti Chooj Nmuj beri ananj wa.

²⁴ Die ni wolinne a wuj Yisa waha piiliku me wo ni mujju poguha. Du yi ni pogu waha ni nan di beri ananj Nmuj ananj u Bua wa ma. ²⁵ Ta nua dieke u yina ti wa yiwo miivoli dieke di wone kpatuj.

²⁶ N maaga ni waha gie yaa gamma vuodiekemba di minana di ba gaan ni wia. ²⁷ Ama nuntun nun Masia vaa u Halikasika di kenj suun ni ma mun. Du yi Halikasika di wari a bie ni ma die, ni kaan bi yaala vuon di u dagi ni. Dama u Halikasika daga ni jaan mana, ta u dagiku di yi wusie, daa nmunchisi. Die wia ni dia Halikasika dagun ta wari Masia ma.

²⁸ Die wia n balli, ni wari Yisa ma, amu u kenj kenj ti nan di yaa sikimin ta kaan dii viivi u nunna sanja dieke u bala u kenj wo. ²⁹ Nuntun ni summa di Yisa Masia yiwo sugiyalntien, die wia ni summa di vuodiekemba mana di tunnana sugiyalun tuuma ba gbanj ba yiwo Nmuj balli.

3

Nmuj Balli

¹ Ni ko ye choti dieke ti Choon Nabidie Nmuj di faasina cho ti. U chotiti di faasina dala wia u wa ti u balli, ta ti senj yi u balli. Ama tungbanja gie vuosi ka siba ti yine vuodiekemba dama ba ka siba Nabidie Nmuj.

² N zuamba, lele ti yiwo Nmuj balli, ama di ye ka dagi yuori ti bala ti summa die. Ama wudieke ti sibuna wonna, di Yisa di yinji kenj, ti nan di su siba wonun, dama ti nan ye u senne su die wo. ³ Vuodieke mana di yalla tamaka gie di u nan kenj su siba Yisa, mu u vuaru wa u gbanj a nyun bianj ma siba Yisa di wone bianj dene wo.

⁴ Vuodieke mana di yinene bianj chussa wa Nmuj muraha dama bianj yiile chussa Nmuj muraha mun. ⁵ Ni siba a baaru di Yisa Masia die kenje mun tungbanja gie me di u vuaru vuota bianj, ta bianj wo u ma. ⁶ Die wia vuodieke mana di benne Masia ma ka yie bianj; ama vuodieke di yinene bianj ye ka siba Yisa di yine vuodieke, ta ka wanj siba wa.

⁷ N balli, ni da vaa vuon gaan ni! Vuodieke mana di yinene wudieke di muna yiwo sugiyalntien siba Masia di yine sugiyalntien die wo.

⁸ Vuodieke mana di yie bianj bie wo Sitaani nuusi me, dama Sitaani wanj yiwo bianj a nyun piiliku me, ama wudieke wia Nmuj Bua die di kenj yiwo di u chusu Sitaani tuumaha gie.

⁹ Vuodiekemba mana di yine Nmuj balli tuo wo ba Choon Nmuj ta ka yie bianj. Ba ka biagi yie bianj dama ba tuone ba Choon Nmuj berin wia.

¹⁰ Wudieke di puone Nmuj balli anjan Sitaani balli wonna: Vuodieke mana di kana ka yie wudieke di muna yaa ka cho u numbua ka yi Nmuj bua.

Chome fu chanchaan

¹¹ Die ni wolinne a wonj Yisa waha piiliku me wo yine naa; di ti chome tanj. ¹² Di ka mu ti bemme siba Keeni die di benne die wo, wonun die u yiwo wubatitien wo Sitaani sutu, ta die kuv u numbuabinj Abeli. Bia wia die u kuv wa? Die u kuv wa dama u numbuabike tuuma die vuna mun, ta wonun u tuuma di ka vuna.

¹³ Die wia n numballi, ni daa vaa ka yi ni mamachi du yi tungbanja gie vuosi di haa ni. ¹⁴ Ti chone tamba wa dagiya di ti nyun kumbu haguun ma a kenj miivoli dieke di wone kpatun ma. Ama vuodieke nun di wone die choti, wonun u ye bie wo kumbu haguun ma. ¹⁵ Vuodieke nun mana di hana u numbuu yiwo vuokooru, ta ni siba a baaru miivoli dieke di wone kpatun wo vuokooru ma. ¹⁶ Yisa Masia die di tuone ti kunj a kpi ti wia, daguna ti choti di sna dene. Ti gbanj mu ti tuo wo ti numballi kunj a kpi. ¹⁷ Du yi vuodieke di yall nyinti a mogusa u gbanj ta tiala, ama ta ye u numbuu di wo jaan, ta u бага di wo u ma, Nmuj choti wo die vuoke me.

keñ yi tujgban̄ka gie vuosi gb̄ibat̄taant̄v. Die ti ye v Bva wa mun, ta lele ti wa bala v wta a yta vuosi. ¹⁵ Vuodieke d̄i balala d̄i v yi yada d̄i Yisa yiwo N̄mun Bva, w̄on̄uj v yine vuodieke N̄mun d̄i benne v ma ta v diaj v taast̄ anaj̄ N̄mun. ¹⁶ Ta ti gban̄ gban̄ ti s̄ba N̄mun d̄i chone ti die, ta bi yi yada d̄i v sen̄ cho ti mun.

N̄mun yiwo chotitien̄ ta vuodieke mana d̄i chone vuosi san̄ja mana taast̄ wa anaj̄ N̄mun, ta N̄mun diaj̄ d̄i bie v ma. ¹⁷ Du yi ti sen̄ cho ti chanchaal̄uj anaj̄ wusie ta ti berin̄ d̄i s̄u s̄ba Masia die d̄i benne die tujgban̄ka gie me wo, die n̄uj N̄mun sariya diile daari d̄i keñ tuḡi ti kaan̄ d̄i ch̄iga n̄maam̄uj. ¹⁸ Ti yaa choti anaj̄ vuosi, n̄maam̄uj kaan̄ d̄i beri. Du yi choti d̄i faast̄ beri anaj̄ wusie, n̄maam̄uj kaan̄ ye sien̄ a bemme ti ma, dama t̄b̄idat̄uj wta ti n̄aan̄ ch̄iga n̄maam̄uj. Du yi vuon̄ d̄i yaa n̄maam̄uj, die n̄uj v ka cho vuosi anaj̄ wusie.

¹⁹ Ti yaa choti anaj̄ vuosi dama N̄mun die wolinne a cho ti. ²⁰ Du yi vuon̄ d̄i baari d̄i, “Man̄uj n̄ cho N̄mun mun̄”, ama ta haa v numbva n̄uj, w̄on̄uj vuoke mi yiwo n̄munch̄ib̄itien̄. Dama v kaan̄ biagi a cho N̄mun vuodieke v kana ka yese anaj̄ v nine, du yi v ka cho v numbva dieke v yesinene anaj̄ v nine. ²¹ N̄uari gie Yisa Masia d̄i yi ti, d̄i vuodieke mana d̄i chone N̄mun, chome v numbva gban̄.

5

Ti balla ti nyan̄j̄ma maḡis̄uj dene

¹ Vuodieke mana d̄i yine yada d̄i Yisa yiwo N̄mun Vuon̄varkur̄i Masia wa w̄on̄uj vuoke yiwo N̄mun bva. Ta vuodieke n̄uj d̄i chone ch̄ōon̄ wa nan d̄i cho v bva gban̄. ² Du yi ti cho N̄mun ta yie wudieke v miraha d̄i daḡina ti wa, die balla ka vaa ti summa d̄i ti cho v ball̄i mun. ³ Du yi ti sen̄ cho N̄mun ti nan d̄idi v miraha, v miraha d̄us̄uj ka t̄va. ⁴ N̄mun bva mana nan biagi a nyan̄j̄ tujgban̄ka gie maḡis̄uj, ta ti yine Yisa Masia yada wa yunana ti hagir̄uj ti biagi nyan̄j̄a die. ⁵ Mun̄a baan̄ biagi nyan̄j̄ tujgban̄ka gie maḡis̄uj? Sie vuodieke nyuna d̄i yine yada d̄i Yisa yiwo N̄mun Bvademb̄in̄.

⁶ Die d̄i yiwo w̄on̄uj Yisa Masia die nyuna arizanna ma a keñ tujgban̄ka gie me ta ka kvan̄ chaan̄ Joon die d̄i s̄u wa N̄mun nyaan̄, ta ka kvan̄ chaan̄ v kpi ta v z̄uj d̄i nyuj. Di ka yi wusie d̄i wudieke nyuna ma die d̄i yine wo yiwo d̄i Joon die s̄u wa N̄mun nyaan̄ ama die v kpiye mun̄ ta v z̄uj d̄i nyuj. Ta N̄mun Halikas̄ika d̄i yi daanst̄atien̄, dama Halikas̄ika yine wusietien̄.

⁷ Vuodiekeamba d̄i yine daanst̄atielin̄ yiwo ba bataa: ⁸ ban̄uj ba yine N̄mun Halikas̄ika anaj̄ nyaabu anaj̄ zumb̄, ba bataa wa gie yiwo n̄abal̄im̄uj.

⁹ Ti yie vuota siaria yada mun, ama N̄mun siara faast̄ yaa hagir̄uj, ta w̄on̄uj v yina siara wa gie yaa gamma v Bva wa ma. ¹⁰ Die wta vuodieke mana d̄i yine N̄mun Bva wa yada yalla N̄mun siaraka gie v s̄uj ma, ama vuodieke n̄uj mana d̄i kana ka yi N̄mun siaraka gie yada, w̄on̄uj v naḡi wa N̄mun a bur̄uj n̄munch̄ib̄itien̄, dama v ka yi yada d̄i siara dieke N̄mun d̄i yina yaa gamma v Bva wa ma yiwo wusie. ¹¹ N̄mun siaraka yiwo naa: N̄mun yi ti wa miivoli dieke d̄i wone kpat̄uj, ta miivolike gie nyuj wa v Bva wa jiḡin̄. ¹² Vuodieke n̄uj mana d̄i taas̄ina anaj̄ N̄mun Bva wa yaa miivolike gie mun; ama vuodieke n̄uj mana d̄i kana ka taast̄ anaj̄ N̄mun Bva wa wa kan̄uj miivoli mi.

Miivoli dieke d̄i wone kpat̄uj wa

¹³ N maaga gban̄k̄v gie a yta n̄un̄uj vuodiekeamba d̄i yine N̄mun Bva wa yada wa, dama n̄ yaala n̄i summa d̄i n̄i yaa miivoli dieke d̄i wone kpat̄uj

mun. ¹⁴ Die wia ti ka chiga nmaamun sanja dieke ti ken jusa Nmun dama u womma a yia ti du yi ti jusa a yaala jadioke di yine u sugunanun. ¹⁵ Du yi ti siba a baari di Nmun womma ti mun sanja dieke ti ken jusa wa, die nun ti siba a baari di u won tuo ti jusun mun.

¹⁶ Du yi vun di ye u nmbua di yinene bia dieke di kana kaan puo wo a nyun Nmun jigin, u jusu Nmun a yi wa an Nmun vaa u wubiati a chaa wa ta yi wa miivoli, dama u naga chaa vuodieke tumbiati di kana kaan puo wo a nyuna u jigin. Ama tumbiati atan beri a biagu puo vun a nyuna Nmun jigin, n ka bala di ni jusuma Nmun a yima vuodiekeba di yinene hanun biabu mi. ¹⁷ Tun dieke mana di kana ka vuna yiwo ban, ama tumbiati atan beri a ka puo vun a nyuna Nmun jigin.

¹⁸ Ti siba a baari vuodiekeba nun mana di yine Nmun balli ka yie ban sanja mana dama Nmun Bua wa gbari ba mun ta tuntumbiatitien, Sitaani di kaan biagi a yi be un.

¹⁹ Tun ti siba a baari ti yiwo Nmun balli ama vuodiekeba nun mana di kana ka yi Nmun balli bie wo Sitaani nuusi me.

²⁰ Ti siba a baari Nmun Bua dembike Yisa wa die ken wo tungbanja gie me a yi ti yan di ti summa wusie Nmunn. Ti wana taasi anan Yisa wa wia, die vana ti taasi anan wusie Nmunn, wonun u yine vuodieke di unana miivoli dieke di wone kpatun.

²¹ N balli, ni vbari ni gan a nyun bugile me.

Gban dieke di gotna bule Joon di maagna a yi Yisa didusuruŋ wonna

¹ Manuŋ Joon vuodieke di yine Masia didusuruŋ jakuŋ wa maaginana gbanƙu gie a yia n taa vuodieke Nmuŋ die di vɔarina wa anan v balli. Manuŋ n cho ni muŋ anan wusie, ama daa manuŋ n kasuŋ n chone ni, ama vuodiekemba mana di tuone Nmuŋ wusie dagiƙu gban cho ni muŋ.

² Manuŋ anan ba chone ni, dama wusie dagiƙu bie ti sugiti ma ta nan di bie ti suŋ ma yaa gamma haahuu.

³ Ti Chɔɔŋ Nabadie Nmuŋ anan v Bua wa Yisa Masia sunŋin anan ba zɔɔlɔnɔɔgɔla anan ba sugidvaguŋ nan di bie ti ma, ti dina wusie daguŋ ta cho tan die wo.

Wusie anan choti wia

⁴ N suŋ die fiɔɔɔ pam n yene ta fu balli batan di wa wusie dagiƙu dieke ti Chɔɔŋ Nmuŋ di yina ti wa. ⁵ N taa, n juusa fu, vaa an ti mana chome ti numballi chanchaalɔ. Genke ka yi murthaalɔ man maaga a yia ni, ka yiwo mur dieke ti tuone a nyuŋ piiliku me wo a yaa ken tugi jinne. ⁶ Wusie choti yiwo ti yine wudieke Nmuŋ di bala ti. Piiliku me wo, v wɔŋ balɔ ti muŋ di ti chome wo anan ti chanchaalɔ.

⁷ To, gigaantɔ pam wɔŋ jati ga tungbanƙa gie lɔgaha mana muŋ. Gigaantɔba gie bala di banuŋ ba ka yi yada di die ba murɔ Yisa Masia ta v yi vuota. Die vuosisi yiwo gigaantɔ ta bi yi Masia dataasi. ⁸ Die wia, ni summa ni gban ta da ken waari jadieke ni kpanŋa ni gban a tuŋ ka wia wa, ta ken ye ka nyɔari mana Nmuŋ jigini.

⁹ Vuodieke nuŋ di kana ka muŋni tuo Yisa Masia dagiƙu ama ta guta v gban gban v wia, Nmuŋ wo v jigini, ama vuodieke nuŋ di dina dagiƙu ta ka vasa, ti Chɔɔŋ Nmuŋ anan v Bvadembin Yisa Masia bie v jigini. ¹⁰ Die wia vuodieke nuŋ mana di kienene ni jigini ta ka daga Yisa Masia dagiƙu dieke di tugisna, ni da tuo wo ni tige me, ni daa ken a waasi wa gban, ¹¹ dama vuodieke di waasina wa, v gban v guti wa muŋ v tumbati ma.

Taanuŋ wɔbalika wia

¹² N yaa wia pam di n balɔ ni, ama n ka yaala n maagitha gbanƙu gie suŋ a yi ni, n yaa tama di n nan ken kaagi ni, an ti dii azama anan tan, di yi die, di nan yi ti mana sugifalɔ pam.

¹³ Fu taa vuodieke Nmuŋ di vɔarina balli waasa fu.

Gban dieke di gutina butaa Joon di maagina a yi Yisa didusuru wonna

¹ Manu Joon vuodieke di yine Masia didusuru jakuon maagunana gbanju gie a yia n zua Gayusi, vuodieke di yine n zua choti.

² N zua, n jussa Nmuon a yia fu di fu yalluma alaafta, ta jaan mana gamma vuon a yima fu siba fu benne vuon die wo Nmuon jigini. ³ N yaa sugifalun pam die ti numballi batan di kenne a bal fu dina Nmuon dagiku dene, ta bie wusieke me sanja mana. ⁴ Jaan mana ka yi muon sugifalun a tug n wonna di n balli di wa dagiku dieke di tugisina wa.

Gayusi biru wia

⁵ N zua, fu sunninene ti numballi anan ba batan fu zina wa gban, fonun yie wo wudieke di vuna. ⁶ Ba ken ken Masia didusuru lagiku jigini sanja dieke mana ba nan tunsu fu burichinike gie wia muon. Die wia ba ken kien fu jigini fu sunni be anan ba chonun ma sie dieke me di falunana Nmuon sun. Munnu pogli ba dama ba yiwo Nmuon sutu. ⁷ Di yiwo Yisa Masia saan wia ba di dia a musla waha, ama ba ka tuose jaan mana a nyunna vuodiekemba di kana ka yi Masia didusurba jigini. ⁸ Die wia tunun Masia didusuru mu ti sunni wo vuosi gie, amu ti nan guti ba ma a tama yaa gamma wusieke dagun musun.

Diyotirefesi anan Demetirusi wia

⁹ Die n maagi wa wia atan a yi Masia didusurba diekemba di benne nu jigini wo, ama Diyotirefesi die zeti wo n nuon, dama u yaala u wasuma u gban vuokpon. ¹⁰ Die wia man ken ken n nan yuori bal wudiekemba mana u yine, wuba diekemba u bala yaa gamma ti ma anan nmunchubu diekemba u balala wa. Daa genhe nyuna ma u yie, ama u zetiye mu di u tuo ti numballi diekemba di dina dia wa, ta kaga vuodiekemba di yaala ba tuo be chaanti, ta bi yaga ba nyunna Masia didusurba lagiku ma.

¹¹ N zua, da ken chansima vuon tuntumbiati, ama chansima wudieke di vuna. Vuodieke di tuna tunvuna wunon u yiwo Nmuon Bua, ama vuodieke di tunnana tumbiati, u tumbiati daga di u ka siba Nmuon.

¹² Vuon mana bira Demetirusi, ta u berin di daga di u di wa wusie dagiku; ta n gban man bira wa; ta fu siba di wudieke nuon mana n bala yaa gamma vuon ma yiwo wusie.

Taanu wbalika

¹³ Manu n yaa wia pam di n bal fu, ama n ka yaala n maagha a yi gbanju gie sun. ¹⁴ Ama n yaa tama di n nan ken ye fu daraa ale wo gie nuon, an ti dii azama anan tan.

¹⁵ Nabidie Nmuon yi fu sugidvugun.

Fu zualba mana waasa fu. Ti zualba diekemba dian di benne fu jigiri, fu waasi ba mana wonyi wonyi.

Gban dieke Juudi di maagna wonna

¹ Manuj Juudi vuodieke di yine Yisa Masia tuntuntu ta bi yi Jemisi numbaa, maaginana gbanju gie a yia vuodiekemba ti Chooj Nmun di vuaruna ba ta cho be ta Yisa Masia di gbari ba wa: ² Nmun chugi ni zoolu, ta yi ni sugidvagu anan choti pam.

Yaa gamma nminchibisi didagriba wia

³ N numballi choti, die n mta mun di n maagi ni gbanuj yaa gamma gbatitaan dieke ti yalla wa ma, ama lele n yeye mun ta di yiwo talasi di n maagi a yi ni, ta kpaan ni an ni nmunt ni n a yaaluma yada wudieke Nmun di naguna a yi u vuosi wo vuru, ta daa vaa vuon tarigaha. ⁴ Dama vuosi batan, vuodiekemba di kana ka chuga Nmun loburuna a bie ni sun, ta tarigi wunu Nmun zoolnchugula waha di ba yime ba nyngbanuj lobiati tuma; ta ka tuo Yisa Masia nban; wunu u nyuna ma u yine ti Sikpentien anan ti Yomtien. Wubaiyiribe gie tibidatun wou maagi Nmun gbanju sun a yast mun.

⁵ Wudieke n yaala n bal ni naa, ni wou wou a mana mun, ta bi siba ha, ama n yaala n tinsi ni yaa gamma a wia; ti Yomtien Nabinie Nmun die gbat wa u vuosi a nyu Ijipiti tngban ma, ama ka wan chaan die u kuv ba batan vuodiekemba di kana ka yi wo yada wa. ⁶ Ni bi siba a baari di malaka diekemba die di kana ka mun a poguli yiko dieke Nmun di yina ba anan ka sien me wo, ta die ka bi wari a bie ba jigiberisike arizanna ma wa, Nmun die bobi ba mun anan choruma a nagi ba taan dansarika vori dieke di golinne ta bi yi lmun ma, ta gbari dakpenkru dieke u bala u dii ba sariya wa. ⁷ Die gban gban di yi a yi Sodom anan Gomora tigisi anan tgi diekemba die di gbigine mi wo. Vuosi mi die tuma daakpana anan hogokpana tuma, ta die di lobiati pam ta die ye tibidati dieke die di yine boli dieke di dinene yaa gamma haahuu, ka yi kpaamun a yia vuon mana.

⁸ Nminchibisi didagriba gie bala di ba daansa yunana ba sien ba yie ba nyngbanuj diguti anan hogokpana anan daakpana tuma, ta zeti Nmun nban, ta bi zia Nmun malakasi. ⁹ Ama malakasi jakoun vuodieke saan di dine Makeli wo, sanja dieke wunu anan Sitaani die di waguna Mosisi nyngbanuj wia wa, ama Makeli gban die di ka zia Sitaani, die u bal wa di, "Nmun nan dagi fu yan." ¹⁰ Ama vuosi gie nu, zia jadieke mana ba kana ka siba ka chuan, ta yie wudieke mana ba yaalala siba dojisi di wone yan dene, ta chusa ba gban. ¹¹ Wubian bie ba ma, dama ba di wa Keeni siebaku; ba bi yiwo gigaantun ligire wia siba Baalami die di sina dene; ta bi tuma siba Kora die di tunna dene wo ta ka di Nmun nari ta ken kpi wo; ba gban ba nan kpi die. ¹² Vuosi gie di ken lagun anan ni ti Yomtien choti nabalumun dugga diile sanja ba su siba chachabi ta nan biagi chusi ni. Ba ka chuga viivi anan ba бага di benne ba nyuna ma ba ma wa. Ba su siba nuumara diekemba di kana ka yaa nuu kien, ama ta bulogun di yaa ha a chun; ta bi su siba tu diekemba di kana ka nyuna nyunyunka ka nyunyunka sanja, ta bi su siba tu diekemba ba vuna ka dagisi ta ka kpi wo. ¹³ Ba su siba mugikru nyan di naana ponje ta

yaa fɔnɔgɔti anan dɔgɔnti dene wo, ta bi su sɔba chɔnmari diekemba di ɔnaana di dɔa dene wo; ta lumɔn dieke di wone kpatɔn di chɔsa ba wa.

¹⁴ Enɔki, vuodieke di diisine Adami haagɔsi buyɔpɔyɔ ma die yɔnɔjine balɔ ba wɔa di, “Nɔmɔn anan ɔ malakasi tuse tuse kien ¹⁵ di ɔ dii vuonɔn mana sariya, ta chɔsɔ vuodiekemba mana di kana ka chɔga wa, dama ba yiwo wobɔati ta ka di wa; anan vuobɔatɔti mana di balala a chɔsa wa wa, ta ba бага di wori anan wa dene wo.”

¹⁶ Vuosi gie yiwo vuodiekemba di vɔɔnana ta naga ba chanchaalɔn taali, ta yie ba gban lolɔbiati tɔɔma, ta kuule pam, ta naga nɔanansɔn a tuose nyindiekemba mana ba yaalala a nyɔnna vuosi jigɔn. ¹⁷ N nɔballɔ choti, ni tɔnsɔ wudieke ti Yɔmɔtien Yisa Masia tɔntɔntɔba die di bala ni sanɔa dieke di tɔanna wa. ¹⁸ Die ba baari di, “Dakpatikɔri daraaha mi vuodiekemba di dɔna ba nyɔngbanɔn lolɔbiati nan ken a vɔari ni fala.”

¹⁹ Banɔn vuosi mi yaa wa puole a kien; ba nyɔngbanɔn choti nyɔna ma pɔgɔlɔna ba, Nɔmɔn Halikasika wo ba ma. ²⁰ N nɔballɔ choti, ni vaa ni sɔgɔti hagɔrɔma anan Masia wɔwɔn dieke di yine kasɔ wa, ta jɔsɔma Nɔmɔn ɔ Halikasika hagɔrɔn ma, ²¹ ta ni yi vuodiekemba Nɔmɔn di chone, ta chɔsɔma sanɔa dieke ti Yɔmɔtien Yisa Masia di nan ken yɔ ni miivoli dieke di wone kpatɔn, ɔ zɔɔlnchɔgɔla wɔa wa.

²² Vuodiekemba ba yada di leenɔnɔne wo, ni chɔgɔ ba zɔɔlɔn, ²³ ta gbati ba a nyɔn Sitaani bolɔn me; ta vuodiekemba di yalla ba lolɔbiati magɔlaha, ni chɔgɔ ba zɔɔlɔn, ta bi yallɔma nɔmaamɔn, ta da gbigi ba wobɔatɔti jigɔn.

Nɔmɔn birɔn

²⁴ Nɔmɔn nan biagɔ gbarɔ ni ta ni kaan di nanna, ta ken yaa ni tɔgɔ ɔ nɔnɔa chuulikperɔkɔrɔn ma, ta ni kaan yaa wobɔan, ta ni nan yaa sɔgɔfɔlɔn pam; ²⁵ wɔwɔn vuodieke di yine Nɔmɔn balɔnka ta gbati ti ti Yɔmɔtien Yisa Masia wɔa wa, ɔ sina birɔn anan juluma anan hagɔrɔn anan yiko, sanɔa dieke di tɔanna wa, anan lele gie, yaa gamma haahuu! Wusie.

Wudieke Yisa Masia die dɪ Yuorine a dagɪ Jɔɔn wɔnna

¹ Wudieke Yisa Masia die dɪ yuorine a dagɪ maagɪna gbanƙu gie me. Nɔmɔj die yɪna wa wuri mi dɪ ɔ dagɪ ɔ tɔntɔntɔba wudieke dɪ bala ka yi lele ke gie. Masia die tɔj wa ɔ malaka ɔ tɔntɔntɔ Jɔɔn jigin, dɪ ɔ balɪ wa wɪaha gie mana. ² Die wɪa, Jɔɔn die dɪ yuori dagɪ wudieke mana ɔ yene, aɲ ka yi wudieke dɪ nyɪna Nɔmɔj jigin, aɲaɲ wudieke Masia dɪ yuorine a dagɪ wa wa. ³ Vuodieke nɔj mana dɪ karɪnna naazɔba wudieke dɪ maagɪna gbanƙu gie me, sugɪfialɔj yiwo ɔ sutɪ, ta vuodiekemba dɪ wɔnnana wuri ta saagi, sugɪfialɔj yiwo ba sutɪ, dama saɲɲa gbigiye mɔj dɪ wuri gie mana yi.

Yisa Masia didɪɪsiri diekemba dɪ benne tɪgɪsɪ ayɔpɔyɪ wa wɪa

⁴ Manɔj Jɔɔn maaginana gbanƙu gie a yɪa Yisa Masia didɪɪsiri diekemba dɪ benne tɪgɪsɪ ayɔpɔyɪ wa dɪ benne Asia tɔjgban ma.

Nɔmɔj vuodieke dɪ benne, ta die beri, ta nan dɪ beri yaa gamma haahuu wo, aɲaɲ haaltɪ ayɔpɔyɪ dɪ benne ɔ naagbanɲitɪ nɔjɲa aɲaɲ Yisa Masia yɪ nɪ sunɲɔj aɲaɲ sugɪɔvagan. ⁵ Wɔnɔj Yisa Masia yiwo vuodieke dɪ mɔsɔlnana Nɔmɔj wɪa aɲaɲ wusie wo, ta bi yi vuodieke die dɪ wolinne a haɲi kuɲ me wo, ta bi yi tɔjgbanƙa gie naakpɔma mana naan wa.

U chone tɪ ta tuo tɪ kuɲ a kpi a gbatɪ tɪ a nyɔj biɔɲ ma, ⁶ ta yi tɪ birɔj ɔ naari ma vuodiekemba dɪ yine kɪkaabitɔba, dɪ tɪ tɔj ɔ Chɔɔɲ Nɔmɔj tɔsɔma. Wɔnɔj ɔ sɪna birɔj aɲaɲ haɲɔrɔj yaa gamma haahuu. Wusie.

⁷ Yeye, ɔ nan dɪ bie nɔjɲara sɔj a kien, vuon mana nine nan daansɪ ye wo, aɲaɲ vuodiekemba die dɪ tɔbɔna wa gban. Saɲɲa dieke ɔ bala ɔ keɲ wo, tɔjgbanƙa gie vuosi mana nan keɲ kuɲ ɔ wɪa. |Wusie, ka nan seɲ yi die.

⁸ Tɪ Yɔmɔtɪeɲ Nabitie Nɔmɔj, vuodieke dɪ yalla haɲɔrɔj mana, ta die beri, ta ye beri, ta nan keɲ beri yaa gamma haahuu wo, wɔnɔj ɔ balala naa dɪ, “Manɔj n yine jaan mana piilɔj aɲaɲ ka kpatɔj.”

⁹ Manɔj Jɔɔn vuodieke dɪ yine nɪ numba ta lagɔj aɲaɲ nɪ a dii wahala aɲaɲ suguru Yisa Masia wɪa wa, die n dɪna dɪ dɪa ta mɔsɔla Nɔmɔj wɪa aɲaɲ tɪ Yɔmɔtɪeɲ wɔwɔnaha wɪa, ba nagɪ mɔj a yaa mɔj a ga Patimosi tɔjgban dieke nyaan dɪ giline wo me. ¹⁰ Womɪ, Alasiri daan kaanɪ Nɔmɔj Halɪkasɪka die dɪ haɲɪ n ma, die maɲ wɔj lɔlɔkpenkɔrɔj dɪ donnana sɪba kantaɲ ta bala wɪa n kuan. ¹¹ Die lɔlɔkɔ dɪ baari dɪ, “Maagi wudieke fɔ yene wo a yi gbanɔj ma a nagɪ tɔj a yɪ Masia didɪɪsɪrɔj lagɔmɔj ayɔpɔyɪ wa, dɪ benne Efesusi tɔj ma aɲaɲ Simirina aɲaɲ Pegamumi aɲaɲ Tiatira aɲaɲ Saadisi aɲaɲ Filadalifia aɲaɲ Lodisia tɔgɪsɪ ma wa.”

¹² Die maɲ yɔjɲɪ dɪ n ye vuodieke dɪ balala wɪa a yɪa mɔj wa, womɪ die maɲ ye salɔma popolisi jigizielikin ayɔpɔyɪ dɪ zene. ¹³ A sunsɔj die maɲ ye vuon dɪ zene a nɪasɪ dembin ta yeegi jayeekiwan ka sunɔj a gɔba ɔ naatala ta salɔma gbanɔj dɪ bɔbɔ ɔ nyɔsɔj. ¹⁴ Ta ɔ sikpen zoosi dɪ yɔantɪ sɪba gɔjɔgɔntɪ, ta ɔ nine dɪ su sɪba bolinyaan, ¹⁵ ta ɔ naatala dɪ nyɔgɪsa sɪba kɔvɪ ba nagina a yi bolɔj me ta ɔ lɔlɔj dɪ dɔma sɪba nyaakpɔj dɪ palala. ¹⁶ Ta pɔgɪlɔ chɔjɲmarɪsɪ ayɔpɔyɪ ɔ nuudiigin me, ta takoobi dieke dɪ dinene ka nɔba ale dɪ chabi ɔ nɔan ma, ta ɔ nine chaan die dɪ chaan

siba ηmuj dɪ chaannana ηmuntvasi dene wo. ¹⁷ Die n yene wo wo die maŋ sɔɔŋ nan tɪŋgbaŋ ɔ nɪŋŋa sɪba vuodieke dɪ kpine. Die ɔ nagi ɔ nuudiigin a dɪsɪ n ma ta baari dɪ, “Da va ηmaamuj yalla fu, manuj n yine jaan mana piilin anan ka kpatɪŋ. ¹⁸ Manuj n yine vuodieke dɪ benne ɔ miivoli me, die n kpiye muj, ama lele, n bie wo n miivoli me yaa gamma haahuu, manuj n yaa wa kuj anan kpiilin hagɪŋ. ¹⁹ Die wɪa, maagi nyindiekemba fu yene lele gie, anan nyindiekemba dɪ bala a yi kvan chaan. ²⁰ Chuŋmarɪsɪ ayɔpɔyɪ dieke fu yene n nuudiigin me wo anan salma popolisi jigizielikin ayɔpɔyɪ wa lɔbɪŋ chɪan wɔnna: chuŋmarɪsɪ ayɔpɔyɪ wa zie yɪ wa n didɪsɪrɪba lagɪma lagɪma ayɔpɔyɪ diekemba dɪ benne tɪgɪsɪ ayɔpɔyɪ wa malakasi, ta popolisi jigizielikin ayɔpɔyɪ wa dɪan dɪ yi n didɪsɪŋ lagɪma lagɪma ayɔpɔyɪ wa.”

2

Masia wudieke dɪ yine Efesusi tɪŋ vuosi sɪtɪ wɔnna

¹ Ta vuodieke die n yene wo dɪ balɪ muj dɪ n maagi wɪaha a yɪ ɔ didɪsɪrɪ diekemba dɪ lagɪŋna a bie Efesusi tɪŋ ma wa malaka dɪ:

Wɪaha gie nyɪŋ wa vuodieke dɪ pɔgɪlana chuŋmarɪsɪ ayɔpɔyɪ ɔ nuudiigin me wo, ta dɪ dɪa chuŋ salma popolisi jigizielikin ayɔpɔyɪ wa suku. ² N sɪba nɪ tɔɔma dɪ sɪna dene, anan nɪ faasɪna tɪŋ die a dɪi suguru dene, ta sɪba a baari dɪ nɪ ka yaala nɪ bemme anan vuɔbiatɪ, ta sɪba dɪ nɪ magɪsɪ vuodiekemba dɪ balala dɪ ba yiwo n tuntɔntɪba a ye muj, ta ye dɪ ba yiwo ηmɪnchɪbtɪelin. ³ Nɪ dɪi wo suguru ta dɪi wahala pam n wɪa ama ta ka va muj.

⁴ Ama nɪ bɪan wɔnna: nɪ ka bɪ cho muj sɪba die nɪ wolinne a cho muj dene wo. ⁵ Nɪ tɪnsɪ die nɪ sɪna dene wo, ta vaa wɔbiatɪtɪ yiile, ta yime wudieke die nɪ wolinne a yie ka vɪna wa. Dɪɪ yi nɪ ka va nɪ wɔbiatɪ, n nan keŋ nɪ jigɪŋ a nagi nɪ popoli jigizielikiri a nyɪŋ ka jigiberisikin.

⁶ Ama wudieke nɪ yinene an ka vɪna yiwo naa; nɪ ka yaala wudieke Nikola vuosi dɪ yinene wo, sɪba n gban dɪ kana ka yaala dene wo.

⁷ Vuodieke dɪ yalla tɪba, ɔ wɔŋ wudieke ηmuj Halɪkasɪka dɪ balala yɪa Masia didɪsɪrɪba naa!

Vuodieke dɪ nyanŋɪna nyanŋɪŋ, wɔnɪŋ maŋ nan yɪ wa sien dɪ ɔ dɪi miivoli nyɪŋnyɪŋka diekemba dɪ bene ηmuj jigɪŋ, jigɪdieke ba wasɪnana paradasi* wa.

Masia wudieke dɪ yine Simirina tɪŋ vuosi sɪtɪ wɔnna

⁸ Ta vuodieke die n yene wo dɪ bɪ balɪ muj dɪ n maagi wɪaha gie a yɪ ɔ didɪsɪrɪ diekemba dɪ lagɪŋna a bie Simirina tɪŋ ma wa malaka dɪ:

Wɪaha gie nyɪŋ wa vuodieke dɪ yine jaan mana piilin anan ka kpatɪŋ wa jigɪŋ, wɔnɪŋ die ɔ kpine ta bɪ hagi kuj me wo. ⁹ N sɪba nɪ wahala diile wɪa, ta bɪ sɪba a baari nɪ yiwo zɔɔlɪntɪelin, ama wusie, ηmuj jigɪŋ nɪŋ nɪ yiwo nyintɪelin. N sɪba a baari vuosi batan bala a chɔusa nɪ saara, ta bɪ baari dɪ ba yiwo Juu vuosi, ama ta ka yiye, ba yiwo Sitaani vuosi. ¹⁰ Nɪ da chɪgɪma ηmaamuj anan wahala dieke nɪ bala nɪ dɪi wo. Sitaani nan va an ba yigi nɪ batan a yi dansarɪka ma, dɪ ba magɪsɪ nɪ a ye, an nɪ dɪi wahala a ga tɔgɪ daraa ban. Ama dɪɪ yi kuj gban nɪ yi muj yada ta n nan yɪ nɪ piini dieke dɪ yine miivoli.

¹¹ Vuodieke dɪ yalla tɪba, ɔ wɔŋ wudieke ηmuj Halɪkasɪka dɪ balala a yɪa Masia didɪsɪrɪba naa!

* 2:7 2.7 Arɪzanna saan bɪna yɪ paradasi.

Vuodieke di nyanjuna nyanjuko gie, wuntu u kaan ye kun dieke di gutna bule wo.

Masia wudieke di yine Pegamumi tuj vuosi sutu wonna

¹² Ta vuodieke die n yene wo di bi balu muj di n maagi waha gie a yi u didusuru diekemba di laguna a bie Pegamumi tuj ma wa malaka di:

Waha gie nyuj wa vuodieke di yalla takoobi dieke di yalla nuadiike ale wo jigij. ¹³ N siba jigidieke ni benne wo yiwo jigidieke Sitaani di yine naan. Ama ni ye du muj muj; sanja dieke die ba kenne kuv Antipasi, vuodieke di yine n siaratien anan wusie wo, ni gban gban tugidieke Sitaani di benne wo, sanja mi gban, die ni ka zeti n sienj. ¹⁴ Ama wusie, wa bita ni yi a chusut: vuosi batan bene ni sunj a du Balaami daguj, vuodieke die di dagina Balaki u bala u yi die a vaa Izara vuosi yi banj ta vaa ba die nyindiiki dieke ba nagina a yi njunaha ta bi vaa ba yie daakpana anan hogokpana tumma anan tanj. ¹⁵ Die gban gban ni yallu vuosi batan ni sunj ta ba di Nikola vuosi daguj. ¹⁶ Die wa, ni vaa ni wubiat yiile, di daa die, n nan keji ni jigij lele a wagi anan banuj vuosi mi anan takoobi dieke di nyuna n nuanj ma wa.

¹⁷ Vuodieke di yalla tba, u wuj wudieke Nmuj Halukasika di balala yia Masia didusuriba naa!

Vuodieke di nyanjuna nyanjuko gie, wuntu man baan n yi loburu ma nyindiike dieke ba wasunana maanaha an u dii, ta bi yi wa tanyalu dieke sanj haaluj di maaguna ka ma wa ta vuonj ka siba wa, sie vuodieke di tuone nyuna ma.

Masia wudieke di yine Tiatira tuj vuosi sutu wonna

¹⁸ Ta vuodieke die n yene wo di bi balu muj di n maagi waha gie a yi u didusuru diekemba di laguna a bie Tiatira tuj ma wa malaka di:

Waha gie nyuj wa Nmuj Buadembike vuodieke nine di sina siba bolinyaan, ta u naatala di nyigisa siba kuvu dene wo jigij. ¹⁹ N siba wudieke ni yine muj, ta siba ni yalla choti dene, ta bi siba ni yalla yada dene, ni tumma anan ni yalla hanu dene, ta bi siba di lele, ni tuma a tanj die ni wolinne a tuma dene wo. ²⁰ Ama ni wubian yiwo naa: ni tuo wo hogu dieke ba wasunana Jezebeli wa, vuodieke di chubunana njunchibisi di u yiwo Nmuj naazua wa. U daga muj ta gaama n tuntuntiba ba yie daakpana anan hogokpana tumma ta die nyindiiki diekemba ba nagina yi ba njuna. ²¹ N yi wa wa sanja di u tarigi u berij, ama u ka saagi di u vaa u daakpana tumaha. ²² Die wa n nan nagi wa a taan yuagiti gado me, wuntu anan vuodiekemba di laguna a tuma diguti tumaha nan dii wahala pam. N nan yi die lele, ntaala ba vaa ba wubiat mi yiile. ²³ Ta n nan kuv vuodiekemba di dina wa wa mana, an n didusuriba mana summa siba di manuj n yine vuodieke di sibina vuota mana sunj anan u sunjanyile. Ta n nan yinji tuj vuonj mana yaa gamma u tumma di sina die.

²⁴ Ama ni vuodiekemba di tialina Tiatira tuj ma ta ka di hogu wa gie njunchibisi dagiko ta ka bi di dagi dieke vuosi batan di wasunana Sitaani wuloburikaha dagiko, nuntu man bala ni, di n kaan nagi chiidunsa a chii ni. ²⁵ Ama ni faasi a yigi wudieke ni yalla wa a yalla keji keji a ga tugi sanja dieke n bala n keji wo. ²⁶⁻²⁷ Vuodiekemba di nyanjuna nyanjuko gie, ta yie wudieke n yaalala a ga tugi kpatiku n nan yi ba yiko dieke chanchaan die n tuone a nyuj n Chva jigiri: N nan vaa ba yalluma yiko tunjbanja gie buurin mana mana ma, ta ba nan pogili ba anan hagiruj ta nan biagi chusut ba siba fu njana nagi kuvu

daangbanuj a nuga gbiesi a nmaba die wo. ²⁸ N nan bi yi ba sanjka mi sukuleelinj nmaaru.

²⁹ Vuodieke nuj mana di yalla tiba, u wonj wudieke Nmuj Halikasika di balala a yia Masia didusriba naa.

3

Masia wudieke di yine Saadisi tuj vuosi sutu wonna

¹ Ta vuodieke die n yene wo di bi balu muj di n maagu wiaha gie a yi u didusriba di bene Saadisi tuj ma wa malaka di:

Wiaha gie nyuj wa vuodieke di poguna haaltu ayupoyi di janna Nmuj wa ta yalla chumaruisti ayupoyi wa jigin. N siba wudieke ni yinene muj, ni sutu siba vuodiekemba di yine muj yada, ama wusie muj ni ka bi yi muj yada. ² Die wia, ni hagi a kpanji ni gbanj ta da vaa yada dieke di tialna kpi kpati, dama ni yinene wudieke ka suule Nmuj nine.

³ Die wia, ni tunsima wudiekemba die ba daguna ni wa ananj wudieke die ni wonna wa, ta dia ha ta vaa ni wobiatiti. Di yi ni ka tarigi ni berinj, n nan kenj siba gaaru ta ni kaanj di siba sanja dieke n balla n kenj, ta datu ni tiba. ⁴ Ama ni batanj bene Saadisi tuj ma ta ba sugiti di wo diginti. Banuj bala ba yeegi nyinyeekiyaala ta banuj ba ananj muj di laguj a chuj, dama ba mu muj ananj die wia. ⁵ Ta vuodiekemba di nyanjuna nyanjiku nan kenj yeegi nyujyala siba naa, ta n kaanj kenj a vuaru ba saara a nyuj miivoli haaltielinj gbanju ma. Ta n nan kenj balu yaaluj ma di ba yiwo n sutu n Chua Nmuj ananj u malakasi nuja.

⁶ Vuodieke di yalla tiba, u wonj wudieke Nmuj Halikasika di balala a yia Masia didusriba naa.

Masia wudieke di yine Filadalifa tuj vuosi sutu wonna

⁷ Ta vuodieke die n yene wo di bi balu muj di n maagu wiaha gie a yi u didusriba di bene Filadalifa tuj ma wa malaka di:

Wiaha gie nyuj wa vuodieke di yine Kastienj ta yi Wusietienj wo jigin.

Wonuj u yalla naakruj Davidi yiko safibinni,* ta u kenj yuori sanbanj vuonj wori a baanj biagi a ligi ke, ta u kenj ligi vuonj wori a baanj biagi a yuori ke. ⁸ N siba ni tusuma di sina die. Ye, n yuori wo sanbanj a zien ni nuja ta vuonj wori a baanj biagi a ligi ke. N siba di hagu dieke ni yalla wa ka dala, ama die yori, ni ye di wa n dagiku, ta ka chiisi di ni ka siba muj. ⁹ Ama vuodiekemba di yine Sitaani vuosisi, nmunchubitelibe ta chuba wia di ba yiwo juu vuosisi ama ta ka yiye wo, n nan vaa ba kenj gbirigi ni nuja ta summa a baaru n senj cho ni muj. ¹⁰ Dama ni dina n miraha ta dii suguru n wia naa, n nan muhji a pogulu ni muj, amu ni kaanj kenj juu wobia dieke di bala ka kenj magisi tunjganja gie vuosi mana naa. ¹¹ N kienj muj lele ke gie, die wia ni muhji pogulu jadieke ni yalla, amu vuonj kaanj gbatu ni nyuaru mi. ¹² Vuodiekemba nuj di nyanji nyanjiku gie, n nan yi be Nmuj juoku zaantaluj, ta ba kaanj kenj nyuj ka ma. Ta n nan bi maagi Nmuj saanj ba ma, ta maagi Nmuj tuj saanj ba ma, Nmuj tika yiwo Jerusalemi haaltu dieke di bala ka nyuj arizanna ma Nmuj jigin a kenj sounj tunjganja gie me wo. N gbanj n nan maagi n saanj haaluj a dustu ba ma.

¹³ Vuodieke di yalla tiba, u wonj wudieke Nmuj Halikasika di balala yia Masia didusriba naa.

Masia wudieke di yine Lodisia tuj vuosi sutu wonna

* 3:7 3.7 Davidi safibinni chianj yiwo "U Yiko".

¹⁴ Ta vuodieke die n yene wo di bi balu muj di n maagu waha gie a yi u didusuru diekema di lagijna a bie Lodisia tuj ma wa malaka di:

Waha gie nyuj wa vuodieke saanj di yine Wusie wo jigij, ta bi yi siaratieng dieke di yine wusietien ta muhji yie siaravuna wa, ta bi yi jadieke mana Nmuj di naanna sikperjtien wo. ¹⁵ N siba ni tuuma di sina die, ta bi siba ni sina die, ni ka sunsi ta ni ka bi tuuli, ama n tuj nan di yaala ni yi a kaani. ¹⁶ Ama ni kana ka tuuli yaa sunsi wa wia, n baan turi ni muj a nyuj n nwan ma a taan. ¹⁷ Nuj ni bala muj di ni yiwo nyintitielin, di ni yalli wa nyindiekema mana ni yaalala, ta ni ka waari jaan, ama ni ka siba ni yalla sugichuusun ananj zoolu dene. Ni yiwo zoolntielin ta chuj yori, ta bi yi yusi. ¹⁸ Die wia, n kpaama ni muj di ni daa saluma dieke di yine saluma wusie a nyuj n jigij ta seji yi nyintitielin. Ni bi daa nyinyeekiatala a yeegi a ligi ni viivi. Ni bi daa nine kpaan a yi ni nine me amu ni nan di yese. ¹⁹ Vuodiekeba mana n chone, n kpaama ba muj ta data ba tba. Die wia, ni vaa tumbiatu ta da laalma. ²⁰ Ni womma, n zie wo sanvari ma a kpaasa gbiabiku, vuodieke mana di wonna n loluj ta yuori gbiabiku, n nan ken juu ta manuj ananj wa nan laguj dii. ²¹ Vuodieke di nyanjuna nyanjuku gie, n nan yi wa sien di u ken guti a kala ananj muj n naara gbanji ma, siba n nyanjuna nyanjuku mana ta laguj kali n Chua Nmuj naara gbanji ma wa.

²² Vuodieke di yalla tba, u wuj wudieke Nmuj Halikasika di balala yia Masia didusuriba naa.

4

Ba jiannana Nmuj dene arizanna ma

¹ Naa mana kwan chaan man bi ye ta arizanna ma gbiabuj di yuorine.

Ta man bi wuj loli dieke n wolinne wuj ta ka bala wia a yia muj wa, ta su siba kantan di, “Ken juali gie an n dagu fu wudieke di bala ka yi naa kwan chaan.” ² Lele womi, Halikasika di hagu n ma, ta man ye vuon di kali naagbanuj ma arizanna ma, ³ ta u nine chaan di nyigisa siba tan diekema ba wasunana jasipa ananj kaneliani wa, nuumajubuj di taan gilij naagbanju ta faasi nyigisa. ⁴ Ta naagbanji banisi-le ananj anusa di dua a gilij naagbanju. Ta nyukura banisi-le ananj banusa di yeegi nyinyeekiatala ta bubu saluma sibubisi, ta kali naara gbanji banisi-le ananj anusa wa ma. ⁵ Ta nuuyigisuj ananj wati ananj unatuj di nyuj naagbanju ma. Ta popoli ayupoyi di laguj die naagbanju nuja, hanuj a yine Nmuj Haaliti ayupoyi wa. ⁶ A bi guti, jaan kaani die di dua naagbanju nuja ta su siba mugikpenkruuj ta nyigisa siba nyaasga.

A bi taan gilij naagbanju die yiwo nyinti anusa diekema die di yine nyinvugiti ta die yaa nine pam a nuja ananj a kwasu mana. ⁷ Ta bumbujubuj jaabu die niasu wa naachuguj, jadieke die di gutna bule wo ma die niasu wa naaran, vuodieke die di gutna butaa ma dian nine chaan di niasu vuota nine chaan, ta jadieke die di gutna bunusa wa dian di niasu kpajusuj dieke di yuginana. ⁸ Ta nyinvugiti anusa wa gie die di yaa chobiti ayaba yaba, ta die bi yaa nine pam ba nyujbanuj luga luga mana mana. Ta numtwasi ananj yuj mana a ka vasa yila chiala. Ba njan chia di, “Kasi, kasi, kasi yine ti Yomotien Nabidie Nmuj vuodieke di yalla hagu man

ta die beri, ta ye beri ta nan ken beri haahuu wo.”

⁹ Sanja dieke nyinvugiti anusa wa di ken yia vuodieke di kalla naagbanju ma ta beri yaa gamma haahuu anwaasi ananj buruj ananj

pumpaguj, ¹⁰ sanja mi nyujkoraha banjisi-le anaj banusa wa nan nan vuodieke di kalla naagbanju ma wa nujja, ta jama wonuj vuodieke di bene haahuu wo. Die ba bi vvari ba sibubisisi a dvan naagbanju nujja ta bala di,

¹¹ “Ti Yomotien Nabidie Nmuj, di mu di ti jian fu
ta yi fu julma anaj buruj
dama funuj die fu naanna jaan mana
Fu dvanja wia ta nyindieke mana fu naanna di yaa miivoli.”

5

Yaa gamma gbanbobika anaj Yiiplika wia

¹ Die man bi ye vuodieke di kalla naagbanju ma wa di poguna gbanbobikuj anaj v nuudiigin, ta gbanju di yaa maaguj ka nujja anaj ka kvan mana, ta ba nagj tuuj sogiti a marj ka nvan ta bobika. ² Mi man ye malaka dieke di yalla haguuj, ta v musa anaj lolikpenkruuj di, “Muna muna di v vvari gbanbobika gie a yuori he?” ³ Ama vuoj die wori arzanna ma yaa tujganja gie me yaa kpiile tigin ta mu di v forisi gbanbobika a daansi ka sun. ⁴ Ta man kuj pam dama vuoj die di worine a baanj biagi a forisi gbanbobika a daansi ka sun wia. ⁵ Ama ta nyujkoraha wonuj die di balj muj di n da kumma, di n daansima vuodieke di nyina Juda maaruj ma ta v saanj di di Juda Naachigiri, vuodieke di yine naanj Davidi Haagipekruuj ta nyanj wuj mana wa, wonuj v yine vuodieke di baanj biagi vvari sogititi ayopoyi wa ta yuori gbanbobikaha.

⁶ Ta man ye Yiipli di zene a gbigi naagbanju, ta nyinvugititi anusa wa anaj nyujkoraha di zie a gilij wo; ta Yiiplika die di su sba Yiipli dieke ba kuna ama ta ka hagi kuj me wo; ta yalli yula ayopoyi ta bi yaa nine ayopoyi diekemba die di yine Nmuj Haalti ayopoyi diekemba v tonnana ba tujganja gie mana ma wa. ⁷ Ta Yiiplika die di ga tuo gbanbobikuri a nyuj vuodieke die di kalla naagbanju ma wa nuudiigin me. ⁸ Die v kenne tuo gbanbobikuri sanja dieke wo, nyinvugiti anusa wa anaj nyujkoraha banjisi-le anaj banusa wa di gbirigi v nujja. Ta nyujkoraha mana die pogili wa goojii anaj saluma tumbala ta nyujnyosugi diekemba die di zene Nmuj vuosi jubuj nan ma di suuli tumbalaha. ⁹ Die ba chja wa yilthaaluj a yi Yiiplika di,

“Funuj fu muna di fu tuo gbanbobikuri
a vvari ka sogiti ayopoyi wa
dama die kpiye muj ta nagj fu zuj a daa vuosi a yi Nmuj
vuosisi nyuj wa buuruj mana ma
anaj jabalikuj mana ma, anaj maaruj mana ma,
anaj tujganja gie naara mana ma.

¹⁰ Ta fu bi vaa ba yi fu naari ma vuodiekemba di yine kikaabituba di ba tuma Nmuj tuma;
ba sina tujganja gie vuosisi.”

¹¹ Naa kvan chaan man bi daansi a ye malakasi tuse tuse, ta bi wuj ba lolli ta ba taan gilij nyinvugiti anusa wa anaj nyujkoraha anaj naagbanju. ¹² Man wuj ba balala anaj lolikpuma di,
“Yiiplika die ba kuna ta v bi hagi wa
wonuj v muna v tuo haguuj anaj nyinti anaj yuj
anaj nyanj anaj julma
anaj buruj anaj pumpaguj!”

13 Ta die man wuj nyindiekemba mana Nmuj die di naanna a bie nmunsikpen anaj tungbanja gie anaj kpiile tigin, anaj nyindieke di benne mugikpuma suj mana, di balala di,

“Pumpaguj anaj julma anaj buruj
 anaj hagruruj mana bie wo vuodieke di kalla naagbanju ma wa jiguj
 anaj Yiiplolka jiguj yaa gamma haahuu.”

14 Ta nyinvugiti anusa wa di saagi ta baari di, “Wusie.” Ta nyujkoraha mana die di gbirigi Nmuj anaj Yiiplolka nujja a jian ba.

6

Yaa gamma Tuj svgiti wia

1 Naa kwan chaan man ye Yiiplolka di vvaruna tuj svgiti ayopoyi wa kaani, ta man wuj nyinvugiti anusa wa wonyi loluj ka su siba nunatuj ta wa, di, “Ken.” 2 Man daansi a ye duunyialuj, ta vuodieke di jwalna ka wa di pogli ton, ta ba yi wa naan sibubuj ta v nyuj a yi hagrutien di v wagi a nyanjui jaan mana.

3 Ta Yiiplolka die di bi vvari svgtiti die di gutna bule wo ma, die man wuj javuon dieke di gutna bule wo ma loluj ta v wa di, “Ken.” 4 Die man ye duunjmunuj di nyuj a zie, ta ba yi vuodieke di jwalna ka wa hagruruj di v vvari svgdvaguj a nyuj tungbanja gie me, ta vaa vuosi kuma ba chanchaaluj, ta ba bi yi wa takooaikpenkruj.

5 Ta Yiiplolka die di bi vvari svgtiti dieke die di gutna butaa wa ma, ta man bi wuj javuon dieke die di gutna butaa wa ma di wana di, “Ken.” Ta man ye duusobiluj di zene mi, ta vuodieke di jwalna ka di pogli jadieka ba naguna a magisa nyintiti v nuuj me. 6 Ta man wuj natuj an ka su siba loluj ta nyuj wa nyinvugiti banusa wa jiguj di, “Paanu zaa kpahuj yiwo daan tune, ta kawonta kpahubi butaa dian di yi dabalumuj tune; ama da chusuma kpaabu anaj daabu.”

7 Ta Yiiplolka di bi vvari svgtiti dieke di gutna bunusa ma wa; ta man wuj loluj di nyuj javuon dieke di gutna bunusa wa ma v wa di, “Ken.”

8 Die wia man ye duuyialumunuj, ta ba wasa vuodieke di jwalna ka wa Kun; ta kpiile tigin dian di di v kwan, ta Nmuj di yi ba yiko di ba kuv tungbanja gie vuosi puole bunusa ma kaani, di ba kuv ba tonti ma anaj kon anaj yvagiti ma, ta bi yi tungbanja gie dombiati kuv ba batan.

9 Ta Yiiplolka di vvari svgtiti dieke di gutna bunu wa ma, ta man ye vuodiekemba vuosisi die di kuna die ba muolinana Nmuj waha wia wa, anaj die ba dagnana Masia wovunaha wia, ta ba bie wo koriku chian ma, 10 ta die faasi nata nmunsikpen di, “Ti Yomotien Nabadie Nmuj, funuj vuodieke di yine svgyialutien ta bi yi wusietien wo, lala ka baa ka yvasi ta fu ye dii tungbanja gie vuosisi sariya ta dati ba tiba, ba kuna ti wa wia?”

11 Die wia v yi ba mana nyinyeekiwaqi yala, ta balu ba di, “Ni voosime ta chusuma sanja dieke ba balla ba ken a kuv ni tontuj chanchaaluj, anaj ni numbali a kpati wa, siba die ba kuna nunuj dene wo.”

12 Ta man bi ye Yiiplolka di bi vvari svgtiti die di gutna buyvaba wa ma; ta tungban die di don pam, ta nmuni di sibi lum, chuj dian di nmuni siba zuj. 13 Ta chujmarisi di nyuj nmunsikpen a ken nan tungban siba bulogisuj di jaana niga kunkamuj, ta ka nyujnyujka di nanna die wo. 14 Ta nmunsikpen di piili piili siba gbanuj ta bia, ta kunkoge anaj tungban diekemba nyaan di gilina mana di taari nyuj jigidiekemba a wone beri wo. 15 Die wia, tungbanja gie naakpuma, anaj vuokpuma, anaj sojasi sikpentielin, anaj hagrutielin anaj vuon mana, vuodiekemba di yine yonisi anaj vuodiekemba di sina ba gban ta ba mana di chigi juu

tana voriti ma anjan tana chiasa ma, ¹⁶ ta die wa tankpenkpuumaha anjan tanaha di a nan ba ma amu vuodieke di kalina naagbanku ma kaan bi ye be, ta YiiPOLiKa djan kaan biagi a datu ba tba. ¹⁷ Dama vuodieke di kala naagbanku ma anjan YiiPOLiKa sinyuruu daakpenkpuu daaru tugiya muu, ta vuouj wori a baan biagi zie sinyuriko nuuja.

7

Yaa gamma Izara vuosisi wia

¹ Naa kuvan chaan man ye malakasi banusa ta ba zie tungbanja gie luga anusa wa ma, ta pogu bulogusi dieke di nyina lugaha mana mana ma wa, di a da nuguma tungbanja gie me, yaa mugkpuuma ma, yaa tuu kaanu ma. ² Saŋka mi man ye malaka wonyi di nyina nmuu pusu chaan ta pogu magulu dieke di yine miivolitien Nabadie Nmuu suti wa; ta keesi anjan lolikpenkpuu ta wa malakasi banusa diekemba Nmuu di yina ba sien di ba chusasi tungban anjan mugkpuuma wa. ³ U baaru di "Da chusasi tungbanja gie yaa mugkpuumaha yaa tusasi ntaala ti woluu yi magulu a yi Nmuu tuntuntu ba die mana ma." ⁴ Ta man wuu vuodiekemba ba yine Nmuu maguliku a yi be wo busuu, ba yi vuosi tuse kobiga anjan banusinusa anjan banusa, vuodiekemba die di nyina Izara buuriu mana ma. ⁵⁻⁸ Ta vuosi tuse ban anjan bale di nyuu Juda maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Rubeni maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Gaadi maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Asiri maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Nafitali maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Manase maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Simiani maaruu ma ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Liiva maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Isakari maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Sebuluni maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale di nyuu Josefu maaruu ma, ta vuosi tuse ban anjan ale djan di nyuu Benjamani maaruu ma.

Kpikpaaku wia

⁹ Ka kuvan chaan man ye kpikpaan ta ba wo busuu, ta ba nyuu tungbanja gie tigus mana ma anjan buuriu mana ma, anjan maaruu mana ma, anjan jabalikuu mana ma, ta ba yeegi nyinyeekiwaŋi yiala ta zie naagbanku anjan YiiPOLiKa nuuja, ta pogu vaati ba nuusisi me ta keese anjan lolikpuuma a bala di,

¹⁰ "Gbatitaanuu nyuu wa ti Nabadie Nmuu vuodieke di kalla naagbanuu ma wa,

wosuu anjan YiiPOLiKa jigiu."

¹¹ Ta malakasi mana di taan giuu naagbanku, anjan nyukoraha anjan nyinvguti anusa wa a zie, ta nan bubu tungban naagbanku nuuja ta jian Nmuu ta baaru:

¹² "Wusie,

puupaguu, anjan buruu anjan yuu anjan anwaasi anjan juluma anjan haguuu anjan yiko yiwo ti Nabadie Nmuu suti yaa gamma haahuu. Wusie."

¹³ Ta nyukoraha wonyi die di puasi muu di, "Ta vuodiekemba di yeeginene nyinyeekiwaŋi yialaha yiwo bamba, ta nyuu sia?"

¹⁴ Man yinji a balu wa di, "Jakuuu, fuuu fuu sibina ama manuu n ka siba."

Ta v balt muj di, “Vuosi gie nyuj wa wahali kpenkpujka ma, ta sugru ba nyinyeekiwaguti Yipolika zuj ma ta a yianti. ¹⁵ Die wia, “Ba zie Nmuj naagbanju nujja a tuma yia wa nmuntvasi ananj yuj, v jiamuj juoku suj, ta wunuj Nmuj vuodieke di kalna naagbanju ma wa nan di bie ananj ba ta v ligisij nan lige be, ¹⁶ ta kɔj yaa nyanyuule kaanj bi yigi be, ta nmiine yaa tuuli kpenkpuj kaanj bi juu ba nyujbanuj, ¹⁷ ta Yipol dieke di benne naagbanju nujja wa nan gbari ba, ta yaa ba ga bulu dieke di ynana miivoli wo jigin, ta Nmuj nan chuti ba nuntaanti mana.”

8

Yaa gamma tuj sugriti dieke di gutna buyɔɔyɔ wa ma

¹ Saŋja dieke Yipolika di vɔarua tuj sugriti dieke di gutna buyɔɔyɔ wa ma, arizanna ma di tari sigisigi, a vɔasi buta. ² Ka kwan chaan manj ye malakasisi buyɔɔyɔ die di zene Nmuj nujja wa di tuo kantana ayɔɔyɔ.

³ Ta manj bi ye malaka gaan di pɔgulna salma tumbali a ga zie koriku nujja. Ta Nmuj di yi wa nyujnyɔɔga pam di v nagi guti Nmuj vuosi mana juusuj ma a nagi dɔsi salma koriku dieke di zene naagbanju nujja wa a yi Nmuj. ⁴ Ta nyujnyɔɔgaha nyusi ananj Nmuj vuosisi juusuj di nyuj malaka dieke di zene Nmuj nujja wa nuusi me a juali ga nmunsikpen. ⁵ Ta malakaka di nagi salma tumbalika a vɔari bolij koriku me a suuli salma tumbalika a siti taanj tujbanjka gie me. Ta nuj di nati, ta wati di nan, ta nuyigisuj di nyigisa, ta tujbanj di dɔj.

Yaa gamma kantana ayɔɔyɔ wa ma

⁶ Ta malakasi buyɔɔyɔ diekamba die di pɔgulna kantanaha die di yiri di ba wu ba kantanaha.

⁷ Die bumbujan malakaka die di wolinne a wu v kantan, ta nutana ananj bolij die di laguj ananj zuj ta nan tujbanjka gie me, ta tujbanjka gie puole butaa ma kaani di dii, ta tɔsi puole butaa ma kaani dianj di dii bolij, ta huɔɔnsa mana di dii bolij.

⁸ Malaka dieke di gutna bule wo ma dianj di wu v kantan ta ba taa jaan sɔba tanjkenkpuj, ta die die sɔba bolij, ta die kenj nan tujbanjka gie mɔgikpuma mana ma, ta mɔgikpumaha puole butaa ma, puole kaani di tarigi a yi zuj, ⁹ nyindieke mana die di benne mɔgikpumaha nyaati ma puole butaa ma, puole kaani di kpi kpi, ta haariti diekamba die di benne mɔgikpumaha nyaati ma, puole butaa ma, puole kaani di chɔɔsi.

¹⁰ Malaka dieke die di gutna butaa wa ma die di wu v kantan, chujmarj kpenkpuj die di dinene sɔba bolij die di nyuj nmunsikpen a kenj nan tujbanjka gie mɔga ananj ka nyavɔriti puole butaa ma kaani ma. ¹¹ (Chujmariku gie saanj die yiwo “Tɔan.”) Ta nyaabu puole butaa wa ma, puole kaani di tua, ta vuosi pam die di nyune nyaabu die di kpi, dama nyaabu die di twana wia.

¹² Malaka die di gutna bunɔsa ma die di wina v kantani, nmuj ananj chuj ananj chujmarisi die di puole butaa, jaanj di nɔgi ka puole butaa wa, puole kaani di sibi. Ta chaanuj dieke di jaana chaana nmuntvasi wa puole butaa wa ma puole kaani di sibi, ta chuj ananj chujmarisi die di chaana yuku puole butaa wa ma kaani die ka chaana.

¹³ Sanja mi man ye kpaligukpenkpuj di yuginana nuumara ma, ta keesi anan lolikpenkpuj di, “Wobian, wobian, wobian, malakasi bataa dieke di tialina wa di keŋ wu ba kantana sanja dieke wo, wobian nan di bie tungbanja gie vuosi me.”

9

¹ Ta malaka dieke di gutna bunu wa di wu u kantan, ta man ye chumaruj di nyuj numjikpen a keŋ nan tungbanja gie me, ta ba yi wa voru dieke di golinne ta wo chian wa saafi. ² Ta chumaruku di yuori voruku ta nyusi di nyuna ka ma ta su siba bolikpenkpuj nyusi, ta nyusi mi di ligi numnu, ta tungbanja gie di sibi. ³ Ta sankpara di nyuj nyusi mi a keŋ sobj tungbanja gie me, ta Nmuj di yi ha hagaruj siba chiakuriti di yalla hagaruj dene tungbanja gie me wo. ⁴ Ta Nmuj di bal ha di a da chusuma huuti yaa tusi vaati, ama ta mugisi vuodiekemba di wone wunuj Nmuj magiluj ba die me wo. ⁵ Nmuj die di yi ba nvan di ba da keŋ kuv vuosisi ama ta mugisi be a ga tugi chuti anu, di yi ba duj vuoj ka nan di tua siba chiakuroj dumuj. ⁶ Sanja mi vuosi nan di yaala sie dieke ba baan nan daagi kpi ama ba kaan ye, ta ba nan di yaala ba kpi, ama kuj nan chigi ta va ba.

⁷ Sankparaha gie su siba duune di naana yie siri di ba tuoli ton dene wo, ta yeegi jadeke di nasina salma naan sibubij, ta ba ninechaan di nasi vuota ninechaan, ⁸ ta ba zoosi di nasi hoj zoosi, ta ba nyuna di nasi naachigin nyuna. ⁹ Ta ba yeegi jakagikuj ka nasi kuvu a kagi ba nyua, ta ba chobiti di yie wati siba ton duune diekemba di naana yie siri di ba ga tuoli ton ta data toriku ka yie wati dene wo. ¹⁰ Ta ba chajua die di yalli tuaj ka su siba chiakuriti tuaj, ta a tuabu di yaa hagaruj a baan biagi mugisi vuota a tugi chuti anu. ¹¹ Malaka dieke die di gbarina vorogoliku die yine ba naan, ta Hiiburu jabalukuj ma ba wasa wa Abadoni, ta Giriiki jabalukuj ma dian ba wasa wa Apolyoni. (Saari chian yiwo “Chuchusuru.”)

¹² Bumbujan wubiaku tian ga muj, ama wubiati bule tialina.

Yaa gamma kantan dieke di gutna buyababa wa ma

¹³ Ta malaka dieke di gutna buyababa ma wa di wu u kantan, ta man wuj loluj di nyuna salma koriku dieke di zene Nmuj nuja kuvua anusa diekemba di sina siba yulaha ma. ¹⁴ Loluku die di bal a yi malaka dieke di gutna buyababa ma ta pogili kantana ha di u forisi malakasi banusa diekemba ba bobina mugu dieke ba wasinana Yufiretisi ma a taan. ¹⁵ Ta ba forisi ba taan. Nmuj die yaala ba yiwo siri a gbari sanja gie, anan daari gie, anan chuku gie anan bini gie di u vaa ba kuv vuota puole butaa ma, kaan. ¹⁶ Ta man wuj sojasisi diekemba di jubanana duunehe busuj ta ba yi tuse tuse kobisi-le. ¹⁷ Ta man ka gura ta daansi n yene duunehe anan a jubalituj ta ba su naa: duunehe jubalituj die di yeegi jakagiki dieke di ligine ba nyua, an ka numti siba bolij ta su siba jasobulumuj ta bi numti siba duoj, ta duunehe sikipigile di nasi naachige sikipigile, ta bolij anan nyusi anan maafajiribi di nyuna a nua ma. ¹⁸ Ta bolibu anan nyusisi anan maafajiribisisi dieke die di nyunana duunehe nua ma wa die di kua vuotan, puole butaa ma puole kaan. ¹⁹ Duunehe hagaruj die bie wo a nua anan a juu ma, ta juaha di nasi nyinvuuke ta yalli sikipigile ta a yalli duma vuosi.

²⁰ Ama vuodiekemba die di tialina ta jabaku gie di ka kuya wa die di ka va ba jannana ba gban gban nyunnaanaka jamuj. Die ba jama jumbati

anaj bugile diekemba di yine salma anaj salnyala anaj kusumuna anaj tana anaj tusi, nyindiekemba di kana ka yese, ta ka bi womma, yaa ta chuj. ²¹ Vuosi mi die ka bi va vuosi kusala, anaj daaj yigin anaj hogokpana anaj daakpana tusuma, anaj gaaruj.

10

Yaa gamma malaka anaj gban pilibike wia

¹ Ka kwan chaaj man bi ye malaka kpenkpuuj ta u nyuj arizanna ma a souna ta bobu nuumara siba garuj, ta nujubuj di taaj gilin u sikpen, ta u ninechaaj di sui siba numuni, ta u nagisi di sui siba zaantaluj dieke di dinene bolinj. ² Ta u poguli gbanbobubinj u nuuj me ta a yuori, ta u naadiigin di zie mugikpenkpuuj ma, ta u naagal dijan di zie tujgban ma, ³ ta keesi anaj lolikpuuj siba naachigin di njaana kuma dene wo. Die u keesine kpatu wa, nuunatuj ayupoyi dijan di natu a yinji. ⁴ Nuunatujuk kwan chaaj man yi siri di n maagi wudieke u balala wa, ama ta wuj loluj kaanu a nyuj arizanna ma, di n loburu wudiekemba nuunatuj ayupoyi di balala wa aj ka bemme n suj ma ta n da maagi.

⁵ Malaka dieke die n yene ta u zie mugikpuuri anaj tujgban ma wa di vuaru u nuudiigin numsikpen, ⁶ ta die huu anaj vuodieke di njaana beri yaa gamma haahuu wo, vuodieke die di naanna numsikpen anaj tujgban anaj mugikpuumaha anaj nyindiekemba mana di benne a ma ta baari di di kaaj bi a yvasi! ⁷ Ama daa dieke malaka dieke di gutna bayupoyi wa di ken wu u kantaj nuj, Numuj nan ken nagi u loburu ma wubalika a tuj tusuma anaj ka, siba die u balla a yi u naazwaluj, vuodiekemba di yine u tuntuntuba wa.

⁸ Ta lol dieke die n wonna a nyuj arizanna ma ka bala a yia muj wa di bi balu muj di n ga a ga tuo gbanbobubike dieke di yuorine a bie malaka dieke di zene mugikpuuri anaj tujgban ma wa nuusi me.

⁹ Die wia man ga malakaka jigijn di n ga tuo gbanju, ta u balu muj di n tuo a njobi, di ka nan di tua n nyuuti ma ama n nuarj ma nuj, ka nan di nansi siba siesi.

¹⁰ Die wia, man tuo gbanbobubike a njobi, ta ka nansi siba siesi n nuarj ma, ama die ka kenne tugri n nyuuti ma sanja dieke wo, ta ka tua. ¹¹ Die wia ba balu muj di, "Di yiwo talasi di fu yinji a balma Numuj wia a yuma buurinj pam anaj tujgbanja gie naara suti pam anaj maaruj pam anaj naara pam."

11

Yaa gamma siaratielinj bale wo wia

¹ Womi vuon di nagi magisuj daaj a yi muj ta balu muj di, "Hagi a ga magisi Numuj jiamuj juokpenkpuuku anaj koriku ta busi vuodiekemba di jannana Numuj ka ma wa; ² ama da magisi ka gbaaku suj dama n nagi yi wa vuodiekemba di kana ka yi juu vuosi, banuj ba balla ba ken sama Numuj tika gie chuti banisi-nusa anaj ale. ³ Ama n nan ken tuj n siaratielinj bale wo, ba nan yeegi botusi nyinyeeke, a musala n waha hanuj daraa tusinj anaj kobisi-le anaj banisi-yubaba wa ma."

⁴ Siaratielinj bale wo yine Olivi tusi ale wo anaj popolisi ale wo di zene Numuj nuuja wa; wosuj u sina tujgbanja gie. ⁵ Ta du yi vuon di mia di u yi ba danja, bolinj nan nyuj ba nua ma a chusasi ba dataasi; ta vuodieke di munana di u yi ba danja Numuj nan kus wa. ⁶ Banuj ba bi yaa yiko di ba yigi nuuj aj ka da nu sanja dieke ba ken musala Numuj waha. Ta bi

yaa yiko di ba yi anj nyaan tarigi a yi zuj, ta bi yaa yiko di ba vaa wahala yiri yiri pam kenj tungbanjka gie me sanja dieke mana ba yaalala.

7 Ba kenj musli waha a kpati sanja dieke dombian dieke di benne vorugolin dieke di wone chika nan kenj a tuoli be anjan ton, ta nyanji ba ta kuv ba. 8 Ta ba nyugbanuj nan di dua tigikpuka siekpuka ma jigidieke die ba kpaasuna ba Yomutien dagariku ma wa. Vuosi yi wa tuka mi saan Sodomi yaa Ijipiti. 9 Ta vuodiekemba di nyina tungbanjisi mana anjan buurin mana anjan jabalikuj mana anjan maaruj mana ta daansa ba nyugbanjisi daraa ataa anjan daachubuj ta kaan vaa ba guu be. 10 Ta tungbanjka gie vuosi nan di yaa sugifaltuj vuosi bale wa gie kumbu wa, ta ba nan kenj laguj a laala, ta yia tan piinisi dama banuj Nmuj naazvaliba bale womi die vaa tungbanjka vuosi di dii wahala pam. 11 Ama daraa ataa anjan daachubujkie gie kuvan chaan, voosi dieke di yinana miivoli di nyuj Nmuj jigij a kenj juu be, ba yinji kenj ba mus ma ta hagi zie, ta nmaamuj die di faasi juu vuodiekemba die di yene be wo. 12 Womi die Nmuj naazvaliba bale wo die di wonj lokpenkpuj di nyina nmunsikpenj a bala yia ba di, "Ni kenj juvalt giena." Sanja mi ba hagi juu nujmara sunj a juvalt gara arzanna ma, ta ba dataasi di juma ba. 13 Lele womi ta tungbanj die di don, ta tigikpuka di puo, puon ban sunj kaanu di chusui, ta vuosi tuse ayupoyi die di kpi tungbanjka donku ma, ta nmaamuj die di juu vuotalikaha, ta ba biri Nmuj vuodieke di benne arzanna ma wa saan.

14 Yeye, wobia dieke di gutina bule tianya muj, ama wobia dieke di gutina butaa nan kenj lele.

Yaa gamma kantan dieke di gutina buyupoyi wa

15 Womi malaka dieke di gutina buyupoyi wa die di wa u kantan, ta lokpenkpuuma di bala arzanna ma di,

"Tungbanjka gie naari mana buruj wa ti Yomutien Nabidie Nmuj anjan u Vuovarikuj Masia wa sutu, ta u nan pogu ba yaa gamma haahuu."

16 Ta nyinjuraaha banjisi-le anjan banusa dieke di kala ba naara gbanji ma wa Nmuj nujka di nan bubi a jama Nmuj, 17 ta bala di:

"Ti Yomutien Nabidie Nmuj, fonuj vuodieke di yalla haguuj mana ta die beri ta ye beri wo!

Ti waasa fu dama nagi fu haguukpenkpuib
a dii tungbanjka gie naari muj.

18 Vuodiekemba di kana ka dia fu wa juwa snyuruj
ta fu snyuruj dian di hagi.

Sanja tugya di fu dii kunti saruya
ta tunj fu tontontiba di yine fu naazvaliba
anjan fu vuodiekemba mana di jiannana fu
vuodiekemba di yine vuokpuuma anjan wabuti mana
ta sanja bi tugi muj di fu chusuj vuodiekemba di chusunana
tungbanjka!"

19 Die wa Nmuj jiamuj juokpenkpuiku di benne arzanna ma wa sanvati di yuori, ta man ye adaka dieke Nmuj miraha di benne wo. Mi die nuuyigisuj di nyigisa, ta nunatuj di nata anjan wati, ta tungbanj di don ta nitana pam di nanna.

1 Naa kwanj chaan ta dagikpenkpuuma di nyuj njmunsikpenj. Hogu wonyi di naguna njmuj a bobo siba garuj, ta tibi chuuj a zie, ta chuujmarisi ban-ale di bie u sikpenj me siba sibusi. 2 Ta hogu wa di yalli nyuuti ta gbigi maaruj ta die maaruj yvagu u di vaa u faasi kuma.

3 Die dagikpenkpuuj kaani bubra di bi nyuj njmunsikpenj. Die waakpuujmubianj di kenj nyuj a yalli sikpigile ayuoyi ananj yula banj, ta sikpegile mana di bubi naara sibusi. 4 Die ka nagi ka jonj a datu chuujmarisisi puole butaa ma kaani a nyuj njmunsikpenj a nagi a taanj tujgbanjka gie me. Ta die zie hogu wa di balla u muri wa nuja amu ka nan njobi bua wa lagj lagj du yi u muri wa. 5 Womi hogu wa die di kenj muri buadembin, vuodieke di balla u kenj pogu buurij mana ananj haguruj wa. Ama malaka die di chigj u bua wa a jvali ga Njmuj jigij u naagbanju ma. 6 Hogu wa diaj die di chigj a ga haguyenj me, jigidieke Njmuj di wonsina a yi wa wa, mi ba baa ba daansima wa daraa tusinj ananj kobisi-le ananj banisi-yvaba wa.

7 Womi die tonj die di nan arizanna ma, malakasi jakuuj wonyi ba wasnana Makeli ananj u malakasi chanchaaluj di waga ananj waakpuubiaku, u diaj u waga a tuole be ananj u malakasi, 8 ama die ba nyanji waakpuubiaku, ta ka yi wa sienj di wonyi ananj u malakasisi bemme arizanna ma bubra. 9 Die ba yagi waakpuubiaku ananj u malakasisi a arizanna ma, wonyi u yine javuukuri dieke di wone beri wo ta ba wasa wa Saanchuusu ru yaa Sitaani wa ta u gaama tujgbanjka gie vuosisi mana wa. Die ba nagi wa a taanj tujgbanjka gie me, wonyi ananj u malakasisi.

10 Womi die manj wuj lalikpenkpuuj arizanna ma di balala di, "Lele, ti Yomotiej Njmuj gbatitaanuj, ananj u haguruj ananj u naari ananj u Vuovuarukuj Masia wa yiko wa kenj muj.

Dama ba vvari Sitaani vuodieke die di galunnana ti numballi Njmuj nuja yuj ananj njmuntvasi a taanj muj.

11 Yipolika zumbu ananj u wusie dieke ba muvuna wa ba nyanji Sitaani, ta ka chiili ba miivoli wa ta die yi siri di ba kpi di yi kuj di kenj ba ma.

12 Die wa, nuuj vuodiekemba mana di benne arizanna ma yallima sugfialuj.

Ama tujgbanjka gie vuosi ananj vuodiekemba di benne muvikpuuri ma wa wubianj bie ni ma,

dama Sitaani kenj suuj wa ni jigij, ta suuli ananj sunyurukpenkpuuj, dama u siba di u sanja ka bi dala."

13 Die waakpuubiaku di mujuna di ba vvari wa muj a taanj tujgbanjka gie me wo, u piili a di hogu dieke di murina buadembike di u yigi wo. 14 Ta Njmuj di nagi kpalikpenkpuuj chobiti ale a yi hogu wa di yugi ga ta va waakpuubiaku, a ga jigidieke u wonsina yi wa haguyenj me wo, mi ba nan di daansa wa a ga tugi bina ataa ananj chubuj, ta gbari wa amu waakpuubiaku kaanj tugi wa. 15 Womi die waakpuubiaku die di turi nyaakpuuj a nyuj ka nuanj ma siba muguj nyaan di bu dii hogu wa. 16 Ama ta tujgbanjka di sunji hogu wa ta yuori a nyuu nyaan dieke di nyonna waakpuubiaku nuari ma wa. 17 Ta waakpuubiaku sunyuruj di hagi ananj hogu wa pam, ta ga di u wagi ananj hogu wa buuri dieke di tialina ta di Njmuj muraha ta pogu Masia wovunaha. 18 Ta die ga zie muvikpenkpuuko kwanbanj.

13

Yaa gamma haaguj dombiati ale wo wia

¹ Ta man ye haaguj dombiati di nyinna mugikpenkruuj ma, ta yaa yula ban anan sikipigile ayupoyi, ta naarasibubisi di bubu yulaha mana, ta saara diekemba di zianana Nmut di maagi a diisi ka sikipigilehe me. ² Haaguj dombian dieke ni yene wo di su siba gbaanchuj ta yalli naayibwagiti, ta ka nwan di su siba naachigin nwan. Die waakrubiaaku di yi haaguj dombiaaku ka haguru anan ka naagbanuj anan ka yiko dieke di dala wa.

³ Ta haaguj dombiaaku sikipigilehe kaani di su siba ba chiaka muj, ama ka kujaguri di kpi. Ta die di yi tujgbaŋka vuosi mana mamachi, die ba di haaguj dombiaaku kwan. ⁴ Die vuosi mana di jama waakrubiaaku dama u nagi wa u yiko a yi haaguj dombiaaku ta bi jama haaguj dombiaaku gban ta bala di, "Muna haguru sina siba haaguj dombiaaku gie? Ta muna baan biagi a wagi anan haaguj dombiaaku gie?"

⁵ Ta Nmut di yi haaguj dombiaaku gie sien u bala anan kalinbaani ta zia wonuj Nmut; ta u bi yi ka yiko a ga tugi chuti banisi-nusa anan ale. ⁶ Ta ka piili a bala a zia Nmut anan u saan anan jigidieke u benne wo anan vuodiekemba mana di benne arzanna ma wa. ⁷ Ta bi yi ka sien di ka wagi anan wonuj Nmut vuosi ta nyanji ba, ta bi yi ka yiko di ka suma maaruj mana anan buurin mana anan jabaliku mana anan tujgbaŋka gie vuosi yiri yiri mana. ⁸ Vuodiekemba mana di benne tujgbaŋka gie me ta ba saara di ka maagi a yi miivoli gban ku ma saŋa dieke ba yene ka naan tujgbaŋka gie wo, banuj ba nan jan haaguj dombiaaku gie. Miivoli gban ku gie yine Yipoli dieke die ba kuna wa suti.

⁹ Die wia, vuodieke di yalla tba wumma. ¹⁰ Vuodieke Nmut di ziene di u nan yi yomu, u nan sen yi yomu. Ta vuodieke dan Nmut di ziene di ba nan kuv wa anan takoobi, ba nan sen kuv wa anan takoobi. Die wia, Nmut vuosi mu ba yallima hanu ta faast yallima yada anan Nmut.

Haaguj dombian dieke di nyinna tujban ma wia

¹¹ Naa kwan chaan man bi ye haaguj dombian kaani di nyinna tujban a ken jwala, ta yaa yula ale siba Yipoli yula, ta bala wia ta u loju di su siba waakrubian. ¹² Ta die zie haaguj bumbujan dombiaaku nuna, ta die nagi haaguj bumbujan dombiaaku yiko dieke di dala wa, ta mugisi tujgbaŋka gie vuosi mana di ba jama haaguj bumbujan dombiaaku dieke die di yene danja ta kujaguri di kpi wo. ¹³ Ta haaguj dombiaaku dieke di gutna bule wo die di tuj mamachi tunkruuma, ta vaa boluj di nyuj njumjikpen a soun tujban vuotamba mana nine me. ¹⁴ Nmut die di yina wa haguru u tuma mamachi waha haaguj bumbujan dombiaaku nuna wia, u gaama tujgbaŋka vuosi ta die bal ba di ba mu buuj an ka suma siba haaguj dombiaaku dieke di yene takoobi danja ama ta ka kpie wo. ¹⁵ Ta Nmut die di yi haaguj dombiaaku dieke di gutna bule wo haguru u biagi voosi miivoli a yi buu dieke di sina siba bumbujan haaguri dombiaaku, ta buubu di biagi bala wia, ta kuv vuodiekemba mana di kana ka saagi jama ka wa. ¹⁶ Die ka mugisi vuon mana, vuodiekemba di yine wabiti anan vuokruuma, anan nyintitelin anan zoolntielin, anan vuodiekemba di benne ba dunju anan yonisi, di ba tuo magulu ba nuudiigin me yaa die me. ¹⁷ Vuodieke nuj mana die di wone maguliku gie, u kaan biagi daa jaan yaa a yaali jaan; maguliku die yiwo haaguj dombiati saan yaa busuj dieke di zene u saar nan ma.

¹⁸ Sie fu yallima yan ta ye summa haaguj dombiaaku gie busuj di yine u saar chian. Vuodieke nuj di yalla sibuj yilime ta summa haaguj dombiaaku

gie busuku chuan, dama busuku gie zie wo vuon saan nan ma. Busuku gie yiwo kobisi-yuaba anan banisi-yuaba anan ayuaba.

14

Yiipolika anan v vuosi wia

1 Naa kvanj chaan man bi ye Yiipolika di zene Zayoni kunkogiri me anan vuosi tuse kobiga anan tuse banisi-nusa anan tuse anusa, ta ba maagi wonuj Yiipolika anan v Choon wa saara a diisi ba die me. 2 Die man wonj loluj di nyinna arizanna ma a doma siba nyaakpuij di palala, ta bi nata siba nunatin. Ta bi doma siba goojinuguru di naana niga v goojii ka kuma dene wo. 3 Die vuosi tuse kobiga anan tuse banisi-nusa anan tuse anusa wa die di zie naagbanju anan nyinvugiti anusa wa anan nyinkoraha nunja ta chia yilthaali dieke vuon di kana kaan biagi bugin, ntaala banuj vuodiekemba di yene gbatitaanuj a nyuj tujbanjka gie me wo. 4 Banuj ba yine dembi diekemba di mutujina poguli ba gban ta ka yi hogokpana tsuma anan hoguba, banuj ba yiwo kasu. Banuj ba dina Yiipolika jigidieke mana v ganana, banuj ba yine vuodiekemba Nmuj di gbatina taan a nyuj vuota sun ta yi bumbunjan vuodiekemba wonuj Nmuj anan Yiipolika di tuone. 5 Banuj ba ka chiba nmunchibisi, ta bi wo bianj.

Malakasi bataa wa wia

6 Womi die man bi ye malaka wonuj di haguna a bie nmunsikpen saasaa ta yaa wonuj dieke di wone kpatuku di v ga musli a yi vuodiekemba mana di bene tujbanjka gie me, anan vuota yiri yiri mana anan maaruj mana anan jabalukuj mana anan buuruj mana. 7 Ta die bala anan lolikpuij di, "Ni chiguma Nmuj ta buruma v saan. Dama sanja toguya muj di v dii tujbanjka gie vuosi mana saruya. Ni jama wa, wonuj v naanna arizanna anan tujbanjka gie anan mugokpuri anan nyaati mana."

8 Die bumbunjan malakaka di tianna a ga wa, die malaka dieke di gutna bule wo dian di ken nyuj nmunsikpen a bala di, "Babiloni, tugokpuka nanya muj, die v vaa wa vuota buuruj mana di tun diginti tsuma, die wia Nmuj sinyuruj di hagi v ma."

9 Ta malaka dieke di gutna butaa wa ma die di bal anan lolikpenkpuij di, "Vuodiekemba di jianna haaguj dombiaku anan buubu dieke di yine ka niasuj wa ta tuo magiluku ba die me yaa ba nuuj me wo, 10 Nmuj sinyuruj nan ken ba ma, v sinyuru dieke di sina siba daahaguru dieke ba sitine yi kpali ma, ta ba nan bi a dii wahala boli dieke di dinene siba maafa jiribi ma, Nmuj malakasi anan Yiipolika nunja. 11 Bolibu di junana ba wa nyusi nan di juali gara nmunsikpen yaa gamma haahuu. Vuodiekemba di jianna haaguj dombiaku anan buubu dieke di yine ka niasuj ta yaa magili dieke di yine v saari nan di die wahala yuj anan nmuntuasi."

12 Die wia, di vuna di Nmuj vuodiekemba di tune v nuari ta yi Yisa yada wa yallima hania.

13 Womi man bi wonj loluj di nyinna arizanna ma a bala di, "Maagi naa; a nyuj jinne yaa gamma sugufaluj bie vuodiekemba di kpine ti Yomutien tsuma wia." Ta Nmuj Halukasuka di yinji bal di, "Wusie, ba nan ye voosin a nyuj ba tonkpuma ma dama ba tsumaha nyuari nan di di ba."

Yaa gamma tujbanjka gie gobij wia

14 Die man bi daansi a ye nuumayialuj, ta vuon di su siba Vuota Bua a kal ka ma, ta bubi saluma naala sibubuj, ta poguli gotige diikin v nuuj me. 15 Womi malaka kaani di ken nyuj Nmuj jiamuj juodieke di benne

arizanna ma wa, a wa vuodieke di kala nujjmaaku sikpeku anaj lolokpuij a bala di, "Nagi fu gotige a gobi dama sanja dieke di muṅa wa kenye muj, dama tujgbaṅka biye muj anaj gobij." ¹⁶ Die vuodieke di kala nujjmaaku ma wa di nagj v gotige a gobi tujgbaṅka.

¹⁷ Ta man bi ye malaka kaani di nyinna Nmuj jiamuj juodieke di benne arizanna ma wa a ken nyuj, v gban v pogij gotige diikin.

¹⁸ Sanja mi man ye malaka dieke di yine bolibu jakuuri di nyinna koriku jigij ta wa malaka dieke di yalla gotige diikiri anaj lolokpuij a bala wa di, "Nagi fu gotige a kpaa tujgbaṅka gie nyujnyujka mana dama a nmuṅtija muj." ¹⁹ Die wa, malakaka die di nagj v gotige a kpaa tujgbaṅka nyujnyujkaha mana, a nagj a taan vori dieke ba nmuṅa nyujnyujkaha nyaabu a yie wo. Voriu gie yine Nmuj sunyuruj daguj. ²⁰ Die ba nmuṅ nyujnyujkaha nyaabu tika kuanvan, ta zuj di nyuj jigidieke ba nmuṅana nyujnyujkaha a pal die a ga tugj siba malisi kobisi-le, ta ka golij di nan tugj nan magisuj bnu.

15

Yaa gamma malakasi anaj kpatuj wahala yiri yiri wo wa

¹ Die man bi ye mamachi dagikpenkruma nmuṅsikpen. Die malakasi ayupoy di pogij wahala yiri yiri ayupoy, hanuj wahalaha mi yine Nmuj sunyuruj kpatuj.

² Ta die bi ye jaan di siba siba mugikpuij ta chaan siba nyaasiga a laguj anaj bolij. Ta bi ye vuodiekemba di nyaṅṅuna haaguj dombaku anaj ka buu dieke di masuna ka wa, anaj busi dieke di yine v saari, ta ba zie mugikpuij di siba siba nyaasiga kuanvan, a pogij goojii diekemba Nmuj di nagina a yi wa, ³ ta chia yij dieke Nmuj tuntuntu Mosisi anaj Yiipluka di chiana wa di:

"Ti Yomutien Nabidie Nmuj vuodieke di yalla haguruj mana fu tusma yiwo tunkruma ta bi yi mamachi Yiwo buurij mana naakpuij ta fu sieti mana di vuna ta yi wusie.

⁴ Ti Yomutien, muṅa benne ta kaan di chiga fu?

Yaa ta kaan bi koti fu saanj?

Dama fu nyuna ma fu yine kasi.

Buurij mana nan ken a jian fu

dama vuon mana ye fu tunvunaha muj."

⁵ Naa kvan chaan man bi ye Nmuj jiamuj juodieke di benne arizanna ma wa di yuorine ta Nmuj vuj di bie ka ma. ⁶ Womi malakasi ayupoy diekemba di pogijna wahala yiri yiri ayupoy wa di ken nyuj Nmuj jiamuj juoku me, ta yeegi nyinyeekiyaala diekemba di wone diginti, ta nagj salma kirisa a bob ba nyua. ⁷ Womi nyinvugiti anusa wa kaani di nagj salma tumbala ayupoy a yi malakasi bayupoy wa; ta Nmuj vuodieke di benne yaa gamma haahu wo sunyuruj di suuli tumbalaha. ⁸ Ta Nmuj chaankpenkruij anaj v haguruj di yi nyusi di suuli jiamuj juoku, ta vuon ka biagi juu mi a ga tugj sanja dieke wahala yiri yiri ayupoy dieke malakasi bayupoy di pogijna wa di kenne kpatj.

16

Timbala diekemba di yalla Nmuj sunyurub wa

1 Die man bi won lolkruuj di nyinna Nmuj jiamuj juoku me a bala a yia malakasi ayupoyi wa di, "Ni gamma a ga siti Nmuj sinyuri dieke di benne tumbala ayupoyi wa ma a taan tujgbaŋka ma."

2 Die bumbonjan malakaka di ga a siti jadieke di benne u tumbali ma wa a taan tujgbaŋka ma, ta kujagibiati dieke di yuaguna pam die di yigi vuodiekemba di yalla haaguj dombiakɔ magulku, anjan vuodiekemba di janna buubu dieke di yine ka niasiku.

3 Malaka dieke die di gutna bule wo diaj di ga siti jadieke di benne ka tumbali ma wa a yi nyaakruub ma nyaabu die di buruj zuj siba vuota kpiikuj zuj, ta nyinvugiti mana die di benne nyaakruub ma wa die di kpi.

4 Malaka dieke di gutna butaa wa di ga siti jadieke di benne ka tumbali ma wa a yi muga anjan bulusi nyaati ma, a nyaati mana die di buruj zuj.

5 Ta die man won malaka dieke di yalla nyaati haguɔruub di bala di, "Ti Yomotien, sugiyalintien,

funuj vuodieke di benne, ta die beri wo fu sariyaka gie tugisya muj,

6 dama ba kuv wa fu vuosi anjan fu naazualuj wia

fu nagj zuj yia ba di ba nyuu.

Kanuj ka muɔa ba."

7 Womi man bi won lolkuj di nyinna koriku me a bala di,

"Ti Yomotien Nabidie Nmuj vuodieke di yalla haguɔruuj mana,

fu sariyaka gie yiwo wusie,

ta yi wudieke di tugisina."

8 Malaka dieke di gutna bunusa wa diaj di siti jadieke di benne u tumbali ma wa a diisi nmuj ma, a yi ka haguɔruuj di ka tuulibu juma vuota siba bolij. 9 Die nmunni tuulibu di faasi jua ba siba bolij, ta ba piili a zia Nmuj vuodieke di yalla wahala yiri yiri he gie haguɔruub saanj ama ta die zeti di ba tarigi ta yi wa jilma.

10 Malaka dieke di gutna bunu wa diaj di siti jadieke di benne u tumbali ma a yi haaguj dombiakɔ naagbanku ma, ta dombiakɔ naari sutu mana die di sibi lumm ta vuotamba die di njoba nyina yuagubɔ wia, 11 ta die bi zia Nmuj vuodieke di benne arizanna ma wa, ba yuagubɔ anjan kujagaha wia, ama ta die zeti di ba chigi a nyuj ba tuntumbiati ma.

12 Womi malaka dieke di gutna buyuaba wa diaj di ga siti jadieke di benne u tumbali ma wa a taan mugukruuj dieke ba wasunana Yufiretisi wo me, bu nyaabu mana die di hooɔi a dwan sien amu naakruuj diekemba di bala ba nyuj nmuj poɔsuj chaaj a ken wo nan biagi atiaj. 13 Mi man ye haalibiati ataa di stna siba buntora, a nyina waakruubiaku anjan haaguj dombiakɔ, anjan nmunchibisi naazba wa nua ma. 14 A yiwo haalibiati diekemba di yinene mamachi tsuma ta nyuj gara tujgbaŋka gie naara mana jigij, ta lagima ba di ba tuoli tombu, ti Yomotien Nabidie Nmuj, vuodieke di yalla haguɔruub mana wa daakpenkruka daari.

15 Ta Yisa Masia di baari di, "Mbaa njaan, n kien siba gaaru di njaana kien dene wo. Ama sugifaluj bie vuodiekemba di gbaruna ta bobi ba garti amu ba kaaj chuj yori an vuosi ye ba viivi."

16 Die haalibiati di lagisi naaliba mana a yaa ba ga jigidieke Izara vuosi di wasunana Amagidoni wa.

17 Womi die malaka dieke di gutna buyupoyi diaj di siti jadieke di benne u tumbali ma wa a taan bulogisuj ma, ta lolkpenkruuj die di nyuj naagbanuj dieke di bene Nmuj jiamuj juodieke di benne arizanna ma wa a bala di, "Di yi a kpati muj." 18 Ta nuuyigisuj di nyigisa ta nunatuj di nata ta tujgbaŋka di faasi doma. A nyuj sanja dieke Nmuj

dɪ naanna vuota, kanuj tungbanj donku mi ye ka donya. ¹⁹ Tungbanja donku die dɪ vaa tɪgɪkpɪka dɪ puo butaa, ta chvɔsɪ tɪgɪkpɪmaha mana dɪ bene tungbanja gie me wo. Ama Nmɪn die ka daan Babiloni tɪgɪkpɪka wɔbiati wɪa, ta vaa ka nyuu daan dieke dɪ yine v sɪnyɪrɪn daabu ta bie nyaanɔhibike me wo. ²⁰ Ta tungbanj diekemba nyaati dɪ giline wo dɪ bia ta tana mana dɪn dɪ bia. ²¹ Ta nutanɔkpɪn diekemba a kaanɔ dɔnsɪn dɪ baa nan dɪ sɪ sɪba nɪn dɔnsɪn die dɪ nyɪn nɪmɪnsɪkɔpɛn a keɲ nan vuotan ma, die ba zɪa Nmɪn nutanɔkpɪmaha die dɪ nanna ba ma wɪa, dama die wahalaka die faasi dala mɪn.

17

Hɔgv wa anaj haagin dɔmbiakv wɪa

¹ Womi malakasi ayɔpɔyɪ wa die dɪ pɔgɪlɪna tumbala ayɔpɔyɪ wa wɔnyɪ dɪ nyɪn arɪzanna ma a keɲ balɪ mɪn dɪ, “Keɲ an n dagɪ fɔ Nmɪn dɪ balla v keɲ datɪ hɔgv dieke dɪ dɔvaginana dembisi tɪbɪn dene. Wɔnɪn v yine tɪgɪkpɪn dieke dɪ gbɪgine mɔga pam wa. ² Ta naalɔba dɪ yi dɪgɪntɪ tɔvma anaj wa wa, ta tungbanja gie vuosisi mana dɪ nyuu v dɪgɪntɪ tɔvmaha dɪ sɪna sɪba daabu a bugɪ.”

³ Die Nmɪn Halɪkasɪka dɪ hagɪ n ma ta malakaka dɪ nagɪ mɪn a ga haagyɛn me, mi die man ye hɔgv dɪ kalla haagin dɔmbiakv ma ta saan diekemba dɪ zɪanana Nmɪn saari dɪ maagɪ a diisi ka nyɪngbanɪn mana ma, ta ka yaa sɪkɪgɪle ayɔpɔyɪ anaj yɪla ban. ⁴ Hɔgv wa die yeegi wo nyɪnyeeki nɪmɪna, ta yeegi saluma nyinti anaj leeti yiri yiri, ta pɔgɪlɪ saluma nyaanɔhibɪn v nuun me ka suuli anaj v dɪgɪntɪ tɔvmaha anaj nyɪndiekemba dɪ nyɔvɔgɪna Nmɪn jɪgɪn. ⁵ Ta ba maagɪ saan dieke vuon dɪ kana ka sɪba ka chɪan a diisi v diin me dɪ,

TɪGɪKPENKɪN BABILONI,
HɔGV DIEKEMBA Dɪ YɪNENE DAAKPANA TɔVMA
ANAJ TUNGBANJA GIE NYɪNDIEKEMBA Dɪ NYɔVɔGINANA
NMɪN JIGɪN WO NUŊ.

⁶ Ta man ye ta hɔgv wa nyu wo Nmɪn vuodiekemba die dɪ yine Yisa yada ta vuosi dɪ kvɔ ba wa zɪn a bugɪ.

Die n yene wo wo, die dɪ yi mɪn mamachi pam. ⁷ Womi malakaka dɪ pɪasi mɪn dɪ “Bɪa wɪa dɪ yi fɔ mamachi? N nan dagɪ fɔ hɔgv wa anaj haagin dɔmbiakv v jɔalɪna wa ta ka yaa sɪkɪgɪle ayɔpɔyɪ anaj yɪla ban ka chɪan dɪ sɪna die. ⁸ Haagin dɔmbiakv dieke fɔ yene wo die bie wo ka mɪsɪ ma ama lele ka kɪpiye mɪn. Ka nan hagɪ a nyɪn vɔrɪgoli dieke dɪ wone kpatɪkv, ta nan ga jɪgidieke Nmɪn dɪ balla v chvɔsɪ ka wa. Ta dɪ nan yi vuodiekemba mana Nmɪn dɪ kana ka maagɪ ba saara a yi miivoli gbanɔv ma ta ye naan tungbanja gie wo mamachi ba keɲ ye haagin dɔmbiakv. Dama die ka bie wo ka mɪsɪ ma ta keɲ kɪpi, ama ka nan yɪnɪn keɲ ka mɪsɪ ma.

⁹ “Wɪn gie yaala yɪan anaj sɪbɪn. Sɪkɪgɪle ayɔpɔyɪ wa zie a yɪ wa kunkoge ayɔpɔyɪ diekemba hɔgv wa dɪ kalla a ma wa, ta bɪ zie a yɪ naalɪn bayɔpɔyɪ, ¹⁰ ta ba ban dɪ kɪpi, ta vuodieke dɪ gutna bayɔbaba wa yine naan lele, ta vuodieke dɪ kpatɪna kvaka ye ka dii naari ama v nan keɲ dii, ta v naari kaan yɔasi. ¹¹ Ta haagin dɔmbiakv dieke die dɪ benne ka mɪsɪ ma ta keɲ kɪpi wo yiwo naan dieke dɪ gutna bɔnɪn ta yi naalɪn bayɔpɔyɪ wa wɔnyɪ ta v dɪan nan keɲ a ga jɪgidieke ba bala ba chvɔsɪ wa jɪgɪn.

¹² “Yɪla ban dieke fɔ yene wo zie a yɪ wa naalɪn ban ama ba ye ka dii naari, ama ban anaj haagin dɔmbiakv nan keɲ lagɪn a dii naari a yɔasi sanja bɪta. ¹³ Naalɪn ban wa gie nan keɲ yi nɔabalɪmɪn, ta nagɪ

ba hagrıbu anaj ba yikoke mana a yi haaguj dombiakı. ¹⁴ Ba nan ken wagi anaj Yiipolıka, ama Yiipolıka anaj v didısrı diekemba Nmıj dı wana ta vbarı ba ta ba yi wo yada wa nan nyanjı ba. Dama wıwıj v yine Yomıtıej dıaj Yomıtıej ta yi naaluj dıaj Naaj.”

¹⁵ Ta malakaka dı bı a balı a yi mıj dı, “Nyaatı fı yene wo ta hıgı dieke dı tınnana daakpana tısmaha dı kalı a ma wa yiwo buurıj anaj maarıj anaj vuota yiri yiri anaj nyıjbalıka mana mana vuosi. ¹⁶ Yıla ban dieke fı yene wo anaj haaguj dombiakı nan dı haa hıgı wa. Ta gbatı v nyinti mana ta vaa wa yıru. Ba nan njı bı v nyıjgbanıj kıj ta jıv wa anaj bolıj. ¹⁷ Dama Nmıj vana ba yaala a yie wudieke wıwıj v yaalala ta yi nvabalımj ta nagı ba yiko a yi haaguj dombiakı dı ka pıgılı vuosi a ga tıgı sanja dieke wıwıj Nmıj wıbalıka dı baaj ken yi wısie.

¹⁸ “Hıgı dieke fı yene wo yine tıgıkrıj dieke ka naaj dı pıgılına tıjgbanjka gie naaluj mana wa.”

18

Babiloni tıj chwıstıj wıa

¹ Die n yene hıgı wa dı kala haaguj dombiakı ma wa kıvaj chaaj, die mıj bı ye malaka wınyı dı nyınna arızanna a ken svına. Ta die yaa yıko pam, ta v chaanj dı faası chaaj tıjgbanjka lıga lıga mana. ² Ta die natı anaj lılkıruj dı,

“Babiloni tıgıkrıka nan chwıstı mıj.

Vıwıj bı wo ka ma,

ta lele jımbıatı anaj haalıbatı wana bie ka ma
anaj nembıbatı yiri yiri mana wana bie ka ma.

³ Dama tıjgbanjka gie vuosi mana nyu wo
v lılbıatı tısmaha dı sına sıba daahagrıbu a bugı.

Ta tıjgbanjka gie naalıba mana dı yi dıgıntı tısmaha anaj wa
ta nyıgidıilıbe mana dı yese ba lıgire
a nyınna v lılbıatı ma.”

⁴ Womı mıj wıj Nmıj dı balala a nyınna arızanna ma dı,
“N vuosi, nı ken nyıj Babiloni tıka ma
amı nı kaaj gıtı juu v wıbatı ma,
ta gıtı ye v fıbıdatıku.

⁵ Dama v wıbatı faası dala mıj a dıba a ga tıgı njmıjsıkpen,
ta n ka daaj v wıbatıatı.

⁶ Nı yınjı yi wo wudiekemba gban gban die v yine vuosi batıj wa,
ta yınjı yi wo wudiekemba die v yine wo jıgıj bule.

Ta vaa v nyaanjıhibike suulı anaj daaj dieke dı hagrına a tıaj v daabu
v nagına a yi vuosi dı nyu wo jıgıj bule.

⁷ Ta vaa v dii wahala anaj zıvılj pam,
sıba die v benne v dınjıv ta kızı v gban dene wo

Dama v njıaj bala a yıa v gban dı:

‘Mııj hıgınaaj kala naa!

N ka yiwo kpihıgı

die wıa n kaaj daası ye sıgıchwıstıj!’

⁸ Naa wıa wahala nan ken ken v ma bınyı
ta yıagıtı anaj sıgıchwıstıj anaj kıj nan haarı wa,

ta bolıj dıaj nan dii wo,
dama fı Yomıtıej Nabıdie Nmıj vuodieke dı bala v dii wo v
sarıyaka yiwo hagrıtıej.”

9 Tujgbanka gie naan diekemba di duaguna anjan wa ta die u nansibu anjan wa wa di ken ye u bolibu diile nyusi di nyuna wa, ba nan faasi kuma u wa. 10 Ba nan di zie saasaa, dama ba chuga nmaamuj di ba nan guti dii u wahala ka. Ba nan di bala di, "Wubian, wubian, Babiloni tigikpuij, Nmuj chusui fu bunyi."

11 Tujgbanka gie nyugidiilibe gban nan di kuma ta die zooluj u wa, dama vuonj wori a baan daa ba nyintiti bibra, 12 vuonj kaan bi a daa ba nyindiekemba ba naguna saluma anjan ligiriyala a wonsi wa anjan ba leetiti anjan ba gariyala ha anjan garu diekemba di faasina yaa ligirehe anjan ba garu diekemba di faasina nyigisa anjan garujmuna ha anjan ba tu diekemba daati di faasina vuna anjan ba nyindiekemba ba naguna yobuj nyuna a wonsi anjan ba nyindiekemba ba naguna tuuj daa diekemba di faasina yaa ligire a wonsa anjan kubujmuna anjan ba kubu anjan ba tan vunaha, 13 anjan ba kakaduro sinamoni tusisi anjan ba tulaarisisi anjan ba tulaari diekemba di yine miri anjan firankensisi wo, anjan daan anjan kpaan anjan zon anjan zaaha anjan ba nugehe anjan yiisehe anjan ba duune anjan duuj diekemba di datnana torikusi anjan yojusi anjan vuota musu gban. 14 Nyugidiilibe nan balu di, "Nyunvuna diekemba mana fu yaalinana wa baya muj, ta fu nyinti anjan fu vutuj mana di ga ta va fu, ta kaan bi yehe bibra." 15 Ta banuj nyugidiilibe mi di yene ligire a nyuj kanuj tika ma wa nan di zie saasaa, dama ba chuga nmaamuj di ba nan guti dii u wahalaka. Ba nan di kuma ta die zooluj, 16 ta bala di, "Wubian, wubian haari tigikpuka.

Die u naan yeegi wo nyinyeekiyaala anjan nyinyeeki diekemba di faasina yaa ligire anjan nyinyeekinmuna ta yeegi saluma nyinti anjan nyindiekemba ba naguna tanvuna a wonsi anjan leeti.

17 Ta bunyi nyinti gie mana di bia."

Die haarukpenkpuku nyujkura ha anjan vuodiekemba mana di bene ka soku anjan haaridontiba anjan vuodiekemba di dinene nyuj mugikpuku ma wa die di zie saasaa, 18 ta faasi nata u wa die ba yene bolibu di dinene tika ta nyusi di haga wa. Ta balu di, "Tigikpuij ye wori a yaa haguuj siba tika gie." 19 Ta die yocora tanti a yie ba sikipigile me anj ka dagu di ba sunj chusuya muj ta kuma ta die zooluj ta bala di, "Wubian, wubian haari tigikpuka, u yine tigikpuij dieke vuodiekemba di yalla haarukpuma ta doma mugikpuri ma a daa ta yalla wa di ye ligire.

Ta bunyi nyinti gie mana di bia."

20 Nuj vuodiekemba di bene arizanna ma, ni yalluma sugifaluj, dama Nmuj chusui wa Babiloni tika. Ta nuj Nmuj vuosi anjan Nmuj naazaluj anjan Masia tuntuntiba, ni yalluma sugifaluj, dama Nmuj chusui wa Babiloni tika yaa gamma wudiekemba u yine ni wo wa.

21 Womi die malaka haguuj die di koti tanjkenkpuuj ka mu siba nukpenkpuuj a nagi a taan mugikpenkpuku ma ta baari di, "Naa Nmuj di nan nagi Babiloni tigikpuka a taan anj ka chusui, ta vuonj kaan bi ye ke bibra.

22 Ta vuonj kaan bi wuj ta goojinuj anjan yulchuaruj chia yila fu tika sunj bibra, ta vuonj kaan bi wuj wawuruj anjan kantan wuruj ta ba chia yila fu tika sunj bibra.

Ta fu tuntuntuba mana nan bia,
ta vuonj kaanj bi wonj naha domuj bibra.

²³ Ta popoli kaanj bi chaanj fu ma,
ta hogv faaruj ananj dembinj yalluj kaanj bi bie mi bibra.
Fu nyugidiilibe die faasina yaa ligire ananj hagiruj tujgbanjka gie mana
ma,

ta fu tika vuosi die di yallu tuuj a gaama tujgbanjka gie vuosi mana.

²⁴ Nmuj datu wa Babiloni tuj tibuj
dama ka kuv wa Nmuj naazvaluj
ananj v vuosi ananj vuodiekemba mana vuosi di konana
tujgbanjka gie mana mana wa.”

19

Arizanna ma vuosi sugifaluj yaa gamma Babiloni tuj chovsuj wa

¹ Naa kuvan chaanj manj wonj domuj arizanna ma siba kpikpaanj di
lagisina a bala di,

“Haleluya,
gbattaanuj ananj biruj ananj hagiruj yiwo
wonuj Nmuj sutu.

² Dama v saruya diile yiwo wusie ta mu.
U chovsu wa hogv dieke di yinene daakpana tumaha,
v vana tujgbanjka gie vuosi di yie bianj ananj ba yinene digintu tumama ananj
wa wa wa.

Nmuj datu wa v tibuj,
dama v kuv wa wonuj Nmuj tuntuntuj.”

³ Ta kpikpaaku di bi nata a bala di,
“Haleluya,
dama boli dieke di dinene tika nyusi nan jubu gara
nmujsikpej yaa gamma haahuu.”

⁴ Die nyujkura banusi-le ananj banusa wa ananj nyinvugiti anusa wa die
di nan Nmuj vuodieke di kalla naagbanjku ma wa nuuja ta juanj wa, ta
baari di,
“Wusie, Haleluya.”

Yiipolika hogv banwala dvuga wa

⁵ Womi die loluj die di nyuj naagbanjku ma a bala di,
“Ni vaa ti biri ti Nmuntu,
nutuj vuodiekemba di jianna wa ananj vuonj mana,
ananj nutuj vuodiekemba di yine vuokpuma ananj wabitu ta jiama wa wa.”

⁶ Ta manj bi wonj domuj siba kpikpaanj di lagisina a nata, ta die donjku
di su siba nyaakpuj di palala ta bi doma siba nuunatkpenjkruj a bala
di,
“Haleluya,
dama ti Yomotiej Haguruj Nabidie Nmuj yiwo Naanj.

⁷ Ni vaa ti yalluma sugifaluj,
ta yuma wa juluma.

Dama sanja tuguya muj di Yiipolika faaru v hogv,
ta v hogv wa di yi siri a gbari. ⁸ Nmuj yi wa hogv wa garyialuvuj dieke
di nyugisnana di v yeegi.”
(Garyialuku zie a yi wa wonuj diekemba Nmuj vuosi di yinene.)

* 19:1 19.1 Haleluya chanj yiwo: “Ni buruma Nmuj.”

9 Womi malaka die di balt a yi mun di, "Maagi naa: 'Sugifialuj bie vuodiekemba ba wana di ba ken a guti dii Yiiipolika hogvhaalu wa banwola nyindiikehe.' " Die malakaka die di bi balt a guti di, "Waha gie yiwo Nmuj wa, ta yi wusie." 10 Womi man nan tungban v nunnja di n jan wa, ama die v balt a yi mun di, "Da yime die, dama n gban n yiwo funuj anaj fu numballi diekemba di yalla Masia wovunaha tontonti chanchaaluj. Banuj ba yine vuodiekemba di duna wusie dieke Yisa di yuorine a dagi wa. Die wa Nmuj yine vuodieke fu baan jan."

Vuodieke nuj mana di balala yaa gamma Yisa ma, yie die anaj Halikasika haguruj.

Duunyialuj jujvaltu wa

11 Naa kuvaj chaan man ye arizanna di yuorine, ta man ye duunyialuj di zene me, ta ka jujvaltu saan di di, Vuovuvu anaj Wusie. Ta die saruya anaj wusie a bi waga tonti anaj wusie. 12 Die v nine di die siba bolinyaan, ta bubu naara sibubisi pam v sikpen me, ta ba maagi saan kaani a diisi v ma, ama ta vuon di ka siba ka chuan, sie v nyuna ma. 13 Ta jayeekiwan dieke v yeegine wo die di nmunti anaj zuj, ta v saan di yi, "Nmuj Nwawuj." 14 Ta arizanna ma ton waguriba di du v kuvaj, ta jial duunyiala ta yeegi nyinyeekiyalala diekemba di wone diginti. 15 Die takoobi dieke di faasina die di chabi v nuarj ma, kanuj v nan nagi a wagi a nyanji buuruj mana, ta pogu ba anaj haguruj, ta nmba ba jigidieke ba nmuna nyujnyujka nyaabu, kanuj ka yine Nabidie Nmuj vuodieke di yalla haguruj mana mana sunujuj. 16 Ta ba maagi saan kaani a diisi v garuku jigidieke di ligine v naadiigij kpulka ma di,

NAALUJ DIAN NAAN, YOMUTIELIJ DIAN YOMUTIJEN .

17 Womi man ye malaka di zene nmuj ma, ta nata wasa nembisis di haguna a bie nmujsikpeku di, "Ni ken a lagisi tan Nmuj dbuga kpenkpulka ma, 18 amu ni nan njobi naaluj anaj sojasi nyujkura anaj sojasi anaj duune anaj sojasi di jvalna ha anaj vuotaj mana, vuodiekemba di yine yojisi anaj vuodiekemba di sina ba gban anaj vuokpuma anaj wabiti mana nyujgbanuj."

19 Womi man ye haaguj dombiaku anaj tungbanja gie naalba anaj ba sojasi di lagisna di ba wagi anaj vuodieke di jvalna duunju anaj v sojasisi. 20 Ama Masia die di yigi haaguj dombiaku anaj nmunchubisi naazvaliba diekemba di zene v nan ma a yi mamachi dagititi. U nagi wa dagiti gie a gaan vuodiekemba di tuone haaguj dombiaku maguluku ta jan buu dieke di masna ka wa. Masia die di nagi ba bale wo a taan boli dieke di dinene anaj maafa jiribi wo me. 21 Vuodieke die di kala duunju me wo die di nagi takoobi dieke di chabina v nuari ma wa a kuv ba sojasisi mana, die nembisisi mana die di dii ba nyujgbanuj a ken chagi.

20

Ba bobina Sitaani bina tusij dene

1 Naa kuvaj chaan man bi ye malaka wonyi di nyunna arizanna a ken souna, ta pogu vovogoli dieke di wone kpatuku saafubuj anaj choruj kpenkpuma v nuuj me. 2 Ta nyanji waakpubiaku, v yine Saan chovuvu wa yaa Sitaani wa ta die bobu wa anaj choruma, 3 ta nagi wa a taan yi vovogoliku me bina tusij, ta kpari ka anaj saafika ta kpaasi ka maru, amu v kaan bi gaan tungbanja gie vuosi bura a ga tug bina tusiri. Bina tusiri gie kuvaj chaan, v nan forisi wo a taan sanja bita.

⁴ Ta die bi ye naagbanji arizanna ma, ta Nmuji di yi vuodiekemba di kalla a ma wa yiko di ba dii sariya. Ta bi ye vuodiekemba die di muolnana wusie dieke Yisa Masia die di yuorine a dagi wa anan Nmuji waha ta ba gobi ba sikipigilehe wo haaltti. Banji die ba ka jian haaguj dombiakw yaa ka buubu dieke di niasina ka, yaa ta tuo ka maguluku ba die me yaa ba nuusi me. Ta Nmuji di vaa ba yinji ken ba musi ma ta yi ba sien di ba laguj dii naan anan Masia buna tusin. ⁵ Bombonjan kunj haguj wone naa. Vuotialikaha mana die di kpine wo die ka hagi kunj me a ga tugi sanja dieke buna tusiri di tuguna. ⁶ Sugifaluj anan alibarika bie vuodiekemba di gutna bombonjan kunj haguku ma wa. Kunj dieke di gutna bule wo kaan ken ba ma, ta ba nan yi Nmuji anan Masia kikaabituj ta nan laguj a dii naan anan Yisa buna tusin.

Bolin di chvvsina Sitaani dene

⁷ Buna tusiri gie kvanj chaan, ba nan vvaru Sitaani a nyuj vorigoliku me a taan ⁸ ta v nan ken nyuj a gaan buuri diekemba mana di bene tungbanja gie me. Ba wasa banuj vuosi mi di Gogi anan Magogi. Sitaani nan lagusi ba mana jigidieke ba balla ba tuoli tombu. Ba nan faasi dala ta wo busuj. ⁹ Ta nyuj ga tungbanja gie jigin mana a gilin tgidieke Nmuji di chone ta v vuosi di bie ka ma wa. Ama Nmuji die di vaa bolin die di nyuj arizanna ma a ken dii ba mana. ¹⁰ Womi die ba nagi Sitaani vuodieke di gaana vuosi gie wo a taan yi boli dieke di dinene anan maafa jiribike me, jigidieke haaguj dombiakw anan nmunchibisi naazvaluba di wone beri wo. Mi ba nan di die wahala yuj anan nmintvasi yaa gamma haahuu.

Kpatuj sariya diile wia

¹¹ Womi die man bi ye Nmuji di kalla naagbanuj kpenkpun dieke di faasna yanti ma. Die v kenne a nyuj wa, tungbanja gie anan nmusikpen die di bia ta vuon di ka bi yehe bura. ¹² Ta die ye vuodiekemba die di kpine, vuokpuma anan wabiti ta ba zie naagbanju nuna. Ta vuon di yuori gbanji ta bi yuori gbanuj kaani ba maagina vuodiekemba di yalla miivoli haalku saara a yi. Ta Nmuji di dii vuodiekemba di kpine wo sariya yaa gamma wudieke ba yine ta ba maagi yi gbanji ma wa. ¹³ Ta mugikpuma di vvaru vuodiekemba di kpine a ma wa, ta kunj anan kpiile tigin dian di vvaru vuodiekemba di kpine ta bie a ma wa. Ta Nmuji di dii ba wonyi mana sariya yaa gamma wudieke ba yine. ¹⁴ Ta die nagi kunj anan kpiile tigin a taan yi vorikpenkpun dieke di suuline anan bolibu me. Kunj dieke di gutna bule wo yine vorikpuku anan bolibu. ¹⁵ Vuodieke nu mana saan die di kana ka maagi yi miivoli gbanju ma, die ba nagi wa muj a taan yi vorikpuku anan bolibu me.

21

Nmusikpen haalin anan tungban haalin

¹ Womi die man ye nmusikpen haalin anan tungban haalin, ta bombonjan nmusikpeku anan bombonjan tungbanja die di bia, ta mugikpuma ha dian di nyugi. ² Ta man ye Nmuji tun dieke di yine Jerusalem haalku di nyunna Nmuji jigin arizanna ma a ken svona a yi siri a gbari siba hogu di naana mujiu bobi a gbara di v tuoli v churu wa. ³ Ta die wuj lolikpenkpun di balala nyunna naagbanju ma di, "Lele, Nmuji tigin wa bie wo vuota jigin, ta wunuj Nmuji nan di beri anan ba, ta ba yi v vuosi. Ta v gban gban v nan di beri anan ba ta yi ba Nmuji. ⁴ U

nan chiti ba nintaantu mana, ta kunj yaa sũgichuusuj yaa kpanj, yaa yuaguj kaanj di beri bĩbra, dama wũkũra mana nan tianj ga.”

⁵ Womi vuodieke die di kalla naagbantj ma wa di baaru di, “Lele, n yi wo nyinti mana nyũhaala.” Ta die bi balj a yi muj di, “Maagi waha gie dama waha gie yiwo wusie ta vuonj nan biagi a tuohe a dii.” ⁶ Ta u bi balj muj di, “Ka wanj yi muj. Manuj n yine Alifa ananj Omega wa; ka chianj yiwo, piilinj ananj kpatuj. Vuodiekemba nyanyuule di yalla ba wa, n nan yi ba miivoli nyaanj di bulinene a nyina buluj me anj ba nyu yũru. ⁷ Ta vuodieke nuj mana di nyanjũna nyanjũku gie, nan ye nyinti gie mana a nyuj n jiginj, ta n nan yi u Nmuj, ta u dũanj u yi n bua. ⁸ Ama njmaantielibe, ananj vuodiekemba di wone yada wa, ananj vuodiekemba di yinene bianj, ananj vuokũuruj, ananj vuodiekemba di yinene digintj tũma, ananj vuodiekemba di bugũnana, ananj vuodiekemba di jiannana bugile, ananj njũchũbitielibe mana, ba jigiberisikinj yiwo vũrigoli dieke di dinene bolinj ananj maafa jiribi wo me, ka yine kunj dieke di gutina bule wo.”

Jerusalemi haaliku wia

⁹ Die malakasi ayũpũy diekemba die di pũgulna tũmbala ayũpũy ta a suuli ananj kpatuj wahalaha wũnyũ die di kenj n jiginj a balj muj di, “Kenj giena anj n dagũ fũ hũgũhaalu wa, wũnũj u yine Yiiipũlũka hũgũ wa.” ¹⁰ Womi die Nmuj Halũkasũka die di hagi n ma, malakaka die di nagũ muj a ga jualu a zienj tanj dieke di faasuna a bũrũj sikpej binj me, a dagũ muj Nmuj tũj Jerusalemi di nyũna arizanna ma Nmuj jiginj a kenj sũna wa. ¹¹ Ta die nyũgũsa ananj Nmuj chuulikpejũkũrũj, ta bi nyũgũsa sũba tanbũsũ diekemba di faasuna a yaa ligire ba wasa ha jasipa wa, ta bi nyũgũsa sũba nyaasũga. ¹² Ta tũka di yaa gaanjũkũrũwanj a gilinj ke, ta ka yaa sanva banj ananj ale ta malakasi banj ananj bale di gbarũ sanvaha kaanu mana. Ta Izara buurinj banj ananj bale wo saara di maagi a diisi sanvaha kaanu mana ma. ¹³ Die sanva ataa die di bie njmũj pũsũj chaanj, ta a ataa di bie nuudiiginj chaanj, ta ataa di bie njmũj nanũj chaanj ta ataa dũanj di bie nuugalũ chaanj. ¹⁴ Tũka nyabũlũj zie wo tana banj ananj ale me, ta Yiiipũlũka tũntũntũba banj ananj bale wo wũnyũ mana saanj die di maagi a diisi a kaanu mana ma. ¹⁵ Malaka dieke die di balala wia ananj muj wa die di pũgulũ daa dieke ba nagũna a magũsa nyinti ta ba nagũ salũma a wũnsũ ka, di u magũsũ tũka ananj ka sanvaha ananj ka gaamaha. ¹⁶ Tũka lũga anũsa wa mana die mũwa tanj, malakaka die di magũsũ ka a ye ta ka wagrũj die yiwo malisi tusinj ananj kũbũsũ-nũ. Ka teelinj ananj ka jualuũ gbanj di mũ die gbanj gbanj. ¹⁷ Ta u bi magũsũ tũka gaanu jualuũ, ka dũanj ka yi nanj magũsũj kũbũsũ-le ananj banj ananj ayũaba. Die u magũsũya mũj sũba vuotanj di njana magũsa nyinti dene wo. ¹⁸ Die ba nagũ wa tanj diekemba ba wasũnana Jasipa a mũ tũka gaanu, ta nagũ salũma a mũ tũka ananj ka nyinti mana ta ka nyũgũsa sũba nyaasũga. ¹⁹ Die ba nagũ tanj vũuj diekemba di faasuna a yaa ligire yiri yiri a dũanj gaamaha nyabũlũj. Bũmbũnanj tanũ die yiwo jasipa, ta tanj dieke di gutina bule wo di yi saafari, ta tanj dieke di gutina bũtaa wa ma die yiwo agati, ta tanj dieke di gutina bũnũsa wa die yiwo emalerali, ²⁰ ta tanj dieke di gutina bũnũ wa ma die yiwo onikisi, ta tanj dieke die di gutina bũyũbaba wa die yiwo kaneliani, ta tanj dieke die di gutina bũyũpũyũ wa die yiwo kirisollati, ta bũniinj wo di yi berili, ta bũwayũ wa di yi topasi, ta banjka ma wa di yi kirisopasi, ta jadieke die di gutina banj ananj kaanu wa di yi jasinti, ta banj ananj ale wo di yi ametisi. ²¹ Ta ka sanva banj ananj ale wo die yiwo tanj dieke ba wasũnana peeli wo, ta ba nagũ ka tanj balũmũj a

wɔnsɔ sanvɔŋ mana. Ta nagɔ sahna a wɔnsɔ tɔka siekpɔkɔ ta ka nyɔgɔsa sɔba nyaasɔga.

²² Die n ka ye Nɔmɔj jɔamɔj juɔŋ tɔka ma, dama tɔ Yɔmɔtɔŋ Nabidie Nɔmɔj vuodieke dɔ yalla hagurɔbɔ mana aŋaŋ Yiipɔlɔka, banɔj ba benne mi ta vuosisi dɔ jɔama ba. ²³ Ta tɔka die ka bi yaala chaanɔj a nyɔna nɔmɔj yaa chɔkɔ jigin, dama Nɔmɔj chuulikpenkpɔkɔ die chaanɔj yɔa ka mɔj ta Yiipɔlɔka dɔaŋ dɔ yi ka popoli. ²⁴ Ta tɔjgbɔŋka gie vuosi mana nan dɔ bie chaanɔkɔ ma, ta tɔjgbɔŋka gie naakpɔumaha nan yaa ba nyinti a keŋ ka ma. ²⁵ Tɔka sanvaha mana nan yuori zie daaŋ mana ta kaanɔj wɔŋ ligi, dama yuj kaanɔj dɔ bie mi. ²⁶ Ta tɔjgbɔŋka gie buurin mana nan yaa nyɔŋvɔna aŋaŋ ba nyinti mana a keŋ tɔka ma. ²⁷ Ama jadieke dɔ kana ka yi kasɔ yaa vuodiekemba dɔ yinene viivi tɔɔma yaa a chɔba nɔmɔnchɔbɔsɔ kaanɔj juu tɔka ma, sie vuodiekemba ba maagina ba saara a yi Yiipɔlɔka miivoli gbɔŋkɔ ma wa nyɔna ma baanɔj juu ka ma.

22

¹ Malakaka die dɔ dagɔ mɔj mɔgɔj dieke dɔ yalla miivoli nyaabɔ, ka nyɔna Nɔmɔj aŋaŋ Yiipɔlɔka naagbɔŋkɔ ma ta nyɔgɔsa sɔba nyaasɔga, ² a palɔ sɔɔŋ gara tɔka siekpɔkɔ ma. Ta tɔ dieke ba wasɔnana miivoli tɔka dɔ zie mɔgɔrɔ lɔgaha ale wo mana, ta tɔka dɔ nyɔna nyɔŋnyɔŋka chɔŋ mana biŋ ma, ta ka vaati dɔ yi gbaamɔj a yi buurin mana. ³ Jadieke Nɔmɔj dɔ kana kaati a yi kaanɔj dɔ bie tɔka ma, dama Nabidie Nɔmɔj aŋaŋ Yiipɔlɔka naagbɔŋkɔ nan dɔ bie tɔka ma ta vɔ tɔntɔntɔj nan dɔ jɔama wa. ⁴ Ba nan ye vɔ nine chaanɔj ta vɔ saanɔj nan dɔ bie ba die me. ⁵ Yuj kaanɔj bi beri bɔbra ta ba kaanɔj bi yaala popolisi yaa nɔmɔj chaanɔj, dama tɔ Yɔmɔtɔŋ Nabidie Nɔmɔj nan yi ba chaanɔj. Ta ba nan yi naalɔj ta benne yaa gamma haahuu.

Yisa kenij wɔa

⁶ Womi malakaka die dɔ bi bali dɔ, “Wɔaha gie yiwo wusie, ta vuɔŋ dɔ nan biagi a tuohe dii. Ta tɔ Yɔmɔtɔŋ Nabidie Nɔmɔj vuodieke dɔ nagɔna vɔ Halɔkasɔka a yɔa vɔ naazvɔalɔj wa, wɔnɔj vɔ tɔnna vɔ malaka dɔ vɔ keŋ dagɔ vɔ tɔntɔntɔba wudieke dɔ bala ka yi leleke gie.”

⁷ Ta Yisa dɔ baari dɔ, “Nɔ wɔmma, n kienɔj mɔj lele wo gie. Ta svɔgɔfalɔj bie vuodiekemba dɔ tuone Nɔmɔj naazvɔalɔba wudiekemba dɔ maagina a yi gbɔŋkɔ gie me wo a dii.” ⁸ Manɔj Joɔn wɔŋya mɔj ta ye wɔaha gie mana. Ta die n wɔnna ta yehe a kpatɔ wa die manɔj sɔɔŋ gbirigi malaka dieke dɔ dagɔna mɔj wɔaha gie wo nɔŋŋa dɔ n jɔaŋ wa. ⁹ Ama die vɔ bali mɔj dɔ, “Da keŋ yi die, n gbɔŋ n yiwo tɔntɔntɔ sɔba fɔnɔj aŋaŋ fɔ nɔmballɔ Nɔmɔj naazvɔalɔba aŋaŋ vuodiekemba mana dɔ saagina a yi wudiekemba dɔ benne gbɔŋkɔ gie me wo, jɔama Nɔmɔj.” ¹⁰ Ta bi bali mɔj dɔ, “Da keŋ nagɔ Nɔmɔj naazvɔalɔba wɔaha dɔ benne gbɔŋkɔ gie me a lɔbɔrɔ dama saŋŋa gbigiye mɔj dɔ wɔaha gie mana yi. ¹¹ Vuodieke nɔj mana dɔ yinene biɔŋ mɔ vɔ yime biɔŋ a gamma, ta vuodieke nɔj gbɔŋ dɔ yine dɔgɔntɔ tɔɔma vɔ yime die a gamma, ta vuodieke nɔj dɔ yinene vɔnɔj, vɔ yime die a gamma, ta vuodieke nɔj dɔaŋ dɔ yalla svɔgyalɔj, vɔ yallɔma die yaa gamma.” ¹² Ta Yisa dɔ baari dɔ, “Nɔ wɔmma, n kienɔj mɔj lele, ta pɔgɔli vuɔŋ mana tɔɔma nyɔari dɔ n yɔ wa. ¹³ Manɔj n yine Alifa aŋaŋ Omega, piilin aŋaŋ kpatɔj.”

¹⁴ Svɔgɔfalɔj bie vuodiekemba dɔ sugirine ba garɔti a nyuj, ba yaa sienɔ dɔ ba dii nyɔŋnyɔŋka miivoli tɔka ma, ta daagi tɔka sanvaha ma a juu tɔka ma. ¹⁵ Ama vuɔbiati aŋaŋ vuodiekemba dɔ yine bubugirinɔ ta gaama vuosi, aŋaŋ vuodiekemba dɔ tunnana dɔgɔntɔ tɔɔma, aŋaŋ vuodiekemba dɔ yine vuokɔvɔrɔj, aŋaŋ vuodiekemba dɔ kaabinana bugile, aŋaŋ vuodiekemba

dı yine ɲmunchubtielin ta gaama vuosisi wo, vuosi gie mana nan dı bie tıka yeŋ me.

¹⁶ “Manuj Yisa tonna n malaka dı ɔ ken balı wıaha gie a yı n dıdısırıba. Manuj Yisa wa gie yine Naan Davidi haaguj ta bı yi siba sukuleelin ɲmaaru dieke dı chaannana.”

¹⁷ Ta Ɲmuj Halukasıka anan Yıipolıka hogı wa dı balı dı, “Ken.”

Ta vuodieke dıan dı wonna naa dıan dı balı dı, “Ken.”

Ta vuodiekemba mana nyanyuule dı yallı ba, ba ken tuo miivoli nyadieke dı yine piini wo yarı.

Kpatuj

¹⁸ Manuj Joon n kpaama nı vuodiekemba dı wonnana naazalıba wudiekemba dı maagına a yi gbanıu gie me wo anan ɲɲɲmına. Dı yi vuon dı nagı wıuj a gıti a ma, Ɲmuj nan nagı wahala yiri yiri diekemba dı maagına a yi gbanıu gie me wo a gıti ɔ tubıdatuj ma. ¹⁹ Ta dı yi vuon dıan dı vıarı wıuj a nyuj Ɲmuj naazalıba wudiekemba dı maagına a yi gbanıu gie me wo, Ɲmuj nan vıarı a nyuj dı tien jigin alıbarıka dieke ba maagına a yi gbanıu gie me wo, ɔ nan vıarı a nyuj ɔ jigin miivoli tıka nyujnyıka dı yine ɔ tıan anan ɔ jigin Ɲmuj tıka ma.

²⁰ Vuodieke dı bala naa baarı dı, “Wusie, n kien mıj leleke gie.”

Wusie, vaa ka yi die. Tı Yomutien Yisa, ken.

²¹ Tı Yomutien Yisa sunıjı hemme anan ɔ vuosi mana. Wusie.